A FÖLDEÁKI NÁVAY LAJOS ÁLTALÁNOS ISKOLA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Aktualizálva: 2026.10.12.

Mottó: *"Az iskola dolga,*

hogy megtaníttassa velünk, hogyan kell tanulni,

hogy felkeltse a tudás iránti étvágyunkat,

hogy megtanítson bennünket a jól végzett munka örömére

és az alkotás izgalmára,

hogy megtanítson szeretni, amit csinálunk,

és hogy segítsen megtalálni azt, amit szeretünk csinálni."

(Szent-Györgyi Albert)

Tartalom

A FÖLDEÁKI NÁVAY LAJOS ÁLTALÁNOS ISKOLA 1

I. BEVEZETŐ 6

I. 1. Az iskola bemutatása 6
I.2.1 Neve és székhelyének címe: 8
I.2.2 Az ellátott alaptevékenység: 8
I.2.3 Szolgáltatások: 8
I.2.4 Szociális szolgáltatások: 9
I.2.5 Egyéb szolgáltatások: 10
I.2.6 A feladatellátást szolgáló vagyon: 10

I.3. Helyzetkép, adatok az iskoláról, szociológiai jellemzők 10
I.3.1 Intézményünk jövőképe: 11

I.4. Küldetésnyilatkozat 12

II. NEVELÉSI PROGRAM 14

II.1 PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK 14

II.2 AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ ÉS OKTATÓ MUNKA CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI 18
II.2.1 Munkamódszerek: 23
II.2.2 Az oktatási folyamat elemzése 23
II.2.3 A differenciált tanulásszervezés szintjei: 23
II.2.4 A csoportmunka: 24
II.2.5 A párban folyó tanulás 25
II.2.6 Az egyéni munka: 25
II.2.7 A részben egyénre szabott szervezeti forma 25
II.2.8 Teljesen egyénre szabott munka 25
II.2.9 Az individualizált munkaforma 26
II.2.10. Projektoktatás 26

II.3. KOMPLEX ALAPPROGRAM 27

II.4 A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK 46

II.5 AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI FELADATOK 49

II.6 A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK 51
II.6.1 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok 51
II.6.2 Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok 53

II.7 A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI 57
II.7.1 A pedagógusok helyi intézményi feladatai 57
II.7.1.2 A tanórai és a tanórán kívüli oktató-nevelő munka, tanulásirányítás 57
II.7.1.3 A tehetséges tanulók gondozása 58
II.7.1.4 A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók gondozása, eredményes fejlesztése 58
II.7.1.5 A tanulók tanórán kívüli foglalkoztatása 59
II.7.1.6 Az iskolai diákönkormányzat működtetésében való aktív részvétel 59
II.7.1.7 Munkafegyelem, a munkához való viszony 59
II.7.1.8 Folyamatos, aktív részvétel a nevelőtestület és a szakmai munkaközösség tevékenységében .. 60
II.7.1.9 Továbbtanulásban, továbbképzésekben való részvétel, önképzés 60
II.7.1.10 Az iskolai munka feltételeinek javítása 60
II.7.1.11 Részvétel a nevelőtestület szakmai életében, a döntések előkészítésében és végrehajtásában 60

II.7.1.12 Aktív részvétel a tantestület életében 60
II.7.1.13 Az iskola képviselete 61
II.7.1.14 A vezetői feladatok ellátása 61
II.7.1.15 Megfelelő kapcsolat kialakítása a tanulókkal, a szülőkkel és a pedagógus kollégákkal 61
II.7.2. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnökök feladatai 61
II.7.2.1Az osztályfőnök feladatai 61
II.7.2.2 Az osztályfőnöki munka tervezése 64
II.7.2.3 Az osztályfőnök által készített statisztikák, jelentések az osztályról 64
II.7.2.4 Az osztályfőnöki órák témái 66

II.8 A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK 68
II.8.1 A beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenység 68
II.8.1.1 A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek leggyakoribb ismertetőjelei 68
II.8.1.2 A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek 68
II.8.2 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek 69
II.8.2.1 A tehetségkutatás, a tehetséggondozás céljai az optimális fejlődés segítése érdekében 69
II.8.2.2 A tehetséggondozás szervezett formái 70
II.8.3 Sajátos nevelési igényű tanulók 70
II.8.4 A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrációját segítő tevékenységek 74

II.9 A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje 75

II.10 A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS AZ INTÉZMÉNYI PARTNEREK KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI ... 76
II.10.1 Az igazgatóság és a nevelőtestület együttműködése 76
II.10.2 A szakmai munkaközösségek együttműködése 76
II.10.3 A nevelők és a tanulók kapcsolattartása és együttműködése 77
II.10.4 A nevelők és a szülők kapcsolattartása és együttműködése 77
II.10.5 Az iskola vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai, együttműködése iskolán kívüli intézményekkel 80

II.11 A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI 81

II.12 AZ ISKOLÁBA JELENTKEZŐ TANULÓK FELVÉTELÉNEK, ÉS ÁTVÉTELÉNEK ELVEI 84

II.13 AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV 85

II.13 ARIZONA PROGRAM 86

III. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE 87

III.1 A VÁLASZTOTT KERETTANTERV MEGNEVEZÉSE 87

III.2 Óraszámok 90
III.2.1 Óratervek 92

III.3 A TANKÖNYVEK ÉS MÁS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI 94

III.4 A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK 94
III.4.1 Fejlesztési területek, nevelési célok 94
III.4.2 Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés 100

III.5 A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA 100

III.6 A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK SZABÁLYAI 100

III.7. KÖNYVTÁR-PEDAGÓGIAI PROGRAM 101

III.8 A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK, MAGATARTÁSÁNAK ÉS SZORGALMÁNAK ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJAI 112
III.8.1 A tanulmányi munka értékelése 112
III.8.2 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérése 115
III.8.3 Az otthoni (napközis, tanulószobai) felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása 116
III.8.4 A tanuló magatartásának értékelése és minősítése 117

III.8.5 A tanuló szorgalmának értékelése és minősítése 119
III.9 A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI 120
III.10 A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK 120
III.11 EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETNEVELÉSI ELVEK 121
III.11.1 Egészségnevelési elvek 121
III.10.2 Környezetnevelési elvek 126
III.12 A GYERMEKEK, TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK 129
III.13 A tanuló jutalmazásával és büntetésével összefüggő elvek 131
III.13.1 Az iskolai jutalmazás formái 131
III.13.2Az iskolai büntetés formái 132
IV. Legitimáció 134
IV.1. Jóváhagyási záradék 134
IV.2. Hatályosság 135
IV.4 Nyilvánosság 136
V. A TANTÁRGYAK HELYI TANTERVEI 137
V.1 ALSÓ TAGOZAT 137
V.1.1 Magyar nyelv és irodalom 137
V.1.2 Matematika 222
V.1.3 Etika 337
V.1.4 Környezetismeret 367
V.1.5 Ének-zene 401
V.1.6 Vizuális kultúra 431
V.1.7 Technika és tervezés 473
V.1.8 Digitális kultúra 503
V.1.9 Testnevelés 524
V.2 FELSŐ TAGOZAT 591
V.2.1. Magyar nyelv és irodalom 591
V.2.2 Idegen nyelv 641
V.2.2.1 NÉMET 650
V.2.2.2 ANGOL 710
V.2.3 Matematika 807
V.2.4 Történelem 867
V.2.5 Állampolgári ismeretek 909
V.2.6 Hon- és népismeret 922
V.2.7 Etika 933
V.2.8 Természettudomány 951
V.2.9 Biológia 977
V.2.10 Fizika 1000
V.2.11 Kémia 1021
V.2.12 Földrajz 1041
V.2.13 Ének-zene 1080
V.2.14 Vizuális kultúra 1102
V.2.15 Dráma és színház 1138
V.2.16 Digitális kultúra 1146
V.2.17 Technika és tervezés 1185
V.2.18 Testnevelés 1225
V.2.18 Közösségi nevelés 1300

I. BEVEZETŐ

Az országgyűlés 2011. decemberében fogadta el a 2011. évi CXC. a nemzeti köznevelésről szóló törvényt.

A megelőző szabályozáshoz képest módosult a Nemzeti alaptanterv és a kerettanterv funkciója, változott a pedagógiai program tartalma, szerkezete. Iskolánk helyi tanterve az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapul.

A pedagógiai program intézményünk működésének alapdokumentuma.

2024. szeptember 1-jétől az általános iskolákban a nevelő-oktató munka a pedagógiai program, és a helyi tanterv szerint folyik majd.

A pedagógiai program magában foglalja:

- a nevelési programot,
- a helyi tantervet.

Az alapfokú nevelés-oktatás szakasza az első évfolyamon kezdődik, és a nyolcadik évfolyam végéig tart.

Szakaszai:

- az első évfolyamon kezdődő és a negyedik évfolyam végéig tartó alsó,
- az ötödik évfolyamon kezdődő és a nyolcadik évfolyam végéig tartó felső tagozat.

I. 1. Az iskola bemutatása

Iskolánk a Földeáki Návay Lajos Általános Iskola a településünk egyetlen iskolája. Itt folyik több mint 150 éve a gyermekek nevelése oktatása. Iskolánkat hosszú időn át a Római Katolikus Egyház tartotta fenn. Iskolánk több mint másfél évszázados története arra kötelez bennünket, hogy nevelő és oktató

munkánkban kiemelt figyelmet fordítsunk a lakóhely és nemzetünk történetének, hagyományainak megismerésére, a haza iránti szeretet felébresztésére, a különféle világnézetű emberek cselekvő együttélésének gyakoroltatására.

Az iskola nevelőtestülete vallja annak fontosságát, hogy tanulóink biztonságban, egészséges környezetben éljék meg a gyermekkor egyik fontos szakaszát általános iskolai tanulmányaik alatt. Úgy véljük, hogy a gyermekcentrikus iskolai élet összeegyeztethető korunk kihívásával, a modern gondolatok, a technikai fejlődés iránt fogékony, jövőorientált gyermek nevelésével.

Az iskola közvetlen partnerei a szülők, a gyermekek és a fenntartó igényként fogalmazzák meg, hogy a gyermekek oktatása, nevelése folyamatában partneri viszony legyen. Intézményünk 2004-ben kiépítette a Comenius I. modellt, a partnerközpontú működést. Az iskola és a családok közti jó partnerkapcsolat elengedhetetlen, ennek erősítése az egyik legfontosabb feladatok közé tartozik. A nevelőtestület a nevelés folyamán feladatának tekinti az önnevelés igényének megalapozását is.

Az alapvető értékrendek folyamatos biztosítását és erősítését fő célnak tekintjük. Valljuk, hogy az iskolai életben fontos a rend, a nyugalom, a biztonság, a hagyományok, a család, a közösség értékrendje. De ugyanilyen fontos az egyén szabadsága, egyenlősége, a másság elfogadása, a tudás, a türelem másokkal szemben, a fenntarthatóság. Törekszünk ezen értékek elfogadtatására. Az értékválasztást a gyermekekre bízzuk, emberi tulajdonságok kialakulását és fejlődését neveléssel segítjük.

Az iskola nevelő-oktató munkájának legfőbb jellemzői és irányai a következők:

Az intézmény helyi tanterve a Nat követelményeire épül, és azt teljesíti. A Pedagógiai program a feltételekhez igazodva a megrendelők igényeinek minél

teljesebb kielégítésére törekszik. A lehetőségek felmutatásával azok esetleges átalakítására és új igények támasztására is ösztönöz.

A szolgáltatási feladat alapvető jellemzői: Földeák, Óföldeák minden tanulójának, a törvények által előírtakon túlmutató szolgáltatás nyújtása. Nevelésünknek a személyiség megalapozását kell szolgálnia.

Iskolánk jövőorientált, boldog embereket kíván nevelni. Olyan gyermekközpontú iskola megteremtésére törekszik, ahol minden gyermek jól érzi magát, és képességei szerint a legtöbbet tudja nyújtani.

Demokratikus, mindenkit a valós szükségletei szerint fejleszt, korszerű tudást nyújt. Környezetére nyitott, vezetői szolgálat és felelősségérzet jellemzi, s a tanulókat is erre neveli.

Autonóm, a szakmai önállóság mellett tiszteli a gyermek személyiségét is.

Esélyegyenlőségre törekszik. A hátrányok kompenzálásával esélyt nyújt a képességek szerinti továbbtanulásra.

I.2 Az iskola helyzet-meghatározása

I.2.1 Neve és székhelyének címe:

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola

6922 Földeák, Zárda u. 22.

I.2.2 Az ellátott alaptevékenység:

Az általános iskolai oktatásban az első évfolyamtól a nyolcadik évfolyamig bezárólag a tankötelezettséget alapozó, középiskolai továbbtanulásra előkészítő nevelés és oktatás folyik. Az iskola 8 évfolyammal működik, mivel a feltételek a településen ehhez adottak. A 9-10. évfolyamok elvégzésére a legközelebbi városok /Makó, Hódmezővásárhely/ középiskolái adnak lehetőséget.

I.2.3 Szolgáltatások:

Tanköteles korú tanulók nappali rendszerű iskolai oktatása.

Az iskola alapszolgáltatásai, kiegészítő szolgáltatások és tevékenységek:

- Kötelező tanítási órákon való részvétel.
- Kötelező és fakultatív foglalkozások.
- A választható tanórai foglalkozások szervezése a tehetséggondozás, felzárkóztatás, valamint fejlesztés és kiegészítő ismeretek nyújtása céljából történik.
- Egyéni és csoportos konzultáció tanulási problémáról.
- Felkészülés tanulmányi versenyre.
- Szakkör, diákkör.
- Tanórán kívüli foglalkozások, délutáni foglalkozások, ellátás és étkeztetés.
- Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása.
- Iskolai könyvtár, aminek szolgáltatásai heti öt tanítási napon igénybe vehetők.
- Könyvtárhasználat, szervezett formában.
- Egyéni számítógép és Internet használat felügyelettel.
- Iskolai délutáni sportfoglalkozás, ennek nyitottsága az iskola valamennyi tanulójára érvényes.
- Tornacsarnok és sportudvar használat szervezett foglalkozásokon.
- Sportpályahasználat szabadidőben.
- Tanteremhasználat szervezett foglalkozásokon.
- Nyári tábor.
- Úszótanfolyam szervezése.
- Testvériskolai kapcsolatok fenntartása közös programok lebonyolításával.

A fenti szolgáltatások térítésmentesek, kivéve a táborokat, úszásoktatást, az esetleges testvériskolai kapcsolatokat.

I.2.4 Szociális szolgáltatások:

- Reggeli ügyelet
- Ebédelési, tízórai, uzsonnázási lehetőség /igény szerint /

- délutáni foglalkozások

I.2.5 Egyéb szolgáltatások:

- A nevelési tanácsadást, a logopédiai és gyógytestnevelési ellátást és a pályaválasztási tanácsadást a Tankerület által felkínáltak szerint vehetik igénybe a tanulók.
- Gyógypedagógus foglalkoztatása.
- Pszichológus foglalkoztatása. Minden évben keressük a lehetőségeket pszichológus alkalmazására.

I.2.6 A feladatellátást szolgáló vagyon:

Az iskola rendelkezésére áll a székhelyén:

1. Földeák, Zárda u. 22. irodák, tanári szoba, 2 tanterem, 2 számítástechnika terem, 10 tanterem, 1 tornacsarnok, 1 szabadtéri sportpálya.
2. Földeák, Gagarin u. 30. 2 tanterem, 1 csoportszoba, tanári szoba, könyvtár terem.

Az intézmény felvételi körzete:

- Földeák község közigazgatási területe: 1-8. évfolyam.
- Óföldeák község közigazgatási területe: 1-8. évfolyam.

I.3. Helyzetkép, adatok az iskoláról, szociológiai jellemzők

A község lakóinak száma: 2917 fő /KSH adat/. Makó és Hódmezővásárhely között található, a Száraz-ér mentén. Közlekedés-földrajzi helyzete, közúti, vasúti kapcsolata jó. Infrastrukturális állapota jó. Ez elmondható az út, telefon, víz, gáz, villany, kereskedelem, közlekedés tekintetében. A falu valójában városközi térben helyezkedik el. Külső kapcsolatrendszere a Makó kistérségi együttműködés mellett a két szomszédos város üzemei által nyújtott munkalehetőségben jelenik meg.

A munkanélküliségi arány az országos átlagot eléri, időszakonként meghaladja. Ez a tendencia nagyon érezhető a gyermekeken is, közülük majdnem 15% részesül rendszeres gyermekvédelmi támogatásban.

Lakosságának többsége ma is mezőgazdaságból él.

A tanulólétszám csökkenő tendenciája után pozitív irányba történt az elmozdulás 1996-ban 289, 2004-ben 365 fő, azóta sajnos újra csökkenő a tendencia. A 2023-2024-as tanévet 193 diák, a 2024-2025-ös tanévet 173 diák kezdte meg nálunk. A 2025-2026-os tanévben 184 diák járt iskolánkba, 2 első osztrályt tudtunk indítani. A 2026-os tanévet 194 tanulóval kezdtük meg.

Várható: az évenként belépő 1. osztályos tanulók száma 15-20 között, a kilépő 8. osztályosok száma 15-20 között mozog. Így hosszú távon évfolyamonként 1 tanulócsoporttal kell számolni.

A 7 órától 18 óráig tartó ellátást minden tanulónak biztosítani tudjuk, ezen felül az étkeztetési feltételeket /tízórai, ebéd, uzsonna/ is biztosítani tudjuk.

Iskolánk felszereltsége az átlagosnak megfelelő. Alapvető eszközeink mellett jelentős az interaktív tábla, a számítógéppark, laptop, projektor, tabletek.

I.3.1 Intézményünk jövőképe:

- A Földeáki Návay Lajos Általános Iskola a jövőben is meg kívánja őrizni a térség nevelési- oktatási intézményei között megszerzett jó pozícióját.
- Az intézményünk fogad minden diákot a beiskolázási körzetéből (Földeák, Óföldeák). Intézményünk jó híre átlépte a beiskolázási határainkat, ezért a környező településekről is fogadjuk az ide jelentkező tanulókat.
- Megőrizzük, lehetőségeink szerint továbbfejlesztjük magas színvonalú nyelvoktatásunkat. A hagyományos német nyelv oktatását az angol oktatása váltja fel, melyet első osztálytól tervezünk bevezetni.
- Igyekszünk a testvériskolai kapcsolatokat elmélyíteni, tovább bővíteni, ezzel is lehetőséget adva a magyarságtudat fejlesztésére, az idegen nyelv tanulásra.

I.4. Küldetésnyilatkozat

Diákjainknak, gyermekeinknek egy életre szóló útravalót kívánunk adni, mert valljuk, hogy csak a sokoldalú emberek állják meg helyüket az életben, csak stabil tudásra lehet a későbbiekben építkezni.

- Hisszük és valljuk, hogy minden gyermekben vannak értékek, amelyet nekünk kell a felszínre hozni.
- Olyan tanulókat kívánunk nevelni, akik szeretik embertársaikat, védik a természetet, megbízhatóak, kreatívak, a nehéz helyzetben sem roppannak össze, az esetleges nehézségekkel bátran szembenéznek, de ugyanakkor elfogadják a másságot.
- Iskolánk szakmai kiválóságra és személyiségfejlesztésre törekszik, egy odafigyelő, serkentő környezet megteremtésével, ahol minden diák a képességei szerinti legtöbbet tudja kihozni magából.
- A tanulóközpontúság az iskola természetéből fakad, a gyakorlatban is ehhez kell igazodni.
- A szülőket az egyik legfontosabb „szövetségesünknek” tekintjük, törekvéseink közösek. A fenntartó önkormányzat mindig igazi partnerre talál bennünk, ha településünk művelődéséről, kultúrájáról van szó.
- Nem tantárgyakat tanítunk, hanem gyermekeket.
- Tisztában vagyunk társadalmi felelősségünkkel, a jövő nemzedékét neveljük, ezért minden pedagógustól, munkatárstól elvárjuk, hogy törekedjék fejlődésre és kiválóságra.
- Fontosnak tartjuk a fenntarthatóságra, az emberiség jövőjének biztosítására irányuló környezeti nevelést. Gondot kell tehát fordítanunk arra, hogy diákjaink a mindennapi életvitelükben képesek legyenek a természeti, társadalmi, gazdasági konfliktusokat kezelni, megoldani. Meg kell alapoznunk tanítványaink környezeti etikáját, társadalmi-természeti felelősségét, formálnunk kell alakuló értékrendszerét, együttműködési képességeit, demokratikus jogainak gyakorlását, aktív állampolgárságát.

A környezeti feltételek összességében kedvezőek. Példát kívánunk adni arra, hogy egy átlagos feltételű községi iskola is képes eredményesen dolgozni és

európai színvonalú szolgáltatást nyújtani. Hisszük és valljuk, hogy az Európai Unióban csak szakmailag felkészült, erkölcsileg fejlett, magas nemzeti öntudattal rendelkező ember állja meg helyét. Mindezek mellett szükséges a modern technikai eszközök ismerete, használatuknak készségszinten történő elsajátítása. Ehhez kell társulnia a magas szintű nyelvtudásnak. Ehhez folyamatosan fejlesztjük a számítógépes rendszerünket és az idegen nyelvi labort.

II. NEVELÉSI PROGRAM

II.1 PEDAGÓGIAI ALAPELVEINK

- iskolánk nevelőtestületének pedagógiai hitvallása -

A Földeáki Návay Lajos Általános Iskolában tanító pedagógusok mindennapi nevelő és oktató munkájukban az alább felsorolt pedagógiai alapelveket szeretnék érvényre juttatni.

A nevelőtestület munkakultúrája a polgári társadalmakat jellemző értékek irányába fejlődött. A testület tagjai elfogadják, tisztelik a másságot.

A nevelőmunka középpontjában állnak az európai humanista értékek, a polgári értékrend, a hazaszeretet és a magyarságtudat átadása. A viselkedéskultúra, a műveltség, az egészség, a környezetvédelem, a fenntarthatóság, a test harmóniája értékként való megjelenítése előtérbe került.

Nevelési rendszerünkben fontos szerepet kap a nemzeti értékek, a helytörténeti és az iskolai hagyományok őrzése, ápolása.

Az iskola vezetését a demokratikus struktúra és stílus jellemzi.

1. Iskolánkban olyan légkört kívánunk teremteni, ahol tanulóink otthon érezhetik magukat.

Ennek keretében:

- a tanuló személyiségét tiszteletben tartjuk,
- a gyerekeket bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe, a diákönkormányzat révén érdemben is bekapcsolódhatnak az iskola pedagógiai folyamatainak szervezésébe.
- a tanulók egyéni képességeit az oktatás során figyelembe vesszük, ennek a belső differenciálás segítségével törekszünk eleget tenni. A felső tagozatban 5. osztálytól a tudásszint, valamint az érdeklődés alapján bontjuk az osztályokat csoportokra.

- diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük,
- minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban,
- az iskola életében szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk:
  - tanuló és tanuló,
  - tanuló és nevelő,
  - szülő és nevelő,
  - nevelő és nevelő között.

2. Iskolánkban a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése a legfontosabb pedagógiai feladat. Nevelőink szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges, környezettudatos nemzedéket kívánnak nevelni a ránk bízott gyermekekből.

Ennek érdekében:

- a tervszerű nevelő és oktató munka a tanulók alapkészségeit fejleszti, és számukra korszerű, a mindennapi életben hasznosítható, továbbépíthető alapműveltséget nyújt,
- iskolánk olyan – az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó – ismereteket közöl, melyek megalapozzák a tanulók műveltségét, világszemléletét, világképük formálódását és eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben, a tanulókkal a humanista emberi értékeket, és az európai polgári gondolkodás értékrendjét ismertetjük meg és közvetítjük számukra.
- az iskola oktató tevékenységének célját a gyermeki személyiség széleskörű fejlesztésében látjuk,
- törekszünk arra, hogy az egyének a normát közvetítő közösségben megalapozhassák szuverenitásukat.
- a gyerek érdekében törekszünk, a testi biztonság mellett az érzelmi biztonság megteremtésére is.

- fontosnak tartjuk, hogy diákjaink elsajátíthassák, az egyéni tanulás módszereit, a tanulók tudjanak önálló ismereteket szerezni,
- szeretnék elérni, hogy tanulóink körében a szorgalomnak, a tudásnak és a munkának becsülete legyen,
- törekszünk a humánumra, az egyén és a közösségek iránti tiszteletre, a világnézeti semlegesség elfogadására,
- segítünk diákjainknak észrevenni és értékelni a jót - megelőzni, felismerni a rosszat,
- törekszünk az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására,
- szeretnénk tanulóinkat megismertetni nemzeti kultúránk és történelmünk eseményeivel, kiemelkedő személyiségeivel és hagyományaival, hogy mindezek megbecsülése révén, valamint a hagyományápolással tápláljuk a gyermekekben a haza, a szülőföld iránti szeretetet.

3. Iskolánk – elsősorban a szülőkkel ápolt kapcsolatok révén – folyamatosan részt vesz, és részt is kíván venni lakóhelyünk életében. Ennek érdekében:

- rendszeres kapcsolatot tartunk a tanulók szüleivel, a családokkal,
- igyekszünk lehetőséget teremteni arra, hogy iskolánk életéről, tevékenységéről, eredményeiről minél többet megismerhessenek a szülők, valamint községünk érdeklődő polgárai,
- ápoljuk és bővítjük eddigi kapcsolatainkat a községünkben található közművelődési intézményekkel,
- nevelőink fontos feladatnak tartják, hogy iskolánk – eddigi hagyományaihoz híven – továbbra is képviseltesse magát a különféle községi rendezvényeken, illetve a tanulók számára szervezett községi megmozdulások szervezésében és lebonyolításában maga is részt vegyen.

4. Törekszünk arra, hogy a család és az iskola közös nevelése során az alábbi emberi tulajdonságok közül diákunk a lehető legtöbbel rendelkezzen:

- humánus,
- erkölcsös,
- fegyelmezett,

- művelt,
- kötelességtudó,
- érdeklődő, nyitott,
- kreatív, alkotó,
- becsüli a szorgalmas tanulást, a munkát,
- képes a problémák érzékelésére és megoldására,
- gyakorlatias,
- képes eligazodni szűkebb és tágabb környezetében,
- jó eredmények elérésére törekszik (játékban, munkában, tanulásban),
- van elképzelése a jövőjét illetően,
- becsüli a tudást,
- öntevékenyen, aktívan vesz részt a tanulásban,
- ismeri a tanulás helyes és hatékony módszereit,
- képes tudását tovább fejleszteni és önállóan ismereteket szerezni,
- tudását folyamatosan gyarapítja, bővíti,
- képes az értő olvasásra, gondolatait helyesen és szabatosan tudja megfogalmazni szóban és írásban,
- a mindennapi életben felhasználható képességekkel rendelkezik,
- ismeri, tiszteli, óvja, ápolja:
  - nemzeti kultúránkat, történelmünket, anyanyelvünket,
  - a természet, a környezet értékeit,
  - más népek értékeit, hagyományait,
  - az egyetemes kultúra legnagyobb eredményeit,
- a társadalmilag elfogadott normák szerint viselkedik az emberi és a természeti környezetben,
- ismeri és alkalmazza a közösségben éléshez szükséges magatartásformákat,
- ismeri és betartja a különféle közösségek (család, iskola, társadalom) együttélését biztosító szabályokat,
- ismeri és alkalmazza az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott formáit és módszereit,

- viselkedése udvarias,
- beszéde kulturált,
- társaival együttműködik,
- szüleit, nevelőit, társait szereti és tiszteli,
- képes szeretetet adni és kapni,
- szereti hazáját,
- megérti, tiszteletben tartja a sajátjától eltérő nézeteket,
- szellemileg és testileg egészséges, edzett,
- egészségesen él,
- szeret sportolni, mozogni,
- megjelenése és személyes környezete tiszta, ápolt, gondozott.

Tudjuk, hogy ezen tulajdonságok mindegyikét nem vagyunk képesek kialakítani minden egyes hozzánk járó tanuló személyiségében.

Nevelőink mindennapi nevelő és oktató munkája azonban arra irányul, hogy a lehető legtöbb diákunk rendelkezzen végzős korára minél több itt felsorolt személyiségjeggyel.

II.2 AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ ÉS OKTATÓ MUNKA CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI

A nevelő-oktató munka ismeret- és értékátadó tevékenység, amely csak akkor lehet eredményes, ha módszereiben, eszközeiben, eljárásaiban tekintettel van a tanulócsoportok heterogén összetételére, a tanulók életkori sajátosságaira, és kellő teret biztosít a tanulói aktivitásnak az ismeretszerzés folyamatában. Ennek néhány fontos eszköze a pedagógiai gyakorlatból:

- Az oktatás legfontosabb eszköze a tanmenet, amely az aktuális tanévre készül.
- Az eljárásoknak, eszközöknek igazodnia kell a tanulók életkori sajátosságaihoz, értelmi fejlettségéhez, a képességekhez.

- Szorgalmazzuk a tanulói aktivitást, tág teret adunk az egyéni munkamódszereknek, és ezzel hozzá segítjük a tanulót az egyéni tanulási stratégia kialakításához.
- Az értékelésnek a kapott feladatok megvalósításának módja és színvonala, a problémákra adott válaszok minősége szerint kell történnie.
- A komplex személyiség fejlesztésében fontos szerepet kell kapnia az önismeretnek – az erős és gyenge pontok felismerésének, a fejlett és reális önértékelésnek, az önbizalom erősítésének, a kezdeményező és vállalkozó készségeknek, az ítélőképességnek, az erkölcsi és esztétikai érzékenységnek, az érzelmi intelligencia kialakításának.
- A Komplex Alapprogramot alkalmazva az (tanulási) esélyek növelésének komplex pedagógiai módszerek rendszerszemléletű együttesét magában foglaló személyiségfejlesztő tevékenységet folytatunk. A program épít a tanulók sokféleségére, az egyediségére, az egyedi képességek társas interakciókon keresztül történő kibontakozására, mely támogatást jelent a tanítási-tanulási folyamatban, a végzettség nélküli iskolaelhagyás preventív mérséklésében.

Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munka céljait az általános emberi és a nemzeti értékek tanulókkal történő megismertetése, elfogadtatása és átadása határozza meg.

A nevelés egyik fontos alapelve a gyermekközpontúság, melynek során törekedni kell a testi- és érzelmi biztonság megteremtésére. Minden tanuló érezze magát jól az iskolában.

Fontosnak tartjuk, hogy az iskolában közösségi normáknak megfelelő rend és fegyelem uralkodjék.

Pedagógiai munkánk alapvető feladata, hogy a gyermeki nyitottságra, fogékonyságra, érdeklődésre és aktivitásra építve a személyiségfejlődés szempontjából kiemelten fontos alábbi értékeket tanulóink elsajátítsák, ezek képviselete váljon bennük meggyőződéssé és határozza meg viselkedésüket, magatartásukat.

A nevelőmunka középpontjában állnak az európai humanista értékek, a polgári értékrend, a hazaszeretet és a magyarságtudat átadása. A viselkedéskultúra, a műveltség, az egészség, a fenntarthatóság, a test harmóniája értékként való megjelenítése előtérbe került.
Nevelési rendszerünkben fontos szerepet kap a nemzeti értékek, a helytörténeti és az iskola hagyományok őrzése, ápolása.

1. Az élet tisztelete, védelme. A természeti környezet megóvása. Az állatok és növények védelme, szeretete. Fogékonyság az élő és az élettelen természet szépsége iránt. Az Ökoiskolai Program a fenntarthatóságra nevelést elősegítő program.

2. Az ember testi és lelki egészsége. Az egészség megőrzésének fontossága. Az egészséges és kulturált életmód iránti igény. A testmozgás iránti igény. Az önellátás képességeinek kialakítása (tisztálkodás, öltözködés, étkezés, környezet rendben tartása). Az egészségvédelem (az egészségre káros szokások ismerete, elutasítása; a balesetek megelőzése).

3. Az önismeret, a saját személyiség kibontakoztatásának igénye (önbecsülés, önbizalom). Felelősségvállalás saját sorsának alakításáért (önállóság, kitartás, szorgalom, kreativitás). Nyitottság az élményekre, a tevékenységekre, az esztétikum befogadására és létrehozására.

4. Fontosnak tartjuk az elemi szokások kialakítását a viselkedési és együttműködési készség megalapozását. Fogékonyság az emberi kapcsolatokra, a barátságra. Hűség, önzetlenség, megértés, tapintat, őszinteség, egymás elfogadása, udvariasság, figyelmesség.

5. A család tisztelete, a szülők, nagyszülők megbecsülése, szeretete.

6. Kulturált magatartás és kommunikáció a közösségben. Udvariasság, figyelmesség, mások szokásainak és tulajdonának tiszteletben tartása. Fegyelem és önfegyelem. Közösségi érzés, áldozatvállalás. Törekvés az előítélet-mentességre, a konfliktusok kezelésére, készség a megegyezésre.

7. A világ megismerésének igénye. Igény a folyamatos önművelésre, az értékelés és önértékelés, valamint az önálló tanulás képességeinek kialakítására.

8. A lakóhely és Magyarország megismerése, szeretete, megóvása. A nemzeti kultúra ápolása: a nemzeti múlt megismerése, megértése, emlékeinek, hagyományainak, jelképeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. Egészséges nemzeti önbecsülés és hazaszeretet.

9. A kisebbségben élő magyarságért érzett felelősség - és közösségvállalás. A hazánkban élő kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tisztelete, kultúrájuk, hagyományaik tiszteletben tartása.

10. Az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári jogok tisztelete. Az emberek egyenlőségének elismerése. Az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása. Érdeklődés a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény a közéletiségre, a közösségi tevékenységekre. Törekvés a demokrácia érvényesítésére.

Az iskolánkban folyó nevelő és oktató munka feladata, hogy a felsorolt értékek elsajátítását elősegítse. Ezt szolgálják a nevelési program különböző fejezeteiben később meghatározásra kerülő tanórai és tanórán kívüli nevelési tevékenységek, valamint az e tevékenységekhez kapcsolódó folyamatos értékelés.

Nevelési céljaink megvalósítását segítik az iskola pedagógusai által alkalmazott személyiségfejlesztésre irányuló eljárások, nevelési módszerek.

Nevelési módszereink két nagy csoportra oszthatóak:

1. Közvetlen (direkt) módszerek azok, amelyeknek alkalmazása során a nevelő közvetlenül, személyes kapcsolat révén hat a tanulóra.

2. Közvetett (indirekt) módszerek azok, amelyekben a nevelő hatás áttételesen, a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

Iskolánk pedagógusai által alkalmazott közvetlen és közvetett nevelési eljárások:

	Közvetlen módszerek	Közvetett módszerek
1. Szokások kialakítását célzó, beidegző módszerek.	- Követelés. - Gyakoroltatás. - Segítségadás. - Ellenőrzés. - Ösztönzés.	- A tanulói közösség tevékenységének megszervezése. - Közös (közelebbi vagy távolabbi) célok kitűzése, elfogadtatása. - Hagyományok kialakítása. - Követelés. - Ellenőrzés - Ösztönzés.
2. Magatartási modellek bemutatása, közvetítése.	- Elbeszélés. - Tények és jelenségek bemutatása. - Műalkotások bemutatása. - A nevelő személyes példamutatása.	- A nevelő részvétele a tanulói közösség tevékenységében. - A követendő egyéni és csoportos minták kiemelése a közösségi életből.
3. Tudatosítás (meggyőződés kialakítása).	- Magyarázat, beszélgetés. - A tanulók önálló elemző munkája.	- Felvilágosítás a betartandó magatartási normákról. - Vita.

II.2.1 Munkamódszerek:

Szükséges ismeret:

- Az iskolai tanítás- tanulás folyamatának elemző szintű ismerete
- Az egyes tanulók közti különbségek okainak (életkor, nem, szociális háttér, érdeklődés, stb.) elméleti ismerete
- Fogékonyság egy nyitottabb pedagógiai szemléletre, mely magában foglalja új módszerek, munkaformák, tanítási technikák valamint a differenciálás alapfogalmainak elsajátítását.
- A differenciált tanulásszervezés (csoportos, páros, individualizált és részben egyénre szabott munkaformák) alkalmazásának szempontjai, előnyei, vélt buktatói
- Az eltérő munkaformák alkalmazási szabályai

II.2.2 Az oktatási folyamat elemzése

Az oktatás folyamata alapvetően nem más, mint az ismeretszerzés és az alkalmazás egymást követő, és egymásra épülő váltakozása. Ahhoz azonban, hogy egy képességek tekintetében heterogén összetételű osztály valamennyi tanulója alkalmazható ismeretekkel rendelkezzen (hiszen ez a valódi cél), minden új ismeretet úgy kell átadni, hogy az egyes tanulók számára beilleszthető legyen a meglévő ismeretek rendszerébe, majd az egyéni igényeknek megfelelő mennyiségű és intenzitású gyakorlással tovább építhető, alkalmazható ismeretté alakuljon. A folyamat gyenge pontjai tehát: a beillesztés, illetve az ismétlés és gyakorlás. Amennyiben ez differenciáltan, az egyéni igényeknek megfelelően (legalább 3 szinten) kerül feldolgozásra, a tanulók közelebb kerülnek az eredményes elsajátítás sikerélményéhez, ami a belső tanulási motiváció alappillére.

II.2.3 A differenciált tanulásszervezés szintjei:

- Hagyományos tanulásszervezés: Amikor a pedagógus frontálisan, egy féle feldolgozásban tanítja, illetve gyakoroltatja az adott tananyagot.
- Képesség és érdeklődés szerinti tanulásszervezés: Gyakori diagnosztikus vizsgálatok, a lemaradó tanítványok felzárkóztatása

- Szervezeti (tanulócsoportos) bontás: az adott tananyagot csoportmunkaformájában dolgozzák fel a tanulók, tartalmi differenciálás nélkül.
- Tartalmi differenciálás: A képesség és érdeklődés szempontjából homogén vagy heterogén csoportok eltérő tananyagot dolgoznak fel, akár különböző tankönyveket használnak.
- Tanulási követelmények differenciálása: A differenciálás legmagasabb szintjén, az egyes tanulók teljesítménye eltérő követelményrendszer szerint kerül értékelésre.

II.2.4 A csoportmunka:

- a homogén és heterogén csoportok kialakítási szempontjai

  Homogén csoportszervezésről akkor beszélünk, ha a csoporttagok képesség és érdeklődés szempontjából közel azonos szinten állnak az adott tananyag tekintetében. Az ilyen csoportszervezés kiváló alapul szolgál a kooperatív csoportmunkához.

  Heterogén csoportszervezésről akkor beszélünk, ha a csoporttagok érdeklődés és képesség tekintetében erőteljesebb eltérést mutatnak az adott tananyagot tekintve. Ilyenkor célszerű csoportszerepeket meghatározni, így mindenki erejének és képességeinek megfelelőn vehet részt a csoportmunkában.

- csoportalakítás módjai

  Az adott témakörtől, és az óratípustól függően a csoportalkotás lehet véletlenszerű, vagy a pedagógus által meghatározott, illetve tanulói csoportszerveződés rokonszenvi alapon. a didaktikai céloknak kétségkívül a meghatározott csoportszerveződések felelnek meg. Azért, hogy ez a gyermekek számára a véletlenszerűség és a játékosság élményét keltse, célszerű indirekt „véletlenszerűséggel” meghatározni a csoportösszetételeket. A rokonszenvi választás veszélye, hogy a figyelem könnyen magánszférára terelődhet.

- a csoportmunka előnyei

A jól szervezett csoportmunka jelentős személyiségformáló, értékrend alakító hatással van a csoporttagokra: együtt gondolkodás, összefogás, versengés, érvelés, meggyőzés, a másik tiszteletben tartása, az eltérő gondolkodás elfogadása, a csoportértékek személyes megtapasztalása.

II.2.5 A párban folyó tanulás

- A párban folyó tanulás két válfaja: a páros munka és a tanulópár.
- Fogalma: Páros munkán két, hasonló képességű tanuló együttműködő tevékenységét értjük, míg a tanulópár egy jobb és egy gyengébb képességű tanuló közös tanulása, ahol a jobb képességű a tanár szerepében tevékenykedik.
- Páralakítási szempontok: Az ideális páros munkában a tanulók segítenek egymásnak, hasonló képességűek, s nincs köztük rokonszenvi ellentét.
- A párok fajtái: az együttműködő párok többféle funkcióban tevékenykedhetnek (olvasó, író, számoló, gondolkodó párok).
- Párok kialakításának módjai: A párok lehetnek állandóak, alkalmiak, vagy tantárgyfüggőek (például matematikai párok).

II.2.6 Az egyéni munka:

- Az egyéni munka fajtái: az egyedül végzett munka, a részben egyénre szabott, a teljesen egyénre szabott munka, valamint az individualizált munkaforma.

Az egyedül végzett munka
Az egyedül végzett munka egyénileg, párban és csoportban egyaránt végezhető. Lényege, hogy a tanuló egyedül dolgozik.

II.2.7 A részben egyénre szabott szervezeti forma

- Alkalmazási lehetőségek: A hasonló szinten felzárkóztatásra szoruló, illetve tehetséggondozást igénylő tanulók adott esetben ugyanazt a feladatsort oldják meg önállóan.

II.2.8 Teljesen egyénre szabott munka

- A teljesen egyénre szabott munka fogalma: Minden diáknak egyéni képességei és sajátos tanulási stílusa van. A teljesen egyénre szabott munkánál az adott tanulóra méretezett egyéni fejlesztést szolgáló feladattervezés történik.

- A munkaforma szerepe: Ezt a munkaformát elsősorban felzárkóztatáskor és tehetséggondozáskor célszerű alkalmazni.

II.2.9 Az individualizált munkaforma

- Az individualizálás fogalma: Némely (kiemelkedően jól illetve nagyon gyengén teljesítő) tanulónál méretezett, egyéni fejlesztést szolgáló feladattervezést individualizálásnak nevezzük.

II.2.10. Projektoktatás

- A projektoktatás egy tanulási-tanítási stratégia, a tanulók által elfogadott vagy kiválasztott probléma, téma feldolgozása, amely egyénileg vagy csoportban történik, megszüntetve, feloldva a hagyományos osztály-, tanórakereteket; a végeredmény minden esetben egy bemutatható szellemi vagy anyagi alkotás, produktum.

- Elsősorban a Fenntarthatósági és a Digitális témahét során alkalmazzuk a projektoktatást, de osztályszinten is alkalmazható egy-egy tananyagrész feldolgozásánál.

Nevelési céljaink megvalósulását illetően akkor tekintjük nevelő és oktató munkánkat sikeresnek, ha iskolánk végzős többsége a nyolcadik évfolyam végén:

- minden tantárgyból megfelel az alapfokú nevelés-oktatás kerettanterveiben meghatározott továbbhaladás feltételeinek. (Természetesen elsődleges célunk az, hogy tanulóink többsége - vagyis több mint ötven százaléka - a minimális követelmények teljesítésén túl az egyéni képességei alapján elvárható legjobb szinten feleljen meg az iskolánk helyi tantervében megfogalmazott követelményeknek.)

- rendelkezik olyan bővíthető biztos ismeretekkel, készségekkel, képességekkel és jártasságokkal, amelyek képessé teszik őt arra, hogy a középiskolás követelményeknek a későbbiekben megfeleljen,

- ismeri a kulturált viselkedéshez, az emberek közötti kapcsolatokhoz, valamint a közösségben éléshez szükséges viselkedés- és magatartásformákat,

- határozott elképzeléssel bír saját közelebbi és távolabbi jövőjét és sorsát illetően.

II.3. KOMPLEX ALAPPROGRAM

I. ALAPELVEK, CÉLOK, FELADATOK

1. Célok:

- A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevenciós célú beavatkozásainak megalapozása.
- A lemorzsolódás megelőzése, a tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve járuljon hozzá a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.
- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményezőkészség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése).
- Tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoportokban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban, DFHT), aminek segítségével képessé válnak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egyszóval: az eredményes tanulásra.

2. Alapelvek:

A Komplex Alapprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy az a koherenciát biztosító, a célokkal egybevágó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

A program legfontosabb alapelvei:

1) adaptivitás; 2) komplexitás; 3) közösségiség; 4) tanulástámogatás; 5) méltányosság

Komplex Alapprogram

- Egységes rendszerbe ötvözi a pedagógiai gyakorlatban eddig használt differenciált fejlesztést támogató módszereket;
- Alkalmazza a tanulók iskolai helyzetét, státuszát megváltoztató és ezzel a tanulási motivációt növelő Komplex Instrukciós Programot;
- Különös hangsúlyt fordít a tanulók alapvető képességeinek, készségeinek kialakítására az alprogramok segítségével.

A Komplex Alapprogram jelszava: ***Tanulni élmény!***, amely magával hozza az élményalapú tanulást. Programunk eleme a tanulók aktív tanórai részvételének támogatása, mely a pozitív élményeken keresztül valósul meg. Ennek mozgatórúgója az interaktív, a tanulók bevonásán alapuló kreatív feladatmegoldás, az együtt tanulás élménye.

II. FELADATOK, ELJÁRÁSOK, ESZKÖZÖK, MÓDSZEREK

1. Fejlesztési feladatok:

Fejlesztjük az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumokat (önfejlesztő elképzelések) és tanulási képességeket (stratégiákat és módszereket).

- A tanulási stratégiák, módszerek és technikák megtanítása minden tanulónak.
- A mérés, mint a képességfejlesztés alapeleme. Nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálja.
- Differenciált nehézségű feladatokkal, testre szabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására.
- A tehetséges gyermekeket valós szükségleteik szerint segítjük a saját önfejlesztő stratégiájuk kialakításában és megvalósításában.
- Demokratikus alapokon álló, integratív tanár–diák viszonyt alakítunk ki. A tanítási órák légköre, hangulata oldott, a tanulók sikerorientált beállítódással dolgoznak, a pedagógus csak facilitáló szorongásszintet tart fenn.
- Növeljük tanulóink önbizalmát és önértékelését, építsük pozitív énképét, erősítsük belső kontrollos beállítódását, fokozzuk a felelősségvállalást, az önállóságot!
- Tudatosan neveljünk „én”-erős, jó komfortérzésű fiatalokat!
- A szocializáció folyamatainak tudatos irányítása, elősegítése.
- Az egyéni munkakultúra kialakítása, a kötelességekhez való pozitív viszonyulás (attitűd) kiépítése.

2. Kiemelt fejlesztési feladataink:

- énkép, önismeret,
- hon- és népismeret,
- európai azonosságtudat,
- egyetemes kultúra,
- aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, közösségnevelés,
- gazdasági nevelés,
- környezettudatosság, fenntarthatóság,
- művészeti nevelés,
- művészeti eszközökkel történő nevelés,
- a tanulás tanítása,
- testi és lelki egészség,
- felkészülés a felnőtt szerepekre, család szerepe,
- testmozgás fejlesztése az oktatás minden színterén.

3. További feladatok:

A modern személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tétele.

- A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a **tevékenység-központú tanítási gyakorlatot** honosítjuk meg, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére.
- Növeljük a **tanulók aktív részvételét** igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték, drámapedagógia stb.).

- Differenciált foglalkoztatással, az egyéni haladási ütemhez igazított fejlesztő terheléssel a tanuló egyéni igényeihez igazítjuk a tanulást.
- Alkalmazzuk a DFHT módszerét.
- Alkalmazzuk a kooperatív tanulási-tanítási technikákat és módszereket.
- A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési stratégiák elsajátíttatása.
- Az alprogramokkal, illetve gazdagító, dúsító feladatokkal, programokkal és valódi problémák megoldásával alkalmazkodunk a különböző tanulói képességekhez.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése a nevelési célrendszer központi eleme; a konstruktív életvezetésre történő felkészítés feltétele.
- Önszabályozási stratégiák, autentikus, életszerű helyzetek kialakítása, amelyek során szerzett kompetenciákat a későbbiekben alkalmazniuk kell.
- A mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerben meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket.
- Emberléptékű következetes követelés.
- Fejlesztő hatású visszacsatolás, mérés-értékelés.
- Érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül, szóban és írásban is visszajelzést kap a tanuló, ami kiemeli erősségeit, és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeljövőben reálisan képes megoldani.

3. A Komplex Alapprogramban megjelenő eszközök:

A program szakmai anyagai:

- Nevelési-oktatási program – KAK
- Tanítási stratégia – DFHT

- Alprogrami koncepciók (2 db)
- Alprogrami eszköztár és feladatbank (2 db)
- Foglalkozástervek
- Tankockák

5. További tanulást segítő eszközök:

- Az intelligencia- és kreativitásfejlesztő egyéni programok.
- A komplex személyiségépítés teljes eszközrendszere.
- Az ismeretek és összefüggések tanulói felfedezése, a szemléltetés, cselekvés, az aktivizáló módszerek alkalmazása jellemzi a tanulási-tanítási folyamatokat.
- A pozitív motiváció eszközei, a jutalmazás és büntetés módszereinek mértéktartó (nem szélsőséges) alkalmazása.
- Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a változatos kommunikációs technikák alkalmazására, toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása, a konfliktusok kezelésére.
- Önértékelés, önkontroll, önfejlesztő stratégia alkalmazása. Pozitív tartalmú szociális kapcsolatok építése.
- A kulturált és egészséges életvitel kialakítása.
- A hagyományos és digitális ismerethordozók sokaságából kiválasztva az adott életkorban célszerű módszerek és eszközök; egyéni és csoportos aktivitásra serkentő munkaformák alkalmazása.

6. Tanulásszervezés, alkalmazott módszerek:

6.1. A tanulásszervezés folyamatában az alábbi elvek érvényesülnek:

- a rend és fegyelem fenntartása
- tanuló szabadságának biztosítása
- tanulói viselkedés szabályozása
- pozitív tanulási légkör biztosítása
- csoportfolyamatok elősegítése

6.2. Alkalmazott módszerek:

6.2.1. A tanítás-tanulási folyamatban a **DFHT tanítási-tanulási stratégiát** alkalmazzuk, mint a Komplex Alapprogram hangsúlyos elemét.

A kötelező tanítási órák 20%-ában a DFHT-t (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportban) szükséges alkalmazni.

A DFHT célja:

- A tudásban és szocializáltságban heterogén tanulói csoportok fejlesztése.
- A tanulói viselkedés pozitív befolyásolása.
- Az alulmotiváltság mérséklése.
- A kognitív, affektív, szociális képességek fejlesztése.
- A tanulók közötti együttműködés elősegítése.

DFHT koncepciója, módszerei:

Egyénre szabott differenciálás

- egyedül végzett munka
- rétegmunka
- teljesen egyénre szabott munka
- részben egyénre szabott munka

Párban folyó munka

- páros munka

- tanulópárok munkája

Csoportban végzett munka

- kooperatív munka, kooperatív tanulás, kollaboratív munka

Ezen kívül a tanórák 80%-ában a pedagógus választ módszereket.

6.2.2. Alapmódszerek:

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdezve kifejtés, előadás, szemléltetés
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló): variációs módszer
- individuális (egyéni és önálló tanulás): egyéni feladatok

6.2.3. Motiváló módszerek:

- páros munka
- csoportmunka
- játék
- szerepjáték (drámapedagógia)
- vita
- kutató-felfedező módszer
- kooperatív módszerek
- projektmódszer
- szituációs játékok

III. A KOMPLEX ALAPPROGRAM SAJÁTOSSÁGAI:

1. A Komplex Alapprogram alprogramjai:

1. A Testmozgásalapú alprogram (TA)

Az alprogram az iskolai testmozgásprogramok három területén kívánja bővíteni sajátélmény-szerzést biztosító tanulási környezetben a pedagógusok módszertani repertoárját és szemléletét:

- testnevelés óra,
- mozgásos tanulás osztálytermi környezetben,
- szabadidős mozgástevékenységek.

A TA a testmozgás iskolai környezetben előforduló **minden formájára támaszkodva, tanulástámogató eszközeivel** vesz részt a tanulói komplex személyiségfejlesztésben.

Az **aktív, kreatív, felelősségteljes** magatartást kialakító oktatási módszerek alkalmazásával teszi az alprogram a testmozgáson alapuló tevékenységeket a közösségi célok és az egyéni felelősség életgyakorlatává.

Cél még **az egészségtudatos, jövőorientált életmód kialakítása.**

Az alprogram tartalma:

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató **módszerek és kereszttantervi** tartalmak implementációjának támogatása **testnevelés órai környezetben**, a differenciálásra építve.

Mozgásos tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő **integrálása osztálytermi környezetben.**

Önkéntességre és befogadásra épülő **informális és nonformális tanulás testmozgásalapú támogatása iskolai környezetben.**

2. Az Életgyakorlat-alapú alprogram (ÉA)

Az Életgyakorlat-alapú alprogram egy olyan pedagógiai rendszert mutat be, amely hozzájárul az egyén és **természeti, társadalmi környezete kölcsönhatásának** tudatos és felelős alakításához.

Az életgyakorlat-alapú koncepció figyelembe veszi a tanulók szükségleteit, és ennek függvényében eltérő tanulási-tanítási egységeket tartalmaz.

Minden egységen belül **alternatív, a tanulók képességeihez, érdeklődéséhez, tempójához igazítható tanítási eszközöket, munkaformákat ajánl.**

Az alprogram célja, hogy az **életben hasznosítható** ismereteket, tapasztalatokat szerezzen a gyermek, amely sikeres **életvezetési kompetenciákkal** vértezi fel.

Cél továbbá, hogy **megalapozza a vitakultúrát, kritikus gondolkodást és az önálló felelősségvállalást.**

Célunk még az **életformák s**okszínűségének tisztelete, a **családi közösségek** megbecsülése, az **egészséges énkép** kialakítása.

A célrendszerben hangsúlyos, hogy az egyén és környezete között dinamikus viszony van, így az **életgyakorlat témái komplexek** és minden szinten – a rendszerszemléletnek megfelelően – kidolgozásra kerülnek.

Az alprogram tartalma:

- egészséges életmód, életvezetés,
- környezettudatosság (fenntarthatóság),
- állampolgári felelősség (közösségi szerepek),
- életút-támogató pályaorientáció,
- család, párválasztás,
- érzelmi intelligencia (szociális készségfejlesztés).

3. A Művészetalapú alprogram (MA)

- Az alprogram a művészeti nevelést célzó tanórák, a művészeteket pedagógiai eszközként felhasználó osztálytermi tanulás és a szabadidős művészeti tevékenységek terén nevelő/oktató pedagógusok metodológiai fejlesztésén keresztül hat a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklésének irányába.
- A művészettel nevelés sok és sokféle lehetőséget teremt a tanulástámogatás megvalósítására.

Az alprogram célja művészeteket célként/eszközként használó tanórák, szabadidős foglalkozások biztosítása a tanulók számára.

Indirekt célok:

- Személyiség és társas készségek fejlesztése a művészeti tevékenység révén.
- Tanulási motiváció, tanulás iránti attitűd alakítása.
- Indirekt (kognitív képességeket célzó) tanulásfejlesztés művészeti keretek között.
- Tanulásfejlesztés a művészetek révén.
- (Inter)diszciplináris ismeretátadás művészeteken alapuló, résztvevőközpontú gyakorlatokon keresztül.
- Pályaorientáció: művészpályára irányítás, illetve pályaorientáció művészetek révén.
- A művészeti tevékenységbe ágyazott fejlesztés keretében lehetőség van a tanuló egyéni **sajátságaihoz alkalmazkodó, esélyegyenlőséget biztosító pedagógiai módszerek alkalmazására**, ezáltal az adaptivitás biztosítására.

Az alprogram tartalma:

A művészeti tantárgyak és a mozgásra irányuló testnevelés tantárgy a készségtárgyak körébe sorolhatók, s ez arra is lehetőséget ad, hogy hasonló tartalmi elemek szerint épüljenek fel alprogramjaik is.

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató módszerek és kereszttantervi tartalmak megvalósításának támogatása a művészeti nevelést szolgáló tanórai környezetben, a differenciálásra épülve.
Művészetekre épülő tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő integrálása osztálytermi környezetben.
Önkéntességre és befogadásra épülő informális és nonformális tanulás művészetalapú támogatása iskolai környezetben.
Iskolánkban 2 alprogram bevezetését tervezzük.

4. A Logikaalapú alprogram (LA)

A Logikaalapú alprogram a tanulók gondolkodásának fejlesztését támogató módszerek és stratégiák megismertetésével szeretné növelni a pedagógusok módszertani repertoárját az iskolai élet területein.

Az alprogram feladata megismertetni a pedagógusokat olyan logikai alapú játékokkal (legyen az sakk, táblás, papír-ceruza, szituációs és egyéb játék), melyeket fel tudnak használni mind az általános képességfejlesztéshez, mind a közismereti tantárgyi órákhoz.

Az alprogram keretén belül olyan szemléletváltás elindítását célozzuk meg, amelynek segítségével a tanítási és a tanulási folyamat egyaránt élményszerűvé, motiválóvá és egyben fejlesztő hatásúvá tehető.

Az alprogram célja a gyerekek egyik legfőbb tevékenységére, a játékra és a játékosságra építve, hogy a gyerekek a tanulást ne érezzék fájdalmas, fáradságos folyamatnak.

A tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás – ezzel a tanulók motivációja növelhető.
Az oktatásban a különböző logikai játékok és technikák alkalmazása nem öncélúan történik, hanem a tanterv és a tananyag megfelelő részébe való integrálással, szorosan kapcsolódva a megtanulandókhoz és a tanulók életkori sajátosságaihoz.

A játék lehetőséget nyújt a differenciálásra, és a gondolkodási képességeken túl a szociális képességek fejlődése is várható.

Az alprogram tartalma:
A problémamegoldó gondolkodás fejlesztési lehetőségei a gyakorlatban – stratégiák és algoritmusok.

- A vizualitás szerepe a gondolkodás fejlesztésében
- Játékalapú megközelítések
- Térszemlélet, sík- és térbeli tájékozódási képesség fejlesztése
- Dienes-játékok és a matematikai gondolkodás fejlesztése
- Sakkjáték alapjainak elsajátítása és beépítése az iskolai tanulásba
- Táblás játékok, társasjátékok, papír-ceruza játékok alkalmazása
- Játékstrukturált megközelítések
- Kártyajátékok – Lapot kérünk!, Logiccards, Set stb.
- Logikai játékok, logisztorik
- Barkochba és egyéb csoportos szituációs játékok

- Kreativitást és reflektivitást fejlesztő játékok

5. A Digitális alapú alprogram (DA)

A Digitális alapú alprogram az IKT-műveltség elemeit kereszttantervi, transzverzális megközelítésben értelmezi, és a digitális pedagógiai kultúra komplex, intézményi szintű fejlesztését tekinti feladatának.

Az IKT-műveltség tekintetében a technológiai, a kognitív és a szociális aspektust tekintjük irányadónak.

Az alprogram kidolgozásával a pedagógusok módszertani kultúraváltását segítjük elő olyan korszerű digitális megoldásokkal, melyek hozzájárulnak az elektronikus tanulási környezet kialakításához, felgyorsítva az intézmények digitális átállását, mely lehetővé teszi, hogy a digitális eszközök alkalmazásával a tanulás élményszerűvé váljon.

Az **alprogram célja**, hogy kialakítsa a pedagógusokban az oktatásba integrált IKT-eszközöket értő és kritikus módon alkalmazó „digitális állampolgár”-habitust, melynek révén az összetett problémák megoldása során a technológia segítségét is igénybe veszik.

Szeretnénk elérni azt is, hogy a tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás a digitális alkalmazások használatával, ezzel növelve a tanulók motivációját, kognitív képességeik színvonalát, tanulásmódszertani repertoárjukat, pályaorientáció szempontjából releváns ismereteiket, (inter)diszciplináris ismereteik körét, és mindent egybevetve: a tanulók személyiségformálásához is hozzájáruljon.

Az alprogram tartalma:

Az alprogram az alábbi tartalmi pontokból építkezik:

- Játékalapú megközelítések

- Technológiai műveltség, felelősségteljes eszközhasználat
- IKT-műveltség
- Hálózati részvétel és együttműködés, problémamegoldás, kommunikáció és eszközhasználat
- Digitális írástudás
- IKT-alapú óratervezés
- Személyes tanulási környezet menedzselése

2. Komplex óra

Komplex órák bevezetése – a program komplexitását a kognitív, affektív, szociális képességek együttes fejlesztése jelenti. A kötelező és szabadon tervezhető tanórák kereszttantervi kapcsolatait fedi le, (a tananyag kereszttantervi részei) az adott tantárgy éves óraszámának kb. 10-30%-át jelenti. A közismereti tantárgyak esetében a tantárgyi és kereszttantervi tartalmat (tananyagot) az alprogrami tartalmakkal kapcsolja össze, a DFHT óraszervezési eljárásaival megvalósítva a tanórát. Ezen órák esetében a tantárgyakon átívelő transzverzális készségek (a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőkészség, a problémamegoldó gondolkodás, a kockázatelemzés, a döntéshozatal és az érzelmek kezelése) fejlesztése is megjelenik.

Tartalmi fejlesztési pontok:

- legalább 1 alprogrami (max. 3 alprogrami) kapcsolat megjelenik benne,
- kapcsolódik az adott tantárgy adott évfolyamának tanmenetéhez és a tanítói/tanári kézikönyvben megjelenített órához,
- (törekedve arra, hogy) minden alprogram egyenlő aránnyal (kb. 20%) jelenik meg (össz. komplex óraszám).

A Komplex órák felépítése

3. Ráhangolódás

A Ráhangolódás biztosítja, hogy **a tanulók lelkesen, motiváltan kezdjék el a napot az iskolában, és érzelmi biztonságban érezzék magukat az osztályközösségben.** Heti **1-3 alkalommal** javasolja a Komplex Alapprogram **20-25 perces** foglalkozás keretén belül. A **tanulási környezetet** célszerű átalakítani úgy, hogy a tanulók körben ülhessenek székeken vagy szőnyegen, így megkönnyítve a kommunikációt.

A **foglalkozás felépítése** ajánlottan a következő:

- Üdvözlés
- Beszélgetés
- Közös tevékenység/játék
- Zárás

A Ráhangolódás megvalósítását a nap elején javasoljuk, javasolt időtartama 25-45 perc, helye a nap kezdésekor, vagy osztályfőnöki óra keretében, vagy a délutáni foglalkozások elején. Témái megválasztásában segít a Tanítói kézikönyv.

4. „Te órád”

„Te órád” – a **diák érdeklődéséhez**, igényéhez, saját választásához igazítható, amely órákon az osztálykeret nem feltétlenül kell, hogy érvényesüljön. Lehet az **intézmény életében már meglévő,** jól működő, már hagyományokkal rendelkező foglalkozások, szakkörök, tehetséggondozó programok stb. továbbvitele, megtartása, de a foglalkozások középpontjába helyezve a tanulók szociális-emocionális fejlesztését. Az óra kiválasztását a pedagógus segíti.

5. Házi feladat

Házi feladat: sem írásbeli, sem szóbeli házi feladatot nem ad a pedagógus a tanulóknak. Ez nem azt jelenti, hogy elmaradhat a szükséges gyakorlás és rögzítés, hanem azt, hogy a pedagógusnak az iskolai tanórákon kell a tanulókkal ezeket a feladatokat elvégezni. Úgy kell a mindennapokban terveznie és megvalósítania az óráit, hogy legyen elegendő idő a szükséges gyakorlásra és az új ismeretek rögzítésére az órák keretén belül. A pedagógusnak módosítania kell tervezési szokásain: legyen a tanórákon annyi gyakorlás és ismétlés, hogy ne legyen szükség otthoni tanulásra!

6. Értékelés

Az értékelés az iskola nevelőtestülete által elfogadott értékelési rendszer szerint folyik.

Nincs ötös fokozatú skálán történő értékelés a reggeli Ráhangolódáson, a délutáni alprogrami foglalkozásokon, illetve azokon az órákon, amelyeken a DFHT-módszert használják a pedagógusok.

A Komplex Alapprogram értékelési rendszerében egyaránt jelen van

1. a helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelés,
2. a minősítő (szummatív) értékelés,
3. a fejlesztő (formatív) értékelés.

Fontos szerepe van a **helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelésnek.** Ennek eredménye feltárja a pedagógus előtt a tanuló előzetes tudását, amire további munkáját építheti. Ez határozza meg az oktatási tartalmat és a módszereket. A diagnosztikus értékelést nem csak **a tanév elején** javasoljuk, ajánlott a **tanév közben** is felmérni, mennyit fejlődött a tanuló tudása. A tanév közben végzett diagnosztikus értékelés eredménye alapján a pedagógus dönthet arról, hogy változtat-e tanítási stratégiáján. A **tanév végi** diagnosztikus értékelésnél a pedagógus arról kap visszajelzést, milyen szinten sikerült a tananyagot megtanítani, a tanuló pedig arról, hogy mennyire sajátította el a követelményeket.

A **minősítő (szummatív) értékelés** egy tanulási szakasz lezárásakor, például egy témazáró dolgozat írásakor jelenik meg. Azt minősíti, hogy a tanuló mennyire sajátította el a tananyagot. A minősítő értékelés igen gyakori a hazai iskolákban.

A **Komplex Alapprogramban kiemelt szerepe van a személyre szabott, differenciált, fejlesztő (formatív) értékelésnek.** Ennek célja **nem a minősítés, hanem a tanulás támogatása.** A pedagógus, miután felmérte a tanuló tudását, és segített a tanulónak a tanulási cél kitűzésében, támpontokat ad a megteendő lépésekről. Majd nyomon követi a tanuló egyéni haladását, és személyre szabottan segíti a tanulási folyamatot. A fejlesztő értékelés alkalmazásánál a

pedagógus a **gyermek önmagához mért fejlődését veszi figyelembe**. Folyamatos visszajelzést ad a tanulónak erősségeiről és hiányosságairól, megbeszéli vele a tanulási célokat, az értékelési szempontokat, a teendőket és a teendők határidejét. A tanuló egyéni haladásáról és erőfeszítéseiről visszajelzést ad. A pedagógus visszajelzésének mindenképpen tartalmaznia kell a tanuló részéről sikeresen megoldott problémákat, a további fejlesztést igénylő területeket és a teendőket.

Az értékelésnek fontos része

- az önértékelés,
- a társak értékelése.

Legyen szubjektív, kvalitatív és szöveges!

Figyelembe kell venni az eltérő kiindulási nyelvi szinteket.

II.4 A SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.

Tanulóink személyiségfejlesztésével kapcsolatos feladataink:

1. A tanulók erkölcsi nevelése.
   Feladata: Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása.
   - Alapvető erkölcsi értéknek tartjuk:
   - a becsületet,
   - a családot,
   - érték legyen a tanulás, az egymás iránti tisztelet.
2. A tanulók értelmi nevelése.
   Feladata: Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése. A világ megismerésére való törekvés igényének kialakítása. Az állandó önművelés igényének, készségének és képességének kialakítása, a tanulás motivációjának erősítésével, helyes technikájának megalapozásával. Minden tanuló értelmi képességeit a lehető legnagyobb mértékben fejlesszük, kiváltképp a hátrányos helyzetű tanulók esetében.
3. A tanulók közösségi (társas kapcsolatokra felkészítő) nevelése.
   Feladata: Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása. A kulturált magatartás és kommunikáció elsajátítása.

A család jelentsen számára értékes védettséget nyújtó közösséget, kövesse szülei jó példáját. Nevelési rendszerünkben fontos szerepet kap a nemzeti értékek, a helyi történeti és az iskolai hagyományok őrzése, ápolása.

4. A tanulók érzelmi (emocionális) nevelése.
   Feladata: Az élő és élettelen környezet jelenségeire, a tanulók közösségeire és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra késztető érzelmek kialakítása. A gyermekek érdekében feladatunk testi biztonságuk mellett az érzelmi biztonság megteremtése is. Kellemes inger dús környezet megteremtése a feladatunk, érezze azt magáénak.

5. A tanulók akarati nevelése.
   Feladata: A tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény kialakítása. A kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása. A tanulói tevékenységet és erőfeszítést kezdettől fogva motiválni kell azért, hogy a tanulók az iskolába lépéstől kezdve magukénak érezzék a kitűzött célokat és feladatokat.

6. A tanulók nemzeti nevelése.
   Feladata: A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése. A hazaszeretet érzésének felébresztése. A nevelőtestület munkakultúrája a polgári társadalmakat jellemző értékek irányába fejlődött, a testület tagjai elfogadják, tisztelik a másságot.

7. A tanulók állampolgári nevelése.

Feladata: Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre. Állampolgárt akarunk nevelni, aki szabadon kibontakoztathatja személyiségét, ösztönözzük a kreativitást.

8. A tanulók munkára nevelése.

Feladata: Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása. Feladatunk az igényesség kialakítása az esztétikus környezet iránt és annak megvédése. A szép és gondos munka végzésével a tanulók szépérzékének fejlesztése. Feladatunk a kulturált munkavégzés szabályainak elsajátítása.

9. A tanulók egészséges életmódra történő nevelése.

Feladata: A tanulók testi képességeinek fejlesztése, a testmozgás iránti igény felkeltése. Egészséges, edzett személyiség kialakítása. Az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása, az egészséges életmód iránti igény kialakítása. Az egészséges táplálkozási szokások kialakítása, régi hagyományos ételek iránti érdeklődés felkeltése.

II.5 AZ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI FELADATOK

Az egészségnevelés egyik alapvető feladata az értékközvetítés. A gyermek személyiségének megalapozása a családi környezetben történik, itt éli át azokat a hatásokat, amelyek értékrendje kialakulását alapvetően meghatározzák. Ily módon az értékközvetítésben fontos szerepe van a családnak. A tanuló értékrendszerének kiépülésében azonban fontos szerepe van a pedagógusnak is: a pedagógus alkotó munkája az emberformálás. Ebben pedig nemcsak szakismereteit, tapasztalatait, hanem saját személyiségét használja fel munkaeszközként. A pedagógus a gyermek számára magatartási modell. Már a személyiségével is utánzásra késztet. Kialakulhat pedagógus és gyermek egy sajátos érzelmi kapcsolata, hiszen a gyermek értékrendszerében nagy jelentőséggel bír a felnőtt elismerő szava.

Az egészségvédelem kiemelt kérdéseinek megismertetése tanulóinkkal:

- Sajátítsák el az életkorral járó biológiai – pszichohygiénes életmódi tennivalókat.
- Erősítse és fejlessze az egészséges életvitelhez szükséges képességeket.
- Ismerjék meg: az egészségre káros szokások biológiai - élettani - pszichés összetevőit, (alkohol fogyasztás, dohányzás, inaktív életmód, helytelen táplálkozás, drogfogyasztás)
  - Társas kapcsolatok egészségi - etikai kérdéseit.
- Legyen figyelemfelkeltő, tájékoztató, motiváló, aktivizáló szerepe az egészség - érték tudatosításának.
- Ezen értékek birtokában képesek legyenek egészségük megőrzésére, betegségek megelőzésére, egészséges személyiség kimunkálására, a helyes magatartás kialakítására

Feladatok:

- Az egészség megvédésére, megedzésére, visszaszerzésére vonatkozó közérthető, de tudományos ismeretek átadása, az egészségvédő lehetőségek sokoldalú bemutatása.

- Megtanítani, hogy alapvető értékünk az élet és az egészség. Ezek megóvására magatartási alternatívák ajánlása, megfelelő egészségvédő magatartás tanítása, gyakorlással, segítéssel, példamutatással.

- Motiválni, ösztönözni a tanulókat az egészségvédő magatartás szabályainak megtartására, közös véleményformálással, támogató tanácsadással.

- Segíteni mind az egészségeseket, mind a betegeket az egészségvédő öntevékenységben, az egészséges életmód kialakításában, a döntési alternatívák kidolgozásában, és a helyes döntések megvalósításában.

- Az iskola feladata, hogy minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését.

- Ismereteket adni a betegségek, balesetek, sérülések elkerülésére, az egészség megőrzésére.

- Személyi, tárgyi környezetével segíteni azoknak a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulásában, amelyek a gyermekek, ifjak egészségi állapotát javítják.

- Az egészséges életmódra nevelés feladata, hogy neveljen az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékként való tiszteletére.

- Meg kell tanítani a gyerekeket, az ifjakat arra, hogy önálló felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan, helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani.

- Fejleszteni kell a tanulók elfogadó és segítőkész magatartását a beteg, sérült és fogyatékos embertársaik iránt.

- Az egészségnevelés feladata, hogy a gyerekeket - különösen a serdülőket - a káros függőséghez vezető szokások (pl. dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának megelőzésére nevelje.

- Foglalkozzon a szexuális kultúra és magatartás kérdéseivel.
- Fordítson figyelmet a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra történő felkészítésre.
- Az iskolai környezet, mint élettér is biztosítsa az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést. Ebben a pedagógusok életvitelének is jelentős szerepe van.

II.6 A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK

II.6.1 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül.

A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink:

1. A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.
   Feladata: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez, délutáni szakkörök, nyári programok szervezése, amely a tanulók minden irányú igényeit, érdeklődését kielégítik) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű nevelői fejlesztése. Kulturális és művelődési kínálat biztosítása a település tanulóinak.
2. A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében.
   Feladata: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek

elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásig.

3. Az önkormányzás képességének kialakítása.
   Feladata: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják. A gyermekek demokratikus jog gyakorlásának maradéktalan biztosítása, a Diákönkormányzat működéséhez kellő szakértelemmel rendelkező, stabil értékrendben gondolkodó, önfejlődésre képes pedagógusokra van szükség.

4. A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése.
   Feladata: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által szervezett tevékenységekben bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

5. A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.
   Feladata: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása. A régi hagyományok megtartása, újak iránti nyitottság.

II.6.2 Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

1. Hagyományőrző tevékenységek
   - Fontos feladat az iskola névadójának, Návay Lajos emlékének ápolása. Ezt szolgálja az évenkénti megemlékezés szeptember 19-én a névadó születésnapjáról
   - Minden tanév folyamán iskolai ünnepséget, megemlékezést tartunk a következő alkalmakkor: 1956. október 23-a, 1849. október 6-a, 1848. március 15-e évfordulóján, mikuláskor, karácsonykor, a gyermeknapon, illetve a 8. osztályosok ballagásakor.
   - A lakóhelyünkön fellelhető helytörténeti és néprajzi emlékeket őrző gyűjtemény létrehozását támogatjuk. (Fodor Imre régiség gyűjtő) A gyűjtemény minden érdeklődő számára nyitott, előzetes megbeszélés alapján látogatható.
   - A felső tagozatos osztályok egyike védnökséget vállalt - a földeáki katolikus temetőben található – Návay család sírjai felett. Minden évben halottak napján és március 15-én koszorút helyezünk el a síron.
   - Testvériskolai kapcsolat
   - Intézményünknek nagyon jó gyümölcsöző kapcsolata van az újszékelyi Bem József Általános Iskolával. A felső tagozatos diákok közel 20%-a évente közös csereprogramokon vesznek részt. A csereutak programját a közös történelmi múlt adja, diákjaink megismerhetik Erdély kulturális és természeti értékeit, hagyományrendszerét. Célunk, hogy diákjaink a hazájukat szerető, művelődésre nyitott, demokratikus gondolkodású fiatalokká váljanak, akik őrzik és továbbviszik a magyar kultúra hagyományait akár bel- akár külföldön ismerték azt meg. Az eltérő oktatáspolitika és oktatási rendszerbe való betekintés sok értékes tapasztalatot jelent iskolánk egésze számára.
   - További feladat cserekapcsolat kiépítése a német nyelvtanulás, ország ismeret fejlesztése céljából.

2. Diákönkormányzat.
   - A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviseletére, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját a 5-8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diák-önkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola igazgatója által megbízott nevelő segíti.

- Együttműködik az újszékelyi Bem József Általános Iskola Tanulók Tanácsával. Közös kulturális és sportprogramokat szerveznek a nyári szünetben.

3. Délutáni foglakozások
   - A köznevelési törvény előírásainak megfelelően, – amennyiben a szülők igénylik – az iskolában tanítási napokon a délutáni időszakban az intézmény délutáni foglalkozásokat szervez.
   - Diákétkeztetés. A napközi otthonba felvett tanulók napi háromszori étkezésben (tízórai, ebéd, uzsonna) részesülnek. A napközibe nem járó tanulók számára is étkeztetést biztosít az intézmény. Az önkormányzat által megállapított étkezési térítési díjakat az iskola által meghatározott módon kell befizetni.
   - Tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások. Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik.
   - Az 1-2. évfolyamon az egyes tantárgyakból gyenge teljesítményt nyújtó tanulók képességeinek fejlesztésére heti két felzárkóztató órát szervezünk. 3-4. évfolyamon heti 1 felzárkóztató óra, ami igény szerint növelhető.
   - A 8. évfolyamon a továbbtanulás, a középiskolai felvétel elősegítésére a gyenge eredményt elérő tanulók részére felzárkóztató, a jó eredményt elérő tanulók részére képesség fejlesztő órákat tartunk heti egy órában magyar nyelv és matematika tantárgyakból, ha a tanulók és a szülők azt kérik és igénylik. A tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

4. Iskolai sportkör.
   - Az iskolai sportkör tagja az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelési órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban az iskolai és iskolán kívüli sportversenyekre. Ezt a feladatot a megalakult Návay Lajos Diáksport Egyesülettel közösen oldjuk meg.

5. Szakkörök.
   - A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen

közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.

6. Versenyek, vetélkedő, bemutatók.
A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők. A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyekre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközösségei vagy a szaktanárok végzik.

A környezeti nevelés keretében a világnapok, jeles napok (Víz, Állatok, Föld stb.) alkalmából helyi vetélkedők szervezése.

7. Tanulmányi kirándulások.
Az iskola nevelői az osztályok számra évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szervezhetnek. A tanulmányi kiránduláson való részvétel önkéntes.
A természet és a környezet megóvására felhívjuk a tanulók figyelmét, nemcsak a természettudományos tantárgyak óráin helyezünk hangsúlyt a természetet és környezetkárosító hatásokra és ezek kiküszöbölésére (környezetnevelési program).

8. Határtalanul Program

Fontosnak tartjuk, hogy pedagógusaink pályázzanak a Határtalanul! a nemzeti összetartozás operatív programjára. Célunk, hogy a 7. évfolyamos diákjaink megismerjék a határon túl élő magyarság mindennapjait, a történelmi örökséget. Az államilag támogatott kiránduláson személyes tapasztalatokat szerezhetnek a külhoni magyarság életéről.

9. Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás, amely önkéntes.

10. Szabadidős foglalkozások.
A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat azzal felkészíteni, hogy a felmerülő igényekhez igazodva különféle szabadidős programokat szervezhet (pl. klubdélutánok, táncos rendezvények stb.). A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes.

11. Iskolai könyvtár.

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

12. Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata. A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók – tanári felügyelet mellett – egyénileg vagy csoportosan használják.

13. Hit- és erkölcstan oktatás.
    - Az iskolában a területileg illetékes, bejegyzett egyházak hit- és erkölcstan oktatást szervezhetnek. A hit- és erkölcstan oktatáson való részvétel a tanulók számára önkéntes.

II.7 A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI

II.7.1 A pedagógusok helyi intézményi feladatai

II.7.1.1 A pedagógusok alapvető feladatai

- A magasabb jogszabályokban, a pedagógiai programban, a szervezeti és működési szabályzatban, valamint az intézmény más belső szabályzatában és vezetői utasításában előírt pedagógiai és adminisztratív feladatok ellátása.
- Heti teljes munkaidejének nyolcvan százalékát (kötött munkaidejét) az igazgató által meghatározott feladatok ellátásával töltse.
- Heti teljes munkaidejének hatvan százalékában (neveléssel-oktatással lekötött munkaidejében) tanórai és tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokat tartson.
- Kötött munkaidejének neveléssel-oktatással lekötött munkaidején felöli részében a nevelést-oktatást előkészítő, a neveléssel-oktatással összefüggő egyéb feladatokat, tanulói felügyeletet, továbbá eseti helyettesítést lásson el.
- A tanítási órák és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások pontos és eredményes megtartása.
- Aktív részvétel a nevelőtestület értekezletein, valamint a szakmai munkaközösségek munkájában.
- Aktív részvétel az éves munkaterv szerinti rendezvényeken.
- A tudomására jutott hivatali titkot megőrizze.
- A jogszabályokban meghatározott határidőkre megszerezze az előírt minősítéseket.
- Az iskola céljainak képviselete a tanulók és a szülők előtt.
- A pedagógusra bízott osztályterem, szaktanterem gondozottságának és pedagógiai szakszerűségének figyelemmel kísérése.

II.7.1.2 A tanórai és a tanórán kívüli oktató-nevelő munka, tanulásirányítás

- Tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások megtartása.
- A tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások éves tervének elkészítése (tanmenetek, éves programok).
- Előzetes felkészülés a tanítási órákra és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozásokra.

- A motiválás, a differenciálás, a tanulói aktivitás változatos formáinak alkalmazása a tanítási órákon
- Változatos szervezeti formák alkalmazása a tanítási órákon
- A tanulók életkorához és a didaktikai feladatokhoz megfelelően illeszkedő módszerek, szemléltetés, ellenőrzés és értékelés alkalmazása a tanítási órákon.
- A tanulók aktív munkájának és megfelelő magatartásának biztosítása a tanítási órákon és a különféle iskolai foglalkozásokon.
- Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása, gyakoroltatása a tanítási órákon.
- A helyi tanterv követelményeinek elsajátítása a nevelő által tanított tanulók körében.

II.7.1.3 A tehetséges tanulók gondozása

- Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a tehetséges tanulók részére.
- Iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyek, vetélkedők, bemutatók, pályázatok önálló szervezése, segítség a szervezésben.
- Részvétel az iskolai tanulmányi, sport és kulturális versenyeken, vetélkedőkön, bemutatókon.
- A tehetséges tanulók részvételének biztosítása és felkészítése a különféle iskolán belüli versenyekre, vetélkedőkre stb.
- A tehetséges tanulók részvételének biztosítása és felkészítése a különféle iskolán kívüli versenyekre, vetélkedőkre stb.

II.7.1.4 A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók gondozása, eredményes fejlesztése

- Egyéb (tanórán kívüli) fejlesztő foglalkozások szervezése a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók részére.
- A gyermekvédelmi feladatok ellátása a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók körében.

- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók korrepetálása, segítése, mentorálása.
- A hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, illetve a felzárkóztatásra szoruló tanulók felkészítése javító vagy osztályozó vizsgára.
- Az eredményes középiskolai felvétel elősegítése a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók körében.

II.7.1.5 A tanulók tanórán kívüli foglalkoztatása

- Szabadidős programok szervezése iskolán kívül (pl. színház-, múzeumlátogatás, kirándulás).
- Szabadidős programok szervezése iskolán belül (pl. klubdélután, karácsonyi ünnepség).
- Iskolai rendezvények, ünnepélyek, évfordulók megrendezése.
- A nevelők, gyerekek és szülők együttműködését, kapcsolatát erősítő (közös) programok.

II.7.1.6 Az iskolai diákönkormányzat működtetésében való aktív részvétel

- Az iskolai diák-önkormányzati munka egy-egy részterületének irányítása, segítése.
- Az iskolai diákönkormányzat programjainak önálló szervezése, segítség a programok szervezésében, részvétel a programokon.
- Iskolai szintű kirándulások, táborok önálló szervezése, segítség a szervezésben, részvétel a kirándulásokon, táborokon.

II.7.1.7 Munkafegyelem, a munkához való viszony

- A munkaköri kötelességek teljesítése.
- Az ügyeleti munka pontos, felelősségteljes ellátása az óraközi szünetekben.
- Pontos adminisztrációs munka. A formai követelmények, a határidők betartása.

- Az egyes tanév közben adódó feladatok pontos, határidőre történő megoldása.

II.7.1.8 Folyamatos, aktív részvétel a nevelőtestület és a szakmai munkaközösség tevékenységében

- Feladatvállalás a munkaközösség, a nevelőtestület aktuális feladataiban.
- Részvétel a különféle feladatok megoldására alakult nevelői munkacsoportokban.

II.7.1.9 Továbbtanulásban, továbbképzésekben való részvétel, önképzés

- Továbbképzéseken való részvétel.

II.7.1.10 Az iskolai munka feltételeinek javítása

- Bekapcsolódás az eredményes pályázatok megvalósításába.
- Az iskolai alapítvány működésének segítése.
- Az iskolai munka javítása új ötletekkel, az ötletek kivitelezése megvalósítása (innováció).

II.7.1.11 Részvétel a nevelőtestület szakmai életében, a döntések előkészítésében és végrehajtásában

- Részvétel az adott tanév munkatervében meghatározott feladatok ellátásában.
- Részvétel a nevelőtestület szakmai (pedagógiai) döntéseinek előkészítésében.
- Önkéntes feladatok vállalása a nevelőtestületi feladatok megoldásában.

II.7.1.12 Aktív részvétel a tantestület életében

- A pályakezdő (gyakornok) vagy az iskolába újonnan került nevelők munkájának, beilleszkedésének segítése.
- Önkéntes feladatvállalások a nevelőtestület közösségi életének; rendezvényeinek szervezésében, a szervezés segítése.
- Részvétel a nevelőtestület közösségi életében, rendezvényeken.

II.7.1.13 Az iskola képviselete

- A szülői szervezet által szervezett rendezvények segítése.
- Részvétel a szülői szervezet által szervezett rendezvényeken.
- Tudósítások közreadása a helyi társadalom számára az iskola életéről, eredményeiről a helyi médiában.
- Bekapcsolódás az iskolán kívüli szakmai-pedagógiai szervezetek tevékenységébe.
- A település rendezvényein, eseményein való részvétel.

II.7.1.14 A vezetői feladatok ellátása

- Vezetői feladatok vállalása a nevelőtestület szervezeti életében.
- Az egyes vezetői feladatok (tervezés, szervezés, a végrehajtás irányítása, ellenőrzés, értékelés) lelkiismeretes ellátása.

II.7.1.15 Megfelelő kapcsolat kialakítása a tanulókkal, a szülőkkel és a pedagógus kollégákkal

- A tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák személyiségének tiszteletben tartása.
- Elfogadást, figyelmet, megértést, jóindulatot sugárzó stílus, hangnem és viselkedés a tanulók, a szülők és a pedagógus kollégák felé.
- Pedagógiai tanácsadás a tanulóknak és a szülőknek.
- Kellő figyelem érdeklődés, megbecsülés és jóindulat a nevelőtársak felé (a pedagógus kollégák segítése, a tapasztalatok átadása, észrevételek, bírálatok elfogadása).

II.7.2. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnökök feladatai

II.7.2.1Az osztályfőnök feladatai

- Megfelelő magaviseletű; az iskolai diák-önkormányzati munkában és az iskolai rendezvényeken aktív osztályközösséget alakít ki az osztályközösség megfelelő irányításával.
- Fejleszti a tanulók személyiségét, elősegíti egészséges lelki és testi fejlődésüket.

- Elősegíti a társadalmi normákhoz és az iskolai elvárásokhoz igazodó értékrend kialakítást és elfogadását.
- A közlekedési ismereteket beépíti az osztályfőnöki tanmenetébe, alsó tagozaton a technika és tervezés tanmenetbe.
- Tanórákon kívüli – szükség esetén – iskolán kívüli közösségfejlesztő, szabadidős programokat (pl. osztálykirándulás, túra, színház-, múzeumlátogatás) szervez.
- Az osztályszintű és az iskolai rendezvényeken kíséri osztályát, felügyel a tanulókra.
- Megismeri a tanulók családi és szociális körülményeit.
- Rendszeres kapcsolatot tart és együttműködik a tanulók szüleivel.
- Rendszeres kapcsolatot tart együttműködik az osztályban tanító nevelőkkel.
- Tájékoztatja a tanulókat és a szülőket az őket érintő kérdésekről. Érdemi választ ad a szülők és tanulók iskolai élettel kapcsolatos kérdéseire.
- Figyelemmel kíséri a diákok tanulmányi előmenetelét, és erről rendszeresen – legalább havonta – tájékoztatja a szülőket.
- A bukásra álló tanulók szüleit a félév vége és az év vége előtt legalább egy hónappal írásban értesíti.
- Ha a tanuló az év végén tanulmányi kötelezettségeinek nem tesz eleget, a szülőket tájékoztatja a tanuló továbbhaladásának feltételeiről.
- Figyelmezteti a szülőket, ha a gyermekük jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.
- A szülők figyelmét felhívja a szociális és egyéb juttatásokra.
- Támogatja és segíti az osztályban működő szülői szervezet munkáját.
- A szülők tájékoztatására szülői értekezleteket és fogadó órákat szervez.
- Fokozott törődéssel foglalkozik az osztályába járó kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal.
- Az osztály tanulóinál ellátja a gyermekvédelmi feladatokat, együttműködik a gyermekvédelmi felelőssel, szükség esetén a gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal.
- Segíti a tanulási, beilleszkedési, magatartási nehézséggel küzdő tanulók iskolai munkáját.

- Támogatja a tehetséges tanulók fejlődését.
- Tájékozódik a tanulók iskolán kívüli tevékenységeiről.
- Az iskolaorvosi szolgálat bevonásával figyelemmel kíséri a tanulók egészségi állapotát, és erről szükség esetén tájékoztatja az osztályban tanító nevelőket.(pl. tartós betegségek, fogyatékosságok, gyógyszerérzékenység).
- Minden hó végén érdemjeggyel értékeli a tanulók magatartását és szorgalmát.
- Az első félév végén és a tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók magatartás és szorgalom osztályzatára.
- Az első félév végén és a tanév végén javaslatot tesz a nevelőtestületnek a tanulók egész tanévi munkájának dicsérettel történő elismerésére.
- A házirendet megsértő vagy feladatait elmulasztó tanulót először szóbeli figyelmeztetésben, majd írásbeli figyelmeztetésben, intőben vagy rovóban részesíti. Súlyosabb esetben javaslatot tesz a tanuló elleni fegyelmi eljárás lefolytatására.
- Figyelemmel kíséri a tanulók hiányzásait, vezeti a mulasztási naplót, a mulasztásokat az osztálynaplóban havonként összesíti. Igazolatlan mulasztás esetén a jogszabályokban előírt rendelkezések alapján jár el.
- A tanév elején elkészített osztályfőnöki tanmenet szerint vezeti az osztályfőnöki órákat, azokra előre felkészül.
- Segíti és ösztönzi a tanulók középiskolai továbbtanulását, megismerteti őket a pályaválasztási és továbbtanulási lehetőségekkel.
- A nyolcadik évfolyamban a szülők döntése alapján ellátja a tanulók középiskolai jelentkezésével kapcsolatos feladatokat, elkészíti az ehhez szükséges dokumentumokat.
- Elkészíti az osztályfőnöki munka éves tervezetét (osztályfőnöki munkaterv, osztályfőnöki tanmenet).
- Elkészíti az osztálystatisztikákat és ezekhez kapcsolódó elemzéseket.
- Elkészíti a félévi és tanév végi értékeléseket az osztályközösség fejlődéséről.
- Betartja az alapvető erkölcsi normákat a tanulókkal, a szülőkkel és a nevelőtársakkal szemben.

- Kitölti és vezeti az osztálynaplót, hetente ellenőrzi a szükséges beírásokat, és szükség esetén gondoskodik azok pótlásáról.
- Felfekteti és vezeti a tanulói törzslapokat és bizonyítványokat.
- Tanév elején kitölti a tanulók tájékoztató füzetét, tanév közben havonta ellenőrzi tájékoztató füzet vezetését (érdemjegyek, egyéb beírások, szülői aláírások).
- Figyelemmel kíséri az osztály tantermének gondozottságát és pedagógiai szakszerűségét.

II.7.2.2 Az osztályfőnöki munka tervezése

Az osztályfőnök osztályfőnöki nevelő munkáját a minden tanév elején összeállított osztályfőnöki munkaterv alapján végzi.

Az osztályfőnöki munkaterv felépítése

a) A tanév elején összeállított munkaterv
   - Osztályfőnöki tanmenet (az osztályfőnöki órák éves terve).
   - Tervezett tanórán kívüli programok az adott tanévre havi bontásban.
   - Tervezett fogadó órák és szülői értekezletek az adott tanévre. Az egyes szülői értekezletek tervezett témái.
   - Az osztály diákközösségének vezetői.
   - Az osztályban működő szülői szervezet vezetői.

b) Az osztályfőnöki munkatervhez csatolt dokumentumok a tanév folyamán
   - Első félévi és tanév végi osztálystatisztika.
   - Első félévi és tanév végi értékelés az osztályközösség fejlődéséről.
   - Jelenléti ívek és feljegyzések a szülői értekezletekről.

II.7.2.3 Az osztályfőnök által készített statisztikák, jelentések az osztályról

Tanév eleji statisztikai adatok az osztályról

- Tanulók száma, ebből leány
- Hátrányos helyzetű, ebből halmozottan hátrányos helyzetű tanuló
- Tanulási, magatartási, beilleszkedési zavarral küzdő tanuló
- Sajátos nevelési igényű tanuló
- Az iskolában étkező, ebből normatív támogatásban részesülő tanuló
- Az étkezőkből csak ebédelő, illetve háromszor étkező tanul
- Az iskolába járás alól felmentett tanuló (magántanuló)
- Egyes tantárgyakból az értékelés alól felmentett tanulók

- Más településről, de a beiskolázási körzetből bejáró tanuló
- Más településről, de nem a beiskolázási körzetből bejáró tanuló
- Nem magyar állampolgár
- Évfolyamismétlő

Statisztikai adatok az első félév és a tanév végén az osztályról

- Tanulók száma
- Osztályozott tanulók száma
- Az egyes tantárgyakban elért osztályzatok száma és a tantárgyak osztályátlaga
- Az osztály tanulmányi átlaga
- Kitűnő tanulók száma
- Szaktárgyi dicséretek száma tantárgyanként a tanév végén
- Példamutató magatartásért adott dicséretek száma a tanév végén
- Példamutató szorgalomért adott dicséretek száma a tanév végén
- Egy tantárgyból bukott tanulók száma
- Két tantárgyból bukott tanulók száma
- Három vagy több tantárgyból évfolyamismétlésre bukott tanulók száma
- A tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyek eredményei
- Iskolán belüli versenyek eredményei (iskolai versenyeken részt vett tanulók száma és az elért helyezések)
- Iskolán kívüli versenyek eredményei (iskolán kívüli versenyeken részt vett tanulók száma és az elért helyezések)

A tanulói közösségek (osztályközösségek) tevékenységének, fejlődésének értékelési szempontjai az első félév és a tanév végén

- Az osztályközösség életét jellemző legfontosabb adatok (létszám, fiúk-lányok aránya, új tanulók, távozók).
- Az osztály szociális összetétele (a családok szociális helyzete, a családok kulturális elvárásai, hátrányos és halmozottan hátrányos tanulók, gyermek- és ifjúságvédelmi munka).
- A tanulási teljesítmény (tanulmányi átlageredmények, tanulási nehézségekkel küzdő tanulók, a bukások, a tehetséges tanulók eredményei).
- Az osztályközösség társas szerkezete, a közösség rétegződése, struktúrája.
- Neveltségi szint (magatartás, társas viselkedés, beilleszkedési és magatartási nehézségekkel küzdő tanulók).

- A közösségi tevékenység (önkormányzás szintje, közös programok és rendezvények felsorolása, egyéb (tanórán kívüli) foglalkozásokon való részvétel).
- A szülői házzal való kapcsolat (a családlátogatások és a szülői értekezletek tapasztalatai, a szülők nevelési elvei, a szülők kapcsolata az iskolával).
- Minden felsorolt területen belül meg kell határozni az alapvető pedagógiai feladatokat:
  - Milyen változások történtek az előző értékelés óta eltelt időszakban?
  - Milyen új problémák jelentkeztek az előző értékelés óta eltelt időszakban?
  - A problémák megoldásának érdekében milyen beavatkozás látszik célszerűnek?

II.7.2.4 Az osztályfőnöki órák témái

Kötelezően minden osztályban feldolgozásra kerülő témák a tanév legelső osztályfőnöki óráin

- A házirend szabályainak megbeszélése.
- Az osztályközösség belső szabályainak megbeszélése, rögzítése.
- Balesetvédelmi, tűzvédelmi szabályok ismertetése, visszakérdezése.
- Az osztályközösség gyermekvezetőinek megválasztása.
- Az iskolai munkatervből az osztályt érintő feladatok ismertetése.
- Az iskola környékére vonatkozó közlekedési ismeretek és veszélyhelyzetek megbeszélése.
- A kerékpáros közlekedés szabályai.

Kötelezően minden osztályban feldolgozásra kerülő témák

- Félévente egy alkalommal egészségvédelmi téma (helyes táplálkozás; az alkohol- és kábítószer fogyasztás, a dohányzás káros hatásai a szervezetre; a személyes higiénia; a szexuális fejlődés) az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vételével.
- Elsősegély-nyújtási alapismeretek: teendők közlekedési baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja.

- Félévente egy alkalommal az elsősegély-nyújtás alapismereteinek gyakorlati elsajátítása céljából az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele.
- Az osztály félévi munkájának és magatartásának értékelése az első és a második félév végén.
- Megemlékezés nemzeti ünnepeinkről október 23-án és március 15-én.
- Megemlékezés az iskola névadójáról.
- Osztálykirándulás előkészítése.

II.8 A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉGEK

II.8.1 A beilleszkedési, magatartási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenység

Ha a gyermek, tanuló beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel küzd, vagy fogyatékosságban szenved, a nevelési tanácsadó megkeresésére a szakértői és rehabilitációs bizottság dönt.

Nagyon fontos a beilleszkedési, magatartási problémákkal küszködő tanulók fejlesztése, mert a problematikus tanuló saját fejlődésének és közössége fejlesztésének is gátjává válhat. Az iskolai követelményrendszer és a társadalmi normáktól, a többségi kultúrától eltérően szocializált gyermekek összetalálkozása egy sor tipikus nehézséget hoz felszínre.

A nehezen kezelhető, szociálisan inadaptív gyerek nem azonos a rosszul nevelt gyerekkel.

II.8.1.1 A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek leggyakoribb ismertetőjelei

- a gyermek nem felel meg a vele szemben támasztott nevelési és oktatási követelményeknek,
- passzív vagy aktív módon ellenáll a nevelői hatásoknak,
- nehezen tud alkalmazkodni és a közösségbe beilleszkedni,
- testi és pszichés tünetei vannak,
- személyiségzavarokkal küzd (idegesség, figyelmetlenség, alvási és beszédzavarok, hibás automatizmusok – tickelés, pislogás, grimaszolás, étvágytalanság, hisztérikus görcsök stb.).

II.8.1.2 A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek

- szoros kapcsolat a helyi óvodai intézménnyel, nevelési tanácsadóval, és gyermekjóléti szolgálattal;
- fontos:
  - a helyzetfelismerés és helyzetértékelés,
  - a magatartási zavar feltárása,

- a kapcsolatteremtés és folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel illetve gondviselőkkel,
- az egyéni fejlesztési terv kidolgozása, megszervezése és lebonyolítása,
- a tanítási órán differenciált foglalkozás kialakítása, a képességek szerinti csoportbontás,

- együtt kell működni:
  - a gyerekekkel foglalkozó szakembereknek,
  - az osztályban tanító pedagógusoknak és a gyermekvédelmi felelősnek,
- törekedni kell arra, hogy:
  - a tanuló minél több sikerélményhez jusson a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek során,
  - olyan speciális osztályfőnöki órák is legyenek, ahol személyiségfejlesztő tréningeken keresztül fejlődhet a gyermek önértékelési és önismereti képessége,
  - felzárkóztató, fejlesztő foglalkozások legyenek,
  - minél könnyebb legyen a felső és az alsó tagozat között az átmenet.
    - a délutáni foglalkozások;
    - a nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai;
    - a családlátogatások;
    - a szülők és a családok nevelési gondjainak segítése.

II.8.2 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Valami iránt megmutatkozó hajlam, képesség. A tehetséges ember valamilyen tevékenységben az átlagosnál magasabb teljesítményre képes.

Minden pedagógus feladata, hogy felhívja a figyelmet a tehetséges tanítványokra, hogy megfelelően lehessen gondoskodni a fejlesztésükről.

E tevékenység kiterjed a tanórai és tanórán kívüli területekre egyaránt. Ez a legszorosabb együttműködést tételezi fel a családdal és tehetségek fejlesztésével foglalkozó intézményekkel és szakemberekkel.

II.8.2.1 A tehetségkutatás, a tehetséggondozás céljai az optimális fejlődés segítése érdekében

- a korai felismerés,

- a tehetségek számbavétele,
- a tantárgyi programok követelményeit magasan túlteljesítő diákok számára a fejlesztés színtereinek meghatározása,
- a hiányosságok, gyengeségek okainak felderítése, egyedi segítségnyújtás vagy szakmai irányítás,
- az esélyegyenlőség megteremtése, a hátrányban szenvedő diák képességeinek fejlesztése.

II.8.2.2 A tehetséggondozás szervezett formái

1. Tanóra keretén belül
2. Tanórán kívül

A tehetség, képesség kibontakoztatását az alábbi tevékenységek segítik:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a nem kötelező (választható) tanórán tanulható tantárgyak tanulása, pl. angol
- a tehetséggondozó foglalkozások;
- az iskolai sportkör;
- a szakkörök;
- versenyek, vetélkedők, bemutatók (szaktárgyi, sport, kulturális stb.);
- a szabadidős foglalkozások (pl. színház- és múzeumlátogatások);
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a továbbtanulás segítése.

II.8.3 Sajátos nevelési igényű tanulók

A sajátos nevelési igényű tanulók ellátásához szükséges pedagógiai feltételek biztosítására az intézmény gyógypedagógust alkalmaz.

A sajátos nevelési igényű tanulók leggyakoribb viselkedési tünetei:

- hiperaktivitás,
- szorongásos magatartás,
- térlátás nehézségei (jobb-bal tévesztése, betűk felcserélése),
- mozgáskoordináció zavarai,
- a nyelvi működés zavarai (diszlexia, diszgráfia),
- antiszociális cselekedetek,
- alacsony önértékelés,
- emlékezés zavarok,
- a logikus gondolkodás problémái,
- a spontán kíváncsiság hiánya.

Nem minden viselkedési rendellenesség hátterében húzódik meg ugyanakkor tanulási nehézség. Ezért mindig az adott eset elemzése dönti el, hogy melyik tényező a felelős.

Az első osztályokban már szeptemberben megtörténik a gyermekek képességmérése, a várhatóan az átlagtól eltérő szintű, és ütemű fejlesztést igénylő tanulók szűrése. A gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus és a tanítók közösen készítik el a gyermekek jellemzését, a szakértői bizottsági vizsgálathoz szükséges kérelmet. Ezzel az eljárásrenddel a szakszerű fejlesztés, a sajátos nevelési igény kezelésének mihamarabbi megkezdése az iskola célja, a későbbi hatékony integrált oktató-nevelő munka érdekében. A minél hamarabbi segítségnyújtással a fejlesztés szükség esetén az iskoláskor előtti képességfejlődés területire is kiterjeszthető. A gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus és a pedagógusok a gyermek együttnevelésére vonatkozóan, a tanulási nehézségekből eredő hátrányok mérséklésére és gondozására folyamatos, napi kapcsolatot tartanak fenn. A sajátos nevelési igény a differenciált tanóravezetés mellett a gyermek megállapított problémáinak igényeitől függő pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé. A sajátos nevelési igényűvé nyilvánított tanulókkal a gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus órarendbe beépítetten, egyénre szabott fejlesztési tervben megfogalmazott célok és feladatok alapján foglalkozik (amelynek tartalma megfelel a szakvéleményben foglaltaknak). A gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus – esetenként más szakemberek véleményének figyelembe vételével – készíti el a fejlesztő programot, amely a különleges gondozási igényére épül és egyedi tulajdonságainak fokozatos kibontakozását szolgálja. A fejlesztés intézményünkben az eredményes iskolai előmenetel biztosítása érdekében a következő tartalmi elemek mentén épül fel:

- a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása,
- az eszköztudás fejlesztése,
- a felzárkóztatás,
- a tanulási technikák elsajátítása számukra megfelelő tartalmak közvetítése során,
- a szociális képességek fejlesztése,
- önálló életvezetésre való felkészítés.

Az iskola minden, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus által tartott fejlesztő foglalkozásra beosztott tanulóra vonatkozóan érvényes szakvéleménnyel (Csongrád-Csanád Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Vármegyei Szakértői Bizottsága) rendelkezik. A sajátos nevelési igény megállapításától a tanuló ellátása a szakvéleményben megfogalmazottak és a vonatkozó jogszabályi előírások (pl.: óraszám) szerint történik. A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentése érdekében szervezett fejlesztő foglalkozások nyilvántartása központilag kiadott egyéni fejlődési lapon történik. Ennek dokumentációja megtalálható az iskola gyógypedagógusánál, fejlesztőpedagógusánál. A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok kompenzálása érdekében szervezett rehabilitációs, fejlesztő foglalkozások mellett adott szaktárgyból a szaktanár vezetésével felzárkóztató foglalkozásokon (korrepetálásokon) való részvétel lehetőségét is biztosítja az iskola a jogszabályok, a helyi tanterv előírásait figyelembe véve. Ezek rendjéről az éves munkaterv rendelkezik.

A tanulók általában minden tanórán a többi tanulóval együtt vesznek részt, esetenként fejlesztő pedagógus egyenként vagy kis csoportban foglalkozik a diákkal. Szükség esetén biztosított számukra az egyéni haladási ütem és a segédeszközök használata megengedett. Esetükben is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat vesszük alapul mindennapos nevelési-oktatási folyamatban, a tanulók korlátaihoz, lehetőségeihez és speciális igényeihez

igazodva. A Nat-ban foglalt műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek a tanuló egyéni fejlődési útjának függvényében sajátítódnak el. Az együttnevelés megvalósításában a habilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése követelmény iskolánk pedagógusaival szemben. Az iskola pedagógusai a sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában a következő kompetenciák mentén vesznek részt:

- a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális, sérülésspecifikus módszertani eljárások, módszerkombinációk, technikák alkalmazása,
- tanítást-tanulást segítő speciális eszközök alkalmazása,
- a tananyag feldolgozásnál a tantárgyi tartalmak sajátos nevelési igényű tanulókra jellemző módosulásainak figyelembe vétele – alternatívakeresés a gyógypedagógussal, a fejlesztőpedagógussal együttműködve egy-egy tanulási, nevelési helyzet probléma megoldásához,
- szükség esetén egyéni fejlesztési terv készítése a gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus iránymutatásával, amely alapján biztosított az egyéni haladási ütem,
- a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatok beépítése a tanórai és tanórán kívüli tevékenységekbe, foglalkozásokba,
- alkalmazkodás az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedéshez, számukra megfelelő tartalmakon keresztüli ismeretelsajátítás,
- együttműködés a különböző segítő szakemberekkel.

A szaktanár év elején a gyógypedagógussal illetve a fejlesztőpedagógussal egyeztetve készíti el tanmenetét, ahol jelöli azokat a területeket, amely tartalmi elemek elsajátítására vonatkozó követelmények a sajátos nevelési igényű tanuló esetében módosulnak, egyszerűsödnek, esetenként elhagyhatóak. Erről a későbbiekben a szaktanár tájékoztatja a szülőt. A tananyagtartalmak feldolgozásának mélysége, a haladási ütem meghatározása minden esetben a sajátos nevelési igény minőségétől függ, meghatározása csak a mindennapok gyakorlatában lehetséges.

Amennyiben a tanulót egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi, a szakértői bizottság véleménye alapján és az igazgató mentesíti az érdemjegyekkel és az osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól, akkor szöveges értékelést kell készíteni a tanuló egyéni fejlődéséről.

II.8.4 A hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók integrációját segítő tevékenységek

A tanulók előképzettségében nemcsak a megszerzett ismeretek, készségek terén mutatkoznak jelentős – a lemaradók számára speciális segítség nélkül leküzdhetetlen hátrányt jelentő – különbségek, hanem a szocializáció fokában, a viselkedésmódban, az udvariassági szabályok ismeretében és a higiénia terén is.

A szociális hátrányok enyhítését az alábbi tevékenységek szolgálják:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- a felzárkóztató órák;
- délutáni foglalkozások;
- a diákétkeztetés;
- a felzárkóztató foglalkozások, korrepetálások;
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai;
- a szülők, a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése;
- a családlátogatások;
- a továbbtanulás irányítása, segítése;
- a tankönyvvásárláshoz nyújtott segélyek;
- az étkezési díjak kifizetéséhez nyújtott segélyek;
- szoros kapcsolat a polgármesteri hivatallal és a gyermekjóléti szolgálattal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.

II.9 A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

1. A tanulók érdekeinek képviseletére az iskolában diákönkormányzat működik.
2. A diákönkormányzat feladata, hogy tagjainak érdekeit képviselje, az érintett tanulók érdekében eljárjon.
3. A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.
4. A diákönkormányzat a tanulói érdekképviseleten túl részt vesz az iskolai élet – tanórán kívüli – alábbi területeinek tervezésében, szervezésében és lebonyolításában:
   - a tanulmányi munka (versenyek, vetélkedők, pályázatok stb.);
   - tanulói ügyelet, iskolai felelősi rendszer;
   - sportélet;
   - túrák, kirándulások szervezése;
   - kulturális, szabadidős programok szervezése.
5. Ezekben a kérdésekben
   - az osztályközösség véleményét az osztály éves munkatervének összeállítása előtt az osztályfőnököknek ki kell kérniük;
   - a diákönkormányzat iskolai vezetőségének véleményét az iskola éves munkatervének összeállítása előtt az igazgatónak ki kell kérnie.
6. Ezekben a kérdésekben a tanév folyamán az osztályközösségek, illetve a diákönkormányzat iskolai vezetősége javaslatokkal élhet az osztályfőnökök, a nevelőtestület és az igazgató felé.
7. A magasabb jogszabályok alapján a diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:
   - az iskola szervezeti és működési szabályzatának jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
   - a házirend elfogadása előtt.
8. A diákönkormányzatot az iskola igazgatóságával, a nevelőtestülettel, illetve más külső szervezetekkel való kapcsolattartásban (a tanulók véleményének továbbításában) a diákönkormányzatot segítő nagykorú személy képviseli.

II.10 A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS AZ INTÉZMÉNYI PARTNEREK KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI

II.10.1 Az igazgatóság és a nevelőtestület együttműködése

1. A nevelőtestület különböző közösségeinek együttműködése az igazgató segítségével a megbízott pedagógus vezetők, illetve a választott képviselők útján valósul meg.
2. Az együttműködés fórumai:

- az igazgatóság és a munkaközösség vezetőinek megbeszélése,
- a különböző értekezletek,
- megbeszélések.

3. Ezen fórumok időpontját az iskola éves munkaterve határozza meg.
4. Az igazgatóság az aktuális feladatokról írásbeli tájékoztatókon keresztül értesíti a nevelőket.
5. A nevelők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg vagy munkaköri vezetőjük, illetve választott képviselőik útján közölhetik az igazgatósággal.

II.10.2 A szakmai munkaközösségek együttműködése

1. Az iskolában tevékenykedő szakmai munkaközösségek folyamatos együttműködéséért és kapcsolattartásáért a szakmai munkaközösségek vezetői felelősek.
2. A szakmai munkaközösségek vezetői a munkaközösség éves munkatervének összeállítása előtt közös megbeszélésen egyeztetik az adott tanévre tervezett feladataikat különös tekintettel a szakmai munka alábbi területeire:

- a munkaközösségen belül tervezett ellenőrzések és értékelések,
- iskolán kívüli továbbképzések,
- a tanulók számára szervezett pályázatok tanulmányi, kulturális és sportversenyek.

3. A szakmai munkaközösségek vezetői az iskolavezetőség ülésein rendszeresen tájékoztatják egymást a munkaközösségek tevékenységéről, aktuális feladatairól, a munkaközösségeken belüli ellenőrzések, értékelések eredményeiről.

II.10.3 A nevelők és a tanulók kapcsolattartása és együttműködése

1. A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkatervről, illetve az aktuális feladatokról az intézmény vezetősége, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:
   - az iskola igazgatója legalább évente egyszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén,
   - a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságján keresztül,
   - az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.
2. A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a e-naplón keresztül írásban) tájékoztatják.

II.10.4 A nevelők és a szülők kapcsolattartása és együttműködése

1. A szülőket az iskola egészének életéről, az iskolai munkatervről, az aktuális feladatokról az iskola igazgatója és az osztályfőnökök tájékoztatják:
   - az iskola igazgatója legalább félévente egyszer a szülői szervezet választmányi ülésén vagy az iskolai szintű szülői értekezleten,
   - az osztályfőnökök folyamatosan az osztályok szülői értekezletein.
2. A szülők és a pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

Családlátogatás

A családlátogatások az 1. és az 5. osztályos osztályfőnökök feladata, a gyermekek családi hátterének, körülményeinek megismerése, illetve

tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében. Pályaválasztás előtt a gyerekek iskolaválasztásának elősegítése, tanácsadás, pályaválasztási családlátogatás.

Szülői értekezlet

Feladata:

- a szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés kialakítása,
- a szülők tájékoztatása
  - az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
  - az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól,
  - a helyi tanterv követelményeiről,
  - az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
  - saját gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,
  - a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
  - az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról,
  - a szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

Minden évfolyamon évente minimum háromszor szervezünk szülői értekezletet, szeptemberben, februárban és májusban.

A 8. osztályos tanulók és szüleik részére pályaválasztási szülői értekezletet szervezünk minden tanév október-novemberében.

A leendő első osztályos tanulók szüleinek az iskolai beiratkozás előtt szervezünk szülői értekezletet.

A bukásra álló tanulók szüleinek minden tanév decemberében és áprilisában szervezünk szülői értekezletet.

Fogadóóra

Feladata: a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő helyes eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

A kollégák minden félév elején kijelölik a fogadóóráik időpontját, melyet ismertetünk a szülőkkel.

A bukásra álló tanulók szüleinek minden tanév decemberében és áprilisában szervezünk szülői értekezletet, ahol a kollégákkal egyenként, fogadóórához hasonlóan beszélhetnek a gyermekről.

Nyílt tanítási nap

Feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba, ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását, tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

Minden tanév novemberében szervezünk nyílt tanítási napokat, egyik nap az alsó tagozaton, másik nap a felső tagozaton.

A II. félévben a beiskolázást megelőző időszakban a leendő 1. osztályosok szüleinek nyílt órákat szervezünk.

Írásbeli tájékoztató

Feladata a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival vagy magatartásával összefüggő eseményekről, illetve a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

3. A szülői értekezletek, a fogadó órák és a nyílt tanítási napok időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

4. A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, nevelőtestületével.

II.10.5 Az iskola vezetésének és közösségeinek külső kapcsolatai, együttműködése iskolán kívüli intézményekkel

1. Az iskolai munka megfelelő szintű irányításának érdekében az iskola igazgatóságának állandó munkakapcsolatban kell állnia a következő intézményekkel:
   - Az intézmény fenntartójával és működtetőjével:
     Hódmezővásárhelyi Tankerületi Központ (6800 Hódmezővásárhely, Andrássy út 28.)
   - A területileg illetékes önkormányzati képviselőtestülettel és polgármesteri hivatallal:
     Földeák Község Képviselőtestülete, Polgármesteri Hivatal (6922 Földeák, Szent László tér 1.)
   - A területileg illetékes nevelési tanácsadóval:
     Csongrád-Csanád Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Makói Tagintézménye (6900 Makó, Vásárhelyi u. 1-3.)

   A munkakapcsolat megszervezéséért, irányításáért az igazgató a felelős.
2. Az eredményes oktató- és nevelőmunka érdekében az iskola rendszeres munkakapcsolatot tart fenn az alábbi intézményekkel, szervezetekkel, gazdálkodókkal:
   - Az iskolát támogató Földeáki Iskolásokért Közalapítvány kuratóriumával.
   - Az alábbi közművelődési intézménnyel:
     Művelődési Ház és Könyvtár (6922 Földeák, Szent László tér 15-16.)
   - Az alábbi egyházak helyi gyülekezeteivel:

- *Magyar Katolikus Egyház (6922 Földeák, Béke u. 1.)*
- *Magyarországi Református Egyház (6922 Földeák, Béke u. 6.)*

A munkakapcsolat megszervezéséért, felügyeletéért az igazgató a felelős. Az egyes intézményekkel, szervezetekkel kapcsolatot tartó nevelőket az iskola éves munkaterve rögzíti.

3. A tanulók egészségi állapotának megóvásáért az iskola igazgatósága rendszeres kapcsolatot tart fenn az *Egyesített Egészségügyi és Szociális Intézmény (6922 Földeák, Zárda u. 2.)* illetékes egészségügyi dolgozóival, és segítségükkel megszervezi a tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatát.
4. A tanulók veszélyeztetettségének megelőzése, valamint a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok eredményesebb ellátása érdekében az iskola gyermek- és ifjúságvédelmi felelőse rendszeres kapcsolatot tart fenn a *Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálattal (6922 Földeák, Szent László tér 8).* A munkakapcsolat felügyeletéért az igazgatóhelyettes a felelős.
5. A nevelők szakmai, pedagógiai munkájának segítésének, fejlesztésének céljából az iskolában működő szakmai munkaközösségek bekapcsolódnak a tankerületi szakmai munkaközösségek munkájába.

II.11 A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI

1. Iskolánkban az alábbi tanulmányok alatti vizsgákat szervezzük:
   - osztályozó vizsga,
   - pótló vizsga,
   - javítóvizsga.
2. Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha
   - a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól fel volt mentve,

- engedély alapján egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tehet eleget,
- ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a kétszázötven tanítási órát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet.

3. Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha valamely vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

4. Javítóvizsgát tehet a tanuló, ha a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott.

5. A tanulmányok alatti vizsgákat a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet előírásaiban szereplő szabályok szerint kell megszervezni.

6. A vizsgák időpontját, helyét és követelményeit az érintett tanulók szüleivel
   - osztályozó vizsga esetén a vizsgák időpontja előtt legalább két hónappal,
   - javítóvizsga esetén a tanév végén (bizonyítványosztáskor)

   közölni kell.

7. Az osztályozó és javítóvizsgák követelményeit az iskola helyi tantervében szereplő követelmények alapján a nevelők szakmai munkaközösségei, illetve a szaktanárok állapítják meg.

8. A tanulmányok alatti vizsgákon az alábbi tantárgyakból kell írásbeli, szóbeli vagy gyakorlati vizsgarészeket tenniük a tanulóknak:

TANTÁRGY	**ÍRÁSBELI**	**SZÓBELI**	**GYAKORLATI**
	VIZSGA		
ALSÓ TAGOZAT			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	

Idegen nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Etika		SZÓBELI	
Környezetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene		SZÓBELI	GYAKORLATI
Vizuális kultúra			GYAKORLATI
Életvitel és gyakorlat			GYAKORLATI
Testnevelés és sport			GYAKORLATI
FELSŐ TAGOZAT			
Magyar nyelv	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Magyar irodalom	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Idegen nyelvek	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Matematika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Etika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Történelem	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Természetismeret	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Fizika	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Kémia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Biológia	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Földrajz	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	
Ének-zene	ÍRÁSBELI	SZÓBELI	GYAKORLATI
Hon- és népismeret		SZÓBELI	
Vizuális kultúra			GYAKORLATI
Informatika		SZÓBELI	GYAKORLATI
Technika, életvitel és gyakorlat			GYAKORLATI
Testnevelés és sport			GYAKORLATI

II.12 AZ ISKOLÁBA JELENTKEZŐ TANULÓK FELVÉTELÉNEK, ÉS ÁTVÉTELÉNEK ELVEI

1. Iskolánk a kötelező beiskolázási körzetéből – melyet a Kormányhivatal határoz meg – minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz.

2. Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét augusztus 31. napjáig betöltse.

3. Az első évfolyamba történő beiratkozáskor be kell mutatni:
   - a gyermek születési anyakönyvi kivonatát;
   - a szülő személyi igazolványát;
   - a gyermek lakcímkártyáját;
   - az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérését tanúsító óvodai igazolást;
   - szükség esetén a szakértői bizottság véleményét.

4. A második-nyolcadik évfolyamba történő felvételnél be kell mutatni:
   - a tanuló anyakönyvi kivonatát;
   - a szülő személyi igazolványát;
   - az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt;
   - az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

5. Az iskola beiratkozási körzetén kívül lakó tanulók átvételéről a szülő kérésének, a tanuló előző tanulmányi eredményének, illetve magatartás és szorgalom érdemjegyeinek, valamint az adott évfolyamra járó tanulók létszámának figyelembe vételével az iskola igazgatója dönt.

6. Az iskolába beadott felvételi kérelmeket ***a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló rendeletben*** meghatározott sorrendben kell teljesíteni.

7. Amennyiben iskolánk – a rendeletben megadott sorrend szerint – az összes felvételi kérelmet helyhiány miatt nem tudja teljesíteni, akkor az érintett csoportba tartozók között sorsolás útján kell dönteni. A sorsolás lebonyolításának részletes szabályait a házirend tartalmazza.

II.13 AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV

1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók
   - ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
   - ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat.
   - ismerjék fel a vészhelyzeteket;
   - tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
   - sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
   - ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
   - sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:
   - a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
   - a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegély-nyújtás alapismereteit;
   - a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

3. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:
   - a helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK
biológia	- rovarcsípések - légúti akadály - artériás és ütőeres vérzés - komplex újraélesztés
kémia	- mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések - forrázás

	- szénmonoxid mérgezés
fizika	- égési sérülések - forrázás
testnevelés	- magasból esés

II.13 ARIZONA PROGRAM

Intézményünkben alkalmazzuk az Arizona programot, mely külön szabályzatban található.

III. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE

III.1 A VÁLASZTOTT KERETTANTERV MEGNEVEZÉSE

1. Iskolánk helyi tanterve az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapul.

   A 2020-as NAT-hoz illeszkedő kerettantervek

   Általános Iskola 1-4.évfolyamok részére

   https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_alt_isk_1_4_evf/

   Általános Iskola 5-8.évfolyamok részére

   https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_alt_isk_5_8/

2. Iskolánk helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei megegyeznek az oktatási miniszter által kiadott kerettantervekben meghatározott tananyaggal és követelményekkel. A fennmaradó 5-10%-ot és a szabadon tervezhető órakeretet gyakorlásra képességfejlesztésre, ismétlésre, rendszerezésre fordítjuk.

Tantárgy	**Évfolyam**	**Helyi tanterv forrása**
Magyar nyelv és irodalom	1–4.	Kerettanterv – Magyar nyelv és irodalom 1-4. évfolyam
	5–8.	Kerettanterv – Magyar nyelv és irodalom 5-8. évfolyam
Történelem	5–8.	Kerettanterv – Történelem 5-8. évfolyam
Állampolgári ismeretek	8.	Kerettanterv – Állampolgári ismeretek 8. évfolyam
Idegen nyelv	4.	Kerettanterv – Élő idegen nyelv 4. évfolyam
	5–8.	Kerettanterv – Élő idegen nyelv 5-8. évfolyam
Matematika	1–4.	Kerettanterv – Matematika 1-4. évfolyam
	5–8.	Kerettanterv – Matematika 5-8. évfolyam
Digitáis kultúra	3–4.	Kerettanterv – Digitális kultúra 3-4. évfolyam
	5–8.	Kerettanterv – Digitális kultúra 5-8. évfolyam
Környezetismeret	3–4.	Kerettanterv – Környezetismeret 3-4. évfolyam
Természettudomány	5–6.	Kerettanterv – Természettudomány 5-6. évfolyam
Fizika	7–8.	Kerettanterv – Fizika 7-8. évfolyam
Biológia	7–8.	Kerettanterv – Biológia 7-8. évfolyam
Kémia	7–8.	Kerettanterv – Kémia 7-8. évfolyam
Földrajz	7–8.	Kerettanterv – Földrajz 7-8. évfolyam
Ének-zene	1–4.	Kerettanterv – Ének-zene 1-4. évfolyam
	5–8.	Kerettanterv – Ének-zene 5-8. évfolyam
Vizuális kultúra	1–4.	Kerettanterv – Vizuális kultúra 1-4. évfolyam
	5–8.	Kerettanterv – Vizuális kultúra 5-8. évfolyam

Technika és tervezés	1–4.	Kerettanterv – Technika és tervezés 1-4. évfolyam
	5–7.	Kerettanterv – Technika és tervezés 5-7. évfolyam „D” modul
Testnevelés	1–4.	Kerettanterv – Testnevelés 1-4. évfolyam
	5–8.	Kerettanterv – Testnevelés 5-8. évfolyam
Etika	1-4.	Kerettanterv – Etika 1-4. évfolyam
	5-8.	Kerettanterv – Etika 5-8. évfolyam
Hon- és népismeret	5.	Kerettanterv – Hon- és népismeret 5-8. évfolyam
Dráma és színház	6.	Kerettanterv- Dráma és színház 5-8. évfolyam

III.2 Óraszámok

1. A miniszter által kiadott kerettantervben meghatározott szabadon tervezhető órák számával az alábbi tantárgyak óraszámát növeltük meg azzal a céllal, hogy e tárgyból a készségfejlesztésre, az ismeretek gyakorlására több idő jusson.

   1. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika

   2. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika

   3. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika

   4. évfolyam : magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv

   5. évfolyam: hon- és népismert

   6. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, digitális kultúra

   7. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika

   8. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika

2. Iskolánk az ötödik évfolyamon heti 1 órában a Hon- és népismeret tantárgyat, a Dráma és színház tantárgyat pedig hatodik évfolyamon tanítja.
3. Iskolánkban a tanulók idegen nyelvi órákon kötelező nyelvként az angol vagy a német nyelvet tanulhatják, tanulják. Szakkör formájában lehetőség van a másik idegen nyelv tanulására is.
4. A törvényi szabályozásban biztosított 2-2 órát (felzárkóztatás, tehetséggondozás) a következő táblázatok nem tartalmazzák. Az aktuális igényeknek megfelelően használjuk fel.
5. Intézményünkben az egyéb foglalkozások közé tartozik az úgynevezett szaktárgyi foglalkozás, melyek a főbb tantárgyakhoz kapcsolódnak (magyar

nyelv és irodalom, matematika, idegen nyelv, digitális kultúra, környezetismeret). Ezekkel a tantárgyakkal igyekszünk csökkenteni a lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók hátrányait illetve arányát. A szaktárgyi órák alapvető célja a kompetenciafejlesztés, az elsajátított tananyagok gyakoroltatása.

III.2.1 Óratervek

Óraterv		Új kerettanterv			Új kerettanterv			Új kerettanterv			Új kerettanterv		
		1. évfolyam			2. évfolyam			3. évfolyam			4. évfolyam		
Tantárgyi struktúra és óraszámok az 1 - 4. évfolyamon		kötelező	szabadon tervezhető	Összesen	kötelező	szabadon tervezhető	Összesen	kötelező	szabadon tervezhető	Összesen	kötelező	szabadon tervezhető	Összesen
Magyar nyelv és irodalom		7,0	1,0	8,0	7,0	1,0	8,0	5,0	1,0	6,0	5,0	1,0	6,0
Idegen nyelvek											2,0	1,0	3,0
Matematika		4,0	1,0	5,0	4,0	1,0	5,0	4,0	1,0	5,0	4,0		4,0
Etika/hit és erkölcstan		1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0
Környezetismeret							1,0	1,0		1,0	1,0		1,0
Művészetek	Ének-zene	2,0		2,0	2,0		2,0	2,0		2,0	2,0		2,0
	Vizuális kultúra	2,0		2,0	2,0		2,0	2,0		2,0	1,0		1,0
Technika és tervezés		1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0
Digitális kultúra								1,0		1,0	1,0		1,0
Testnevelés		5,0		5,0	5,0		5,0	5,0		5,0	5,0		5,0
ÖSSZESEN:		22,0	2,0	24,0	22,0	2,0	24,0	22,0	2,0	24,0	23,0	2,0	25,0

Óraterv	Új kerettanterv			Új kerettanterv			Új kerettanterv			Új kerettanterv		
	5. évfolyam			6. évfolyam			7. évfolyam			8. évfolyam		
Tantárgyi struktúra és óraszámok az 5 - 8. évfolyamon	Kötelező	szabadon tervezhető	összesen	Kötelező	szabadon tervezhető	összesen	Kötelező	szabadon tervezhető	összesen	Kötelező	szabadon tervezhető	összesen
Magyar nyelv és irodalom	4,0		4,0	4,0		4,0	3,0	1,0	4,0	3,0	1,0	4,0
Idegen nyelvek	3,0		3,0	3,0		3,0	3,0		3,0	3,0		3,0
Matematika	4,0		4,0	4,0		4,0	3,0	1,0	4,0	3,0	1,0	4,0
Történelem	2,0		2,0	2,0		2,0	2,0		2,0	2,0		2,0
Állampolgári ismeretek										1,0		1,0
Etika/Hit- és erkölcstan	1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0
Természetudomány	2,0		2,0	2,0		2,0						
Biológia							2,0		2,0	1,0		1,0
Fizika							1,0		1,0	2,0		2,0
Kémia							1,0		1,0	2,0		2,0
Földrajz							2,0		2,0	1,0		1,0
Ének-zene	2,0		2,0	1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0
Vizuális kultúra	1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0
Hon- és népismeret		1,0	1,0									
Dráma és színház					1,0	1,0						
Digitális kultúra	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0		1,0	1,0		1,0
Technika és tervezés	1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0			
Testnevelés	5,0		5,0	5,0		5,0	5,0		5,0	5,0		5,0
Osztályfőnöki	1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0	1,0		1,0
ÖSSZESEN:	27,0	1,0	28,0	26,0	2,0	28,0	28,0	2,0	31,0	28,0	2,0	30,0

III.3 A TANKÖNYVEK ÉS MÁS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

1. Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a szakmai munkaközösségek határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján. A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (az előző tanév utolsó szülői értekezletén) tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége. A tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztása csak a szakmai munkaközösségek véleményének kikérésével lehetséges.
2. Adott tanévre vonatkozóan a köznevelési tankönyjegyzékben szereplő taneszközök közül lehet választani.
3. A taneszköz valósítsa meg az ismeretközvetítés és a kompetenciafejlesztés egyensúlyát. Munkafüzettel tegye lehetővé a tanuló önálló tanulási tevékenységét.
4. Legyen alkalmas az esetleges újbóli felhasználásra.
5. A tankönyvet, tankönyvcsaládot felmenő rendszeren belül nem változtatjuk, kivéve, ha az addig alkalmazott tankönyvet már nem adják ki.
6. Nyelvoktatás esetében előnyben részesítjük azokat a tankönyvrendszereket, ahol rendelkezésre áll (beszerezhető) az egységes nyelvkönyv-, munkafüzet-, hang-, és képanyagrendszer.

III.4 A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK

III.4.1 Fejlesztési területek, nevelési célok

Az erkölcsi nevelés

A tanuló erkölcsi gondolkodása legalább konvencionális szintre kerül, vagyis a hozzá közelállók elvárásainak megfelelően él, képes alkalmazni az emberi kapcsolatok elfogadott formáit. Tudja, hogy a gyerek, testvér, barát stb. szerep betöltője hogyan viselkedjen, de adott esetben képes a szabályok újraértelmezésére. A szakasz második felében a tanuló erkölcsi gondolkodása posztkonvencionálissá válik, vagyis belátja, hogy a törvényeket a társadalom hozza és alakítja. Tudatosul benne, hogy az emberek különböző értékeket és véleményeket vallanak, és hogy az értékek és szabályok egy része viszonylagos. A tanuló megérti a normakövetés fontosságát.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanuló ismeri lakóhelye és környékének népi hagyományait és életkorának megfelelő szinten az ország és a magyarság szimbólumait. Ismeri a nagy ünnepkörök egy-egy hagyományát és az éves ünnepkör legfontosabb állomásait: ezeket évszakok szerint is képes elhelyezni, valamint ismer ezekhez kapcsolódó alkotásokat (népdalokat, mondákat, meséket, műalkotásokat). Ismeri nemzeti ünnepeinket, ezek időpontját, részt vesz érzelmi azonosulását segítő tevékenységekben (népi hagyományok felelevenítése, eljátszása, ünnepi díszítések készítése). Kialakul benne a szülőföld, a haza és a nemzet fogalma, az ezekhez való kötődés igénye. Egyre nyitottabb más népek kultúrája iránt, ismeri, hogy Magyarországon milyen nemzetiségek és kisebbségek élnek. Ismerkedik egy-egy magyarországi nemzetiség, kisebbség kultúrájával. Ismeri az általa tanult idegen nyelvet beszélő népek kultúrájának egy-egy jelentős vonását. A tanulóban kialakul egy kép az európai kultúra értékeiről, és ismer ennek megőrzéséért munkálkodó intézményeket, programokat.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló el tudja magát helyezni adott közösségben, felismeri a valódi és lehetséges szerepeit egy adott kapcsolati hálózatban. Képes a kooperációra, megérti a szabályok fontosságát. Képes egyszerű közösségi szabályok követésére, bekapcsolódik közös tevékenységekbe és követi a közösségi hagyományokat.

A tanuló törekszik a konfliktusok feloldására, alkalmazza a konfliktuskezelés demokratikus technikáit. Nyitottá válik a társadalmi jelenségek iránt, szert téve az együttműködés képességére. Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és ennek tudatában alakítja tevékenységét. Megismerkedik az alapvető emberi, szabadság- és állampolgári jogokkal, kötelezettségekkel és az őt megillető jogok érvényesítési lehetőségeivel. Alkalmazza a méltányosságot és az erőszakmentességet biztosító technikákat a közösségben való tevékeny

részvétele során. Részt vesz olyan tevékenységekben, amelyek a közösség jobbítását szolgálják.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A tanuló képes az együttműködésre, az empátiára, átérzi és gyakorolja a segítségnyújtást. A közös tevékenységek révén ismeretet szerez saját képességeiről és lehetőségeiről. Azonosítja a saját és mások alapvető érzelmeit, illetve kifejezi a problémáit. Életkorának megfelelő szinten ismeri a kapcsolatteremtés, kapcsolatépítés kultúráját, rendelkezik az életkorának megfelelő kooperatív készséggel. Ismeri a különböző megbízatások betöltésével együtt járó felelősséget és a feladatok megosztásának fontosságát.

A tanuló megfelelő szókinccsel rendelkezik érzelmi árnyalatok kifejezésére, képes dicsérni, és egyre több tulajdonságot meg tud nevezni. Megismeri az önmegfigyelés jelentőségét, vagyis cselekedetei, reakciói, viselkedése alapján véleményt tud mondani önmagáról, ismeri a stressz és stresszkezelés lényegét. Képes különbséget tenni a valódi és virtuális társas kapcsolatok természete között, be tud kapcsolódni különböző kisközösségekbe. Kialakul benne a személyiségének megfelelő humánus magatartás az önkritika és a környezeti visszajelzések egységében, képes elemezni, feltárni a jóra ösztönző, illetve a destruktív csoportok eltérő jellemzőit. Több szempontból is rálát egy vitás helyzetre, konfliktusra, képes vitatkozni. Felismeri társadalmi szerepeit (férfi-nő, gyerek-szülő, diák-tanár). Képes felismerni bizonyos előítéletes magatartásformákat és a sztereotípia megnyilvánulásait.

A családi életre nevelés

A tanuló megismeri és elsajátítja az alapvető együttélési, együttműködési normákat a családban, az iskolában, a társadalmi életben. Ismeri és betartja az illemszabályokat. Megismerkedik a családi ünnepekkel és az ezekhez kötődő szokásokkal. Megtanulja a családi szerepekhez (anya, apa, gyermek) kapcsolódó feladatokat, és törekszik rá, hogy saját feladatait napi rendszerességgel elvégezze.

Tisztában van a nemi szerepek biológiai funkcióival, társadalmi hagyományaival. Felismeri a családi élet és a párkapcsolatok során előforduló súlyos problémahelyzeteket, és ezek megoldásához megfelelő segítséget tud kérni. A szakasz végére a tanuló értéknek tekinti a gondosan kiválasztott, mély társas kapcsolatot. Tisztában van azzal, hogy a szexualitás a párkapcsolatok fontos eleme, és érti az ezzel kapcsolatos felelősséget is. Tud a pozitív és negatív családtervezés különböző lehetőségeiről, ismeri a művi terhesség megszakítás lelki és fizikai veszélyeit. A tanuló alkalmazás szinten ismeri a csecsemőgondozás néhány alapvető lépését.

A testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló képes önállóan, az évszaknak és az időjárásnak megfelelően ruhát választani és felöltözni. Tudja, hogy a rendszeres tisztálkodás, a táplálkozás és a megfelelő folyadékbevitel egyaránt fontos az egészség védelmében Képes kifejezni a betegség és az egészség mint állapot közötti különbséget. Képes egyes betegségtünetek (láz, fejfájás) megnevezésére. Tudja, hogy a védőoltások is fontos eszközei az egészség megőrzésének. Képes kifejezni, leírni egyes feszültséget, stresszt okozó helyzeteket. Megtapasztal relaxációs technikákat, képes légzőgyakorlatok és egyszerű tornagyakorlatok (például reggeli torna) önálló elvégzésére. A tanulóban kialakul az igény a harmonikus, barátságos, otthonos környezet iránt. Kipróbálja a testmozgás, a manuális és művészeti, alkotó tevékenység több formáját, és képes megfogalmazni ezzel kapcsolatos élményeit, tapasztalatait.

A tanuló fel tudja sorolni az egészséges táplálkozás néhány alapvető szabályát. Ismeri a tisztálkodással kapcsolatos alapvető szabályokat, a személyes higiéné ápolásának módjait, majd megtanulja tudatosan ápolni személyes higiénéjét. Tudja, hogy a rendszeres testmozgás és művészeti tevékenység hozzájárul lelki egészségünk megőrzéséhez, így fokozatosan kialakul az igénye ezek iránt. A tanuló (az iskola és szülei segítségével) igyekszik olyan kikapcsolódást, hobbit találni, amely hozzásegíti lelki egészségének megőrzéséhez. Ismeri az aktív pihenés fogalmát, meg tud nevezni aktív pihenési formákat. Tisztában van a feltöltődés és kikapcsolódás jelentőségével. Tudatosan figyel testi egészségére, képes szervezetének jelzéseit szavakkal is kifejezni. Ismer és alkalmaz stresszoldási technikákat, tisztában van a nem megfelelő stresszoldás következményeivel, ennek kockázataival (különösen az alkohol, a dohányzás és a drogok használatának veszélyeivel), és tudatosan kerüli ezeket. Ismeri a stressz okozta ártalmakat, a civilizációs betegségeket és ezek megelőzésének módját.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A tanuló ismeri és betartja a kapcsolatteremtés elfogadott formáit. Képes az adott helyzeteknek megfelelő magatartási formákat alkalmazni a társas élet különféle színterein. Ismeri a közösségi élet sajátosságaiból fakadó korlátokat, és ennek tudatában alakítja tevékenységét. Tisztában van azzal, hogy a vállalt feladatok felelősséggel járnak. Tapasztalatot szerez arról, hogy nemcsak kötelező feladatai vannak, hanem szabad választása alapján is segíthet környezetében (iskola, otthon). Bizonyos helyzetekben kérésre képes felelősséget vállalni másokért (társaiért, a környezetében élő rászorultakért), és vállalásaiért helyt is áll. Felismeri, hogy a beteg, sérült, fogyatékkal élő embereken egyes helyzetekben ő is képes segíteni. Az iskola lehetőséget biztosít arra, hogy a

tanuló tapasztalatot szerezzen a fogyatékkal élőkkel való együttélésről, amelynek során felismeri a segítő tevékenység fontosságát és szükségességét alkalmanként és a mindennapokban is.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló érzékennyé válik környezete állapota iránt. Képes a környezet sajátosságainak megismerésére, észreveszi a környezetben lejátszódó kedvező és kedvezőtlen folyamatokat, tudja elemi szinten értékelni e változásokat. Képes saját mikrokörnyezetében olyan változásokat javasolni, amelyek annak minőségét javítják. Értéknek tekinti a természeti és az ember alkotta környezet esztétikumát, harmonikus működését. Késztetés alakul ki benne környezete értékeinek megőrzésére. A tanulóban kifejlődnek a környezetharmonikus, környezetkímélő életvezetéshez szükséges szokások, mozgósítható a környezet védelmét célzó együttes cselekvésre. Érti a mennyiségi és minőségi változás, fejlődés fogalmát, valamint, hogy a fogyasztás önmagában sem nem cél, sem nem érték. Egyre érzékenyebbé válik környezete állapota iránt, képes annak változását elemi szinten értékelni. Felismeri a mindennapi életben előforduló, a környezetet szennyező anyagokat, a környezetre káros tevékenységeket és kerüli ezeket. Képes társaival együttműködésben tudatosan, a környezeti szempontokat is figyelembe véve alakítani az iskola belső és külső környezetét. Nem hagyja figyelmen kívül személyes élettereinek kialakításában a környezetbarát módokat, előnyben részesítve a természetes, újrahasznosítható, illetve újrahasznosított anyagokat. Érzékennyé válik az anyag- és energiatakarékos életvitelre és ismeri ezek gyakorlati technikáit. Érti a fenntarthatóság fogalmát.

Pályaorientáció

A tanuló megismeri azokat a szakmákat, amelyek mindennapi életvitelének zökkenőmentességét vagy megfelelő minőségét biztosítják. Felismeri a különböző foglalkozások együttműködésének fontosságát. Képes megfogalmazni adott szakma tevékenységét, és képes csoportosítani a foglalkozásokat különböző szempontrendszer szerint. A tanuló képes megfogalmazni, hogy mi érdekli őt leginkább, és felismeri, hogy érdeklődési körét, motivációját, saját adottságait mely szakmákban tudná hasznosítani. Megfelelő ismeretekkel rendelkezik a továbbtanulással, a választható iskolákkal, életutakkal kapcsolatban. Ismeri az élethosszig tartó tanulás fogalmát. Tud célokat kitűzni és jövőképet felállítani. Van önkritikája, képes különbséget tenni a társas befolyásolás és saját elképzelése között. Érti a tanulás és a karriercél elérésének összefüggéseit.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló ismeri az általa mindennap fogyasztott alapvető élelmiszerek árát. A matematikai műveletekről, illetve a mértékegységekről szóló ismereteit alkalmazni tudja pénzre vonatkoztatva is. Képes mindennapi fogyasztási cikkeket önállóan vásárolni, tud vigyázni a pénzére. Beépül az energiatakarékosság cselekvéseibe és gondolkodásába. Vannak ismeretei arról, hogy hazánkban és a világ más részén hozzá képest milyen életszínvonalon élnek gyerekek. A tanuló történelmi ismeretei alapján felismeri a gazdasági rendszerek változását, viszonylagosságát, hibáit és fejlődését. Ismeri az unió közös fizetési eszközét, belátja, hogy az egyes országok eltérő mértékben és szerepben kapcsolódnak be a világgazdaság folyamatiba. Érzékeli az anyagi és kapcsolati tőke szerepét és értékét saját életében. Érzékeli, hogy mi a fenntartható gazdaság és hogyan valósítható ez meg globális és lokális szinten. Matematikai ismereteit alkalmazza pénzügyekkel kapcsolatos feladatokban. Képes összehasonlítani, hogy különböző országokban milyen életszínvonalon élnek az emberek, és felismer néhány összefüggést az életszínvonal, a globális problémák és a fenntarthatóság kérdései között.

Médiatudatosságra nevelés

A tanuló tisztában van a korhatárt jelző szimbólumok jelentésével. Képes különbséget tenni a televízióban történtek és a valóság között. Ismeri a médiumokat és azok szerepét az ő szabadidejében, valamint hasznosíthatóságukat a tanulásban. A tanuló hatékonyan tud keresni a világhálón, kulcsszavak segítségével, majd képessé válik elektronikus gyűjtőmunkát végezni. Tisztában van a videojátékok használatának helyes mértékével. Egyre inkább tisztában van a közösségi oldalak, valamint a médiatartalmak megosztásának esetleges veszélyeivel. A közösségi oldalakon megjelenő verbális agresszió elhárítására megfelelő kommunikációs stratégiával rendelkezik. Odafigyel arra, hogy magánszférájába ne engedjen be nem kívánatos médiatartalmakat. Kialakulóban van kritikai érzéke a médiatartalmak hitelességét illetően.

A tanulás tanítása

A tanuló tapasztalatot szerez arról, hogy lehet játszva tanulni Vannak élményei arról, hogy az iskolai oktatáson kívül a tanulásnak és az önművelésnek egyéb lehetőségei is léteznek. A tanuló megismer olyan alapvető, tanulást segítő technikákat, amelyek segítségével hatékonyabbá teszi az önálló felkészülését, pl. a tanuláshoz szükséges külső (rend, fény, csend) és belső (munkakedv, jutalom, kíváncsiság, elérendő cél) feltételeket. Tud a tanult témák kapcsán tájékozódni a könyvtárban (a gyermekirodalomban, egyszerűbb kézikönyvekben) és a

világhálón. Ismer tudásmegosztó és tudásépítő platformokat. Képes gondolatait, megállapításait kifejezni, nyelvileg szabatosan indokolni. A tanuló megismeri saját tanulási stílusát, ezzel hatékonyabb információfeldolgozásra képes, tudatában van, mely területeket kell fejlesztenie. Elegendő önismerettel, önértékeléssel, önbizalommal rendelkezik ahhoz, hogy megfelelő teljesítményt nyújtson, de tisztában van vele, hogy ehhez megfelelő fizikai állapotban kell lennie. Ismer olyan módszereket, amelyekkel ezt megteremtheti.

III.4.2 Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

A helyi tanterv tantárgyanként tartalmazza.

III.5 A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA

1. Az iskola a mindennapos testnevelést a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényben meghatározottak szerint szervezi meg.
2. Ennek alapján
   „Az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban, azokban az osztályokban és azokon a tanítási napokon, amelyeken közismereti oktatás is folyik, megszervezi a mindennapos testnevelést legalább napi egy testnevelésóra keretében, amelyből legfeljebb heti két óra váltható ki a sportról szóló törvény szerinti igazolt sportolói jogviszonyban álló versenyző tanuló kérelme alapján – versenyengedély birtokában – a sportszervezet keretei között szervezett edzéslátogatás igazolásával, amennyiben a testnevelésórát közismereti tanóra nem előzi meg vagy nem követi.”
   3. Iskolánk a mindennapos testnevelés keretében 5. évfolyamon heti 1 óra, vagy 2 hetente 2 óra keretében megszervezi az úszásoktatást.

III.6 A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK, FOGLALKOZÁSOK SZABÁLYAI

A választható tantárgyak esetében diákjainknak lehetőséget adunk, hogy megjelöljék, melyik pedagógusnál szeretnék tanulmányaikat folytatni. Amennyiben a tantárgyfelosztás ezt lehetővé teszi, biztosítjuk a többség által megjelölt pedagógust a kurzus vezetésére.

A választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

Kötelező idegen nyelvként az angol és a német választható 4. évfolyamtól. 2. idegen nyelvként választható a másik idegen nyelv is 7. évfolyamtól, melyet szakkör formájában biztosítunk.

III.7. KÖNYVTÁR-PEDAGÓGIAI PROGRAM

I. Bevezetés

Küldetésnyilatkozat

Iskolai könyvtárunk az iskola korszerű tanulási és információs forrásközpontjaként kíván működni. Gyűjteményével és szolgáltatásaival támogatja és helyszínt biztosít az oktató-nevelő munkához. Könyvtár-pedagógiai programunkat a pedagógus kollégákkal együttműködve szervezzük meg a tanulók könyvtárhasználatra való felkészítését, információkezelési szokásainak, digitális kompetenciájuknak, önálló tanulási képességeinek fejlesztését.

Célunk, hogy a diákok és a tanárok számára is egy korszerű könyvtárképet alakítsunk ki, megalapozzuk és bővítsük információs műveltségüket.

Közösségi térként kívánunk jelen lenni az iskola életében és kulturális értéket kívánunk közvetíteni.

Könyvtárunk a könyvtári rendszer tagjaként az érvényes könyvtári törvények és jogszabályok alapján működik.

Jellege szerint az iskolai könyvtár nem nyilvános könyvtár.

Célunk, hogy az esélyegyenlőség jegyében valósítsuk meg munkánkat, melynek alapja a könyvtárban dolgozó munkatársak szakmai képzettsége, igényessége, elkötelezettsége és segítőkészsége.

Az iskolai könyvtár szerepének meghatározása.

Az iskolai könyvtár tervezi és a szaktanárokkal együttműködve valósítja meg a tanulók könyvtárhasználati felkészítését. A könyvtárostanár feladata megtanítani az alapvető könyv- és könyvtárhasználati ismereteket (könyvtárhasználati óra), a szaktanárok saját műveltségterületükön a könyvtárhasználat rendszeres alkalmazásával (könyvtárhasználatra épülő óra, könyvtári gyűjtőmunka) elmélyítik a tudást, gyakoroltatják az elsajátítást.

Csak így, közös munkával érhető el az iskola pedagógiai programjának megvalósítása, és a kor követelményeinek megfelelni tudó nemzedékek felnevelése. A könyvtár sajátos eszközeivel, szabad légkörével, a személyiségre ható tevékenységével az iskola arculatát meghatározó értékek megvalósulásának helyszíne. A tanulókkal való differenciált foglalkozás megoldásában az ismertelsajátítást, a tanulást, az önművelést, a

tehetséggondozást, a felzárkóztatást, a magatartási problémákkal küszködő tanulók beilleszkedését, a szociális, kulturális hátrányok leküzdését szolgálja.

II. A könyvtár jelenlegi helyzete, fejlesztési irányai

1. Helyzetelemzés

Intézményünkben az 1970-es évek vége óta üzemel iskolai könyvtár. 2001-ben költözött jelenlegi helyére, s azóta folyamatosan fejlesztjük, hogy megfeleljen a kor elvárásainak. A technikai felszereltség, és egyben a szolgáltatások köre is nagymértékben javult. 2022 óta egy újabb teremmel bővült a könyvtár, így a két helyiségben az állományt szellősen és jól áttekinthetően tudtuk elhelyezni, elkülönítve a kölcsönözhető és helyben használható műveket. Olvasótermünkben kényelmesen elfér egy tanulócsoport, a keresőtevékenység is egymás akadályozása nélkül megoldható.
A könyvtári állomány bővítésére a Wekerle Sándor könyvtárbővítési pályázatok adnak lehetőséget.
A fölöslegessé vált és avult könyvek kivonása időközönként történik. A használat során megsérült, szakadt, de még megmenthető könyvek köttetésére nincs anyagi fedezet.

2. Az állomány fejlesztésének irányai

Az utóbbi időkben sajnos világszerte csökkent a könyvtári dokumentumok iránti igény. A digitális világ gyermekei számára a könyv kevésbé érdekes, számukra az információk forrása az internet. A felsőbb osztályok tanulóit már nehéz becsábítani, ám az alsós osztályok tanulóit, még elvarázsolja a könyv, a könyves környezet, az olvasni tudás képessége. Ahhoz, hogy a könyvtár vonzó, élő környezet legyen, ne múzeum, ahhoz új könyvekre, frissen beszerzett korszerű gyermekirodalmi művekre lenne szükség. Az utóbbi évek fejlesztései ellenére is kevés és elhasznált a gyermek- és ifjúsági szépirodalom. A kötelező olvasmányok iránt is nagy a kereslet.
A közkedvelt és tanulásban is jól felhasználható ismeretközlő sorozatok közül csak a legismertebbeket tudjuk gyűjteni, s azokat is kevés példányban. Nagyon hamar elhasználódnak, mivel egymás kezéből veszik ki a gyerekek.

A fejlesztés szempontjai:

Kiemelten fejlesztendő a kézikönyvtári gyűjtemény (alapvető kézi- és segédkönyvek, a munkáltatáshoz szükséges példányszámban).
Folytatni kell a megkezdett ismeretközlő sorozatokat, ki kell egészíteni azokat az új kiadásokkal. Folyamatos pótlásra, frissítésre vár a szépirodalmi állományrész: a régi, elhasználódott kötetek helyett újak beszerzése, a gyűjtemény kiegészítése klasszikus és kortárs gyermek- és ifjúsági irodalommal. Fontos a korszerű, a tanítási – tanulási tevékenységet támogató ismeretközlő művek beszerzése.

Nem elhanyagolható az időszaki kiadványok állományrésze sem.

3. Személyi feltételek, nyitva tartás

A könyvtárosi feladatokat egy, könyvtáros asszisztens végzettségű tanító látja el tanítás mellett, osztott munkaidőben.
A könyvtár heti 10 órát tart nyitva, a hét minden munkanapján elérhető.

4. Eszközellátottság, informatikai felszereltség

A katalógust kézzel vezeti a könyvtáros. Modern számítógépes programunk erre nincs.
Könyvtárunk rendelkezik a különböző információhordozók használatához, az új dokumentumok előállításához, a könyvtár működtetéséhez szükséges nyilvántartások vezetéséhez, katalógus építéséhez szükséges eszközökkel.
A könyvtárhasználati ismeretek oktatásában, szakórák, délutáni foglalkozások megtartásában egyaránt jó segítséget nyújt a digitális tábla.

III. Az iskolai könyvtár feladatai és szolgáltatásai

Alapfeladatok:

- a gyűjtemény folyamatos fejlesztése, feltárása, őrzése, gondozása és rendelkezésre bocsátása,
- tájékoztatás nyújtása a dokumentumokról és szolgáltatásokról,
- az intézmény helyi pedagógiai programja és könyvtár-pedagógiai programja szerinti tanórai foglalkozások tartása,
- könyvtári dokumentumok egyéni és csoportos helyben használatának biztosítása,
- könyvtári dokumentumok kölcsönzése, beleértve a tartós tankönyvek, segédkönyvek kölcsönzését.

Kiegészítő feladatok:

- egyéb foglalkozások tartása,
- számítógépes informatikai szolgáltatások biztosítása,
- tájékoztatás nyújtása az iskolai, pedagógiai-szakmai szolgáltatók, valamint a nyilvános könyvtárak dokumentumairól és szolgáltatásairól,
- más könyvtárak által nyújtott szolgáltatások elérésének biztosítása,
- részvétel a könyvtárak közötti dokumentum- és információcserében,
- közreműködik az iskolai tankönyvellátás megszervezésében, lebonyolításában.

Cél, hogy az iskolai könyvtár rendelkezzen a naprakész információszerzést biztosító dokumentumokkal; kielégítse az iskola információs igényeit, szervezze a könyvtárhasználatra nevelés gyakorlati megvalósítását, megalapozza a tanulók könyvtárhasználóvá nevelését; tegye lehetővé a tanuláscentrikus használói képzést.

IV. Könyvtár-pedagógiai tevékenység

A könyvtárhasználatra nevelés komplex, tantárgyközi, kollektív tervezést és kollektív megvalósítást, valamint differenciált módszereket igényel.
Célja a tanulók felkészítése az információszerzés kibővülő lehetőségeinek felhasználására a tanulásban, a hétköznapokban az információk elérésével, kritikus szelekciójával, feldolgozásával és a folyamat értékelésével.

1. Célok

Általános, hosszú távú célok:

- Az élethosszig tartó tanulás megalapozása a kulcskompetenciák révén.
- A tanuló életvitelét kedvezően befolyásoló tudáskonstrukciók kialakítása.
- Az alkalmazható tudás (mint az alkotó személyiséggé válás eszköze) megalapozása.
- A könyvtárral különösen jól fejleszthető kompetenciák fejlesztése:
    - problémamegoldás, kommunikáció, kritikai, globális látásmód, információszerzés- és - kezelés, a kooperatív munkára való alkalmasság.
    - Információs kultúra elsajátítása: az információ gyűjtésétől a rendszerezésen, tároláson - át a kritikai elemzésig, valamint az információ megfelelő formába öntése, - kommunikálása, dokumentumkészítés, az információk etikus felhasználása.
    - A tanulókban a könyvtárhasználaton alapuló önálló ismeretszerzéshez szükséges - magatartásmódok, tevékenységek kialakítása.
    - Az oktatási egyenlőtlenségek mérséklése, az esélyegyenlőség megteremtése.
    - A szociális, kulturális hátrány leküzdése lehetőségének megteremtése.
    - A tehetséggondozás során az érdeklődés elmélyítése, továbbfejlesztése.
    - A tanulás fejlett módszereivel rendelkező, önálló ismeretszerzésre képes - személyiségfejlesztés.

Életkoronkénti célok:

1-4. évfolyam: alapozó funkció – kiemelt cél az olvasni tudás elmélyítése, az olvasás megszerettetése élvezetes olvasmányokon és könyvtári sikerélményeken keresztül. Ennek alárendelt cél a rendszeres könyv- és könyvtárhasználat elérése, a könyvekhez való minél pozitívabb viszony kialakítása.
5-8. évfolyam: az alapozó szakaszban elsajátított könyv- és könyvtárhasználati alapokra és az értő olvasásra építve az összetett tudás kialakítása:
- a hagyományos és digitális kézikönyvek, szakirodalmi művek, digitális adatbázisok tudatos és biztos használata,

- a feladatnak megfelelő források kiválasztása, az információk kritikus kezelése és etikus felhasználása,
- az adott könyvtár tereinek, állományrészeinek és szolgáltatásainak ismerete, használata,
- a dokumentumtípusok megfelelő ismerete és használata.

Nevelési célok: Általában: önfejlesztési, tanulási, olvasási és könyvtárhasználati igény kialakítása.

Az 1-4. évfolyamon: az olvasás megszerettetése (örömteli olvasás), rendszeres könyv- és könyvtárhasználat, a könyvtár tanulási és szabadidős környezetként való alkalmazása.

Az 5-8. évfolyamon: tudatos könyvtárhasználat, az etikus információfelhasználás elsajátítása.

Oktatási célok:

A 1-8.évfolyamon a spirálisan építkező tantervi követelmények szerint:

- Az írott dokumentumok jelentősége: az olvasás, a könyvek megszerettetése.
- Az információszerzés lehetősége: a könyvtár. A helyes használatra, viselkedésre nevelés.
- A könyv tartalmi és formai elemeinek megismerése: általa az információhoz jutás megkönnyítése.
- A könyvtári állomány tagolása, raktári rend: segítségével az ismerethez jutás lehetőségének megteremtése.
- A dokumentumtípusok megismerése: a megfelelő információhordozó kiválasztása.
- A tájékozódás direkt és indirekt eszközeinek használata: a problémamegoldó gondolkodásra nevelés mint az információs társadalom szükségletét természetes lehetőségként felkínálni.
- A kibővülő információszerzési lehetőségek megismertetése: korszerű használói tudás, szokások kialakítása.
- A megszerzett információk értelmezése, rendezése, felhasználása, kommunikálása, új dokumentum készítése.
- A különböző olvasási típusok és szövegfeldolgozási módszerek alkalmazása, a szöveg több rétegének megértése. A különböző szövegfajták sajátosságainak megismerése (lineáris, nem lineáris, hagyományos és digitális).
- Az iskolai könyvtár centrális és kibővülő szerepkörének tudatosítása: a nevelőtestület tagjainak az elsődleges információforrása munkája során az iskolai könyvtár legyen.
- Az alapozó könyvtárhasználati órák a NAT követelményeit szolgálják: a minimális elméleti ismeretek mellett ezek alkalmazási műveletei hangsúlyosak.
- A szakórák könyvtárhasználaton alapuló tanulási, tananyag-feldolgozási technikái természetes módszerré váljanak.

- Könyv- és könyvtárhasználati tudás, információfeldolgozás, problémamegoldás, alapozás, az olvasás elmélyítése, alapismeretek a gyermekkönyveken keresztül (dokumentumtípusok, dokumentumhasználat), könyvtári szolgáltatások, forráskiválasztás, kézikönyvek és tájékozódási segédletek, önálló tanulási technikák elsajátítása.

2. A foglalkozások keretei, típusai:
Szervezeti keretek:
a/ tanórai foglalkozások: óra a könyvtárban, könyv a tantermi órán.
b/ iskolai, tanórán kívüli foglalkozások: szakkörök, tehetséggondozó körök, napközis foglalkozások, felzárkóztató/fejlesztő foglalkozások, versenyfelkészítés.
c/ iskolán kívüli tanóra: nyomda, könyvtár, könyvesbolt és szerkesztőség meglátogatása.

A könyvtári foglalkozások típusai: könyvtárhasználati óra, könyvtárhasználati szakóra, tanóráktól független könyvtári foglalkozás.
Munkaformák, módszerek a teljesség igénye nélkül: irodalmi foglalkozás, mesedélután, kézműves foglalkozás, filmvetítés bevezető és élményfeldolgozó foglalkozással, író-olvasó találkozó, szituációs játék, vetélkedő.
A könyvtár-pedagógiai módszerek és az iskolai könyvtári környezet gazdagítja, színesíti, élményszerűbbé, sokoldalúbbá teszi az tanítási-tanulási folyamatot. A könyvtárhasználati tudást eszközjellegűen kell beépíteni a tanulók tárgyi képzésébe, így a megfelelően irányított könyvtári kutatómunka segíti az összefüggések feltárását (tudományterületek, tantárgyak összefüggései, kapcsolódásai), így gondolkodni is segít.
Az iskolai könyvtár célja az is, hogy mintaként szolgáljon egyéb könyvtárak használatához.
3. Könyvtár-pedagógiai módszerek
A könyvtárhasználati tudás eszköztudás. Kialakítása során nem lehet cél, hogy a tanulók, felhasználók elméletben is számot tudjanak adni könyvtári ismereteikről, ezért a tantervi tartalmakat sem tananyagszerűen kell feldolgozni.
Alapelveink:
a/ Motivációs rendszer: Alapvető a gyermeki kíváncsiság, történetéhség, illetve az ismeretszerzés, ha a kiindulási helyzetet ők is érdekes, valós helyzetként élik meg.
b/ Tervszerűség: A könyvtárostanár felkészülésének lépései: témaválasztás, a tantárgyi és könyvtárhasználati célok megfogalmazása, az óra helyének kiválasztása, biztosítása, a helyszín adottságainak felmérése, a dokumentumok elhelyezése, a tanulók szükséges előismeretinek, készségeinek átgondolása (tantárgyi, könyvtárhasználati, szövegértési), a felhasználandó

információhordozók kiválasztása, az anyag metodikai elemzése, a megfelelő módszerek kiválasztása, a szükséges eszközök megfelelő példányszámban való biztosítása, a konkrét feladatok megfogalmazása, a szemléltetés elkészítése, az óravázlat elkészítése, kettős óravezetés estén (könyvtárban tartott szakóra) a feladatok megosztása.
c/ Témaválasztás: Alapelve, hogy olyan témát kell választani, amelyik több szempontból és többféle segédeszközön keresztül is megközelíthető, hogy szemléltesse a könyvtári lehetőségek sokféleségét, teret adjon az egyéni út megválasztásának, valamint amelyikben a résztvevők szabadjára engedhetik a fantáziájukat, érdekli őket annak aktualitása.
d/ Aktivitás: a módszerek legfőbb jellemzője a sokoldalú tevékenységre építés. A megcélzott aktivitás fizikai és szellemi is egyben. Az életkor előre haladtával fokozatosan nőnie kell a tanulók önállóságának.
e/ Szemléletesség: A tananyag gyakorlati jellegéből adódik, hogy a szemléletesség, a szemléltetés alapvető jelentőségű. Elősegíti a megértést, ezáltal a kognitív képességek fejlődését.
f/ Differenciálás: A könyvtár alkalmas az önálló tanulásra, ha a tanulóknak már vannak keresési és tanulási stratégiájuk. Fontos, hogy megfelelő feladatok ajánlásával, majd a folyamat végigkísérésével segítsük, támogassuk egyéni fejlődésüket.
g/ Ellenőrzés, mérés, értékelés: Eszköztudás jellegéből adódóan az ellenőrzésre is gyakorlati formák jellemzőek, hiszen a tárgy alapvetően gyakorlati jellegű és nem ismeretorientált. Az értékelésnél figyelembe kell venni az egyéni képességeket és készségeket, ismerni kell a lehetséges (félre)értelmezési lehetőségeket.

V. Könyvtárhasználati tanterv (helyi tanterv)

Óraterv 1-8. évfolyam

évfolyam	**befogadó tantárgy**	**éves óraszám**
1-2.	magyar nyelv és irodalom	2-2 óra
3-4.	magyar nyelv és irodalom	2-2 óra
5-6.	magyar nyelv és irodalom	2-2 óra
7-8.	magyar nyelv és irodalom	2-2 óra

A tanterv tartalma évfolyamonként:

1. évfolyam
Cél: Ismerkedés a könyvtárral, a pozitív attitűd kialakítása
Tartalom:
- viselkedés a könyvtárban
- a könyvtár szolgáltatásai
- a kölcsönzés módja
- a gyerekkönyvek helye
- képeskönyv, mesekönyv, gyereklexikon

Tevékenység:
- a könyvtárral kapcsolatos pozitív attitűd kialakítása
- a könyvek óvása, helyes használata
- a könyvtári szabályok elfogadtatása

2. évfolyam
Cél: A funkcionális terek elkülönítése, a könyvtárhasználat igényének kialakítása
Tartalom:
- a könyvtárhasználat szabályai
- a fő állományegységek elhelyezkedése
- a könyv szerkezete, tartalma, fő adatai
- eligazodás a gyermeklexikon betűrendjében, a tartalomjegyzékben
- a kép és a szöveg együttes értelmezése

Tevékenység:
- a könyvtárhasználati szabályok rögzítése - információgyűjtés könyvekből

3. évfolyam:
Cél: Könyvkeresés, válogatás a szabadpolcos térben
Tartalom:
- a könyvtár funkcionális terei, állományrészei
- a könyvek csoportosítása (szép- és ismeretközlő irodalom)
- a szótárak szerkezeti jellemzői

Tevékenység:
- válogatás a szépirodalom betűrendjében
- a könyvek csoportosítása tartalom és funkció szerint
- információgyűjtés szótárból, jegyzetelés

4. évfolyam:
Cél: Készségszintű tájékozódás a gyűjteményben, alapszintű dokumentumismeret
Tartalom:
- az iskolai könyvtár és a lakóhelyi közkönyvtár gyermekszolgálata

- a könyv formai és tartalmi elemei
- gyermeklapok, nem nyomtatott dokumentumok
- lexikon, enciklopédia, szótár jellemzői

Tevékenység:

- tájékozódás az iskolai könyvtárban
- a kötéstábla, a címlap, a gerinc, a tartalomjegyzék, mutató, a fejezet felismerése
- információgyűjtés könyvekből, vázlatkészítés irányítással, tartalmi összefoglalás

A továbbhaladás feltételei:

- tudja használni a könyvek tartalomjegyzékét,
- legyen képes tájékozódni a szótárakban, a lexikonokban.

5. évfolyam:

Cél: biztos eligazodás a könyvtári állományban.

Tartalom:

- raktári rend, raktári jelzet
- a könyv tartalmi elemei (bevezető, előszó, utószó, fülszöveg)
- az időszaki kiadványok fajtái - a nyomtatott és digitális kézikönyvek használata

Tevékenység:

- keresés a szabadpolcos állomány raktári rendjében
- a könyv tartalmi elemeinek megkülönböztetése, információs értéke
- az időszaki kiadványok információszerzésben betöltött szerepe
- adatgyűjtés nyomtatott és digitális kézikönyvből, jegyzetelés, a források azonosítása

A továbbhaladás feltétele:

- legyen képes az alapvető nyomtatott és digitális kézikönyvek használatára,
- tudjon adatokat keresni a könyvtárban.

6. évfolyam:

Cél: a dokumentumtípusok megkülönböztetése, használata.

Tartalom:

- raktári rend a két állománycsoportban
- dokumentumtípusok, nyomtatott és nem nyomtatott ismerethordozók
- a nyomtatott és digitális kézikönyvek használata

Tevékenység:

- megadott művek keresése és tematikus gyűjtőmunka a szabadpolcos állományban
- a különböző típusú és témájú dokumentumok formai, tartalmi és használati jellemzőinek megállapítása

A továbbhaladás feltételei:
- tudjon eligazodni az iskolai könyvtár szabadpolcos állományában,
- legyen képes megkülönböztetni a főbb dokumentumtípusokat,
- tudjon önállóan tájékozódni a nyomtatott és digitális művekben, tudja a szerzett információkat a megadott szempontok szerint felhasználni, a forrásokat azonosítani.

7. évfolyam:
Cél: a kézikönyvek (nyomtatott és digitális) biztos és tudatos használatának elsajátítása
Tartalom:
- a kézikönyvek típusai, használati jellemzői
- könyvtártípusok: nemzeti, szak-, köz-, iskolai
Tevékenység:
- a kézikönyvtár összetételének és tájékozódásban betöltött szerepének megismerése
- a kézikönyvek használata szaktárgyi feladatok megoldásában
- a különböző típusú könyvtárak megismerése közvetett forrásokból, (esetleg látogatással)
A továbbhaladás feltételei:
- ismerje a fő kézikönyvtípusokat, tudjon információt keresni az alapvető kézikönyvekben,
- tudja, hogy az iskolai könyvtáron kívül használhatja a közkönyvtárat is,
- tudja, hogy hazánk nemzeti könyvtára az Országos Széchényi Könyvtár.

8. évfolyam:
Cél: törekvés a források szakszerű felhasználására
Tartalom:
- információgyűjtés a teljes könyvtári eszköztárban (a hagyományos és a digitális dokumentumokban) eszköztől függetlenül
- az információk válogatása, értékelése, etikus felhasználása
- a jegyzetelés technikája
Tevékenység:
- források keresése szaktárgyi feladatokhoz, a keresett téma kifejezése tárgyszóval, szakjelzettel
- a többféle forrásból összegyűjtött anyag feldolgozása: jegyzetelés, vázlatkészítés, idézés
- hivatkozás forrásra
A továbbhaladás feltételei:

- legyen képes az iskolai könyvtár állományának és szolgáltatásainak önálló használatára,
- tudja, hogy a tárgyszó, illetve a szakjelzet a könyv tartalmát fejezi ki, tudjon ez alapján a szabadpolcon könyvet keresni,
- ismerje az információs problémamegoldás alapvető lépéseit, eszközeit, módszereit,
- ismerje az információszerzés etikai és jogi vonatkozásait, a forrásjegyzék és a hivatkozás elkészítésének szabályait.

Az értékelés módja: az 1-4. évfolyamon szóbeli értékeléssel, az 5-8. évfolyamon a befogadó tantárgyon belül érdemjeggyel történik.

A felhasznált taneszközök: a gyerekek a könyvtárostanár által összeállított feladatokat oldanak meg, külön taneszközt nem használnak.

VI. A könyvtárhasználatra épülő szakórák

A könyvtárhasználati ismeretek egyik fő jellemzője, hogy tantárgyközi tudásanyag, hiszen a kerettantervekben szereplő tantárgyak szinte valamennyi évfolyamán találunk könyvtárhasználatra utaló tananyagtartalmi, tanulói tevékenységre vagy követelményre mutató hivatkozásokat, elvárásokat, ajánlásokat.

Ennek az az oka, hogy mindegyik tudományterület céljai közt szerepel azon képességek elsajátítása, miszerint a tanulók kellő problémaérzékenységgel, kreativitással és önállósággal igazodjanak el az információk világában, értelmesen és értékteremtően tudjanak élni az önképzés szerteágazó lehetőségeivel.

A szakórák célja a könyvtárhasználati órákon elsajátított könyv- és könyvtárhasználati, dokumentumismereti tudnivalók gyakoroltatása. Ez az egyes tantárgyak követelményrendszerének szerves része, hiszen azok ismeretanyagának elsajátítását segíti a könyvtári eszköztár segítségével. Ezeket az órákat a szaktanárok vezetik a könyvtárossal való együttműködés keretében.

A könyvtárhasználati ismeretek tanítása alapvetően a magyar nyelv és irodalomba integráltan jelenik meg, de az ismeretek alkalmazásának gyakoroltatása minden tantárgyban lehetséges és szükséges.

Fejlesztési követelmények az 1-4. évfolyamon:

A könyvek tartalmának megállapítása, ismertetése, tartalomjegyzék, bevezető, fülszöveg alapján, illetve átlapozással. Önálló ismeretszerzés könyvtári munkával, könyvek keresése bármely tantárgyi témához. Nyomtatott és digitális kézikönyvek, a korosztálynak megfelelő szótárak, lexikonok használata ismeretlen szavak magyarázatára, személyekhez, témákhoz kapcsolódó adatok gyűjtése a tanult anyag bővítésére. Források azonosítása, rövid feljegyzés készítése a felhasznált könyvekből.

Az **5-8. évfolyamon** is minden tantárgyban megjelenik a specifikus ismerethordozók megismertetése. Ezen könyvtári környezetben tartott tanórák célja kell legyen az is, hogy a lexikális tudás kialakítása helyett az önálló információhoz jutás, információkezelés módszereinek átadására kerüljön a hangsúly. Ebben a képességfejlesztési tevékenységben az iskolai könyvtárnak és a könyvtárhasználatra épülő oktatási módszereknek kiemelkedő jelentőségük van. Ez a könyvtárostanár, az osztályfőnökök és a szaktanárok folyamatos együttgondolkodását teszi szükségessé.

VIII. A szociális hátrányok kompenzálása a könyvtári eszköztár igénybevételével

Mint ahogy az iskola pedagógiai programjában is szerepel, a könyvtár-pedagógia sokat tehet a szociális hátrányok csökkentéséért. A kompenzálás az alábbi területeken lehetséges:

- A könyvtári szolgáltatások igénybevételének lehetősége (a díjtalan beiratkozás, ingyenes szolgáltatások mindenki számára elérhetők).
- A könyvtári foglalkozásokon való részvétel (segíti a könyvtárhasználati készség kialakítását, a könyves környezet pozitívan hat a személyiség fejlődésére (biblioterápia)).
- A könyvtári rendezvényeken való részvétel (mesedélután, előadás, író-olvasó találkozó, vetélkedő, filmvetítés, mese- és versmondó verseny stb. az esélyegyenlőséget segíti megvalósulni).
- A gyermeklapokhoz, folyóiratokhoz, a képi és hangzó dokumentumokhoz, valamint az internethez való könyvtári hozzáférés lehetősége (pótolja az otthoni hiányosságokat).
- A közös - kötelező és ajánlott - olvasmányok kölcsönzése (nem szükséges megvásárolni).
- Részvétel az ingyenes tankönyvellátásban.

III.8 A TANULÓ TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK, MAGATARTÁSÁNAK ÉS SZORGALMÁNAK ELLENŐRZÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI MÓDJAI

III.8.1 A tanulmányi munka értékelése

1. Az iskola a nevelő és oktató munka egyik fontos feladatának tekinti a tanulók tanulmányi munkájának folyamatos ellenőrzését és értékelését.
2. Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

3. A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az alapján végzik, hogy a tanulói teljesítmény hogyan viszonyul az iskola helyi tantervében előírt követelményekhez; emellett azonban figyelembe veszik azt is, hogy a tanulói teljesítmény hogyan változott – fejlődött-e vagy hanyatlott – az előző értékeléshez képest.
4. Az értékelési szempontokat, mérések módját a helyi tanterv tantárgyi része tartalmazza.
5. A tanulók tanulmányi munkájának értékelése az egyes évfolyamokon a különböző tantárgyak esetében a következők szerint történik:
    - Az első évfolyamon, valamint a második évfolyam első félévében minden tantárgy esetében csak szöveges értékelést alkalmazunk.
    - A második évfolyamon a második félévben, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon a tanulók teljesítményét, előmenetelét év közben minden tantárgyból érdemjegyekkel minősítjük.
    - Az első évfolyamon félévkor és év végén, valamint a második évfolyamon félévkor a tanulók teljesítményét, előmenetelét szöveges minősítéssel értékeljük. A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:
        - KIVÁLÓAN MEGFELELT
        - JÓL MEGFELELT
        - MEGFELELT
        - FELZÁRKOZTATÁSRA SZORUL
    - A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanulók teljesítményét, előmenetelét osztályzattal minősítjük.
    - Az etika, hit- és erkölcstan értékelése 1-8. évfolyamon szövegesen történik.
6. A második évfolyamon év végén, valamint a harmadik-nyolcadik évfolyamon félévkor és év végén a tanuló osztályzatát az adott félév során szerzett érdemjegyek, illetve a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.
7. Az egyes tantárgyak érdemjegyei és osztályzatai a következők:
    - jeles (5),
    - jó (4),

- közepes (3),
- elégséges (2),
- elégtelen (1).

8. A tanulók munkájának, előmenetelének folyamatos értékelése érdekében minden tantárgyból egy-egy témakörön belül minden tanulónak legalább két érdemjegyet kell szereznie. Ha a témakör tanítása hosszabb időt vesz igénybe, minden tanuló munkáját havonta legalább egy érdemjeggyel kell értékelni.
9. A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt az adott tantárgyat tanító nevelő értesíti az elektronikus naplón keresztül. Az elektronikus napló bejegyzéseit az osztályfőnök havonta ellenőrzi.
10. A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztjeinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyekre történő átváltását a következő arányok alapján végzik el a szaktárgyat tanító nevelők:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-33 %:	elégtelen (1)
34-50 %:	elégséges (2)
51-75 %:	közepes (3)
76-90 %:	jó (4)
91-100 %:	jeles (5)

Sajátos nevelési igényű tanulók esetében:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-20 %:	elégtelen (1)
20-40 %:	elégséges (2)
41-70 %:	közepes (3)
71-90 %:	jó (4)
91-100 %:	jeles (5)

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók esetében:

Teljesítmény	Érdemjegy
0-25 %:	elégtelen (1)
25-45 %:	elégséges (2)

46-70 %:	közepes (3)
71-90 %:	jó (4)
91-100 %:	jeles (5)

III.8.2 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérése

1. Iskolánkban az ismeretek számonkérése terén a pedagógiailag kifogástalan tartalom és forma, a folyamatosság, rendszeresség, tervszerűség és aktualitás, a sokoldalúság és a módszertani változatosság biztosítása nevelő-oktató munkája során minden pedagógusnak kötelessége.
2. Az ismeretek számonkérése lehet szóbeli (pl.: beszélgetés, összefüggő felelet, kiselőadás), írásbeli (pl.: feladatlap, teszt, dolgozat, témazáró dolgozat) vagy gyakorlati (pl.: munkadarab, gyűjtőmunka, sportteljesítmény). Mindezekből kiválasztva a pedagógus maga tervezi meg a számonkérést, ügyelve a szóbeli és írásbeli formák pedagógiailag helyes arányára. Az esetleges speciális számonkérési formákat az egyes tantárgyak tantervei tartalmazzák.
3. Az érdemjegyekről a tanulót és a szülőt rendszeresen értesíteni kell. A dolgozatok, felmérők megírásától számított 2 héten belül ki kell javítani és az érdemjegyet be kell jegyezni az elektronikus naplóba. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján kell meghatározni. Az osztályzatról a tanulót és a kiskorú szülőjét értesíteni kell. Az érdemjegy, illetőleg az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz**.**
4. A tanuló év végi osztályzatának megállapításánál az egész évi teljesítményt kell figyelembe venni a naplóba beírt érdemjegyek alapján. Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján

dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Abban az esetben, ha az év végi osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület felhívja az érdekelt pedagógust, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról, és indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, és a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az osztályzatot az évközi érdemjegyek alapján a tanuló javára módosítja.

III.8.3 Az otthoni (napközis, tanulószobai) felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása

1. A házi feladatok rendszerét pedagógiai eljárásaink részének tekintjük. Célunk, hogy a tanuló elsajátítsa, elmélyítse, begyakorolja az iskolai tananyagot, kialakuljon, ill. fejlődjék kötelességtudata.

Formái:

- szóbeli
- írásbeli
- egyéb

2. A házi feladat, mint pedagógiai eszköz, alapelvei:

- Szolgálja azokat a pedagógiai célokat, amelyeket a tanár az adott tanítási órára kitűz.
- Legyen ellenőrizheti, megfelelően elkészített, fejlesztő jellegű, vegye figyelembe a tanuló képességeit, felkészültségét, munkatempóját.
- Mennyisége alkalmazkodjék a tanuló életkori sajátosságaihoz, napi elfoglaltságaihoz. Csak a szükséges mertekig járuljon hozza a tanuló terheléséhez. A túlterhelés elkerülése érdekében törekszünk arra, hogy a napi kötelező házi feladat elvégzésére szánt idő ne haladja meg az
  - 1-2. évfolyamon a 45 percet,
  - 3-4. évfolyamon a 60 percet,
  - 5-6. évfolyamon a 90 percet,
  - 7-8. évfolyamon a 120 percet.

3. A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (készség- es képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása;
4. Lehetőség szerint kerüljük, hogy a hét végén, ünnepnapokon kötelező írásbeli házi feladattal terheljük a tanulókat.
5. Tanítási szünetekre nem adunk a tanulóknak kötelező házi feladatot, de felhívjuk a figyelmüket a kötelező vagy az ajánlott olvasmányokkal kapcsolatos kötelességükre.
6. Mindazon nevelők, akik valami módon együttműködnek a tanulókkal a házi feladat elkészítése során (egyéni es csoportos fejlesztő, napközis tanár, stb.), kontrollt gyakorolnak a feladott házi feladatok mennyisége es minősége felett. Tapasztalataikról az érdekelt pedagógustársukat tájékoztatják.
7. A tanulók eredményes felkészülésének érdekében egy tanítási napon belül egy-egy osztállyal legfeljebb kettő témazáró, illetve félévi vagy év végi felmérő dolgozatot lehet íratni.

III.8.4 A tanuló magatartásának értékelése és minősítése

	Az értékelés és minősítés				
		Példás (5)	**jó (4)**	**változó (3)**	**rossz (2)**
1.	A tanuló fegyelmezettsége	nagyfokú, állandó, másokra pozitívan ható	megfelelő	másokat zavaró, kifogásolható, gyenge, ingadozó, de igyekszik javulni	erősen kifogásolható, másokat erősen zavaró, negatív
2.	A tanuló viselkedéskultúrája, hangneme	kifogástalan, példaértékű, tisztelettudó, udvarias	megfelelő	udvariatlan, nyegle	durva, romboló, közönséges, goromba,

3.	Hatása a közösségre, társas emberi kapcsolatai	pozitív, aktív, segítőkész, jóindulatú, élen járó, kezdeményező	részt vesz a közösségi életben, de befolyást nem gyakorol arra, jóindulatú	nem árt, ingadozó vagy közömbös, vonakodó	negatív, goromba, ártó, lélektelen, megfélemlítő
4.	Házirend betartása	betartja, arra ösztönöz	néha hibázik	részben tartja be	sokat vét ellene
5.	Felelősségérzete	nagyfokú	időnként feledékeny	Ingadozó	felelőtlen, megbízhatatlan

III.8.5 A tanuló szorgalmának értékelése és minősítése

	Az értékelés és minősítés szempontjai	Szorgalom érdemjegy, osztályzat			
		példás (5)	jó (4)	változó (3)	hanyag (2)
1.	Tanulmányi munkája	céltudatosan törekvő, odaadó, igényes a tudás megszerzésére	figyelmes, törekvő	ingadozó	hanyag, lassító
2.	Munkavégzése	kitartó, pontos, megbízható, önálló, lankadatlan	rendszeres, többnyire önálló	rendszertelen, hullámzó, önállótlan	megbízhatatlan gondatlan
3.	Kötelességtudata	kifogástalan, precíz	Megfelelő, néha ösztökélni kell	felszerelése gyakran hiányos	felszerelése többnyire hiányos, szinte nincs
4.	Tanórákon kívüli információk felhasználása, többletmunkája	rendszeres, érdeklődő	ösztönzésre dolgozik	ritka	egyáltalán nem

Azt a tanulót, aki képességihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít,
- vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesítheti.

III.9 A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI

A csoportbontásokat a fenntartó által meghatározott minimumlétszámok alapján szervezzük meg, matematika, magyar nyelv és irodalom, idegen nyelv órákon, valamint egyéb közismereti órákon. A tanulócsoport évfolyam szinten, osztály szinten vagy képesség szerint is kialakítható.

III.10 A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK

A tanulók fizikai állapotának, fizikai képességeinek fejlődését rendszeresen végzett felmérésekkel ellenőrizzük, vizsgájuk. Mérjük a tanulók testmagasságát, testsúlyát, gyorsaságát, állóképességét, erőnlétét és dinamikus láberejét.

A felmérések kapcsán az alkalmazott módszerek: 100 méter futás, távolugrás, kislabda hajítás, 800 méter futás, 12 perces futás, hanyattfekvésből felülés, helyből távolugrás, hason fekvésben törzsemelés hátra, fekvőtámaszban karhajlítás. Alsó tagozatban az életkorhoz igazodó méréseket végezzük el a mindennapos testnevelés keretében.

Az elért eredményeket (12 perces futás, helyből távolugrás, hanyattfekvésből felülés, hason fekvésben törzsemelés hátra, fekvőtámaszban karhajlítás, valamint testsúly, testmagasság) minden tanulónál rögzítjük, és az iskolavezetés számára összefoglaló (általánosító, következtetéseket tartalmazó) jelentésben adjuk át.

A felmérés az „Útmutató a tanulók fizikai állapotának méréséhez” című segédanyag felhasználásával történik (összeállította: Dr. F. Mérey Ildikó; Oktatási Minisztérium, Budapest 1999.). Ezeken tapasztalatának ér redményeinek figyelembe vételével a fontos a gyermekek NETFIT mérés elvárásásai alpján történő fizikai fejlesztéséhez. A méréseket minden esetben a felső tagozaton

elvégezzük, az eredményeket rögzítjük, majd értékeljük és beépítjük az elkövetkezendő időszak nevelés, szakmai és erkölcsi munkájának tamogatásába, segítésére.

III.11 EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETNEVELÉSI ELVEK

III.11.1 Egészségnevelési elvek

1. Az intézmény az embert és tanulót, mint embert teljes személyiségnek, test, lélek és szellem egységének tekinti. Az ismeretközvetítéssel egyenértékűnek tekinti munkájában a testi nevelést, és a személyiségfejlesztést.
2. Az intézmény értéknek tekinti a többé válás igényét, a tanulni akarást, a tudást, az egészséges életmódot, a humanista és demokratikus gondolkodást.
3. Miközben az egyén fejlődésének legmegfelelőbb képzési utakat ajánlja, a közösségért tenni tudó és akaró fiatalokat kíván nevelni.
4. Az intézmény előnyben részesíti az együttműködést a versennyel szemben, azonban nem veti el az egészséges fejlődéshez vezető versenyt.
5. Az ökológiai és a technológiai szemléletet egyaránt fontosnak kell tekinteni.
6. Pedagógiai tevékenységében nagy hangsúlyt kapnak a modernizációs értékek (számítástechnika, élő idegen nyelvek ismerete, kommunikáció)
7. Ki kell alakítani tanulóinkban a közvetlen és tágabb környezet megóvásának igényét.
8. Az alapértékek olyan közös humanista alapot jelentenek, amelyre a pluralitás jegyében többféle értékrend, világnézeti tartalom épülhet.

Iskolánkban az egészségfejlesztés céljait, feladatait három téma köré csoportosítjuk.

TESTMOZGÁS

1. Célok és feladatok
2. Egy sajátos – egész életen át tartó, világnézetileg elfogadott, a nemiségnek megfelelő - életmódba beépülő testkulturális tevékenységprofil kialakítása
3. kreativitásnak teret biztosító, pszichomotoros cselekvőképes tudás megalapozása.
4. A testnevelés- és sportoktatás nemcsak a tananyag valamilyen szintű elsajátítását jelenti, hanem az egészséges életmód és a testkultúra fejlesztését is magában foglalja.
5. Ennek keretében a mozgáskultúra kialakításán túl a szervezet edzettségi szintjének emelése, alakítása is cél.
6. A játék- és sportkultúrában való tájékozódás, taxálható tudás kialakítása a játék és sporttevékenység jellegzetes területein, az önálló edzésre sportolásra, mozgásos önkifejezésre való készség alakítása.
7. A gyerekeknek életértelmévé váljon a mozgás, mert ez egészséges fejlődésük elengedhetetlen feltétele.
8. A testnevelés tantárgy megszerettetése.
9. A tanulók egészséges testi, lelki és értelmi fejlesztésének biztosítása, cselekvéskultúrájának konkrét mozgásos feladatokkal való fejlesztése.
10. Különböző sportágak mozgásanyagának elsajátítása, amelyek tartalmazzák és alapját képezik a szabadidős tevékenység egészségmegőrző szerepét.
11. A gimnasztika, az atlétika, a torna, a kosárlabda, kézilabda, foci, az aerobic sportágak tantervi anyagának elsajátítása.

12. A tanulók motorikus képességeinek, készségeinek fejlesztése (gyorsaság, erő, állóképesség)
13. A testalkati káros elváltozások megakadályozása, a kialakult betegségek megállítása és javítása.
14. A tanulók kedvező erkölcsi és akarati tulajdonságainak formálása (bátorság, akaraterő, fegyelmezettség, önzetlen segítségadás, győzni akarás, társakkal való együttműködés).
15. Motivációs szint emelése, aktivitás elősegítése.
16. Fittségi tesztek, felmérések elvégzése.
17. Az iskola hagyományainak ápolása a különböző sportágban.
18. Káros szenvedélyektől, fiatalkori bűnözéstől, veszélyes szabadidős tevékenységektől való megóvás. Helyette szabadidős sportok megismertetése. (Művelődési Házzal való kapcsolattal oldható meg.)
19. Az egészségnevelés a sport eszközeivel, a faliújságon ismertető cikkekkel, személyes példaadással.
20. Fizikai állapotmérések, testmagasság, testsúly, pulzus stb. mérés.

A megvalósítás módjai:

1. A mindennapos testmozgás lehetősége.
2. A testnevelés órák keretein – felmenő rendszerben mindennapos testnevelés - belül hajtjuk végre a következőket:
3. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag alkalmazása minden évfolyamon, a hatékonyság érdekében pontos végrehajtással, a pontos végrehajtás megőrzése mellett a korosztálynak és a tanórán alkalmazott egyéb mozgásanyagnak megfelelően kiegészítve, változatossá téve. Légzőtorna.

4. Fizikai képességek mérése a tanévsorán, hogy tanulóink nyomon követhessék saját edzettségi szintjüknek, eredményeinek fejlődését.
5. A tananyagtartalom kiválasztásában és elhelyezésében figyelembe vesszük az életkori fogékonyságot, a tanulási hatékonyság törvényszerűségeit.
6. A gerinc- és izületvédelem szabályainak betartása a testnevelés tananyag egészében.
7. Szórakozást, örömkeltést, a versenyzési vágy kiélését biztosító játékok tanítása.

Testnevelés órán kívüli lehetőségek:

1. A délutáni sport foglakozások anyaga, a sportágak kiválasztása a tanulók igényéhez igazodik. Míg az alsó tagozatos gyerekek a játékosabb mozgásokat szeretik, addig felsősök a sportágorientált mozgásformákat (kézilabda, labdarúgás) űzik szívesebben.
2. A megtanult testkulturális tevékenységek kontrollált versenyhelyzetekben való alkalmazása, az iskolai, más területi vagy esetleg országos bajnoki rendszerben való részvétel.
3. Életmódba beépülő testkulturális tevékenységprofil, kreativitásnak teret biztosító, pszichomotoros cselekvőképes tudás megalapozása a választott sportág felhasználásával.

TÁPLÁLKOZÁS

Célok:

1. A helyes táplálkozás megismertetése a tanulóinkkal, kiemelve az ételek mennyiségét, minőségét, valamint az elfogyasztás módját.
2. A gyerekek nagy része, de leginkább a veszélyeztetettek az iskolában étkezzenek.

A megvalósítás módjai, feladatai az egyes tantárgyakon keresztül:

Biológia:

Megismertetni a tanulókkal az élelmiszerek tápanyagtartalma és értéke közötti összefüggést, az ember egészséges életműködését veszélyeztető anyagoknak a szervezetére gyakorolt hatásait; a táplálkozás szervrendszerét, az emésztés folyamatát, a szervrendszer betegségeit, ennek megelőzését.

Környezetismeret:

A tanulók legyenek tájékozottak arról, hogy mely élelmiszerek fogyasztása szükséges szervezetünk egészséges fejlődéséhez.

Földrajz:

A tanulók legyenek tájékozottak az élelmiszerek előállításáról, feldolgozásáról. Ismerjenek hazánkban honos fűszernövényeket, zöldségeket, gyümölcsöket és azok termelési területeit.

Osztályfőnöki óra:

Táplálkozás, mint az életmód egyik összetevője. Életmód és a táplálkozás kapcsolata az egészségünk és a boldogságunk szempontjából.

Egészségtan:

Táplálkozás: vitaminok, ásványanyagok, fogak ápolása.

Technika óra:

Az életkornak megfelelő önkiszolgáló tevékenység a táplálkozás során (evőeszközök használata, terítési módok, szokásaink).

Tápanyagok

SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

Intézményünk pedagógiai programja a központi tantervi szabályozásban valamint a helyi sajátosságokból adódó hagyományokra és szükségletekre épül. A program személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai alapelveinek, céljainak és feladatainak érvényesítéséhez szükséges:

- a kerettantervekben, a központi szakmai tantervekben leírt egységes, alapvető tartalmak átadása, elsajátíttatása,
- a nevelés országos alapprogramjában meghatározott nevelési területek feladatainak érvényesítése,
- valamint az ezekre épülő differenciálás.

A fentiek azt a célt szolgálják, hogy tanulóink

- a különböző szintű adottságaikkal,
- az eltérő mértékű fejlődésükkel,
- az iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal,
- egyéb érdeklődési körüket érintő tevékenységükkel,
- szervezett ismeretközvetítéssel, spontán tapasztalataikkal összhangban minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

III.10.2 Környezetnevelési elvek

Az Ökoiskolai Program a fenntarthatóságra nevelést segíti elő. A program során pedagógia munka, az oktatást folyamata, valamint az intézmény működtetetése a fenntarthatóság elvei szerint zajlik. A tanítás során folyamatosan kell tudatosítani diákjainkkal, hogy az emberi termelő-fogyasztó tevékenység milyen változásokat okozhat a környező világunkban.

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk. Ezek fogalmát, tartalmát, megnyilvánulási módjait körül kell járnunk, meg kell világítanunk:

- a fenntartható fejődés;
- a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések;
- a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései;
- alapvető emberi szükségletek;
- emberi jogok;
- demokrácia;
- elővigyázatosság;
- biológiai és társadalmi sokféleség;

Tartsuk szem előtt, hogy egy gyereket képezünk minden órán és foglalkozáson, vagyis fontos, hogy a diák fejében egységes rendszer alakuljon ki!

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink. Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani:

- a környezettudatos magatartást és életvitelt;
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt;
- a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát;
- a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség őrzését;
- a rendszerszemléletet;
- tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését;
- az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban. Ilyenek például:

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás;
- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód;
- szintetizálás és analizálás;
- problémaérzékenység, integrált megközelítés;
- kreativitás;
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód;
- vitakészség, kritikus véleményalkotás;
- kommunikáció, média használat;
- konfliktuskezelés és megoldás;
- állampolgári részvétel és cselekvés;
- értékelés és mérlegelés készsége.

Az iskola környezeti nevelési szemlélete:

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. Ez az élet minden színterén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken is. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakítását az oktatásban kell elkezdenünk. A diákok számára olyan oktatást kell az iskolánknak biztosítania, amelyben a szakmai képzésen kívül hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Interaktív módszerek segítségével kreatív, együttműködésre alkalmas, felelős magatartást kialakító, döntéshozásra, konfliktus-kezelésre és megoldásra képes készségeket kell kialakítanunk. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadtatását, kialakítását, megszilárdítását és azok hagyománnyá válását.

A fenti célok csak úgy valósíthatók meg, ha hatékony tanulási, tanítási stratégiákat tudunk kialakítani.

Munkánk az iskolai élet sok területére terjed ki. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes

egészként lássák a természetet, s benne az embert. Érthető tehát, hogy a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk volt és maradt. A kémia, a biológia, a földrajz és a fizika tantárgyak között már megvalósult az együttműködés. (munkaközösség vezetők) Tanórán, illetve nem hagyományos tanórai keretben megismertetjük gyerekeinkkel a természetet, gyakoroltatjuk az egyszerű, komplex természetvizsgálatokat. A Fenntarthatósági témahéten modulok alkalmazásával projekthét keretében tudatosítjuk a környezettudatos szemléletet. Megtanítjuk őket arra, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak a gyerekek majd tudatos környezetvédővé, a természetet féltő, óvó felnőttekké.

III.12 A GYERMEKEK, TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK

1. A nevelők és a tanulók személyes kapcsolatainak és a családlátogatásoknak egyik fő célja a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő problémák feltárása, megelőzése. Minden pedagógus közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
2. Az iskolában a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok segítésére gyermek- és ifjúságvédelmi felelős működik. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős alapvető feladata, hogy segítse a pedagógusok gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját. Ezen belül feladatai közé tartozik különösen:
   - a tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak,
   - családlátogatásokon vesz részt a veszélyeztető okok feltárása érdekében,
   - a veszélyeztető okok megléte esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot,
   - segíti a gyermekjóléti szolgálat tevékenységét,

- a tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi,
- tájékoztatást nyújt a tanulók részére szervezett szabadidős programokról.

3. Az iskola gyermekvédelmi tevékenység három fő feladata: a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzése, feltárása, megszüntetése.

A gyermekvédelmi problémák feltárásának az a célja, hogy a gyermekek problémáit az iskola a gyermekjóléti szolgálat segítségével minél hatékonyabban tudja kezelni, megelőzve ezzel súlyosabbá válásukat. Iskolánk alapvető feladatai a gyermek- és ifjúságvédelem területén:

- fel kell ismerni, és fel kell tárni a tanulók problémáit,
- meg kell keresni a problémák okait,
- segítséget kell nyújtani a problémák megoldásához,
- jelezni kell a felmerült problémát a gyermekjóléti szolgálat szakembereinek.

4. A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszűntetésének érdekében iskolánk együttműködik a területileg illetékes:
   - nevelési tanácsadóval,
   - gyermekjóléti szolgálattal,
   - családsegítő szolgálattal,
   - polgármesteri hivatallal,
   - gyermekorvossal, iskolaorvossal
   - továbbá a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

5. Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósítását:
   - a felzárkóztató foglalkozások,
   - a tehetséggondozó foglalkozások,
   - az indulási hátrányok csökkentése,
   - a differenciált oktatás és képességfejlesztés,
   - a pályaválasztás segítése,
   - a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
   - egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
   - a családi életre történő nevelés,
   - a délutáni foglalkozások,

- az iskolai étkezési lehetőségek,
- az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás),
- a szülőkkel való együttműködés,
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

Az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések közé tartoznak a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal való foglalkozás is, melyet a nevelési program II.7.4-es számú része fejti ki bővebben.

III.13 A tanuló jutalmazásával és büntetésével összefüggő elvek

III.13.1 Az iskolai jutalmazás formái

1. Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicséretek adhatók:
   - szaktanári dicséret,
   - napközis nevelői dicséret,
   - osztályfőnöki dicséret,
   - igazgatói dicséret,
   - nevelőtestületi dicséret.
2. Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén
   - szaktárgyi teljesítményért,
   - példamutató magatartásért,
   - kiemelkedő szorgalomért,
   - példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.
3. Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, melyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.

4. Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki dicséretben részesülnek.
5. Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók igazgatói dicséretben részesülnek.
6. A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

III.13.2Az iskolai büntetés formái

- szaktanári figyelmeztetés;
- szaktanári intés;
- szaktanári megrovás;
- napközis nevelői figyelmeztetés;
- osztályfőnöki figyelmeztetés;
- osztályfőnöki intés;
- osztályfőnöki megrovás;
- igazgatói figyelmeztetés;
- igazgatói intés;
- igazgatói megrovás;
- tantestületi figyelmeztetés;
- tantestületi intés;
- tantestületi megrovás.

Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- vagy a házirend előírásait megszegi,
- vagy igazolatlanul mulaszt,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének büntetésben lehet részesíteni.

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelytől indokolt esetben – a vétség súlyára való tekintettel – el lehet térni.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

IV. LEGITIMÁCIÓ

IV.1. Jóváhagyási záradék

A Földeáki Návay Lajos Általános Iskola munkaközösségei a pedagógiai program módosítását a 2026. október 15-i ülésükön véleményezték és egyhangúlag elfogadásra javasolják.

.....
munkaközösség-vezető

.....
munkaközösség-vezető

A Földeáki Návay Lajos Általános Iskola Szülői Szervezete a pedagógiai program módosítását a 2026. október 14. ülésén véleményezte és egyhangúlag elfogadásra javasolja.

.....
Szülői Szervezet elnöke

A Földeáki Návay Lajos Általános Iskola nevelőtestülete a pedagógiai program módosítását elfogadta.

Földeák, 2026. október 15.

.....
igazgatóhelyettes

A Földeáki Návay Lajos Általános Iskola igazgatója a pedagógiai program módosítását jóváhagyta.

Földeák, 2026. október 15.

.....
igazgató

A Hódmezővásárhelyi Tankerületi Központ igazgatója a pedagógiai program módosításával egyetért.

Hódmezővásárhely, 2026. 10.26.

.....
tankerületi igazgató

IV.2. Hatályosság

A program felülvizsgálatát a hatályos jogszabályi környezet változása esetén kötelező elvégezni.

Ezeken kívül a vezetőségi átvizsgálások, a mindennapi oktatási gyakorlat során merülhetnek fel olyan szempontok, melyek a program felülvizsgálatát eredményezhetik. Ebben az esetben a program módosítására javaslatot tehet:

- - az igazgató,
- - a nevelőtestület bármely tagja, a szakmai munkaközössége,
- - a szülői munkaközösség,
- - az iskola fenntartója.

A tanulók a program módosítását a diák-önkormányzati képviselők útján javasolhatják az intézmény igazgatójának.

A Pedagógiai Program módosítását a szülői szervezet és a DÖK áttekintheti, és a tantestület számára elfogadásra javasolhatja; a Közalkalmazotti Tanács és a tantestület áttekinti, elfogadja. A módosított Pedagógiai Program a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

IV.3 Nyilvánosság

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára hozzáférhető.

A pedagógiai program elolvasható az iskola honlapján. Az iskolai honlap internet címe: https://navay.hu/

A pedagógiai programról minden érdeklődő tájékoztatást kérhet az iskola igazgatójától, igazgatóhelyettesétől, valamint az iskola pedagógusaitól a nevelők fogadóóráján vagy – ettől eltérően – a pedagógussal előre egyeztetett időpontban.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- az iskola honlapján;
- az iskola irattárában.

V. A TANTÁRGYAK HELYI TANTERVEI

V.1 ALSÓ TAGOZAT

V.1.1 Magyar nyelv és irodalom

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM
Helyi tantárgyi tanterv

1-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Szabadon tervezhető*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés		
1.	7 + 1	252	**36**	288
2.	7 + 1	252	**36**	288
3.	5 + 1	180	**36**	216
4.	5 + 1	180	**36**	216

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 1-4. évolyam számára – Magyar nyelv és irodalom

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma	Szabadon tervezhető órakeret óraszáma	Témakör összidőkerete
Beszéd és olvasás			
Beszéd és kommunikáció	18	4	**22**
Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget meagalapozó részképességek fejlesztése	60	10	**70**
Betűtanítás. Olvasásikészséget megalapozórészképességek fejlesztése	48	10	**58**
Népmesék, műmesék	7	2	**9**
Versek népköltészeti alkotások	6	1	**7**
Helyem a közösségben – család, iskola	5	0	**5**
Évszakok, ünne1pkörök, hagyományok0	5	0	**5**
Állatok, növények, emberek	5	0	**5**
Írás és helyesírás			
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, iráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	40	5	**45**
Írás jelrendszere	29	1	**30**
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	12	1	**13**
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	3	0	**3**
Kibetű – nagybetű	5	1	**6**
A magyar ábécé – a betűrend	3	0	**3**
Hangok időtratamának jelentésmegkülönböztető szerepe	6	1	**7**
Évfolyam összesen	**252**	**36**	**288**

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma	Szabadon tervezhető órakeret óraszáma	Témakör összidőkerete
Beszéd és olvasás			
Beszéd és kommunikáció	18	4	**22**
Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget meagalapozó részképességek fejlesztése	60	10	**70**
Betűtanítás. Olvasásikészséget megalapozórészképességek fejlesztése	48	10	**58**
Népmesék, műmesék	7	2	**9**
Versek népköltészeti alkotások	6	1	**7**
Helyem a közösségben – család, iskola	5	0	**5**
Évszakok, ünne1pkörök, hagyományok0	5	0	**5**
Állatok, növények, emberek	5	0	**5**
Írás és helyesírás			
Óvodából iskolába – írás-előkészítés, iráskészséget megalapozó képességek fejlesztése	40	5	**45**
Írás jelrendszere	29	1	**30**
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó	12	1	**13**
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg	3	0	**3**
Kibetű – nagybetű	5	1	**6**
A magyar ábécé – a betűrend	3	0	**3**
Hangok idótratamának jelentésmegkülönböztető szerepe	6	1	**7**
Évfolyam összesen	**252**	**36**	**288**

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma	Szabadon tervezhető órakeret óraszáma	Témakör összidőkerete
Olvasás, szövegértés			
Beszéd és kommunikáció	11	2	**13**
Mesék, történetek	14	2	**16**
Mondák, regék	16	2	**18**
Versek, népköltészeti alkotások	13	2	**15**
Helyem a világban	12	1	**13**
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	12	1	**13**
Állatok, növények, tájak, találmányok	16	2	**18**
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	4	2	**6**
Nyelvtan, helyesírás és szövegalkotás			
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	10	3	**13**
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	13	2	**15**
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	10	2	**12**
Szótő és toldalék, szóelemzés	8	2	**10**
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	6	1	**7**
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	10	3	**13**
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	9	3	**12**
3. Mennyiségeket kifejező szavak	4	3	**7**
4. Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	12	3	**15**
Összes óraszám:	**180**	**36**	**216**

4. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma	Szabadon tervezhető órakeret óraszáma	Témakör összidőkerete
Olvasás, szövegértés			
Beszéd és kommunikáció	11	2	**13**
Mesék, történetek	10	2	**12**
Mondák, regék	16	2	**18**
Versek, népköltészeti alkotások	14	1	**15**
Helyem a világban	13	1	**14**
Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek	13	1	**14**
Állatok, növények, tájak, találmányok	21	2	**23**
Olvassunk együtt! Közös olvasmányok	6	3	**9**
Nyelvtan, helyesírás és szövegalkotás			
A nyelv építőkövei: hang/betű, szótag, szó, elválasztás, betűrendbe sorolás	5	2	**7**
A nyelv építőkövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)	7	3	**10**
A nyelv építőkövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg, elektronikus levél)	15	3	**18**
Szótő és toldalék, szóelemzés	8	1	**9**
Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok	6	1	**7**
1. Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve - kisbetű – nagybetű	10	3	**13**
2. Tulajdonságokat kifejező szavak	4	3	**7**
3. Mennyiségeket kifejező szavak	9	3	**12**
4. Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben	12	3	**15**
Összes óraszám:	**180**	**36**	**216**

Tantárgyi bevezető

Magyar nyelv és irodalom

A magyar nemzeti kultúra alapja a magyar nyelv. Nyelvünk és kultúránk, benne irodalmunk a nemzeti identitásunk megteremtői, őrzői és alakítói. Az oktatásban a magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért kulcsszerepe van: ismereteket ad, készségeket, képességeket, gondolkodást fejleszt, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Az érzelmi nevelés egyik fontos eszköze. Az irodalmi alkotások nemcsak esztétikai teljesítmények, hanem közösséget és személyiséget formálnak, tehát jövőt alakító képességük is van. Nyelvünk és irodalmunk nemzeti identitásunk alapját képezik a maguk sajátos eszközeivel.
Kultúránk a Kárpát-medencei magyarság kultúrája. A magyar irodalom a Kárpát-medencei magyarság irodalma. Nemcsak a magyar nyelv köti össze a magyar alkotókat és műveiket, hanem közös történelmünk, kulturális hagyományaink is, egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A nevelés-oktatás cél- és feladatrendszere az alapfokú képzés első szakaszában, az 1-4. évfolyamon:
· cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát, viszonyulásait az élő és élettelen világhoz. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak követői és később gyarapítói legyenek.
· Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók életkoruknak megfelelő, biztos szövegértésre tegyenek szert.
· Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, érdeklődésüket, olyan olvasó emberekké neveljük őket, akik a képzési szakasz végére többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
· Művelt emberekké neveljük a diákokat, akik korosztályuknak, érettségüknek megfelelő értékrendszerrel, ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket értelmezni tudják.
· Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális szövegeket.
· Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzeteket megértsék, és ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat fejlesztését szolgálják.
· Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat elő tudják adni.
· Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és érdeklődésük megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
· Segíteni kell a diákokat a tanulás tanulásában, az önképzés igényének kialakításában.
A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének az érzelmi fejlődésük az alapja.
A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve.
Az egyes témakörök óraszáma minimum és maximum értékeket tartalmaz. A minimum óraszámot a törzsanyagra kell fordítani. Ha az osztály vagy csoport ezt az egységet hamarabb

fel tudja dolgozni – tehát a megadott minimum órakeretben (órakeret 80%-a) –, akkor a pedagógus felhasználhatja a maradék órákat (órakeret 20%-a) a megadott tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre, kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására. Amennyiben a 80% nem elegendő a törzsanyag teljesítésére, akkor az órakeret 100%-át kell erre fordítani.

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

a) A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

b) A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában komplex egységet alkot. Az olvasás és írás jelrendszerének tanítása párhuzamosan folyik a többi nyelvi készség és képesség, a szóbeli és írásbeli nyelvhasználati területek (*beszéd, olvasás*, hallott és olvasott szöveg értése, *írás, helyesírás*, szóbeli és írásbeli *szövegalkotás)* folyamatos fejlesztésével.

A kompetencia-fejlesztés alapja a beszéd, az olvasás és az írás készségszintű elsajátítása, mely a pedagógus által is közvetített ismeretekre épülve játékokkal, játékos gyakorlatokkal valósul meg a leghatékonyabban.

A gyermek beszéde ezen oktatási szakaszban folyamatosan fejlődik. Napjainkban a megváltozott társadalmi körülmények következtében a beszédfejlődés lényegesen lelassult, ezért annak tudatos és folyamatos fejlesztése szükséges.

Az óvoda és az iskola közötti átmenet segítésére az előkészítő időszak hosszát rugalmasan kell kezelni, figyelembe véve az iskolába kerülő gyerekek eltérő adottságait, meglévő ismereteit. Ebben az időszakban kell a pedagógusnak megfigyelnie a tanulókat, és ezekre a megfigyelésekre építve kezdheti meg a differenciált fejlesztést. A fejlesztési cél az, hogy a betűtanítás és -tanulás – lehetőség szerint – az első tanév végéig befejeződjék. Az írott nagybetűk írásának tanítása második osztályra tevődik.

A készségfejlesztés sajátosságainak megfelelően a tananyag egymásra épülően bővül. Az első két évfolyam témakörei újabb ismeretekkel egészülnek ki és megkezdődik a nyelvi-irodalmi fogalmak megalkotásának előkészítése. Az első két évfolyam témakörei megjelennek a harmadik-negyedik évfolyamon is.

A változatos műfajú és típusú szövegek a tanulók világról szerzett ismereteit bővítik, szó- és kifejezéskészletüket gazdagítják, ezáltal segítik az önismeretük fejlődését, valamint a közösségekben (család, osztály, iskola, település) való eligazodásukat. A tanulók ebben a fejlesztési szakaszban magyar népköltészeti alkotásokkal (népmese, mondóka, szólás, közmondás, találós kérdés, népdal), és magyar szerzők műveivel (műmese, vers, versrészlet) találkoznak.

Ez az időszak alkalmas arra is, hogy a tanuló felfedezze a körülötte lévő közösségi értékeket: otthon, család, iskola, haza. Itt alapozzuk meg az önálló ismeretszerzést. A különböző típusú szövegek feldolgozása a későbbi szaktárgyi tanulást készítik elő. A pedagógus kiemelt feladata és lehetősége, hogy a gyermek a tanulást pozitív élményként élje meg.

Az olvasástanuláshoz hasonlóan az írástanulás előkészítésére és jelrendszerének elsajátítására is elegendő időt kell biztosítani, differenciáltan kezelve a tanulók képességbeli eltéréseit.

Az írás és a helyesírás szerves egységet alkot. Az anyanyelvi ismeretek átadása a gyakorlati nyelvhasználaton keresztül történik, a fejlesztésre összpontosít. Középpontba kerül a helyesírási készség fejlesztése és a rendezett kézírás kialakítása.

Ez teszi lehetővé, hogy a tanuló írásban is képes legyen gondolatait kifejezni, azt megfelelően formába önteni.

1. évfolyam

Az iskolába kerülő gyermekek nyelvhasználata nagyon eltérő. Ennek az évfolyamnak az egyik fő feladata az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének eredményeként fejlődik a tanuló fonémahallása, szótagolási, valamint analizáló-szintetizáló képessége, mindeközben elsajátítja az olvasás-írás jelrendszerét.
Az olvasás és írás készségének kialakítása alapvetően meghatározhatja a tanuló későbbi tanulási képességeinek fejlődését, iskolai sikerességét. Ezért szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás.
Az első tanév első féléve előkészítő időszak, melynek célja a tanulók megfigyelése, valamint a megfigyelések alapján a részképességek koncentrált és differenciált fejlesztése. Bár ebben az időszakban már megkezdődik a betűtanítás, a fő hangsúly a képességfejlesztésen van.
Az első félévben az írás előkészítése történik, melynek során kialakulnak a helyes írásszokások, és megtörténik a tanulók tájékozódási és finommotorikus képességének a fejlesztése. Megtörténik továbbá a betűelemek megismerése, vázolása, s a betűolvasás tanításával párhuzamosan elkezdődik a kisbetűk írásának tanítása.
Az olvasás jelrendszerének megtanítása párhuzamosan folyik az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztésével az egyes témakörök mentén.

Beszéd és olvasás	
1. Beszéd és kommunikáció	**22 óra**
2. Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó képességek fejlesztése	**70 óra**
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza az előkészítő szakasz képességfejlesztését és minden hang és betű tanításának előkészítését.	
3. Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó képességek fejlesztése	**58 óra**
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza minden hang- és betű-tanítás ismereteit, fejlesztési feladatait.	
4. Népmesék, műmesék	**9 óra**

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék: A vadgalamb és a szarka; Miért haragszik a disznó a kutyára, a kutya a macskára, a macska az egérre?; A sajtot osztó róka; Két kecske találkozott a pallón; A varga, a szikra és a bab; A róka és a kácsák; Jakab meg az apja; Az okos leány; Az öreg halász és a nagyravágyó felesége (Illyés Gyula);

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Csukás István: A téli tücsök meséi /részlet/; A galamb, a réce meg a lúd; Az állatok vitája; Ki a legelébbvaló?; A szegényember káposztája; A kiskakas gyémánt félkrajcárja (Arany László); Kinek köszönt a vándor?; Az állatok nyelvén tudó juhász; Tréfás mese (Benedek Elek gyűjtése); Móra Ferenc: Levelek hullása; Osváth Erzsébet: A fecskerepülőtéren;

5. Versek	**7 óra**

TÖRZSANYAG

Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Kányádi Sándor: Ha a napnak; József Attila: Hangya; Weöres Sándor: Galagonya; Zelk Zoltán: Este jó, este jó…; Romhányi József: A bűnbánó elefánt; Csoóri Sándor: Esti párbeszéd

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Kányádi Sándor: Ballag már; Móra Ferenc: Csókai csóka; Nemes Nagy Ágnes: A titkos út; Kányádi Sándor: Szarvasitató; Nemes Nagy Ágnes: Névnapra; Romhányi József: A pék pókja; Weöres Sándor: Nyári este; Móra Ferenc: Zengő ABC;

6. Helyem a közösségben – család, iskola 5 óra

TÖRZSANYAG
Janikovszky Éva: Már iskolás vagyok (részletek); Hervay Gizella: Elfelejtő mese; Zelk Zoltán: Kicsi vagyok én;

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Fésűs Éva: Csupafül huszonkét meséje (részlet);

7. Évszakok, ünnepkörök, hagyományok 5 óra

TÖRZSANYAG
Magyar népköltés: Hónapsoroló; Zelk Zoltán: Négy vándor; Kányádi Sándor: Jön az ősz; Petőfi Sándor: Itt van az ősz, itt van újra /részlet/; Lázár Ervin: Mit ugrálsz, hideg?; Weöres Sándor: Száncsengő; Betlehemes játék; Weöres Sándor: Újévi mese; Gazdag Erzsébet: Itt a farsang;

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Hónapmondóka; Csanádi Imre: Négy testvér; Zelk Zoltán: Őszi mese; Csanádi Imre: Doromboló; Csanádi Imre: Farkas üvölt; Zelk Zoltán: Téli fák; Móra Ferenc: A kíváncsi hópelyhek; Zelk Zoltán: Téli mese; Nemes Nagy Ágnes: Hóesésben; Kányádi Sándor: Betemetett a nagy hó;

8. Állatok, növények, emberek 5 óra

TÖRZSANYAG
Ismerettartalmú szövegek az Állatok, növények, emberek témakörben

Beszéd és olvasás
Témakör: Beszéd és kommunikáció
Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakör megvalósulásának lezárása az első tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés,
élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
beszédlégzése és artikulációja megfelelő;
a szavakat hangokra, szótagokra bontja;
a hangokból, szótagokból szavakat épít;
a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
Beszédfejlesztés: beszédlégzés, artikuláció fejlesztése, beszédritmus, beszédtempó,
Ritmusérzék-fejlesztés
Hangok, szótagok analízise, szintézise
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Beszédészlelés, beszédértés
Kifejező, érthető beszéd
Helyesejtés kialakítása

Fogalmak
helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció

Témakör: Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése
Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges idő egy félév.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát
érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
észleli és/vagy megérti a nyelv alkotóelemeit, hangot/betűt, szótagot, szót, mondatot, szöveget, és azokra válaszokat fogalmaz meg;
részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban;
szavakat hangokra, szótagokra bont;

hangokból, szótagokból szavakat épít

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése
Szókincs gyarapítása
Szókincs aktivizálása
Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése
Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése
Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése
Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
Betű-hang azonosítás
Szótagolás

Fogalmak
hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette; utána, közben, miközben stb.

Témakör: Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése
Javasolt óraszám: 58 óra
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges legrövidebb idő egy tanév.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
megérti a szóbeli utasításokat, kérdéseket és a szöveg tartalmát;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
részt vesz a testséma-tudatosságot (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban;
megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset;
szavakat hangokra, szótagokra bont;
hangokból, szótagokból szavakat épít;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi nevelés
Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztése
Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése
Szókincs gyarapítása
Szókincs aktivizálása
Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése

Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése
Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
Betű-hang azonosítás
Összeolvasási képesség fejlesztése
Szótagolás
Nyelvi tudatosság fejlesztése: szótag és szó megkülönböztetése, hangok képzési sajátosságainak megfigyelése, szó kezdő hangjának azonosítása tanult betűvel, ismert betűvel szógyűjtés

Fogalmak
hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette; utána, közben, miközben stb.

Témakör: Népmesék, műmesék
Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása az első tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából;
részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi nevelés
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Szótagoló olvasás
Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése és összefoglalása.
Népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok

A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

Fogalmak
szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín,

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Bábszínház, színházlátogatás

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra
A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció" témakör tevékenységeihez. A teljes témakör megvalósulásának lezárása az első tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus és kortárs magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
megtapasztalja a vershallgatás, a versmondás, a versolvasás örömét és élményét;
segítséggel vagy önállóan előad verseket ritmuskísérettel;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
Ritmusérzék fejlesztése
Olvasástechnika fejlesztése
Szótagoló olvasás
Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb.

Fogalmak
vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

Javasolt tevékenységek:
Bábszínház-, színházlátogatás

Témakör: Helyem a közösségben – család, iskola
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Itt kerül sor a társadalmi értékek (család, iskola) tudatosítására. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.
A teljes témakör megvalósulásának lezárása az első tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
rövid meséket közösen olvas, megért, feldolgoz;
megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Beszédkészség fejlesztése
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Időben való tájékozódás fejlesztése
Olvasástechnika fejlesztése
Szótagoló olvasás
Összeolvasás a szótagoktól a mondatokig

Fogalmak
iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát,

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése

Témakör: Évszakok, ünnepkörök, hagyományok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra
A témakör sajátossága, az ünnepkörök megismerésére, az évszakok ritmikusságának tapasztalására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása az első tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét;
életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Szótagoló olvasás
Az olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink

Fogalmak
keresztény/keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték,

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon

Témakör: Állatok, növények, emberek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra
A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása az első tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi;
képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértés fejlesztése
Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára
Beszédfejlesztés
Érzelmi fejlesztés
Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása
Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről
Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése
Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék)
Lényegkiemelés képessége

Fogalmak
ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása

Írás és helyesírás

Témakör: Óvodából iskolába – írás-előkészítés, íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 45 óra
Ez a tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is. A megvalósításhoz szükséges idő egy félév.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben, érzékelő játékokban;
tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
Hallásfejlesztés-beszédhallás fejlesztése
Testséma, nagymozgások fejlesztése
Tapintás, érzékelés fejlesztése
Finommotorika fejlesztése
Síkbeli tájékozódás fejlesztése

Tájékozódás a hármas osztatú vonalrendszerben
Helyes ceruzafogás kialakítása
Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
Betűelemek

Fogalmak
betűelem, számelem, vonalrendszer, kapcsolás; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette stb.

Témakör: Írás jelrendszere
JAVASOLT ÓRASZÁM: 30 óra
A tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is. A teljes témakör megvalósulásának lezárása az első tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
részt vesz nagymozgást és finommotorikát fejlesztő tevékenységekben és érzékelő játékokban;
tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold;
saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
Testséma, (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek) nagymozgások fejlesztése
Tapintás, érzékelés fejlesztése
Finommotorika fejlesztése
Síkbeli tájékozódás fejlesztése
Helyes ceruzafogás kialakítása
Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
Írástechnika fejlesztése
Írott kis- és nagybetűk alakítása, kapcsolása
Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
Betű- és hangazonosítás

Fogalmak
hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette stb.

Témakör: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása az első tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
saját tempójában elsajátítsa az anyanyelvi írás jelrendszerét;
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan írjon, és törekedjék a rendezett írásképre;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése
Fonémahallás fejlesztése
Vizuális memória fejlesztése
Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
Helyesírási készség fejlesztése
Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban
A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása;
Aktív szókincs fejlesztése
Szótagolás, elválasztás

Fogalmak
hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése

Témakör: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.
A teljes témakör megvalósulásának lezárása az első tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint az időtartamukat;
a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Ösztönös nyelvtudás formálása

Nyelvi tudatosság fejlesztése
Önellenőrzés, hibajavítás képessége
Hibajavítás szövegminta alapján

Fogalmak
betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

Témakör: Kisbetű – nagybetű
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.. A teljes témakör megvalósulásának lezárása az első tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás
Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással
Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése
Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján

Fogalmak
kisbetűs és nagybetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, önellenőrzés, hibajavítás,

Témakör: A magyar ábécé – a betűrend
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik..
A teljes témakör megvalósulásának lezárása az első tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, egyszerű mondatokat önállóan leírja;
érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése
Fonémahallás fejlesztése
Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
Helyesírási készség fejlesztése
Aktív szókincs fejlesztése

Fogalmak
hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Könyvtárlátogatás

Témakör: Hangok időtartamának jelentés-megkülönböztető szerepe
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása az első tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
saját tempójában elsajátítja az anyanyelvi írás jelrendszerét;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Fonémahallás fejlesztése
Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetése)
Szókincsfejlesztés
Artikuláció fejlesztése
Beszédfejlesztés

Fogalmak
mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó,

1. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A tanuló érthetően beszéljen. ,legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket.
Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon.
Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban.
Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit.
Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról.
Szöveghűen mondja el a memoritereket.
Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel.
Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel.
Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét.
Írása legyen rendezett, pontos.
Ismerje fel és nevezze meg a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint idézze fel és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet szavaiban. Jelölje helyesen a *j* hangot 30–40 begyakorolt szóban.
Helyesen válassza el az egyszerű szavakat.
Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett.
Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló
a szóbeli közléseket, utasításokat értse meg
ismerje fel minden kis- és nagybetű írott és nyomtatott alakját
a szavak jelentését érzékeltesse rajzzal, szómagyarázattal
két- három tagú szavakat szótagolva olvasson
másoljon szavakat írottról írottra, nyomtatottról írottra
szöveghűen mondja el a memoritereket (verseket, mondókákat)

2. évfolyam

Ennek az évfolyamnak az egyik fő feladata az ösztönös nyelvhasználat tudatosítása.
Az olvasás és írás készségének kialakítása alapvetően meghatározhatja a tanuló későbbi tanulási képességeinek fejlődését, iskolai sikerességét. Ezért szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált alapozás.
Az olvasás jelrendszerének megtanítása párhuzamosan folyik az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztésével az egyes témakörök mentén. Az olvasástechnika elsajátításától folyamatosan a szövegértésre tevődik a hangsúly.
A második évfolyamon megkezdődik a rendezett íráshasználat kialakítása. Ez lendületes vázolással, vonalvezetés gyakorlásával, rendezett írásképre, önellenőrzésre és javításra való szoktatással történik.
Az *írás, helyesírás* tevékenységi kör kapcsán az elsődleges cél a nyelvi tapasztalatszerzésre épülő helyesírás kialakítása és fejlesztése.
Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

Beszéd és olvasás

1. Beszéd és kommunikáció	**22 óra**
2. Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó képességek fejlesztése	**70 óra**
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza az előkészítő szakasz képességfejlesztését és minden hang és betű tanításának előkészítését.	
3. Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó képességek fejlesztése	**58 óra**
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. Az időkeret tartalmazza minden hang- és betű-tanítás ismereteit, fejlesztési feladatait.	
4. Népmesék, műmesék	**9 óra**

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék:; A hiú király; Csalimese (Benedek Elek); Lázár Ervin: Mese reggelre; Zelk Zoltán: A három nyúl (verses mese); A pap meg a tojások (cigány népmese); Csukás István: Sün Balázs; Kormos István: Vackor az első bében (részletek)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Kányádi Sándor: A néma tulipán; Kányádi Sándor: Mogyoró király meséje; Csukás István: Egy különös idegen; Csukás István: Süsü /részlet/; Kányádi Sándor: A mindennapi kenyér; Fazekas Anna: Öreg néne őzikéje (verses mese); Jékely Zoltán: A három pillangó; Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék; Móricz Zsigmond: Iciri-piciri; Kutya-macska barátság; Kányádi Sándor: Mesemorzsa; Hárs Ernő: Vége a vakációnak; A kisgömböc; A kismalac és a farkasok (Arany László); Lázár Ervin: A lyukas zokni

5. Versek	**7 óra**

TÖRZSANYAG

Csoóri Sándor: Csodakutya; Kiss Anna: A nappal és az éjszaka; Móra Ferenc: A cinege cipője; József Attila: Altató; Petőfi Sándor: Anyám tyúkja; Petőfi Sándor: Arany Lacinak; Gazdag Erzsébet: Álmomban; Móricz Zsigmond: A török és a tehenek (A vastag betűs művek memoritek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Kányádi Sándor: Aki fázik; Tarbay Ede: Mit beszélt a vízimalom a patakkal?; Nemes Nagy Ágnes: Lila fecske; Zelk Zoltán: Kóc, kóc; Weöres Sándor: Nyári este; Tamkó Sirató Károly: Pinty és ponty

6. Helyem a közösségben – család, iskola	**5 óra**

TÖRZSANYAG

Nemes Nagy Ágnes: Gesztenyefalevél valamint ismerettartalmú szövegek a Helyem a közösségben – család, iskola témakörben

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami

7. Évszakok, ünnepkörök, hagyományok	**5 óra**

TÖRZSANYAG

Gazdag Erzsébet: Itt a farsang; Devecsery László: Húsvét; A virágok vetélkedése (népköltészet – húsvét); Szabó Lőrinc: Tavasz; Szilágyi Domokos: Két nyári mondóka; Ágh István: Virágosat

álmodtam; valamint ismerettartalmú szövegek az Évszakok, ünnepkörök, hagyományok témakörben (A vastag betűs művek memoritek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Kányádi Sándor: Betemetett a nagy hó; Szabó Lőrinc: Esik a hó; Devecsery László: Karácsonyi éjben, Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Szilágyi Domokos: Ősz; Kányádi Sándor: Szeptember; Kányádi Sándor: Fenyőmese; Kodály Zoltán: Pünkösdölő (részlet); Elindult Mária – magyar népének; Kányádi Sándor: Aki fázik; Zelk Zoltán: Csilingel a gyöngyvirág

8. Állatok, növények, emberek 5 óra

TÖRZSANYAG
Ismerettartalmú szövegek az Állatok, növények, emberek témakörben

Beszéd és olvasás
Témakör: Beszéd és kommunikáció
Javasolt óraszám: 22 óra
A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
kifejezően, érthetően, az élethelyzethez igazodva kommunikál;
a megismert szavakat, kifejezéseket a nyelvi fejlettségi szintjén alkalmazza;
részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, beszélgetésben, vitában, és alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
használja a kapcsolatfelvételi formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés,
élményeiről, segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
részt vesz ismert szövegek (mondókák, kiszámolók, nyelvtörők, versek, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus helyzetgyakorlatok, szituációs játékok megalkotásába.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Beszédészlelés, beszédértés
Kifejező, érthető beszéd
Helyesejtés kialakítása
Nem nyelvi jelek használata
Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok

Párbeszédek, szituációs játékok

Fogalmak
helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, testtartás, mimika, párbeszéd, szituáció, drámajáték

Témakör: Betűtanítás kezdete. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése
Javasolt óraszám: 70 óra
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges idő egy félév.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
a történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
részt vesz a testséma-tudatosságot fejlesztő tevékenységekben (szem-kéz koordináció, térérzékelés, irányok, arányok, jobb-bal oldal összehangolása, testrészek tudatosítása) és érzékelő játékokban;
megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése
Szókincs gyarapítása
Szókincs aktivizálása
Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése
Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése
Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
Szerialitás (sorrendiség, szabályszerűség, ismétlődés) fejlesztése
Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe
A-szóbeli és kifejezőkészség fejlesztése

Fogalmak
hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette; utána, közben, miközben stb.

Témakör: Betűtanítás. Olvasási készséget megalapozó részképességek fejlesztése
Javasolt óraszám: 58 óra
A témakör sajátossága a képességfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. Megvalósítása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; az órák tervezésekor figyelembe kell venni az ehhez szükséges időt. A teljes témakörhöz szükséges legrövidebb idő egy tanév.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megérti és használja a tér- és időbeli relációs szókincset;
biztosan ismeri az olvasás jelrendszerét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi nevelés
Beszédfejlesztés: beszédészlelés, beszédértés fejlesztése
Szókincs gyarapítása
Szókincs aktivizálása
Téri-időbeli tájékozódás fejlesztése
Beszédmotorika, helyesejtés fejlesztése
Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
Betű-hang azonosítás
Olvasástechnika fejlesztése
Megértett szavak, kifejezések integrálása a meglévő szókincsbe
A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
A teljes magyar ábécé nyomtatott kis- és nagybetűi

Fogalmak
hang, betű, kisbetű, nagybetű, magánhangzó, egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzó, hosszú hang, rövid hang, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette; utána, közben, miközben stb.

Témakör: Népmesék, műmesék
Javasolt óraszám: 9 óra
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
részt vesz különböző műfajú és megjelenésű szövegek olvasásában és feldolgozásában;
különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismer néhány mesét és történetet a magyar – és rokon kultúrájú népek irodalmából;
részt vesz népmesék és műmesék, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
közös olvasás, szövegfeldolgozás során megismer néhány mesét, elbeszélést

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi nevelés
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése
Események helyszíne, ideje, sorrendje
Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
Olvasási stratégiák: jóslás, keresés
Önállóan, képek vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelése és összefoglalása.
Népmesék jellemző jegyeinek megfigyelése: meseszámok, kezdő és záró fordulatok, szóismétlések, szereplőtípusok
A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi

Fogalmak
szótag, szó, mondat, szöveg, mese, népmese, műmese, cím, szerző, szereplő, helyszín, időrend, tartalom, állandósult szókapcsolat, kezdő és záró fordulat, meseszám

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGE
Élő meseíró meghívása, író-olvasó–találkozó szervezése

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra
A témakör sajátossága, hogy értékrendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A témakör tanulói tevékenységeinek egy része kapcsolódik a „Beszéd és kommunikáció” témakör tevékenységeihez.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
élményt és tapasztalatot szerez különböző ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
érzékeli és átéli a vers ritmusát és hangulatát
felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést, elbeszélő költemények esetén a helyszínt, a szereplőket, az esetleges konfliktust és annak megoldását.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
a tanító vagy társai segítségével, együttműködésével verssorokat, versrészleteket memorizál;
segítséggel, majd önállóan szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai vagy dramatikus szöveget, szövegrészletet;
különböző ritmikájú lírai művek megismerésével élményt és tapasztalatot szerez. Megismer alkotásokat a népköltészetből, a kortárs és klasszikus gyermeklírából;
megismer néhány klasszikus, életkorának megfelelő verset a magyar irodalomból;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
Ritmusérzék fejlesztése
Olvasástechnika fejlesztése
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Népköltészeti alkotások, mondókák, népdalok, sorolók, kiszámolók stb.
Belső képalkotás
Ritmusélmény
Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
Egyéni olvasat megteremtése tanítói segítséggel
A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
A vers formai jellemzői: ritmus, rím, refrén
Magánhangzók, mássalhangzók

Fogalmak
vers, verses mese, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

Javasolt tevékenységek:
Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése

Témakör: Helyem a közösségben – család, iskola

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. Itt kerül sor a társadalmi értékek (család, iskola) tudatosítására. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását, részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
Képes önállóan vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően a lényeges elemek kiemelésére és összefoglalására;
alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét, együttműködik velük;
részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok megalkotásába;
különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
önállóan vagy tanítói segítséggel összefoglalja az olvasott történet tartalmát;
könyvet kölcsönöz a könyvtárból, és azt el is olvassa, élményeit, gondolatait az általa választott módon megosztja;
részt vesz konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
megéli és az általa választott formában megjeleníti a kisebb közösséghez (család, osztály) tartozás élményét.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Beszédkészség fejlesztése
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Időben való tájékozódás fejlesztése
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése

Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
Empatikus képesség fejlesztése
A nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
Olvasási stratégiák: jóslás, keresés
Szépirodalmi és ismeretközlő szövegek

Fogalmak
iskola, osztály, közösség, könyvtár, tanítási idő, szünet, vakáció, házi feladat, család, családtag, rokon, testvér, nagyszülő, dédszülő, unoka, dédunoka, unokatestvér, otthon, barát, társ, összetartozás, felelősség, hűség, becsületesség, igazságosság, munka, házimunka, történet, mese, vers, bekezdés, párbeszéd, cím, szerző, helyszín, szereplők és tulajdonságaik, probléma és megoldás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
szociális otthon, idősek otthona stb. látogatása
részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése

Témakör: Évszakok, ünnepkörök, hagyományok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5
A témakör sajátossága, az ünnepkörök megismerésére, az évszakok ritmikusságának tapasztalására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
megismer az évszakokhoz, jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat, és ismeri ezek éves körforgását;
jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
felismer és ért néhány egyszerű, gyakori közmondást és szólást,
megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében, alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
élményeket és tapasztalatokat szerez saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeiről;
feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése

Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
Magyar hagyományok tisztelete
Az évszakok és ünnepek, jeles napok, népszokások (betlehemezés, március 15., húsvéti locsolkodás) jellemzői, körforgásuk
keresztény/keresztyén ünnepkör: karácsony, húsvét, pünkösd
nemzeti ünnepen elhangzó költemények figyelmes hallgatása, ismeretek szerzése jeles történelmi személyekről
Lakóhely hagyományainak megismerése
Szólások, közmondások, találós kérdések, nyelvtörők, kiszámolók, mondókák

Fogalmak
keresztény/keresztyén ünnepkörhöz kapcsolódó jelképek (betlehemi csillag, bárány), családi ünnep, nemzeti ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, közmondás, évszak, körforgás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása
Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása

Témakör: Állatok, növények, emberek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra
A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.
A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális egyszerű, játékos formában megismerkedik a szövegek különböző modalitásával, médiumok szövegalkotó sajátosságainak alapjaival;
tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggés

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a feladatvégzéshez szükséges személyes élményeit, előzetes tudását felidézi;
képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
érti az írott utasításokat, közléseket, kérdéseket, azokra adekvát módon reflektál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértés fejlesztése

Olvasási stratégiák: cím és/vagy kép alapján következtetés a szöveg témájára
Beszédfejlesztés
Érzelmi fejlesztés
Kedvenc állat vagy növény néhány mondatos bemutatása
Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésről
Környezet iránti felelősségtudat alakítása, fejlesztése
Állatok csoportosítása különféle szempontok szerint (élőhely, táplálék)
Lényegkiemelés képessége
Szövegben való tájékozódás fejlesztése
Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
Egyszerű grafikus szervezők megismerése
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Belső képalkotás
Válogató olvasás
Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
Tanulás tanulása

Fogalmak
ismeretközlő szöveg, adat, információ, időrend, cím, illusztráció

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása
Részvétel természetvédelmi projektben
Írás és helyesírás

Témakör: Íráskészséget megalapozó képességek fejlesztése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 45 óra
Ez a tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is. A megvalósításhoz szükséges idő egy félév.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre
gondolatait, érzelmeit, véleményét, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tér- és síkbeli tájékozódást fejlesztő feladatokat megold.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Tapintás, érzékelés fejlesztése
Finommotorika fejlesztése
Síkbeli tájékozódás fejlesztése
Tájékozódás a hármas osztatú vonalrendszerben
Helyes ceruzafogás kialakítása
Írástevékenységhez szükséges helyes testtartás kialakítása
Írástechnika fejlesztése
Lendületes vonalvezetés

Fogalmak
betűelem, számelem, vonalrendszer, kapcsolás; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette stb.

Témakör: Írás jelrendszere
JAVASOLT ÓRASZÁM: 30 óra
A tematikus egység szoros egységet képez, az óraszám iránymutatást ad a szükséges időre vonatkozóan is.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
Törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;
írásbeli munkáját segítséggel, vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Szerialitás (a sorrendiség - szabályszerűségek, ismétlődések) fejlesztése
Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
Tapintás, érzékelés fejlesztése
Finommotorika fejlesztése
Síkbeli tájékozódás fejlesztése
Írástechnika fejlesztése
Írott kis- és nagybetűk alakítása, kapcsolása
Nyelvi jelek értelmezési képességének fejlesztése
Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
Magyar ábécé írott kis- és nagybetűi és kapcsolásaik
3-4 szóból álló mondatok írása

Fogalmak
hang, betű, betűelem, hosszú hang, rövid hang, kisbetű, nagybetű, vonalrendszer, írásjel, ékezet, magánhangzó, mássalhangzó, szótag, szó, mondat; viszonyszavak: bal-jobb, előtte, mögötte, alatta, felette, közötte, mellette stb.

Témakör: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
törekedjék a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, mondatokat önállóan leírja;

érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikáljon;
feladatvégzés során társaival együtt működjék;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrizze, javítsa.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Vizuális memória fejlesztése
Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
Helyesírási készség fejlesztése
Egyjegyű, kétjegyű, háromjegyű mássalhangzók írása a szavakban
A kiejtéssel megegyező rövid (2-3 szótagból álló) szavak helyes leírása;
Aktív szókincs fejlesztése
Legalább 20-20 (összesen 40) gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása
20 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó
4-5 szóból álló mondat leírása

Fogalmak
hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű (háromjegyű) mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, „j” hang kétféle jelölése

Témakör: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja;
a szövegalkotás során törekszik meglévő szókincsének aktivizálására;
megadott szempontok alapján szóban mondatokat és 3-4 mondatos szöveget alkot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.
szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Nyelvi tudatosság fejlesztése
Önellenőrzés, hibajavítás képessége

Hibajavítás szövegminta alapján
Helyesírási készség alapozása, differenciált fejlesztése
Mondatkezdő nagybetű, mondatzáró írásjelek
A kijelentő és kérdő mondatok
Megfigyelt és gyakran használt szavakban a „j” hang helyes jelölése

Fogalmak
betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű

Témakör: Kisbetű – nagybetű
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. A megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
felismeri, jelentésük alapján csoportosítja, és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;
a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat hanglejtésének, a beszélő szándékának megfelelő mondatvégi írásjeleket a kijelentő és kérdő mondatoknál.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a több hasonló élőlény, tárgy nevét kis kezdőbetűvel írja;
a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Szókincsfejlesztés, szókincs-aktivizálás
Helyesírási készség fejlesztése funkcionális másolással, tollbamondással
Hibajavítás és önellenőrzési képesség fejlesztése
Szavak csoportosítása és válogatása jelentésük alapján
Élőlény, tárgy neve
Több hasonló élőlény, tárgy neve és helyesírása
Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek)
Mondatkezdő nagybetű

Fogalmak
kisbetűs és nagybetűs ábécé, élőlények neve, tárgyak neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév

Témakör: A magyar ábécé – a betűrend
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
a hallás és olvasás alapján megfigyelt szavakat, szószerkezeteket, egyszerű mondatokat önállóan leírja;
érthetően, a kommunikációs helyzetnek megfelelően kommunikál;
ismer és használ nyomtatott és digitális forrásokat az ismeretei bővítéséhez, rendszerezéséhez;
biztosan ismeri és használja a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol. Az erre vonatkozó szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
feladatvégzés során társaival együttműködik;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol;
segítséggel használ életkorának megfelelő szótárakat;
megfigyeli, és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű betűk között, és írásban pontosan jelöli ezeket a tanult szavakban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Vizuális memória fejlesztése
Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
Helyesírási készség fejlesztése
Aktív szókincs fejlesztése
A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi
A betűrend, a különböző betűvel kezdődő szavak betűrendbe sorolása

Fogalmak

hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Könyvtárlátogatás

Témakör: Hangok időtartamának jelentés-megkülönböztető szerepe

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a második tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Szókincsfejlesztés
Artikuláció fejlesztése
Beszédfejlesztés
Helyesírási készség fejlesztése
Jellegzetes, csak magánhangzók vagy mássalhangzók időtartamában eltérő szavak helyesírása

Fogalmak
mondat, szó, rövid/hosszú magánhangzó/mássalhangzó, jelentés, időtartam

2. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A tanuló érthetően beszéljen. ,legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket.
Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszoljon.
Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban.
Használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének udvarias nyelvi formáit.
Legyen képes összefüggő mondatok alkotására. Követhetően számoljon be élményeiről, olvasmányai tartalmáról.
Szöveghűen mondja el a memoritereket.
Ismerje az írott és nyomtatott betűket, rendelkezzen megfelelő szókinccsel.
Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvasson fel.
Tanítója segítségével emelje ki az olvasottak lényegét.
Írása legyen rendezett, pontos.
Ismerje fel és nevezze meg a tanult nyelvtani fogalmakat, szükség szerint idézze fel és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet szavaiban. Jelölje helyesen a *j* hangot 30–40 begyakorolt szóban.
Helyesen válassza el az egyszerű szavakat.
Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett.
Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló
értse meg a szóbeli és írásbeli utasításokat
a kérdésekre adjon rövid, értelmes választ
alkalmazza a mindennapi kommunikáció alapformáit szokás szintjén: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés, köszönetnyilvánítás, köszöntés a felnőttekkel és a társakkal való kapcsolatokban
tudjon ismert szöveget feldolgozni: kérdésekre választ adni, tartalmat elmondani tanítói segítséggel
folyamatosan olvasson fel 5-6 soros szöveget gyakorlás után
ismerje a magyar ábécét
tudjon szavakat, neveket betűrendbe rendezni
különböztesse meg a magánhangzókat a mássalhangzóktól
jelölje az időtartamot szóban és írásban
tudjon helyesen másolni 2-3 kijelentő és kérdő mondatot
biztos legyen a kiejtéssel megegyezően írt rövid szavak helyesírásában
tudja a szavakat szótagolni, elválasztani
ismerje fel a kijelentő és a kérdő mondatokat
jelölje a szavakban a szótövet és a toldalékot
tudja a begyakorolt szavakban a j/ly helyes jelölését

3. évfolyam

A harmadik évfolyamon továbbra is kiemelt feladat az ösztönös nyelvhasználat tudatossá tétele és annak fejlesztése. Figyelembe kell venni, hogy a tanulók nyelvi képességei különbözőek. Ezért folyamatosan szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés. A beszédfejlesztés, az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése párhuzamosan folyik. Változatos műfajú és típusú szövegek segítik az egyéni szövegértelmezés kialakulását, és alapozzák a szövegfeldolgozás és a szövegből való tanulás technikáit. A kronologikus gondolkodás fejlesztése ebben az időszakban kezdődik meg történelmi témájú szövegek segítségével. Ezekkel a szövegekkel nem a történelmi ismeretek átadása, évszámok megtanítása a cél, hanem a fejlesztés mellett a nemzeti identitástudat kialakítása és a hazaszeretetre nevelés. Az első-második évfolyamon megjelenő témaköröket a harmadik évfolyamon kibővítjük a világról szerzett ismeretekkel, a közösségi értékekkel és a környezettudatossággal. A feldolgozott szövegek mellett ezeken az évfolyamokon hosszabb epikus művekkel is találkoznak a tanulók, melynek célja az olvasóvá nevelés.

Törekedni kell arra, hogy az irodalmi alkotás kiválasztása az osztályközösséggel együtt történjen, és olyan, igényes művet olvassanak a gyerekek, amely az adott gyerekcsoport érdeklődésének és sajátosságainak megfelel. Fontos, hogy a kiválasztott művet tanítási óra keretében, folyamatolvasással dolgozzuk fel. Ez azt jelenti, hogy a tanító bemutatja a mű egyes részeit, majd néma (ha regényről van szó, otthoni) olvasásra és/vagy csoportos feldolgozásra jelöli ki.

Az írástechnika fejlesztése és az eszközszintű íráshasználat ezen az évfolyamon is folytatódik. Nem nyelvi ismereteket tanítunk, hanem játékos, élményszerű tapasztalatokon alapuló fejlesztés folyik. A szófaji fogalmak helyett a szavak jelentésével és helyesírásával foglalkozunk.

A szóbeli és az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásban az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek akár közös alkotásként is. Ezek érdemjeggyel történő értékelése – az értékelés szubjektív jellege miatt – nem javasolt.

Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS
1. Beszéd és kommunikáció
2. Mesék, történetek

TÖRZSANYAG

Magyar népmesék: A furfangos királykisasszony és az okos molnárlegény; A molnár, a fia meg a szamár; Világszép Ilonka; Hazugságmese; Füllentő mese; Kőleves; A só; Szécsi Magda: A cigányasszony meg az ördög; Benedek Elek: A szamár meg az oroszlán; A holló és a róka - Aesopus, La Fontaine

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Magyar népmesék:A szamárrá változott barát; Az öszvércsikó, a róka meg a farkas; A megszámlálhatatlan sok juh; A csillagszemű juhász; Mese a dohányról; A legfinomabb falat; Benedek Elek: Kígyós Jancsi; Lázár Ervin: A szökevény szeplők

3. Mondák, regék

TÖRZSANYAG

Gaál Mózes: Mese a csodaszarvasról; Móra Ferenc: A hunok hazát keresnek; Móra Ferenc: Az Isten kardja; Gárdonyi Géza: Attila temetése; Gaál Mózes: Emese álma; Lázár Ervin: Szent István koronája *(részletek)*

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Gaál Mózes: Fiamnak; A magyarok eredete – Kézai Simon és Anonymus krónikája nyomán; Garay János: Álmos (részlet); A fehér ló mondája (A Képes Krónika nyomán); Koltay Gergely: Honfoglalás; A vérszerződés - Anonymus krónikája nyomán; Kányádi Sándor: Az elveszett követ; Móra Ferenc: Harmatos zöld fűben... ; Gergő juhász kanala – magyar népmese; Mesék Mátyás királyról; Tatay Sándor: Kinizsi Pál – könyvismertetés

4. Versek

TÖRZSANYAG
Nemes Nagy Ágnes: Fekete hattyú; Nemes Nagy Ágnes: Bodzavirág; Kányádi Sándor: Valami készül; Radnóti Miklós: Éjszaka; Verbőczy Antal: Ősz (képvers); Áprily Lajos: Március; József Attila: Mama; Tóth Árpád: Láng; József Attila: Kertész leszek; Weöres Sándor: Hold és felhő; Nagy László: Dióverés

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Radnóti Miklós: A mécsvirág kinyílik; Ratkó József: Tavasz; Weöres Sándor: Kánikula; József Attila: Csendes, kévébe…; Kányádi Sándor: Csukástó; Weöres Sándor: Fülemüle; Weöres Sándor: A tündér

5. Helyem a világban

TÖRZSANYAG
Kiss Anna: Hol van a világ vége? – *prózaköltemény;* Fekete István: A tölgyfa (részlet) valamint Ismerettartalmú szövegek a Helyem a világban témakörben

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Janikovszky Éva: Ha én felnőtt volnék

6. Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek

TÖRZSANYAG
Nagy László: Adjon az Isten; Nagy László: Csodafiú – szarvas; Nagyváradi János: Csendes éj; Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony; Kodály Zoltán: Pünkösdölő (részlet) továbbá ismerettartalmú szövegek az Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek témakörben

7. Növények, állatok, emberek (találmányok, felfedezések)

TÖRZSANYAG
Buda Ferenc: Kőből rakott mese; Lázár Ervin: Bab Berci köve - dramatizált változat valamint ismerettartalmú szövegek: A föld élőlényei: növények, állatok – az életkori sajátosságoknak megfelelő érdekességek

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Fekete István: Csí és más mesék; valamint ismerettartalmú szövegek: A világegyetemtől haladva a Földig – a bolygónk megismerése

8. Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

TÖRZSANYAG

Lázár Ervin: Bab Berci; Tatay Sándor: Kinizsi Pál

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Csukás István: Pom-pom meséi

Olvasás, szövegértés
Témakör: Beszéd és kommunikáció
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra
A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. A témakör feldolgozása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; a tervezéskor figyelembe vesszük az ehhez szükséges időt.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés; testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés;
élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
beszédlégzése és artikulációja megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra
a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
részt vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok, improvizációk megalkotásába.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
Ritmusérzék-fejlesztés
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Beszédészlelés, beszédértés
Kifejező, érthető beszéd
Helyes ejtés tanítása
Nem nyelvi jelek használata
Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
Párbeszédek, szituációs játékok, improvizáció

Fogalmak
helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, hanglejtés, hangsúly, szünet, testtartás, mimika, térközszabályozás, párbeszéd, szituáció, improvizáció

Javasolt tevékenységek:
Részvétel prezentáció készítésében és előadásában

Témakör: Mesék, történetek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 14
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan;
részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet;
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát;
megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
a szöveg megértését igazoló feladatokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából.
élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
részt vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;

különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
megfigyeli és összehasonlítja a történetek lényeges mozzanatait és a saját vagy társai élethelyzetét;
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
önállóan, képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Hallott szöveg megértésének fejlesztése
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése
Szövegben való tájékozódás fejlesztése
Vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez
Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
Kulcsszavak azonosítása
Főbb szerkezeti egységek elkülönítése
Beszédfejlesztés
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Érzelmi intelligencia fejlesztése
Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
Lényegkiemelő képesség fejlesztése
Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
Grafikus szervezők: fürtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis…
Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok

Fogalmak
mese, népmese, történet, valóság, cím, szerző, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, bekezdés, időrend, vázlat, összefoglalás

Javasolt tevékenységek:
Bábszínház-, színházlátogatás
Élő meseíró meghívása, író-olvasó találkozó szervezése
Interjú készítése

Témakör: Mondák, regék
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet
felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát;
a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében. Alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
megismer a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
Kronologikus gondolkodás fejlesztése
Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
Múltbéli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése
Olvasási stratégiák: jóslás, keresés, áttekintés, összefoglalás
Mondák-regék valós és mesei elemei
Híres történelmi személyek és események

Fogalmak

monda, rege, mesei elem, valós elem, cím, szerző, helyszín, időrend, tartalom, múlt, jelen, jövő

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Mondákban előforduló történelmi helyszínek megtekintése

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások
Javasolt óraszám: 13 óra
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
élményt és tapasztalatot szerez változatos ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
megfigyeli a költői nyelv sajátosságait, megértésélményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet;
szövegszerűen felidézi Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Hallásfejlesztés - beszédhallás fejlesztése
Ritmusérzék fejlesztése
Olvasástechnika fejlesztése
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Belső képalkotás
Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
Egyéni szövegértelmezés kialakítása tanítói segítséggel
Ritmus, rím, refrén
Magánhangzók, mássalhangzók
Népköltészeti alkotások: mondókát, népdalt, sorolót

Fogalmak
vers, himnusz, dal, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

Javasolt tevékenységek:
Bábszínház-, színházlátogatás
Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése
Interjú készítése

Témakör: Helyem a világban
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra
A témakör sajátossága, hogy önazonosságtudat kialakítására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát;
alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
digitális forrásokat is használ;
törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására;
megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről;
megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;

tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
feladatvégzés során társaival együttműködik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
Szótagoló olvasás
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
Élő és élettelen környezet
Kulturális értékek megismerése és tisztelete
Természeti értékek tisztelete
Környezettudatosság
Együttműködés, közösségformálás
Önismeret, társismeret
Kulturált véleménynyilvánítás
Mások véleményének elfogadása
Fenntartható fejlődés

Fogalmak
világ, földrész, ország, haza, környezet, közösség, család

Javasolt tevékenységek:
szociális otthon, idősek otthona stb. látogatása
részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése
részvétel természetvédelmi projektben
nemzeti emlékhelyek meglátogatása
múzeumlátogatás

Témakör: Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;

megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál, a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát;
megéli a közösséghez tartozás élményét;
megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megérti a rövid szövegeket, részt azok olvasásában, közös feldolgozásában;
ismeri a keresztény/keresztén ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés);
megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében;
részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
megismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat;
jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében;
megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását;
jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
Magyar hagyományok tisztelete
Az ünnepek jellemzői, körforgásuk
Lakóhely hagyományainak megismerése
Szólások, szóláshasonlatok, közmondások
Találós kérdések
Régi magyar mesterségek
Jeles történelmi személyek Szent István király, Szent László király, IV. Béla király, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor, Széchenyi István, Kossuth Lajos

Fogalmak
családi ünnep, nemzeti ünnep, állami ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, szóláshasonlat, közmondás, körforgás, mesterség, foglalkozás

Javasolt tevékenységek:
Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon
Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása
Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása

Találkozás, ismerkedés népi mesterségek művelőivel
Részvétel népi mesterségekhez kapcsolódó tevékenységekben

Témakör: Növények, állatok, emberek, találmányok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra
A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
feladatvégzés során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja;
röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot,
önállóan vagy tanítói segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat;
információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt.
megismeri és alkalmazza az adott témákhoz kapcsolódó lexikonokat;
néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértés fejlesztése
Beszédfejlesztés
Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének megértése
A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken
Kedvenc növény, állat, híres magyar ember és találmányai néhány mondatos bemutatása (Jedlik Ányos, Puskás Tivadar, Szentgyörgyi Albert, Bíró László, Gábor Dénes, Neumann János, Rubik Ernő)
Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésekről
Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint
Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása (fürtábra, t-táblázat, gondolattérkép)

Lényegkiemelés képessége
Szövegben való tájékozódás fejlesztése
Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Belső képalkotás
Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
Tanulás tanulása

Fogalmak
ismeretközlő szöveg, adat, információ, cím, illusztráció, szöveg, bekezdés

Javasolt tevékenységek:
Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása
Részvétel természetvédelmi projektben
Múzeumlátogatás

Témakör: Olvassunk együtt! Közös olvasmányok
Javasolt óraszám: 4 óra
A témakör sajátossága, hogy olvasási, tanulási motívumok és képességek fejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
nyitott az irodalmi művek befogadására;
értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását;
verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet;
röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő kapcsolatokat;
saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését önmaga számára, megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját; meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál.
részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban;
az adott helyzetnek megfelelően tudatosan alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően választott irodalmi alkotást ismer meg;
részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerésével;
olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket;
megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömét;
részt vesz legalább két hosszabb terjedelmű, magyar és gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában;
különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
a megismert irodalmi szövegekhez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készít hagyományosan és digitálisan;
azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását;
az olvasott szövegekben kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülöníti;
megfogalmazza saját véleményét a szereplők cselekedeteiről;
képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
részt vesz a közösen feldolgozott történet dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítséglettel a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát
megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi nevelés
Irodalmi műveltség alapozása
Hallott és olvasott szöveg megértésének fejlesztése
Bemutató olvasás követése
Olvasásra nevelés
Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése
Kreatív befogadás
Kreatív írás
Szövegértő olvasás fejlesztése
Szövegben való tájékozódás fejlesztése
Kulcsszavak azonosítása, főbb szerkezeti részek elkülönítése
Beszédfejlesztés
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Érzelmi intelligencia fejlesztése
Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
Lényegkiemelő képesség fejlesztése
Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás

Grafikus szervezők: pl. fürtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.
Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
Lapbook, plakát, könyvajánló, képregény
Kérdésfeltevés

Fogalmak
regény, meseregény, szerző, cím, kiadó, tartalomjegyzék, fülszöveg, történet, valóság, fejezet, időrend, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, illusztráció

Javasolt tevékenységek:
Könyvtárlátogatás
Színház, bábszínház látogatása
Részvétel olvasmánnyal kapcsolatos prezentáció készítésében
Közös olvasmány dramatikus feldolgozása
Közös olvasmányt feldolgozó film megtekintése
Nyelvtan, helyesírás és szövegalkotás

TÉMAKÖR: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó elválasztás, betűrendbe sorolás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
feladatok megoldása során társaival együttműködik;
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ;
megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között;
a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése
Fonémahallás fejlesztése
Vizuális memória fejlesztése

Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
Helyesírási készség fejlesztése
Aktív szókincs fejlesztése
A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi
Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak
20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása
20-40 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó

Fogalmak
hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, összetett szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

Témakör: A nyelv építő kövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően válaszol;
a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazza;
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír;
törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;
egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban;
a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
részt vesz ismert szövegek (például versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok megalkotásába.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést;
azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít;

tanítói segítséggel megadott rímpárokból különböző témákban 2-4 soros verset alkot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
Mondatok és összekapcsolásuk
Történetalkotás szóban
Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése
Íráskészség fejlesztése
Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése
Anyaggyűjtés módjai
szó- és kifejezéskészlet gyűjtése;
Vázlatkészítés, vázlat kiegészítése
Szerkezeti egységek elkülönítése
Kulcsszavak, kulcsmondatok kiemelése
Szövegalkotás főbb lépései
Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Fogalmak
mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, levél, SMS, e-mail, címzett, feladó, válasz, továbbítás, megszólítás, önellenőrzés, hibajavítás

Témakör: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg elektronikus levél)
Javasolt óraszám: 10 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
írásbeli munkáit segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket;
szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Ösztönös nyelvhasználat formálása

Nyelvi tudatosság fejlesztése
Önellenőrzés, hibajavítás képessége
Helyesírási készség differenciált fejlesztése
20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása

Fogalmak
betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű
Javasolt tevékenységek:
Részvétel osztályújság, napló, iskolaújság készítésében hagyományos és digitális formában

Témakör: Szótő és toldalék, szóelemzés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra
A témakör sajátossága, hogy többnyire képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
szavakat hangokra és szótagokra bont;
kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
önállóan felismeri és elkülöníti az egytövű ismert szavakban a szótövet és a toldalékot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Hallásfejlesztés, fonémahallás fejlesztése
Betű-hang azonosítás
Szótagolási képesség fejlesztése
Hang- és betűanalízis képességének fejlesztése
Szótő és toldalék fogalma felismerés szintjén
Nyelvi elemzőkészség fejlesztése
Szóalak felbontása
Toldalékos szavak helyes használata
Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
Helyesejtés-fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal
Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése
Fogalmak
hang-betű, betűkapcsolat, hangkapcsolat, szótagolás, szótő, toldalék, szóelemző írásmód, önellenőrzés

Témakör: Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismer és ért néhány egyszerű szólást, közmondást;
megérti és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat;
különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése
Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása
Árnyalt nyelvhasználat fejlesztése
Hangalak – jelentés
Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak
Szólások, közmondások, szóláshasonlatok
Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok
Szó szerinti és átvitt jelentés
Szólások, közmondások hagyományőrző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás eredete

Fogalmak
szólás, közmondás, szókapcsolat, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak

Témakör: Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
feladatok megoldása során társaival együttműködik.
felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat
megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát
hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;
felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat;
ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.
a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja;
a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Helyesírási készség differenciált fejlesztése
Aktív szókincs fejlesztése
Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
Együttműködési képesség
Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve
Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása
Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek)
Mondatkezdő nagybetű

Fogalmak
élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve

Témakör: Tulajdonságokat kifejező szavak
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;

ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Helyesírási készség differenciált fejlesztése
Aktív szókincs fejlesztése
Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
A megfigyelt és értelmezett fokozott melléknevek helyes írásmódja
Együttműködési képesség

Fogalmak
ellentétes jelentésű kifejezések, rokon értelmű szavak, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, tulajdonságot kifejező szó

Témakör: Mennyiségeket kifejező szavak
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Helyesírási készség differenciált fejlesztése
Aktív szókincs fejlesztése
Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
A megfigyelt és értelmezett fokozott számnevek helyes írásmódja
Együttműködési képesség

Fogalmak
különírás, szótő, toldalék, mennyiségeket kifejező szó

Témakör: Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;
felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat;
megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket;
helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásában az idő kifejezésének nyelvi eszközeit;
felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Helyesírási készség differenciált fejlesztése
Aktív szókincs fejlesztése
Fogalmazási alapismeretek
Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
A megfigyelt és értelmezett igekötős igék helyes írásmódja
Együttműködési képesség

Fogalmak
múlt, jelen, jövő, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, cselekvést jelentő szó

3. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait.
Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban.
Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.
Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.
Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján.
Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.
Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani.
Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát.
A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket.

A memoritereket szöveghűen mondja el.
Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.
Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is.
A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat.
Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek.
Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa.
Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett.
Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló
tudja elmondani egyszerű mesék, elbeszélések eseményeit néhány összefüggő mondattal
értse meg ismert feladattípusok szóbeli és írásbeli kérdéseit
olvasson fel 10-12 soros ismert témájú szépirodalmi vagy ismeretterjesztő szöveget felkészülés után
képes legyen 5-6 mondatból álló elbeszélő fogalmazást írni felkészülés után, ismert témákban tanítói segítséggel
az írásbeli munkáit javítsa tanítói segítséggel
ismerje fel és nevezze meg az igéket, a főneveket és a mellékneveket kérdőszavak segítségével
írja le helyesen a lakóhelyének nevét, a személyneveket és állatneveket
képes legyen a begyakorolt szavakat helyesen leírni a kiejtés szerint, a szóelemzés alapján
tudja az egyszerű és összetett szavak elválasztását önállóan
tudja a begyakorolt szavakban a j/ly helyes jelölését

4. évfolyam

A negyedik évfolyamon továbbra is kiemelt feladat az ösztönös nyelvhasználat tudatossá tétele és annak fejlesztése. Figyelembe kell venni, hogy a tanulók nyelvi képességei különbözőek. Ezért folyamatosan szükséges az egyéni képességeket figyelembe vevő differenciált fejlesztés. A beszédfejlesztés, az olvasástechnika és a szövegértés fejlesztése párhuzamosan folyik. Változatos műfajú és típusú szövegek segítik az egyéni szövegértelmezés kialakulását, és alapozzák a szövegfeldolgozás és a szövegből való tanulás technikáit. A kronologikus gondolkodás fejlesztése ebben az időszakban kezdődik meg történelmi témájú szövegek segítségével. Ezekkel a szövegekkel nem a történelmi ismeretek átadása, évszámok megtanítása a cél, hanem a fejlesztés mellett a nemzeti identitástudat kialakítása és a hazaszeretetre nevelés.
A feldolgozott szövegek mellett ezen az évfolyamon is találkoznak hosszabb epikus művekkel a tanulók, melynek célja az olvasóvá nevelés.
Törekedni kell arra, hogy az irodalmi alkotás kiválasztása az osztályközösséggel együtt történjen. Fontos, hogy a kiválasztott művet tanítási óra keretében, folyamatolvasással dolgozzuk fel. Ez azt jelenti, hogy a tanító bemutatja a mű egyes részeit, majd néma (ha regényről van szó, otthoni) olvasásra és/vagy csoportos feldolgozásra jelöli ki.
Az írástechnika fejlesztése és az eszközszintű íráshasználat ezen az évfolyamon is folytatódik. Nem nyelvi ismereteket tanítunk, hanem játékos, élményszerű tapasztalatokon alapuló fejlesztés folyik. A szófaji fogalmak helyett a szavak jelentésével és helyesírásával foglalkozunk.
A szóbeli és az írásbeli kifejezőkészség fejlesztése párhuzamosan zajlik. Az írásbeli szövegalkotásban az a cél, hogy élményalapú szövegek készüljenek akár közös alkotásként is. Ezek érdemjeggyel történő értékelése – az értékelés szubjektív jellege miatt – nem javasolt.
Az oktatási szakasz kimeneti méréssel zárul.

OLVASÁS, SZÖVEGÉRTÉS
1. Beszéd és kommunikáció
2. Mesék, történetek

TÖRZSANYAG

Romhányi József: Interjú a farkassal, aki állítólag megette Piroskát; Rákos Sándor: A két kis vadkörtefa; Tordon Ákos: Pilleruha; Lázár Ervin: Csodapatika; Csukás István: A téli tücsök meséi (részlet)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Pilinszky János: A nap születése; Szilvát adok szemétért! (bolgár népmese); Berze Nagy János: A fekete madár; Arany László: A macska és az egér; A farkas és a bárány – Aesopus és La Fontaine; Benedek Elek: Az öregek; Lázár Ervin: Vacskamati; Kányádi Sándor: Kenyérmadár; Kányádi Sándor: Farkasűző furulya

3. Mondák, regék

TÖRZSANYAG

A sapkatöltés – Szent István-legenda – *somogyi népmonda nyomán;* Mátyást királlyá választják – *Benczédi Székely István és Thuróczi János krónikája nyomán;* Mátyás király és az öregember – (*Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese);* Móra Ferenc: Furfangos Támadi; Móra Ferenc: Kevély Kereki valamint ismerettartalmú szövegek

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Tatay Sándor: Kinizsi Pál (Két fenevad – részlet); Móra Ferenc: Bem apó kisdobosa; Mikszáth Kálmán: A nagy nap; Galamboskő – népmonda nyomán (Lengyel Dénes: Régi magyar mondák című könyvéből); Hegedűs Géza: Egy külföldi követ levele Mátyás király könyvtárából valamint ismerettartalmú szövegek: a Vérszerződés, honfoglalás, honfoglalók élete a Kárpát-medencében, honfoglalás-kori mesterségek, Szent Korona története, Államalapítás, királyok kora, tatárjárás, török hódoltság kora, kuruc-labanc korszak (Rákóczi), forradalom és szabadságharc

4. Versek

TÖRZSANYAG
Kányádi Sándor: Ballada; Tamkó Sirató Károly: Tengerecki hazaszáll; Kölcsey Ferenc: Himnusz (első két versszak); Vörösmarty Mihály: Szózat (keretversszakok); Petőfi Sándor: Nemzeti dal; Leksa Manush: Cigány bölcsődal (A vastag betűs művek memoritek.)

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Weöres Sándor: Robogó szekerek – *prózaköltemény;* Kányádi Sándor: Sóhajtás; *Magyar népdalok*: Elindultam szép hazámbul; Tavaszi szél vizet áraszt; Ej-haj, gyöngyvirág; Nem szoktam; Serkenj fel, kegyes nép

5. Helyem a világban

TÖRZSANYAG
Csukás István: Kurta mese Lázár Ervinről (Lázár Ervin ötvenedik születésnapjára), valamint Ismerettartalmú szövegek a Helyem a világban témakörben

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Janikovszky Éva: Velem mindig történik valami (részlet)

6. Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek

TÖRZSANYAG
Ady Endre: Kis, karácsonyi ének; Szabó Lőrinc: Lóci verset ír; Locsolóvers; Kodály Zoltán: Pünkösdölő (részlet) továbbá ismerettartalmú szövegek az Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek témakörben

7. Növények, állatok, emberek (találmányok, felfedezések)

Különleges tájak bemutatása (Magyarország); Magyar találmányok felfedezések; Nobel-díjasok valamint ismerettartalmú szövegek

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Ismerettartalmú szövegek világegyetemtől haladva a Földig – a bolygónk megismerése (pl: nyughatatlan bolygónk; háborgó Föld – vulkánkitörések, földrengések keletkezése; barlangok: cseppkő, jég; a felszín vizei; a légkör; a szivárvány; villámok keletkezése

8. Olvassunk együtt! Közös olvasmányok

TÖRZSANYAG
Fekete István: Vuk

A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
Berg Judit: Rumini; Janikovszky Éva: A nagy zuhé

Olvasás, szövegértés
Témakör: Beszéd és kommunikáció
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra
A témakör sajátossága a készségfejlesztés. A javasolt óraszám nem egymást követő tanítási órákra vonatkozik, hanem a rendelkezésre álló minimum időre. A témakör feldolgozása akkor a leghatékonyabb, ha a tanítási órák majdnem mindegyikén előtérbe kerül; a tervezéskor figyelembe vesszük az ehhez szükséges időt.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően reagál;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
részt vesz a kortársakkal és felnőttekkel való kommunikációban, és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
használja a kapcsolatfelvételi, kapcsolattartási, kapcsolatlezárási formákat: köszönés, kérés, megszólítás, kérdezés; testtartás, testtávolság, tekintettartás, hangsúly, hanglejtés, hangerő, hangszín, megköszönés, elköszönés;
élményeiről, olvasmányairól segítséggel vagy önállóan beszámol.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
beszédlégzése és artikulációja megfelelő, figyelmet fordít a hangok időtartamának helyes ejtésére, a beszéd helyes ritmusára, hangsúlyára, tempójára, az élethelyzetnek megfelelő hangerőválasztásra
a tanult verseket, mondókákat, rövidebb szövegeket szöveghűen, érthetően tolmácsolja;
részt vesz ismert szövegek (versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok, improvizációk megalkotásába.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Hallásfejlesztés – beszédhallás fejlesztés
Ritmusérzék-fejlesztés
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Beszédészlelés, beszédértés
Kifejező, érthető beszéd
Helyes ejtés tanítása
Nem nyelvi jelek használata
Kapcsolatfelvételi formák, társalgási fordulatok
Párbeszédek, szituációs játékok, improvizáció

Fogalmak
helyesejtés, beszédlégzés, artikuláció, időtartam, hangerő, beszédtempó, ritmus, hanglejtés, hangsúly, szünet, testtartás, mimika, térközszabályozás, párbeszéd, szituáció, improvizáció

Javasolt tevékenységek:
Részvétel prezentáció készítésében és előadásában

Témakör: Mesék, történetek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
felkészülés után tagolt szöveget érthetően olvas hangosan;
részt vesz az adott közösség kultúrájának megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
önállóan, képek, grafikai szervezők (kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.) segítségével vagy tanítói segédlettel a szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a történetet;
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
ismer és alkalmaz néhány digitális olvasási technikát;
megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban, az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat, alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
a szöveg megértését igazoló feladatokat végez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismer néhány mesét és történetet a magyar és más népek irodalmából.
élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegtípusok és műfajok – klasszikus, kortárs magyar alkotások – megismerésével;
olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
részt vesz népmesék és műmesék, regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;

különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;
a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
megfigyeli és összehasonlítja a történetek lényeges mozzanatait és a saját vagy társai élethelyzetét;
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
önállóan, képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja azt;
megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Hallott szöveg megértésének fejlesztése
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése
Szövegben való tájékozódás fejlesztése
Vázlatírás, hiányos vázlat kiegészítése a szöveghez
Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
Kulcsszavak azonosítása
Főbb szerkezeti egységek elkülönítése
Beszédfejlesztés
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Érzelmi intelligencia fejlesztése
Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
Lényegkiemelő képesség fejlesztése
Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
Grafikus szervezők: fürtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat, kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis…
Mesék jellemzői: jellegzetes szereplők, kifejezések, fordulatok és meseszámok

Fogalmak
mese, népmese, történet, valóság, cím, szerző, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, bekezdés, időrend, vázlat, összefoglalás

Javasolt tevékenységek:
Színházlátogatás
Élő meseíró meghívása, író-olvasó találkozó szervezése
Interjú készítése

Témakör: Mondák, regék
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
részt vesz regék, mondák, történetek közös olvasásában, feldolgozásában;
saját gondolkodási és nyelvi szintjén megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet
felismeri, indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést, azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítség alapján a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát;
a mesék, történetek szereplőinek cselekedeteiről kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot;
különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
bővíti a témáról szerzett ismereteit egyéb források feltárásával, gyűjtőmunkával, könyvtárhasználattal, filmek, médiatermékek megismerésével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megérti a közösen olvasott rövid szövegeket, részt vesz azok olvasásában, feldolgozásában;
nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
részt vesz rövid történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
részt vesz gyerekeknek szóló kiállítások megismerésében. Alkotásaival hozzájárul létrehozásukhoz;
megismer a szűkebb környezetéhez kötődő irodalmi és kulturális emlékeket, emlékhelyeket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Érzelmi fejlesztés
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
Kronologikus gondolkodás fejlesztése
Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása
Múltbéli események, élethelyzetek és szokások felismerése, elkülönítése
Olvasási stratégiák: jóslás, keresés, áttekintés, összefoglalás
Mondák-regék valós és mesei elemei
Híres történelmi személyek és események

Fogalmak

monda, rege, mesei elem, valós elem, cím, szerző, helyszín, időrend, tartalom, múlt, jelen, jövő

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Mondákban előforduló történelmi helyszínek megtekintése

Témakör: Versek, népköltészeti alkotások
Javasolt óraszám: 14 óra
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.
Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
életkorának megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
ismer és megért rövidebb nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket, verseket;
részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
élményt és tapasztalatot szerez változatos ritmikájú lírai művek megismerésével a kortárs és a klasszikus gyermeklírából és a népköltészeti alkotásokból;
felismeri és indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
megfigyeli a költői nyelv sajátosságait, megértésélményeit az általa választott módon megfogalmazza, megjeleníti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
a versek hangulatát kifejezi a különféle érzékszervi tapasztalatok segítségével (színek, hangok, illatok, tapintási élmények stb.);
önállóan vagy segítséggel szöveghűen felidéz néhány könnyen tanulható, rövidebb verset, mondókát, versrészletet, népköltészeti alkotást, prózai és dramatikus szöveget, szövegrészletet;
szövegszerűen felidézi Kölcsey Ferenc: Himnusz, Vörösmarty Mihály: Szózat, Petőfi Sándor: Nemzeti dal című verseinek részleteit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi fejlesztés
Hallásfejlesztés - beszédhallás fejlesztése
Ritmusérzék fejlesztése
Olvasástechnika fejlesztése
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Belső képalkotás
Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
Egyéni szövegértelmezés kialakítása tanítói segítséggel
Ritmus, rím, refrén
Magánhangzók, mássalhangzók
Népköltészeti alkotások: mondókát, népdalt, sorolót

Fogalmak
vers, himnusz, dal, mondóka, kiszámoló, soroló, népdal, verssor, versszak, rím, ritmus, refrén, költő, cím, népköltészet, műköltészet

Javasolt tevékenységek:
Színházlátogatás
Élő költő meghívása, író-olvasó találkozó szervezése
Interjú készítése

Témakör: Helyem a világban
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra
A témakör sajátossága, hogy önazonosságtudat kialakítására és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
képes családjából származó közösségi élményeit megfogalmazni, összevetni az iskolai élet adottságaival, a témakört érintő beszélgetésekben aktívan részt venni
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képes, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
képességeinek megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
szöveg terjedelmétől függően összefoglalja a szöveg tartalmát;
alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;
megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját. Meghallgatja társai véleményét és együttműködik velük;
részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban és az adott helyzetnek megfelelően alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket.
digitális forrásokat is használ;
törekszik a világ tapasztalati úton történő megismerésére, értékeinek tudatos megóvására;
megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét; mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
élményeket és tapasztalatokat szerez néhány szövegtípusról és műfajról, szépirodalmi és ismeretközlő szövegről;
megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet;
azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
nyitottá válik a magyarság értékeinek megismerésére, fejlődik nemzeti identitástudata, történelmi szemlélete;
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult élményt és képzetet;

megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
feladatvégzés során társaival együttműködik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Nyomtatott magyar ábécé kis- és nagybetűi
Szótagoló olvasás
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
Élő és élettelen környezet
Kulturális értékek megismerése és tisztelete
Természeti értékek tisztelete
Környezettudatosság
Együttműködés, közösségformálás
Önismeret, társismeret
Kulturált véleménynyilvánítás
Mások véleményének elfogadása
Fenntartható fejlődés

Fogalmak
világ, földrész, ország, haza, környezet, közösség, család

Javasolt tevékenységek:
szociális otthon, idősek otthona stb. látogatása
részvétel családi napon, idősek napján, hasonló események szervezése
részvétel természetvédelmi projektben
nemzeti emlékhelyek meglátogatása
múzeumlátogatás

Témakör: Ünnepkörök, hagyományok, mesterségek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra
A témakör sajátossága, hogy értékközvetítésre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;

egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál, a megismert szavakat, kifejezéseket alkalmazza a különböző nyelvi szinteken;
ismer és ért néhány egyszerű és gyakori szólást, szóláshasonlatot, közmondást, találós kérdést, nyelvtörőt, kiszámolót, mondókát;
megéli a közösséghez tartozás élményét;
megismeri saját lakóhelyének irodalmi és kulturális értékeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megérti a rövid szövegeket, részt azok olvasásában, közös feldolgozásában;
ismeri a keresztény/keresztén ünnepköröket (karácsony, húsvét, pünkösd), nemzeti és állami ünnepeket (március 15., augusztus 20., október 23.), népszokást (Márton-nap, Luca-nap, betlehemezés, húsvéti locsolkodás, pünkösdölés);
megéli és az általa választott formában megjeleníti a közösséghez tartozás élményét;
részt vesz rövid mesék, történetek dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében;
részt vesz magyar népi mondókák, népdalok, klasszikus magyar gyerekversek mozgásos-játékos feldolgozásában, dramatikus előadásában;
megismeri a jeles napokhoz, ünnepekhez, hagyományokhoz, népi mesterségekhez kapcsolódó szövegeket, dalokat, szokásokat, népi gyermekjátékokat;
jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
részt vesz a témában neki szóló kiállítások megismerésében;
megfigyeli az ünnepek, hagyományok éves körforgását;
jellemző és ismert részletek alapján azonosítja a nemzeti ünnepeken elhangzó költemények részleteit, szerzőjüket megnevezi;
ismerkedik régi magyar mesterségekkel, irodalmi művek olvasásával és gyűjtőmunkával.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértő olvasás fejlesztése, beszéd fejlesztése
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Nemzeti ünnepeink, családi ünnepeink
Magyar hagyományok tisztelete
Az ünnepek jellemzői, körforgásuk
Lakóhely hagyományainak megismerése
Szólások, szóláshasonlatok, közmondások
Találós kérdések
Régi magyar mesterségek
Jeles történelmi személyek Szent István király, Szent László király, IV. Béla király, Mátyás király, II. Rákóczi Ferenc, Petőfi Sándor, Széchenyi István, Kossuth Lajos

Fogalmak
családi ünnep, nemzeti ünnep, állami ünnep, népszokás, népi hagyomány, jeles napok, népi gyermekjáték, hazaszeretet, magyarságtudat, közösség, szólás, szóláshasonlat, közmondás, körforgás, mesterség, foglalkozás

Javasolt tevékenységek:
Részvétel hagyományokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó programokon

Települési helytörténeti gyűjtemény meglátogatása
Ünnepekhez kapcsolódó emlékhelyek meglátogatása
Találkozás, ismerkedés népi mesterségek művelőivel
Részvétel népi mesterségekhez kapcsolódó tevékenységekben

Témakör: Növények, állatok, emberek, találmányok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 21 óra
A témakör sajátossága, hogy az élő és az élettelen világhoz való emberi viszonyulási rendszerre és képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

az élethelyzetnek megfelelően, kifejezően, érthetően kommunikál;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
tapasztalatot szerez a szövegből való információgyűjtés módjairól;
gyakorolja az ismeretfeldolgozás egyszerű technikáit;
ismer és alkalmaz néhány alapvető tanulási technikát;
különböző célú, rövidebb tájékoztató, ismeretterjesztő szövegeket olvas hagyományos és digitális felületen;
felismeri a cím és a szöveg közötti összefüggést;
feladatvégzés során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a szövegekhez kapcsolódó személyes élményeit, ismereteit felidézi és megosztja;
röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
kérdéseket fogalmaz meg, véleményt alkot,
önállóan vagy tanítói segítséggel használja az alapvető olvasási stratégiákat;
információkat, adatokat gyűjt a szövegből, kiemeli a bekezdések lényegét; tanítói segítséggel, vagy önállóan megfogalmazza azt.
megismeri és alkalmazza az adott témákhoz kapcsolódó lexikonokat;
néma olvasás útján megérti a rövid, életkorának megfelelő tankönyvi szöveg tartalmát és az utasításokat;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Olvasástechnika fejlesztése
Szövegértés fejlesztése
Beszédfejlesztés
Egyszerű magyarázat, szemléltetés alapján új szó vagy kifejezés jelentésének megértése
A megismert szavak, kifejezések alkalmazása a különböző nyelvi szinteken
Kedvenc növény, állat, híres magyar ember és találmányai néhány mondatos bemutatása (Jedlik Ányos, Puskás Tivadar, Szentgyörgyi Albert, Bíró László, Gábor Dénes, Neumann János, Rubik Ernő)
Egyéni beszámoló a természeti környezetben végzett megfigyelésekről

Növények, állatok csoportosítása különféle szempontok szerint
Egyszerű grafikus szervezők alkalmazása (fürtábra, t-táblázat, gondolattérkép)
Lényegkiemelés képessége
Szövegben való tájékozódás fejlesztése
Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Belső képalkotás
Kreativitás, fantázia, képzelet, érzelmi intelligencia fejlesztése érzékszervek bevonásával
Tanulás tanulása

Fogalmak
ismeretközlő szöveg, adat, információ, cím, illusztráció, szöveg, bekezdés

Javasolt tevékenységek:
Településen, település közelében található állat-, növény-, botanikus kert meglátogatása
Részvétel természetvédelmi projektben
Múzeumlátogatás

Témakör: Olvassunk együtt! Közös olvasmányok
Javasolt óraszám: 6 óra
A témakör sajátossága, hogy olvasási, tanulási motívumok és képességek fejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

olvasási szintjének megfelelő szöveget hangos vagy néma olvasás útján megért;
felismeri, értelmezi a szövegben a számára ismeretlen szavakat, kifejezéseket. Digitális forrásokat is használ;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új szó vagy kifejezés jelentését;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a beszédhelyzetnek megfelelően reflektál;
nyitott az irodalmi művek befogadására;
értő figyelemmel követi a tanító/társai felolvasását;
verbális és vizuális módon vagy dramatikus eszközökkel reflektál a szövegre, megfogalmazza a szöveg alapján benne kialakult képet;
röviden indokolja a cím és a szöveg közötti összefüggést;
mozgósítja a hallott és olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és megfogalmazza a köztük lévő kapcsolatokat;
saját gondolkodási és nyelvi szintjén megalkotja a szöveg jelentését önmaga számára, megfogalmazza, néhány érvvel alátámasztja saját álláspontját; meghallgatja társai véleményét, azokra reflektál.
részt vesz a konfliktusokat feldolgozó dramatikus játékokban;
részt vesz a kortársakkal és a felnőttekkel való kommunikációban;
az adott helyzetnek megfelelően tudatosan alkalmazza a megismert kommunikációs szabályokat;
alkalmaz alapvető olvasási stratégiákat;

az olvasott szöveghez illusztrációt készít, a hiányos illusztrációt kiegészíti, vagy a meglévőt társítja a szöveggel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ajánlással és/vagy egyéni érdeklődésének és az életkori sajátosságainak megfelelően választott irodalmi alkotást ismer meg;
részt vesz az adott közösség érdeklődésének megfelelő, gyermekirodalmi mű közös olvasásában, és nyitott annak befogadására;
élményeket és tapasztalatokat szerez változatos irodalmi szövegek: klasszikus, kortárs magyar alkotások megismerésével;
olvas és megért nép- és műköltészeti alkotásokat, rövidebb epikai műveket;
megtapasztalja az életkorának, érdeklődésének megfelelő szövegek befogadásának és előadásának élményét és örömét;
részt vesz legalább két hosszabb terjedelmű, magyar és gyermekirodalmi alkotás feldolgozásában;
különbséget tesz a mesés és valószerű történetek között;
a megismert irodalmi szövegekhez, iskolai eseményekhez plakátot, meghívót, saját programjaihoz meghívót készít hagyományosan és digitálisan;
azonosítja a történetekben a helyszínt, a szereplőket, a problémahelyzetet és annak megoldását;
az olvasott szövegekben kulcsszavakat azonosít, a főbb szerkezeti egységeket önállóan vagy segítséggel elkülöníti;
megfogalmazza saját véleményét a szereplők cselekedeteiről;
képzeletét a megértés érdekében mozgósítja;
megfigyeli és összehasonlítja a történetek tartalmát és a saját élethelyzetét;
mozgósítja a hallott vagy olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos ismereteit, élményeit, tapasztalatait, és összekapcsolja azokat;
részt vesz a közösen feldolgozott történet dramatikus, bábos és egyéb vizuális, digitális eszközökkel történő megjelenítésében, megfogalmazza a szöveg hatására benne kialakult képet;
önállóan képek, grafikai szervezők segítségével vagy tanítói segítséglettel a szöveg terjedelmétől függően kiemeli annak lényeges elemeit, összefoglalja tartalmát
megismer gyermekirodalmi alkotás alapján készült filmet, médiaterméket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Érzelmi nevelés
Irodalmi műveltség alapozása
Hallott és olvasott szöveg megértésének fejlesztése
Bemutató olvasás követése
Olvasásra nevelés
Olvasási kedv felkeltése, olvasás megszerettetése
Kreatív befogadás
Kreatív írás
Szövegértő olvasás fejlesztése
Szövegben való tájékozódás fejlesztése
Kulcsszavak azonosítása, főbb szerkezeti részek elkülönítése
Beszédfejlesztés
Szókincsfejlesztés, szókincsbővítés
Verbális memória fejlesztése
Érzelmi intelligencia fejlesztése
Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Lényegkiemelő képesség fejlesztése
Olvasási stratégiák: jóslás, áttekintés, keresés, összefoglalás
Grafikus szervezők: pl. fürtábra, T-táblázat, Venn-diagram, fogalomtáblázat kerettörténet, történettérkép, mesetáblázat, karakter-térkép, történetpiramis stb.
Illusztráció készítése, kiegészítése, a meglévő társítása
Lapbook, plakát, könyvajánló, képregény
Kérdésfeltevés

Fogalmak
regény, meseregény, szerző, cím, kiadó, tartalomjegyzék, fülszöveg, történet, valóság, fejezet, időrend, szereplő, helyszín, probléma, megoldás, illusztráció

Javasolt tevékenységek:
Könyvtárlátogatás
Színház, bábszínház látogatása
Részvétel olvasmánnyal kapcsolatos prezentáció készítésében
Közös olvasmány dramatikus feldolgozása
Közös olvasmányt feldolgozó film megtekintése
Nyelvtan, helyesírás és szövegalkotás

TÉMAKÖR: A nyelv építő kövei: hang/betű, szótag, szó elválasztás, betűrendbe sorolás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
feladatok megoldása során társaival együttműködik;
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír és törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
a kiejtéssel megegyező, rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
a kiejtéstől eltérő szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
írásbeli munkáját önállóan vagy segítséggel ellenőrzi, hibáit javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
biztosan ismeri a kis- és nagybetűs ábécét, azonos és különböző betűkkel kezdődő szavakat betűrendbe sorol, a megismert szabályokat alkalmazza digitális felületen való kereséskor is;
életkorának megfelelő, digitális és hagyományos szótárakat használ;
megfigyeli és tapasztalati úton megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és a mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
különbséget tesz az egyjegyű, a kétjegyű és a háromjegyű mássalhangzók között;
a hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
biztosan szótagol, alkalmazza az elválasztás szabályait.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Hang- és betűanalízis, analizáló képesség fejlesztése
Fonémahallás fejlesztése

Vizuális memória fejlesztése
Ritmusfejlesztés (hosszú-rövid hangok megkülönböztetéséhez, szótagoláshoz)
Beszéd- és artikulációs képesség fejlesztése
Helyesírási készség fejlesztése
Aktív szókincs fejlesztése
A nyomtatott és írott magyar ábécé kis- és nagybetűi
Szótagolás, elválasztás, egytagú és összetett szavak
20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása
20-40 „tj”, „lj”, „dj”, „nj”, „dt”, „ts” betűkapcsolatból származó összeolvadást vagy hasonulást tartalmazó szó

Fogalmak
hang, betű, magánhangzó, mássalhangzó, egyjegyű mássalhangzó, kétjegyű mássalhangzó, háromjegyű mássalhangzó, hosszú/kettőzött mássalhangzó, hosszú/kettőzött kétjegyű mássalhangzó, rövid magánhangzó, hosszú magánhangzó, szótag, szó, összetett szó, ábécé, betűrend, szótár, „j” hang kétféle jelölése

Témakör: A nyelv építő kövei: Az írásbeli szövegalkotás lépései (mondatgrammatikai eszközök alkalmazása- kapcsolás, szűkítés, bővítés, névmásítás, névelőhasználat, helyettesítés)
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
kifejezően, érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
egyszerű magyarázat, szemléltetés (szóbeli, képi, írásbeli, dramatikus tevékenység) alapján megérti az új kifejezés jelentését;
megérti a nyelvi és nem nyelvi üzeneteket, és azokra a kommunikációs helyzetnek megfelelően válaszol;
a megismert szavakat, kifejezéseket helyesen alkalmazza;
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír;
törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
gondolatait, érzelmeit, véleményét életkorának, egyéni képességeinek és a kommunikációs helyzetnek megfelelően néhány mondatban írásban is megfogalmazza;
egyéni képességeinek megfelelően alkot szövegeket írásban;
a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
részt vesz ismert szövegek (például versek, nyelvtörők, mesék) mozgással, dramatikus elemekkel történő élményszerű megjelenítésében;
képességeihez mérten bekapcsolódik párbeszédek, dramatikus szituációs játékok megalkotásába.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri, indokolja a cím és szöveg közti összefüggést;
azonosítja a történetekben a helyszínt, szereplőket, a konfliktust és annak megoldását;
megadott szempontok alapján rövid mesét ír, kiegészít vagy átalakít, vázlatot készít;

tanítói segítséggel megadott rímpárokból különböző témákban 2-4 soros verset alkot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Térbeli és időbeli tájékozódás fejlesztése
Mondatok és összekapcsolásuk
Történetalkotás szóban
Szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése
Íráskészség fejlesztése
Írásbeli szövegalkotó képesség fejlesztése
Anyaggyűjtés módjai
szó- és kifejezéskészlet gyűjtése;
Vázlatkészítés, vázlat kiegészítése
Szerkezeti egységek elkülönítése
Kulcsszavak, kulcsmondatok kiemelése
Szövegalkotás főbb lépései
Mérlegelő gondolkodás fejlesztése: véleményalkotás, ítéletalkotás, következtetések levonása

Fogalmak
mondat, szöveg, helyszín, szereplő, cselekmény, időrend, címadás, téma, anyaggyűjtés, vázlat, előzmény, esemény, következmény, levél, SMS, e-mail, címzett, feladó, válasz, továbbítás, megszólítás, önellenőrzés, hibajavítás

Témakör: A nyelv építő kövei: szó, szókapcsolat, mondat, szöveg (rövid szövegek alkotása - hír, hirdetés, meghívó, felhívás, tudósítás, elbeszélő szöveg elektronikus levél)
Javasolt óraszám: 15 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.
Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
érthetően, az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
megkülönbözteti egymástól a magánhangzókat és mássalhangzókat, valamint időtartamukat;
írásbeli munkáit segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
a szövegalkotás során törekszik a megismert helyesírási szabályok alkalmazására és meglévő szókincsének aktivizálására;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a hangjelölés megismert szabályait helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés és szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
a mondatot nagybetűvel kezdi, alkalmazza a mondat a mondatvégi írásjeleket;
szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Ösztönös nyelvhasználat formálása
Nyelvi tudatosság fejlesztése
Önellenőrzés, hibajavítás képessége

Helyesírási készség differenciált fejlesztése
20-40 gyakran használt „j”-t és „ly”-t tartalmazó szó (egy- vagy kéttagú szavak) helyes leírása

Fogalmak
betű, hang, szó, szókapcsolat, mondat, szöveg, j-ly, írásjel, pont, kérdőjel, felkiáltójel, kisbetű, nagybetű
Javasolt tevékenységek:
Részvétel osztályújság, napló, iskolaújság készítésében hagyományos és digitális formában

Témakör: Szótő és toldalék, szóelemzés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra
A témakör sajátossága, hogy többnyire képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.
Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
törekszik a tanult helyesírási ismeretek alkalmazására;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi, javítja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
szavakat hangokra és szótagokra bont;
kérdésre adott válaszában helyesen toldalékolja a szavakat;
önállóan felismeri és elkülöníti az egytövű ismert szavakban a szótövet és a toldalékot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Hallásfejlesztés, fonémahallás fejlesztése
Betű-hang azonosítás
Szótagolási képesség fejlesztése
Hang- és betűanalízis képességének fejlesztése
Szótő és toldalék fogalma felismerés szintjén
Nyelvi elemzőkészség fejlesztése
Szóalak felbontása
Toldalékos szavak helyes használata
Toldalékos szavak funkcionális másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
Helyesejtés-fejlesztés hangkapcsolat-gyakorlatokkal
Hibajavítás és önellenőrzés képességének fejlesztése
Fogalmak
hang-betű, betűkapcsolat, hangkapcsolat, szótagolás, szótő, toldalék, szóelemző írásmód, önellenőrzés

Témakör: Hangalak és jelentés kapcsolata, állandósult szókapcsolatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.
Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az élethelyzetnek megfelelően kommunikál;

ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja az írásbeli és szóbeli szövegalkotásban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismer és ért néhány egyszerű szólást, közmondást;
megérti és használja az ismert állandósult szókapcsolatokat;
különféle módokon megjeleníti az ismert szólások, közmondások jelentését.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztése
Szókincs fejlesztése, szókincs aktivizálása
Árnyalt nyelvhasználat fejlesztése
Hangalak – jelentés
Ellentétes jelentésű szavak, rokon értelmű szavak
Szólások, közmondások, szóláshasonlatok
Népmesék kezdő és záró formulái, szókapcsolatok, ismétlődő motívumok
Szó szerinti és átvitt jelentés
Szólások, közmondások hagyományőrző szerepe, néhány ismert szólás, közmondás eredete

Fogalmak
szólás, közmondás, szókapcsolat, hangalak, jelentés, egyjelentésű szavak, rokon értelmű szavak, ellentétes jelentésű szavak

Témakör: Élőlények, tárgyak, gondolati dolgok neve
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.
Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
feladatok megoldása során társaival együttműködik.
felismeri, jelentésük alapján csoportosítja és önállóan vagy segítséggel leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az élőlények, tárgyak, gondolati dolgok nevét kifejező szavakat
megkülönbözteti a szavak egyes és többes számát
hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;
felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert szavakat;
ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.
a több hasonló élőlény, tárgy vagy gondolati dolog nevét kis kezdőbetűvel írja;

a személynevek, állatnevek és a lakóhelyhez kötődő egyszerű egyelemű helyneveket nagy kezdőbetűvel írja le.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Helyesírási készség differenciált fejlesztése
Aktív szókincs fejlesztése
Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
Együttműködési képesség
Élőlény, tárgy, gondolati dolog neve
Kis- és nagy kezdőbetűs szavak másolása, tollbamondása, emlékezetből írása
Több hasonló élőlény, tárgy, gondolati dolog neve és helyesírása
Saját nevek helyesírása (egyszerű személynevek, állatnevek, helynevek, intézménynevek, címek)
Mondatkezdő nagybetű

Fogalmak
élőlények neve, tárgyak neve, gondolati dolgok neve, több hasonló név, saját név, önellenőrzés, hibajavítás, személynév, állatnév, helynév, intézménynév, címek neve

Témakör: Tulajdonságokat kifejező szavak
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.
Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a tulajdonságot kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;
ellentétes jelentésű és rokon értelmű kifejezéseket gyűjt, azokat a beszédhelyzetnek megfelelően használja szóbeli és írásbeli szövegalkotásban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Helyesírási készség differenciált fejlesztése
Aktív szókincs fejlesztése
Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
A megfigyelt és értelmezett fokozott melléknevek helyes írásmódja
Együttműködési képesség

Fogalmak

ellentétes jelentésű kifejezések, rokon értelmű szavak, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, tulajdonságot kifejező szó

Témakör: Mennyiségeket kifejező szavak
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik.
Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéssel megegyező rövid szavak leírásában követi a helyesírás szabályait;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri és önállóan vagy segítséggel helyesen leírja a mennyiségeket kifejező szavakat és azok fokozott alakjait;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Helyesírási készség differenciált fejlesztése
Aktív szókincs fejlesztése
Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
A megfigyelt és értelmezett fokozott számnevek helyes írásmódja
Együttműködési képesség

Fogalmak
különírás, szótő, toldalék, mennyiségeket kifejező szó

Témakör: Cselekvés, történés a múltban, jelenben, jövőben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra
A témakör sajátossága, hogy képességfejlesztésre épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége.

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az egyéni sajátosságaihoz mérten olvashatóan ír, törekszik a rendezett írásképre, esztétikus füzetvezetésre;
szavakat, szószerkezeteket, 3-4 szavas mondatokat leír megfigyelés és/vagy diktálás alapján;
megérti és használja az életkorának megfelelő (térbeli, időbeli) relációs szókincset;
írásbeli munkáját segítséggel vagy önállóan ellenőrzi és javítja;
feladatok megoldása során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

hangjelölés megismert szabályait jellemzően helyesen alkalmazza a tanult szavakban;
a kiejtéstől eltérő ismert szavakat megfigyelés, szóelemzés alkalmazásával megfelelően leírja;
kérdésre adott válaszában megfelelően toldalékolja a szavakat;
felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést kifejező szavakat;
megkülönbözteti a múltban, jelenben és jövőben zajló cselekvéseket, történéseket;
helyesen alkalmazza a szóbeli és írásbeli szövegalkotásában az idő kifejezésének nyelvi eszközeit;
felismeri, önállóan vagy segítséggel helyesen leírja az ismert cselekvést, történést kifejező szavakat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Helyesírási készség differenciált fejlesztése
Aktív szókincs fejlesztése
Fogalmazási alapismeretek
Tapasztalatokra épülő nyelvi fogalomrendszer
A megfigyelt és értelmezett igekötős igék helyes írásmódja
Együttműködési képesség

Fogalmak
múlt, jelen, jövő, egybeírás, különírás, szótő, toldalék, cselekvést jelentő szó

4. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A tanuló értelmesen és érthetően fejezze ki a gondolatait.
Aktivizálja a szókincsét a szövegalkotó feladatokban.
Használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat. Beszédstílusát igazítsa beszélgető partneréhez.
Kapcsolódjon be a csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe. A közös tevékenységeket együttműködő magatartással segítse.
Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson fel ismert szöveget. Életkorának megfelelő szöveget értsen meg néma olvasás útján.
Az olvasottakkal kapcsolatos véleményét értelmesen fogalmazza meg. Ismerjen, alkalmazzon néhány fontos olvasási stratégiát.
Tanulási tevékenységét fokozatosan növekvő időtartamban legyen képes tudatos figyelemmel irányítani.
Feladatainak megoldásához szükség szerint vegye igénybe az iskola könyvtárát.
A könyvekben, gyermekújságokban a tartalomjegyzék segítségével igazodjon el. Használja az ismert kézikönyveket.
A memoritereket szöveghűen mondja el.
Adott vagy választott témáról 8–10 mondatos fogalmazást készítsen a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával.
Az alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek legyenek. Biztonsággal ismerje fel a tanult szófajokat, és nevezze meg azokat szövegben is.
A begyakorolt szókészlet körében helyesen alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat.
Írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak legyenek.
Helyesírását önellenőrzéssel vizsgálja felül, szükség esetén javítsa.
Legyen tisztában a tanulás alapvető céljával, ítélőképessége, erkölcsi, esztétikai és történeti érzéke legyen az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlett.

Legyen nyitott, motivált az anyanyelvi képességek fejlesztése területén. Az anyanyelvi részképességeinek fejlettsége legyen összhangban, harmonikusan fejlődjön.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló
képes legyen mondanivalóját értelmesen, lényegre törően megfogalmazni szóban
olvasson fel előzetes felkészülés után ismert tartalmú szöveget pontosan, folyamatosan; használja a szövegfonetikai eszközöket
képes legyen 15-20 soros szöveg önálló olvasására, a szövegértés igazolására önálló feladatok megoldására: válaszadás, lényegkiemelés
ismerjen magyar költőket és írókat, hozzájuk kapcsolódó műveket
ismerje fel a mondatfajtákat, nevezze meg őket
nevezze meg a tanult szófajok esetében a szavak szófaját kérdőszavak segítségével
ismerje fel a tanult toldalékokat, a szavak toldalékos alakját írja le helyesen
ismerje fel az igealakokat
tudja az igekötős igék helyesírását ismert szavak esetében
tudja a begyakorolt szavak esetében a földrajzi nevek, intézmény nevek, címek, márkanevek és díjak helyesírását
ismerje fel a főnevek tárgyragját, a többes szám jelét
a hibákat javítsa tanítói segítséggel, önellenőrzéssel

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A **magyar nyelv és irodalom órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.
Ezért célunk a tanulók magyar nyelv és irodalmi műveltségének megalapozása, a felső tagozatra való felkészítés, az irodalom szeretete. Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, a házi feladat bemutatását, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagyon sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok.

A diagnosztikus mérést minden évfolyam esetén, a tanév elején végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló" tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.

A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul.
A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.

A szummatív értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.
A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

- Az első évfolyamon, második évfolyam első szöveges értékelést alkalmazunk.
- A **szöveges minősítés** a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

KIVÁLÓAN MEGFELELT
JÓL MEGFELELT
MEGFELELT
FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL

<u>Osztályzattal értékelhető:</u>

- Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
- Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat" (formatív értékelés);
- Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
- Hangos olvasás, néma olvasás, szövegértés
- Tollbamondások
- Szóbeli felelet;- memoriterek
- Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
- Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
- Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros csillagok, pontok kigyűlése esetén;

- Füzetvezetés (évi egy alkalommal).

Az írásbeli dolgozatok érdemjeggyel történő értékelésének szabályai:

2-4. osztályban:

Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 33% között	elégtelen	(1)
34% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

Jegyek jelölése színekkel

- a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal,
- a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés) jegyeit kékkel,
- Memoritereket zölddel

A **piros** jegy **1,5**-es szorzóval, a **kék** jegy és, a **zöld** jegy az értékének megfelelően kerül kiértékelésre.

Ismétlések, rendszerező összefoglalások, felmérések

Évfolyam	Fejlesztési feladatok	Ajánlott tevékenységformák Módszertani javaslatok	A fejlesztés várható eredménye
1.	Diagnosztikus értékelés: ▪ A jobb és balkezesség ▪ Az irányokban való tájékozódás ▪ A tanulói munkák elemzése Egyéni tanulási és társas sajátosságok megfigyelése	A tanulási folyamat szükség szerinti pontjain a tanultak ismétlése, gyakorlása, különös tekintettel az egyéni képességkülönbségekre Egyszerű feladatmegoldások formatív és szummatív jellegű felmérésekben. A tapasztalt hiányosságok pótlására irányuló gyakorlások	A tantervi követelmény elérése
2.	Témakörönként szerkesztett feladatlapon diagnosztikus értékelés	A tanultak felidézése, áttekintése és rendszerbe foglalása. A megszerzett tudás bizonyítása írásbeli feladatok megoldásával. Az elsajátítás szintjét vizsgáló formatív és szummatív felmérések írása. A tapasztalt hiányosságok pótlására irányuló gyakorlatok.	A tantervi követelmény elérése
3.	Témakörönként diagnosztikus felmérés, a szerkesztett feladatsorok szerint	A tanultak felidézése, áttekintése és rendszerbe foglalása. A megszerzett tudás bizonyítása írásbeli feladatok megoldásával. Az elsajátítás szintjét vizsgáló formatív és szummatív felmérések írása. A tapasztalt hiányosságok pótlására irányuló gyakorlatok.	A tantervi követelmény elérése
4.	Témakörönként diagnosztikus felmérés, a szerkesztett feladatsorok szerint	Az alsó tagozatban tanult nyelvtani ismeretek rendszerezése. A tanultak elsajátítása az alkalmazás szintjét vizsgáló formatív és szummatív felmérésekben. A tapasztalt hiányosságok pótlására irányuló gyakorlások.	A tantervi követelmények elérése.

Ajánlott szempontok a tanulói teljesítmények értékeléséhez

Az anyanyelv fejlettsége és fejlesztése szorosan összefügg a gondolkodás fejlettségével. A gondolkodás fejlettsége magasabb anyanyelv-használati szintet eredményez, az anyanyelv állapot fejlesztése pedig, árnyaltabb gondolkodást tesz lehetővé. Az anyanyelven való beszéd minden más tárgy tanulásának feltétele és eszköze, ezért a fejlesztés minden tantárgy feladata. A tanításnak nyelvhasználat-központúnak kell lennie, az értékelésnek ehhez alkalmazkodva rendkívül toleránsnak, alkalmazkodva a gyermeki gondolkodás egyéni szintjeihez is.
A kisiskolások anyanyelvi nevelésében is kitüntetett szerepe van a tanulás folyamatát kísérő, folyamatos fejlesztő értékelésnek. Ennek módja elsősorban szóbeli, ritkábban írásbeli. Célja, hogy megőrizze a kezdeti tanulási motiváltságot, segítse az esetleges lemaradások pótlását és átsegítse a tanulókat az új nyelvhasználati módok elsajátításának nehézségein, orientálja az igényes anyanyelvhasználat és a kultúraelsajátítás képességeinek, készségeinek megalapozását.

A szóbeli értékelés általában a tanító feladata, de értékelhetik a tanulók is egymást, önmagukat is (pl. felolvasáskor, írásbeli feladatok esztétikumának megítélésekor, versmondáskor, olvasmányok tartalmával kapcsolatos szóbeli beszámolók, gyűjtőmunka, dramatikus játékok, megjelenítések kivitelezésének megbeszélésekor).

A tanulók fejlesztésében és fejlődésük követésében megkülönböztetett szereppel bír az írásbeli munkák azonnali javítása, értékelése és javíttatása, valamint az e tapasztalatokra épülő, folyamatos, személyre szabott, differenciált gyakorlás. Igen fejlesztő hatású, ha a tanító az írásbeli feladatok megoldását rövid, figyelemfelhívó, orientáló írásbeli szöveges észrevételekkel, megjegyzésekkel kommentálja a továbbhaladást segítendő (pl. írásmunkák tartalmának, kivitelezésének, fogalmazványok tartalmának, helyesírásának, külső alakjának, tollbamondásra írás helyességének, feladatlapos munkák tartalmának ellenőrzésekor).

A szóbeli és az írásbeli értékelés egyaránt két szempontot vesz tekintetbe. Vizsgálja a relatív teljesítményt, regisztrálja a fejlődést, illetve a tanuló aktuális teljesítményét/fejlettségét összeveti az elvárt normákkal, fejlettségi kritériumokkal. Akkor éri el célját, ha segíti a diákot a vele szemben támasztott követelmények megértésében és az ezeknek való megfeleléshez vezető utak, módok megtalálásában, felismerésében és megvalósulásában.

V.1.2 Matematika

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

MATEMATIKA
Helyi tantárgyi tanterv

1-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Szabadon tervezhető*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés		
1.	4 + 1	144	**36**	180
2.	4 + 1	144	**36**	180
3.	4 + 1	144	**36**	180
4.	4	144		144

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 1-4. évolyam számára – Matematika

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma	Szabadon tervezhető órakeret óraszáma	Témakör összidőkerete
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	4	1	**5**
Rendszerezés, rendszerképzés	4	1	**5**
Állítások	4	1	**5**
Problémamegoldás	4	1	**5**
Szöveges feladatok megoldása	6	2	**8**
Szám és valóság kapcsolata	10	2	**12**
Számlálás, becslés	7	4	**11**
Számok rendezése	6	2	**8**
Számok tulajdonságai	10	2	**12**
Számok helyi értékes alakja	6	2	**8**
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	11	1	**12**
Alapműveletek értelmezése	11	1	**12**
Alapműveletek tulajdonságai	10	2	**12**
Szóbeli számolási eljárások	10	2	**12**
Fejben számolás	9	1	**10**
Alkotás térben és síkon	4	1	**5**
Alakzatok geometriai tulajdonságai	6	2	**8**
Transzformációk	3	2	**5**
Tájékozódás térben és síkon	4	1	**5**
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	9	1	**10**
Adatok megfigyelése	3	2	**5**
Valószínűségi gondolkodás	3	2	**5**
Évfolyam összesen	**144**	**36**	**180**

2. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma	Szabadon tervezhető órakeret óraszáma	Témakör összidőkerete
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	4	1	**5**
Rendszerezés, rendszerképzés	4	1	**5**
Állítások	4	1	**5**
Problémamegoldás	4	1	**5**
Szöveges feladatok megoldása	6	2	**8**
Szám és valóság kapcsolata	10	2	**12**
Számlálás, becslés	7	4	**11**
Számok rendezése	6	2	**8**
Számok tulajdonságai	10	2	**12**
Számok helyi értékes alakja	6	2	**8**
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	11	1	**12**
Alapműveletek értelmezése	11	1	**12**
Alapműveletek tulajdonságai	10	2	**12**
Szóbeli számolási eljárások	10	2	**12**
Fejben számolás	9	1	**10**
Alkotás térben és síkon	4	1	**5**
Alakzatok geometriai tulajdonságai	6	2	**8**
Transzformációk	3	2	**5**
Tájékozódás térben és síkon	4	1	**5**
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	9	1	**10**
Adatok megfigyelése	3	2	**5**
Valószínűségi gondolkodás	3	2	**5**
Évfolyam összesen	**144**	**36**	**180**

3. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma	Szabadon tervezhető órakeret óraszáma	Témakör összidőkerete
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	4	1	**5**
Rendszerezés, rendszerképzés	5	1	**6**
Állítások	5	1	**6**
Problémamegoldás	6	1	**7**
Szöveges feladatok megoldása	8	2	**10**
Szám és valóság kapcsolata	4	1	**5**
Számlálás, becslés	6	1	**7**
Számok rendezése	3	2	**5**
Számok tulajdonságai	8	1	**9**
Számok helyi értékes alakja	7	1	**8**
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	10	2	**12**
Alapműveletek értelmezése	3	2	**5**
Alapműveletek tulajdonságai	4	1	**5**
Szóbeli számolási eljárások	6	2	**8**
Fejben számolás	8	2	**10**
Írásbeli összeadás és kivonás	6	2	**8**
Írásbeli szorzás és osztás	6	2	**8**
Törtrészek	5	2	**7**
Negatív számok	3	1	**4**
Alkotás térben és síkon	6	1	**7**
Alakzatok geometriai tulajdonságai	7	1	**8**
Transzformációk	4	1	**5**
Tájékozódás térben és síkon	4	1	**5**
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	10	1	**11**
Adatok megfigyelése	3	1	**4**
Valószínűségi gondolkodás	3	2	**5**
Évfolyam összesen	**144**	**36**	**180**

4. évfolyam:	
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma
Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata	3
Rendszerezés, rendszerképzés	5
Állítások	4
Problémamegoldás	6
Szöveges feladatok megoldása	9
Szám és valóság kapcsolata	4
Számlálás, becslés	5
Számok rendezése	3
Számok tulajdonságai	9
Számok helyi értékes alakja	6
Mérőeszköz használata, mérési módszerek	11
Alapműveletek értelmezése	3
Alapműveletek tulajdonságai	4
Szóbeli számolási eljárások	6
Fejben számolás	7
Írásbeli összeadás és kivonás	6
Írásbeli szorzás és osztás	6
Törtrészek	5
Negatív számok	3
Alkotás térben és síkon	6
Alakzatok geometriai tulajdonságai	6
Transzformációk	4
Tájékozódás térben és síkon	3
Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése	9
Adatok megfigyelése	3
Valószínűségi gondolkodás	3
Évfolyam összesen	**144**

Matematika

Az alsó tagozatos matematikatanítás legfőbb célja a matematikai ismeretek és gondolati tevékenységek széles körű tapasztalati alapozása, valamint a kapcsolódó biztos matematikai készségek kialakítása, melyekre a későbbi évfolyamok építhetnek. Alapvető fontosságú, hogy a gyerekek valóságon alapuló saját cselekvő tapasztalataik és élményeik révén jussanak el jól megértett, sok szálon kapcsolódó ismeretekhez, mert ezek jelentik majd a hétköznapi életben hosszú távon használható tudásukat.

A matematika spirális felépítésének megfelelően alsó tagozaton széles körű tárgyi tevékenységek alapozzák meg a változatos képi ábrázolásokat, amelyek szükségesek a későbbi absztrakcióhoz, és alkalmassá teszik a tanulókat a felső tagozaton, középiskolában megjelenő szimbolikus gondolkodásra.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Az alkalmazható matematikatudás megszerzését segíti a tanulók ösztönzése kérdések, problémák megfogalmazására. Emellett a tanulók szabadabb kommunikációja érdekében fontos, hogy merjenek segítséget kérni a tanítótól és társaiktól, ha nehézségekbe ütköznek munkájuk során. Fontos az is, hogy a tanulóközösség természetesnek vegye, a tanulási folyamat részének tekintse a tévedést, a vitákat. Ez akár az egész tanulócsoportot érintő, interaktív formája az egymástól való tanulásnak.

A kommunikációs kompetenciák: A tanulók kommunikációs képességeinek fejlesztését segítik a kooperatív munkaformák, amelyek lehetőséget adnak a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség gyakorlására. Kezdetben saját kifejezőeszközeikkel kommunikálhatnak, például megmutatással, rajzzal, mozgással, saját szavakkal. Ezeket később fokozatosan segítünk egyre pontosabbá, szakszerűbbé tenni. Ez támogatja a matematika nyelvének megértését, a matematikai szövegalkotást, ami elengedhetetlen a matematikai gondolkodáshoz, a valóságos problémákat leíró matematikai modellek megalkotásához. A matematika nyelvének megfelelő alkalmazása a matematikai szókincs ismeretét, valamint a nyelvtani kapcsolatok helyes értését és használatát jelenti, amiket szintén alsó tagozaton alapozunk.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális eszközöket már ebben a nevelési-oktatási szakaszban is a tanulás, gyakorlás szolgálatába állítja, amikor egyszerű matematikai jelenségeket figyel meg számológépen, vagy számítógépes fejlesztő játékokat használ a műveletek, a problémamegoldás gyakorlására.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematikai gondolkodás fejlesztése szempontjából kiemelt szerepe van a logikai, a stratégiai és a véletlennel kapcsolatos játékoknak. Alsó tagozaton évfolyamonként spirálisan visszatérnek ugyanazok a témakörök, újabb elemekkel bővülve. Bizonyos tevékenységeket újra és újra elvégzünk, egyrészt azért, mert ez segíti az analógiák épülését, másrészt mert lehetőséget nyújt a kapcsolódási pontok keresésére, megértésére a matematika különböző területei és ismeretei között. Kiemelt szerepe van az alkotó gondolkodás fejlesztésének, ugyanis a gyermek azt érti meg, amit meg is alkot. Az alkotás segít, hogy a tanuló értve tudja megalkotni maga számára az új fogalmakat, beágyazva a formálódó fogalmi rendjébe.

Fontos, hogy egy-egy témakört, problémát, ismeretet több oldalról, sokrétűen és mind szemléletükben, mind matematikai tartalmukban egyaránt változatos eszközök használatával, tevékenységeken keresztül közelítsünk meg. Ez segíti, hogy a gondolkodás rugalmas maradjon, valamint a fogalmak és ezek egymás közti viszonyai, összefüggései igazán megértésre kerüljenek, elmélyüljenek.

Az ismeretek, fogalmak elmélyülését segíti az analógiás gondolkodás is, mely a felismert törvényszerűségeket alkalmazza hasonló vagy egészen más területeken. Ennek fejlesztése is fontos feladat az egyes témakörökben: a bővülő számkör fejben és írásban végzett műveletei során, a szabályjátékok kapcsán, a méréseknél, egyszerű és gondolkodtató szöveges feladatok

különbözőképpen megfogalmazott problémáiban, térben és síkban végzett alkotásoknál, illetve mindezen területek összekapcsolásakor. A tanulók a sokféle formában megjelenő közös jegyek alapján alakítják ki a fogalmak belső reprezentációját, ezért alsó tagozaton nem szerepelnek megtanulandó matematikai definíciók a tananyagban. A konkrét tevékenységek csak lassan válnak belsővé, gondolativá. Ennek kialakulásához megfelelő időt kell biztosítani, ami egyénenként eltérő lehet, és ritkán zárul le alsó tagozatban. A tanulók a tanórán hallott kifejezéseket először megértik, majd később maguk is helyesen használják azokat. A kerettantervben azok a fogalmak szerepelnek, amelyek helyes alkalmazását elvárjuk a tanulóktól, de a meghatározását nem.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Alsó tagozaton a matematikai fejlesztés fontos eszköze a játék, mely a személyiségfejlesztő és közösségépítő hatása mellett élvezetes módot kínál minden témakörnél a problémafelvetésre, problémaelemzésre, problémamegoldásra és a gyakorlásra.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A problémafelvetés és -megoldás során a tanuló maga fedezi fel a megoldáshoz vezető utat, megtapasztalja, hogy több lehetséges megoldási út is van. A különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét.

Az alsó tagozaton a témaköröket nem lehet élesen, órákra lebontva elkülöníteni. Az egyes témakörök egymást erősítik, kiegészítik, magyarázzák. A matematikatanítás így lesz igazán komplex. Minden órának szerves része a különféle problémák felvetése. A halmazok képzése, vizsgálata minden témakört áthat. Minden órán lehet számolást gyakorolni, szöveges feladatot megoldani, játékos formában, néhány percben. A gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodik a gyakori tevékenységváltás, és ez egyszerre több témakört is érinthet. A javasolt minimális óraszám tehát nem jelenti azt, hogy a témakört egymás utáni órákon kell feldolgozni, és azt sem, hogy az adott óraszám alatt egy-egy témakör lezárásra kerül. Az egyes témaköröknél megjelenő javasolt minimális óraszám inkább csak a tananyagelosztás időbeli arányaira igyekszik rámutatni, ugyanakkor nem jelöli ki az egyes témakörök fontossági sorrendjét. Azonban azoknál a témaköröknél, ahol kifejezetten fontosnak tartottuk, hogy minden órának részét képezzék, ott a javasolt óraszám mellett külön is feltüntettük: „A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!”

1. évfolyam

Az 1. osztály első félévét a matematikatanulás területén is előkészítő időszaknak tekintjük. Így biztosítható az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése, így adódik lehetőség a más-más óvodából érkező tanulók alapos megfigyelésére, képességeik feltérképezésére. Az előkészítő szakasz megnyújtásával lehetőség nyílik a pszichikus és kognitív funkciók fejlesztésére, megerősítésére, ami által a hátrányokkal induló tanulók is sikeresen felzárkózhatnak.

A képességek fejlesztése, a fogalmak érlelődése hosszú folyamat, amihez gazdag és változatos tapasztalatokra van szüksége minden tanulónak. Ez azt jelenti, hogy tervezéskor egységes szemlélettel kell tekinteni az összes tanulási területre. Egyéni tempóban, sokféle érzékelésre támaszkodva, mozgásokkal és manuálisan összekapcsolható tevékenységekkel indulnak el a tanulók az ismeretszerzés útján.

A matematikai fejlesztés szoros kapcsolatban áll a zenei, művészeti, technológiai és mozgásos fejlesztéssel.

Az előkészítő időszak félévében is megjelenhetnek jelek és egyedi számok, számjelek, elkezdődhet a szám- és műveletfogalom előkészítése összehasonlításokkal, meg- és leszámlálásokkal, mondókázásokkal, változások megfigyelésével. A tanulók érettségéhez, képességeihez igazodó differenciált tanítási, értékelési módszerek megválasztásával valósul meg a tervezés, melyben a differenciált fejlesztés, a többség mellett a lemaradók és a tehetségesebbek gondozása egyaránt teret kap. A differenciálás egyik lehetséges módja a digitális eszközökön való játék és feladatmegoldás vagy a hosszabb ideig biztosított eszközhasználat.
Első osztályban az óvodából érkező gyermekek könnyebb, fokozatosabb beilleszkedését segíti a 45 perces órák, az előre megírt tanmenetek rugalmas kezelése, a tanulók igényeinek, fejlődési tempójának megfelelően alakított és alakítható napirend. A tanítók rövidebb időintervallumonként váltanak a különböző jellegű tevékenységek között, ami a tanulók figyelmének hatékonyabb kihasználását is lehetővé teszi.
Ebben az időszakban történik meg minden témakör alapozása. Fontos, hogy ezek az alapok nagyon szilárdak legyenek, ezért a fő hangsúly a megértésen, fejlesztésen van, nem pedig a számonkérésen. Nem baj, ha még lassúbb a számolás, ha a tanuló még nem ismeri fel az összefüggéseket, segítő jelenlétével a tanító biztosítani tudja az előrehaladást. A fejben számolás egyes lépéseinek megértéséhez alkalmazott eszközök használatát engedhetjük addig, ameddig az eljárások értő, automatikus használata ki nem alakul.

TÉMAKÖR: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 + 1 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;
tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat;
két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;

két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Tárgyak, dolgok felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával, például csak hallással, csak tapintással
Tárgyak, dolgok tulajdonságainak felismerése különféle érzékszervekkel, mások kizárásával
Két vagy több dolog különbözőségének és azonosságának felismerése egy vagy több szempont alapján
Közös tulajdonságok megfigyelése személyeken, tárgyakon, képeken, alakzatokon, jeleken
A tulajdonságok változásának felismerése
Rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel
Adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint
Elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a válogatás folytatása
Megadott elemek egy tulajdonság szerinti kétfelé válogatása; a logikai „nem” használata a tulajdonság tagadására
Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem piros*
Konkrét tárgyak, készletek elemeinek halmazokba rendezése mozgásos tevékenységgel
Elemek elhelyezése halmazábrában
Tulajdonságok alapján igaz állítások megfogalmazása

FOGALMAK
tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
„Mi változott?” játék tanulókon, tárgyakon, „Nézd csak! Mi változott?” kártyakészleten történő változtatások megfigyelése
„Varázszsákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása
Activity-típusú játék különféle témakörökben mutogatással, rajzolással, körülírással
„Repül a…, repül a …” játék közös tulajdonság megfigyeléséhez
Játék tanító által készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal
Játék tanító által készített logikai kártyacsomaggal
„Kapuőr” útválasztó játék például: mozgással, logikai készletek elemeivel, számokkal, formákkal
Logikai lapokból „kígyó” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal
Táblás stratégiai játék, logikai lapokkal
Tanulók, tárgyak válogatása hulahoppkarikán belülre és kívülre
Átlátszó dobozokba logikai készlet elemeinek válogatása; részhalmazra vezető válogatás esetén a dobozok egymásba helyezése tanulói ötlet alapján

TÉMAKÖR: Rendszerezés, rendszerképzés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 + 1 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;
megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem" és a logikai „és" szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása
Barkochbázás konkrét dolgok kirakásával
Barkochbázás során felesleges kérdések kerülése, felismerése
Adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával
Különféle logikai készletek esetén (teljes rendszert alkotó legfeljebb 24 elemnél) a hiány felismerése a rendszerező tevékenység elvégzése után
Feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

„Elvitte a szarka" játék: hiányzó elem megtalálása rendszerezés segítségével
Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is
„Királyos" játék logikai lapokkal párban: egy kiválasztott elem jelképezi a királyt; az egyik játékos olyan lapot választ, ami a királytól két tulajdonságban tér el, a másik játékosnak olyan lapot kell választania, ami a királytól és a társa által választott laptól is két-két tulajdonságban tér el; a következő körben szerepcsere; veszít, aki nem tud rakni
Két szempont szerint elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása
Öltöztethető papírbaba különböző öltözékeinek kirakása
Többgombócos fagylaltok összeállítása színes korongokkal
Különböző „vonatok" kirakása megadott színes rudakból
Adott feltételeknek megfelelő építmények, szőnyegezések színes rúddal
Piros-fehér-zöld csíkokból 3 sávos zászlók összeállítása
Táncospárok, kézfogások szituációs játékokkal

TÉMAKÖR: Állítások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 + 1 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik", „nem mindegyik", „van köztük…", „egyik sem…" és a velük rokon jelentésű szavakat;
megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem" és a logikai „és" szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;
hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyakról, dolgokról, képről, történésről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján
Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése
Egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése
Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák

FOGALMAK
igaz-hamis

Javasolt tevékenységek
„Telefonos" játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy alkotást (tárgyakból, színes rudakból, alakzatokból, számokból) úgy, hogy más ne láthassa; ezután az alkotásról mond mondatokat, ami alapján a többieknek is ugyanazt kell létrehozniuk; lehet kérdezni, ha nem elegendő a megadott információ; ha mindenki kész, ellenőrzik az alkotásokat
„Rontó" játék: logikai lapokból, számokból, formákból alkotott kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása az új halmazra, és így tovább
„Jancsi bohóc azt mondja, hogy…" játék: állítások értékelése tárcsával, például zöld (mosolygós fej), ha igaz, piros (szomorú fej), ha hamis
„Mi kerülhet a dobozba?" játék: egy hiányos állítás változója egy doboz, amibe tárgyakat helyezve egészítjük ki a mondatot, majd döntünk az állítás igazságáról
„Foltozós" feladat: lyukas papírcsíkon hiányos állítás, például „A hmm-hmm-nek négy lába van"; ha úgy helyezzük a papírcsíkot, hogy a lyukon keresztül egy kutya képe látszik, akkor igaz az állítás, ha egy rigó képe látszik, akkor hamis

TÉMAKÖR: Problémamegoldás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 + 1 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
az értelmezett problémát megoldja;
a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
megoldását értelmezi, ellenőrzi;
kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat;
egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése
Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel
Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása
Egy- és kétlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is
Ismert problémák, feladatok megoldása változatos formákban
Részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

„Boltos” játék frontálisan irányítva vagy párban vagy csoportban: a tanító egy bolt kirakatát rendezi be (valós tárgyakkal vagy képekkel), és megadja a termékek árait; a tanulók a kirakatot nézve vizsgálják a termékeket és azok árait, boltost és vevőt választanak, vásárolnak játékpénzekkel, adott feltételnek megfelelő különféle kifizetéseket gyűjtenek
Útvonal keresése térbeli és síkbeli labirintusokban
Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, eszközökkel, például „kecske-farkas-káposzta”; „öntögetések”; „helycserélések”
Origamik készítése
Visszaemlékezés korábbi történések egymásutániságára a tanulók saját élményeivel kapcsolatban, játékok során vagy például az „Én elmentem a vásárba” című dal éneklésével
Cselekvéssor visszafelé lejátszása, például: megfordítható napi tevékenységek végzése oda-vissza, útvonalak bejárása, visszatalálás
Láncmesék lejátszása
Mesékben valamely cselekvés, körülmény változtatása esetén a következmények átgondolása: „Mi lenne, ha …”; Kalandválasztós történetek, például: Varró Dániel: Leprikónok átka
Műveletsor lejátszása sorba állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor lejátszása visszafelé
Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok
Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku (kisebb méretű, állatokkal, növényekkel...), Lakótelepi panoráma, futoshiki (több-kevesebb sudoku), binary sudoku

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok megoldása

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 + 2 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat;
megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
önállóan értelmezi a hallott, matematikai tartalmú szöveget;
nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Elmondott történés, helyzet értelmezése közösen eljátszással; megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal
Elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel
Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel
Szöveges feladatok megoldása a megjelenítésekről történő leolvasással
Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel
Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel
Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, nyíldiagram, halmazábra, sorozat tanítói segítséggel
Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül
Megoldás értelmezése az eredeti problémára, és ellenőrzés a szöveg szerinti szituációban
Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása
Egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel
Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkhoz, képekhez, képpárokhoz, adott matematikai modellhez, számfeladathoz

FOGALMAK

szöveges feladat, adat, ismeretlen adat, információ, ellenőrzés, szöveges válasz

Javasolt tevékenységek

Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is
Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például: „Ki az idősebb?”, „Kinek van kettővel több ceruzája?”, „Hány gombóc fagyit tudunk megenni összesen?”
Adott szituációt leíró minél több mondat gyűjtése csoportban, például „A bal kezemben 2-vel több ceruza van, mint a jobb kezemben”, „A jobb kezemben 2-vel kevesebb ceruza van, mint a bal kezemben”, „Ha a jobb kezembe még 2 ceruzát veszek, akkor ugyanannyi lesz, mint a

bal kezemben", „Ha a bal kezemből leteszek 2 ceruzát, akkor ugyanannyi lesz, mint a jobb kezemben"
Szöveges feladatról készült ábrák, rajzok összehasonlítása, értékelése; praktikus, de az értelmezést segítő ábrák gyűjtése

TÉMAKÖR: Szám és valóság kapcsolata
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint;
ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 20-as számkörben;
helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel" több, kevesebb fogalmakat;
érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, pénz) kapcsolatban 20-as számkörben;
használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Mennyiségek (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, pénz) összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi
A mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása
Halmazok elemszám szerinti összehasonlítása párosítással (egy-egy értelmű leképezéssel): több, kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 20- as számkörben
Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel
Szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 20-as számkörben
A mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban
Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján
Kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban
Számképek felismerése többfelé bontott alakban is 20-ig
Számok többfelé bontása 20-ig

FOGALMAK
kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás

Javasolt tevékenységek
Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például „Ki a magasabb?", „Melyik ceruza hosszabb?", „Melyik színes rúd rövidebb a kisujjadnál?"
Érzékszervi tapasztalatok gyűjtése mennyiségekről, darabszámokról, például „Bal kezedbe fogd a sötétkék rudat, csukott szemmel keress nála hosszabbat, rövidebbet, ugyanolyan

hosszút!", „Csukott szemmel döntsd el, melyik fonal hosszabb, melyik vastagabb!", „Melyik zsákban van több gesztenye?", „Csukott szemmel, hallás alapján döntsd el, hogy melyik zsákba ejtettem több gesztenyét!"
„Pénzcsörgető": a gyerekek csukott szemmel hallgatják, ahogy egy tálba pénzérméket ejtünk; „Mennyi a tálban lévő pénzérmék összege?", „Milyen értékű pénzeket csörgettünk, ha összesen 15 Ft van a tálban?"
„Helyi értékes pénzcsörgető": különböző hangot adó tálakba ejtjük az érméket; az egyeseket az egyik tálba, a tízeseket a másikba, tetszőleges sorrendben
Mennyiség megmaradásának vizsgálata, például különböző alakú üvegekbe öntögetéssel
Darabszám megmaradásának vizsgálata, például ugyanannyi korong sűrűn egymás mellett és széthúzva; ugyanannyi korong rendezetlen és rendezett alakzatban
Mennyiségekkel, darabszámokkal kapcsolatos megfigyelések párosítással, összeméréssel a környezetünkben, például „Miből van több? Székből vagy gyerekből? Széklábból vagy asztallábból?", „Jut-e mindenkinek lufi, pohár, szívószál, csákó?", „Melyik sál hosszabb?"
Párkereső (2-es, 3-as, 4-es pár) valahányasával előre becsomagolt apró tárgyakkal, az „ugyanannyik" elnevezése
„Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!" játék
Játék „pöttyöskártyával", például memóriajáték többféle szabállyal (párt alkot az azonos számosságú, kettő különbségű, együtt 10-et adó)
Játék dominókkal, például csapni kell arra, amelyiken összesen 7 pötty van
Gyorsolvasások tárgyképekkel, „pöttyöskártyákról"
Lufik számának bontása két csapat között a lufik ütögetésével: két csapat a saját térféléről lufikat ütöget a másik csapat térfelére; tapsra leállnak, megszámlálják, melyik térfélen hány lufi van
„Bontó gép" készítése sajtos és fogkrémes dobozból: a felső nyílásán bedobott apró tárgyakkal (például babszemekkel) megjelenített számot a belsejében lévő elválasztók segítségével felbontja kisebb számokra
„Korongforgatás": belső kép kialakítása a számok kétfelé bontásáról, például 6 kék korong és 0 piros, jobb szélső korong megfordítása, 5 kék korong és 1 piros, és így tovább
Szőnyegezések színes rudakkal

TÉMAKÖR: Számlálás, becslés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 + 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 20- as számkörben

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Meg- és leszámlálások egyesével
Számlálás során az utolsó számnév hozzákapcsolása az összességhez
Meg- és leszámlálások egyesével oda-vissza 20-as számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül
Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 20-as számkörben
Becslés szerepének, korlátainak megismerése
Becslés során a korábbi tapasztalatok és a becsülendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele
Becslés ellenőrzése párosítással, összeméréssel
Becslések értékelése

FOGALMAK
számlálás, becslés

Javasolt tevékenységek
Hétköznapi helyzetekben történő becslések, mérés számlálással, például „Hány lépés a tanteremtől az ebédlő?”, „Hány evőkanál egy tányér leves?”, „Hány harapással lehet megenni egy almát?”
Oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok, például taps elöl, taps fent, taps hátul, ugrás, dobbantás
Tevékenységek madzagra fűzött színes gyöngyökkel, például „Húzz külön adott számú gyöngyöt minél gyorsabban
Gyufaskatulyákban apró dolgok (például csavarok) számának becslése rázogatással

TÉMAKÖR: Számok rendezése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb
Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel
Sorszámok ismerete, alkalmazása
Számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 20-as számkörben
Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével
Leolvasások a számegyenesről
Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése
Számok helyének azonosítása számtáblázatokban

FOGALMAK
sorszám, számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd

Javasolt tevékenységek
Ugróiskolába tetszőleges számok írása, a számokon növekvő, majd csökkenő sorban végigugrálás
Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket növekvő vagy csökkenő sorrendben
Számvonal alkotása, például különféle színű gyufaskatulyákból, gyöngyökből
Korongszámegyenes készítése (pirosak és kékek 5-ös vagy 10-es váltakozásban)
Sorszámok alkalmazása versenyek eredményhirdetésekor
Sorszámok húzása várakozáshoz, például ki hányadik sorát olvassa egy versnek

Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például 1–20-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét
Gyufaskatulyákon számok 0–10-ig, mindben annyi csavar, amelyik szám rá van írva; a számokat lefordítjuk, a skatulyák tömege, rázogatása segítségével rendezzük növekvő, csökkenő sorrendbe a számokat
„Vigyázz6!” játék

TÉMAKÖR: Számok tulajdonságai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 + 2 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen írja az arab számjeleket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: 7+8,
Párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással
Számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse
Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya
Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban
Számjelek olvasása, írása

FOGALMAK
számjegy; egyjegyű, kétjegyű számok; páros, páratlan

Javasolt tevékenységek
„Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból
Gyorsolvasási gyakorlatok meglévő kártyákról vagy a gyerekek saját készítésű számképeiről, pöttyöskártyáiról
„Korongforgatás”
Szőnyegezések színes rudakkal
Számjelek megjelenítése nagymozgásokkal, például számjel alakúra formázott kötélen végiglépkedés, locsolókannával az iskolaudvaron, ujjal írás zsemlemorzsába

TÉMAKÖR: Számok helyi értékes alakja
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;

helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 20-ig.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Csoportosítások, beváltások valahányasával különféle eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel, abakusszal

Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel

Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően)

Csoportosítások, beváltások tízesével különféle eszközökkel, például: apró tárgyak, tojástartó, építőkockák, pénzek, abakusz

Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 20-as számkörben

FOGALMAK

csoportosítás, beváltás, leltár, bontott alak, tízes, egyes

Javasolt tevékenységek

Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés

Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában hármasával, majd ugyanannyi csomagolása négyesével; a csomagolások alapján készült leltárak összehasonlítása

Csomagolások leltárak alapján

Csomagolások átlátszatlan és átlátszó csomagolással

Csoportosítások rajzolt képeken

Leltárak kiolvasása különböző csoportosítások (köztük tízesével is) után

Játék logikai készlettel: csoportosítás, beváltás, gyűjtött vagyon összehasonlítása (6 háromszög ér 1 négyzetet, 2 négyzet 1 kört)

Számországok pénzeinek csoportosítása, beváltása, leltározása, adott összeg kifizetése legkevesebb számú „érmével”, például petákokkal (1, 3, 9, 27), fityingekkel (1, 2, 4, 8, 16)

Tevékenységek Dienes-készlettel

TÉMAKÖR: Mérőeszköz használata, mérési módszerek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 + 1 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;

helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról;

helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: cm, dm, m; cl, dl, l; dkg, kg;

ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;

ismer hazai pénzcímleteket 20- as számkörben;

alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;

összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való méréskor kapott mérőszámait;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása
Változatos mennyiségek közvetlen összemérése
Változatos mennyiségek összemérése közvetítő segítségével
Mérési módszerek megismerése
Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi, tenyérnyi
Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak
Tapasztalatszerzés a mennyiségről mint az egység többszöröséről
Mérőszám fogalmának megértése
Mennyiségek összehasonlítása; mennyivel nagyobb mennyiség, mennyivel kisebb mennyiség
Különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki
Azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb teszi ki ugyanazt a mennyiséget
Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: cm, dm, m; dl, l; kg
Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról
Skálázott mérőeszközök készítése alkalmi egységekkel, használata tanítói segítséggel
Szabványos mérőeszközök használata
Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok megismerése; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése
Az időmérés egységeinek megismerése: óra, perc
Egész órák és percek leolvasása különféle analóg és digitális órákról
Különböző pénzek címleteinek megismerése 20-as számkörben szituációs játékokban

FOGALMAK
összehasonlítás, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, cm, dm, m, dl, l, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év

Javasolt tevékenységek
Különböző hangok összehasonlítása, például „Melyik hang hosszabb-rövidebb, magasabb-mélyebb, hangosabb-halkabb?”
Különböző tömegű tárgyak, gyümölcsök, gesztenyék tömegének összehasonlítása érzésre két kézzel, majd ellenőrzése vállfamérleggel
Vállfamérleg és színes rudak segítségével különböző tömegek összemérése, a kettő közti különbség meghatározása
Hosszúság mérése arasszal, lépéssel, tyúklépéssel
Hosszúság mérése egyforma pálcikákkal, egyforma színes rudakkal
Mérőszalag készítése tenyér és ujj léptékekkel; színes rudak által meghatározott léptékekkel
Skálázott mérőedény készítése pohárnyi víz és többszörösének kiméréséhez
Mennyiségek becslése, majd a becslés ellenőrzése méréssel különböző objektív egységek esetén, például szakasz rajzolása, amelyik olyan hosszú, mint 2 világoskék rúd
1 perc becslése: mindenki becsukja a szemét, lehajtja a fejét, akkor nyitja ki a szemét, amikor úgy gondolja, hogy letelt az 1 perc

Tapasztalatgyűjtés arról, hogy mire elég 1 perc, például hány szót vagy hány számot lehet leírni 1 perc alatt; mennyit ver a szívünk nyugalmi helyzetben, hányat lehet ugrani, mennyit ver a szívünk mozgás után 1 perc alatt

TÉMAKÖR: Alapműveletek értelmezése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 + 1 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
helyesen értelmezi a 20-as számkörben az összeadást, a kivonást, hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
helyesen használja a műveletek jeleit;
megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség
szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen használja a műveletek jeleit;
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Összeadás és kivonás értelmezései darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel
Összeadás, kivonás értelmezése mint hozzáadás és elvétel
Összeadás, kivonás értelmezése mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása
Összeadás, kivonás értelmezése mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több
Kivonás értelmezése mint különbség kifejezése
Egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal
Történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése
Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése
Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel

FOGALMAK
összeadás, kivonás, összeg, különbség
Javasolt tevékenységek
Az összeadás, kivonás többféle értelmezésének lejátszása konkrét dolgokkal, például gyümölcsökkel, virágokkal, gesztenyékkel
Összeadás, kivonás kirakása univerzális modellekkel (például ujjakkal), korongokkal, színes rudakkal
Egyesítéses összeadás értelmezéséhez tárgyak mérése színes rudakkal, kupakokkal vállfamérlegen
Hozzátevéses összeadás lejátszása játéktáblán való lépegetéssel
Valós dolgok számának megállapítása szorzással, például azonos állatok lábainak száma
„Feladatküldés”: műveletről rajz, szöveg készítése
Összeadás, kivonás abakuszon, szorobánon

TÉMAKÖR: Alapműveletek tulajdonságai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség) változtatásának következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége
A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél
Hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 20-ig
Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése
Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
Szőnyegezések színes rudakkal
„Babos" játék összeadások és kivonások közti kapcsolatok megértéséhez, például a tanuló bal kezében 5 babszem van, jobb kezében 6; bal és jobb kéz egymás mellé téve „5+6 az ugyanannyi, mint 11", a két kéz keresztbe téve „6+5 az 11", a bal kéz hátra téve „11-5 az 6", bal kéz visszahozása után a jobb kéz hátra téve „11-6 az 5"
Színes rudak egymás mellé fektetésével a tényezők felcserélhetőségének tapasztalása, például 7 lila rúd = 6 fekete rúd: egymás után vonalba („hosszúságuk" érzékeltetése) és egymás mellé szőnyegezve („területük" érzékeltetése)
Műveletsor lejátszása egymás mellé állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor visszafelé való lejátszása

TÉMAKÖR: Szóbeli számolási eljárások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 + 2 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 20-as számkörben
Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 20-as számkörben
Bontások és pótlások alkalmazása
Számhoz számszomszédainak hozzáadása (6+7=6+6+1=7+7-1) és a nekik megfelelő kivonások elvégzése (13-6, 13-7)
Tízesátlépéses összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával

10 és 20 közötti számok és egyjegyűek összeadása, kivonása a 10-nél kisebb számokra vonatkozó összeadással, kivonással való analógia alapján
9 (8, 7) hozzáadása, elvétele 10-1 (10-2, 10-3) alakban
Különféle számolási eljárások megismerése és a tanuló számára legkézenfekvőbb kiválasztása, begyakorlása, például: 7+8=8+7=7+7+1=8+8-1=7+3+5=8+2+5=7+10-2

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
Mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése
Egyenlő tagok összeadása ujjak segítségével
„Hány ujjadat fogom? Hány ujjadat nem fogom?" játékos feladat párban
Számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során
Tojástartóval a 10-re pótlás és tízesátlépés lejátszása
Azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása, megosztása

TÉMAKÖR: Fejben számolás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 + 1 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
fejben pontosan összead és kivon a 20-as számkörben;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során
Fejben számolás 20-as számkörben

FOGALMAK
kerek tízes

Javasolt tevékenységek
„Boltos játék"
„Számfuttatás" játék
Láncszámolások
„Hajtogató"
Egy képről többféle művelet olvasása

TÉMAKÖR: Alkotás térben és síkon
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 + 1 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;

minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
sormintát, síkmintát felismer, folytat;
alkotásában követi az adott feltételeket;
síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
alaklemezt, vonalzót használ alkotáskor;
megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint
Építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján
Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel)
Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint
Sorminták, terülőminták kirakása és folytatása síkban, térben
Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és szükség szerint a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)
Adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása

FOGALMAK
alaprajz

Javasolt tevékenységek
Színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból, hengerekből (például vécépapír guriga) városépítés, várépítés
„Szobasarok” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból, árnyékok megfigyelése
„Szobasarok” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból
Kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből
Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére
„Telefonos játék”
Papírharmonika hajtása, a hajtások szélén nyírások, a papírlap szétnyitása után az ismétlődő minta megfigyelése, például egymás kezét fogó gyerekek
Terítő, hópehely készítése hajtogatott papírból való nyírással
Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények
Háromszögek, négyszögek nyírása egy egyenes vonal mentén, a keletkező síkidomok számának és alakjának vizsgálata

TÉMAKÖR: Alakzatok geometriai tulajdonságai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;
megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
különbséget tesz testek és síkidomok között;
kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon
Testek és síkidom modellek megkülönböztetése
Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas – nem lyukas”, „tömör”, „bemélyedése van”, „tükrös”
Sokféle alakú testek közül a gömb és a szögletes testek kiemelése érzékszervi tapasztalatok alapján
Sokszöglapokkal határolt testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése
Egyszerű, sokszöglapokkal határolt test lapjainak megszámlálása
Téglatest lapjainak megszámlálása
Válogatások előállított vagy megadott síkidomok között szabadon
Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, „lyukasság”, „szögek beugrása”, „tükrösség”
Sokféle alakú síklapok közül a körlap és a sokszögek kiemelése
Sokszögek előállítása során az oldal és csúcs szavak megismerése, használata
Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása
Sokszögek elnevezése oldalak és csúcsok száma szerint
Háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése
Sokszögek közül a nem négyzet téglalapok és négyzetek kiválogatása

FOGALMAK
test, síkbeli alakzat; sík, görbe felület; egyenes, görbe vonal; oldal, csúcs, lap, sokszög, körlap, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet

Javasolt tevékenységek
Olyan tárgycsoportban végzett válogatás, ami lehetőséget ad több szempont szerinti válogatásra (például: anyaguk szerint, színük szerint, alakjuk szerint); a figyelem ráirányítása a tárgyak alakja szerinti válogatásokra

Különféle hétköznapi tárgyak körülrajzolása, például plüssmackó, gumilabda, olló, dobókocka, kulcs; a körülrajzolások tapasztalatainak megbeszélése
Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható tárgyakkal, testekkel; letakart tárgyakkal, testekkel „vakon” tapogatva; hétköznapi tárgyakról készült fotókkal
Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható síkidomokkal
Két téglatest összeragasztása „L” alakba, az „L” alakú test lapok szerinti borítása színes papírral, a keletkező lapok számlálása
Síkidomok, testek alkotása például szívószálakból és madzagból, hurkapálcából és gyurmából
Háromszögek készítése különféle hosszúságú szívószáldarabokból, például: 3 cm, 6 cm, 5 cm; 3 cm, 6 cm, 9 cm (!); 3 cm, 6 cm, 10 cm
Négyszögek készítése szívószálból, annak megfigyelése, hogy az oldalak hosszúsága nem határozza meg az alakot
Négyszögek készítése szívószálból úgy, hogy két-két szívószál hossza egyenlő (színe azonos); a felfűzés sorrendjének változtatásával többek között a szomszédos és szemközti oldalak fogalmának megértése
Szöges táblán alakzatok kifeszítése gumikarikával megadott minta alapján vagy megadott feltétel szerint
Különféle ponthálókon, rácsokon alakzatok másolása megadott minta alapján vagy rajzolás megadott feltétel szerint

TÉMAKÖR: Transzformációk
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;
szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét
ellenőrzi a tükrözés helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;
térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban
Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével
Tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során; a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével
Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással
Sor- és síkminták készítése eltolással és tükrözéssel

FOGALMAK
tükörkép, tükörtengely

Javasolt tevékenységek
„Tükörjáték” során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép
Építések, mozgatások úgy, hogy a két kéz egyszerre ugyanazt csinálja egymás tükörképeként

Szimmetria tengelye szerint két különböző színnel színezett szív vizsgálata tükörrel; megadott ábrák vizsgálata, „Előállítható-e az adott szív és tükör segítségével az ábra? Ha igen, akkor hogyan?”
Papírlap egyik oldalára festékpaca nyomása, a papír másik felének ráhajtása, a papír szétnyitása, a készült minta kiegészítése
Összehajtott papírból alakzat kivágása
Összehajtott papírra rajzolt alakzat határvonalainak átbökése gombostűvel
Néhány kirakott logikai lap (színes rúd) tükörképének megépítése függőleges tengelyre nézve, vízszintes tengelyre nézve (ahogy a tóban látszik)

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben és síkon
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 + 1 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban tevékenységekkel és játékos szituációkkal
Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal
Útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása
Bejárt útvonal újrajárása emlékezetből
Téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgatásával
Függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé”, „alá” többféle értelmezése
Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel
Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva
Hely meghatározása sakktáblán
Tájékozódás négyzethálón

FOGALMAK
jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra, távolabb, közelebb

Javasolt tevékenységek
„Hideg-meleg” játék kincskeresésre
Irányokat jelölő szavak értelmezése térben és síkon, például tolltartó helyezése a szék mellé balra, jobbra, fölé, alá úgy, hogy a székhez nem nyúlunk; majd ceruza helyezése a füzet mellé balra, jobbra, fölé (!), alá (!) úgy, hogy a füzethez nem nyúlunk
Tájékozódás a babaházban: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás labirintusban és négyzethálós mintákon: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás vonalrendszerbe rajzolt házban és a ház „utcájában”: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le
„Telefonos” játék logikai lapokkal, mozaiklapokkal, színes rudakkal
„Különbségkereső” játék párban: két tanuló hátára ragasztott egy-egy kép közötti különbségek megtalálása

Ismert útvonal leírása szóban, például: „Hogyan jutsz az iskolából a játszótérre?”
Bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra
Szituációs játékban színházjegyek, mozijegyek alapján ülőhelyek megtalálása
„Vándorvezér” játék sakktáblán, például „f4-ről 2 mezőt felfele lépve hova jutunk?”
„Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...
Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak

TÉMAKÖR: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 + 1 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között;
szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármasokat;
a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése
Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése
Számpárok, számhármasok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
A problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek
Megfigyelt kapcsolatok megfordítása, például Anna alacsonyabb, mint Berci, Berci magasabb, mint Anna
Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal
Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között
Sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint

Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása
A mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok
Elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése
Megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban
Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
Gépjátékok szabályának felismerése
Gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, elemhármasok hiányzó elemének megtalálása
Megfigyelt szabály alapján további elempárok, elemhármasok alkotása
Sorozatban, gépjátékokban, táblázatban felismert összefüggés megfogalmazása saját szavakkal
Felismert kapcsolatok, összefüggések, szabályszerűségek szóbeli kifejezése
Sorozatok, szabályjátékok alkotása

FOGALMAK
szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár, számhármas

Javasolt tevékenységek
Kakukktojás-kereső játékok
„Mi változott?” játék
Ismétlődő mozgásos cselekvések, például tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás, tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás...
Alakzatokkal kirakott periodikus sorozat lejátszása, például 2 háromszög, 1 kör ismétlődik; a háromszögre tapsolunk, a körre dobbantunk
Ismétlődő ritmusjelek letapsolása
Sorozatok kirakása szöges táblán kifeszített alakzatokkal
„Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt
Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például: szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős
Több gyerek közötti kapcsolati háló megjelenítése rámutatással; a mutatás lejegyzése nyilakkal; például mindenki mutasson az idősebbre
„Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel

TÉMAKÖR: Adatok megfigyelése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adatokat gyűjt a környezetében;
adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
jellemzi az összességeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése
Tevékenységek során kapott adatok lejegyzése
Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal

Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen
Egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

FOGALMAK
adat

Javasolt tevékenységek
„Tornasor” játék: a tanulók oszlopokba rendeződnek valamilyen szempont szerint, például ki melyik hónapban, évszakban született; mekkora a lábmérete, kisujj mérete; hány betűből áll a neve
Versenyek eredményének feljegyzése, például „Ki tud több gyufaszálat egyesével felvenni a földről egy perc alatt?”; a versenyzők eredményének rögzítése négyzethálós papíron
Saját testméretek mérése, a kapott adatok elemzése, például fejkörfogat lemérése fejdísz készítéséhez papírcsíkkal, majd a papírcsíkok felragasztása függőlegesen egymás mellé; helyből távolugrás lemérése spárgával, spárgák felragasztása
Sajtos dobozokból oszlopdiagram építése, például „Kedvenc reggeli italod”

TÉMAKÖR: Valószínűségi gondolkodás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása
Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése
Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről
„Biztos”, „lehetséges, de nem biztos” és „lehetetlen” események megfigyelése kísérletek során
Véletlen események bekövetkezéseinek összeszámlálása, ábrázolása különféle módokon, például: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel

FOGALMAK
véletlen; „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” esemény; tipp

Javasolt tevékenységek
„Kukás” játékok

„Macska-egér harc” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a bábuk, az egér indul, 1-2-3-4-es dobásokra haladhat a dobott értéknek megfelelően, a macska pedig 5-6-os dobásra; utoléri-e a macska az egeret, mielőtt az egér a 20-as mezőn lévő egérlyukba ér?
„Teknős és nyúl” játék: 20 mezőből álló pályán haladnak a „versenyzők”; teknős 1-2-3-4-es dobásra mozdul, nyúl 5-6-ra; az nyer, aki hamarabb ér célba
Tippelős feladat: a tanulók házi kedvencei nevének felírása cetlikre; fajonkénti csoportosításuk (kutya, macska, akvárium stb.); a csoportosítás alapján oszlopdiagram készítése; a cetlik kalapba gyűjtése, majd húzás a kalapból; húzás előtt az oszlopdiagram jellemzőinek figyelembevételével tippelés, hogy milyen állat nevét húzzuk majd ki a kalapból
Valószínűségi kísérletek, például: 3 piros, 3 kék golyó közül 3 golyó húzása, majd 1 piros és 5 kék golyó közül 3 golyó húzása; „Melyik esetben könnyebb 3 egyformát húzni?”, „Tippelj!”, „Végezz 20-20 kísérletet!”
Kockákra számokat írunk a szabályostól eltérő módon, például 1; 2; 2; 3; 3; 4; játék ezekkel a kockákkal (Sárkányok erdeje játék)

1. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

Gondolkodási és megismerési módszerek
Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás.
Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása.
Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.
Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata.
Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.

Számtan, algebra
Számok írása, olvasása (20-as számkör). Helyi érték ismerete.
Római számok írása, olvasása (I, V, X).
Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok értése. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.
Számok képzése, bontása helyi érték szerint.
Matematikai jelek: +, –,=, <, >, ismerete, használata.
Összeadás, kivonás, bontás, pótlás.
Szorzótábla ismerete a százas számkörben.
Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
Páros és páratlan számok megkülönböztetése.
Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.

Összefüggések, függvények, sorozatok
Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása.
Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.

Geometria
Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.
A test és a síkidom megkülönböztetése.
Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.
Tájékozódási képesség, irányok ismerete.
A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: dm, m, dl, l, kg, óra, nap, hét, hónap, év. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése.
Mérőeszközök használata.

Valószínűség, statisztika

Adatokról megállapítások megfogalmazása.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Gondolkodási módszerek alapozása
A tanuló:
tudjon tárgyakat, elemeket sorba rendezni, összehasonlítani, szétválogatni megnevezett vagy választott tulajdonság alapján;
legyen képes a halmazok számosságának megállapítására;
használja helyesen a több, kevesebb, ugyanannyi szavakat, jeleket;
tudjon igaz-hamis állításokat alkotni; állítások helyességét eldönteni;
legyen képes növekvő és csökkenő számsorozatokat felismerni, képezni adott szabály alapján;
egyszerűbb esetekben tudja a sorozatok szabályát szóban megfogalmazni

Számtan, algebra
A tanuló:
tudja a halmazokat összehasonlítani számosságuk szerint;
biztosan írja, olvassa, rendezze sorba nagyság szerint a számokat húszas számkörben;
használja, értelmezze pontosan a relációs jeleket;
képezzen adott szabály alapján növekvő és csökkenő számsorozatokat;
ismerje a számok kéttagú összeg-és különbségalakjait húszas számkörben;
ismerje fel a páros és páratlan számokat;
tudja a számok egyes szomszédjait;
tudjon hozzátevést, elvételt tevékenységgel elvégezni, a műveletet szóban megfogalmazni;
legyen kellő gyakorlata az összeadás, kivonás, bontás, pótlás alkalmazásában;
tudjon egyszerű szövegösszefüggést lejegyezni rajzzal, számokkal, művelettel segítséggel

Geometria, mérés
A tanuló:
legyen képes helymeghatározásra a tanult kifejezések alkalmazásával;
ismerje fel, tudja kiválasztani az alakzatok közül a háromszöget, négyszöget és a kört;
tudjon hosszúságot, űrtartalmat, tömeget mérni választott és szabvány egységekkel tanítói segítséggel;
használja egyszerű szám és szöveges feladatokban a m, kg, l egységeket;
tudja helyesen alkalmazni a hét, nap, óra időtartamot.

2. évfolyam

A képességek fejlesztése, a fogalmak érlelődése hosszú folyamat, amihez gazdag és változatos tapasztalatokra van szüksége minden tanulónak. Ez azt jelenti, hogy tervezéskor egységes szemlélettel kell tekinteni az összes tanulási területre. Egyéni tempóban, sokféle érzékelésre támaszkodva, mozgásokkal és manuálisan összekapcsolható tevékenységekkel indulnak el a tanulók az ismeretszerzés útján.
A matematikai fejlesztés szoros kapcsolatban áll a zenei, művészeti, technológiai és mozgásos fejlesztéssel.
A gyerekek képességeihez igazodó differenciált tanítási, értékelési módszerek megválasztásával valósul meg a tervezés, melyben a differenciált fejlesztés, a többség mellett a lemaradók és a tehetségesebbek gondozása egyaránt teret kap. A differenciálás egyik

lehetséges módja a digitális eszközökön való játék és feladatmegoldás vagy a hosszabb ideig biztosított eszközhasználat.
A második osztály végére előirányzott tanulási eredmények elérésének útját és megvalósítását is, a cselekedtetés módszere vezérli. A kisgyerek a konkrét tárgyi tevékenységek során szerzett tapasztalatai alapján alakít ki belső reprezentációkat. A tevékenységekben szereplő tárgyi valóság képezi az absztrakt fogalmak tartalmát, és az ott átélt kapcsolatok alapozzák meg a fogalmak rendszerét. A saját testi mozgások, a hétköznapi életben előforduló tárgyak, dolgok és a már régóta rendelkezésre álló matematikai eszközök (például: logikai készlet, színes rudak) felhasználása megfelelő támaszt nyújtanak a cselekvő tapasztalatra épülő tanítás-tanulás megvalósításában.

TÉMAKÖR: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 + 1 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;
tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat;
két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Tárgyak, dolgok felismerése különféle érzékszervekkel, más érzékszervek kizárásával, például csak hallással, csak tapintással

Tárgyak, dolgok tulajdonságainak felismerése különféle érzékszervekkel, mások kizárásával
Két vagy több dolog különbözőségének és azonosságának felismerése egy vagy több szempont alapján
Közös tulajdonságok megfigyelése személyeken, tárgyakon, képeken, alakzatokon, jeleken
A tulajdonságok változásának felismerése
Rész-egész viszonyának vizsgálata tevékenységekkel
Adott elemek válogatása választott vagy megadott szempont szerint
Elkezdett válogatás során létrejövő halmazelemek közös tulajdonságának felismerése, megnevezése; címkézés, a válogatás folytatása
Megadott elemek egy tulajdonság szerinti kétfelé válogatása; a logikai „nem” használata a tulajdonság tagadására
Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem piros*
Konkrét tárgyak, készletek elemeinek halmazokba rendezése mozgásos tevékenységgel
Elemek elhelyezése halmazábrában
Tulajdonságok alapján igaz állítások megfogalmazása

FOGALMAK
tulajdonság, azonos, különböző, logikai „nem”

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
„Mi változott?” játék tanulókon, tárgyakon, „Nézd csak! Mi változott?” kártyakészleten történő változtatások megfigyelése
„Varázszsákból” kívánt tulajdonságú plüssállat, forma, logikai lap, tapintható számjegy, betű kiválasztása
Activity-típusú játék különféle témakörökben mutogatással, rajzolással, körülírással
„Repül a…, repül a …” játék közös tulajdonság megfigyeléséhez
Játék tanító által készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal
Játék tanító által készített logikai kártyacsomaggal
„Kapuőr” útválasztó játék például: mozgással, logikai készletek elemeivel, számokkal, formákkal
Logikai lapokból „kígyó” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal
Táblás stratégiai játék, logikai lapokkal
Tanulók, tárgyak válogatása hulahoppkarikán belülre és kívülre
Átlátszó dobozokba logikai készlet elemeinek válogatása; részhalmazra vezető válogatás esetén a dobozok egymásba helyezése tanulói ötlet alapján

TÉMAKÖR: Rendszerezés, rendszerképzés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 + 1 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
két- három, több szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;
megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Saját eszközök, felszerelések számbavétele és rendben tartása
Barkochbázás konkrét dolgok kirakásával
Barkochbázás során felesleges kérdések kerülése, felismerése
Adott halmaz elemeinek rendszerezése a tanító irányításával
Különféle logikai készletek esetén (teljes rendszert alkotó legfeljebb 24 elemnél) a hiány felismerése a rendszerező tevékenység elvégzése után
Feltételeknek megfelelő alkotások felsorolása egyszerű esetekben: két feltétel esetén, kis elemszámú problémánál

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
„Elvitte a szarka” játék: hiányzó elem megtalálása rendszerezés segítségével
Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is
„Királyos” játék logikai lapokkal párban: egy kiválasztott elem jelképezi a királyt; az egyik játékos olyan lapot választ, ami a királytól két tulajdonságban tér el, a másik játékosnak olyan lapot kell választania, ami a királytól és a társa által választott laptól is két-két tulajdonságban tér el; a következő körben szerepcsere; veszít, aki nem tud rakni
Két szempont szerint elemek táblázatba rendezése, hiányzó elem megtalálása
Öltöztethető papírbaba különböző öltözékeinek kirakása
Többgombócos fagylaltok összeállítása színes korongokkal
Különböző „vonatok” kirakása megadott színes rudakból
Adott feltételeknek megfelelő építmények, szőnyegezések színes rúddal
Piros-fehér-zöld csíkokból 3 sávos zászlók összeállítása
Táncospárok, kézfogások szituációs játékokkal

TÉMAKÖR: Állítások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 + 1 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat;

megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;
hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Konkrét tevékenységekhez kapcsolt köznyelvi és matematikai tartalmú kijelentések, állítások megfogalmazása adott helyzetről, személyekről, tárgyakról, dolgokról, képről, történésről, összességekről szabadon és irányított megfigyelések alapján
Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának eldöntése
Egyszerű, lezárt hiányos állítások igazságának megítélése
Egyszerű hiányos állítások kiegészítése igazzá vagy tévessé konkrét elemek, elempárok nevének, jelének behelyettesítésével, például személyek, tárgyak, színes rudak, formák

FOGALMAK
igaz-hamis

Javasolt tevékenységek
„Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy alkotást (tárgyakból, színes rudakból, alakzatokból, számokból) úgy, hogy más ne láthassa; ezután az alkotásról mond mondatokat, ami alapján a többieknek is ugyanazt kell létrehozniuk; lehet kérdezni, ha nem elegendő a megadott információ; ha mindenki kész, ellenőrzik az alkotásokat
„Rontó” játék: logikai lapokból, számokból, formákból alkotott kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása az új halmazra, és így tovább
„Jancsi bohóc azt mondja, hogy…” játék: állítások értékelése tárcsával, például zöld (mosolygós fej), ha igaz, piros (szomorú fej), ha hamis
„Mi kerülhet a dobozba?” játék: egy hiányos állítás változója egy doboz, amibe tárgyakat helyezve egészítjük ki a mondatot, majd döntünk az állítás igazságáról
„Foltozós” feladat: lyukas papírcsíkon hiányos állítás, például „A hmm-hmm-nek négy lába van”; ha úgy helyezzük a papírcsíkot, hogy a lyukon keresztül egy kutya képe látszik, akkor igaz az állítás, ha egy rigó képe látszik, akkor hamis

TÉMAKÖR: Problémamegoldás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 + 1 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
az értelmezett problémát megoldja;
a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;

megoldását értelmezi, ellenőrzi;
kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat;
egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzetben megoldás keresése
Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel
Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása
Egy- és kétlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is
Ismert problémák, feladatok megoldása változatos formákban
Részvétel egy- és többszemélyes logikai játékban

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
„Boltos” játék frontálisan irányítva vagy párban vagy csoportban: a tanító egy bolt kirakatát rendezi be (valós tárgyakkal vagy képekkel), és megadja a termékek árait; a tanulók a kirakatot nézve vizsgálják a termékeket és azok árait, boltost és vevőt választanak, vásárolnak játékpénzekkel, adott feltételnek megfelelő különféle kifizetéseket gyűjtenek
Útvonal keresése térbeli és síkbeli labirintusokban
Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, eszközökkel, például „kecske-farkas-káposzta”; „öntögetések”; „helycserélések”
Origamik készítése
Visszaemlékezés korábbi történések egymásutániságára a tanulók saját élményeivel kapcsolatban, játékok során vagy például az „Én elmentem a vásárba” című dal éneklésével
Cselekvéssor visszafelé lejátszása, például: megfordítható napi tevékenységek végzése oda-vissza, útvonalak bejárása, visszatalálás
Láncmesék lejátszása
Mesékben valamely cselekvés, körülmény változtatása esetén a következmények átgondolása: „Mi lenne, ha …”; Kalandválasztós történetek, például: Varró Dániel: Leprikónok átka
Műveletsor lejátszása sorba állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor lejátszása visszafelé
Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok
Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku (kisebb méretű, állatokkal, növényekkel...), Lakótelepi panoráma, futoshiki (több-kevesebb sudoku), binary sudoku

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok megoldása
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 + 2 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;

tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat;
megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Elmondott történés, helyzet értelmezése közösen eljátszással; megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal
Elmondott szöveges feladatok értelmezése közösen eljátszással, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel
Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal tanítói segítséggel
Szöveges feladatok megoldása a megjelenítésekről történő leolvasással
Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése tanítói segítséggel
Kérdés értelmezése, a keresendő adatok azonosítása tanítói segítséggel
Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen egyszerűsített rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, nyíldiagram, halmazábra, sorozat tanítói segítséggel
Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül
Megoldás értelmezése az eredeti problémára, és ellenőrzés a szöveg szerinti szituációban
Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása
Egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása tanítói segítséggel
Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkhoz, képekhez, képpárokhoz, adott matematikai modellhez, számfeladathoz

FOGALMAK
szöveges feladat, adat, ismeretlen adat, információ, ellenőrzés, szöveges válasz

Javasolt tevékenységek
Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is
Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például: „Ki az idősebb?”, „Kinek van kettővel több ceruzája?”, „Hány gombóc fagyit tudunk megenni összesen?”
Adott szituációt leíró minél több mondat gyűjtése csoportban, például „A bal kezemben 2-vel több ceruza van, mint a jobb kezemben”, „A jobb kezemben 2-vel kevesebb ceruza van, mint a bal kezemben”, „Ha a jobb kezembe még 2 ceruzát veszek, akkor ugyanannyi lesz, mint a bal kezemben”, „Ha a bal kezemből leteszek 2 ceruzát, akkor ugyanannyi lesz, mint a jobb kezemben”
Szöveges feladatról készült ábrák, rajzok összehasonlítása, értékelése; praktikus, de az értelmezést segítő ábrák gyűjtése
„Feladatküldés”: csoportonként adott modellhez szöveges feladat alkotása, a feladat továbbadása másik csoportnak, akik visszaküldik a megoldást; a feladatírók ellenőrzik

TÉMAKÖR: Szám és valóság kapcsolata

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint;
ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 100-as számkörben;
helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel" több, kevesebb fogalmakat;
érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, pénz) kapcsolatban 100- as számkörben;
használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
kis darabszámokat ránézésre felismer többféle rendezett alakban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Mennyiségek (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, pénz) összemérése, összehasonlítása: kisebb, kevesebb, nagyobb, több, ugyanakkora, ugyanannyi
A mennyiség, darabszám megmaradásának érzékszervi tapasztalatok során történő tudatosítása
Halmazok elemszám szerinti összehasonlítása párosítással (egy-egy értelmű leképezéssel): több, kevesebb, ugyanannyi relációk felismerése, megnevezése 100-as számkörben
Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel
Szám jelének hozzákapcsolása az ugyanannyi viszonyban lévő mennyiségekhez 100-as számkörben
A mennyiségi viszonyok kifejezésére szolgáló szavak, jelek értése és használata szóban és írásban
Számok tulajdonságainak vizsgálata cselekvő tapasztalatszerzés alapján
Kis darabszámok felismerése összkép alapján ránézésre többféle rendezett alakban
Számképek felismerése többfelé bontott alakban is 100-ig
Számok többfelé bontása 100-ig
Tapasztalatszerzés a 100-as számkör számainak mérőszámként való megjelenéséről (például: 28, 28 dl, 28 l, 28 kg; 64 tízes számszomszédjai, 64 cm, 60 cm-nél nagyobb és 70 cm-nél kisebb mennyiség; tízes csoportosítás érzékeltetése kirakással: 64 cm az 6 narancssárga rúd és 4 fehér kis kocka hosszúságú)

FOGALMAK

kisebb, nagyobb, ugyanakkora, több, kevesebb, ugyanannyi, párosítás, bontás

Javasolt tevékenységek

Relációs szókincs fejlesztése konkrét megjelenítéssel, például „Ki a magasabb?", „Melyik ceruza hosszabb?", „Melyik színes rúd rövidebb a kisujjadnál?"
Érzékszervi tapasztalatok gyűjtése mennyiségekről, darabszámokról, például „Bal kezedbe fogd a sötétkék rudat, csukott szemmel keress nála hosszabbat, rövidebbet, ugyanolyan hosszút!", „Csukott szemmel döntsd el, melyik fonal hosszabb, melyik vastagabb!", „Melyik

zsákban van több gesztenye?”, „Csukott szemmel, hallás alapján döntsd el, hogy melyik zsákba ejtettem több gesztenyét!”
„Pénzcsörgető”: a gyerekek csukott szemmel hallgatják, ahogy egy tálba pénzérméket ejtünk; „Mennyi a tálban lévő pénzérmék összege?”, „Milyen értékű pénzeket csörgettünk, ha összesen 15 Ft van a tálban?”
„Helyi értékes pénzcsörgető”: különböző hangot adó tálakba ejtjük az érméket; az egyeseket az egyik tálba, a tízeseket a másikba, tetszőleges sorrendben
Mennyiség megmaradásának vizsgálata, például különböző alakú üvegekbe öntögetéssel
Darabszám megmaradásának vizsgálata, például ugyanannyi korong sűrűn egymás mellett és széthúzva; ugyanannyi korong rendezetlen és rendezett alakzatban
Mennyiségekkel, darabszámokkal kapcsolatos megfigyelések párosítással, összeméréssel a környezetünkben, például „Miből van több? Székből vagy gyerekből? Széklábból vagy asztallábból?”, „Jut-e mindenkinek lufi, pohár, szívószál, csákó?”, „Melyik sál hosszabb?”
Párkereső (2-es, 3-as, 4-es pár) valahányasával előre becsomagolt apró tárgyakkal, az „ugyanannyik” elnevezése
„Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék
Játék „pöttyöskártyával”, például memóriajáték többféle szabállyal (párt alkot az azonos számosságú, kettő különbségű, együtt 100-at adó)
Gyorsolvasások tárgyképekkel, „pöttyöskártyákról”
Lufik számának bontása két csapat között a lufik ütögetésével: két csapat a saját térféléről lufikat ütöget a másik csapat térfelére; tapsra leállnak, megszámlálják, melyik térfélen hány lufi van
„Bontó gép” készítése sajtos és fogkrémes dobozból: a felső nyílásán bedobott apró tárgyakkal (például babszemekkel) megjelenített számot a belsejében lévő elválasztók segítségével felbontja kisebb számokra
Szőnyegezések színes rudakkal

TÉMAKÖR: Számlálás, becslés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 + 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 100- as számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Meg- és leszámlálások egyesével, ötösével, tízesével..
Számlálás során az utolsó számnév hozzákapcsolása az összességhez
Meg- és leszámlálások valahányasával, például kettesével, tízesével, ötösével, négyesével, hármasával oda-vissza 100-as számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül
Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 100-as számkörben
Becslés szerepének, korlátainak megismerése
Becslés során a korábbi tapasztalatok és a becsülendő mennyiség tulajdonságainak figyelembevétele
Becslés ellenőrzése párosítással, összeméréssel
Becslések értékelése

FOGALMAK
számlálás, becslés

Javasolt tevékenységek
Hétköznapi helyzetekben történő becslések, mérés számlálással, például „Hány lépés a tanteremtől az ebédlő?”, „Hány evőkanál egy tányér leves?”, „Hány harapással lehet megenni egy almát?”
„Számfuttatás” játék oda-vissza, tetszőleges számról indítva, tetszőleges „lépéssel”, például 60-tól 6-osával visszafelé
Oda-vissza számlálás közben periodikus mozdulatok, például taps elöl, taps fent, taps hátul, ugrás, dobbantás
„Lépj hozzám!” játékos feladat: a játékvezető a kör közepén áll, és egyesével kéri a játékosokat, hogy lépjenek hozzá egyforma lépésekkel, és fogjanak vele kezet, például „Anna, lépj hozzám 5 egyforma lépéssel!”, „Zsolt, lépj hozzám 24 egyforma lépéssel!”
12-es, 13-as… 16-os… 20-as gyűjtések; 30-nál nagyobb, de 100-nál kisebb darabszámú dolgok gyűjtése; 100-as gyűjtés apró tárgyakból leszámlálással és előrecsomagolt dolgok megszámlálásával
Tevékenységek madzagra fűzött színes gyöngyökkel, például „Húzz külön adott számú gyöngyöt minél gyorsabban!”, „Készíts négy egyforma csoportot!”; a felfűzés lehet összevissza vagy kettesével, ötösével, ... csoportosítva, 10-es, 20-as, 100-as számkörben tetszőlegesen megválasztott számú gyönggyel
Gyufaskatulyákban apró dolgok (például csavarok) számának becslése rázogatással

TÉMAKÖR: Számok rendezése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 100- as számkörben;
megnevezi a 100- as számkör számainak egyes, tízes szomszédjait
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Számok nagyság szerinti összehasonlítása bontott alakban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb
Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel
Sorszámok ismerete, alkalmazása
Számvonal, számegyenes alkotása, rajzolása, a számok helyének jelölésével 100-as számkörben
Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével
Leolvasások a számegyenesről
Számok, műveletes alakban megadott számok (például: 2+3; 10-3; 20:2, 5·2) helyének megkeresése a számegyenesen 100-as számkörben
Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése
Számok helyének azonosítása számtáblázatokban
Számok helyének azonosítása 10×10-es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig)
Számok változásának követése 10×10-es táblán (0–99-ig, valamint 1–100-ig)
Számok egyes, tízes szomszédainak ismerete, megnevezése 100-as számkörben

FOGALMAK
sorszám, számegyenes, számtábla, nagyobb, kisebb, növekedés, csökkenés, egyes számszomszéd, tízes számszomszéd

Javasolt tevékenységek
Ugróiskolába tetszőleges számok írása, a számokon növekvő, majd csökkenő sorban végigugrálás
Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes" létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket növekvő vagy csökkenő sorrendben
Számvonal alkotása, például különféle színű gyufaskatulyákból, gyöngyökből
Korongszámegyenes készítése (pirosak és kékek 5-ös vagy 10-es váltakozásban)
Lépkedések különféle, változatosan alkotott számvonalakon
Sorszámok alkalmazása versenyek eredményhirdetésekor
Sorszámok húzása várakozáshoz, például ki hányadik sorát olvassa egy versnek
Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak például 1–20-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a négyzetekben levő számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, akkor az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét
Gyufaskatulyákon számok 0–10-ig, mindben annyi csavar, amelyik szám rá van írva; a számokat lefordítjuk, a skatulyák tömege, rázogatása segítségével rendezzük növekvő, csökkenő sorrendbe a számokat
„Vigyázz6!" játék
Lépkedések 10×10-es táblán, nevezetes irányok megfigyelése
Üres 10×10-es táblán néhány megadott szám segítségével bizonyos helyek azonosítása
Számbarkochba „valaminél nagyobb", „valaminél kisebb" kérdések segítségével

TÉMAKÖR: Számok tulajdonságai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 + 2 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
ismeri a római számjelek közül az I, V, X, L, C jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen írja az arab számjeleket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Számok kifejezése művelettel megadott alakokban, például: 7+8, 21-6, 3·5
Párosság és páratlanság fogalmának alapozása tevékenységgel: párosítással és két egyenlő részre osztással
Hármasával, négyesével, ötösével… és 3, 4, 5… egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések során
Háromszögszámok, négyzetszámok megfigyelése különféle eszközökkel végzett alkotások során

Számok közti viszonyok megfigyelése, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse
Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya
Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban
Számjelek olvasása, írása

FOGALMAK
számjegy; egyjegyű, kétjegyű számok; páros, páratlan

Javasolt tevékenységek
„Bontó gép" készítése sajtos és fogkrémes dobozból
Gyorsolvasási gyakorlatok meglévő kártyákról vagy a gyerekek saját készítésű számképeiről, pöttyöskártyáiról
„Korongforgatás"
Szőnyegezések színes rudakkal
Shut the box típusú játék két kockával
„Ország, város" játék: sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása
Számjelek megjelenítése nagymozgásokkal, például számjel alakúra formázott kötélen végiglépkedés, locsolókannával az iskolaudvaron, ujjal írás zsemlemorzsába

TÉMAKÖR: Számok helyi értékes alakja
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
érti a számok tízesekből és egyesekből való épülését, tízesek és egyesek összegére való bontását;
érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 100-ig.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Csoportosítások, beváltások valahányasával különféle eszközökkel, például apró tárgyakkal, tojástartóval, színes rudakkal, pénzekkel, abakusszal
Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel
Leltárak készítése az elvégzett tevékenységek alapján nem tízes számrendszerekben (főleg 3-asával, 4-esével, 2-esével való csoportosítást követően)
Csoportosítások, beváltások tízesével különféle eszközökkel, például: apró tárgyak, tojástartó, építőkockák, pénzek, abakusz
Leltárak készítése 10-esével történő csoportosítások, beváltások után
Számok tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása és felismerése nem csak helyi érték szerint rendezett alakban
Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 100-as számkörben

FOGALMAK
csoportosítás, beváltás, leltár, bontott alak, tízes, egyes

Javasolt tevékenységek
Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában, az elkészült csomagolások alapján leltárkészítés
Adott számosságú apró dolog csomagolása csoportmunkában hármasával, majd ugyanannyi csomagolása négyesével; a csomagolások alapján készült leltárak összehasonlítása
Csomagolások leltárak alapján
Csomagolások átlátszatlan és átlátszó csomagolással
Csoportosítások rajzolt képeken
Leltárak kiolvasása különböző csoportosítások (köztük tízesével is) után
Játék logikai készlettel: csoportosítás, beváltás, gyűjtött vagyon összehasonlítása (6 háromszög ér 1 négyzetet, 2 négyzet 1 kört)
Számországok pénzeinek csoportosítása, beváltása, leltározása, adott összeg kifizetése legkevesebb számú „érmével", például petákokkal (1, 3, 9, 27), fityingekkel (1, 2, 4, 8, 16)
Tevékenységek Dienes-készlettel
Ismerkedés a szorobánnal

TÉMAKÖR: Mérőeszköz használata, mérési módszerek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 + 1 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról;
helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: cm, dm, m; cl, dl, l; dkg, kg;
ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;
ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 100-as számkörben;
alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való méréskor kapott mérőszámait;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Változatos mennyiségek érzékszervi összehasonlítása
Változatos mennyiségek közvetlen összemérése
Változatos mennyiségek összemérése közvetítő segítségével
Mérési módszerek megismerése
Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott alkalmi egységekkel, például: arasz, lépés, pohárnyi, kanálnyi, tenyérnyi
Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése választott objektív egységekkel, például: pálcikák, színes rudak
Tapasztalatszerzés a mennyiségről mint az egység többszöröséről
Mérőszám fogalmának megértése
Mennyiségek összehasonlítása; mennyivel nagyobb mennyiség, mennyivel kisebb mennyiség, hányszor akkora, hanyadrésze
Különböző mennyiségek mérése ugyanazzal az egységgel; annak megfigyelése, tudatosítása, hogy a nagyobb mennyiséget több egység teszi ki, a kevesebb mennyiséget kevesebb egység teszi ki

Azonos mennyiségek mérése különböző egységekkel; annak megtapasztalása, megfigyelése, hogy kisebb egységből több teszi ki ugyanazt a mennyiséget, nagyobb egységből kevesebb teszi ki ugyanazt a mennyiséget
Mennyiségek becslése, megmérése, kimérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: cm, dm, m; dl, l; kg
Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról
Skálázott mérőeszközök készítése alkalmi egységekkel, használata tanítói segítséggel
Szabványos mérőeszközök használata
Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok megismerése; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése
Az időmérés egységeinek megismerése: óra, perc, másodperc
Egész órák és percek leolvasása különféle analóg és digitális órákról
Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 100-as számkörben szituációs játékokban

FOGALMAK
összehasonlítás, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő, cm, dm, m, dl, l, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év

Javasolt tevékenységek
Különböző hangok összehasonlítása, például „Melyik hang hosszabb-rövidebb, magasabb-mélyebb, hangosabb-halkabb?”
Különböző tömegű tárgyak, gyümölcsök, gesztenyék tömegének összehasonlítása érzésre két kézzel, majd ellenőrzése vállfamérleggel
Vállfamérleg és színes rudak segítségével különböző tömegek összemérése, a kettő közti különbség meghatározása
Hosszúság mérése arasszal, lépéssel, tyúklépéssel
Hosszúság mérése egyforma pálcikákkal, egyforma színes rudakkal
Mérőszalag készítése tenyér és ujj léptékekkel; színes rudak által meghatározott léptékekkel
Skálázott mérőedény készítése pohárnyi víz és többszörösének kiméréséhez
Mennyiségek becslése, majd a becslés ellenőrzése méréssel különböző objektív egységek esetén, például szakasz rajzolása, amelyik olyan hosszú, mint 2 világoskék rúd
1 perc becslése: mindenki becsukja a szemét, lehajtja a fejét, akkor nyitja ki a szemét, amikor úgy gondolja, hogy letelt az 1 perc
Tapasztalatgyűjtés arról, hogy mire elég 1 perc, például hány szót vagy hány számot lehet leírni 1 perc alatt; mennyit ver a szívünk nyugalmi helyzetben, hányat lehet ugrani, mennyit ver a szívünk mozgás után 1 perc alatt

TÉMAKÖR: Alapműveletek értelmezése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 + 1 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
helyesen értelmezi a 100- as számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
helyesen használja a műveletek jeleit;

megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;
szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

helyesen használja a műveletek jeleit;
érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Összeadás és kivonás értelmezései darabszám és mérőszám tartalommal valóságos helyzetekben, tevékenységekkel, képpárokkal, képekkel, történetekkel
Összeadás, kivonás értelmezése mint hozzáadás és elvétel
Összeadás, kivonás értelmezése mint egyesítés, és mint az egészből az egyik rész meghatározása
Összeadás, kivonás értelmezése mint összehasonlítás: valamennyivel kevesebb, valamennyivel több
Kivonás értelmezése mint különbség kifejezése
Szorzás értelmezése tevékenységekkel egyenlő tagok összeadásaként
Többszörösök közötti kapcsolatok megértése a szorzás értelmezése alapján (pl. adott szám 4-szerese a számmal nagyobb az adott szám 3-szorosánál, adott szám 2-szeresének és 3-szorosának az összege a szám 5-szöröse)
A szorzó- és bennfoglaló táblák felépítése összefüggéseik szerint: 2-5-10, 2-4-8, 3-6-9, 7
Osztás mint bennfoglaló osztás és mint egyenlő részekre osztás értelmezése tevékenységekkel (például: szituációs játékok, különböző eszközökkel való kirakások)
Maradékos bennfoglaló osztás értelmezése tevékenységek során
Szorzás és a kétféle osztás kapcsolatának értelmezése tevékenységek során előállított képek, majd megadott ábrák alapján
Egyenlővé tevés tevékenységekkel és számokkal
Történésről, kirakásról, képről többféle művelet értelmezése, leolvasása, lejegyzése
Műveletről kirakás, kép, szöveges feladat készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése
Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése tanítói segítséggel

FOGALMAK

összeadás, kivonás, összeg, különbség, szorzás, bennfoglalás, egyenlő részekre osztás, művelet, egyenlővé tevés, többszörös

Javasolt tevékenységek

Az összeadás, kivonás többféle értelmezésének lejátszása konkrét dolgokkal, például gyümölcsökkel, virágokkal, gesztenyékkel
Összeadás, kivonás kirakása univerzális modellekkel (például ujjakkal), korongokkal, színes rudakkal
Egyesítéses összeadás értelmezéséhez tárgyak mérése színes rudakkal, kupakokkal vállfamérlegen
Hozzátevéses összeadás lejátszása játéktáblán való lépegetéssel
Valós dolgok számának megállapítása szorzással, például azonos állatok lábainak száma
Szorzat kirakása színes rudakkal, szorzat leolvasása mérőszalag segítségével
Bennfoglaló osztás kirakása tárgyakkal, például ceruzák dobozolása vagy lufik osztogatása
Egyenlő részekre osztás lejátszása, például süteményekkel, cukorkákkal, korongokkal

„Feladatküldés”: műveletről rajz, szöveg készítése
Összeadás, kivonás abakuszon, szorobánon

TÉMAKÖR: Alapműveletek tulajdonságai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Műveleti tulajdonságok megfigyelése változatos tevékenységek alapján: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása; például: 9+62 = 62+9; 25-17+5 = (25+5)-17; 3·9 = 3·5 + 3·4
A megértett műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél
Hiányos műveletek és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 100-ig
Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése
Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése és alkalmazása ellenőrzésnél

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
Szőnyegezések színes rudakkal
„Babos” játék összeadások és kivonások közti kapcsolatok megértéséhez, például a tanuló bal kezében 5 babszem van, jobb kezében 6; bal és jobb kéz egymás mellé téve „5+6 az ugyanannyi, mint 11”, a két kéz keresztbe téve „6+5 az 11”, a bal kéz hátra téve „11-5 az 6”, bal kéz visszahozása után a jobb kéz hátra téve „11-6 az 5”
„Hajtogató” segítségével a szorzótáblákon belüli és a szorzótáblák közti összefüggések felfedezése: 10×10-es négyzetrács hajtogatása a vonalak mentén, például 6×8-as téglalap hajtogatása után, félbehajtással 3×8 vagy 6×4, majd újabb félbehajtással 3×4, 6×2 vagy 3×4
Lépegetések számegyenesen, például 16-tól 35 lépés, 35-től 16 lépés
Színes rudak egymás mellé fektetésével a tényezők felcserélhetőségének tapasztalása, például 7 lila rúd = 6 fekete rúd: egymás után vonalba („hosszúságuk” érzékeltetése) és egymás mellé szőnyegezve („területük” érzékeltetése)
Négyzetrácson kertek bekerítése
Műveletsor lejátszása egymás mellé állított dobozokba apró tárgyak pakolásával, majd a műveletsor visszafelé való lejátszása

TÉMAKÖR: Szóbeli számolási eljárások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 + 2 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;
érti a 10-zel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 100-as számkörben a számok 10-zel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;
elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 100-as számkörben
Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 100-as számkörben
Bontások és pótlások alkalmazása
Számhoz számszomszédainak hozzáadása (6+7=6+6+1=7+7-1) és a nekik megfelelő kivonások elvégzése (13-6, 13-7)
Tízesátlépéses összeadás, kivonás bontások és 10-re pótlások alkalmazásával
10 és 20 közötti számok és egyjegyűek összeadása, kivonása a 10-nél kisebb számokra vonatkozó összeadással, kivonással való analógia alapján
100-as számkörben való összeadás, kivonás a 20-as számkörben tanultakkal való analógia alapján (tízesekre, egyesekre bontás felhasználásával)
9 (8, 7) hozzáadása, elvétele 10-1 (10-2, 10-3) alakban
Különféle számolási eljárások megismerése és a tanuló számára legkézenfekvőbb kiválasztása, begyakorlása, például: 7+8=8+7=7+7+1=8+8-1=7+3+5=8+2+5=7+10-2
Szorzó- és bennfoglaló táblák belső összefüggéseinek és egymás közti kapcsolatainak alkalmazása számolások során, például: 6·8=6·5+6+6+6=(6·4)·2; 8·4=(4·4)·2
Szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Mérőszalagon számok hozzáadása és elvétele színes rudak tetszőleges számhoz való hozzáillesztésével, például sötétkék színes rúddal 9 hozzáadása és elvétele; az analógiák megfigyelése
Egyenlő tagok összeadása ujjak segítségével
„Hány ujjadat fogom? Hány ujjadat nem fogom?” játékos feladat párban
Számképek felidézése, számok különböző tagolásainak megválasztása számolási eljárások során
Tojástartóval a 10-re pótlás és tízesátlépés lejátszása
Azonos művelet kapcsán a tanulók egyénileg alkalmazott számolási eljárásainak megfogalmazása, megosztása
„Boltos játék”: csak kerek tízesekkel lehet fizetni, a boltos visszaad

TÉMAKÖR: Fejben számolás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 + 1 óra

A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;

emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;
érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;
fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;
fejben pontosan számol a 100-as számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok megoldása során
Fejben számolás 100-as számkörben
Összeadás és kivonás kerek tízesekkel a 100-as számkörben
Összeadás és kivonás kerek tízesekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben
Összeadás és kivonás teljes kétjegyűekkel és egyjegyűekkel a 100-as számkörben
Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben eszközökkel, például tojástartókkal, számtáblázatokkal, abakusszal, pénzzel
Teljes kétjegyű számok összeadása és kivonása 100-as számkörben, fejben
A szorzó- és bennfoglaló táblákon belüli kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával
A szorzó- és bennfoglaló táblák közti kapcsolatok alapos megismerése, megértése tevékenységek, ábrák segítségével, és számolás a felfedezett összefüggések alkalmazásával
A 2-es, 5-ös, 10-es, 3-as, 4-es, 9-es szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek emlékezetből való felidézése tízszeresig
A 6-os, 7-es, 8-as szorzó- és bennfoglaló táblák eseteinek kiszámolása valamilyen számolási eljárás segítségével fejben tízszeresig
100-as számkörben szorzatok, hányadosok kiszámolása ismert szorzatokhoz való viszonyítással

FOGALMAK
kerek tízes

Javasolt tevékenységek
„Boltos játék”
„25 vagy semmi” játék párban
„Számfuttatás” játék
Láncszámolások
Szorzat alapján a társnál lévő szám kitalálása: a szorzatot a csoport mondja a két játékosnál lévő egy-egy szám összeszorzásával, a saját tényezőnket ismerjük
„Hajtogató”
Egy képről többféle művelet olvasása
5-10, 2-4-8, 3-6 szorzótáblák közti kapcsolatok vizsgálata ujjak segítségével, például 4 gyerek bal kezén mutat 3 ujjat, majd 4 gyerek két kezén mutat 3-3 ujjat; az egyes mutatásokról olvasások „számtannyelven”
5-10, 2-4-8, 3-6 szorzótáblák közti kapcsolatok vizsgálata korongok (vagy pénzek) kirakásával és azok tükrözésével különböző kiindulási helyzetekből, például két korong kirakása, tükörben látott korongok kirakása a tükör másik oldalára, az új kirakás tükrözése, és így tovább; az egyes helyzetekről olvasások „számtannyelven”

TÉMAKÖR: Alkotás térben és síkon

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 + 1 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
sormintát, síkmintát felismer, folytat;
alkotásában követi az adott feltételeket;
testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;
síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
alaklemezt, vonalzót használ alkotáskor;
megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Építés térbeli építőelemekből, testekből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint
Építés egyszerűbb nézetek, egyszerűbb alaprajzok alapján
Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel)
Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint
Sorminták, terülőminták kirakása és folytatása síkban, térben
Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és szükség szerint a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)
Adott feltételeknek megfelelő többféle alakzat, minta előállítása

FOGALMAK

alaprajz

Javasolt tevékenységek

Színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból, hengerekből (például vécépapír guriga) városépítés, várépítés
„Szobasarok” cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból, árnyékok megfigyelése
„Szobasarok” négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból
Kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből
Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére
„Telefonos játék”
Papírharmonika hajtása, a hajtások szélén nyírások, a papírlap szétnyitása után az ismétlődő minta megfigyelése, például egymás kezét fogó gyerekek
Terítő, hópehely készítése hajtogatott papírból való nyírással
Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények
Háromszögek, négyszögek nyírása egy egyenes vonal mentén, a keletkező síkidomok számának és alakjának vizsgálata

TÉMAKÖR: Alakzatok geometriai tulajdonságai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megkülönböztet, azonosít egyedi konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;
megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

különbséget tesz testek és síkidomok között;
kiválasztja megadott síkidomok közül a sokszögeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Válogatások előállított vagy megadott testek között szabadon
Testek és síkidom modellek megkülönböztetése
Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas – nem lyukas”, „tömör”, „bemélyedése van”, „tükrös”
Sokféle alakú testek közül a gömb és a szögletes testek kiemelése érzékszervi tapasztalatok alapján
Sokszöglapokkal határolt testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése
Egyszerű, sokszöglapokkal határolt test lapjainak megszámlálása
Téglatest lapjainak megszámlálása
Válogatások előállított vagy megadott síkidomok között szabadon
Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, „lyukasság”, „szögek beugrása”, „tükrösség”
Sokféle alakú síklapok közül a körlap és a sokszögek kiemelése

Sokszögek előállítása során az oldal és csúcs szavak megismerése, használata
Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása
Sokszögek elnevezése oldalak és csúcsok száma szerint
Háromszögek, négyszögek, körlapok felismerése, kiválogatása, megnevezése
Téglalap oldalainak és csúcsainak megszámlálása
Téglalap átlóinak és tükör tengelyeinek megfigyelése
Sokszögek közül a nem négyzet téglalapok és négyzetek kiválogatása

FOGALMAK
test, síkbeli alakzat; sík, görbe felület; egyenes, görbe vonal; oldal, csúcs, lap, sokszög, körlap, háromszög, négyszög, téglalap, négyzet

Javasolt tevékenységek
Olyan tárgycsoportban végzett válogatás, ami lehetőséget ad több szempont szerinti válogatásra (például: anyaguk szerint, színük szerint, alakjuk szerint); a figyelem ráirányítása a tárgyak alakja szerinti válogatásokra
Különféle hétköznapi tárgyak körülrajzolása, például plüssmackó, gumilabda, olló, dobókocka, kulcs; a körülrajzolások tapasztalatainak megbeszélése
Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható tárgyakkal, testekkel; letakart tárgyakkal, testekkel „vakon” tapogatva; hétköznapi tárgyakról készült fotókkal
Kakukktojásjátékok, felismerő játékok, párkereső játékok kézbe fogható síkidomokkal
Két téglatest összeragasztása „L” alakba, az „L” alakú test lapok szerinti borítása színes papírral, a keletkező lapok számlálása
Síkidomok, testek alkotása például szívószálakból és madzagból, hurkapálcából és gyurmából
Háromszögek készítése különféle hosszúságú szívószáldarabokból, például: 3 cm, 6 cm, 5 cm; 3 cm, 6 cm, 9 cm (!); 3 cm, 6 cm, 10 cm
Négyszögek készítése szívószálból, annak megfigyelése, hogy az oldalak hosszúsága nem határozza meg az alakot
Négyszögek készítése szívószálból úgy, hogy két-két szívószál hossza egyenlő (színe azonos); a felfűzés sorrendjének változtatásával többek között a szomszédos és szemközti oldalak fogalmának megértése
Szöges táblán alakzatok kifeszítése gumikarikával megadott minta alapján vagy megadott feltétel szerint
Különféle ponthálókon, rácsokon alakzatok másolása megadott minta alapján vagy rajzolás megadott feltétel szerint

TÉMAKÖR: Transzformációk
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;
szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;
ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;
térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban
Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével
Tárgyak, építmények, képek tükörképének kirakása, előállítása különböző tevékenységek során; a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével
Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással
Alakzatok eltolt képének előállítása térben és síkban mozgással, mozgatással, másolópapír segítségével
Sor- és síkminták készítése eltolással és tükrözéssel

FOGALMAK
tükörkép, tükörtengely, eltolt kép, mozgatás

Javasolt tevékenységek
„Tükörjáték" során a pár egyik tagja az eredeti, a másik pedig a tükörkép
Építések, mozgatások úgy, hogy a két kéz egyszerre ugyanazt csinálja egymás tükörképeként
Szimmetria tengelye szerint két különböző színnel színezett szív vizsgálata tükörrel; megadott ábrák vizsgálata, „Előállítható-e az adott szív és tükör segítségével az ábra? Ha igen, akkor hogyan?"
Papírlap egyik oldalára festékpaca nyomása, a papír másik felének ráhajtása, a papír szétnyitása, a készült minta kiegészítése
Összehajtott papírból alakzat kivágása
Összehajtott papírra rajzolt alakzat határvonalainak átbökése gombostűvel
Néhány kirakott logikai lap (színes rúd) tükörképének megépítése függőleges tengelyre nézve, vízszintes tengelyre nézve (ahogy a tóban látszik)

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben és síkon
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 + 1 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Irányokat, távolságokat jelölő szavak jelentésének megismerése térben és síkban tevékenységekkel és játékos szituációkkal
Tájékozódást segítő játékok, tevékenységek nagymozgásokkal
Útvonalak bejárása utánzással; az útvonal tudatosítása
Bejárt útvonal újrajárása emlékezetből
Téri tájékozódás mozgással, tárgyak mozgatásával
Függőleges és vízszintes síkon való tájékozódás tárgyak elhelyezésével, mozgatásával, például „fölé", „alá" többféle értelmezése
Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak jelentésének megismerése játékos tevékenységekkel

Irány és állás megfigyelése, követése az olvasáshoz, íráshoz kapcsolódva
Hely meghatározása sakktáblán
Tájékozódás négyzethálón

FOGALMAK
jobb, bal, le, fel, előtte, mögötte, mellette, kint, bent, előre, hátra, távolabb, közelebb

Javasolt tevékenységek
„Hideg-meleg" játék kincskeresésre
Irányokat jelölő szavak értelmezése térben és síkon, például tolltartó helyezése a szék mellé balra, jobbra, fölé, alá úgy, hogy a székhez nem nyúlunk; majd ceruza helyezése a füzet mellé balra, jobbra, fölé (!), alá (!) úgy, hogy a füzethez nem nyúlunk
Tájékozódás a babaházban: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás labirintusban és négyzethálós mintákon: jobbra, balra, előre, hátra, fel, le; tájékozódás vonalrendszerbe rajzolt házban és a ház „utcájában": jobbra, balra, előre, hátra, fel, le
„Telefonos" játék logikai lapokkal, mozaiklapokkal, színes rudakkal
„Különbségkereső" játék párban: két tanuló hátára ragasztott egy-egy kép közötti különbségek megtalálása
Ismert útvonal leírása szóban, például: „Hogyan jutsz az iskolából a játszótérre?"
Bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra
Szituációs játékban színházjegyek, mozijegyek alapján ülőhelyek megtalálása
„Vándorvezér" játék sakktáblán, például „f4-ről 2 mezőt felfele lépve hova jutunk?"
„Vonalvezetős" játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra...
Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak

TÉMAKÖR: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 + 1 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
elsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között;

szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármasokat;
a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Adott viszonyban lévő, adott összefüggésnek megfelelő párok keresése
Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése
Számpárok, számhármasok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
A problémákban szereplő adatok viszonyának felismerése, például: időrend, nagyságviszonyok, változások, egyenlőségek
Megfigyelt kapcsolatok megfordítása, például Anna alacsonyabb, mint Berci, Berci magasabb, mint Anna
Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
Sorozatok képzése tárgyakkal, mozgással, hanggal, valamilyen logikai készlet elemeivel, számokkal
Összefüggések keresése egyszerű sorozatok elemei között
Sorozat alkotása közösen értelmezett szabály szerint
Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott egyszerű periodikus sorozatok folytatása
A mindennapi életünkből jól ismert periódusok megfigyelése: évszakok, hónapok, hetek napjai, napszakok
Elkezdett sorozatok, táblázatok egyszerű szabályának felismerése
Megkezdett egyszerű szabályú sorozat folytatása mindkét irányban
Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
Gépjátékok szabályának felismerése
Gépjátékokban több eset kipróbálása után elempárok, elemhármasok hiányzó elemének megtalálása
Megfigyelt szabály alapján további elempárok, elemhármasok alkotása
Sorozatban, gépjátékokban, táblázatban felismert összefüggés megfogalmazása saját szavakkal
Felismert kapcsolatok, összefüggések, szabályszerűségek szóbeli kifejezése
Sorozatok, szabályjátékok alkotása

FOGALMAK
szabály, sorozat, számsorozat, növekvő, csökkenő, kapcsolat, számpár, számhármas

Javasolt tevékenységek
Kakukktojás-kereső játékok
„Mi változott?” játék
Ismétlődő mozgásos cselekvések, például tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás, tapsolás, dobolás, dobbantás, koppantás, ugrás, guggolás...
Alakzatokkal kirakott periodikus sorozat lejátszása, például 2 háromszög, 1 kör ismétlődik; a háromszögre tapsolunk, a körre dobbantunk
Ismétlődő ritmusjelek letapsolása
Sorozatok kirakása szöges táblán kifeszített alakzatokkal
„Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt
Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például: szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős

Több gyerek közötti kapcsolati háló megjelenítése rámutatással; a mutatás lejegyzése nyilakkal; például mindenki mutasson az idősebbre
„Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel

TÉMAKÖR: Adatok megfigyelése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adatokat gyűjt a környezetében;
adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
jellemzi az összességeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése
Tevékenységek során kapott adatok lejegyzése
Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése kirakással, rajzzal
Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása közösen
Egyenlő adatok keresése, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

FOGALMAK
adat, diagram

Javasolt tevékenységek
„Tornasor” játék: a tanulók oszlopokba rendeződnek valamilyen szempont szerint, például ki melyik hónapban, évszakban született; mekkora a lábmérete, kisujj mérete; hány betűből áll a neve
Versenyek eredményének feljegyzése, például „Ki tud több gyufaszálat egyesével felvenni a földről egy perc alatt?”; a versenyzők eredményének rögzítése négyzethálós papíron
Saját testméretek mérése, a kapott adatok elemzése, például fejkörfogat lemérése fejdísz készítéséhez papírcsíkkal, majd a papírcsíkok felragasztása függőlegesen egymás mellé; helyből távolugrás lemérése spárgával, spárgák felragasztása
Sajtos dobozokból oszlopdiagram építése, például „Kedvenc reggeli italod”

TÉMAKÖR: Valószínűségi gondolkodás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 + 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;

tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása
Valószínűségi kísérletek végzése, események megfigyelése
Játékos tapasztalatszerzés a véletlenről, a biztosról és a lehetetlenről
„Biztos", „lehetséges, de nem biztos" és „lehetetlen" események megfigyelése kísérletek során
Véletlen események bekövetkezéseinek összeszámlálása, ábrázolása különféle módokon, például: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel
A „biztos" és „lehetetlen" cáfolata ellenpélda mutatásával

FOGALMAK
véletlen; „biztos", „lehetséges, de nem biztos", „lehetetlen" esemény; tipp

Javasolt tevékenységek
„Kukás" játékok
„Macska-egér harc" játék: 100 mezőből álló pályán haladnak a bábuk, az egér indul, 1-2-3-4-es dobásokra haladhat a dobott értéknek megfelelően, a macska pedig 5-6-os dobásra; utoléri-e a macska az egeret, mielőtt az egér a 100-as mezőn lévő egérlyukba ér?
„Teknős és nyúl" játék: 100 mezőből álló pályán haladnak a „versenyzők"; teknős 1-2-3-4-es dobásra mozdul, nyúl 5-6-ra; az nyer, aki hamarabb ér célba
Tippelős feladat: a tanulók házi kedvencei nevének felírása cetlikre; fajonkénti csoportosításuk (kutya, macska, akvárium stb.); a csoportosítás alapján oszlopdiagram készítése; a cetlik kalapba gyűjtése, majd húzás a kalapból; húzás előtt az oszlopdiagram jellemzőinek figyelembevételével tippelés, hogy milyen állat nevét húzzuk majd ki a kalapból
Valószínűségi kísérletek, például: 3 piros, 3 kék golyó közül 3 golyó húzása, majd 1 piros és 5 kék golyó közül 3 golyó húzása; „Melyik esetben könnyebb 3 egyformát húzni?", „Tippelj!", „Végezz 20-20 kísérletet!"
Kockákra számokat írunk a szabályostól eltérő módon, például 1; 2; 2; 3; 3; 4; játék ezekkel a kockákkal (Sárkányok erdeje játék)

2. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

Gondolkodási és megismerési módszerek
Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás.
Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása.
Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.
Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata.
Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.

Számtan, algebra
Számok írása, olvasása (100-as számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma.
Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C).
Számok helye a számegyenesen. Számszomszédok értése. Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.

Számok képzése, bontása helyi érték szerint.
Matematikai jelek: +, –, •, :, =, <, >, ( ) ismerete, használata.
Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban
Szorzótábla ismerete a százas számkörben.
A műveletek sorrendjének ismerete.
Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
Páros és páratlan számok megkülönböztetése.
–Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.

Összefüggések, függvények, sorozatok
Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása.
Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.

Geometria
Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.
A test és a síkidom megkülönböztetése.
Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.
Tájékozódási képesség, irányok ismerete.
A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése. Mérőeszközök használata.
Közös tevékenységekben, csoportokban képes dolgozni, gondolkodni, társait segíteni, együttműködni.

Valószínűség, statisztika
Adatokról megállapítások megfogalmazása.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Gondolkodási módszerek alapozása
A tanuló:
tudja halmazok számosságát megállapítani és összehasonlítani;
tudjon halmazokat képezni adott tulajdonság alapján;
nevezze meg kiválogatott elemek közös tulajdonságát;
tudja állítások igazságát eldönteni, igaz állításokat fogalmazni;
legyen képes tárgyakat, számokat sorba rendezni adott szempont szerint;
ismerje a szöveges feladat megoldásának menetét;
ismerjen fel és képezzen számsorozatokat adott szabály alapján;
összetartozó elempárok keresése.

Számtan, algebra
A tanuló:
tudjon tárgyakat meg- és leszámolni egyesével, kettesével, ötösével, tízesével;
ismerje a számok nevét és jelét 100-as számkörben;
tudjon számokat összehasonlítani nagyság szerint, sorba rendezni 100-as számkörben;
találja meg a számok helyét a számegyenesen;
ismerje fel a számok összegalakját, különbségalakját, kétténye zős szorzatalakját, és hányados-alakját;
tudja értelmezni az összeadást, kivonást, szorzást, osztást 100-as számkörben;

végezze el az összeadást, kivonást 100-as számkörben;
ismerje biztonságosan a kisegyszeregyet;
ismerje a maradékos osztást;
ismerje fel a műveletek közötti kapcsolatokat;
tudjon megoldani egyszerű szöveges feladatokat.

Geometria, mérés
A tanuló:
ismerje fel a téglalapot, négyzetet;
tudjon létrehozni testeket, síkidomokat másolással;
tudjon alakzatokat csoportosítani, válogatni megadott szempont szerint;
ismerje, használja a tanult szabványegységeket;
végezzen gyakorlati méréseket a tanult szabvány mértékegységekkel;
ismerje, használja helyesen a mérőeszközöket

3. évfolyam

Az első két évet meghatározó alapozó tevékenységek folytatása mellett ebben az időszakban fokozatosan több szerepet kapnak a fogalmi gondolkodást előkészítő megfigyelések, az összefüggések felfedeztetése, a képi információk feldolgozása és az általánosítás. A tanulók egyre önállóbban értelmezik a hallott, olvasott matematikai tartalmú szövegeket, és maguk is alkotnak ilyeneket szóban és írásban.
A kapcsolatok, összefüggések, feltételezések és magyarázatok felismerése és értelmezése hozzátartozik a fogalmak építéséhez és egyben a kreatív, problémamegoldó és logikai gondolkodás fejlődéséhez. A tanulási folyamat szerves részeként nagy szerepet kap a vélemények megfogalmazása, meghallgatása, ütköztetése. A tanulók munkájának értékelésében hangsúlyt kap az önismeretet és önértékelést alakító szempontok tudatosítása. Mindezek segítik a tanulókat a felső tagozatba lépéskor az átmeneti nehézségek leküzdésében.
A kis számok körében – az első két évfolyamon – megkezdett számfogalom-alakítást tovább erősítjük a nagyobb számkör segítségével, és tapasztalatot szerzünk a nagyobb számokról. Emellett tevékenységeket végzünk a tört számok és a negatív számok fogalmának alapozására. Fontos továbblépés, hogy a 4. évfolyam végére rutinszerűvé válik az alapműveletek végzése a 100-as számkörben.
A mérési tapasztalatok gazdagodnak, de még mindig a mennyiségek helyes képzetének kialakítása a fontos. Az eszköz nélküli átváltás nem követelmény.
A tanulók a geometriai feladatok során is egyre önállóbban és pontosabban meg tudják fogalmazni észrevételeiket, jellemezni tudják alkotásaikat. Negyedik évfolyam végére a sok tevékenység eredményeként bizonyos fogalmakról biztos tapasztalattal rendelkeznek, melyekre szükségük lesz a felső tagozaton.

TÉMAKÖR: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;

játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;
tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;
megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat;
két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Barkochbázás konkrét tárgyak kirakása nélkül
Barkochba játékokban minél kevesebb kérdésre törekvés
Személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint
Elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása
A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem” használata
Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem kör*
Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak keresése, értése: a logikai „nem” és a logikai „és”
Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és”-sel
Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazábra egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög
A kétszer kétfelé (két szempont szerint) válogatás ábrázolása Venn-diagramon
Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása
Két szempont egyidejű figyelembevétele, például: háromjegyű és számjegyeinek összege 8; tükrös és négy szöge van
A logikai „és” helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére

FOGALMAK
logikai „nem”, logikai „és”

Javasolt tevékenységek
Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is
Játék tanulók által csoportban készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal
Játék tanulók által csoportban készített logikai kártyacsomaggal
„Ország, város” játék számokkal: egy-egy oszlopnak egy-egy számtulajdonság felel meg; sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása
„Kapuőr” útválasztó játék két kapuőrrel
„Ki jut a várba?” játék
Játék logikai lapokkal
Tanulók, tárgyak válogatása két tulajdonság szerint két külön hulahoppkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, tanulói ötlet alapján a hulahoppkarikák összehúzása (metszetképzés)
Tárgyak, képek, alakzatok, számok válogatása két tulajdonság szerint papírlapra és madzagkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, a papírlappal és a madzagkarikával metszetképzés

TÉMAKÖR: Rendszerezés, rendszerképzés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;
megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Elemek sorozatba rendezése az egyező és eltérő tulajdonságok száma alapján (például: a szomszédos elemek pontosan egy tulajdonságban különbözzenek)
A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor

Alkalmilag összeállított készletek és különféle teljes logikai készletek elemeinek egy vagy több szempont szerinti válogatása, rendszerezése tevékenységgel, mozgással
Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint, különböző módszerekkel, például: táblázat, fadiagram, ágrajz
Teljes rendszert alkotó legfeljebb 48 elemnél a hiány felismerése a rendszerezés elvégzése után
Az összes, a feltételeknek megfelelő alkotás felsorolása egyszerű esetekben: 2-3 feltétel esetén, kis elemszámú problémánál

Javasolt tevékenységek
Logikai lapokból „kígyó” vagy „háló” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal
„Királyos játék” logikai lapokkal
Logikai készlet elemeinek körberakása egy különbséggel
Két elem között további elemek segítségével útvonal építése a szomszédos elemekre vonatkozó feltétel alapján
3×3-as, 4×4-es táblázatba elemek rendezése feltételek alapján, például legyen közös tulajdonság soronként; lerakott elemek átrendezése; hiányzó elemek pótlása
Úthálózaton való végighaladás: az elágazásokba útjelző táblákat rakunk a logikai készlet elemeinek tulajdonságai szerint; az úthálózatot a gyerekek végigjárják kezükben egy logikai elemmel; a megfelelő helyre kell érkezniük; az úthálózatot lerajzolják ágrajzként, a saját útvonalukat jelölik
„Elvitte a szarka” játék, hiányzó elemek megtalálása
Egyszerű logikai készlet készítése csoportmunkában, például tejfölös poharakból; faágakból; spárgákból
Logikai készlet elemeiből feltételeknek megfelelő összes elem kiválasztása, ágrajz kiegészítése, alkotása
Szendvicsek készítése – összes lehetőség kirakása
Sorba rendezős feladat: sorban mindenki rak egy új lehetőséget, például 2 piros, 2 kék gyöngyöt fűz fel fogpiszkálóra, úgy, hogy számít a sorrend; ha nem tud rakni, passzol, aki jót rakott, kap egy zsetont, aki olyat rak, ami már volt, visszaad egy zsetont; amikor már senki sem tud rakni, közösen megbeszélik, hogy miért nincs több a kirakott elemek rendszerezésével
Geometriai alkotások során az adott feltételeknek megfelelő alkotások gyűjtése, rendszerezési szempontok keresése tanítói segítséggel, például tetromino elemeinek megalkotása; 3×3-as pontrácson különböző háromszögek alkotása

TÉMAKÖR: Állítások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat;
megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;

tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;
hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján
Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése
Adott halmazra és egyes részeire vonatkozó állítások megfogalmazása
Halmazra és a halmaz részhalmazaira vonatkozó állítások igazságának eldöntése
Igaz és hamis állítások alátámasztására példák és ellenpéldák keresése, felsorolása
Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá; kis elemszámú alaphalmazon az összes igazzá tevő elem, elempár megkeresése
Lezárt hiányos állítások igazságának megítélése

Javasolt tevékenységek
„Telefonos” játék
„Rontó” játék
„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, 1 hamisat, 2 igazat; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis
Papírcsíkon egy olyan állítás szerepel, amely két helyen is hiányos, a hiányt konkrét dobozok jelzik; a mondat kiegészítése azzal, hogy a dobozokba elemeket választunk, például: „A … rúd hosszabb, mint a … rúd”, olyan rúdpárok keresése, amelyek igazzá teszik a mondatot, illetve amelyek hamissá
„Mastermind” játék színekkel és számokkal

TÉMAKÖR: Problémamegoldás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
az értelmezett problémát megoldja;
a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
megoldását értelmezi, ellenőrzi;
kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat;
egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzet felismerése, arra megoldás keresése

Hiányzó információk pótlása méréssel, számlálással, információgyűjtéssel
Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással
Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása
A kapott megoldás visszahelyezése a szituációba, a megoldás értelmezése
Ellenőrzés: a kapott megoldás megfelel-e a megadott feltételeknek
Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán
Többlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is
Visszafelé gondolkodással következtetéses feladatok megoldása
Egyszerű következtetéses szöveges feladatok megoldása, például: tevékenységgel, ábrarajzolással, szakaszos ábrázolással
Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése
Egy- és többszemélyes logikai játékban egy-két lépéssel előre tervezés
Többféle megoldási mód keresése, a különböző megoldási módok értékelése

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
A gyerekek hétköznapi életével kapcsolatos információk gyűjtése csoportokban, például menetrend, nyitvatartási idő, belépődíjak, árak, étteremben étlap, boltban árak
Adatok felhasználása csoportmunkában, például plakát tervezéséhez; képzelt interjú lejátszásához
Kirándulás, kulturális program (múzeum-, színházlátogatás) tervezése: útiterv, költségek, időbeosztás, ismertetők
Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, absztrakt eszközökkel (korong, pálcika, kupakok, színes rudak), például „fejek-lábak” feladat, „megevett gombócok” feladat
Logikai rejtvények, történetek
„Gondoltam egy számot”
Nim játékok
Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok
Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku-variációk, Gokigen Naname (Labirintusépítés), Kakuro (Számkeresztrejtvény), Hashiwokakero (Hídépítés), Grafilogika

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok megoldása
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat;
megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;

a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése
Hétköznapokban felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (például: bajnokság, időbeosztás, vásárlás, sütés-főzés)
Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan
Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése
Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása
Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos
Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra, sorozat
Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül
Egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása
Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása
Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés
Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása
Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez, számfeladathoz

FOGALMAK
felesleges adat

Javasolt tevékenységek
Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is
Hétköznapi helyzetekből matematikai tartalmú állítások megfogalmazása
Szétvágott szöveg egyes darabjainak értelmezése külön-külön, a darabok összerakása és értelmezése
„Mondd ugyanazt kicsit másképp, kicsit egyszerűbben”: szöveg átfogalmazása (egyre egyszerűbb alakra) láncban
„Mi változott?” játék mondatokkal: változtatunk egy szót, toldalékot vagy a szavak sorrendjét; „Változott-e a szöveg értelme?”
„Egynyelvű szótár” játék: szómagyarázat, esetleg a letakart (nem értett) szó jelentésének kitalálása a szövegkörnyezetből
Szöveges feladatban leírt szituáció kirakása különböző eszközökkel, színes rudakkal
Többféle modell közül a megfelelők kiválasztása adott szöveges feladathoz
„Feladatküldés” szöveges feladatokkal: csoportonként adott helyzethez, képhez, modellhez szöveges feladat alkotása; a feladat továbbadása másik csoportnak, ami visszaküldi a megoldást; a feladatírók ellenőrzik

TÉMAKÖR: Szám és valóság kapcsolata
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint;
ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;
helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel" több, kevesebb fogalmakat;
érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;
használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 1000-res számkörben
Számkörbővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel
Tapasztalatszerzés nagy számok mérőszámként való megjelenéséről a valóságban
Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 1000-res számkörben
A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata
Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 1000-res számkörben
A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata
A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban

Fogalmak

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek

Alakzatok rajzolása milliméterpapíron a vonalak mentén; „Hány kis négyzetből áll a bekerített rész?"
Különböző számok kivágása négyzethálós füzetből és milliméterpapírból is.
Mérések különféle mértékegységekben, a mérés pontosságának korlátai, szükséges mértékegységek értő megválasztása, például „Mit mivel és miben mérjünk?"; iskolás gyerekek tömegét grammban mérni felesleges; füzet hosszát érdemes lehet milliméterben megadni, de egy futópálya hosszát nem

TÉMAKÖR: Számlálás, becslés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 1000-res számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal;
ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Számlálások egyesével, kerek tízesekkel, százasokkal oda-vissza 1000-res számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül
Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 1000-res számkörben
Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása
Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor
Becslések értékelése

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
Nagy számok előfordulása mérőszámként: „Hány darab 5 forintos szükséges egymás mellé rakva, egymásra rakva például 1 méterhez; 1 kg-hoz”; „1000 db 5 forintos milyen hosszú egymás mellé rakva, milyen magas egymásra rakva, milyen nehéz, miben lehetne tárolni, mennyi idő alatt lehetne leszámlálni ennyi darabot?”; „Mire elég 1000 másodperc? Mire elég 1000 perc?”
Abakuszon, szorobánon számlálás

TÉMAKÖR: Számok rendezése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 1000-res számkörben;
megnevezi a 1000-res számkör számainak egyes, tízes, százas, ezres szomszédjait, tízesekre, százasokra kerekített értékét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is: melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada
Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel
Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 1000-res számkörben
Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével
Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: 300–160, 40·20) helyének megkeresése a számegyenesen 1000-res számkörben
Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen

Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével
Számok egyes, tízes, százas, ezres szomszédainak ismerete 1000-res számkörben
Számok tízesekre, százasokra, ezresekre kerekítése 1000-res számkörben

FOGALMAK
százas számszomszéd, kerekítés
Javasolt tevékenységek
„Kukás" játék három vagy négy dobókocka segítségével alkotott számokkal
Különféle módon megadott számok (például építőjáték-elemekkel, abakusszal, pénzzel) rendezése növekvő vagy csökkenő sorba
„Mi változott?" játék madzagra csipeszelt számokkal
Számok pontos helyének megtalálása egyre kisebb léptékű számegyenesek segítségével
Számegyenes léptékének meghatározása olyan számegyenesen, ahol ismert két szám, valamint a köztük lévő egységek száma

TÉMAKÖR: Számok tulajdonságai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal
Párosság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 1000-res számkörben
Hármasával, négyesével, ötösével… és 3, 4, 5… egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során
Háromszögszámok, négyzetszámok gyűjtése különféle eszközökkel végzett alkotások során
Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse
Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege
Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban
A római számjelek közül az I, V, X jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése

FOGALMAK
háromjegyű számok, római számok

Javasolt tevékenységek
„Ország, város" játék számtulajdonságokkal
Számtulajdonságokra épülő bűvésztrükkök megismerése, megértése

Háromszögszámok, négyzetszámok kirakása például színes rudakkal, korongokkal, négyzethálón történő bekerítéssel, szöges táblán
„Hoci, nesze” játék
Felcsavart számegyenes: papírcsík felcsavarása szabályos három-, négyszög alapú hasáb alakú dobozra, majd a hajtások közé a számok felírása egyesével növekedve; annak megfigyelése, hogy mely számok kerültek azonos lapra; képzeletben további számok vizsgálata a felismert szabályosság szerint
Római számokhoz kapcsolódó gyufarejtvények megoldása

TÉMAKÖR: Számok helyi értékes alakja
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
érti a számok ezresekből, százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását;
érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 1000-ig.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 1000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal
Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel
Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 1000-es számkörben
Számok százasokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül
Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján
A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése
Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján
Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete
Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 1000-res számkörben
Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 1000-res számkörben

FOGALMAK
helyi érték, alaki érték, valódi érték, százas, ezres, helyiérték-táblázat, tízes számrendszer

Javasolt tevékenységek
Apró tárgyak csoportosítása, beváltása, leltározása tojásokkal, tojástartóval a számlálás megkönnyítésére
Apró tárgyak kifizetése legkevesebb érmével (10, 100 és 1000 forintossal), például „Minden babszem 1 forint”
Leltározás alapján helyiérték-táblázat bevezetése
Tevékenységek Dienes-készlettel
Számok megjelenítése abakuszon, szorobánon
„Kukás” játék három vagy négy dobókockával alkotott számokkal

„Ki vagyok én?” játék számokkal, például a tízes helyi értéken 5, az egyes helyi értéken kettővel kisebb, a százasok helyén páratlan szám áll; a meghatározások fokozatosan vezessenek a megoldáshoz
Letakart számjegyek esetén számok összehasonlítása
Számok valódi értékének változtatása a számjegyek felcserélésével, a változás irányának és mértékének meghatározása

TÉMAKÖR: Mérőeszköz használata, mérési módszerek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról;
helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;
ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;
ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 1000-res számkörben;
alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait;
megméri különböző sokszögek kerületét különböző egységekkel;
területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;
alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása
Mennyiségek összemérése
Mérési módszerek alkalmazása
Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg
Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról
Szabványos mérőeszközök használata
Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás; időbeli relációt tartalmazó szavak értő használata
Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása
Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése
Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése
Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 1000-res számkörben
Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között
Mértékváltás eszköz segítségével
Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek beváltása hazai és külföldi pénzegységekkel egyaránt

Takarékosság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyag flakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti méretben és összenyomva)
Síkbeli alakzatok kerületének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó)
Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése különféle alkalmi egységekkel való lefedéssel vagy darabolással (például: körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal)
A terület és kerület szavak értő használata

FOGALMAK
kerület, km, ml, cl, g, dkg

Javasolt tevékenységek
Osztályterem kicsinyített makettjének elkészítése
Teli bevásárlószatyor tömegének becslése, mérése, kiszámolása
Süteménykészítés recept alapján, a hozzávalók kimérése
Iskolai vagy osztályelőadás időbeosztásának elkészítése
Kerület mérése, például az alakzat madzaggal való körbemérésével, az alakzat görgetésével félegyenesen
Szabálytalan és szabályos alakzatok lefedése például körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal; lefedés után annak vizsgálata, hogy melyik fedi legpontosabban az alakzatot
Tenyér körberajzolása négyzethálón, a tenyér nagyságának becslése kis négyzetekben; kis négyzetek számlálása; a tenyér méretének meghatározása négyzetcentiméterben
Területfoglaló játékban a megszerzett területek „okos” számlálása
„Lefedő” játék: 10×10-es négyzetben felváltva téglalapokat fed le két játékos színes rudakkal; 2 kockával dobnak; a dobott számok szorzata a lefedhető téglalap négyzeteinek száma; a téglalapot tetszőlegesen lehet lefedni úgy, hogy még beleférjen a nagy négyzetbe, és illeszkedjen vagy egy korábbi téglalap oldalához, vagy a nagy négyzet oldalához

TÉMAKÖR: Alapműveletek értelmezése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen értelmezi a 1000-res számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
helyesen használja a műveletek jeleit;
megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;
szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 1000-res számkörben
Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a 1000-res számkörben
Maradékos osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása

Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése
Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése
A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék
Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához

FOGALMAK
tag, tényező, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, maradékos osztás, zárójel

Javasolt tevékenységek
Maradékos osztás lejátszása pénzekkel, részekre osztással
Adott kirakáshoz, ábrához többféle művelet keresése, leírása
Adott kirakás, ábra tagolása, majd a tagolás alapján zárójelet tartalmazó műveletsorok felírása, például szöges táblán kifeszített 8×7-es terület tagolása szívószállal, négyzethálón körülkerített 12×36-os terület tagolása vonalzóval húzott egyenesekkel
Összetett szöveges feladatok leírása egy műveletsorral; több műveletsor közül az adott szöveges feladathoz illő modell kiválasztása; műveletsorhoz szöveges feladat fogalmazása „feladatküldéssel”

TÉMAKÖR: Alapműveletek tulajdonságai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása
Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél
Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 1000-ig
Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál
Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
„Babos” játék számokat képviselő papírlapokkal, színes rudakkal
Számépítések, például: célszám megközelítése adott számjegyekkel és műveleti jelekkel

Gondolt számmal való műveletvégzés: ha páros, el kell osztani 2-vel, ha páratlan, akkor meg kell szorozni 3-mal és hozzá kell adni 1-et; a műveletsort addig kell ismételni, amíg a végére nem érünk

TÉMAKÖR: Szóbeli számolási eljárások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;
érti a 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 1000-res számkörben a számok 10-zel, 100-zal történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;
elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; teljes háromjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 1000-res számkörben
Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 1000-res számkörben
A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése a 1000-res számkörre kerek tízesekkel és kerek százasokkal való számolás során
A 10-zel, 100-zal való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése
Műveletek eredményének észszerű becslése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása
Teljes háromjegyűek összegének, különbségének tízesekre kerekített értékekkel való becslése
Teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatának becslése
Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
Adott pénzösszeg kirakása valódi pénzekkel; a kirakás érméinek leltározása táblázatban; minden pénzérmének a tízszeres értékű pénzre cserélése, majd leltározása táblázatban; a balra tolódás és a vagyon tízszereződésének megfigyelése
Teljes háromjegyű számok közelítő értékének helyettesítése színes rudakkal; az eredeti számok összegének és különbségének becslése színes rudak segítségével
Bevagdalt, hajtogatható kartonlappal az összeg közelítése az egyes helyi értékek fokozatos felfedésével
Szorzat kiszámítása az egyik tényező felezésével, a másik tényező kétszerezésével

TÉMAKÖR: Fejben számolás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;
emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;
érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;
fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;
fejben pontosan számol a 1000-res számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok során
Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása
A kisegyszeregy, annak megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete
Fejszámolás gyakorlása 100–as számkörben
Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák;
Fejszámolás az 1000-res számkörben kerek tízesekkel, százasokkal a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben,

FOGALMAK
kerek százas

Javasolt tevékenységek
„Céltáblára" lövések, például 6 lövés összegével 100-at kell elérni; a 37-esre kell „dobni" annyiszor, hogy az eredmény 400 és 700 között legyen
„Számalkotó" játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból
Tanulók által készített játékok a számolás gyakorlásához
„Darts" játék során a pontok számolása, kiszállás lehetősége

TÉMAKÖR: Írásbeli összeadás és kivonás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8, óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az írásbeli műveleti eljárások alapozása, megértése a számrendszeres gondolkodás továbbépítésével és különféle eszközökkel
Az írásbeli összeadás algoritmusának fokozatos megismerése: továbbvitel az egyes, a tízes, a százas helyi értéken
Hiányos összeadások gyakorlása az írásbeli kivonás előkészítésére
Az írásbeli kivonás algoritmusának megismerése pótlással, elvétellel a különbség változása alapján

A kivonás pótlásos eljárásának begyakorlása
Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel

FOGALMAK
írásbeli művelet, hiányos összeadás, pótlás

Javasolt tevékenységek
Nyugták, blokkok gyűjtése, ellenőrzése („Jól számolt-e a gép?”)
Összeadás, kivonás elvégzése abakusszal, szorobánnal
Írásbeli összeadás lejátszása „Tökéletes pénztárgéppel”: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát
„Betűrejtvények” írásbeli számoláshoz: betűkkel helyettesített számjegyek kitalálása írásbeli összeadás szabályainak segítségével, például RÉT + RÉT = KERT
„Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

TÉMAKÖR: Írásbeli szorzás és osztás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen végzi el az írásbeli szorzást egy- és kétjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval;
elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; megoldását értelmezi, ellenőrzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Több egyenlő tag írásbeli összeadása
Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval
Írásbeli szorzás kerek tízesekkel
Írásbeli szorzás teljes kétjegyűekkel két lépésben
Írásbeli osztás szemléltetése pénzekkel, részekre osztással
Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással
Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez

FOGALMAK
visszaszorzás

Javasolt tevékenységek
Hiányos írásbeli szorzásban, osztásban a hiányzó számjegyek megtalálása
Írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból
Érdekes számolások, például a 37 szorzása egyjegyű számokkal

TÉMAKÖR: Törtrészek

JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén;
a kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 ketted) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, űrtartalom, terület) különféle tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel)
Az egységtörtek többszöröseinek előállítása, értelmezése, megnevezése (például: 2 harmad) különféle mennyiségeken különféle tevékenységekkel, többféle egységválasztással
Egészek és törtrészek kirakása, megjelenítése más törtrészekkel
Törtrészekkel ábrázolt törtek nagyság szerinti összehasonlítása, egyenlők keresése

FOGALMAK

egész, törtrész, egységtört

Javasolt tevékenységek

„Lépj hozzám!” játékos feladat
1 ketted, 1 negyed, 1 nyolcad előállítása felezésekkel papírhajtogatással
1 harmad, 1 hatod, 1 tizenketted előállítása papírcsík hajtogatásával
Törtrészek kirakása színes rudakkal az egész változtatásával is
Törtrészek kirakása mozaiklapokkal (szabályos hatszög, trapéz, rombusz, háromszög)
Alkotás törtrészeknek megfelelően, például „Alkoss úgy valamit, hogy a 2 harmad része sárga legyen!”
„Pizzarendelős” feladat: 2 különböző színű papírtányért sugara mentén bevágva összecsúsztatunk; az egyik tányéron beosztások vannak (például 12 egyenlő részre van osztva), így adott törtrészeket tudunk ábrázolni; különböző beosztású tányérokon csak bizonyos törteket lehet „kiforgatni”, például 1 negyedet kezdetben a 4-es, majd a 8-as, a 12-es beosztású tányéron tudják kiforgatni, viszont a 10-esen nem
Memóriajáték különféleképpen ábrázolt törtrészekkel

TÉMAKÖR: Negatív számok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi;
nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az „előtt” és „után” térbeli és időbeli értelmezése
Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emeletek, tengerszinthez viszonyított magassági szintek); az „alatta” és „felette” értelmezése a síkon és a térben
Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék)

Hőmérőmodell használata
Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással
A negatív szám megjelenítése különböző tevékenységek során
Konkrét helyzetben a mennyiségek összehasonlítása, döntés a mennyiségek növekedéséről, csökkenéséről, megmaradásáról

FOGALMAK
pozitív, negatív

Javasolt tevékenységek
Saját idővonal készítése: születésem vagy iskoláskorom előtt, után történt események, például szüleim születése, házassága, testvéreim születése, óvodáskor, iskoláskor
Világtérképről tengerszinthez mért magasságok és mélységek leolvasása
Fagypont alatti hőmérsékletek mérése, például télen, hűtőszekrényben, fagylalt, jégkocka segítségével
„Időjárás-jelentős" játék: a bemondó ismerteti a hőmérséklet változásait szóban vagy diagram alapján; a nézők saját hőmérőmodelljükön jelenítik meg a pillanatnyi hőmérsékletet
„Gazdálkodj okosan" játék rövidített változatban készpénzzel és adósságcédulákkal: a játékosok kölcsönt vehetnek fel a vásárláshoz, ekkor ugyanannyi készpénzt és adósságcédulát kapnak

TÉMAKÖR: Alkotás térben és síkon
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
sormintát, síkmintát felismer, folytat;
alkotásában követi az adott feltételeket;
testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;
síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
alaklemezt, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;
megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
megfogalmazza az alkotásai közti különbözőséget.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókból, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint
Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint
Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben
Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással
Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifeszítve, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel, körzővel)

Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során
Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint
Sorminták, terülőminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése
Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)
Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése

FOGALMAK
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
Építés színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból nézetek, alaprajzok alapján
„Szobasarok" cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból; az árnyékok vizsgálata
„Szobasarok" négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból
Feltételek, minták alapján kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből
Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére
Adott síkidomokból téglatest építése
3 különböző méretben adott szívószálakból testek fűzése úgy, hogy egy testhez 6 db szívószál használható; az összes különböző test megalkotása
A tanulók körben ülnek; mindenki egy nézőpontból látja a középre helyezett építményt; a szóban kérhető és adható információk alapján mindenki megépíti az építményt, vagy alaprajzot készít hozzá
Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények
„Lakótelepi panoráma" rejtvény megfejtése színes rudak segítségével

TÉMAKÖR: Alakzatok geometriai tulajdonságai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;
megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;

megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;
megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon
Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése
Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján
Halmazba nem tartozó alakzatok keresése
Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”
Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése
Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon
Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése”
A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal
Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása
Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása
Téglatest tulajdonságainak megfigyelése tevékenységek során: lapok alakja, egy csúcsból induló élek száma, élek hossza, az élek, lapok egymáshoz való viszonya, test tükörszimmetriája
Téglatest egybevágó lapjainak felismerése
Kocka kiemelése a téglatestek közül élek, lapok alapján
Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal
Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel
Derékszög előállítása elfordulással, hajtogatással
Derékszögnél kisebb, nagyobb szögek előállítása elforduló mozgással; hozzámérés a hajtogatott derékszöghöz
Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria
Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással
Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással
Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján
Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján

FOGALMAK
lap, él, téglatest, kocka, szög, derékszög

Javasolt tevékenységek
Barkochbázás a teremben lévő tárgyak geometriai tulajdonságai alapján

Egyszerű szögletes testek építése pálcikákból és gyurmagolyókból
Egyszerű szögletes testek élvázának építése szívószálakból
Dobozok szétvágása a test lapjainak és hálójának vizsgálatához
Dobozok lapjainak leragasztása különböző színű papírokkal
„Élőkép" alkotása csoportban, például kocka, téglatest, gúla megjelenítése
„Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!" játék, sokszögek megjelenítése
Sokszögek építése szívószálakból
Sokszögek kifeszítése befőttes gumival szöges táblán; a kifeszített alakzatok vizsgálata
„Saját testen jeleníts meg derékszöget!", például ujjak, kar, láb, mérlegállás
Derékszög hajtogatása szabálytalan alakú papírból
Gyurmából vagy agyagból készült téglatest szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk; úgy, hogy ne kapjunk téglatesteket; úgy, hogy kockát is kapjunk; kocka szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk
Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni ahhoz, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása
A4-es papírból hajtással és tépéssel négyzet készítése; a hulladék részből ismét négyzet készítése, ennek ismétlése egészen addig, amíg lehetséges

TÉMAKÖR: Transzformációk
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;
szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;
ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;
térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban
Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével
Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével
Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással
Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral
Építmények eltolása, az eltolt kép összehasonlítása a tükörképpel
Formák eltolása a síkban; az eltolt alakzat összehasonlítása a tükrözéssel keletkező alakzattal; ellenőrzés másolópapírral
Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése
Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással

Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltolt, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben

FOGALMAK
eltolt kép, mozgatás, elforgatott kép

Javasolt tevékenységek
Titkosírás tükörírással, a titkos üzenet megfejtése
Utcák építése színes rudakból: az utca két oldalán lévő házak egymás tükörképei
Kártyákon adott mintát kell megjeleníteni két kocka lapjain lévő ábrák segítségével úgy, hogy a két kockát egy tükör elé rakjuk; a kockák felső lapjain lévő ábrák és azok tükörképei együtt adják az adott mintát
Minta rajzolása, majd átmásolása zsírpapírra; a zsírpapír átfordítása, eltolása, elforgatása; összehasonlítás az eredeti mintával
Összehajtott, majd szétnyitott lap bal oldalára az egyik játékos tollal pöttyöket rajzol, a másik játékos a másik oldalra grafittal a tükörképét próbálja berajzolni, összehajtják a papírt, a hátulján a grafitpöttyöket erősen megrajzolják tollal, így szétnyitás után a bal oldalon látszik, hogy mennyi a tévedés
Tengelyesen szimmetrikus alakzat kiegészítése
Pálcikákból kirakott alakzat kétszeresére nagyítása
Pontrácsra, négyzetrácsra rajzolt ábra kétszeresére nagyítása, felére kicsinyítése

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben és síkon
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban
Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgatások során
Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek
Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével
Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével
Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban
Tájékozódás lakóhelyen, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása
Egyszerű térképek készítése
Tájékozódás négyzethálón, térképen

FOGALMAK
négyzetháló, térkép

Javasolt tevékenységek

Robot célhoz irányítása szerepjátékkal: bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra
Útvonal bejárása síkbeli labirintusokban padlórobot irányításával
„Vonalvezetős" játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra…
Kacskaringós utak bejárása, majd lerajzolása négyzethálón; például: 2 lépés, jobbra fordulás, 1 lépés, jobbra fordulás, 3 lépés, jobbra fordulás, folytatva az utat, ismétlés elölről sokszor
Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak
Kincskeresés utasítások alapján
Kincskeresés térkép alapján
„Torpedó" játék
„Telefonos" játék
Térkép készítése tanteremről, iskolaudvarról, útvonalakról
Térképen adott helység keresése páros munkában a térkép keresőhálójának segítségével
„Vándorvezér" játék sakktáblán égtájakkal, például „f4-ről 2 mezőt észak felé lépve hova jutunk?"

TÉMAKÖR: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között;
szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármasokat;
a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése
Számpárok, számhármasok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása

Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból
Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése
Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba
Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)
Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése
Szabályjátékokban az elempárok, elemhármasok megjelenítése táblázatban
Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárok, elemhármasok létrehozása
Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
Sorozatok, szabályjátékok alkotása
Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként

FOGALMAK
táblázat, nyitott mondat

Javasolt tevékenységek
Sorminták keresése környezetünkben, például épületeken, népviseleten
Periodikusan ismétlődő tevékenységek, például ki mosogat 5 nap múlva
Kakukktojás játékok
„Milyen nap lesz?” fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt
Sorozatok alkotása szöges táblán kifeszített alakzatokkal, a sorozat szabályának megfigyelése, például egyre nagyobb négyzeteknél a növekedés szabályának megfigyelése
Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős
A gyerekek kezében tartott számok, alakzatok közötti kapcsolatok megfigyelése rámutatással, például mindenki mutasson arra, akinek ugyanannyi tízese van; akinek nagyobb a kerülete; a mutatás lejegyzése nyilakkal; a lejegyzett ábra megfigyelése
„Gépes játékok” egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel számokkal, formákkal, szavakkal

TÉMAKÖR: Adatok megfigyelése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
adatokat gyűjt a környezetében;
adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
jellemzi az összességeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése tanítói segítséggel
Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán)

Mért adatok lejegyzése
Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban
Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása
Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

FOGALMAK
adat, diagram

Javasolt tevékenységek
Mérések testnevelésórán, például időeredmények, kislabdadobás hossza, távolugrás hossza; eredmények rögzítése; ábrázolása közösen
Piacon több árusnál ugyanazon termék árának összehasonlítása, csoportonként más-más termék árának megfigyelése, lejegyzése
Csoportonként a csoport tagjaira jellemző egyszerű diagramok készítése úgy, hogy a többi csoport nem látja, mi készül; a kirakott vagy rajzolt diagramok alapján a csoport felismerése, azonosítása, például hány fiú, hány lány, hány szemüveges, hány nem szemüveges...

TÉMAKÖR: Valószínűségi gondolkodás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása
Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben
Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése
„Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése
Véletlen események gyakoriságának összeszámlálása, ábrázolása különféle módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel
Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetelek számának összehasonlítása az előzetes tippekkel, magyarázatok keresése
A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatásával

FOGALMAK

Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez tartozó eseményeket írunk kártyákra; kiosztjuk; elvégezzük a kísérletet, mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés, például a kísérlet: 3 korongot feldobunk; események: mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő; elemzés: „Melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád?”
Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a játék elején a játékosok tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán lévő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok
Valószínűségi kísérlet nem kocka alakú doboz feldobásával: tippelés, 20 kísérletből melyik lapjára hányszor esik; ellenőrzés a kísérletek elvégzésével
10 korongot feldobunk, számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek egyikére jutsz
Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a számok tulajdonságai alapján, a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára, például szorzatuk páros; nincs közte kétjegyű
Gyerekek alkotta gyakorisági diagram: két kockával dobunk, és nézzük a dobott számok összegét; a gyerekek sorban egymás mellett állnak, mindenkinek a kezében egy szám van 1 és 13 között; akinek a száma a két kockával dobott számok összege, előre lép egyet
Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegétől egy korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja

3. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

Gondolkodási és megismerési módszerek
Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.
Az összes eset megtalálása (próbálgatással).

Számtan, algebra
Számok írása, olvasása (1000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 1000-es számkörben.
Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 1000-es számkörben.
Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.

Fejben számolás százas számkörben.
A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.
Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás egyjegyű számmal írásban.
Műveletek ellenőrzése.
Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

Összefüggések, függvények, sorozatok
Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.

Geometria
A szabvány mértékegységek: km, cl, hl, g, t, másodperc. Átváltások szomszédos mértékegységek között.
Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.
A test és a síkidom közötti különbség megértése.
Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői.
Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
Négyzet, téglalap kerülete.
Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.

Valószínűség, statisztika
Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése.
Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

Informatikai ismeretek
Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata.
Egy rajzoló program ismerte; egyszerű ábrák elkészítése, színezése.
Együttműködés interaktív tábla használatánál.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Gondolkodási módszerek alapozása
A tanuló:
tudjon elhelyezni elemeket adott tulajdonságú halmazokba;
tudja folytatni az elkezdett sorozatot adott szabály szerint
tudjon megfogalmazni igaz, hamis állításokat, állítások igazságát eldönteni;

tudjon egyszerű nyitott mondatokat kiegészíteni igazzá, hamissá,
értelmezze egyszerű szöveges feladatokat, tudja az adatokat lejegyezni, megoldási tervet készíteni segítséggel

Számtan, algebra
A tanuló:
tudjon biztosan tájékozódni a tízes számrendszerben 1000-es számkörön belül.
helyesen írja, olvassa a számokat, bontsa azokat helyi érték szerint.
tudjon számokat nagyság szerint összehasonlítani, sorba rendezni.
ismerje a számok egyes, tízes, százas szomszédait, tízesekre, százasokra kerekített értékét
tudja értelmezni, elvégezni a szóbeli összeadást, kivonást, szorzást és osztást.
tudjon szorozni, osztani 10-zel, 100-zal.
legyen jártas az írásbeli műveletek végzésében 1000-es számkörben (összeadás, kivonás, szorzás egyjegyű szorzóval).
ismerje a helyes műveleti sorrendet több művelet esetén.
tudjon megoldani egyszerű szöveges feladatot a megoldási algoritmus alkalmazásával.

Geometria, mérés
A tanuló:
ismerjen fel egyszerű geometriai alakzatokat, nevezze meg néhány tulajdonságukat.
tudjon előállítani síkidomokat, testeket tevékenységgel.
ismerje és használja a mérőeszközöket és mértékegységeket gyakorlati mérések során.
tudjon megoldani szám és szöveges feladatokat a tanult mértékegységekkel (km, m, dm, cm, t, kg, dkg, g, hl, l, dl, cl, év, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc)

4. évfolyam

A 4. évfolyamon a matematika tantárgy alapóraszáma: 144 óra.

TÉMAKÖR: Válogatás, halmazok alkotása, vizsgálata
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
játékos feladatokban személyeket, tárgyakat, számokat, formákat néhány meghatározó tulajdonsággal jellemez;
tudatosan emlékezetébe vési az észlelt tárgyakat, személyeket, dolgokat, és ezek jellemző tulajdonságait, elrendezését, helyzetét;
válogatásokat végez saját szempont szerint személyek, tárgyak, dolgok, számok között;
felismeri a mások válogatásában együvé kerülő dolgok közös és a különválogatottak eltérő tulajdonságát;
folytatja a megkezdett válogatást felismert szempont szerint;
személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
azonosítja a közös tulajdonsággal rendelkező dolgok halmazába nem való elemeket;

megnevezi egy adott tulajdonság szerint ki nem válogatott elemek közös tulajdonságát a tulajdonság tagadásával;
barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
halmazábrán is elhelyez elemeket adott címkék szerint;
adott, címkékkel ellátott halmazábrán elhelyezett elemekről eldönti, hogy a megfelelő helyre kerültek-e; a hibás elhelyezést javítja;
talál megfelelő címkéket halmazokba rendezett elemekhez;
megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik", „nem mindegyik", „van köztük…", „egyik sem…" és a velük rokon jelentésű szavakat;
két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem" és a logikai „és" szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Barkochbázás konkrét tárgyak kirakása nélkül
Barkochba játékokban minél kevesebb kérdésre törekvés
Személyek, tárgyak, képek, alakzatok, jelek, számok válogatása választott vagy adott szempont, tulajdonság szerint
Elkezdett válogatások esetén az elemek közös tulajdonságának felismerése, a válogatás szempontjának megfogalmazása; címkézés, a felismert szempont alapján a válogatás folytatása
A halmazba nem való elemek esetén az elemek tulajdonságainak tagadása, a logikai „nem" használata
Halmazok képzése tagadó formában megfogalmazott tulajdonság szerint, például *nem kör*
Válogatások kétszer kétfelé (két szempont szerint) tárgyi tevékenységgel; az egy helyre kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságainak keresése, értése: a logikai „nem" és a logikai „és"
Két halmaz közös részének jellemzése logikai „és"-sel
Elemek elhelyezése halmazábrában, a halmazábra egyes részeinek jellemzése, például piros, de nem háromszög; se nem piros, se nem háromszög
A kétszer kétfelé (két szempont szerint) válogatás ábrázolása Venn-diagramon
Konkrét halmazok közös részéből elemek felsorolása
Két szempont egyidejű figyelembevétele, például: háromjegyű és számjegyeinek összege 8; tükrös és négy szöge van
A logikai „és" helyes használata két halmaz közös részének jellemzésére

FOGALMAK
logikai „nem", logikai „és"

Javasolt tevékenységek
Barkochba játék különféle logikai készleteken többféle szabály szerint, például egyszerű barkochba, fordított barkochba, barkochba két elem egyszerre történő kitalálására, kapcsolati barkochba; ezek mindegyikének kipróbálása hazudósan is
Játék tanulók által csoportban készített 3, 4 ábrás kártyakészlettel, tananyaghoz igazított tartalommal
Játék tanulók által csoportban készített logikai kártyacsomaggal

„Ország, város” játék számokkal: egy-egy oszlopnak egy-egy számtulajdonság felel meg; sorsolt számjegyekből az oszlopoknak megfelelő tulajdonságú számok előállítása
„Kapuőr” útválasztó játék két kapuőrrel
„Ki jut a várba?” játék
Játék logikai lapokkal
Tanulók, tárgyak válogatása két tulajdonság szerint két külön hulahoppkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, tanulói ötlet alapján a hulahoppkarikák összehúzása (metszetképzés)
Tárgyak, képek, alakzatok, számok válogatása két tulajdonság szerint papírlapra és madzagkarikába, mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek helyének keresése, a papírlappal és a madzagkarikával metszetképzés

TÉMAKÖR: Rendszerezés, rendszerképzés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
barkochbázik valóságos és elképzelt dolgokkal is, kerüli a felesleges kérdéseket;
két szempontot is figyelembe vesz egyidejűleg;
felsorol elemeket konkrét halmazok közös részéből;
megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
keresi az okát annak, ha a halmazábra valamelyik részébe nem kerülhet egyetlen elem sem;
adott elemeket elrendez választott és megadott szempont szerint is;
sorba rendezett elemek közé elhelyez további elemeket a felismert szempont szerint;
két, három szempont szerint elrendez adott elemeket többféleképpen is; segédeszközként használja a táblázatos elrendezést és a fadiagramot;
megkeresi egyszerű esetekben a két, három feltételnek megfelelő összes elemet, alkotást;
megfogalmazza a rendezés felismert szempontjait;
megkeresi két, három szempont szerint teljes rendszert alkotó, legfeljebb 48 elemű készlet hiányzó elemeit, felismeri az elemek által meghatározott rendszert.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Elemek sorozatba rendezése az egyező és eltérő tulajdonságok száma alapján (például: a szomszédos elemek pontosan egy tulajdonságban különbözzenek)
A válogatás, osztályozás, rendszerezés alkalmazása más tantárgyak tanulásakor
Alkalmilag összeállított készletek és különféle teljes logikai készletek elemeinek egy vagy több szempont szerinti válogatása, rendszerezése tevékenységgel, mozgással
Adott halmaz elemeinek rendszerezése megadott szempont szerint, különböző módszerekkel, például: táblázat, fadiagram, ágrajz
Teljes rendszert alkotó legfeljebb 48 elemnél a hiány felismerése a rendszerezés elvégzése után
Az összes, a feltételeknek megfelelő alkotás felsorolása egyszerű esetekben: 2-3 feltétel esetén, kis elemszámú problémánál

Javasolt tevékenységek
Logikai lapokból „kígyó” vagy „háló” készítése, a szomszédos elemek között 1-2-3-4 eltérő tulajdonsággal

„Királyos játék” logikai lapokkal
Logikai készlet elemeinek körberakása egy különbséggel
Két elem között további elemek segítségével útvonal építése a szomszédos elemekre vonatkozó feltétel alapján
3×3-as, 4×4-es táblázatba elemek rendezése feltételek alapján, például legyen közös tulajdonság soronként; lerakott elemek átrendezése; hiányzó elemek pótlása
Úthálózaton való végighaladás: az elágazásokba útjelző táblákat rakunk a logikai készlet elemeinek tulajdonságai szerint; az úthálózatot a gyerekek végigjárják kezükben egy logikai elemmel; a megfelelő helyre kell érkezniük; az úthálózatot lerajzolják ágrajzként, a saját útvonalukat jelölik
„Elvitte a szarka” játék, hiányzó elemek megtalálása
Egyszerű logikai készlet készítése csoportmunkában, például tejfölös poharakból; faágakból; spárgákból
Logikai készlet elemeiből feltételeknek megfelelő összes elem kiválasztása, ágrajz kiegészítése, alkotása
Szendvicsek készítése – összes lehetőség kirakása
Sorba rendezős feladat: sorban mindenki rak egy új lehetőséget, például 2 piros, 2 kék gyöngyöt fűz fel fogpiszkálóra, úgy, hogy számít a sorrend; ha nem tud rakni, passzol, aki jót rakott, kap egy zsetont, aki olyat rak, ami már volt, visszaad egy zsetont; amikor már senki sem tud rakni, közösen megbeszélik, hogy miért nincs több a kirakott elemek rendszerezésével
Geometriai alkotások során az adott feltételeknek megfelelő alkotások gyűjtése, rendszerezési szempontok keresése tanítói segítséggel, például tetromino elemeinek megalkotása; 3×3-as pontrácson különböző háromszögek alkotása

TÉMAKÖR: Állítások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megítéli, hogy adott halmazra vonatkozó állítás igaz-e vagy hamis;
megfogalmaz adott halmazra vonatkozó állításokat; értelemszerűen használja a „mindegyik”, „nem mindegyik”, „van köztük…”, „egyik sem…” és a velük rokon jelentésű szavakat;
megfogalmazza a halmazábra egyes részeibe kerülő elemek közös, meghatározó tulajdonságát; helyesen használja a logikai „nem” és a logikai „és” szavakat, valamint a velük azonos értelmű kifejezéseket;
tudatosan emlékezetébe vés szavakat, számokat, utasítást, adott helyzetre vonatkozó megfogalmazást;
hiányos állításokat igazzá tevő elemeket válogat megadott alaphalmazból;
egy állításról ismeretei alapján eldönti, hogy igaz vagy hamis;
ismeretei alapján megfogalmaz önállóan is egyszerű állításokat;
példákat gyűjt konkrét tapasztalatai alapján matematikai állítások alátámasztására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Adott konkrét helyzetről köznyelvi és matematikai tartalmú állítások megfogalmazása szabadon és irányított megfigyelések alapján
Konkrét, megfigyeléssel ellenőrizhető állítások igazságának és hamisságának eldöntése
Adott halmazra és egyes részeire vonatkozó állítások megfogalmazása
Halmazra és a halmaz részhalmazaira vonatkozó állítások igazságának eldöntése

Igaz és hamis állítások alátámasztására példák és ellenpéldák keresése, felsorolása
Személyekre, tárgyakra, formákra, számokra vonatkozó hiányos állítások kiegészítése igazzá, nem igazzá; kis elemszámú alaphalmazon az összes igazzá tevő elem, elempár megkeresése
Lezárt hiányos állítások igazságának megítélése

Javasolt tevékenységek
„Telefonos" játék
„Rontó" játék
„Füllentős" játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, 1 hamisat, 2 igazat; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis
Papírcsíkon egy olyan állítás szerepel, amely két helyen is hiányos, a hiányt konkrét dobozok jelzik; a mondat kiegészítése azzal, hogy a dobozokba elemeket választunk, például: „A … rúd hosszabb, mint a … rúd", olyan rúdpárok keresése, amelyek igazzá teszik a mondatot, illetve amelyek hamissá
„Mastermind" játék színekkel és számokkal

TÉMAKÖR: Problémamegoldás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a tevékenysége során felmerülő problémahelyzetben megoldást keres;
kérésre, illetve problémahelyzetben felidézi a kívánt, szükséges emlékképet;
megfogalmazott problémát tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással értelmez;
az értelmezett problémát megoldja;
a problémamegoldás során a sorrendben végzett tevékenységeket szükség szerint visszafelé is elvégzi;
megoldását értelmezi, ellenőrzi;
kérdést tesz fel a megfogalmazott probléma kapcsán;
tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses szöveges feladatokat;
egy- és többszemélyes logikai játékban döntéseit mérlegelve előre gondolkodik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Hétköznapi helyzetekben, tevékenységek során felmerülő problémahelyzet felismerése, arra megoldás keresése
Hiányzó információk pótlása méréssel, számlálással, információgyűjtéssel
Megfogalmazott probléma értelmezése tevékenységgel, megjelenítéssel, átfogalmazással
Tevékenységgel, megjelenítéssel értelmezett probléma megoldása
A kapott megoldás visszahelyezése a szituációba, a megoldás értelmezése
Ellenőrzés: a kapott megoldás megfelel-e a megadott feltételeknek
Kérdésfeltevés a problémahelyzet kapcsán
Többlépéses cselekvéssor, műveletsor elvégzése visszafelé is
Visszafelé gondolkodással következtetéses feladatok megoldása
Egyszerű következtetéses szöveges feladatok megoldása, például: tevékenységgel, ábrarajzolással, szakaszos ábrázolással
Egyszerű gondolkodtató, logikai feladatok megoldásának keresése
Egy- és többszemélyes logikai játékban egy-két lépéssel előre tervezés
Többféle megoldási mód keresése, a különböző megoldási módok értékelése

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
A gyerekek hétköznapi életével kapcsolatos információk gyűjtése csoportokban, például menetrend, nyitvatartási idő, belépődíjak, árak, étteremben étlap, boltban árak
Adatok felhasználása csoportmunkában, például plakát tervezéséhez; képzelt interjú lejátszásához
Kirándulás, kulturális program (múzeum-, színházlátogatás) tervezése: útiterv, költségek, időbeosztás, ismertetők
Problémák lejátszása szerepjátékként, bábokkal, absztrakt eszközökkel (korong, pálcika, kupakok, színes rudak), például „fejek-lábak” feladat, „megevett gombócok” feladat
Logikai rejtvények, történetek
„Gondoltam egy számot”
Nim játékok
Egyszerűbb táblás logikai, stratégiai játékok; kártyajátékok
Logikai rejtvények egyszerűbb feladványai, például: sudoku-variációk, Gokigen Naname (Labirintusépítés), Kakuro (Számkeresztrejtvény), Hashiwokakero (Hídépítés), Grafilogika

TÉMAKÖR: Szöveges feladatok megoldása
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
értelmezi, elképzeli, megjeleníti a szöveges feladatban megfogalmazott hétköznapi szituációt;
szöveges feladatokban megfogalmazott hétköznapi problémát megold matematikai ismeretei segítségével;
tevékenység, ábrarajzolás segítségével megold egyszerű, következtetéses, szöveges feladatokat;
megkülönbözteti az ismert és a keresendő (ismeretlen) adatokat;
megkülönbözteti a lényeges és a lényegtelen adatokat;
az értelmezett szöveges feladathoz hozzákapcsol jól megismert matematikai modellt;
a megválasztott modellen belül meghatározza a keresett adatokat;
a modellben kapott megoldást értelmezi az eredeti problémára; arra vonatkoztatva ellenőrzi a megoldást;
választ fogalmaz meg a felvetett kérdésre;
önállóan értelmezi a hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveget;
nyelvi szempontból megfelelő választ ad a feladatokban megjelenő kérdésekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A hallott, olvasott matematikai tartalmú szöveg önálló értelmezése
Hétköznapokban felmerülő matematikai tartalmú problémákkal kapcsolatos szöveges feladatok értelmezése, megoldása (például: bajnokság, időbeosztás, vásárlás, sütés-főzés)
Szöveges feladatok olvasása, értelmezése, eljátszása, megjelenítése kirakásokkal, rajzokkal önállóan
Adatok gyűjtése, lényeges adatok kiemelése
Kérdés értelmezése, keresendő adatok azonosítása
Adatok különböző típusainak megkülönböztetése, például: felesleges, hiányos

Adatok és azok kapcsolatainak megjelenítése valamilyen szimbolikus rajz, matematikai modell segítségével, például művelet, táblázat, szakaszos ábra, nyíldiagram, halmazábra, sorozat
Ismeretlen adatok meghatározása a modellen belül
Egy-, kétlépéses alapműveletekkel leírható szöveges feladatok megoldása
Fordított szövegezésű feladatok értelmezése, megoldása
Megoldás értelmezése az eredeti problémára, ellenőrzés
Nyelvileg és matematikailag helyes válasz megfogalmazása
Szöveges feladatok alkotása hétköznapi szituációkra, adott matematikai modellhez, számfeladathoz

FOGALMAK
felesleges adat

Javasolt tevékenységek
Beszélgetés, történetmesélés eseményképekről, ábrákról szabadon és egy-egy részletre fókuszálva is
Hétköznapi helyzetekből matematikai tartalmú állítások megfogalmazása
Szétvágott szöveg egyes darabjainak értelmezése külön-külön, a darabok összerakása és értelmezése
„Mondd ugyanazt kicsit másképp, kicsit egyszerűbben”: szöveg átfogalmazása (egyre egyszerűbb alakra) láncban
„Mi változott?” játék mondatokkal: változtatunk egy szót, toldalékot vagy a szavak sorrendjét; „Változott-e a szöveg értelme?”
„Egynyelvű szótár” játék: szómagyarázat, esetleg a letakart (nem értett) szó jelentésének kitalálása a szövegkörnyezetből
Szöveges feladatban leírt szituáció kirakása különböző eszközökkel, színes rudakkal
Többféle modell közül a megfelelők kiválasztása adott szöveges feladathoz
„Feladatküldés” szöveges feladatokkal: csoportonként adott helyzethez, képhez, modellhez szöveges feladat alkotása; a feladat továbbadása másik csoportnak, ami visszaküldi a megoldást; a feladatírók ellenőrzik

TÉMAKÖR: Szám és valóság kapcsolata
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
összehasonlít véges halmazokat az elemek száma szerint;
ismeri két halmaz elemeinek kölcsönösen egyértelmű megfeleltetését (párosítását) az elemszámok szerinti összehasonlításra;
helyesen alkalmazza a feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmakat 10 000-es számkörben;
helyesen érti és alkalmazza a feladatokban a „valamennyivel” több, kevesebb fogalmakat;
érti és helyesen használja a több, kevesebb, ugyanannyi relációkat halmazok elemszámával kapcsolatban, valamint a kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációkat a megismert mennyiségekkel (hosszúság, tömeg, űrtartalom, idő, terület, pénz) kapcsolatban 10 000-es számkörben;
használja a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezéseket a természetes számok körében;
helyesen használja a mennyiségi viszonyokat kifejező szavakat, nyelvtani szerkezeteket;
megfelelő szókincset és jeleket használ mennyiségi viszonyok kifejezésére szóban és írásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Természetes szám darabszám, mérőszám és értékmérő tartalommal 10 000-es számkörben
Számkörbővítések során valóságos tapasztalatszerzés a nagyobb számokról konkrét számlálással, egyénileg és csoportosan végzett tevékenységekkel (például: 415 kukoricaszem, 120 pálcika/gyerek, 4512 db papír zsebkendő 100-as csomagolású papír zsebkendő segítségével kirakva)
Tapasztalatszerzés nagy számok mérőszámként való megjelenéséről a valóságban (például: 4512 cm, 4512 mm, 4512 g, 4512 másodperc)
Mennyiségek (hosszúság, tömeg, terület, űrtartalom, idő, pénz) összehasonlítása mérőszámaik alapján, kisebb, nagyobb, ugyanakkora relációk felismerése, megnevezése 10 000-es számkörben
A természetes számok körében a kisebb, nagyobb, egyenlő kifejezések helyes használata
Mennyiségekre vonatkozó feladatokban a több, kevesebb, ugyanannyi fogalmak helyes használata 10 000-es számkörben
A mennyiségi viszonyokat kifejező szavak, nyelvtani szerkezetek helyes használata
A mennyiségi viszonyokat kifejező szimbólumok helyes használata szóban és írásban

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
Alakzatok rajzolása milliméterpapíron a vonalak mentén; „Hány kis négyzetből áll a bekerített rész?”
Különböző számok kivágása négyzethálós füzetből és milliméterpapírból is, például 347 az 3 db 10×10-es négyzet, 4 db 10-es csík és 1 db 7-es csík (fektetve)
Mérések különféle mértékegységekben, a mérés pontosságának korlátai, szükséges mértékegységek értő megválasztása, például „Mit mivel és miben mérjünk?”; iskolás gyerekek tömegét grammban mérni felesleges; füzet hosszát érdemes lehet milliméterben megadni, de egy futópálya hosszát nem

TÉMAKÖR: Számlálás, becslés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megszámlál és leszámlál; adott (alkalmilag választott vagy szabványos) egységgel meg- és kimér a 10 000-es számkörben; oda-vissza számlál kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel; ismeri a következő becslési módszereket: közelítő számlálás, közelítő mérés, mérés az egység többszörösével; becslését finomítja újrabecsléssel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Számlálások egyesével, kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel oda-vissza 10 000-es számkörben eszközökkel (például: hétköznapi tárgyak, abakusz, pénz) és eszközök nélkül
Tapasztalatszerzés darabszámok, mennyiségek becslésével kapcsolatban 10 000-es számkörben
Becslés szerepének, korlátainak tudatosítása
Becslési módszerek ismerete, közelítő számítás, kerekítés, közelítés pontosítása, becslés finomítása, újrabecslés valóságos dolgokkal, mennyiségekkel gyakorlati helyzetekben (például vásárlás), számítások ellenőrzésekor

Becslések értékelése

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
Nagy számok előfordulása mérőszámként: „Hány darab 5 forintos szükséges egymás mellé rakva, egymásra rakva például 1 méterhez, 10 méterhez; 1 kg-hoz, 10 kg-hoz”; „1000 db, 10 000 db 5 forintos milyen hosszú egymás mellé rakva, milyen magas egymásra rakva, milyen nehéz, miben lehetne tárolni, mennyi idő alatt lehetne leszámlálni ennyi darabot?”; „Mire elég 1000, 10 000 másodperc? Mire elég 1000, 10 000 perc?”
Abakuszon, szorobánon számlálás

TÉMAKÖR: Számok rendezése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
nagyság szerint sorba rendez számokat, mennyiségeket;
megadja és azonosítja számok sokféle műveletes alakját;
megtalálja a számok helyét, közelítő helyét egyszerű számegyenesen, számtáblázatokban, a számegyenesnek ugyanahhoz a pontjához rendeli a számokat különféle alakjukban a 10 000-es számkörben;
megnevezi a 10 000-es számkör számainak egyes, tízes, százas, ezres szomszédjait, tízesekre, százasokra, ezresekre kerekített értékét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Számok nagyság szerinti összehasonlítása művelettel megadott alakokban is (például: 2000/2, 500·2, 1250–250): melyik nagyobb, mennyivel nagyobb, (körülbelül) hányszor akkora, hányada
Mennyiségi viszonyok jelölése nyíllal vagy a <, >, = jelekkel
Számegyenes rajzolása a számok helyének jelölésével 10 000-es számkörben
Számegyenes irányának, egységének megadása két szám kijelölésével
Leolvasások a számegyenesről; számok, műveletes alakban megadott számok (például: 300–160, 40·20) helyének megkeresése a számegyenesen 10 000-es számkörben
Számok, mennyiségek nagyság szerinti sorba rendezése, helyük megtalálása a számegyenesen
Számok helyének azonosítása különböző tartományú és léptékű számtáblákon, például: 300-tól 400-ig egyesével; 1200-tól 2850-ig tízesével
Számok egyes, tízes, százas, ezres szomszédainak ismerete 10 000-es számkörben
Számok tízesekre, százasokra, ezresekre kerekítése 10 000-es számkörben

FOGALMAK
százas számszomszéd, ezres számszomszéd, kerekítés
Javasolt tevékenységek
„Kukás” játék három vagy négy dobókocka segítségével alkotott számokkal
Különféle módon megadott számok (például építőjáték-elemekkel, abakusszal, pénzzel) rendezése növekvő vagy csökkenő sorba
„Mi változott?” játék madzagra csipeszelt számokkal
Számok pontos helyének megtalálása egyre kisebb léptékű számegyenesek segítségével

Számegyenes léptékének meghatározása olyan számegyenesen, ahol ismert két szám, valamint a köztük lévő egységek száma

TÉMAKÖR: Számok tulajdonságai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
számokat jellemez tartalmi és formai tulajdonságokkal;
számot jellemez más számokhoz való viszonyával;
ismeri a római számjelek közül az I, V, X jeleket, hétköznapi helyzetekben felismeri az ezekkel képzett számokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Számok kifejezése művelettel megadott alakokkal
Párosság és páratlanság fogalmának értelmezése párosítással és két egyenlő részre osztással a 10 000-es számkörben
Hármasával, négyesével, ötösével… és 3, 4, 5… egyenlő darabszámú csoportból kirakható számok megfigyelése és gyűjtése különféle eszközökkel végzett csoportosítások, építések, megfigyelések során
Háromszögszámok, négyzetszámok gyűjtése különféle eszközökkel végzett alkotások során
Számok jellemzése más számokhoz való viszonyukkal, például: adott számnál nagyobb, kisebb valamennyivel, adott számnak a többszöröse
Számok formai tulajdonságainak megfigyelése: számjegyek száma, számjegyek egymáshoz való viszonya, számjegyeinek összege
Számok tartalmi, formai jellemzése, egymáshoz való viszonyuk kifejezése kitalálós játékokban
A római számjelek közül az I, V, X jelek, valamint az ezekből képezhető számok írása, olvasása a hétköznapi helyzetekben, például: óra, keltezés, kerületek jelölése

FOGALMAK
három- és négyjegyű számok, római számok

Javasolt tevékenységek
„Ország, város” játék számtulajdonságokkal
Számtulajdonságokra épülő bűvésztrükkök megismerése, megértése
Háromszögszámok, négyzetszámok kirakása például színes rudakkal, korongokkal, négyzethálón történő bekerítéssel, szöges táblán
„Hoci, nesze” játék
Felcsavart számegyenes: papírcsík felcsavarása szabályos három-, négyszög alapú hasáb alakú dobozra, majd a hajtások közé a számok felírása egyesével növekedve; annak megfigyelése, hogy mely számok kerültek azonos lapra; képzeletben további számok vizsgálata a felismert szabályosság szerint
Római számokhoz kapcsolódó gyufarejtvények megoldása

TÉMAKÖR: Számok helyi értékes alakja
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
összekapcsolja a tízes számrendszerben a számok épülését a különféle számrendszerekben végzett tevékenységeivel;
érti a számok ezresekből, százasokból, tízesekből és egyesekből való épülését, ezresek, százasok, tízesek és egyesek összegére való bontását;
érti a számok számjegyeinek helyi, alaki, valódi értékét;
helyesen írja és olvassa a számokat a tízes számrendszerben 10 000-ig.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Csoportosítások, beváltások tízes számrendszerben különféle eszközökkel a 1000-es és 10 000-es számkörben, például előre csomagolt, illetve jól csomagolható tárgyakkal, pénzekkel, abakusszal
Mérések különböző egységekkel és többszöröseikkel
Leltárak készítése tízes számrendszerben az elvégzett tevékenységek alapján 1000-es és 10 000-es számkörben
Számok ezresekre, százasokra, tízesekre és egyesekre bontott alakjainak előállítása, felismerése nem csak rendezett alakban eszközzel (például: pénz) és eszköz nélkül
Számok írása, olvasása helyiérték-táblázat alapján
A helyi értékek egymáshoz való viszonyának megértése
Számok számjegyeinek helyi, alaki és valódi értéke tapasztalatok alapján
Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalmának ismerete
Számok írása, olvasása számrendszeres, azaz helyi értékes alakjukban, 10 000-es számkörben
Számok nagyság szerinti összehasonlítása hallás alapján és leírt jelük alapján 10 000-es számkörben

FOGALMAK
helyi érték, alaki érték, valódi érték, százas, ezres, tízezres, helyiérték-táblázat, tízes számrendszer

Javasolt tevékenységek
Apró tárgyak csoportosítása, beváltása, leltározása tojásokkal, tojástartóval a számlálás megkönnyítésére
Apró tárgyak kifizetése legkevesebb érmével (1, 10, 100 és 1000 forintossal), például „Minden babszem 1 forint”
Leltározás alapján helyiérték-táblázat bevezetése
Tevékenységek Dienes-készlettel
Számok megjelenítése abakuszon, szorobánon
„Kukás” játék három vagy négy dobókockával alkotott számokkal
„Ki vagyok én?” játék számokkal, például a tízes helyi értéken 5, az egyes helyi értéken kettővel kisebb, a százasok helyén páratlan szám áll; a meghatározások fokozatosan vezessenek a megoldáshoz
Letakart számjegyek esetén számok összehasonlítása
Számok valódi értékének változtatása a számjegyek felcserélésével, a változás irányának és mértékének meghatározása

TÉMAKÖR: Mérőeszköz használata, mérési módszerek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megbecsül, mér alkalmi és szabványos mértékegységekkel hosszúságot, tömeget, űrtartalmat és időt;
helyesen alkalmazza a mérési módszereket, használ skálázott mérőeszközöket, helyes képzete van a mértékegységek nagyságáról;
helyesen használja a hosszúságmérés, az űrtartalommérés és a tömegmérés szabványegységei közül a következőket: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg;
ismeri az időmérés szabványegységeit: az órát, a percet, a másodpercet, a napot, a hetet, a hónapot, az évet;
ismer hazai és külföldi pénzcímleteket 10 000-es számkörben;
alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
összeveti azonos egységgel mért mennyiség és mérőszáma nagyságát, összeveti ugyanannak a mennyiségnek a különböző egységekkel való mérésekor kapott mérőszámait;
megméri különböző sokszögek kerületét különböző egységekkel;
területet mér különböző egységekkel lefedéssel vagy darabolással;
alkalmazza a felváltást és beváltást különböző pénzcímletek között;
ismer a terület és kerület mérésére irányuló tevékenységeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Mennyiségek érzékszervi összehasonlítása
Mennyiségek összemérése
Mérési módszerek alkalmazása
Mennyiségek becslése, kimérése, megmérése szabványmértékegységek közül a következőkkel: mm, cm, dm, m, km; ml, cl, dl, l; g, dkg, kg
Hétköznapi tapasztalatok szerzése a szabványmértékegységek nagyságáról
Szabványos mérőeszközök használata
Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok közti tájékozódás; időbeli relációt tartalmazó szavak értő használata
Időpontok leolvasása különféle órákról, időtartamok meghatározása
Időbeli tájékozódás, időbeli periódusok kapcsolatai; időbeli relációt tartalmazó szavak értelmezése
Időpontok és időtartamok közötti összefüggés megértése
Különböző hazai és külföldi pénzek címleteinek megismerése 10 000-es számkörben
Összefüggések megtapasztalása a mennyiségek nagysága, az egység nagysága és a mérőszámok között
Mértékváltás eszköz segítségével
Nagyobb pénzek címleteinek felváltása, kisebb pénzek beváltása hazai és külföldi pénzegységekkel egyaránt
Takarékosság fontosságának megértése elvégzett mérésekre alapozva (például: csöpögő csapból elpazarolt vízmennyiség; műanyag flakon térfoglalása a szelektív kukában eredeti méretben és összenyomva)
Síkbeli alakzatok kerületének becslése, mérése alkalmi és szabványegységekkel különféle eszközök segítségével (például: fonal, négyzetrács, vonalzó)
Síkbeli alakzatok területének becslése, mérése különféle alkalmi egységekkel való lefedéssel vagy darabolással (például: körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal)
A terület és kerület szavak értő használata

FOGALMAK
kerület, km, ml, cl, g, dkg

Javasolt tevékenységek

Osztályterem kicsinyített makettjének elkészítése
Teli bevásárlószatyor tömegének becslése, mérése, kiszámolása
Süteménykészítés recept alapján, a hozzávalók kimérése
Iskolai vagy osztályelőadás időbeosztásának elkészítése
Kerület mérése, például az alakzat madzaggal való körbemérésével, az alakzat görgetésével félegyenesen
Szabálytalan és szabályos alakzatok lefedése például körlapokkal, mozaiklapokkal, négyzetlapokkal; lefedés után annak vizsgálata, hogy melyik fedi legpontosabban az alakzatot
Tenyér körberajzolása négyzethálón, a tenyér nagyságának becslése kis négyzetekben; kis négyzetek számlálása; a tenyér méretének meghatározása négyzetcentiméterben
Területfoglaló játékban a megszerzett területek „okos" számlálása
„Lefedő" játék: 10×10-es négyzetben felváltva téglalapokat fed le két játékos színes rudakkal; 2 kockával dobnak; a dobott számok szorzata a lefedhető téglalap négyzeteinek száma; a téglalapot tetszőlegesen lehet lefedni úgy, hogy még beleférjen a nagy négyzetbe, és illeszkedjen vagy egy korábbi téglalap oldalához, vagy a nagy négyzet oldalához

TÉMAKÖR: Alapműveletek értelmezése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen értelmezi a 10 000-es számkörben az összeadást, a kivonást, a szorzást, a bennfoglaló és az egyenlő részekre osztást;
hozzákapcsolja a megfelelő műveletet adott helyzethez, történéshez, egyszerű szöveges feladathoz;
értelmezi a műveleteket megjelenítéssel, modellezéssel, szöveges feladattal;
helyesen használja a műveletek jeleit;
megérti a következő kifejezéseket: tagok, összeg, kisebbítendő, kivonandó, különbség, tényezők, szorzandó, szorzó, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék;
szöveghez, valós helyzethez kapcsolva zárójelet tartalmazó műveletsort értelmez, elvégez;
szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveleteket megérti;
szöveget, ábrát alkot matematikai jelekhez, műveletekhez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Összeadás és kivonás értelmezései és kapcsolatuk 1000-es, 10 000-es számkörben
Szorzás és osztás értelmezései és kapcsolatuk a 10 000-es számkörben
Maradékos osztásra vezető tevékenységek végzése, feladatok megoldása
Műveletről szöveges feladat, ábra készítése; műveletek eljátszása, lerajzolása, szöveggel értelmezése
Szöveges feladatokban a különböző kifejezésekkel megfogalmazott műveletek megértése
A műveletekben szereplő számok megnevezésének ismerete, megértése: tényezők, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék
Zárójel használata konkrét esetekben megfogalmazott problémák leírásához, megoldásához

FOGALMAK
tag, tényező, szorzat, osztandó, osztó, hányados, maradék, maradékos osztás, zárójel

Javasolt tevékenységek
Maradékos osztás lejátszása pénzekkel, részekre osztással
Adott kirakáshoz, ábrához többféle művelet keresése, leírása

Adott kirakás, ábra tagolása, majd a tagolás alapján zárójelet tartalmazó műveletsorok felírása, például szöges táblán kifeszített 8×7-es terület tagolása szívószállal, négyzethálón körülkerített 12×36-os terület tagolása vonalzóval húzott egyenesekkel
Összetett szöveges feladatok leírása egy műveletsorral; több műveletsor közül az adott szöveges feladathoz illő modell kiválasztása; műveletsorhoz szöveges feladat fogalmazása „feladatküldéssel”

TÉMAKÖR: Alapműveletek tulajdonságai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
számolásaiban felhasználja a műveletek közti kapcsolatokat, számolásai során alkalmazza konkrét esetekben a legfontosabb műveleti tulajdonságokat;
megold hiányos műveletet, műveletsort az eredmény ismeretében, a műveletek megfordításával is;
alkalmazza a műveletekben szereplő számok (kisebbítendő, kivonandó és különbség; tagok és összeg; tényezők és szorzat; osztandó, osztó és hányados) változtatásának következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Műveleti tulajdonságok megfigyelése tapasztalások során: tagok, tényezők felcserélhetősége, csoportosíthatósága; összeg, különbség szorzása, szorzat széttagolása
Műveleti tulajdonságok alkalmazása számolási eljárásokban, szöveges feladatokban, ellenőrzésnél
Hiányos művelet és műveletsorok megoldása az eredmény ismeretében a művelet megfordításával is 10 000-ig
Műveletekben szereplő számok változtatása közben az eredmény változásának megfigyelése; a tapasztalatok alkalmazása számolásnál
Műveletek közötti kapcsolatok megfigyelése; alkalmazása ellenőrzéshez és a számolási módok egyszerűsítésére

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
„Babos” játék számokat képviselő papírlapokkal, színes rudakkal
Számépítések, például: célszám megközelítése adott számjegyekkel és műveleti jelekkel
Gondolt számmal való műveletvégzés: ha páros, el kell osztani 2-vel, ha páratlan, akkor meg kell szorozni 3-mal és hozzá kell adni 1-et; a műveletsort addig kell ismételni, amíg a végére nem érünk

TÉMAKÖR: Szóbeli számolási eljárások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
alkalmazza a számolást könnyítő eljárásokat;

érti a 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás kapcsolatát a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódással, fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a számok 10-zel, 100-zal, 1000-rel történő szorzásakor és maradék nélküli osztásakor;
elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; teljes négyjegyűek összegét, különbségét százasokra kerekített értékekkel megbecsüli, teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatát megbecsüli.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Számolási eljárások a műveletek értelmezései alapján 10 000-es számkörben
Számolási eljárások szám- és műveleti tulajdonságok felhasználásával 10 000-es számkörben
A 100-as számkörben tanult számolási eljárások gyakorlása és analógiák alapján történő kiterjesztése a 10 000-es számkörre kerek tízesekkel és kerek százasokkal való számolás során
A 10-zel, 100-zal, 1000-rel való szorzás, osztás és a helyiérték-táblázatban való jobbra, illetve balra tolódás kapcsolatának megértése
Műveletek eredményének észszerű becslése, a becslés során kapott eredmény értékelése, alkalmazása
Teljes négyjegyűek összegének, különbségének százasokra kerekített értékekkel való becslése
Teljes kétjegyűek két- és egyjegyűvel való szorzatának becslése
Hétköznapi helyzetekben alkalmazható észszerű becslés megválasztása, a becslés pontosságának ellenőrzése

Fogalmak
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
Adott pénzösszeg kirakása valódi pénzekkel; a kirakás érméinek leltározása táblázatban; minden pénzérmének a tízszeres értékű pénzre cserélése, majd leltározása táblázatban; a balra tolódás és a vagyon tízszereződésének megfigyelése
Teljes három- vagy négyjegyű számok közelítő értékének helyettesítése színes rudakkal; az eredeti számok összegének és különbségének becslése színes rudak segítségével
Bevagdalt, hajtogatható kartonlappal az összeg közelítése az egyes helyi értékek fokozatos felfedésével
Szorzat kiszámítása az egyik tényező felezésével, a másik tényező kétszerezésével

TÉMAKÖR: Fejben számolás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
fejben pontosan összead és kivon a 100-as számkörben;
emlékezetből tudja a kisegyszeregy és a megfelelő bennfoglalások, egyenlő részekre osztások eseteit a számok tízszereséig;
érti a szorzó- és bennfoglaló táblák kapcsolatát;
fejben pontosan számol a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során;
fejben pontosan számol a 10 000-es számkörben a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Fejben számolás egyes lépéseinek megértése, begyakorlása eszközökkel; az eszközök szükség szerinti használata feladatok során
Teljes kétjegyűek összeadása, kivonása
A kisegyszeregy, annak megfelelő bennfoglalások és egyenlő részekre osztások emlékezetből való ismerete
Fejszámolás gyakorlása 100–as számkörben
Fejszámolás a 100-as számkörben egyjegyűvel való szorzás és maradék nélküli osztás során, például: szorzótáblák;
Fejszámolás a 10 000-es számkörben kerek tízesekkel, százasokkal, ezresekkel a 100-as számkörben végzett műveletekkel analóg esetekben,

FOGALMAK
kerek százas, kerek ezres

Javasolt tevékenységek
„Céltáblára" lövések, például 6 lövés összegével 100-at kell elérni; a 37-esre kell „dobni" annyiszor, hogy az eredmény 400 és 700 között legyen
„Számalkotó" játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból
Tanulók által készített játékok a számolás gyakorlásához
„Darts" játék során a pontok számolása, kiszállás lehetősége

TÉMAKÖR: Írásbeli összeadás és kivonás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen végzi el az írásbeli összeadást, kivonást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az írásbeli műveleti eljárások alapozása, megértése a számrendszeres gondolkodás továbbépítésével és különféle eszközökkel
Az írásbeli összeadás algoritmusának fokozatos megismerése: továbbvitel az egyes, a tízes, a százas helyi értéken
Hiányos összeadások gyakorlása az írásbeli kivonás előkészítésére
Az írásbeli kivonás algoritmusának megismerése pótlással, elvétellel a különbség változása alapján
A kivonás pótlásos eljárásának begyakorlása
Az írásbeli összeadás és kivonás eredményének becslése célszerűen kerekített értékekkel; az eredmény összevetése a becsléssel; szükség esetén ellenőrzés az ellentétes művelettel

FOGALMAK
írásbeli művelet, hiányos összeadás, pótlás

Javasolt tevékenységek
Nyugták, blokkok gyűjtése, ellenőrzése („Jól számolt-e a gép?")
Összeadás, kivonás elvégzése abakusszal, szorobánnal

Írásbeli összeadás lejátszása „Tökéletes pénztárgéppel”: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát
„Betűrejtvények” írásbeli számoláshoz: betűkkel helyettesített számjegyek kitalálása írásbeli összeadás szabályainak segítségével, például RÉT + RÉT = KERT
„Számalkotó” játék írásbeli műveletekkel: írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból

TÉMAKÖR: Írásbeli szorzás és osztás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen végzi el az írásbeli szorzást egy- és kétjegyű szorzóval, az írásbeli osztást egyjegyű osztóval;
elvégzi a feladathoz szükséges észszerű becslést, mérlegeli a becslés során kapott eredményt; megoldását értelmezi, ellenőrzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Több egyenlő tag írásbeli összeadása
Az írásbeli szorzás algoritmusának begyakorlása egyjegyű szorzóval
Írásbeli szorzás kerek tízesekkel
Írásbeli szorzás teljes kétjegyűekkel két lépésben
Írásbeli osztás szemléltetése pénzekkel, részekre osztással
Írásbeli osztás egyjegyű osztóval, visszaszorzással, kivonással
Többféle módon való becslés és ellenőrzés megismerése a szorzat, hányados nagyságrendjének meghatározásához, a számolás ellenőrzéséhez

FOGALMAK
visszaszorzás

Javasolt tevékenységek
Hiányos írásbeli szorzásban, osztásban a hiányzó számjegyek megtalálása
Írásbeli műveletekben szereplő számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból
Érdekes számolások, például a 37 szorzása egyjegyű számokkal; kedvenc egyjegyű szám szorzása 777-tel, majd 143-mal; 2520 osztása egyjegyű számokkal

TÉMAKÖR: Törtrészek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tevékenységekkel megjelenít egységtörteket és azok többszöröseit különféle mennyiségek és többféle egységválasztás esetén;
a kirakást, a mérést és a rajzot mint modellt használja a törtrészek összehasonlítására.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az egész egyenlő részekre osztása, az egységtörtek értelmezése, megnevezése (például: 1 ketted) különféle mennyiségeken (hosszúság, tömeg, űrtartalom, terület) különféle tevékenységekkel (például: méréssel, papírhajtogatással, színezéssel)
Az egységtörtek többszöröseinek előállítása, értelmezése, megnevezése (például: 2 harmad) különféle mennyiségeken különféle tevékenységekkel, többféle egységválasztással
Egészek és törtrészek kirakása, megjelenítése más törtrészekkel
Törtrészekkel ábrázolt törtek nagyság szerinti összehasonlítása, egyenlők keresése

FOGALMAK
egész, törtrész, egységtört

Javasolt tevékenységek
„Lépj hozzám!" játékos feladat
1 ketted, 1 negyed, 1 nyolcad előállítása felezésekkel papírhajtogatással
1 harmad, 1 hatod, 1 tizenketted előállítása papírcsík hajtogatásával
Törtrészek kirakása színes rudakkal az egész változtatásával is
Törtrészek kirakása mozaiklapokkal (szabályos hatszög, trapéz, rombusz, háromszög)
Alkotás törtrészeknek megfelelően, például „Alkoss úgy valamit, hogy a 2 harmad része sárga legyen!"
„Pizzarendelős" feladat: 2 különböző színű papírtányért sugara mentén bevágva összecsúsztatunk; az egyik tányéron beosztások vannak (például 12 egyenlő részre van osztva), így adott törtrészeket tudunk ábrázolni; különböző beosztású tányérokon csak bizonyos törteket lehet „kiforgatni", például 1 negyedet kezdetben a 4-es, majd a 8-as, a 12-es beosztású tányéron tudják kiforgatni, viszont a 10-esen nem
Memóriajáték különféleképpen ábrázolt törtrészekkel

TÉMAKÖR: Negatív számok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a negatív egész számokat irányított mennyiségként (hőmérséklet, tengerszint alatti magasság, idő) és hiányként (adósság) értelmezi;
nagyság szerint összehasonlítja a természetes számokat és a negatív egész számokat a használt modellen belül.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az „előtt" és „után" térbeli és időbeli értelmezése
Tapasztalatszerzés irányított mennyiségekről a térben (például: emeletek, tengerszinthez viszonyított magassági szintek); az „alatta" és „felette" értelmezése a síkon és a térben
Hőmérséklet mérése, hőmérő leolvasása (levegő, folyadék)
Hőmérőmodell használata
Tapasztalatszerzés a vagyon, készpénz és adósság kapcsolatairól kirakásokkal, rajzos feladatokkal és diagramon való ábrázolással
A negatív szám megjelenítése különböző tevékenységek során
Konkrét helyzetben a mennyiségek összehasonlítása, döntés a mennyiségek növekedéséről, csökkenéséről, megmaradásáról

FOGALMAK
pozitív, negatív

Javasolt tevékenységek
Saját idővonal készítése: születésem vagy iskoláskorom előtt, után történt események, például szüleim születése, házassága, testvéreim születése, óvodáskor, iskoláskor
Világtérképről tengerszinthez mért magasságok és mélységek leolvasása
Fagypont alatti hőmérsékletek mérése, például télen, hűtőszekrényben, fagylalt, jégkocka segítségével
„Időjárás-jelentős" játék: a bemondó ismerteti a hőmérséklet változásait szóban vagy diagram alapján; a nézők saját hőmérőmodelljükön jelenítik meg a pillanatnyi hőmérsékletet
„Gazdálkodj okosan" játék rövidített változatban készpénzzel és adósságcédulákkal: a játékosok kölcsönt vehetnek fel a vásárláshoz, ekkor ugyanannyi készpénzt és adósságcédulát kapnak

TÉMAKÖR: Alkotás térben és síkon
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
szabadon épít, kirak formát, mintát adott testekből, síklapokból;
minta alapján létrehoz térbeli, síkbeli alkotásokat;
sormintát, síkmintát felismer, folytat;
alkotásában követi az adott feltételeket;
testeket épít élekből, lapokból; elkészíti a testek élvázát, hálóját; testeket épít képek, alaprajzok alapján; elkészíti egyszerű testek alaprajzát;
síkidomokat hoz létre különféle eszközök segítségével;
alaklemezt, vonalzót, körzőt használ alkotáskor;
megtalálja az összes, több feltételnek megfelelő építményt, síkbeli kirakást;
szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
megfogalmazza az alkotásai közti különbözőséget.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Építések térbeli építőelemekből, testekből, lapokból, testhálókból, élvázépítőkből szabadon, másolással, megadott feltétel szerint
Különböző téglatestek alkotása adott feltételek szerint
Építések és alkotások, alaprajzok, nézetek, hálók alapján egyszerűbb esetekben
Egyszerű testek alaprajzának, nézeteinek, hálójának azonosítása és annak ellenőrzése megalkotással
Síkbeli alkotások szabadon, másolással, megadott feltétel szerint: kirakások mozaiklapokkal, nyírás, tépés, hajtogatás, alakzatok határvonalainak elkészítése pálcákból, szívószálból vagy gumival kifeszítve, rajzolás (szabad kézzel, vonalzóval, alaklemezzel, körzővel)
Alaklemez, vonalzó és körző helyes használatának gyakorlása játékos feladatok során
Sokszögek előállítása nyírással, hajtogatással, pálcikákkal, gumikarika kifeszítésével, vonalzós rajzolással adott feltételek szerint
Sorminták, terülőminták kirakása, folytatása, tervezése síkban, térben, a szimmetriák megfigyelése
Szimmetrikus alakzatok létrehozása térben és síkban (például: építéssel, kirakással, nyírással, hajtogatással, festéssel), és a szimmetria meglétének ellenőrzése választott módszerrel (például: tükör, hajtogatás)

Adott feltételeknek megfelelő minél több alakzat, minta előállítása, az összes lehetséges alkotás keresése, az alakzatok megkülönböztetése, jellemző tulajdonságok kiemelése

FOGALMAK
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
Építés színes rudakból, legóból, építőkockákból, dobozokból nézetek, alaprajzok alapján
„Szobasarok" cipősdobozból, belehelyezett játék megvilágítása 3 irányból; az árnyékok vizsgálata
„Szobasarok" négyzethálós falaira rajzolt árnyékok alapján építés színes rudakból
Feltételek, minták alapján kirakások mozaiklapokból, logikai készlet elemeiből
Rövid ideig látott képről másolat készítése a vizuális memória fejlesztésére
Adott síkidomokból téglatest építése
3 különböző méretben adott szívószálakból testek fűzése úgy, hogy egy testhez 6 db szívószál használható; az összes különböző test megalkotása
A tanulók körben ülnek; mindenki egy nézőpontból látja a középre helyezett építményt; a szóban kérhető és adható információk alapján mindenki megépíti az építményt, vagy alaprajzot készít hozzá
Geometriai fejtörők, például tangram, gyufarejtvények
„Lakótelepi panoráma" rejtvény megfejtése színes rudak segítségével

TÉMAKÖR: Alakzatok geometriai tulajdonságai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megkülönböztet, azonosít egyedi, konkrét látott, hallott, mozgással, tapintással érzékelhető tárgyakat, dolgokat, helyzeteket, jeleket;
személyek, tárgyak, dolgok, szavak, számok közül kiválogatja az adott tulajdonsággal rendelkező összes elemet;
két meghatározott tulajdonság egyszerre történő figyelembevételével szétválogat adott elemeket: tárgyakat, személyeket, szavakat, számokat, alakzatokat;
megkülönbözteti és szétválogatja szabadon választott vagy meghatározott geometriai tulajdonságok szerint a gyűjtött, megalkotott testeket, síkidomokat;
megfigyeli az alakzatok közös tulajdonságát, megfelelő címkéket talál megadott és halmazokba rendezett alakzatokhoz;
megtalálja a közös tulajdonsággal nem rendelkező alakzatokat;
megnevezi a tevékenységei során előállított, válogatásai során előkerülő alakzatokon megfigyelt tulajdonságokat;
megnevezi a sík és görbült felületeket, az egyenes és görbe vonalakat, szakaszokat tapasztalati ismeretei alapján;
megnevezi a háromszögeket, négyszögeket, köröket;
megkülönböztet tükrösen szimmetrikus és tükrösen nem szimmetrikus síkbeli alakzatokat;
megszámlálja az egyszerű szögletes test lapjait;
megnevezi a téglatest lapjainak alakját, felismeri a téglatesten az egybevágó lapokat, megkülönbözteti a téglatesten az éleket, csúcsokat;
tudja a téglalap oldalainak és csúcsainak számát, összehajtással megmutatja a téglalap szögeinek egyenlőségét;

megmutatja a téglalap azonos hosszúságú oldalait és elhelyezkedésüket, megmutatja és megszámlálja a téglalap átlóit és szimmetriatengelyeit;
megfigyeli a kocka mint speciális téglatest és a négyzet mint speciális téglalap tulajdonságait;
megnevezi megfigyelt tulajdonságai alapján a téglatestet, kockát, téglalapot, négyzetet;
megfigyelt tulajdonságaival jellemzi a létrehozott síkbeli és térbeli alkotást, mintázatot.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Válogatások előállított és gyűjtött testek között szabadon
Halmazokba rendezett testek, síkbeli alakzatok közös tulajdonságainak megfigyelése, halmazok címkézése
Testek, síkbeli alakzatok halmazokba rendezése közös tulajdonság alapján
Halmazba nem tartozó alakzatok keresése
Testek jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: sík vagy görbe felületek, „lyukas”, „tükrös”, „van-e bemélyedése”
Sokszöglapokkal határolt egyszerű testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megfigyelése
Válogatások előállított és megadott síkidomok között szabadon
Síkbeli alakzatok jellemző tulajdonságainak keresése, megfigyelése, megnevezése: egyenes vagy görbe határvonalak, szakaszok, „lyukasság”, „tükrösség”, „van-e bemélyedése”
A létrehozott síkbeli és térbeli alkotások, mintázatok jellemzése megfigyelt tulajdonságaikkal
Egyszerű szögletes testek lapjainak, éleinek, csúcsainak megszámlálása
Környezetükből gyűjtött testek közül a téglatestek kiválogatása
Téglatest tulajdonságainak megfigyelése tevékenységek során: lapok alakja, egy csúcsból induló élek száma, élek hossza, az élek, lapok egymáshoz való viszonya, test tükörszimmetriája
Téglatest egybevágó lapjainak felismerése
Kocka kiemelése a téglatestek közül élek, lapok alapján
Előállított vagy megadott sokszögek jellemzése felismert tulajdonságokkal
Sokszögek oldalainak és csúcsainak megszámlálása, oldalak összemérése hajtogatással, szögek összemérése egymásra illesztéssel
Derékszög előállítása elfordulással, hajtogatással
Derékszögnél kisebb, nagyobb szögek előállítása elforduló mozgással; hozzámérés a hajtogatott derékszöghöz
Téglalap tulajdonságainak megfigyelése: szögek, oldalak, szimmetria
Téglalap szögei egyenlőségének megmutatása egymásra hajtással
Téglalap egyenlő hosszúságú oldalainak keresése hajtogatással
Négyzet kiemelése a téglalapok közül oldalai és szimmetriái alapján
Testek, síkbeli alakzatok jellemzése megfigyelt tulajdonságok alapján

FOGALMAK
lap, él, téglatest, kocka, szög, derékszög

Javasolt tevékenységek
Barkochbázás a teremben lévő tárgyak geometriai tulajdonságai alapján
Egyszerű szögletes testek építése pálcikákból és gyurmagolyókból
Egyszerű szögletes testek élvázának építése szívószálakból
Dobozok szétvágása a test lapjainak és hálójának vizsgálatához
Dobozok lapjainak leragasztása különböző színű papírokkal
„Élőkép” alkotása csoportban, például kocka, téglatest, gúla megjelenítése
„Keveredj! Állj meg! Csoportosulj!” játék, sokszögek megjelenítése
Sokszögek építése szívószálakból

Sokszögek kifeszítése befőttes gumival szöges táblán; a kifeszített alakzatok vizsgálata
„Saját testen jeleníts meg derékszöget!”, például ujjak, kar, láb, mérlegállás
Derékszög hajtogatása szabálytalan alakú papírból
Gyurmából vagy agyagból készült téglatest szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk; úgy, hogy ne kapjunk téglatesteket; úgy, hogy kockát is kapjunk; kocka szeletelése úgy, hogy téglatesteket kapjunk
Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni ahhoz, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása
A4-es papírból hajtással és tépéssel négyzet készítése; a hulladék részből ismét négyzet készítése, ennek ismétlése egészen addig, amíg lehetséges

TÉMAKÖR: Transzformációk
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tapasztalattal rendelkezik mozgással, kirakással a tükörkép előállításáról;
szimmetrikus alakzatokat hoz létre térben, síkban különböző eszközökkel; felismeri a szimmetriát valóságos dolgokon, síkbeli alakzatokon;
megépíti, kirakja, megrajzolja hálón, jelölés nélküli lapon sablonnal, másolópapír segítségével alakzat tükörképét, eltolt képét;
ellenőrzi a tükrözés, eltolás helyességét tükör vagy másolópapír segítségével;
követi a sormintában vagy a síkmintában lévő szimmetriát;
térben, síkban az eredetihez hasonló testeket, síkidomokat alkot nagyított vagy kicsinyített elemekből; az eredetihez hasonló síkidomokat rajzol hálón.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Szimmetriák, tükörképek megfigyelése a természetes és az épített környezetben térben és síkban
Tárgyak, építmények, képek tükörképének megfigyelése térben, síkban tükör segítségével
Tükörkép megépítése térben; tükrös és nem tükrös formák létrehozása, a kapott alakzat ellenőrzése tükör segítségével
Síkbeli alakzatok tükörtengelyeinek keresése tükörrel, hajtogatással
Tükörkép alkotása különböző eszközökkel síkban; tükrös és nem tükrös alakzatok létrehozása; ellenőrzés tükörrel, másolópapírral
Építmények eltolása, az eltolt kép összehasonlítása a tükörképpel
Formák eltolása a síkban; az eltolt alakzat összehasonlítása a tükrözéssel keletkező alakzattal; ellenőrzés másolópapírral
Testek és síkbeli alakzatok megkülönböztetése, azonosítása alak és méret szerint: a hasonlóság és az egybevágóság fogalmának előkészítése
Térben, síkban az eredetihez hasonló testek, síkidomok alkotása nagyított vagy kicsinyített elemekkel, hálón való rajzolással
Játékok, tevékenységek során alakzatok elforgatott, eltolt, tükrös képeinek felismerése a síkban és a térben

FOGALMAK
eltolt kép, mozgatás, elforgatott kép

Javasolt tevékenységek

Titkosírás tükörírással, a titkos üzenet megfejtése
Utcák építése színes rudakból: az utca két oldalán lévő házak egymás tükörképei
Kártyákon adott mintát kell megjeleníteni két kocka lapjain lévő ábrák segítségével úgy, hogy a két kockát egy tükör elé rakjuk; a kockák felső lapjain lévő ábrák és azok tükörképei együtt adják az adott mintát
Minta rajzolása, majd átmásolása zsírpapírra; a zsírpapír átfordítása, eltolása, elforgatása; összehasonlítás az eredeti mintával
Összehajtott, majd szétnyitott lap bal oldalára az egyik játékos tollal pöttyöket rajzol, a másik játékos a másik oldalra grafittal a tükörképét próbálja berajzolni, összehajtják a papírt, a hátulján a grafitpöttyöket erősen megrajzolják tollal, így szétnyitás után a bal oldalon látszik, hogy mennyi a tévedés
Tengelyesen szimmetrikus alakzat kiegészítése
Pálcikákból kirakott alakzat kétszeresére nagyítása
Pontrácsra, négyzetrácsra rajzolt ábra kétszeresére nagyítása, felére kicsinyítése

TÉMAKÖR: Tájékozódás térben és síkon
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
helyesen használja az irányokat és távolságokat jelölő kifejezéseket térben és síkon;
tájékozódik lakóhelyén, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalál adott helyre, adott utca és házszám alapján megtalál házat;
térképen, négyzethálón megtalál pontot két adat segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Irányokat, távolságokat jelölő szavak használata térben és síkban
Irány és állás megfigyelése, követése síkbeli alakzatok és mozgatások során
Téri tájékozódást segítő játékok, tevékenységek
Útvonalak bejárása oda-vissza, térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével
Útvonal bejárásának irányítása térbeli viszonyokat kifejező szavak segítségével
Térbeli és síkbeli elhelyezkedést kifejező szavak használata tevékenységekben és játékos szituációkban
Tájékozódás lakóhelyen, bejárt terepen: bejárt útvonalon visszatalálás adott helyre; adott utca és házszám alapján ház megtalálása
Egyszerű térképek készítése
Tájékozódás négyzethálón, térképen

FOGALMAK
négyzetháló, térkép

Javasolt tevékenységek
Robot célhoz irányítása szerepjátékkal: bekötött szemű gyerek irányítása adott célhoz, a célban a kendő levétele után azonos úton visszatalálás a kiindulópontra
Útvonal bejárása síkbeli labirintusokban padlórobot irányításával
„Vonalvezetős” játék irányok és távolságok megadásával, melynek során különböző formák rajzolódnak ki a négyzethálón, például 2 lépés fel, 3 lépés balra…
Kacskaringós utak bejárása, majd lerajzolása négyzethálón; például: 2 lépés, jobbra fordulás, 1 lépés, jobbra fordulás, 3 lépés, jobbra fordulás, folytatva az utat, ismétlés elölről sokszor

Négyzethálóra rajzolt minta alapján a vonalvezetés diktálása társnak
Kincskeresés utasítások alapján
Kincskeresés térkép alapján
„Torpedó” játék
„Telefonos” játék
Térkép készítése tanteremről, iskolaudvarról, útvonalakról
Térképen adott helység keresése páros munkában a térkép keresőhálójának segítségével
„Vándorvezér” játék sakktáblán égtájakkal, például „f4-ről 2 mezőt észak felé lépve hova jutunk?”

TÉMAKÖR: Összefüggések, kapcsolatok, szabályszerűségek felismerése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra
A témakör tartalma további tanórákon is folyamatosan jelenjen meg!

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
részt vesz memóriajátékokban különféle tulajdonságok szerinti párok keresésében;
megfogalmazza a személyek, tárgyak, dolgok, időpontok, számok, testek, síklapok közötti egyszerű viszonyokat, kapcsolatokat;
érti a problémákban szereplő adatok viszonyát;
megfogalmazza a felismert összefüggéseket;
összefüggéseket keres sorozatok elemei között;
megadott szabály szerint sorozatot alkot; megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozatot, táblázatot állít elő modellként;
tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatokat folytat;
felsorolja az évszakokat, hónapokat, napokat, napszakokat egymás után, tetszőleges kezdőponttól is;
ismert műveletekkel alkotott sorozat, táblázat szabályát felismeri; ismert szabály szerint megkezdett sorozatot, táblázatot helyesen, önállóan folytat;
tárgyakkal, számokkal kapcsolatos gépjátékhoz szabályt alkot; felismeri az egyszerű gép megfordításával nyert gép szabályát;
felismer kapcsolatot elempárok, elemhármasok tagjai között;
szabályjátékok során létrehoz a felismert kapcsolat alapján további elempárokat, elemhármasokat;
a sorozatban, táblázatban, gépjátékokban felismert összefüggést megfogalmazza saját szavaival, nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Személyek, tárgyak, dolgok, számok, testek, síklapok között megjelenő kapcsolatok megfigyelése, felfedezése, megnevezése
Számpárok, számhármasok közötti kapcsolatok felfedezése, jellemzése
Változó helyzetek megfigyelése, a változás jelölése nyíllal
Tárgyakkal, logikai készletek elemeivel kirakott periodikus sorozatok folytatása
Az évszakok, hónapok, napok elsorolása egymás után tetszőleges kezdőpontból
Ismert műveletekkel alkotott sorozat szabályának felismerése
Megkezdett sorozat folytatása a felismert szabály szerint mindkét irányba
Sorozat szabályának megfogalmazása, egyszerűbb esetben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
Gépjátékok különféle elemekkel (például: tárgyak, számok, alakzatok)

Gépjátékhoz szabály alkotása; az egyszerű gép szabályának megfordításával nyert gép szabályának felismerése
Szabályjátékokban az elempárok, elemhármasok megjelenítése táblázatban
Szabályjátékok során a felismert kapcsolat alapján további elempárok, elemhármasok létrehozása
Táblázatokban, gépjátékokban a felismert összefüggések megfogalmazása, egyszerűbb esetekben jelekkel is (például: nyíljelöléssel vagy nyitott mondattal)
Sorozatok, szabályjátékok alkotása
Megértett probléma értelmezéséhez, megoldásához sorozat, táblázat, esetleg nyíldiagram alkotása modellként

FOGALMAK
táblázat, nyitott mondat

Javasolt tevékenységek
Sorminták keresése környezetünkben, például épületeken, népviseleten
Periodikusan ismétlődő tevékenységek, például ki mosogat 5 nap múlva
Kakukktojás játékok
„Milyen nap lesz?" fejtörők: például egy hét múlva; holnapután, ha tegnapelőtt hétfő volt
Sorozatok alkotása szöges táblán kifeszített alakzatokkal, a sorozat szabályának megfigyelése, például egyre nagyobb négyzeteknél a növekedés szabályának megfigyelése
Kapcsolatok megfigyelése oda-vissza, például szülő-gyerek, testvér, osztálytárs; alacsonyabb, magasabb, egyforma magas; idősebb, fiatalabb, ugyanannyi idős
A gyerekek kezében tartott számok, alakzatok közötti kapcsolatok megfigyelése rámutatással, például mindenki mutasson arra, akinek ugyanannyi tízese van; akinek nagyobb a kerülete; a mutatás lejegyzése nyilakkal; a lejegyzett ábra megfigyelése
„Gépes játékok" egyváltozós, kétváltozós, fordított gépekkel számokkal, formákkal, szavakkal

TÉMAKÖR: Adatok megfigyelése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
adatokat gyűjt a környezetében;
adatokat rögzít későbbi elemzés céljából;
gyűjtött adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol;
adatokat gyűjt ki táblázatból, adatokat olvas le diagramról;
jellemzi az összességeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Minőségi és mennyiségi tulajdonsággal kapcsolatos adatok megfigyelése, gyűjtése, rögzítése tanítói segítséggel
Adatgyűjtés vásárlással kapcsolatban (például: árak megfigyelése boltokban, nyugtán)
Mért adatok lejegyzése
Közös tevékenységek során szerzett adatok alapján egyszerű diagram készítése térben és síkban
Egyszerű diagramról adatok, összefüggések leolvasása
Az összes adat együttes jellemzőinek megfigyelése, például egyenlő adatok, legkisebb, legnagyobb kiválasztása

FOGALMAK
adat, diagram

Javasolt tevékenységek
Mérések testnevelésórán, például időeredmények, kislabdadobás hossza, távolugrás hossza; eredmények rögzítése; ábrázolása közösen
Piacon több árusnál ugyanazon termék árának összehasonlítása, csoportonként más-más termék árának megfigyelése, lejegyzése
Csoportonként a csoport tagjaira jellemző egyszerű diagramok készítése úgy, hogy a többi csoport nem látja, mi készül; a kirakott vagy rajzolt diagramok alapján a csoport felismerése, azonosítása, például hány fiú, hány lány, hány szemüveges, hány nem szemüveges...

TÉMAKÖR: Valószínűségi gondolkodás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
részt vesz olyan játékokban, kísérletekben, melyekben a véletlen szerepet játszik;
tapasztalatai alapján különbséget tesz a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” események között;
megítéli a „biztos”, „lehetetlen”, „lehetséges, de nem biztos” eseményekkel kapcsolatos állítások igazságát;
tapasztalatai alapján tippet fogalmaz meg arról, hogy két esemény közül melyik esemény valószínűbb olyan, véletlentől függő szituációk során, melyekben a két esemény valószínűsége között jól belátható a különbség;
tetszőleges vagy megadott módszerrel összeszámlálja az egyes kimenetelek előfordulásait olyan egyszerű játékokban, kísérletekben, amelyekben a véletlen szerepet játszik;
a valószínűségi játékokban, kísérletekben megfogalmazott előzetes sejtését, tippjét összeveti a megfigyelt előfordulásokkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Részvétel valószínűségi játékokban; intuitív esélylatolgatás, tippek megfogalmazása
Események megfigyelése valószínűségi kísérletekben
Valószínűségi játékok során stratégiák alakítása, kipróbálása, értékelése
„Biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetése
Véletlen események gyakoriságának összeszámlálása, ábrázolása különféle módszerekkel: strigulázással, diagrammal, táblázatba rögzítéssel
Véletlen események előfordulásainak vizsgálata, a kimenetelek számának összehasonlítása az előzetes tippekkel, magyarázatok keresése
A „biztos” és „lehetetlen” cáfolata ellenpélda mutatásával

FOGALMAK
Nincs új fogalom.

Javasolt tevékenységek
Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez tartozó eseményeket írunk kártyákra; kiosztjuk; elvégezzük a

kísérletet, mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés, például a kísérlet: 3 korongot feldobunk; események: mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő; elemzés: „Melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád?”
Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a játék elején a játékosok tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán lévő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok
Valószínűségi kísérlet nem kocka alakú doboz feldobásával: tippelés, 20 kísérletből melyik lapjára hányszor esik; ellenőrzés a kísérletek elvégzésével
10 korongot feldobunk, számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek egyikére jutsz
Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a számok tulajdonságai alapján, a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára, például szorzatuk páros; nincs közte kétjegyű
Gyerekek alkotta gyakorisági diagram: két kockával dobunk, és nézzük a dobott számok összegét; a gyerekek sorban egymás mellett állnak, mindenkinek a kezében egy szám van 1 és 13 között; akinek a száma a két kockával dobott számok összege, előre lép egyet
Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegétől egy korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja

4. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

Gondolkodási és megismerési módszerek
Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.
Az összes eset megtalálása (próbálgatással).

Számtan, algebra
Számok írása, olvasása (10 000-es számkör). Helyi érték, alaki érték, valódi érték fogalma 10 000-es számkörben.
Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 10 000-es számkörben.
Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
Fejben számolás százas számkörben.
A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.
Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete. Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása. Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás és osztás egy- és kétjegyű, számmal írásban.
Műveletek ellenőrzése.

Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

Összefüggések, függvények, sorozatok
Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.

Geometria
Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc. Átváltások szomszédos mértékegységek között.
Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.
Kör fogalmának tapasztalati ismerete.
A test és a síkidom közötti különbség megértése.
Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői.
Gömb felismerése.
Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
Négyzet, téglalap kerülete.
Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.

Valószínűség, statisztika
Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése. Táblázat adatainak értelmezése.
Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése. Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

Informatikai ismeretek
Tanári segítséggel az életkorának megfelelő oktatási célú programok használata.
Egy rajzoló program ismerte; egyszerű ábrák elkészítése, színezése.
Együttműködés interaktív tábla használatánál.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Gondolkodási módszerek alapozása
A tanuló:
tudja halmazok számosságát megállapítani, összehasonlítani;
tudjon halmazokat képezni, kiválogatott elemek közös tulajdonságát megnevezni;
tudja eldönteni állítások igazságtartamát
tudja megkeresni nyitott mondatok igazsághalmazát
ismerje és alkalmazza a szöveges feladatok megoldási algoritmusát;
tudjon folytatni számsorozatokat a felismert szabály alapján;
tudja megkeresni az összes lehetőséget egyszerű kombinatorikus feladatokban

Számtan, algebra
A tanuló:

tudjon biztosan tájékozódni a tízes számrendszerben 10 000-es számkörön belül;
helyesen írja, olvassa a számokat, bontsa azokat helyi érték szerint;
tudjon számokat nagyság szerint összehasonlítani, sorba rendezni;
ismerje a számok egyes, tízes, százas, ezres szomszédjait, tízesekre, százasokra, ezresekre kerekített értékét;
tudja értelmezni, megoldani a szóbeli összeadást, kivonást, szorzást és osztást;
tudjon szorozni, osztani 10-zel, 100-zal, 1000-rel;
ismerje a helyes műveleti sorrendet több művelet esetén;
legyen jártas az írásbeli műveletek végzésében 10 000-es számkörben (összeadás, kivonás, szorzás kétjegyű szorzóval, osztás egyjegyű osztóval);
becslést, ellenőrzést eszközként használja;
tudjon megoldani egyszerű szöveges feladatot a megoldási algoritmus alkalmazásával.
negatív számok a mindennapi életben (vagyon, adósság, hőmérséklet)
törtek a mindennapi életben (negyed, harmad, fél, egész)

Geometria, mérés
A tanuló:
ismerjen fel egyszerű geometriai alakzatokat;
ismerje fel az alakzatok geometriai tulajdonságait, válassza ki a megadott tulajdonságú alakzatokat;
tudjon síkidomokat, testeket létrehozni adott feltételekkel;
ismerje a kocka és a téglatest tulajdonságait (lapok, csúcsok, élek száma);
ismerje és önállóan használja a mérőeszközöket és mértékegységeket gyakorlati mérések során;
tudjon megoldani a tanult mértékegységekkel (km, m, dm, cm, mm, t, kg, dkg, g, hl, l, dl, cl, ml, év, hónap, hét, nap, óra, perc, másodperc) szám és szöveges feladatokat;
tudja kiszámítani a téglalap és a négyzet kerületét.

Valószínűségi játékok, statisztika
A tanuló:
tudja használni a biztos, lehetséges és lehetetlen fogalmakat;
tudja egyszerű valószínűségi kísérletek lehetséges eseteit megkeresni;
tudjon grafikonról, táblázatból néhány adatot leolvasni.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A **matematika órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.

A diagnosztikus mérést minden évfolyam esetén, a tanév elején végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló" tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.

A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul. A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.

A szummatív értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.
A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

- Az első évfolyamon, második évfolyam első szöveges értékelést alkalmazunk.
- A **szöveges minősítés** a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

KIVÁLÓAN MEGFELELT
JÓL MEGFELELT
MEGFELELT
FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL

Osztályzattal értékelhető:

- Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
- Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés);
- Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
- Házi feladat ismertetése;
- Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
- Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;

Az írásbeli dolgozatok érdemjeggyel történő értékelésének szabályai:
Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 33% között	elégtelen	(1)
34% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

A diáknak legalább 4 érdemjeggyel kell rendelkeznie félévente. A tanév folyamán 4 témazáró dolgozat írása kötelező.

Jegyek jelölése színekkel

- a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal,
- a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés) jegyeit kékkel,
- Házi feladat ismertetése; számítógépes feladatok megoldása; órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben; órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén; a jegyeit kékkel.

A **piros** jegy **1,5**-es szorzóval, a **kék** jegy az **értékének megfelelően**.

V.1.3 Etika

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

ETIKA
Helyi tantárgyi tanterv

1-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret* / *Kerettantervi tervezés*	*Szabadon tervezhető*	*Évi összes órakeret*
1.	1	36	**0**	36
2.	1	36	**0**	36
3.	1	36	**0**	36
4.	1	36	**0**	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 1-4. évolyam számára – Etika

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

1. évfolyam:		
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma	Témakör összidőkerete
Éntudat – Önismeret	6	**6**
Család – Helyem a családban	6	**6**
Helyem az osztály közösségében	6	**6**
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	6	**6**
A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	6	**6**
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	6	**6**
Évfolyam összesen	**36**	**36**

2. évfolyam:		
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma	Témakör összidőkerete
Éntudat – Önismeret	6	**6**
Család – Helyem a családban	6	**6**
Helyem az osztály közösségében	6	**6**
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban	6	**6**
A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében	6	**6**
Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére	6	**6**
Évfolyam összesen	**36**	**36**

3. évfolyam:		
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma	Témakör összidőkerete
Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?	5	**5**
Közösségben és egyedül – a társaim és én	7	**7**
Az osztály és az iskola	7	**7**
Kulturális – nemzeti közösség	10	**10**
Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	3	**3**
A mindenség és én – Születés és elmúlás	4	**4**
Évfolyam összesen	**36**	**36**

4. évfolyam:		
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma	Témakör összidőkerete
Milyen vagyok, és milyennek látnak mások?	5	**5**
Közösségben és egyedül – a társaim és én	7	**7**
Az osztály és az iskola	6	**6**
Kulturális – nemzeti közösség	10	**10**
Környezetem és én – Az épített és a tárgyi világ	4	**4**
A mindenség és én – Születés és elmúlás	4	**4**
Évfolyam összesen	**36**	**36**

Tantárgyi bevezető

Etika

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, a szocio-emocionális készségek fejlesztése.

A tantárgy magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Ezzel olyan szintézist kínál a tanulónak, amelyben eddigi személyes tapasztalatait és a más területeken megszerzett ismereteket reflektív módon vizsgálja. A tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.

Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában és saját alakuló értékrendjének tudatosításában. Az egyént és a közösségeket érintő etikai elvek és az ezekből következő kérdések felismerése az árnyalt, a másik ember vagy csoport szempontjait is megértő gondolkodást fejleszti.

Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, miközben saját tudását vizsgálja és fejleszti. Eszközei a kérdezés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, a társadalmi normák és közösségi értékek értelmezése.

A tananyag alapvető értékeket közvetít. Ezek a segítés, megértés, együttérzés, törődés, szabadság, felelősség igazságosság, becsületesség, méltányosság, tolerancia, önazonosság. Ezek a tanuló lelkiismeretének fejlődését szolgálják. A témák feldolgozása a tanulót megfontolt döntésre, kulturált véleményalkotásra és felelős tevékenységre készteti.

A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen érzelmi-, érdekkonfliktusok ~~és~~ viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést. Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében sikeressé és tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé tehetik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre késztetik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.

Az etika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tantárgy keretében alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását és a tanulási útvonalak felfedezését, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget, a metakognitív stratégiák alkalmazását.

A kommunikációs kompetenciák: A kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.

A digitális kompetenciák: A digitális kompetenciák fejlesztését támogatja a projektmunkák szervezése, megvalósítása, az elvégzett feladatok digitális eszközökkel történő bemutatása. A virtuális térben kialakult közösségek tagjainak viselkedését befolyásoló etikai szabályok felismerése. A digitális önkifejezés, a közösségi oldalakon történő önmegjelenítés, az információk kezelése. A tartalom digitális megosztásával kapcsolatos etikai kérdések köre számtalan fejlesztési lehetőséget rejt magában.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik. A különböző esettanulmányi példákban és a valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tantárgy támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkészség, az elkötelezettség kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. A

gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulók önállóan vagy csoportosan lehetőséget kapnak kreatív alkotások tervezésére, készítésére, projektfeladatok szervezésére, kivitelezésére. A szocio-emocionális készségek fejlesztése drámajátékkal, szerepjátékkal valósul meg, az érzelmek kifejeződése zenei produkciókban, vizuális alkotásokban ölt testet. A tudatosság erősítését segítik elő azok a feladatok, amelyekben kulturális hagyományok megismerésére kerül sor.
Az etika kerettanterv főbb pedagógiai alapelvei:
A tanulók komplex személyiségfejlesztése, értelmi, érzelmi, társas-lelkületi formálás és a cselekvő magatartásra, viselkedésre buzdítás.
A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása.
Célrendszere és ajánlásai élményt adók, személyiséget, meggyőződést formálók.
A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
Az aktív, cselekvő viselkedés, magatartás megélésére ösztönzi a diákokat a különböző élethelyzeteiben.
Fontosnak tartja a nevelés három színterét (család, iskola, társadalom).
Ebben a tantervben elsődleges az érzelmi, érzületi nevelés, a morálfejlesztés, amely során a gyermekek cselekedtetése, meggyőződésének formálása elengedhetetlenül szükséges a lelkiismeretes magatartás megszilárdulása érdekében.
A nevelés mindig egy társadalmi közegben történik, így a nemzeti értékeink megismerése és megőrzése alapfeladat.
Korosztályi adottságaiknál fogva (alsó tagozatos) a gyermekek még nem képesek a tudatosan, teljes felelősséggel meghozott döntések felvállalására, ezért őket folyamatosan tanítani, nevelni, cselekedtetni kell, figyelembe véve a tanulók tipikus és egyéni életkori és fejlődési sajátosságait.
Az etika tanítása nagyfokú empátiát, sokirányú ismeretet, adaptivitási készséget és rugalmasságot igényel a pedagógustól, aki szakmailag is felkészült személy, fejlődés-lélektani, pedagógiai, szakdidaktikai és módszertani ismeretekkel rendelkezik. Tisztában van az alapelvekkel, melyeknek szellemiségében tanít. Együttműködik azokkal, akikkel munkatársi kapcsolatban van (szülők, osztályfőnök, igazgató, tanárok).

1. évfolyam

Az alsó tagozat első évfolyamán az etika tantárgy elsődleges feladata az öntudatos erkölcsi-etikai gondolkodás kialakítása. Továbbá a tanuló önmagáról és közvetlen környezetéről szerzett ismereteinek tudatossá tétele, a legalapvetőbb szocio-emocionális eszköztárának létrehozása és a szokásszintű viselkedések belsővé válása.
Az érzületi-lelkületi nevelés során figyelembe kell vennünk, hogy a korai iskoláskorban elcsitulnak a viharos ösztöntendenciák, és a tanuló érzelemvilágában is törekszik a felnőtt világ elvárásainak megfelelni. A család, mint az érzelmek legfontosabb biztosítója, továbbra is döntő jelentőségű a számára, de már képes elfogadni a pedagógusok és a kortársak érzelmi megnyilvánulásait. A megterhelő érzelmekkel nem tud egyedül megküzdeni. A gyermekkor meghatározó érzelmei: a szeretet, a biztonság, a bizalom, a félelem. Fontos e korosztály esetében a szülővel, a tanárokkal, a tekintélyszemélyekkel való kapcsolat.
Fontos szempont a tanító nyitott, válaszkész, az őszinte véleménynyilvánítást folyamatosan fenntartó, támogató és tiszteletben tartó pedagógiai attitűdje a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével. A tanórákon a korosztály képességeihez alkalmazkodva nagyobb súllyal jelennek meg a rajzos, kreatív, mozgásos, dramatikus játékok, helyzetgyakorlatok. Új elem az önmagára figyelő magatartás fejlesztése, az érzések, gondolatok pontos megfogalmazása. Mind az életkor, mind a

tantárgy sajátosságai miatt különös jelentősége van az egyéni különbségeket figyelembe vevő, tanulói sokszínűségre érzékenyen reagáló differenciált bánásmódnak.
Az 1–2. évfolyam kerettanterve a tanulók önmagukhoz való viszonyulására, alapvető önismeretére, valamint elemi környezetükre, a rokoni és kortárskapcsolatok közegére összpontosít. Az első két évfolyamon a társadalmunk kulturális életét alapvetően meghatározó zsidó-keresztény kultúra világképével és szokásrendszerével ismerkednek meg. Ezek az egyházi ünnepkörök és hagyományok közös feldolgozásával valósulnak meg. A tevékenységközpontú, tanulási tapasztalatokra épülő módszerek lehetőséget nyújtanak a személyes véleményalkotásra, a közösséghez tartozás élményének megélésére.

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők;
csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait;
felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket;
céljai megvalósítása közben önkontrollt végez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Önismeret
Saját jellemzők
Külső és belső tulajdonságok azonosítása, azok megítélésformáló ereje
Saját környezet bemutatása
Saját szokások azonosítása
Érzelmek megismerése
Saját alapérzelmek felismerése, szóbeli megfogalmazása
Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően
Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése
Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása
A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása
Fejlődés
A változások felismerése
A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása
Saját erősségek és fejlesztésre váró területek, a két oldal egyensúlyának megtalálása
Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése
Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása
Saját viselkedésre vonatkozó reflektálás gyakorlása

FOGALMAK
én, viszonyulás a másik emberhez, érzelem, érzület, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védettség, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családban
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
felismeri és megnevezi a szűkebb és a tágabb családtagjait, a rokonsági szinteket
azonosítja a családi szerep- és felelősségvállalást
átéli a különböző családi események fontosságát
megérti, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni;
felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Egészséges életmód
A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra
Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete
A biztonság feltételeinek megérzése a mindennapokban
Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása (a jó és rossz stressz megkülönböztetése)
Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség
A tanács, segítség ajánlásának és kérésének módjainak gyakorlása
Családi és tágabb kapcsolatok
Családtagok, családi viszonyok jellemzése
A családtagok közös tevékenységeinek megismerése
Szokások a családban, és azok szerepének felismerése
Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése
A család tágabb kapcsolatrendszerének azonosítása: barátok, szomszédok, távoli rokonok, ismerősök
Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események
A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése
Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére
A családon belüli lehetséges konfliktusok megérzése
Változások, események azonosítása a családban
A szeretet kifejezésének és elfogadásának módjainak gyakorlása

FOGALMAK
biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznap, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet

TÉMAKÖR: Helyem az osztály közösségében
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában;
megkülönbözteti a tiszteletteljes és sértő közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt, véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki;
felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket, és saját szerepét az együttműködésben;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait;
mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit;
különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére;
megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait;
rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen;
ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermekjogokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kommunikáció
A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete
Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése
A verbális és nonverbális kommunikációs elemek azonosítása, az együttérzés kifejezése
Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő verbális és non-verbális elemek felismerése
Kortárs kapcsolatok
Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal
A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése
A kortárs kapcsolatok minőségének meghatározása, a barátságok jellemzőinek felismerése
A barátság kezdeményezése és ápolása
Konfliktusok
Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása
Vita, veszekedés, harag okainak feltárása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása
Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása

FOGALMAK

figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
ismeri az állami, nemzeti és vallási ünnepek jelentését, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;
felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre;
ismer néhány, a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó, alapvető kulturális és természeti értéket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A lakóhely jellemzői
Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megfogalmazása
Saját lakóhely néhány nevezetességének, fontos helyeinek, személyeinek megismerése
Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát
Közös ünnepek
Az egyes egyházak ünnepkörei
A nemzeti ünnepek hátterében álló történetek megismerése
Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése

Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmek, gondolatok, szokások)
Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában
Az együttélés szabályai
A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben
A szabályszegés következményeinek felismerése
Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése

FOGALMAK
lakóhely, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzelem, büszkeség

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
felismeri a természet esztétikus rendjét,
megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének fejlesztésére.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről;
megismer néhány veszélyeztetett fajt, ezek veszélyeztetettségének okait, és megfogalmazza, miért szükséges az élővilág védelme;
fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A természet védelme
Példák megfogalmazása ember és természet kapcsolódására
Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása
A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése
A természetvédelem fontosságának a felismerése
Veszélyeztetett élőlények és veszélyeztetettségük okainak megismerése
Környezetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése
Környezetvédelem
A fenntarthatóság helye a mindennapi cselekvésben
A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása
A takarékosság elvének elfogadása, megfogalmazása
A környezetkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése
A saját, a természetben tanúsított viselkedésének kontrolálása
Stratégiák kialakítása a környezetkárosító magatartás elkerülésére

FOGALMAK
gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környezetkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.

TÉMAKÖR: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;
megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történetet;
a zsidó és keresztény bibliai történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra, saját életéből példákat hoz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kérdések a világról
Saját kérdések megfogalmazása az ismeretlenről
A környező világ megismerési módjainak összegyűjtése (megfigyelés, magyarázat, kérdések a tapasztaltabbakhoz, szöveges, filmes források)
Gondolatok megfogalmazása a tapasztalaton túli világról (a gondolkodás, gondviselés, megismerés, képzelet, világmindenség, idő fogalma)
Vallás, hit
Egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó népszokások: Mikulás, karácsony, húsvét, pünkösd történetének megismerése (például Jézus születésének története a keresztény vallásokban; a hanuka ünnepe a zsidó vallásban)
A környezetben található egyházak, felekezetek néhány vallási szokásának megismerése

Erkölcs
Az együttélést befolyásoló főbb értékek azonosítása vallási vagy kulturálisan hagyományozott történetekben (bibliai történetek, mesék, mondák)
A szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem megjelenési módjainak felismerése a mindennapokban
Gondolatok megfogalmazása a jóról és a rosszról
Annak felismerése, hogy az emberek nem egyértelműen jók vagy rosszak, csak a cselekvéseik ítélhetők meg

FOGALMAK

vallás, hit, egyházi ünnepkörök, népszokások, érték, szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem, jó és rossz.

1. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A tanuló életkorának megfelelő reális képpel rendelkezik saját külső tulajdonságairól, tisztában van legfontosabb személyi adataival.
Átlátja társas viszonyainak alapvető szerkezetét.
Képes érzelmileg kötődni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez.
Képes kapcsolatba lépni és a partner személyét figyelembe véve kommunikálni környezete tagjaival, különféle beszédmódokat tud alkalmazni.
A beszélgetés során betartja az udvarias társalgás elemi szabályait.
Érzi a szeretetkapcsolatok fontosságát.
Érzi, hogy a hagyományok fontos szerepet játszanak a közösségek életében.
Törekszik rá, hogy érzelmeit a közösség számára elfogadható formában nyilvánítsa ki.
Képes átélni a természet szépségét, és érti, hogy felelősek vagyunk a körülöttünk lévő élővilágért.

Képes rá, hogy érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze.
Tisztában van vele és érzelmileg is képes felfogni azt a tényt, hogy más gyerekek sokszor egészen más körülmények között élnek, mint ő.
Meg tudja különböztetni egymástól a valóságos és a virtuális világot.

2. évfolyam

Az alsó tagozat második évfolyamán az etika tantárgy elsődleges feladata az öntudatos erkölcsi-etikai gondolkodás kialakítása. Továbbá a tanuló önmagáról és közvetlen környezetéről szerzett ismereteinek tudatossá tétele, a legalapvetőbb szocio-emocionális eszköztárának létrehozása és a szokásszintű viselkedések belsővé válása.
Az érzületi-lelkületi nevelés során figyelembe kell vennünk, hogy a korai iskoláskorban elcsitulnak a viharos ösztöntendenciák, és a tanuló érzelemvilágában is törekszik a felnőtt világ elvárásainak megfelelni. A család, mint az érzelmek legfontosabb biztosítója, továbbra is döntő jelentőségű a számára, de már képes elfogadni a pedagógusok és a kortársak érzelmi megnyilvánulásait. A megterhelő érzelmekkel nem tud egyedül megküzdeni. A gyermekkor meghatározó érzelmei: a szeretet, a biztonság, a bizalom, a félelem. Fontos e korosztály esetében a szülővel, a tanárokkal, a tekintélyszemélyekkel való kapcsolat.
Fontos szempont a tanító nyitott, válaszkész, az őszinte véleménynyilvánítást folyamatosan fenntartó, támogató és tiszteletben tartó pedagógiai attitűdje a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével. A tanórákon a korosztály képességeihez alkalmazkodva nagyobb súllyal jelennek meg a rajzos, kreatív, mozgásos, dramatikus játékok, helyzetgyakorlatok. Új elem az önmagára figyelő magatartás fejlesztése, az érzések, gondolatok pontos megfogalmazása. Mind az életkor, mind a tantárgy sajátosságai miatt különös jelentősége van az egyéni különbségeket figyelembe vevő, tanulói sokszínűségre érzékenyen reagáló differenciált bánásmódnak.
Az 1–2. évfolyam kerettanterve a tanulók önmagukhoz való viszonyulására, alapvető önismeretére, valamint elemi környezetükre, a rokoni és kortárskapcsolatok közegére összpontosít. Az első két évfolyamon a társadalmunk kulturális életét alapvetően meghatározó zsidó-keresztény kultúra világképével és szokásrendszerével ismerkednek meg. Ezek az egyházi ünnepkörök és hagyományok közös feldolgozásával valósulnak meg. A tevékenységközpontú, tanulási tapasztalatokra épülő módszerek lehetőséget nyújtanak a személyes véleményalkotásra, a közösséghez tartozás élményének megélésére.

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a kitűzött célok teljesíthetők;
csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is megnevezi a saját érzelmi állapotait;
felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket;
céljai megvalósítása közben önkontrollt végez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Önismeret

Saját jellemzők
Külső és belső tulajdonságok azonosítása, azok megítélésformáló ereje
Saját környezet bemutatása
Saját szokások azonosítása
Érzelmek megismerése
Saját alapérzelmek felismerése, szóbeli megfogalmazása
Gondolatok és érzelmek kifejezése a helyzethez illően
Kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése
Gondolatok és érzelmek kifejezési módjainak gyakorlása
A veszélyt jelentő helyzetek azonosítása
Fejlődés
A változások felismerése
A testi és szellemi fejlődés lépéseinek azonosítása
Saját erősségek és fejlesztésre váró területek, a két oldal egyensúlyának megtalálása
Hatékony tanulási technikák és feltételek gyűjtése
Saját tanulási célok és jó szokások meghatározása
Saját viselkedésre vonatkozó reflektálás gyakorlása

FOGALMAK
én, viszonyulás a másik emberhez, érzelem, érzület, öröm, bánat, félelem, harag, otthon, védettség, bizalom, fejlődés, változás, cél, szokás

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családban
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri a különböző élethelyzetek (pl. új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait;
megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában;
képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit;
felismeri az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Egészséges életmód
A testi és lelki állapotok néhány fő jellemzőinek azonosítása, az érzelmek hatása a fiziológiai állapotokra
Az egészséges életmód alapelemei, az egészségmegtartó stratégiák ismerete
A biztonság feltételeinek megérzése a mindennapokban
Kellemetlen, bántó, feszült helyzetek azonosítása (a jó és rossz stressz megkülönböztetése)
Helyzetek azonosítása, melyekben segítség nyújtására vagy kérésére van szükség
A tanács, segítség ajánlásának és kérésének módjainak gyakorlása
Családi és tágabb kapcsolatok
Családtagok, családi viszonyok jellemzése
A családtagok közös tevékenységeinek megismerése
Szokások a családban, és azok szerepének felismerése
Ünnepek a családban, a családi ünnepekhez kapcsolódó szokások átélése
A család tágabb kapcsolatrendszerének azonosítása: barátok, szomszédok, távoli rokonok, ismerősök
Érzelmek kifejezése a családban, sorsfordító események

A pozitív, megtartó emberi kapcsolatokban megjelenő esetleges negatív érzelmek felismerése
Módszerek megismerése a negatív érzelmek kezelésére
A családon belüli lehetséges konfliktusok megérzése
Változások, események azonosítása a családban
A szeretet kifejezésének és elfogadásának módjainak gyakorlása

FOGALMAK
biztonság, egészség, családtag, rokon, barát, ismerős, hétköznap, hétvége, ünnep, szeretet, tisztelet

TÉMAKÖR: Helyem az osztály közösségében
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában;
megkülönbözteti a tiszteletteljes és sértő közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt, véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki;
felismeri az együttműködést segítő, vagy akadályozó tevékenységeket, és saját szerepét az együttműködésben;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait;
mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit;
különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére;
megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait;
rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen;
ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermekjogokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Kommunikáció
A társas érintkezés és a beszélgetés alapvető szabályainak ismerete
Alapvető testbeszéd-jelzések azonosítása és értelmezése
A verbális és nonverbális kommunikációs elemek azonosítása, az együttérzés kifejezése
Egyenrangú és kölcsönös kommunikáció, kommunikációt és megértést segítő verbális és non-verbális elemek felismerése
Kortárs kapcsolatok
Kapcsolatok kialakítása, ápolása kortársakkal
A kapcsolatok kialakulását segítő és gátló viselkedési formák megkülönböztetése
A kortárs kapcsolatok minőségének meghatározása, a barátságok jellemzőinek felismerése
A barátság kezdeményezése és ápolása
Konfliktusok
Az elfogadás és az elutasítás jelzéseinek azonosítása
Vita, veszekedés, harag okainak feltárása, a kibékülés, megbeszélés módjai, a megbocsátás elfogadása
Az egyenlőtlen és bántó helyzetek felismerése, és a rájuk való megfelelő reakció tanulása

FOGALMAK

figyelem, testbeszéd, tisztelet, sértés, vita, harag, kibékülés, elfogadás, megbocsátás, lelkiismeret

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
érdeklődést mutat Magyarország történelmi emlékei iránt, felismer közülük néhányat;
különböző konkrét helyzetekben azonosítja, és társaival megvitatja a szabályok jelentőségét, megérti a szabályszegés lehetséges következményeit;
az igazságosság és igazságtalanság fogalmát fiktív vagy valós helyzetekhez kapcsolja, véleményt alakít ki ezekről;
felismeri a közösségek működésének feltételeit,-és erkölcsi érzékenységgel viszonyul ezekhez.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A lakóhely jellemzői
Saját kedvelt helyszínek a lakókörnyezetben, a lakóhelyhez kötődés megfogalmazása
Saját lakóhely néhány nevezetességének, fontos helyeinek, személyeinek megismerése
Felismeri a lakókörnyezet közös gondozásának módjait és fontosságát
Közös ünnepek
Az egyes egyházak ünnepkörei
A nemzeti ünnepek hátterében álló történetek megismerése
Családi, iskolai és nemzeti ünnepek jellegének megkülönböztetése
Az ünnepekhez való saját kapcsolódási pontok keresése (érzelmek, gondolatok, szokások)
Személyes részvétel a közös ünneplés előkészítésében, lebonyolításában
Az együttélés szabályai
A társas szabályok szerepének meghatározása az együttélésben
A szabályszegés következményeinek felismerése
Az osztály életének közös megszervezése, megbeszélési technikák gyakorlása, kompromisszumos megoldások felismerése

FOGALMAK

lakóhely, szabály, alkalmazkodás, egyenlőség, igazságosság, együttműködés, érzelem, büszkeség

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
felismeri a természet esztétikus rendjét,
megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének fejlesztésére.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felelősséggel gondoskodik háziállatokról vagy a környezetében előforduló állatokról, növényekről;
megismer néhány veszélyeztetett fajt, ezek veszélyeztetettségének okait, és megfogalmazza, miért szükséges az élővilág védelme;
fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A természet védelme
Példák megfogalmazása ember és természet kapcsolódására
Állatok és növények felelős gondozásának gyakorlása
A saját környezetben található természeti értékek gyűjtése
A természetvédelem fontosságának a felismerése
Veszélyeztetett élőlények és veszélyeztetettségük okainak megismerése
Környezetkárosító cselekvések azonosítása, elkerülése
Környezetvédelem
A fenntarthatóság helye a mindennapi cselekvésben
A szelektív hulladékgyűjtés gyakorlása
A takarékosság elvének elfogadása, megfogalmazása
A környezetkárosító magatartások elkerülési módjainak megismerése
A saját, a természetben tanúsított viselkedésének kontrolálása
Stratégiák kialakítása a környezetkárosító magatartás elkerülésére

FOGALMAK
gondozás, gondoskodás, veszélyeztetett, természetvédelem, környezetkárosítás, hulladék, szelektív gyűjtés, környezetvédelem.

TÉMAKÖR: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
felismeri az olvasott vagy a hallott bibliai tanításokban és más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;
megismer többféle, a jelentősebb vallási ünnepekhez kapcsolódó egyházi és kulturális szokást.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismer néhány fontosabb ünnephez kapcsolódó vallási eseményt és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történetet;
a zsidó és keresztény bibliai történetekben, a kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra, saját életéből példákat hoz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Kérdések a világról
Saját kérdések megfogalmazása az ismeretlenről
A környező világ megismerési módjainak összegyűjtése (megfigyelés, magyarázat, kérdések a tapasztaltabbakhoz, szöveges, filmes források)
Gondolatok megfogalmazása a tapasztalaton túli világról (a gondolkodás, gondviselés, megismerés, képzelet, világmindenség, idő fogalma)
Vallás, hit
Egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó népszokások: Mikulás, karácsony, húsvét, pünkösd történetének megismerése (például Jézus születésének története a keresztény vallásokban; a hanuka ünnepe a zsidó vallásban)
A környezetben található egyházak, felekezetek néhány vallási szokásának megismerése

Erkölcs

Az együttélést befolyásoló főbb értékek azonosítása vallási vagy kulturálisan hagyományozott történetekben (bibliai történetek, mesék, mondák)
A szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem megjelenési módjainak felismerése a mindennapokban
Gondolatok megfogalmazása a jóról és a rosszról
Annak felismerése, hogy az emberek nem egyértelműen jók vagy rosszak, csak a cselekvéseik ítélhetők meg

FOGALMAK
vallás, hit, egyházi ünnepkörök, népszokások, érték, szeretet, tisztelet, segítőkészség, türelem, jó és rossz.

2. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A tanuló életkorának megfelelő reális képpel rendelkezik saját külső tulajdonságairól, tisztában van legfontosabb személyi adataival.
Átlátja társas viszonyainak alapvető szerkezetét.
Képes érzelmileg kötődni környezetéhez és a körülötte élő emberekhez.
Képes kapcsolatba lépni és a partner személyét figyelembe véve kommunikálni környezete tagjaival, különféle beszédmódokat tud alkalmazni.
A beszélgetés során betartja az udvarias társalgás elemi szabályait.
Érzi a szeretetkapcsolatok fontosságát.
Érzi, hogy a hagyományok fontos szerepet játszanak a közösségek életében.
Törekszik rá, hogy érzelmeit a közösség számára elfogadható formában nyilvánítsa ki.
Képes átélni a természet szépségét, és érti, hogy felelősek vagyunk a körülöttünk lévő élővilágért.
Képes rá, hogy érzéseit, gondolatait és fantáziaképeit vizuális, mozgásos vagy szóbeli eszközökkel kifejezze.
Tisztában van vele és érzelmileg is képes felfogni azt a tényt, hogy más gyerekek sokszor egészen más körülmények között élnek, mint ő.
Meg tudja különböztetni egymástól a valóságos és a virtuális világot.

3. évfolyam

Az alsó tagozat 3. évfolyamán az etika tantárgy célkitűzése a korábbi években megalapozott ismeretek elmélyítése, a készségek továbbfejlesztése; a felvetett témákban való alaposabb elmélyülés. A reális énkép kialakítására építve megkezdődhet a személyes erősségek és hiányosságok feltérképezése és alakítása; a szocio-emocionális készségek tudatos fejlesztése és a tanulót közvetlenül körülvevő társadalmi közegek után a tágabb környezet etikai szempontú vizsgálata és megértése.
A 3. évfolyamon folytatódik a zsidó-keresztén-keresztyén erkölcsi értékrend alapozása, a tanulók által képviselt értékek személyre szabott mintázatának kialakulása. A lelki én, a lelkiismeret kialakulása révén a tanulók már képesek megérteni viszonylag ellentmondásos érzelmeket és tulajdonságokat is; empatikus képességük fejlődésével pedig egyre inkább képesek mások élethelyzetének megértésére. Felerősödik a kortársak hatása, de még a pedagógus által közvetített értékeket tekintik mérvadónak. A pedagógus feladata ebben az időszakban a csoportok értékrendbeli azonosítása a szélsőségek elkerülése, valamint a tanulókkal együtt a megismert közegek kereteinek kibővítése, az eddig alapszinten ismert és alkalmazott viselkedési minták szélesebb körben való alkalmazhatósága. A 3. évfolyamon fontos szerepet kapnak a tanulók önszerveződési folyamatai, saját kitűzött fejlődési céljai, valamint az azok megvalósításához vezető út megtervezése, és ennek pedagógusi nyomon követése. A pedagógus feladata ebben az életkorban az érzékenyítés, a tanulók személyes véleményére és tapasztalataira vonatkozó elfogadás és nyitottság, a társadalmi felelősségvállalás modellálása. Az alkalmazott pedagógiai módszerekben a szóbeli kifejezőkészség és az öntudatosság fejlődésével fokozatosan bővül a szóbeli, majd írásbeli feladatok köre, ugyanakkor fontos, hogy legyenek cselekedeteken alapuló, dramatikus és kreativitást igénylő, alkotó feladatok is a tanórákon.

A 3. évfolyamokon előtérbe kerül a hithez kapcsolódó alapvető erkölcsi értékrend megismerése, megértése és belsővé tétele is. Lényege, hogy a tanulók számára nyilvánvalóvá váljon: az alapvető értékek eredete, forrásai és ezek belsővé válása tovább formálhatja spirituális világképüket is. A pedagógiai munka fontos eleme a tanulók önálló kötelezettségtudatának, akaraterejének és öntevékenységének fejlesztése; a szorgalom, kitartás és felelősségvállalás autonóm erkölcsi értékrendbe való beépülésének előmozdítása. Az alsó tagozat 3. évfolyamán a korábbi években megalapozott normatív erkölcsi gondolkodás, önismeret, érzelmi intellektus, spirituális világkép és társas felelősségvállalás tovább fejlődik, elmélyül, az értékrend stabilizálódik, ennek következtében a tanulók egyre határozottabban nyilvánítják ki saját véleményüket, egyre megalapozottabban hoznak döntéseket.

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők, és teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességeinek fejlesztése céljából.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és megnevezi a saját érzelmi állapotait;
- felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit;
- célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket;
- céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Önismeret
  - Saját főbb testi tulajdonságok és személyiségjegyek azonosítása, az önészlelés és a környezettől érkező jelzések értelmezése
  - Annak felismerése, hogy minden embernek vannak erősségei és fejleszthető területei
  - Saját fejlődési folyamatok észlelése, jellemzése
  - Önfegyelem gyakorlása
- Érzelmek kezelése
  - Az alapérzelmeken túlmutató kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése, az ezekre adott társadalmilag elfogadható reakciók gyakorlása
  - Az önuralom fejlesztése, és cselekvési készletének megismerése
  - Az érzelmek konstruktív kifejezési módjai és egyénspecifikus érzelemszabályozási stratégiák kialakítása.
- Célok és tervek
  - Saját vágyak és célok megfogalmazása és ezek elkülönítése
  - Terv kialakítása egy saját cél elérése érdekében: cselekvéses feladatok, tervszerű lépések meghatározása, a haladás ellenőrzése és értékelése
  - Önmotiváló és önjutalmazási stratégiák megismerése, a kitűzött cél és a valósan elért eredmény összehasonlítása
- Siker és kudarc értelmezése

- A kitartás és a pozitív viszonyulás megtartása kudarc esetén is, annak felismerése, hogy a kudarcból levont következtetések is az egyén fejlődését szolgálják
- Reális és irreális célok felismerése, a vágyak és célok összefüggéseinek feltárása
- Személyes példaképek kiválasztása

Fogalmak
tulajdonság, érzelem, önuralom, vágy, terv, siker, eredmény, meggyőződés, példakép

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- ismeri a család testi, lelki -védelemmel kapcsolatos feladatait
- motivált az őt érintő problémák megoldáskeresésében;
- saját maga is keres módszereket a stresszhelyzetben keletkezett negatív érzelmek, gondolatok és tettek kezeléséhez;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a családi biztonság kereteit az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat;
- felismeri a különböző élethelyzetek (pl.: új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait
- megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni;
- megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában, természetesnek tartja ezek különbözőségét;
- felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz;
- képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egészség-biztonság
- A testi és lelki egészség jellemzőinek megismerése, az egészségmegőrzés főbb lehetőségeinek feltárása
- Stresszhelyzetek azonosítása saját példákon keresztül, jó és rossz stressz megkülönböztetése, a stressz- és indulatkezelés tudatos alkalmazása az azt megkívánó helyzetekben
- A bántalmazás felismerése, megelőzése, az elérhető segítő személyek és szervezetek azonosítása
- A kiközösítés azonosítása, elhárításának és megelőzésének lehetőségei
- Annak megértése, hogy mindenkinek joga van a biztonsághoz és az emberi méltósághoz
- Családok
- Ismerkedés a saját család múltjával, az idősebb generációk életével
- Családi hagyományok azonosítása, családi ünnepek megtartása
- Érzelmi kötelékek a családon belül, az összetartozás jeleinek felismerése
- Saját szerep vállalása az ünnepek előkészítésében és megtartásában
- Családi élet

- Saját szerepvállalás azonosítása a család mindennapjaiban
- A gyermekek és felnőttek feladatai
- Saját tettekért való felelősségvállalás, a következmények elfogadása
- A „szabad”, „lehet” és „kell” értelmezése
- Az együttérzés, empátia, a kommunikáció módjainak gyakorlása
- A családtagok egymásrautaltsága, közös feladatok azonosítása, a részvállalás szükségszerűségének felismerése

Fogalmak
együttérzés, bizalom, közösség, felelősség, következmény, feladatmegosztás, joga van

Témakör: Helyem az osztály közösségében
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában
- megkülönbözteti a sértő és tiszteletteljes közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt; saját érdekeit és véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki;
- felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait;
- mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit;
- különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére;
- megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait;
- rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen;
- társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés és felelősség szempontjából vizsgálja és értelmezi;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Kommunikáció
  - A kommunikációban részt vevő partnerek nézőpontjának megismerése, a megértésre törekvés eszközeinek használata
  - Az indulatszabályozás, a türelem, a másik fél érzelmeinek és véleményének tiszteletben tartása
  - A többszereplős kommunikációban fellépő félreértés felismerése, tisztázó kérdések megfogalmazása
  - Ismerkedés az erőszakmentes kommunikációval: az értő figyelem és az én-közlés
  - Verbális és non-verbális jelzések közötti ellentmondás felismerése
  - Az érvelés szabályainak megismerése
- Kortárs kapcsolatok
  - Kölcsönös és megtartó kortárs kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása
  - A barátság kialakulásához szükséges személyes preferenciák azonosítása, a visszautasítás feldolgozása

- Az előítélet felismerése és a bizalom feltételei
- A társak megismerésének módjai
- Saját kapcsolatok véleményezése, a kapcsolatok jobbításának lehetőségei

– Jogok, szabályok

- Néhány alapvető gyermeki jog megismerése
- A gyermekek joggyakorlásában részt vevő felnőttek, az alapjogok elérésének különböző módjai
- Az alapvető gyermeki jogok sérülésének felismerése, a segítségkérés lehetőségei
- Megérti, hogy a tanulás jog és kötelesség

Fogalmak
megértés, ismerős, barát, kortárs, vélemény, türelem, jog és kötelesség

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- ismeri az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;
- felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, ezekről képes ismereteket rendszerezni,
- érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat;
- ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, valamint az európai népek közös alapkultúrájáról;
- különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit;
- ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket;
- tájékozott a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről, a gyermekek és felnőttek ezzel kapcsolatos kötelességeiről;
- mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát, a valós helyzetekben véleményt alakít ki ezekről.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

– Teremtett értékek

- A lakóhely, a nemzet legfőbb természeti, épített, művészeti értékei és történelmi helyei
- Főbb nemzetiségek és hagyományaik a lakókörnyezetben
- Ismerkedés más népek életmódjával, szokásaival
- A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban
- Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja

– Közösség

- A társas szabályok értelme, célja, értelmezése
- Közösségi szabályalkotási és -értékelési technikák alkalmazása
- A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása
- Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése

- Az ünneplés közösségformáló ereje
- A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái
- A nehéz helyzetben lévők közös segítése

– Jog és biztonság

- A tárgyi és szellemi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmai
- A személyiségi jogok érvényesülése és sérelme a virtuális és valós térben
- A virtuális térben való viselkedés biztonsági szabályai

Fogalmak

hagyomány, tulajdon, ünnep, egyházi ünnep, természeti érték, történelmi érték, szabályalkotás, együttműködés, befogadás, felelősségvállalás

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

– megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére.
– felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; minderről képes információt gyűjteni fizikai és digitális környezetben is;
– fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok, és felhívja társai figyelmét is ezekre.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

– Környezetszennyezés

- A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére
- Az élet védelmének és a felelősségvállalás etikai elvének megismerése
- A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése

– Környezetvédelem

- A környezetvédelem főbb szempontjai
- A fenntartható életvitel néhány alapelve és azok figyelembevétele a saját döntések és választások során
- Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások
- A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék-újrahasznosítás
- Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, szépítése, élhetőbbé tétele érdekében
- Személyes és közös lista készítése a megőrzendő kulturális és természeti értékekről

Fogalmak

környezetszennyezés, környezettudatosság, újrahasznosítás, fejlődés, mértékletesség, környezetvédelem, teremtett rend, természeti érték

TÉMAKÖR: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- azonosítja az olvasott vagy a hallott zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;
- megérti, értelmei az európai, a nemzeti kultúra eredetét, forrását.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a „jó" és a „rossz", helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákon keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban;
- megismer az egyes egyházak ünnepköreihez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történeteteket;
- megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd, hanuka, pészah) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat
- a zsidó és keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példákat hoz.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Kérdések a világról
  - A környező világ megismerésének lehetőségei
  - A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése
  - A lelkiismeret működésének jelei, erkölcsi értékek a mindennapokban: a tisztelet, a becsületesség, a mértéktartás, a felelősség, az akaraterő, az önbecsülés erényei
- Vallás
  - A zsidó-keresztény kultúrkör teremtéstörténete, és világképe
  - Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti és pünkösdi ünnepkör (például halál, az élet és az újjászületés értelmezése a keresztény vallásokban, ünnepek a zsidó vallásban)
  - Személyes meggyőződés és hit jelentése
  - Az azonos hittel rendelkezők közössége

- Értékek a vallási történetekben
  - A hit, a vallás által közvetített alapvető emberi értékek értelmezése (önzetlenség, igazságosság, megbocsátás, jótékonykodás), az életünket vezérlő aranyszabályok, példázatok megismerése (a tékozló fiú története, a magvető példázata, a talentumokról szóló példabeszéd)
  - A vallási történetekben gyökerező erkölcsi értékek és tanítás megfogalmazása

Fogalmak

érték, önzetlenség, mértékletesség, igazságosság, megbocsátás, lelkiismeret, világkép, Isten, élet, halál

3. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól, és késztetést érez arra, hogy fejlessze önmagát.
Oda tud figyelni másokra, szavakkal is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe.
Képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekszik e kapcsolatok ápolására, és ismer olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók.

Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.
Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.
Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában.
Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.
Képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.
Képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.

Minimumkövetelmények

A tanuló

- különböztesse meg a külső tulajdonságait a belső tulajdonságaitól
- legyen tisztában az osztályban lévő szabályokról
- ismerje a magyar népszokásokat, népi hagyományokat
- aktívan vegyen részt az órai beszélgetésekben

4. évfolyam

Az alsó tagozat 4. évfolyamán az etika tantárgy célkitűzése a korábbi években megalapozott ismeretek elmélyítése, a készségek továbbfejlesztése; a felvetett témákban való alaposabb elmélyülés. A reális énkép kialakítására építve megkezdődhet a személyes erősségek és hiányosságok feltérképezése és alakítása; a szocio-emocionális készségek tudatos fejlesztése és a tanulót közvetlenül körülvevő társadalmi közegek után a tágabb környezet etikai szempontú vizsgálata és megértése.
A 4. évfolyamon folytatódik a zsidó-keresztén-keresztyén erkölcsi értékrend alapozása, a tanulók által képviselt értékek személyre szabott mintázatának kialakulása. A lelki én, a lelkiismeret kialakulása révén a tanulók már képesek megérteni viszonylag ellentmondásos érzelmeket és tulajdonságokat is; empatikus képességük fejlődésével pedig egyre inkább képesek mások élethelyzetének megértésére. Felerősödik a kortársak hatása, de még a pedagógus által közvetített értékeket tekintik mérvadónak. A pedagógus feladata ebben az időszakban a csoportok értékrendbeli azonosítása a szélsőségek elkerülése, valamint a tanulókkal együtt a megismert közegek kereteinek kibővítése, az eddig alapszinten ismert és alkalmazott viselkedési minták szélesebb körben való alkalmazhatósága. A 4. évfolyamon fontos szerepet kapnak a tanulók önszerveződési folyamatai, saját kitűzött fejlődési céljai, valamint az azok megvalósításához vezető út megtervezése, és ennek pedagógusi nyomon követése. A pedagógus feladata ebben az életkorban az érzékenyítés, a tanulók személyes véleményére és tapasztalataira vonatkozó elfogadás és nyitottság, a társadalmi felelősségvállalás modellálása. Az alkalmazott pedagógiai módszerekben a szóbeli kifejezőkészség és az öntudatosság fejlődésével fokozatosan bővül a szóbeli, majd írásbeli feladatok köre, ugyanakkor fontos, hogy legyenek cselekedeteken alapuló, dramatikus és kreativitást igénylő, alkotó feladatok is a tanórákon.
A 4. évfolyamokon előtérbe kerül a hithez kapcsolódó alapvető erkölcsi értékrend megismerése, megértése és belsővé tétele is. Lényege, hogy a tanulók számára nyilvánvalóvá váljon: az alapvető értékek eredete, forrásai és ezek belsővé válása tovább formálhatja spirituális világképüket is. A pedagógiai munka fontos eleme a tanulók önálló kötelezettségtudatának, akaraterejének és öntevékenységének fejlesztése; a szorgalom, kitartás és felelősségvállalás autonóm erkölcsi értékrendbe való beépülésének előmozdítása. Az alsó tagozat 4. évfolyamán a korábbi években megalapozott normatív erkölcsi gondolkodás, önismeret, érzelmi intellektus, spirituális világkép és társas felelősségvállalás tovább fejlődik, elmélyül, az értékrend stabilizálódik, ennek következtében a

tanulók egyre határozottabban nyilvánítják ki saját véleményüket, egyre megalapozottabban hoznak döntéseket.

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- meggyőződik róla, hogy a hiányosságok javíthatók, a gyengeségek fejleszthetők, és teljesíthető rövid távú célokat tűz maga elé saját tudásának és képességeinek fejlesztése céljából.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- csoportos tevékenységek keretében felismeri és megjeleníti az alapérzelmeket, az alapérzelmeken kívül is felismeri és megnevezi a saját érzelmi állapotait;
- felismeri, milyen tevékenységeket, helyzeteket kedvel, vagy nem kedvel, azonosítja saját viselkedésének jellemző elemeit;
- célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket;
- céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Önismeret
  - Saját főbb testi tulajdonságok és személyiségjegyek azonosítása, az önészlelés és a környezettől érkező jelzések értelmezése
  - Annak felismerése, hogy minden embernek vannak erősségei és fejleszthető területei
  - Saját fejlődési folyamatok észlelése, jellemzése
  - Önfegyelem gyakorlása
- Érzelmek kezelése
  - Az alapérzelmeken túlmutató kellemes és kellemetlen érzelmeket kiváltó helyzetek felismerése, az ezekre adott társadalmilag elfogadható reakciók gyakorlása
  - Az önuralom fejlesztése, és cselekvési készletének megismerése
  - Az érzelmek konstruktív kifejezési módjai és egyénspecifikus érzelemszabályozási stratégiák kialakítása.
- Célok és tervek
  - Saját vágyak és célok megfogalmazása és ezek elkülönítése
  - Terv kialakítása egy saját cél elérése érdekében: cselekvéses feladatok, tervszerű lépések meghatározása, a haladás ellenőrzése és értékelése
  - Önmotiváló és önjutalmazási stratégiák megismerése, a kitűzött cél és a valósan elért eredmény összehasonlítása
- Siker és kudarc értelmezése
  - A kitartás és a pozitív viszonyulás megtartása kudarc esetén is, annak felismerése, hogy a kudarcból levont következtetések is az egyén fejlődését szolgálják
  - Reális és irreális célok felismerése, a vágyak és célok összefüggéseinek feltárása
  - Személyes példaképek kiválasztása

Fogalmak

tulajdonság, érzelem, önuralom, vágy, terv, siker, eredmény, meggyőződés, példakép

TÉMAKÖR: Család – Helyem a családban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- ismeri a család testi, lelki -védelemmel kapcsolatos feladatait
- motivált az őt érintő problémák megoldáskeresésében;
- saját maga is keres módszereket a stresszhelyzetben keletkezett negatív érzelmek, gondolatok és tettek kezeléséhez;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a családi biztonság kereteit az őt ért bántalmazást, ismer néhány olyan segítő bizalmi személyt, akihez segítségért fordulhat;
- felismeri a különböző élethelyzetek (pl.: új családtag érkezése, egy családtag elvesztése, iskolai siker, kudarc, új barátság, kiközösítés) érzelmi megnyilvánulásait
- megérti az ünneplés jelentőségét, elkülöníti a családi és az egyéb ünnepeket, és törekszik az ünnepek előkészületeinek aktív résztvevőjévé válni;
- megérti a családi szokások jelentőségét a családi összetartozás megélésében és bizalmi kapcsolatainak alakulásában, természetesnek tartja ezek különbözőségét;
- felismeri a családtagokkal és barátokkal kapcsolatos pozitív és negatív érzéseit, törekszik ezek okainak feltárására, kezelésük érdekében erőfeszítéseket tesz;
- képes azonosítani a szeretet és elfogadás jelzéseit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egészség-biztonság
  - A testi és lelki egészség jellemzőinek megismerése, az egészségmegőrzés főbb lehetőségeinek feltárása
  - Stresszhelyzetek azonosítása saját példákon keresztül, jó és rossz stressz megkülönböztetése, a stressz- és indulatkezelés tudatos alkalmazása az azt megkívánó helyzetekben
  - A bántalmazás felismerése, megelőzése, az elérhető segítő személyek és szervezetek azonosítása
  - A kiközösítés azonosítása, elhárításának és megelőzésének lehetőségei
  - Annak megértése, hogy mindenkinek joga van a biztonsághoz és az emberi méltósághoz
- Családok
  - Ismerkedés a saját család múltjával, az idősebb generációk életével
  - Családi hagyományok azonosítása, családi ünnepek megtartása
  - Érzelmi kötelékek a családon belül, az összetartozás jeleinek felismerése
  - Saját szerep vállalása az ünnepek előkészítésében és megtartásában
- Családi élet
  - Saját szerepvállalás azonosítása a család mindennapjaiban
  - A gyermekek és felnőttek feladatai
  - Saját tettekért való felelősségvállalás, a következmények elfogadása
  - A „szabad”, „lehet” és „kell” értelmezése
  - Az együttérzés, empátia, a kommunikáció módjainak gyakorlása
  - A családtagok egymásrautaltsága, közös feladatok azonosítása, a részvállalás szükségszerűségének felismerése

Fogalmak

együttérzés, bizalom, közösség, felelősség, következmény, feladatmegosztás, joga van

TÉMAKÖR: Helyem az osztály közösségében

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- felméri az osztályközösségben elfoglalt helyét és feladatait; érdeklődésének és tudásának megfelelő feladatot vállal a közös munkában
- megkülönbözteti a sértő és tiszteletteljes közlési módokat hagyományos és digitális környezetben egyaránt; saját érdekeit és véleményét másokat nem bántó módon fejezi ki;
- felismeri az együttműködést segítő vagy akadályozó tevékenységeket és saját szerepét az együttműködésben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri, és életkorának megfelelően alkalmazza a beszélgetés alapvető szabályait;
- mások helyzetébe tudja képzelni magát, és megérti a másik személy nézőpontját és érzéseit;
- különbséget tesz verbális és nem verbális jelzések között, és törekszik ezek értelmezésére;
- megkülönbözteti a felnőttekkel és társakkal folytatott interakciós helyzeteket, és azonosítja azok sajátos szabályait;
- rendelkezik megfelelő kommunikációs eszköztárral ahhoz, hogy barátsággá alakuló kapcsolatokat kezdeményezzen;
- társas kapcsolatait a bizalom, szeretet, együttműködés és felelősség szempontjából vizsgálja és értelmezi;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Kommunikáció
  - A kommunikációban részt vevő partnerek nézőpontjának megismerése, a megértésre törekvés eszközeinek használata
  - Az indulatszabályozás, a türelem, a másik fél érzelmeinek és véleményének tiszteletben tartása
  - A többszereplős kommunikációban fellépő félreértés felismerése, tisztázó kérdések megfogalmazása
  - Ismerkedés az erőszakmentes kommunikációval: az értő figyelem és az én-közlés
  - Verbális és non-verbális jelzések közötti ellentmondás felismerése
  - Az érvelés szabályainak megismerése
- Kortárs kapcsolatok
  - Kölcsönös és megtartó kortárs kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása
  - A barátság kialakulásához szükséges személyes preferenciák azonosítása, a visszautasítás feldolgozása
  - Az előítélet felismerése és a bizalom feltételei
  - A társak megismerésének módjai
  - Saját kapcsolatok véleményezése, a kapcsolatok jobbításának lehetőségei
- Jogok, szabályok
  - Néhány alapvető gyermeki jog megismerése
  - A gyermekek joggyakorlásában részt vevő felnőttek, az alapjogok elérésének különböző módjai
  - Az alapvető gyermeki jogok sérülésének felismerése, a segítségkérés lehetőségei
  - Megérti, hogy a tanulás jog és kötelesség

Fogalmak
megértés, ismerős, barát, kortárs, vélemény, türelem, jog és kötelesség

TÉMAKÖR: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – Helyem a társadalomban
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- ismeri az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségét, a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;
- felismeri a közösségek működésének feltételeit, a kiközösítés jeleit, és erkölcsi érzékenységgel reagál ezekre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a közvetlen lakóhelyéhez kapcsolódó legfontosabb kulturális és természeti értékeket, ezekről képes ismereteket rendszerezni,
- érdeklődést mutat a nemzet történelmi emlékei iránt, ismer közülük néhányat;
- ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, valamint az európai népek közös alapkultúrájáról;
- különböző kontextusokban azonosítja és társaival megvitatja az együttélési alapszabályok jelentőségét, megfogalmazza a szabályszegés következményeit;
- ismeri a testi és érzelmi biztonságra vonatkozó gyermeki szükségleteket;
- tájékozott a gyermeki jogokról, ennek családi, iskolai és iskolán kívüli következményeiről, a gyermekek és felnőttek ezzel kapcsolatos kötelességeiről;
- mérlegeli az igazságosság és igazságtalanság fogalmát, a valós helyzetekben véleményt alakít ki ezekről.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Teremtett értékek
  - A lakóhely, a nemzet legfőbb természeti, épített, művészeti értékei és történelmi helyei
  - Főbb nemzetiségek és hagyományaik a lakókörnyezetben
  - Ismerkedés más népek életmódjával, szokásaival
  - A tárgyak és technológiák szerepe az életmódban
  - Az újítás és a kreativitás, mint a teremtett értékek megőrzésének, fejlesztésének alapja
- Közösség
  - A társas szabályok értelme, célja, értelmezése
  - Közösségi szabályalkotási és -értékelési technikák alkalmazása
  - A befogadó és együttműködő közösség jellemzőinek feltárása
  - Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése
  - Az ünneplés közösségformáló ereje
  - A másokért és a közösségért végzett tevékenységek formái
  - A nehéz helyzetben lévők közös segítése
- Jog és biztonság
  - A tárgyi és szellemi tulajdon és az ahhoz való jog fogalmai
  - A személyiségi jogok érvényesülése és sérelme a virtuális és valós térben
  - A virtuális térben való viselkedés biztonsági szabályai

Fogalmak

hagyomány, tulajdon, ünnep, egyházi ünnep, természeti érték, történelmi érték, szabályalkotás, együttműködés, befogadás, felelősségvállalás

TÉMAKÖR: A természet rendjének megőrzése a fenntarthatóság érdekében

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére.
- felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri, hogy miért szükséges az élővilág védelme; minderről képes információt gyűjteni fizikai és digitális környezetben is;
- fogyasztási szokásaiban példát hoz olyan elemekre, amelyek révén figyelembe vehetők a környezetvédelmi szempontok, és felhívja társai figyelmét is ezekre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Környezetszennyezés
- A környezetszennyezés jelensége, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére
- Az élet védelmének és a felelősségvállalás etikai elvének megismerése
- A környezetszennyezés és a fajok pusztulása közötti összefüggés felismerése
- Környezetvédelem
- A környezetvédelem főbb szempontjai
- A fenntartható életvitel néhány alapelve és azok figyelembevétele a saját döntések és választások során
- Pazarlás és annak mérséklése, felesleges tárgyak és a mértékletes fogyasztási szokások
- A hulladék és a szemét fogalma, a hulladék-újrahasznosítás
- Cselekvési minták és újítások megismerése a környezet megújítása, szépítése, élhetőbbé tétele érdekében
- Személyes és közös lista készítése a megőrzendő kulturális és természeti értékekről

Fogalmak

környezetszennyezés, környezettudatosság, újrahasznosítás, fejlődés, mértékletesség, környezetvédelem, teremtett rend, természeti érték

TÉMAKÖR: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

- azonosítja az olvasott vagy a hallott zsidó és keresztény bibliai tanításokban vagy más kulturálisan hagyományozott történetekben megjelenő együttélési szabályokat;
- megérti, értelmei az európai, a nemzeti kultúra eredetét, forrását.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- értelmezi a „jó” és a „rossz”, helyes és helytelen közötti különbségeket, azokat konkrét példákon keresztül alkalmazza, és megoldási javaslatokat fogalmaz meg a helytelen viszonyulásokkal kapcsolatban;
- megismer az egyes egyházak ünnepköreihez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzá kapcsolódó zsidó és keresztény bibliai szövegekre támaszkodó történeteteket;
- megismer az egyes egyházi ünnepkörökhöz (karácsony, húsvét, pünkösd, hanuka, pészah) kapcsolódó tartalmakat, jelképeket, szokásokat, néphagyományokat
- a zsidó és keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példákat hoz.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Kérdések a világról
  - A környező világ megismerésének lehetőségei
  - A hitbeli, és az erkölcsi tartalmú ítéletek értelmezése
  - A lelkiismeret működésének jelei, erkölcsi értékek a mindennapokban: a tisztelet, a becsületesség, a mértéktartás, a felelősség, az akaraterő, az önbecsülés erényei
- Vallás
  - A zsidó-keresztény kultúrkör teremtéstörténete, és világképe
  - Alapvető egyházi ünnepkörök és a hozzájuk kapcsolódó vallási szokások, események: a karácsonyi, a húsvéti és pünkösdi ünnepkör (például halál, az élet és az újjászületés értelmezése a keresztény vallásokban, ünnepek a zsidó vallásban)
  - Személyes meggyőződés és hit jelentése
  - Az azonos hittel rendelkezők közössége

- Értékek a vallási történetekben
  - A hit, a vallás által közvetített alapvető emberi értékek értelmezése (önzetlenség, igazságosság, megbocsátás, jótékonykodás), az életünket vezérlő aranyszabályok, példázatok megismerése (a tékozló fiú története, a magvető példázata, a talentumokról szóló példabeszéd)
  - A vallási történetekben gyökerező erkölcsi értékek és tanítás megfogalmazása

Fogalmak

érték, önzetlenség, mértékletesség, igazságosság, megbocsátás, lelkiismeret, világkép, Isten, élet, halál

4. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A tanulónak életkorának megfelelő szinten reális képe van saját külső és belső tulajdonságairól, és késztetést érez arra, hogy fejlessze önmagát.
Oda tud figyelni másokra, szavakkal is ki tudja fejezni érzéseit és gondolatait, be tud kapcsolódni csoportos beszélgetésbe.
Képes másokkal tartós kapcsolatot kialakítani, törekszik e kapcsolatok ápolására, és ismer olyan eljárásokat, amelyek segítségével a kapcsolati konfliktusok konstruktív módon feloldhatók.
Érzelmileg kötődik a magyar kultúrához.
Érti és elfogadja, hogy az emberek sokfélék és sokfélék a szokásaik, a hagyományaik is; kész arra, hogy ezt a tényt tiszteletben tartsa, és kíváncsi a sajátjától eltérő kulturális jelenségekre.
Érti, hogy mi a jelentősége a szabályoknak a közösségek életében, kész a megértett szabályok betartására, részt tud venni szabályok kialakításában.

Érti, hogy a Föld mindannyiunk közös otthona, és közös kincsünk számos olyan érték, amit elődeink hoztak létre.
Képes a körülötte zajló eseményekre és a különféle helyzetekre a sajátjától eltérő nézőpontból is rátekinteni.
Képes jelenségeket, eseményeket és helyzeteket erkölcsi nézőpontból értékelni.

Minimumkövetelmények

A tanuló

- négy-öt mondatot mondjon iskolánk névadójáról
- ismerje iskolánk hagyományait
- ismerje a nemzeti és állami ünnepeinket
- aktívan vegyen részt az órai beszélgetésekben

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

- Minden évfolyamon szöveges értékelést alkalmazunk.
- A **szöveges minősítés** a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

KIVÁLÓAN MEGFELELT
JÓL MEGFELELT
MEGFELELT
FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL

V.1.4 Környezetismeret

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

KÖRNYEZETISMERET
Helyi tantárgyi tanterv

3-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
3.	1	36	36
4.	1	36	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV.4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 1-4. évolyam számára – Környezetismeret

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

3. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Megfigyelés, mérés 1., 2.	6
Az élettelen környezet kölcsönhatásai 1., 2.	4
Tájékozódás az időben 3.	4
Tájékozódás a térben 4.	4
Hazánk, Magyarország 3., 4.	5
Életközösségek lakóhelyünk környezetében 5.	10
Testünk, egészségünk 5.	3
Összes óraszám:	36

4. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Megfigyelés, mérés 1., 2.	6
Az élettelen környezet kölcsönhatásai 1., 2.	4
Tájékozódás az időben 3.	4
Tájékozódás a térben 4.	4
Hazánk, Magyarország 3., 4.	5
Életközösségek lakóhelyünk környezetében 5.	10
Testünk, egészségünk 5.	3
Összes óraszám:	36

Környezetismeret

A környezetismeret tantárgy a Természettudomány és földrajz tanulási terület bevezető tantárgya, mely az alsó tagozat 3–4. évfolyamán jelenik meg.

A tantárgy épít az 1–2. osztályos olvasás, valamint a technológia és a matematika tantárgy keretein belül történő fejlesztésre.

A tantárgy legfontosabb célja, hogy a gyermekek életkori sajátosságaira, kognitív fejlődésére, valamint kíváncsiságára építve képessé tegye őket szűkebb és tágabb környezetük, valamint saját testük megismerésére, a változások megértésére, alapvető ok-okozati összefüggések meglátására.

A tanulók a természettudományos ismeretszerzés és -feldolgozás módszereire épülő tevékenységek révén, cselekvő úton szereznek tapasztalatokat, aktívan vesznek részt a fejlesztés folyamatában. A megismerési módszerek (megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérlet) elsajátításán és alkalmazásán keresztül fejlődnek azon alapvető képességeik (megfigyelő, leíró, azonosító, megkülönböztető képesség, mérési technika, kísérletezéshez szükséges képességek), melyek a természettudományos megismeréshez szükségesek, valamint kialakulnak az ezekhez nélkülözhetetlen alapvető szokásaik is.

Kiemelt jelentőségű, hogy a gyermekek saját tapasztalataikon keresztül olyan természettudományos tapasztalatok birtokába jussanak, melyek segítik eligazodásukat az őket körülvevő természeti, társadalmi és gazdasági környezetben, valamint képessé teszi őket arra, hogy környezetükkel harmonikusan együtt éljenek. A tantárgy tanulása során tehát erősíthető a környezet iránti érdeklődés, felelősségvállalás.

Alapvető fontossággal jelenik meg a tantárgy céljai között az egészség megőrzése és az egészséges életvitel összetevői közötti összefüggés felismerése, az egészséges életmód szokásainak alakítása, valamint az egészséget károsító hatások tudatos kerülésére való nevelés.

A tantárgy céljaiból következik, hogy szükségszerűen szervesen kötődik a hétköznapi élethez, s így erősen gyakorlatorientált. Nem ismereteket tanít meg a gyermekek számára, hanem a gyermekek saját tevékenységeinek tapasztalatai által készíti elő a fogalomalkotást.

A tevékenységek végzése során szerzett élmények biztosítják a megismerés és felfedezés örömét, ezáltal hozzájárulnak ahhoz, hogy folyamatos legyen a tanulók motivációja arra, hogy a természettudományok és a földrajz tárgykörébe tartozó problémákat minél mélyebben megismerhessék, megérthessék.

Eközben a tanulók a mindenki által elérhető és alkalmazható természettudományos műveltség alapjainak birtokába jutnak.

A környezetismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A megfigyelések algoritmusának követésével, összehasonlítások, csoportosítások végzésével, valamint a mérés és a kísérletezés algoritmusának megvalósításával a tanuló aktív tanulási utat jár be, eközben fejlődnek megismerési képességei. Vizsgálatainak eredményeit összeveti hipotéziseivel, ezzel fejlődik problémamegoldó,

valamint mérlegelő gondolkodása. Tanulási stratégiákat használ fel: tapasztalatai rögzítéséhez egyszerű ábrákat, grafikus szervezőket használ, készít.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló a megismerő tevékenységek során tapasztalatait lejegyzi vagy szóban megfogalmazza, így fejlődik azon készsége, hogy érthetően és pontosan fejezze ki gondolatait. Eközben törekszik a természettudományos szaknyelv pontos használatára. A vizsgálatok végzésekor információkat gyűjt, rendszerez. A megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás, mérés és kísérletezés során fejlődik a szöveges módon, a táblázattal és a grafikonokkal megadott információk megértésének képessége.

A digitális kompetenciák: A környezetismeret tanulása során a tanuló kiegészítő információkat gyűjt digitális forrásokból, illetve tapasztalati úton szerzett ismeretei rögzítésére online feladatokat, alkalmazásokat használ.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az ismeretszerző módszerek elsajátítása közben fejlődik a tanuló problémamegoldó gondolkodása. A vizsgálatok, kísérletek végzése ösztönzi őt, hogy kérdéseket tegyen fel, ok-okozati összefüggésekre jöjjön rá, következtetéseket vonjon le. Mivel a képességfejlesztés az egyes témák komplex feldolgozása közben valósul meg, fejlődik rendszerszemlélete. Kezdeti perceptuális tanulása mellett képessé válik a verbális tanulásra.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A környezetismeret tanulása cselekvő tapasztalatszerzésre épül, melynek során a tanuló csoporttagként, társaival együtt végzi tevékenységét. A gyakorlati feladatok végzésekor döntéseket hoz, időbeosztást készít.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A környezetismeret tanulása során a tanuló megismeri hazánk kulturális örökségének egyes elemeit.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A környezetismeret tanulása során végzett tevékenységekkel a tanuló képessé válik arra, hogy társaival együttműködjön. Megtanul a csoporton belül különböző szerepekben feladatot végezni és munkájáért felelősséget vállalni.

3. évfolyam

A 3. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszáma: 36 óra.

A Nat fő témakörei

1. Megismerési módszerek
2. Tájékozódás az időben
3. Tájékozódás a térben
4. Élő környezet
5. Anyagok és folyamatok

TÉMAKÖR: Megfigyelés, mérés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 ÓRA

A témakör feldolgozását a fejlesztési szakasz elejére javasolt tenni, hiszen az 1–2. évfolyamon a megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás és mérés módszereinek alkalmazása más tantárgyak keretében valósult meg. A témakör az eddigi tapasztalatok rendszerezése és bővítése közben a megismerési módszerek gyakorlásán keresztül a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célzottan teszi lehetővé. A további témakörök megkívánják ezen módszerek alkalmazását. Az ismeretszerző módszerek végzése közben a tanulók tapasztalati úton szereznek ismereteket, de a fogalomalkotás nem zárul le, így nem alakulnak ki kész fogalmak, csupán azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére

- felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket;
- adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez;
- adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít;
- időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez;
- megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat;
- méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket;
- az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja;
- a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

– azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit;

- felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében;
- megnevezi az időjárás fő elemeit;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében;
- felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

– Megfigyelőképesség fejlesztése
– Leíró képesség fejlesztése
– Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése

- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői
- Az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- A növény részeinek felismerése, megnevezése: gyökérzet, szár, levél, virág, termés
- A megfigyelt növényi részek szerepe a növény életében
- Az élőlények és részeik jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- A közvetlen környezetben élő növények és állatok megfigyelése, összehasonlítása. Megfigyelt jellemzőik alapján a növények és állatok szétválogatása, csoportokba rendezése
- Az állatok testrészeinek felismerése, azok szerepe az állatok mozgásában, táplálkozásában, életmódjában
- Az élettelen anyagok és élőlények azonos és különböző tulajdonságai, csoportosításuk szempontjai (például tárgyak: anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk; növények: lágy szárú – fás szárú, élőhely; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok)
- A közvetlen környezet élettelen környezeti tényezőinek, tárgyainak, élőlényeinek (növények, állatok, ember: saját test, társak, felnőttek) mérhető tulajdonságai (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet, idő), mérésük
- Mennyiségek viszonyítása, becslése és mérése, választott alkalmi és szabvány egységekkel

FOGALMAK

élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése
- Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk
- Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságaik és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése
- Az időjárási elemek megfigyelése
- A víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban. Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben
- A lágy és fás szárú növények részeinek megfigyelése (gyökérzet, szár, levél, virág, termés). A növények részeinek megfigyelése algoritmus alapján

- Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában
- A növények és állatok többféle szempontú csoportosítása
  - növények: lágy szárú – fás szárú; lombhullató – örökzöld
- állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők
- A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények hosszúság jellegű tulajdonságainak (hosszúság, magasság, szélesség) mérése
- Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken
- A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése
- A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése
- A mérésekhez alkalmi és szabvány mérőeszközök, mértékegységek választása, használata

TÉMAKÖR: Az élettelen környezet kölcsönhatásai

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célzottan teszi lehetővé. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez;
- a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti;
- a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusa szerint megvalósítja;
- az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés);
- megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás;
- egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás;
- tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez. Csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat;
- megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése

- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- A kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok lényeges érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- A kísérletekhez szükséges mennyiségű anyagok mérése
- A víz halmazállapot-változásai (olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás)
- A víz körforgása a természetben
- Hely- és helyzetváltoztató mozgás
- Rugalmas és rugalmatlan ütközések megfigyelése, hétköznapi megjelenése
- Az égés feltételei, éghető és nem éghető anyagok csoportosítása, égéssel kapcsolatos vészhelyzetek kezelése. A tűz és az égés szerepe az ember életében

FOGALMAK

szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A víz különféle halmazállapotainak tantermi körülmények között történő modellezése (jég, víz, gőz). A gőz és a pára közti különbségek megfogalmazása, tapasztalati úton történő ismeretszerzés (vízforralás után a forró gőz fölé hideg tányért teszünk, és a párát lecsapatjuk)
- A víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás), a közben végbemenő kölcsönhatások, változások megfigyelése. Ok-okozati összefüggések keresése a halmazállapot-változások és az egyes hétköznapi jelenségek között

- A víz körforgásának megfigyelése a természetben. A körforgás egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások megfigyelése
- Mozgások megfigyelése, csoportosítása (hely- és helyzetváltoztató mozgás). Példák keresése
- Mozgásállapot-változások: ütközések (rugalmas és rugalmatlan) végzése, a változások megfigyelése
- Az égést modellező kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok, a változás megfigyelése, az égés feltételeinek megismerése, éghető és nem éghető anyagok keresése és csoportosítása. Égéssel kapcsolatos vészhelyzetek felismerésének és kezelésének megismerése. A tűz és az égés szerepére példák keresése az ember életében

TÉMAKÖR: Tájékozódás az időben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a

harmadik tanév. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- életkorának megfelelően eligazodik az időbeli relációkban, ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókincset;
- naptárt használ, időintervallumokat számol, adott eseményeket időrend szerint sorba rendez;
- napirendet tervez a napszakok változásaihoz kapcsolva.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a napszakok, évszakok változásai, valamint a Föld mozgásai közötti összefüggéseket;
- megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például víz körforgása, emberi élet szakaszai, növények csírázása, növekedése);
- az évszakokra vonatkozó megfigyeléseket végez, tapasztalatait rögzíti, és az adatokból következtetéseket von le;
- megismeri és modellezi a víz természetben megtett útját, felismeri a folyamat ciklikus jellegét;
- megnevezi az ember életszakaszait;
- megfigyeli a növények csírázásának és növekedésének feltételeit, ezekre vonatkozóan egyszerű kísérleteket végez;
- analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Időbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- Föld mozgásainak (forgás, Nap körüli keringés) hatásai az évszakok, napszakok váltakozására, jellemzőikre
- Évszakokra vonatkozó megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása, rajzban, írásban vagy táblázatban való rögzítése. Az adatokból következtetések levonása
- A környezetben zajló ciklikus változások felismerése, megfigyelése, sorba rendezése
- Napi és éves ritmus a növény- és állatvilágban
- A napszakok, a naptár (a hét napjai, hetek, hónapok). Időtartamuk, egymáshoz való viszonyuk
- Jeles napok, dátumok elhelyezése a naptárban
- Napirend készítése
- Ismétlődő jelenségek (ritmusok) az ember életében, a test működésében. Ismétlődő, ciklikus jelenségek a környezetben (például víz körforgása)

- Az emberi életszakaszok, jellemzőik
- A növények fejlődése: életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés
- A csírázás és a növekedés külső feltételei
- Az állatok szaporodása (pete, tojás, elevenszülő), fejlődési szakaszai

FOGALMAK

évszak, életkor, életszakasz, körforgás, Föld forgása, Föld keringése, naptár, hónap, nap, napszak, szaporodás, fejlődés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Napszakok, évszakok váltakozása, jellemzői, valamint a Föld mozgásai és a napszakok, évszakok változásai közötti összefüggések megfigyelése
- Az évszaknak megfelelő helyes öltözködés megbeszélése. Öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján
- Az évszakokhoz kötődő étrendek összeállítása. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata
- Ismétlődő, ciklikus jelenségek megfigyelése a környezetben (pl. víz körforgása)
- A növények egyes életszakaszainak megfigyelése (csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés)
- Növények csíráztatása, hajtatása során az ezekhez szükséges feltételek megfigyelése
- Az állatok szaporodásának megfigyelése (pete, tojás, elevenszülő)
- Ismétlődő jelenségek megfigyelése az emberi test működésében
- Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében (napirend, hetirend, kalendárium, jeles napok, ünnepek). A dátumok elhelyezése a naptárban. Napirend és hetirend tervezése
- Az emberi életszakaszok jellemzőinek megfigyelése és összehasonlítása (szerepjáték)
- Osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek becslése, mérése, az adatok összehasonlítása, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése

TÉMAKÖR: Tájékozódás a térben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a harmadik tanév.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő relációs szókincset;
- iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat;
- irányokat ad meg viszonyítással;
- megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós;
- felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanteremről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot készít és leolvas;
- az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;

- tájékozódik az iskola környékéről és településéről készített térképvázlattal és térképpel. Az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;
- felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket. Ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
- felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit;
- domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Téri tájékozódó képesség fejlesztése
- A fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Iránytű használata. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben
- Az alaprajz, a térképvázlat és a térkép. Tájékozódás az alaprajz és a térképvázlat segítségével
- A felszínformák: hegy, hegység, domb, dombság, völgy, medence, síkság. Jelölésük a domborzati térképen
- A felszíni vizek fajtái (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik, ábrázolásuk a domborzati térképen
- A külső erők (szél, víz) felszínformáló munkája

FOGALMAK

fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, térképvázlat, térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, autóstérkép, turistatérkép, felszínforma

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Iránytű készítése, használatának gyakorlása, tájékozódási gyakorlatok a fő- és mellékvilágtájak helyzetének gyakorlására: a fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése térképen, az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben
- Az alaprajz, vázlatrajz, térképvázlat és a térkép jellemzőinek megfigyelése, egy-egy konkrét példa összehasonlítása
- Alaprajz készítése az osztályteremről, a tanulók otthonáról, szobájáról. Tájékozódási gyakorlatok alaprajz, vázlatrajz és térképvázlat alapján
- Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén
- A felszínformák elemei, jellemzőik megfigyelése (hegy, hegység, medence, völgy, domb, dombság, síkság). A jellemzőknek megfelelően homokból az egyes felszínformák kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében
- A szél és a víz munkájának modellezése homokasztalon
- A felszíni vizek fajtáinak (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik megfigyelése. A jellemzőknek megfelelően homokasztalon az egyes vizek kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében

TÉMAKÖR: Hazánk, Magyarország

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a negyedik évfolyam.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókincset;
- megnevezi és iránytű segítségével megállapítja a fő- és mellékvilágtájakat, irányokat ad meg viszonyítással;
- felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok;
- megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat;
- irányokat ad meg viszonyítással;
- térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
- térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájait, felismeri azok jellemző felszínformáit;
- térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Téri tájékozódó képesség fejlesztése
- Magyarország helyzete, államhatárok, szomszédos országaink
- Tájékozódás Magyarország domborzati térképén: az alapvető térképjelek, felszínformák, vizek. Irányok, távolságok a térképen
- Hazánk nagytájainak elhelyezkedése, felszínformáik
- Tájékozódás hazánk közigazgatási térképén: megyék, saját lakóhely megyéje, megyeszékhelye, települések, saját település és a főváros helye hazánk térképén
- Fővárosunk, Budapest: híres épületek, főbb nevezetességek, hidak, közlekedés

FOGALMAK

térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Térképészeti gyakorlatok:

- Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép segítségével (Föld bolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence)

- Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megfigyelése, megnevezése
- Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése domborzati, illetve közigazgatási térképen
- Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen
- Irányok, távolságok, magassági számok leolvasása hazánk domborzati térképéről
- Magyarország nagy tájegységeinek felismerése, megkeresése Magyarország domborzati térképén
- Magyarország megyéinek, ezen belül a tanulók saját megyéjének, megyeszékhelyének, valamint Budapest megkeresése Magyarország közigazgatási térképén
- Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével
- Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül
- Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában

TÉMAKÖR: Életközösségek lakóhelyünk környezetében

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör feldolgozásának javasolt befejezése a negyedik tanév. Minden életközösség megismerését valós tapasztalatszerzési lehetőséghez – életközösségenként egy-egy tanulmányi sétához – szükséges kapcsolni. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit;
- felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt;
- tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében);
- megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket;
- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat;
- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja hazánk természetes és mesterséges élőhelyein, életközösségeiben élő növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt jellemzőik alapján csoportokba rendezi azokat;
- konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát;
- megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csőrtípusok) egészíti ki;

- felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek;
- felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat;
- példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét;
- felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához. Egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében (pl. madárbarát kert, iskolakert kiépítésében, fenntartásában való részvétel, iskolai környezet kialakításában, rendben tartásában való részvétel, települési természet- és környezetvédelmi tevékenységben való részvétel);
- elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a károsítások megelőzésére irányulnak (pl. hulladékminimalizálás – anyagtakarékosság, újrahasználat és -felhasználás, tömegközlekedés, gyalogos vagy kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, energiatakarékosság).

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Környezettudatos magatartás fejlesztése
- A lakóhelyhez közeli életközösségek jellemzői: erdő, mező-rét, víz-vízpart
- Az egyes életközösségekben élő növények és állatok tulajdonságai
- A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) élőlényeinek környezeti igényei, alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhöz (életmód, testfelépítés, viselkedés)
- A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok (például táplálkozási kölcsönhatások, búvóhely; élőhely)
- A megismert növények és állatok csoportosítási lehetőségei (pl. lágy szárú – fás szárú, fa – cserje, lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – rovarok – kétéltűek – hüllők – halak; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok, erdei – mezei – vízparton élő – az ember környezetében élő állatok)
- Az adott életközösség megismert növényeiből és állataiból egyszerű táplálékláncok és azokból táplálékhálózatok összeállítása
- A természetes és mesterséges életközösségek
- Az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatása. Környezetvédelem

FOGALMAK

természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során. A megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása

- A természetes és mesterséges életközösségek összehasonlításához tanulmányi séta a közeli parkba, látogatás zöldséges-gyümölcsöskertbe. A hasonlóságok és különbözőségek összehasonlítása, megbeszélése, az ember hatásának megfigyelése
- Az életközösségek jellegzetes élőlényeinek csoportosítása élőhely szerint
- Az egyes életközösségek jellegzetes állatainak és növényeinek testfelépítése, algoritmus alapján történő megfigyelése, mérése (testméret mérése pl. életnagyságú rajzon)
- A tapasztalatok alapján a növények és állatok igényeinek, élőhelyhez, életfeltételekhez való alkalmazkodásának (testfelépítés, életmód) megfigyelése, megbeszélése, modellezése (pl. csőr- és lábtípusok)
- Az életközösségek összetettségének megfigyelése, az ott élő növények és állatok közötti jellegzetes kapcsolatok megfigyelése, felismerése (táplálkozás, búvóhely)
- Táplálkozási kölcsönhatások alapján az állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő). Az egyes életközösségekre jellemző táplálékláncok, táplálékhálózatok összeállítása
- Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése tanulmányi séta vagy osztálykirándulás alkalmával
- Az egyes életközösségekben élő élőlények testfelépítés, illetve életmód alapján történő összehasonlítása
- Osztálykert/iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelősségének, szerepének megfigyelése

TÉMAKÖR: Testünk, egészségünk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. Az egészségtudatos életmód szokásainak kialakítása nem korlátozódhat csupán ennek a témakörnek a feldolgozására, hanem átfogóan kell megjelennie az iskolai nevelés egészében. Ez a témakör alapvetően a szomatikus neveléssel foglalkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait;
- tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani;
- felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit. Megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét;
- megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban;
- belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait;
- ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése

- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Egészségtudatos magatartás fejlesztése
- Az emberi test fő testrészei, szervei
- A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat
- Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében
- Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök, szabályok, helyes szokások
- A tanuláshoz szükséges helyes megvilágítás fontossága
- Az egészséges életmód alapvető elemei (testápolás, öltözködés, pihenés, mozgás, testtartás, táplálkozás, fertőző betegségek és balesetek megelőzése), alkalmazásuk a napi gyakorlatban
- A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat. A helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok. A folyadékfogyasztás szerepe. A helyes étkezési szokások
- Az egészséges fejlődéshez szükséges élelmiszerek kiválasztása
- A megfelelő öltözködés
- A személyes higiéné
- A rendszeres testmozgás
- Aktív és passzív pihenés
- A lelki egészség
- A leggyakoribb betegségtünetek. A testhőmérséklet, láz mérése
- A betegségek megelőzése. A védőoltások szerepe
- Balesetek, megelőzésük

FOGALMAK

szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az ember testrészeivel való megismerkedés mondóka segítségével, elmutogatásuk saját vagy osztálytárs testén
- Az egyes érzékszerveken keresztül történő érzékeléstípusokhoz kötődő érzékelhető tulajdonságok megfigyelésének gyakorlása (szem – látás: szín, alak, nagyság, felületi minőség; bőr – tapintás: alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet; nyelv – ízlelés: íz; orr – szaglás: szag; fül – hallás: hang)
- Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése, gyakorlása és alkalmazása plakát készítésével, beszélgetéssel, szituációs játékkal. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről
- A legfontosabb szervek, szervrendszerek szerepének megfigyelése, felépítésük megbeszélése (keringési rendszer, váz- és izomrendszer, emésztő szervrendszer, a légzés szervrendszere), beszélgetés az egészséges fejlődésének feltételeiről. A testmozgás jelentőségének megbeszélése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámra (méréssel)
- Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása és gyakorlása, az iskolában való helyes viselkedés és megfelelő öltözet megbeszélése (tanórán, különböző szabadidős

foglalkozáson, szünetben), az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása. Megszólítások, köszönés, udvariassági formulák használatának gyakorlása. A helyes öltözködési szokások szerepének megbeszélése, öltözködési tanácsok adásával egy-egy évszakhoz kapcsolódóan időjárás-előrejelzés értelmezése alapján

- Helyes tanulási szokások megfigyelése, megbeszélése
- A helyes táplálkozási szokások kialakítása: miből mennyit együnk? – mérések elvégzése, rögzítése a füzetbe rajzban, írásban. Az egészséges és egészségtelen ételek csoportosítása
- Az egyes évszakokhoz kötődő táplálkozási szokások megbeszélése, egy-egy évszakhoz kapcsolódó napi étrend tervezése. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata
- Élelmiszerfajták megismerése, csoportosításuk tápanyagtartalmuk alapján
- Egy napi egészséges menü összeállítása. Egészségtelen italok cukortartalmának becslése, mérése kockacukor segítségével
- Helyes étkezési, viselkedési szokások alakítása szituációs játékokkal
- Ételek tárolásával kapcsolatos információk megbeszélése
- A helyes higiénés szokások és a szükséges eszközök megfigyelése, megismerése, a helyes és rendszeres testápolási szokások gyakorlása
- Pihenés fontosságáról való beszélgetés, példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre
- Az emberek hasonló és különböző külső és belső tulajdonságai, az emberi hangulatok, magatartásformák megismerése megfigyelésekkel (egymáson, képen, szituációs játék során)
- Fogyatékossággal és megváltozott munkaképességgel rendelkezők elfogadásának ösztönzése szituációs játékokkal/beszélgetőkör kialakításával
- Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. A leggyakoribb betegségtünetek (pl. láz, hányás, hasmenés, gyengeség, levertség) felismerésének gyakorlása konkrét példákon, szituációkon keresztül. A betegségek okainak, megelőzésének megismerése, a fertőző betegségek megelőzési módjainak gyakorlása. A testhőmérséklet, láz mérése
- A balesetek okainak megfigyelése képek, videók segítségével, beszélgetés a megelőzés fontosságáról. A segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén szituációs játékkal

A fejlesztés várt eredményei – 3. évfolyam:

- Az anyag, energia, információ, a rendszerek, illetve az állandóság és változás szemszögéből az idő fogalmának megértése, az időegységek alkalmazása, az időfogalom mélyülése.
- A Föld, a Nap és a Hold kapcsolatának felismerése.
- A természeti ritmusok és ünnepeink, jeles napjaink közötti kapcsolatok felismerése.
- Az ember megismerése és egészsége szempontjából az alkat, a külső és belső tulajdonságok különbözőségének elfogadása.
- Élőlények csoportosítása.
- Az anyag, energia, információ szempontjából a mágnesség szerepének felismerése és kölcsönhatásként való értelmezése.
- Betegségtünetek felismerése és a kezdeményezőkészség fejlesztése, az egészségtudatos életmód kialakítása.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló

- legyen képes a zöldterületeken élő leggyakoribb élőlények felismerésére, jellemzésére, megnevezésére.
- vegye észre a növények és az állatok sokrétű kapcsolatát, tudjon rá példát mondani.
- ismerje a növényi szervek feladatát, vegye észre a növényi élet ciklusát.
- tudja, hogy az élőlények életben maradásához tápanyagokra, levegőre, vízre, megfelelő hőmérsékletre, fényre van szükség; ismerje a növények és az állatok legfontosabb hasonlóságait, lássa a táplálékuk megszerzése közötti különbséget.
- lássa, hogyan alkalmazkodnak az élőlények a kedvezőtlen környezeti feltételekhez.
- tudja megkülönböztetni az egészséges és a beteg állapotot.
- ismerje fel, hogyan kerülhetők el a betegségek.
- tudja a mentők, tűzoltók, rendőrség telefonszámát, értesítésük módját.
- állapítsa meg helyesen a fővilágtájakat.
- ismerje meg lakóhelyét, tudjon segítséggel tájékozódni a település térképén.
- tudja néhány mondatban bemutatni a fővárost képek segítségével
- vegye észre, hogy a helytelen emberi magatartás hogyan veszélyezteti az élőlények életét.
- tudjon tanári segítséggel kísérleteket, méréseket végezni.

4. évfolyam

A 4. évfolyamon a környezetismeret tantárgy alapóraszáma: 36 óra.

A Nat fő témakörei

1. Megismerési módszerek
2. Tájékozódás az időben
3. Tájékozódás a térben
4. Élő környezet
5. Anyagok és folyamatok

TÉMAKÖR: Megfigyelés, mérés

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör feldolgozását a fejlesztési szakasz elejére javasolt tenni, hiszen az 1–2. évfolyamon a megfigyelés, összehasonlítás, csoportosítás és mérés módszereinek alkalmazása más tantárgyak keretében valósult meg. A témakör az eddigi tapasztalatok rendszerezése és bővítése közben a megismerési módszerek gyakorlásán keresztül a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célzottan teszi lehetővé. A további témakörök megkívánják ezen módszerek alkalmazását. Az ismeretszerző módszerek végzése közben a tanulók tapasztalati

úton szereznek ismereteket, de a fogalomalkotás nem zárul le, így nem alakulnak ki kész fogalmak, csupán azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri az élőlényeken, élettelen anyagokon az érzékelhető és mérhető tulajdonságokat;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli az életfeltételeket, életjelenségeket;
- adott szempontok alapján algoritmus szerint élettelen anyagokon és élőlényeken megfigyeléseket végez;
- adott szempontok alapján élettelen anyagokat és élőlényeket összehasonlít, csoportosít;
- időjárási megfigyeléseket tesz, méréseket végez;
- megfigyeléseinek, összehasonlításainak és csoportosításainak tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti, megfogalmazza;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat;
- növényt ültet és gondoz, megfigyeli a fejlődését, tapasztalatait rajzos formában rögzíti;
- méréshez megválasztja az alkalmi vagy szabvány mérőeszközt, mértékegységeket;
- algoritmus szerint, előzetes viszonyítás, majd becslés után méréseket végez, becsült és mért eredményeit összehasonlítja;
- az adott alkalmi vagy szabvány mérőeszközt megfelelően használja;
- a méréseket és azok tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- azonosítja az anyagok halmazállapotát, megnevezi és összehasonlítja azok alapvető jellemzőit;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét növény választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a növényi részek szerepe a növény életében;
- megnevezi az időjárás fő elemeit;
- felismeri, megnevezi és megfigyeli egy konkrét állat választott részeit, algoritmus alapján a részek tulajdonságait. Megfogalmazza, mi a megismert rész szerepe az állat életében;
- felismeri az élettelen anyagokon és az élőlényeken a mérhető tulajdonságokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- A közvetlen környezet élettelen anyagai, környezeti tényezői (levegő, víz, talaj), élőlényei
- Az élettelen anyagok jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- Az élettelen környezeti tényezők jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- A növény részeinek felismerése, megnevezése: gyökérzet, szár, levél, virág, termés

- Az élőlények és részeik jellemző érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- A megfigyelt növényi részek szerepe a növény életében
- A közvetlen környezetben élő növények és állatok megfigyelése, összehasonlítása. Megfigyelt jellemzőik alapján a növények és állatok szétválogatása, csoportokba rendezése
- Az állatok testrészeinek felismerése, azok szerepe az állatok mozgásában, táplálkozásában, életmódjában
- Az élettelen anyagok és élőlények azonos és különböző tulajdonságai, csoportosításuk szempontjai (például tárgyak: anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk; növények: lágy szárú – fás szárú, élőhely; állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok)
- Mérési módszerek, a hőmérséklet, a hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérésére használt alkalmi (önkényesen választott, természetes, régi korokban használt) és szabvány mérőeszközök, mértékegységek és használatuk
- A közvetlen környezet élettelen környezeti tényezőinek, tárgyainak, élőlényeinek (növények, állatok, ember: saját test, társak, felnőttek) mérhető tulajdonságai (hosszúság, tömeg, űrtartalom, hőmérséklet, idő), mérésük
- Mennyiségek viszonyítása, becslése és mérése, választott alkalmi és szabvány egységekkel
- Hétköznapi tapasztalatok a szabvány mértékegységek nagyságáról

FOGALMAK

élő, élettelen, növény, állat, ember, érzékszerv, érzékeléstípus, érzékelhető tulajdonság, halmazállapot, mérés, mérőeszköz, mérőszám, mértékegység, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az élettelen anyagok, tárgyak érzékelhető tulajdonságainak megfigyelése algoritmus alapján (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang), a tapasztalatok rögzítése
- Az élettelen anyagok azonos és különböző tulajdonságainak megfigyelése, csoportosításuk különböző szempontok szerint: érzékelhető tulajdonságaik, anyaguk, halmazállapotuk, felhasználásuk
- Élőlények és élettelen dolgok összehasonlítása, azonosságaik és különbségeik megfigyelése, különös tekintettel az életjelenségekre, életfeltételekre. A tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése
- Az időjárási elemek megfigyelése
- Az egyes halmazállapotok jellemzőinek megfigyelése, különböző hétköznapi anyagok csoportosítása halmazállapotuk szerint. Példák keresése a közvetlen környezetből (iskola, otthon)
- A víz megjelenésének, tulajdonságainak megfigyelése a különböző halmazállapotokban. Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben
- A lágy és fás szárú növények részeinek megfigyelése (gyökérzet, szár, levél, virág, termés). A növények részeinek megfigyelése algoritmus alapján
- A növényi részek összehasonlítása, csoportosítása érzékelhető tulajdonságaik alapján. A haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése

- Az állatok (emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők) testrészeinek felismerése, megfigyelése a megfelelő algoritmus alapján. A testrészek szerepének megfigyelése az állat mozgásában, táplálkozásában, életmódjában
- A növények és állatok többféle szempontú csoportosítása
  - növények: lágy szárú – fás szárú; lombhullató – örökzöld
  - állatok: emlősök – madarak – halak – rovarok – kétéltűek – hüllők; élőhely: hobbiállatok, a házban és a ház körül élő állatok, háziállatok, haszonállatok, hazai vadon élő állatok; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők
- A növények és állatok állapotának, a tulajdonság környezeti hatásokra történő változásainak megfigyelése tanulmányi séták során
  - növények: ősszel lombhullás/örökzöldek folyamatosan; tavasszal rügyek, levelek vizsgálata; nyáron a kifejlett növény és a termés vizsgálata
  - állatok: ősszel és tavasszal bundaváltás; télen hangok, lábnyomok figyelése; tavasszal új fajok megjelenésének megfigyelése, nyáron a mozgás, táplálkozás, utódok nevelésének, utódok mennyiségének, egyéb változatosságok megfigyelése
- A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények hosszúság jellegű tulajdonságainak (hosszúság, magasság, szélesség) mérése
- Űrtartalom mérése a közvetlen környezetben található élettelen anyagokon és élőlényeken
- A közvetlen környezetben található élettelen anyagok és élőlények tömegének mérése
- A víz térfogatának, hőmérsékletének mérése, az ezekhez szükséges eszközök, mértékegységek (deciliter, liter, Celsius-fok) megismerése
- A levegő hőmérsékletének mérése a különböző évszakokban, a csapadék hőmérsékletének mérése. Időjárási napló készítése a különböző hónapokban, a mért adatok lejegyzése, rajz készítése
- Az ember testhőmérsékletének mérése
- A mérésekhez alkalmi és szabvány mérőeszközök, mértékegységek választása, használata

TÉMAKÖR: Az élettelen környezet kölcsönhatásai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra
A témakör a természettudományos megismerési képességek fejlesztését célzottan teszi lehetővé. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör megvalósulásának lezárása a negyedik tanév vége. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.
TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- tanítói segítséggel egyszerű kísérleteket végez;
- a vizsgálatok tapasztalatait megfogalmazza, rajzban, írásban rögzíti;
- a kísérletek tapasztalatait a mindennapi életben alkalmazza;
- feladatvégzés során társaival együttműködik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a kísérletezés elemi lépéseit annak algoritmusa szerint megvalósítja;
- a tanító által felvetett problémával kapcsolatosan hipotézist fogalmaz meg, a vizsgálatok eredményét összeveti hipotézisével;
- az adott kísérlethez választott eszközöket megfelelően használja;

- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás, égés, ütközés);
- megfigyeli a mozgások sokféleségét, csoportosítja a mozgásformákat: hely- és helyzetváltoztató mozgás;
- egyszerű kísérletek során megfigyeli a halmazállapot-változásokat: fagyás, olvadás, forrás, párolgás, lecsapódás;
- tanítói segítséggel égéssel kapcsolatos egyszerű kísérleteket végez. Csoportosítja a megvizsgált éghető és éghetetlen anyagokat;
- megfogalmazza a tűz és az égés szerepét az ember életében.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- A kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok lényeges érzékelhető tulajdonságai (szín, alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet, íz, szag, hang)
- A kísérletekhez szükséges mennyiségű anyagok mérése
- A víz halmazállapot-változásai (olvadás, forrás, fagyás, párolgás, lecsapódás)
- A víz körforgása a természetben
- Hely- és helyzetváltoztató mozgás
- Rugalmas és rugalmatlan ütközések megfigyelése, hétköznapi megjelenése
- Az égés feltételei, éghető és nem éghető anyagok csoportosítása, égéssel kapcsolatos vészhelyzetek kezelése. A tűz és az égés szerepe az ember életében

FOGALMAK

szilárd – folyékony – légnemű halmazállapot; halmazállapot-változás; olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, mozgás, ütközés, égés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A víz különféle halmazállapotainak tantermi körülmények között történő modellezése (jég, víz, gőz). A gőz és a pára közti különbségek megfogalmazása, tapasztalati úton történő ismeretszerzés (vízforralás után a forró gőz fölé hideg tányért teszünk, és a párát lecsapatjuk)
- A víz halmazállapot-változásaival kapcsolatos kísérletek elvégzése (olvadás, fagyás, párolgás, lecsapódás, forrás), a közben végbemenő kölcsönhatások, változások megfigyelése. Ok-okozati összefüggések keresése a halmazállapot-változások és az egyes hétköznapi jelenségek között
- Kapcsolat keresése a víz halmazállapot-változásai és köznapi alkalmazásai között (pl.: hűtés jégkockával, melegítés gőzzel). Példák keresése a víz halmazállapot-változásaira a természetben

- Folyamatos megfigyelések és kísérletek a víz tisztaságával kapcsolatban. Környezetünkből vett vízminták egyszerű vizsgálata. Egyszerű eljárás a víz tisztítására, szűrésére
- A víz körforgásának megfigyelése a természetben. A körforgás egyes lépésein keresztül a már ismert fizikai változások megfigyelése
- Mozgások megfigyelése, csoportosítása (hely- és helyzetváltoztató mozgás). Példák keresése
- Mozgásállapot-változások: ütközések (rugalmas és rugalmatlan) végzése, a változások megfigyelése
- Az égést modellező kísérletek során a kiinduló és keletkező anyagok, a változás megfigyelése, az égés feltételeinek megismerése, éghető és nem éghető anyagok keresése és csoportosítása. Égéssel kapcsolatos vészhelyzetek felismerésének és kezelésének megismerése. A tűz és az égés szerepére példák keresése az ember életében

TÉMAKÖR: Tájékozódás az időben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a harmadik tanév. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- életkorának megfelelően eligazodik az időbeli relációkban, ismeri és használja az életkorának megfelelő időbeli relációs szókincset;
- naptárt használ, időintervallumokat számol, adott eseményeket időrend szerint sorba rendez;
- napirendet tervez a napszakok változásaihoz kapcsolva.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a napszakok, évszakok változásai, valamint a Föld mozgásai közötti összefüggéseket;
- megfelelő sorrendben sorolja fel a napszakokat, a hét napjait, a hónapokat, az évszakokat, ismeri ezek időtartamát, relációit;
- figyelemmel kísér rövidebb-hosszabb ideig tartó folyamatokat (például víz körforgása, emberi élet szakaszai, növények csírázása, növekedése);
- az évszakokra vonatkozó megfigyeléseket végez, tapasztalatait rögzíti, és az adatokból következtetéseket von le;
- megismeri és modellezi a víz természetben megtett útját, felismeri a folyamat ciklikus jellegét;
- megnevezi az ember életszakaszait;
- megfigyeli a növények csírázásának és növekedésének feltételeit, ezekre vonatkozóan egyszerű kísérleteket végez;
- analóg és digitális óráról leolvassa a pontos időt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése

- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Időbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- Föld mozgásainak (forgás, Nap körüli keringés) hatásai az évszakok, napszakok váltakozására, jellemzőikre
- Évszakokra vonatkozó megfigyelések, tapasztalatok megfogalmazása, rajzban, írásban vagy táblázatban való rögzítése. Az adatokból következtetések levonása
- A környezetben zajló ciklikus változások felismerése, megfigyelése, sorba rendezése
- Napi és éves ritmus a növény- és állatvilágban
- A napszakok, a naptár (a hét napjai, hetek, hónapok). Időtartamuk, egymáshoz való viszonyuk
- Jeles napok, dátumok elhelyezése a naptárban
- Napirend készítése
- Ismétlődő jelenségek (ritmusok) az ember életében, a test működésében. Ismétlődő, ciklikus jelenségek a környezetben (például víz körforgása)
- Az emberi életszakaszok, jellemzőik
- A növények fejlődése: életszakaszok, csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés
- A csírázás és a növekedés külső feltételei
- Az állatok szaporodása (pete, tojás, elevenszülő), fejlődési szakaszai

FOGALMAK

évszak, életkor, életszakasz, körforgás, Föld forgása, Föld keringése, naptár, hónap, nap, napszak, szaporodás, fejlődés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Napszakok, évszakok váltakozása, jellemzői, valamint a Föld mozgásai és a napszakok, évszakok változásai közötti összefüggések megfigyelése
- Az egyes évszakok jellemző időjárásának, az időjárás tényezőinek megfigyelése, hőmérsékletének mérése. A csapadék formái (eső, köd, hó). Időjárási napló készítése
- Az évszaknak megfelelő helyes öltözködés megbeszélése. Öltözködési tanácsok adása időjárás-előrejelzés értelmezése alapján
- Az évszakokhoz kötődő étrendek összeállítása. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata
- Ismétlődő, ciklikus jelenségek megfigyelése a környezetben (pl. víz körforgása)
- Az időjárás élőlényekre gyakorolt hatásának megfigyelése, konkrét példák gyűjtése
- Napi és éves ritmus megfigyelése a növény- és állatvilágban
- A növények egyes életszakaszainak megfigyelése (csírázás, fejlődés, növekedés, öregedés)
- Növények csíráztatása, hajtatása során az ezekhez szükséges feltételek megfigyelése
- Az állatok szaporodásának megfigyelése (pete, tojás, elevenszülő)
- Ismétlődő jelenségek megfigyelése az emberi test működésében
- Ismétlődő jelenségek (ritmusok) megfigyelése az ember életében (napirend, hetirend, kalendárium, jeles napok, ünnepek). A dátumok elhelyezése a naptárban. Napirend és hetirend tervezése
- Az emberi életszakaszok jellemzőinek megfigyelése és összehasonlítása (szerepjáték)

- Osztálytárs, fiatalabb és idősebb testvér, szülő, illetve más felnőtt testméreteinek becslése, mérése, az adatok összehasonlítása, tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése

TÉMAKÖR: Tájékozódás a térben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a harmadik tanév.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő relációs szókincset;
- iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat;
- irányokat ad meg viszonyítással;
- megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós;
- felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanteremről, otthona valamely helyiségéről egyszerű alaprajzot készít és leolvas;
- az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;
- tájékozódik az iskola környékéről és településéről készített térképvázlattal és térképpel. Az iskola környezetéről egyszerű térképvázlatot készít;
- felismeri a különböző domborzati formákat, felszíni vizeket, ismeri jellemzőiket. Ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
- felismeri lakóhelyének jellegzetes felszínformáit;
- domborzati térképen felismeri a felszínformák és vizek jelölését.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Téri tájékozódó képesség fejlesztése
- A fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése a térképen. Iránytű használata. Az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben
- Az alaprajz, a térképvázlat és a térkép. Tájékozódás az alaprajz és a térképvázlat segítségével
- A felszínformák: hegy, hegység, domb, dombság, völgy, medence, síkság. Jelölésük a domborzati térképen
- A felszíni vizek fajtái (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik, ábrázolásuk a domborzati térképen
- A külső erők (szél, víz) felszínformáló munkája

FOGALMAK

fő- és mellékvilágtáj, alaprajz, térképvázlat, térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, autóstérkép, turistatérkép, felszínforma

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Iránytű készítése, használatának gyakorlása, tájékozódási gyakorlatok a fő- és mellékvilágtájak helyzetének gyakorlására: a fő- és mellékvilágtájak megnevezése, elhelyezése térképen, az égtájak azonosítása a közvetlen környezetben
- Az alaprajz, vázlatrajz, térképvázlat és a térkép jellemzőinek megfigyelése, egy-egy konkrét példa összehasonlítása
- Alaprajz készítése az osztályteremről, a tanulók otthonáról, szobájáról. Tájékozódási gyakorlatok alaprajz, vázlatrajz és térképvázlat alapján
- Az iskola elhelyezése a településen belül és annak térképén
- A felszínformák elemei, jellemzőik megfigyelése (hegy, hegység, medence, völgy, domb, dombság, síkság). A jellemzőknek megfelelően homokból az egyes felszínformák kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében
- A szél és a víz munkájának modellezése homokasztalon
- A felszíni vizek fajtáinak (ér, patak, csermely, folyó, tó), jellemzőik megfigyelése. A jellemzőknek megfelelően homokasztalon az egyes vizek kialakítása. Jelölésük megfigyelése domborzati térképen, példák keresése hazánk domborzati térképén, valamint a lakóhelyen és annak környezetében

TÉMAKÖR: Hazánk, Magyarország

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A teljes témakör feldolgozásának javasolt ideje a negyedik évfolyam.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri és használja az életkorának megfelelő térbeli relációs szókincset;
- megnevezi és iránytű segítségével megállapítja a fő- és mellékvilágtájakat, irányokat ad meg viszonyítással;
- felismeri és használja az alapvető térképjeleket: felszínformák, vizek, települések, útvonalak, államhatárok;
- megkülönböztet néhány térképfajtát: domborzati, közigazgatási, turista-, autós.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- iránytű segítségével megállapítja és megnevezi a fő- és mellékvilágtájakat;
- irányokat ad meg viszonyítással;
- térkép segítségével megnevezi Magyarország jellemző felszínformáit (síkság, hegy, hegység, domb, dombság), vizeit (patak, folyó, tó), ezeket terepasztalon vagy saját készítésű modellen előállítja;
- térkép segítségével megmutatja hazánk nagytájait, felismeri azok jellemző felszínformáit;
- térkép segítségével megnevezi hazánk szomszédos országait, megyéit, saját megyéjét, megyeszékhelyét, környezetének nagyobb településeit, hazánk fővárosát, és ezeket megtalálja a térképen is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése

- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Téri tájékozódó képesség fejlesztése
- Magyarország helyzete, államhatárok, szomszédos országaink
- Tájékozódás Magyarország domborzati térképén: az alapvető térképjelek, felszínformák, vizek. Irányok, távolságok a térképen
- Hazánk nagytájainak elhelyezkedése, felszínformáik
- Tájékozódás hazánk közigazgatási térképén: megyék, saját lakóhely megyéje, megyeszékhelye, települések, saját település és a főváros helye hazánk térképén
- Fővárosunk, Budapest: híres épületek, főbb nevezetességek, hidak, közlekedés

FOGALMAK

térkép, domborzati térkép, közigazgatási térkép, felszínforma, megye, megyeszékhely, település, főváros

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Térképészeti gyakorlatok:

- Magyarország elhelyezkedésének megfigyelése földgömb, Európa-térkép segítségével (Föld bolygó, Európa kontinens, Közép-Európa, Kárpát-medence)
- Magyarország domborzati térképén az alapvető térképjelek megfigyelése, megnevezése
- Magyarország államhatárainak, szomszédos országainak megkeresése, megnevezése domborzati, illetve közigazgatási térképen
- Hazánk felszínformáinak, vizeinek azonosítása domborzati térképen
- Irányok, távolságok, magassági számok leolvasása hazánk domborzati térképéről
- Magyarország nagy tájegységeinek felismerése, megkeresése Magyarország domborzati térképén
- Magyarország megyéinek, ezen belül a tanulók saját megyéjének, megyeszékhelyének, valamint Budapest megkeresése Magyarország közigazgatási térképén
- Lakóhelyhez közeli települések keresése, megnevezése térkép segítségével
- Fővárosunk néhány jellegzetes nevezetességének, épületeinek, hídjainak, közlekedésének megismerése tanulmányi kirándulás alkalmával, vagy képeken, multimédián keresztül
- Saját lakóhely, a lakóhely kulturális és természeti értékeinek bemutatása tablón vagy bemutató formájában

TÉMAKÖR: Életközösségek lakóhelyünk környezetében

JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. A javasolt óraszám nem feltétlenül egymást követő tanítási órákra vonatkozik. A teljes témakör feldolgozásának javasolt befejezése a negyedik tanév. Minden életközösség megismerését valós tapasztalatszerzési lehetőséghez – életközösségenként egy-egy tanulmányi sétához – szükséges kapcsolni. A tevékenységek végzése közben nem alakulnak ki kész fogalmak, hanem azok tapasztalati előkészítése történik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) főbb jellemzőit;
- felelősségtudattal rendelkezik a szűkebb, illetve tágabb környezete iránt;
- tevékenységeinek tapasztalatait szóban, rajzban, írásban rögzíti.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri a lakóhelyéhez közeli életközösségek és az ott élő élőlények közötti különbségeket (pl. természetes – mesterséges életközösség, erdő – mező, rét – víz, vízpart – park, díszkert – zöldséges, gyümölcsöskert esetében);
- megnevezi a megismert életközösségekre jellemző élőlényeket, használja az életközösségekhez kapcsolódó kifejezéseket;
- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja a saját lakókörnyezetében fellelhető növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt tulajdonságok alapján csoportokba rendezi azokat;
- algoritmus alapján megfigyeli és összehasonlítja hazánk természetes és mesterséges élőhelyein, életközösségeiben élő növények és állatok jellemzőit. A megfigyelt jellemzőik alapján csoportokba rendezi azokat;
- konkrét példán keresztül megfigyeli és felismeri az élőhely, életmód és testfelépítés kapcsolatát;
- megfigyeléseit mérésekkel (például időjárási elemek, testméret), modellezéssel, egyszerű kísérletek végzésével (például láb- és csőrtípusok) egészíti ki;
- felismeri, hogy az egyes fajok környezeti igényei eltérőek;
- felismeri a megismert életközösségek növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatokat;
- példákkal mutatja be az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását. Felismeri a természetvédelem jelentőségét;
- felismeri, mely anyagok szennyezhetik környezetünket a mindennapi életben, mely szokások vezetnek környezetünk károsításához. Egyéni és közösségi környezetvédelmi cselekvési formákat ismer meg és gyakorol közvetlen környezetében (pl. madárbarát kert, iskolakert kiépítésében, fenntartásában való részvétel, iskolai környezet kialakításában, rendben tartásában való részvétel, települési természet- és környezetvédelmi tevékenységben való részvétel);
- elsajátít olyan szokásokat és viselkedésformákat, amelyek a károsítások megelőzésére irányulnak (pl. hulladékminimalizálás – anyagtakarékosság, újrahasználat és -felhasználás, tömegközlekedés, gyalogos vagy kerékpáros közlekedés előnyben részesítése, energiatakarékosság).

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Mérési technika fejlesztése
- Kísérletezéshez szükséges képességek fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Környezettudatos magatartás fejlesztése
- A lakóhelyhez közeli életközösségek jellemzői: erdő, mező-rét, víz-vízpart
- Az egyes életközösségekben élő növények és állatok tulajdonságai

- A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) élőlényeinek környezeti igényei, alkalmazkodása az élettelen környezeti tényezőkhöz (életmód, testfelépítés, viselkedés)
- A lakóhelyhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) növényei és állatai közötti jellegzetes kapcsolatok (például táplálkozási kölcsönhatások, búvóhely; élőhely)
- A megismert növények és állatok csoportosítási lehetőségei (pl. lágy szárú – fás szárú, fa – cserje, lombhullató – örökzöld; állatok: emlősök – madarak – rovarok – kétéltűek – hüllők – halak; életmód: ragadozók – növényevők – mindenevők; élőhely: háziállatok – vadon élő állatok, erdei – mezei – vízparton élő – az ember környezetében élő állatok)
- Az adott életközösség megismert növényeiből és állataiból egyszerű táplálékláncok és azokból táplálékhálózatok összeállítása
- A természetes és mesterséges életközösségek
- Az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatása. Környezetvédelem

FOGALMAK

természetes és mesterséges életközösség, erdő, mező-rét, víz-vízpart, élőhely, életmód, környezeti igény, alkalmazkodás, testfelépítés, tápláléklánc, táplálékhálózat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanulók lakóhelyéhez közeli életközösségek (erdő, mező-rét, víz-vízpart) jellemzőinek megfigyelése, mérése (időjárás) tanulmányi séták során. A megfigyelések alapján az életközösségek összehasonlítása
- A természetes és mesterséges életközösségek összehasonlításához tanulmányi séta a közeli parkba, látogatás zöldséges-gyümölcsöskertbe. A hasonlóságok és különbözőségek összehasonlítása, megbeszélése, az ember hatásának megfigyelése
- Az életközösségek jellegzetes élőlényeinek csoportosítása élőhely szerint
- Az egyes életközösségek jellegzetes állatainak és növényeinek testfelépítése, algoritmus alapján történő megfigyelése, mérése (testméret mérése pl. életnagyságú rajzon)
- A tapasztalatok alapján a növények és állatok igényeinek, élőhelyhez, életfeltételekhez való alkalmazkodásának (testfelépítés, életmód) megfigyelése, megbeszélése, modellezése (pl. csőr- és lábtípusok)
- Az életközösségek összetettségének megfigyelése, az ott élő növények és állatok közötti jellegzetes kapcsolatok megfigyelése, felismerése (táplálkozás, búvóhely)
- Táplálkozási kölcsönhatások alapján az állatok csoportosítása (ragadozó, növényevő, mindenevő). Az egyes életközösségekre jellemző táplálékláncok, táplálékhálózatok összeállítása
- Az iskolához legközelebb eső nemzeti park vagy tájvédelmi körzet megismerése, értékmentő munkájának megértése tanulmányi séta vagy osztálykirándulás alkalmával
- Az egyes életközösségekben élő élőlények testfelépítés, illetve életmód alapján történő összehasonlítása
- Osztálykert/iskolakert/madárbarát kert kialakítása során az ember felelősségének, szerepének megfigyelése

TÉMAKÖR: Testünk, egészségünk

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

A témakör feldolgozása a képességek fejlesztésére épül. Az egészségtudatos életmód szokásainak kialakítása nem korlátozódhat csupán ennek a témakörnek a feldolgozására, hanem

átfogóan kell megjelennie az iskolai nevelés egészében. Ez a témakör alapvetően a szomatikus neveléssel foglalkozik.

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri az emberi szervezet fő életfolyamatait;
- tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, összetevőivel, az emberi szervezet egészséges testi és lelki fejlődéséhez szükséges szokásokkal, azokat igyekszik betartani;
- felismeri az egészséges, gondozott környezet jellemzőit. Megfogalmazza, milyen hatással van a környezet az egészségére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felismeri és megnevezi az emberi test részeit, fő szerveit, ismeri ezek működését, szerepét;
- megnevezi az érzékszerveket és azok szerepét a megismerési folyamatokban;
- belátja az érzékszervek védelmének fontosságát, és ismeri ezek eszközeit, módjait;
- ismer betegségeket, felismeri a legjellemzőbb betegségtüneteket, a betegségek megelőzésének alapvető módjait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Leíró képesség fejlesztése
- Azonosító-megkülönböztető képesség fejlesztése
- Rendszerező képesség fejlesztése
- Analizáló-szintetizáló képesség fejlesztése
- Ok-okozati összefüggések feltárása tanítói segítséggel
- Egészségtudatos magatartás fejlesztése
- Az emberi test fő testrészei, szervei
- A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat
- Legfontosabb érzékszerveink és szerepük a környezet megismerésében
- Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök, szabályok, helyes szokások
- A tanuláshoz szükséges helyes megvilágítás fontossága
- Az egészséges életmód alapvető elemei (testápolás, öltözködés, pihenés, mozgás, testtartás, táplálkozás, fertőző betegségek és balesetek megelőzése), alkalmazásuk a napi gyakorlatban
- A táplálkozás, az életmód és az ideális testsúly elérése/megtartása közötti kapcsolat. A helyes és helytelen étrend, az egészséges és egészségtelen ételek, italok. A folyadékfogyasztás szerepe. A helyes étkezési szokások
- Az egészséges fejlődéshez szükséges élelmiszerek kiválasztása
- A megfelelő öltözködés
- A személyes higiéné
- A rendszeres testmozgás
- Aktív és passzív pihenés
- A lelki egészség
- A leggyakoribb betegségtünetek. A testhőmérséklet, láz mérése
- A betegségek megelőzése. A védőoltások szerepe
- Balesetek, megelőzésük

FOGALMAK

szerv, érzékszerv, testrész, szervezet, túlsúly, alultápláltság, egészség, betegség, egészségvédelem, egészségvédő szokások

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Az ember testrészeivel való megismerkedés mondóka segítségével, elmutogatásuk saját vagy osztálytárs testén
- Az egyes érzékszerveken keresztül történő érzékeléstípusokhoz kötődő érzékelhető tulajdonságok megfigyelésének gyakorlása (szem – látás: szín, alak, nagyság, felületi minőség; bőr – tapintás: alak, nagyság, felületi minőség, összenyomhatóság, tömeg, hőmérséklet; nyelv – ízlelés: íz; orr – szaglás: szag; fül – hallás: hang)
- Az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások megismerése, gyakorlása és alkalmazása plakát készítésével, beszélgetéssel, szituációs játékkal. Személyes tapasztalat szerzése az érzékszervi és a mozgásszervi fogyatékkal élők életéről
- A legfontosabb szervek, szervrendszerek szerepének megfigyelése, felépítésük megbeszélése (keringési rendszer, váz- és izomrendszer, emésztő szervrendszer, a légzés szervrendszere), beszélgetés az egészséges fejlődésének feltételeiről. A testmozgás jelentőségének megbeszélése. A mozgás hatásának megfigyelése a pulzusra és a légzésszámra (méréssel)
- Az iskolás élettel kapcsolatos életmódbeli szokások tudatosítása és gyakorlása, az iskolában való helyes viselkedés és megfelelő öltözet megbeszélése (tanórán, különböző szabadidős foglalkozáson, szünetben), az iskolában dolgozók foglalkozásának összehasonlítása. Megszólítások, köszönés, udvariassági formulák használatának gyakorlása. A helyes öltözködési szokások szerepének megbeszélése, öltözködési tanácsok adásával egy-egy évszakhoz kapcsolódóan időjárás-előrejelzés értelmezése alapján
- Helyes tanulási szokások megfigyelése, megbeszélése
- A helyes táplálkozási szokások kialakítása: miből mennyit együnk? – mérések elvégzése, rögzítése a füzetbe rajzban, írásban. Az egészséges és egészségtelen ételek csoportosítása
- Az egyes évszakokhoz kötődő táplálkozási szokások megbeszélése, egy-egy évszakhoz kapcsolódó napi étrend tervezése. A nyári megnövekedett folyadékigény magyarázata
- Élelmiszerfajták megismerése, csoportosításuk tápanyagtartalmuk alapján
- Egy napi egészséges menü összeállítása. Egészségtelen italok cukortartalmának becslése, mérése kockacukor segítségével
- Helyes étkezési, viselkedési szokások alakítása szituációs játékokkal
- Ételek tárolásával kapcsolatos információk megbeszélése
- A helyes higiénés szokások és a szükséges eszközök megfigyelése, megismerése, a helyes és rendszeres testápolási szokások gyakorlása
- Pihenés fontosságáról való beszélgetés, példák gyűjtése az aktív és passzív pihenésre
- Az emberek hasonló és különböző külső és belső tulajdonságai, az emberi hangulatok, magatartásformák megismerése megfigyelésekkel (egymáson, képen, szituációs játék során)
- Fogyatékossággal és megváltozott munkaképességgel rendelkezők elfogadásának ösztönzése szituációs játékokkal/beszélgetőkör kialakításával
- Az egészségünket károsító és védő szokások csoportosítása. A leggyakoribb betegségtünetek (pl. láz, hányás, hasmenés, gyengeség, levertség) felismerésének gyakorlása konkrét példákon, szituációkon keresztül. A betegségek okainak,

megelőzésének megismerése, a fertőző betegségek megelőzési módjainak gyakorlása. A testhőmérséklet, láz mérése

- A balesetek okainak megfigyelése képek, videók segítségével, beszélgetés a megelőzés fontosságáról. A segítségkérés módjainak megismerése baleset esetén szituációs játékkal

A fejlesztés várt eredményei – 4. évfolyam:

- A helyi és nemzeti azonosságtudat kialakítása.
- A közlekedéssel kapcsolatos tudás bővítése. A térbeli tájékozódás képessége, a térképhasználat elsajátítása.
- A szelektív gyűjtés fontosságának felismertetése
- Az ember megismerése és egészsége szempontjából az emberi magatartásformák megfigyelése.
- Az ember megismerése és egészsége szempontjából a mozgás szerepének felismerése az egészségmegőrzésben.
- Az élőlények csoportosítása, a haszonnövények fogyasztható részeinek megnevezése.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló

- tudjon tanári segítséggel méréseket, egyszerű kísérleteket végezni, tapasztalatait rögzíteni.
- ismerje fel, nevezze meg és jellemezze a tanult életközösségek legjellemzőbb élőlényeit
- értse az élőlények élőhelye, életmódja és testfelépítése közötti egyszerű összefüggéseket.
- tudja az élőlényeket a megfelelő csoportba besorolni; ismerje ezeknek a csoportoknak a jellemző tulajdonságait.
- legyen képes a megismert élőlényekből egyszerű táplálékláncot összeállítani.
- lássa az emberi tevékenység és a természet veszélyeztetettsége közötti összefüggést.
- érezze át a természet védelmének fontosságát, cselekedjen a természet megóvása érdekében.
- ismerje lakóhelye védett természeti értékeit.
- legyen képes méréseket végezni a tanult körben az emberi testen, nevezze meg a tanult élettani jellemzőket.
- ismerje az életünkhöz szükséges környezeti feltételeket.
- nevezze meg a környezetében tapasztalható környezetszennyező forrásokat, legyen tudatában azok egészségkárosító hatásával.
- legyen képes elemi szinten tájékozódni Magyarország domborzati térképén.
- tudjon irányokat meghatározni a fővilágtájak segítségével.
- találja meg lakóhelyét és nagytájainkat a domborzati térképen.
- tudjon bemutatni egy kirándulóhelyet lakóhelye közeléből.

- nevezze meg a különbségeket az eltérő településtípusok között.
- nevezze meg a lakóhelyén élő népcsoportokat.
- ismerje fel a Földön kívüli térségek létét.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A **környezetismeret órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.

A diagnosztikus mérést minden évfolyam esetén, a tanév elején végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló" tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikusfelmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.

A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul. A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.

A szummatív értékelés összegzőminősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.
A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

- Az első évfolyamon, második évfolyam első szöveges értékelést alkalmazunk.
- A **szöveges minősítés** a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

KIVÁLÓAN MEGFELELT
JÓL MEGFELELT
MEGFELELT
FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL

Osztályzattal értékelhető:

- Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
- Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat" (formatív értékelés);
- Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
- Házi feladat ismertetése;
- Szóbeli felelet;
- Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
- Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
- Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;

Az írásbeli dolgozatok érdemjeggyel történő értékelésének szabályai:

Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 33% között	elégtelen	(1)
34% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

A diáknak legalább 3 érdemjeggyel kell rendelkeznie félévente. A tanév folyamán 4 témazáró dolgozat írása kötelező.

Jegyek jelölése színekkel

- a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal,
- a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés) jegyeit kékkel,
- Házi feladat ismertetése; szóbeli felelet; számítógépes feladatok megoldása; órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben; önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján; órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén; a jegyeit kékkel.

A **piros** jegy **1,5**-es szorzóval, a **kék** jegy az **értékének megfelelően**.

V.1.5 Ének-zene

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

ÉNEK-ZENE
Helyi tantárgyi tanterv
A változat

1-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
1.	2	72	72
2.	2	72	72
3.	2	72	72
4.	2	72	72

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 1-4. évolyam számára – Ének-zene

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

1. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Zeneművek/Énekes anyag	35
Zeneművek/Zenehallgatás	14
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	8
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	7
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	8
Összes óraszám:	72

2. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Zeneművek/Énekes anyag	35
Zeneművek/Zenehallgatás	15
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	8
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7
Összes óraszám:	72

3. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Zeneművek/Énekes anyag	37
Zeneművek/Zenehallgatás	14
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	7
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7
Összes óraszám:	72

4. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Zeneművek/Énekes anyag	37
Zeneművek/Zenehallgatás	14
Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés	7
Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés	7
Zenei ismeretek/Zenei írás, olvasás	7
Összes óraszám:	72

Tantárgyi bevezető

Ének-zene

Az ének- zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú. A zenei nevelés akkor lesz eredményes, ha kialakul a tanuló zenei anyanyelve, mely által hazájához, nemzetéhez értelmileg és érzelmileg egyaránt kötődik. A pedagógus munkájának érdemi szerepe van a gyermek iskolai életében, ennek hatása életre szóló, túlmutat az iskola falain.

Az ének-zenei nevelés speciálisan olyan készségeket, képességeket, kompetenciákat is fejleszt, melyek hatással vannak egyéb, nem zenei képességekre is (transzferhatás).

Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.

A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A tanuló megismeri a zene mindennapi funkcióját, és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.

A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is.

A zenei nevelés Magyarországon a Kodály Zoltán által megalkotott filozófiát követve, tevékenység központú módszer alapján valósul meg.

A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas magyar dallamkincse, bőséges tartalmat kínál a zenei oktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk, általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője.

„Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal. Erre az alapra épülhet olyan zenei műveltség, mely nemzeti, de lelket tár minden nép nagy alkotásainak. Értékmérőt is kap a népdallal, aki e századok csiszolta tökéletességhez méri, amit hall: nem tévesztik meg többé hamis bálványok..." (Kodály Zoltán)

1–4. évfolyam

Az első négy évfolyamon elsősorban alapképességek és készségek fejlesztése zajlik, ezért a témakörök nem alkotnak zárt egységet és nem időrendben követik egymást. Az egyes témaköröknél megjelölt minimum óraszámok, csak arányaiban segítik a tájékozódást. A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik,. ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.
Az alsó tagozaton kiemelt nevelési-oktatási cél, az éneklés megszerettetése. A zenei anyanyelv megismerése, elsajátítása és használata segít megalapozni az értékőrzést, a tanulók nemzeti identitását. A népdalok tanítása számtalan élethelyzetre ad példát és kínál megoldást.
További cél, hogy az aktív éneklés és a zenehallgatás során a tanulók örömteli élményekhez jussanak. Fedezzék fel a zenei alkotás örömét, kifejező éneklésük, hangszeres játékuk, ritmikai alkotásaik, saját kis zenei kompozícióik által. Fejlődjön ritmikai készségük, zenei hallásuk, tanuljanak meg alapszinten kottát írni és olvasni. Ismerjenek meg zeneirodalmi alkotásokat, korosztályuknak megfelelő módon. Ehhez kapcsolódik a koncert-pedagógia. A tanulók számára biztosítani kell, tanévenként legalább egy közös hangverseny látogatást, mely hozzásegíti őket az élő muzsikálás szépségének megbecsüléséhez.

1. évfolyam

Az alapozás időszakát az első félévben sok játék és önfeledt éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. A zenei elemek tudatosítása a második félévben kezdődik. Tanulják meg a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele, és a tiszta intonáció kialakítása. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.
A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotó munkája.

Javasolt óraszám: 72 óra

Témakör: Zeneművek / Énekes anyag

Javasolt óraszám: 35 óra
Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is.

Zeneművek / Énekes anyag
Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzeteket, életképeket kifejező dalok:
Alma, alma, piros alma; Aki nem lép egyszerre; Ámdám-démusz; Borsót főztem; Buda-buda bácsi; Bújj, bújj itt megyek; Bújj, bújj medve; Bújj, bújj zöld ág; Cirmos cica, jaj; Csett Pápára; Csincsele, bombola; Csip, csip, csóka; Csön-csön gyűrű, Dínom-dánom; Egyenlőre, két kettőre; Egyél libám; Erdő mellett nem jó lakni; Esik az eső; Ess, eső, ess; Ég a gyertya, ég; Éliás, Tóbiás; Elvesztettem zsebkendőmet; Én kis kertet kerteltem; Fecskét látok; Fehér liliomszál; Gácsér fürdik; Gólyát látok; Gyertek haza, ludaim; Gyertek lányok játszani, játszani; Gyertek lányok ligetre; Gyerünk, menjünk vendégségbe; Ha én cica volnék; Hajlik a

meggyfa; Hej, a sályi piacon; Hess el, sas!; Hinta, Katica; Hinta, palinta; Hold, hold, fényes lánc; János úr készül; Jeruzsálem városába; Jerünk, menjünk vendégségbe; Kácsa, kácsa; Katalinka, szállj el; Kering az orsó; Kicsi vagyok én; Kőketánc; Körtéfa; Lánc, lánc, eszterlánc; Lipem, lopom a szőlőt; Megy a kocsi; Miből van a pántlikád?; Mit játsszunk lányok?; Mit mos, mit mos; Most jöttem Bécsből; Nyisd ki Isten kiskapudat; Pám, pám, paripám; Rece, rece pogácsa; Sírjunk, rírjunk; Süss fel, nap; Szegény legény; Szólj síp, szólj; Tekeredik a kígyó; Tik csak esztek, isztok; Túrót ettem; Tücsök koma gyere ki; Tüzet viszek; Zíbor, zábor; Zsipp-zsupp

Dalok alkalmakra, jeles napokra
Farsang: Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Brumm, brumm, Brúnó;
Március 15.: Esik az eső, ázik a heveder; Esik eső karikára; Jön, Kossuth, jön;
Húsvét: Hová mégy te, kis nyulacska?
Gergelyjárás: Szent Gergely doktornak; Sárdó, gyűjj el;
Anyák napja: Balázs Árpád – Nádas Katalin: Fűzzünk, fűzzünk rózsaláncot; Kemény Egon – Soltész Erzsébet: Ispiláng, ispiláng; Kicsi vagyok én; Már megjöttünk ez helyre (népdal, Károlyi Amy verse);
Mikulás: Itt kopog, ott kopog; Pattanj, pajtás, pattanj, Palkó; Télapó itt van (gyermekdal, Donászy Magda verse);
December 13. – Luca napja: Luca, Luca, kitty – kotty;
Karácsony: Kirje, kirje, kisdedecske;
Karácsonyi játék: A, a, a, kolbász ide, szalonna; Ti kis madárkák;

Mondókák, kiszámolók
Ecem, becem pintyalára; Egy – megérett a meggy; Éni – péni, jupiténi; Dombon törik a diót; Gyerekek, gyerekek, szeretik a perecet; Hüvelykujjam almafa; Kányádi Sándor: Róka – mondóka; Kedves állataink; Kisvárdában volt egy bolt; Menjünk, menjünk a vásárra; Névcsúfolók – pl. Balázs, csípjen meg a darázs; Lementem a pincébe; Ó, ó, ó, Tündérkaszinó; Vilivári;

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
különböző hangerővel tud énekelni;
a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
hangszerkíséretes dalokat énekel tanára kíséretével;
ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat;
kézjelről énekel;
belső hallása fejlődik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
emlékezetből énekel legalább 20 gyermekdalt;
jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c’ – c” hangterjedelemben;
elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait;
alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában;
a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük;

aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése.
A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézjelről való éneklés.
Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül.
A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán.
A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban.
Évfolyamonként legalább 35 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete.
A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása.
Egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció.
A kézjel, mint jelrendszer ismerete.
Szolmizációs hangok mi-szó-lá kézjelről való éneklése.

Fogalmak
Népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel (mi-szó-lá)

Témakör: Zeneművek / Zenehallgatás
Javasolt óraszám: 14 óra
A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek / Zenehallgatás
Magyar furulyadallamok; Szőnyi Erzsébet: 21 énekes játék – Sípkészítő (Szólj síp – furulya és gyermekkar); Egressy Béni: Klapka – induló; Kodály Zoltán: Háry János – Bécsi harangjáték; G. Bizet: Carmen I. felvonás – Gyermekek bevonulása; Csajkovszkij: Diótörő - Játék katonák indulója; J. Haydn: D – dúr „Az óra” szimfónia II. tétel; Gryllus Vilmos: Vigye el a róka; Afrikai dobzene; Dzsesszdobszólók; Szvorák Katalin: Névcsúfolók - „Ádám kutya ül a hátán”; Gryllus Vilmos – Kányádi Sándor: Alma; Bartók Béla: Mikrokozmosz – részletek; 44 hegedűduó – I. füzet – Párnástánc (Elvesztettem zsebkendőmet); Bartók Béla: Gyermekeknek I/3. - Szegény legény vagyok én; L. Mozart: Gyermekszimfónia – I. tétel; J. Cage: 4’ 33”; Bartók Béla: Héjja, héjja, karahéjja; C. Saint-Saëns: Az állatok farsangja – Az oroszlán, Finálé;
Gryllus Vilmos: Katica – dal; A. Vivaldi: A négy évszak – Ősz, I. tétel – részlet;
Kodály Zoltán: Gergely-járás, részlet a gyermekkarból; Nyulacska – gyermekkar; Katalinka – gyermekkar; Hajnövesztő – gyermekkar; Bárdos Lajos: Karácsonyi bölcsődal – vegyeskar; Adriano Banchieri: Állatok rögtönzött ellenpontja; W.A. Mozart: Esz-dúr kürtverseny III. tétel – részlet; Kalamajka együttes: Jön, Kossuth, jön

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is;

képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre;
megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol;
a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét;
felismeri a zongora hangját;
felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a vegyeskar hangzását;
meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
képes az érzelmi azonosulásra;
egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása;
Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése;
Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval;
Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre;
Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban;
A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban;
A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.

Fogalmak
énekhang; gyermekkar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás; zenekar; duó

Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés
Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát;
megkülönbözteti a mérőt és a ritmust;
a testét hangszerként is használja;
egyszerű ritmushangszereket használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben érzékeli az ütemhangsúlyt;
tapsolja a dalok, mondókák ritmusát;
felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár ritmusokat, a negyed értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet;

ritmusokat rögtönöz.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben.
Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója.
Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:
a zenei hangsúly érzékeltetésével,
mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
felelgetős ritmusjátékokkal.
Osztinátó gyakorlása egyszerű formában.
Alkotói készség: Rögtönzés ritmussal, ritmussorok alkotása testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével.
Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, csörgők, húrok stb.) és hangkeltő eszközök készítése.
Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása.
Egyenletes lüktetés, mérő.
Negyed, nyolcadpár, kotta, a negyed értékű szünet.
2/4-es ütem.
Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, ütemvonal, kezdőhang – záróhang.
Ritmikai kétszólamúság, osztinátó.
Fogalmak
Mérő; ritmus; szünet; ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató; ritmushangszer; rögtönzés; ötvonalas rendszer; vonal-vonalköz; kezdőhang - záróhang; gyors; lassú; osztinátó.

Témakör: Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés
Javasolt óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismeri, énekli és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjaiból a mi-szó-lá hangokat; ebből a három hangból álló dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli, kézjelekkel mutatja;
a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik;
megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően;
különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban;
Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal;
A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése;
Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre;

A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére;
A mi-szó-lá hangok ismerete;
A mi-szó-lá hangok kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése.

Fogalmak
halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor

Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás, olvasás
Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
képes egyszerű kottában tájékozódni;
megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);
A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, ütemvonal, kezdőhang-záróhang stb.;
A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével;
A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével;
Negyed, nyolcadpár, a negyed értékű szünet grafikai képe és írása;
Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása;
A lá - szó - mi szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.
Fogalmak
hangjegy

1. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A tanulók 20 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c'–c" hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 metrumot helyesen hangsúlyozzák.

A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklik. Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló

- csoportban képes legyen a tanult dalok eléneklésére
- a gyermekdalokhoz kapcsolódó játékokat ismerje, játssza
- legyen képes a tanult ritmusok visszatapsolására
- csendben, társaival együtt hallgasson 2-3 perces zeneműveket.

2. évfolyam

Az alapozás időszakát az első félévben sok játék és önfeledt éneklés jellemezze, mely megelőzi az ismeretek tanítását. A zenei elemek tudatosítása a második félévben kezdődik. Tanulják meg a gyermekjáték-dalokat és játsszanak a tanteremben, az udvaron, a folyosón – ahol csak hely és alkalom adódik rá. Alapvető fontosságú az egyenletes lüktetés érzetének kialakítása, és folyamatos gondozása. Ugyancsak folyamatos feladat az osztály hangzásának fejlesztése, egységessé tétele, és a tiszta intonáció kialakítása. A zenei írás-olvasás elsajátíttatása fokozatosan és folyamatosan történjen. A tanulók a megismert zeneműveket, átélt élményeiket szavakkal, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezzék ki.
A magyar zenepedagógiai hagyományoknak megfelelően a fejlesztés alapja a pedagógus és a tanulók közös alkotó munkája.

Javasolt óraszám: 72 óra

Témakör: Zeneművek / Énekes anyag

Javasolt óraszám: 35 óra
Életkori sajátosságoknak megfelelő gyermekdalok, gyermekjátékdalok, vagyis olyan zeneművek, melyek az életkornak megfelelő élethelyzetek zenei képét adják. Lehetőséget adnak játékra, különböző mozgásformák kitalálására, gyakorlására. A dalok elsősorban, de nem kizárólagosan pentaton hangkészletűek, figyelembe véve a gyermek hangterjedelmét is.

Zeneművek / Énekes anyag
Gyermekdalok, gyermekjátékdalok, mindennapi élethelyzetek, életképek
A gúnárom elveszett; Aki nem lép egyszerre; A part alatt; Árok szélén; Árnyék ül a falu dombján; Bújj, bújj zöld ágacska; Csillagoknak teremtője; Csillag süt az eperágra; Csipkebokor zöld levele; Csömödéri faluvégen; Danikáné; Egy kis malac; Egyszer egy

királyfi; Egy üveg alma; Elvesztettem zsebkendőmet; Én Istenem; Ess, eső, ess; Este van már, nyolc óra; Gólya – nóta; Harcsa van a vízbe'; Hatan vannak a mi ludaink; Három éjjel, három nap; Hej, tulipán; Hej, vára vára; Hess, légy, ne szállj rám; Hol jártál, báránykám?; Hopp, Juliska; Hová mégy?; Hull a hó, hull a hó; Isten éltessen, Péter, Pál!; Járom az új várnak; Járom az új váromat; Jön a kocsi; Jön egy varjú; Kapitány úr megizente; Kémény tetején; Keresd meg a tűt; Kering az orsó; Kert alatt; Két krajcárom volt nékem; Kis kece lányom; Kivirágzott a diófa; Komatálat hoztam; Kőketánc; Kör, kör, ki játszik?; Kodály – Weöres S.: Jön a kocsi; Látom a holdat; Láttál-e már valaha; Méz, méz, méz; Még azt mondják; Most viszik, most viszik; Nincs szebb állat, mint a lúd; Sándor napján; Süssünk, süssünk valamit; Szélről legeljetek; Széles az én kedvem ma; Tekereg a szél; Ti csak esztek; Tivi - tovi tács; Tüzet viszek; Utazás szánon; Úszik a kácsa; Virágéknál ég a világ

Dalok alkalmakra, jeles napokra
Március 15.: Állj be, Berci katonának!;Még azt mondják nem illik; Kossuth Lajos táborában;
Húsvét: Ma van húsvét napja (Húsvétoló);
Anyák napja: Járdányi Pál – Szőnyi Zoltán: Orgona ága; Serkenj fel, kegyes nép;
Mikulás: Hull a hó, hull a hó; Hull a pelyhes fehér hó;
Karácsony: Betlehembe, jer, pajtás!; A kis Jézus; Regöljünk, regöljünk;

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
különböző hangerővel tud énekelni;
a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
ismeri a tanult, énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangokat;
kézjelről énekel;
belső hallása fejlődik.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
emlékezetből énekel legalább 40 gyermekdalt;
jó testtartással, helyes légzéssel, megfelelő tempóban, artikulálva énekel c' – d" hangterjedelemben;
elsajátítja a jól intonált, kifejező éneklés alapjait;
alkotóként vesz részt gyermekjátékdalok előadásában;
a gyermek a dalokban felfedezi önmagát, s így azonosulni tud velük;
aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
Magyar gyermekdalok és népdalok hallás utáni megtanulása és éneklése.
A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció, szolmizációs kézjelről való éneklés.
Az előadói készség fejlesztése tevékenységeken keresztül.
A befogadói készség fejlesztése hallás utáni daltanítás kapcsán.
A gyermeki világ felfedezése a tanult dalokban.
Évfolyamonként legalább 40 magyar gyermekdal és népdal hallás utáni ismerete.
A tanult dalokhoz kapcsolódó játékok elsajátítása.

Egyenes testtartás, helyes légzés, artikuláció.
A kézjel, mint jelrendszer ismerete.
Szolmizációs kézjelről való éneklés (l,-d-r-m-s-l)

Fogalmak
Népdal; gyermekjátékdal; körjáték; néptánc; hangszerkíséret; szolmizáció; kézjel

Témakör: Zeneművek / Zenehallgatás

Javasolt óraszám: 15 óra
A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció. Ezt szolgálja a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek / Zenehallgatás
Erkel Ferenc: Himnusz; Kodály: Méz, méz, méz – gyermekkar; Hajnövesztő – gyermekkar; Csillagoknak teremtője – duett; Nagyszalontai köszöntő – gyermekkar; Bartók Béla: Cipósütés – gyermekkar; Gyermekeknek I./1. Játszó gyermekek (Süssünk, süssünk valamit); I./4. Párnatánc (Elvesztettem zsebkendőmet); I./6. Balkéztanulmány (Hej, tulipán); I./7. Játékdal (Keresd meg a tűt); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./23. Táncdal (Hopp, Juliska); II./27. Tréfa (A gúnárom elveszett); Bartók Béla: Mikrokozmosz – Mese a kis légyről; Antonio Scandelli: A tyúk; A. Vivaldi: Négy évszak – Tél II. tétel; W.A. Mozart: Német táncok – Utazás szánon;Saint-Saëns: Az állatok farsangja – részletek; Rimszkij–Korszakov: Dongó; Muszorgszkij: Egy kiállítás képei – Kiscsibék tánca a tojáshéjban; Állatos dalok; Betlehemes /A kis Jézus aranyalma

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
érzékeli és megnevezi a hangerő, hangszín, hangmagasság változásait, az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
megismeri az énekelve megtanult dalt, feldolgozás formájában is;
képes asszociálni a hallott zenében megjelenített állatokra, életképekre;
megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a hallgatott zenét adott szempontok alapján megfigyeli, és ezekről tanári kérdések segítségével szóban beszámol;
a zenei aktivitáson keresztül megtapasztalja a zenei befogadás örömét;
felismeri a zongora, fuvola, dob hangját;
felismeri és megkülönbözteti a gyermekkar és a vegyeskar hangzását;
meg tudja különböztetni a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
képes az érzelmi azonosulásra;
egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
képes megérteni az zenék üzenetét;

szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval – egyénileg, párban vagy csoportosan – kifejezi a zene által benne keltett érzéseket.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek

Az énekes anyaghoz kapcsolódó és az életkornak megfelelő, különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása;
Cselekményes zenékben az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése;
Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval;
Befogadói készség: ráhangolódás a hallgatott zeneművekre;
Emberi hangfajták (gyermek, női, férfihang) megfigyelése a tanult zenei anyagban;
A hangszerek hangszínének megfigyelése a tanult zenei anyagban;
A szóló és kórus, szólóhangszer és zenekar megkülönböztetése, megnevezése a tanult zenei anyagban.

Fogalmak

énekhang; gyermekkar; vegyeskar; zongoramű; kíséret; népdalfeldolgozás; zenekar; duó

Témakör: Zenei ismeretek / Ritmikai fejlesztés
Javasolt óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
érti a tempó és az egyenletes lüktetés fogalmát;
megkülönbözteti a mérőt és a ritmust;
a testét hangszerként is használja;
egyszerű ritmushangszereket használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
érzékeli és hangoztatja az egyenletes mérőt a tanult dalokban, zenei szemelvényekben érzékeli az ütemhangsúlyt;
tapsolja a dalok, mondókák ritmusát;
felismeri és hangoztatja a negyed, nyolcadpár, fél értékű ritmusokat, a negyed és a fél értékű szünetet, tájékozódik a 2/4-es ütemben, felismeri és használja az ütemvonalat, záróvonalat, az ismétlőjelet;
mondókákat alkot, ritmusokat rögtönöz.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek

Egyenletes mérő hangoztatása éneklés és esetenként zenehallgatás közben.
Zenei hangsúly érzékeltetése és reprodukciója.
Alapritmusok gyakorlása 2/4-es ütemben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:
a zenei hangsúly érzékeltetésével,
mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
felelgetős ritmusjátékokkal,
ritmussorok rögtönzésével pl. egy szó vagy érzelem kifejezésére.
Ritmuskánon és osztinátó gyakorlása egyszerű formában;
Alkotói készség: Rögtönzés dallammal, ritmussal, ritmussorok alkotása változatos hangszínek használatával, testhangszer és különböző hangkeltő eszközök és ritmushangszerek segítségével.

Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése.
Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása.
Egyenletes lüktetés, mérő.
Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet.
2/4-es ütem.
Ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal-vonalköz, pótvonal, ütemvonal, kezdőhang – záróhang.
Ritmikai kétszólamúság – osztinátó, ritmuskánon.

Fogalmak
Mérő; ritmus; szünet; ütem; ütemvonal; záróvonal; ismétlőjel, ütemmutató; ritmushangszer; rögtönzés; ötvonalas rendszer; vonal-vonalköz; pótvonal; kezdőhang - záróhang; gyors; lassú; osztinátó, ritmuskánon

Témakör: Zenei ismeretek / Hallásfejlesztés
Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
érzékeli a hangok egymásutánját, különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket, ezeket felismeri az őt körülvevő világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
érti a különbséget a hangerő, hangszín, hangmagasság fogalmai között;
rövid dallamsorokat rögtönöz;
örömmel vesz részt az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismeri, énekli és alkalmazza a pentaton hangkészlet hangjait;
a dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekli, kézjelekkel mutatja;
a fenti hangkészletben különböző gyakorlási formákban használja, belső hallása fejlődik;
megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor tudja változtatni hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően;
különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket hallás után megfigyel és reprodukál.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
A hangerő, hangszín, hangmagasság változásainak megfigyelése és megnevezése a környező világ hangjaiban, tanult dalokban, zeneművekben;
Magas és mély hangok megfigyelése a tanult dalokban;
Hangszínek és ellentétes dinamikai szintek gyakorlása hangutánzással, felelgetős játékokkal;
Belső hallás fejlesztése dallambújtatással;
A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok (alsó lá – dó – ré – mi – szó – lá) kézjelről történő éneklése;
Kánon éneklése, gyakorlása egyszerű formában;
Alkotói készség: Rövid dallamsorok rögtönzése pl. saját névre;
A testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata egy szó vagy érzelem kifejezésére;
A pentaton hangkészlet hangjainak ismerete kiegészülve az alsó „lá”-val;
A pentaton hangkészlet kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése;
kánon éneklésmódjának elsajátítása.

Fogalmak
halk, hangos, hangmagasság, hangszín, hangerő, dallam, dallamsor, kánon

Témakör: Zenei ismeretek / Zenei írás, olvasás
Javasolt óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
képes egyszerű kottában tájékozódni;
megtapasztalja a relatív szolmizáció jellemzőit, illetve előnyeit.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
A hallás után tanult dalok kottából való azonosításának előkészítése különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);
A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
A kottakép alapvető funkcionális elemeinek felismerése: ütemmutató, hangjegy, szünet, vonal – vonalköz, pótvonal, ütemvonal, kezdőhang - záróhang stb.;
A figyelem, az összpontosítás fejlesztése egyszerű zenei írás – olvasási feladatok segítségével;
A finommotorikus mozgások gyakorlása egyszerű zenei írás feladatok segítségével;
Negyed, nyolcadpár, fél értékű kotta, a negyed és fél értékű szünet grafikai képe és írása;
Ütemvonal és záróvonal grafikai képe és írása;
A lá - szó - mi - ré-dó- alsó lá szolmizációs hangok leírása fokozatos bevezetéssel, különböző hangmagasságokban.

Fogalmak
Hangjegy

2. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A tanulók 40 népdalt és gyermekdalt elő tudnak adni a kapcsolódó játékokkal emlékezetből c'–d" hangterjedelemben. Csoportosan bátran, zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek, képesek az új dalokat rövid előkészítést követően hallás után könnyedén megtanulni. Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Érzik az egyenletes lüktetést, tartják a tempót, érzékelik a tempóváltozást. A 2/4 és 4/4es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
A tanult zenei elemeket (ritmus, dallam) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta).

A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmusgyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és tanári segítséggel szolmizálva éneklik.
Képesek csendben, társaikkal együtt a zenét hallgatni, megfigyelésekkel tapasztalatokat szereznek, melyek esztétikai és egyszerű zenei elemzés alapjául szolgálnak. Fejlődik hangszínhallásuk és formaérzékük. Ismereteket szereznek a hangszerekről. Szívesen és örömmel hallgatják újra a meghallgatott zeneműveket.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló

- csoportban képes legyen a tanult dalok eléneklésére
- a gyermekdalokhoz kapcsolódó játékokat ismerje, játssza
- legyen képes a tanult ritmusok visszatapsolására
- csendben, társaival együtt hallgasson 2-3 perces zeneműveket
- tudjon tájékozódni az ötvonalas rendszerben.

3. évfolyam

A harmadik évfolyamon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon.
A tanulók e nevelési – oktatási szakasz végére a dalokat tisztán, stílusosan, magabiztosan, örömmel énekelik.
A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, felismerik kottaképről, és tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a ritmikai, dallami, és hallási készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják (ritmusvaráció, osztinátó). A különböző karaktereket a tanult dalokban, zeneművekben megfigyelik, majd testhangszerekkel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás) és saját készítésű hangzó eszközökkel reprodukálják.
A tanulók a hangszerekkel lehetőség szerint többféle formában is találkoznak, elsősorban a hallgatott zenékben figyelik meg, de élőben is találkoznak velük zenei előadásokon, koncerteken. A maguk által készített hangkeltő eszközöket pedig improvizációs, játékos feladatokban használják.
A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen magasabb szintre jut előadói, zenei befogadói és alkotói készségük.
A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezik ki. A hallgatott zenékben felismerik a tanult zenei elemeket, karaktereket.
Megvalósítandó cél továbbá, hogy a tanár változatos motivációs technikákkal segítséget nyújtson a tanulónak abban, hogy a zeneműveken keresztül rátaláljon önmagára.

Témakör: Zeneművek/Énekes anyag
Javasolt óraszám: 37 óra
A dalok és zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint, a tananyag 25 százalékával bővíthető

Zeneművek / Énekes anyag / Harmadik osztály
Életképek

Anyám, édesanyám; Elmentem a piacra; Ettem szőlőt; Én elmentem; Gólya, gólya, gilice, Hej, Jancsika; Itt ül egy kis kosárba; Kis kertemben uborka; Szántottam gyöpöt; Úgy tetszik, hogy; Volt nekem egy kecském

Párosítók--- >Leányok, legények
Cickom, cickom; Csipkefa bimbója; Két szál pünkösdrózsa ; Kis kece lányom

Táncnóták-→Táncos dalok
Erdőjáróznak a lányok; Három éjjel; Ég a gyertya, ha meggyújtják

Tréfás dalok
A faragószék nótája; Egy kis kertet kerítek – D150; Fáj a kutyámnak a lába; Fut a kicsi kordé; Három szabó legények; Megfogtam egy szúnyogot; Összegyűltek, összegyűltek az újfalvi lányok; S a te fejed akkora; Szélről legeljetek; Télen nagyon hideg van; Ugyan édes komámasszony

„Mesés" dalok
Elszaladt a kemence; Zöld erdőben a tücsök; Virágéknál ég a világ

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra
Erkel Ferenc – Himnusz; Kodály Zoltán-Gazdag Erzsi: Ezüst szánkót hajt a dér; Betlehem kis falucskába; Csordapásztorok; Adjon az Úristen; Gábor Áron rézágyúja; Kodály Zoltán–Weöres Sándor: Buba éneke; Már megjöttünk ez helyre (Népdal – Károlyi Amy); Elhozta az Isten

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
hangterjedelme túllép az oktávon.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
emlékezetből énekel legalább 40 magyar népdalt;
emlékezetből énekli a Himnuszt;
ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat;
előadói készsége tovább fejlődik;
aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein;
a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük;
érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
Magyar népdalok hallás utáni megtanulása;
A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció;

A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, táncházi zenében és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra;
Az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkíséretek segítségével;
Az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra;
Előadói készség: az éneklés örömének megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése;
Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömét; új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömét; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben;
Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése ;
Évfolyamonként legalább 40 gyermekjátékdal, népdal megismerése – ezt írtuk közös megegyezéssel;
A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése;
A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése;
A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.

Fogalmak
tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, táncház

Témakör: Zeneművek/ Zenehallgatás
Javasolt óraszám: 14 óra
A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció, melyhez hozzátartozik a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a Lényeges a zenei anyagok minél élményszerűbb, a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek / Zenehallgatás / Harmadik osztály
Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica – Volt nekem egy kecském; Túrót eszik a cigány – gyermekkar, részlet (Csipkefa bimbója), Pünkösdölő – gyermekkar, részlet (Elhozta az Isten);
Háry János – A császári udvar bevonulása; Napóleon csatája; Sej, Nagyabonyban; Székely fonó: Kitrákotty mese
Bartók Béla: Gyermekeknek I./5. Játék (Cickom, cickom); I./17. Körtánc (Kis kece lányom); II./ 29. Ötfokú dallam (Anyám, édesanyám)Bartók Béla: Mikrokozmosz – II./95. A kertemben uborka; 44 hegedűduó – II. füzet- Szúnyogtánc (Megfogtam egy szúnyogot); III. füzet Párosító (Ugyan édes komámasszony)
Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa – Itt ül egy kis kosárba'; Ugyan, édes komámasszony; Elszaladt a kemence; Egy boszorka van, Szegény Bodri! - gyermekkar (Fáj a kutyámnak a lába)
Josquin: A tücsök
Leopold Mozart: Gyermekszimfónia - részlet
Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ
Csajkovszkij: Diótörő- Kínai tánc, Orosz tánc
Johann Strauss: Tik-Tak polka
Ránki György: Pomádé király új ruhája I. szvit III. tétel; „Munkában a szemfényvesztők, készül a csodaruha"
Leonard Bernstein: Divertimento – pulyka tánc

Szokolay Sándor: Hüvelyk Matyi
Decsényi János: Kati dalai – Virágéknál ég a világ – ide tenném, időrend
Betlehemes / Csordapásztorok

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra;
népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel;
megismerkedik a zenében alkalmazható humorral;
ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által;
megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita);
megismerkedik a zenében alkalmazott humorral.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől;
megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
képes az érzelmi azonosulásra;
egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban;
Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában;
Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében;
Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval;
Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül;
Zenei befogadói készség fejlődése;
Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással;
A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása;
A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése;
A zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése;
Ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához.

Fogalmak
Himnusz; visszatérés a zenében, vagy ABA forma; duett; szólóének (dal)

Témakör: Zenei ismeretek /Ritmikai fejlesztés

Javasolt óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri a páros és a páratlan lüktetést;
az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti;
aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel;
ismeri a ¾-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát;
megkülönbözteti a páros és páratlan lüktetést;
felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket;
egyszerű ritmussorokat rögtönöz.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben;
Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése;
Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal;
Összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:
a zenei hangsúly érzékeltetésével,
mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
felelgetős ritmusjátékokkal,
ritmusvariációval,
osztinátóval,
befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz
Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; Rögtönzés dallammal, ritmussal; Ritmussorok alkotása változatos hangszíneket használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével;
szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
egyedül álló nyolcad és szünete;
egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünete;
¾ és 4/4 –es ütemfajta.

Fogalmak
Szinkópa; zenei hangsúly; nyújtott és éles ritmus; páratlan lüktetés

Témakör: Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés
Javasolt óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;

énekel a pentaton hangsorban;
énekel a hétfokú hangsorban;
a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni kézjelezve és szolmizálva.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismeri, énekli és alkalmazza a felső dó , alsó lá és alsó szó hangokat;
megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket;
a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban;
Belső hallás fejlesztése dallambújtatással;
A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése;
Kánonok éneklése, gyakorlása;
A dallam és szöveghangsúly összefüggéseinek megfigyelése;
Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű dallamsorokhoz;
testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére;
A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó hanggal;
fá és ti hangok - hétfokú hangsor;
A fá és ti hangok kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése;
Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben;
A violinkulcs.

Fogalmak
Forte; piano; halkítás-erősítés; dallam- és szöveghangsúly; pentaton hangsor; hétfokú hangsor; violinkulcs.

Témakör: Zenei ismeretek/ Zenei írás-olvasás
Javasolt óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
elmélyültebb lesz alapvető tájékozottsága a kottában;
megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni;
a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat;
pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja;
helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);
A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával;
A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével;
A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével;
A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére;
Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére;
Felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után;
A mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során;
Violinkulcs írása;
Szinkópa, nyújtott és éles ritmus grafikai képe és írása;
Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása;
Egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünetének grafikai képe és írása;
A ¾ és 4/4 –es ütemfajta grafikai képe és írása;
Dó' – lá – szó – mi – ré – dó – lá, - szó, hangok a kottában;
A hétfokú hangsor relációi, kézjelük és elhelyezkedésük a vonalrendszerben.

Fogalmak
A korábbiak elmélyítése

3. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A tanulók 20 dalt (15 népzenei és 5 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e" hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklik. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinátó, kánon).
Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 2/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják.
Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk.
Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló

- egyénileg énekelje el a tanult dalokat
- legyen képes ritmussort visszatapsolni
- ismerje a kézjelet, betűkottát
- tudjon megnevezni zeneművekben megszólaló hangszereket
- figyelmesen hallgassa meg az életkori sajátosságainak megfelelő zenei részleteket
- a tanult szolmizációs hangokat tudja elhelyezni az ötvonalas rendszerben a megadott dó-hoz viszonyítva segítséggel

4. évfolyam

A negyedik évfolyamon fő feladat az előzőekben megszerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése, mélyítése elsősorban élményszerű és játékos módon.
A tanulók e nevelési – oktatási szakasz végére a dalokat tisztán, stílusosan, magabiztosan, örömmel énekelik.
A tanulók az énekelt dalok meghatározott zenei elemeit megfigyelik, tanári rávezetéssel tudatosítják, felismerik kottaképről, és tanári segítséggel reprodukálják. A zenei elemeket, a ritmikai, dallami, és hallási készségeket improvizációs és kreatív játékos feladatokkal gyakorolják (ritmusvaráció, osztinátó). A különböző karaktereket a tanult dalokban, zeneművekben megfigyelik, majd testhangszerekkel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás) és saját készítésű hangzó eszközökkel reprodukálják.
A tanulók a hangszerekkel lehetőség szerint többféle formában is találkoznak, elsősorban a hallgatott zenékben figyelik meg, de élőben is találkoznak velük zenei előadásokon, koncerteken. A maguk által készített hangkeltő eszközöket pedig improvizációs, játékos feladatokban használják.
A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen magasabb szintre jut előadói, zenei befogadói és alkotói készségük.
A zenehallgatáskor átélt élményeiket szóval, rajzzal, tánccal és szabad mozgás improvizációval fejezik ki. A hallgatott zenékben felismerik a tanult zenei elemeket, karaktereket.
Megvalósítandó cél továbbá, hogy a tanár változatos motivációs technikákkal segítséget nyújtson a tanulónak abban, hogy a zeneműveken keresztül rátaláljon önmagára.

Témakör: Zeneművek/Énekes anyag
Javasolt óraszám: 37 óra
A dalok és zeneművek megadott listája a tanár egyéni választása szerint, a tananyag 25 százalékával bővíthető

Zeneművek / Énekes anyag / Negyedik osztály
Életképek
A juhásznak; Badacsonyi szőlőhegyen; Béres legény; Bogojai legények; Ábécédé; Falu végén; Gyéren vettem kenderkémet; Kelj fel juhász; Kihajtottam; Molnárlegény voltam én, Pásztorember vígan él; Sárga csikó, Szánt a babám

Párosítók-→ Leányok, legények
Azt hallottam; Csillag Boris; Elvesztettem páromat; Hej, Vargáné; Jaj, de szépen esik az eső; Kocsi, szekér; Komáromi kisleány; Széles a Duna; Szép szatmári lányok; Új a csizmám; Zörög a kocsi

Állatos dalok
A macskának négy a lába, Az árgyélus kismadár, Debrecenbe kéne menni; Egy nagyorrú bolha; Házasodik a tücsök; Kis kacsa fürdik

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra
Erkel Ferenc: Himnusz; Luca, Luca; Karácsonyi pásztortánc; Mennyből az angyal; Üdvözlégy, kis Jézuska; Farsang három napjába; Ez ki háza, ki háza?, Huszárgyerek, huszárgyerek; Most szép lenni katonának; A pünkösdnek jeles napján

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
a tanult dalokhoz kapcsolódó játékokban, táncokban, dramatizált előadásokban osztálytársaival aktívan részt vesz;
hangszerkíséretes dalokat énekel tanára vagy hangszeren játszó osztálytársa kíséretével;
hangterjedelme túllép az oktávon.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
emlékezetből énekel legalább 40 magyar népdalt;
emlékezetből énekli a Himnuszt;
ismer a tanult magyar népdalokhoz tartozó népszokásokat;
előadói készsége tovább fejlődik;
aktívan részt vesz az iskola vagy a helyi közösség hagyományos ünnepein;
a gyermek a dalokban megtalálja önmagát, s így azonosulni tud velük;
érzékeli a lineáris és a vertikális történéseket a zenében.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
Magyar népdalok hallás utáni megtanulása;
A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával, mint egyenes testtartás, helyes légzés és artikuláció;
A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, táncházi zenében és feldolgozott formában, melyek példája nyomán törekszik az autentikus előadásra;
Az interpretáció élménnyé mélyítése a dalokhoz kapcsolódó játékok, táncok, dramatizált előadások és élő hangszerkíséretek segítségével;
Az éneklés hangterjedelmének bővítése az oktávon túlra;
Előadói készség: az éneklés örömének megtalálása előadóként; a tevékenységközpontúság elősegítése;
Befogadói készség: új dalok megismerésével felfedezni a dalok megismerésének örömét; új dalok tanulásakor felfedezni a dalok megismerésének örömét; a képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben;
Alkotói készség: aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozásának segítése ;

Évfolyamonként legalább 40 gyermekjátékdal, népdal megismerése – ezt írtuk közös megegyezéssel;
A dalokhoz kapcsolódó játékok, a jeles napokhoz kapcsolódó hagyományok megismerése;
A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése;
A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése.

Fogalmak
tempo giusto, magyar népszokások, jeles napok, táncház

Témakör: Zeneművek/ Zenehallgatás
Javasolt óraszám: 14 óra
A megadott művek egy része olyan terjedelmű, hogy az ének-zene óra keretei között csak részletek meghallgatására van mód. A zeneművek élményszerű bemutatását előzze meg az egyik legfontosabb pedagógiai eszköz, a motiváció, melyhez hozzátartozik a lehetőség szerinti koncertlátogatás, a Lényeges a zenei anyagok minél élményszerűbb, a zenékhez, dalokhoz kapcsolódó táncok, játékok megtanulása és a zenei előadások, zenés filmek videó felvételről történő megtekintése.

Zeneművek/ Zenehallgatás /Negyedik osztály
Erkel Ferenc: Himnusz
Népzenei felvételek eredeti előadásban (Magyar népzene sorozat)
Kodály Zoltán: Háry János – részletek – Ábécédé, A juhász – gyermekkar; Villő – gyermekkar, részlet (Ez ki háza); Pünkösdölő – gyermekkar, részlet (A pünkösdnek)
Bartók Béla: Gyermekeknek I./11. Elvesztettem páromat; II./ 22. Debrecenbe kéne menni; II./ 37. Kanásznóta (Házasodik a tücsök)
Bartók Béla: Mikrokozmosz - Dallam ködgomolyban
Bárdos Lajos: Kocsi, szekér - vegyeskar
Clément Janequin: A madarak éneke
W.A. Mozart: Gyermekjáték – dal
W.A. Mozart: Esz-dúr zongoraverseny K. 271 "Jeunehomme" III. tétel - részlet
Csajkovszkij: Diótörő – Csokoládé tündér tánca
Muszorgszkij: Egy kiállítás képei - Baba Yaga kunyhója
Bizet: Carmen – gyermekkar (Mi is jöttünk felvonulni)
Rossini: Macska – duett
Prokofjev: Péter és a farkas - részletek
Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca
Betlehemes / Üdvözlégy, kis Jézuska

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
zenehallgatási élményekkel gazdagodik;
további zongoradarabokban ismer rá a tanult dalokra;
népdalfeldolgozásokat hall zenekari kísérettel;
megismerkedik a zenében alkalmazható humorral;
ismerete gazdagodik a különböző stílusban írott zeneművek meghallgatása által;
megismer több, a mindennapokhoz, továbbá alkalmakhoz, ünnepekhez, jeles napokhoz fűződő zenei részletet;
megismerkedik a szimfonikus zenekar főbb hangszereivel (hegedű, cselló, fuvola, oboa, klarinét, kürt, trombita);

megismerkedik a zenében alkalmazott humorral.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
meg tudja különböztetni a népdalfeldolgozásokat az egyéb szimfonikus művektől;
megkülönbözteti a szólóhangszer hangzását a zenekari hangzástól;
képzelete és kreatív gondolkodása fejlődik;
képes az érzelmi azonosulásra;
egyre hosszabb zenei részletekre képes figyelni;
kialakul a többirányú figyelem készsége, a lineáris és a vertikális történések érzékelése.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
A hangszerek hangszínének megfigyeltetése a tanult zenei anyagban;
Különböző stílusú, korú és műfajú zenék hallgatása a gyermekvilág és mesék témájában;
Az egyes szereplők zenei ábrázolásának megfigyelése a cselekményes zenében;
Hangutánzások, hangszínek, ellentétek megfigyelése a hallgatott zenékben;
A zene keltette érzések kifejezése szóval, rajzzal, tánccal és/vagy szabad mozgás improvizációval;
Zenei befogadói készség: a hallgatott zenék folyamatainak követése: hasonlóságok, különbözőségek, variációk megfigyelése a tanuló képzeletének aktív részvétele a zeneművek befogadásában; egy-egy zenemű befogadásának segítése motivációs zenei játékokkal; a zenei befogadás mikéntjének megtapasztalása a zenei aktivitáson keresztül;
Zenei befogadói készség fejlődése;
Alkotói készség: aktív részvétel az alkotói folyamatokban; a megélt élmények feldolgozása; a zeneművek eljátszása dramatizált előadással;
A gyermekkar, vegyeskar, szólóhangszer és a zenekar hangzásának azonosítása;
A zeneművekhez tartozó mesék, zenei programok megismerése;
A zenei kifejezés művészi megvalósítása változatainak megismerése;
Ismeretek szerzése hiteles előadóktól a dalok stílusos előadásához.

Fogalmak
Himnusz; visszatérés a zenében, vagy ABA forma; duett; szólóének (dal)

Témakör: Zenei ismeretek /Ritmikai fejlesztés
Javasolt óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri a páros és a páratlan lüktetést;
az ütemhangsúlyokat mozgással érzékelteti;
aktívan részt vesz az alkotói folyamatokban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a 4/4-es ütemet, valamint az egész értékű kottát és az egyedül álló nyolcadot azok szüneteivel;
ismeri a ¾-es ütemet, valamint a pontozott fél értékű kottát;
megkülönbözteti a páros és páratlan lüktetést;
felismeri és hangoztatja az összetett ritmusokat: szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
ritmizálva szólaltat meg mondókákat, gyermekverseket;
egyszerű ritmussorokat rögtönöz.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek

Egyenletes lüktetés hangoztatása éneklés közben;
Ütemhangsúlyok mozgással történő érzékeltetése;
Ritmikai többszólamúság alkalmazása ritmuskánonokkal;
Összetett ritmusok gyakorlása páros és páratlan metrumú ütemekben mozgással, testhangszerrel (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), a tanuló által készített hangkeltő eszközökkel, és ritmusnevekkel csoportosan és párban:
a zenei hangsúly érzékeltetésével,
mondókák, gyermekversek ritmusának hangoztatásával,
felelgetős ritmusjátékokkal,
ritmusvariációval,
osztinátóval,
befejezés rögtönzésével egyszerű ritmussorokhoz
Alkotói készség: Egyszerű ritmushangszerek (pl. dobok, húrok, csörgők stb.) és hangkeltő eszközök készítése; Játékkal oldott zenei tevékenységek alkalmazása; Rögtönzés dallammal, ritmussal; Ritmussorok alkotása változatos hangszíneket használva, testhangok és különböző hangkeltő eszközök, és ritmushangszerek segítségével;
szinkópa, nyújtott és éles ritmus;
egyedül álló nyolcad és szünete;
egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szünete;
¾ és 4/4 –es ütemfajta.

Fogalmak
Szinkópa; zenei hangsúly; nyújtott és éles ritmus; páratlan lüktetés

Témakör: Zenei ismeretek/ Hallásfejlesztés
Javasolt óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
csoportosan vagy önállóan, életkorának és hangi sajátosságainak megfelelő hangmagasságban énekel, törekszik a tiszta intonációra;
különböző dinamikai szinteken tud énekelni;
a zenei produkciók kifejező előadásmódján a pedagógus visszajelzése alapján alakít;
énekel a pentaton hangsorban;
énekel a hétfokú hangsorban;
a tanult énekelt zenei anyagot tanári vezetéssel el tudja énekelni kézjelezve és szolmizálva.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismeri, énekli és alkalmazza a felső dó , alsó lá és alsó szó hangokat;
megfigyel és hallás után reprodukál különböző hangszíneket, ellentétes dinamikai szinteket;
a tanult dalok, zenei részletek éneklésekor hangerejét a zenei kifejezésnek megfelelően tudja változtatni.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
A tudatosított zenei elemek gyakorlása minél több kontextusban;
Belső hallás fejlesztése dallambújtatással;
A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése;
Kánonok éneklése, gyakorlása;
A dallam és szöveghangsúly összefüggéseinek megfigyelése;
Alkotói készség: különböző karakterű dallamválasz rögtönzése egyszerű dallamsorokhoz; testhangszerek (pl. taps, csettintés, combütögetés, dobbantás), és a tanuló által készített

hangkeltő eszközök hangszínének megfigyelése és azok improvizatív használata, eltérő karakterek kifejezésére;
A pentaton hangkészlet kiegészül az alsó szó és a felső dó hanggal;
fá és ti hangok - hétfokú hangsor;
A fá és ti hangok kézjeleinek ismerete és kézjelről történő éneklése;
Különböző karakterű hangszínek, dinamikai szintek megfigyelése és azonosítása a tanult dalokban, zeneművekben;
A violinkulcs.

Fogalmak
Forte; piano; halkítás-erősítés; dallam- és szöveghangsúly; pentaton hangsor; hétfokú hangsor; violinkulcs.

Témakör: Zenei ismeretek/ Zenei írás-olvasás
Javasolt óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megfigyeli és azonosítja az alapvető zenei jelenségeket (hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok) a kottában;
kottaképről azonosítja a hallás után tanult dalokat;
érzékeli, hogy ugyanaz a dallamrészlet különböző magasságokban írható, olvasható.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tanári segítséggel képes leírni egyszerű ritmusokat a tanult értékekkel;
tanári segítséggel képes leírni egyszerű dallamfordulatokat a tanult dallamhangokkal;
elmélyültebb lesz alapvető tájékozottsága a kottában;
megtapasztalja a relatív szolmizáció lényegét;
a hallás után tanult dalokat képes a kottakép alapján azonosítani és a kottában követni;
a kottában felismeri a tanult új ritmusképleteket és dallamhangokat;
pentaton és hétfokú dalokat tanári segítséggel szolmizálva énekel, kézjelekkel mutatja;
helyesen használja a szolmizációs hangokat és neveket különböző intonációs és hangképző gyakorlatoknál, hallásfejlesztésnél.

Fejlesztési feladatok, készségek és ismeretek
A hallás után tanult dalok kottából való azonosítása különböző eszközökkel (pl. a dallamvonal lerajzolásával, mozgással stb.);
A hangmagasság, dallamvonal, és időbeli viszonyok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
A tanult új ritmikai elemek megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
A tanult dallamhangok megfigyelése és követése a kottában a tanult dalokon;
Egyszerű, rövid írás – olvasási feladatok a tanult új ritmikai elemek és dallamhangok alkalmazásával;
A figyelem, az összpontosítás fejlesztése a fenti feladatok segítségével;
A finommotorikus mozgások fejlesztése az egyszerű, rövid írás feladatok segítségével;
A leírt kottakép visszaéneklése a zenei olvasás fejlesztésére;
Rövid dallamok éneklése a tanult hangok alkalmazásával, a zenei olvasás fejlesztésére;
Felismerő kottaolvasás segítése a tanult dalok szolmizált, kézjelezett éneklése után;
A mozgó dó hang szerepének megfigyelése az írás és az olvasás során;
Violinkulcs írása;
Szinkópa, nyújtott és éles ritmus grafikai képe és írása;

Egyedül álló nyolcad és szünete grafikai képe és írása;
Egész értékű és pontozott fél értékű kotta és szüneténe grafikai képe és írása;
A ¾ és 4/4 –es ütemfajta grafikai képe és írása;
Dó' – lá – szó – mi – ré – dó – lá, - szó, hangok a kottában;
A hétfokú hangsor relációi, kézjelük és elhelyezkedésük a vonalrendszerben.

Fogalmak
A korábbiak elmélyítése

4. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A tanulók 40 dalt (30 népzenei és 10 műzenei szemelvény) el tudnak énekelni emlékezetből a-e" hangterjedelemben több versszakkal, csoportosan. A népdalokat csokorba szedve is éneklik. Csoportosan bátran és zengő hangon jó hangmagasságban énekelnek a dalok élményekből kiinduló, szövegtartalmat kifejező megszólaltatásával. Képesek az új dalokat rövid előkészítést követően tanári segítséggel kézjelről vagy betűkottáról előbb szolmizálva, majd szöveggel megtanulni. Többszólamú éneklési készségük fejlődik (ritmus osztinátó, kánon).
Kreatívan részt vesznek a generatív játékokban és feladatokban. Képesek ritmusvariációt, ritmussort alkotni. A 3/4-es és 4/4-es metrumot helyesen hangsúlyozzák.
A tanult zenei elemeket (pl. metrum, ritmus, dallam, dinamikai jelzések) felismerik kottaképről (kézjel, betűkotta). Az ismert dalokat olvassák kézjelről, betűkottáról és csoportosan. A megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan szólaltatják meg csoportosan és egyénileg is. A tanult dalok stílusában megszerkesztett rövid dallamfordulatokat kézjelről, betűkottáról és hangjegyről szolmizálják. Megkülönböztetik a tudatos zenehallgatást a háttérzenétől. Meg tudják nevezni a zeneművekben megszólaló ismert hangszertípusokat. Fejlődik formaérzékük, a formai építkezés jelenségeit (azonosság, hasonlóság, különbözőség, variáció) meg tudják fogalmazni. Fejlődik zenei memóriájuk és belső hallásuk.
Figyelmesen hallgatják az életkori sajátosságaiknak megfelelő zenei részleteket. A negyedik évfolyam végére olyan gyakorlati tapasztalatokat szereznek a zenehallgatásról, amelyre építve a zenei stílusérzék és zeneértés egyre árnyaltabbá válik.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló
- egyénileg énekelje el a tanult dalokat.
- legyen képes a megismert ritmikai elemeket tartalmazó ritmus gyakorlatot pontosan, folyamatosan megszólaltatni.
- ismerje a kézjelet, betűkottát.
- tudjon megnevezni zeneművekben megszólaló hangszereket.
- figyelmesen hallgassa meg az életkori sajátosságainak megfelelő zenei részleteket.
- a tanult szolmizációs hangokat tudja elhelyezni az ötvonalas rendszerben a megadott dó-hoz viszonyítva

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az énekórákon az értékelés célja a tanulók órai tevékenységének, hozzáállásának motiválása, bátorítása, pozitív megerősítő jutalmazása.
Az értékelés akkor lesz hatékony és fejlesztő jellegű, ha figyelembe vesszük a gyerekek egyéni képességeit.
A tanult dalokat megfelelő tempóban és hangszínnel tudják visszaadni.
Az ismert hangokat tudják vonalrendszerben elhelyezni.
A dalok ritmusát ritmusnévvel, tapssal tudják hangoztatni.

Az első évfolyamon, második évfolyam első szöveges értékelést alkalmazunk.
A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:
KIVÁLÓAN MEGFELELT
JÓL MEGFELELT
MEGFELELT
FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL

Osztályzattal értékelhető:
A munkához való hozzáállás, motiváltság.
A tanult gyermekdalok szövegének és dallamának elsajátítása.
A tanult dalok ritmusának hangoztatása, visszaadása (ritmustapsolás, ritmusírás).
Felismerő kottaolvasás (szolmizálás)
A tanult hangok vonalrendszerben való elhelyezése.

A diáknak legalább félévente 3 érdemjeggyel kell rendelkeznie. A gyermekek értékelése kék jeggyel történik.
feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén; a jegyeit kékkel.
A piros jegy 1,5-es szorzóval, a kék jegy az értékének megfelelően.

V.1.6 Vizuális kultúra

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

VIZUÁLIS KULTÚRA
Helyi tantárgyi tanterv

1-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
1.	2	72	72
2.	2	72	72
3.	2	72	72
4.	1	36	72

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 1-4. évolyam számára – Vizuális kultúra

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	28
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	7
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	7
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	7
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	11
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12
Összes óraszám:	72

2. évfolyam:	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat	horizontálisan beépül a többi témakörbe
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	28
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	7
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	7
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	7
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	11
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	12
Összes óraszám:	72

3. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	25
Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	9
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	9
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	7
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	11
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	11
Összes óraszám:	72

4. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények	12

Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben	4
Médiahasználat – Valós és virtuális információk	4
Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet	4
Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak	6
Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk	6
Összes óraszám:	36

Tantárgyi bevezető

Vizuális kultúra

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkék legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.

További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület, a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra képezi. A vizuális nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotással foglalkozik. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszban jelen vannak a tantervi követelményekben. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.

A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és

teljesedhet ki, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzéket, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.

A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: Ahogyan a kisgyermekkorban a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, úgy a későbbi tanulási folyamatban is meghatározó szerepe van a vizuálisan nyerhető információk feldolgozásának. A vizuális megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti, segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.

A kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját. A digitáliseszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszthető leginkább – a mindennapi életben is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.

A digitális kompetenciák: A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrész produktumát digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.

A személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez, felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és megelégedésével jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A vizuális kultúra tantárgy, a Művészetek műveltségi terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúraközvetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkék legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik.

A köznevelésben a vizuális kultúra tantárgy a művészettel nevelés eszköze, s mint ilyen, általánosan alapozó, vizuális szemlélet kialakítását és fejlesztését tartja elsőrendű feladatának.

A kerettanterv segíti e célok megvalósítását, adott iskolaszakaszokra és ciklusokra kijelölve a legfontosabb fejlesztési feladatokat, a tanterv témaköreire reflektáló tanári szabadság figyelembevételével. A kerettanterv fő tematikai egységei, témakörei a – vizuális kultúra részterületein alapuló – Nat-ban foglalt fő témakörök további részletezéseként alakultak ki. Minden témakör tartalmazza a megvalósításhoz szükséges óraszámajánlást, támaszkodik a Nat megadott tanulási eredményekre, és minden témakör fejlesztési feladatok és ismeretek, minimális fogalomkészlet megadásával konkretizálja az adott tanítási egység elvárható követelményeit. A tematikai egységek és meghatározott fejlesztési feladatok és ismeretek nem jelölnek időrendi sort, és nem azonosak egy-egy tanóra tananyagával, feladataival. Az egységek rugalmasan kezelhetők, a tanulásszervezés felépítésének logikája mentén történő saját igényű alkalmazás és az adott évfolyamra ajánlott óraszámjavaslatok figyelembevételével. A kerettantervi fejlesztési feladatok értelmezését ugyanakkor példák segítik, amelyek az adott

követelmény pontosabb értelmezéséhez adnak ötleteket, illetve inspirálják a helyi tanterv vagy tanmenet tervezését. Egy-egy témakörnél megjelenő fogalmak iskolai feldolgozása természetesen az adott témakör fejlesztési feladataival összekapcsolva értelmezendő. Minden fejlesztési szakaszban és minden témakör esetében csak a belépő új fogalmak jelennek meg, de a már bevezetett fogalmakhoz kapcsolódó tudás elmélyítése és további felhasználása érdekében a fogalmak magasabb évfolyamokon az aktuális fejlesztési feladatoknak megfelelően, az iskola saját igényeinek, és a tanulók aktuális fejlettségi szintjének megfelelően ismételhetők.

1. évfolyam

Az iskolába lépő első osztályos gyerekek vizuális nevelésének legfontosabb feladata az, hogy az alkotás örömét, motiváltságát megőrizze, fenntartsa. Ehhez életkori sajátosságaikat, érdeklődésüket, személyes tapasztalataikat figyelembe vevő feladatrendszerre van szükség, mely sok játékos elemet tartalmaz és épít a gyerekek sajátos humorérzékére is. Az első két évfolyam vizuális nevelés gyakorlata ugyanakkor képességfejlesztő célú feladatrendszerben jelenik meg. Alkotói és befogadói képességeik fejlesztése közben meg kell tanítani a gyerekeket a hagyományos ceruzarajz, tollrajz, víz- és temperafestés, agyaggal végzett mintázás és más, változatos anyagok és eszközök szakszerű használatára. Az eszközhasználati készségfejlesztés folyamatában törekedni kell arra, hogy a második osztály végére legalább jártasság szintre eljussanak a tanulók. Továbbá arra, hogy az életkoruknak megfelelő kommunikációs és médiakörnyezet sajátosságait megismerjék és használják.

Az első két iskolai évfolyam fontos feladata a kisiskolások vizuális műveltségének megalapozása, mely nem önálló befogadást célzó órák megtartását jelenti, hanem játékos, motiváló, nagyrészt kifejező célú képalkotásuk szemléleti segítésére használt jól válogatott képanyag formájában rejlik.

Fontos, hogy a gyerekek elé kerülő képanyag, az alkotó munka motivációjára használt mesék, zenék, táncmozgások mind-mind hozzájáruljanak magyar kultúrájuk és magyar műveltségük kialakulásához, mely fontos alapja a más kultúrák elfogadásának.

A magyar népi ünnepek kellékei, nemzeti jelképeink ismerete és a magyar népi tárgykultúrából építkező tárgy- és környezetkultúra témakörök közösen járulnak hozzá, hogy a gyerekek természetesnek éljék meg nemzeti sajátosságaink ismeretét.

Témakör: Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat
Javasolt óraszám: horizontálisan beépül a többi témakörbe

Az első két évfolyam fejlesztési folyamatát végigkísérő, rendre ismétlődő fejlesztési feladatokhoz óraszám nem rendelhető, mert azokat a tanulói tevékenységformákat és típusokat tartalmazza, melyek, egyrészt az óvoda-iskola átmenetét szolgálják a kezdő szakaszban, és az esetleg fennálló hátrányok leküzdésére szolgálnak, másrészt a fejlesztés érdekében rendre meg

kell, hogy jelenjenek a legtöbb ajánlott feladattípusban, noha legtöbb esetben nem képeznek önálló produktumot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalkotás).
- A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében.
- Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során.
- Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.

Fogalmak

sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem

Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények
Javasolt óraszám: 28 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, ragaszt, formáz, épít;
- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, ragaszt, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, magyarázza;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál;
- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, ragaszt, formáz, épít;
- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti;

- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, ragaszt, formáz, épít és magyarázza azt;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, ragaszt, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban vagy térben). Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi.
- Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel.
- Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése)
  Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Vankóné
- Dudás Juli: Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése).

Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei.

- Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló.
- Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei.
- Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával.
- Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával.
- Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is.
- Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Babfilm, 1975.

- Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).

Fogalmak
történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás

Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben
Javasolt óraszám: **7 óra**

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- pontosan ismeri nemzeti zászlónk felépítését, színeit;

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegyenes, betűsablon, szókártya) és eszköz (pl. tabló, makett) készítése, személyes célok érvényesítésével.
- Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámtábla készítése, füzetborító, meghívó tervezése).
- Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal).
- Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban.
- Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer, nemzeti zászló, Szent Korona) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalkotás díszítményeként: huszárcsákó, párta).
- Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.

Fogalmak
jel, jelzés, vizuális üzenet, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum

Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk
Javasolt óraszám: **7 óra**

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, eljátszik, elmesél.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése.
- Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban).
- Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.

Fogalmak
információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet

Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet
Javasolt óraszám: **7 óra**

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű mozgóképi részletek (pl.: reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek "szinkronizálása").
- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm: Magyar népmesék) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.
- Rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend).

- Mozgásillúziót keltő régi papírjátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. “pörgetős mozi”).

Fogalmak
reklámfilm, képkocka, képregény, hanghatás, rajzsorozat

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak
Javasolt óraszám: **11 óra**

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket készít és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, kötöz, fűz, mintáz;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása.
- A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terülődísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terülődísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomat).
- Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, gyöngyfűzés, agyagozás).
- Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása). A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató furulya, láthatatlanná tevő köpeny, háromléptű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi).
- Dramatikus játék céljára ujjbáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, “rámás csizma”) jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is.
- Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel). Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota.

Fogalmak
funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk

Javasolt óraszám: **12 óra**

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, magyarázza;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát pl.: térképet készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs).
- A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, cukrászda, étterem, víztorony, szemétgyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is.
- Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.

Fogalmak
építészet, műemlék, műemlékvédelem

1. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

- Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése.
- Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.

- Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.
- A felszerelés önálló rendben tartása.
- A közvetlen környezet megfigyelése és értelmezése.
- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.
- Téralkotó feladatok során a személyes térbeli szükségletek felismerése.
- Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése, használatára.
- A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése.
- Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése.
- Médiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat.
- Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése.
- A médiaszövegek néhány elemi kódjának a (kép, hang, cselekmény) azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése (pl. médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak, kreatív kifejező eszközöket használnak, amelyek befolyásolják azok hatását).
- A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.
- Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése.
- Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Legyen képes a tanuló:

- felismerhető ábrázolást készíteni (pl. ház, fa, ember, királykisasszony, alma).
- az alkotó tevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználatra, a felszerelése önálló rendben tartására,
- a szobor, festmény, tárgy, épület megkülönböztetésére,
- látványok, műalkotások néhány perces szemlélésére.

2. évfolyam

A második osztályos gyerekek vizuális nevelésének legfontosabb feladata az, hogy az alkotás örömét, motiváltságát megőrizze, fenntartsa. Ehhez életkori sajátosságaikat, érdeklődésüket, személyes tapasztalataikat figyelembe vevő feladatrendszerre van szükség, mely sok játékos elemet tartalmaz és épít a gyerekek sajátos humorérzékére is. Az első két évfolyam vizuális nevelés gyakorlata ugyanakkor képességfejlesztő célú feladatrendszerben jelenik meg. Alkotói és befogadói képességeik fejlesztése közben meg kell tanítani a gyerekeket a hagyományos ceruzarajz, tollrajz, víz- és temperafestés, agyaggal végzett mintázás és más, változatos anyagok és eszközök szakszerű használatára. Az eszközhasználati készségfejlesztés folyamatában törekedni kell arra, hogy a második osztály végére legalább jártasság szintre eljussanak a tanulók. Továbbá arra, hogy az életkoruknak megfelelő kommunikációs és médiakörnyezet sajátosságait megismerjék és használják.

Az első két iskolai évfolyam fontos feladata a kisiskolások vizuális műveltségének megalapozása, mely nem önálló befogadást célzó órák megtartását jelenti, hanem játékos, motiváló, nagyrészt kifejező célú képalkotásuk szemléleti segítésére használt jól válogatott képanyag formájában rejlik.

Fontos, hogy a gyerekek elé kerülő képanyag, az alkotó munka motivációjára használt mesék, zenék, táncmozgások mind-mind hozzájáruljanak magyar kultúrájuk és magyar műveltségük kialakulásához, mely fontos alapja a más kultúrák elfogadásának.

A magyar népi ünnepek kellékei, nemzeti jelképeink ismerete és a magyar népi tárgykultúrából építkező tárgy- és környezetkultúra témakörök közösen járulnak hozzá, hogy a gyerekek természetesnek éljék meg nemzeti sajátosságaink ismeretét.

Témakör: Vizuális kifejezőeszközök – Érzékelés, jellemzők, tapasztalat
Javasolt óraszám: horizontálisan beépül a többi témakörbe

Az első két évfolyam fejlesztési folyamatát végigkísérő, rendre ismétlődő fejlesztési feladatokhoz óraszám nem rendelhető, mert azokat a tanulói tevékenységformákat és típusokat tartalmazza, melyek, egyrészt az esetleg fennálló hátrányok leküzdésére szolgálnak, másrészt a fejlesztés érdekében rendre meg kell, hogy jelenjenek a legtöbb ajánlott feladattípusban, noha legtöbb esetben nem képeznek önálló produktumot.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Különböző érzékszervi tapasztalatok (pl. szaglás, hallás, tapintás, látás) élményszerű feldolgozása alapján, egyszerű következtetések szóbeli megfogalmazása és az élmények, kialakult érzések vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, mintázás, építés/konstruálás, tárgyalkotás).
- A tanulás során felmerülő helyzetekben valós környezeti jellemzők (pl. téli táj, növény részei, osztályterem színei), képek és ábrák (pl. tankönyvi ábra, saját vagy társak rajza) célirányos megfigyelése, és a tapasztalatok szöveges megfogalmazása a látott információk pontos leírása és feldolgozása érdekében.
- Közvetlen megfigyelések útján szerzett konkrét vizuális tapasztalatok (pl. nagyság, felület, méret, irány, mennyiség, anyagszerűség, elhelyezkedés) alapján vizuális jellemzők kiválasztása, csoportosítása, megnevezése (pl. legsötétebb szín, legnagyobb forma, a kép jobb oldalán elhelyezkedő figura), és az érzékszervi tapasztalatok következetes felhasználása az alkotómunka során.

- Megadott szempontok alapján természeti és mesterséges tárgyak gyűjtése, megfigyelése, és a megfigyelések alapján a tárgyak pontos leírása és változatos vizuális megjelenítése játékos feladatokban.

Fogalmak
sík, tér, méret, irány, szín, felület, képelem

Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények
Javasolt óraszám: 28 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál
- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Elképzelt vagy hallott történetek, rövid szövegek, irodalmi (pl. mese, vers) vagy zenei élmények (gyermekdal, gyermekjáték, mondóka) különböző részleteinek vizuális bemutatása a saját ötletek megjelenítése érdekében, különböző eszközökkel síkban és térben (pl. színes rajz, festmény, nyomat, kollázs, plasztika, makett, tabló), és a kitalált vizuális ötletek szöveges magyarázatával (Illusztráció síkban, vagy térben) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Réber László, Reich Károly, Henzelmann Emma, Sajdik Ferenc illusztrációi.

- Saját kitalált történet elmesélése, és a történet néhány fontosabb jelenetének többalakos vizuális megjelenítése tetszőleges eszközökkel.
- Korábban átélt események, különböző személyes élmények felidézése és tetszőleges megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (térábrázolási képesség, emberábrázolás, kifejezőképesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Turner tájképei, Brueghel: Gyerekjátékok, Parasztlakodalom, Vankóné Dudás Juli: Jeles napok, népélet.
- Képek, vizuális műalkotások átértelmezése (emberábrázolás, differenciált arcábrázolás, térábrázolási képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Szentkorona zománcképei, Szent László legendák, XI-XII. századi freskók, Csontváry Kosztka Tivadar tájképei.
- Személyes érzelmek, hangulatok kifejezése képalkotásban (kifejező képalkotás, kifejező jellegű plasztikus alkotás) Munkácsy Mihály: Ásító inas, Mednyánszky László: Verekedés után, E. Delacroix: Vihartól megrémült ló.
- Adott érzelmi állapot (pl. boldogság, rémület, tanácstalanság) kifejezése arcjátékkal és gesztusokkal, az érzelmek kifejezési lehetőségeinek tudatosítása érdekében. A tapasztalatok felhasználása egyszerű vizuális megjelenítés során (emberábrázolás, differenciált arc ábrázolás, kézábrázolás) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Anna Margit: Rémület, Rembrandt és Saskia, Paul Klee: Önarckép, Leonardo da Vinci: Mona Lisa, Modigliani portréképei.
- Olvasmány- vagy zenei élményhez a jelentést vagy hangulatot erősítő vizuális illusztráció készítése választott technikával, és az elkészült alkotás szöveges magyarázatával.
- Magyar népmesékhez, népi mondókákhoz, népdalokhoz vizuális illusztráció készítése hagyományos, ember- vagy állatábrázolást is megjelenítő népművészeti alkotások (karcolozott, faragott pásztorművészeti tárgyak) stíluselemeinek felhasználásával.
- Tanult irodalmi, zenei élmények, és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése síkban (pl. rajz, festés, vegyes technika) és térben egyszerű eszközök felhasználásával (pl. drapéria, kartondoboz, paraván, osztályterem átrendezése) csoportmunkában is.
- Irodalmi, zenei és médiaélmények (pl. mese, vers, gyermekdal, zenemű, animációs film) fontos helyszíneinek és szereplőinek megjelenítése egyszerű eszközök felhasználásával (tárgyakkal való bábozás, tárgyak megszemélyesítése) Szemléltetésre ajánlott: Foky Ottó: Ellopták a vitaminomat, 1966, Babfilm, 1975.
- Mozgásélmények (pl. tánc, csoportos játék, körjáték, körtánc) vizuális átírása (pl. vonalakkal, foltokkal, színekkel).

Fogalmak
történet, szereplő, helyszín, vizuális jellemzők/karakter, illusztráció, vizuális technikák, népművészeti technikák, faragás

Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben
Javasolt óraszám: **7 óra**

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tanulás során felmerülő helyzetekben tanítási egységekhez, és egyéb tantárgyi tartalmakhoz a tanulást vagy megértést segítő egyszerű ábra (pl. számegyenes, betűsablon, szókártya) és eszköz (pl. tabló, makett, társasjáték) készítése, személyes célok érvényesítésével.
- Kisgyerekeknek szóló könyvborítók, füzetek, hirdetések üzenetének elemzése tanári segítséggel, és a tapasztalatok felhasználása egyszerű tervezési feladatokban (pl. plakát, névtábla, utcatábla, házszámtábla készítése, füzetborító, csomagolópapír, meghívó tervezése).
- Közvetlen környezetében található jelek, jelzések (pl. útjelzés, közlekedési jelzés, piktogram, zenei kotta) gyűjtése, értelmezése tanítói segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. rajzolt közlekedési terepasztal és annak kiegészítése térbeli közlekedési táblákkal).
- Iskolai életében megjelenő szabályok kapcsán piktogramokat, rajzi jeleket alkot. Véleményt formál társai piktogramterveinek érthetőségével kapcsolatban.
- Magyar nemzeti szimbólumok gyűjtése (pl. államcímer, nemzeti zászló, Szent Korona, Kossuth-címer, ‘56-os lyukas zászló) és a szimbolikus elemek felhasználása az alkotó munka során (pl. tárgyalkotás díszítményeként: huszárcsákó, párta).
- Magyar népi díszítőművészet jelkészletének gyűjtése, kísérletezés a szimbólumok értelmezésével (tulipán, nap, madármotívum, kígyó stb.), tanítói segítséggel, egyénileg, vagy csoportban.

Fogalmak

jel, jelzés, vizuális üzenet, hirdetés, leegyszerűsítés, változat, díszítőmotívum, szimbólum

Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk
Javasolt óraszám: **7 óra**

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Régi magyar reklámok (pl. “Hurka Gyurka”, “Ezt nem lehet megunni”, “Bontott csirke”, “Forgó morgó” stb.) megnézéséhez.
- kapcsolódó tapasztalatok, érzések (pl. tetszés, kíváncsiság, félelem) megbeszélése és megjelenítése változatos eszközökkel (pl. rajzolás, festés, bábkészítés, szerepjáték). A megbeszélés eredményeként a valóság és a képzelet megkülönböztetése.
- Kisgyerekeknek szóló célzottan kommunikációs szándékú mozgóképi megjelenések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése tanári segítséggel, a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás megfigyelésével (pl. szín, képkivágás, hanghatás, szöveg), és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, adott mozgóképi részlet hangulatának érzékeltetése színes kompozícióban).
- Különböző médiumok (pl. könyv, televízió, film, internet, videojáték) egyszerű példáinak elemzése tanári segítséggel, a valóságos és az elképzelt helyzetek azonosítása céljából.

Fogalmak
információ, mozgókép, könyv, televízió, film, internet

Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet
Javasolt óraszám: **7 óra**

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű mozgóképi részletek (pl. animációs film, reklámfilm) cselekményének elemzése, és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. időbeli történés képkockáinak rendezése, hang nélkül bemutatott mozgóképi részletek “szinkronizálása“).
- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, animációs film : Magyar népmesék, Rófusz Ferenc: A légy) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.
- Fotó- vagy rajzsorozat készítése a mindennapok során tapasztalható időbeli változások szemléltetése érdekében (pl. napirend, naplemente, Luca-búza fejlődése).
- Mozgásillúziót keltő régi papírjátékok megismerése a tapasztalatok felhasználása önálló alkotó munkában (pl. “pörgetős mozi”).

Fogalmak
animációs film, képkocka, képregény, hanghatás, képsorozat

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak

Javasolt óraszám: **11 óra**

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű természeti- és mesterséges formák elemző-értelmező rajzolása.
- A készült rajzok leegyszerűsítésével sor- és terülődísz alkotása (megfigyelés utáni értelmező rajz készítése, részletkiemelés, nagyítás, átíró, redukáló motívumtervezés, sablonalakítás kivágással ismétlés sordísz alkotással, terülődísz alakzatba rendezéssel technika: stencilezés, átrajzolás, színezés, nyomat).
- Egyszerű tárgy készítése hagyományos kézműves technikák alkalmazásával (pl. fonás, szövés, nemezelés, gyöngyfűzés, agyagozás).
- Képi inspiráció alapján (pl. természeti jelenségek, állatok, népművészeti motívumok) egyszerű mintaelem tervezése (pl. átrajzolás, rácsháló, indigó alkalmazása). A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- Elképzelt, mesebeli tárgyak (pl. mindenkit megtáncoltató hangszer, láthatatlanná tevő ékszer, háromléltű jármű) tervezése és létrehozása választott egyszerű anyagokból (pl. papírpép, karton, hurkapálca, textil, gumi).
- Dramatikus játék céljára ujjbáb, síkbáb, kellék (pl. varázspálca, “rámás csizma”, “kőleves”) jelmezelem (pl. kalap, maszk, kötény), díszlet tervezése és elkészítése természetes vagy mesterséges/újrahasznosítható anyagokból (pl. textil, fonal, papír vagy műanyag hulladék, természetben talált anyagok) csoportmunkában is.
- Gyerekcsoport által ismert mese alapján vár, kastély konstruálása (pl. egyszerű konstruálás papírhengerek összeépítésével, festésével, ajtók, ablakok, ajtók kivágásával, rajzolt szereplőkkel való kiegészítéssel). Szemléltetésre ajánlott képanyag: Márkus Géza: Cifra palota, Kecskemét, magyar várak képei.

Fogalmak
funkció, hagyomány, kézműves technika, díszítés, minta, öltözék

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk
Javasolt óraszám: **12 óra**

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;

- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A közvetlen környezet elemeinek és épülettípusainak (utca, tér, műemlék, nevezetes épület) összegyűjtése és életszerű megfigyelése, adott helyszínen vagy emlékezetből, megfigyelési szempontok szerinti megörökítése különböző technikákkal (pl. rajzolás, festés, mintázás, montázs).
- A közvetlen környezet különböző méretű tereinek (pl. utca, játszótér, buszmegálló, saját szoba, éléskamra, fiók) megfigyelése és leírása különböző szempontok szerint (pl. zajok, szagok, színek, funkciók, rendezettség) és a tapasztalatok felhasználásával a tér áttervezése a tér jellemzőinek, stílusának vagy hangulatának megváltoztatása érdekében, csoportmunkában is. A tervezés érdekében egyszerű rajzok készítése és szöveges magyarázata.
- A közvetlen környezet épített/tervezett elemeinek és épülettípusainak összegyűjtése (pl. park, iskola, vegyesbolt, templom, bisztró, víztorony, szemétgyűjtő sziget) és vizuális megjelenítése különböző eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, montázs, talált tárgy átalakítás, makett). A gyűjtés segítségével a szűkebb lakóhely választott részletének makettezése vagy megépítése egyszerű anyagokból, a tér játékos bemutatása érdekében, csoportmunkában is.
- Helyi múzeum, kiállítás, helytörténeti gyűjtemény, tájház látogatása, azzal kapcsolatos ismeretszerzés alapján élményszerű vizuális megjelenítés.

Fogalmak

építészet, műemlék, műemlékvédelem

2. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

- Képzelőerő, belső képalkotás fejlődése.
- Az életkornak megfelelő, felismerhető ábrázolás készítése.
- Az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználat, a környezettudatosság szempontjainak egyre szélesebb körű figyelembevételével.
- A felszerelés önálló rendben tartása.
- A közvetlen környezet megfigyelése és értelmezése.

- A képalkotó tevékenységek közül személyes kifejező alkotások létrehozása.
- Téralkotó feladatok során a személyes térbeli szükségletek felismerése.
- Alkotótevékenység és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány, felismerése, használatára.
- A szobor, festmény, tárgy, épület közötti különbségek felismerése.
- Látványok, műalkotások néhány perces szemlélése.
- Médiumok azonosítása, igény kialakítása a médiahasználat során a tudatosabb választásra, illetve reflektív médiahasználat.
- Médiaélmények változásának és médiatapasztalattá alakíthatóságának felismerése.
- A médiaszövegek néhány elemi kódjának a (kép, hang, cselekmény) azonosítása, illetve ezzel kapcsolatos egyszerű összefüggések felismerése (pl. médiaszövegek emberek által mesterségesen előállított tartalmak, kreatív kifejező eszközöket használnak, amelyek befolyásolják azok hatását).
- A személyes kommunikáció és a közvetett kommunikáció közötti alapvető különbségek felismerése.
- Az életkorhoz igazodó internetes tevékenységek gyakorlása és az abban rejlő veszélyek felismerése.
- Az alkotó és befogadó tevékenység során a saját érzések felismerése, és azok kifejezése.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Legyen képes a tanuló:

- felismerhető ábrázolást készíteni.
- az alkotó tevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználatra, a felszerelése önálló rendben tartására,
- a képalkotási tevékenységek közül legalább a személyes ént kifejező alkotások létrehozására,
- alkotótevékenysége és látványok, műalkotások szemlélése során néhány forma, szín, vonal, térbeli hely és irány használatára, illetve felismerésére,
- a szobor, festmény, tárgy, épület megkülönböztetésére,
- látványok, műalkotások néhány perces szemlélésére.

3. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszban is kiemelt fontosságú az örömteli, motivált alkotói energiák fenntartása, melyet a változatos, élményalapú feladatok rendszerében, a gyerekek személyes érdeklődését figyelemmel kísérő és azt elfogadó, differenciált feladatkiadással, személyre szabott, formáló- segítő értékeléssel és figyelemmel érhetünk el. A gyerekek rajzolási, ábrázolási képességeinek fejlődése saját rajzi sémáik változásában követhető nyomon. A fejlesztés érdekében a sématörést elősegítő, változatos, jól szemléltetett feladatokat kell a tanulócsoport alapos ismeretének birtokában terveznünk. Az emberábrázolás, arcábrázolás a gyerekek között kialakult baráti körökben, egymás rajzi szokásainak eltanulásával is változik. A tér megjelenítésére alkalmazott ábrázolási sémák változására ugyanígy hatással van a gyerek környezetében élő idősebb testvér, a rajzolni tudó szülő is.—A vizuális műveltség megalapozásának jelentős állomása ez az időszak, amikor az érzékszerveik segítségével a környezet jelenségeinek a lehető legpontosabb megfigyelése zajlik. Ekkor fejleszthető leginkább a hétköznapi és a művészi vizuális közlések közötti azonosságok és különbségek felismerése és rendszerezése az életkornak megfelelő szinten.

Az adott korosztály mindennapi digitális eszközfelhasználó. Ezért fontos a digitális képkészítés lehetőségeivel, a gyerek környezetében egyre hangsúlyosabbá váló médiajelenségekkel iskolai keretek között zajló foglalkozás is. A valós anyagokhoz és eszközökhöz kötött alkotás motiválása, segítése, kiemelt tanítói feladat. A 3. évfolyam tanulói egyre inkább képesek tanulótársaik alkotásait értékelni. Fontos, hogy ez a képesség saját munkájuk értékelésében is megmutatkozzon, értéknek tekintsék a befejezett, kész alkotás létrehozását.

Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények
Javasolt óraszám: 25 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;
- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét;
- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;

- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.
- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hyeronymus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (paraszthház, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói.
- Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termények és termések, talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolás- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László.
- Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmasé maszk, újrahasznosítható anyagokokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy dramatikus feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése) .
- Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs).
- Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák szöveges értelmezésével.
- Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözék, személyes tárgyak) megfigyelése és

feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikus, vizuális) feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével.

- Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával
- Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással).
- Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei.
- Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérajz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovács László: Pásztoremberek, Robert Capa fotói.
- Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése).
- Játékélmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása)
- Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).
- Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában.

Fogalmak
figurális alkotás, portré, képmező, kompozíció, karakter, hangulat, kollázs, montázs, képregény, fikció, lényegkiemelés, karakter, gesztus, személyiségjegy, színhangulat, népviselet, paraszthház, tornác, székelykapu,

Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben
Javasolt óraszám: **9 óra**

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap, óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban.
- Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl. bűvös kocka, Gábor Áron rézágyúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából.
- Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is.
- A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is.
- Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumini térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával.
- Magyar mesékben, mondákban szereplő uralkodók címereinek, zászlóinak gyűjtése és a gyűjtemény bemutatása tabló, vagy prezentáció formájában. A gyűjtemény rajzos adatainak felhasználása kifejező jellegű képalkotásban.

Fogalmak
vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, piktogram, térkép, plakát, idő, címer

Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk
Javasolt óraszám: **9 óra**

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, változatok újrajátszása).
- Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal).
- A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira.

Fogalmak

média, reklám, televíziós műsortípus, televíziós sorozat, ismeretterjesztő műsor

Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet
Javasolt óraszám: **7 óra**

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;

- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Régi magyar gyerekfilmek (pl: Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása.
- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.
- Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában
- Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában.
- Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében.
- Történetek, mesék, népmesék (pl: Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel.

Fogalmak

nézőpont, cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, fényhatás, megvilágítás

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak
Javasolt óraszám: 11 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagyítással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához.
- Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalakítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján "miskakancsó családjának" megjelenítése).
- Korong nélkül készülő, adott funkcióra alkalmas egyszerű agyagedény készítése az alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyökedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve).
- Tárgytervezés, tárgyalkotás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás).
- Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítmény kiválasztása és kivitelezése.
- Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével.
- Hulladékanyagokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt funkció teljesítése érdekében (pl: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése).
- Dramatikus játékhoz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás, dróttal).
- Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kisze hajtás stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában.

Fogalmak

tárgytervezés, csomagolás, használati tárgy-dísztárgy, vizuális ritmus, formai egyszerűsítés, népi cserépedény, hímzésminta

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk
Javasolt óraszám: **11 óra**

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalkotás (pl. ősz: őszi terméslények, termésbábok levelekből, tárgyalkotás őszi termésekből (koszorú, füzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg).
- Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos paraszthá̧z, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében.
- Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba.
- Adott, környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában.
- Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és csoportmunkában.
- Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekből közösen településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában.
- Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalkotás.
- Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy

térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú "szakadék" fölé két a/3-as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában).
- Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadságszobor, Budai vár épületegyüttese stb.) megismerése.

Fogalmak

építmény, épület, település, nézet: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz, paraszthá̧z

3. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

- Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése.
- Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása.
- Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata.
- A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve.
- Téralkotó feladatok során a személyes preferenciáknak és a funkciónak megfelelő térbeli szükségletek felismerése.
- A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészeten belül: arckép, csendélet, tájkép).
- Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően.
- Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti tudatos választás.
- A médiaszövegekhez használt egyszerű kódok, kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése.
- Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása.
- A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, helyes alkalmazása élőszóban.
- A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése.
- A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése.
- Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Legyen képes a tanuló:

- az alkotómunkában a vizuális nyelvi kifejezőeszközök alkalmazására (elemek, ritmusok, síkbeli és térbeli kompozíciók),
- műélmények néhány perces ismertetésére, egy-két műalkotás felismerésére
- vizuális nyelv adott szintű használatára, egyszerű magyarázóábrák készítésére
- tárgyalkotásra a konstruálás szabályainak figyelembevételével,
- múzeumi, kiállítási élmények befogadására.

4. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszban is kiemelt fontosságú az örömteli, motivált alkotói energiák fenntartása, melyet a változatos, élményalapú feladatok rendszerében, a gyerekek személyes érdeklődését figyelemmel kísérő és azt elfogadó, differenciált feladatkiadással, személyre szabott, formáló- segítő értékeléssel és figyelemmel érhetünk el. A gyerekek rajzolási, ábrázolási képességeinek fejlődése saját rajzi sémáik változásában követhető nyomon. A fejlesztés érdekében a sématörést elősegítő, változatos, jól szemléltetett feladatokat kell a tanulócsoport alapos ismeretének birtokában terveznünk. Az emberábrázolás, arcábrázolás a gyerekek között kialakult baráti körökben, egymás rajzi szokásainak eltanulásával is változik. A tér megjelenítésére alkalmazott ábrázolási sémák változására ugyanígy hatással van a gyerek környezetében élő idősebb testvér, a rajzolni tudó szülő is.—A vizuális műveltség megalapozásának jelentős állomása ez az időszak, amikor az érzékszerveik segítségével a környezet jelenségeinek a lehető legpontosabb megfigyelése zajlik. Ekkor fejleszthető leginkább a hétköznapi és a művészi vizuális közlések közötti azonosságok és különbségek felismerése és rendszerezése az életkornak megfelelő szinten.

Az adott korosztály mindennapi digitális eszközfelhasználó. Ezért fontos a digitális képkészítés lehetőségeivel, a gyerek környezetében egyre hangsúlyosabbá váló médiajelenségekkel iskolai keretek között zajló foglalkozás is. A valós anyagokhoz és eszközökhöz kötött alkotás motiválása, segítése, kiemelt tanítói feladat. A 4. évfolyam tanulói egyre inkább képesek tanulótársaik alkotásait értékelni. Fontos, hogy ez a képesség saját munkájuk értékelésében is megmutatkozzon, értéknek tekintsék a befejezett, kész alkotás létrehozását.

Témakör: Síkbeli és térbeli alkotások – Mese, fantázia, képzelet, személyes élmények
Javasolt óraszám: 12 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- élmények, elképzelt vagy hallott történetek, szövegek részleteit különböző vizuális eszközökkel egyszerűen megjeleníti: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít;
- korábban átélt eseményeket, tapasztalatokat, élményeket különböző vizuális eszközökkel, élményszerűen megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít, fotóz és magyarázza azt;

- rövid szövegekhez, egyéb tananyagtartalmakhoz síkbeli és térbeli vizuális illusztrációt készít különböző vizuális eszközökkel: rajzol, fest, nyomtat, fotóz, formáz, épít és a képet, tárgyat szövegesen értelmezi;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét;
- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti.
- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és mások érzelmeit, hangulatait segítséggel megfogalmazza és egyszerű dramatikus eszközökkel eljátssza, vizuális eszközökkel megjeleníti;
- azonosítja a nonverbális kommunikáció eszközeit: mimika, gesztus, ezzel kapcsolatos tapasztalatait közlési és kifejezési helyzetekben használja;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Változatos mesés térben játszódó magyar népmese (pl. Zöld Péter) különleges helyszínének személyes vizuális megjelenítése különböző nézőpontok használatával, jellemző szereplők papírból kivágott figuráinak elhelyezése saját alkotott térben (térábrázolási-, emberábrázolási-, kifejező-, komponáló képesség fejlesztése Szemléltetésre ajánlott képanyag: Hyeronymus Bosch: Zenészek pokla, Szinyei Merse Pál: Majális, Csontváry K. T.: Nagy Taormina, magyar népi építészet jellemző példáinak (paraszthház, fa harangláb, székelykapu stb.) fotói.
- Saját kitalált történet elmesélése, a történet inspirálta elképzelt terekről, egyszerű anyagok (pl. használt csomagolóanyag, természetben talált termények és termések, talált tárgyak) felhasználásával installáció készítése, díszletszerű tér berendezése a személyes élmények bemutatása, kifejezése céljából, csoportmunkában is (térábrázolás- és tér rendezés képességeinek fejlesztése, kifejező képesség fejlesztése) Szemléltetésre ajánlott filmanyag: Kemény Henrik: Vitéz László.
- Tanult mesék, mondák vagy zeneművek valós vagy kitalált szereplőinek (pl. lovag, Mátyás király, molnárlegény, komámasszony, "árgyélus kismadár", Hüvelyk Matyi) megformálása síkban vagy térben (pl. festmény, kollázs, papírmasé maszk, újrahasznosítható anyagokokból báb), a szereplők illusztratív bemutatása vagy

dramatikus feldolgozása érdekében csoportmunkában is (Emberábrázolás, differenciált arc- és kézábrázolás fejlesztése) .

- Mesék, gyermekirodalmi alkotások (pl. Magyar népmesék, Vuk, Pinokkió) és azok filmes vagy színházi adaptációinak összehasonlítása, feldolgozása. Az olvasott szöveghez és a vetített adaptációhoz kapcsolódó élmények megjelenítése és vizuális feldolgozása különböző eszközökkel (pl. rajz, festés, montázs).
- Korábban megismert és feldolgozott szövegekhez, zeneművekhez (pl. gyermekregény, tananyagrészlet, népdal, mondóka) illusztráció készítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. rajz, festés, fotó, plasztika) a munkák szöveges értelmezésével.
- Saját irodalmi és filmes élményekből származó szereplők jellemzőinek, érzelmeinek, karakterének (pl. gesztusok, viselkedés, öltözék, személyes tárgyak) megfigyelése és feldolgozása különböző játékos (pl. dramatikus, vizuális) feladatokban a karakter és a jellemzők tudatosítása érdekében, és a tapasztalatok közös megbeszélésével.
- Magyar népmesék, népballadák illusztratív megjelenítése jellegzetes magyar népviseleti elemek megfigyeléseinek felhasználásával
- Adott álló- vagy mozgóképi megjelenések (pl. festmény: Csók István : Szénagyűjtők, grafika: M. C. Escher Mozaik, emberábrázolást nem tartalmazó részlete, fotó, képregény, társak munkái) egyéni elképzelés szerinti átértelmezése (pl. más napszakban, más évszakban, más helyszínen, más szereplőkkel, más hangulati elemekkel, színátírással).
- Élmények, elképzelt vagy hallott történetek, (pl. álmok, családi események, osztálykirándulás, szüret) részleteinek megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (pl. grafika, festmény, nyomat, fotó), és kreatív történetalkotás az elkészült vizuális munkák segítségével (pl. nyitva hagyott történet befejezése, átírása) Szemléltetésre ajánlott képanyag: Marc Chagall festményei, Vankóné Dudás Juli hagyományos népi életmódot bemutató festményei.
- Karakteres fekete fehér művészfotók megfigyelése alapján a látott személyre vonatkozó információk, jellemzők megfogalmazása játékos, találgatásra alapuló formában (pl. életkor, foglalkozás, kedvenc étel, fontos tárgy) Az élmények vizuális megjelenítése (pl. portrérajz, fotómanipuláció, kollázs) a legfontosabb jellemzők (pl. külső-belső tulajdonság, öltözet, attribútum) minél pontosabb bemutatása érdekében Szemléltetésre ajánlott képanyag: Kunkovács László: Pásztoremberek, Robert Capa fotói.
- Saját és mások munkáinak, képeknek, vizuális alkotások szereplőinek szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szerinti szöveges elemzése, összehasonlítása, a következtetések szöveges megfogalmazásával és megvitatásával (befogadói és szövegalkotási képességek fejlesztése).
- Játékélmények játékos vizuális és dramatikus feldolgozása (pl. digitális játék síkbeli vagy térbeli társasjátékká alakítása, szabályrendszerek kidolgozása és átdolgozása)
- Saját személyes történetek bemutatása érdekében valós hely, helyszín (pl. nagyszülők nyaralója, a település parkja, tópart, erdő, vegyesbolt, uszoda) megjelenítése különböző vizuális eszközökkel síkban és térben (pl. kollázs, vegyes technika, kréta, nyomat, mintázás, makett).
- Grafikai felületet gazdagon tartalmazó grafika mintakincsének megfigyelése (pl. Van Gogh tollrajzai, Gyulai Líviusz grafikái), a tapasztalatok alapján rajzolt gyűjtemény készítése egyénileg, vagy csoportban. A gyűjtött minták felhasználása saját célú képalkotásban egyénileg vagy csoportmunkában.

Fogalmak
figurális alkotás, portré, képmező, kompozíció, karakter, hangulat, kollázs, montázs, képregény, fikció, lényegkiemelés, karakter, gesztus, személyiségjegy, színhangulat, népviselet, paraszthház, tornác, székelykapu,

Témakör: Vizuális információ – Vizuális jelek a környezetünkben
Javasolt óraszám: **4 óra**

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a tanulás során szerzett tapasztalatait, saját céljait, gondolatait vizuális megjelenítés segítségével magyarázza, illusztrálja egyénileg és csoportmunkában;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- egyszerű, mindennapok során használt jeleket felismer;
- pontosan ismeri államcímerünk és nemzeti zászlónk felépítését, összetevőit, színeit;
- adott cél érdekében egyszerű vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket – jel, meghívó, plakát – készít egyénileg vagy csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Egyszerű, mindennapok során használt jelek (pl. közlekedési jelek, útjelzés, piktogram, zenei kotta), kommunikációs szándékú vizuális közlések (pl. szórólap, óriásplakát, reklámanyag) felismerése, megfigyelése, azonosítása és elemzése tanári segítséggel A tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban.
- Egy valós vagy képzeletbeli tárgy vagy jelenség (pl. bűvös kocka, Gábor Áron rézágyúja, János vitéz kardja, ünnepkörök, napfogyatkozás, Kis Hableány emberré válása) számára plakát, szórólap tervezése, kivitelezése a kép és szöveg együttes alkalmazásával, a figyelem és érdeklődés felkeltése céljából.
- Valós, mindennapi iskolai kommunikációs helyzetek érdekében a legfontosabb kommunikációs célt (pl. figyelem felkeltése, tájékoztatás, felhívás) érvényesítő síkbeli vagy térbeli vizuális megjelenés (pl. plakát, cégér, installáció) tervezése egyénileg és csoportmunkában is.
- A környezetünkben észlelhető változások (pl. nyári zápor, olvadás, penészedés), folyamatok (pl. palacsintasütés, építkezés), mozgások (pl. kerékpár, óra) vizuális megfigyelése, értelmezése és a tapasztalatok és információk vizuális megjelenítése (pl. fotósorozat, film, rajzsorozat, folyamatábra) a változás vagy folyamat időbeliségének hangsúlyozásával, csoportmunkában is.
- Valós vagy képzeletbeli utazás folyamatának, útvonalának, történéseinek képes és szöveges bemutatása (pl. Rumini térképe, Ph. Fogg úr 80 napos útinaplója, egy sarkkutató forgatókönyve, útifilm az osztálykirándulásról), különböző cél (pl. tájékoztatás, dokumentálás, szórakoztatás) hangsúlyozásával.
- Magyar mesékben, mondákban szereplő uralkodók címereinek, zászlóinak gyűjtése és a gyűjtemény bemutatása tabló, vagy prezentáció formájában. A gyűjtemény rajzos adatainak felhasználása kifejező jellegű képalkotásban.

Fogalmak
vizuális kommunikáció, befolyásolás, meggyőzés, figyelemfelkeltés, piktogram, térkép, plakát, idő, címer

Témakör: Médiahasználat – Valós és virtuális információk
Javasolt óraszám:4 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- valós vagy digitális játékélményeit vizuálisan és dramatikusan feldolgozza: rajzol, fest, formáz, nyomtat, eljátszik, elmesél;
- a vizuális nyelv elemeinek értelmezésével és használatával kísérletezik;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- az adott életkornak megfelelő tájékoztatást, meggyőzést, figyelemfelkeltést szolgáló, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket segítséggel értelmez;
- azonosítja a gyerekeknek szóló, vagy fogyasztásra ösztönző, célzottan kommunikációs szándékú vizuális közléseket;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít;
- adott álló- vagy mozgóképi megjelenéseket egyéni elképzelés szerint átértelmez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Kisgyerekeknek szóló mozgóképi közlések (pl. tv reklám, gyermekműsor) üzenetének elemzése (pl. a kommunikációs célt szolgáló legfontosabb eszközök és az elért hatás) tanári segítséggel és a tapasztalatok felhasználása játékos feladatokban (pl. félelmetes-megnyugtató hangok gyűjtése, változatok újrajátszása).
- Fogyasztásra ösztönző különböző reklámanyagok (pl. szórólap, óriásplakát, reklámújság, tv reklám) elemzése tanári segítséggel és a vizuális megjelenés áttervezése játékos feladatokban (pl. kommunikációs hatást erősítő vagy módosító céllal).
- A saját médiahasználati szokások (pl. internet, televízió, rádió, mobiltelefon, könyv, videojáték) tanulmányozása különböző szempontok (pl. időtartam, tartalom, gyakoriság, résztvevők) alapján, és azok vizuális szemléltetése (pl. képes napirend, napló, fotósorozat). A tapasztalatok közös, reflektív megbeszélése, különös tekintettel a biztonságos médiahasználat szabályaira.

Fogalmak

média, reklám, televíziós műsortípus, televíziós sorozat, ismeretterjesztő műsor

Témakör: Álló- és mozgókép – Kép, hang, történet
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- saját munkákat, képeket, műalkotásokat, mozgóképi részleteket szereplők karaktere, szín-, fényhatás, kompozíció, kifejezőerő szempontjából szövegesen elemez, összehasonlít;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után önállóan megfogalmazza és indokolja tetszésítéletét;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- az adott életkornak megfelelő rövid mozgóképi közléseket segítséggel elemez, a vizuális kifejezőeszközök használatának tudatosítása érdekében;
- időbeli történéseket egyszerű vizuális eszközökkel, segítséggel megjelenít;
- saját történetet alkot, és azt vizuális eszközökkel is tetszőlegesen megjeleníti;
- adott cél érdekében fotót vagy rövid mozgóképet készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Régi magyar gyerekfilmek (pl: Kemény kalap és krumpliorr) karakteres szereplőinek képi megjelenítése, történetiség, részlet ábrázolása, dramatikus előadása.
- Egyszerű mozgóképi részletekben (pl. mesefilm, reklámfilm) hangok és a képek által közvetített érzelmek (pl. öröm, düh, félelem) azonosítása a hatások közös megbeszélésével.
- Optikai különlegességek, lehetetlenségek (pl. „Nagyobb vagyok, mint egy fa”, „Elvesztettem a fejemet”) létrehozása egyszerű digitális technikával (pl. fotó, film), és a tapasztalatok szóbeli megbeszélésével, csoportmunkában
- Személyes vagy közösségi témához kapcsolódó történetek (pl. problémák az osztályban, legjobb emlékeink) vizuális megjelenítése egyszerű digitális eszközökkel (pl. fotósorozat, slideshow) az üzenet egyértelmű közvetítése érdekében csoportmunkában.
- Történet egyetlen vizuális vagy egyéb eleméből kiindulva (pl. képkocka, főszereplő karakterének leírása, regény rövid részlete) saját történet kitalálása és vizuális megjelenítése (pl. képregény, fotósorozat, rövidfilm) a történet időbeliségének érzékeltetése érdekében.
- Történetek, mesék, népmesék (pl: Lázár Ervin A hazudós egér; A fába szorult hernyó, Az igazságtevő nyúl) képregényszerű ábrázolása, időrendiség, cselekmény megjelenítésével, különböző nézőpontokból való ábrázolással, kiemeléssel.

Fogalmak

nézőpont, cselekmény, főszereplő, mellékszereplő, fényhatás, megvilágítás

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Valós és kitalált tárgyak
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- saját és társai vizuális munkáit szövegesen értelmezi, kiegészíti, magyarázza;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;

- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- gyűjtött természeti vagy mesterséges formák egyszerűsítésével, vagy a magyar díszítőművészet általa megismert mintakincsének felhasználásával mintát tervez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Eszközként használható egyszerű természeti formák és tárgyak (pl. régi konyhai eszközök, ritka szerszámok) elemző-értelmező rajza megfigyelés alapján, kiemelés nagyítással. Rajzos használati utasítás készítése a természeti vagy mesterséges forma esetleg humorosnak ható, kitalált használati módjához.
- Magyar népi cserépedények megfigyelése, következtetések megfogalmazása a formai jegyek alapján a használati módra (pl. vizes korsó, lábas, fazék, miskakancsó, butella). A megfigyelések rögzítése rajzban. A rajzok kreatív továbbalakítása szabad képalkotásban (Pl. miskakancsó megfigyelés utáni rajza alapján “miskakancsó családjának” megjelenítése).
- Korong nélkül készülő, adott funkcióra alkalmas egyszerű agyagedény készítése az alkalmazott technikából adódó önálló tervezés alapján (pl. homokedény, könyökedény, papírhenger oldalához csigákból épített, kész edény üregébe préselve).
- Tárgytervezés, tárgyalkotás, vagy meglévő tárgy átalakítása (pl. öltözet kiegészítő, játék) hagyományos kézműves technikákkal (pl. nemezelés, fonás, hímzés, batikolás, agyagozás).
- Lakóhelyük (vagy egy meghatározott magyar tájegység) jellemző, hagyományos díszítőművészetének mintakincsét megismerve saját készítésű agyagtárgy díszítő motívumának tervezése. A kivitelezés technikai lehetőségeinek megismerése után a formához, funkcióhoz leginkább alkalmas díszítmény kiválasztása és kivitelezése.
- Csomagolás tervezése, kivitelezése valós vagy képzeletbeli tárgy, dolog (pl. mobiltelefon, szemüveg, sütemény, hétmérföldes csizma, élet vize) számára a tárgy legfontosabb sajátosságainak (pl. forma, anyag) megtartásával és vizuális érzékeltetésével.
- Hulladékanyagokból új funkcióval bíró tárgyak tervezése, kivitelezése valós vagy elképzelt funkció teljesítése érdekében (pl: flakonokból és egyéb kiegészítő elemekből fantasztikus járművek tervezése, modellezése).
- Dramatikus játékhoz jelmezek és kellékek készítése önállóan vagy csoportmunkában. Különböző anyagok szakszerű összeépítése (pl. ragasztás, kötözés, varrás, dróttal).
- Magyar népi ünnepkör iskolai bemutatásához (pl. Betlehemezés, Csillagjárás, Kisze hajtás stb.) átéléséhez néprajzi dokumentáció (fotó, film) megismerésével hitelességre törekvő kellékek, jelmezek készítése csoportmunkában.

Fogalmak

tárgytervezés, csomagolás, használati tárgy-dísztárgy, vizuális ritmus, formai egyszerűsítés, népi cserépedény, hímzésminta

Témakör: Természetes és mesterséges környezet – Közvetlen környezetünk
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyszerű eszközökkel és anyagokból elképzelt teret rendez, alakít, egyszerű makettet készít egyénileg vagy csoportmunkában, és az elképzelést szövegesen is bemutatja, magyarázza;
- elképzelt történeteket, irodalmi alkotásokat bemutat, dramatizál, ehhez egyszerű eszközöket: bábot, teret/díszletet, kelléket, egyszerű jelmezt készít csoportmunkában, és élményeit szövegesen megfogalmazza;
- képek, műalkotások, mozgóképi közlések megtekintése után adott szempontok szerint következtetést fogalmaz meg, megállapításait társaival is megvitatja;
- különböző alakzatokat, motívumokat, egyszerű vizuális megjelenéseket látvány alapján, különböző vizuális eszközökkel, viszonylagos pontossággal megjelenít: rajzol, fest, nyomtat, formáz, épít;
- alkalmazza az egyszerű tárgykészítés legfontosabb technikáit: vág, ragaszt, tűz, varr, kötöz, fűz, mintáz;
- adott cél érdekében alkalmazza a térbeli formaalkotás különböző technikáit egyénileg és csoportmunkában;
- saját kommunikációs célból egyszerű térbeli tájékozódást segítő ábrát – alaprajz, térkép – készít;
- különböző egyszerű anyagokkal kísérletezik, szabadon épít, saját célok érdekében konstruál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Évszakoknak megfelelően természeti formákból való kép- és tárgyalkotás (pl. ősz: őszi terméslények, termésbábok levelekből, tárgyalkotás őszi termésekből (koszorú, füzér); tél: tobozokból karácsonyfa, betlehemi figurák készítése, hóvár, hószobor építése; tavasz: virágtündérek, virágbábok, koszorúk, virágszőnyeg).
- Valós vagy képzeletbeli természetes terek (pl. barlang, tisztás, víz alatti világ) különböző épületek (pl. hagyományos paraszthá̧z, színház, uszoda, templom, fészer) csoportosítása különböző szempontok szerint (pl. rendeltetés, anyag, méret, elhelyezkedés, kor, díszítmény), a különböző épülettípusok legfontosabb jellemzőinek összehasonlítása és rendezése érdekében.
- Példák gyűjtése és elemzése tanári segítséggel eltérő érzelmi hatást kiváltó (pl. hétköznapi, ünnepélyes, titokzatos, rideg, félelmetes, vidám) épített terekről (pl. templom, iroda, park, szoba, lift, zuhanyfülke, labirintus). A tapasztalatok beépítése a személyes élményeket és történeteket bemutató alkotó feladatokba.
- Adott, környezet (erdő, vízpart, park) átalakítására, új funkcióval való megtöltésére (pl. fantasztikus kalandpark) terv, makett készítése berendezéssel egyéni vagy csoportmunkában.
- Magyar népi építészet legjellemzőbb sajátosságainak megismerése, makettépítés változatos anyagokból (pl. karton, agyag, természetben talált anyagok) egyéni- és csoportmunkában.
- Ismert funkció (pl. lakás, iskola, orvosi rendelő, mozi) saját ötlet alapján elképzelt változatának megtervezése, elkészítése makettben, az elkészült makettekből közösen

településszerkezet (pl. falu, városrész) kialakítása, egyszerű „terepasztal” megépítése, csoportmunkában.

- Kiállítás, múzeum, helytörténeti gyűjtemény, tájház felkeresése során vázlatrajzok készítése a hagyományos magyar népi élet belső tereiről, berendezési tárgyairól. A konkrét kiállítás élményéhez köthető tárgyalkotás.
- Magyarország építészetének megismerése érdekében adott funkciójú épületek (hidak, tornyok, kastélyok stb.) képeinek gyűjtése, a képi információk felhasználása sík- vagy térbeli alkotásban, egyénileg vagy csoportmunkában (pl. legtöbb terhet elbíró híd építése csoportban, adott távolságú “szakadék” fölé két a/3-as műszaki rajzlapból, a legmagasabb torony felépítése egy rajzlapból, kifejező képalkotás valós magyar építmény témájában).
- Magyar nemzeti jelképpé vált épületek és műalkotások (pl. Országház, debreceni Nagytemplom, Szabadságszobor, Budai vár épületegyüttese stb.) megismerése.

Fogalmak

építmény, épület, település, nézet: felül-, alul-, oldalnézet, alaprajz, paraszthá̧z

4. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

- Az alkotásra, megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladatok életkornak megfelelő értelmezése.
- Élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és egyszerű jelmez készítése; jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása.
- Az újként megismert anyagok és eszközök, technikák az alkotótevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználata.
- A legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használata, látványok, műalkotások olvasásába is beépítve.
- Téralkotó feladatok során a személyes preferenciáknak és a funkciónak megfelelő térbeli szükségletek felismerése.
- A szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek közötti különbségek további differenciálása (pl. festészeten belül: arckép, csendélet, tájkép).
- Látványok, műalkotások megfigyeléseinek során kialakult gondolatok, érzések elmondására a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatával, az életkornak megfelelően.
- Különböző típusú médiaszövegek felismerése, a médiatartalmak közötti tudatos választás.
- A médiaszövegekhez használt egyszerű kódok, kreatív kifejezőeszközök és azok érzelmi hatásának felismerése.
- Kép- és hangrögzítő eszközök használata elemi technikáinak ismerete. Az elsajátított kifejezőeszközök segítségével saját gondolatok, érzések megfogalmazása, rövid, egyszerű történet megformálása.
- A médiaszövegek előállításával, nyelvi jellemzőivel, használatával kapcsolatos alapfogalmak elsajátítása, helyes alkalmazása élőszóban.
- A média alapvető funkcióinak (tájékoztatás, szórakoztatás, ismeretszerzés) megismerése.
- A médiaszövegekben megjelenő információk valóságtartalmának felismerése.
- Az életkorhoz igazodó biztonságos internet- és mobilhasználat szabályainak ismerete, alkalmazása. A hálózati kommunikációban való részvétel során fontos és szükséges

viselkedési szabályok elsajátítása, alkalmazása. Életkorhoz igazodó fejlesztő, kreatív internetes tevékenységek megismerése.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Legyen képes a tanuló:

- az alkotó és megfigyelésre, elemzésre vonatkozó feladat értelmezésére,
- a tantervben meghatározott alkotási tevékenységek közül legalább a következőkre: élmény- és emlékkifejezés, illusztráció készítése; síkbáb és álarc; egy tárgy modell utáni ábrázolása, jelek, ábrák készítése; egyszerű tárgyak alkotása,
- alkotó tevékenysége során a legismertebb formák, színek, vonalak, térbeli helyek és irányok, illetve komponálási módok használatára, legyen képes ezeket az ismereteit látványok, műalkotások olvasásába beépíteni,
- a szobrászati, festészeti, tárgyművészeti, építészeti területek megkülönböztetésére (pl. festészeten belül: arckép, csendélet, tájkép),
- látványok, műalkotások néhány perces szemlélésére és megfigyeléseinek, gondolatainak, érzéseinek elmondására,
- az újólag belépő anyagok és eszközök tekintetében az alkotó tevékenységnek megfelelő, rendeltetésszerű és biztonságos anyag- és eszközhasználatra,
- a tantervben meghatározott legfontosabb fogalmak használatára.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

- Az első évfolyamon, második évfolyam első szöveges értékelést alkalmazunk.
- A **szöveges minősítés** a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

KIVÁLÓAN MEGFELELT
JÓL MEGFELELT
MEGFELELT
FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL

A rajz órákon az értékelés célja a tanulók órai tevékenységének, hozzáállásának motiválása, bátorítása, pozitív megerősítő jutalmazása.

Az értékelés akkor lesz hatékony és fejlesztő jellegű, ha figyelembe vesszük a gyerekek egyéni képességeit.

Ennek a munkának az alapja a folyamatos megfigyelés, melyet a jó teljesítmény megerősítésével érhetünk el.

Fejlesztjük a gyerekek önértékelését a mások munkájának megfigyelésével és a saját produktumok fejlesztési lehetőségeinek megbeszélésével.

A manuális készségek terén küzdő gyermekeket egyéni segítségnyújtással, személyre szabott tanácsokkal fejlesztjük.

Osztályzattal értékelhető:

- Részvétel a tervezési folyamatban.
- A munkafolyamatok fázisainak betartására irányuló igény.
- A munkához való hozzáállás, motiváltság.
- A fantázia, kreativitás megjelenése az egyéni munkákban.
- Törekedjen a munkadarab esztétikus elkészítésére.

A diáknak legalább 1 érdemjeggyel kell rendelkeznie havonta. **Kék** jegy az **értékének megfelelően**.

V.1.7 Technika és tervezés

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS
Helyi tantárgyi tanterv

1-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály vagy érdeklődés szinten illetve képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
1.	1	36	36
2.	1	36	36
3.	1	36	36
4.	1	36	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 1-4. évolyam számára – Technika és tervezés

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Anyagok a környezetünkben	4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15
Otthon – család – életmód	7
Jeles napok, ünnepek	5
Közlekedés	5
Összes óraszám:	36

2. évfolyam:	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Anyagok a környezetünkben	4
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	15
Otthon – család – életmód	7
Jeles napok, ünnepek	5
Közlekedés	5
Összes óraszám:	36

3. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Anyagok a környezetünkben	5
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	16
Otthon – család – életmód	8
Jeles napok, ünnepek	4
Közlekedés	3
Összes óraszám:	36

4. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Anyagok a környezetünkben	5
Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés	16
Otthon – család – életmód	8
Jeles napok, ünnepek	4
Közlekedés	3
Összes óraszám:	36

Technika és tervezés

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségtartalom leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A technika és tervezés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A kommunikációs kompetenciák: A tantárgy tanulása során a tanuló elképzeléseit, terveit megoszthatja társaival, véleményét ütközteti, a különbségek tisztázásával konszenzusra jut. A tanórákon a csoportban végzett feladatmegoldás során a tanulónak együttműködési készségeit fejlesztve lehetősége nyílik építő jellegű párbeszédre. A tantárgy technikatörténeti ismeretei hozzájárulnak a régi korok – esetleg tájegységenként eltérő – elnevezéseinek megismeréséhez és elsajátításához, amin keresztül bemutatható a gyakorlati tevékenységhez kapcsolódó nyelvhasználat gazdagsága, árnyaltsága és a tájnyelvi értékek.

A digitális kompetenciák: A tantárgy olyan értékrendet közvetít, melynek szerves része a környezet folyamatos észlelése, az információhoz jutás, az információk értékelése, beépülése a hétköznapokba.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A technika és tervezés a természettudományos tantárgyak – környezetismeret, természettudomány 5–6. évfolyam – előkészítésében, a tanult ismeretek szintetizálásában és gyakorlati alkalmazásában tölt be fontos szerepet. A célok eléréséhez széles körű, differenciált tevékenységrendszert alkalmaz, mellyel megalapozza a tanulók természettudományos és műszaki műveltségét, segíti a mindennapi életben felmerülő problémák megoldását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a másokkal közösen végzett csoportos gyakorlati alkotótevékenységek révén szerez tapasztalatot a csoporttagokkal tervezett együttműködés kialakításának lehetőségeiről és a csoporton belüli vezetői, illetve végrehajtói szerepekről.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulóban az iskolai tevékenysége során erősödik a cselekvő tudatosság, amely hozzájárul a munkára vonatkozó igényességhez, az életvitel aktív alakításához, fejlesztéséhez.

Cél a tanulók életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldási készségének kialakítása, a cselekvés általi tanulás és fejlődés támogatása. A tanulók a tanulási folyamat során használható (működő, megehető, felvehető stb.) produktumokat hoznak létre valódi anyagokból, ezekhez az adott életkorban biztonságosan használható szerszámokat, eszközöket alkalmazva.

A tantárgy sajátossága, hogy a tanórai tevékenység gyakorlatközpontú; kiemelkedő jellemzője, hogy a tanulási folyamatban központi szerepet kap az ismereteken túlmutató tudásalkalmazás, ezért az értékelés elsősorban az alkotó folyamatra, a munkavégzési szokásokra, az elkészült produktumra irányul, és jelentős szerepet kap benne az elért sikerek, eredmények kiemelése, a pozitív megerősítés.

A tantárgy tanulása és tanítása során célszerű alkalmazni azokat a közismereti tárgyak keretében elsajátított ismereteket, amelyek segíthetnek a mindennapi életben felmerülő problémák megoldásában. Olyan cselekvőképesség kialakítása a cél, amelynek mozgatója a felelősségérzet és az elköteleződés, alapja pedig a megfelelő autonómia és nyitottság, megoldási komplexitás.

A tantárgy struktúrájában rugalmas, cselekvésre építő, tanulás- és tanulócentrikus. A megszerezhető tudás alkalmazható, s ezzel lehetővé teszi a tanuló számára a mindennapi életben használható és hasznos készségek kialakítását.

1. évfolyam

Az ember környezetet is átalakító tevékenységének, felelősségének megismerése, megértése nem új feladat az iskolát kezdő tanulók számára. Az óvodai élet során naponta végeztek munka jellegű tevékenységeket, egyrészt az önellátás, önkiszolgálás, másrészt a tárgyalkotás, a kézműves és óvodakerti tevékenységek terén. Minden óvodai munkatevékenység célja, hogy a gyerekek mintát követve bekapcsolódjanak, és örömmel vegyenek részt benne, megéljék a sikert, büszkék legyenek munkájukra, épüljön, erősödjön motivációs bázisuk.
Az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában erre a motivációs bázisra építve tervezhető a technika és tervezés tantárgy programja, középpontba helyezve az alkotótevékenységet, a munkát. Célszerűen játékba ágyazott minta és modellkövetés, tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás kell, hogy jellemezze a tanórákon megvalósuló aktív tanulási folyamatot. Az ismeretek szervezője az a környezeti tapasztalások során már kialakult szokásrend, amelyhez életvitelünkkel alkalmazkodunk, s amelynek szervező ismeretei és eseményei a néphagyományok, az ünnepek, a jeles napok.
Kiemelt feladat a kézügyesség életkori sajátosságoknak megfelelő fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különböző anyagok megismerését, a megmunkálhatóság megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

Témakör: Anyagok a környezetünkben
Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése
Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során
Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése
Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során
Építő jellegű párbeszéd alkalmazása
Kézügyesség fejlesztése
Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag
Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk
Anyagvizsgálatok érzékszervi úton

Fogalmak

természetes anyagok, mesterséges anyagok, termések, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság

Javasolt tevékenységek
Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termések gyűjtése
Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben
Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termések válogatása, becslés, tervezés
Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció
Levélpréselés módszerének megismerése: levélkép készítése
Magkép készítése
Kavicsfestés
Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal

Témakör: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés
Javasolt óraszám: 15 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;
alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;
saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;
értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;
felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
rendet tart a környezetében;
törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
szelektíven gyűjti a hulladékot;
rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;
otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése
A kreativitás erősítése
Együttműködés és véleményformálás támogatása
Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása
Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése
Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján

Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése
Önálló ismeretszerzés támogatása
Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat
A takarékosság iránti igény fejlesztése
Környezettudatos magatartás támogatása
Képlékeny anyagok tulajdonságai
Tárgykészítés képlékeny anyagból
A papír tulajdonságainak csoportosítása
Papírmunkák:
hajtogatás, gyűrés, sodrás
tépés, nyírás
díszítés
bábkészítés
A fonalak csoportosítása, felhasználása
Fonalmunkák:
hurkolás
fonás
csomózás

Fogalmak
természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenység, becslés, mérés, sablon, szálas anyag, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékosság, újrahasznosítás

Javasolt tevékenységek
Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel
Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás
Edénykék, készítése gyurmából
Só-liszt gyurma készítése: figurák, mozgó kompozíció készítése
Hagyományos mesterségek megismerése
Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk
Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése
Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással
Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése
Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése
A hurkapálca törőspróbája
Marokkó készítése
Kép készítése hurkapálcából
Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése
Mesterségek, műhelyek megismerése
Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják?

Témakör: Otthon – család – életmód
Javasolt óraszám: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
rendet tart a környezetében;
törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
szelektíven gyűjti a hulladékot;
ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;
ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során
A környezetátalakítás következményeinek értelmezése
A környezet- és egészségtudatosság megalapozása
Ok-okozati összefüggések értelmezése
Szokásrend kialakítása
A rendszeresség és a rendszeretet iránti igény formálása
Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat
A takarékosság iránti igény fejlesztése
Környezettudatos magatartás támogatása
Együttműködési képesség kialakítása és erősítése
Az önismeret fejlesztése
Lakásépítés építőelemekkel
Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz
Lakberendezés
Egészséges életmód
Egészséges táplálkozás
Étkezési szokások, terítés
Személyi higiénia, tisztálkodás
Öltözködési szabályok
Háztartási balesetek
Munkamegosztás
Napirend, házirend
Takarékoskodás
Környezetvédelem

Fogalmak
lakás, otthon, család, életmód, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás, házimunka, munkamegosztás, időbeosztás, napirend, szabadidő, takarékosság, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés

Javasolt tevékenységek
Beszámolók lakóhelyünkről

Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták
A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük
Építőelemekkel házak építése
Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás
Családi munkamegosztás, házimunka és napi tevékenységek, háztartási munkák csoportosítása
Napirend készítése
Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód
Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok
Egyszerű ételkészítés
Asztalterítés, asztali illemtan, asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkártya készítése
Tisztálkodási szokások: személyi higiéniához, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése
Napszaknak, évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés: öltöztetőbabák, divatbemutató
Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés
Környezetünk tisztán tartása. Alapvető takarítószerek és eszközök használata.
Veszélyforrások: gyufa, gáz, elektromos áram balesetmentes használata
Növények a lakásban: növényápolás
Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újrahasznosítására.

Témakör: Jeles napok, ünnepek
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Magyarságtudat erősítése
Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása
Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása
Tervek a családban
Esztétikai érzék fejlesztése
Közösen átélt élmények és érzések támogatása
Mikulás
Karácsony
Farsang
Március 15.
Húsvét
Anyák napja

Fogalmak
jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika

Javasolt tevékenységek
Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló
Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása
Hímes tojás készítése
Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése

Témakör: Közlekedés
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Saját felelősség felismerése a közlekedésben
Szabálykövető magatartás kialakítása
Balesetmentes közlekedés támogatása
Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése
Etikus magatartás értelmezése és kialakítása
A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése
A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése
A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben

Fogalmak
gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat

Javasolt tevékenységek
Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék
Jelzések, táblák megfigyelése
Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése
Gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése
Tömegközlekedési eszközök megismerése
Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása

A fejlesztés várt eredményei – 1. évfolyam

A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása.
Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról.
A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása.
A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet.

Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete.
Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén.
A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.
Életkori szintnek megfelelő problémafelismerés, problémamegoldás.
Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete.
Célszerű takarékosság lehetőségeinek ismerete.
Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálas anyagok, textilek magabiztos alakítása.
Építés mintakövetéssel és önállóan.
Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.
A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.
Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.
Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.
A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.
Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Ismerje az ember természetátalakító munkáját.
A hétköznapjainkban használatos anyagokat ismerje fel, tulajdonságaikat érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján állapítsa meg.
Alakítsa magabiztosan a képlékeny anyagokat, a papírt, a faanyagokat, a szálas anyagokat és a textileket.
Építsen mintakövetéssel és önállóan.
Munkáinál törekedjen a pontosságra, a szép esztétikumra.
A munkaeszközeit rendeltetésszerűen használja.
Tudatosan közlekedjen. Az úttesten való átkelés szabályait alkalmazza.

Építés mintakövetéssel és önállóan.
Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.
A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.
Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.
Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.
A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.
Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés.

2. évfolyam

Az alapfokú képzés első nevelési-oktatási szakaszában erre a motivációs bázisra építve tervezhető a technika és tervezés tantárgy programja, középpontba helyezve az

alkotótevékenységet, a munkát. Célszerűen játékba ágyazott minta és modellkövetés, tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás kell, hogy jellemezze a tanórákon megvalósuló aktív tanulási folyamatot. Az ismeretek szervezője az a környezeti tapasztalások során már kialakult szokásrend, amelyhez életvitelünkkel alkalmazkodunk, s amelynek szervező ismeretei és eseményei a néphagyományok, az ünnepek, a jeles napok.
Kiemelt feladat a kézügyesség életkori sajátosságoknak megfelelő fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különböző anyagok megismerését, a megmunkálhatóság megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

Témakör: Anyagok a környezetünkben
Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Az érzékszervek és az érzékelés fajtáinak megismerése
Véleményformálás a társakkal közös tevékenység során
Tevékenység során együttműködési készségek fejlesztése
Környezettudatos döntéshozatal a megismert anyagok használata során
Építő jellegű párbeszéd alkalmazása
Kézügyesség fejlesztése
Természetes és mesterséges anyagok csoportosítása: fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag
Az anyagok fajtái, tulajdonságai, felhasználhatóságuk
Anyagvizsgálatok érzékszervi úton

Fogalmak
természetes anyagok, mesterséges anyagok, termések, magvak, fa, papír, fém, textil, fonal, műanyag, szín, árnyalat, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi simaság

Javasolt tevékenységek
Tanulmányi séta: természetes anyagok, levelek, termések gyűjtése
Anyagok felhasználásának megfigyelése közvetlen környezetünkben
Termésfigurák, termésbábok készítése, figura tervezése, megfelelő formájú és méretű termések válogatása, becslés, tervezés
Őszi színek megfigyelése, formák összehasonlítása, asszociáció
Levélpréselés módszerének megismerése: levélkép készítése
Magkép készítése
Kavicsfestés
Csoportmunkában tájkép készítése magokból kirakott mozaikkal

Témakör: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés
Javasolt óraszám: 15 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;
alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;
saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;
értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;
felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
rendet tart a környezetében;
törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
szelektíven gyűjti a hulladékot;
rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;
otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Megfigyelő- és feladatmegoldó képesség fejlesztése
A kreativitás erősítése
Együttműködés és véleményformálás támogatása
Az önkifejezés és a kulturális tudatosság támogatása
Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése
Tapasztalás támogatása munkatevékenységek útján
Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése
Önálló ismeretszerzés támogatása
Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat
A takarékosság iránti igény fejlesztése
Környezettudatos magatartás támogatása
Képlékeny anyagok tulajdonságai
Tárgykészítés képlékeny anyagból
A papír tulajdonságainak csoportosítása
Papírmunkák:
hajtogatás, gyűrés, sodrás
tépés, nyírás
díszítés
bábkészítés
A fa tulajdonságai, felhasználása
Famunkák:
darabolás
csiszolás
hegyezés

A fonalak csoportosítása, felhasználása
Fonalmunkák:
hurkolás
fonás
csomózás

Fogalmak
természetes anyag, mesterséges anyag, anyagvizsgálat, anyagi tulajdonság, képlékenység, becslés, mérés, sablon, szálas anyag, hurkolás, fonás, csomózás, anyagtakarékosság, újrahasznosítás

Javasolt tevékenységek
Képlékeny anyagok tulajdonságainak megismerése, anyagvizsgálat érzékszervekkel
Képlékeny anyagok alakítása: gyúrás, lapítás, gömbölyítés, hengerítés, mélyítés, kivájás, nyújtás, mintázás
Edénykék, gyöngyök, szélcsengő készítése agyagból
Só-liszt gyurma készítése: figurák, mozgó kompozíció készítése
Mézeskalács-készítés
Hagyományos mesterségek megismerése
Papírfajták és tulajdonságaik megismerése, használatuk
Papír sodrásával, gömbölyítésével, gyűrött és sodrott papírból, papírgömböcskékből őszi fa, őszi kép készítése
Fatörzs és ágak készítése tépéssel, levelek nyírással, kúpos kialakítás nyírással, ragasztással
Legyezőhajtással, redőzéssel figurák készítése
Origamijelek ismerete alapján növény- és állatfigurák hajtogatása
Ünnepi és farsangi díszek készítése termésekből, papírból. Alaklemez, sablon használatával bábok, társasjáték, puzzle, kreatív játékok készítése
Papírszövés
Ismerkedés a fával, a fa haszna, a faültetés fontossága, a fa tulajdonságainak megfigyelése
A fa darabolása, csiszolása, hegyezése
A hurkapálca törés próbája
Marokkó készítése
Kép készítése hurkapálcából
Spatulából figurák, könyvjelző és ajándékkísérő készítése
Kunyhó készítése fonással
Vesszőfonással ajtókopogtató, mini kosár készítése
Mesterségek, műhelyek megismerése
Különböző fonalak, kötelek, cérnák vizsgálata. Növényi és állati eredet. Hogyan készül? Mire használják?
Csomók és masni kötése, sodrás, bojtkészítés, hármas fonás, körmön fonás, nemezelés, pomponkészítés

Témakör: Otthon – család – életmód
Javasolt óraszám: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.

felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
rendet tart a környezetében;
törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
szelektíven gyűjti a hulladékot;
ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;
ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Tapasztalatszerzés elősegítése a közvetlen környezet megismerése során
A környezetátalakítás következményeinek értelmezése
A környezet- és egészségtudatosság megalapozása
Ok-okozati összefüggések értelmezése
Szokásrend kialakítása
A rendszeresség és a rendszeretet iránti igény formálása
Biztonságos és balesetmentes eszközhasználat
A takarékosság iránti igény fejlesztése
Környezettudatos magatartás támogatása
Együttműködési képesség kialakítása és erősítése
Az önismeret fejlesztése
Lakásfajták csoportosítása
Lakástervek készítése
Lakásépítés építőelemekkel
Erőforrások a háztartásban – áram, gáz, víz
Lakberendezés
Egészséges életmód
Egészséges táplálkozás
Étkezési szokások, terítés
Személyi higiénia, tisztálkodás
Öltözködési szabályok
Háztartási balesetek
Munkamegosztás
Napirend, házirend
Takarékoskodás
Környezetvédelem

Fogalmak
lakás, otthon, család, életmód, családi ház, lakberendezés, egészséges életmód, táplálkozás, higiénia, testápolás, öltözködés, veszélyforrás, baleset, háztartási baleset, háztartás, házimunka, munkamegosztás, időbeosztás, napirend, szabadidő, takarékosság, környezet, környezetvédelem, hulladék, szelektív hulladékgyűjtés

Javasolt tevékenységek
Beszámolók lakóhelyünkről
Saját településünk megismerése: utcák, terek elrendezése, házak, épületek, épülettípusok, lakásfajták

A ház helyiségei, funkciójuk, berendezésük
Építőelemekkel házak építése
Építés alapformára, körvonalrajz, alaprajz készítése
Különleges építmények tervezése
A szoba berendezése: bútorok készítése
Családtagok bemutatása, köszönés, bemutatkozás
Családi munkamegosztás, házimunka és napi tevékenységek, háztartási munkák csoportosítása
Napirend készítése
Étkezési szokások, az egészséges táplálkozás alapjai, egészséges életmód
Napi étrend készítése: élelmiszerek, ételek, italok, vitaminok
Egyszerű ételkészítés
Asztalterítés, asztali illemtan, asztalterítés, szalvétahajtogatás, meghívó, ültetőkártya készítése
Tisztálkodási szokások: személyi higiéniához, testápoláshoz kapcsolódó plakátok készítése
Napszaknak, évszaknak és alkalomnak megfelelő öltözködés: öltöztetőbabák, divatbemutató
Ruházat tisztántartása, szekrényrendezés
Környezetünk tisztán tartása. Alapvető takarítószerek és eszközök használata.
Veszélyforrások: gyufa, gáz, elektromos áram balesetmentes használata
Növények a lakásban: növényápolás
Ötletgyűjtés a közvetlen környezetünkben keletkező hulladékok újrahasznosítására.

Témakör: Jeles napok, ünnepek
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Magyarságtudat erősítése
Az ünnepléshez kötődő viselkedéskultúra és öltözködéskultúra elemeinek elsajátítása és betartása
Az ajándékozás kultúrájának elsajátítása
Tervek a családban
Esztétikai érzék fejlesztése
Közösen átélt élmények és érzések támogatása
Mikulás
Karácsony
Farsang
Március 15.
Húsvét
Anyák napja

Fogalmak
jeles nap, jelkép, ünnep, népszokás, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra, munkaszervezés, dekoráció, esztétika

Javasolt tevékenységek
Ünnepi díszek, szimbólumok készítése különböző anyagokból: mikulás, karácsonyfa, kokárda, zászló
Csomagolástechnikák: különböző alakú ajándéktárgyak csomagolása
Hímes tojás készítése
Ajándéktárgyak, meghívók, üdvözlőkártyák készítése

Témakör: Közlekedés
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Saját felelősség felismerése a közlekedésben
Szabálykövető magatartás kialakítása
Balesetmentes közlekedés támogatása
Együttműködő és együttérző képesség fejlesztése
Etikus magatartás értelmezése és kialakítása
A gyalogos és kerékpáros közlekedés legfontosabb szabályainak megismerése
A kulturált és biztonságos járműhasználat megismerése
A közlekedési szabályok és a járműhasználat gyakorlása szimulációs és valós közlekedési helyzetekben

Fogalmak
gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, tömegközlekedési eszközök, kulturált közlekedés, biztonságos járműhasználat

Javasolt tevékenységek
Séta az iskola környékén, figyelemfelhívás a veszélyhelyzetekre: gyalogos és kerékpáros közlekedés, úttesten való átkelés szabályai, közlekedési lámpa jelzéseinek ismerete, közlekedési szituációs játék
Jelzések, táblák megfigyelése
Helyes és helytelen viselkedés megfigyelése és elemzése
Gyalogosokra vonatkozó közlekedési jelzések és táblák megismerése
Tömegközlekedési eszközök megismerése
Udvariassági szabályok megismerése és alkalmazása

A fejlesztés várt eredményei – 2. évfolyam

A természeti, a társadalmi és a technikai környezet megismert jellemzőinek felsorolása.
Tapasztalatok az ember természetátalakító (építő és romboló) munkájáról.
A család szerepének, időbeosztásának és egészséges munkamegosztásának megértése, káros sztereotípiák lebomlása.

A háztartási és közlekedési veszélyek tudatosulása, egészséges veszélyérzet.
Alapvető háztartási feladatok, eszközök, gépek és az ezekkel kapcsolatos veszélyforrások ismerete.
Példák ismerete az egészséges, korszerű táplálkozás és a célszerű öltözködés terén.
A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.
Életkori szintnek megfelelő problémafelismerés, problémamegoldás.
Anyagalakításhoz kapcsolódó foglalkozások megnevezése, az érintett szakmák, hivatások bemutatott jellemzőinek ismerete.
Célszerű takarékosság lehetőségeinek ismerete.
Képlékeny anyagok, papír, faanyagok, fémhuzal, szálas anyagok, textilek magabiztos alakítása.
Építés mintakövetéssel és önállóan.
Az elvégzett munkáknál alkalmazott eszközök biztonságos, balesetmentes használata.
A munka közbeni célszerű rend, tisztaság fenntartása.
Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása.
Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.
A közlekedési veszélyforrások tudatosulása. Az úttesten való átkelés szabályainak tudatos alkalmazása. A kulturált és balesetmentes járműhasználat (tömegközlekedési eszközökön és személygépkocsiban történő utazás) szabályainak gyakorlati alkalmazása.
Az alkalmakhoz illő kulturált viselkedés és öltözködés.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A hétköznapjainkban használatos anyagokat ismerje fel, tulajdonságaikat érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján állapítsa meg.
Alakítsa magabiztosan a képlékeny anyagokat, a papírt, a faanyagokat, a szálas anyagokat és a textileket.
Építsen mintakövetéssel és önállóan.
Munkáinál törekedjen a pontosságra, a szép esztétikumra.
A munkaeszközeit rendeltetésszerűen használja.
Ismerje az egészséges, korszerű táplálkozást.
Takarékosan bánjon az anyagokkal.

3. évfolyam

Az ember környezetéről, környezetátalakító tevékenységéről és felelősségének megismeréséről az első két évfolyamon tanári segítséggel szerzett információk birtokában a harmadik évfolyamos tanulók már önálló ismeretszerzésre képesek. A munka jellegű tevékenységek sora az életkori sajátosságoknak megfelelően évről évre bővül, az eszközök és szerszámok használata egyre nagyobb biztonsággal történik.
Munkájuk során fokozódik a tanulók önállósága, így már saját terv alapján dolgozva készítik el a munkadarabokat. Egyéni és csoportos munkában is jól szervezetten dolgoznak. Erősödik belső motivációjuk, megélik az alkotás örömét, büszkék munkáikra. Felfedezik és elismerik saját és mások kiemelkedő munkáit, ugyanakkor a hibák azonosítása után képesek a javító szándékú korrigálásra.

A nevelés-oktatás középpontjában az alkotótevékenység, a tapasztalati úton történő tanulás és a munka áll. Mindezt játékos tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás jellemzi. A tanulók rendszerszemléletének kialakulását elősegíti az évszakok körforgásának, a napirendnek, a néphagyományoknak, az ünnepeknek és a jeles napoknak a megismerése.
Az életkori sajátosságok mentén kiemelt szempont a kézügyesség fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különféle anyagok, azok megmunkálhatóságának megismerését, megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

Témakör: Anyagok a környezetünkben
Javasolt óraszám: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Véleményalkotás erősítése;
A társakkal való közös tevékenység támogatása;
Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során;
Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során;
Építő jellegű párbeszéd alkalmazása;
Kézügyesség fejlesztése;
Anyagvizsgálat;
Az anyagok tulajdonságai;
Az anyagok felhasználási lehetőségei.

Fogalmak
anyag, alapanyag, termék, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat

Javasolt tevékenységek
Természetes és mesterséges környezet megfigyelése;
Különböző termések, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása;
Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk;
Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék;
A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei;
A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése;
Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.

Témakör: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés
Javasolt óraszám: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;
alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;
saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;
értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;
felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
rendet tart a környezetében;
törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
szelektíven gyűjti a hulladékot;
rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;
otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Önálló tervezés és kivitelezés támogatása
A kreativitás erősítése
Munkafolyamatok algoritmizálása
Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése
Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése
Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése
A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése
Reális értékelési készség fejlesztése
Fejlesztő hatású véleményformálás
Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése
Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése
A takarékosság iránti igény fejlesztése
Környezettudatos magatartás támogatása
Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján
Tárgykészítés képlékeny anyagból
A papír tulajdonságai, felhasználhatósága
Papírmunkák:
egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat
ollóval egyenesen és körív mentén nyír
vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol
A fa tulajdonságai, felhasználása
Famunkák:
darabolás

csiszolás
hegyezés
A textilek csoportosítása, felhasználása
Fonalmunkák:
szövés szövőkereten vagy madzagszövőn
cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével
gombvarrás
előöltés
díszítőöltés

Fogalmak

anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, alaprajz, méret, mérés, előöltés, díszítőöltés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés

Javasolt tevékenységek

Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából
Mit miből készítünk, és miért?
Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból
A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkciónak megfelelő alkalmazása
Állatkert és virágos kert készítése hajtogatással
Térbeli dekorációk papírból, papírcsíkból
Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése
Ajándék- és tároló dobozok készítése karcolással, hajlítással
Vár, papírház vagy manóház készítése kartonpapírból
Modellek készítése alaklemez segítségével íves és egyenes nyírással
A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából
Képkeret, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel
A textilek csoportosítása felhasználásuk szerint
Textilgyűjtemény készítése
Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések
Használati tárgyak készítése megfelelő textilből kézi varrással: zsebkendő-, toll- vagy mobiltelefon-tartó
Bábok, kabalafigurák, tűpárna készítése gombvarrással
A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével

Témakör: Otthon – család – életmód
Javasolt óraszám: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
rendet tart a környezetében;

törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
szelektíven gyűjti a hulladékot;
ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;
ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása
Az önállóság fokozása
A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése
A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása
A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása
Az alkotás örömének átélése egyéni és csapatmunkában
A munkamegosztás előnyeinek kihasználása
Reális értékelés kialakítása
A tolerancia és az empátia fejlesztése
Közösen alkotott szabályok betartása
Jó szándékú véleményformálás támogatása
Különböző kultúrák és a másság elfogadása
Szokásrend kialakítása
Házak, lakások, otthonok
Modellkészítés
Otthon a lakásban
Otthonunk tárgyai
Növényápolás
Egészséges tápanyagok
Változatos étkezés
Terítés, tálalás
Ételkészítés
Egészséges életmód, napirend
Öltözködés
Takarékoskodás
Munkamegosztás a családban
Háztartási balesetek
Környezetvédelem

Fogalmak
ház, lakás, otthon, modell, tápanyagok, életmód, veszélyforrás, lakberendezés, baleset, munkamegosztás, időbeosztás, környezetvédelem, szemét, hulladék

Javasolt tevékenységek
Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben
Lakópark készítése kisebb dobozokból
Lakásmodell készítése építőjáték vagy szerelőkészlet segítségével
Apróbb dobozok segítségével babaház berendezése
A lakás tisztántartásához napi- és hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban
A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése
Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása
Egyszerű ételek, italok készítése
Ünnepi asztal terítése

Szülinapi zsúr kellékeinek elkészítése
A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása
Alkalomhoz illő öltözet és az életkornak megfelelő divat követése
A háztartás gépeinek megismerése, ezek biztonságos használata

Témakör: Jeles napok, ünnepek
Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Az ünnepi szokások megőrzése
Kulturált ünneplés
Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése
Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése
Mikulás
Karácsony
Farsang
Március 15.
Húsvét
Anyák napja

Fogalmak
népszokás, hagyomány, nemzeti érték, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra

Javasolt tevékenységek
Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból
Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítése
A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése

Témakör: Közlekedés
Javasolt óraszám: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása
A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése
Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk
A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása
A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése
Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése
A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül
Az úttest részei; útburkolati jelek
Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken
Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák

Fogalmak
úttest, kerékpárút, gyalogosforgalom, tömegközlekedés, helyi és helyközi közlekedés, biztonsági és udvariassági szabályok, térképismeret, útvonalterv

Javasolt tevékenységek
A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból
Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan
Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal

A fejlesztés várt eredményei – 3. évfolyam

Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek – háztartási praktikák – elsajátítása és begyakorlása.
Használati utasítások értő olvasása, betartása.
Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyalkotáskor).
A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.
Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel.
Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata.
A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készségszintű alkalmazása.
A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása.
Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során.
Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A hétköznapjainkban használatos anyagokat ismerje fel, tulajdonságaikat állapítása meg érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok segítségével.
Készítsen egyszerű tárgyakat mintakövetéssel.
Munkaeszközeit célszerűen válassza meg és szakszerűen, balesetmentesen használja.
A tevékenységekben aktívan vegyen részt.
Munkáinál törekedjen a pontosságra, a szép esztétikumra.

4. évfolyam

Az ember környezetéről, környezetátalakító tevékenységéről és felelősségének megismeréséről az első három évfolyamon tanári segítséggel szerzett információk birtokában a negyedik évfolyamos tanulók már önálló ismeretszerzésre képesek. A munka jellegű tevékenységek sora az életkori sajátosságoknak megfelelően évről évre bővül, az eszközök és szerszámok használata egyre nagyobb biztonsággal történik.
Munkájuk során fokozódik a tanulók önállósága, így már saját terv alapján dolgozva készítik el a munkadarabokat. Egyéni és csoportos munkában is jól szervezetten dolgoznak. Erősödik belső motivációjuk, megélik az alkotás örömét, büszkék munkáikra. Felfedezik és elismerik saját és mások kiemelkedő munkáit, ugyanakkor a hibák azonosítása után képesek a javító szándékú korrigálásra.
A nevelés-oktatás középpontjában az alkotótevékenység, a tapasztalati úton történő tanulás és a munka áll. Mindezt játékos tapasztalatszerzés, felfedezés, alkotás jellemzi. A tanulók rendszerszemléletének kialakulását elősegíti az évszakok körforgásának, a napirendnek, a néphagyományoknak, az ünnepeknek és a jeles napoknak a megismerése.
Az életkori sajátosságok mentén kiemelt szempont a kézügyesség fejlesztése. A tanórákon végzett tudatos, tervszerűen átalakító, megmunkáló tevékenységek magukba foglalják a különféle anyagok, azok megmunkálhatóságának megismerését, megtapasztalását, a tervező és technológiai folyamatok alkalmazását, a munka során keletkező hulladékok környezettudatos elhelyezését.

Témakör: Anyagok a környezetünkben
Javasolt óraszám: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az anyagok tulajdonságairól érzékszervi úton, önállóan szerez ismereteket – szín, alak, átlátszóság, szag, keménység, rugalmasság, felületi minőség;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Véleményalkotás erősítése;
A társakkal való közös tevékenység támogatása;
Együttműködési készségek fejlesztése közös tevékenység során;
Környezettudatos döntéshozatal elősegítése az anyaghasználat során;
Építő jellegű párbeszéd alkalmazása;
Kézügyesség fejlesztése;
Anyagvizsgálat;
Az anyagok tulajdonságai;
Az anyagok felhasználási lehetőségei.

Fogalmak
anyag, alapanyag, termék, fizikai tulajdonság, technológiai tulajdonság, anyagvizsgálat

Javasolt tevékenységek
Természetes és mesterséges környezet megfigyelése;
Különböző termések, természeti anyagok tapasztalati úton történő megismerése, felhasználása;

Természetes és mesterséges anyagokból készült tárgyak gyűjtése, csoportosítása, környezettudatos felhasználásuk;
Természetes és mesterséges anyagok közötti kapcsolat vizsgálata: nyersanyag-alapanyag-termék;
A környezetátalakító tevékenységek csoportosítása. Az ember környezetalakító tevékenysége és ennek következményei;
A gyűjtött természetes anyagokból kép készítése;
Különböző éghajlatú lakások készítése természetes és mesterséges anyagokból.

Témakör: Tárgykészítés különböző anyagokból, építés, szerelés
Javasolt óraszám: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
egyszerű szöveges, rajzos és képi utasításokat hajt végre a tevékenysége során;
alkotótevékenysége során előkészítő, alakító, szerelő és felületkezelő műveleteket végez el;
saját és társai tevékenységét a kitűzött célok mentén, megadott szempontok szerint reálisan értékeli;
értékelés után megfogalmazza tapasztalatait, következtetéseket von le a későbbi eredményesebb munkavégzés érdekében;
felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
rendet tart a környezetében;
törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
szelektíven gyűjti a hulladékot;
rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési, problémamegoldási képességgel;
otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
tudatosan megtartja az egészséges és biztonságos munkakörnyezetét;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
társaival munkamegosztás szerint együttműködik a csoportos munkavégzés során;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Önálló tervezés és kivitelezés támogatása
A kreativitás erősítése
Munkafolyamatok algoritmizálása
Pontos munkavégzés iránti igény fejlesztése
Társas tanulási tevékenységek előtérbe helyezése
Felelős szerepvállalás és a munkamegosztás erősítése
A segítségnyújtás és kérés szabályainak értelmezése
Reális értékelési készség fejlesztése
Fejlesztő hatású véleményformálás
Szükséges korrekciók elvégzésének elősegítése

Balesetmentes eszközhasználat fejlesztése
A takarékosság iránti igény fejlesztése
Környezettudatos magatartás támogatása
Anyagvizsgálatok felhasználhatósági szempontok alapján
Tárgykészítés képlékeny anyagból
A papír tulajdonságai, felhasználhatósága
Papírmunkák:
egyenesen, vonal mentén tép, hajtogat
ollóval egyenesen és körív mentén nyír
vastagabb anyagokat hajlítás előtt vonalzó mentén bekarcol
A fa tulajdonságai, felhasználása
Famunkák:
darabolás
csiszolás
hegyezés
A textilek csoportosítása, felhasználása
Fonalmunkák:
szövés szövőkereten vagy madzagszövőn
cérnát tűbe fűz önállóan vagy tűbefűző segítségével
gombvarrás
előöltés
díszítőöltés

Fogalmak

anyagvizsgálat, termelés, makett, modell, alaprajz, méret, mérés, előöltés, díszítőöltés, veszélyforrás, baleset, segítségnyújtás, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés

Javasolt tevékenységek

Anyagvizsgálatok végzése a felhasználhatóság szempontjából
Mit miből készítünk, és miért?
Figurák, apróbb használati tárgyak készítése képlékeny anyagokból
A papír tulajdonságainak vizsgálata, funkciónak megfelelő alkalmazása
Állatkert és virágos kert készítése hajtogatással
Térbeli dekorációk papírból, papírcsíkból
Ötletes képeslapok, meghívók tervezése, készítése
Ajándék- és tároló dobozok készítése karcolással, hajlítással
Vár, papírház vagy manóház készítése kartonpapírból
Modellek készítése alaklemez segítségével íves és egyenes nyírással
A fa tulajdonságainak megismerése felhasználhatóság szempontjából
Képkeret, kulcstartó, kisautó, poháralátét készítése darabolással, csiszolással, hegyezéssel
A textilek csoportosítása felhasználásuk szerint
Textilgyűjtemény készítése
Öltésfajták megismerése: előöltés, díszítő öltések
Használati tárgyak készítése megfelelő textilből kézi varrással: zsebkendő-, toll- vagy mobiltelefon-tartó
Bábok, kabalafigurák, tűpárna készítése gombvarrással
A szövés technikájának megismerése szövőkeret vagy madzagszövő segítségével

Témakör: Otthon – család – életmód
Javasolt óraszám: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a családellátó tevékenységeket, melyek keretében vállalt feladatait az iskolai önellátás során munkamegosztásban végzi – terítés, rendrakás, öltözködés, növények, állatok gondozása stb.;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
felismeri, hogy tevékenysége során tud változtatni közvetlen környezetén, megóvhatja, javíthat annak állapotán;
otthoni és iskolai környezetének, tevékenységeinek balesetveszélyes helyzeteit felismeri, és ismeri megelőzésük módját;
takarékosan gazdálkodik az anyaggal, energiával, idővel;
rendet tart a környezetében;
törekszik a takarékos anyagfelhasználásra;
szelektíven gyűjti a hulladékot;
ismeri a tudatos vásárlás néhány fontos elemét;
ismeri az egészségmegőrzés tevékenységeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A környezetátalakítás fontos szabályainak alkalmazása
Az önállóság fokozása
A közösségen belüli segítőkészség fejlesztése
A tevékenységek végzése közben egymás segítő támogatása
A megszerzett munkatapasztalatok alkalmazása
Az alkotás örömének átélése egyéni és csapatmunkában
A munkamegosztás előnyeinek kihasználása
Reális értékelés kialakítása
A tolerancia és az empátia fejlesztése
Közösen alkotott szabályok betartása
Jó szándékú véleményformálás támogatása
Különböző kultúrák és a másság elfogadása
Szokásrend kialakítása
Házak, lakások, otthonok
Modellkészítés
Otthon a lakásban
Otthonunk tárgyai
Növényápolás
Egészséges tápanyagok
Változatos étkezés
Terítés, tálalás
Ételkészítés
Egészséges életmód, napirend
Öltözködés
Takarékoskodás
Munkamegosztás a családban
Háztartási balesetek
Környezetvédelem

Fogalmak
ház, lakás, otthon, modell, tápanyagok, életmód, veszélyforrás, lakberendezés, baleset, munkamegosztás, időbeosztás, környezetvédelem, szemét, hulladék

Javasolt tevékenységek
Különböző típusú házak megfigyelése környezetünkben
Lakópark készítése kisebb dobozokból
Lakásmodell készítése építőjáték vagy szerelőkészlet segítségével
Apróbb dobozok segítségével babaház berendezése
A lakás tisztántartásához napi- és hetirend készítése, ezeknek a munkáknak az elosztása a családban
A lakásban leggyakrabban található növények ápolásának megismerése
Az egészséges tápanyagok megismerése, melynek alapján változatos étrend összeállítása
Egyszerű ételek, italok készítése
Ünnepi asztal terítése
Szülinapi zsúr kellékeinek elkészítése
A tisztálkodáshoz szükséges megfelelő kozmetikumok kiválasztása
Alkalomhoz illő öltözet és az életkornak megfelelő divat követése
A háztartás gépeinek megismerése, ezek biztonságos használata

Témakör: Jeles napok, ünnepek
Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott szempontok alapján egyszerűbb tárgyakat önállóan tervez, készít, alkalmazza a tanult munkafolyamatokat;
alkotótevékenysége során figyelembe veszi az anyag tulajdonságait, felhasználhatóságát;
felismeri az egymásért végzett munka fontosságát, a munkamegosztás értékét;
ismeri a környezetében fellelhető, megfigyelhető szakmák, hivatások jellemzőit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Az ünnepi szokások megőrzése
Kulturált ünneplés
Közös értékek, szokások, hagyományok őrzése
Nemzeti értékeink és hőseink iránti tisztelet erősítése
Mikulás
Karácsony
Farsang
Március 15.
Húsvét
Anyák napja

Fogalmak
népszokás, hagyomány, nemzeti érték, viselkedéskultúra, öltözködéskultúra

Javasolt tevékenységek
Esztétikus dekorációk tervezése és készítése népi, vallási, nemzeti és családi ünnepekre különböző anyagokból
Ünnepekhez kapcsolódó egyszerű hagyományos ételek készítése
A magyar népviselet és népszokások megismerése: memóriakártyák készítése

Témakör: Közlekedés
Javasolt óraszám: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és használni, alkalmazni tudja a legfontosabb közlekedési lehetőségeket, szabályokat, viselkedési elvárásokat;
az elvárt feladatokban önállóan dolgozik – elvégzi a műveletet;
rendelkezik az életkorának megfelelő szintű problémafelismerési és problémamegoldási képességgel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A tömegközlekedés során alkalmazott magatartás és szokások megszilárdítása
A gyalogos és kerékpáros közlekedési szabályok megerősítése
Közlekedési eszközök megismerése, környezettudatos használatuk
A közlekedéssel kapcsolatos veszélyérzet kialakítása
A közlekedési balesetek lehetséges okainak felismerése és megelőzése
Figyelem és elővigyázatosság fejlesztése
A gyalogos és kerékpáros közlekedés szabályai, lakott területen és lakott területen kívül
Az úttest részei; útburkolati jelek
Kerékpárosok és gyalogosok viszonya a közösen használt területeken
Közlekedési környezetben alkalmazható viselkedési normák

Fogalmak
úttest, kerékpárút, gyalogosforgalom, tömegközlekedés, helyi és helyközi közlekedés, biztonsági és udvariassági szabályok, térképismeret, útvonalterv

Javasolt tevékenységek
A közlekedési eszközök csoportosítása környezetvédelmi szempontból
Társasjáték készítése a gyalogos és a kerékpáros közlekedési szabályokhoz kapcsolódóan
Lakópark készítése úthálózattal, jelzőtáblákkal

A fejlesztés várt eredményei – 4. évfolyam

Mindennapokban nélkülözhetetlen praktikus ismeretek – háztartási praktikák – elsajátítása és begyakorlása.
Használati utasítások értő olvasása, betartása.
Sikerélmények (a felfedezés és önálló próbálkozás öröme, a motiváló hatás érvényesülése tárgyalkotáskor).
A hétköznapjainkban használatos anyagok felismerése, tulajdonságaik megállapítása érzékszervi megfigyelések és vizsgálatok alapján, a tapasztalatok megfogalmazása.
Egyszerű tárgyak elkészítése mintakövetéssel.
Munkaeszközök célszerű megválasztása és szakszerű, balesetmentes használata.
A gyalogosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készségszintű alkalmazása.
A kerékpár használatához szükséges ismeretek elsajátítása.
Aktív részvétel, önállóság és együttműködés a tevékenységek során
Elemi higiéniai és munkaszokások szabályos gyakorlati alkalmazása

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Készítsen egyszerű tárgyakat mintakövetéssel.
Munkaeszközeit célszerűen válassza meg és szakszerűen, balesetmentesen használja.
A tevékenységekben aktívan vegyen részt.
Munkáinál törekedjen a pontosságra, a szép esztétikumra.
Tervezze meg a tárgy elkészítésének menetét.

Az értékelés elvei

A technika órákon az értékelés célja a tanulók órai tevékenységének, hozzáállásának motiválása, bátorítása, pozitív megerősítő jutalmazása.
Az értékelés akkor lesz hatékony és fejlesztő jellegű, ha figyelembe vesszük a gyerekek egyéni képességeit.
Ennek a munkának az alapja a folyamatos megfigyelés, melyet a jó teljesítmény megerősítésével érhetünk el.
Fejlesztjük a gyerekek önértékelését a mások munkájának megfigyelésével és a saját produktumok fejlesztési lehetőségeinek megbeszélésével.
A manuális készségek terén küzdő gyermekeket egyéni segítségnyújtással, személyre szabott tanácsokkal fejlesztjük.

Az első évfolyamon, második évfolyam első szöveges értékelést alkalmazunk.
A szöveges minősítés a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:
KIVÁLÓAN MEGFELELT
JÓL MEGFELELT
MEGFELELT
FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL

Osztályzattal értékelhető:

- Részvétel a tervezési folyamatban.
- A munkafolyamatok fázisainak betartására irányuló igény.
- A munkához való hozzáállás, motiváltság.
- A fantázia, kreativitás megjelenése az egyéni munkákban.
- Törekedjen a munkadarab esztétikus elkészítésére.

A diáknak legalább 1 érdemjeggyel kell rendelkeznie havonta. Kék jegy az értékének megfelelően.

V.1.8 Digitális kultúra

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

Digitális kultúra
Helyi tantárgyi tanterv

3-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
3.	1	36	36
4.	1	36	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 3-4. évolyam számára – Digitális kultúra

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

3. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
A digitális világ körülöttünk	3
A digitális eszközök használata	7
Alkotás digitális eszközökkel	9
Információszerzés az e-Világban	4
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	3
A robotika és a kódolás alapjai	8
Összes óraszám:	34

4. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
A digitális világ körülöttünk	3
A digitális eszközök használata	7
Alkotás digitális eszközökkel	9
Információszerzés az e-Világban	4
Védekezés a digitális világ veszélyei ellen	3
A robotika és a kódolás alapjai	8
Összes óraszám:	34

Digitális kultúra

Az információs társadalom, a digitális kor olyan lehetőségekkel és kihívásokkal jár együtt, melyek alapjaiban változtatják meg a tanulási környezetet, a tudásépítés színtereit, lehetőségeit és módszereit, valamint a tanító szerepét is más megvilágításba helyezik. A tanulás-tanítás egyik célja, hogy a korábban megszerzett alapkészségek mellett a digitális kompetenciák is beépüljenek a tanulók tudásrendszerébe. Az adott életkori szakaszban fontos feladat az is, hogy azok a tanulók is részesüljenek a fejlesztésből, akik otthoni körülményeik miatt még nem kerültek kapcsolatba a digitális környezettel, eszközökkel, lehetőségekkel.
A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére.
A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.
A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analizáló és szintetizáló gondolkodását.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység elősegíti az online térben való szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, alkalmazni a problémák megoldására.
A digitális világ körülöttünk témakör a problémamegoldást tartja szem előtt. Elsősorban nem a tárgyi feltételekről, hanem a technológiai megoldásokról, digitális írástudásról, kultúráról, műveltségről van szó. A hangsúly itt nem a konkrét probléma technikai megoldásán van, hanem egy olyan szemléletmód kialakításán, melynek keretében a digitális környezet, az információs társadalom gyakran felmerülő problémáit, összefüggő problémacsoportjait tudják megérteni a gyerekek.
A digitális eszközök használata témakör tanításával elsősorban az a célunk, hogy a tanulók átfogó képet kapjanak arról, milyen feladatok megoldására alkalmasak az élet minden területét behálózó digitális eszközök, és nem utolsósorban tisztában legyenek alkalmazásuk szükségességével. Megértik, hogy ezek az eszközök megkönnyítik az életünket, bizonyos tevékenységeket gyorsabbá tesznek, több ember számára földrajzi távolságokat, időbeni távolságokat hidalnak át, olcsóbbá teszik a kommunikációt, és nem utolsósorban mindenki számára elérhetővé teszik a feladatok megoldásának folyamatát.
Az Alkotás digitális eszközökkel témakör tanítása során áttekintjük azokat a területeket, ahol valamilyen digitális megoldást alkalmazunk, azonban ezt mindig problémaszituációban, a gyerekek életéből vett feladatok megoldása során végezzük. Rendkívül fontosnak tartjuk azt is,

hogy nem önmagukban álló kész megoldásokat mutatunk be, hanem egy olyan repertoárt adunk a gyerekek kezébe, hogy a digitális eszközök segítségével inspiráló informatikai környezetben tudják megoldani a felmerülő problémákat. E folyamatot minden esetben a konkrét és gyermekközeli valóságból vett példákkal illusztráljuk.
Az Információszerzés az e-Világban témakörben az információval, annak megszerzésével, tárolásával, értékelésével és kreatív felhasználásával foglalkoznak a tanulók. Betekintést nyernek a különböző infokommunikációs technológiákba, megtanulnak az őket érdeklő témakörökben, más tantárgyak tanulása során felmerülő kérdésekben egyszerű információkat keresni és felhasználni, pl. kiselőadások, gyűjtőmunka, projektek alkalmával.
A Védekezés a digitális világ veszélyei ellen témakörnél kerülnek szembe a gyerekek azzal a problémával, hogy a fellelhető információk között sok hamis és félrevezető is található, valamint, hogy a digitális térnek veszélyei is lehetnek. Kialakítjuk a digitális világ veszélyei elleni védekezést lehetővé tevő tudáselemeket és védekezési stratégiákat, melyekkel tanítói és szülői segítséggel, valamint biztos háttérrel képesek felismerni, blokkolni és jelezni az őket ért kedvezőtlen hatásokat.
A robotika és a kódolás alapjai témakör újonnan jelenik meg az oktatásban. Megközelítésmódja egyértelműen problémacentrikus, középpontjában az áll, hogy hogyan lehet egy adott problémát felismerni, a problémához megfelelő megoldási módot találni, illetve más problémákhoz kidolgozott megoldási algoritmusokat az adott problémához alakítani, a probléma kisebb mértékű változása esetén az algoritmust hozzáigazítani. Ehhez a témakörhöz nem feltétlenül szükséges számítógép és informatikai környezet, legalábbis annak alapozó szakaszában. Olyan problémákat és a problémák megoldásához szükséges algoritmusokat kell gyűjtenünk a gyerekek életéből, melyek segítségével jól felismerhetők az algoritmus azon ismérvei, melyek ebben az életkorban megtanítandók. Úgymint az elemi lépések egymásutánisága, a lépések kötött sorrendje, illetve az azonos bemenő adatok esetén az algoritmus rendre azonos kimenő adatainak létrehozása. Különböző szituációkat, játékhelyzeteket kell biztosítanunk, hogy ezeket az algoritmusokat el is játsszák, át is éljék a gyerekek. Ez lehet a hétköznapi, gyakran ismétlődő tevékenység eljátszása, azok lépéseinek megbeszélése, vicces szituációkban az egyes lépések kihagyása vagy felcserélése és ennek alapján az algoritmus végkimenetének megítélése. Érdemes különböző tantárgyakban, cselekvésekben algoritmusokat keresni, miután az algoritmus természetével természetesen nem definíció szinten, hanem a tapasztalat alapján tisztában vannak a gyerekek. Minden egyes alsó tagozatos tantárgy tananyagában találhatók algoritmusok, melyeket a tanulókkal most már érdemes ezen a szűrőn keresztül megfigyeltetni. Például matematikából a szöveges feladatok megoldásának algoritmusa, a próbálgatással történő nyitott mondat megoldásának algoritmusa, az írásbeli műveletek végzése mind egy-egy algoritmus.

3. évfolyam

A digitális kultúra az alsó tagozaton megalapozza azokat a tudáselemeket, attitűdöket, melyekre egyrészt a tárgy későbbi tanulása során lesz szükségük a tanulóknak, másrészt lehetővé teszi a digitális kompetencia más tudásterületeken történő alkalmazását. A megvalósítás során fő alapelvnek a tevékenység-központúság, az életkori sajátosságok figyelembevétele tekinthető, hiszen ebben az életkori szakaszban a közvetlen tapasztalás kulcsfontosságú. Igen lényeges, hogy a tanulók olyan példákkal, lehetőségekkel szembesüljenek, melyeket közvetlen környezetükben is megtapasztalhatnak, illetve mindennapi életük szerves részét képezik. E környezetből kiindulva valósul meg az a fejlesztési folyamat, melynek eredményeképpen képesek lesznek a digitális környezetben tanulni, szórakozni, játszani, kísérletezni oly módon, hogy ismerik a digitális technológia előnyeit, veszélyeit, és képesek azt integrálni más tantárgyak tudáselemei közé. Kapcsolatba kerülnek olyan digitális tananyagokkal, portálokkal, tudásbázisokkal és fejlesztőalkalmazásokkal, melyek a 8-10 éves korosztály sajátosságait

figyelembe véve segítik önálló és csoportos tanulásukat, egyéni érdeklődésük kielégítését, a tehetségfejlesztést és a felzárkóztatást egyaránt. Az algoritmikus gondolkodás életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenység-központú fejlesztése a tanulás tanulását, a tanulási eredményt és a tanulással kapcsolatos attitűdöket is pozitív irányba befolyásolja.

Témakör: A digitális világ körülöttünk
Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit;
- önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást;
- kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.
- ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A digitális környezet elemeinek megnevezése
- Az online és az offline környezet összehasonlítása
- A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése
- Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata

Fogalmak
internet, digitális, számítógép, mobileszközök, információ, program, okoseszközök, adatok, tárolás, keresés, applikáció, oktatóprogram

Javasolt tevékenységek
- Digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához
- Programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése
- A tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása
- Szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása
- Más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során
- Kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata

Témakör: A digitális eszközök használata
Javasolt óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;
- a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan;
- egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz;
- közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése
- A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete
- Digitális eszközök használata
- Digitális eszközök védelme
- Problémamegoldás digitális eszközzel
- A digitális eszköz használatának korlátai
- Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen
- Digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei

Fogalmak
digitális eszköz, számítógép, tablet, okostelefon, nyomtató, monitor, digitális fényképezőgép, digitális kamera, adattárolás, egér, billentyűzet, háttértár, projektor, laptop, mentés, ki- és bekapcsolás, újraindítás, beállítások, függőség, menü

Javasolt tevékenységek
- Digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata
- Digitális eszközök használata egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához
- Az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével
- Érvelés a tudatos digitáliseszköz-használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen
- Beállítások elvégzése digitális eszközökön
- Néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata
- Adott probléma megoldásához digitális eszköz kiválasztása, érvelés a választás mellett

Témakör: Alkotás digitális eszközökkel
Javasolt óraszám: 9 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;

- megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat;
- társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;
- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít;
- egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása
- Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása
- Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete
- Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése
- Azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása
- Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése
- Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása

Fogalmak

rajzolóprogram, mentés, mentés másként, menü, rajzeszköz, alkalmazás, szerkesztés, visszavonás, módosítás, képfájl, digitális fotó

Javasolt tevékenységek

- Az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel
- Az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében
- Választás az adott program által biztosított lehetőségek közül
- Az adott alkalmazás beállításainak használata
- Az elkészült alkotások mentése
- Korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása
- A saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján
- Az alkalmazott grafikai megoldások értelmezése
- Mérlegelés, indoklás az adott probléma megoldása során megvalósított digitáliseszköz-használattal kapcsolatban

Témakör: Információszerzés az e-Világban
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- a rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott információk helyességéről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.
- állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során;
- információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására;
- kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt;
- képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Alkalmazói készségek fejlesztése
- Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete
- Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása
- Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban
- Véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban
- Egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban

Fogalmak
böngészőprogram, keresés, hamis információ, nem megbízható weboldalak, kulcsszó, keresőkifejezés, álhír, infografika, adat, grafikon, címsor, weboldal, webhely, URL, pontos kifejezés, találat

Javasolt tevékenységek
- Adatok gyűjtése az interneten személyekkel, jelenségekkel, állatokkal, növényekkel, eseményekkel kapcsolatban
- Információkeresés kulcsszavak segítségével
- Állítások megfogalmazása, érvelés egy infografika, táblázat, grafikon alapján
- Az interneten gyűjtött információk felhasználása érveléshez, véleményalkotáshoz
- Ellenőrzések végzése egy talált információ hitelességével kapcsolatban

Témakör: Védekezés a digitális világ veszélyei ellen
Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban;

- ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;
- ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;
- közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A személyes adat fogalmának értelmezése
- Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása
- Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban
- Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása
- Az online függőség jellemzőinek ismerete
- A személyes adatok védelme
- A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei

Fogalmak
internetes zaklatás, internetfüggőség, játékfüggőség, álhír, blokkolás, kizárás, jelentés, bizalmas információk, jelszó, személyes adat

Javasolt tevékenységek
- Érvelés egy információ hitelességével kapcsolatban
- Példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról
- Szituációs játék eljátszása az internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról
- Tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitáliseszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére
- Olyan érzékeny, személyes adatok megnevezése, melyeket fokozottan óvni szükséges a digitális kommunikáció során

Témakör: A robotika és a kódolás alapjai
Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek;
- eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat;
- alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
- felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;

- egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;
- feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki;
- a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival;
- adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése
- Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása
- Algoritmusok összehasonlítása, elemzése
- Algoritmus lépésekre bontása
- Algoritmus kiválasztása
- Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével
- Egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal
- Adott problémához algoritmus választása
- A robotok szerepének bemutatása
- Kódolás tevékenységgel
- Kódolás grafikus felületen
- Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása

Fogalmak
robot, elemi lépések, sorrend, eseménysor, program, programozás, kód, kódolás, végrehajtás, módosítás, utasítás, elágazás

Javasolt tevékenységek
- Néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk
- Adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán
- Algofejtörők megoldása modell segítségével
- A robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése
- Útvonalak tervezése, kódolása adott feltételek alapján
- Egyszerű mozgások kódolása padlórobottal
- A robot mozgásának elemzése
- Az adott kódsor módosítása újabb feltételek alapján
- Történetek mesélése a robot mozgásával kapcsolatban
- Önálló történetek kódolása robot segítségével

A fejlesztés várt eredményei – 3. évfolyam

- közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit.

- önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást.
- kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.
- ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.
- megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;
- a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ;
- egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel;
- közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.
- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;
- egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít;
- információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt;
- információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására;
- képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására;
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-világ veszélyeivel kapcsolatban;
- ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;
- ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;
- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek;
- értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
- felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
- egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;
- feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Nevezze meg a digitális környezet legfontosabb elemeit!
Nevezze meg a digitális eszközök főbb funkcióit!

Tudjon futtatni digitális tananyagokat, gyermekeknek készített alkalmazásokat!
Ismerje a digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályokat!
Ismerjen egy képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftvert!
Tudjon menteni, megnyitni egy elkészített produktumot!
Ismerje egy rajzolóprogram alapfunkcióit, alkalmazza a rajzeszközöket!
Ismerje a böngészőprogram alapfunkcióit!
Ismerje a személyes adat fogalmát!
Ismerje fel az online zaklatást, ismerje a segítségkérés lehetőségeit!
Ismerje a mobileszközök alkalmazásának előnyeit és veszélyeit!
Ismerjen fel egyszerű, hétköznapi algoritmust, valósítsa meg tevékenység útján!

4. évfolyam

A digitális kultúra az alsó tagozaton megalapozza azokat a tudáselemeket, attitűdöket, melyekre egyrészt a tárgy későbbi tanulása során lesz szükségük a tanulóknak, másrészt lehetővé teszi a digitális kompetencia más tudásterületeken történő alkalmazását. A megvalósítás során fő alapelvnek a tevékenység-központúság, az életkori sajátosságok figyelembevétele tekinthető, hiszen ebben az életkori szakaszban a közvetlen tapasztalás kulcsfontosságú. Igen lényeges, hogy a tanulók olyan példákkal, lehetőségekkel szembesüljenek, melyeket közvetlen környezetükben is megtapasztalhatnak, illetve mindennapi életük szerves részét képezik. E környezetből kiindulva valósul meg az a fejlesztési folyamat, melynek eredményeképpen képesek lesznek a digitális környezetben tanulni, szórakozni, játszani, kísérletezni oly módon, hogy ismerik a digitális technológia előnyeit, veszélyeit, és képesek azt integrálni más tantárgyak tudáselemei közé. Kapcsolatba kerülnek olyan digitális tananyagokkal, portálokkal, tudásbázisokkal és fejlesztőalkalmazásokkal, melyek a 8-10 éves korosztály sajátosságait figyelembe véve segítik önálló és csoportos tanulásukat, egyéni érdeklődésük kielégítését, a tehetségfejlesztést és a felzárkóztatást egyaránt. Az algoritmikus gondolkodás életkori sajátosságoknak megfelelő tevékenység-központú fejlesztése a tanulás tanulását, a tanulási eredményt és a tanulással kapcsolatos attitűdöket is pozitív irányba befolyásolja.

Témakör: A digitális világ körülöttünk
Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit;
- önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást;
- kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából.

- ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A digitális környezet elemeinek megnevezése
- Az online és az offline környezet összehasonlítása
- A digitális világ alapvető összefüggéseinek megértése
- Digitális tananyagok, gyermekeknek készített alkalmazások használata

Fogalmak
internet, digitális, számítógép, mobileszközök, információ, program, okoseszközök, adatok, tárolás, keresés, applikáció, oktatóprogram

Javasolt tevékenységek
- Digitális tananyagok alkalmazása különböző tudáselemek feldolgozásához, gyakorlásához
- Programok futtatása, ezekben személyre szabott beállítások elvégzése
- A tanuló környezetében található digitális eszközök megnevezése, funkcióik körülírása
- Szituációs játékok során néhány információs társadalomra jellemző élethelyzet eljátszása
- Más tantárgyak tanulásakor digitális eszközök alkalmazása a differenciált tanulásszervezés során
- Kisiskolások számára készült portálok látogatása, az ott található alkalmazások használata

Témakör: A digitális eszközök használata
Javasolt óraszám: 7 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;
- a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan;
- egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. Esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz;
- közvetlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Digitális eszközök és főbb funkcióinak megnevezése
- A digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályok ismerete
- Digitális eszközök használata
- Digitális eszközök védelme
- Problémamegoldás digitális eszközzel
- A digitális eszköz használatának korlátai

- Applikációk alkalmazása, programok futtatása telefonon, tableten, notebookon vagy asztali számítógépen
- Digitális eszközök egyszerűbb beállítási lehetőségei

Fogalmak
digitális eszköz, számítógép, tablet, okostelefon, nyomtató, monitor, digitális fényképezőgép, digitális kamera, adattárolás, egér, billentyűzet, háttértár, projektor, laptop, mentés, ki- és bekapcsolás, újraindítás, beállítások, függőség, menü

Javasolt tevékenységek
- Digitális eszközök üzembe helyezése, rendeltetésüknek megfelelő használata
- Digitális eszközök használata egyszerű tantárgyi feladatok megoldásához
- Az egyéni érdeklődésnek megfelelő ismeretek gyűjtése digitális eszköz segítségével
- Érvelés a tudatos digitáliseszköz-használat mellett, az értelmetlen túlzott használat ellen
- Beállítások elvégzése digitális eszközökön
- Néhány digitális eszköz kezelőszerveinek megnevezése, bemutatása és biztonságos használata
- Adott probléma megoldásához digitális eszköz kiválasztása, érvelés a választás mellett

Témakör: Alkotás digitális eszközökkel
Javasolt óraszám: 9 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- megvizsgálja és értékeli az általa vagy társai által alkalmazott, létrehozott, megvalósított eljárásokat;
- társaival együttműködve online és offline környezetben egyaránt megold különböző feladatokat, ötleteit, véleményét megfogalmazza, részt vesz a közös álláspont kialakításában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;
- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít;
- egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftver alkalmazása
- Képes dokumentum módosítási lehetőségeinek ismerete és alkalmazása
- Az elkészített produktum mentésének és megnyitásának ismerete
- Alkalmazói készségek alapozása és fejlesztése
- Azonos funkciójú alkalmazások összehasonlítása

- Egy adott szoftver funkcióinak és lehetőségeinek értelmezése
- Rajzolóprogram alapfunkciói, rajzeszközök alkalmazása

Fogalmak
rajzolóprogram, mentés, mentés másként, menü, rajzeszköz, alkalmazás, szerkesztés, visszavonás, módosítás, képfájl, digitális fotó

Javasolt tevékenységek
- Az iskolai feladatoknak és az egyéni érdeklődésnek megfelelő rajz készítése digitális eszközzel
- Az adott célnak megfelelő digitális produktumok létrehozása önállóan, illetve projekt keretében
- Választás az adott program által biztosított lehetőségek közül
- Az adott alkalmazás beállításainak használata
- Az elkészült alkotások mentése
- Korábban elkészített digitális alkotások megnyitása, módosítása
- A saját és az osztálytársak digitális alkotásainak értékelése több szempont alapján
- Az alkalmazott grafikai megoldások értelmezése
- Mérlegelés, indoklás az adott probléma megoldása során megvalósított digitáliseszköz-használattal kapcsolatban

Témakör: Információszerzés az e-Világban
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- a rendelkezésére álló eszközökkel, forrásokból meggyőződik a talált vagy kapott információk helyességéről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.
- állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során;
- információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására;
- kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt;
- képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Alkalmazói készségek fejlesztése
- Böngészőprogram alapfunkcióinak ismerete
- Egyszerű kulcsszavas keresés alkalmazása
- Példák, tapasztalatok elemzése a hamis információkkal, azok felismerésével kapcsolatban
- Véleményalkotás a keresés eredményének hitelességével kapcsolatban
- Egyszerű infografika, diagram értelmezése, állítások megfogalmazása a leolvasott adatokkal kapcsolatban

Fogalmak
böngészőprogram, keresés, hamis információ, nem megbízható weboldalak, kulcsszó, keresőkifejezés, álhír, infografika, adat, grafikon, címsor, weboldal, webhely, URL, pontos kifejezés, találat

Javasolt tevékenységek
- Adatok gyűjtése az interneten személyekkel, jelenségekkel, állatokkal, növényekkel, eseményekkel kapcsolatban
- Információkeresés kulcsszavak segítségével
- Állítások megfogalmazása, érvelés egy infografika, táblázat, grafikon alapján
- Az interneten gyűjtött információk felhasználása érveléshez, véleményalkotáshoz
- Ellenőrzések végzése egy talált információ hitelességével kapcsolatban

Témakör: Védekezés a digitális világ veszélyei ellen
Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-Világ veszélyeivel kapcsolatban;
- ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;
- ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;
- közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A személyes adat fogalmának értelmezése
- Az online zaklatás felismerése, a segítségkérés lehetőségeinek bemutatása és gyakorlása
- Közvetlen tapasztalatok szerzése az álhírekkel, manipulált képekkel, videókkal kapcsolatban
- Az online kommunikáció etikai és biztonsági szabályrendszerének bemutatása
- Az online függőség jellemzőinek ismerete
- A személyes adatok védelme
- A mobileszközök alkalmazásának előnyei és veszélyei

Fogalmak
internetes zaklatás, internetfüggőség, játékfüggőség, álhír, blokkolás, kizárás, jelentés, bizalmas információk, jelszó, személyes adat

Javasolt tevékenységek
- Érvelés egy információ hitelességével kapcsolatban

- Példák gyűjtése az internetes zaklatások néhány megjelenési formájáról
- Szituációs játék eljátszása az internetes támadások, zaklatások esetén történő segítségkérés néhány formájáról
- Tanácsok megfogalmazása, napirend készítése a túlzott digitáliseszköz-használat ellensúlyozására, kiküszöbölésére
- Olyan érzékeny, személyes adatok megnevezése, melyeket fokozottan óvni szükséges a digitális kommunikáció során

Témakör: A robotika és a kódolás alapjai
Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- elmélyülten dolgozik digitális környezetben, önellenőrzést végez;
- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, melyek az adott probléma megoldásához szükségesek;
- eredményétől függően módosítja a problémamegoldás folyamatában az adott, egyszerű tevékenységsorokat;
- alkalmaz néhány megadott algoritmust tevékenység, játék során, és néhány egyszerű esetben módosítja azokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
- felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
- egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;
- feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki;
- a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig. Tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival;
- adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése
- Egyszerű, hétköznapi algoritmusok felismerése, tevékenység útján történő megvalósítása
- Algoritmusok összehasonlítása, elemzése
- Algoritmus lépésekre bontása
- Algoritmus kiválasztása
- Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével
- Egyszerű algoritmusok kódolása pl. padlórobottal
- Adott problémához algoritmus választása
- A robotok szerepének bemutatása
- Kódolás tevékenységgel
- Kódolás grafikus felületen

- Néhány elemi lépésből álló algoritmus tudatos alkalmazása, módosítása

Fogalmak
robot, elemi lépések, sorrend, eseménysor, program, programozás, kód, kódolás, végrehajtás, módosítás, utasítás, elágazás

Javasolt tevékenységek
- Néhány olyan algoritmus eljátszása, kirakása, melyet mindennapi tevékenységeink során alkalmazunk
- Adott utasításoknak megfelelő mozgás (lépegetés) egy kijelölt területen, robotpályán
- Algofejtörők megoldása modell segítségével
- A robot adott feltételek alapján végzendő mozgásának megtervezése, kirakása jelekkel, a mozgások lelépegetése
- Útvonalak tervezése, kódolása adott feltételek alapján
- Egyszerű mozgások kódolása padlórobottal
- A robot mozgásának elemzése
- Az adott kódsor módosítása újabb feltételek alapján
- Történetek mesélése a robot mozgásával kapcsolatban
- Önálló történetek kódolása robot segítségével

A fejlesztés várt eredményei – 4. évfolyam

- közvetlen otthoni vagy iskolai környezetéből megnevez néhány informatikai eszközt, felsorolja fontosabb jellemzőit;
- önállóan vagy tanítói segítséggel választ más tantárgyak tanulásának támogatásához applikációkat, digitális tananyagot, oktatójátékot, képességfejlesztő digitális alkalmazást;
- kezdetben tanítói segítséggel, majd önállóan használ néhány, életkorának megfelelő alkalmazást, elsősorban információgyűjtés, gyakorlás, egyéni érdeklődésének kielégítése céljából;
- ismer néhány, kisiskolások részére készített portált, információforrást, digitálistananyag-lelőhelyet;
- kiválasztja az általa ismert informatikai eszközök és alkalmazások közül azokat, amelyek az adott probléma megoldásához szükségesek.
- megfogalmazza, néhány példával alátámasztja, hogyan könnyíti meg a felhasználó munkáját az adott eszköz alkalmazása;
- a feladathoz, problémához digitális eszközt, illetve alkalmazást, applikációt, felhasználói felületet választ; felsorol néhány érvet választásával kapcsolatosan;
- egyszerű feladatokat old meg informatikai eszközökkel. esetenként tanítói segítséggel összetett funkciókat is alkalmaz;
- követlen tapasztalatokat szerez a digitális eszközök használatával kapcsolatban;
- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- grafikai alkalmazással egyszerű, közvetlenül hasznosuló rajzot, grafikát, dokumentumot hoz létre;

- adott szempontok alapján megfigyel néhány, grafikai alkalmazással készített produktumot, személyes véleményét megfogalmazza;
- egy rajzos dokumentumot adott szempontok alapján értékel, módosít;
- egyszerű prezentációt, ábrát, egyéb segédletet készít;
- információt keres az interneten más tantárgyak tanulása során, és felhasználja azt.
- állításokat fogalmaz meg grafikonokról, infografikákról, táblázatokról; a kapott információkat felhasználja napi tevékenysége során;
- információkat keres, a talált adatokat felhasználja digitális produktumok létrehozására;
- kiválasztja a számára releváns információt, felismeri a hamis információt;
- képes feladat, probléma megoldásához megfelelő applikáció, digitális tananyag, oktatójáték, képességfejlesztő digitális alkalmazás kiválasztására; egyszerű eljárásokkal meggyőződik néhány, az interneten talált információ igazságértékéről;
- tisztában van a személyes adat fogalmával, törekszik megőrzésére, ismer néhány példát az e-világ veszélyeivel kapcsolatban;
- ismeri és használja a kapcsolattartás formáit és a kommunikáció lehetőségeit a digitális környezetben;
- ismeri a mobileszközök alkalmazásának előnyeit, korlátait, etikai vonatkozásait;
- közvetlen tapasztalatokkal rendelkezik a mobileszközök oktatási célú felhasználásával kapcsolatban;
- értelmezi a problémát, a megoldási lehetőségeket eljátssza, megfogalmazza, egyszerű eszközök segítségével megvalósítja;
- felismer, eljátszik, végrehajt néhány hétköznapi tevékenysége során tapasztalt, elemi lépésekből álló, adott sorrendben végrehajtandó cselekvést;
- egy adott, mindennapi életből vett algoritmust elemi lépésekre bont, értelmezi a lépések sorrendjét, megfogalmazza az algoritmus várható kimenetelét;
- feladat, probléma megoldásához többféle algoritmust próbál ki;
- a valódi vagy szimulált programozható eszköz mozgását értékeli, hiba esetén módosítja a kódsorozatot a kívánt eredmény eléréséig, tapasztalatait megfogalmazza, megvitatja társaival;
- adott feltételeknek megfelelő kódsorozatot tervez és hajtat végre, történeteket, meserészleteket jelenít meg padlórobottal vagy más eszközzel.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Nevezze meg a digitális környezet legfontosabb elemeit!
Nevezze meg a digitális eszközök főbb funkcióit!
Tudjon futtatni digitális tananyagokat, gyermekeknek készített alkalmazásokat!
Ismerje a digitális eszközök használatával összefüggő balesetvédelmi szabályokat!
Ismerje a legfontosabb digitális eszközök használatát!
Ismerjen egy képes dokumentum létrehozására alkalmas szoftvert!
Tudjon rövid dokumentumokat készíteni és formázni!
Tudjon menteni, megnyitni egy elkészített produktumot!
Ismerje egy rajzolóprogram alapfunkcióit, alkalmazza a rajzeszközöket!
Legyen képes közhasznú információforrások használatára!
Legyen képes információt kifejezni beszéddel, írással, rajzzal, jelekkel!

Legyen képes irányított módon információt keresni!
Ismerje a böngészőprogram alapfunkcióit!
Ismerje a személyes adat fogalmát!
Ismerje fel az online zaklatást, ismerje a segítségkérés lehetőségeit!
Ismerje a mobileszközök alkalmazásának előnyeit és veszélyeit!

Az értékelés elvei

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az **informatika órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.

- Az embereknek ma már tudniuk kell használni a számoló- és számítógépeket,
- a tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük,
- a diákok tudásszintjét a világ többi országának tanulóinak tudásszintjére kell hozni.

Ezért célunk a tanulók matematikai műveltségének megalapozása, a középszintű oktatásra való felkészítés, a matematika megértése és gyakorlati használata. Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, a házi feladat bemutatását, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagyon sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok.

A diagnosztikus mérést minden évfolyam esetén, a tanév elején végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló” tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikusfelmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.

A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul.
A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.

A szummatív értékelés összegzőminősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.
A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

<u>Osztályzattal értékelhető:</u>

- Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
- Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés);

- Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
- Házi feladat ismertetése;
- Szóbeli felelet;
- Számítógépes feladatok megoldása;
- Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
- Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
- Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:

Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 32% között	elégtelen	(1)
33% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

A diáknak legalább havonta 1 érdemjeggyel kell rendelkeznie. A tanév folyamán legalább 2 témazáró dolgozat írása kötelező.

Jegyek jelölése színekkel

- a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal,
- a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés), szóbeli felelet jegyeit kékkel,
- házi feladat ismertetése; számítógépes feladatok megoldása; órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben; önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján; órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén; a jegyeit kékkel.

Kétes jegy esetén a **piros** jegy a mérvadó, a **kék** jegy az **értékének megfelelően** kerül kiértékelésre.

V.1.9 Testnevelés

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

TESTNEVELÉS
Helyi tantárgyi tanterv

1-4. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
1.	5	180	180
2.	5	180	180
3.	5	180	180
4.	5	180	180

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 1-4. évolyam számára – Tetsnevelés

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

A tantárgy helyi tantervében a kerettanterv kiegészítésére biztosított órakeret

1. évfolyam:	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	15
Kúszások és mászások	15
Járások, futások	20
Szökdelések, ugrások	15
Dobások, ütések	17
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	20
Labdás gyakorlatok	20
Testnevelési és népi játékok	18
Küzdőfeladatok és -játékok	16
Foglalkozások alternatív környezetben	24
Úszás	0
Összes óraszám:	**180**

2. évfolyam:	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	15
Kúszások és mászások	15
Járások, futások	20
Szökdelések, ugrások	15
Dobások, ütések	17
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	20
Labdás gyakorlatok	20
Testnevelési és népi játékok	18
Küzdőfeladatok és -játékok	16
Foglalkozások alternatív környezetben	24
Úszás	0
Összes óraszám:	**180**

3. évfolyam:

Témakör neve	Témakör összidő kerete
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	16
Kúszások és mászások	16
Járások, futások	21
Szökdelések, ugrások	16
Dobások, ütések	13
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	21
Labdás gyakorlatok	16
Testnevelési és népi játékok	19
Küzdőfeladatok és -játékok	17
Foglalkozások alternatív környezetben	25
Úszás	0
Összes óraszám:	**180**

4. évfolyam:

Témakör neve	Témakör összidő kerete
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	16
Kúszások és mászások	16
Járások, futások	21
Szökdelések, ugrások	16
Dobások, ütések	13
Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok	21
Labdás gyakorlatok	16
Testnevelési és népi játékok	19
Küzdőfeladatok és -játékok	17
Foglalkozások alternatív környezetben	25
Úszás	0
Összes óraszám:	**180**

Tantárgyi bevezető

Testnevelés

A Testnevelés és egészségfejlesztés az egyik legösszetettebb tanulási terület, meglehetősen komplex célkitűzéssel. Egyik legfontosabb feladata a tanulók testi, lelki, értelmi, érzelmi és szociális fejlődésének biztosítása, mely kiemelten a Nemzeti alaptanterv testi-lelki egészségre nevelés célját valósítja meg, miközben az alapkompetenciák és az ezekre épülő Nat kompetencia-összetevők fejlesztése is megtörténik.

A testnevelés tantárgy a tanulókat a játék és a sporttevékenység, illetve a testedzés lehetőségeinek és eljárásainak felhasználásával, a pedagógus személyes példamutató magatartásán keresztül alakítja, formálja. Az egészséges és harmonikus életvitelt megalapozó ismeretek átadása, a szokások kialakítása az alapfokú oktatás kezdeti szakaszában a leghangsúlyosabb. Az alsó tagozat nevelő-oktató tevékenységében ezért kiemelkedő szerepe van a testnevelés tantárgy tanításának, amit a szükséges képzettséggel rendelkező pedagógus végez. A tantárgy jelentőségét növeli, hogy a koordinációs képességek fejlesztésének szenzitív szakaszai nagyrészt erre az életkorra tehetők. A tanulók természetes igényéből fakadó mozgásszükségletet úgy kell kielégíteni, hogy a mozgásműveltség kialakítása és fejlesztése mellett kiemelt szerepet kapjon a motoros képességek fejlesztése. A testnevelés meghatározó szerepet játszik a tanulók szokásrendjének, életvitelének kialakításában. Ebben a korban alapozható meg a mozgás és a mozgástanulás iránti pozitív attitűd, amely jelentősen hozzájárul az élethosszig tartó, egészségtudatos, tevékeny, harmonikus életvitel megvalósításához. Így válhat az egyén később a társadalom aktív tagjává. Az egészségfejlesztés területén a rendszeres higiéniai alapok megismerése, elsajátításának igénye az egész nevelési-oktatási szakaszt végigkíséri. A szabadtéren, a természetközeli helyszíneken végzett rendszeres testmozgás szükségességének tudatosítása a környezet megismerésén keresztül járul hozzá a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.

A testnevelés kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű tanulást. A gyors mozgástanulásnak, valamint a sportági mozgásformák elsajátításának alapfeltétele a természetes mozgások megszilárdulása. Ennek érdekében érvényesülnie kell a fokozatosság elvének. Az alapkészségek egyszerű végrehajtását gyakorolva jutunk el az összetettebb helyzetekben történő végrehajtásig. A tanulási folyamat során érvényesülnie kell a sikerességnek, az örömteli mozgásos tevékenységnek, amely a játékkal, a játékos mozgástanulással együtt kialakíthatja a testneveléshez, a testmozgáshoz fűződő pozitív érzelmi viszonyulást. A játéktevékenység során is a könnyített szabályoktól haladunk az egyre nehezedő szabályok alkalmazása felé.

Az általános iskola alsó tagozatán elsősorban a játékos cselekvéstanulást helyezzük előtérbe. A differenciálás elvét alkalmazva juthatunk el oda, hogy minden tanuló a számára megszerezhető tudás legmagasabb szintjére jusson. Fontos, hogy a gyerekeket a követelmények erőkifejtésre késztessék, de ez ne vezessen kudarchoz, ne váljon kilátástalanná, és ne okozzon hátrányos megkülönböztetést. Ugyanakkor a tanulókat hozzá kell segíteni ahhoz, hogy toleránssá váljanak a társaik gyengébb teljesítménye, esetleg testi és más fogyatékossága iránt.

Az alsó tagozatos testnevelés célja – a prevenciót maximálisan figyelembe véve – a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskészségeinek, motoros képességeinek olyan szintre fejlesztése, hogy alkalmassá váljanak a sikeres mozgásos cselekvéstanulásra és testedzésre. Célként szolgál továbbá a diákok önismeretének fejlesztése, énképének, érzelmi-akarati készségeinek formálása, a szabálykövető magatartásminták kialakítása. A testnevelés a motoros képességek fejlesztésével hozzájárul ahhoz, hogy a gyerekek az életkoruknak és testi adottságaiknak megfelelő erővel, gyorsasággal és állóképességgel rendelkezzenek. Ugyanakkor korosztályuknak megfelelően fejlődik izomérzékelésük, ritmus- és reakcióképességük, térbeli tájékozódó és egyensúlyozó képességük. A mozgástanulás során elsajátítják a különböző

futások, ugrások és dobások alaptechnikáit. Megtanulnak egyszerű támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatokat. A lehetőségek függvényében elsajátítanak legalább egy úszásnemet.
A küzdősportoknak kiemelt szerepük van a gyermek személyiségfejlesztésében. Az ember természetes küzdőmozgásain, húzáson, toláson, kiemelésen alapuló játékok és küzdőfeladatok során a gyermek megtanulja felbecsülni saját és társai erejét, változatos helyzetekhez alkalmazkodik, koncentrációja, tűrőképessége növekszik, miközben a győzelem és kudarc megélésével azonnal értékelheti saját teljesítményét.
A lelkierő, a kitartás, a küzdőképesség, a bátorság, a becsület, a fair play, az önuralom, a tisztelet, a társak iránt tanúsított tolerancia mind fejlesztés alatt állnak az egyszerű, játékos feladatmegoldások során.
A tanulók mozgástanulásának személyiség-összetevőiben – az értelmi bevéséssel szemben – a mechanikus másolás dominanciája jellemző. Memóriájukban a szavak jelentésében rejlő információ helyett a tárgyakra emlékezés a meghatározó, míg a tananyag ok-okozati viszonyaiban a jelenségszintű megértés felülírja a logikai értelmezés alternatíváját. Figyelmük, koncentrálóképességük szétszórt, rövid ideig tart, így kiemelt szempont a változatos óraszervezési eljárások alkalmazása, melyben hangsúlyos szerepet kapnak a direkt módszertani eljárások.
A testnevelés fő célja mellett részcél az 1–4. évfolyam körében megjelenő mozgásszervi elváltozásokkal rendelkező, belgyógyászati betegségekben szenvedő gyermekek testedzésének, mozgásműveltségük kialakításának biztosítása, az egészségi állapot, a teljesítőképesség helyreállítását kínáló testgyakorlatok elsajátítása és rendszeres végzése, a preventív szemlélet alkalmazása.
A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.
A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek

(pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Az iskolai testnevelésóra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében – amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen, illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokolttá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenést a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a természetes mozgáskészségek és a sportági jellegű előkészítő mozgásformák kivitelezésének színvonala, valamint a motoros képességek területén a tanuló önmagához mért fejlődése. Az alsó tagozatos diákok életkori sajátosságához igazított pedagógiai eljárások egyik legfontosabb eleme a pozitív tanulási légkört kialakító fejlesztő-formáló értékelés. A pszichomotoros teljesítmény az érzelmi-akarati tényezőkkel koherens egységet alkotva képezi a minősítés alapját.

1. évfolyam

Ahogy az első önálló lépések, úgy az 1. évfolyamon megélt testnevelésórák is meghatározóak a gyermek életében. Életkori sajátosság az ismeretszerzés, az alkotás, az önkifejezés és nem utolsósorban az örömérzet mozgáson keresztüli kifejeződése, megvalósulása. A tanulók már az első tanórákon megismerik a testkultúra alapjait: az öltözői és teremrend, a tiszta és megfelelő sportfelszerelés nélkülözhetetlenségét, az alapvető higiéniai követelményeket. Ezek az ismeretek ebben a szakaszban válnak a gyermek szokásrendjévé, mellyel a kulturális tudatosság kompetenciái kialakulnak. Az óra szervezési kereteit adják az egyszerű rendgyakorlatok, melyeken keresztül a tanulók megismerik és megtapasztalják a közösségben történő alkalmazkodás, a tolerancia és önfegyelem szociokulturális jelentőségét, ezzel megalapozva a következő iskolai szakaszok társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái eredményes kialakításának lehetőségét.

A testnevelés kerettanterv a korosztály számára a mozgásműveltség területén kiemelten fontosnak tartja az alapvető helyváltoztató mozgások (járások, futások, szökdelések, ugrások, kúszások, mászások), a manipulatív tevékenységformák (dobások, ütések, labdás gyakorlatok) sokféle formában és eszközzel történő fejlesztését. A kivitelezést az egyszerűség és könnyű megvalósíthatóság jellemzi. A gyakorlás során a versengéssel és egyéni megmérettetéssel szemben elsősorban a játékosság kerül előtérbe. Hangsúlyosak az alkalmanként változó, véletlenszerűen kialakított csapatban történő játékos mozgásformák, ahol a különböző egyéni képességek kiegészítik egymást, így jelentősen csökken a kudarcélmény lehetősége. Ennek megvalósításában kiemelt szerep jut a Kölyök Atlétikai Program eszközrendszerének és módszertanának.

Az egyszerű gimnasztika és torna jellegű gyakorlatok nélkülözhetetlen eszköze a megfelelő testsémák, a téri tájékozódó képesség, a ritmusérzék és egyensúlyozó képesség alapjainak kialakítása. Ezek a képességek nemcsak a közvetlen mozgástanulás és -fejlesztés kellékei, hanem közvetett idegrendszeri hatásukon keresztül a kognitív területek fejlesztését is szolgálják.

A játékos formában végrehajtott küzdőgyakorlatok komplex kondicionális és koordinációs fejlesztő hatása megmutatkozik a kitartás, a fizikai erő fejlődésén túl az ügyesség, a kognitív koordinációs képességek, a leleményesség, a helyzetfelismerő és -megoldó képesség terén. Kiemelten fejlődik továbbá a tanulók szociális érzéke, kifejeződik az egymás iránti tolerancia, hiszen a tevékenység közben folyamatosan változó helyzetekhez kell alkalmazkodni úgy, hogy nem határozható meg előre a küzdelem kimenetele. A pillanatnyi erőviszonyok nem feltétlenül döntenek a győztes javára, hiszen az ügyesség, leleményesség, kitartás és önuralom szintén nagy szerepet játszanak a játék kimenetelében. A tanulók változatos érintő játékokon keresztül ismerkednek meg a test-test elleni küzdelem alapjaival, a fizikai kontaktussal, melynek célja a fizikai kontaktus megszokása és természetessé válása.

Ezen szenzitív időszak mozgásformája az úszás – mint az egész életen át preventív, rekreációs, kondicionális jelleggel is alkalmazható tevékenység. Ekkor kezdődik a vízhez szoktatás, melynek keretében az esetleges gátlások türelmes és játékos formában oldhatók.

A testnevelési és népi játékok előtérbe helyezése teszi lehetővé, hogy később elsajátíthatók legyenek a labdajátékok és csapatsportok szabályrendszerei, jellegzetességei, technikai, taktikai alapjai. Az egyszerű játékokon keresztül kifejezésre kerülnek a személyes karakterek, jellemvonások, ezzel nagyban elősegítve a tanulók megismerését.

A korosztálynál feltétlenül figyelembe kell venni a koncentrációs képesség időbeli korlátozottságát. Az egyes tantervi követelmények kevésbé lehetnek egy-egy tanóra önálló fejezetei, inkább az egész tanéven át, többször, kisebb tételben ismétlődő elemek. Azt is szem előtt kell tartani, hogy az ismeretszerzés elsődlegesen vizuális jellegű és utánzáson alapul, ezáltal fokozott jelentősége van a bemutatásnak, a bemutattatásnak.

A gyógytestnevelés testgyakorlataiban – a korrekciós gimnasztika gyakorlatok mellett – hangsúlyosan jelenik meg a játékos mozgásformák, az utánzó kúszások és mászások, a testnevelési és népi játékok adaptív alkalmazása.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, a társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- az egyszerűbb mozgásformákat jól koordináltan hajtja végre, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtásában megfelelő szintű tagoltságot mutat.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése
- 2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása
- Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal
- A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötél-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései

A gyógytestnevelés-órán a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók megismerik és elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás és a helyes légzéstechnika kialakításához.

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése
- Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is)
- Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók
- Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése
- Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése
- Kúszó és mászó csapatjátékok
- Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában
- Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban
- Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával
- Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése

FOGALMAK
utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúszás, katonakúszás), irányváltoztatás, sorverseny, váltóverseny

A gyógytestnevelés-órán a kúszás és mászás feladatok a törzsizom erősítését szolgálják az egyszerű statikus utánzó mozgásoktól indulva a dinamikus, összetett kúszások-mászásokig, a korosztály számára megfelelő játékos formában.

TÉMAKÖR: Járások, futások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat), egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal

- Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás)
- Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra
- A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal
- Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással
- Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett
- Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal
- Folyamatos futások 4-6 percen keresztül

FOGALMAK
járás, utánzó járás, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, lépéshossz, perc, távtartás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás
A gyógytestnevelés-órán a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében.

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra, zenére
- Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le
- Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alaptechnikájának elsajátítása
- Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba
- Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével

FOGALMAK
felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés, méter, elugrási hely, leérkező hely, ritmus
A gyógytestnevelés-órán az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését.

TÉMAKÖR: Dobások, ütések
JAVASOLT ÓRASZÁM: 17 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben
- Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben
- Alsó dobás két kézzel társhoz
- Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben
- Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra
- Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre
- Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és mozgás közben

FOGALMAK
dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás, tenyeres oldal, fonák oldal
A gyógytestnevelés-órán a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása, a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása.

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;

- a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése
- A helyes testtartás tudatosítása
- A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése
- Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás, kézállást előkészítő gyakorlatok)
- Egyszerű támaszugrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása
- Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel
- Függésben alaplendület
- Mászókulcsolás megtanulása, mászási kísérletek (rúdon, kötélen)
- Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása
- Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó támasztávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban
- Statikus mellső, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal, láb- és kartartásokkal; utánzó függőállások
- Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó fogástávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal
- Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása

FOGALMAK

egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, „csikórugdalózás”, mászás, mászókulcsolás, vándormászás, bátorugrás, pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, felguggolás, alaplendület, madárfogás

A gyógytestnevelés-órán a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban.

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alaptechnikáinak elsajátítása
- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással
- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba
- Magasan (fej fölött) érkező labda két-, majd egykezes talajra pattintott átvétele (Manó röpi alapok)
- Ismerkedés a kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekkel (pl. lufival)
- A labdaérzék-fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések
- A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása

FOGALMAK
mellső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, labdaív, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés
A gyógytestnevelés-órán a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulása elősegíthető az izomzat, motoros képesség fejlesztésével. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása ajánlott, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése
- Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek elsajátítása, feladatainak gyakorlása
- A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása
- A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása
- Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer nélkül
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Néptánc – szabadon választható

- A tánc verbális és nem verbális (gesztus) rendszerének elsajátítása, valamint a csoport tagjaival való érintkezés szabályainak gyakorlása
- Az alakzatváltással, illetve párban megvalósuló népi játékokkal a test oldaliságára, valamint az alaklátásra vonatkozó ismeretek tudatosítása, a téri tájékozódó képesség fejlesztése
- Az énekléssel kísért játékok gyakorlása által a ritmustartás és ritmusérzékelés képességének fejlesztése

FOGALMAK

szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Ismerkedés a bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal
- Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása
- A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során
- A küzdőjátékok balesetmegelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül

FOGALMAK
húzások, tolások, önkontroll, sportszerű küzdelem, esések, lábérintések, kézérintések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt
A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 24 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;

- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése
- A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása
- Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák)
- Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása
- Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése
- Természetben űzhető sportágak megismerése (túrázás, síelés, korcsolyázás)

FOGALMAK
időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok, síelés, korcsolyázás, túrázás, tájékozódás, közlekedési szabályok, természetvédelem
A gyógytestnevelés-órán a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

TÉMAKÖR: Úszás (*Amennyiben adottak a feltételek.*)
JAVASOLT ÓRASZÁM: 0 óra
***Heti rendszerességgel, egész tanévben, lehetőleg két egymást követő évfolyamon. A megfelelő óraszám eléréséhez az alsó tagozaton lehetséges a tananyag átcsoportosítása. Ebben az esetben az úszás szempontjából egységesen kell kezelni az alsó tagozat óraszámait.**

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Az öltözői rend és az uszodai magatartás kialakítása
- A helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség fejlesztése
- Az állóképesség, a monotóniatűrés fejlesztése
- Az önbizalom és a mások iránti bizalom kialakítása, növelése
- A víz tulajdonságainak megismerése, valamint a vízmélységgel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók elsajátítása
- A vízben végzett játékok, mozgások megszerettetése
- A szárazföldön végzett rávezető és célgyakorlatok elsajátítása és helyes végrehajtása
- Vízhez szoktató gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása

- Vízhez szoktatás időszakában sikerélmény biztosítása
- Lebegések, merülések végrehajtása segítséggel és segítség nélkül
- Siklások elsajátítása hason, háton, deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- Egyszerű vízbeugrások (talpas ugrás) karikákba, lebegő tárgyak felett, segítséggel és segítség nélkül
- Egy választott úszásnem megtanulása és folyamatos gyakorlása
- A választott úszásnem lábtempójának gyakorlása deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- A választott úszásnem kartempójának gyakorlása
- A választott úszásnem kar- és lábtempójának, ritmusának összehangolása, gyakorlása
- Vízben végezhető játékok tanulása és végzése
- Segédeszközök felhasználásával a tanulási folyamat hatékonyságának növelése

FOGALMAK
csúszásveszély, lebegés, merülés, siklás, mélyvíz, levegővétel, vízbe fújás, talpas ugrás, kartempó, lábtempó, hátúszás, gyorsúszás, mellúszás, segítségnyújtás, úszódeszka, súlypontemelő bója, polifoam rúd.
A gyógytestnevelés-órán a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével lehetővé válik a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés
JAVASOLT ÓRASZÁM: A jogszabályokban és a helyi tantervben rögzítettnek megfelelően

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:
  - A helyes légzéstechnika elsajátítása
  - A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása
  - Egyszerűbb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos végrehajtása
  - A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül
  - A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása
  - Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés
  - Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok kiterjesztését szolgáló tevékenységek elsajátítása, végrehajtása
  - Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

FOGALMAK

helyes testtartás, testséma

1. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

Előkészítő és preventív mozgásformák

Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása.
A testrészek megnevezése.
A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése.
A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei.
Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyzete beállítása.
Az iskolatáska gerinckímélő hordása.
A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk.
A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete.
Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat.
Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése.. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva.

Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák

Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energiabefektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával.
A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.

Manipulatív természetes mozgásformák

A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete.
Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában.
A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés.

A sporteszközök szabadidős használata igénnyé és örömforrássá válása.

Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban
Feszes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása.
Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön.
Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban.
A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben.
A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban
A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.
Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban.
Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban
Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete.
Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kisjátékokban.
A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése.
A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása.
A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban
Az alapvető eséstechnikák felismerése, balesetmentes végrehajtása.
A tompítás mozdulatának végrehajtása esés közben.
A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése.
Törekvés arra, hogy a támadó- és védőmozgások az ellenfél mozgásaihoz igazodjanak.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben
Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról.
A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete.
A sporteszközök kreatív felhasználása a játéktevékenység során.
Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

- Vezényszavak ismerete, a rendgyakorlatok végrehajtása
- Az alapvető gimnasztikai alakformák követése.
- A tanuló tudjon alakzatokat felvenni és változtatni az utasításnak megfelelően
- Tudja teljesíteni utánzással a gimnasztikai feladatokat.

- Megfelelő kísérletek a kúszás, mászás, támasz és függés feladatainak teljesítésére
- Az alapvető mozgáskészségeket (járás, futás, ugrás, dobás, kúszás, mászás stb.) életkorának megfelelő szinten tudja végrehajtani.
- Gurulóátfordulás előre tanítói segítséggel
- Örömmel vegyen részt a testnevelési játékokban.

2. évfolyam

Ahogy az első önálló lépések, úgy az 2. évfolyamon megélt testnevelésórák is meghatározóak a gyermek életében. Életkori sajátosság az ismeretszerzés, az alkotás, az önkifejezés és nem utolsósorban az örömérzet mozgáson keresztüli kifejeződése, megvalósulása. A tanulók már az első tanórákon megismerik a testkultúra alapjait: az öltözői és teremrend, a tiszta és megfelelő sportfelszerelés nélkülözhetetlenségét, az alapvető higiéniai követelményeket. Ezek az ismeretek ebben a szakaszban válnak a gyermek szokásrendjévé, mellyel a kulturális tudatosság kompetenciái kialakulnak. Az óra szervezési kereteit adják az egyszerű rendgyakorlatok, melyeken keresztül a tanulók megismerik és megtapasztalják a közösségben történő alkalmazkodás, a tolerancia és önfegyelem szociokulturális jelentőségét, ezzel megalapozva a következő iskolai szakaszok társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái eredményes kialakításának lehetőségét.

A testnevelés kerettanterv a korosztály számára a mozgásműveltség területén kiemelten fontosnak tartja az alapvető helyváltoztató mozgások (járások, futások, szökdelések, ugrások, kúszások, mászások), a manipulatív tevékenységformák (dobások, ütések, labdás gyakorlatok) sokféle formában és eszközzel történő fejlesztését. A kivitelezést az egyszerűség és könnyű megvalósíthatóság jellemzi. A gyakorlás során a versengéssel és egyéni megmérettetéssel szemben elsősorban a játékosság kerül előtérbe. Hangsúlyosak az alkalmanként változó, véletlenszerűen kialakított csapatban történő játékos mozgásformák, ahol a különböző egyéni képességek kiegészítik egymást, így jelentősen csökken a kudarcélmény lehetősége. Ennek megvalósításában kiemelt szerep jut a Kölyök Atlétikai Program eszközrendszerének és módszertanának.

Az egyszerű gimnasztika és torna jellegű gyakorlatok nélkülözhetetlen eszköze a megfelelő testsémák, a téri tájékozódó képesség, a ritmusérzék és egyensúlyozó képesség alapjainak kialakítása. Ezek a képességek nemcsak a közvetlen mozgástanulás és -fejlesztés kellékei, hanem közvetett idegrendszeri hatásukon keresztül a kognitív területek fejlesztését is szolgálják.

A játékos formában végrehajtott küzdőgyakorlatok komplex kondicionális és koordinációs fejlesztő hatása megmutatkozik a kitartás, a fizikai erő fejlődésén túl az ügyesség, a kognitív koordinációs képességek, a leleményesség, a helyzetfelismerő és -megoldó képesség terén. Kiemelten fejlődik továbbá a tanulók szociális érzéke, kifejeződik az egymás iránti tolerancia, hiszen a tevékenység közben folyamatosan változó helyzetekhez kell alkalmazkodni úgy, hogy nem határozható meg előre a küzdelem kimenetele. A pillanatnyi erőviszonyok nem feltétlenül döntenek a győztes javára, hiszen az ügyesség, leleményesség, kitartás és önuralom szintén nagy szerepet játszanak a játék kimenetelében. A tanulók változatos érintő játékokon keresztül ismerkednek meg a test-test elleni küzdelem alapjaival, a fizikai kontaktussal, melynek célja a fizikai kontaktus megszokása és természetessé válása.

Ezen szenzitív időszak mozgásformája az úszás – mint az egész életen át preventív, rekreációs, kondicionális jelleggel is alkalmazható tevékenység. Ekkor kezdődik a vízhez szoktatás, melynek keretében az esetleges gátlások türelmes és játékos formában oldhatók.

A testnevelési és népi játékok előtérbe helyezése teszi lehetővé, hogy később elsajátíthatók legyenek a labdajátékok és csapatsportok szabályrendszerei, jellegzetességei, technikai, taktikai alapjai. Az egyszerű játékokon keresztül kifejezésre kerülnek a személyes karakterek, jellemvonások, ezzel nagyban elősegítve a tanulók megismerését.

A korosztálynál feltétlenül figyelembe kell venni a koncentrációs képesség időbeli korlátozottságát. Az egyes tantervi követelmények kevésbé lehetnek egy-egy tanóra önálló fejezetei, inkább az egész tanéven át, többször, kisebb tételben ismétlődő elemek. Azt is szem előtt kell tartani, hogy az ismeretszerzés elsődlegesen vizuális jellegű és utánzáson alapul, ezáltal fokozott jelentősége van a bemutatásnak, a bemutattatásnak.

A gyógytestnevelés testgyakorlataiban – a korrekciós gimnasztika gyakorlatok mellett – hangsúlyosan jelenik meg a játékos mozgásformák, az utánzó kúszások és mászások, a testnevelési és népi játékok adaptív alkalmazása.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, a társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- az egyszerűbb mozgásformákat jól koordináltan hajtja végre, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtásában megfelelő szintű tagoltságot mutat.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, végrehajtásának megismerése
- 2-4 ütemű szabad-, társas és kézi szergyakorlatok bemutatás utáni pontos és rendszeres végrehajtása
- Alakzatok megismerése (oszlop-, sor-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) és alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kézi szergyakorlatokkal
- A biológiailag helyes testtartás és testséma kialakulását elősegítő gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása

FOGALMAK

menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötél-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései

A gyógytestnevelés-órán a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók megismerik és elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás és a helyes légzéstechnika kialakításához.

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások

JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A kúszások, mászások alapvető balesetvédelmi szabályainak megismerése
- Kúszások, mászások ellentétes, majd azonos oldali kar-láb használattal előre, hátra, oldalra vagy egyéb meghatározott útvonalon, különböző támasztávolságokkal és mozgássebességgel (pl. lassított vagy szaggatott mozdulatokkal is)
- Utánzó mozgások játékos formában; utánzó fogók
- Testséma, térbeli tájékozódó képesség és szem-kéz-láb koordináció fejlesztése
- Izomerő és mozgáskoordináció fejlesztése
- Kúszó és mászó csapatjátékok
- Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó és mászó feladatokkal játékos formában
- Vízszintes felületeken, ferde vagy függőleges tornaszereken való mászások, átmászások különböző irányokban
- Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával
- Egyszerű akadálypályák feladatainak teljesítése

FOGALMAK
utánzó gyakorlatok, kúszások-mászások kifejezései (pl.: medvejárás, rákjárás, pókjárás, fókakúszás, katonakúszás), irányváltoztatás, sorverseny, váltóverseny

A gyógytestnevelés-órán a kúszás és mászás feladatok a törzsizom erősítését szolgálják az egyszerű statikus utánzó mozgásoktól indulva a dinamikus, összetett kúszások-mászásokig, a korosztály számára megfelelő játékos formában.

TÉMAKÖR: Járások, futások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Járások egyenes vonalon előre, hátra, oldalra, különböző alakzatokban (pl. cikcakk alakban, körben) és fordulatokkal (negyed-, fél-, egészfordulat), egyenletes vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal, nyújtott és hajlított könyökkel, különböző szimmetrikus kartartásokkal

- Járások mély és magas súlyponti helyzetekben (törpejárás, óriásjárás), valamint egyéb utánzó formákban (pl. tyúklépés, lopakodó járás, pingvinjárás)
- Járások sarkon, talp élén, lábujjhegyen, előre-hátra-oldalra
- A Kölyökatlétika futásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Saroklendítés, térdemelés futás közben karlendítés nélkül és karlendítéssel, szimmetrikus kartartásokkal
- Sor- és váltóversenyek párban és csapatban, szemből és hátulról történő váltással
- Futások 5-6 m-re elhelyezett 10-20 cm-es akadályok felett
- Állórajt indulások hangjelre, különböző testhelyzetekből
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal és íven egyenletes tempóban és ritmussal
- Folyamatos futások 4-6 percen keresztül

FOGALMAK
járás, utánzó járás, futás, mozgásirány, állórajt, rajtjel, kartartás, lendítés, hajlítás, szabály, sebesség, váltás, lépéshossz, perc, távtartás, térdemeléssel futás, saroklendítéssel futás
A gyógytestnevelés-órán a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében.

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A Kölyökatlétika ugrásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Helyben szökdelések páros zárt lábbal és különböző terpeszekben tapsra, zenére
- Szökdelések két lábon előre-hátra-oldalra, ugrások kisebb, 10-20 cm-es magasságú felületekre fel és le
- Sasszé, oldalazó és indiánszökdelés alaptechnikájának elsajátítása
- Ugrások, szökdelések páros és egy lábon egyenlő és változó távolságra elhelyezett célterületekbe, sportlétrába
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból ülésbe, guggolásba érkezéssel 30-40 cm-es szivacsra
- Elugrások egy lábról maximum 5 m nekifutásból, guggolásba érkezéssel homokba
- Páros lábról felugrások céltárgyak érintésével

FOGALMAK
felugrás, elugrás, indiánszökdelés, sasszé, galopp, oldalazó szökdelés, méter, elugrási hely, leérkező hely, ritmus
A gyógytestnevelés-órán az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését.

TÉMAKÖR: Dobások, ütések
JAVASOLT ÓRASZÁM: 17 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A Kölyökatlétika dobásokat előkészítő és rávezető gyakorlatai, versenyformái
- Könnyű labda fogása két kézzel, egyszerű karmozgások kézben a labdával, helyben és haladás közben
- Labda feldobása és elkapása helyben és járás közben
- Alsó dobás két kézzel társhoz
- Labda gurítása társnak fekvésben, ülésben
- Kétkezes mellső lökés, hajítás ülésben, térdelésben és állásban társhoz vagy célra
- Könnyű labda gurítása, terelése floorball-, teniszütő, tornabot vagy egyéb eszköz (pl. kézben lévő labda) segítségével társhoz vagy célfelületre
- Labda dobása, gurítása és elkapása társsal vagy csoportban, helyben és mozgás közben

FOGALMAK
dobás, gurítás, lökés, hajítás, terelés, ütés, célfelület, dobásirány, ütőfogás, tenyeres oldal, fonák oldal
A gyógytestnevelés-órán a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása, a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása.

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;

- a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tér-, izom- és egyensúlyérzék fejlesztése
- A helyes testtartás tudatosítása
- A ritmus és mozgás összhangjának megteremtése
- Egyszerű talajgyakorlati elemek elsajátítása és esztétikus bemutatása (gurulóátfordulás előre, hátra, tarkóállás, bátorugrás, mérlegállás, kézállást előkészítő gyakorlatok)
- Egyszerű támaszugrások és rávezető gyakorlataik elsajátítása, végrehajtása
- Akadálypályák leküzdése magasságokhoz, mélységekhez alkalmazkodó mozgáscselekvésekkel
- Függésben alaplendület
- Mászókulcsolás megtanulása, mászási kísérletek (rúdon, kötélen)
- Statikus támaszgyakorlatok gyakorlása mellső, oldalsó és hátsó támaszban különböző testrészek használatával, különböző kar- és lábtartásokkal kivitelezett egyensúlyi helyzetekben, valamint egyéb utánzó támaszgyakorlat végrehajtása
- Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba haladással, fel- és lelépéssel, állandó támasztávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban
- Statikus mellső, hátsó és oldalsó függőállások, majd függések különböző fogásmódokkal, láb- és kartartásokkal; utánzó függőállások
- Dinamikus függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó fogástávolságokkal, egyenletes sebességgel, ritmussal
- Egyszerű statikus és dinamikus egyensúlyozási gyakorlatok végrehajtása

FOGALMAK

egyensúly, támasz, függés, függőállás, gurulás, gurulóátfordulás, mérlegállás, tarkóállás, „csikórugdalózás”, mászás, mászókulcsolás, vándormászás, bátorugrás, pókjárás, rákjárás, fókajárás, medvejárás, sántaróka-járás, nyúlugrás, térdelés, felguggolás, alaplendület, madárfogás

A gyógytestnevelés-órán a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban.

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Kézzel és lábbal, helyben és haladással történő labdavezetési módok alaptechnikáinak elsajátítása
- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, gurítási, dobási, rúgási és elkapási feladatok a távolság variálásával, helyben, önállóan, majd társak bevonásával különböző testhelyzetekben és különböző irányokba történő mozgással
- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal, egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba
- Magasan (fej fölött) érkező labda két-, majd egykezes talajra pattintott átvétele (Manó röpi alapok)
- Ismerkedés a kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájával, az érintőfelületek tudatosítása könnyített szerekkel (pl. lufival)
- A labdaérzék-fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések
- A labdás alaptechnikák vezető műveleteinek tudatosítása

FOGALMAK
mellső átadás, felső átadás, alsó átadás, egy- és kétkezes átadás, labdavezetés, labdaelkapás, labdakezelés, labdaív, pattintó érintés, gurítás, bekísérés, görgetés
A gyógytestnevelés-órán a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulása elősegíthető az izomzat, motoros képesség fejlesztésével. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása ajánlott, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása
- Egyszerű fogó- és futójátékok által a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, a játéktér határainak érzékelése
- Az elsősorban statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, mély súlyponti helyzetben történő elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek elsajátítása, feladatainak gyakorlása
- A népi játékokon keresztül a közösségi élmény megtapasztalása, a nemi szerepek gyakorlása
- A végtagok helyzetének, az izmok feszültségi állapotának, valamint az egész test érzékelését, az egyensúlyozó képességet fejlesztő szoborjátékok, utánzó játékok, egyéb népi játékok, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok gyakorlása
- Statikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő, változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó – célzó játékok rendszeres alkalmazása
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek) által
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák játékos formájú gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer nélkül
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Néptánc – szabadon választható

- A tánc verbális és nem verbális (gesztus) rendszerének elsajátítása, valamint a csoport tagjaival való érintkezés szabályainak gyakorlása
- Az alakzatváltással, illetve párban megvalósuló népi játékokkal a test oldaliságára, valamint az alaklátásra vonatkozó ismeretek tudatosítása, a téri tájékozódó képesség fejlesztése
- Az énekléssel kísért játékok gyakorlása által a ritmustartás és ritmusérzékelés képességének fejlesztése

FOGALMAK

szabályjátékok, népi és körjátékok, utánzó játékok, fogójátékok statikus és dinamikus akadályokkal, ugróiskola, sorverseny, váltóverseny.

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Ismerkedés a bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékos, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatokkal
- Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- Küzdelemre képessé tevő egyszerű technikák koordinációs fejlődésmenetének megfelelő végrehajtása
- A saját és az ellenfél erejének felbecsülése egyszerű páros és csoportos küzdőfeladatok során
- A küzdőjátékok balesetmegelőzési szabályainak, a sportszerű küzdés szemléletének megismerése
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül

FOGALMAK
húzások, tolások, önkontroll, sportszerű küzdelem, esések, lábérintések, kézérintések, asszertivitás, közvetlen kontakt, pillanatnyi kontakt
A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 24 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;

- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak megismerése
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak megismerése
- A szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak elsajátítása
- Szabadtéri népi játékok elsajátítása (fogójátékok, ugróiskolák)
- Szabadtéri testnevelési játékok elsajátítása
- Gördülő mozgásformák és téli játékok (roller, kerékpár; hógolyózás, szánkó) megismerése
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése
- Természetben űzhető sportágak megismerése (túrázás, síelés, korcsolyázás)

FOGALMAK
időjárás, öltözködés, szabadtéri foglalkozások, téli játékok, nyári játékok, síelés, korcsolyázás, túrázás, tájékozódás, közlekedési szabályok, természetvédelem
A gyógytestnevelés-órán a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

TÉMAKÖR: Úszás (*Amennyiben adottak a feltételek.*)
JAVASOLT ÓRASZÁM: 0 óra
***Heti rendszerességgel, egész tanévben, lehetőleg két egymást követő évfolyamon. A megfelelő óraszám eléréséhez az alsó tagozaton lehetséges a tananyag átcsoportosítása. Ebben az esetben az úszás szempontjából egységesen kell kezelni az alsó tagozat óraszámait.**

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Az öltözői rend és az uszodai magatartás kialakítása
- A helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség fejlesztése
- Az állóképesség, a monotóniatűrés fejlesztése
- Az önbizalom és a mások iránti bizalom kialakítása, növelése
- A víz tulajdonságainak megismerése, valamint a vízmélységgel kapcsolatos életvédelmi tudnivalók elsajátítása
- A vízben végzett játékok, mozgások megszerettetése
- A szárazföldön végzett rávezető és célgyakorlatok elsajátítása és helyes végrehajtása
- Vízhez szoktató gyakorlatok elsajátítása, gyakorlása

- Vízhez szoktatás időszakában sikerélmény biztosítása
- Lebegések, merülések végrehajtása segítséggel és segítség nélkül
- Siklások elsajátítása hason, háton, deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- Egyszerű vízbeugrások (talpas ugrás) karikákba, lebegő tárgyak felett, segítséggel és segítség nélkül
- Egy választott úszásnem megtanulása és folyamatos gyakorlása
- A választott úszásnem lábtempójának gyakorlása deszkával és deszka nélkül / eszközzel és eszköz nélkül
- A választott úszásnem kartempójának gyakorlása
- A választott úszásnem kar- és lábtempójának, ritmusának összehangolása, gyakorlása
- Vízben végezhető játékok tanulása és végzése
- Segédeszközök felhasználásával a tanulási folyamat hatékonyságának növelése

FOGALMAK
csúszásveszély, lebegés, merülés, siklás, mélyvíz, levegővétel, vízbe fújás, talpas ugrás, kartempó, lábtempó, hátúszás, gyorsúszás, mellúszás, segítségnyújtás, úszódeszka, súlypontemelő bója, polifoam rúd.
A gyógytestnevelés-órán a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével lehetővé válik a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés
JAVASOLT ÓRASZÁM: A jogszabályokban és a helyi tantervben rögzítettnek megfelelően

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:
  - A helyes légzéstechnika elsajátítása
  - A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása
  - Egyszerűbb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos végrehajtása
  - A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül
  - A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása
  - Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés
  - Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok kiterjesztését szolgáló tevékenységek elsajátítása, végrehajtása
  - Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

FOGALMAK

helyes testtartás, testséma

2. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

Előkészítő és preventív mozgásformák

Az alapvető tartásos és mozgásos elemek felismerése, pontos végrehajtása.
A testrészek megnevezése.
A fizikai terhelés és a fáradás jeleinek felismerése.
A szív és az izomzat működésének elemi ismeretei.
Különbségtétel a jó és a rossz testtartás között álló és ülő helyzetben, a medence középhelyzete beállítása.
Az iskolatáska gerinckímélő hordása.
A gyakorláshoz szükséges térformák ismerete gyors és célszerű kialakításuk.
A testnevelésórák alapvető rendszabályai, a legfontosabb veszélyforrásai, balesetvédelmi szempontjai ismerete.
Fegyelmezett gyakorlás és odafigyelés a társakra, célszerű eszközhasználat.
Az aktív-mozgásos relaxáció gyakorlatainak felismerése.. A mozgás és a nyugalom harmóniájának felfedezése önmagára és másokra vonatkoztatva.

Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák

Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások folyamatos végrehajtása egyszerű kombinációkban a tér- és energiabefektetés, valamint a mozgáskapcsolatok sokrétű felhasználásával.
A játékszabályok és a játékszerepek, illetve a játékfeladat alkalmazása.

Manipulatív természetes mozgásformák

A manipulatív természetes mozgásformák mozgásmintáinak végrehajtási módjainak, és a vezető műveletek tanulási szempontjainak ismerete.
Fejlődés az eszközök biztonságos és célszerű használatában.
A feladat-végrehajtások során pontosságra, célszerűségre, biztonságra törekvés.
A sporteszközök szabadidős használata igénnyé és örömforrássá válása.

Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban
Feszes tartással, esztétikus végrehajtásra törekedve 2-4 mozgásformából álló egyszerű tornagyakorlat bemutatása.
Stabilitás a dinamikus és statikus egyensúlyi helyzetekben talajon és emelt eszközökön.
Próbálkozás a zenei ritmus követésére különféle ritmikus mozgásokban egyénileg, párban és csoportban.
A párhoz, társakhoz történő térbeli alkalmazkodásra törekvés tánc közben.
A tanult tánc(ok) és játékok térformáinak megvalósítása.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban
A futó-, ugró- és dobóiskolai alapgyakorlatok végrehajtása, azok vezető műveleteinek ismerete.
Különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása változó körülmények között, illetve játékban.
Széleskörű mozgástapasztalat a Kölyökatlétika játékaiban.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban
Az alapvető manipulatív mozgáskészségek elnevezéseinek ismerete.
Tapasztalat azok alkalmazásában gyakorló és feladathelyzetben, sportjáték-előkészítő kisjátékokban.
A játékfeladat megoldásából és a játékfolyamatból adódó öröm, élmény és tanulási lehetőség felismerése.
A csapatérdek szerepének felismerése az egyéni érdekkel szemben, vagyis a közös cél fontosságának tudatosulása.
A sportszerű viselkedés néhány jellemzőjének ismerete.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban
Az alapvető eséstechnikák felismerése, balesetmentes végrehajtása.
A tompítás mozdulatának végrehajtása esés közben.
A mozgásának és akaratának gátlása, késleltetése.
Törekvés arra, hogy a támadó- és védőmozgások az ellenfél mozgásaihoz igazodjanak.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben
Használható tudás természetben végzett testmozgások előnyeiről és problémáiról.
A természeti környezetben történő sportolás néhány egészségvédelmi és környezettudatos viselkedési szabályának ismerete.
A sporteszközök kreatív felhasználása a játéktevékenység során.
Az időjárási körülményeknek megfelelően öltözködés okainak ismerete.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

- A tanuló ismerje, értse a vezényszavakat, és hajtsa végre a rendgyakorlatokat.

- Kövesse az alapvető gimnasztikai alapformákra épülő, egyszerű gimnasztikai gyakorlatokat.
- Tudjon elfogadhatóan rajtolni, futni, ugrani és dobni.
- Labdavezetés pattogtatással, labda feldobása és elkapása.
- Tudjon megfelelő kísérleteket bemutatni a kúszás, a mászás, a támasz és a függés feladatainak teljesítése során.
- A torna (jellegű) gyakorlatokat hajtsa végre kis segítséggel, biztonságosan és szép testtartással.
- 3-4 karhajlítás és nyújtás fekvőtámaszban, guruló átfordulás előre segítség nélkül
- Távolba dobás kislabdával
- Távolugrás kísérletek
- Örömmel vegyen részt a testnevelési játékokban.

3. évfolyam

A korosztályra továbbra is jellemző, hogy a különböző kognitív és affektív területek fejlődése a nagymértékű mozgásszükségletben is kifejeződik. A tanuló az előző időszakhoz képest már kialakult szokásrenddel rendelkezik, magabiztosabban mozog az oktatási környezetben, értelmi képességei jelentősen javultak. Az időszak fő célja, hogy átvezesse a diákokat a mozgásműveltség különböző sportágakban testet öltött formáinak elsajátításához.
Az alapmozgásoknál az egyszerű futó-ugró-dobó gyakorlatokban megjelennek azok a jellegzetes technikai elemek, amelyek a későbbiekben egy-egy összetettebb mozgás vezető műveletét alkotják. A gyakorlás során egyre nagyobb szerep jut az önálló csapatokban, csoportokban történő foglalkoztatásnak. A fejlesztésnek meghatározó formája a Kölyökatlétikában kialakított többállomásos feladatrendszer.
A testnevelési és népi játékok továbbra is kiemelten fontosak. A szabályaik gazdagodnak, térbeli, időbeli kiterjedésük növekszik, illetve kiegészülnek az egyes labdajátékok egyszerűsített, könnyített formáival, például a szivacskézilabdával, a zsinórlabdával, a mini kosárlabdával. A tanulók tevékenységét egyre kevésbé az öncélúság, mindinkább a kooperativitás igénye, a társakkal történő együttműködés lehetőségének felismerése jellemzi. A csapatalakításoknál – a tanulói esélyegyenlőség figyelembevételével – teret kap az önállóság**.**
A torna mozgásanyagát megalapozó egyszerű mozgásformák szenzitív időszaka ez. A gurulások, fordulatok, forgások, támasz- és függőhelyzetek, valamint az egyensúlyi elemek könnyen taníthatók, a kedvező testarányok, a relatíve kis testtömeg, illetve az ízületi rendszer plasztikussága révén könnyen taníthatók. Ennek eredményeként a későbbiekben jelentkező természetes gátlások mértéke jelentősen csökkenthető.
A küzdőgyakorlatokra továbbra is a játékos formájú társas küzdelmek jellemzőek, közvetlen és pillanatnyi kontaktussal, melyek kiválóan fejlesztik az egyensúlyozás, a tér és távolság érzékelés képességét, valamint a ritmusképességet. Emellett az asszertivitás megőrzése és fejlesztése mellett továbbra is kiemelten fontos a társak tisztelete, megbecsülése, egymás elfogadása.
A 3.évfolyamon, a prevenciós szemlélet megvalósításaként, fokozottan ügyelni kell a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gimnasztikai gyakorlatok rendszeres alkalmazására, a törzsizomzat erősítését elősegítő utánzó természetes mozgások beépítésére a különböző témakörök tartalmi elemeibe.
A gyógytestnevelés testgyakorlatainak végrehajtása során a tanulókban kialakul a korrekciós gimnasztika gyakorlatok precíz, pontos végrehajtása iránti igény. Emellett tudatosul, hogy mely testgyakorlatok segítik, illetve gátolják elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltoztatását.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- a sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- különböző mozgásai jól koordináltak, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtása jól tagolt.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete

- 2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal
- A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása
- Légzőgyakorlatok végrehajtása
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása
- A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése
- Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok zenére

FOGALMAK
menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötél-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései
A gyógytestnevelés-órán a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához.

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása
- Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával
- Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken
- A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal

- Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások
- Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken
- Akadálypályák leküzdése
- Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok
- Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken

FOGALMAK
függőleges, vízszintes, akadálypálya, páros feladatok, csapatfeladatok, mászás fel-le, függés
A gyógytestnevelés-órán a kúszások és mászások mozgásanyagából a tanulók képességeihez mérten összetett gyakorlatsorokat alakíthatunk ki akadálypályák segítségével, vagy különböző szerekkel, illetve társsal vagy társakkal együtt alkalmazva, a törzsizomzat megerősítéséhez.

TÉMAKÖR: Járások, futások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 21 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba, vegyes és aszimmetrikus kartartásokban
- Járások egyensúlyvesztő feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal)
- Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben
- A Kölyökatlétika eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása
- Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva
- Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal
- Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva
- Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett
- Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással
- 30 m síkfutás sávban az állórajt szabályai szerint lendületes átfutással a célvonalon időre
- Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven, állandó vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal
- Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójátékok közben

– Folyamatos futások 6-8 percen keresztül

FOGALMAK
futó ritmus, futó tempó, tempótartás, vezényszó, célvonal, futósáv, másodperc, sprint – vágta futás, oldalazó futás, keresztlépés
A gyógytestnevelés-órán a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében.

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
– A Kölyökatlétika eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása
– Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel
– Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával, páros zárt és egy lábon ugrókötélhajtás közben
– Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga)
– Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel
– Távolugrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba
– Magasugrás szemből és oldalról, 3-5 lépés lendületszerzéssel történő felugrások egy lábról növekvő magasságra
– Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve

FOGALMAK
lendületszerzés, ismétlésszám, ugrókötélhajtás, ütem, elugró sáv, centiméter, talajra érkezés, elugró láb, lendítő láb, átlépő technika, optimális sebesség, kísérletszám
A gyógytestnevelés-órán az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését.

TÉMAKÖR: Dobások, ütések
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A Kölyökatlétika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása
- Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézből kézbe társnak
- Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel
- Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra
- A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben
- Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda, sípoló rakéta hajítása haránterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra
- Füles labda, gumidiszkosz, szoknyás labda, karika vetése egy kézzel oldal- és haránterpeszből célra
- Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célra ütése
- Floorball, asztalitenisz, tollaslabda ütésmozdulatainak gyakorlása
- Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása
- Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva

FOGALMAK
egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, tenyeres ütés, fonák ütés, csapóütés, labda terelése
A gyógytestnevelés-órán a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása. Ajánlott a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása.

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 21 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése

- A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása
- Az önfegyelem megteremtése a saját gátlások legyőzésében
- A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása
- Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével
- Zsugorfejállás elsajátítása
- Kézállási kísérletek végrehajtása segítségadással, falnál és önállóan
- Kézenátfordulás oldalra kísérletek végrehajtása
- Egyszerű támaszugrások és függőleges repülés végrehajtása
- Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal
- Egyszerű támaszgyakorlatok kivitelezése talajon, tornapadon, zsámolyon, ugrószekrényen, bordásfalon és más, támaszhelyzetet biztosító tornaszeren
- Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba, akadályokon történő haladással, fel- és lelépéssel, állandó és változó támasztávolságokkal, egyenletes és változó sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban, hordással vagy anélkül
- Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, talajra rajzolt vonalon helyváltoztatással és eltérő irányokba, valamint tornaszereken, a munkafelület folyamatos szűkítésével
- Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon
- Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó vagy változó fogástávolságokkal, egyenletes vagy változó sebességgel, ritmussal
- Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen) elsajátítása fokozódó gyorsasággal
- Összerendezett, alkalmazkodó mozgások folyamatos végrehajtása akadálypálya leküzdése során
- Egyéni, páros, társas egyensúly és gúla jellegű gyakorlatok végrehajtása
- A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között
- Az ízületi mozgékonyság képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása

FOGALMAK
tarkóállás, kézállás, zsugorfejállás, kézenátfordulás oldalra, hajlékonyság, harántspárga, oldalspárga, híd, bakugrás, függőleges repülés, kéztámasz, segítségadás, akarat
A gyógytestnevelés-órán a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával, a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban.

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;

- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikusan változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével
- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkezes gurítási, dobási, valamint a lábfej különböző részeivel rúgási feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba
- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba
- A labdaérzéket fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkényszer melletti feladatmegoldások bekapcsolása
- A labdás alaptechnikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával)
- Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikusan változó mozgást végző célfelületre
- Kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájának elsajátítása, az érintőfelületek tudatos használata egyszerű egyéni és páros gyakorlatokban, különböző méretű és tömegű szerekkel (pl. lufival, különböző méretű gumilabdával, röplabdával)

FOGALMAK
belső, külső, teljes csüd, dekázás, alkalmazkodás, figyelemmegosztás, társak megjátszása, alacsony és magas labdavezetés, kosárérintés, alkarérintés, szemkontaktus, érintőfelület
A gyógytestnevelés-órán a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulását elősegíti az izomzat, a motoros képesség fejlesztése. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása történik meg, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 19 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;

- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- Dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér határainak érzékelése
- A statikus és dinamikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban a mély súlyponti helyzetben történő irányváltoztatások, elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek tudatos alkalmazása
- A végtagok helyzetváltoztatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánzó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által
- Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő – változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó célzó játékok rendszeres alkalmazása egyéni, páros és csoportos formában
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek, társkimentő fogójátékok) által
- Sportjátékok labda nélküli előkészítő jellegű mozgásainak gyakorlása, védőként az érintő távolság megtartása, oldalirányú mozgások keresztlépés nélküli megvalósítása
- A támadó és védő szerepek kialakítását elősegítő páros és csoportos versengő játékok
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer bekapcsolásával
- Labdafedezés gyakorlása 1-1 elleni labdabirtoklásra épülő játékokban
- Célfelület nélküli emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal
- Célfelület nélküli emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek tudatosítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai)
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Néptánc – szabadon választható

- Szerep- és párválasztó játékok által a kör- és páros táncok előkészítése
- A körív mentén haladó lent- és fenthangsúlyos gyakorlatok (járás, futás, rida), a csárdásmotívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) elsajátítása

- A táncokban a csárdásmotívumok és mozgáselemek változatainak alkalmazása szabad improvizáció során
- A táncokban az egyes ugrástechnikák közötti különbségek felismerése, a 2/4-es lüktetésű zene hangsúlyainak érzékelése, alkalmazása a mozgásvégrehajtásban

FOGALMAK
támadó és védő szerep, pontszerző játék, célzó játék, kisjátékok, célfelület, szélességi mozgás, elszakadás a védőtől, passzsáv, együttműködés, csapatszellem, érintő távolság
A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 17 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása
- A bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása
- Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül
- Birkózó jellegű mozgásformák, illetve a grundbirkózás játékszabályainak ismerete, tudatos törekvés azok betartására a páros küzdelmekben
- A test súlypontjának a talajhoz közeli kiinduló helyzeteiből (pl. ülésből, guggolásból) induló, előre, oldalra, hátra történő eséstechnikák, gördülések gyakorlása, vezető műveleteinek, balesetmentes végrehajtásuk kulcsmozzanatainak tudatosítása

- Távolság- és térérzékelés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával
- Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával

FOGALMAK
ellenfél tisztelete, felelősség, tompítás, esések, gördülések, grundbirkózás, mögé kerülés, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés, önuralom, kitartás
A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavallt küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak tudatosítása
- A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda, görkorcsolya, lovaglás)
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal
- A megtanult természetben űzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése (túrázás, síelés, korcsolyázás)

FOGALMAK
görkorcsolyázás, sportöltözet, ütős játékok, lovaglás
A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A tanulók legyenek képesek kiválasztani a számukra adekvát testedzési formát.

TÉMAKÖR: Úszás *(Amennyiben adottak a feltételek.)*
JAVASOLT ÓRASZÁM: 0 óra
***Heti rendszerességgel, egész tanévben, lehetőleg két egymást követő évfolyamon. A megfelelő óraszám eléréséhez az alsó tagozaton lehetséges a tananyag átcsoportosítása. Ebben az esetben az úszás szempontjából egységesen kell kezelni az alsó tagozat óraszámait.**

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése
- A vízben végzett játékok, úszások megszerettetése
- Lebegések, merülések végrehajtása segítség nélkül
- Siklások, lábtempók gyakoroltatása hason, háton
- A már tanult úszásnem/ek technikájának csiszolása, levegővétel rávezető gyakorlatai *(amennyiben az 1–2. osztályban tanult úszni)*
- Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása
- A folyamatos úszások távolságának fokozatos növelése
- Víz alatti úszások
- Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése

FOGALMAK
felfekvés, csípőemelés, váltóverseny, levegővétel hátra fordulással, fejesugrás
A gyógytestnevelés-órán a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése történik.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés
JAVASOLT ÓRASZÁM: A jogszabályokban és a helyi tantervben rögzítettnek megfelelően[1]

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

[1] A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30–50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére;
  ▪

3. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

Előkészítő és preventív mozgásformák
Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is.
Önálló pulzusmérés.
A levezetés helyének és preventív szerepének megértése.
A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete.
A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása.
Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.
A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása.
A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén.
Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.

Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák
Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal.
A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.
A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.

Manipulatív természetes mozgásformák
A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel.
A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése.
A pontosság, célszerűség és biztonság igénnyé válása.
A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.

Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban
Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is.
A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.

Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során.
Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet.
A tempóváltozások érzékelése és követése.
A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban
A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.
A 3 lépéses dobóritmus ismerete.
A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.
Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete.
A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban
A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.
Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.
Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése.
Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.
A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés.
A sportszerű viselkedés értékké válása.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban
Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban.
Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.
A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása.
A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása.
A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés.
Az saját agresszió kezelése.
Az önvédelmi feladatok céljának megértése.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben
Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.
A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.
A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során.
A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

- A tanuló ismerje, értse a vezényszavakat, és hajtsa végre a rendgyakorlatokat.
- Részvétel a közös gimnasztikában.
- Kötélmászási kísérletek.
- A futás, az ugrás és a dobás feladatok elfogadható végrehajtása.

- Kövesse az alapvető gimnasztikai alapformákra épülő, egyszerű gimnasztikai gyakorlatokat.
- Gyorsfutások. Kötetlen tartós futás az egyéni képességeknek megfelelő szinten.
- Tudjon elfogadhatóan rajtolni, futni, ugrani és dobni.
- Tudjon megfelelő kísérleteket bemutatni a kúszás, a mászás, a támasz és a függés feladatainak teljesítése során.
- A torna (jellegű) gyakorlatokat hajtsa végre kis segítséggel, biztonságosan és szép testtartással.
- Gurulóátfordulás előre és hátra (kísérletek).
- A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.

4. évfolyam

A korosztályra továbbra is jellemző, hogy a különböző kognitív és affektív területek fejlődése a nagymértékű mozgásszükségletben is kifejeződik. A tanuló az előző időszakhoz képest már kialakult szokásrenddel rendelkezik, magabiztosabban mozog az oktatási környezetben, értelmi képességei jelentősen javultak. Az időszak fő célja, hogy átvezesse a diákokat a mozgásműveltség különböző sportágakban testet öltött formáinak elsajátításához.
Az alapmozgásoknál az egyszerű futó-ugró-dobó gyakorlatokban megjelennek azok a jellegzetes technikai elemek, amelyek a későbbiekben egy-egy összetettebb mozgás vezető műveletét alkotják. A gyakorlás során egyre nagyobb szerep jut az önálló csapatokban, csoportokban történő foglalkoztatásnak. A fejlesztésnek meghatározó formája a Kölyökatlétikában kialakított többállomásos feladatrendszer.
A testnevelési és népi játékok továbbra is kiemelten fontosak. A szabályaik gazdagodnak, térbeli, időbeli kiterjedésük növekszik, illetve kiegészülnek az egyes labdajátékok egyszerűsített, könnyített formáival, például a szivacskézilabdával, a zsinórlabdával, a mini kosárlabdával. A tanulók tevékenységét egyre kevésbé az öncélúság, mindinkább a kooperativitás igénye, a társakkal történő együttműködés lehetőségének felismerése jellemzi. A csapatalakításoknál – a tanulói esélyegyenlőség figyelembevételével – teret kap az önállóság**.**
A torna mozgásanyagát megalapozó egyszerű mozgásformák szenzitív időszaka ez. A gurulások, fordulatok, forgások, támasz- és függőhelyzetek, valamint az egyensúlyi elemek könnyen taníthatók, a kedvező testarányok, a relatíve kis testtömeg, illetve az ízületi rendszer plasztikussága révén könnyen taníthatók. Ennek eredményeként a későbbiekben jelentkező természetes gátlások mértéke jelentősen csökkenthető.
A küzdőgyakorlatokra továbbra is a játékos formájú társas küzdelmek jellemzőek, közvetlen és pillanatnyi kontaktussal, melyek kiválóan fejlesztik az egyensúlyozás, a tér és távolság érzékelés képességét, valamint a ritmusképességet. Emellett az asszertivitás megőrzése és fejlesztése mellett továbbra is kiemelten fontos a társak tisztelete, megbecsülése, egymás elfogadása.
A megfelelő vízbiztonság kialakítása után ebben a szakaszban nyílik lehetőség a tanulók számára kedvező úszásnem(ek) megtanítására, megtanulására és egyben kondicionális eszközként történő felhasználására.
A 3–4. évfolyamon, a prevenciós szemlélet megvalósításaként, fokozottan ügyelni kell a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását szolgáló gimnasztikai gyakorlatok rendszeres

alkalmazására, a törzsizomzat erősítését elősegítő utánzó természetes mozgások beépítésére a különböző témakörök tartalmi elemeibe.
A gyógytestnevelés testgyakorlatainak végrehajtása során a tanulókban kialakul a korrekciós gimnasztika gyakorlatok precíz, pontos végrehajtása iránti igény. Emellett tudatosul, hogy mely testgyakorlatok segítik, illetve gátolják elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltoztatását.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult mozgásformákat összefüggő cselekvéssorokban, jól koordináltan kivitelezi;
- a tanult mozgásforma könnyed és pontos kivitelezésének elsajátításáig fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- a sporttevékenysége során a szabályok betartására törekszik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- megfelelő motoros képességszinttel rendelkezik az alapvető mozgásformák viszonylag önálló és tudatos végrehajtásához;
- olyan szintű relatív erővel rendelkezik, amely lehetővé teszi összefüggő cselekvéssorok kidolgozását, az elemek közötti összhang megteremtését.

MOZGÁSKÉSZSÉG-KIALAKÍTÁS – MOZGÁSTANULÁS

- az alapvető mozgásformákat külsőleg meghatározott ritmushoz, társak mozgásához igazított sebességgel és dinamikával képes végrehajtani;
- különböző mozgásai jól koordináltak, a hasonló mozgások szimultán és egymást követő végrehajtása jól tagolt.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben;
- a versengések és a versenyek tudatos szereplője, a közösséget pozitívan alakító résztvevő;
- felismeri a sportszerű és sportszerűtlen magatartásformákat, betartja a sportszerű magatartás alapvető szabályait.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- felismeri a különböző veszély- és baleseti forrásokat, elkerülésükhöz tanári segítséget kér;
- ismeri a keringési, légzési és mozgatórendszerét fejlesztő alapvető mozgásformákat;
- tanári irányítással, ellenőrzött formában végzi a testnevelés – számára nem ellenjavallt – mozgásanyagát;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- az öltözködés és a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;

- megismeri az életkorának megfelelő sporttáplálkozás alapelveit, képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen tápanyagforrások között.

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának ismerete
- 2-4 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő, pontos és rendszeres kivitelezése. Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszergyakorlatokkal
- A biológiailag helyes testtartást és testsémát kialakító gyakorlatok végrehajtása önállóan
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését szolgáló gyakorlatok helyes végrehajtása
- Légzőgyakorlatok végrehajtása
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása
- A szervezet általános bemelegítését szolgáló gyakorlatok megismerése
- Egyszerű gimnasztikai gyakorlatok zenére

FOGALMAK
menet- és futásgyakorlatok, oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat, botgyakorlat, babzsákgyakorlat, labdagyakorlat, karikagyakorlat, ugrókötél-gyakorlat, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, statikus gyakorlatelemek elnevezései
A gyógytestnevelés-órán a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához.

TÉMAKÖR: Kúszások és mászások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- mozgásműveltsége szintjénél fogva pontosan hajtja végre a keresztező mozgásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A kúszások, mászások alapvető balesetmegelőzési szabályainak következetes betartása
- Kúszások, mászások, átbújások párban és csapatban fizikai kontaktus nélkül a társ(ak) mozgásával azonos vagy eltérő formában, fizikai kontaktussal kooperatív jelleggel, szerek használatával
- Utánzó mozgások játékos formában, különböző tornaszereken
- A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése
- Izomerő- és mozgáskoordináció-fejlesztés mászó feladatokkal
- Különböző vízszintes tornaszereken, rézsútos felületen és/vagy függőleges irányba történő kúszások, mászások
- Törzsizom-erősítés az utánzó mozgások játékos felhasználásával, különböző tornaszereken
- Akadálypályák leküzdése
- Egyéni, páros és csapatversenyek, játékok
- Sor- és váltóversenyek alkalmazása utánzó kúszó-mászó feladatokkal, játékos formában, különböző tornaszereken

FOGALMAK

függőleges, vízszintes, akadálypálya, páros feladatok, csapatfeladatok, mászás fel-le, függés

A gyógytestnevelés-órán a kúszások és mászások mozgásanyagából a tanulók képességeihez mérten összetett gyakorlatsorokat alakíthatunk ki akadálypályák segítségével, vagy különböző szerekkel, illetve társsal vagy társakkal együtt alkalmazva, a törzsizomzat megerősítéséhez.

TÉMAKÖR: Járások, futások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 21 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futását összerendezettség, lépésszabályozottság, ritmusosság jellemzi.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Járások előre, hátra, oldalra és váltakozó irányokba, vegyes és aszimmetrikus kartartásokban
- Járások egyensúlyvesztő feladatokkal (támadójárás, járás törzsfordításokkal, előre és oldalra hajlításokkal)
- Járások sarkon, talpéleken, lábujjhegyen, különböző irányba és forgás közben
- A Kölyökatlétika eszközeivel futófeladatok önálló gyakorlása és alkotása
- Saroklendítés, térdemelés futás közben síkon és kis akadályok felett, előre, hátra és oldalra karkörzésekkel kombinálva
- Oldalazó futás keresztlépésekkel, szimmetrikus kartartásokkal
- Sor- és váltóversenyek, szemből, hátulról és váltózónából történő váltással különböző feladatokkal kombinálva
- Futások 6-7 m-re elhelyezett akadályok felett
- Állórajt kisebb távolságra különböző hangjelekre, érintésre, vizuális jelekre indulással
- 30 m síkfutás sávban az állórajt szabályai szerint lendületes átfutással a célvonalon időre
- Folyamatos futás különböző terepen és feladatokkal játékos formában
- Futások különböző formában egyenesen, irányváltásokkal, fordulatokkal és íven, állandó vagy váltakozó lépéshosszal, ritmussal
- Futások párban és csoportban tempótartással és -váltással, gyors irány- és sebességváltással fogó- és kidobójátékok közben
- Folyamatos futások 6-8 percen keresztül

FOGALMAK
futó ritmus, futó tempó, tempótartás, vezényszó, célvonal, futósáv, másodperc, sprint – vágta futás, oldalazó futás, keresztlépés
A gyógytestnevelés-órán a járás-, futásgyakorlatok szakaszos végrehajtásával törekedni kell a tanulók állóképességének fejlesztésére. A tanulók megismerik és alkalmazzák az elváltozásuk, illetve betegségük szempontjából adekvát terhelés-pihenés arányt a járás- és futásgyakorlatok esetében.

TÉMAKÖR: Szökdelések, ugrások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a különböző ugrásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A Kölyökatlétika eszközeivel ugró és szökdelő feladatok önálló gyakorlása és alkotása
- Indiánszökdelés ellentétes és azonos karlendítéssel, sasszé és oldalazó szökdelések páros karlendítésekkel, körzésekkel
- Ritmusra végrehajtott szökdelések helyben 2-4 lábhelyzet váltogatásával, páros zárt és egy lábon ugrókötélhajtás közben

- Szökdelések helyváltoztatás közben előre, oldalra, hátra, meghatározott területre különböző variációkban (sportlétra gyakorlatanyaga)
- Elugrások páros lábon és egy lábon akadályok nélkül, illetve 20-30 cm-es akadályokra (zsámolyra) fel és le, valamint átugorva 8-10 ismétléssel
- Távolugrás rövid lendületből: maximum 10 m-es nekifutásból egy lábról elugrás 60 cm-es ugrósávból szivacsba vagy homokgödörbe érkezéssel guggolásba
- Magasugrás szemből és oldalról, 3-5 lépés lendületszerzéssel történő felugrások egy lábról növekvő magasságra
- Páros lábról felugrás helyből és 1-2 lépés nekifutásból céltárgy elérésére törekedve

FOGALMAK
lendületszerzés, ismétlésszám, ugrókötélhajtás, ütem, elugró sáv, centiméter, talajra érkezés, elugró láb, lendítő láb, átlépő technika, optimális sebesség, kísérletszám
A gyógytestnevelés-órán az ugrások, szökdelések a belgyógyászati betegségek esetén differenciált, egyénre szabott módon elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését.

TÉMAKÖR: Dobások, ütések
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a különböző dobásmódok alaptechnikáit és előkészítő mozgásformáit a vezető műveletek ismeretében tudatosan és koordináltan hajtja végre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A Kölyökatlétika eszközeivel dobófeladatok önálló gyakorlása és alkotása
- Különböző labdák mozgatása kézben, átadása kézből kézbe társnak
- Labda gurítása társnak különböző testhelyzetekben, egy és két kézzel
- Testtömeghez igazodó súlyú, de változó méretű labdák lökése, hajítása, vetése ülésből, térdelésből, állásból két majd egy kézzel, társhoz vagy célra
- A labda biztonságos elkapása vagy sebességének csökkentése párban, csoportban, csapatban, pontszerző versengések közben
- Szivacsgerely, kislabda, szoknyás labda, sípoló rakéta hajítása haránterpeszből, majd maximum 5 m lendületszerzésből célra és távolságra
- Füles labda, gumidiszkosz, szoknyás labda, karika vetése egy kézzel oldal- és haránterpeszből célra
- Megfelelő labda pattintása különböző ütőkkel, labda vezetése, átadása, célra ütése
- Floorball, asztalitenisz, tollaslabda ütésmozdulatainak gyakorlása
- Egy választott ütős sportág játékszerű gyakorlása
- Sor- és váltóversenyek különböző dobó- és ütőfeladatokkal kombinálva

FOGALMAK

egykezes dobás, vetés, lendületszerzés, röppálya, kirepülési szög, távolságmérés, távolságbecslés, tenyeres ütés, fonák ütés, csapóütés, labda terelése
A gyógytestnevelés-órán a tanulók elváltozása, illetve betegsége szempontjából adekvát dobások, ütések elsajátítása révén lehetővé válik a motoros képességek fejlesztése, a mozgásműveltség kialakítása. Ajánlott a különböző ütős sportok adaptált alkalmazása.

TÉMAKÖR: Támasz-, függés- és egyensúlygyakorlatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 21 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a funkcionális hely- és helyzetváltoztató mozgásformáinak kombinációit változó feltételek között koordináltan hajtja végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a támasz- és függésgyakorlatok végrehajtásában a testtömegéhez igazodó erő- és egyensúlyozási képességgel rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A tér-, izom- és egyensúlyérzék további fejlesztése
- A helyes testtartás tudatosítása és az esztétikus mozgásvégrehajtás igényének kialakítása
- Az önfegyelem megteremtése a saját gátlások legyőzésében
- A mozgásritmus térbeli, időbeli és dinamikai jellemzőinek kialakítása
- Gurulóátfordulások végrehajtása kiinduló helyzet nehezítésével
- Zsugorfejállás elsajátítása
- Kézállási kísérletek végrehajtása segítségadással, falnál és önállóan
- Kézenátfordulás oldalra kísérletek végrehajtása
- Egyszerű támaszugrások és függőleges repülés végrehajtása
- Akadálypályák leküzdése térben és időben bővülő feladatokkal
- Egyszerű támaszgyakorlatok kivitelezése talajon, tornapadon, zsámolyon, ugrószekrényen, bordásfalon és más, támaszhelyzetet biztosító tornaszeren
- Dinamikus támaszgyakorlatok különböző irányokba, akadályokon történő haladással, fel- és lelépéssel, állandó és változó támasztávolságokkal, egyenletes és változó sebességgel, ritmussal, egyénileg, párokban vagy csoportban, hordással vagy anélkül
- Egyensúlyozási gyakorlatok biztonságos végrehajtása helyben és helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, talajra rajzolt vonalon helyváltoztatással és eltérő irányokba, valamint tornaszereken, a munkafelület folyamatos szűkítésével
- Függőgyakorlatok végrehajtása tornaszereken, természetes akadályokon
- Függőállások, függések haladással oldalra, fel/le, fordulattal, állandó vagy változó fogástávolságokkal, egyenletes vagy változó sebességgel, ritmussal
- Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen) elsajátítása fokozódó gyorsasággal
- Összerendezett, alkalmazkodó mozgások folyamatos végrehajtása akadálypálya leküzdése során

- Egyéni, páros, társas egyensúly és gúla jellegű gyakorlatok végrehajtása
- A tanult elemek, gyakorlatok célszerű összehangolása, alkalmazása változó feltételek között
- Az ízületi mozgékonyság képességének fejlesztése és az ellazulási készség kialakítása

FOGALMAK
tarkóállás, kézállás, zsugorfejállás, kézenátfordulás oldalra, hajlékonyság, harántspárga, oldalspárga, híd, bakugrás, függőleges repülés, kéztámasz, segítségadás, akarat
A gyógytestnevelés-órán a betegségek és az elváltozások szempontjából kontraindikált gyakorlatok nélkül a támasz-, függés- és egyensúlyozási gyakorlatok alkalmazásával, a törzsizomzat fejlesztése révén pozitív változások érhetők el az egészségi állapotban.

TÉMAKÖR: Labdás gyakorlatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A labdás tevékenységek balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- A helyben és haladással, kézzel és lábbal történő labdavezetési módok végrehajtása statikus helyzetű és dinamikusan változó mozgást végző akadályok vagy társak figyelembevételével
- A különböző méretű és tömegű labdákkal labdavezetési, egy- és kétkezes gurítási, dobási, valamint a lábfej különböző részeivel rúgási feladatok mozgó társ vagy társak bevonásával különböző irányokba
- Labdagörgetések gyakorlása kézzel, lábbal egyenes vonalon előre, oldalra, hátra, körbe vagy változó irányokba
- A labdaérzéket fejlesztő, pontosságot, a hibaszázalék csökkenését előtérbe helyező páros, csoportos versengések mellett az időkényszer melletti feladatmegoldások bekapcsolása
- A labdás alaptechnikák fejlesztése, alkalmazó gyakorlása párhuzamos, a figyelem megosztását szükségessé tevő feladatmegoldások bevonásával (idő- és térbeli szerkezeti összetevők, az energiabefektetés variálásával)
- Dobások, rúgások helyből statikus helyzetű vagy dinamikusan változó mozgást végző célfelületre
- Kézzel (kosárérintés, alkarérintés), lábbal (dekázás) és fejjel történő pattintó érintések alaptechnikájának elsajátítása, az érintőfelületek tudatos használata egyszerű egyéni és

páros gyakorlatokban, különböző méretű és tömegű szerekkel (pl. lufival, különböző méretű gumilabdával, röplabdával)

FOGALMAK
belső, külső, teljes csüd, dekázás, alkalmazkodás, figyelemmegosztás, társak megjátszása, alacsony és magas labdavezetés, kosárérintés, alkarérintés, szemkontaktus, érintőfelület
A gyógytestnevelés-órán a labdás feladatok adaptált alkalmazásával a különböző elváltozások, betegségek javulását elősegíti az izomzat, a motoros képesség fejlesztése. Azon labdás testnevelési és sportjátékok megismerése, elsajátítása történik meg, amelyeket a tanuló a betegségtől, illetve az elváltozástól függetlenül is gyakorolhat.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 19 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játék közben az egyszerű alaptaktikai elemek tudatos alkalmazására törekszik, játék- és együttműködési készsége megmutatkozik;
- célszerűen alkalmaz sportági jellegű mozgásformákat sportjáték-előkészítő kisjátékokban;
- labdás ügyességi szintje lehetővé teszi az egyszerű taktikai helyzetekre épülő folyamatos, célszerű játéktevékenységet.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A különböző testnevelési játékok balesetmegelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- Dinamikusan változó méretű, alakú játékterületen egyszerű fogó- és futójátékok által a játéktér határainak érzékelése
- A statikus és dinamikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban a mély súlyponti helyzetben történő irányváltoztatások, elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A sportjátékokat előkészítő testnevelési játékokban a támadó és védő szerepekhez tartozó ismeretek tudatos alkalmazása
- A végtagok helyzetváltoztatásának, az izmok feszültségi állapotának, a test érzékelésének fejlesztése, az egyensúlyozó képesség fejlesztése, szoborjátékokkal, utánzó játékokkal, egyéb népi játékokkal, valamint változatos akadálypályák teljesítését igénylő páros és csoportos játékok által
- Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő – különböző dobásformákra, rúgásokra, ütésekre épülő – változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználó célzó játékok rendszeres alkalmazása egyéni, páros és csoportos formában
- A kooperativitás, a közös célirányos együttműködés erősítése páros és csoportos játékok (pl. váltó- és sorversenyek, társkimentő fogójátékok) által

- Sportjátékok labda nélküli előkészítő jellegű mozgásainak gyakorlása, védőként az érintő távolság megtartása, oldalirányú mozgások keresztlépés nélküli megvalósítása
- A támadó és védő szerepek kialakítását elősegítő páros és csoportos versengő játékok
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, törekedve a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére időkényszer bekapcsolásával
- Labdafedezés gyakorlása 1-1 elleni labdabirtoklásra épülő játékokban
- Célfelület nélküli emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal
- Célfelület nélküli emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek tudatosítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai)
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Néptánc – szabadon választható

- Szerep- és párválasztó játékok által a kör- és páros táncok előkészítése
- A körív mentén haladó lent- és fenthangsúlyos gyakorlatok (járás, futás, rida), a csárdásmotívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) elsajátítása
- A táncokban a csárdásmotívumok és mozgáselemek változatainak alkalmazása szabad improvizáció során
- A táncokban az egyes ugrástechnikák közötti különbségek felismerése, a 2/4-es lüktetésű zene hangsúlyainak érzékelése, alkalmazása a mozgásvégrehajtásban

FOGALMAK

támadó és védő szerep, pontszerző játék, célzó játék, kisjátékok, célfelület, szélességi mozgás, elszakadás a védőtől, passzsáv, együttműködés, csapatszellem, érintő távolság

A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat a testnevelési és népi játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Küzdőfeladatok és -játékok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 17 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri és képes megnevezni a küzdőfeladatok, esések, tompítások játék- és baleset-megelőzési szabályait;
- vállalja a társakkal szembeni fizikai kontaktust, sportszerű test-test elleni küzdelmet valósít meg.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása

- A bőrérintés és testközelség elfogadását, a társakkal szembeni bizalom kialakítását elősegítő páros, csoportos és csapat jellegű játékok, valamint kooperatív jellegű képességfejlesztő feladatok gyakorlása
- Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, kiemelésekre épülő páros, csoportos és csapat jellegű küzdőjátékok gyakorlása különböző kiinduló helyzetekből, a test különböző részeivel, eszközökkel vagy anélkül
- Birkózó jellegű mozgásformák, illetve a grundbirkózás játékszabályainak ismerete, tudatos törekvés azok betartására a páros küzdelmekben
- A test súlypontjának a talajhoz közeli kiinduló helyzeteiből (pl. ülésből, guggolásból) induló, előre, oldalra, hátra történő eséstechnikák, gördülések gyakorlása, vezető műveleteinek, balesetmentes végrehajtásuk kulcsmozzanatainak tudatosítása
- Távolság- és térérzékelés fejlesztését segítő páros feladatok, játékok szerrel és szer nélkül pillanatnyi kontaktus kialakításával
- Ritmusképesség fejlesztését célzó küzdőfeladatok és játékok gyakorlása pillanatnyi kontaktus kialakításával

FOGALMAK
ellenfél tisztelete, felelősség, tompítás, esések, gördülések, grundbirkózás, mögé kerülés, kitolás, asszertivitás, önvédelem, menekülés, önuralom, kitartás
A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri azokat egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavallt küzdőfeladatokat és játékokat, amelyek alkalmazásával növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző játékok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Foglalkozások alternatív környezetben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 25 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő alkalmazására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szabadtéri foglalkozások baleset- és természetvédelmi szabályainak, valamint a szabadban, illetve a természetben való közlekedés szabályainak következetes betartása
- A szabadtéri foglalkozások öltözködési szabályainak tudatosítása
- A szabadban végezhető népi játékok, a téli és nyári testgyakorlatok lehetőségei ismeretének bővülése (ugrókötél, tollaslabda, görkorcsolya, lovaglás)
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése önálló feladatokkal
- A megtanult természetben űzhető sportágak ismereteinek elmélyítése, fejlesztése (túrázás, síelés, korcsolyázás)

FOGALMAK
görkorcsolyázás, sportöltözet, ütős játékok, lovaglás
A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés megszerettetését, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A tanulók legyenek képesek kiválasztani a számukra adekvát testedzési formát.

TÉMAKÖR: Úszás *(Amennyiben adottak a feltételek.)*
JAVASOLT ÓRASZÁM: 0 óra
***Heti rendszerességgel, egész tanévben, lehetőleg két egymást követő évfolyamon. A megfelelő óraszám eléréséhez az alsó tagozaton lehetséges a tananyag átcsoportosítása. Ebben az esetben az úszás szempontjából egységesen kell kezelni az alsó tagozat óraszámait.**

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások kialakítása
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése
- A vízben végzett játékok, úszások megszerettetése
- Lebegések, merülések végrehajtása segítség nélkül
- Siklások, lábtempók gyakoroltatása hason, háton
- A már tanult úszásnem/ek technikájának csiszolása, levegővétel rávezető gyakorlatai *(amennyiben az 1–2. osztályban tanult úszni)*
- Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása
- A folyamatos úszások távolságának fokozatos növelése

- Víz alatti úszások
- Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése

FOGALMAK
felfekvés, csípőemelés, váltóverseny, levegővétel hátra fordulással, fejesugrás
A gyógytestnevelés-órán a hát- és gyorsúszás helyes technikájának elsajátításával, a technikacsiszoló és egyéb vízben végzett gyakorlatok segítségével a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése történik.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés
JAVASOLT ÓRASZÁM: A jogszabályokban és a helyi tantervben rögzítettnek megfelelően[2]

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- megfelelő általános állóképesség-fejlődést mutat;
- a megtanultak birtokában örömmel, a csapat teljes jogú tagjaként vesz részt a játékokban;
- ellenőrzött tevékenység keretében mozog a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával úszik;
- a testnevelési és népi játékokban tudatosan, célszerűen alkalmazza az alapvető mozgásformákat;
- játéktevékenysége közben a tanult szabályokat betartja;
- a szabályjátékok közben törekszik az egészséges versenyszellem megőrzésére;
- aktívan vesz részt az uszodában végzett mozgásformák elsajátításában, gyakorlásában;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ismeri a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásait;
- tanári segítséggel megvalósít a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK
A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:
- A helyes légzéstechnika elsajátítása, tudatos alkalmazása
- A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása

[2] A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30–50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

- Egyszerűbb és összetettebb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása
- A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása
- Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés
- A mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása
- Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül
- Egyszerűbb, a helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatsorok összeállítása tanári segítséggel, azok önálló végrehajtása

FOGALMAK
légzőgyakorlatok, korrekciós gyakorlatok, gerincmobilizáló gyakorlatok, testtudat

4. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

Előkészítő és preventív mozgásformák
Egyszerű, általános bemelegítő gyakorlatok végrehajtása önállóan, zenére is.
Önálló pulzusmérés.
A levezetés helyének és preventív szerepének megértése.
A nyújtó, erősítő, ernyesztő és légzőgyakorlatok pozitív hatásainak ismerete.
A gyakorláshoz szükséges egyszerűbb alakzatok, térformák önálló kialakítása.
Az alapvető tartásos és mozgásos elemek önálló bemutatása.
A testnevelésórán megfelelő cipő és öltözet, tisztálkodás igényének megszilárdulása.
A játékok, versenyek során erősödő személyes felelősség a magatartási szabályrendszer betartásában és a sportszerűen viselkedés terén.
Különbségtétel az aktív és passzív ellazulás között. A „tudatos jelenlét” ismerete és annak alkalmazása a gyakorlatban.

Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák
Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
Az alapvető hely- és helyzetváltoztató mozgások kombinálása térben, szabályozott energiabefektetéssel, eszközzel, társakkal.
A bonyolultabb játékfeladatok, a játékszerepek és játékszabályok alkalmazása.
A természetes hely- és helyzetváltoztató mozgások megnevezése, valamint azok mozgástanulási szempontjainak (vezető műveletek) ismerete.

Manipulatív természetes mozgásformák
A manipulatív természetes mozgásformák célszerű, folyamatos és magabiztos végrehajtása.
A manipulatív természetes mozgásformák kombinálása térben és szabályozott energiabefektetéssel.
A rendszeres gyakorlás és siker mellett az önálló tanulás és fejlődés pozitív élményének megerősödése.
A pontosság, célszerűség és biztonság igénnyé válása.
A sporteszközök szabadidős használatának állandósulása.

Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban

Részben önállóan tervezett 3-6 torna- és/vagy táncelem összekötése zenére is.
A képességszintnek megfelelő magasságú eszközökre helyes technikával történő fel- és leugrás.
Nyújtott karral történő támasz a támaszugrások során.
Gurulások, átfordulások, fordulatok, dinamikus kar-, törzs- és lábgyakorlatok közben viszonylag stabil egyensúlyi helyzet.
A tempóváltozások érzékelése és követése.
A tanult táncok, dalok, játékok eredeti közösségi funkciójának ismerete.

Természetes mozgásformák az atlétikai jellegű feladatmegoldásokban
A futó-, ugró- és dobóiskolai gyakorlatok vezető műveleteinek ismerete, precizitásra törekedve történő végrehajtása, változó körülmények között.
A 3 lépéses dobóritmus ismerete.
A különböző intenzitású és tartamú mozgások fenntartása játékos körülmények között, illetve játékban.
Tartós futás egyéni tempóban, akár járások közbeiktatásával is.
A Kölyökatlétika eszköz- és versenyrendszerének ismerete.
A Kölyökatlétikával kapcsolatos élmények kifejezése.

Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban
A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
Az alaptechnikai elemek ismerete és azok alkalmazása az előkészítő játékok során.
Az egyszerű védő és a támadó helyzetek felismerése.
Az emberfogásos és a területvédekezés megkülönböztetése.
Törekvés a legcélszerűbb játékhelyzet-megoldásra.
A csapatérdeknek megfelelő összjátékra törekvés.
A sportszerű viselkedés értékké válása.

Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban
Néhány önvédelmi fogás bemutatása párban.
Előre, oldalra és hátra esés, tompítással.
A tolások, húzások, emelések és hordások erőkifejtésének optimalizálódása.
A grundbirkózás alapszabályának ismerete és alkalmazása.
A sportszerű küzdés, az asszertív viselkedés betartására törekvés.
Az saját agresszió kezelése.
Az önvédelmi feladatok céljának megértése.

Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben
Legalább 4 szabadidős mozgásforma és alapszabályainak ismerete.
A tanult szabadidős mozgásformák sporteszközei biztonságos használatának, alaptechnikai és taktikai elemeinek ismerete, alkalmazása.
A szabadidős mozgásformák önszervező módon történő felhasználása szabad játéktevékenység során.
A szabadtéren, illetve speciális környezetben történő sportolással együtt járó veszélyforrások ismerete.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

- A tanuló ismerje, értse a vezényszavakat, és hajtsa végre a rendgyakorlatokat.

- Gyorsfutások. Kötetlen tartós futás 8-10 percig az egyéni képességeknek megfelelő szinten.
- Kövesse az alapvető gimnasztikai alapformákra épülő, egyszerű gimnasztikai gyakorlatokat.
- Tudjon elfogadhatóan rajtolni, futni, ugrani és dobni.
- Labdavezetés kézzel, lábbal, adogatás, passzolás, labdaelkapás.
- Tudjon megfelelő kísérleteket bemutatni a kúszás, a mászás, a támasz és a függés feladatainak teljesítése során.
- A torna (jellegű) gyakorlatokat hajtsa végre kis segítséggel, biztonságosan és szép testtartással.
- Szabályos karhajlítás és nyújtás mellső fekvőtámaszban.
- Zsugorfejenállás segítséggel. Fellendülési kísérletek kézállásba fal mellett tanári segítséggel.
- A tanult sportjátékok alapszabályainak ismerete.
- A labdatovábbítás és -birtoklás biztonságának növelése, labdaátvételre helyezkedés üres helyre futással.
- Aktív bekapcsolódás a választott sportjátékba.
- A szabadban végzett mozgásos tevékenységek (játékok) végzése.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

- Az első évfolyamon, második évfolyam első szöveges értékelést alkalmazunk.
- A **szöveges minősítés** a tanuló teljesítményétől függően a következő lehet:

KIVÁLÓAN MEGFELELT
JÓL MEGFELELT
MEGFELELT
FELZÁRKÓZTATÁSRA SZORUL

Felmérés

Az oktatási anyag (futás, ugrás, dobás, labdagyakorlatok stb.) számtalan lehetőséget kínál a tanulók tudásszintjének időszakos ellenőrzésére.
A felmérés célja kettős:

1. a tanuló teljesítményének megismerése
2. az értékeléshez, osztályozáshoz adatszolgáltatás

A felmérésekre kerülő mozgás anyagát a nevelő választja ki. Fontos, hogy a két mérés között bő teret kapjanak a tanulók az anyag elsajátításához, gyakorlásához.

Értékelés, osztályozás

A tanulók önmagukhoz viszonyított fejlődését kell értékelni, nem az abszolút teljesítményt. A testnevelésben ennek elsődleges jelentősége van a tanulók személyiségének formálásában, jellembeli tulajdonságaik alakításánál.

Az osztályozásban értékelni kell a tanulók aktivitását, kezdeményezőkészségét, öntevékenységét, közös munkában való részvételét, önzetlenségét, a mozgásos cselekvések végrehajtásához elengedhetetlen akaraterőt, tűrőképességét, bátorságot, felelősségérzetet.

- A szorgalmas munkát különösen értékelni kell!
- A magatartás értékelése a tantárgyi érdemjegyben nem juthat kifejezésre.

Nem várható el minden tanulótól hasonló teljesítmény, de elvárható, hogy egyéni képességeinek, alkati tulajdonságainak megfelelően javítsák az egyéni teljesítményüket, erőfeszítéseket tegyenek tudásuk gyarapítására.
Ezt a javulást, fejlődést kell elsősorban az osztályzatban értékelni.
Ahhoz, hogy egy tanuló összteljesítménye jó, jeles legyen, elegendő, ha egy testgyakorlati ágban eléri a jó, jeles szintet, a többiben pedig legalább átlagos teljesítményt nyújt.
Az osztályozást folyamatos osztályozással és ellenőrző gyakorlatokkal kell végezni. Ellenőrző gyakorlat: pl. gurulóátfordulás, kézállás, kötélmászás, kötéláthajtás, szlalomfutás stb.
Miden osztályzat azonos értékkel számít a félévi illetve az év végi osztályzatoknál.

V.2 FELSŐ TAGOZAT

V.2.1. Magyar nyelv és irodalom

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

Magyar nyelv és irodalom
Helyi tantárgyi tanterv
5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgyak órakerete:

Magyar nyelvtan:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*		*Szabadon tervezhető*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés			
5.	2	72			72
6.	2	72			72
7.	1	36		**1**	72
8.	1	36		**1**	72

Irodalom:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*		*Szabadon tervezhető*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés			
5.	2	72			72
6.	2	72			72
7.	2	72			72
8.	2	72			72

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Magyar nyelv és irodalom

5. évfolyam		
Témakör neve	**5.o.**	**Témakör összidő keret**
MAGYAR NYELV		
A kommunikáció alapjai	6	6
Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	6	6
Állandósult szókapcsolatok	5	5
A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	35	35
Hangalak és jelentés	8	8
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	10	10
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	2	2
ÖSSZESEN:	**72**	**72**
IRODALOM		
Család, otthon, nemzet – kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	10	10
Petőfi Sándor: János vitéz	34	34
Szülőföld, táj – lírai és kisepikai alkotások	8	8
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	12	12
Egy szabadon választott meseregény elemzése	4	4
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	4	4
Összesen.:	**72**	**72**

6. évfolyam		
Témakör neve	**6.o.**	**Témakör összidő kerete**
MAGYAR NYELV		
A kommunikáció alapjai		3
Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	4	4
Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	10	10
Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók	56	56
Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei	2	2
ÖSSZESEN:	**72**	**72**
IRODALOM		
Család, otthon, nemzet – kisepikai alkotások (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások	8	8
Hősök az irodalomban	10	10
Arany János: Toldi	26	26
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	7	7
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 2. - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	16	16
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5	5
Összesen:	**72**	**72**

7. évfolyam			
Témakör neve	**7. évfolyam**	**Szabadon tervezhető**	**Témakör összidő kerete**
MAGYAR NYELV			
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	8	5	13
Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, mellérendelő szószerkezet	22	26	48
Könyvtárhasználat	1		1
Szövegértés, szövegalkotás	5	5	10
Összesen:	**36**	**36**	**72**
IRODALOM			
Korok és portrék			
A) A középkor	3		3
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	13		13
C) Irodalmunk a 17–18. században	8		8
D-E) Klasszicizmus és romantika	42		42
I. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	6		6
Összesen:	**72**		**72**

8. évfolyam			
Témakör neve	**8. évfolyam**	**Szabadon tervezhető**	**Témakör összidő kerete**
MAGYAR NYELV			
A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	5	3	8
A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, szóalkotási módok – játékos feladatokkal	8	10	18
Könyvtárhasználat	1		1
Készüljünk a felvételire!	5	5	10
Szövegértés, szövegalkotás	5	5	10
Összetett mondat a szövegben	8	13	21
Nyelvtörténet, nyelvrokonság – játékosan	4		4
Összesen:	**36**	**36**	**72**
IRODALOM			
Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	4		4
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében			
A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában	16		16
B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	14		14
C) „Vérző Magyarország” - Trianon	2		2
Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében			
A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	14		14
B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	7		7
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	4		4
A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	8		8
Szórakoztató irodalom	3		3
Összesen:	**72**		**72**

Magyar nyelv és irodalom

5-8.évfolyam

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőkészségük. Az egyéni képességeikhez mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoritereket, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulókban. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési

képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.
A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatók.
A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.
Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:
A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag
   A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.
II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
   A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompetenciák és a gondolkodás fejlesztését.
Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.

5. évfolyam

Az 5. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.
Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődjék íráskészségük, helyesírásuk.
Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szövegkörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjék ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.
A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szövegközpontú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.
Az 5. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.
A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.
Az 5. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékosságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Az 5. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Család, otthon, nemzet
- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható magyar ifjúsági vagy meseregény

A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).
Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseihez is kapcsolódnak.
Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a

műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.
A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

AZ 5. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

Magyar nyelvtan	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	**AJÁNLOTT TANANYAG**
I. Kommunikáció alapjai	
A jelek világa	Az országunk jelképeinek eredete Történelmi jelképeink értelmezése A kommunikációs illemszabályok tudatosítása (üdvözlési szokások, SMS, chat)
A kommunikáció fogalma, tényezői	
A kommunikáció nem nyelvi jelei	
A kommunikációs kapcsolat	
A beszélgetés	
II. Helyesírás, nyelvhelyesség – játékosan	
Hang és betű, az ábécé	Megelevenedett ABC (rajzok) Beszédtechnika Nyelvtörők A magyar helyesírás értelemtükröző és értelem-megkülönböztető szerepe Helyesírási szótárak és helyesírási tanácsadó portálak használata
Betűrend, elválasztás	
Helyesírásunk alapelvei: a kiejtés elve	
Helyesírásunk alapelvei: a szóelemzés elve	
Helyesírásunk alapelvei: a hagyomány elve	
Helyesírásunk alapelvei: az egyszerűsítés elve	
III. Állandósult szókapcsolatok	
Szólások	A magyar szólások, szóláshasonlatok, közmondások eredete: O. Nagy Gábor: Mi fán terem?, Kiss Gábor (Szerk.): Magyar szókincstár Az állandósult szókapcsolatok szerepe a szövegépítésben (jelentésbeli és stilisztikai többlet) A digitális kommunikáció állandósult szókapcsolatai és azok stilisztikai, jelentésbeli kifejezőereje
Szóláshasonlatok	
Közmondások	
Szállóigék	
Köznyelvi metaforák	
IV. A nyelvi szintek: beszédhang, fonéma, szóelemek, szavak, szóösszetételek	
Hangképzés, fonéma	A hangképzés biológiája – digitális anyagok Beszédtechnika Madarak népnyelvi megnevezésének és hangjuknak összehasonlítása A személynévadás esztétikája Az összetett szavak kialakulása, jelentésváltozása, nyelvhelyességi kérdések Idegen elemű összetett szavak és nyelvhelyességi kérdéseik A szótő és a toldalékok helyes használata Nyelvi játékok: szóalkotási módok
A magánhangzók csoportosítása	
Magánhangzótörvények: Hangrend Illeszkedés	
Mássalhangzótörvények: Részleges hasonulás Írásban jelöletlen és jelölt teljes hasonulás Összeolvadás Rövidülés Kiesés	

A szavak szerkezete: Egyszerű és összetett szavak Szótő és toldalékok A képző, a jel, a rag	
V. Hangalak és jelentés	
Egyjelentésű szavak	A hangalak és a jelentés szerepe az írásbeli és szóbeli megnyilatkozásban Nyelvi humor Hangutánzó szavak a tanult idegen nyelvben
Többjelentésű szavak	
Azonos alakú szavak	
Rokon értelmű szavak	
Ellentétes jelentésű és hasonló alakú szavak	
Hangutánzó, hangulatfestő szavak	
VI. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	
Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat	Az írásbeli magnyilatkozások műfajai, műfaji jellegzetességei A szövegalkotás fázisai A szövegalkotás mint tanulási módszer Kreatív írás
A leírás	
Az elbeszélés	
A párbeszéd	
A levél (hagyományos, elektronikus)	
A plakát, a meghívó	
A jellemzés	
Irodalom	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	**AJÁNLOTT MŰVEK**
I. Család, otthon, nemzet	
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék	Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok	Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak
Arany János: Családi kör	Ágh István: Virágosat álmodtam
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér	Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád
Fehérlófia	
	Tündérszép Ilona és Árgyélus
Az égig érő fa (magyar népmese)	
Arany János: Rege a csodaszarvasról	Attila földje (népmese)
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz	
Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok	Az Édenkert története József Attila: Betlehemi királyok Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Dávid és Góliát, további bibliai történetek
II. Petőfi Sándor: János vitéz	
III. Szülőföld, táj	
Petőfi Sándor: Szülőföldemen	Petőfi Sándor: Távolból

Petőfi Sándor: Az alföld	Ady Endre: Föl-földobott kő
Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)	
Nagy László: Balatonparton	
Weöres Sándor: Tájkép	
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	
V. Választható magyar ifjúsági vagy meseregény	
Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Szabó Magda: Tündér Lala Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogáncs (Egy kiválasztása kötelező.)	

Irodalom
5. osztály

Témakör: Család, otthon, nemzet – kisepikai (mese, monda, mítosz) és lírai alkotások
Javasolt óraszám: 18 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által
- Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása
- A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben
- Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása

FOGALMAK
népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

Témakör: Petőfi Sándor: János vitéz
Javasolt óraszám: 14 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése
- A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása
- A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok
- Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor

Fogalmak
verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

TÉMAKÖR: Szülőföld, táj
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása
- A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben
- A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Fogalmak
hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

Témakör: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Javasolt óraszám: 10 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Fogalmak
Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

Témakör: Egy szabadon választott magyar mese- vagy ifjúsági regény elemzése
Javasolt óraszám: 4 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: Családi kör (részlet)

A fejlesztés várt eredményei a 5. évfolyam végén irodalom tantárgyból

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.
Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.
Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).
Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.
A tanuló meg tud nevezni három mesetípust példákkal, és fel tud idézni címe vagy részlete említésével három népdalt. Különbséget tud tenni a népmese és a műmese között. El tudja különíteni a ritmikus szöveget a prózától. Felismeri a felező tizenkettesről, hogy az ütemhangsúlyos. Fel tud sorolni három-négy művet Petőfitől, képes egyszerűbb állítást megfogalmazni János vitéz alakjáról. El tudja különíteni az egyszerűbb versekben és prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket. Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (*János vitéz, A Pál utcai fiúk*), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény. Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. Ismert és könnyen érthető történetben párosítani tudja annak egyes szakaszait a konfliktus, bonyodalom, tetőpont fogalmával. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. Képes néhány példa közül kiválasztani az egyszerűbb metaforákat. Képes egyszerűbb meghatározást adnia következő fogalmakról: líra, epika, epizód, megszemélyesítés, dal, rím, ritmus, mítosz. Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére.

Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.

Minimumkövetelmények:

- A tanuló azonosítja a művekben megjelenített témát, gondolatot, érzelmet, hangulatot,
- tudatosítja a valóság és mese (fikció) különbségét; egy-egy feldolgozás verses és prózai formáját,
- alkalmas memoriterek előadására (szövegrészletek a műből),
- felismer irodalmi témákat,
- képes véleménye szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasott szövegek szereplőinek tetteiről,

részt vesz ajánlott olvasmányok közös feldolgozásában

Magyar nyelv
5. osztály

TÉMAKÖR: A kommunikáció alapjai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek megismerése, alkalmazása és üzenetének felismerése a mindennapi beszédhelyzetekben
- A nyelv zenei kifejezőeszközeinek megismerése, alkalmazása
- A hallás utáni szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- A jelek felismerése, elkülönítése, csoportosítása
- A kommunikáció tényezőinek megismerése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek felismerése, alkalmazása
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályainak tudatosítása, alkalmazása

Fogalmak
természetes jelek, mesterséges jelek, jelrendszerek, feladó, címzett, üzenet, kód, csatorna, beszédhelyzet, arcjáték, gesztusok, testhelyzet, külső megjelenés, térköz; hangsúly, hanglejtés, tempó, hangerő, szünet, csend; megszólítás, bemutatkozás, bemutatás, kérdés, kérés

TÉMAKÖR: Helyesírás, nyelvhelyesség játékosan
Javasolt óraszám: 8 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az alapvető helyesírási szabályok megismerése (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve)
- A megismert helyesírási esetek felismerése írott szövegekben, és tudatos alkalmazása a szövegalkotásban

Fogalmak

hang és betű, ábécé, helyesírási alapelv (kiejtés elve, szóelemzés elve, hagyomány elve, egyszerűsítés elve) elválasztás, helyes kiejtés, nyelvi normáknak megfelelő mondatalkotás, határozóragok megfelelő használata

TÉMAKÖR: Állandósult szókapcsolatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A szókincsfejlesztése, a nyelvhelyességi szabályok alkalmazása
- Az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások értelmezése, szerkezetének, használati körének megfigyelése
- A leggyakoribb mindennapi metaforák jelentésszerkezetének megfigyelése a beszélt és írott szövegekben – játékos gyakorlatokkal

Fogalmak

állandósult szókapcsolat, szólás, szóláshasonlat, közmondás, szállóige, köznyelvi metaforák

TÉMAKÖR: A nyelvi szintek: a beszédhang, a fonéma, a szóelemek, a szavak, az összetett szavak
JAVASOLT ÓRASZÁM: 25 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- A beszédhangok képzésének megismerése, csoportosításának alapjai
- A szavak szerkezetének felismerése
- A főbb szóelemek és funkciójuk (képző, jel, rag) felismerése, elkülönítése
- A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepének megfigyelése a kommunikációban
- Az alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) felismerése
- Nyelvi játékok, szójátékok, szóalkotás különféle módjainak megismerése, digitális programok használatával is

Fogalmak

beszédhang, fonéma, magánhangzó, mássalhangzó, hangkapcsolódási szabályszerűségek, szó, szóelem, egyszerű szó, összetett szó

TÉMAKÖR: Hangalak és jelentés
Javasolt óraszám: 6 óra

–

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A hangalak és a jelentés kapcsolatának, illetve a jelentésmezőnek a felismerése
- Az egyjelentésű, a többjelentésű, az azonos alakú, az ellentétes jelentésű szavak, a rokon értelmű szavak, a hasonló alakú szavak, a hangutánzó és a hangulatfestő szavak jelentése, felismerése
- Gyakorlatszerzés a szavak jelentésviszonyainak sokféleségében

Fogalmak
egyjelentésű, többjelentésű, hasonló alakú, ellentétes jelentésű, hangutánzó, hangulatfestő szavak, jelentésmező

TÉMAKÖR: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban
Javasolt óraszám: 20 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása
- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- Olvasási stratégiák alkalmazása
- A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése
- A kreatív írás gyakorlása
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata
- Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete

Fogalmak
elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén magyar nyelv tantárgyból

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.
Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.
Ismeri és alkalmazni tudja a legalapvetőbb anyaggyűjtési, vázlatkészítési módokat. Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.
Az írott felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni,

azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források). Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.
A megismert új szavakat, közmondásokat, szól ásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.

Minimumkövetelmények:

- a tanuló képes a tanult szövegek szöveghű tolmácsolására,
- különböző hallott szövegeket, információkat megért, rövid összefoglalót reprodukál,
- képes különféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasására,
- meg tudja fogalmazni az olvasott szövegek szöveg mondanivalóját saját szavakkal,
- személyes élményeit megfogalmazza különböző szöveg-típusokban: mese, elbeszélés, leírás, levél,
- az alapvető helyesírási szabályok (kiejtés elve, szóelemzés eleve, hagyomány elve, egyszerűsítés) felismeri,
- felismeri a különböző toldalékfajtákat,
- a szavak jelentése és hangalakja közötti összefüggéseket felismeri,
- az állandósult szókapcsolatok, szólások, közmondások jelentését megérti,

csoportosítani tudja a különböző hangrendű szavakat.

6. évfolyam

Az 6. évfolyamon az anyanyelvi kultúra oktatásában alapvető cél és feladat az alsóbb évfolyamokon megalapozott szövegértés, szövegalkotás képességének továbbfejlesztése, újabb technikák, stratégiák megismerése és alkalmazása.
Kiemelt cél a tanulók szövegalkotási képességének fejlesztése: tudjanak fogalmazni különböző kommunikációs helyzeteknek megfelelő szóhasználatú és jelentésű szövegtípusokban, gyakorolják a szövegalkotást. Folyamatosan fejlődjék íráskészségük, helyesírásuk.
Fontos cél, hogy a tanítási szakasz két éve alatt megalapozó tudást szerezzenek anyanyelvükről, törekedjenek arra, hogy anyanyelvüket szóban és írásban színvonalasan, a szövegkörnyezetnek és korosztályuknak megfelelően használják. Továbbá fejlődjék ki az igényük a pontos és szabatos nyelvhasználatra.
A tudatos nyelvhasználat alapja az anyanyelv ismerete, a grammatikai ismeretek szövegközpontú elsajátítása. Ezek birtokában lehetséges a nyelvhasználattal kapcsolatos gyakorlati képességek fejlesztése. A hagyományos grammatikaoktatást szövegbe ágyazottan, a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban érdemes elsajátítaniuk.
Az 5-6. évfolyam nyelvtanoktatása elsősorban a helyesírás tudatosítására, a szövegértésre, a hagyományos és digitális kommunikáció-fejlesztésre összpontosít, illetve a nyelvi rendszer megismerésének kezdeti szakaszára (hangok, szavak, szóelemek). A nyelvi oktatás középpontjában a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll.
A nyelvi rendszer megismerése és tudatosítása tovább folytatódik. Kitüntetetett cél a magyar nyelv írásban és szóban történő helyes használatára való törekvés, továbbá a szövegértés és szövegalkotás gyakoroltatása.
Az 6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékosságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett

emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Az 6. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Hősök az irodalomban
- Arany János: Toldi
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem
- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Választható világirodalmi ifjúsági regény

A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).
Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseihez is kapcsolódnak.
Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.
A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

AZ 6. ÉVFOLYAM TANANYAGTARTALMA:

<table>
<tr><td colspan="2">Magyar nyelvtan</td></tr>
<tr><td>TÖRZSANYAG
(óraszám 80%-a)</td><td>AJÁNLOTT TANANYAG</td></tr>
<tr><td colspan="2">I. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban</td></tr>
<tr><td>Felelet, szóbeli beszámoló, vázlat</td><td rowspan="8">Az írásbeli magnyilatkozások műfajai, műfaji jellegzetességei
A szövegalkotás fázisai
A szövegalkotás mint tanulási módszer
Kreatív írás</td></tr>
<tr><td>A leírás</td></tr>
<tr><td>Az elbeszélés</td></tr>
<tr><td>A párbeszéd</td></tr>
<tr><td>A levél (hagyományos, elektronikus)</td></tr>
<tr><td>A plakát, a meghívó</td></tr>
<tr><td>A jellemzés</td></tr>
<tr><td colspan="2">II. Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei</td></tr>
<tr><td>A hagyományos és digitális könyv- és könyvtárhasználat</td><td rowspan="2">Elméleti tananyag helyett gyakorlati feladatokat javaslunk: könyvtárak, múzeumok, kiállítások felkeresése, megtekintése</td></tr>
<tr><td>Sajtótermékek jellemző jegyei</td></tr>
<tr><td colspan="2">III. Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók</td></tr>
</table>

Szóelemek, szófajok Az ige fogalma Az igeidők Az igemódok Az ige ragozása A leggyakoribb igeképzők Az igék helyesírása A határozószó A főnév Személynevek és helyesírásuk A földrajzi nevek és helyesírásuk Az állatnevek, égitestek, márkanevek és helyesírásuk Az intézménynevek, címek, díjak és helyesírásuk A melléknév A melléknevek helyesírása A számnév A számnév helyesírása A névmások A személyes és birtokos névmás A kölcsönös és visszaható névmás A mutató és kérdő névmás A vonatkozó, határozatlan és általános névmás Az igenevek: A főnévi igenév A melléknévi igenév A határozói igenév Viszonyszók, mondatszók	Tulajdonnevek köznevesülése Köznevek tulajdonnévvé válása Történelmi ragadványnevek Melléknevek főnevesülése Melléknevek metaforikus jelentése Emberi tulajdonságok megjelenése az állandósult szókapcsolatokban A számnevek megjelenése az állandósult szókapcsolatokban, mondókákban Karinthy Frigyes: Tegeződés Többszófajúság Szófajváltás Az állandósult szókapcsolatok és a szófajok Az igenevek kapcsolata a többi szófajjal A névmások szerepe a mondat- és szövegépítésben Hagyományos és digitális helyesírási szótárak és portálok használata A szófajok használatának nyelvhelyességi kérdései

Irodalom	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	**AJÁNLOTT MŰVEK**
I. Hősök az irodalomban	
V.1. Hagyomány és irodalom	
Arany János: Mátyás anyja	Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata
Arany János: A walesi bárdok	
Hősök–mondák:	
• *Beckó vára vagy Csörsz árka* • *Szent László legendája vagy Lehel kürtje* *A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül.* • *Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet)* *(Választható)* • *Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák*	

(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.)	
V.2. Irodalom és mozgókép Fazekas Mihály: Lúdas Matyi	
VII. Arany János: Toldi	
VIII. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	
Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör)	Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráté Kányádi Sándor: Hattyúdal Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel
	Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet) Radnóti Miklós: Nem tudhatom Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke
Kölcsey Ferenc: Himnusz	
Vörösmarty Mihály: Szózat	
Petőfi Sándor: Honfidal	
	Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	Kőmíves Kelemen Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert…	
Radnóti Miklós: Bájoló	
IX. Gárdonyi Géza: Egri csillagok	
X. Választható világirodalmi ifjúsági regény	
Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg	

Irodalom
6. osztály

Témakör: Hősök az irodalomban
Javasolt óraszám: 10 óra

–

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg
- A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Fogalmak
próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

Témakör: Arany János: Toldi
Javasolt óraszám: 16 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése
- Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában
- Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)
- A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérviszály stb.) megtárgyalása
- Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben

Fogalmak
verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

Témakör: Szeretet, hazaszeretet, szerelem
Javasolt óraszám: 11 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban
- A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása
- A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben
- A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Kisebb projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Fogalmak
líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

Témakör: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Javasolt óraszám: 12 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Fogalmak

történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

Témakör: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény
Javasolt óraszám: 5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel
- A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése
- A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban
- Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Fogalmak

A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén irodalom tantárgyból

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.
Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.
Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).
Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.
Meg tudja fogalmazni, mi a különbség a mese és a monda között. El tudja különíteni a ritmikus szöveget a prózától. Felismeri a hexameteres szövegről, hogy az időmértékes. Fel tud sorolni három-négy művet Aranytól, képes egyszerűbb állítást megfogalmazni Toldi Miklós alakjáról. Képes értelmezni *A walesi bárdok*ban rejlő üzenetet, és meg tudja világítani 5–6 mondatban az *Egri csillagok* történelmi hátterét. El tudja különíteni az egyszerűbb versekben és prózai szövegekben a nagyobb szerkezeti egységeket. Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét (*Toldi, Egri csillagok*), meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény. Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket. Részt tud venni számára ismert témájú vitában, és képes érveket alkotni. Ismert és könnyen érthető történetben párosítani tudja annak egyes szakaszait a konfliktus, bonyodalom, tetőpont fogalmával. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni, kapcsolatrendszerüket feltárni. Képes néhány példa közül kiválasztani az egyszerűbb metaforákat és metonímiákat. Képes egyszerűbb meghatározást adnia következő fogalmakról: líra, epika, epizód, megszemélyesítés, ballada, ritmus, mítosz, motívum, konfliktus. Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére.
Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani erkölcsi értékeket és álláspontokat, képes megfogalmazni saját erkölcsi ítéleteit.

Minimumkövetelmények:

- Felismer, rendszerez mondatípusokat,
- tudja, hogy a népköltészeti alkotások többféle változatban létezhetnek,
- felismeri az elbeszélő költemény műfaját,
- képes saját véleményének megfogalmazására,
- képes szövegrészlet megtanulására,
- megkülönbözteti az epikai és lírai műnemet,
- részt vesz ajánlott olvasmányok közös feldolgozásában,

képes vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasott szövegek szereplőinek tetteiről, érzelmeiről, gondolatairól

MAGYAR NYELV

6.OSZTÁLY

TÉMAKÖR: Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban
Javasolt óraszám: 20 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Szöveghű, értő szövegolvasás gyakorlása
- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- Olvasási stratégiák alkalmazása
- A szóbeli és írásbeli szövegalkotási készség fejlesztése
- A kreatív írás gyakorlása
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata
- Szövegtípusok I. (feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok II. (elbeszélés, leírás, jellemzés, könyvismertetés, hagyományos levél, elektronikus levél: e-mail) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Szövegtípusok III. (plakát, meghívó) jellemzőinek felismerése, alkalmazása
- Helyesírási és a szövegtípusoknak megfelelő alapvető szövegszerkesztési szabályok ismerete

Fogalmak
elbeszélés, leírás, feleletterv, felelet, szóbeli beszámoló, vázlat, jellemzés, levél, elektronikus levél, plakát, meghívó, könyvismertető

TÉMAKÖR: Könyv- és könyvtárhasználat, a kultúra helyszínei
Javasolt óraszám: 4 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A könyvtárak típusaival és jellemzőivel való ismerkedés
- Megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunka végzése a könyvtárban és digitális felületeken
- Az információ-keresés, –gyűjtés alapvető technikáinak gyakorlása
- Képzőművészeti gyűjtemények megismerése vezetéssel
- Részvétel múzeumpedagógiai és könyvtárismereti foglalkozáson, és az azt előkészítő osztálytermi órán
- Néhány sajtótermék szerkezetének, tartalmának áttekintése
- Megadott szempontok alapján reflexió megfogalmazása a múzeumban, színházban, könyvtárban szerzett tapasztalatokról

Fogalmak
könyvtár, katalógus, digitális adattárak, múzeum, kiállítás, gyűjtemény, sajtó, folyóirat, rovat, célcsoport, könyvismertetés

TÉMAKÖR: Szófajok a nagyobb nyelvi egységekben: a mondatokban és a szövegben. A szófajokhoz kapcsolódó helyesírási, nyelvhelyességi, szövegalkotási, szövegértési tudnivalók
Javasolt óraszám: 46 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Helyesírási készség fejlesztése
- A szójelentés, a metaforikus jelentés, a több szófajúság megismerése
- A szavak jelentésbeli szerepe és gyakorlati alkalmazása a szóbeli és írásbeli kommunikációban
- A szófajok felismerése helyes leírása a mondatban és a szövegben: ige, főnév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók
- Az iskolai helyesírási segédeszközök: szótár, szabályzat és helyesírási portálok önálló használata
- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- Szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- A szöveghű és értő szövegolvasás gyakorlása
- A hagyományos és a digitális íráshasználat fejlesztése
- A kreatív írás gyakorlása
- A helyesírási készség fejlesztése
- A mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség kialakítása

Fogalmak

szó, szóelem, szófajok: ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások, viszonyszók, mondatszók

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén magyar nyelv tantárgyból

A tanuló törekszik gondolatait érthetően, a helyzetnek megfelelően megfogalmazni, adekvátan alkalmazni a beszédet kísérő nem nyelvi jeleket.
Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteinek, rövidebb hallott történeteknek a megértésére, összefoglalására, továbbadására.
Képes önállóan a tanult hagyományos és internetes műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél, SMS, e-mail stb.) szöveget alkotni. Törekszik az igényes, pontos és helyes fogalmazásra, írásra.
Az írott és elektronikus felületen megjelenő olvasott szövegek globális (átfogó) megértése, a szövegből az információk visszakeresése mellett képes újabb és újabb szövegértési stratégiákat megismerni, azokat alkalmazni. Képes önálló feladatvégzésre az információgyűjtés és ismeretszerzés módszereinek alkalmazásával (kézikönyvek és korosztálynak szóló ismeretterjesztő források).
Felismeri a szövegértés folyamatát, annak megfigyelésével képes saját módszerét fejleszteni, hibás olvasási szokásaira megfelelő javító stratégiát találni, és azt alkalmazni.
A tanuló ismeri a tanult alapszófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, határozószó, igenevek, névmások), valamint az igekötők általános jellemzőit, alaki sajátosságait, a hozzájuk kapcsolódó főbb helyesírási szabályokat, amelyeket az írott munkáiban igyekszik alkalmazni is.
A megismert új szavakat, közmondásokat, szólásokat próbálja aktív szókincsében is alkalmazni.

Minimumkövetelmények:

- Különböző hallott szövegek, információk megértése, rövid összefoglaló reprodukálása,
- aktív részvétel különféle kommunikációs helyzetekben,
- tanult szövegek szöveghű és kifejező tolmácsolása,
- különféle szövegek néma és a szöveg üzenetének megfelelő hangos olvasása,
- a megismert helyesírási esetek felismerése,
- az alapszófajok felismerése különböző szövegekben,
- a tanult szófajok felismerése és megnevezése.

7–8. ÉVFOLYAM

A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulók biztos szövegértési készséggel rendelkeznek, szövegalkotási képességeiket folyamatosan bővíteni kell. Cél, hogy a 8. évfolyam végére a tanulók értőn alkalmazzák a nyelvi ismereteiket: értsék anyanyelvük szerkezetét, grammatikáját, össze tudják vetni anyanyelvük sajátosságait az általuk tanult idegen nyelv sajátosságaival. Ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.
Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejteni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjeit ismerik meg. A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll. A tanult nyelvi szintek nyelvtani ismereteit a diákok a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban és az idegen nyelv tanulásában betöltött szerepük szerint vizsgálják. Ennek a tananyagnak a középpontjában az egyszerű és összetett mondatok, az állandósult szókapcsolatok állnak. A funkcionális nyelvhasználati ismeretek mellett a tanulók elhelyezik a magyar nyelvet a világ nyelvei között, tájékozódnak a magyar nyelv történetének főbb állomásairól, közben többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkoznak.

A nyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv és irodalom tanításának is lehetősége és feladata.
A 7–8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik a poétikai-retorikai ismeretek bővítése is. A 13–15 éves gyerekek már képesek arra, hogy ne csak fabuláris szinten értelmezzenek egy-egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsék saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.

A 7-8. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

- Korok és portrék,
- Magyar vagy világirodalmi regény,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében,
- A 20. századi történelem az irodalomunkban,
- Szórakoztató irodalom.

A 8. osztályosokat a tanterv a középiskolai felkészülésben és a pályaválasztásban az eddig tanultak rendszerező ismétlésével segíti.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatók.
A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.
Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100 %-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag
   A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.
II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak
   A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is a tanulók.

Magyar nyelvből a 8. évfolyamon félévkor a tanulók anyanyelvi ismereteit záró felméréssel kell mérni.

A 7. ÉVFOLYAM TANANYAG-TARTALMA:

Magyar nyelvtan	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	**AJÁNLOTT TANANYAG**
I. Kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése	
Kommunikáció szóban és írásban	Kommunikációs helyzetek paródiái, karikatúrái Hagyományos és digitális iskolaújság szerkesztése: műfajok, szerkesztők, szerkesztési elvek A reklám médiumai, műfajai, hatásai Nyelvhelyesség és kommunikációs zavar
Alkalmi beszéd, ünnepi beszéd, köszöntő	
Hozzászólás, felszólalás, kiselőadás	
Vita és érvelés	
Kommunikációs zavar	
A tömegkommunikáció szerepe, feladatai, tájékoztató és véleményközlő műfajai	

Reklám, hirdetés, apróhirdetés	
II. Mondat a szövegben – egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek	
A mondat a szövegben, a mondatok csoportosítása	A mondatrészek és stilisztikai szerepük: nominális és verbális stílus Vonzatok és mondatszerkezetek A vonzatok vizsgálata a tanult idegen nyelvben, összevetése a magyar nyelv sajátosságaival A szószerkezetek jelentéstömörítő szerepe, különös tekintettel az állandósult szókapcsolatokra A szóösszetételek jelentéstömörítő szerepe, különös tekintettel az állandósult szókapcsolatokra
Az állítmány	
Az alany	
A tárgy	
Határozók Hely-, idő-, állapot- és módhatározó	
Eszköz-, társ-, részes-, ok-, cél-és állandó határozó	
A jelzők Minőség-,mennyiség-, birtokos és értelmező jelző)	
A mellé- és alárendelő szószerkezet	
Az egyszerű mondat szerkezete	
Az egyszerű mondat helyesírása	
Szóképzés	
Alárendelő szóösszetételek	
Mellérendelő szóösszetételek	

Irodalom

TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	**AJÁNLOTT MŰVEK**
I. Korok és portrék	
A) Középkor	
István király intelmei Imre herceghez (részletek)	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Árpád, Szent László)
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	
Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)	Mátyás királlyá koronázása; Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró
Janus Pannonius: Pannonia dicsérete	Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról
	Bornemisza Péter: Siralmas énnékem Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek)
Balassi Bálint: Egy katonaének	Balassi Bálint: Borivóknak való
Balassi Bálint: Hogy Juliára találá, így köszöne néki	Balassi Bálint: Adj már csendességet

<table>
<tr><td colspan="2">Irodalom és színház vagy film kapcsolata
A reneszánsz dráma
Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia
vagy később tárgyalva:
Molière: A képzelt beteg</td></tr>
<tr><td colspan="2">C) Irodalmunk a 17-18. században</td></tr>
<tr><td>Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak)</td><td rowspan="2">Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke, Zöld erdő harmatát
Lévay József: Mikes
Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Rákóczy menekülése a börtönből)</td></tr>
<tr><td>Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)</td></tr>
<tr><td colspan="2">D-E) Klasszicizmus és romantika</td></tr>
<tr><td>Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez</td><td rowspan="15">Petőfi Sándor: Csokonai
Áprily Lajos: Séta Debrecenben
Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)
Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Széchenyi Istvánról: Az Akadémia alapítása; A hídvám)
Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége (történetek Kossuth Lajosról: A sorsfordító kabát)
Kossuth-nóta
Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet)
Vörösmarty Mihály: Petike
Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert…
Petőfi és Arany levelezése – részletek
Arany János: V. László
Arany János: Szondi két apródja</td></tr>
<tr><td>Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz</td></tr>
<tr><td>Kölcsey Ferenc: Huszt</td></tr>
<tr><td>Kölcsey Ferenc: Emléklapra</td></tr>
<tr><td>Kölcsey Ferenc: Himnusz</td></tr>
<tr><td>Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)</td></tr>
<tr><td>Vörösmarty Mihály: Szózat</td></tr>
<tr><td>Vörösmarty Mihály: Ábránd</td></tr>
<tr><td>Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem</td></tr>
<tr><td>Petőfi Sándor: Nemzeti dal</td></tr>
<tr><td>Petőfi Sándor: Szeptember végén</td></tr>
<tr><td>Arany János: A fülemile</td></tr>
<tr><td>Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus</td></tr>
<tr><td>Jókai: A huszti beteglátogatók</td><td>Irodalom és film kapcsolata
Jókai Mór: A kőszívű ember fiai</td></tr>
<tr><td>Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa</td><td rowspan="3">Mikszáth Kálmán: A Balóthy-domínium
Mikszáth Kálmán: A beszélő köntös</td></tr>
<tr><td>Mikszáth Kálmán: A néhai bárány</td></tr>
<tr><td>Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák</td></tr>
<tr><td colspan="2">II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény</td></tr>
<tr><td>Jules Verne: Kétévi vakáció vagy
Tonke Dragt: Levél a királynak vagy
Mándy Iván: Az enyedi diák vagy
Csukás István: Vakáció a halott utcában</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2"></td></tr>
</table>

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra
Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem
Petőfi Sándor: Szeptember végén

Magyar nyelv

Témakör: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése
Javasolt óraszám: 8+5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben
- A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása
- A szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával
- A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése
- A kommunikációs zavar felismerése, javítása
- Vita- és érvelési kultúra elsajátítása
- A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása

FOGALMAK

tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd

TÉMAKÖR: Mondat a szövegben – az egyszerű mondat részei, az alá- és mellérendelő szószerkezetek, a szóösszetételek
Javasolt óraszám: 22+26 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak megismerése
- A nyelvi elemzőkészség fejlesztése
- A nyelv változásainak megfigyelése
- A helyesírási készség fejlesztése
- A mondatfajták azonosítása a közlési szándék szerint a beszélt és az írott nyelvben
- Egyszerű mondat típusainak felismerése, elemzése
- Az egyszerű mondat központozása
- Az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályai
- A mellérendelő és az alárendelő szószerkezet fajtáinak megismerése, elemzése
- A mondatrészek megtanulása (alany, állítmány, tárgy, határozók [időhatározó, helyhatározó, részeshatározó, mód- és állapothatározó, ok-és célhatározó, eszköz- és társhatározó, állandó határozó]), jelző [minőségjelző, birtokos jelző, mennyiségjelző, értelmező]
- A szórend és a mondatjelentés kapcsolatának vizsgálata
- A szó elsődleges jelentésének, illetve a metaforikus jelentésnek elkülönítése, tudatos alkalmazása
- A főbb szóalkotási módok (szóösszetétel, szóképzés) ismerete
- Az összetett szavak alapvető helyesírási szabályainak elsajátítása
- Digitális és papíralapú iskolai helyesírási segédeszközök: szótárak és szabályzatok és helyesírási portálok önálló használata

Fogalmak

egyszerű szó, összetett szó, mondatrészek, szószerkezetek (alárendelő: alanyos, tárgyas, határozós, jelzős; mellérendelő: kapcsolatos, ellentétes, választó, magyarázó, következtető); szóösszetétel, szóképzés, szórend

TÉMAKÖR: Könyvtárhasználat
JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

FOGALMAK

szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg

TÉMAKÖR: Szövegértés és szövegalkotás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése

Fogalmak

elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat

Irodalom

TÉMAKÖR: I. Korok és portrék
JAVASOLT ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 50 óra

A)A középkor
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- Az európai kultúra kialakulásának megismerése

Fogalom
középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelem (parainesis), kódex, iniciálé, miniatűr

B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció

JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- A reneszánsz világkép értelmezés
- A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése
- A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak megismerése
- A reneszánsz drámaváltozatok elkülönítése
- Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása

FOGALMAK
reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia)

C) Irodalmunk a 17–18. században
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése
- A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeink megismerése
- A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése
- A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében

Fogalmak
kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat

D-E) A klasszicizmus és a romantika irodalma
JAVASOLT ÓRASZÁM: 32 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers)
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli
- Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda)
- Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora
- A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése
- *Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése*
- *A kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)*

Fogalmak
romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kisepika, anekdota, novella, elbeszélés

TÉMAKÖR: II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)
Az elbeszélt világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)

Fogalmak
történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoport tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámolók készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanulása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy

órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.
Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenségalapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fürtábrával. Digitális projektek; gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén magyar nyelv tantárgyból

A tanuló eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Képes álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni.
Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.
Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.
Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.
A tanuló ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára.
Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, illetve mondatrészek közötti írásjeleket.

Minimumkövetelmények:

- A mondat nyelvi funkciójának, felépítésének, szerkezetének felismerése,
- a szószerkezettípusok felépítésének felismerése és alkotása,
- Részvétel beszélgetésben, vitában, a saját álláspont előadása
- Az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése, értelmezése

– A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú szövegek írása.

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén irodalom tantárgyból

Ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket. A helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az összetett szavak és gyakoribb mozaikszók helyesírásában.
Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 19. századi alkotások). Felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát, azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait. Felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat, azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat. Azonosít képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben, megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása). Konkrét szövegpéldán meg tudja mutatni a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözőségét, továbbá a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérését. Képes a drámákban megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok összetettségének értelmezésére és megvitatására. Az olvasott, megtárgyalt művek erkölcsi kérdésfeltevéseire véleményében, erkölcsi ítéleteiben, érveiben tud támaszkodni.
Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, rapszódia, lírai én, hexameter, pentameter, disztichon, szinesztézia, tragédia, komédia, dialógus, monológ.
Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat.
Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére.

Minimumkövetelmények:

- Ismer egy korstílust,
- felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján,
- azonosít képeket, alakzatokat,
- képes a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére,
- képes memoriterek (prózaepikai szövegrészletek) előadására,
- azonosítja az irodalom nagy témáit, pl. család, iskola, gyerekek és felnőttek, próbatételek,
- érzékeli az elbeszélés és a történet időrendje közötti eltérést,
- megismeri a drámai műnem legfontosabb jellemzőit.

A 8. ÉVFOLYAM TANANYAG-TARTALMA:

MAGYAR NYELV

I. A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal	
A köznyelv és csoportnyelvek	A nagy magyar nyelvjárások hangtani, szókészletbeli jellemzőinek összevetése digitális anyagok segítségével Torz mozaikszavak stílushatásai
Nyelvjárások	
Ritkább szóalkotási módok Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések	
II. Könyvtárhasználat	
III. Készüljünk a felvételire!	
IV. Szövegértés és szövegalkotás a gyakorlatban	
A szöveg megszerkesztettsége, szerkezeti egységei Szövegtípusok és műfaji, retorikai, stilisztikai jellemzői Az érv és a cáfolat	Érvtípusok Egyenes érvelés, inverz érvelés
V. Összetett mondat a szövegben	
A mellérendelő összetett mondat	A többszörösen összetett mondat Körmondatok az irodalmi művekben Az idézés fajtái
Az alárendelő összetett mondatok	
A sajátos jelentés tartalmú mellékmondat	
Az összetett mondat helyesírása	
Az idézés	
VI. Nyelvtörténet, a nyelvrokonság kérdései - játékosan	
A nyelvek osztályozása nyelvtípusok szerint	A rovásírás írásjegyei, fellelhető rovásírásos nyelvemlékeink A jövevényszavak jelentésváltozásai A nyelvújítás mulatságos túlkapásai
Nyelvünk eredete, rokonsága	
Nyelvtörténet, nyelvemlékek	
Nyelvújítás	

IRODALOM

I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében
A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában

Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én…	Ady Endre: Ember az embertelenségben Ady Endre: Krisztus-kereszt az erdőn Babits Mihály: A második ének (részlet) Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani? Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról Juhász Gyula: Anna örök Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú Tóth Árpád: Láng Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet) Dsida Jenő: Születésnapi köszöntő édesanyámnak József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék József Attila: Istenem Áprily Lajos: A rím
Ady Endre: Őrizem a szemed	
Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba	
Babits Mihály: Ádáz kutyám	
Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom	
Juhász Gyula: Milyen volt…	
Dsida Jenő: Hálaadás	
József Attila: Rejtelmek	
József Attila: Kertész leszek	
József Attila: Születésnapomra	
Reményik Sándor: Templom és iskola	

Áprily Lajos: Március	Radnóti Miklós: Hetedik ecloga
Radnóti Miklós: Nem tudhatom	
B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában	
Kós Károly: Az országépítő (részlet)	Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek) Móricz Zsigmond: Hét krajcár Móricz Zsigmond: A fillentő
Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály	
Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig	
Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)	
Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)	
Nyirő József: Uz Bence (részlet)	
C) „Vérző Magyarország" – Trianon a magyar irodalomban	
Reményik Sándor: Mi a magyar?	Babits Mihály: Hazám Babits Mihály: Áldás a magyarra Juhász Gyula: Trianon Juhász Gyula: Testamentum Karinthy Frigyes: Levél (részlet) Márai Sándor: Napló (részlet)
II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	
A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában	
Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek)	Nagy László: Az én szívem Nemes Nagy Ágnes: Félelem Csoóri Sándor: Szomorúság
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet	
Weöres Sándor: A társ	
Kányádi Sándor: Két nyárfa	
Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére	
Wass Albert: Üzenet haza (részlet)	
B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	
Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet)	Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet)
Tamási Áron: Bölcső és bagoly (részlet)	Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)
Örkény István: Egyperces novellák (részletek)	
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	
Irodalom és színház vagy mozgókép Egy szabadon választott drámai alkotás	
III. A 20. századi történelem az irodalomban (világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	
Irodalom és mozgókép Szabó Magda: Abigél	
Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)	Pilinszky János: Harbach, 1944 Anna Frank naplója
Choli Daróczi József: Dal	Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk
Irodalom és mozgókép George Orwell: Állatfarm	

Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)	Márai Sándor: Mennyből az angyal Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán
IV. Szórakoztató irodalom	
Irodalom és mozgókép Agatha Christie egy Poirot-novellája	Agatha Christie: Tíz kicsi néger

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
William Shakespeare: Romeo és Júlia

MEMORITEREK

Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)
Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
József Attila: Születésnapomra (részlet)
József Attila: Mama
Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)
Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

MAGYAR NYELV

Témakör: A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése
Javasolt óraszám: 5+3 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben
- A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása
- A szövegértési készség fejlesztése
- A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése
- Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása
- Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben
- A közéleti megnyilatkozás alapjainak elsajátítása
- Az önálló véleményalkotás készségének fejlesztése
- Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával
- A tömeg- és digitális kommunikáció jellemzőinek megismerése
- A kommunikációs zavar felismerése, javítása
- Vita- és érvelési kultúra elsajátítása
- A közéleti beszédformák (felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd) felismerése és alkalmazása

FOGALMAK

tömegkommunikáció, kommunikációs zavar, vélemény, vita, érv, cáfolat, hozzászólás, felszólalás, alkalmi beszéd

TÉMAKÖR: A magyar nyelv társadalmi és földrajzi változatai, ritkább szóalkotási módok – játékos feladatokkal
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8+10 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az anyanyelv állandóságának és változásának tudatosítása
- A nyelv főbb változatainak megismertetése (köznyelv, irodalmi nyelv, csoportnyelvek)
- A nyelvek megjelenési formáinak ismerete
- A tanuló környezetében előforduló nyelvjárás néhány jellegzetességének megfigyelése
- A nyelvi tolerancia kialakítása, fejlesztése
- A tanuló környezetében előforduló nyelvváltozatok azonosítása
- Anyanyelv, idegen nyelv, nemzetiségi nyelv összevetése

Fogalmak
irodalmi nyelv, köznyelv, nyelvjárás, csoportnyelv, ifjúsági nyelv, jelnyelv

TÉMAKÖR: Könyvtárhasználat
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A szövegek sajátosságainak megfigyeltetése, főbb fajtáinak tudatosítása: lineáris és nem lineáris, hagyományos és digitális szövegek
- Digitális és/vagy nyomtatott szótárak használata

FOGALMAK
szöveg, hagyományos szöveg, digitális szöveg, lineáris szöveg, nem lineáris szöveg

TÉMAKÖR: Készüljünk a felvételire!
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A tanult hangtani, alaktani ismeretek megfigyeltetése és felismerése a szavakban
- A szófajok és mondatfajták megfigyeltetése és felismerése a szövegben
- A szókincs fejlesztése
- Az állandósult szókapcsolatok, a szólások, a közmondások, a szállóigék értelmezése
- A szóbeli és írásbeli fogalmazási készség fejlesztése
- Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása
- Reflektálás a szöveg tartalmára
- A szöveghű, értő szövegolvasás gyakoroltatása
- A hagyományos és a digitális írás fejlesztése
- Kreatív írásgyakorlatok alkalmazása
- A helyesírási készség fejlesztése

- A mérlegelő gondolkodás fejlesztése
- A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése és alkalmazása
- Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átismétlése

Fogalmak
Az eddig tanult fogalmak átismétlése

TÉMAKÖR: Szövegértés és szövegalkotás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5+5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
- A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése

Fogalmak
elbeszélés, leírás, jellemzés, érvelés, cáfolat

TÉMAKÖR: Összetett mondat a szövegben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8+13 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A mondatfajták felismerése a közlési szándék és szerkezet szerint
- Az összetett mondatok típusainak megismerése
- Alárendelő és mellérendelő összetett mondatok elkülönítése
- A központozás megtanulása az összetett mondatban
- Az idézés szabályainak elsajátítása

Fogalmak
összetett mondat, alárendelés, mellérendelés, logikai viszonyok; idézet, idézés

TÉMAKÖR: Nyelvtörténet, nyelvrokonság - játékosan
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- a nyelv állandóságának és változásának megfigyelése különböző korok szövegeiben
- a szókincs változása, régi kifejezések, jövevényszavak gyűjtése irodalmi és beszélt nyelvi szövegekből
- a nyelvújítás és a nyelvújítók néhány szóalkotási módjának megismerése
- a magyar nyelv eredete, a nyelvrokonság hipotéziseinek megismerése

Fogalmak
rovásírás, nyelvemlék, nyelvújítás, nyelvcsalád, nyelvrokonság, jövevényszó

IRODALOM

TÉMAKÖR: IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében
JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 18 óra

A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átismétlése
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
- Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal)
- Szóképek, alakzatok felismerése

FOGALMAK
lírai önéletrajz, népies dal

B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átismétlése
- A 20. század második felének epikai sokszínűsége, pl.: lírai szociográfia, egypercesek
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismertetése
- Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában
- A groteszk megjelenése a korszak irodalmában

Fogalmak
egyperces, groteszk, humor

C) *Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában*

JAVASOLTÓRASZÁM: 2 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata
- A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása
- A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével
- A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése
- A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése
- Drámarészletekből drámaegész kibontása
- Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben

Fogalmak
dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus

TÉMAKÖR: V. A 20. századi történelem az irodalomban
(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban
Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között.
Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása
Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése

FOGALMAK
jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom

TÉMAKÖR: V. Szórakoztató irodalom
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében

FOGALMAK
szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK AZ 5–8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt

bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 2. szakaszának 1–2. évében (5–6. évfolyam) döntően a gamifikáció és a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása javasolt. A tematikus-motivikus tananyagszervezés lehetővé teszi, hogy a tanár-diák párbeszéd mellett kitüntetett szerepet kapjon a tanulócsoport tagjai között létrejövő párbeszéd, a csoportban kibontakozó kreatív alkotómunka, az önálló munkavégzés, tanulás kialakítása.

A képzés 2. szakaszának 3–4. (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámolók készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanulása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projektmunkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.
Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenségalapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fürtábrával. Digitális projektek; gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén magyar nyelv tantárgyból

A tanuló eligazodik és hatékonyan részt vesz a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben, vitákban. Képes álláspontját megfelelő érvek, bizonyítékok segítségével megvédeni.
Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit.
Képes a különböző megjelenésű és műfajú szövegek globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére.
Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, állításait indokolni.
A tanuló ismeri és a törekszik a szövegalkotásban a különböző mondatfajták használatára.
Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket.
A tanuló a helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az összetett szavak és gyakoribb mozaikszók helyesírásában.
Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit.
Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival.
Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.

Minimumkövetelmények:

- A különféle mindennapi megnyilatkozások, valamint a tömegkommunikáció üzeneteinek felismerése,
- a sajtó leggyakoribb műfajainak felismerése (hír, tudósítás, interjú),
- a szöveg érzelmi-gondolati tartalmát kifejező olvasás,
- az olvasott szöveg tartalmának és az azt kiegészítő képek, ábrák összefüggéseinek felfedése,
- különböző nézőpontú és műfajú szövegek alkotása: elbeszélés, jellemzés,
- az írásjelek, a szöveg központozásának legfontosabb szabályainak felismerése,
- az összetett szavak helyesírásának alapvető szabályainak felismerése,
- a tagmondatok közötti tartalmi-logikai és/vagy grammatikai viszony felismerése,
- a szóösszetételek típusainak felismerése.

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén irodalom tantárgyból

Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit.
Képes a könnyebben besorolható művek műfaji azonosítására, 8–10 műfajt műnemekbe tud sorolni, és a műnemek lényegét meg tudja fogalmazni. A különböző regénytípusok műfaji jegyeit felismeri, a szereplőket jellemezni tudja, a konfliktusok mibenlétét fel tudja tárni. Felismeri az alapvető lírai műfajok sajátosságait különböző korok alkotóinak művei alapján (elsősorban 20. századi alkotások). Felismeri néhány lírai mű beszédhelyzetét, a megszólító-megszólított viszony néhány jellegzetes típusát, azonosítja a művek tematikáját, meghatározó motívumait. Felfedez műfaji és tematikus-motivikus kapcsolatokat, azonosítja a zenei és ritmikai eszközök típusait, felismeri funkciójukat, hangulati hatásukat. Azonosít képeket, alakzatokat, szókincsbeli és mondattani jellegzetességeket, a lexika jelentésteremtő szerepét megérti a lírai szövegekben, megismeri a kompozíció meghatározó elemeit (pl. tematikus

szerkezet, tér- és időszerkezet, logikai szerkezet, beszédhelyzet és változása). Konkrét szövegpéldán meg tudja mutatni a mindentudó és a tárgyilagos elbeszélői szerep különbözőségét, továbbá a közvetett és a közvetlen elbeszélésmód eltérését. Képes a drámákban, filmekben megjelenő emberi kapcsolatok, cselekedetek, érzelmi viszonyulások, konfliktusok összetettségének értelmezésére és megvitatására. Az olvasott, megtárgyalt művek erkölcsi kérdésfeltevéseire véleményében, erkölcsi ítéleteiben, érveiben tud támaszkodni.
Képes egyszerűbb meghatározást megfogalmazni a következő fogalmakról: novella, lírai én, szinesztézia, szimbólum, dialógus, monológ. Képes néhány egyszerűbb meghatározás közül kiválasztani azt, amely a következő fogalmak valamelyikéhez illik: fordulat, retorika, paródia, helyzetkomikum, jellemkomikum. Az ismertebb műfajokról tudja az alapvető információkat.
Képes művek, műrészletek szöveghű felidézésére.
Képes beszámolót, kiselőadást, prezentációt készíteni és tartani különböző írott és elektronikus forrásokból, kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, a témától függően statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból.
Tisztában van a média alapvető kifejezőeszközeivel, az írott és az elektronikus sajtó műfajaival. Ismeri a média, kitüntetetten az audiovizuális média és az internet társadalmi szerepét, működési módjának legfőbb jellemzőit. Kialakul benne a médiatudatosság elemi szintje, az önálló, kritikus attitűd.

Minimumkövetelmények:

- Ismeri egy korszak stílusirányzatait – pl. impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió,
- az önálló ismeretszerzés többféle módszerével (pl. internet, elektronikus könyvtár stb.) is gyűjt információkat,
- felismeri az epikus közlésformát,
- felismeri az elbeszélői nézőpontot, beszédhelyzetet,
- azonosítja az irodalom nagy témáit, pl. család, iskola, gyerekek és felnőttek, szegénység,
- képes memoriterek (verses és prózaepikai szövegrészletek) előadására,
- képes a szereplők jellemzésére, tetteik minősítésére; alapvető emberi helyzetek, erkölcsi választások értelmezésére,
- elemzi a képeket, alakzatokat,
- elemzi a művekből feltáruló érzelmi tartalmakat,
- felismeri a drámai műnem főbb jellemzőit,
- a meghatározó sajtóműfajokat felismeri pl.tudósítás, riport, publicisztika, kritika.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A **magyar nyelv órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.

- A tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük,
- a diákok tudásszintjét a világ többi országának tanulóinak tudásszintjére kell hozni.

Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, a házi feladat bemutatását, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagyon sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok.

A diagnosztikus mérést minden évfolyam esetén, a tanév elején végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló" tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.

A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul.
A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.

A szummatív értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.
A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

Osztályzattal értékelhető:

- Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
- Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat" (formatív értékelés);
- Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
- Házi feladat ismertetése;
- Szóbeli felelet;
- Számítógépes feladatok megoldása;
- Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
- Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
- Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;
- Füzetvezetés (évi egy alkalommal).

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:

Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 33% között	elégtelen	(1)
34% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

A diáknak legalább havonta 1 érdemjeggyel kell rendelkeznie. A tanév folyamán 2 témazáró dolgozat írása kötelező.

Jegyek jelölése színekkel

- a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal,
- a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat" (formatív értékelés) jegyeit, házi feladat ismertetése; szóbeli felelet; számítógépes feladatok megoldása; órai munka

önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben; önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján; órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén kékkel,

- a füzetvezetés (évi egy alkalommal) jegyét zölddel.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az **irodalom órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.

- A tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük,
- a diákok tudásszintjét a világ többi országának tanulóinak tudásszintjére kell hozni.

Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, a házi feladat bemutatását, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagyon sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok.

A diagnosztikus mérést minden évfolyam esetén, a tanév elején végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló" tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.

A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul.
A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.

A szummatív értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.
A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

<u>Osztályzattal értékelhető:</u>

- Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
- Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat" (formatív értékelés);
- Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
- Házi feladat ismertetése;
- Szóbeli felelet;
- Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
- Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
- Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;

- Füzetvezetés (évi egy alkalommal).

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:

Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 33% között	elégtelen	(1)
34% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

A diáknak legalább havonta 1 érdemjeggyel kell rendelkeznie. A tanév folyamán 4 témazáró dolgozat írása kötelező.

Jegyek jelölése színekkel

- a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal,
- a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés) jegyeit, házi feladat ismertetése; szóbeli felelet; számítógépes feladatok megoldása; órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben; önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján; órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén kékkel,
- A memoriter és a füzetvezetés (évi egy alkalommal) jegyét zölddel.

V.2.2 Idegen nyelv

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

Az élő idegen nyelv tantárgy kerettanterve a 4. évfolyam számára

Célok és feladatok

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

Az idegennyelvi kerettanterv célja kettős: egyrészt megadni azokat a kimeneti kritériumokat melyek az iskolai nyelvoktatás lépcsőihez a nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlenek, másrészt irányelveket adni az iskoláknak a helyi tantervek elkészítéséhez és az eredményes nyelvtanári munkához.

A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a nyelvtanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A diáknak képessé kell válnia arra, hogy egyéni kommunikációs céljait elérje és nyelvtudását valódi nyelvi helyzetekben, ismeretszerzésre, és ezek átadására, szórakozásra, személyes és szakmai céljainak megvalósítására valódi vagy digitális térben alkalmazni tudja.

Az idegennyelv-tanítás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt, amelyekben személyisége fejlődik, és a nyelvet eszközként hatékonyan használja. Mindehhez elengedhetetlen a kommunikatív kompetencia tágabb összefüggésben értelmezett megközelítése, azaz a nyelvi elemek (a jel- és szabályrendszerek) valamint a szociolingvisztikai komponensek együttes fejlesztése.

Kiemelten fontos az interdiszciplináris szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, az idegen nyelven megszerzett tudás pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére. A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli nyelvhasználati és nyelvtanulási tevékenységekre is építeni, és erre a tanulót a nyelvórán fel kell készíteni. Ezeknek a tevékenységeknek elsődleges célja az, hogy a tanuló szinte mindennap találkozzon az idegen nyelvvel lehetőleg olyan helyzetekben, melyek életkorának és érdeklődésének megfelelnek, a nyelvtanulást élővé és folytonossá teszik, és ezzel nyelvtanulási kedvét erősítik. Az iskolán kívüli nyelvhasználat lehetőségei nagyban segítik a nyelvi fejlődést az egyéni különbségek esetén is.

A nyelvtanulás kezdeti szakasza a ráhangolódás időszaka. A fő cél az, hogy a tanuló megszeresse a nyelvtanulást, megértse a nyelvtudás fontosságát és szerepét a tanórán és az iskolán kívül. Ez a kezdeti szakasz kötelezően az alsó tagozat negyedik osztályában indul, de ahol lehetőség és igény van erre, érdemes a tanulók nyelvi fejlesztését, az idegen nyelv iránti motiválását már előbb elkezdeni. Fontos, hogy felkeltsük a tanuló érdeklődését az idegen

nyelvek, valamint a más nyelveket beszélő emberek, kultúrájuk megismerése és elfogadása iránt. A kisgyermeknek a világ iránti érdeklődése határtalan, fogékonysága a ritmus, a dalok, a kiejtés irányában természetesen fakad életkori sajátosságaiból, és a megfelelően történő nyelvi fejlesztés hatékonyan alapozza meg a későbbi, tudatosabb nyelvtanulást. Az ebben az életkorban jellemző műfajok (mesefilmek, mesekönyvek, dalok, mondókák) beépítése az órai munkába fogékonnyá tudják tenni a tanulókat a nyelvtanulás iránt, és segítenek elindulniuk az idegen nyelvi kommunikáció felé. Számukra a világ színessége, a nyelvi kifejezés változatossága érdekes és izgalmas, természetesen fordulnak idegen nyelvű ismerősök, barátok felé, és őszinte kíváncsisággal érdeklődnek más közösségek iránt. A cél ebben a szakaszban, hogy a tanuló Ismerkedjen meg a célnyelvi kultúrák főbb szokásaival, ünnepeivel és kommunikációs eszközeivel, valamint induljon el az önálló nyelvtanulóvá válás útján, sajátítson el olyan tanulási stratégiákat, amelyek segítségével képessé válik nyelvtudását fejleszteni és fenntartani. Szerezzen sikerélményeket a nyelvtanulásban, ezzel növekedjen önbizalma, fejlődjön önismerete és önértékelése.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés

és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Módszerek

A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben.
Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához. A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkészség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékosság és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait.
A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.
A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.
Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.
Tanulási eredmények

A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredményeket kell elérni: a tanuló minden témakörben

- megérti az élőszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével;
- felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott nagyon egyszerű szövegekben is.
- megismeri a német nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan)

Az egyes élő idegen nyelvi kerettantervek felépítése, szerkezete

Az egyes élő idegen nyelvi kerettantervekben az általános bevezetőt az adott nyelvben és évfolyamban a tantárgy tanítására jellemző specifikumok összefoglalása követi. Felsorolásra kerülnek azok a nyelvoktatási szakasz végére minimálisan elvárt nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák, valamint általános tanulási eredmények, amelyeket a nyelvtanulónak témakörtől vagy a választott nyelvkönyvtől függetlenül el kell sajátítania.

A kerettantervek a nyelvi fejlesztési területeket témakörök szerint csoportosítják. A témakörökhöz rendelt óraszámok leginkább a súlyozásukra való javaslatok. A személyes, környezeti, közéleti és aktuális témák a valós nyelvhasználathoz kapcsolódnak, a továbbiak többnyire az iskolai, nyelvórai és iskolán kívül történő nyelvtanulási tevékenységeket jelölik.

A tématartományokhoz megadott célnyelvi példák gyűjtőfogalmak, melyek a felsőbb évfolyamokon bővebb, gazdagabb szókincset jelölnek.

A kerettanterv minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat is, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevéséődését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek). Az itt javasolt tevékenységi formák csak gondolatébresztő példák és – ellentétben a szókincs és a nyelvi struktúrák, funkciók meghatározásával – nem kötelező érvényűek.

az 5–8. évfolyamok számára

Célok és feladatok
Az idegen nyelvi kerettanterv célja kettős: egyrészt megadni azokat a kimeneti kritériumokat melyek az iskolai nyelvoktatás lépcsőihez a nyelvi fejlődés érdekében elengedhetetlenek, másrészt irányelveket adni az iskoláknak a helyi tantervek elkészítéséhez és az eredményes nyelvtanári munkához.
A korszerű idegennyelv-tanítás elsődleges célja a tanuló nyelvi cselekvőképességének fejlesztése. A tanuló legyen képes személyes és szakmai életében egyéni kommunikációs céljait elérni, saját gondolatait kifejezni, és mind valódi mind pedig digitális térben idegen nyelven ismereteket szerezni.
Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.
Az 5-8. évfolyamon az idegen nyelv tanítása szervesen épül a 4. évfolyamon megkezdett nyelvi fejlesztésre, illetve annak eredményeire. A hangsúly lassan áttevődik a nyelvelsajátításról a tudatos nyelvtanulás felé. Az életkornak, érdeklődésnek és a nyelvtanulás folyamatának megfelelő órai tevékenységek jellemezzék ezt a szakaszt is. Az 5. évfolyamtól változatlanul az idegen nyelvi kommunikációra történő felkészülés áll a középpontban, ezt tanórán kívüli feladatokkal, tevékenységekkel és az ezekben történő részvételre való biztatással kell segíteni.
A négyéves nevelési-oktatási szakasz egyik fő célja a megelőző szakaszban kialakított nyelvtanulási motiváció fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre hangsúlyosabbá válik, hogy a tanuló valós nyelvi helyzetekben tudja használni a nyelvet és egyre növekvő nyelvi tudatossággal rendelkezzen. Ekkor kell megalapozni azt a képességet, mellyel az idegen nyelvi ismereteket tudatosítja, és az idegen nyelvű szövegek világában eligazodik. A nyelvtanuló ebben a szakaszban egyre mélyebben és árnyaltabban ismeri meg az idegen nyelv felépítését és szerkezetét.
A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése egyik feltétele az egész életen át tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. Fontosak a kooperatív módszerek, valamint a projektmunkák, amelyek fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást. Szükséges, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. A nyelvórai és otthon elvégzendő tevékenységeken keresztül a tanuló váljon képessé arra, hogy digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megértse az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket. Tudjon szöveget alkotni szóban és írásban, valamint célnyelven beszélgetni az ismert nyelvi

eszközök segítségével. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig szakmai szempontból javasolt, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban történhessen.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái: Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló képessé válik a nyelvtanulási stratégiák felismerésére és ezek alkalmazására, ez pedig hasznosul más tantárgyak esetében is. Megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.
A kommunikációs kompetenciák: A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.
A digitális kompetenciák: Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.
A személyes és társas kompetenciák: A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.
A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a kritikus, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol és mindezek felkészítik a munkavállalásra.

Módszerek

Az idegennyelv-oktatás tevékenység- és tanulóközpontú, vagyis a tanuló számára olyan életkorának, illetve érdeklődésének megfelelő szituációkat teremt, amelyekben személyisége fejlődik, és a nyelvet eszközként, hatékonyan használja. A nyelvi tartalmak és eszközök átadása szövegösszefüggésbe ágyazottan, konkrét beszédhelyzetekben, akár képekkel vagy nonverbális elemekkel segítve történik.
Kiemelten fontos a nyelvoktatásban az interdiszciplináris, azaz a tantárgyak között átívelő szemlélet, mely épít a más tantárgyak keretében szerzett ismeretekre, és az idegen nyelven megszerzett tudással pedig gazdagítja más tantárgyak tanulását. Projektfeladatok, információgyűjtés a szaktantárgyhoz, internetes kutatómunka, mind-mind történhet idegen nyelven is, felkészítve a tanulót a munka világában zajló információcserére.
A használható nyelvtudás és a valós kommunikáció elsajátítása érdekében együttesen kell fejleszteni a nyelvi és nem nyelvi készségeket. A kezdeti szakasz döntő mértékben szóbeli nyelvhasználatával ellentétben, a 7-8. osztályban egyre hangsúlyosabbá válik az írásbeli kommunikáció is. Az olvasott szövegértés és az írásbeli szövegalkotás készségeinek ebben az időszakban elkezdett tudatos fejlesztése eredményeként a nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló szóban és írásban megold változatos kihívásokat igénylő feladatokat, társas tevékenységekben vesz részt, valamint életkorának és nyelvi szintjének megfelelően kommunikál az élő idegen nyelven.
A hosszú távon is fenntartható nyelvi fejlődés, valamint a motiváció fenntartása érdekében elengedhetetlen a tanórán kívüli nyelvhasználatra és nyelvtanulásra is építeni, melyekre a tanulót a nyelvórán egyre nagyobb mértékben fel kell készíteni. Ezeknek a tevékenységeknek elsődleges célja az, hogy a tanuló szinte mindennap találkozzon az idegen nyelvvel lehetőleg olyan helyzetekben, melyek életkorának és érdeklődésének megfelelnek, a nyelvtanulást élővé és folytonossá teszik, és ezzel nyelvtanulási kedvét erősítik. A nyelvórai és az iskolán kívüli nyelvhasználat lehetőségei nagyban segítik a nyelvi fejlődést az egyéni különbségek esetén is. A kerettantervben megfogalmazott, témákhoz kapcsolódó javasolt tevékenységek (idegen nyelvű filmek, könnyített olvasmányok, e-mail levelezés, idegen nyelvű színi előadások, internetes kutatási feladatok stb.) eredményesebbé teszik a nyelvtanítást.
Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet anyanyelvi beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.
A motiváció fenntartása és erősítése érdekében a nyelvórát továbbra is a pozitív, jó hangulatú tanulási környezet jellemzi, amelyben a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, érdekes, kihívást jelentő, gyakran játékos feladatokat old meg. Ezeket a tankönyveknek is tartalmazniuk kell. A változatos munkaformák, például: projektmunkák, páros és csoportos feladatok, valamint az irányító tanár és a társak visszajelzései vagy a különféle értékelési formák segítik a tanulót abban, hogy továbbra is szívesen és örömmel vegyen részt a tanórán, önbizalma erősödjön, nyitott és motivált maradjon alapkészségeinek fejlesztésére és az újabb nyelvtanulási stratégiák elsajátítására. A nevelési-oktatási szakasz végére magabiztossá válik, szívesen használja nyelvtudását, s egyúttal egyre inkább tudatos nyelvhasználó is lesz, aki képes saját hibáit észrevenni, és saját haladását értékelni.
A nyelvtanulásban a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű, autentikus szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, megbízható tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket

megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek a tananyagokban nem különálló egységekként, hanem mindig szövegösszefüggésbe ágyazva kell, hogy megjelenjenek.

Kimeneti szintek

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a 6. évfolyam végére a KER szerinti A1, a 8. évfolyam végére az A2 nyelvi szint a kimeneti elvárás. Ez időszak végére a tanuló ismeri és használja az alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat, valamint ezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciáinak mélyítésére. Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hagyományos és digitális nyelvtanulási forrásokat használ (pl. internet, mobilalkalmazások), kiaknázza a tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségeket szórakozásra, főként ismerős, mindennapi helyzetekben történő kommunikációra, közvetítésre, ismeretszerzésre és tudásmegosztásra. Egyre inkább érti a nyelvtanulás, illetve a nyelvtudás fontosságát.

Az 5-8. évfolyamon a következő tanulási eredmények várhatók el, témakörtől függetlenül:

- változatos, kognitív kihívást jelentő írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó hangzószövegekben megjelenő információkat;
- kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő írott szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is alkot szöveget szóban és írásban;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is folytat célnyelvi interakciót az ismert nyelvi eszközök segítségével;
- digitális eszközökön és csatornákon keresztül is megérti az ismert témához kapcsolódó írott vagy hallott szövegeket;
- alkalmazza idegen nyelven az életkorának és érdeklődésének megfelelő digitális műfajok főbb jellemzőit.

Az egyes élő idegen nyelvi kerettantervek felépítése, szerkezete

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg, és a tanulási eredmények, a fejlesztési feladatok, valamint a javasolt tevékenységek ezek köré csoportosítva jelennek meg. Az egyes témakörök mellett meghatározásra kerültek az adott évfolyamokra kötelező nyelvi funkciók, nyelvi elemek és struktúrák, melyeket az 5-6. évfolyamra, valamint a 7-8. évfolyamra vonatkozó specifikus bevezetők utolsó részei sorolnak fel. A megadott nyelvi funkciók, stratégiák és elemek mindig az adott nevelési-oktatási szakaszra vonatkoznak, az előzőeknél megfogalmazottakra épülnek, azokat bővítik, és a tanulónak témakörtől vagy a választott nyelvkönyvtől függetlenül el kell sajátítania őket.

A 4. évfolyamon bevezetett témakörök mindegyike szerepel ebben a szakaszban is, de elemeik tára szélesedik, feldolgozásuk egyre árnyaltabban történik. Hangsúlyosabbá válnak és

mélyülnek a kereszttantervi, kultúrák közötti és célnyelvi tartalmak, valamint a tudásmegosztással és ismeretszerzéssel kapcsolatos vonatkozások. Új témakörként megjelennek a közéleti és aktuális témák, melyek az éppen időszerű közéleti tartalmak, hírek, témák feldolgozása révén az osztálytermi és a valós helyzetek közötti távolság csökkentését segítik elő. A személyes, környezeti, közéleti és aktuális témák a valós nyelvhasználathoz kapcsolódnak, a továbbiak többnyire az iskolai, nyelvórai és iskolán kívül történő nyelvtanulási tevékenységeket jelölik.
Az idegen nyelvi kerettanterv minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat is, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevéséődését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek). A javasolt tevékenységi formák csak gondolatébresztő példák, és ellentétben a szókincs és a nyelvi struktúrák, funkciók meghatározásával nem kötelező érvényűek.

V.2.2.1 NÉMET

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

Helyi tantárgyi tanterv

4-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:
az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Szabadon tervezhető*	*Évi összes órakeret*
		Kerettanterv tervezés		
4.	2+1	72	36	108
5.	3	108		108
6.	3	108	0	108
7.	3	108	0	108
8.	3	108	0	108

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 4-8. évolyam számára – Német nyelv

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

4. évfolyam			
Témakör neve	**Óraszám**	**Szabadon tervezhető**	**Témakör összidő kerete**
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	20	10	30
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	10	5	15
Fächerübergreifende Themen und Situationen	8	4	12
Bezüge zur Zielsprache	9	3	12
Bezüge zu interkulturellen und landeskundlichen Themen	6	2	8
Spielerisches Lernen	10	10	20
Unterhaltung	6	2	8
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	3		3
Összes óraszám:	72	36	108

5. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	30
Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens	4
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	15
Fächerübergreifende Themen und Situationen	6
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	13
Interkulturelle und landeskundliche Themen	10
Aktuelle Themen	8
Unterhaltung und spielerisches Lernen	15
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	7
Összesen:	108

6. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	30
Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens	4
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	15
Fächerübergreifende Themen und Situationen	6
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	10
Interkulturelle und landeskundliche Themen	10
Aktuelle Themen	10
Unterhaltung und spielerisches Lernen	15
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	8
Összesen:	108

7. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	30
Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens	6
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	12
Fächerübergreifende Themen und Situationen	8
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	10
Interkulturelle und landeskundliche Themen	10
Aktuelle Themen	10
Unterhaltung	12
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	10
Összes óraszám:	108

8. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt	30
Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens	6
Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums	12
Fächerübergreifende Themen und Situationen	8
Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen	12
Interkulturelle und landeskundliche Themen	10
Aktuelle Themen	10
Unterhaltung	10
Wissenserwerb, Wissensvermittlung	10
Összes óraszám:	108

Kerettanterv a német tantárgy számára
4. évfolyam

A német nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak, és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek a megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.
A korai nyelvfejlesztés egyik legalapvetőbb célja, hogy a tanuló életkorából ösztönösen adódó megismerési és tanulási vágyra alapozva pozitív attitűd alakuljon ki benne az idegen nyelvek és a nyelvtanulás iránt. A nyelvhasználat örömének tudatosítása által a nyelvtanulási motiváció egyre nő, ezért a pedagógiai munkában fontos szerepet kap, hogy a tanulóban kialakuljon és erősödjön az a pozitív érzet, hogy képes idegen nyelven az alapvető kommunikációs igényeit kielégíteni.
Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanuló az idegennyelv-tanulás során szervesen épít az anyanyelv elsajátítása során szerzett élményeire, tapasztalataira, s nem igényli a tudatos, rendszeres tanulást. Az elsődleges kommunikációs csatorna a hallás utáni értés és a beszéd, ezért a tanulók szövegértési és válaszadási készségének együttes fejlesztése kulcsfontosságú, ez alapozza meg a helyes kiejtés elsajátítását is. Ezen korai szakaszban kiemelt fontossága van a testbeszédnek is, mint a megértést és az eredményes kommunikációt elősegítő eszköznek. A tanuló tanórai beszédének természetes része még a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használ a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan. Mindemellett fontos kiemelni, hogy a tanuló már az alsó tagozaton is megismerkedik alapvető nyelvtanulási stratégiákkal, melyek nagyban hozzájárulnak ahhoz, hogy a későbbiekben önálló, tudatos nyelvtanulóvá váljon.
A nyelvórán a tanuló életkorának megfelelő, játékos és örömteli foglalkozásokon keresztül találkozik a célnyelvvel és a célnyelvi kultúrákkal, a legalapvetőbb kifejezéseket, kommunikációs fordulatokat élmény- és tevékenységközpontú feladatokon keresztül sajátítja el. A nyelvfejlesztés változatos munkaformák révén valósul meg, melyeknek alapját képezi a mozgással, dramatizálással összekapcsolt daltanulás, mondókázás, mesélés. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétel a tanuló érdeklődésének felkeltéséhez. A tananyagban, a tanteremben a képek dominálnak, az új nyelvi elemek sokszor képekhez kötődnek. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kapnak a korosztály érdeklődését meghatározó mesék, dalok, gyerektörténetek, melyek alkalmat nyújtanak az állandó és rendszeres ismétlésre, valamint állandó kapcsolat építésére az új és a már korábban megszerzett tudás között. A nyelvtanulás ebben a korai képzési szakaszban is kitekint egyéb tudásterületekre, hiszen a kisgyermek a világra még jobban egészként tekint, nem egyes tantárgyakra bontva, és szívesen ismerkedik a különböző, különösen a művészeti alkotást és mozgást igénylő tudásterületek szókészletével célnyelven.
A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredményeket kell elérni: a tanuló minden témakörben
megérti az élőszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű szövegben a tanult nyelvi elemeket;
megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket;

a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével;
felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott, nagyon egyszerű szövegekben is;
megismeri a német nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan).
A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg, melyek közül a személyes és a környezeti téma a valós nyelvhasználathoz kapcsolódik, a továbbiak pedig többnyire az iskolai, nyelvórai és iskolán kívül történő nyelvtanulási tevékenységeket jelölik.
A témakörök mellett az évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra, melyek a következők:
Nyelvi funkciók a 4. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):
köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hallo! Guten Tag! Guten Morgen! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!)
köszönet kifejezése (Danke schön. Danke.)
köszönetre történő reakció megfogalmazása (Bitte.)
megszólítás kifejezése (Entschuldigung, …)
bemutatkozás megfogalmazása (Ich bin Peter. Ich heiße Peter.)
személyre vonatkozó információkérés, információadás (Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in …)
hogylét iránti érdeklődés (Wie geht’s dir?)
hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut.)
bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigung.)
bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Kein Problem.)
jókívánságok kifejezése (Alles Gute zum Geburtstag. Alles Gute! Viel Spaß!)
főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Frohe Weihnachten. Frohe Ostern.)
véleménykérés és arra reagálás (Magst du singen? Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.)
tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Das ist gut. Das ist toll. Das ist super. Das ist nicht gut.)
dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (Das ist meine Mutter. Das ist schön.)
igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Ja. Nein.)
tudás, illetve nem tudás kifejezése (Keine Ahnung! Ich weiß. Ich weiß nicht.)
nem értés megfogalmazása (Ich verstehe das nicht.)
visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte?)
alapvető érzések kifejezése (Ich bin froh/traurig.)
utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Komm hier bitte! Lies den Text!)
kívánság kifejezése (Ich möchte.)
kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Nein, leider nicht. Einen Tee, bitte!)
kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.)
meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht.)
javaslat és arra reagálás (Gehen wir heute ins Kino! Gute Idee!)

Nyelvi elemek, struktúrák a 4. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

létezés kifejezése jelen időben: 'sein' létige (Ich bin …., Du bist …., Bist du …?)
cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Präsens (Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.)
birtoklás: haben, birtokos névmás E/1-ben és E/2-ben (mein/meine, dein/deine)
felszólító mód: Imperativ (Steh auf! Setz dich!)
mennyiségi viszonyok: egyes számú főnevek (Schüler, Katze, Hund)
mennyiségi viszonyok: számok, határozott mennyiség (eins, zwei, ein Stück Schokolade)
minőségi viszonyok: Wie? (Das finde ich toll/schlecht.)
térbeli viszonyok: közelre és távolra mutató határozószók (hier, dort)
időbeli viszonyok: napok, napszakok, időpontok (am Montag, am Wochenende, am Morgen, um 7 Uhr)
modalitás: möchten, mögen és können igék E/1-ben és E/2-ben (Ich möchte ein Eis. Ich mag tanzen. Ich kann tanzen. Kannst du Rad fahren? Magst du tanzen? Möchtest du ein Eis?)
szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak és személyes névmások (und, oder, aber, das, ich, mich)

Témakör: Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt
Javasolt óraszám: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
közöl alapvető személyes információkat magáról, egyszerű nyelvi elemek segítségével;
érzéseit egy-két szóval vagy begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével kifejezi, főként rákérdezés alapján, nonverbális eszközökkel kísérve a célnyelvi megnyilatkozást;
kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szöveg lényegét, fő mondanivalóját;
felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, bemutatkozásra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
az adott tématartományban megért rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget;
az adott tématartományban létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: enge Familienmitglieder, Freunde
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: das Zuhause

A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Einrichtung, altersbezogene Gegenstände
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Familienfeste
A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mahlzeiten, Kleidungsstücke
A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: gesunde Lebensweise
A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: 2-3 főbb ünnephez (pl. Weihnachten, Ostern) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete
A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen
A témakörre jellemző alapvető helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: die Natur
A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Haustiere halten
Személyes és közvetlen környezethez tartozó alapvető információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása
Alapvető mindennapi nyelvi funkciók használata

Javasolt tevékenységek

projektmunka:
családfa készítése saját rajzok, fényképek segítségével
lakóhely bemutatása egyszerű térkép készítésével (alapvető címkék felhasználásával)
kiskedvenc bemutatása fénykép segítségével (képességek, szokások bemutatása)
legjobb barát/barátnő bemutatása rajz/fénykép alapján (külső-belső tulajdonságok, szokások bemutatása)
társakkal készített interjú órai keretek között
bemutatkozás
lakóhely
családtagok
játékos szótanulás: képes szókártyák, pantomim, memóriajáték kártyával vagy interaktív táblával
képes „szótár” rajzolása (pl. a szobát, benne a bútorok nevét odaírni)
projektmunka csoportban: város tervezése helyszínek megnevezésével
szituációs játékok: üdvözlés – bemutatkozás – elköszönés
közös játékos daltanulás
plakátkészítés: állatok / növények, ünnepek, lakóhelyem, ételek, ruhadarabok
közvéleménykutatás: kinek milyen kisállata van?
ismerkedés a német ünnepekkel, szokásokkal film segítségével
ismert mese közös olvasása németül és a szöveg feldolgozása képekkel, képek sorba rakásával
színdarab előkészítése csoportban: egy kiválasztott főbb ünnephez színdarab előkészítése és előadása

Témakör: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums
Javasolt óraszám: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megismétli az élőszóban elhangzó egyszerű szavakat, kifejezéseket játékos, mozgást igénylő, kreatív nyelvórai tevékenységek során;

lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel;
lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során;
megold játékos írásbeli feladatokat a szavak, szószerkezetek, rövid mondatok szintjén;
részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
írásban megnevezi az ajánlott tématartományokban megjelölt, begyakorolt elemeket;
támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
értelmezi azokat az idegen nyelven szóban elhangzó nyelvórai szituációkat, melyeket anyanyelvén már ismer;
támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban;
rövid, néhány mondatból álló párbeszédet folytat, felkészülést követően;
a tanórán a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;
új szavak, kifejezések tanulásakor ráismer a már korábban tanult szavakra, kifejezésekre;
új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre;
a célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik;
egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja;
felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.
részt vesz egyszerű szövegértést igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;
részt vesz egyszerű szövegalkotást igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;
a tanórán bekapcsolódik a már ismert játékos, interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mitschüler
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: eigene Schule
A témakörre jellemző alapvető tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Gegenstände zum Lernen
A témakörre jellemző alapvető tevékenységre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schreiben, Lesen, Zählen, Bewegung, schöpferische Tätigkeiten
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulfächer, wichtigste Feste in der Schule
Részvétel tanórai játékos nyelvi tevékenységekben
Begyakorolt, alapvető elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi tevékenységek során

Javasolt tevékenységek

projektmunka csoportban: az ideális tanterem

osztályterem tervezése berendezési tárgyak megnevezésével
egyszerűbb társasjátékok célnyelven, pl. memóriajáték a képeken szereplő tárgyak, tanulási tevékenységek megnevezésével
csoportversenyek, pl: Laufdiktat
projektmunka készítése csoportban: kedvenc tantárgy (a tantárgyra jellemző rajz, kép, tárgy stb. segítségével)
szituációs játékok
betűzés játékosan – „akasztófa"
projektmunka (plakátkészítés) csoportban: a saját iskola bemutatása; az álomiskola (kép, rajz, kulcsszavak stb. segítségével)
órarend készítése célnyelven
társakkal készített interjú és annak egyszerű bemutatása órai keretek között
tantárgyak
kedvenc tanárom
az én iskolám
iskolai ünnepek

Témakör: Fächerübergreifende Themen und Situationen
Javasolt óraszám: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
aktívan bekapcsolódik a közös meseolvasásba, a mese tartalmát követi;
támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban;
összekapcsol a nyelvi tevékenységek során feldolgozott tartalmakat az anyanyelvén korábban megszerzett ismeretekkel;
alkalmaz egyéb tanulásterületekre, különös tekintettel a művészeti és mozgásos tartalmakra jellemző tevékenységeket nyelvórán;
felismer művészeti és mozgásos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető célnyelvi kifejezéseket, utasításokat, eszközöket.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A témakörre jellemző alapvető tevékenységre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bewegung, schöpferische Tätigkeiten
Alapvető szavak, szókapcsolatok felismerése célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, leginkább művészeti és mozgásos tudásterületek során megcélzott tartalmakból

Javasolt tevékenységek
társakkal közösen készített plakát bemutatása
öltözködés a különböző évszakokban
hétvégi tevékenységek a családban
időtöltés tanév közben, illetve nyaralás alatt
évszakok, hónapok, napszakok
más tudományterületeken tanult szavak, fogalmak játékos tanulása
közös előadás: dal, vers, mese
projektmunka: emberi test részeinek megnevezésével

mozgásos daltanulás a célnyelven (pl. Körperteil Blues, Kopf und Schulter …, Wochentagelied)
mozgásos játékok (pl. memorizálás labdával, tornával; süket postás játék; Lépj előre, ha tudod a választ! - játék)
kedvenc mese dramatizálása

Témakör: Bezüge zur Zielsprache
Javasolt óraszám: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri az anyanyelve és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli különbségeket;
felfigyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére;
felismeri az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írásmód és betűkészlet közötti különbségeket;
ismeri az adott nyelv ábécéjét;
lebetűzi a nevét;
felismeri az anyanyelv és az idegen nyelv hangkészletét;
megkülönbözteti az anyanyelvi és a célnyelvi írott szövegben a betű- és jelkészlet közti különbségeket;
új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre;
megismerkedik a célnyelv főbb jellemzőivel;
felismeri az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
A német ábécé és jelkészlet ismerete
A német nyelv hangkészletének felismerése
Javasolt tevékenységek
szavak lebetűzése szavak diktálása betűzéssel
szituációs telefonos játék: „Können Sie bitte Ihren Namen buchstabieren?”
keresztrejtvény készítése, megoldása
verseny csoportban: ország-város (adott betűkkel szavak keresése)
csipeszes hangvadász játék, hangkereső kígyó társasjáték
szókígyó - csapatverseny
daltanulás a célnyelven (pl. Das deutsche Alphabet-Lied)
betűzőverseny
képes szótár készítése
rajzfilmek nézése célnyelven
szókártyák készítése az alapszókinccsel kapcsolatosan
közös zenehallgatás és mesenézés célnyelven

Témakör: Bezüge zu interkulturellen und landeskundlichen Themen
Javasolt óraszám: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megismeri a főbb, az adott célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok nevét, földrajzi elhelyezkedését, főbb országismereti jellemzőit;
ismeri a főbb célnyelvi kultúrához tartozó ünnepekhez kapcsolódó alapszintű kifejezéseket, állandósult szókapcsolatokat és szokásokat;

megtapasztalja a közös célnyelvi olvasás élményét;
találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb ünnepeivel, hagyományaival;
találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb szokásaival.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
A főbb, az adott célnyelvi kultúrához tartozó ünnepek ismerete
A célnyelvi kultúrához tartozó főbb szokások ismerete
Javasolt tevékenységek
projektmunka:
születésnap ünneplése a célnyelvi kultúrában és hazánkban (összehasonlítás)
egyszerű, saját térkép készítése a célnyelvi országról/országokról, saját hazánkról, valamint egy elképzelt álomországról
plakát készítése: rajz vagy kivágott képekből montázs pl. egy ünnepről
Képek gyűjtése a különböző német nyelvű országok karácsonyairól
ünnepekhez kötődő mondókák, dalok tanulása, közös és egyéni előadása
országismereti vetélkedő

Témakör: Spielerisches Lernen
Javasolt óraszám: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel;
lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során;
támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban;
a begyakorolt nyelvi elemeket, célnyelven megismert tartalmakat játékos tevékenységekben használja.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Részvétel tanórai, szóbeli interakciót vagy alapvető íráskészséget igénylő német nyelvi tevékenységekben
Javasolt tevékenységek
klasszikusan a célnyelvi kultúrában megjelenő mozgásos, az életkornak megfelelő körjátékok elsajátítása
játékos szótanulás: minél előbb találd ki, mit rajzolok, mit mutatok (pantomim)
mondókák, dalok tanulása, előadása
egyéni / csoportos versenyek: szókincs és helyesírás felmérése
akasztófa játék, barkochba, activity, bingó, hatschi-patschi játék

Témakör: Unterhaltung
Javasolt óraszám: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
csendes olvasás keretében feldolgozva megért ismert szavakat tartalmazó, pár szóból vagy mondatból álló, akár illusztrációval támogatott szöveget;
megérti a nyelvi szintjének megfelelő, akár vizuális eszközökkel is támogatott írott utasításokat és kérdéseket, és ezekre adekvát válaszreakciókat ad;

beazonosítja a célzott információt az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szövegben;
felhasznál és létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szövegeket szabadidős tevékenységek során.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű írott illetve hallott szövegek felhasználása szórakozás céljára

Javasolt tevékenységek

páros és csoportos tevékenységek végzése kártyákon szereplő utasítások, valamint szerepkártyák segítségével
egyszerű mondatokból álló képregény olvasása, saját készítése
képregény kockák, vagy szöveg kártyák történet szerinti sorba rakása
online feladatok: játékok, játékos gyakorló feladatok, interaktív feladatok, dalok, mesék online
énekek, versek előadása
gyűjtőmunka: célnyelvi szövegek, feliratok keresése éttermekben, moziban, egyéb szabadidős tevékenységek során
keresztrejtvények megoldása, készítése (képek segítségével)
számítógépes játékok a célnyelven
célnyelvi társasjáték, bábjátékok

Témakör: Wissenserwerb, Wissensvermittlung
Javasolt óraszám: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
törekszik arra, hogy a célnyelvet eszközként alkalmazza információszerzésre;
célnyelven megoszt egyedül, vagy társaival együttműködésben megszerzett, alapvető információkat szóban, akár vizuális elemekkel támogatva;
alapvető célzott információt megszerez a tanult témákban tudásának bővítésére.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Alapvető információ megosztása egyszerű, begyakorolt elemekkel német nyelven
Alapvető, tanult témákhoz kötődő egyszerű, konkrét német nyelvű információ megszerzése

Javasolt tevékenységek

saját érdeklődési köréhez tartozó, rajzokkal, fényképekkel támogatott plakát készítése egyedül vagy csoportban, és annak bemutatása a tanulócsoport számára
rajz, projektmunka alapján rövid, pár szavas-mondatos kiselőadást tart a tanult témakörökből
gyűjtőmunka és prezentációk választott témákból

A fejlesztés várt eredményei a 4.évfolyam végén

KER szintben nem megadható.
A tanuló aktívan részt vesz a célnyelvi tevékenységekben, követi a célnyelvi óravezetést, az egyszerű tanári utasításokat, megérti az egyszerű, ismerős kérdéseket, válaszol ezekre, kiszűri egyszerű, rövid szövegek lényegét.

Elmond néhány verset, mondókát és néhány összefüggő mondatot önmagáról, minta alapján egyszerű párbeszédet folytat társaival.
Ismert szavakat, rövid szövegeket elolvas és megért jól ismert témában.
Tanult szavakat, ismerős mondatokat lemásol, minta alapján egyszerű, rövid szövegeket alkot

A továbbhaladás feltételei a 4. évfolyam végén

Szókincs
Az feldolgozott téma szókincsének 30%-a

Hallott szöveg értése
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket megért;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerűen megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr.

Beszédkészség
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre néhány szóban vagy egyszerű mondatban válaszol;
- tanult minta alapján egyszerű mondatokat mond, kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér.

Olvasott szöveg értése
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat megért;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokból álló rövid szövegben fontos információt megtalál;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti.
- ismert szöveget a kiejtési szabályoknak megfelelően felolvas és segítséggel lefordít

Íráskészség
A tanuló
- ismert nyelvi elemekből álló rövid mondatokat helyesen lemásol.

Kerettanterv a német tantárgy számára
5-8. évfolyam

A német nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak, és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek a megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

5. évfolyam

Az 5. évfolyamra a 4. évfolyamon kialakult pozitív hozzáállással és a további nyelvtanulásra motiváltan érkezik a tanuló. Az 5. évfolyamokon a nyelvtanítás elsődleges célja ezek fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre nagyobb szerephez jutnak azok a módszerek, melyek a tanuló írásbeli kommunikációját, illetve tudatos nyelvhasználatát fejlesztik mind a hagyományos, mind a digitális csatornákon. A célok elérése érdekében lényeges, hogy az előző és a jelen oktatási szakasz között az átmenet gördülékeny legyen - vagyis továbbra is fontos az oldott hangulatú nyelvórai tanulási környezet kialakítása, amelyben a tanuló változatos munkaformákban számára releváns, tevékenységközpontú, sok esetben mozgásos és játékos feladatokat old meg.

Az egyre bővülő, összetettebb nyelvi tartalmakkal a tanuló továbbra is szövegkörnyezetbe illeszkedve ismerkedik meg. Míg 4. osztályban a hangsúly jellemzően a szóbeli nyelvi helyzeteken és nyelvhasználaton volt, ebben a szakaszban fokozatosan az írott szövegek is megjelennek. A Nat-ban megnevezett készségek fejlesztése integráltan történik; ám a beszédkészség és a hallott szövegértés készségei mellett előtérbe kerülnek az írásbeli szövegalkotás és kommunikáció, valamint az olvasott szövegértés készségei is. A szövegekkel való munkát a tanuló érdeklődési körének megfelelő, autentikus szövegek, történetek teszik eredményessé. Ebben a tanulási szakaszban egyre nagyobb szerepet kap a digitális csatornákon keresztül történő kommunikáció és szövegértés is.

Az 5. évfolyamon a tanuló a 4. évfolyamon már megismert témakörökkel és tartalmakkal találkozik, s az ott szerzett előzetes tudására építve ismereteit tovább bővíti. A témakörök egyre mélyebb és árnyaltabb feldolgozása és a komplexebb szövegtípusok révén fejlődik a tanuló nyelvi cselekvőképessége: egyre összetettebb tartalmak megértésére és kommunikációs célok megvalósítására képes. Új témakörök is megjelennek: a közéleti és aktuális témák, melyek egyrészt a tanuló számára érdekes híreket, illetve közéleti tartalmakat dolgozzák fel, másrészt lehetőséget biztosítanak arra, hogy a fiatalok életét is érintő aktualitásokat a nyelvórán megbeszéljék. A nyelvhasználat elsősorban osztálytermi keretek között valósul meg, de törekedni kell arra, hogy a tanulónak lehetősége legyen az osztálytermen kívül is valós nyelvhasználati szituációk megélésére, illetve a tanuló tanórán kívül szerzett ismereteire tudatosan kell építeni. Az országismereti témakörök bővülése és elmélyülése tovább erősíti a tanuló nyitottságát, toleranciáját a célnyelvet beszélő, eltérő kulturális háttérrel rendelkező emberekkel, illetve kultúrájukkal szemben.

A két év során, párhuzamosan az anyanyelvi kompetenciák fejlődésével, a tanuló egyre motiváltabbá válik és a célnyelv pontosabb és tudatosabb nyelvhasználatra törekszik. Miután megismerkedik különböző tanulási stílusokkal és módszerekkel, elindul az önálló nyelvtanulóvá válás útján, s a 6. évfolyam végére már rendelkezik alapvető nyelvtanulási stratégiákkal.

A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott A1 szintet.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott évfolyamokra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek meghatározásra, melyek az előző évfolyamra megadottakat bővítik, azokra épülnek.

Német nyelvi funkciók az 5. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hallo! Guten Tag! Guten Morgen! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!)
köszönet kifejezése (Danke schön. Danke. Vielen Dank. Ich danke dir.)
köszönetre történő reakció megfogalmazása (Bitte.)
megszólítás kifejezése (Entschuldigung, …)
bemutatkozás megfogalmazása (Ich bin Peter. Ich heiße Peter. Mein Name ist Peter.)
Információkérés, információadás (Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in … Woher kommst du? Ich komme aus ... Wie ist dein Zimmer? Wohin gehst du in den Ferien?)
hogylét iránti érdeklődés (Wie geht's dir?)
hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut.)
bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigung.)
bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Kein Problem.)
jókívánságok kifejezése (Alles Gute zum Geburtstag. Herzlichen Glückwunsch zum ...! Alles Gute! Viel Spaß!)
főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Frohe Weihnachten. Frohe Ostern. Frohes neues Jahr.)
megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-mailben (Lieber Peter! Liebe Eva! Hallo Freunde! Liebe Grüße / Viele Grüße)
véleménykérés és arra reagálás (Magst du singen? Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.)
tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Das ist gut. Das ist toll. Das ist super. Das ist nicht gut. Das finde ich toll.)
dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (Das ist meine Mutter. Das ist schön.)
igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Ja. Nein. Nicht. Ich habe keine Zeit. Doch, ich spiele auch!)
tudás, illetve nem tudás kifejezése (Keine Ahnung! Ich weiß. Ich weiß nicht.)
nem értés megfogalmazása (Ich verstehe das nicht.)
visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte?)
alapvető érzések kifejezése (Ich bin froh/traurig.)
betűzés kérésének kifejezése (Buchstabiere bitte deinen Namen.)
utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Komm hier bitte. Lies den Text.)
kívánság kifejezése (Ich möchte…)

Német nyelvi elemek, struktúrák az 5. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'sein' létige (Ich bin …. Du bist …. Seid ihr …?)
cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: Präsens (Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.), tőhangváltós igék (Was isst du am liebsten? Wohin fährst du in den Ferien?), elváló igekötős igék (Er liest das Märchen vor. Die Schüler machen das Buch auf.),
felszólító mód Imperativ (Steh auf! Setzt euch! Nehmen Sie Platz!)
birtoklás: haben, birtokos névmás E/1-ben és E/2-ben (mein/meine, dein/deine)
mennyiségi viszonyok: tőszámnevek és sorszámok, határozott és határozatlan mennyiség (eins, zwei, erste, zweite, ein Stück Schokolade, viel-viele, wenig-wenige, alles, nichts)
térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás, elöljárószók (hier, dort, links, rechts, oben, unten, in)
kérdőmondatok, kérdőszavak (wer? was? wo? wohin? wie?)

időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, jeden Tag), időpontok - Wann? (am Montag, am Wochenende, im Sommer, im Winter, diese Woche, nächste Woche)
szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak (und, sondern, oder, denn, aber), névmások (das, ich)
Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:
az adott tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
az adott tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
az adott tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

Témakör: Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt
Javasolt óraszám: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématartományokban;
értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
üzeneteket ír;
megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Verwandte
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: die unmittelbare Umgebung, das Zuhause, die Schule
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Einrichtung
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: soziale Beziehungen
A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: die Natur, Wetter

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturschutz, Tierschutz, Haustiere halten
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit
Személyes és közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka egyénileg (prezentáció):
családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása
a lakóhely és környezetének bemutatása
scrapbook/poszter készítése:
'Ez vagyok én' (kedvenc tárgyaim, együttesem, színészem stb.)
'A családom'
'Háziállatom', Milyen állatot szeretnék? (fajta, kinézet, kor, táplálkozás, szokásaik stb.)
'Okosház'
projektmunka csoportban:
'Ezek vagyunk mi' (kedvenc együtteseink, kedvenc tantárgyaink, kedvenc filmjeink, színészeink, olvasmányaink, játékaink stb.)
csoportos internetes kutató munka: 'Családok a nagyvilágban' képek gyűjtése, azok bemutatása, összehasonlítása az órán
plakát készítése: Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?
makett készítése: A mi házunk, Álomházam, Lakóhelyünk
szóbeli mini-prezentációk: 'Napirendem'; családtag napirendje, szabadidő
internetes kutatás: Meddig élnek a különböző állatok?
kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
'Házi kedvencek a csoportunkban'
'Különóráink és hobbijaink' (időpont, helyszín stb.)
internetes kutatás: Mein Vorbild (Sportler, Popstar, Schauspieler)
szerepjátékok:
interjú kedvenc hősöddel/színészeddel/énekeseddel az életéről és családjáról
ismerkedés az új osztálytárssal – kérdések és feleletek

Témakör: Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens
Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Stadt und Land
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte

A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten, Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Dienstleistungen in Anspruch nehmen, Wegbeschreibung, Auskunft geben, Vorstellung von Sehenswürdigkeiten
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeit, Kultur, Unterhaltung, Dienstleistungen, Tourismus im In- und Ausland
A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

poszter: térképkészítés a környékről, üzletekről, látványosságokról, majd ezt felhasználva páros feladat az útbaigazítás gyakorlására
prospektus, reklám készítése - csoportverseny - (étterem, mozi, színház, látványosság) - melyik a leghatásosabb reklám?
projektmunka csoportban (társasjáték készítése és játszása):
Lakóhelyem bemutatása
'Mit tudsz róla?' (Hold, Csendes-óceán, Tokió, krokodilok, Jazz zene stb.) egyszerű válasszal lehet továbblépni
'Mondj egy nevezetességet a megadott helyszínen a továbblépéshez!' (Bécsben, Berlinben, Budapesten, lakóhelyeden stb.)
kiselőadás, internetes kutatómunka: Németország bemutatása
kvízjáték a célnyelvi országokról
színi előadás: egy ismert mese közös elolvasása és dramatizálása
kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése: leggyakoribb szórakozási formák a csoportban (tv, olvasás, internet, sport stb.)

Témakör: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums
Javasolt óraszám: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématartományokhoz tartozó témákban;
képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri;

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;
a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens
A témakörre jellemző eseményeke vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Traditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens außerhalb der Schule
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Schulfächer, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Ziele mit dem Sprachenlernen, Karriereorientierung
Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka: - egyéni vagy csoportos
iskolai szokások, napirend, órarend
iskolai szabályok
tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása
scrapbook / poszter készítése (’kiállítás’ az osztályterem falain):
iskolánk bemutatása
kedvenc tanárom bemutatása
kedvenc iskolai helyem bemutatása
kérdőív készítése és szóbeli összesítése:
kedvenc tantárgyak
ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát
kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása
csoportos feladat:
szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
mit csinál az ideális nyelvtanuló?
Iskolai versenyek:
olvasási verseny – Ki tud egy év alatt 10 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?
verslánc – egyszerű célnyelvi gyerekversekből
tanulmányi verseny – korosztályi célnyelvi követelményekből

Témakör: Fächerübergreifende Themen und Situationen
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
internetes kutató- és projektmunka: településem történetének, földrajzának, élővilágának bemutatása
kedvenc dal feldolgozása (pl. kérdésekkel vagy vizuális eszközökkel)
egyéni projektmunka: Melyik tantárgyban segített idegennyelv tudásom és hogyan?
csoportos projekt: társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy
pl. földrajz – 'Nevezz meg hármat!' (Magyarország folyói, budai hegyek, magyarországi tavak, német városok stb…)

Témakör: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen
Javasolt óraszám: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;
értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben;
alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén;
nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;
nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachenlernen, Sprachen
Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli, helyesírási különbségek felismerése
A német nyelv betű és jelkészletének alkalmazása
A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is
Alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
tanulásmódszertan tudatosan: memóriafogas, tanulókártyák, tanulási típusok, nyelvtanulási stratégiák feltérképezése kérdőívvel
közös popzenehallgatás
filmnézés a célnyelven
a fim egy-két jelenetének dramatizálása és eljátszása

könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2) és rövid kedvébresztő beszámoló készítése az osztálytársak számára
csoportos projekt: társasjáték készítése pl. 'Használd a szót!' (minden kockán egy szó, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj)
keresztrejtvény készítése és megoldása
egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás)
játékos diktálási feladatok

Témakör: Interkulturelle und landeskundliche Themen
Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal
Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete
Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven
A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Németország megismerése hagyományos és digitális kutatómunka, majd órai kiselőadások formájában az alábbi témakörök mentén:
a német iskolák jellemzői, napirend
tipikus német ház, lakás
mindennapi szokások
családon belüli szerepek és feladatmegosztás
ünnepek a családban
viselkedésbeli különbségek (pl. üdvözlés)
állattartási szokások, kedvenc állatok
német nyaralási szokások
német időjárás
Németország tájegységei, országrészei
német étkezési szokások, tipikus ételek
híres helyek a közvetlen lakókörnyezetben
projektmunka csoportban (plakát készítése): hazánk és Németország összehasonlítása – hasonlóságok, különbségek bemutatása (kultúra, étkezés, hagyományok, időjárás, ruházat, történelem stb.)

Témakör: Aktuelle Themen
Javasolt óraszám: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hétköznapi eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven a megismert témák alapján
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
projektmunka: aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel (rajz készítése, képek gyűjtése), képaláírások megfogalmazása, időjárás-jelentés
egy izgalmas sportesemény megtekintése a német nyelvű híradóban (pl. úszó VB)
szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban
lenémított film tanulói kommentárral
szerepjáték: interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel
csoportos interjú: aktuális téma feldolgozásához, vélemények kifejezése irányított kérdések segítségével

Témakör: Unterhaltung und spielerisches Lernen
Javasolt óraszám: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
Célnyelvi társasjátékok készítése és használata
Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékok Feste und Feiertage témakörben
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
nyelvi és egyéb hagyományos játékok: szójátékok, ország-város, 'Találd ki, ki vagyok', barkochba, kártyajátékok
társasjáték készítése az aktuális tananyaghoz
projektmunka, prezentáció:
kedvenc dalom/együttesem/filmem/könyvem/színészem/játékom/animációs filmszereplő bemutatása
közösen választott dal, képregény, film, könyv órai feldolgozása
csoportchat: közös online csoport létrehozása

Témakör: Wissenserwerb, Wissensvermittlung
Javasolt óraszám: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;

találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;
néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Egyszerű releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven
A tanult témákhoz kapcsolódó német nyelvű egyszerű információ megszerzése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

csoportchat: közös online csoport létrehozása, rendszeres használata
projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka saját, választott témából
scrapbook / poszter készítése
prezentáció

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén

A1 szintű nyelvtudás:
A tanuló megérti a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést, az ismert témákhoz kapcsolódó kérdéseket, rövid megnyilatkozásokat, szövegeket.
Egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikál.
Felkészülés után elmond rövid szövegeket.
Közös feldolgozás után megérti az egyszerű olvasott szövegek lényegét, tartalmát.
Ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat ír, mintát követve önálló írott szövegeket alkot.

A továbbhaladás feltételei az 5. osztály végén

Szókincs
Az feldolgozott téma szókincsének 30%-a

Hallott szöveg értése
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel kifejezett kérést, utasítást megért, arra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket megért;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerűen megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr.

Beszédkészség
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre néhány szóban vagy egyszerű mondatban válaszol;
- tanult minta alapján egyszerű mondatokat mond, kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér.

Olvasott szöveg értése
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, néhány szóból álló mondatokat megért;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokból álló rövid szövegben fontos információt megtalál;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló szöveg lényegét megérti.
- ismert szöveget a kiejtési szabályoknak megfelelően felolvas és segítséggel lefordít

Íráskészség
A tanuló
- ismert nyelvi elemekből álló rövid mondatokat helyesen lemásol.

6. évfolyam

Az 6. évfolyamra a 4. és 5. évfolyamon kialakult pozitív hozzáállással és a további nyelvtanulásra motiváltan érkezik a tanuló. Az 6. évfolyamokon a nyelvtanítás elsődleges célja ezek fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre nagyobb szerephez jutnak azok a módszerek, melyek a tanuló írásbeli kommunikációját, illetve tudatos nyelvhasználatát fejlesztik mind a hagyományos, mind a digitális csatornákon. A célok elérése érdekében lényeges, hogy az előző és a jelen oktatási szakasz között az átmenet gördülékeny legyen - vagyis továbbra is fontos az oldott hangulatú nyelvórai tanulási környezet kialakítása, amelyben a tanuló változatos munkaformákban számára releváns, tevékenységközpontú, sok esetben mozgásos és játékos feladatokat old meg.
Az egyre bővülő, összetettebb nyelvi tartalmakkal a tanuló továbbra is szövegkörnyezetbe illeszkedve ismerkedik meg. Míg 4. osztályban a hangsúly jellemzően a szóbeli nyelvi helyzeteken és nyelvhasználaton volt, ebben a szakaszban fokozatosan az írott szövegek is megjelennek. A Nat-ban megnevezett készségek fejlesztése integráltan történik; ám a beszédkészség és a hallott szövegértés készségei mellett előtérbe kerülnek az írásbeli szövegalkotás és kommunikáció, valamint az olvasott szövegértés készségei is. A szövegekkel való munkát a tanuló érdeklődési körének megfelelő, autentikus szövegek, történetek teszik eredményessé. Ebben a tanulási szakaszban egyre nagyobb szerepet kap a digitális csatornákon keresztül történő kommunikáció és szövegértés is.
Az 6. évfolyamon a tanuló a 4. és 5. évfolyamon már megismert témakörökkel és tartalmakkal találkozik, s az ott szerzett előzetes tudására építve ismereteit tovább bővíti. A témakörök egyre mélyebb és árnyaltabb feldolgozása és a komplexebb szövegtípusok révén fejlődik a tanuló nyelvi cselekvőképessége: egyre összetettebb tartalmak megértésére és kommunikációs célok megvalósítására képes. Új témakörök is megjelennek: a közéleti és aktuális témák, melyek egyrészt a tanuló számára érdekes híreket, illetve közéleti tartalmakat dolgozzák fel, másrészt lehetőséget biztosítanak arra, hogy a fiatalok életét is érintő aktualitásokat a nyelvórán megbeszéljék. A nyelvhasználat elsősorban osztálytermi keretek között valósul meg, de törekedni kell arra, hogy a tanulónak lehetősége legyen az osztálytermen kívül is valós nyelvhasználati szituációk megélésére, illetve a tanuló tanórán kívül szerzett ismereteire tudatosan kell építeni. Az országismereti témakörök bővülése és elmélyülése tovább erősíti a tanuló nyitottságát, toleranciáját a célnyelvet beszélő, eltérő kulturális háttérrel rendelkező emberekkel, illetve kultúrájukkal szemben.
A két év során, párhuzamosan az anyanyelvi kompetenciák fejlődésével, a tanuló egyre motiváltabbá válik és a célnyelv pontosabb és tudatosabb nyelvhasználatra törekszik. Miután megismerkedik különböző tanulási stílusokkal és módszerekkel, elindul az önálló nyelvtanulóvá válás útján, s a 6. évfolyam végére már rendelkezik alapvető nyelvtanulási stratégiákkal.
A szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott A1 szintet.
A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott évfolyamokra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek meghatározásra, melyek az előző évfolyamra megadottakat bővítik, azokra épülnek.

Német nyelvi funkciók az 6. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hallo! Guten Tag! Guten Morgen! Guten Abend! Tschüss! Auf Wiedersehen!)
köszönet kifejezése (Danke schön. Danke. Vielen Dank. Ich danke dir.)
köszönetre történő reakció megfogalmazása (Bitte.)
megszólítás kifejezése (Entschuldigung, …)
bemutatkozás megfogalmazása (Ich bin Peter. Ich heiße Peter. Mein Name ist Peter.)
Információkérés, információadás (Wie alt bist du? Ich bin 10. Wo wohnst du? Ich wohne in … Woher kommst du? Ich komme aus ... Wie ist dein Zimmer? Wohin gehst du in den Ferien?)
hogylét iránti érdeklődés (Wie geht's dir?)
hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (Danke gut. Sehr gut. Gut. Nicht so gut.)
bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (Entschuldigung.)
bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (Kein Problem.)
jókívánságok kifejezése (Alles Gute zum Geburtstag. Herzlichen Glückwunsch zum ...! Alles Gute! Viel Spaß!)
főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Frohe Weihnachten. Frohe Ostern. Frohes neues Jahr.)
megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-mailben (Lieber Peter! Liebe Eva! Hallo Freunde! Liebe Grüße / Viele Grüße)
véleménykérés és arra reagálás (Magst du singen? Ja. Ist das Buch gut? Ja, sehr gut.)
tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Das ist gut. Das ist toll. Das ist super. Das ist nicht gut. Das finde ich toll.)
dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (Das ist meine Mutter. Das ist schön.)
igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Ja. Nein. Nicht. Ich habe keine Zeit. Doch, ich spiele auch!)
tudás, illetve nem tudás kifejezése (Keine Ahnung! Ich weiß. Ich weiß nicht.)
nem értés megfogalmazása (Ich verstehe das nicht.)
visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Wie bitte?)
alapvető érzések kifejezése (Ich bin froh/traurig.)
betűzés kérésének kifejezése (Buchstabiere bitte deinen Namen.)
utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Komm hier bitte. Lies den Text.)
kívánság kifejezése (Ich möchte…)
Német nyelvi elemek, struktúrák az 5-6. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):
cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: 'sein' létige (Ich bin …. Du bist …. Seid ihr …?)
cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: Präsens (Ich tanze gern. Ich spiele Klavier. Ich singe.), tőhangváltós igék (Was isst du am liebsten? Wohin fährst du in den Ferien?), elváló igekötős igék (Er liest das Märchen vor. Die Schüler machen das Buch auf.),
felszólító mód Imperativ (Steh auf! Setzt euch! Nehmen Sie Platz!)
birtoklás: haben, birtokos névmás E/1-ben és E/2-ben (mein/meine, dein/deine)
mennyiségi viszonyok: tőszámnevek és sorszámok, határozott és határozatlan mennyiség (eins, zwei, erste, zweite, ein Stück Schokolade, viel-viele, wenig-wenige, alles, nichts)
térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás, elöljárószók (hier, dort, links, rechts, oben, unten, in)
kérdőmondatok, kérdőszavak (wer? was? wo? wohin? wie?)
időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, jeden Tag), időpontok - Wann? (am Montag, am Wochenende, im Sommer, im Winter, diese Woche, nächste Woche)

szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak (und, sondern, oder, denn, aber), névmások (das, ich)
Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:
az adott tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
az adott tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
az adott tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

Témakör: Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt
Javasolt óraszám: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématartományokban;
értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
üzeneteket ír;
megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Verwandte
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: die unmittelbare Umgebung, das Zuhause, die Schule
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Einrichtung
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: soziale Beziehungen
A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: die Natur, Wetter
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturschutz, Tierschutz, Haustiere halten

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit
Személyes és közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka egyénileg (prezentáció):
családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása
a lakóhely és környezetének bemutatása
scrapbook/poszter készítése:
'Ez vagyok én' (kedvenc tárgyaim, együttesem, színészem stb.)
'A családom'
'Háziállatom', Milyen állatot szeretnék? (fajta, kinézet, kor, táplálkozás, szokásaik stb.)
'Okosház'
projektmunka csoportban:
'Ezek vagyunk mi' (kedvenc együtteseink, kedvenc tantárgyaink, kedvenc filmjeink, színészeink, olvasmányaink, játékaink stb.)
csoportos internetes kutató munka: 'Családok a nagyvilágban' képek gyűjtése, azok bemutatása, összehasonlítása az órán
plakát készítése: Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?
makett készítése: A mi házunk, Álomházam, Lakóhelyünk
szóbeli mini-prezentációk: 'Napirendem'; családtag napirendje, szabadidő
internetes kutatás: Meddig élnek a különböző állatok?
kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
'Házi kedvencek a csoportunkban'
'Különóráink és hobbijaink' (időpont, helyszín stb.)
internetes kutatás: Mein Vorbild (Sportler, Popstar, Schauspieler)
szerepjátékok:
interjú kedvenc hősöddel/színészeddel/énekeseddel az életéről és családjáról
ismerkedés az új osztálytárssal – kérdések és feleletek

Témakör: Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens
Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Stadt und Land
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten, Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben

A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Dienstleistungen in Anspruch nehmen, Wegbeschreibung, Auskunft geben, Vorstellung von Sehenswürdigkeiten
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeit, Kultur, Unterhaltung, Dienstleistungen, Tourismus im In- und Ausland
A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
poszter: térképkészítés a környékről, üzletekről, látványosságokról, majd ezt felhasználva páros feladat az útbaigazítás gyakorlására
prospektus, reklám készítése - csoportverseny - (étterem, mozi, színház, látványosság) - melyik a leghatásosabb reklám?
projektmunka csoportban (társasjáték készítése és játszása):
Lakóhelyem bemutatása
'Mit tudsz róla?' (Hold, Csendes-óceán, Tokió, krokodilok, Jazz zene stb.) egyszerű válasszal lehet továbblépni
'Mondj egy nevezetességet a megadott helyszínen a továbblépéshez!' (Bécsben, Berlinben, Budapesten, lakóhelyeden stb.)
kiselőadás, internetes kutatómunka: Németország bemutatása
kvízjáték a célnyelvi országokról
színi előadás: egy ismert mese közös elolvasása és dramatizálása
kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése: leggyakoribb szórakozási formák a csoportban (tv, olvasás, internet, sport stb.)

Témakör: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums
Javasolt óraszám: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématartományokhoz tartozó témákban;
képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri;
a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;

a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens
A témakörre jellemző eseményeke vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Traditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens außerhalb der Schule
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Schulfächer, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Ziele mit dem Sprachenlernen, Karriereorientierung
Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka: - egyéni vagy csoportos
iskolai szokások, napirend, órarend
iskolai szabályok
tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása
scrapbook / poszter készítése (’kiállítás’ az osztályterem falain):
iskolánk bemutatása
kedvenc tanárom bemutatása
kedvenc iskolai helyem bemutatása
kérdőív készítése és szóbeli összesítése:
kedvenc tantárgyak
ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát
kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása
csoportos feladat:
szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
mit csinál az ideális nyelvtanuló?
Iskolai versenyek:
olvasási verseny – Ki tud egy év alatt 10 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?
verslánc – egyszerű célnyelvi gyerekversekből
tanulmányi verseny – korosztályi célnyelvi követelményekből

Témakör: Fächerübergreifende Themen und Situationen
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;

ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

internetes kutató- és projektmunka: településem történetének, földrajzának, élővilágának bemutatása
kedvenc dal feldolgozása (pl. kérdésekkel vagy vizuális eszközökkel)
egyéni projektmunka: Melyik tantárgyban segített idegennyelv tudásom és hogyan?
csoportos projekt: társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy
pl. földrajz – 'Nevezz meg hármat!' (Magyarország folyói, budai hegyek, magyarországi tavak, német városok stb…)

Témakör: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen
Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;
értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben;
alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén;
nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;
nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachenlernen, Sprachen
Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli, helyesírási különbségek felismerése
A német nyelv betű és jelkészletének alkalmazása
A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is
Alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

tanulásmódszertan tudatosan: memóriafogas, tanulókártyák, tanulási típusok, nyelvtanulási stratégiák feltérképezése kérdőívvel
közös popzenehallgatás
filmnézés a célnyelven
a fim egy-két jelenetének dramatizálása és eljátszása
könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2) és rövid kedvébresztő beszámoló készítése az osztálytársak számára
csoportos projekt: társasjáték készítése pl. 'Használd a szót!' (minden kockán egy szó, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj)
keresztrejtvény készítése és megoldása
egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás)

játékos diktálási feladatok

Témakör: Interkulturelle und landeskundliche Themen
Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal
Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete
Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven
A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Németország megismerése hagyományos és digitális kutatómunka, majd órai kiselőadások formájában az alábbi témakörök mentén:
a német iskolák jellemzői, napirend
tipikus német ház, lakás
mindennapi szokások
családon belüli szerepek és feladatmegosztás
ünnepek a családban
viselkedésbeli különbségek (pl. üdvözlés)
állattartási szokások, kedvenc állatok
német nyaralási szokások
német időjárás
Németország tájegységei, országrészei
német étkezési szokások, tipikus ételek
híres helyek a közvetlen lakókörnyezetben
projektmunka csoportban (plakát készítése): hazánk és Németország összehasonlítása – hasonlóságok, különbségek bemutatása (kultúra, étkezés, hagyományok, időjárás, ruházat, történelem stb.)

Témakör: Aktuelle Themen
Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi hétköznapi eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven a megismert témák alapján

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka: aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel (rajz készítése, képek gyűjtése), képaláírások megfogalmazása, időjárás-jelentés
egy izgalmas sportesemény megtekintése a német nyelvű híradóban (pl. úszó VB)
szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban
lenémított film tanulói kommentárral
szerepjáték: interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel
csoportos interjú: aktuális téma feldolgozásához, vélemények kifejezése irányított kérdések segítségével

Témakör: Unterhaltung und spielerisches Lernen
Javasolt óraszám: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
Célnyelvi társasjátékok készítése és használata
Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékok Feste und Feiertage témakörben

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
nyelvi és egyéb hagyományos játékok: szójátékok, ország-város, 'Találd ki, ki vagyok', barkochba, kártyajátékok
társasjáték készítése az aktuális tananyaghoz
projektmunka, prezentáció:
kedvenc dalom/együttesem/filmem/könyvem/színészem/játékom/animációs filmszereplő bemutatása
közösen választott dal, képregény, film, könyv órai feldolgozása
csoportchat: közös online csoport létrehozása

Témakör: Wissenserwerb, Wissensvermittlung
Javasolt óraszám: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;
néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Egyszerű releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven
A tanult témákhoz kapcsolódó német nyelvű egyszerű információ megszerzése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
csoportchat: közös online csoport létrehozása, rendszeres használata
projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka saját, választott témából
scrapbook / poszter készítése
prezentáció

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén

A1 szintű nyelvtudás:
A tanuló megérti a gazdagodó nyelvi eszközökkel megfogalmazott célnyelvi óravezetést, az ismert témákhoz kapcsolódó kérdéseket, rövid megnyilatkozásokat, szövegeket.
Egyszerű nyelvi eszközökkel, begyakorolt beszédfordulatokkal kommunikál.
Felkészülés után elmond rövid szövegeket.
Közös feldolgozás után megérti az egyszerű olvasott szövegek lényegét, tartalmát.
Ismert témáról rövid, egyszerű mondatokat ír, mintát követve önálló írott szövegeket alkot.

A továbbhaladás feltételei a 6. évfolyam végén

Szókincs
A feldolgozott téma szókincsének 30%-a

Hallott szöveg értése
A tanuló
- utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket megért;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűr;
- jórészt ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti.

Beszédkészség
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatokban válaszol;
- tanult minta alapján egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz,
- kérdéseket tesz fel;
- megértési probléma esetén segítséget kér;
- tanult minta alapján egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat megért;
- ismert nyelvi eszközökkel egyszerű mondatokban megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokból álló rövid szöveg lényegét megérti.

- ismert szöveget a kiejtési szabályoknak megfelelően felolvas és segítséggel lefordít

Íráskészség
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, egyszerű mondatokat helyesen lemásol.

7. évfolyam

E nevelési-oktatási szakasz fő célja, hogy a nyelvi készségek további fejlesztése révén a tanuló eljusson a KER szerinti A2 nyelvi szintre a 7., de legalább a 8. év végére. A megvalósítás az életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével összhangban kell, hogy történjen, lehetőség szerint figyelembe véve a tantárgyak közötti kapcsolódási pontokat is. A 7. évfolyamon tovább folytatódik a nyelvi ismeretek és a szókincs bővítése, valamint a nyelvtani ismeretek funkcionális szemléletű elsajátítása. A szakasz végére a tanuló az ismert nyelvi eszközök segítségével többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is. Felhasználja a tanult nyelvi elemeket és kommunikációs stratégiákat egyéni írásbeli és szóbeli közléseiben, valamint közvetíteni is tud az élő idegen nyelven.

A német nyelv tanításának sajátossága 7. évfolyamon a szövegértés további fejlesztése, az autentikus szövegekkel való munka tudatosítása. A szókincs és a nyelvtani ismeretek közvetítése szövegek révén, szövegkörnyezetbe ágyazva történik. Ezzel kapcsolatban nagy hangsúlyt kap a felfedező tanulás, melynek során a tanuló önállóan, a nyelvtanulási stratégiák egyre bővülő tárával és azok egyre tudatosabb használatával fedezi fel a szöveg tartalmát, a nyelvi eszközök jelentését és a szabályszerűségeiket. A szélesebb körű nyelvtanulási, illetve nyelvhasználati stratégiák és azok tudatos használata tovább segítik a diákot az önálló nyelvtanulóvá válásban és képessé teszik őt arra, hogy a stratégiákat más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciái további fejlesztésére. A nevelési-oktatási szakaszban a tanuló egyre több szövegtípussal ismerkedik meg, bővíti a szövegfajtákkal kapcsolatos ismereteit, és egyre inkább alkalmazza idegen nyelven az életkorának és érdeklődésének megfelelő digitális műfajok főbb jellemzőit is.

A nyelvtanulónak a motiváció fenntartása és erősítése érdekében továbbra is biztosítani kell a jó hangulatú, önbizalmat növelő és érzelmi biztonságot adó tanulási környezetet, amelyben lehetőség nyílik számára az önértékelés és a társas értékelés alkalmazására is. Motivációját erősítik továbbá a változatos munkaformák, a kihívást jelentő feladatok, a pozitív tanári visszajelzések és megerősítések, a határozott céltudatos tanári attitűd, valamint a projektek.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a témakörök a korábbi szakaszokhoz képest jelentősen bővülnek, mélyebben és komplexebb módon kerülnek feldolgozásra, igazodva a diákot körülvevő világhoz, mindennapjaihoz, érdeklődéséhez és igényeihez. A feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak más tanulási területek tartalmaival, és lehetővé teszik a nyelvtanuló számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban és árnyaltabban ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, bevonva a digitális eszközöket és mobilalkalmazásokat is. A témakörök feldolgozása során építeni kell a nyelvtanuló előzetes nyelvi tudására, a világról megszerzett tudására, valamint a más tantárgyakból megszerzett ismereteire. Ezek elmélyítését segítik, ha a tanulók többször találkoznak német nyelvű hírekkel, dokumentumfilmekkel, olyan beszámolókkal, melyek magyar híreket német nyelven közvetítenek, vagy amelyek német nyelven Magyarország országismereti jellemzőivel foglalkoznak. A tartalmak meghatározásánál, illetve a témakörök feldolgozásánál figyelembe kell venni a 7. évfolyamon idegen nyelvet tanulóknál egyre inkább megmutatkozó egyéni különbségeket is. Fokozott erőfeszítésre van szükség itt azért, hogy a nyelvtanulási motiváció a továbbtanulás, illetve pályaválasztás irányától függetlenül megmaradjon, és hogy a tanulók tudják, hogy bármilyen szakmai és személyes célt is állítanak maguk elé, a nyelvtudás segíti majd őket ezek elérésében. Ez az egyéni különbségekhez illeszkedő nyelvórai tevékenységekkel és a tanulók számára releváns nyelvórai és nyelvórán túli feladatokkal érhető el.

A kerettanterv minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat is, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevéséődését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a

kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek). Az itt javasolt tevékenységi formák csak gondolatébresztő példák, és ellentétben a szókincs és a nyelvi struktúrák, funkciók meghatározásával nem kötelező érvényűek.
Ebben a szakaszban csökken az osztálytermi vonatkozások súlya, a cél az, hogy segítsük a tanulót abban, hogy megtapasztalhassa, miként tudja a korábban megszerzett nyelvtudást művelődésre, információ-és ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, kapcsolattartásra, kapcsolatok építésére, illetve szórakozásra használni életszerű szituációkban, osztálytermi helyzeteken kívül is (pl. közélet, szórakozás, interkulturális és országismereti témakörökben és szituációkban, valamint ismeretszerzés, tudásmegosztás területeken). Mindebben segíti a tanulót az is, hogy ebben a szakaszban a nyelvtanulási stratégiák köre is bővül, így a nyelvtanuló arra is képessé válik, hogy valós nyelvtudását egyre inkább önállóan is fejlessze mind hagyományos, mind digitális csatornákon keresztül.
A nevelési-oktatási szakasz célja, hogy a tanuló a 8. évfolyam végére elérje a KER szerinti A2 szintet.

A 7. évfolyamra megfogalmazott kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák a következők:

Német nyelvi funkciók a 7. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):
információkérés, információadás (Wie war das Hotel? Wo finde ich einen Supermarkt?)
véleménykérés és arra reagálás (Gefällt dir der Film? Ja, der Film gefällt mir.)
egyetértés kifejezése (Du hast Recht. Da hast du Recht. Das ist richtig. Das stimmt.)
egyet nem értés kifejezése (Du hast nicht Recht. Da hast du nicht Recht. Das finde ich nicht. Das stimmt nicht.)
akarat kifejezése (Ich will.)
képesség kifejezése (Ich kann.)
kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Es tut mir leid, ich kann nicht. Einen Tee, bitte! Ich hätte gern einen Tee. Gibst du mir einen Tee, bitte?)
kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.)
meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.)
Német nyelvi elemek, struktúrák a 7-8. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):
cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: es gibt, sich-Verben (Ich freue mich.)
cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: Präteritum és Perfekt (Das Buch war sehr interessant. Ich habe gestern viel geschlafen.)
cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: Futur I. (Ich werde im Sommer nach Österreich fahren.)
birtoklás: haben, birtokos névmás (mein/meine, dein/deine, sein/seine, ihr/ihre), gehören (Dieses Fahrrad gehört mir.)
felszólító mód: Imperativ (Steh auf. Setzt euch. Nehmen Sie Platz.)
melléknévfokozás: Deutschland ist größer als Ungarn. In der Klasse schreibt Lara am schönsten.
minőségi viszonyok: Wie? Was für ein? Welcher? - melléknévragozás (Das finde ich toll/schlecht. Ich bin froh. Das ist ein interessantes Buch. Ich finde das Buch interessant.)

térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás, elöljárószók (hier, dort, links, rechts, oben, unten, in, auf, vor, hinter, neben)
időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (selten, manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, täglich, wöchentlich, monatlich, jährlich, jeden Tag), időpontok - Wann? (nächste Woche, letzte Woche, von … bis) Um wie viel Uhr? (um 8 Uhr, gegen 8 Uhr)
modalitás: möchten, mögen, können, wollen, müssen, sollen, dürfen igék (Ich möchte ein Eis. Magst du tanzen? Ich kann tanzen. Ich will heute ins Kino gehen. Er muss die Hausaufgabe machen. Du sollst morgen früh aufstehen.)
esetviszonyok: Nominativ, Akkusativ, Dativ, Genitiv (Das Buch ist spannend. Ich sehe das Buch nicht. Ich helfe dir. Die Texte der Schüler sind sehr interessant.)
szövegkohéziós eszközök: egyszerű és páros kötőszavak (nicht … sondern, und, sondern, oder, denn, aber, weil, deshalb, so) és névmások (das, ich, mich, mir, dich, dir, man)
szöveggrammatikai eszközök: névmások, névelők, névmási határozók mint előre és vissza utaló elemek a szövegben (das, dieser, der/die/das, daran, damit)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:
az adott tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
az adott tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;
az adott tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

Témakör: Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt
Javasolt óraszám: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématartományokban;
értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
összetett írott instrukciókat értelmez;
kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;
üzeneteket ír;
egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;
kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;
kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;

nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Verwandte
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare Umgebung, mein Wohnort
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände
A témakörre jellemző eseményeke vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Einrichtung
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: soziale Beziehungen
A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umwelt
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturschutz, Tierschutz, Haustiere halten
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit
Személyes és környezethez tartozó információk átadása
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka egyénileg (PPT készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása)
tágabb rokoni kapcsolatrendszer, családi ünnepek, szomszédi kapcsolatok
a lakóhely és környezetének bemutatása
projektmunka csoportban:
plakát készítése: Mit teszünk környezetünk védelme érdekében lakóhelyünkön, otthonunkban, az iskolában, az utcán?
projektmunka csoportban: üres lakás berendezése és bemutatása okoseszközökkel
szóbeli mini-prezentációk: a mai és a régmúlt mindennapjainak összehasonlítása
internetes kutatás: Meddig élnek a különböző állatok?
levélírás egy kellemes/kellemetlen élményről
kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
családi szokások, hagyományok
környezetvédelem szűkebb környezetben
internetes kutatás: környezetszennyezési problémák, időjárás okozta katasztrófák
szerepjátékok: interjú kedvenc hősöddel/színészeddel az életéről és családjáról

Témakör: Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;

értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;
hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;
információt cserél, információt kér, információt ad.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor, Touristen
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Stadt und Land
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten, Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben.
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Dienstleistungen in Anspruch nehmen, Wegbeschreibung, Auskunft geben, Vorstellung von Sehenswürdigkeiten
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeit, Kultur, Unterhaltung, Dienstleistungen, Tourismus im In- und Ausland
A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése és átadása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

prospektus, reklám készítése (étterem, mozi, színház, látványosság)
ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek
projektmunka csoportban: útikönyv készítése
projektmunka csoportban: film/társasjáték készítése, játszása:
lakóhelyem
hazánk múltja
kiselőadás, internetes kutatómunka: a célnyelvi országok rövid bemutatása
vitafórum: városi és vidéki élet
kvízjáték a célnyelvi országokról és hazánkról
kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése (írás- és beszédkészség fejlesztése): leggyakoribb szabadidős tevékenységek a csoportban (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.)

Témakör: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums
Javasolt óraszám: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek- és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába;
felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématartományokhoz tartozó témákban;

képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;
értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;
megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;
összetett írott instrukciókat értelmez;
véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;
néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy);
nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Traditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens außerhalb der Schule
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Ziele mit dem Sprachenlernen, Karriereorientierung
Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka: (egyéni vagy csoportos)
a magyar és a német iskolarendszer főbb különbségei
különleges iskolák Magyarországon és Németországban
iskolánk története, hagyományai, osztályunk
projektmunka csoportban (fordított tanóra): egy tanóra megtervezése

internetes kutatás:
iskolai szokások, időbeosztás és szabályok országonként
szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása
scrapbook / poszter bemutató készítése: (esetleg 'poszter kiállítás' az osztályterem falain)
iskolánk bemutatása
kedvenc tanárom bemutatása
kedvenc iskolai helyem bemutatása
saját szerepem az osztályban
kérdőív készítése:
kedvenc tantárgyak, ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát – szóbeli összesítés
milyen az ideális nyelvtanár?
csoportos társasjáték: szókártyákból mondatalkotás – Melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
órai feladatok
történet feldolgozás 'richtig-falsch' mondatokkal
történet átalakítás (Pl. más személyben, más időben)
képleírás, hasonló képeknél a különbség keresése
évvégi színi előadás: pl. egy ismert musical közös megnézése, közös dramatizálása és előadása
iskolai versenyek:
olvasási verseny – ki tud egy év alatt 15 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?
kiejtési verseny – megadott vers előadása
tanulmányi verseny – korosztályi célnyelvi követelményekből

Témakör: Fächerübergreifende Themen und Situationen
Javasolt óraszám: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból
Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

egyéni projektmunka: témák, személyiségek bemutatása
Hogyan tudom alkalmazni nyelvtudásomat más tárgyak tanulásánál?
egy szabadon választott téma, mely más tárgy tanulása közben felkeltette az érdeklődésemet
egy híres tudós élete
Magyarország történelmének egy érdekes alakja
célnyelven rövid történet, mese, vers, dal írása, bemutatása

kontúrtérképen országok, népek megjelölése, népnevek gyakorlása
egy könnyített szövegű irodalmi mű elolvasása, értékelése
csoportos projekt: társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl.: földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak)

Témakör: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen
Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;
értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
a szövegek létrehozásához nyomtatott és digitális alapú segédeszközt, szótárt használ;
követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben;
alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;
digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;
ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;
egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;
nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;
hibáit többnyire észreveszi és javítja;
társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachenlernen, Sprachen
A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása
Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák
közös popzenehallgatás
filmnézés a célnyelven
írásbeli feladat: rövid összefoglaló a filmről, a cselekményt lineárisan összefűzve
a fim egy-két jelenetének dramatizálása és eljátszása
keresztrejtvény készítése a film kulcsszavaival
filmjelenetekhez hangalámondás, feliratozás készítése
kedvenc videóm bemutatása
könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2) és rövid kedvébresztő beszámoló készítése az osztálytársak számára
csoportos projekt - társasjáték készítése: ’Használd a kifejezést!’ (minden kockán egy szófordulat, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj)

Témakör: Interkulturelle und landeskundliche Themen
Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket;
találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel a célnyelven;
megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete
Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete
Hazai főbb országismereti jellemzők ismerete célnyelven
Hazai legfontosabb látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven
A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
a DACHL országok megismerése és összehasonlítása hazánkkal hagyományos és digitális kutatómunka, majd órai kiselőadások formájában az alábbi témakörök mentén:
iskolák jellemzői, napirend
tipikus ház, lakás
mindennapi szokások
családon belüli szerepek és feladatmegosztás
ünnepek a családban
viselkedésbeli különbségek (pl. üdvözlés)
állattartási szokások, kedvenc állatok
nyaralási szokások
időjárás
a DACHL országok tájegységei, országrészei
a DACHL országok étkezési szokásai, tipikus ételek
híres helyek a közvetlen lakókörnyezetben
rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése a célnyelvi országokról
jellegzetes német ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában (pl.: Martinstag)

Témakör: Aktuelle Themen
Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;
megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven

Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

ismert hírek német nyelvű változatának olvasása, meghallgatása, megtekintése (TV híradó)
szalagcímek és cikkek összepárosítása a tanulók érdeklődésének megfelelő témákban
projektmunka: iskolai híradó, híradó, időjárás-jelentés készítése a célnyelven
szerepjáték:
interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel
talkshow aktuális témában
egy saját kulturális élmény bemutatása

Témakör: Unterhaltung
Javasolt óraszám: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
értelmez egyszerű szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;
értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
összetett írott instrukciókat értelmez;
érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt;
rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;
üzeneteket ír;
a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri és azokat használja;
találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése (irodalom, film, társasjáték)
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka, prezentáció:
saját szórakozási szokások
szórakozási szokások a tanulócsoporton belül
kedvenc kulturális élmény bemutatása
egyéni internetes kutatások németül különböző témákban (filmek, színészek, együttesek stb.)
dalszövegek feldolgozása, nyelvi érdekességek felfedezése
olvasási verseny az osztályon belül
naplóírás / e-mail írása németül
választott könnyített olvasmány feldolgozása
közösen választott dal, képregény, film, könyv órai feldolgozása
csoportchat: közös online csoport létrehozása

Témakör: Wissenserwerb, Wissensvermittlung
Javasolt óraszám: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre,
rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával;
néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri és törekszik azokat kihasználni;
találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;
felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;
felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven
A tanult témákhoz kapcsolódó releváns német nyelvű információ megszerzése, tudatos felhasználása
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából scrapbook, poszter készítése, prezentáció

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén

A2 szintű nyelvtudás:
A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényeget és néhány konkrét információt.
Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben.
Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva történetet mesél el, valamint leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről.
Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat.
Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról.

A továbbhaladás feltételei a 7. évfolyam végén

Szókincs
A feldolgozott téma szókincsének 30%-a

Hallott szöveg értése
A tanuló
- megérti az utasításokat, azokra cselekvéssel válaszol;

- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, eseményeket többnyire megért;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegből fontos információt kiszűri;
- ismert nyelvi eszközökkel, egyszerű mondatokban megfogalmazott szöveg lényegét megérti;

Beszédkészség
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre rövid mondatokban válaszol;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz;
- kérdéseket tesz fel;
- eseményt irányított kérdésekkel rövid mondatokban mesél el;
- megértési probléma esetén segítséget kér;

Olvasott szöveg értése
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szövegben fontos információt megtalál;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveg lényegét megérti;
- egyszerű, képekkel illusztrált szöveget megért;
- ismert szöveget a kiejtési szabályoknak megfelelően felolvas és segítséggel lefordít

Íráskészség
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott rövid szöveget diktálás után kevés hibával leír;
- egyszerű, strukturált szöveget (baráti üzenet, üdvözlet) megadott példamondatok vagy irányított kérdések segítségével létrehoz;

8. évfolyam

E nevelési-oktatási szakasz fő célja, hogy a nyelvi készségek további fejlesztése révén a tanuló eljusson a KER szerinti A2 nyelvi szintre. A megvalósítás az életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével összhangban kell, hogy történjen, lehetőség szerint figyelembe véve a tantárgyak közötti kapcsolódási pontokat is. A 8. évfolyamon tovább folytatódik a nyelvi ismeretek és a szókincs bővítése, valamint a nyelvtani ismeretek funkcionális szemléletű elsajátítása. A szakasz végére a tanuló az ismert nyelvi eszközök segítségével többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is. Felhasználja a tanult nyelvi elemeket és kommunikációs stratégiákat egyéni írásbeli és szóbeli közléseiben, valamint közvetíteni is tud az élő idegen nyelven.
A német nyelv tanításának sajátossága 8. évfolyamon a szövegértés további fejlesztése, az autentikus szövegekkel való munka tudatosítása. A szókincs és a nyelvtani ismeretek közvetítése szövegek révén, szövegkörnyezetbe ágyazva történik. Ezzel kapcsolatban nagy hangsúlyt kap a felfedező tanulás, melynek során a tanuló önállóan, a nyelvtanulási stratégiák egyre bővülő tárával és azok egyre tudatosabb használatával fedezi fel a szöveg tartalmát, a nyelvi eszközök jelentését és a szabályszerűségeiket. A szélesebb körű nyelvtanulási, illetve nyelvhasználati stratégiák és azok tudatos használata tovább segítik a diákot az önálló nyelvtanulóvá válásban és képessé teszik őt arra, hogy a stratégiákat más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciái további fejlesztésére. A nevelési-oktatási szakaszban a tanuló egyre több szövegtípussal ismerkedik meg, bővíti a szövegfajtákkal kapcsolatos ismereteit, és egyre

inkább alkalmazza idegen nyelven az életkorának és érdeklődésének megfelelő digitális műfajok főbb jellemzőit is.
A nyelvtanulónak a motiváció fenntartása és erősítése érdekében továbbra is biztosítani kell a jó hangulatú, önbizalmat növelő és érzelmi biztonságot adó tanulási környezetet, amelyben lehetőség nyílik számára az önértékelés és a társas értékelés alkalmazására is. Motivációját erősítik továbbá a változatos munkaformák, a kihívást jelentő feladatok, a pozitív tanári visszajelzések és megerősítések, a határozott céltudatos tanári attitűd, valamint a projektek.
Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a témakörök a korábbi szakaszokhoz képest jelentősen bővülnek, mélyebben és komplexebb módon kerülnek feldolgozásra, igazodva a diákot körülvevő világhoz, mindennapjaihoz, érdeklődéséhez és igényeihez. A feldolgozásra kerülő témák is összhangban állnak más tanulási területek tartalmaival, és lehetővé teszik a nyelvtanuló számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban és árnyaltabban ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, bevonva a digitális eszközöket és mobilalkalmazásokat is. A témakörök feldolgozása során építeni kell a nyelvtanuló előzetes nyelvi tudására, a világról megszerzett tudására, valamint a más tantárgyakból megszerzett ismereteire. Ezek elmélyítését segítik, ha a tanulók többször találkoznak német nyelvű hírekkel, dokumentumfilmekkel, olyan beszámolókkal, melyek magyar híreket német nyelven közvetítenek, vagy amelyek német nyelven Magyarország országismereti jellemzőivel foglalkoznak. A tartalmak meghatározásánál, illetve a témakörök feldolgozásánál figyelembe kell venni a 8. évfolyamon idegen nyelvet tanulóknál egyre inkább megmutatkozó egyéni különbségeket is. Fokozott erőfeszítésre van szükség itt azért, hogy a nyelvtanulási motiváció a továbbtanulás, illetve pályaválasztás irányától függetlenül megmaradjon, és hogy a tanulók tudják, hogy bármilyen szakmai és személyes célt is állítanak maguk elé, a nyelvtudás segíti majd őket ezek elérésében. Ez az egyéni különbségekhez illeszkedő nyelvórai tevékenységekkel és a tanulók számára releváns nyelvórai és nyelvórán túli feladatokkal érhető el.
A kerettanterv minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat is, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevéséséét. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek). Az itt javasolt tevékenységi formák csak gondolatébresztő példák, és ellentétben a szókincs és a nyelvi struktúrák, funkciók meghatározásával nem kötelező érvényűek.
Ebben a szakaszban csökken az osztálytermi vonatkozások súlya, a cél az, hogy segítsük a tanulót abban, hogy megtapasztalhassa, miként tudja a korábban megszerzett nyelvtudást művelődésre, információ-és ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, kapcsolattartásra, kapcsolatok építésére, illetve szórakozásra használni életszerű szituációkban, osztálytermi helyzeteken kívül is (pl. közélet, szórakozás, interkulturális és országismereti témakörökben és szituációkban, valamint ismeretszerzés, tudásmegosztás területeken). Mindebben segíti a tanulót az is, hogy ebben a szakaszban a nyelvtanulási stratégiák köre is bővül, így a nyelvtanuló arra is képessé válik, hogy valós nyelvtudását egyre inkább önállóan is fejlessze mind hagyományos, mind digitális csatornákon keresztül.
A nevelési-oktatási szakasz célja, hogy a tanuló a 8. évfolyam végére elérje a KER szerinti A2 szintet.

A 8. évfolyamra megfogalmazott kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák a következők:

Német nyelvi funkciók a 8. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):

információkérés, információadás (Wie war das Hotel? Wo finde ich einen Supermarkt?)
véleménykérés és arra reagálás (Gefällt dir der Film? Ja, der Film gefällt mir.)
egyetértés kifejezése (Du hast Recht. Da hast du Recht. Das ist richtig. Das stimmt.)
egyet nem értés kifejezése (Du hast nicht Recht. Da hast du nicht Recht. Das finde ich nicht. Das stimmt nicht.)
akarat kifejezése (Ich will.)
képesség kifejezése (Ich kann.)
kérés és arra történő reakció kifejezése (Kannst du mir helfen? Ja, natürlich. Ja, gerne. Es tut mir leid, ich kann nicht. Einen Tee, bitte! Ich hätte gern einen Tee. Gibst du mir einen Tee, bitte?)
kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Noch ein Stück Kuchen? Möchtest du einen Tee? Ja, bitte. Ja, gerne. Nein, danke.)
meghívás és arra történő reakció kifejezése (Kommst du mit? Ja, gerne. Nein, leider nicht. Nein, es tut mir leid.)
Német nyelvi elemek, struktúrák a 7-8. évfolyamra (a zárójelben olvasható német nyelvű kifejezések példák):
cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: es gibt, sich-Verben (Ich freue mich.)
cselekvés, történés, létezés kifejezése múlt időben: Präteritum és Perfekt (Das Buch war sehr interessant. Ich habe gestern viel geschlafen.)
cselekvés, történés, létezés kifejezése jövő időben: Futur I. (Ich werde im Sommer nach Österreich fahren.)
birtoklás: haben, birtokos névmás (mein/meine, dein/deine, sein/seine, ihr/ihre), gehören (Dieses Fahrrad gehört mir.)
felszólító mód: Imperativ (Steh auf. Setzt euch. Nehmen Sie Platz.)
melléknévfokozás: Deutschland ist größer als Ungarn. In der Klasse schreibt Lara am schönsten.
minőségi viszonyok: Wie? Was für ein? Welcher? - melléknévragozás (Das finde ich toll/schlecht. Ich bin froh. Das ist ein interessantes Buch. Ich finde das Buch interessant.)
térbeli viszonyok: irányok és helymeghatározás, elöljárószók (hier, dort, links, rechts, oben, unten, in, auf, vor, hinter, neben)
időbeli viszonyok: gyakoriság - Wie oft? (selten, manchmal, oft, immer, nie, einmal, zweimal, täglich, wöchentlich, monatlich, jährlich, jeden Tag), időpontok - Wann? (nächste Woche, letzte Woche, von … bis) Um wie viel Uhr? (um 8 Uhr, gegen 8 Uhr)
modalitás: möchten, mögen, können, wollen, müssen, sollen, dürfen igék (Ich möchte ein Eis. Magst du tanzen? Ich kann tanzen. Ich will heute ins Kino gehen. Er muss die Hausaufgabe machen. Du sollst morgen früh aufstehen.)
esetviszonyok: Nominativ, Akkusativ, Dativ, Genitiv (Das Buch ist spannend. Ich sehe das Buch nicht. Ich helfe dir. Die Texte der Schüler sind sehr interessant.)
szövegkohéziós eszközök: egyszerű és páros kötőszavak (nicht … sondern, und, sondern, oder, denn, aber, weil, deshalb, so) és névmások (das, ich, mich, mir, dich, dir, man)
szöveggrammatikai eszközök: névmások, névelők, névmási határozók mint előre és vissza utaló elemek a szövegben (das, dieser, der/die/das, daran, damit)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:
az adott tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
az adott tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;
az adott tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

Témakör: Themen und Situationen im persönlichen Bereich und im Bereich der unmittelbaren Umgebung und Umwelt
Javasolt óraszám: 30 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématartományokban;
értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
összetett írott instrukciókat értelmez;
kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;
üzeneteket ír;
egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;
kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;
kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bekannte, Familienmitglieder, Verwandte
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: unmittelbare Umgebung, mein Wohnort
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Teile des Hauses/der Wohnung, Einrichtung, Gebrauchsgegenstände
A témakörre jellemző eseményeke vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Feste
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Einrichtung
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: soziale Beziehungen
A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Tiere, Pflanzen
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Umwelt
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturschutz, Tierschutz, Haustiere halten

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Naturphänomene, Erhaltung der Natur, Nachhaltigkeit
Személyes és környezethez tartozó információk átadása
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka egyénileg (PPT készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása)
tágabb rokoni kapcsolatrendszer, családi ünnepek, szomszédi kapcsolatok
a lakóhely és környezetének bemutatása
projektmunka csoportban:
plakát készítése: Mit teszünk környezetünk védelme érdekében lakóhelyünkön, otthonunkban, az iskolában, az utcán?
projektmunka csoportban: üres lakás berendezése és bemutatása okoseszközökkel
szóbeli mini-prezentációk: a mai és a régmúlt mindennapjainak összehasonlítása
internetes kutatás: Meddig élnek a különböző állatok?
levélírás egy kellemes/kellemetlen élményről
kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
családi szokások, hagyományok
környezetvédelem szűkebb környezetben
internetes kutatás: környezetszennyezési problémák, időjárás okozta katasztrófák
szerepjátékok: interjú kedvenc hősöddel/színészeddel az életéről és családjáról

Témakör: Themen und Situationen im Bereich des öffentlichen Lebens
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;
értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;
hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;
információt cserél, információt kér, információt ad.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in sozialen Institutionen und im Dienstleistungssektor, Touristen
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle und öffentliche Institutionen, Dienstleistungen, Restaurants, berühmte Orte und Sehenswürdigkeiten im In- und Ausland, Stadt und Land
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Eintrittskarten, Unterlagen, Prospekte
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturelle Ereignisse, Unterhaltungsmöglichkeiten, Verwaltung, Wegbeschreibung, Auskunft geben.
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Verwaltung, Dienstleistungen in Anspruch nehmen, Wegbeschreibung, Auskunft geben, Vorstellung von Sehenswürdigkeiten

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Hobbys, Freizeit, Kultur, Unterhaltung, Dienstleistungen, Tourismus im In- und Ausland
A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése és átadása
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
prospektus, reklám készítése (étterem, mozi, színház, látványosság)
ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek
projektmunka csoportban: útikönyv készítése
projektmunka csoportban: film/társasjáték készítése, játszása:
lakóhelyem
hazánk múltja
kiselőadás, internetes kutatómunka: a célnyelvi országok rövid bemutatása
vitafórum: városi és vidéki élet
kvízjáték a célnyelvi országokról és hazánkról
kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése (írás- és beszédkészség fejlesztése): leggyakoribb szabadidős tevékenységek a csoportban (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.)

Témakör: Themen und Situationen im Bereich des Klassenraums
Javasolt óraszám: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek- és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába;
felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématartományokhoz tartozó témákban;
képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;
értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;
megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;
összetett írott instrukciókat értelmez;
véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;
néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és, de, vagy);
nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;

alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Angestellte in der Schule
A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Bildungsinstitutionen
A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Mittel des Lernens
A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Schulunterricht, Nachmittagsprogramme, Feste in der Schule, Traditionen, Ereignisse, Programme und Möglichkeiten des Sprachenlernens außerhalb der Schule
A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Lernen, Verwendung von Fremdsprachen außerhalb der Schule, Gemeinschaftsprogramme, Traditionspflege
A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Ziele mit dem Sprachenlernen, Karriereorientierung
Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka: (egyéni vagy csoportos)
a magyar és a német iskolarendszer főbb különbségei
különleges iskolák Magyarországon és Németországban
iskolánk története, hagyományai, osztályunk
projektmunka csoportban (fordított tanóra): egy tanóra megtervezése
internetes kutatás:
iskolai szokások, időbeosztás és szabályok országonként
szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása
scrapbook / poszter bemutató készítése: (esetleg ’poszter kiállítás’ az osztályterem falain)
iskolánk bemutatása
kedvenc tanárom bemutatása
kedvenc iskolai helyem bemutatása
saját szerepem az osztályban
kérdőív készítése:
kedvenc tantárgyak, ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát – szóbeli összesítés
milyen az ideális nyelvtanár?
csoportos társasjáték: szókártyákból mondatalkotás – Melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
órai feladatok
történet feldolgozás ’richtig-falsch’ mondatokkal
történet átalakítás (Pl. más személyben, más időben)
képleírás, hasonló képeknél a különbség keresése
évvégi színi előadás: pl. egy ismert musical közös megnézése, közös dramatizálása és előadása
iskolai versenyek:

olvasási verseny – ki tud egy év alatt 15 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?
kiejtési verseny – megadott vers előadása
tanulmányi verseny – korosztályi célnyelvi követelményekből

Témakör: Fächerübergreifende Themen und Situationen
Javasolt óraszám: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból
Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
egyéni projektmunka: témák, személyiségek bemutatása
Hogyan tudom alkalmazni nyelvtudásomat más tárgyak tanulásánál?
egy szabadon választott téma, mely más tárgy tanulása közben felkeltette az érdeklődésemet
egy híres tudós élete
Magyarország történelmének egy érdekes alakja
célnyelven rövid történet, mese, vers, dal írása, bemutatása
kontúrtérképen országok, népek megjelölése, népnevek gyakorlása
egy könnyített szövegű irodalmi mű elolvasása, értékelése
csoportos projekt: társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl.: földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak)

Témakör: Bezüge zur Zielsprache und zum Sprachenlernen
Javasolt óraszám: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;
értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat;
a szövegek létrehozásához nyomtatott és digitális alapú segédeszközt, szótárt használ;
követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben;
alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;
digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;

ismeretlen szavak valószínű jelentését szövegösszefüggések alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;
egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;
nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;
hibáit többnyire észreveszi és javítja;
társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó ismerete célnyelven: Sprachkönnen und Sprachkenntnisse, Sprachenlernen, Sprachen
A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása
Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák
közös popzenehallgatás
filmnézés a célnyelven
írásbeli feladat: rövid összefoglaló a filmről, a cselekményt lineárisan összefűzve
a fim egy-két jelenetének dramatizálása és eljátszása
keresztrejtvény készítése a film kulcsszavaival
filmjelenetekhez hangalámondás, feliratozás készítése
kedvenc videóm bemutatása
könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2) és rövid kedvébresztő beszámoló készítése az osztálytársak számára
csoportos projekt - társasjáték készítése: ’Használd a kifejezést!’ (minden kockán egy szófordulat, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj)

Témakör: Interkulturelle und landeskundliche Themen
Javasolt óraszám: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket;
találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal;
megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel a célnyelven;
megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait;
a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete
Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete
Hazai főbb országismereti jellemzők ismerete célnyelven
Hazai legfontosabb látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven
A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

a DACHL országok megismerése és összehasonlítása hazánkkal hagyományos és digitális kutatómunka, majd órai kiselőadások formájában az alábbi témakörök mentén:
iskolák jellemzői, napirend
tipikus ház, lakás
mindennapi szokások

családon belüli szerepek és feladatmegosztás
ünnepek a családban
viselkedésbeli különbségek (pl. üdvözlés)
állattartási szokások, kedvenc állatok
nyaralási szokások
időjárás
a DACHL országok tájegységei, országrészei
a DACHL országok étkezési szokásai, tipikus ételek
híres helyek a közvetlen lakókörnyezetben
rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése a célnyelvi országokról
jellegzetes német ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában (pl.: Martinstag)

Témakör: Aktuelle Themen
Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban;
megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;
megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
ismert hírek német nyelvű változatának olvasása, meghallgatása, megtekintése (TV híradó)
szalagcímek és cikkek összepárosítása a tanulók érdeklődésének megfelelő témákban
projektmunka: iskolai híradó, híradó, időjárás-jelentés készítése a célnyelven
szerepjáték:
interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel
talkshow aktuális témában
egy saját kulturális élmény bemutatása

Témakör: Unterhaltung
Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
értelmez egyszerű szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;
értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;

összetett írott instrukciókat értelmez;
érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt;
rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;
üzeneteket ír;
a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri és azokat használja;
találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése (irodalom, film, társasjáték)
Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő német nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

projektmunka, prezentáció:
saját szórakozási szokások
szórakozási szokások a tanulócsoporton belül
kedvenc kulturális élmény bemutatása
egyéni internetes kutatások németül különböző témákban (filmek, színészek, együttesek stb.)
dalszövegek feldolgozása, nyelvi érdekességek felfedezése
olvasási verseny az osztályon belül
naplóírás / e-mail írása németül
választott könnyített olvasmány feldolgozása
közösen választott dal, képregény, film, könyv órai feldolgozása
csoportchat: közös online csoport létrehozása

Témakör: Wissenserwerb, Wissensvermittlung
Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK (KÖVETELMÉNYEK)

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan vagy kooperatív munkaformákban;
hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre,
rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával;
néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri és törekszik azokat kihasználni;
találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;
felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;
felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel német nyelven
A tanult témákhoz kapcsolódó releváns német nyelvű információ megszerzése, tudatos felhasználása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából scrapbook, poszter készítése, prezentáció

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén

A2 szintű nyelvtudás:
A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényeget és néhány konkrét információt.
Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben.
Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva történetet mesél el, valamint leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről.
Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat.
Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról.

A továbbhaladás feltételei a 8. évfolyam végén

Szókincs
A feldolgozott téma szókincsének 30%-a

Hallott szöveg értése
A tanuló
- utasításokat megért, azokra cselekvéssel válaszol;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kéréseket, kérdéseket többnyire megért;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott tanult szövegből fontos információt kiszűr;
- ismert nyelvi eszközökkel, megfogalmazott szöveg lényegét megérti;

Beszédkészség
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdésekre egyszerű mondatokban válaszol;
- egyszerű mondatokban közléseket megfogalmaz,
- kérdéseket feltesz,
- megértési probléma esetén segítséget kér;
- egyszerű párbeszédben részt vesz.

Olvasott szöveg értése
A tanuló
- ismeretlen nyelvi elemek jelentését jórészt ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott szövegben kikövetkezteti;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szövegben fontos információt megtalál;
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott, kb. 100 szavas szöveg lényegét megérti;
- ismert nyelvi elemek segítségével megfogalmazott, kb.100 szavas szövegben a lényeges információt a lényegtelentől elkülöníti.
- ismert szöveget a kiejtési szabályoknak megfelelően felolvas és segítséggel lefordít

Íráskészség
A tanuló
- ismert nyelvi eszközökkel megfogalmazott szöveget diktálás után kevés hibával leír;
- egyszerű közléseket és kérdéseket írásban megfogalmaz;
- egyszerű, strukturált szöveget (üzenet, üdvözlet, baráti levelet) megadott példamondatok segítségével vagy irányított kérdések segítségével létrehoz;
- ismert struktúrák felhasználásával tényszerű információt közvetítő kb. 50 szavas szöveget ír.

Kommunikációs eszközök

Az alábbi táblázatok az egyes KER-szintekhez rendelten tartalmazzák azokat a kommunikációs eszközöket és fogalomköröket (nyelvi eszköztár), valamint a hozzájuk tartozó *német* nyelvi példákat, amelyeknek megvalósítására az adott szinten lehetőség van. Mivel a kommunikációs eszközök és a fogalomkörök szintről szintre bővülnek, az újonnan belépő, a korábbi szinteken még nem megvalósuló elemekhez tartozó példák *dőlt betű*vel szerepelnek.

A kommunikációs eszközök csoportosítása a következő:
A társadalmi érintkezéshez szükséges kommunikációs eszközök
Érzelmek kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök
Személyes beállítódás és vélemény kifejezésére szolgáló kommunikációs eszközök
Információcseréhez kapcsolódó kommunikációs eszközök
A partner cselekvését befolyásoló kommunikációs eszközök
Interakcióban jellemző kommunikációs eszközök

A fogalomkörök az alábbi viszonylatok kifejezésére szolgálnak:
Cselekvés, történés, létezés
Birtoklás
Térbeli viszonyok
Időbeli viszonyok
Mennyiségi viszonyok
Minőségi viszonyok
Logikai viszonyok

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A német nyelvórai értékelés célja az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.
Ezért célunk a tanulók idegen nyelvi műveltségének megalapozása, a középszintű oktatásra való felkészítés, a célnyelvi kommunikációs készség fejlesztése szóban és írásban. Az értékelés forrásai a következők lehetnek: kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja egy adott téma bemutatását párbeszédben, olvasott és hallott szövegértést, a házi feladat bemutatását, stb. A tanulói munkák nagyon sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, párbeszéd, olvasás, fordítás, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, szódolgozatok, röpdolgozatok.
A diagnosztikus mérést minden évfolyam esetén, a tanév elején végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló" tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.
A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul.
A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.
A szummatív értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.
A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

<u>Osztályzattal értékelhető:</u>

Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat" (formatív értékelés);
Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
Házi feladat ismertetése;
Szóbeli felelet;
Szódolgozatok
Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok, illetve kisjegyek kigyűlése esetén;
Füzetvezetés (évi egy alkalommal).

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:
Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 33% között	elégtelen	(1)
34% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

A diáknak legalább havonta 1 érdemjeggyel kell rendelkeznie. A tanév folyamán 4 témazáró dolgozat írása kötelező.

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

V.2.2.2 ANGOL

Helyi tantárgyi tanterv

1-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret* / *Kerettanterv tervezés*	*Szabadon tervezhető*	*Évi összes órakeret*	*Egyéb (szaktárgyi) foglalkozás (heti óraszám)*	*Évi összes órakeret*
1.					*1*	*35*
2.					*1*	*35*
3.					*2*	*70*
4.	3	70	**35**	105		
5.	3	105		105		
6.	3	105	**0**	105		
7.	3	105	**0**	105		
8.	3	105	**0**	105		

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A kerettanterv óraszámait tekintve csak 4. évfolyamtól ad lehetőséget az idegen nyelv tanórai bevezetésére, de iskolánkban az egyéb foglalkozások terhére, úgynevezett szaktárgyi óraként építettük be az első évfolyamoktól kezdődően az angol idegen nyelvet.

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 4-8. évolyam számára – Angol nyelv

4. évfolyam			
Témakör neve	**Óraszám**	**Szabadon tervezhető**	**Témakör összidő kerete**
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	30	10	40
Topics concerning classroom activities	10	10	20
Cross-curricular topics and activities	8	8	16
English and language learning	6	4	10
Intercultural topics	8	4	12
Playful learning	5		
Entertainment	3		
Gaining and sharing knowledge	2		
Összes óraszám:	**72**	**36**	**108**

5. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	32
Public matters	4
Topics concerning classroom activities	18
Cross-curricular topics and activities	6
English and language learning	6
Intercultural topics	14
Current topics	10
Entertainment and playful learning	11
Gaining and sharing knowledge	7
Összes óraszám:	**108**

6. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	32
Public matters	4
Topics concerning classroom activities	18
Cross-curricular topics and activities	6
English and language learning	6
Intercultural topics	13
Current topics	10
Entertainment and playful learning	11
Gaining and sharing knowledge	8
Összes óraszám:	**108**

7. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	36
Public matters	6
Topics concerning classroom activities	12
Cross-curricular topics and activities	7
English and language learning	6
Intercultural topics	13
Current topics	6
Entertainment	12
Gaining and sharing knowledge	10
Összes óraszám:	**108**

8. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Personal topics and topics concerning immediate environment and nature	36
Public matters	6
Topics concerning classroom activities	11
Cross-curricular topics and activities	8
English and language learning	7
Intercultural topics	12
Current topics	7
Entertainment	11
Gaining and sharing knowledge	10
Összes óraszám:	**108**

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

1. évfolyam

A kerettanterv óraszámait tekintve csak 4. évfolyamtól ad lehetőséget az idegen nyelv tanórai bevezetésére, de iskolánkban az egyéb foglalkozások terhére, úgynevezett szaktárgyi óraként építettük be az első évfolyamoktól kezdődően az angol idegen nyelvet. Első évfolyamban nem használunk tankönyvet.

Célok és feladatok

- Az angol nyelv tanulásának megszerettetése játékos megközelítéssel.
- A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése. Az artikulációs bázis fejlesztése, a speciális hangzók, hanglejtés, szóhangsúly megfigyelése.
- Az idegen nyelven való önkifejezés megismerése.
- Bepillantás más nép életébe, kultúrájába, szokásaiba.
- A főbb nyelvtani alapegységek tanulásának alapozása, illetve megkezdése. A továbbiakban erre koncentrikusan bővülve épülhet a tananyag.
- Dalok, versek megismerése, melyek tematikusan segítik a beszélt nyelv és nyelvtan elsajátítását. Aktív és passzív szókincs gyűjtése a dalokon, a játékokon keresztül is.
- Az utasítások megértése és végrehajtása.
- Mondatok átalakítása szócserével, használatuk élő helyzetekben is.
- Cselekvéssel összekötött szövegek, rímek, szerepjátékok tanulása.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái

Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák

A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák

Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák
Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák
A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Módszerek

A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási
környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához.

A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkészség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékosság és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél

inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait. A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

Tanulási eredmények

- Ismerjék a tanulók a megadott szavakat és alapmondatokat.
- Magyarul is nevezzék meg ezek jelentését.
- A tanult kérdéseket és válaszokat párbeszédes játékban használják.
- A megtanult mintamondatokban helyesen mondják a szavakat és nyelvtani elemeket.
- Ezek segítségével, szócserével önálló mondatokat is képesek legyenek alkotni.
- Értsék meg és hajtsák végre a tanult utasításokat.
- Szóképek és mondatképek legyenek ismerősek.
- A tanult verseket, dalokat egyedül is mondják, énekeljék. Tudjanak angol szöveget másolni, egyszerű szöveget, ismert szavakat olvasni.

A témák feldolgozása

Egy témakör nem dolgozható fel egy év alatt. A benne rejlő lehetőségek nem meríthetőek ki egyszerre. Érdemes visszatérni ugyanezekre a témákra minden évben és új elemekkel bővítve feldolgozni, nyelvtani elemekkel továbbfejleszteni. Ez az életkori sajátosságoknak is jobban megfelel, hiszen a kisgyermekek befogadóképessége, az elvont ismeretek megértése még korlátozott. Érdeklődésüket sem lehet egy témához hosszabb ideig

lekötni. Az előző években tanultak újra felidézése, átismétlése megerősíti a tudást és biztonságot ad a továbbhaladáshoz.

Koncentrikusan bővüljön a tananyag. Mivel az írás-olvasás nem alapkövetelmény, a felidézés ezért még indokoltabb. Így a 4. osztályban már kevés, de biztos alapra építhet a valódi nyelvoktatás.

Nyelvi funkciók az 1. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hello. Hi. Good morning. Good afternoon. Good evening. Good night! Goodbye. Bye-bye! See you.)
- köszönet kifejezése (Thanks (a lot). Thank you.)
- bemutatkozás megfogalmazása (My name is … I'm …. Nice to meet you.)
- személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your name? How old are you? I'm 9.)
- hogylét iránti érdeklődés (How are you?)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's a/an…/ It's big. It's long and comfortable.)
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes. No.)
- értse meg a tanórákhoz kapcsolódó alapvető utasításokat. (Sit down!, Open your book! ...)
- ismerje az alapszíneket (red, blue, green, yellow, black).
- tudja a fő családtagok megnevezését angolul (mother, father, grandmother, grandfather, brother, sister).
- ismerjen néhány alapvető tárgyak az otthonából.
- ismerjen legalább 4-5 ételt, és ki tudja fejezni, hogy melyeket szereti, és nem szereti.
- felismerje az évszakokat és a hét napjait angolul.
- ismerjen 5 időjárást leíró szót: sunny, windy, rainy, cloudy, snowy.
- ismerje 5 ruhadarab angol elnevezését.
- ismerjen 5-6 ünnepekkel (Halloween, karácsony, húsvét) kapcsolatos szó, a főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatokat (Merry Christmas! Happy New Year! Trick or treat.)
  ki tudja fejezni az életkorát angol nyelven. Tudja a számokat 1-től 10-ig egyesével.
- tudja 4-5 játék, iskolaszer nevét angolul.
- nevezzen meg 4-5 állatot angolul.
- ismerjen 5-6, a tanult ünnepekkel (Halloween, karácsony, húsvét) kapcsolatos szót.

Nyelvi elemek, struktúrák az 1. évfolyamra:

- felszólító mód: (Come here., Don't shout., Sit down., Stand up.)
- birtoklás: néhány birtokos névmással, birtoklás kifejezése (My, This is my…)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes számú főnevek (dog, dogs)
- mennyiségi viszonyok: számok (one, two, …ten)
- a tanórán gyakran feltett magyar kérdések angol verziója (Can I drink? Can I go to the toilet?)
- bemutatkozás, bemutatás, egyszerű mondatok szóban 'to be' létigével (What's your name? (I'm ...; He is ..., She is ... It is ...)
- érdeklődés a másik hogyléte iránt (How are you? Fine, thank you.)
- érdeklődni mások életkora és származása ránt (How old are you? I'm…, Where are you from? I'm from Hungary.)
- tudjon rövid válaszokat adni egyszerű eldöntendő kérdésekre, pl. Is it a ruler? - No, it isn't. Is it a bag? - Yes, it is.

- vélemény kifejezése: I like ... / I don’t like ...

TÉMAKÖRÖK AZ 1. ÉVFOLYAMRA		
Témakör	**Óraszám**	**Kapcsolódási pontok**
1. Bemutatkozás, köszönési formák *(Good morning/afternoon, evening, night; Bye; My name is…)*	4	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok Környezetismeret: társas kapcsolatok
2. Utasítások *(Sit down, Stand up, Point to the..)*	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok
3. Számok: 1-10 *(one, two…)*	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok Matematika: állítások igazságának eldöntése
4. Színek: az alapszínek elnevezése *(red, orange, yellow…)*	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Vizuális kultúra: kreatív alkotások
5. Családtagok *(This is my mother, father, brother…)*	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Vizuális kultúra: kreatív alkotások Környezetismeret: együttélés a családban
6. Otthon: a lakóhelyen megtalálható néhány fontosabb tárgy *(house, bed, chair, table..)*	1	Környezetismeret: lakóhelyi környezet
7. Természet, állatok: háziállatok és vadon élő állatok megnevezése *(dog, cat, snake..)*	3	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Környezetismeret: élőlények csoportosítása Vizuális kultúra: kreatív alkotások
8. Testrészek: az arc és a testrészeinek megnevezése	2	Környezetismeret: testrészek, egészségvédelem.

(head,shoulders, eyes…)		
9. Étkezés: gyümölcsök, zöldségek megnevezése; tetszés és nemtetszés kifejezése *(apple, carrot…) (I like…/I don't like…)*	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Környezetismeret: az ember megismerése és egészsége: élelmiszer, étrend.
10. Iskola *(pen, pencil, ruler…)*	1	Matematika: tájékozódás a térben
11. Időjárás, évszakok, a hét napjai *(sunny, rainy…) (winter, autumn…) (Monday, Friday…)*	1	Környezetismeret: az időjárás kifejezése a mindennapi kommunikációban; az évszakok váltakozása
12. Öltözködés *(T-shirt, jeans, shoes…)*	1	Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód, öltözködés
13. Hétköznapi cselekvések *(play, eat, drink…)*	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok
14. Ünnepek és hagyományok *(Halloween, Easter…)*	4	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok Vizuális kultúra: kreatív alkotások Környezetismeret: ünnepek, hagyományok
15. Információkérés és közlés, rövid párbeszédek *(Where are you from? How old are you?...)*	2	Testnevelés: mozgásos játékok

2. évfolyam

A kerettanterv óraszámait tekintve csak 4. évfolyamtól ad lehetőséget az idegen nyelv tanórai bevezetésére, de iskolánkban az egyéb foglalkozások terhére, úgynevezett szaktárgyi óraként építettük be az első évfolyamoktól kezdődően az angol idegen nyelvet. Második évfolyamban nem használunk tankönyvet.

Célok és feladatok

- Az angol nyelv tanulásának megszerettetése játékos megközelítéssel.
- A nyelv hangzásvilágának, zenéjének megismerése. Az artikulációs bázis fejlesztése, a speciális hangzók, hanglejtés, szóhangsúly megfigyelése.
- Az idegen nyelven való önkifejezés megismerése.
- Bepillantás más nép életébe, kultúrájába, szokásaiba.
- A főbb nyelvtani alapegységek tanulásának alapozása, illetve megkezdése. A továbbiakban erre koncentrikusan bővülve épülhet a tananyag.
- Dalok, versek megismerése, melyek tematikusan segítik a beszélt nyelv és nyelvtan elsajátítását. Aktív és passzív szókincs gyűjtése a dalokon, a játékokon keresztül is.
- Az utasítások megértése és végrehajtása.
- Mondatok átalakítása szócserével, használatuk élő helyzetekben is.
- Cselekvéssel összekötött szövegek, rímek, szerepjátékok tanulása.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái

Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák

A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák

Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák

Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez

hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Módszerek

A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási
környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához.

A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkészség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékosság és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait. A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a

célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

Tanulási eredmények

- Ismerjék a tanulók a megadott szavakat és alapmondatokat.
- Magyarul is nevezzék meg ezek jelentését.
- A tanult kérdéseket és válaszokat párbeszédes játékban használják.
- A megtanult mintamondatokban helyesen mondják a szavakat és nyelvtani elemeket.
- Ezek segítségével, szócserével önálló mondatokat is képesek legyenek alkotni.
- Értsék meg és hajtsák végre a tanult utasításokat.
- Szóképek és mondatképek legyenek ismerősek.
- A tanult verseket, dalokat egyedül is mondják, énekeljék. Tudjanak angol szöveget másolni, egyszerű szöveget, ismert szavakat olvasni.

A témák feldolgozása

Egy témakör nem dolgozható fel egy év alatt. A benne rejlő lehetőségek nem meríthetőek ki egyszerre. Érdemes visszatérni ugyanezekre a témákra minden évben és új elemekkel bővítve feldolgozni, nyelvtani elemekkel továbbfejleszteni. Ez az életkori sajátosságoknak is jobban megfelel, hiszen a kisgyermekek befogadóképessége, az elvont ismeretek megértése még korlátozott. Érdeklődésüket sem lehet egy témához hosszabb ideig lekötni. Az előző években tanultak újra felidézése, átismétlése megerősíti a tudást és biztonságot ad a továbbhaladáshoz.

Koncentrikusan bővüljön a tananyag. Mivel az írás-olvasás nem alapkövetelmény, a felidézés ezért még indokoltabb. Így a 4. osztályban már kevés, de biztos alapra építhet a valódi nyelvoktatás.

Nyelvi funkciók az 2. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hello. Hi. Good morning. Good afternoon. Good evening. Good night! Goodbye. Bye-bye! See you.)
- köszönet kifejezése (Thanks (a lot). Thank you.)

- bemutatkozás megfogalmazása (My name is … I'm …. Nice to meet you.)
- személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your name? How old are you? I'm 9.)
- hogylét iránti érdeklődés (How are you?)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's a/an…/ It's big. It's long and comfortable.)
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes. No.)
- értse meg a tanórákhoz kapcsolódó alapvető utasításokat. (Sit down!, Open your book! ...)
- ismerje az alapszíneket (red, blue, green, yellow, black).
- tudja a fő családtagok megnevezését angolul (mother, father, grandmother, grandfather, brother, sister).
- ismerjen néhány alapvető tárgyak az otthonából.
- ismerjen legalább 4-5 ételt, és ki tudja fejezni, hogy melyeket szereti, és nem szereti.
- felismerje az évszakokat és a hét napjait angolul.
- ismerjen 5 időjárást leíró szót: sunny, windy, rainy, cloudy, snowy.
- ismerje 5 ruhadarab angol elnevezését.
- ismerjen 5-6 ünnepekkel (Halloween, karácsony, húsvét) kapcsolatos szó, a főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatokat (Merry Christmas! Happy New Year! Trick or treat.)
  ki tudja fejezni az életkorát angol nyelven. Tudja a számokat 1-től 10-ig egyesével.
- tudja 4-5 játék, iskolaszer nevét angolul.
- nevezzen meg 4-5 állatot angolul.
- ismerjen 5-6, a tanult ünnepekkel (Halloween, karácsony, húsvét) kapcsolatos szót.

Nyelvi elemek, struktúrák az 2. évfolyamra:

- felszólító mód: (Come here., Don't shout., Sit down., Stand up.)
- birtoklás: néhány birtokos névmással, birtoklás kifejezése (My, This is my…)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes számú főnevek (dog, dogs)
- mennyiségi viszonyok: számok (one, two, …ten)
- a tanórán gyakran feltett magyar kérdések angol verziója (Can I drink? Can I go to the toilet?)
- bemutatkozás, bemutatás, egyszerű mondatok szóban 'to be' létigével (What's your name? (I'm ...; He is ..., She is ... It is ...)
- érdeklődés a másik hogyléte iránt (How are you? Fine, thank you.)
- érdeklődni mások életkora és származása ránt (How old are you? I'm…, Where are you from? I'm from Hungary.)
- tudjon rövid válaszokat adni egyszerű eldöntendő kérdésekre, pl. Is it a ruler? - No, it isn't. Is it a bag? - Yes, it is.
- vélemény kifejezése: I like ... / I don't like ...

TÉMAKÖRÖK A 2. ÉVFOLYAMRA		
Témakör	**Óraszám**	**Kapcsolódási pontok**
1. Bemutatkozás, köszönési formák *(Good*	4	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok

morning/afternoon, evening, night; Bye; My name is…)		Környezetismeret: társas kapcsolatok
2. Utasítások *(Sit down, Stand up, Point to the..)*	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok
3. Számok: 1-10 *(one, two…)*	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok Matematika: állítások igazságának eldöntése
4. Színek: az alapszínek elnevezése *(red, orange, yellow…)*	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Vizuális kultúra: kreatív alkotások
5. Családtagok *(This is my mother, father, brother…)*	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Vizuális kultúra: kreatív alkotások Környezetismeret: együttélés a családban
6. Otthon: a lakóhelyen megtalálható néhány fontosabb tárgy *(house, bed, chair, table..)*	1	Környezetismeret: lakóhelyi környezet
7. Természet, állatok: háziállatok és vadon élő állatok megnevezése *(dog, cat, snake..)*	3	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Környezetismeret: élőlények csoportosítása Vizuális kultúra: kreatív alkotások
8. Testrészek: az arc és a testrészeinek megnevezése *(head,shoulders, eyes…)*	2	Környezetismeret: testrészek, egészségvédelem.
9. Étkezés: gyümölcsök, zöldségek megnevezése; tetszés és nemtetszés kifejezése *(apple, carrot…)*	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Környezetismeret: az ember megismerése és egészsége: élelmiszer, étrend.

(I like…/I don't like…)		
10. Iskola *(pen, pencil, ruler…)*	1	Matematika: tájékozódás a térben
11. Időjárás, évszakok, a hét napjai *(sunny, rainy…) (winter, autumn…) (Monday, Friday…)*	1	Környezetismeret: az időjárás kifejezése a mindennapi kommunikációban; az évszakok váltakozása
12. Öltözködés *(T-shirt, jeans, shoes…)*	1	Környezetismeret; technika, életvitel és gyakorlat: egészséges életmód, öltözködés
13. Hétköznapi cselekvések *(play, eat, drink…)*	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok
14. Ünnepek és hagyományok *(Halloween, Easter…)*	4	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok Vizuális kultúra: kreatív alkotások Környezetismeret: ünnepek, hagyományok
15. Információkérés és közlés, rövid párbeszédek *(Where are you from? How old are you?...)*	2	Testnevelés: mozgásos játékok

3. osztály

A kerettanterv óraszámait tekintve csak 4. évfolyamtól ad lehetőséget az idegen nyelv tanórai bevezetésére, de iskolánkban az egyéb foglalkozások terhére, úgynevezett szaktárgyi óraként építettük be az első évfolyamoktól kezdődően az angol idegen nyelvet. Harmadik évfolyamtól kezdve a diákok használnak tankönyvet. Heti 2 óraszámmal dolgozva (2 szaktárgyi) a tankönyv feléig van tervezve a helyi tanterv.

Célok és feladatok

Az idegen nyelvek tanítása eltér a többi tantárgyétól abból a szempontból, hogy nem a tartalmi ismeretek átadásán van a hangsúly, hanem azoknak a készségeknek a kialakításán és állandó fejlesztésén, melyek segítségével a tanuló saját gondolatait és elképzeléseit idegen nyelven is ki tudja fejezni.

A nyelvtanulás kezdeti szakasza a ráhangolódás időszaka. Fontos, hogy felkeltsük a tanuló érdeklődését az idegen nyelvek, valamint a más nyelveket beszélő emberek, kultúrájuk megismerése és elfogadása iránt. A kisgyermeknek a világ iránti érdeklődése határtalan,

fogékonysága a ritmus, a dalok, a kiejtés irányában természetesen fakad életkori sajátosságaiból, és a megfelelően történő nyelvi fejlesztés hatékonyan alapozza meg a későbbi, tudatosabb nyelvtanulást. Az ebben az életkorban jellemző műfajok (mesefilmek, mesekönyvek, dalok, mondókák) beépítése az órai munkába fogékonnyá tudják tenni a tanulókat a nyelvtanulás iránt, és segítenek elindulniuk az idegen nyelvi kommunikáció felé.
A korai nyelvfejlesztés egyik legalapvetőbb célja, hogy a tanuló életkorából ösztönösen adódó megismerési és tanulási vágyra alapozva pozitív attitűd alakuljon ki benne az idegen nyelvek és a nyelvtanulás iránt. A nyelvhasználat örömének tudatosítása által a nyelvtanulási motiváció egyre nő, ezért a pedagógiai munkában fontos szerepet kap, hogy a tanulóban kialakuljon és erősödjön az a pozitív érzés, hogy képes idegen nyelven az alapvető kommunikációs igényeit kielégíteni.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanuló az idegen nyelv tanulása közben szervesen épít az anyanyelv elsajátítása során szerzett élményeire, tapasztalataira, s nem igényli a tudatos, rendszeres tanulást. Az elsődleges kommunikációs csatorna a hallás utáni értés és a beszéd, ezért a tanulók szövegértési és válaszadási készségének együttes fejlesztése kulcsfontosságú, ez alapozza meg a helyes kiejtés elsajátítását is. Ezen korai szakaszban kiemelt fontossága van a testbeszédnek is, mint a megértést és az eredményes kommunikációt elősegítő eszköznek. A tanuló tanórai beszédének természetes része még a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használ a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan.

A kerettanterv alapján a helyi tanterv a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelíti meg, melyek közül a személyes és a környezeti téma a valós nyelvhasználathoz kapcsolódik, a továbbiak pedig többnyire az iskolai, nyelvórai és iskolán kívül történő nyelvtanulási tevékenységeket jelölik.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái

Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák

A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák

Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák
Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák
Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák
A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Módszerek

A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási
környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához.

A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkészség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékosság és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló

igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait. A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

Tanulási eredmények

- Ismerjék a tanulók a megadott szavakat és alapmondatokat.
- Magyarul is nevezzék meg ezek jelentését.
- A tanult kérdéseket és válaszokat párbeszédes játékban használják.
- A megtanult mintamondatokban helyesen mondják a szavakat és nyelvtani elemeket.
- Ezek segítségével, szócserével önálló mondatokat is képesek legyenek alkotni.
- Értsék meg és hajtsák végre a tanult utasításokat.
- Szóképek és mondatképek legyenek ismerősek.
- A tanult verseket, dalokat egyedül is mondják, énekeljék. Tudjanak angol szöveget másolni, egyszerű szöveget, ismert szavakat olvasni.

A témák feldolgozása

Egy témakör nem dolgozható fel egy év alatt. A benne rejlő lehetőségek nem meríthetőek ki egyszerre. Érdemes visszatérni ugyanezekre a témákra minden évben és új elemekkel bővítve feldolgozni, nyelvtani elemekkel továbbfejleszteni. Ez az életkori sajátosságoknak is jobban megfelel, hiszen a kisgyermekek befogadóképessége, az elvont

ismeretek megértése még korlátozott. Érdeklődésüket sem lehet egy témához hosszabb ideig lekötni. Az előző években tanultak újra felidézése, átismétlése megerősíti a tudást és biztonságot ad a továbbhaladáshoz.

Koncentrikusan bővüljön a tananyag. Mivel az írás-olvasás nem alapkövetelmény, a felidézés ezért még indokoltabb. Így a 4. osztályban már kevés, de biztos alapra építhet a valódi nyelvoktatás.

TÉMAKÖRÖK A 3. ÉVFOLYAMRA		
Témakör	**Óraszám**	**Kapcsolódási pontok**
1. Bemutatkozás, köszönési formák (My name is… / I'm…)	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok Környezetismeret: társas kapcsolatok
2. Az angol ábécé betűi és hangzása	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok
3. Színek: alapszínek megnevezése (red, orange…)	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Vizuális kultúra: kreatív alkotások
4. Számok: 1-20	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok Matematika: állítások igazságának eldöntése
5. Utasítások (Sit down!, Stand up!)	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok
6. Iskola, barátok: iskolai eszközök, osztálytársaim, barátaim (iskolai eszközök körülírása) (desk, chair…) (This is a… / This is an…) (Is it a…? / Is it an…?Yes, it is. / No, it isn't) (This / That / These / Those) (osztálytársaim,	6	Matematika: tájékozódás a térben

barátaim körülírása)		
7. Otthon: a lakás szobái (kitchen, bedroom…) (prepositions of place: under, in, on)	3	Környezetismeret: lakóhelyi környezet
8. Család: családtagok bemutatása (father, mother…) (It's my…) (His name is… / Her name is…)	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Vizuális kultúra: kreatív alkotások Környezetismeret: együttélés a családban
9. Foglalkozások (pilot, doctor…) (személyes névmások és a létige kapcsolata)	2	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése
10. Szabadidő: szabadidős tevékenységek, kedvenc időtöltésem (dance, swim, play the guitar…) (Can segédigével való mondatalkotás)	4	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok
11. Testrészek: (nose, ear, eye…) (have got / has got szerkezet)	5	Környezetismeret: testrészek, egészségvédelem.
12. Ünnepekkel, hagyományok: (Halloween, Christmas, Easter…)	3	Ének-zene: mondókák, dalok megismerése Testnevelés: mozgásos játékok Vizuális kultúra: kreatív alkotások Környezetismeret: ünnepek, hagyományok

A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredményeket kell elérni: **a tanuló a tanévben tanult témakörökben**

- megérti az élőszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket;

- beazonosítja a célzott információt az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szövegben;
- megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével;
- felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott nagyon egyszerű szövegekben is;
- megismeri az angol nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan).

Nyelvi funkciók a 3. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hello. Hi. Good morning. Good afternoon. Good evening. Good night! Goodbye. Bye-bye! See you.)
- köszönet kifejezése (Thanks (a lot). Thank you.)
- köszönetre történő reakció megfogalmazása (You're welcome. No problem.)
- bemutatkozás megfogalmazása (My name is … I'm…..)
- személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your name? How old are you? I'm 9.)
- hogylét iránti érdeklődés (How are you?)
- hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (I'm fine, thanks. I'm OK.)
- jókívánságok kifejezése (Happy birthday!)
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Merry Christmas! Happy New Year! Happy Mother's Day!)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's a/an…/ It's big. It's yellow.)
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes. No.)
- alapvető érzések kifejezése (I'm happy. I'm cold. I'm hungry.)

Nyelvi elemek, struktúrák a 3. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- a létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige (I'm ..., He's /She's…, We're)
- birtoklás kifejezése jelen időben: 'to have' ige (I have/haven't got … She/He has/hasn't got)
- felszólító mód: (Sit down. Stand up)
- birtoklás: birtokos névmások, birtoklás kifejezése (My, your, My favourite animal is…)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes számú főnevek (dog, dogs, jumper, jumpers)
- mennyiségi viszonyok: számok (one, two, …twenty)
- modalitás: a 'can' segédige (I can/can't swim.)
- szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak és személyes névmások (and, I, my)
- helyhatározók azonosítása (on, in, under)
- rámutatással tudja alkalmazni a megfelelő kérdést és választ ezáltal tud térben tájékozódni (What's this? What's that?; It's a/an…)

4. évfolyam

Készült a minisztérium által kiadott, a Nat 2020-hoz kapcsolódó kerettanterv alapján.

Célok és feladatok

Az angol nyelv tantárgy kerettantervei az Élő idegen nyelv kerettanterveinek részeként íródtak, és az ott meghatározott céloknak, feladatoknak, módszereknek és kimeneti követelményeknek megvalósítását részletezik a különböző nevelési és oktatási szakaszokra vonatkozóan.

A korai nyelvfejlesztés egyik legalapvetőbb célja, hogy a tanuló életkorából ösztönösen adódó megismerési és tanulási vágyra alapozva pozitív attitűd alakuljon ki benne az idegen nyelvek és a nyelvtanulás iránt. A nyelvhasználat örömének tudatosítása által a nyelvtanulási motiváció egyre nő, ezért a pedagógiai munkában fontos szerepet kap, hogy a tanulóban kialakuljon és erősödjön az a pozitív érzés, hogy képes idegen nyelven az alapvető kommunikációs igényeit kielégíteni.

Gyermekkorban a nyelvtanulás a természetes nyelvelsajátítás folyamataira épül. A tanuló az idegen nyelv tanulása közben szervesen épít az anyanyelv elsajátítása során szerzett élményeire, tapasztalataira, s nem igényli a tudatos, rendszeres tanulást. Az elsődleges kommunikációs csatorna a hallás utáni értés és a beszéd, ezért a tanulók szövegértési és válaszadási készségének együttes fejlesztése kulcsfontosságú, ez alapozza meg a helyes kiejtés elsajátítását is. Ezen korai szakaszban kiemelt fontossága van a testbeszédnek is, mint a megértést és az eredményes kommunikációt elősegítő eszköznek. A tanuló tanórai beszédének természetes része még a magyar nyelvű kérdés és válasz is, amelyet visszajelzésként, megerősítésként használ a tanár következetes célnyelv-használatával párhuzamosan.

A nyelvórán a tanuló életkorának megfelelő, játékos és örömteli foglalkozásokon keresztül találkozik a célnyelvvel és a célnyelvi kultúrákkal, a legalapvetőbb kifejezéseket, kommunikációs fordulatokat élmény- és tevékenységközpontú feladatokon keresztül sajátítja el. A nyelvfejlesztés változatos munkaformák révén valósul meg, melyeknek alapját képezi a mozgással, dramatizálással összekapcsolt daltanulás, mondókázás, mesélés. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétel a tanuló érdeklődésének felkeltéséhez. A tananyagban, a tanteremben a képek dominálnak, az új nyelvi elemek sokszor képekhez kötődnek. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kapnak a korosztály érdeklődését meghatározó mesék, dalok, gyerektörténetek, melyek alkalmat nyújtanak az állandó és rendszeres ismétlésre, valamint állandó kapcsolat építésére az új és a már korábban megszerzett tudás között. A nyelvtanulás ebben a korai képzési szakaszban is kitekint egyéb tudásterületekre, hiszen a kisgyermek a világra még jobban egészként tekint, nem egyes tantárgyakra bontva, és szívesen ismerkedik a különböző, különösen a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tudásterületek szókészletével célnyelven.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái

Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák

A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák
Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák
Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák
Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák
A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Módszerek
A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási

környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához.

A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkészség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékosság és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait. A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

A nevelési-oktatási szakasz végére, a továbbhaladás érdekében a következő, témakörtől független tanulási eredményeket kell elérni: **a tanuló minden témakörben**

- megérti az élőszóban elhangzó, ismert témákhoz kapcsolódó, verbális, vizuális vagy nonverbális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű hallott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- beazonosítja a célzott információt az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szövegben;
- megérti az egyszerű, rövid, írásos, akár autentikus, ismert témákhoz kapcsolódó, vizuális eszközökkel segített rövid kijelentéseket, kérdéseket;
- beazonosítja az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti írott szövegben a tanult nyelvi elemeket;
- a tanórán begyakorolt, nagyon egyszerű, egyértelmű kommunikációs helyzetekben a megtanult, állandósult beszédfordulatok alkalmazásával kérdez vagy reagál, mondanivalóját segítséggel vagy nonverbális eszközökkel kifejezi;
- ismeri a tanult szavak és állandósult szókapcsolatok célnyelvi normához közelítő kiejtését tanári minta követése által, vagy autentikus hangzó anyag, IKT-eszközök segítségével;
- felismeri a tanult nyelvi elemeket életkorának megfelelő digitális tartalmakban, digitális csatornákon olvasott vagy hallott nagyon egyszerű szövegekben is;
- megismeri az angol nyelv alapvető helyesírási szabályait (betűk és hangtan).

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg, melyek közül a személyes és a környezeti téma a valós nyelvhasználathoz kapcsolódik, a továbbiak pedig többnyire az iskolai, nyelvórai és iskolán kívül történő nyelvtanulási tevékenységeket jelölik. Az egyes témaköröknél megtalálhatóak a részletes tanulási eredmények, a fejlesztési feladatok, illetve a javasolt tevékenységek. A kerettanterv, ugyanis, minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevéséődését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek). Az itt javasolt tevékenységi formák csak gondolatébresztő példák, és ellentétben a szókincs és a nyelvi struktúrák, funkciók meghatározásával nem kötelező érvényűek.

A témakörök mellett az évfolyamra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek megfogalmazásra, melyek a következők:

Nyelvi funkciók a 4. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hello. Hi. Good morning. Good afternoon. Good evening. Good night! Goodbye. Bye-bye! See you.)
- köszönet kifejezése (Thanks (a lot). Thank you.)
- köszönetre történő reakció megfogalmazása (You're welcome. No problem.)
- bemutatkozás megfogalmazása (My name is … I'm …. Nice to meet you.)
- személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your name? How old are you? I'm 9.)
- hogylét iránti érdeklődés (How are you?)
- hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (I'm fine, thanks. I'm OK.)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I am sorry.)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. No problem.)
- jókívánságok kifejezése (Happy birthday! Good luck! Have a nice day/weekend.)

- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Merry Christmas! Happy New Year! Trick or treat.)
- véleménykérés és arra reagálás (Do you agree? Yes. No. Are you OK? Yes. No.)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Do you like …? Yes, I do. No, I don't.)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's a/an…/ It's big. It's long and comfortable.)
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes. No.)
- tudás, illetve nem tudás kifejezése (I know. Where is she? I don't know.)
- nem értés megfogalmazása (Sorry, I don't understand.)
- visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Sorry, I don't understand. Pardon?)
- alapvető érzések kifejezése (I'm happy. I'm cold. I'm hungry.)
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Come here. Read the text.)
- kívánság kifejezése (I would like to ...)
- kérés és arra történő reakció kifejezése (Can you give me a pen? Yes. Sorry, I can't.)
- kínálás, illetve javaslat és arra történő reakció kifejezése (Would you like a ...? Yes, please. No, thanks. I would like …)
- meghívás és arra történő reakció kifejezése (Can you come to my party? Yes, thanks. Sorry, I can't.)
- javaslat és arra reagálás (Let's go to the cinema tonight. Good idea.)

Nyelvi elemek, struktúrák a 4. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- a létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige (I'm ..., I'm not …, Are you …? Is he …?)
- a cselekvés, történés, létezés kifejezése jelen időben: Present Simple (I eat bread for breakfast. I don't like cheese.)
- birtoklás kifejezése jelen időben: 'to have' ige (I have/haven't got … She has/hasn't got … Have you got …? Has she got …?)
- felszólító mód: (Come here., Don't shout.)
- birtoklás: birtokos névmások, birtoklás kifejezése (My, your, his/her/its, our, their, Joe's brother…)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes számú főnevek (dog, dogs, child, children)
- mennyiségi viszonyok: számok (one, two, …hundred), sorszámok (first, second, third)
- térbeli viszonyok: prepozíciók, határozószók (There is/are…, in, on, under)
- időbeli viszonyok: napok, időpont megadása (on Monday, at 4 o' clock)
- modalitás: a 'can' segédige (I can/can't swim.)
- szövegkohéziós eszközök: egyszerű kötőszavak és személyes névmások (and, but, I, my, me mine)

A 4. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszáma: 105 óra
A témakörök áttekintő táblázata:

	Témakör neve	**Óraszám**	**Szabadon tervezhető**	**Témakör összidő kerete**
1.	**Personal topics and topics concerning immediate environment and nature**	30	10	40
	Topics concerning classroom activities	10	10	20

	Cross-curricular topics and activities	8	8	16
4.	**English and language learning**	6	4	10
5.	**Intercultural topics**	7	3	10
6.	**Playful learning**	5		
7.	**Entertainment**	2		
8.	**Gaining and sharing knowledge**	2		
	Összes óraszám:	**70**	**35**	**105**

Témakör: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature
Javasolt óraszám: 30+10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- közöl alapvető személyes információkat magáról, egyszerű nyelvi elemek segítségével;
- érzéseit egy-két szóval vagy begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével kifejezi, főként rákérdezés alapján, nonverbális eszközökkel kísérve a célnyelvi megnyilatkozást;
- kiemeli az ismert nyelvi elemeket tartalmazó, rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szöveg lényegét, fő mondanivalóját;
- felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, bemutatkozásra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a személyes és környezeti tématartományban megért rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématartományban létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel
- felismeri és használja a legegyszerűbb mindennapi nyelvi funkciókat életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közvetlen, szűk család, barátok
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: az otthon, az utcám, a játszótér
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: bútorok és alapvető berendezési tárgyak

- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: családi események, ünneplések
- A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: játszás, étkezés, öltözködés
- A témakörre jellemző alapvető fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: az egészséges életmód
- 2-3 főbb ünnephez (pl. Christmas, Easter) kapcsolódó alapszintű kifejezés, állandósult szókapcsolat ismerete
- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: most állatnevek (háziállatok és vadállatok), növények
- A témakörre jellemző alapvető helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a természet és az élőlények
- A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: „kis kedvencek" és azok tartása
- Személyes és közvetlen környezethez tartozó alapvető információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Alapvető érzések begyakorolt állandósult nyelvi fordulatok segítségével történő átadása
- Alapvető mindennapi nyelvi funkciók használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka:
    - családfa készítése saját rajzok, fényképek segítségével
    - lakóhely bemutatása egyszerű térkép készítésével (alapvető címkék felhasználásával)
    - kiskedvenc bemutatása fénykép segítségével (képességek, szokások bemutatása)
    - legjobb barát/barátnő bemutatása rajz/fénykép alapján (külső-belső tulajdonságok, szokások bemutatása)
    - társakkal készített interjú órai keretek között, vagy „Class survey" (véleménykutatás) – eredménnyel
    - bemutatkozás (What's your name? Eredmény: Melyik névből van a legtöbb?)
    - lakóhely (Do you live in a house or in a flat? Eredmény: Hol lakik az osztály többsége?)
    - családtagok (Have you got any brothers or sisters? Eredmény: Hány „rokongyerek" van az osztályban összesen?)
    - játékos szótanulás: képes szókártyák, pantomim, memóriajáték kártyával vagy interaktív táblával
    - képes „szótár" rajzolása (pl. a szobát, benne a bútorok nevét odaírni)
- projektmunka csoportban: város tervezése helyszínek megnevezésével
- szituációs játékok: üdvözlés – bemutatkozás – elköszönés
- közös játékos daltanulás (pl. There were 10 in a bed and the little one said: Roll over…)
- plakátkészítés: állatok / növények, ünnepek, lakóhelyem, ételek, ruhadarabok
- hangutánzás: Which animal?
- közvéleménykutatás: kinek milyen kisállata van?
- ismerkedés az angol ünnepekkel, szokásokkal film segítségével
- ismert mese/történet feldolgozása képekkel, képek sorba rakásával
- Színdarab előadása csoportban: pl. egy kiválasztott főbb ünnephez

Témakör: Topics concerning classroom activities
Javasolt óraszám: 10 +10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megismétli az élőszóban elhangzó egyszerű szavakat, kifejezéseket játékos, mozgást igénylő, kreatív nyelvórai tevékenységek során;
- lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel;
- lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során;
- megold játékos írásbeli feladatokat a szavak, szószerkezetek, rövid mondatok szintjén;
- részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
- írásban megnevezi az ajánlott tématartományokban megjelölt, begyakorolt elemeket;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
- értelmezi azokat az idegen nyelven szóban elhangzó nyelvórai szituációkat, melyeket anyanyelvén már ismer;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban;
- rövid, néhány mondatból álló párbeszédet folytat, felkészülést követően~~;~~
- a tanórán a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;
- új szavak, kifejezések tanulásakor ráismer a már korábban tanult szavakra, kifejezésekre;
- új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre;
- a célok eléréséhez társaival rövid feladatokban együttműködik;
- egy feladat megoldásának sikerességét segítséggel értékelni tudja
- felismeri és alkalmazza a legegyszerűbb, üdvözlésre és elköszönésre használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, megszólításra használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, a köszönet és az arra történő reagálás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben;
- felismeri és használja a legegyszerűbb, a tudás és nem tudás kifejezésére használt mindennapi nyelvi funkciókat az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű helyzetekben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- részt vesz egyszerű szövegértést igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;
- részt vesz egyszerű szövegalkotást igénylő játékos nyelvórai tevékenységekben;
- a tanórán bekapcsolódik a már ismert játékos, interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: osztálytársak, tanárok (classmates, teachers)
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a saját iskolám és termei
- A témakörre jellemző alapvető tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a tanuláshoz szükséges alapvető eszközök
- A témakörre alapvető jellemző tevékenységre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tanári utasítások a különböző tevékenységekhez (writing, reading, counting, physical and creative activities)
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tantárgyak, fontosabb iskolai ünnepélyek (school subjects, major school festivals)
- Részvétel tanórai játékos nyelvi tevékenységekben
- Begyakorolt, alapvető elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- játékos szótanulás: barkochba: (zsákban iskolai tárgyak) – „What have I got in my hand?”
- mondókák, dalok tanulása
- projektmunka csoportban: az ideális osztályterem tervezése berendezési tárgyak megnevezésével
- egyszerűbb társasjátékok célnyelven, pl. memóriajáték a képeken szereplő tárgyak, tanulási tevékenységek megnevezésével
- halk/hangos szóismétlés
- Betűzés játékosan – „akasztófa”
- kiszámolós mondókák tanulása
- csoportversenyek: pl. running dictation
- Projektmunka készítése csoportban: kedvenc tantárgy (a tantárgyra jellemző rajz, kép, tárgy stb. segítségével)
- Szituációs játék: „I am the teacher”
- projektmunka (plakátkészítés) csoportban:
- a saját iskola bemutatása
- az álomiskola (kép, rajz, kulcsszavak stb. segítségével)
- órarend készítése célnyelven
- társakkal készített interjú/felmérés, és annak egyszerű bemutatása órai keretek között
- tantárgyak (pl. Do you like Maths?)
- az én iskolám (pl. What’s our school like? - melyik a leggyakoribb jelző?)
- iskolai ünnepek (pl. Which school holiday is the best?)

Témakör: Cross-curricular topics and activities
Javasolt óraszám: 8+8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;

- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
- aktívan bekapcsolódik a közös meseolvasásba, a mese tartalmát követi;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- összekapcsol a nyelvi tevékenységek során feldolgozott tartalmakat az anyanyelvén korábban megszerzett ismeretekkel;
- alkalmaz egyéb tanulásterületekre, különös tekintettel a művészeti és mozgásos tartalmakra jellemző tevékenységeket nyelvórán;
- felismer művészeti és mozgásos tevékenységekhez kapcsolódó alapvető célnyelvi kifejezéseket, utasításokat, eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- A témakörre jellemző alapvető tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven
- Alapvető szavak, szókapcsolatok felismerése célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, leginkább művészeti és mozgásos tudásterületek során megcélzott tartalmakból.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- társakkal közösen készített plakát bemutatása
- öltözködés a különböző évszakokban
- hétvégi tevékenységek a családban
- időtöltés tanév közben, illetve nyaralás alatt
- évszakok, hónapok, napszakok
- más tudományterületeken tanult szavak, fogalmak játékos tanulása
- Csoport projectek: egy-egy tantárgy bemutatása célnyelven
- közös előadás: dal, vers, mese
- projektmunka: emberi test részeinek megnevezésével
- mozgásos daltanulás a célnyelven (pl. Head, shoulders, knees and toes..., If you’re happy..., One little finger...)
- mozgásos játékok:
    - pl. Charades, Fly swat, Simon says..., Board race
    - pl. memorizálás labdával, tornával,
    - pl. Lépj előre, ha tudod a választ! - játék
- Kedvenc mese dramatizálása

Témakör: English and language learning
Javasolt óraszám: 6+4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- felismeri az anyanyelve és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtésbeli különbségeket;
- felfigyel a célnyelvre jellemző hangok kiejtésére;
- felismeri az anyanyelvén, illetve a tanult idegen nyelven történő írásmód és betűkészlet közötti különbségeket;
- ismeri az adott nyelv ábécéjét;

- lebetűzi a nevét;
- felismeri az anyanyelv és az idegen nyelv hangkészletét;
- megkülönbözteti az anyanyelvi és a célnyelvi írott szövegben a betű- és jelkészlet közti különbségeket;
- új szavak, kifejezések tanulásakor felismeri, ha új elemmel találkozik és rákérdez, vagy megfelelő tanulási stratégiával törekszik a megértésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- megismerkedik a célnyelv főbb jellemzőivel;
- felismeri az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Az angol ábécé és jelkészlet ismerete
- Az angol nyelv hangkészletének felismerése

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
- szavak lebetűzése, szavak diktálása betüzéssel
- szituációs telefonos játék: Can you spell your name, please?"
- keresztrejtvény készítése, megoldása
- verseny/játék csoportban:
- ország-város (adott betűkkel szavak keresése)
- spelling bee játék ismert szavakkal
- csipeszes hangvadász játék, hangkereső kígyó társasjáték
- szókígyó - csapatverseny
- betűzőverseny
- daltanulás a célnyelven (pl. ABC-song)
- képes szótár készítése
- rajzfilmek nézése célnyelven
- Szókártyák készítése az alapszókinccsel kapcsolatosan
- Közös zenehallgatás és mesenézés célnyelven

Témakör: Intercultural topics
Javasolt óraszám: 7+3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- megismeri a főbb, az adott célnyelvi kultúrákhoz tartozó országok nevét, földrajzi elhelyezkedését, főbb országismereti jellemzőit;
- ismeri a főbb célnyelvi kultúrához tartozó ünnepekhez kapcsolódó alapszintű kifejezéseket, állandósult szókapcsolatokat és szokásokat;
- megtapasztalja a közös célnyelvi olvasás élményét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb ünnepeivel, hagyományaival;
- találkozik a célnyelvi kultúra legfőbb szokásaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A főbb, az adott célnyelvi kultúrához tartozó ünnepek ismerete

- A célnyelvi kultúrához tartozó főbb szokások ismerete

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka:
  - születésnap ünneplése a célnyelvi kultúrában és hazánkban
  - egyszerű, saját térkép készítése a célnyelvi országról/országokról, saját hazánkról, valamint egy elképzelt álomországról
- plakát készítése: rajz vagy kivágott képekből montázs pl. egy ünnepről
- Képek gyűjtése a különböző angolnyelvű országok karácsonyairól
- ünnepekhez kötődő mondókák, dalok tanulása, közös és egyéni előadása
- projektmunka: térkép rajzolása folyók, hegyek, városok megnevezésével
- országismereti vetélkedő

Témakör: Playful learning
Javasolt óraszám: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- lebetűzi a tanult szavakat társaival közösen játékos tevékenységek kapcsán, szükség esetén segítséggel;
- lemásol tanult szavakat játékos, alkotó nyelvórai tevékenységek során;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szövegre az órai alkotó jellegű nyelvi, mozgásos nyelvi és játékos nyelvi tevékenységek során;
- támaszkodik az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott szövegre az órai játékos alkotó, mozgásos vagy nyelvi fejlesztő tevékenységek során, kooperatív munkaformákban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a begyakorolt nyelvi elemeket, célnyelven megismert tartalmakat játékos tevékenységekben használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Részvétel tanórai, szóbeli interakciót vagy alapvető íráskészséget igénylő angol nyelvi tevékenységekben.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- klasszikusan a célnyelvi kultúrában megjelenő mozgásos, az életkornak megfelelő körjátékok/táncok elsajátítása
- játékos szótanulás: pl. minél előbb találd ki, mit rajzolok, mit mutatok (pantomim)
- mondókák, dalok tanulása, előadása (nursery rhyme competition)
- egyéni/csoportos versenyek: szókincs és helyesírás felmérése
- Akasztófa játék
- Barkochba
- Activity
- Bingó számokkal, szavakkal

Témakör: Entertainment
Javasolt óraszám: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- csendes olvasás keretében feldolgozva megért ismert szavakat tartalmazó, pár szóból vagy mondatból álló, akár illusztrációval támogatott szöveget;
- megérti a nyelvi szintjének megfelelő, akár vizuális eszközökkel is támogatott írott utasításokat és kérdéseket, és ezekre adekvát válaszreakciókat ad;
- beazonosítja a célzott információt az életkorának megfelelő szituációkhoz kapcsolódó rövid, egyszerű, a nyelvtanításhoz készült, illetve eredeti szövegben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- felhasznál és létrehoz rövid, nagyon egyszerű célnyelvi szövegeket szabadidős tevékenységek során.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű írott szövegek felhasználása szórakozás céljára.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- páros és csoportos tevékenységek végzése kártyákon szereplő utasítások, valamint szerepkártyák segítségével
- egyszerű mondatokból álló képregény olvasása, saját készítése
- képregény kockák, vagy szöveg kártyák történet szerinti sorba rakása
- online feladatok: játékok, játékos gyakorló feladatok, interaktív feladatok, dalok, mesék online
- énekek, versek előadása
- gyűjtőmunka: célnyelvi szövegek, feliratok keresése éttermekben, moziban, egyéb szabadidős tevékenységek során
- keresztrejtvények megoldása, készítése (képek segítségével)
- számítógépes játékok a célnyelven
- Célnyelvi társasjáték, bábjátékok

Témakör: Gaining and sharing knowledge
Javasolt óraszám: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- részt vesz kooperatív munkaformában végzett kreatív tevékenységekben, projektmunkában szavak, szószerkezetek, rövid mondatok leírásával, esetleg képi kiegészítéssel;
- törekszik arra, hogy a célnyelvet eszközként alkalmazza információszerzésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- célnyelven megoszt egyedül, vagy társaival együttműködésben megszerzett, alapvető információkat szóban, akár vizuális elemekkel támogatva;
- alapvető célzott információt megszerez a tanult témákban tudásának bővítésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Alapvető információ megosztása egyszerű, begyakorolt elemekkel angol nyelven

- Alapvető, tanult témákhoz kötődő egyszerű, konkrét angol nyelvű információ megszerzése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- saját érdeklődési köréhez tartozó, rajzokkal, fényképekkel támogatott plakát készítése egyedül vagy csoportban, és annak bemutatása a tanulócsoport számára
- rajz, projektmunka alapján rövid, pár szavas/mondatos kiselőadást tart a tanult témakörökből
- gyűjtőmunka és prezentációk választott témákból

ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTOK:

- minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.
- az osztályozás a tanévben bevezetett új értékeli számítás szerint fog zajlani (SNI, BTMN)

ÉRTÉKELÉS MÓDJAI:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

5. évfolyam

Az 5. évfolyamra a 4. évfolyamon kialakult pozitív hozzáállással és a további nyelvtanulásra motiváltan érkezik a tanuló. Az 5. évfolyamokon a nyelvtanítás elsődleges célja ezek fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre nagyobb szerephez jutnak azok a módszerek, melyek a tanuló írásbeli kommunikációját, illetve tudatos nyelvhasználatát fejlesztik mind a hagyományos, mind a digitális csatornákon. A célok elérése érdekében lényeges, hogy az előző és a jelen oktatási szakasz között az átmenet gördülékeny legyen - vagyis továbbra is fontos a stresszmentes nyelvóra, az oldott hangulatú tanulási környezet, amelyben a tanuló változatos munkaformákban, életkorának és érdeklődési körének megfelelő, tevékenységközpontú, sok esetben mozgásos és játékos feladatokat old meg.

Az egyre bővülő, összetettebb nyelvi tartalmakkal továbbra is szövegkörnyezetbe illeszkedve ismerkedik meg a tanuló. Míg 4. osztályban a hangsúly jellemzően a szóbeli nyelvhasználaton volt, ebben a szakaszban fokozatosan az írott szövegek is megjelennek. A Nat-ban megnevezett készségek továbbra is egymásba fonódva fejlődnek; ám a beszédkészség és a hallott szövegértés mellett előtérbe kerülnek az írásbeli szövegalkotás, valamint az olvasott szövegértés készségei is. A szövegekkel való munkát a tanuló érdeklődési körének megfelelő, autentikus szövegek, történetek teszik eredményessé. Ebben a tanulási szakaszban fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális csatornákon keresztül történő kommunikáció és szövegértés is.

Az 5. évfolyamon a tanuló a 4.-ben már megismert témakörökkel és tartalmakkal találkozik, s az ott szerzett előzetes tudására építve bővíti tovább ismereteit. A témakörök egyre mélyebb és árnyaltabb feldolgozása, valamint a különböző szövegtípusok révén fejlődik a tanuló nyelvi cselekvőképessége: egyre bonyolultabb tartalmak megértésére és egyre összetettebb kommunikációs célok megvalósítására képes. Új témakörök is megjelennek: aktuális témák, melyek egyrészt a tanuló számára érdekes híreket, tartalmakat dolgozzák fel, másrészt lehetőséget biztosítanak arra, hogy a fiatalok életét is érintő aktualitásokat a nyelvórán

megbeszéljék. A nyelvhasználat elsősorban osztálytermi keretek között valósul meg, de törekedni kell arra, hogy a tanulónak lehetősége legyen az osztálytermen kívül is valós nyelvhasználati helyzetek megélésére, illetve, hogy ezekre a tanórán kívül szerzett ismeretekre tudatosan építsünk.

Az országismereti témakörök bővülése és elmélyülése tovább erősíti a tanuló érdeklődését és nyitottságát a célnyelvet beszélő, eltérő kulturális háttérrel rendelkező emberek iránt.

A két év során, párhuzamosan az anyanyelvi kompetenciák fejlődésével, a tanuló egyre motiváltabbá válik és a célnyelv pontosabb és tudatosabb használatára törekszik. Miután megismerkedik különböző tanulási stílusokkal és módszerekkel, elindul az önálló nyelvtanulóvá válás útján, és 6. osztály végére már rendelkezik alapvető nyelvtanulási stratégiákkal.

Az oktatási szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott A1 szintet.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott évfolyamokra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek meghatározásra, melyek az előző oktatási szakaszra megadottakat bővítik, azokra épülnek.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái

Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák

A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák

Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák
Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák
A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Módszerek
A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási
környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához.

A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkészség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékosság és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait. A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

Angol nyelvi funkciók az 5. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hello! Good morning! Good night! Goodbye! Bye-bye! Take care! How are you? Fine, thanks. I'm OK.)
- köszönet kifejezése (Thanks. Thanks a lot. Thank you very much.)
- köszönetre történő reakció megfogalmazása (You're welcome. No problem.)
- bemutatkozás megfogalmazása (My name is … Hello. Hi! Nice to meet you.)
- információkérés, információadás (What's your name? My name is Peter. How old are you? I'm 10. Where are you from? I'm from Budapest. When's your birthday? On 4th July. What's your favourite animal? My favourite animals are cats. Have you got a pet? Yes, a cat. No, I haven't. Have you got any brothers or sisters? Yes, a brother. No, I haven't.)
- hogylét iránti érdeklődés (How are you? What's wrong?)
- hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (I'm fine, thanks. I'm OK.)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I am sorry. I'm very sorry.)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. No problem.)
- jókívánságok kifejezése (Happy birthday! Good luck! Congratulations!)
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Merry Christmas! Happy New Year! Happy Easter!)
- megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-mailben (Dear Peter, Best wishes)

- véleménykérés és arra reagálás (Do you agree? Yes, I do. No, I don't. What do you think? I think …)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Do you like ...? Yes, I do. No, I don't. What's your opinion about …? I think …)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's …/ It's big and comfortable. What's ... in English? What's ... in Hungarian?)
- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes, I have. No, I haven't. Yes, I do. No, I don't.)
- tudás, illetve nem tudás kifejezése (I know. I don't know. I have no idea.)
- nem értés megfogalmazása (I don't understand.)
- visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Can you repeat it? Can you spell it for me?)
- alapvető érzések kifejezése (I'm cold. I'm hungry. I'm happy/sad/angry.)
- akarat, kívánság kifejezése (Would you like a ...? Yes, please. No, thanks. I would like …)
- kérés és arra reagálás (Can you give me a pen? Can I get a pen? Yes, here you are. Sorry, I can't.)
- javaslat és arra reagálás (Let's go to the cinema., Good idea. Would you like to come to the cinema? Yes, sure.)
- meghívás és arra reagálás (Can you come to my party? Yes, thanks. Sorry, I can't. I'd like to invite you to my party.)
- kínálás és arra reagálás (Would you like an orange? Here you are. Yes, please. No, thank you. Thank you.)
- betűzés kérésének kifejezése (Could you spell it, please?)
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Come here, please. Read the text, please.)

Angol nyelvi elemek, struktúrák az 5. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige (I'm … I'm not … Are you …? Is he …? Who is he? What's that?)
- szokásos cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Present Simple (I eat bread for breakfast. I don't like cheese. Do you play tennis?)
- cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Present Continuous (Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.)
- létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (I was … I wasn't ... Were you …? Was he…? Who was there? What was that?)
- cselekvés, történés kifejezése múlt időben: Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?)
- jövő idejűség kifejezése: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.)
- felszólító mód: felszólítások (Come here. Don't shout.)
- kérdőmondatok, kérdőszavak (who?, when?, where?, what?, how?)
- birtoklás: birtokos névmások és 's genitive (My, your, his/her/its, our, their, Joe's brother …)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám (dog-dogs, child-children)
- mennyiségi viszonyok: számok (one, two, …, hundred), sorszámok (first, second, third…)
- mennyiségi viszonyok: megszámlálható főnevek (How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs.)
- mennyiségi viszonyok: megszámlálhatatlan főnevek (How much money have you got? I've got a lot of/little money.)

- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between …)
- időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day), időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.)
- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.)
- minőségi viszonyok: rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse)
- modalitás: 'can', 'must' segédige (I can/can't swim. I must go.)
- szövegösszetartó eszközök: névelők (a, an, the), mutató névmások (this, that, these, those), kötőszavak (and, or, but, because), névmások (I, he, they…, me, him, them…), some/any (There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase., There isn't any juice in my glass.), határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
- az adott tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- az adott tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

Az 5. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszáma: 105 óra
A témakörök áttekintő táblázata:

	Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
1.	**Personal topics and topics concerning immediate environment and nature**	32
	Public matters	3
3.	**Topics concerning classroom activities**	18
4.	**Cross-curricular topics and activities**	6
5.	**English and language learning**	6
6.	**Intercultural topics**	14
7.	**Current topics**	9
8.	**Entertainment and playful learning**	11
9.	**Gaining and sharing knowledge**	6
	Összes óraszám:	**105**

Témakör: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature
Javasolt óraszám: 32 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématartományokban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- üzeneteket ír;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a személyes és környezeti tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- a személyes és környezeti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ismerősök, rokonok (family relations)
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közvetlen környezet, otthon
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a ház/lakás részei, bútorok, háztartási eszközök
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ünnepek
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbik
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: társadalmi kapcsolatok (social relations)
- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a természet, a város és a vidék
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természetvédelem, állatvédelem
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természeti jelenségek (natural phenomena)
- Személyes és közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (PPT):
- családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása
- a lakóhely és környezetének bemutatása
- scrapbook/poszter készítése:
- 'Ez vagyok én' (kedvenc tárgyaim, együttesem, színészem stb.
- 'A családom'
- 'Háziállatom', milyen állatot szeretnék, (fajta, kinézet, kor, táplálkozás, szokásaik stb.)
- 'Okosház'
- projektmunka csoportban:
- Ezek vagyunk mi (kedvenc együtteseink, kedvenc tantárgyaink, kedvenc filmjeink, színészeink, olvasmányaink, játékaink stb.)
- (plakát készítése): Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?
- (makett készítése): A mi házunk; Álomházam; Lakóhelyünk
- csoportos internetes kutató munka: 'Families around the world' képek gyűjtése, azok bemutatása, összehasonlítása az órán
- szóbeli mini-prezentációk: 'Napirendem'+ családtag napirendje, szabadideje
- internetes kutatás: meddig élnek a különböző állatok?
- kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
- 'Házi kedvencek a csoportunkban',
- 'Különóráink és hobbijaink' (időpont, helyszín stb.)
- internetes kutatás: My hero's/actor's life and lifestyle
- Szerepjátékok:
- Interjú kedvenc hősöddel/színészeddel az életéről és családjáról
- Ismerkedés egy új osztálytárssal – kérdések és feleletek

Témakör: Public matters
Javasolt óraszám: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a közéleti tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
- a közéleti tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- a közéleti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a közéletben és a szolgáltatásokban résztvevő személyek, (pl. clerk, guide, waiter, ticket officer, tourist)

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: giving directions, giving information
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, travelling, national and international tourism
- A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- poszter: térképkészítés a környékről, üzletekről, látványosságokról, majd ezt felhasználva páros feladat az útbaigazítás gyakorlására
- prospektus, reklám készítése - csoportverseny - (étterem, mozi, színház, látványosság) - melyik a leghatásosabb reklám?
- projektmunka csoportban (társasjáték készítése és játszása):
- 'What do you know about…?' (The moon, The Pacific Ocean, Crocodiles, Tokio, Jazz music stb.) - egyszerű válasszal lehet továbblépni.
- 'What can you find' (in London, in Budapest, in Paris, in New York, in your home town stb.) - egy nevezetességgel lehet továbblépni.
- kiselőadás, internetes kutatómunka: az Egyesült Királyság bemutatása
- quiz játék a célnyelvi országokról és hazánkról
- színi előadás: egy ismert mese közös elolvasása és dramatizálása
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése
- leggyakoribb szórakozási formák a csoportban, (tv, olvasás, internet, sport stb.)

Témakör: Topics concerning classroom activities
Javasolt óraszám: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématartományokhoz tartozó témákban;
- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;

- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
- egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak, vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;
- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tantestület (school staff)
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: afternoon activities, school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning/use of language
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, social events, hagyományőrzés (keeping traditions)
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tudás (knowledge), nyelvtanulási célok (language learning targets)
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka: - egyéni vagy csoportos
- iskolai szokások, napirend, órarend
- iskolai szabályok
- iskolai öltözködés Magyarországon és a célnyelvi országokban
- tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása
- scrapbook/poszter: (’kiállítás’ az osztályterem falain)
- iskolánk bemutatása
- kedvenc tanárom bemutatása
- kedvenc iskolai helyem bemutatása
- kérdőív készítése:
- kedvenc tantárgyak, ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát – szóbeli összesítés
- kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása
- csoportos feladat:
- szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?

- mi mindent csinál az ideális nyelvtanuló idegen nyelven?
- Iskolai versenyek:
- olvasási verseny – Ki tud egy év alatt 10 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?
- verslánc– egyszerű célnyelvi gyerekversekből
- 'Use of English' – Tanulmányi verseny korosztályi célnyelvi követelményekből

Témakör: Cross-curricular topics and activities
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- internetes kutató- és projektmunka:
- településem történetének, földrajzának, élővilágának bemutatása
- kedvenc dal feldolgozása (pl. kérdésekkel, vizuális eszközökkel)
- egyéni projektmunka:
- Melyik tantárgyban segített idegennyelv tudásom és hogyan?
- csoportos projekt: társasjáték készítése és játszása – fókuszban egy-egy tantárgy
- pl. földrajz – Nevezz meg hármat…' (rivers in Hungary, hills near Budapest, towns in England, lakes in Hungary, cities in America stb…)

Témakör: English and language learning
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;
- értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben;
- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén.
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;

- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nyelvi készségek (language skills, language learning, languages)
- Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtési/helyesírási különbségek felismerése
- Az angol nyelv betű- és jelkészletének alkalmazása
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is
- Alapszintű nyelvtanulási stratégiák használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- memóriafogas
- tanulókártyák
- Nyelvtanulási típusok, stratégiák feltérképezése kérdőívvel
- közös pop zenehallgatás – pl. 'gapfill' munkalappal
- filmnézés a célnyelven
- a film egy-két jelenetének dramatizálása és eljátszása
- könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2), és rövid, kedvébresztő beszámoló készítése az osztálytársak számára
- csoportos projekt:
- társasjáték készítése pl. 'Use the word' (minden kockán egy szó, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj)
- betűzés játékosan (betűzd a szót, a többiek írják le)
- keresztrejtvény készítése – a megoldás a padtárs feladata
- játékos diktálási feladatok
- 'Running dictation'
- 'Chinese whispers'
- egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás)

Témakör: Intercultural topics
Javasolt óraszám: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal
- Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete
- Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- az Egyesült Királyság megismerése hagyományos és digitális kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén:
- az angol iskolák jellemzői, napirend
- tipikus angol ház, lakás
- mindennapi szokások
- ünnepek a családban
- állattartási szokások, kedvenc állatok
- angol nyaralási szokások
- angol időjárás
- az Egyesült Királyság tájegységei, országrészei
- angol étkezési szokások, tipikus ételek
- olvasott szövegértés fejlesztése: az Amerikai Egyesült Államok – jellemző adatok, alapvető tudnivalók
- projektmunka csoportban (plakát készítése):
- hazánk és az Egyesült Királyság összehasonlítása számokban, ill. képekkel illusztrálva –hasonlóságok, különbségek bemutatása- (kultúra, étkezés, hagyományok, időjárás, ruházat, történelem stb.)

Témakör: Current topics
Javasolt óraszám: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése célnyelven.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka:
    - aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel (rajz készítése, képek gyűjtése)
    - képaláírások megfogalmazása
    - időjárásjelentés
    - Egy izgalmas sportesemény megtekintése az angol nyelvű híradóban (pl. úszó VB)
    - szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban
    - lenémított film tanulói kommentárral
- szerepjáték:
    - interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel

Témakör: Entertainment and playful learning
Javasolt óraszám: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- Célnyelvi társasjátékok készítése és használata
- Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékokban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- nyelvi és egyéb hagyományos játékok: Scrabble, Activity, Ország-város, 'Találd ki, ki vagyok', Barkochba, kártyajátékok
- társasjáték készítése az aktuális tananyaghoz
- projektmunka, prezentáció:
- kedvenc dalom/együttesem/filmem/színészem/animációs filmszereplőm/játékom bemutatása
- egy kisfilm/rajzfilm megtekintése
- közösen választott dal, képregény, film, órai feldolgozása

Témakör: Gaining and sharing knowledge
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;
- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű, releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven
- A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű, egyszerű információ megszerzése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- csoportchat: közös online csoport létrehozása, rendszeres használata rövid angol nyelvű véleményekkel hozzászólásokkal
- projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából
- scrapbook/poszter készítése az aktuális tananyaghoz
- IKT eszközökkel elkészített és segített prezentáció

ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTOK:

- minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.
- az osztályozás a tanévben bevezetett új értékeli számítás szerint fog zajlani (SNI, BTMN)

ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTOK:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

6. évfolyam

A 6. évfolyamra az 5. évfolyamon kialakult pozitív hozzáállással és a további nyelvtanulásra motiváltan érkezik a tanuló. A 6. évfolyamokon a nyelvtanítás elsődleges célja ezek fenntartása és erősítése, ugyanakkor egyre nagyobb szerephez jutnak azok a módszerek, melyek a tanuló írásbeli kommunikációját, illetve tudatos nyelvhasználatát fejlesztik mind a hagyományos, mind a digitális csatornákon. A célok elérése érdekében lényeges, hogy az előző és a jelen oktatási szakasz között az átmenet gördülékeny legyen - vagyis továbbra is fontos a stresszmentes nyelvóra, az oldott hangulatú tanulási környezet, amelyben a tanuló változatos munkaformákban, életkorának és érdeklődési körének megfelelő, tevékenységközpontú, sok esetben mozgásos és játékos feladatokat old meg.

Az egyre bővülő, összetettebb nyelvi tartalmakkal továbbra is szövegkörnyezetbe illeszkedve ismerkedik meg a tanuló. Míg 5. osztályban a hangsúly jellemzően a szóbeli nyelvhasználaton volt, ebben a szakaszban fokozatosan az írott szövegek is megjelennek. A Nat-ban megnevezett készségek továbbra is egymásba fonódva fejlődnek; ám a beszédkészség és a hallott szövegértés mellett előtérbe kerülnek az írásbeli szövegalkotás, valamint az olvasott szövegértés készségei is. A szövegekkel való munkát a tanuló érdeklődési körének megfelelő, autentikus szövegek, történetek teszik eredményessé. Ebben a tanulási szakaszban fokozatosan egyre nagyobb szerepet kap a digitális csatornákon keresztül történő kommunikáció és szövegértés is.

A 6. évfolyamon a tanuló az 5.-ben már megismert témakörökkel és tartalmakkal találkozik, s az ott szerzett előzetes tudására építve bővíti tovább ismereteit. A témakörök egyre mélyebb és árnyaltabb feldolgozása, valamint a különböző szövegtípusok révén fejlődik a tanuló nyelvi cselekvőképessége: egyre bonyolultabb tartalmak megértésére és egyre összetettebb kommunikációs célok megvalósítására képes. Új témakörök is megjelennek: aktuális témák, melyek egyrészt a tanuló számára érdekes híreket, tartalmakat dolgozzák fel, másrészt lehetőséget biztosítanak arra, hogy a fiatalok életét is érintő aktualitásokat a nyelvórán megbeszéljék. A nyelvhasználat elsősorban osztálytermi keretek között valósul meg, de törekedni kell arra, hogy a tanulónak lehetősége legyen az osztálytermen kívül is valós nyelvhasználati helyzetek megélésére, illetve, hogy ezekre a tanórán kívül szerzett ismeretekre tudatosan építsünk.

Az országismereti témakörök bővülése és elmélyülése tovább erősíti a tanuló érdeklődését és nyitottságát a célnyelvet beszélő, eltérő kulturális háttérrel rendelkező emberek iránt.

A két év során, párhuzamosan az anyanyelvi kompetenciák fejlődésével, a tanuló egyre motiváltabbá válik és a célnyelv pontosabb és tudatosabb használatára törekszik. Miután megismerkedik különböző tanulási stílusokkal és módszerekkel, elindul az önálló nyelvtanulóvá válás útján, és 6. osztály végére már rendelkezik alapvető nyelvtanulási stratégiákkal.

Az oktatási szakasz végére a tanuló eléri a KER szerint meghatározott A1 szintet.

A kerettantervek a kötelező tartalmat témakörökön keresztül közelítik meg. Az egyes témakörök mellett az adott évfolyamokra kötelező nyelvi funkciók és nyelvi elemek, struktúrák kerültek meghatározásra, melyek az előző oktatási szakaszra megadottakat bővítik, azokra épülnek.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái

Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák

A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák

Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák

Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint

egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák
A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Módszerek

A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási
környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához.

A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkészség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékosság és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait. A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a

célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

Angol nyelvi funkciók az 6. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- köszönési formák (üdvözlés és elköszönés) értelmezése és kifejezése (Hello! Good morning! Good night! Goodbye! Bye-bye! Take care! How are you? Fine, thanks. I'm OK.)
- köszönet kifejezése (Thanks. Thanks a lot. Thank you very much.)
- köszönetre történő reakció megfogalmazása (You're welcome. No problem.)
- bemutatkozás megfogalmazása (My name is … Hello. Hi! Nice to meet you.)
- információkérés, információadás (What's your name? My name is Peter. How old are you? I'm 10. Where are you from? I'm from Budapest. When's your birthday? On 4th July. What's your favourite animal? My favourite animals are cats. Have you got a pet? Yes, a cat. No, I haven't. Have you got any brothers or sisters? Yes, a brother. No, I haven't.)
- hogylét iránti érdeklődés (How are you? What's wrong?)
- hogylét iránti érdeklődésre történő reakció kifejezése (I'm fine, thanks. I'm OK.)
- bocsánatkérés értelmezése és annak kifejezése (I am sorry. I'm very sorry.)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. No problem.)
- jókívánságok kifejezése (Happy birthday! Good luck! Congratulations!)
- főbb ünnepekhez kapcsolódó szófordulatok (Merry Christmas! Happy New Year! Happy Easter!)
- megszólítás és elköszönés kifejezése írott, személyes szövegben, pl. baráti levélben és e-mailben (Dear Peter, Best wishes)
- véleménykérés és arra reagálás (Do you agree? Yes, I do. No, I don't. What do you think? I think …)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (Do you like ...? Yes, I do. No, I don't. What's your opinion about …? I think …)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's …/ It's big and comfortable. What's ... in English? What's ... in Hungarian?)

- igenlő vagy nemleges válasz kifejezése (Yes, I have. No, I haven't. Yes, I do. No, I don't.)
- tudás, illetve nem tudás kifejezése (I know. I don't know. I have no idea.)
- nem értés megfogalmazása (I don't understand.)
- visszakérdezés kifejezése nem értés esetén (Can you repeat it? Can you spell it for me?)
- alapvető érzések kifejezése (I'm cold. I'm hungry. I'm happy/sad/angry.)
- akarat, kívánság kifejezése (Would you like a ...? Yes, please. No, thanks. I would like …)
- kérés és arra reagálás (Can you give me a pen? Can I get a pen? Yes, here you are. Sorry, I can't.)
- javaslat és arra reagálás (Let's go to the cinema., Good idea. Would you like to come to the cinema? Yes, sure.)
- meghívás és arra reagálás (Can you come to my party? Yes, thanks. Sorry, I can't. I'd like to invite you to my party.)
- kínálás és arra reagálás (Would you like an orange? Here you are. Yes, please. No, thank you. Thank you.)
- betűzés kérésének kifejezése (Could you spell it, please?)
- utasítások értelmezése és azokra történő reakció kifejezése (Come here, please. Read the text, please.)

Angol nyelvi elemek, struktúrák az 6. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- létezés kifejezése jelen időben: 'to be' létige (I'm … I'm not … Are you …? Is he …? Who is he? What's that?)
- szokásos cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Present Simple (I eat bread for breakfast. I don't like cheese. Do you play tennis?)
- cselekvés, történés kifejezése jelen időben: Present Continuous (Why is she crying? I'm not listening. I'm leaving.)
- létezés kifejezése múlt időben: 'to be' létige (I was … I wasn't ... Were you …? Was he…? Who was there? What was that?)
- cselekvés, történés kifejezése múlt időben: Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?)
- jövő idejűség kifejezése: 'going to' (I'm going to be a doctor. It's going to rain.)
- felszólító mód: felszólítások (Come here. Don't shout.)
- kérdőmondatok, kérdőszavak (who?, when?, where?, what?, how?)
- birtoklás: birtokos névmások és 's genitive (My, your, his/her/its, our, their, Joe's brother …)
- mennyiségi viszonyok: egyes és többes szám (dog-dogs, child-children)
- mennyiségi viszonyok: számok (one, two, …, hundred), sorszámok (first, second, third…)
- mennyiségi viszonyok: megszámlálható főnevek (How many CDs have you got? I've got a lot of/few CDs.)
- mennyiségi viszonyok: megszámlálhatatlan főnevek (How much money have you got? I've got a lot of/little money.)
- térbeli viszonyok: prepozíciók, helyhatározók (here, there, on the left, on the right, in, on, under, opposite, next to, between …)
- időbeli viszonyok: gyakoriság (How often? always, often, sometimes, never, once/twice a week, every day), időpontok/dátumok (in 1997, in July, at 5 o'clock, on Monday, It's eight. It's quarter to eight.)

- minőségi viszonyok: rövid melléknevek fokozása (Tom's younger than Sue. Mary is the prettiest girl.)
- minőségi viszonyok: rendhagyó melléknevek fokozása (good/bad, better/worse)
- modalitás: 'can', 'must' segédige (I can/can't swim. I must go.)
- szövegösszetartó eszközök: névelők (a, an, the), mutató névmások (this, that, these, those), kötőszavak (and, or, but, because), névmások (I, he, they…, me, him, them…), some/any (There are some pencils in the bag. Have you got any sisters? I haven't got any matchboxes. There's some water in the vase., There isn't any juice in my glass.), határozatlan névmások (somebody, anybody, nobody, everybody)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
- az adott tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- az adott tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

A 6. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszáma: 105 óra
A témakörök áttekintő táblázata:

	Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
1.	**Personal topics and topics concerning immediate environment and nature**	32
	Public matters	3
3.	**Topics concerning classroom activities**	18
4.	**Cross-curricular topics and activities**	6
5.	**English and language learning**	6
6.	**Intercultural topics**	14
7.	**Current topics**	9
8.	**Entertainment and playful learning**	11
9.	**Gaining and sharing knowledge**	6
	Összes óraszám:	**105**

Témakör: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature
Javasolt óraszám: 32 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématartományokban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;

- üzeneteket ír;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a személyes és környezeti tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- a személyes és környezeti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ismerősök, rokonok (family relations)
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közvetlen környezet, otthon
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a ház/lakás részei, bútorok, háztartási eszközök
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ünnepek
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbik
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: társadalmi kapcsolatok (social relations)
- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a természet, a város és a vidék
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természetvédelem, állatvédelem
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természeti jelenségek (natural phenomena)
- Személyes és közvetlen környezethez tartozó egyszerű információk átadása egyszerű nyelvi elemekkel
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg (PPT):
- családfa készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása
- a lakóhely és környezetének bemutatása
- scrapbook/poszter készítése:
- ’Ez vagyok én’ (kedvenc tárgyaim, együttesem, színészem stb.
- ‘A családom’

- ‘Háziállatom’, milyen állatot szeretnék, (fajta, kinézet, kor, táplálkozás, szokásaik stb.)
- ‘Okosház’
- projektmunka csoportban:
- Ezek vagyunk mi (kedvenc együtteseink, kedvenc tantárgyaink, kedvenc filmjeink, színészeink, olvasmányaink, játékaink stb.)
- (plakát készítése): Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?
- (makett készítése): A mi házunk; Álomházam; Lakóhelyünk
- csoportos internetes kutató munka: ’Families around the world’ képek gyűjtése, azok bemutatása, összehasonlítása az órán
- szóbeli mini-prezentációk: ‘Napirendem’+ családtag napirendje, szabadideje
- internetes kutatás: meddig élnek a különböző állatok?
- kérdőívek megalkotása, kitöltése, illetve írásbeli/szóbeli összegzése:
- ‘Házi kedvencek a csoportunkban’,
- ‘Különóráink és hobbijaink’ (időpont, helyszín stb.)
- internetes kutatás: My hero’s/actor’s life and lifestyle
- Szerepjátékok:
- Interjú kedvenc hősöddel/színészeddel az életéről és családjáról
- Ismerkedés egy új osztálytárssal – kérdések és feleletek

Témakör: Public matters
Javasolt óraszám: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a közéleti tématartományban megért egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget;
- a közéleti tématartományban létrehoz egyszerű, többnyire ismert nyelvi elemeket tartalmazó célnyelvi szöveget, tanult és begyakorolt nyelvi eszközökkel;
- a közéleti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a közéletben és a szolgáltatásokban résztvevő személyek, (pl. clerk, guide, waiter, ticket officer, tourist)
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural institutions, restaurants, national and international attractions/sights, city life/country life
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: cultural events, ways of entertainment
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: giving directions, giving information

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, travelling, national and international tourism
- A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- poszter: térképkészítés a környékről, üzletekről, látványosságokról, majd ezt felhasználva páros feladat az útbaigazítás gyakorlására
- prospektus, reklám készítése - csoportverseny - (étterem, mozi, színház, látványosság) - melyik a leghatásosabb reklám?
- projektmunka csoportban (társasjáték készítése és játszása):
- 'What do you know about…?' (The moon, The Pacific Ocean, Crocodiles, Tokio, Jazz music stb.) - egyszerű válasszal lehet továbblépni.
- 'What can you find' (in London, in Budapest, in Paris, in New York, in your home town stb.) - egy nevezetességgel lehet továbblépni.
- kiselőadás, internetes kutatómunka: az Egyesült Királyság bemutatása
- quiz játék a célnyelvi országokról és hazánkról
- színi előadás: egy ismert mese közös elolvasása és dramatizálása
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése
- leggyakoribb szórakozási formák a csoportban, (tv, olvasás, internet, sport stb.)

Témakör: Topics concerning classroom activities
Javasolt óraszám: 18 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématartományokhoz tartozó témákban;
- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során;
- egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak, vagy fordulatok ismétlését vagy betűzését kéri.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a játék céljainak megfelelően alkalmazza;

- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tantestület (school staff)
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: afternoon activities, school festivals, school traditions, events, extracurricular opportunities for language learning/use of language
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, social events, hagyományőrzés (keeping traditions)
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: tudás (knowledge), nyelvtanulási célok (language learning targets)
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka: - egyéni vagy csoportos
- iskolai szokások, napirend, órarend
- iskolai szabályok
- iskolai öltözködés Magyarországon és a célnyelvi országokban
- tantárgyak összehasonlítása a két országban, iskolai időbeosztás összehasonlítása, tanórán kívüli tevékenységek összehasonlítása
- scrapbook/poszter: (’kiállítás’ az osztályterem falain)
- iskolánk bemutatása
- kedvenc tanárom bemutatása
- kedvenc iskolai helyem bemutatása
- kérdőív készítése:
- kedvenc tantárgyak, ki miben érzi jónak / kevésbé jónak magát – szóbeli összesítés
- kutatómunka: szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása
- csoportos feladat:
- szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
- mi mindent csinál az ideális nyelvtanuló idegen nyelven?
- Iskolai versenyek:
- olvasási verseny – Ki tud egy év alatt 10 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?
- verslánc– egyszerű célnyelvi gyerekversekből
- ’Use of English’ – Tanulmányi verseny korosztályi célnyelvi követelményekből

Témakör: Cross-curricular topics and activities
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Alapvető szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- internetes kutató- és projektmunka:
- településem történetének, földrajzának, élővilágának bemutatása
- kedvenc dal feldolgozása (pl. kérdésekkel, vizuális eszközökkel)
- egyéni projektmunka:
- Melyik tantárgyban segített idegennyelv tudásom és hogyan?
- csoportos projekt: társasjáték készítése és játszása – fókuszban egy-egy tantárgy
- pl. földrajz – Nevezz meg hármat…' (rivers in Hungary, hills near Budapest, towns in England, lakes in Hungary, cities in America stb…)

Témakör: English and language learning
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- ismeri a célnyelv főbb jellemzőit;
- értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- követi a célnyelvi normához illeszkedő kiejtést és intonációt a tanult nyelvi elemekben;
- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- megold játékos és változatos írásbeli feladatokat rövid szövegek szintjén.
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez társaival párban és csoportban együttműködik;
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: nyelvi készségek (language skills, language learning, languages)
- Az anyanyelv és a célnyelv közötti legalapvetőbb kiejtési/helyesírási különbségek felismerése
- Az angol nyelv betű- és jelkészletének alkalmazása
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- Az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmak felismerése, akár a tanórán kívül is, digitális csatornákon is
- Alapszintű nyelvtanulási stratégiák használata

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- memóriafogas
- tanulókártyák
- Nyelvtanulási típusok, stratégiák feltérképezése kérdőívvel
- közös pop zenehallgatás – pl. 'gapfill' munkalappal
- filmnézés a célnyelven
- a film egy-két jelenetének dramatizálása és eljátszása
- könnyített olvasmányok otthoni elolvasása (évente 1-2), és rövid, kedvébresztő beszámoló készítése az osztálytársak számára
- csoportos projekt:
- társasjáték készítése pl. 'Use the word' (minden kockán egy szó, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj)
- betűzés játékosan (betűzd a szót, a többiek írják le)
- keresztrejtvény készítése – a megoldás a padtárs feladata
- játékos diktálási feladatok
- 'Running dictation'
- 'Chinese whispers'
- egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás)

Témakör: Intercultural topics
Javasolt óraszám: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Főbb célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete, összehasonlítása alapvető hazai szokásainkkal
- Célnyelvi országok főbb országismereti jellemzőinek ismerete
- Hazánk főbb országismereti jellemzőinek ismerete célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó alapvető tanult nyelvi elemek alkalmazása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- az Egyesült Királyság megismerése hagyományos és digitális kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén:
- az angol iskolák jellemzői, napirend
- tipikus angol ház, lakás
- mindennapi szokások
- ünnepek a családban
- állattartási szokások, kedvenc állatok
- angol nyaralási szokások
- angol időjárás
- az Egyesült Királyság tájegységei, országrészei
- angol étkezési szokások, tipikus ételek

- olvasott szövegértés fejlesztése: az Amerikai Egyesült Államok – jellemző adatok, alapvető tudnivalók
- projektmunka csoportban (plakát készítése):
- hazánk és az Egyesült Királyság összehasonlítása számokban, ill. képekkel illusztrálva –hasonlóságok, különbségek bemutatása- (kultúra, étkezés, hagyományok, időjárás, ruházat, történelem stb.)

Témakör: Current topics
Javasolt óraszám: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése célnyelven.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka:
    - aktuális hírek feldolgozása vizuális eszközökkel (rajz készítése, képek gyűjtése)
    - képaláírások megfogalmazása
    - időjárásjelentés
    - Egy izgalmas sportesemény megtekintése az angol nyelvű híradóban (pl. úszó VB)
    - szógyűjtés az esemény témájával kapcsolatban
    - lenémított film tanulói kommentárral
- szerepjáték:
    - interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel

Témakör: Entertainment and playful learning
Javasolt óraszám: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára
- Célnyelvi társasjátékok készítése és használata
- Részvétel játékos nyelvi tevékenységekben, drámajátékokban.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- nyelvi és egyéb hagyományos játékok: Scrabble, Activity, Ország-város, 'Találd ki, ki vagyok', Barkochba, kártyajátékok
- társasjáték készítése az aktuális tananyaghoz
- projektmunka, prezentáció:
- kedvenc dalom/együttesem/filmem/színészem/animációs filmszereplőm/játékom bemutatása
- egy kisfilm/rajzfilm megtekintése
- közösen választott dal, képregény, film, órai feldolgozása

Témakör: Gaining and sharing knowledge
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;
- találkozik az érdeklődésének megfelelő, akár autentikus szövegekkel elektronikus/digitális csatornákon, tanórán kívül is;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Egyszerű, releváns információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven
- A tanult témákhoz kapcsolódó angol nyelvű, egyszerű információ megszerzése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- csoportchat: közös online csoport létrehozása, rendszeres használata rövid angol nyelvű véleményekkel hozzászólásokkal
- projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából
- scrapbook/poszter készítése az aktuális tananyaghoz
- IKT eszközökkel elkészített és segített prezentáció

ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTOK:

- minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.
- az osztályozás a tanévben bevezetett új értékeli számítás szerint fog zajlani (SNI, BTMN)

ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTOK:

- önértékelés

- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

7. évfolyam

E nevelési-oktatási szakasz fő célja, hogy a nyelvi készségek további fejlesztése révén a tanuló eljusson a KER szerinti A2 nyelvi szintre. A megvalósítás az életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével összhangban kell, hogy történjen, és lehetőség szerint vegye figyelembe a tantárgyak közötti kapcsolódási pontokat is. A 7. évfolyamon tovább folytatódik a nyelvi ismeretek és a szókincs bővítése, valamint a nyelvtani ismeretek funkcionális szemléletű elsajátítása. A szakasz végére a tanuló az ismert nyelvi eszközök segítségével többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is. Felhasználja a tanult nyelvi elemeket és kommunikációs stratégiákat egyéni írásbeli és szóbeli közléseiben, valamint közvetíteni is tud az élő idegen nyelven.

Az angol nyelv tanításának egy lényeges területe a 7. évfolyamon a szövegértés további fejlesztése, az autentikus szövegekkel való munka tudatosítása. A szókincs és a nyelvtani ismeretek közvetítése szövegek révén, szövegkörnyezetbe ágyazva történik. Nagy hangsúlyt kap a felfedező tanulás, melynek során a tanuló önállóan, a nyelvtanulási stratégiák egyre bővülő tárával és azok egyre tudatosabb használatával fedezi fel a szöveg tartalmát, valamint a nyelvi eszközök jelentését és szabályszerűségeiket. A szélesebb körű nyelvtanulási, illetve nyelvhasználati stratégiák és azok tudatos használata tovább segítik a nyelvtanulót az önálló nyelvtanulóvá válásban és képessé teszik őt arra, hogy mindezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciái további fejlesztésére. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a nyelvtanuló egyre több szövegtípussal ismerkedik meg, bővíti a szövegfajtákkal kapcsolatos ismereteit, és egyre inkább alkalmazza idegen nyelven az életkorának és érdeklődésének megfelelő digitális műfajok főbb jellemzőit is.

A nyelvtanulónak a motiváció fenntartása és erősítése érdekében továbbra is biztosítani kell a jó hangulatú, önbizalmat növelő és érzelmi biztonságot adó tanulási környezetet, amelyben lehetőség nyílik számára az önértékelés és a társas értékelés alkalmazására is. Motivációját erősítik továbbá a változatos munkaformák, a kihívást jelentő feladatok, a pozitív tanári visszajelzések és megerősítések, valamint a projektek.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a témakörök a korábbi szakaszokhoz képest jelentősen bővülnek, mélyebben és összetettebben kerülnek feldolgozásra, igazodva a nyelvtanulót körülvevő világhoz, mindennapjaihoz, érdeklődéséhez és igényeihez. A feldolgozásra kerülő témák gyakran összhangban állnak más tanulási területek tartalmaival, és lehetővé teszik a nyelvtanuló számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban és árnyaltabban ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, bevonva a digitális eszközöket és mobilalkalmazásokat is. A témakörök feldolgozása során építeni kell a nyelvtanuló előzetes nyelvi tudására, a világról megszerzett ismereteire, valamint a más tantárgyakból megszerzett ismeretekre. Ezek elmélyítését segítik, ha a tanulók többször találkoznak angol nyelvű hírekkel, dokumentumfilmekkel, olyan beszámolókkal, melyek magyar híreket angol nyelven közvetítenek, vagy amelyek angol nyelven Magyarország országismereti jellemzőivel foglalkoznak. A tartalmak meghatározásánál, illetve a témakörök feldolgozásánál figyelembe kell venni a 7. évfolyamon idegen nyelvet tanulóknál egyre inkább megmutatkozó egyéni különbségeket is. Fokozott erőfeszítésre van szükség itt azért, hogy a nyelvtanulási motiváció a továbbtanulás, illetve pályaválasztás irányától függetlenül megmaradjon, és hogy a tanulók tudják, hogy bármilyen szakmai és személyes célt is állítanak maguk elé, a nyelvtudás segíti

majd őket ezek elérésében. Mindez változatos és az egyéni különbségekhez illeszkedő nyelvórai tevékenységekkel és a tanulók érdeklődéséhez illeszkedő nyelvórán túli feladatokkal érhető el.

A kerettanterv minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat is, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevéséődését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek). Az itt javasolt tevékenységi formák csak gondolatébresztő példák, és ellentétben a szókincs és a nyelvi struktúrák, funkciók meghatározásával nem kötelező érvényűek.

Mivel a kereszttantervi tartalmak igazodnak a 7. évfolyamon megjelenő új tudástartalmakhoz (pl. természettudományok, média), a nyelvtanulónak ezen területeken is lehetősége nyílik az ismeretszerzés, tudásmegosztás kiterjesztésére, illetve új kapcsolódási pontok kialakítására az újonnan megjelenő tantárgyakkal.

Ebben a szakaszban kevesebb hangsúly esik az osztálytermi helyzetek gyakorlására. A cél az, hogy segítsük a tanulót abban, hogy megtapasztalhassa, miként tudja a korábban megszerzett nyelvtudását művelődésre, információ-és ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, kapcsolattartásra, kapcsolatok építésére, illetve szórakozásra használni. Osztálytermi helyzeteken kívüli, életszerű szituációk eljátszása (pl. közélet, szórakozás, interkulturális és országismereti témakörökben), valamint ismeretszerzés, tudásmegosztás céljából készített projektek segíthetik-e cél megvalósítását. Ebben a szakaszban a nyelvtanulási stratégiák köre is bővül, így a nyelvtanuló arra is képessé válik, hogy valós nyelvtudását egyre inkább önállóan is fejlessze mind hagyományos, mind digitális csatornákon keresztül.

A nevelési-oktatási szakasz célja, tehát, hogy a tanuló a 7. évfolyam végére elérje a KER szerinti A1.2 nyelvi szintet.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái

Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák

A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák

Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik

az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák
Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák
Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák
A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Módszerek

A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási
környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához.

A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkészség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékosság és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási

folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait. A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

A 7. évfolyamra megfogalmazott kötelező nyelvi funkciók, nyelvi elemek és struktúrák a következők:
Angol nyelvi funkciók (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- megszólítás kifejezése és arra reagálás (Excuse me. Can I help you?)
- bemutatkozás megfogalmazása (Let me introduce myself.)
- személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your favourite subject? It's maths.)
- hogylét iránti érdeklődés és reakció (What's the matter? I feel…)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. Don't worry about it. It doesn't matter.)
- jókívánságok kifejezésekor a reakció megfogalmazása (Thank you, the same to you.)
- telefon felvétele, telefonon való bemutatkozás (XY speaking.)
- megszólítás, elbúcsúzás személyes levélben (Dear John, Best wishes, Love,)

- véleménykérés és arra reagálás (Do you agree? Yes, I do. No, I don't. What's your opinion? In my opinion…, What do you think about …? I think …)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (How do you like it? I think it's…)
- képesség kifejezése (Can you speak French? Are you able to ride a horse? I can understand French. I am unable to ride a horse.)
- szükségesség kifejezése (Do I have to ...? Do I need to …? You must … We have to …)
- lehetőség kifejezése (It may rain. She might visit us.)
- ígéret kifejezése (Will you help me? Don't worry, I will. I promise …)
- szándék, kívánság kifejezése (What would you like to do? Would you like to have a rest? I'd like to see that film.)
- dicséret, kritika kifejezése (It's great. It's a good idea. It's boring.)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's …, It's made of …, It's used for ...)
- visszakérdezés, ismétléskérés kifejezése nem értés esetén (Sorry, what did you say?)
- nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)
- betűzés kérése, betűzés (It spells …)
- felkérés hangosabb, lassúbb beszédre (Could you speak a little more slowly, please? Sorry, that was a bit too fast.)
- öröm, sajnálkozás, bánat kifejezése (Are you happy about it? What do you think of that? How do you feel about it? Great! I'm glad to hear that. I'm so pleased that…, Good for you. I feel so happy for … I'm sorry to hear that. What a pity. Oh, no! Oh, dear! I feel so sorry for …)
- elégedettség, elégedetlenség, bosszúság kifejezése (What do you think of…? Are you pleased with …? Are you happy with …? Are you satisfied with …? That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice. I'm quite satisfied with … I'm quite happy with … I'm quite pleased with … It's not good enough. That wasn't very good.)
- csodálkozás kifejezése (How come? Is he? What a surprise!)
- remény kifejezése (I am looking forward to … I hope …)
- javaslat és arra reagálás (Would you like to come to the cinema? Yes, sure.)
- meghívás és arra reagálás (I'd like to invite you to my party. Thank you, I'm happy to come.)
- információkérés, -adás (When is the next train? What time does the train arrive? Is the boss here? Yes, he is.)
- egyetértés, egyet nem értés (Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? I agree. I don't agree. I don't think so.)
- valaki igazának az elismerése és el nem ismerése (You are right. You are wrong.)
- egymást követő események leírása (What happened? First … then … finally …)
- bizonyosság, bizonytalanság kifejezése (Do you think they will come? They will probably come.)

Angol nyelvi elemek, struktúrák a 7. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.)
- cselekvés, történés kifejezése múlt időben: Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?)
- jövő idejűség kifejezése: 'will' (When will you be fourteen? I'll help you.)
- felszólító mód: Egyes/Többesszám 1. személy (Let's go.)

- birtoklás: birtokos névmások (mine, yours, his, hers, its, ours, theirs)
- birtoklás kifejezése múlt időben: 'have' (I didn't have many friends at school.)
- birtoklás kifejezése jövő időben: 'have' (At the age of 25 I will have a car.)
- időtartam: How long? (How long were you in Spain? For one month.)
- időbeli viszonyok: 'already', 'yet', 'just' (I have already read it. He has not finished it yet. She has just entered the room.)
- minőségi viszonyok: hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (She is the most intelligent of all. Tom's younger than Sue. Mary is more beautiful than Sue.)
- modalitás: engedélykérés 'could', 'may' segédigékkel (Can/could/may I join you?)
- modalitás: tanácsadás 'should/shouldn't' segédigével (You should ask her.)
- modalitás: kötelezettség kifejezése 'have to' segédigével (Did you have to be there?)
- modalitás: tiltás kifejezése 'mustn't' segédigével (You mustn't smoke here.)
- szövegösszetartó eszközök: további kötőszavak (e.g. however)
- feltételesség kifejezése (We'll stay at home if it rains.)
- függő beszéd kifejezése jelen időben (He says he is tired., I don't know where he lives., Tell him to stop it.)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
- az adott tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;
- az adott tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

A 7. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszáma: 105 óra
A témakörök áttekintő táblázata:

	Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
1.	**Personal topics and topics concerning immediate environment and nature**	36
	Public matters	5
3.	**Topics concerning classroom activities**	12
4.	**Cross-curricular topics and activities**	7
5.	**English and language learning**	6
6.	**Intercultural topics**	11
7.	**Current topics**	6
8.	**Entertainment**	12
9.	**Gaining and sharing knowledge**	10
	Összes óraszám:	**105**

Témakör: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature
Javasolt óraszám: 36 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;

- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématartományokban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;
- üzeneteket ír;
- egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével,.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a személyes és környezeti tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ismerősök (acquaintances), rokonok (family relations)
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közvetlen környezet (immediate environment)
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: social relations
- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants

- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természet, települések (settlements)
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természetvédelem (nature protection), állatvédelem (animal protection), keeping pets
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természeti jelenségek, környezetünk védelme, fenntarthatósága
- Személyes és környezethez tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg, (PPT készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása
- tágabb rokoni kapcsolatrendszer, családi ünnepek, szomszédi kapcsolatok
- a lakóhely és környezetének bemutatása
- projektmunka csoportban: üres lakás berendezése és bemutatása
- csoportos projekt: (plakát készítése): Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?
- lakóhelyünkön, otthonunkban
- az iskolában
- városunkban
- okos eszközökkel
- szóbeli mini-prezentáció:
- a mai és a régmúlt mindennapi életének összehasonlítása
- internetes kutatás:
- meddig élnek a különböző kis-kedvencek, illetve egyéb állatok?
- környezetszennyezési problémák
- időjárás okozta katasztrófák
- levél írása egy kellemes/kellemetlen élményről
- kérdőívek elkészítése, kitöltése és írásbeli/szóbeli összegzése:
- családi szokások, hagyományok
- környezetvédelem a szűkebb környezetben
- Szerepjáték:
- interjú kedvenc hősöddel/színészeddel stb.

Témakör: Public matters
Javasolt óraszám: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;
- értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;
- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;
- információt cserél, információt kér, információt ad.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a közéleti tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
- a közéleti tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;
- a közéleti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a közigazgatás és szolgáltatások résztvevői (members of the public sector and civil service), tourists, etc.
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturális és közintézmények, éttermek, szállodák, hazai és külföldi nevezetességek, valamint a városi és vidéki élet helyszínei)
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturális események (cultural events), különböző szórakozások (ways of entertainment)
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közigazgatás, szolgáltatások, idegenvezetés giving directions, giving information,
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services, travelling, national and international tourism
- A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése és átadása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- szerepjátékok – csapatversenyben: melyik a legjobb jelenet?
- gyors étteremben
- utazási irodában
- utcán: útbaigazítás kérése és adása
- 'I'm a Budapest/London tourist guide' – helyi látványosságok bemutatása stb.
- prospektus, reklám készítése - (étterem, mozi, színház, látványosság)
- ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek
- projektmunka csoportban:
- rövid útikönyv készítése
- projektmunka csoportban: film/beszámoló/társasjáték készítése:
- lakóhelyem
- hazánk múltja
- kiselőadás, internetes kutatómunka: a célnyelvi országok rövid bemutatása
- Vitafórum:
- városi és vidéki élet, ki hogyan érvel?
- quiz játék a célnyelvi országokról és hazánkról
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése:
- a legkedveltebb szabadidős tevékenységek a csoportban, (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.), és miért?

Témakör: Topics concerning classroom activities
Javasolt óraszám: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
- aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek- és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
- egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématartományokhoz tartozó témákban;
- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
- felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;
- megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
- összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és/de/vagy);
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: oktatási intézmények (educational institutions)
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying

- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: délutáni foglalkozások (afternoon activities), tanórán kívüli foglalkozások (extracurricular activities), iskolán kívüli lehetőségek a nyelvtanulásra), (extracurricular opportunities for language learning/use of language), school festivals, school traditions, school events
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, professional orientation
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka: (egyéni vagy csoportos)
    - a magyar és az angol iskolarendszer főbb különbségei
    - különleges iskolák Magyarországon és Angliában
    - iskolánk története, hagyományai, osztályunk
    - projektmunka csoportban (fordított tanóra): egy tanóra megtervezése
- internetes kutatás:
    - iskolai szokások, időbeosztás és szabályok országonként
    - szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása
    - scrapbook/poszter készítése:
    - mit szerettem az iskolánkban legjobban
    - iskolai kirándulásaink
    - kedvenc iskolai tantermem bemutatása
    - saját szerepem az osztályban
- kérdőív készítése:
    - Milyen az ideális nyelvtanár?
    - Milyen iskolában szeretnék továbbtanulni?
- csoportos társasjáték készítése:
    - a különböző tantárgyakról
    - szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
    - órai feladatok
    - történetfeldolgozása (pl. igaz/hamis' mondatokkal)
    - történet átalakítás (pl. más személyben, más időben)
    - képleírás, hasonló képeknél a különbség keresése
- évvégi színi előadás: pl. egy ismert musical közös megnézése, közös dramatizálása és előadása
- Iskolai versenyek:
    - olvasási verseny – ki tud egy év alatt 15 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?
    - kiejtési verseny – megadott vers előadása
    - 'Use of English' – tanulmányi verseny korosztályi célnyelvi követelményekből

Témakör: Cross-curricular topics and activities
Javasolt óraszám: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;
- aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból
- Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunka - témák, személyiségek bemutatása
- Hogyan tudom alkalmazni nyelvtudásomat más tárgyak tanulásánál?
- egy szabadon választott téma, mely más tárgy tanulása közben felkeltette az érdeklődésemet
- egy híres tudós élete
- egy angol király élete
- Magyarország történelmének egy érdekes alakja
- célnyelven rövid történet, mese, vers, dal írása
- vaktérképen országok, népek megjelölése, népnevek gyakorlása
- egy könnyített szövegű irodalmi mű elolvasása, értékelése (pl. Robinson Crusoe, David Copperfield)
- csoportos projekt:
- társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl. földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak)

Témakör: English and language learning
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;
- értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
- tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat.
- A tanuló a szövegek létrehozásához nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben;

- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
- tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;
- ismeretlen szavak valószínű jelentését a szöveg összefüggéseinek alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;
- hibáit többnyire észreveszi és javítja;
- társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning, languages
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása
- Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák
- közös popzenehallgatás
- filmnézés a célnyelven
- írásbeli feladat: rövid összefoglaló a filmről, a cselekményt lineárisan összefűzve
- a film egy-két jelenetéhez hangalámondás, feliratozás készítése
- keresztrejtvény készítése a film kulcsszavaival
- kedvenc videóm
- 'osztálykönyvtár' könnyített olvasmányokból és táblázat a falon: ki, melyiket olvasta az év folyamán, és ajánlja-e a társainak. Ki olvasta el a legtöbb könyvet?
- csoportos projekt:
- társasjáték készítése: 'Use the expression' (minden kockán egy szófordulat, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj) pl: Something I really enjoy doing…/One way I am different from everyone else…/My friend knows how to…/I think English classes are…/One animal I wouldn't want to be…/stb.
- betűzésverseny
- Ki tudja leggyorsabban a lebetűzött szavakat helyesen leírni?
- egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás)
- egy irodalmi mű feldolgozása, bemutatása

Témakör: Intercultural topics
Javasolt óraszám: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket
- találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal

- megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel a célnyelven.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete
- Hazai főbb országismereti jellemzők ismerete célnyelven
- Hazai legfontosabb látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
- Projektmunka – egyéni vagy csoportos
- az Egyesült Királyság és Magyarország összehasonlítása hagyományos és digitális kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén:
- az angol és magyar iskolák jellemzői, napirend
- tipikus angol ház, lakás – miért más itthon?
- mindennapi szokások Angliában és Magyarországon – van-e különbség?
- ünnepek a családban (Name day? Christmas Eve? Easter Monday? stb.)
- viselkedésbeli különbségek a két kultúrában (pl. üdvözlés)
- állattartási szokások, kedvenc állatok (’cats’ vs ’dogs’?)
- angol és magyar nyaralási szokások
- angol időjárás – magyar időjárás
- az Egyesült Királyság/Magyarország tájegységei, országrészei
- angol/magyar étkezési szokások, tipikus ételek
- híres helyek a két országban
- Csoportos játék:
    - Ki tud többet az Amerikai Egyesült Államokról – jellemző adatok, alapvető tudnivalók
    - rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése a célnyelvi országokról
    - jellegzetes angolszász ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában
        - pl. Christmas Party
        - pl. Valentines Day

Témakör: Current topics
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;

- megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- ismert hírek angol nyelvű változatának olvasása, meghallgatása, megtekintése (TV híradó)
- szalagcímek és újságcikkek összepárosítása a tanulók érdeklődésének megfelelő témákban
- projektmunka:
- iskolai híradó, híradó, időjárásjelentés készítése a célnyelven
- szerepjáték:
- interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel
- talkshow aktuális témában
- egy saját kulturális élmény bemutatása

Témakör: Entertainment
Javasolt óraszám: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
- értelmez egyszerű, szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt.
- rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;
- üzeneteket ír;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése (irodalom, film, társasjáték)

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunka és bemutató:
- saját szórakozási szokások
- szórakozási szokások a tanulócsoporton belül
- kedvenc kulturális élményem
- egyéni internetes kutatások angolul különböző témákban (filmek, színészek, együttesek stb.)
- dalszövegek feldolgozása, nyelvi érdekességek felfedezése
- olvasási verseny az osztályon belül
- egy választott könnyített olvasmány feldolgozása
- angol tinédzser naplóírási minták megismerése, kipróbálása
- e-mailezés angolul
- közösen választott dal/képregény/film/könyv órai feldolgozása
- 'csoportchat': közös online csoport létrehozása, használata - vélemények, rövid blogok írása

Témakör: Gaining and sharing knowledge
Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;
- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket, dalokat elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre,
- rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;
- felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven
- A tanult témákhoz kapcsolódó releváns angol nyelvű információ megszerzése, tudatos felhasználása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából scrapbook, poszter készítése, prezentáció

ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTOK:

- minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.
- az osztályozás a tanévben bevezetett új értékeli számítás szerint fog zajlani (SNI, BTMN)

ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTOK:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)
- összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

8. évfolyam

E nevelési-oktatási szakasz fő célja, hogy a nyelvi készségek további fejlesztése révén a tanuló eljusson a KER szerinti A2 nyelvi szintre. A megvalósítás az életkori szakaszra megfogalmazott nevelési célokkal és más kulcskompetenciák fejlesztésével összhangban kell, hogy történjen, és lehetőség szerint vegye figyelembe a tantárgyak közötti kapcsolódási pontokat is. A 8. évfolyamon tovább folytatódik a nyelvi ismeretek és a szókincs bővítése, valamint a nyelvtani ismeretek funkcionális szemléletű elsajátítása. A szakasz végére a tanuló az ismert nyelvi eszközök segítségével többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is. Felhasználja a tanult nyelvi elemeket és kommunikációs stratégiákat egyéni írásbeli és szóbeli közléseiben, valamint közvetíteni is tud az élő idegen nyelven.

Az angol nyelv tanításának egy lényeges területe a 8. évfolyamon a szövegértés további fejlesztése, az autentikus szövegekkel való munka tudatosítása. A szókincs és a nyelvtani ismeretek közvetítése szövegek révén, szövegkörnyezetbe ágyazva történik. Nagy hangsúlyt kap a felfedező tanulás, melynek során a tanuló önállóan, a nyelvtanulási stratégiák egyre bővülő tárával és azok egyre tudatosabb használatával fedezi fel a szöveg tartalmát, valamint a nyelvi eszközök jelentését és szabályszerűségeiket. A szélesebb körű nyelvtanulási, illetve nyelvhasználati stratégiák és azok tudatos használata tovább segítik a nyelvtanulót az önálló nyelvtanulóvá válásban és képessé teszik őt arra, hogy mindezeket más tanulási területeken is alkalmazza kompetenciái további fejlesztésére. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a nyelvtanuló egyre több szövegtípussal ismerkedik meg, bővíti a szövegfajtákkal kapcsolatos ismereteit, és egyre inkább alkalmazza idegen nyelven az életkorának és érdeklődésének megfelelő digitális műfajok főbb jellemzőit is.

A nyelvtanulónak a motiváció fenntartása és erősítése érdekében továbbra is biztosítani kell a jó hangulatú, önbizalmat növelő és érzelmi biztonságot adó tanulási környezetet, amelyben lehetőség nyílik számára az önértékelés és a társas értékelés alkalmazására is. Motivációját erősítik továbbá a változatos munkaformák, a kihívást jelentő feladatok, a pozitív tanári visszajelzések és megerősítések, valamint a projektek.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a témakörök a korábbi szakaszokhoz képest jelentősen bővülnek, mélyebben és összetettebben kerülnek feldolgozásra, igazodva a nyelvtanulót körülvevő világhoz, mindennapjaihoz, érdeklődéséhez és igényeihez. A feldolgozásra kerülő témák gyakran összhangban állnak más tanulási területek tartalmaival, és lehetővé teszik a nyelvtanuló számára, hogy a nyelv eszközével alaposabban és árnyaltabban

ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, bevonva a digitális eszközöket és mobilalkalmazásokat is. A témakörök feldolgozása során építeni kell a nyelvtanuló előzetes nyelvi tudására, a világról megszerzett ismereteire, valamint a más tantárgyakból megszerzett ismeretekre. Ezek elmélyítését segítik, ha a tanulók többször találkoznak angol nyelvű hírekkel, dokumentumfilmekkel, olyan beszámolókkal, melyek magyar híreket angol nyelven közvetítenek, vagy amelyek angol nyelven Magyarország országismereti jellemzőivel foglalkoznak. A tartalmak meghatározásánál, illetve a témakörök feldolgozásánál figyelembe kell venni a 8. évfolyamon idegen nyelvet tanulóknál egyre inkább megmutatkozó egyéni különbségeket is. Fokozott erőfeszítésre van szükség itt azért, hogy a nyelvtanulási motiváció a továbbtanulás, illetve pályaválasztás irányától függetlenül megmaradjon, és hogy a tanulók tudják, hogy bármilyen szakmai és személyes célt is állítanak maguk elé, a nyelvtudás segíti majd őket ezek elérésében. Mindez változatos és az egyéni különbségekhez illeszkedő nyelvórai tevékenységekkel és a tanulók érdeklődéséhez illeszkedő nyelvórán túli feladatokkal érhető el.

A kerettanterv minden egyes témakörhöz javasol tevékenységi formákat is, melyek segíthetik a témakörhöz tartozó szókincs, illetve nyelvi struktúrák bevéséődését. A motiváció állandó ébrentartása érdekében mindig érdemes az ilyen jellegű feladatokat a tanulók szemszögéből nézve négy szempont szerint megvizsgálni: fontosnak érzik-e (pl. fejleszti-e a kommunikációjukat), szeretik-e az ilyen típusú feladatot (pl. csoportfeladat, egyéni projekt), érdekesnek találják-e (pl. ad-e, igényel-e új információt), illetve szórakoztatónak találják-e (pl. játékok, versenyek). Az itt javasolt tevékenységi formák csak gondolatébresztő példák, és ellentétben a szókincs és a nyelvi struktúrák, funkciók meghatározásával nem kötelező érvényűek.

Mivel a kereszttantervi tartalmak igazodnak a 7. évfolyamon megjelenő új tudástartalmakhoz (pl. természettudományok, média), a nyelvtanulónak ezen területeken is lehetősége nyílik az ismeretszerzés, tudásmegosztás kiterjesztésére, illetve új kapcsolódási pontok kialakítására az újonnan megjelenő tantárgyakkal.

Ebben a szakaszban kevesebb hangsúly esik az osztálytermi helyzetek gyakorlására. A cél az, hogy segítsük a tanulót abban, hogy megtapasztalhassa, miként tudja a korábban megszerzett nyelvtudását művelődésre, információ-és ismeretszerzésre, tudásmegosztásra, kapcsolattartásra, kapcsolatok építésére, illetve szórakozásra használni. Osztálytermi helyzeteken kívüli, életszerű szituációk eljátszása (pl. közélet, szórakozás, interkulturális és országismereti témakörökben), valamint ismeretszerzés, tudásmegosztás céljából készített projektek segíthetik-e cél megvalósítását. Ebben a szakaszban a nyelvtanulási stratégiák köre is bővül, így a nyelvtanuló arra is képessé válik, hogy valós nyelvtudását egyre inkább önállóan is fejlessze mind hagyományos, mind digitális csatornákon keresztül.

A nevelési-oktatási szakasz célja, tehát, hogy a tanuló a 8. évfolyam végére elérje a KER szerinti A2 nyelvi szintet.

Kapcsolódás a kompetenciákhoz

A tanulás kompetenciái

Az idegen nyelvek tanulása során fejlődik a tanuló memóriája, a korábban tanult elemek felidézését és rendszerezését igénylő tanulási teljesítménye. A tanuló megtanulja a hibákra történő visszajelzések elfogadását, a hibák kijavításának szükségességét, valamint képessé válik saját és társai fejlődésének értékelésére. A tanórán kívüli nyelvtanulási lehetőségek felismerésével és kihasználásával is készül az egész életen át tartó tanulásra. Az önálló nyelvtanulásra való felkészülés a tanulási folyamat aktív résztvevőivé teszi.

A kommunikációs kompetenciák

A nyelvórai tevékenységek képessé teszik a tanulót arra, hogy az élő idegen nyelven árnyaltan fejezze ki, objektíven támassza alá, szemléltesse gondolatait, hallgassa meg társait, társaival közösen hozzon döntéseket, formáljon véleményt, információt és tudást osszon meg. Képekre, ábrákra, hanganyagokra, szövegekre idegen nyelven utal, azokra vonatkozóan véleményt fogalmaz meg és állást foglal, s ezeket felhasználva, párban vagy csoportban, további kommunikációs feladatokat old meg. Nyelvtudását személyes és online nyelvi érintkezésben kapcsolatépítésre használja fel.

A digitális kompetenciák
Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló úgy használja a digitális eszközöket, forrásokat és mobiltelefonos applikációkat, hogy a célnyelv jellemző kifejezéseit és pragmatikáját megfelelően alkalmazza, valamint saját fejlődését és tanulását támogassa. Ezzel lehetővé válik az idegen nyelvű szövegalkotás, szövegértés és nyelvi interakciók fejlesztése digitális felületeken és eszközök használatával.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák
Az idegen nyelv tanulása során a tanulónak több szempontból fejlődik a gondolkodása, mely során egyre több nyelvi elemet képes felismerni, felidézni, az egymásra épülő elemeket logikusan elrendezni és alkalmazni. A feldolgozott témák hatására mérlegelő gondolkodása és problémamegoldó készsége, a nyelvek közötti kódváltást lehetővé tevő kognitív képességei is fejlődnek. Nyelvtudása növeli az információszerzési és tudásmegosztási lehetőségeit.

A személyes és társas kompetenciák
Az idegen nyelvek tanulása során a tanuló nyitottá válik más kultúrák, más szokások iránt, mely a mindennapi életben növelheti toleranciáját. A társas kompetenciák fejlődéséhez hozzájárulnak a nyelvórákon gyakran párban vagy csoportban végzett feladatok, valamint egyéb, kooperáción alapuló tanulási tevékenységek is, melyek során fejlődik együttműködési készsége, kitartása, cél- és feladattudata. A nyelvtudás növeli a tanulók önbizalmát, önbecsülését, valamint fejleszti más nemzetek tagjaihoz, kultúrájához és az idegen, ismeretlen világokhoz való viszonyát.

A kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
Az idegen nyelv tanulása során a tanuló nyitottá válik a saját országa, nemzete és más népek történelmére, kultúrája közötti eltérésekre, elfogadja a különbségeket, magabiztosságát az anyanyelvi kötődés és az a mérlegelő, toleráns gondolkodásmód határozza meg, amely teret ad a kreatív, alkotó jellegű önkifejezésnek. A korszerű nyelvtanítás szükségszerűen magában foglalja a tanuló életkorának megfelelő alkotó tevékenységeket és az alkotással kapcsolatos tartalmakat.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák
A kompetencia fejlesztése valós nyelvi célok és helyzetek idegen nyelven történő leképezésével valósul meg. Egy nyelvi feladat megoldása közben a tanuló együttműködik, hagyományos és digitális forrásokat használ, kommunikál, problémát vitat meg, döntéseket hoz, ezekről beszámol.

Módszerek
A szelíd nyelvi nevelés élményalapú, tevékenységközpontú és a nyelvelsajátítást helyezi a középpontba. A bevezető szakasz természetes velejárója lehet a csendes, vagy megfigyelő időszak. Az irányító, pozitív tanári attitűd, valamint a vidám, stresszmentes, motiváló tanulási

környezet hozzájárul ennek az érzelmi szűrőnek a feloldásához, így a nyelvtudás aktiválásához. Az idegen nyelv tanulásának kezdeti szakaszában még inkább igaz, hogy a hangsúly a kommunikatív értéken kell, hogy legyen a nyelvi pontossággal szemben. Ebben az életkorban a gyermekbarát, vizuális elemekben gazdag tanulási környezet alapfeltétele a tanulói érdeklődés felkeltésének. Az idegen nyelvi órákon a tanuló életkori sajátosságainak és fejlettségi szintjének megfelelő, érdekes, változatos, értelmes és kihívást jelentő tevékenységek által kerül közel a nyelv elsajátításához.

A korosztály sajátosságainak megfelelően a beszédértés és a beszédkészség fejlesztésén van a hangsúly, mely segíti, megteremti a helyes kiejtés alapjait is. Minden esetben kontextusba ágyazva, konkrét beszédhelyzetek során javasolt feldolgozni a nyelvi tartalmakat. Fontos, hogy a nyelvtanuló a kooperatív tanulási folyamat aktív résztvevője legyen. Az órákat ebben a pedagógiai szakaszban a játékosság és a változatos munkaformák jellemzik. A tanulási folyamatban kiemelt szerepet kap a rendszeres ismétlés, valamint állandó kapcsolat építése az új és a már korábban megszerzett tudás között. A tanulás tartalmát, tananyagait a nyelvtanuló igényeinek és egyéni különbségeinek megfelelően kell folyamatosan újragondolni, minél inkább szem előtt tartva a 21. század elvárásait. A nyelvtanulás ebben a képzési szakaszban is szorosan kapcsolódik egyéb tudásterületekhez, ezzel is tudatosítva a tanulóban azt, hogy a nyelvtudás nem önmagáért való cél, hanem eszköz a világ megismerésére és egyéni céljai elérésére. Az alsó tagozaton a nyelvi tartalmak és tevékenységek leginkább a művészeti, alkotást és mozgást igénylő tanulásterületekhez, illetve a nem tanórához köthető rendezvényekhez, ünnepekhez, szabadidős programokhoz kötődhetnek.

A diák aktív, önálló nyelvtanulóvá nevelése elengedhetetlen feltétele az élethosszig tartó tanulás megalapozásának. Fejlesztéséhez szükség van a tanulási stratégiák elsajátítására, az önálló tanulás módszereinek megismerésére, valamint az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére. A tanulók együttműködése, a kooperatív munkaformák, valamint a projektmunkák fejlesztik a probléma- és folyamatközpontú gondolkodást, és általában a célnyelven folytatott kommunikációt. Feltétlenül szükséges ezen túl az is, hogy a tanulók a digitális tartalmak felhasználásához útbaigazítást kapjanak. Az egyéni tanulási különbségek kiegyenlítése miatt pedig elengedhetetlen, hogy az iskolai oktatásban a nyelvtanulás továbbra is csoportbontásban, minél kisebb létszámmal történjen.

Az adott nyelvet használó emberek és kultúrák megismerésével a nyelvtanuló nyitottabbá, érdeklődőbbé és tájékozottabbá válik, érzelemvilága és gondolkodása fejlődik. Az idegen nyelv tanulása során, valamint az iskolán kívüli tevékenységek által a nyelvtanuló részesévé válhat az adott kultúráknak, kapcsolatot teremthet a célnyelven beszélőkkel, összehasonlíthatja saját kulturális szokásait más kultúrákkal. Az ismeretszerzésben segíthetnek a célnyelvi országokról szóló olvasmányok vagy filmek, vagy a rendszeres idegen nyelvi projekt feladatok, melyet a tanuló akár egyénileg, akár csoportosan készíthet el.

A nyelvtanulás során a valódi kommunikációs szituációknak és a valós nyelvi cselekvéseknek az alapja az idegen nyelvű hiteles szöveg mely a nyelvtanuló számára tartalmi és nyelvi szempontból is illeszkedik életkorához és érdeklődéséhez. A jól megválasztott, autentikus tananyag nagy segítség tanárnak és tanulónak egyaránt, és a tanulási folyamat sikeressége szempontjából meghatározó. A nyelvtanulónak képessé kell válnia arra, hogy a szövegeket megértse, illetve az azokban szereplő nyelvi és egyéb információkat fel tudja használni saját tanulási céljainak megvalósítására támaszkodva az anyanyelvén vagy egyéb tanulásterületen megszerzett tudására. Hangsúlyos szerepe van emellett a nyelvi eszközök funkcionalitásának, melyek ezekben az autentikus tananyagokban nem különálló egységekként, hanem kontextusba ágyazva jelennek meg.

A 8. évfolyamra megfogalmazott kötelező nyelvi funkciók, nyelvi elemek és struktúrák a következők:

Angol nyelvi funkciók (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- megszólítás kifejezése és arra reagálás (Excuse me. Can I help you?)
- bemutatkozás megfogalmazása (Let me introduce myself.)
- személyre vonatkozó információkérés, információadás (What's your favourite subject? It's maths.)
- hogylét iránti érdeklődés és reakció (What's the matter? I feel…)
- bocsánatkérésre történő reakció megfogalmazása (That's OK. Don't worry about it. It doesn't matter.)
- jókívánságok kifejezésekor a reakció megfogalmazása (Thank you, the same to you.)
- telefon felvétele, telefonon való bemutatkozás (XY speaking.)
- megszólítás, elbúcsúzás személyes levélben (Dear John, Best wishes, Love,)
- véleménykérés és arra reagálás (Do you agree? Yes, I do. No, I don't. What's your opinion? In my opinion…, What do you think about …? I think …)
- tetszés, illetve nem tetszés kifejezése (How do you like it? I think it's…)
- képesség kifejezése (Can you speak French? Are you able to ride a horse? I can understand French. I am unable to ride a horse.)
- szükségesség kifejezése (Do I have to ...? Do I need to …? You must … We have to …)
- lehetőség kifejezése (It may rain. She might visit us.)
- ígéret kifejezése (Will you help me? Don't worry, I will. I promise …)
- szándék, kívánság kifejezése (What would you like to do? Would you like to have a rest? I'd like to see that film.)
- dicséret, kritika kifejezése (It's great. It's a good idea. It's boring.)
- dolgok, személyek megnevezése, rövid/egyszerű jellemzése (What is this? What is it like? It's …, It's made of …, It's used for ...)
- visszakérdezés, ismétléskérés kifejezése nem értés esetén (Sorry, what did you say?)
- nem értés, magyarázatkérés, magyarázat értésének ellenőrzése (Could you understand me? Is it clear? Sorry, what does that mean?)
- betűzés kérése, betűzés (It spells …)
- felkérés hangosabb, lassúbb beszédre (Could you speak a little more slowly, please? Sorry, that was a bit too fast.)
- öröm, sajnálkozás, bánat kifejezése (Are you happy about it? What do you think of that? How do you feel about it? Great! I'm glad to hear that. I'm so pleased that…, Good for you. I feel so happy for … I'm sorry to hear that. What a pity. Oh, no! Oh, dear! I feel so sorry for …)
- elégedettség, elégedetlenség, bosszúság kifejezése (What do you think of…? Are you pleased with …? Are you happy with …? Are you satisfied with …? That's fine/nice/not bad. That was fine/good/ nice. I'm quite satisfied with … I'm quite happy with … I'm quite pleased with … It's not good enough. That wasn't very good.)
- csodálkozás kifejezése (How come? Is he? What a surprise!)
- remény kifejezése (I am looking forward to … I hope …)
- javaslat és arra reagálás (Would you like to come to the cinema? Yes, sure.)
- meghívás és arra reagálás (I'd like to invite you to my party. Thank you, I'm happy to come.)
- információkérés, -adás (When is the next train? What time does the train arrive? Is the boss here? Yes, he is.)
- egyetértés, egyet nem értés (Do you agree? What's your opinion? How do you feel about it? I agree. I don't agree. I don't think so.)
- valaki igazának az elismerése és el nem ismerése (You are right. You are wrong.)

- egymást követő események leírása (What happened? First … then … finally …)
- bizonyosság, bizonytalanság kifejezése (Do you think they will come? They will probably come.)

Angol nyelvi elemek, struktúrák a 8. évfolyamra (a zárójelben olvasható angol nyelvű kifejezések példák):

- Present Perfect Simple (Have you done your room? I haven't finished it yet.)
- cselekvés, történés kifejezése múlt időben: Past Simple (I ate bread for breakfast. I didn't see the film. Did you visit Joe?)
- jövő idejűség kifejezése: 'will' (When will you be fourteen? I'll help you.)
- felszólító mód: Egyes/Többesszám 1. személy (Let's go.)
- birtoklás: birtokos névmások (mine, yours, his, hers, its, ours, theirs)
- birtoklás kifejezése múlt időben: 'have' (I didn't have many friends at school.)
- birtoklás kifejezése jövő időben: 'have' (At the age of 25 I will have a car.)
- időtartam: How long? (How long were you in Spain? For one month.)
- időbeli viszonyok: 'already', 'yet', 'just' (I have already read it. He has not finished it yet. She has just entered the room.)
- minőségi viszonyok: hosszabb melléknevek fokozása, összehasonlítás (She is the most intelligent of all. Tom's younger than Sue. Mary is more beautiful than Sue.)
- modalitás: engedélykérés 'could', 'may' segédigékkel (Can/could/may I join you?)
- modalitás: tanácsadás 'should/shouldn't' segédigével (You should ask her.)
- modalitás: kötelezettség kifejezése 'have to' segédigével (Did you have to be there?)
- modalitás: tiltás kifejezése 'mustn't' segédigével (You mustn't smoke here.)
- szövegösszetartó eszközök: további kötőszavak (e.g. however)
- feltételesség kifejezése (We'll stay at home if it rains.)
- függő beszéd kifejezése jelen időben (He says he is tired., I don't know where he lives., Tell him to stop it.)

Az egyes témakörök tanulási eredményeként a tanuló:

- az adott tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
- az adott tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;
- az adott tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

A 8. évfolyamon az angol nyelv tantárgy alapóraszáma: 105 óra
A témakörök áttekintő táblázata:

	Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
1.	**Personal topics and topics concerning immediate environment and nature**	36
	Public matters	5
3.	**Topics concerning classroom activities**	11
4.	**Cross-curricular topics and activities**	8
5.	**English and language learning**	7
6.	**Intercultural topics**	11
7.	**Current topics**	7
8.	**Entertainment**	11
9.	**Gaining and sharing knowledge**	9

	Összes óraszám:	**105**

Témakör: Personal topics and topics concerning immediate environment and nature
Javasolt óraszám: 36 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- elmesél rövid, személyes történetet egyszerű nyelvi eszközökkel, önállóan, a cselekményt lineárisan összefűzve;
- rövid, egyszerű, összefüggő szövegeket ír a tanult nyelvi szerkezetek felhasználásával az ismert szövegtípusokban, az ajánlott tématartományokban;
- értelmez életkorának megfelelő nyelvi helyzeteket hallott szöveg alapján;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- kommunikációt kezdeményez egyszerű hétköznapi témában, a beszélgetést követi, egyszerű, nyelvi eszközökkel fenntartja és lezárja;
- az életkorának megfelelő mindennapi helyzetekben a tanult nyelvi eszközökkel megfogalmazott kérdéseket tesz fel, és válaszol a hozzá intézett kérdésekre;
- véleményét, gondolatait, érzéseit egyre magabiztosabban fejezi ki a tanult nyelvi eszközökkel;
- a tanult nyelvi elemeket többnyire megfelelően használja, beszédszándékainak megfelelően, egyszerű spontán helyzetekben;
- váratlan, előre nem kiszámítható eseményekre, jelenségekre és történésekre is reagál egyszerű célnyelvi eszközökkel, személyes vagy online interakciókban;
- üzeneteket ír;
- egyszerűen megfogalmazza személyes véleményét, másoktól véleményük kifejtését kéri, és arra reagál, elismeri vagy cáfolja mások állítását, kifejezi egyetértését vagy egyet nem értését;
- kifejez tetszést, nem tetszést, akaratot, kívánságot, tudást és nem tudást, szándékot;
- kifejez kérést, javaslatot, meghívást, kínálást és ezekre reagálást;
- kifejez alapvető érzéseket, például örömöt, sajnálkozást, bánatot, elégedettséget, elégedetlenséget;
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
- megoszt alapvető személyes információkat magáról egyszerű nyelvi elemekkel;
- ismerős és gyakori alapvető helyzetekben, akár telefonon vagy digitális csatornákon is, többnyire helyesen és érthetően fejezi ki magát az ismert nyelvi eszközök segítségével,.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a személyes és környezeti tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;
- a személyes és környezeti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: ismerősök (acquaintances), rokonok (family relations)
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közvetlen környezet (immediate environment)

- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: parts of the house/flat, furnishings, appliances
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: holidays
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: social relations
- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: animals, plants
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természet, települések (settlements)
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természetvédelem (nature protection), állatvédelem (animal protection), keeping pets
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: természeti jelenségek, környezetünk védelme, fenntarthatósága
- Személyes és környezethez tartozó információk átadása
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő mindennapi nyelvi funkciók használata.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka egyénileg, (PPT készítése képekkel és annak szóbeli bemutatása
- tágabb rokoni kapcsolatrendszer, családi ünnepek, szomszédi kapcsolatok
- a lakóhely és környezetének bemutatása
- projektmunka csoportban: üres lakás berendezése és bemutatása
- csoportos projekt: (plakát készítése): Mit teszünk környezetünk védelme érdekében?
- lakóhelyünkön, otthonunkban
- az iskolában
- városunkban
- okos eszközökkel
- szóbeli mini-prezentáció:
- a mai és a régmúlt mindennapi életének összehasonlítása
- internetes kutatás:
- meddig élnek a különböző kis-kedvencek, illetve egyéb állatok?
- környezetszennyezési problémák
- időjárás okozta katasztrófák
- levél írása egy kellemes/kellemetlen élményről
- kérdőívek elkészítése, kitöltése és írásbeli/szóbeli összegzése:
- családi szokások, hagyományok
- környezetvédelem a szűkebb környezetben
- Szerepjáték:
- interjú kedvenc hősöddel/színészeddel stb.

Témakör: Public matters
Javasolt óraszám: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó rövid szöveg tartalmát;
- értelmezi az életkorának megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegekben a beszélők gondolatmenetét;

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- megérti a nem kizárólag ismert nyelvi elemeket tartalmazó rövid írott szöveg tartalmát;
- információt cserél, információt kér, információt ad.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a közéleti tématartományban megért egyszerű célnyelvi szöveget;
- a közéleti tématartományban létrehoz egyszerű célnyelvi szöveget;
- a közéleti tématartományban nyelvi szintjének és életkorának megfelelő interakciót folytat a tanult nyelvi elemek felhasználásával.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: a közigazgatás és szolgáltatások résztvevői (members of the public sector and civil service), tourists, etc.
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturális és közintézmények, éttermek, szállodák, hazai és külföldi nevezetességek, valamint a városi és vidéki élet helyszínei)
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: entrance tickets, forms, brochures
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: kulturális események (cultural events), különböző szórakozások (ways of entertainment)
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: közigazgatás, szolgáltatások, idegenvezetés giving directions, giving information,
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: hobbies, entertainment, culture, services, travelling, national and international tourism
- A közéleti tématartományhoz tartozó egyszerű információk értelmezése és átadása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- szerepjátékok – csapatversenyben: melyik a legjobb jelenet?
- gyors étteremben
- utazási irodában
- utcán: útbaigazítás kérése és adása
- 'I'm a Budapest/London tourist guide' – helyi látványosságok bemutatása stb.
- prospektus, reklám készítése - (étterem, mozi, színház, látványosság)
- ismerkedés a reklámok világával: színek, logók, üzenetek
- projektmunka csoportban:
- rövid útikönyv készítése
- projektmunka csoportban: film/beszámoló/társasjáték készítése:
- lakóhelyem
- hazánk múltja
- kiselőadás, internetes kutatómunka: a célnyelvi országok rövid bemutatása
- Vitafórum:
- városi és vidéki élet, ki hogyan érvel?
- quiz játék a célnyelvi országokról és hazánkról
- kérdőív készítése, kitöltése, kiértékelése:

- a legkedveltebb szabadidős tevékenységek a csoportban, (tv, olvasás, internet, közösségi média, tánc, sport stb.), és miért?

Témakör: Topics concerning classroom activities
Javasolt óraszám: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- megérti a szintjének megfelelő, nonverbális vagy vizuális eszközökkel támogatott célnyelvi óravezetést és utasításokat, kérdéseket;
- aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek- és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában;
- egyre magabiztosabban kapcsolódik be történetek kreatív alakításába, átfogalmazásába;
- felkészülést követően röviden, összefüggően beszél az ajánlott tématartományokhoz tartozó témákban;
- képet jellemez röviden, ismert nyelvi fordulatok segítségével, segítő tanári kérdések alapján;
- változatos, kognitív kihívást jelentő szóbeli és írásbeli feladatokat old meg önállóan vagy kooperatív munkaformában, a tanult nyelvi eszközökkel, szükség szerint tanári segítséggel;
- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- a főbb szövegtípusok jellegzetességeit követi;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő, egyszerű hangzószövegben a tanult nyelvi elemeket;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő hangzó szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és a feladatmegoldás során;
- felismeri a főbb, életkorának megfelelő hangzó szövegtípusokat;
- megkülönbözteti a főbb, életkorának megfelelő írott szövegtípusokat;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- véleményét írásban, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazza, és arról írásban interakciót folytat;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- egyszerű mondatokat összekapcsolva mond el egymást követő eseményekből álló történetet, vagy leírást ad valamilyen témáról;
- összekapcsolja az ismert nyelvi elemeket egyszerű kötőszavakkal (például: és/de/vagy);
- nem értés esetén a meg nem értett kulcsszavak vagy fordulatok magyarázatát kéri vagy visszakérdez;
- alkalmazza az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő írott, nyomtatott vagy digitális alapú szöveget a változatos nyelvórai tevékenységek és feladatmegoldás során.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a tanórán bekapcsolódik az interakciót igénylő nyelvi tevékenységekbe, abban társaival közösen vesz részt, a begyakorolt nyelvi elemeket tanári segítséggel a feladat céljainak megfelelően alkalmazza.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző résztvevőkre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school staff
- A témakörre jellemző helyszínekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: oktatási intézmények (educational institutions)
- A témakörre jellemző tárgyakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: objects used for studying
- A témakörre jellemző eseményekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: délutáni foglalkozások (afternoon activities), tanórán kívüli foglalkozások (extracurricular activities), iskolán kívüli lehetőségek a nyelvtanulásra), (extracurricular opportunities for language learning/use of language), school festivals, school traditions, school events
- A témakörre jellemző tevékenységekre vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: learning, extracurricular use of language, social events, keeping traditions
- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: school subjects, knowledge, language learning targets, professional orientation
- Részvétel tanórai nyelvi fejlesztő tevékenységekben
- Tanult elemek felhasználása a nyelvi célok elérésére
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő írott és hangzó szöveg felhasználása a nyelvi fejlesztő tevékenységek során.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka: (egyéni vagy csoportos)
    - a magyar és az angol iskolarendszer főbb különbségei
    - különleges iskolák Magyarországon és Angliában
    - iskolánk története, hagyományai, osztályunk
    - projektmunka csoportban (fordított tanóra): egy tanóra megtervezése
- internetes kutatás:
    - iskolai szokások, időbeosztás és szabályok országonként
    - szótanulási stratégiák – a különböző módszerek bemutatása
    - scrapbook/poszter készítése:
    - mit szerettem az iskolánkban legjobban
    - iskolai kirándulásaink
    - kedvenc iskolai tantermem bemutatása
    - saját szerepem az osztályban
- kérdőív készítése:
    - Milyen az ideális nyelvtanár?
    - Milyen iskolában szeretnék továbbtanulni?
- csoportos társasjáték készítése:
    - a különböző tantárgyakról
    - szókártyákból mondatalkotás – melyik csoport tudja az összes kártyáját felhasználni?
    - órai feladatok
    - történetfeldolgozása (pl. igaz/hamis' mondatokkal)
    - történet átalakítás (pl. más személyben, más időben)
    - képleírás, hasonló képeknél a különbség keresése
- évvégi színi előadás: pl. egy ismert musical közös megnézése, közös dramatizálása és előadása
- Iskolai versenyek:

- olvasási verseny – ki tud egy év alatt 15 000 szót a könnyített olvasmányok segítségével elolvasni?
- kiejtési verseny – megadott vers előadása
- 'Use of English' – tanulmányi verseny korosztályi célnyelvi követelményekből

Témakör: Cross-curricular topics and activities
Javasolt óraszám: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;
- aktívan részt vesz az életkorának és érdeklődésének megfelelő gyermek-, és ifjúsági irodalmi alkotások közös előadásában.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismer szavakat, szókapcsolatokat a célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő, más tudásterületen megcélzott tartalmakból.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Tanult szavak, szókapcsolatok használata célnyelven a témakörre jellemző, életkorának és érdeklődésének megfelelő tartalmakból
- Más tantárgyakból szerzett ismeretek és előzetes tudás felhasználása célnyelven

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunka - témák, személyiségek bemutatása
- Hogyan tudom alkalmazni nyelvtudásomat más tárgyak tanulásánál?
- egy szabadon választott téma, mely más tárgy tanulása közben felkeltette az érdeklődésemet
- egy híres tudós élete
- egy angol király élete
- Magyarország történelmének egy érdekes alakja
- célnyelven rövid történet, mese, vers, dal írása
- vaktérképen országok, népek megjelölése, népnevek gyakorlása
- egy könnyített szövegű irodalmi mű elolvasása, értékelése (pl. Robinson Crusoe, David Copperfield)
- csoportos projekt:
- társasjáték készítése és játszása - fókuszban egy-egy tantárgy (pl. földrajz, történelem, biológia, művészeti tantárgyak)

Témakör: English and language learning
Javasolt óraszám: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- idegen nyelvi kommunikációjában használja a célnyelv főbb jellemzőit;

- értelmezi és használja az idegen nyelvű írott, olvasott és hallott tartalmakat a tanórán kívül is;
- tudatosan használ alapszintű nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiákat.
- A tanuló a szövegek létrehozásához nyomtatott és/vagy digitális alapú segédeszközt, szótárt használ.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- követi a célnyelvi normához illeszkedő beszédtempót a begyakorolt nyelvi elemekben;
- alkalmazza a tanult nyelvi funkciókat társalgás megkezdéséhez, fenntartásához és befejezéséhez;
- tanult nyelvi eszközökkel és nonverbális elemek segítségével tisztázza mondanivalójának lényegét;
- digitális eszközöket és felületeket is használ nyelvtudása fejlesztésére;
- következetesen alkalmazza a célnyelvi betű- és jelkészletet;
- ismeretlen szavak valószínű jelentését a szöveg összefüggéseinek alapján kikövetkezteti az életkorának és érdeklődésének megfelelő, konkrét, rövid szövegekben;
- egy összetettebb nyelvi feladat, projekt végéig tartó célokat tűz ki magának;
- nyelvtanulási céljainak eléréséhez megtalálja és használja a megfelelő eszközöket;
- nyelvi haladását többnyire fel tudja mérni;
- hibáit többnyire észreveszi és javítja;
- társai haladásának értékelésében segítően részt vesz.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A témakörre jellemző fogalmakra vonatkozó szókincs ismerete célnyelven: language skills, language learning, languages
- A célnyelvre jellemző standardhoz közelítő kiejtés használata
- A célnyelvi betű- és jelkészlet következetes alkalmazása
- Tanult nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák tudatos alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- tanulásmódszertan tudatosan: szótanulási technikák
- közös popzenehallgatás
- filmnézés a célnyelven
- írásbeli feladat: rövid összefoglaló a filmről, a cselekményt lineárisan összefűzve
- a film egy-két jelenetéhez hangalámondás, feliratozás készítése
- keresztrejtvény készítése a film kulcsszavaival
- kedvenc videóm
- 'osztálykönyvtár' könnyített olvasmányokból és táblázat a falon: ki, melyiket olvasta az év folyamán, és ajánlja-e a társainak. Ki olvasta el a legtöbb könyvet?
- csoportos projekt:
- társasjáték készítése: 'Use the expression' (minden kockán egy szófordulat, mondatot kell vele alkotni ahhoz, hogy tovább lépj) pl: Something I really enjoy doing…/One way I am different from everyone else…/My friend knows how to…/I think English classes are…/One animal I wouldn't want to be…/stb.
- betűzésverseny
- Ki tudja leggyorsabban a lebetűzött szavakat helyesen leírni?
- egyszerű nyelvezetű szöveg feldolgozása (illusztráció, előadás)
- egy irodalmi mű feldolgozása, bemutatása

Témakör: Intercultural topics
Javasolt óraszám: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- célnyelvi kommunikációjába beépíti a tanult interkulturális ismereteket
- találkozik célnyelvi országismereti tartalmakkal
- megismerkedik hazánk legfőbb országismereti és történelmi eseményeivel a célnyelven.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megismeri a célnyelvi országok jellemzőit és kulturális sajátosságait
- a célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemeket használja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Célnyelvi kulturális szokások, jellemzők ismerete
- Célnyelvi országok országismereti jellemzőinek ismerete
- Hazai főbb országismereti jellemzők ismerete célnyelven
- Hazai legfontosabb látnivalók, országismereti jellemzők bemutatása célnyelven
- A célnyelvi kultúrákhoz kapcsolódó tanult nyelvi elemek alkalmazása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- Projektmunka – egyéni vagy csoportos
- az Egyesült Királyság és Magyarország összehasonlítása hagyományos és digitális kutatómunka majd órai kiselőadások formájában, az alábbi témakörök mentén:
- az angol és magyar iskolák jellemzői, napirend
- tipikus angol ház, lakás – miért más itthon?
- mindennapi szokások Angliában és Magyarországon – van-e különbség?
- ünnepek a családban (Name day? Christmas Eve? Easter Monday? stb.)
- viselkedésbeli különbségek a két kultúrában (pl. üdvözlés)
- állattartási szokások, kedvenc állatok (’cats’ vs ’dogs’?)
- angol és magyar nyaralási szokások
- angol időjárás – magyar időjárás
- az Egyesült Királyság/Magyarország tájegységei, országrészei
- angol/magyar étkezési szokások, tipikus ételek
- híres helyek a két országban
- Csoportos játék:
    - Ki tud többet az Amerikai Egyesült Államokról – jellemző adatok, alapvető tudnivalók
    - rövid dokumentumfilmek megtekintése, elemzése a célnyelvi országokról
    - jellegzetes angolszász ünnepek megszervezése az osztályban/iskolában
        - pl. Christmas Party

Témakör: Current topics
Javasolt óraszám: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- használja a célnyelvet életkorának és nyelvi szintjének megfelelő aktuális témákban és a hozzájuk tartozó szituációkban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megért és használ szavakat, szókapcsolatokat a célnyelvi, az életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírekkel, eseményekkel kapcsolatban;
- megérti és tájékozódásra használja a célnyelvi, életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi legfőbb hírek, események lényegét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírekre és eseményekre vonatkozó alapvető szókincs megértése és használata célnyelven
- Életkorának és érdeklődésének megfelelő hazai és nemzetközi aktuális hírek és események értelmezése és tájékozódásra való alkalmazása célnyelven.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- ismert hírek angol nyelvű változatának olvasása, meghallgatása, megtekintése (TV híradó)
- szalagcímek és újságcikkek összepárosítása a tanulók érdeklődésének megfelelő témákban
- projektmunka:
- iskolai híradó, híradó, időjárásjelentés készítése a célnyelven
- szerepjáték:
- interjú készítése egy, a hírekben aktuálisan szereplő híres emberrel
- talkshow aktuális témában
- egy saját kulturális élmény bemutatása

Témakör: Entertainment
Javasolt óraszám: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- kiemel, kiszűr konkrét információkat a nyelvi szintjének megfelelő, élőszóban vagy digitális felületen elhangzó szövegből, és azokat összekapcsolja más iskolai vagy iskolán kívül szerzett ismereteivel;
- értelmez egyszerű, szórakoztató és ismeretterjesztő kisfilmeket;
- értelmezi az életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szituációkhoz kapcsolódó, írott szövegekben megjelenő információkat;
- összetett írott instrukciókat értelmez;
- érdeklődése erősödik a célnyelvi irodalmi alkotások iránt.
- rövid szövegek írását igénylő kreatív munkát hoz létre önállóan;
- üzeneteket ír;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre;
- a tanórán kívüli játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmakkal;

- felhasználja a célnyelvet szórakozásra és játékos nyelvtanulásra.
-

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő célnyelvi szórakoztató tartalmak megismerése (irodalom, film, társasjáték)
- Életkornak és nyelvi szintnek megfelelő angol nyelvű szövegek felhasználása szórakozás és játékos nyelvtanulás céljára.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- egyéni projektmunka és bemutató:
- saját szórakozási szokások
- szórakozási szokások a tanulócsoporton belül
- kedvenc kulturális élményem
- egyéni internetes kutatások angolul különböző témákban (filmek, színészek, együttesek stb.)
- dalszövegek feldolgozása, nyelvi érdekességek felfedezése
- olvasási verseny az osztályon belül
- egy választott könnyített olvasmány feldolgozása
- angol tinédzser naplóírási minták megismerése, kipróbálása
- e-mailezés angolul
- közösen választott dal/képregény/film/könyv órai feldolgozása
- 'csoportchat': közös online csoport létrehozása, használata - vélemények, rövid blogok írása

Témakör: Gaining and sharing knowledge
Javasolt óraszám: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- egyénileg vagy társaival együttműködve, szóban, részben szóban vagy írásban projektmunkát, kiselőadást készít, s ezeket IKT-eszközök segítségével is meg tudja valósítani;
- papíralapú vagy IKT-eszközökkel segített írott projektmunkát készít önállóan, vagy kooperatív munkaformákban;
- hallgat az érdeklődésének megfelelő autentikus szövegeket, dalokat elektronikus, digitális csatornákon, tanórán kívül is, szórakozásra vagy ismeretszerzésre;
- a nyomtatott vagy digitális alapú írott szöveget felhasználja szórakozásra és ismeretszerzésre,
- rövid, egyszerű, ismert nyelvi eszközökből álló kiselőadást tart változatos feladatok kapcsán, hagyományos vagy digitális alapú vizuális eszközök támogatásával;
- néhány szóból vagy mondatból álló jegyzetet készít írott szöveg alapján;
- a tanórán kívüli, akár játékos nyelvtanulási lehetőségeket felismeri, és azokat használja.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- találkozik életkorának és nyelvi szintjének megfelelő célnyelvi ismeretterjesztő tartalmakkal;
- felhasználja a célnyelvet ismeretszerzésre;
- felhasználja a célnyelvet tudásmegosztásra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Információ megosztása az ismert nyelvi eszközökkel angol nyelven
- A tanult témákhoz kapcsolódó releváns angol nyelvű információ megszerzése, tudatos felhasználása.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

- projektmunka, kiselőadás, internetes kutatómunka: saját, választott témából scrapbook, poszter készítése, prezentáció

ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTOK:

- minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.
- az osztályozás a tanévben bevezetett új értékeli számítás szerint fog zajlani (SNI, BTMN)

ÉRTÉKELÉSI SZEMPONTOK:

- önértékelés
- tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
- szóbeli értékelés;
- írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
- minősítő-szelektáló (szummatív)

összegző-lezáró értékelés (osztályzás).

Értékelési rendszer:
Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:
Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 33% között	elégtelen	(1)
34% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

A tanuló továbbhaladásának követelményeit az iskola pedagógiai programja tartalmazza. Jelen helyi tanterv javaslata a továbbhaladás feltételeire a 8. osztály végén: a tanuló legyen képes az év végi kimenetet mérésekor a szókincs, beszédkészség, beszédértést és íráskészséget mérő feladatokat legalább 30 %-ban, a nyelvhelyességet 20 %-ban teljesíteni.

Értékelési szempontok: minden készséget, és a nyelvhelyességet külön-külön értékelünk.

Az értékelés módjai:
önértékelés
tanulói értékelés (pár-, csoportmunkában)
szóbeli értékelés;
írásbeli, főleg ösztönző-formáló (formatív) értékelés;
minősítő-szelektáló (szummatív)
összegző-lezáró értékelés, (osztályzás).

V.2.3 Matematika

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

MATEMATIKA
Helyi tantárgyi tanterv

5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*		*Szabadon tervezhető*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés			
5.	4	144			144
6.	4	144			144
7.	3 + 1	97		36	144
8.	3 + 1	97		36	144

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Matematika

5. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma	Helyi tervezés óraszáma	Témakör összes időkerete
Halmazok	5		**5**
Matematikai logika, kombinatorika	5		**5**
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	15		**15**
Alapműveletek természetes számokkal	10	1	**11**
Egész számok; alapműveletek egész számokkal	12	2	**14**
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	12	1	**13**
Alapműveletek közönséges törtekkel	12	2	**14**
Alapműveletek tizedes törtekkel	10	2	**12**
Arányosság, százalékszámítás	0		**0**
Egyszerű szöveges feladatok	10		**10**
A függvény fogalmának előkészítése	0		**0**
Sorozatok	0		**0**
Mérés és mértékegységek	10		
Síkbeli alakzatok	12		**10**
Transzformációk, szerkesztések	5		**5**
Térgeometria	8		**8**
Leíró statisztika	5		**5**
Valószínűség-számítás	5		**5**
ÖSSZESEN:	**136**	**8**	**144**

6. évfolyam:			
Tematikai egység rövid címe	Kerettanterv óraszáma	Helyi tervezés óraszáma	Témakör összes időkerete
Halmazok	5		**5**
Matematikai logika, kombinatorika	5		**5**
Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek	5		**5**
Alapműveletek természetes számokkal	6		**6**
Egész számok; alapműveletek egész számokkal	6		**6**
Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok	6		**6**
Alapműveletek közönséges törtekkel	6		**6**
Alapműveletek tizedes törtekkel	4		**4**
Arányosság, százalékszámítás	20	3	**23**
Egyszerű szöveges feladatok	10	4	**14**
A függvény fogalmának előkészítése	10	**1**	**11**
Sorozatok	8		**8**
Mérés és mértékegységek	6		**6**
Síkbeli alakzatok	6		**6**
Transzformációk, szerkesztések	15		**15**
Térgeometria	8		**8**
Leíró statisztika	5		**5**
Valószínűség-számítás	5		**5**
ÖSSZESEN:	**136**	**8**	**144**

7. évfolyam				
Tematikai egység rövid címe	**Kerettanterv óraszáma**	**Helyi tervezés óraszáma**	**Szabadon tervezhető órakeret óraszáma**	**Témakör összidőkerete**
Halmazok, számhalmazok	5		2	7
Matematikai logika, kombinatorika, gráfok	6		2	8
Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök	8	1	6	15
Arányosság, százalékszámítás	3	2	5	10
Szöveges feladatok előkészítése	12		2	14
Szöveges feladatok	14	2	4	20
A függvény fogalmának előkészítése	7		3	10
Síkbeli alakzatok	13		2	15
Transzformációk, szerkesztések	10	1	5	16
Térgeometria	12		3	15
Leíró statisztika	6		1	7
Valószínűség-számítás	6		1	7
Összes óraszám:	102	6	36	144

8. évfolyam				
Tematikai egység rövid címe	**Kerettanterv óraszáma**	**Helyi tervezés óraszáma**	**Szabadon tervezhető órakeret óraszáma**	**Témakör összidőkerete**
Halmazok, számhalmazok	7		2	9
Matematikai logika, kombinatorika, gráfok	12		2	14
Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök	10		6	16
Arányosság, százalékszámítás	19	1	2	22
Szöveges feladatok előkészítése	4		5	9
Szöveges feladatok	8	2	4	14
A függvény fogalmának előkészítése	5	1	3	9
Síkbeli alakzatok	7		2	9
Transzformációk, szerkesztések	10	2	5	17
Térgeometria	8		3	11
Leíró statisztika	6		1	7
Valószínűség-számítás	6		1	7
Összes óraszám:	102	6	36	144

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

Az alapfokú képzés első – a matematikai alapkészségek kialakítását legfőbb célként megjelölő – nevelési-oktatási szakaszát követően az 5–8. évfolyamon a matematika tanulása-tanítása során a tudástartalmak fokozatosan válnak egyre elvontabbá. A konkrét tárgyi tevékenységekből indulva a képi szemléltetések, ábrázolások mellett megjelennek a szimbolikus modellek. A tanuló a fogalmak, jelenségek elemzése útján eljut azok megértésen alapuló meghatározásához, a definíciók előkészítése során tulajdonságokat, sejtéseket fogalmaz meg, s kialakul a megoldást alátámasztó indoklás igénye, valamint felismeri a matematika kisebb egységeinek belső struktúráját.

A tanítás fő módszere továbbra is a felfedeztetés, a konkrét tevékenységből, játékból, hétköznapi szituációból fakadó indukció. A tanulási tevékenység és problémamegoldás során a tanulót ösztönözni kell egyszerű problémák felfedezésére, megfogalmazására és a mindennapi életből vett szöveges problémák matematikai szempontú értelmezésére. A tanuló konkrét helyzetek megoldására képi és szimbolikus modelleket, stratégiákat alkalmaz és alkot, ezáltal fejlődik problémamegoldó és problémaalkotó képessége.

A kombinatív képességek területén a lehetőségek strukturált felsorolásából fokozatosan kialakulnak a rendszerezést segítő konkrét eszközök, stratégiák alkalmazásának készségei.

Felső tagozaton az ismert számok köre bővül a törtekkel és a negatív számokkal úgy, hogy a tanuló ezekkel műveleteket tud végezni. A tanulás-tanítás egyik lényeges elvárása, hogy a különböző, szöveggel, számokkal megadott matematikai szituációk képi, majd szimbolikus modelljeinek bevezetése fokozatos legyen. A tanuló a megismert szimbólumokkal egyszerű műveleteket végez, ismeri ezek tulajdonságait.

Az 5–8. évfolyamon a természettudományi, a digitális technológiai és a gazdasági ismeretek tanulási-tanítási tartalmakban való megjelenése lehetővé teszi a matematika alkalmazhatóságának, hasznosságának bemutatását.

Fejlődnek a tanuló készségei a matematikai kommunikáció terén. A matematikai kifejezéseket helyesen használja, a fogalmakat értelmezi, megmagyarázza, gyakorlati helyzetekben jól alkalmazza. Ismereteit összefoglalva prezentálni tudja.

A tanuló a közös munkában tevékenyen részt vesz. Eseti feladatokban és projektekben mások véleményét elfogadja, és ha különbözik a véleményük, igyekszik érvekkel meggyőzni társait.

Az új fogalmak, magasabb szintű absztrakciót igénylő tudástartalmak bevezetésekor az egyéni adottságokhoz, ismeretekhez alkalmazkodó differenciálás biztosítja a megfelelő tempójú haladást annak a tanulónak, akinél ezek a lépések hosszabb időt, több szemléltetést igényelnek. Ezzel a lassabban haladó tanuló sem veszíti el érdeklődését és reményét a matematika megértése iránt.

A matematikai fejlesztő játékok és a számítógép, illetve más IKT-eszközök biztonságos alkalmazása mellett a tanuló megismerkedik olyan matematikai szoftverekkel, amelyek a matematikai tudást és a digitális kompetenciákat együtt fejlesztik.

Ebben a nevelési-oktatási szakaszban az ellenőrzés és az értékelés csak a tanult ismeretek alkalmazására terjed ki.

A matematika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A matematika tanulása során elengedhetetlen a tananyag alapos és átfogó megértése. A szöveges feladatok megoldása fejleszti az értő olvasás és a releváns információk kiválasztásának készségét. Az általánosítás és az analógiák adekvát használata, több szempont egyidejű figyelembevétele, a rendszerezési képesség, a megszerzett tudás új helyzetekben való alkalmazása elősegítik az aktív, önirányított tanulás kompetenciáinak kialakítását, fenntartását, megerősítését. A matematika tantárgy a matematikai logika és az algoritmikus gondolkodás fejlesztésével, az ok-okozati összefüggések megláttatásával

hozzájárul a többi tantárgy tanulásához szükséges rendszerező, összefüggéseket felismerő, ezáltal hatékony önálló tanulási módszerek elsajátításához és megfelelő alkalmazásához is.
A kommunikációs kompetenciák: A matematika fejleszti a tanuló azon képességét, hogy világosan, röviden és pontosan fejezze ki gondolatait. A matematika tanulása során fokozatosan alakul ki a tanuló érvelési és vitakészsége. A szöveges problémák megoldása javítja a szöveg megértésének készségét: a tanulónak meg kell keresnie az információkat és fel kell ismernie egy adott információ jelentőségét a probléma megoldása során. A matematika tanulási folyamatában kialakul a különböző módon (szöveg, grafikon, táblázat, diagram és képlet) bemutatott tartalmak megértésének és alkotásának készségrendszere.
A digitális kompetenciák: A matematika tanulása során hangsúlyos szerepet kap a problémamegoldás és az algoritmikus gondolkodás, melyek elősegítik a tanuló digitális kompetenciáinak fejlesztését. A különböző matematikai tárgyú szoftverek, alkalmazások, applikációk és játékok alkalmazásán keresztül a matematika tanulása hozzájárul a tanuló digitális kultúrájának kialakításához.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A matematika tanulása során a tanuló gondolkodásának fejlesztése elsősorban konkrét problémák megoldásán keresztül történik. A tanuló előzetes tudása és tapasztalata alapján azonosítja a problémákat, majd ismert matematikai fogalmakra támaszkodva stratégiát dolgoz ki ezek megoldására. Elfogadja, hogy a megoldás több különböző úton is elképzelhető, illetve találkozik olyan nyitott problémákkal is, amelyeknek több megoldása is lehetséges. Kellő kitartással próbál ki különböző matematikai módszereket, és felismeri azokat a problémákat is, amelyeknek nincs megoldása. A tanuló megtanul induktív úton példákat általánosítani és deduktív érvelést használni a matematikai állítások bizonyítására.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A matematika tanulása fejleszti a kitartás, a pontosság, a figyelem és a fegyelmezettség képességét. A matematika tanulásán keresztül erősödik a tanuló felelősségtudata, gazdagodik az önképe, fejlődik a kooperációs készsége. A tanuló matematikai ismereteit alkalmazni tudja az egyéni célok eléréséhez szükséges tervezésben, az életét befolyásoló döntései megalapozásában és meghozatalában, a várható következmények mérlegelésében. A matematika tanulása elősegíti annak belátását, hogy a személyes erősségekre építeni, a hibákból pedig tanulni lehet.
A tanuló a matematikai foglalkozások során megtanulja, hogyan oszthatja meg ötleteit másokkal, és hogyan segítheti társait a matematikai fogalmak megértése vagy azok alkalmazása során. Felelősséget vállal a közösen kitűzött feladatok elvégzéséért, s megtanulja tisztelni mások álláspontját, gondolkodásmódját.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A matematika olyan tudomány, amely összeköti a különböző kultúrákat. A tanuló megismeri a gondolkodás logikai felépítésének eleganciáját, a matematikának a természethez, a művészetekhez és az épített környezethez fűződő viszonyát.
A tanuló konkrét vagy képi reprezentációval vagy szimbolikus modellekkel végzi a matematikai gondolatok vagy kapcsolatok feltárását, majd új kapcsolatokat alakít ki a matematikai fogalmak között.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A kompetencia fejlesztése valódi adatok felhasználásával összeállított mindennapi problémák megoldásán keresztül történik. Ennek során a különböző megoldási lehetőségek keresése fejleszti a gondolkodás rugalmasságát és az új ötletek megalkotásának képességét. A tanuló megfelelő játékokon keresztül képessé válik a különböző kockázatok felmérésére, a számára kedvezőnek tűnő stratégia kidolgozására, és megtapasztalja döntései következményét. A matematikai projektekben való részvétel segíti a későbbi munkavállalás szempontjából fontos készségek kialakulását (kreativitás, mérlegelő gondolkodás, problémamegoldás, kezdeményezőkészség, másokkal való együttműködés készsége).

5. évfolyam

Az 5 évfolyam tanulásmódszertani szempontból átmenetet képez az alsó tagozat játékos, tevékenykedtető, felfedeztető módszerei és a matematika elméleti ismereteinek befogadását jelentő tanulási módszerek között. Továbbra is fontos szerepet játszik a szemléltetés, az eszközök használata. Elvárható a szerzett tapasztalatok értelmezése, rendszerezése, néhány területen az általánosítás lehetőségének felfedezése és megfogalmazása. A kezdeti, saját szavakkal történő megfogalmazásokat fokozatosan felváltja a matematikai fogalmakat megnevező szakkifejezések használata. Gyakorlati helyzetekben megjelenik a szakmai vita és az érvelés igénye.
Az 5 évfolyamon tematikus elrendezésben követik egymást az egyes fejezetek: *Halmazok; Matematikai logika, kombinatorika; Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek; Alapműveletek természetes számokkal; Egész számok, alapműveletek egész számokkal; Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok; Alapműveletek közönséges törtekkel; Alapműveletek tizedes törtekkel; Arányosság, százalékszámítás; Egyszerű szöveges feladatok; A függvény fogalmának előkészítése; Sorozatok; Mérés és mértékegységek; Síkbeli alakzatok; Transzformációk, szerkesztések; Térgeometria; Leíró statisztika; Valószínűség-számítás*. A témák egy része nemcsak az aktuális terület megalapozását jelenti a megadott óraszámban, hanem megjelenik más fejezetekben is, az eszközrendszer folyamatos gyarapodását biztosítva. Bővül a szöveggel megfogalmazott hétköznapi és matematikai problémák megoldása során alkalmazható modellek köre is.
A szemléltetést és a megértést a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

Témakör: Halmazok
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;
véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Halmazokba rendezés egy-két szempont szerint
Halmazábra készítése
Halmazok közös részének és egyesítésének megállapítása ábrázolás segítségével.
FOGALMAK
halmaz, elem, halmazábra, részhalmaz, közös rész, egyesítés, számegyenes
Javasolt tevékenységek
Konkrét elemek válogatása adott tulajdonság/tulajdonságok szerint, például csoport tagjai közül a szemüvegesek és a barna hajúak
Egy konkrét válogatás (tárgyak, logikai készlet elemei, alakzatok, szavak…) szempontjának/szempontjainak felfedeztetése
Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, … elemű részhalmazok képzése, például néhány természetes szám közül 3-mal osztva 1 maradékot adó számok kiválasztása

A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása.

Témakör: Matematikai logika, kombinatorika
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;
tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Egyszerű állítások logikai értékének (igaz vagy hamis) megállapítása
Igaz és hamis állítások önálló megfogalmazása
A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata
Egyszerű stratégiai, logikai és pénzügyi játékok, társasjátékok
Kis elemszámú halmaz elemeinek sorba rendezése mindennapi életből vett példákkal
Néhány számkártyát tartalmazó készlet elemeiből adott feltételeknek megfelelő számok alkotása
FOGALMAK
„igaz”, „hamis”; nyitott mondat, igazsághalmaz; „és”, „vagy”; „legalább”, „legfeljebb”; lehetőségek, összes lehetőség, rendszerező áttekintés, ágrajz
Javasolt tevékenységek
„Bírósági tárgyalás” játék: a vádlók hamis állításokat fogalmaznak meg például a páros számokról, a védők csoportja pedig cáfolja azokat
„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, egy hamis, kettő igaz; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis
Az igazsághalmaz elemeit is tartalmazó, néhány elemből álló halmaz elemeinek kipróbálása a nyitott mondat igazzá tételére
„Rontó” játék: egy kiinduló halmaz elemeire igaz állítás megfogalmazása, ennek elrontása egy új elemmel, majd új igaz állítás megfogalmazása és így tovább

Témakör: Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek
Javasolt óraszám: 15 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén;
ismeri a római számjelek közül az L, C, D, M jeleket, felismeri az ezekkel képzett számokat a hétköznapi helyzetekben;
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Számok helyi értékes írásmódjának elmélyítése tízes alapú számrendszerekben, helyiérték-táblázatba rögzítést tartalmazó feladatokon keresztül
Számok helyi értékes írásmódjának használata nagy számok esetében
Római számok írása, olvasása a következő jelekkel: I, V, X, L, C, D, M
FOGALMAK
helyi érték, alaki érték, valódi érték, osztó, közös osztó, többszörös, közös többszörös

Javasolt tevékenységek
Vásárlás „fabatkával”, például tízes számrendszerbeli számokkal árazott termékek vásárlása a virtuális boltban 1, 3, 9, 27, … címletű játékpénz felhasználásával úgy, hogy minél kevesebb érmét használjunk fel; leltárkészítés a felhasznált címletekről
Játék a „tökéletes pénztárgéppel” 10 000-nél nagyobb számokkal: a gép a tíz egyforma címletű pénzt kiveszi, és a következő fiókba beletesz egy tízszer akkora címletűt, majd kiírja a fiók tartalmát. Mit tettem a fiókba, és mit ír ki a gép?
Páros munkában arab számok átírása római számokra és viszont; memóriajáték
„Bumm” játék a közös többszörösök meghatározásához: a tanulók hangosan számlálnak, például az egyik csoport tagjai az 5 többszöröseinél tapsolnak, a másik csoport tagjai a 7 többszöröseinél dobbantanak
„Osztó-fosztó” játék: az egyik játékos elvesz egy számkártyát, a másik elveheti ennek a számnak az összes, még az asztalon lévő osztóját, ezután a második játékos választ egy számot és így tovább

Témakör: Alapműveletek természetes számokkal
Javasolt óraszám: 10 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
írásban összead, kivon és szoroz;
ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban;
a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt kerekíti;
a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;
a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Számkörbővítés; fejben számolás százezres számkörben kerek ezresekkel; analógiák alkalmazása
Természetes számok összeadása, kivonása és szorzása írásban
Írásbeli osztás algoritmusa kétjegyű természetes számmal
Írásbeli osztás legfeljebb kétjegyű természetes számmal gyakorlati feladatok megoldása során; a hányados becslése
A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejben, írásban és géppel számolás esetén
Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása
A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése
Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban
Zárójeleket tartalmazó műveletsorok átalakítása, kiszámolása a természetes számok körében
Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés

FOGALMAK
összeadandók, az összeg tagjai, kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzandó, szorzó, szorzat, a szorzat tényezői, felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság, osztandó, osztó, hányados, maradék, zárójel, kerekítés, becslés, ellenőrzés

Javasolt tevékenységek
Fejben számolás gyakorlása „intelligens puff” játékkal
„Számalkotó” játék írásbeli összeadáshoz, kivonáshoz: a műveletekben szereplő számokhoz számjegyek sorsolása dobókockával; a dobott értékek tetszőleges helyi értékre írhatók; az nyer, aki a legnagyobb, legkisebb vagy adott célszámhoz legközelebbi eredményt tudja kiszámolni a felírt számaiból
A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása
Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása
„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos állításokat fogalmaz meg, a másik játékos dönt ennek igazságáról; például: két liter tej belefér egy 1 dm élű kocka alakú edénybe; a játékot az a tanuló nyeri, aki eltalálja az állítás igazságértékét

Témakör: Egész számok; alapműveletek egész számokkal
Javasolt óraszám: 12 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban;
a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt logikusan kerekíti;
a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét;
ismeri az egész számokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Negatív számok a gyakorlatban: adósság, tengerszint alatti mélység, fagypont alatti hőmérséklet
Egész számok ismerete, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Ellentett, abszolút érték fogalmának ismerete és alkalmazása
Alapműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján a számkörbővítés során
Alapműveletek elvégzése az egész számok körében
Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban
A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejben, írásban és géppel számolás esetén
Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása
Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése
Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés

FOGALMAK
ellentett, negatív szám, előjel, egész szám, abszolút érték, kerekítés, becslés, ellenőrzés
Javasolt tevékenységek
Vagyoni helyzet megállapítása játékpénzzel és adósságcédulákkal
Hőmérséklet-változás követése hőmérőmodellen
Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes" létrehozása: a tanulók egy, a hátukra ragasztott számot képviselnek, és az értéküknek megfelelően foglalják el a helyüket
Kukás játék: mindenki rajzol 5 négyzetet és egy kukát; számokat húznak pl. (–10)-től (+10)-ig számkártyákból; a húzott számot mindenki beírja valamelyik négyzetbe úgy, hogy a számok végül növekvő sorrendben legyenek; ha valaki nem tudja beírni a húzott számot, így az a szám megy a kukába; az győz, aki leghamarabb kitölti minden négyzetét
Az előírt művelet szemléltetése játékpénzzel és adósságcédulákkal
Az előírt művelet szemléltetése a számegyenesen való lépegetéssel.
A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása
Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása
„Nem hiszem" páros játék előjeles mennyiségekkel

Témakör: Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok
Javasolt óraszám: 12 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a racionális számokat.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat;
érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén;
megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Törtrészek ábrázolása, törtrészeknek megfelelő törtszámok meghatározása
Törtek összehasonlítása, egyszerűsítés, bővítés
Különböző alakokban írt egyenlő törtek felismerése
Számok helyi értékes írása tizedes törtek esetén
Számok ábrázolása számegyenesen
FOGALMAK
közönséges tört, számláló, nevező, törtvonal, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés, tizedes tört, tizedesvessző, helyi értékes írásmód, racionális szám, számegyenes
Javasolt tevékenységek
Kör (torta, pizza) és téglalap (tábla csokoládé) egyenlő részekre darabolása, adott törtnek megfelelő rész színezése; színezett részhez törtszám megfeleltetése. Törtek összehasonlítása, például két egyenlő nagyságú és alakú téglalap közül az egyik 4, a másik 3 egyenlő részre osztása; az elsőben a 3 negyed, a másodikban a 2 harmad színezése. A téglalapon kívül más alakzatok színezése, modellek alkalmazása. Egyenlő és különböző törtek előállítása, összehasonlítása: játék az makaó-jellegű kártyajáték szabályai szerint a törtek, törtrészek különböző alakjaival
A helyiérték-táblázat bővítések különböző címletekkel való kiegészítése (euró, eurócent)
Törtek szemléltetése és összehasonlítása párhuzamos számegyeneseken

Témakör: Alapműveletek közönséges törtekkel
Javasolt óraszám: 12 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével;
ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban;
a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt megfelelően kerekíti.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
meghatározza konkrét számok reciprokát.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Alapműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján
Reciprok fogalmának ismerete és alkalmazása
Alapműveletek elvégzése a közönséges törtek körében
Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban
A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása
Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása
Kapott eredmény ellenőrzése
FOGALMAK
közös nevező, reciprok
Javasolt tevékenységek
Kör- és téglalapmodell, tányérmodell, alkalmazása alapműveletek értelmezésére
„21-ezés” dominókkal: minden csoport kap egy kupac lefordított dominót; sorban húzunk, bármikor megállhatunk; a húzott dominót tetszőlegesen fordíthatjuk, egyik oldala a tört számlálója, másik a nevezője; a húzott és megfelelően fordított törteket összeadjuk; akinek az összege 2-nél több, kiesik; az győz, aki legjobban megközelíti a 2-t
A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása

Témakör: Alapműveletek tizedes törtekkel
Javasolt óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével;
írásban összead, kivon és szoroz;
ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;
a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt kerekíti;
a gyakorlati problémákban előforduló feladatok megoldásához megfelelő tervet készít;

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Tizedes törtek összeadása, kivonása és szorzása írásban
Tizedes törtek írásbeli osztása legfeljebb két tizedes jegyet tartalmazó számmal gyakorlati feladatok megoldása során; a hányados becslése
Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban
A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása írásban és géppel számolás esetén
Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása
Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése
Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés
FOGALMAK
kerekítés
Javasolt tevékenységek
Az írásbeli műveletvégzés algoritmusának segítése
A tizedes törttel való osztás bemutatása és megtapasztalása mértékegység-átváltás segítségével
A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása
Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása
„Nem hiszem” páros játék tizedes törtekkel

Témakör: Arányosság, százalékszámítás
Javasolt óraszám: 0 óra

Témakör: Egyszerű szöveges feladatok
Javasolt óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel megold;
gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel megold;
gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megoldását ellenőrzi.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Matematikai tartalmú egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással
Gazdasági területekről vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással
A megoldás ellenőrzése
Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése

FOGALMAK
becslés, ellenőrzés
Javasolt tevékenységek
„Gondoltam egy számot” játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal; a tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja” a gondolt számot; a tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét

Témakör: A függvény fogalmának előkészítése
Javasolt óraszám: 0 óra

Témakör: Sorozatok
Javasolt óraszám: 0 óra

Témakör: Mérés és mértékegységek
Javasolt óraszám: 10 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;
ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja,
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Szögtartomány ismerete; összehasonlítás, csoportosítás; szögmérés
Terület, térfogat és űrtartalom mérése gyakorlati helyzetekben alkalmi és szabványegységekkel a természetes és az épített környezetben
Téglalap, négyzet és háromszög kerületének, területének mérése a természetes és az épített környezetben
Téglalap, négyzet kerületének, területének kiszámítása
Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának mérése a természetes és az épített környezetben
Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának kiszámítása
FOGALMAK
szög és mértékegységei (fok, szögperc), szögfajták, kerület, terület, űrtartalom és mértékegységei, felszín, térfogat és mértékegységei
Javasolt tevékenységek
Szívószál-modellel szögtartományok kijelölése, szögmérő használata.
Osztályterem adatainak becslése, mérése (hosszúság, szélesség, magasság, térfogat)
Iskolaépület adatainak becslése, mérése (épület, folyosók, lépcső, tornaterem: hossza, szélesség, magasság, alapterület, térfogat.
Közeli játszótér, park, tó, épület adatainak becslése, mérése
Téglatest, kocka alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása
Téglatest, kocka alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás)

Témakör: Síkbeli alakzatok
Javasolt óraszám: 12 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;
ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között;
ismeri a háromszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
csoportosítja a háromszögeket szögeik és oldalaik szerint;
felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Környezetünk tárgyaiban a geometriai alakzatok felfedezése
Síkbeli görbék közül a kör kiválasztása
Egyenes, félegyenes és szakasz megkülönböztetése
Síkbeli alakzatok közül a sokszögek kiválasztása
Háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség
Háromszögek csoportosítása szögeik és oldalaik szerint
Téglalap és négyzet tulajdonságainak ismerete, alkalmazása
FOGALMAK
síkidom, sokszög, belső szög, külső szög; hegyesszögű, derékszögű, tompaszögű, egyenlő szárú és szabályos háromszög; téglalap, négyzet
Javasolt tevékenységek
Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a lényegtelen tulajdonságok kizárása)
Papír háromszögek hajtogatásával vagy síktükör alkalmazásával szimmetriatulajdonságok megfigyelése
Háromszögeket tartalmazó készletből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása
Papír téglalap és négyzet tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása
Szabálytalan alakú papírból téglalap, négyzet hajtogatása
Tangram játék

Témakör: Transzformációk, szerkesztések
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben;
felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat;
a szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít;

ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőlegest, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöget másol.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Tapasztalatszerzés síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben
Egybevágó alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben
Alapszerkesztések: szakaszfelező merőleges, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése; szögfelezés, szögmásolás
Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése
Néhány adott feltételnek megfelelő ábra pontos szerkesztése

FOGALMAK

merőlegesség, párhuzamosság, szakaszfelező merőleges, szögfelező félegyenes

Javasolt tevékenységek

Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület egybevágó részeinek keresése,
Tengelyes tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó)

Témakör: Térgeometria
Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a kocka, a téglatest hálóját elkészíti;
ismeri a kocka, a téglatest következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
a kocka, a téglatest, tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Környezetünk tárgyaiban a geometriai testek felfedezése
Téglatest, kocka tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló

FOGALMAK

test, kocka, téglatest, lap, él, csúcs, lapátló, testátló, alaprajz, háló, nézet

Javasolt tevékenységek

Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása)
Téglatest- és kockamodell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése

Témakör: Leíró statisztika
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
értelmezi a táblázatok adatait;
adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;
konkrét adatsor esetén átlagot számol.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Adatokat, táblázatokat és diagramokat tartalmazó források felkutatása (például háztartás, sport, egészséges életmód, gazdálkodás)

A táblázatok adatainak értelmezése és ábrázolása (oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram) kisméretű mintán
A hétköznapi életből gyűjtött adatok táblázatba rendezése, ábrázolása hagyományos és digitális eszközökkel kisméretű minta esetén
Átlag fogalmának ismerete, alkalmazása
FOGALMAK
adat, diagram, átlag
Javasolt tevékenységek
Projektmunka, például szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos felmérés készítése (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása)
Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában

Témakör: Valószínűség-számítás
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Egyszerű valószínűségi játékok és kísérletek
Valószínűségi játékok és kísérletek adatainak tervszerű gyűjtése
A „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” események felismerése
FOGALMAK
valószínűségi kísérlet, „biztos” esemény; „lehetséges, de nem biztos ” esemény; „lehetetlen” esemény
Javasolt tevékenységek
Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérmékkel, szerencsekerékkel, zsákba helyezett színes golyókkal
Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában:
Tippelős játék eseménykártyákkal: minden kártyára mindenki odaírja a tippjét, hogy 20 kísérletből szerinte hányszor következik be; ellenőrizzük a kísérletek elvégzésével
10 korongot feldobunk; a számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek valamelyikére jutsz
„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például lehetséges, de nem biztos, hogy két dobókockával dobva a dobott számok összege 13), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít
„Szavazós” játék: a tanár vagy egy tanuló állítást fogalmaz meg egy kísérlet kimenetelére (például két dobókockával a dobott számok szorzata 40); az osztály szavaz a „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” döntések valamelyikére.

5. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

Gondolkodási és megismerési módszerek
Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése.
Néhány elem kiválasztása adott szempont szerint.
Néhány elem összes sorrendjének felsorolása.

Számtan, algebra
Racionális számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen.
Ellentett, abszolútérték, reciprok felírása.
Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben.
A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, az egyenes arányosság értése, használata.
Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása.
Szöveges feladatok megoldása következtetéssel. Becslés, ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése.
Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. Közös osztók, közös többszörösök felismerése.
A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabvány mértékegységeinek ismerete.
Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban. Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során.

Geometria
Térelemek, félegyenes, szakasz, szögtartomány fogalmának ismerete.
A geometriai ismeretek segítségével jó ábrák készítése, pontos szerkesztések végzése. A körző, vonalzó célszerű használata.
Alapszerkesztések: pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága, szakaszfelező merőleges, szögfelező, szögmásolás, merőleges és párhuzamos egyenesek.
A tanult síkidomok kerületének és területének kiszámítása.
A tanult testek térfogatának ismeretében mindennapjainkban található testek térfogatának, űrmértékének meghatározása.

Összefüggések, függvények, sorozatok
Tájékozódás a koordináta-rendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása.
Egyszerűbb grafikonok, elemzése.
Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint, szabályok felismerése, megfogalmazása néhány tagjával elkezdett sorozat esetén.

Valószínűség, statisztika
Diagramok értelmezése, táblázatok olvasása.
Néhány szám számtani közepének kiszámítása.
Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rendezése, ábrázolása.

Minimumkövetelmények – a továbbhaladás feltételei az 5. évfolyam végén

Számtan, algebra
Alapműveletek egész számok körében
Tört, tizedestört, negatív szám kiválasztása, összeadása, kivonása, szorzása és osztása (pozitív egésszel).
Műveletek sorrendjének felismerése és helyes végrehajtása.
A mindennapi életben felmerülő egyszerű, konkrét arányossági feladatok megoldása következtetéssel.

Geometria, mérés
Biztos tájékozódás a derékszög koordinátarendszerben.
Párhuzamos és merőleges egyenesek elállítása, szögmásolás, szakaszfelező merőleges szerkesztése. Négyszögek kerületének, területének kiszámítása.

Valószínűség, statisztika
Konkrét feladatok kapcsán a biztos és a lehetetlen események felismerése.
Néhány szám számtani közepének (átlagának) meghatározása.

6. évfolyam

A 6. évfolyam tanulásmódszertani szempontból tevékenykedtető, felfedeztető módszerei és a matematika elméleti ismereteinek befogadását jelentő tanulási módszereket használja. Továbbra is fontos szerepet játszik a szemléltetés, az eszközök használata. Elvárható a szerzett tapasztalatok értelmezése, rendszerezése, egyre több területen az általánosítás lehetőségének felfedezése és megfogalmazása. A kezdeti, saját szavakkal történő megfogalmazásokat fokozatosan felváltja a matematikai fogalmakat megnevező szakkifejezések használata. Gyakorlati helyzetekben megjelenik a szakmai vita és az érvelés igénye.
A 6. évfolyamon (ugyanúgy, mint az 5. évfolyamon) tematikus elrendezésben követik egymást az egyes fejezetek: *Halmazok; Matematikai logika, kombinatorika; Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek; Alapműveletek természetes számokkal; Egész számok, alapműveletek egész számokkal; Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok; Alapműveletek közönséges törtekkel; Alapműveletek tizedes törtekkel; Arányosság, százalékszámítás; Egyszerű szöveges feladatok; A függvény fogalmának előkészítése; Sorozatok; Mérés és mértékegységek; Síkbeli alakzatok; Transzformációk, szerkesztések; Térgeometria; Leíró statisztika; Valószínűség-számítás*. A témák egy része nemcsak az aktuális terület megalapozását jelenti a megadott óraszámban, hanem megjelenik más fejezetekben is, az eszközrendszer folyamatos gyarapodását biztosítva. Bővül a szöveggel megfogalmazott hétköznapi és matematikai problémák megoldása során alkalmazható modellek köre is.
A szemléltetést és a megértést a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

Témakör: Halmazok
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;

véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
konkrét esetekben halmazokat felismer és ábrázol.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Halmazokba rendezés egy-két szempont szerint, számhalmazok szemléltetése számegyenesen Részhalmazok felismerése ábráról. Halmazok közös részének és egyesítésének megállapítása.

FOGALMAK

halmaz, elem, halmazábra, részhalmaz, közös rész, egyesítés, számegyenes

Javasolt tevékenységek

Konkrét elemek válogatása adott tulajdonság/tulajdonságok szerint, tárgyak, logikai készlet elemei, alakzatok, szavak, stb. szempontjának/szempontjainak felfedeztetése
Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, … elemű részhalmazok képzése,
Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra
Konkrét elemek két tulajdonság szerinti válogatása során a mindkét tulajdonsággal rendelkező elemek és a pontosan egy tulajdonsággal rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán.
A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása

Témakör: Matematikai logika, kombinatorika
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
A tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít. A logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére; összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
állítások logikai értékét (igaz vagy hamis) megállapítja.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Egyszerű állítások logikai értékének (igaz vagy hamis) megállapítása
Igaz és hamis állítások önálló megfogalmazása
Nyitott mondatok igazsághalmazának megtalálása próbálgatással
Egyszerű stratégiai, logikai és pénzügyi játékok, társasjátékok
Kis elemszámú halmaz elemeinek sorba rendezése mindennapi életből vett példákkal
Néhány számkártyát tartalmazó készlet elemeiből adott feltételeknek megfelelő számok alkotása
Az összes eset előállítása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás
FOGALMAK
„igaz”, „hamis”; nyitott mondat, igazsághalmaz; „és”, „vagy”; „legalább”, „legfeljebb”; lehetőségek, összes lehetőség, rendszerező áttekintés, ágrajz
Javasolt tevékenységek
„Füllentős” játék csoportban: a csoportok mondanak 3 állítást, egy hamis, kettő igaz; a többieknek ki kell találni, melyik a hamis
Az igazsághalmaz elemeit is tartalmazó, néhány elemből álló halmaz elemeinek kipróbálása a nyitott mondat igazzá tételére
„Einstein-fejtörő” típusú játék: a szereplőkre vonatkozó állítások alapján személyek és tulajdonságok párosítása
Konkrét tárgyakkal, készletek elemeivel, geometriai alkotásokkal az adott feltételeknek megfelelő összes lehetőség kirakása és rendszerezése
Adott ágrajz alapján feladat készítése és „feladatküldés” csoportmunkában

Témakör: Természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényezős felbontását 1000-es számkörben;
meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját nagy számok esetén; ismeri és alkalmazza a 2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatóság szabályait; a természetes számokat osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint csoportosítja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Számok helyi értékes írásmódjának megértése különböző alapú számrendszerekben csoportosítást, leltározást, helyiérték-táblázatba rögzítést tartalmazó feladatokon keresztül
Számok helyi értékes írásmódjának használata nagy számok esetében
Római számok írása, olvasása a következő jelekkel: I, V, X, L, C, D, M
Osztók, többszörösök meghatározása; két szám közös osztóinak meghatározása; közös többszörösök meghatározása
2-vel, 3-mal, 4-gyel, 5-tel, 6-tal, 9-cel, 10-zel, 100-zal való oszthatósági szabályok ismerete és alkalmazása
A természetes számok csoportosítása osztóik száma alapján és adott számmal való osztási maradékuk szerint
FOGALMAK
helyi érték, alaki érték, valódi érték, osztó, közös osztó, többszörös, közös többszörös
Javasolt tevékenységek
Vásárlás „fabatkával”, például tízes számrendszerbeli számokkal árazott termékek vásárlása a virtuális boltban 1, 3, 9, 27, … címletű játékpénz felhasználásával úgy, hogy minél kevesebb érmét használjunk fel; leltárkészítés a felhasznált címletekről
Páros munkában arab számok átírása római számokra és viszont; memóriajáték
„Osztó-fosztó” játék: az egyik játékos elvesz egy számkártyát, a másik elveheti ennek a számnak az összes, még az asztalon lévő osztóját, ezután a második játékos választ egy számot és így tovább

Témakör: Alapműveletek természetes számokkal
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
írásban összead, kivon és szoroz;
ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében;
a műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt kerekíti;
a gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;
a fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
gyakorlati feladatok megoldása során legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Számkörbővítés; fejben számolás százezres számkörben kerek ezresekkel;
Természetes számok összeadása, kivonása és szorzása írásban
Írásbeli osztás algoritmusa kétjegyű természetes számmal (gyakorlati feladatokban is), a hányados becslése
A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása
Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának megfelelő műveletsor felírása
Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban
Zárójeleket tartalmazó műveletsorok átalakítása, kiszámolása a természetes számok körében
Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés

FOGALMAK
összeadandók, az összeg tagjai, kisebbítendő, kivonandó, különbség, szorzandó, szorzó, szorzat, a szorzat tényezői, felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság, osztandó, osztó, hányados, maradék, zárójel, kerekítés, becslés, ellenőrzés

Javasolt tevékenységek
Fejben számolás gyakorlása.
Az írásbeli műveletvégzés algoritmusának segítése a „tökéletes pénztárgép" működési elvével
A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása
Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása
Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása
Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása
„Nem hiszem" páros játék: egyik játékos állításokat fogalmaz meg, a másik játékos dönt ennek igazságáról; például: két liter tej belefér egy 1 dm élű kocka alakú edénybe; a játékot az a tanuló nyeri, aki eltalálja az állítás igazságértékét

Témakör: Egész számok; alapműveletek egész számokkal
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban a racionális számok körében; ellenőriz, szükség esetén kerekít.
A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;
A fejszámoláson és az írásban végzendő műveleteken túlmutató számolási feladatokhoz és azok ellenőrzéséhez számológépet használ.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
meghatározza konkrét számok ellentettjét, abszolút értékét;
ismeri az egész számokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Egész számok ismerete, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen. Ellentett, abszolút érték fogalmának ismerete és alkalmazása
Alapműveletek elvégzése az egész számok körében
Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban
A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása fejben, írásban és géppel számolás esetén
Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása
Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése
Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítése

FOGALMAK
ellentett, negatív szám, előjel, egész szám, abszolút érték, kerekítés, becslés, ellenőrzés

Javasolt tevékenységek
Számok szemléltetéséhez, összehasonlításához, sorba rendezéséhez „élő számegyenes” létrehozása.
Az előírt művelet szemléltetése játékpénzzel és adósságcédulákkal
Az előírt művelet szemléltetése a számegyenesen való lépegetéssel, például „Hol van a kisautó, ha … ?”
Gazdálkodj okosan! játék rövidített formája kevés, kis címletű készpénzzel úgy, hogy a játékos kénytelen legyen kölcsönt felvenni; szerencsekártya használata negatív szám kivonásának modellezésére: a bank elengedi 2 Ft adósságodat; ha nincs adósságod, vegyél fel kölcsönt
A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása
Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása
Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása
Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása
„Nem hiszem” páros játék előjeles mennyiségekkel

Témakör: Közönséges törtek, tizedes törtek, racionális számok
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre (irracionális szám).
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ábrázol törtrészeket, meghatároz törtrészeknek megfelelő törtszámokat;
érti és alkalmazza a számok helyi értékes írásmódját tizedes törtek esetén;
megfelelteti egymásnak a racionális számok közönséges tört és tizedes tört alakját.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Törtrészek ábrázolása, törtrészeknek megfelelő törtszámok meghatározása
Törtek összehasonlítása, egyszerűsítés, bővítés
Különböző alakokban írt egyenlő törtek felismerése
Számok helyi értékes írása tizedes törtek esetén
Számok ábrázolása számegyenesen
FOGALMAK
közönséges tört, számláló, nevező, törtvonal, vegyes szám, egyszerűsítés, bővítés, tizedes tört, tizedesvessző, helyi értékes írásmód, racionális szám, számegyenes
Javasolt tevékenységek
Kör (torta, pizza) és téglalap (tábla csokoládé) egyenlő részekre darabolása, adott törtnek megfelelő rész színezése; színezett részhez törtszám megfeleltetése
Törtek összehasonlítása, például két egyenlő nagyságú és alakú téglalap közül az egyik 4, a másik 3 egyenlő részre osztása; az elsőben a 3 negyed, a másodikban a 2 harmad színezése
A téglalapon kívül más alakzatok színezése, modellek alkalmazása
Egyenlő és különböző törtek előállítása, összehasonlítása.
A helyiérték-táblázat bővítése; egyesnél kisebb címletekkel való kiegészítése (euró, eurócent)
Törtek szemléltetése és összehasonlítása párhuzamos számegyeneseken

Témakör: Alapműveletek közönséges törtekkel
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével; ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében. A műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt kerekíti.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
meghatározza konkrét számok reciprokát.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Alapműveletek értelmezése tárgyi tevékenységek, ábrázolások alapján
Reciprok fogalmának ismerete és alkalmazása
Alapműveletek elvégzése a közönséges törtek körében
Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban
A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása
Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása
Kapott eredmény ellenőrzése
FOGALMAK
közös nevező, reciprok
Javasolt tevékenységek
„21-ezés" dominókkal: minden csoport kap egy kupac lefordított dominót; sorban húzunk, bármikor megállhatunk; a húzott dominót tetszőlegesen fordíthatjuk, egyik oldala a tört számlálója, másik a nevezője; a húzott és megfelelően fordított törteket összeadjuk; akinek az összege 2-nél több, kiesik; az győz, aki legjobban megközelíti a 2-t
A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, eredmények összehasonlítása
Adott szöveges feladathoz többféle műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása.
Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása.
Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása

Témakör: Alapműveletek tizedes törtekkel
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
elvégzi az alapműveleteket a racionális számok körében, eredményét összeveti előzetes becslésével; írásban összead, kivon és szoroz;
ismeri és helyesen alkalmazza a műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályokat fejben, írásban és géppel számolás esetén is a racionális számok körében.
A műveleti szabályok ismeretében ellenőrzi számolását, a kapott eredményt kerekíti.
A gyakorlati problémákban előforduló mennyiségeket becsülni tudja, feladatmegoldásához ennek megfelelő tervet készít;
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
gyakorlati feladatok megoldása során tizedes törtet legfeljebb kétjegyű egész számmal írásban oszt. A hányadost megbecsüli.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Tizedes törtek összeadása, kivonása és szorzása írásban
Tizedes törtek írásbeli osztása legfeljebb két tizedes jegyet tartalmazó számmal gyakorlati feladatok megoldása során; a hányados becslése
Az alapműveletek tulajdonságainak (felcserélhetőség, csoportosíthatóság, széttagolhatóság) ismerete és alkalmazása a gyakorlatban
A műveleti sorrendre és a zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete és helyes alkalmazása írásban és géppel számolás esetén
Egyszerű szöveges feladat matematikai tartalmának felismerése, és az annak megfelelő műveletsor felírása
Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése
Kapott eredmény ellenőrzése; észszerű kerekítés
FOGALMAK
kerekítés
Javasolt tevékenységek
Az írásbeli műveletvégzés algoritmusának segítése a „tökéletes pénztárgép” működési elvével „Számalkotó” játék írásbeli összeadáshoz, kivonáshoz
A tizedes törttel való osztás bemutatása és megtapasztalása mértékegység-átváltás segítségével
A műveleti sorrend és a zárójelezési szabályok alkalmazása csoportmunkában, például ugyanazokat a számokat tartalmazó, csoportonként más-más zárójeles és zárójel nélküli műveletsorok elvégzése, majd az egyes csoportok eredményeinek összehasonlítása
Adott szöveges feladathoz megfelelő műveletsor megalkotása
Adott műveletsorhoz szöveges feladat írása

Témakör: Arányosság, százalékszámítás
Javasolt óraszám: 20 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját;
ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;
ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Egyenes arányosság felismerése hétköznapi helyzetekben
Az egyenesen arányos mennyiségek felismert tulajdonságainak alkalmazása konkrét gyakorlati feladatok megoldásában
Az egyenes arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése
Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységeinek ismerete
Az ismert szabványmértékegységek átváltása helyi értékes gondolkodás alapján
Törtrészkiszámítási feladatok az egyenesen arányos mennyiségek kapcsolatainak alkalmazásával
Századrész és százalék elnevezések párhuzamos használata gyakorlati helyzetekben
FOGALMAK
arány, egyenes arányosság, hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő szabványmértékegységei

Javasolt tevékenységek
Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés esetén
Hosszúság, űrtartalom, tömeg, idő mérése különböző alkalmi (például a ceruza hossza), objektív (például színes rúd) és szabványmértékegységekkel
Annak megtapasztalása, hogy adott egységgel mérve a kisebb mennyiséghez kevesebb, a nagyobb mennyiséghez több egység szükséges
A mérőszám változásának megfigyelése adott mennyiség különböző mértékegységekkel való mérése esetén
Törtrész előállításának megmutatása konkrét modelleken, például a ⅔ rész kiszámításakor először 3 egyenlő részre osztás az ⅓ rész kiszámításához, majd 2-vel szorzás
Fogyasztási cikkek címkéin, reklámokban, társadalomismereti és természetismereti tanulmányokban előforduló százalékos adatok értelmezése

Témakör: Egyszerű szöveges feladatok
Javasolt óraszám: 10 + 2 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egyismeretlenes elsőfokú egyenletet mérlegelvvel megold;
matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat egyenlettel megold;
gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megoldását ellenőrzi.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Matematikai tartalmú egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással
A mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása különféle módszerekkel, például szakaszos ábrázolással, visszafelé gondolkodással
A megoldás ellenőrzése
Gyakorlati problémákban előforduló mennyiségek becslése
FOGALMAK
becslés, ellenőrzés
Javasolt tevékenységek
„Gondoltam egy számot” játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal; a tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja” a gondolt számot; a tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét
Törtrészek összehasonlítását tartalmazó szöveges feladatokban a törtrészek szemléltetése szakaszokkal

Témakör: A függvény fogalmának előkészítése
Javasolt óraszám: 10 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;
felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tájékozódik a koordináta-rendszerben: koordinátáival adott pontot ábrázol, megadott pont koordinátáit leolvassa.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása
A matematikából és a mindennapi életből vett megfeleltetések tulajdonságainak megfigyelése, elemzése
Tájékozódás térképen, nézőtéren, sakktáblán és a koordináta-rendszerben
Egyenes arányosság grafikonjának felismerése
FOGALMAK
megfeleltetés, egyenes arányosság, koordináta-rendszer, pont koordinátái, grafikon
Javasolt tevékenységek
A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése.
Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal.
A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése
Mozijegy, színházjegy adatainak értelmezése; saját útvonal berajzolása térképre; torpedó játék, kültéri tájékozódási verseny
„Telefonos” játék párban vagy csoportban: az egyik játékos elkészít egy rajzot a koordináta-rendszerben úgy, hogy más ne láthassa; ezután az ábra néhány pontjának koordinátáit közli a többiekkel, ami alapján nekik is ugyanazt kell létrehozniuk
Egyenes arányosság gyakorlati feladatainak adataiból grafikon készítése „Nem hiszem” páros játék: különböző grafikonok közül az egyenes arányosság grafikonjának kiválasztása

Témakör: Sorozatok
Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
sorozatokat adott szabály alapján folytat;
néhány tagjával adott sorozat esetén felismer és megfogalmaz képzési szabályt.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Sorozatok létrehozása számokból, jelekből, alakzatokból
Szabálykövetés ritmusban, rajzban, számolásban
Sorozatok adott szabály szerinti folytatása
Adott sorozat esetén legalább egy szabály felismerése és megfogalmazása
FOGALMAK
sorozat, számsorozat, szabály
Javasolt tevékenységek
Számok, sorminták, díszítőelemek, kották, népi motívumok tanári bemutatása, tanulói saját munka készítése

Megkezdett ritmusgyakorlat megismétlése, tovább fűzése. Megkezdett díszítő motívum, sorminta folytatása. „Bumm” játék: számolási szabály követése, például a 7-tel osztható és a 7-est tartalmazó számokra
A tanár által megkezdett sorozat minél több szabályának gyűjtése csoportmunkában.
Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal.
A párok szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése

Témakör: Mérés és mértékegységek
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;
ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
síkbeli tartományok közül kiválasztja a szögtartományokat, nagyság szerint összehasonlítja, méri, csoportosítja azokat.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Szögtartomány ismerete; összehasonlítás, csoportosítás; szögmérés
Téglalap, négyzet és háromszög kerületének, területének mérése a természetes és az épített környezetben
Téglalap, négyzet kerületének, területének kiszámítása
Sokszögek területének meghatározása átdarabolással
Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának mérése a természetes és az épített környezetben
Téglatest, kocka alakú tárgyak felszínének és térfogatának kiszámítása
FOGALMAK
szög és mértékegységei (fok, szögperc), szögfajták, kerület, terület, űrtartalom és mértékegységei, felszín, térfogat és mértékegységei
Javasolt tevékenységek
Osztályterem adatainak becslése, mérése (hosszúság, szélesség, magasság, a terem alapterülete, térfogata)
Iskolaépület adatainak becslése, mérése (folyosók, lépcső, tornaterem épület hossza, szélessége, alapterülete, becsült magassága, becsült térfogata…)
Papírból készült sokszögek átdarabolásának bemutatása, majd egyéni kipróbálás és a saját megoldások összehasonlítása
Téglatest, kocka alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás)

Témakör: Síkbeli alakzatok
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;
ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;
ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;
a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között;
ismeri a háromszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
csoportosítja a háromszögeket szögeik és oldalaik szerint;
felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Környezetünk tárgyaiban a geometriai alakzatok felfedezése
Síkbeli alakzatok közül a sokszögek kiválasztása
Háromszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső szögek összege, háromszög-egyenlőtlenség
Tengelyesen szimmetrikus háromszögek ismerete
Háromszögek csoportosítása szögeik és oldalaik szerint
Téglalap és négyzet tulajdonságainak ismerete, alkalmazása
FOGALMAK
síkidom, sokszög, belső szög, külső szög; hegyesszögű, derékszögű, tompaszögű, egyenlő szárú és szabályos háromszög; téglalap, négyzet
Javasolt tevékenységek
Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a lényegtelen tulajdonságok kizárása)
Papír háromszög sarkainak levágása és egymás mellé helyezése
Szívószálból, hurkapálcából háromszög készítése (lehetséges és lehetetlen helyzetek)
Papír háromszögek hajtogatásával vagy síktükör alkalmazásával szimmetriatulajdonságok megfigyelése
Háromszögeket tartalmazó készletből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása
Papír téglalap és négyzet tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása
Szabálytalan alakú papírból téglalap, négyzet hajtogatása
Tangram játék

Témakör: Transzformációk, szerkesztések
Javasolt óraszám: 15 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükörképét;
geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
ismeri a tengelyesen szimmetrikus háromszöget;
ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tapasztalatot szerez a síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben;
felismeri a síkban az egybevágó alakzatokat;
a szerkesztéshez tervet, előzetes ábrát készít;
ismeri az alapszerkesztéseket: szakaszfelező merőlegest, szögfelezőt, merőleges és párhuzamos egyeneseket szerkeszt, szöget másol.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Tapasztalatszerzés síkbeli mozgásokról gyakorlati helyzetekben
Egybevágó alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben
Tengelyes tükrözés ismerete és alkalmazása
Tengelyesen szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben
Alakzatok tengelyes tükörképének megszerkesztése
Alapszerkesztések: szakaszfelező merőleges, merőleges és párhuzamos egyenesek szerkesztése; szögfelezés, szögmásolás
Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése
Néhány adott feltételnek megfelelő ábra pontos szerkesztése
FOGALMAK
szimmetriatengely, tengelyes szimmetria, merőlegesség, párhuzamosság, szakaszfelező merőleges, szögfelező félegyenes
Javasolt tevékenységek
Az osztályterem bútorainak mozgatása, tologatása, forgatása; saját eszközök mozgatása a padon
Ábrák másolása másolópapír (például: sütőpapír) segítségével; a másolat mozgatása
Szimmetrikus alkotások előállítása például tükör, hajtogatás, digitális eszköz segítségével
Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület egybevágó részeinek keresése, tengelyesen szimmetrikus alakzatok kiválasztása
Tengelyes tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó)

Témakör: Térgeometria
Javasolt óraszám: 8 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a kocka, a téglatest, a hasáb hálóját elkészíti; Testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;
Ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
a kocka, a téglatest, a hasáb, tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Környezetünk tárgyaiban a geometriai testek felfedezése
Téglatest, kocka tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló
Testek közül gömb kiválasztása
Építmények készítése képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján
Testekről, építményekről nézeti rajzok, alaprajzok, hálók készítése
FOGALMAK
test, kocka, téglatest, lap, él, csúcs, lapátló, testátló, alaprajz, háló, nézet
Javasolt tevékenységek
Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása)
Téglatest- és kockamodell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése
Készletből adott szempontnak megfelelő elemek válogatása
Építés dobozokból, színes rudakból, kis kockákból (kockacukor) feltételek alapján; lapok, élek, csúcsok, nézetek, hálók megfigyelése
Egyéni munkában építmények, rajzok, hálók készítése; az alkotások összehasonlítása, megbeszélése, kiállítása az osztályteremben

Témakör: Leíró statisztika
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;
adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is;
különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;
megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;
konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Adatokat, táblázatokat és diagramokat tartalmazó források felkutatása (például háztartás, sport, egészséges életmód, gazdálkodás)
A táblázatok adatainak értelmezése és ábrázolása (oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram) kisméretű mintán

A hétköznapi életből gyűjtött adatok táblázatba rendezése, ábrázolása hagyományos és digitális eszközökkel kisméretű minta esetén
Azonos adathalmazon alapuló kördiagram és oszlopdiagram összehasonlítása becslés alapján kisméretű minta esetén
Táblázatból adatgyűjtés adott szempont szerint
Átlag fogalmának ismerete, alkalmazása
FOGALMAK
adat, diagram, átlag
Javasolt tevékenységek
Projektmunka, például iskolai büfével vagy szelektív hulladékgyűjtéssel kapcsolatos felmérés készítése (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása)
Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában

Témakör: Valószínűség-számítás
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;
valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;
ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Egyszerű valószínűségi játékok és kísérletek
Valószínűségi játékok és kísérletek adatainak tervszerű gyűjtése
A „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” események felismerése
FOGALMAK
valószínűségi kísérlet, „biztos” esemény; „lehetséges, de nem biztos ” esemény; „lehetetlen” esemény
Javasolt tevékenységek
Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérmékkel, szerencsekerékkel, zsákba helyezett színes golyókkal
Játék eseménykártyákkal a „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „lehetetlen” események megkülönböztetésére, események gyakoriságának megfigyelésére csoportmunkában: valószínűségi kísérlethez (például 3 korongot feldobunk) tartozó eseményeket írunk kártyákra (például mindhárom kék; több a kék, mint a piros; nincs piros; van kék; van két egyforma szín; egyik színből sincs legalább kettő); kiosztjuk a kártyákat, elvégezzük a kísérletet, majd mindenki rátesz egy zsetont arra a kártyájára, amelyikre írt esemény bekövetkezett; a kísérletek végén elemzés: melyik a jó kártya, melyik rossz, melyiket választanád
Tippelős játék eseménykártyákkal: minden kártyára mindenki odaírja a tippjét, hogy 20 kísérletből szerinte hányszor következik be; ellenőrizzük a kísérletek elvégzésével
Bökős játék csoportban: minden körben a 100-as tábláról véletlenszerűen választunk egy számot (bökünk vagy papírgalacsint dobunk a táblára); a játék elején mindenkinek van 5 korongja; körönként a szám választása előtt minden játékos egy-egy koronggal tippel, például kékre fordítja, ha a szám 7-tel osztható, pirosra, ha nem; ha nem találta el, elvesztette a korongját, ha talált, akkor nem; az veszít, akinek hamarabb elfogynak a korongjai

10 korongot feldobunk; a számegyenesen a 0-ból indulva annyit lépünk pozitív irányba, ahány pirosat dobtunk, majd innen annyit negatív irányba, ahány kéket; tippeld meg, hova jutsz; válassz 4 számkártyát, nyersz, ha ezek valamelyikére jutsz
„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például lehetséges, de nem biztos, hogy két dobókockával dobva a dobott számok összege 13), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít
„Szavazós” játék: a tanár vagy egy tanuló állítást fogalmaz meg egy kísérlet kimenetelére (például két dobókockával a dobott számok szorzata 40); az osztály szavaz a „biztos”, a „lehetséges, de nem biztos” és a „lehetetlen” döntések valamelyikére.

6. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

Gondolkodási és megismerési módszerek
Halmazba rendezés adott tulajdonság alapján, részhalmaz felírása, felismerése.
Két véges halmaz közös részének, uniójának felírása, ábrázolása.
Állítások igazságának eldöntésére, igaz és hamis állítások megfogalmazása.
Összehasonlításhoz szükséges kifejezések helyes használata.
Néhány elem összes sorrendjének felsorolása.

Számtan, algebra
Racionális számok írása, olvasása, összehasonlítása, ábrázolása számegyenesen.
Ellentett, abszolútérték, reciprok felírása.
Mérés, mértékegységek használata, átváltás egyszerű esetekben.
A mindennapi életben felmerülő egyszerű arányossági feladatok megoldása következtetéssel, az egyenes arányosság értése, használata.
Két-három műveletet tartalmazó műveletsor eredményének kiszámítása, a műveleti sorrendre vonatkozó szabályok ismerete, alkalmazása. Zárójelek alkalmazása.
Szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlet felírásával. Szimbólumok, betűkifejezések segítségével összefüggések felírása a szöveges feladatok adatai között.
Becslés, ellenőrzés segítségével a kapott eredmények helyességének megítélése.
A százalék fogalmának ismerete, a százalékérték kiszámítása.
Számok osztóinak, többszöröseinek felírása. Közös osztók, közös többszörösök felismerése. Oszthatósági szabályok (2, 3, 5, 9, 10, 100) ismerete, alkalmazása.
A hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg szabvány mértékegységeinek ismerete. Mértékegységek egyszerűbb átváltásai gyakorlati feladatokban. Algebrai kifejezések gyakorlati használata a terület, kerület, felszín és térfogat számítása során.
Elsőfokú egyismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása szabadon választott módszerrel.

Geometria
Térelemek, félegyenes, szakasz, szögtartomány fogalmának ismerete.
A geometriai ismeretek segítségével jó ábrák készítése, pontos szerkesztések végzése. A körző, vonalzó célszerű használata.
Alapszerkesztések: pont és egyenes távolsága, két párhuzamos egyenes távolsága, szakaszfelező merőleges, szögfelező, szögmásolás, merőleges és párhuzamos egyenesek.
Alakzatok tengelyes tükörképének szerkesztése, tengelyes szimmetria felismerése.
A tanult síkbeli és térbeli alakzatok tulajdonságainak ismerete és alkalmazása feladatok megoldásában. A tanult síkidomok kerületének és területének kiszámítása.
A tanult testek térfogatának ismeretében mindennapjainkban található testek térfogatának, űrmértékének meghatározása.

Összefüggések, függvények, sorozatok
Tájékozódás a koordináta-rendszerben: pont ábrázolása, adott pont koordinátáinak a leolvasása. Egyszerűbb grafikonok, elemzése.
Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint, szabályok felismerése, megfogalmazása néhány tagjával elkezdett sorozat esetén.

Valószínűség, statisztika
Egyszerű diagramok készítése, értelmezése, táblázatok olvasása.
Néhány szám számtani közepének kiszámítása.
Valószínűségi játékok, kísérletek során adatok tervszerű gyűjtése, rendezése, ábrázolása.
Egyszerű matematikai játékok során nyerő stratégiák kialakításai.

Minimumkövetelmények – a továbbhaladás feltételei a 6. évfolyam végén

Számtan, algebra
Tört, tizedestört, negatív szám kiválasztása. Pozitív törtek szorzása és osztása pozitív egésszel 2-vel, 5-tel, 10-zel, 100-zal 1000-rel való oszthatóság.
A mindennapi életben felmerülő egyszerű, konkrét arányossági feladatok megoldása következtetéssel.
Egyszer elsőfokú egyismeretlenes egyenletek megoldása szabadon választható módszerrel
Összefüggések, függvények, sorozatok
Biztos tájékozódás a derékszög koordinátarendszerben.

Geometria, mérés
Pont tengelyes tükörképének megszerkesztése.
Párhuzamos és merőleges egyenesek elállítása, szögmásolás, szakaszfelező merőleges szerkesztése. Háromszögek, négyszögek kerületének kiszámítása.

Valószínűség, statisztika
Konkrét feladatok kapcsán a biztos és a lehetetlen események felismerése.
Néhány szám számtani közepének (átlagának) meghatározása.

A NAT heti 3 órában adja meg a tematikát, így a szabadon tervezhető órakeret terhére 34 óra került betervezésre. A helyi tervezéssel tervezett 4 órát elsősorban diagnosztikus mérésre használjuk fel. A digitális témahét beépül az éves tervezésbe.

7. évfolyam

A 7. évfolyamon nagyobb hangsúlyt kap az elvonatkoztatás és az absztrakció képességének fejlesztése, miközben továbbra is megmarad a szemléltetés és az eszközök használata. Elvárható a tapasztalatok általános megfogalmazása, a mindennapi életből vett szöveges problémák matematikai szempontú értelmezése. Folyamatosan fejlődik a vitázás és az érvelés kultúrája az osztálytársakkal és a szaktanárral szemben.
A 7. évfolyamon továbbra is tematikus elrendezésben követik egymást az egyes fejezetek: ***Halmazok, számhalmazok; Matematikai logika, kombinatorika, gráfok; Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök; Arányosság, százalékszámítás; Szöveges feladatok előkészítése; Szöveges feladatok; A függvény fogalmának előkészítése; Síkbeli alakzatok; Transzformációk, szerkesztések; Térgeometria; Leíró statisztika; Valószínűség-számítás.***
Az egyes területek ismeretanyaga jelen van más témakörökben is, folyamatosan gazdagítva a szakmai eszköztárat.
Az ismeretek bővülésével lehetővé válik a más tantárgyakhoz való kapcsolódás, a kitekintés lehetősége, a témák rendszerezése, több területen való megjelenése. A nevelési-oktatási szakasz során egyre komplexebbé válik a szemléletmód.
A szemléltetést, a megértést, az órai feladatok megoldását és a gondolatmenet bemutatását a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

Témakör: Halmazok, számhalmazok
Javasolt óraszám: 5 + 2 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
elemeket halmazba rendez több szempont alapján; részhalmazokat konkrét esetben felismer.
Véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja.
Ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Halmazokba rendezés több szempont szerint. Halmazábra készítése
Részhalmazok felismerése és ábrázolása konkrét esetekben
Véges halmaz kiegészítő halmazának (komplementerének), véges halmazok metszetének és uniójának megállapítása ábrázolás segítségével konkrét esetekben
Természetes számok, egész számok, racionális számok halmazának ismerete.
Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek ismerete.
FOGALMAK
kiegészítő halmaz (komplementer), metszet, unió, természetes szám, egész szám, racionális szám; véges, végtelen szakaszos és végtelen nem szakaszos tizedes tört
Javasolt tevékenységek
Konkrét elemek válogatása több adott tulajdonság szerint. Egy konkrét válogatás szempontjainak felfedeztetése. Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, … elemű részhalmazok képzése. Konkrét elemek szétválogatása adott tulajdonság és a tagadása szerint, például az osztály tanulói közül az iskolától legfeljebb 1 km-re élők és a távolabb lakók
A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása
Csoportmunkában különböző közönséges törtek átírása úgy, hogy minden lehetséges tizedes tört típus alakja előforduljon; a tapasztalatok megbeszélése, irányított összegzése

Témakör: Matematikai logika, kombinatorika, gráfok
Javasolt óraszám: 6 + 2 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
igaz és hamis állításokat fogalmaz meg. A logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére. Összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket;
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Igaz és hamis állítások felismerése, önálló megfogalmazása
A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata
Az összes eset összeszámlálása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás
FOGALMAK
„minden”, „van olyan”, gráf, gráf csúcsa, gráf éle
Javasolt tevékenységek
Golyók sorba rendezése (lehetnek köztük egyformák is). Ábrák színezése, színezési lehetőségek összeszámlálása. Lehetséges útvonalak összeszámlálása.
Számkártyás feladatok megoldása.
Gráfok alkalmazása kézfogások, köszöntések, körmérkőzések (visszavágóval vagy anélkül), szemléltetésére, különböző feltételek szerinti esetszétválasztás áttekintésére.

Témakör: Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök
Javasolt óraszám: 8 + 6 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismerje meg a tétel fogalmát és alkalmazási lehetőségeit számítási feladatokban.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényezős felbontását 1000-es számkörben;
meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét; pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja;
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Prímszámok, összetett számok kiválasztása a természetes számok közül
Összetett számok prímtényezős felbontásának ismerete és alkalmazása 1000-es számkörben
Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása és alkalmazása
Pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványának alkalmazása: prímtényezős felbontás felírása hatványokkal.
FOGALMAK
prímszám, összetett szám, prímtényezős felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös, hatvány, hatványalap, hatványkitevő, hatványérték
Javasolt tevékenységek
Eratoszthenészi szita alkalmazása prímek keresésére. Prímtényezős felbontás algoritmusának megmutatása. Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása prímtényezőkkel. Legnagyobb közös osztó alkalmazása törtek egyszerűsítésére.
Legkisebb közös többszörös alkalmazása közös nevező meghatározására

Témakör: Arányosság, százalékszámítás
Javasolt óraszám: 3 + 5 +1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;
idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása konkrét helyzetekben
Egyenes arányosság grafikonjának megrajzolása
Valóságos helyzetekhez kötődő százalékszámítás: áremelés, leárazás, egyszerű kamat.
A fordított arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése
Terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységeinek ismerete és átváltása
FOGALMAK
fordított arányosság, százalék, terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységei
Javasolt tevékenységek
Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés, egyenletes mozgás (megtett út – sebesség, megtett út – menetidő) esetén
A fordított arányosság megtapasztalása torta, csokoládé egyenlő részekre osztásával
Fordítottan arányos mennyiségpárok keresése például munkavégzés, mérés, egyenletes mozgás (adott út megtételénél sebesség–menetidő) esetén
Azonos területű, különböző téglalapok oldalhosszainak megfigyelése, összehasonlítása
Százalékszámításhoz, arányossághoz kapcsolódó példák gyűjtése reklámújságokból, banki ajánlatokból, más tantárgyak tankönyvi témáiból; a hozott példák, problémák feldolgozása és bemutatása csoportmunkában; a tapasztalatok irányított összegzése
Projektmunka, például összejövetel, jótékonysági süteményvásár, osztálykirándulás költségvetésének tervezése
Terület, térfogat, űrtartalom mérése különböző alkalmi, és szabványmértékegységei.
Térfogat és űrtartalom mértékegységei közötti kapcsolat megmutatása, például 1 dm élű üreges kocka feltöltése 1 liter folyadékkal

Témakör: Szöveges feladatok előkészítése
Javasolt minimum óraszám: 12 + 2 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol;
egy- vagy kéttagú betűs kifejezést számmal szoroz, egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvvel megold.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Hétköznapi problémák matematikai tartalmának formalizálása; betűk használata az ismeretlen mennyiségek jelölésére
Egyszerű betűs kifejezések összeadása, kivonása. Helyettesítési érték számolása.
Egytagú kifejezések számmal való szorzása. Kéttagú betűs kifejezés számmal való szorzása
Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása mérlegelvvel
FOGALMAK
változó, együttható, helyettesítési érték, egytagú kifejezés, kéttagú kifejezés, egynemű kifejezés, egyenlet, lebontogatás, mérlegelv
Javasolt tevékenységek
Adott problémához többféle, ismeretlent tartalmazó műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása
Adott problémához megfelelő, betűt tartalmazó műveletsor megalkotása
Adott, ismeretlent tartalmazó műveletsorhoz szöveges feladat írása
Mérlegelv bevezetése kétkarú mérleg alkalmazásával

Témakör: Szöveges feladatok
Javasolt óraszám: 14 + 4 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Különböző szövegekhez megfelelő modell készítése (például táblázat, , betűs kifejezések)
Matematikából, más tantárgyakból, gazdasági területekről és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel vagy egyenlettel
Ellenőrzés a szövegbe való visszahelyettesítéssel
Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségek becslése
FOGALMAK
ellenőrzés
Javasolt tevékenységek
Szöveges feladatok megoldása csoportmunkában „feladatküldéssel”, „szakértői mozaik” alkalmazásával
Gyűjtőmunka, csoportmunka, projekt készítése pénzügyi tudatosság területét érintő témák feldolgozására, például a háztartások bevételei és kiadásai: munkabér, bruttó bér, nettó bér, adó, kamat, társadalmi jövedelem (családi pótlék, nyugdíj), ösztöndíj, hitel;
A költségvetés tervezése: háztartási napló, pénzügyi tervezés, egyensúly, többlet, hiány;
Egy tizenéves pénztárcája: zsebpénz, diákmunka, alkalmi jövedelmek, kimutatás a pénzmozgásokról, saját pénzügyi célok, tervek; korszerű pénzkezelés: bankszámla, bankkártyaválasztás, megtakarítások

Témakör: A függvény fogalmának előkészítése
Javasolt óraszám: 7 + 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
konkrét halmazok elemei között megfeleltetést hoz létre;
értéktáblázatok adatait grafikusan ábrázolja;
egyszerű grafikonokat jellemez.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Konkrét megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása
Egyszerű grafikonok jellemzése: növekedés-csökkenés, szélsőérték, tengelyekkel való metszéspont
Értéktáblázatok adatainak grafikus ábrázolása
Az egyenes és a fordított arányosság felismerése konkrét helyzetekben
Egyenes arányosság grafikonjának felismerése és megalkotása
FOGALMAK
megfeleltetés; egyenes és fordított arányosság; grafikon
Javasolt tevékenységek
A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése
Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal
A megfeleltetések szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése
Az egyenes és fordított arányosság mint speciális megfeleltetés bemutatása, az összetartozó értékpárok grafikus ábrázolása

Témakör: Síkbeli alakzatok
Javasolt óraszám: 13 + 2 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;
ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;
a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;
ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Háromszögek külső szögeinek összege
Négyszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma
A speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet) felismerése és legfontosabb tulajdonságaik megállapítása ábra alapján; alkalmazásuk; halmazábra

Háromszögek, speciális négyszögek kerületének, területének kiszámítása ábra alapján átdarabolással és tanult összefüggéssel; alkalmazások
Körrel kapcsolatos fogalmak ismerete
FOGALMAK
négyszög, konvex, konkáv, átló, trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, húrtrapéz, körvonal, körlap, középpont, sugár, húr, átmérő, szelő, érintő, körcikk
Javasolt tevékenységek
Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása
Négyszögeket tartalmazó készletekből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása
Papírból készült háromszögek, speciális négyszögek átdarabolásának megmutatása
Gyakorlati számolási feladatok megoldása, például papírsárkány készítéséhez szükséges papír területének becslése, számolása

Témakör: Transzformációk, szerkesztések
Javasolt óraszám: 10 + 5 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükörképét;
geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Középpontos tükrözés ismerete és alkalmazása
Középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben
Alakzatok középpontos tükörképének megszerkesztése
Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése
Dinamikus geometriai szoftver használata
FOGALMAK
szimmetria-középpont, középpontos szimmetria
Javasolt tevékenységek
Ábrák másolása másolópapír (például sütőpapír) segítségével; a másolat síkban való pont körüli elfordítása 180°-kal; tulajdonságok megfigyelése
Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület középpontosan szimmetrikus alakzatainak kiválasztása
Középpontos tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó)
Szerkesztési feladatok megoldása során dinamikus geometriai szoftver megismerése; az euklideszi szerkesztési lépések követése a szoftverrel

Témakör: Térgeometria
Javasolt óraszám: 12 + 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;
ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
egyenes hasáb, téglatest, kocka alakú tárgyak felszínét és térfogatát méréssel megadja, egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti;
a kocka, a téglatest, a hasáb, tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Környezetünk tárgyaiban a hasáb alakú testek felfedezése
Hasáb tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló
Testek építése képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján
Testek hálójának készítése
Egyenes hasáb alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számolással
FOGALMAK
hasáb, alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testmagasság
Javasolt tevékenységek
Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása)
Hasáb alakú modell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése
Egyéni munkában építmények, rajzok, hálók készítése; az alkotások összehasonlítása, megbeszélése, kiállítása az osztályteremben
Egyenes hasáb alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása
Egyenes hasáb alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás)

Témakör: Leíró statisztika
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;
adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos eszközökkel, különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;
megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;
konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Adathalmazok, egyszerű diagramok, táblázatok adatainak elemzése
Adatok táblázatba rendezése, ábrázolása diagramon
Különböző típusú diagramok megfeleltetése egymásnak
Adatok gyűjtése táblázatból, leolvasása hagyományos forrásból származó diagramról megadott szempont szerint
Adatok rendszerezése, következtetések megfogalmazása
Konkrét adatsor leggyakoribb adatának (módusz) megtalálása, gyakorlati alkalmazása
Rendezhető adatsor középső adatának (medián) megállapítása, gyakorlati alkalmazása
Konkrét adatsor esetén átlag, leggyakoribb adat (módusz), középső adat (medián) megfigyelése, összehasonlítása
FOGALMAK
oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram
Javasolt tevékenységek
Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában
Projektmunka, például felmérés készítése zenehallgatási szokásokról, IKT-eszközök használatáról, sportolási szokásokról (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása)
Konkrét adathalmazok középérték-mutatóinak megállapítása és összehasonlítása csoportmunkában

Témakör: Valószínűség-számítás
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja;
valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;
ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Valószínűségi játékok, kísérletek; az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése és ábrázolása digitálisan is
Valószínűségi játékok lehetséges kimeneteleinek ismeretében stratégia követése
Az esély intuitív fogalmának felhasználása a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál
A gyakoriság és relatív gyakoriság ismerete és alkalmazása a kísérletezés során
FOGALMAK
esély, gyakoriság, relatív gyakoriság
Javasolt tevékenységek
Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérmékkel, szerencsekerékkel, Galton-deszkával, zsákba helyezett színes golyókkal
Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegénél álló korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja
Kocka alakú, számozott lapú doboz egyik lapjára belül nehezéket ragasztunk; dobások eredményének megfigyelésével ki kell találni, melyik lapra ragasztottunk nehezéket
21-ezés különbözőképpen számozott dobókockákkal, dominókkal

„Szavazós” játék páros vagy csoportmunkában: valószínűségi játék vagy kísérlet előtt a tanulók összegyűjtik a lehetséges kimeneteleket, majd egyesével tippelnek a bekövetkezési esélyekről

7. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

Gondolkodási és megismerési módszerek
Elemek halmazba rendezése több szempont alapján.
Egyszerű állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása.
Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, szövegek értelmezése egyszerűbb esetekben.
Kombinatorikai feladatok megoldása az összes eset szisztematikus összeszámlálásával.

Számtan, algebra
Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. Az eredmény becslése, ellenőrzése., helyes és értelmes kerekítése.
Mérés, mértékegység használata, átváltás. Egyenes arányosság, fordított arányosság.
A százalékszámítás alapfogalmainak ismerete, a tanult összefüggések alkalmazása feladatmegoldás során.
A legnagyobb közös osztó kiválasztása az összes osztóból, a legkisebb pozitív közös többszörös kiválasztása a többszörösök közül.
Prímszám, összetett szám. Prímtényezős felbontás.
Egyszerű algebrai egész kifejezések helyettesítési értéke. Összevonás. Többtagú kifejezés szorzása egytagúval. Elsőfokú egyenletek és egyenlőtlenségek. A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlettel. Ellenőrzés. A megoldás ábrázolása számegyenesen.
A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában.
Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére.

Összefüggések, függvények, sorozatok
Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint.
Az egyenes arányosság grafikonjának felismerése, a lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is.
Grafikonok elemzései a tanult szempontok szerint, grafikonok készítése, grafikonokról adatokat leolvasása. Táblázatok adatainak kiolvasása, értelmezése, ábrázolása különböző típusú grafikonon.

Geometria
A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni.
Ismeri a tanult geometriai alakzatok tulajdonságait (háromszögek, négyszögek belső és külső szögeinek összege, nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságai), tudását alkalmazza a feladatok megoldásában.
Tengelyes és középpontos tükörkép, eltolt alakzat képének szerkesztése..
Háromszögek, speciális négyszögek és a kör kerületének, területének számítása feladatokban.
A tanult testek (háromszög és négyszög alapú egyenes hasáb, forgáshenger) térfogatképleteinek ismeretében ki tudja számolni a mindennapjainkban előforduló testek térfogatát, űrmértékét.

Valószínűség, statisztika
Valószínűségi kísérletek eredményeinek értelmes lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása.
Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt.

Minimumkövetelmények – a továbbhaladás feltételei a 7. évfolyam végén

Gondolkodási módszerek
Egyszerű állítások igazságának eldöntése. Sorba rendezés, kiválasztás legfeljebb 4 elem esetén
Számtan, algebra
Alapműveletek helyes elvégzése kis abszolút érték egészek, törtek, tizedestörtek körében egyszerű esetekben.
10 pozitív egész kitevőjű hatványai, 10-nél nagyobb számok normálalakja.
Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása egyszer konkrét feladatokban.
Egyszerű százalékszámítási feladatok
Osztó, többszörös, két szám közös osztóinak, néhány közös többesének megkeresése.
Egyszerű elsőfokú egyismeretlenes egyenletek megoldása. Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel is.
Összefüggések, függvények, sorozatok
Lineáris függvények ábrázolása értéktáblázattal egyszerű esetekben
Egyszerű sorozatok folytatása adott szabály szerint, néhány taggal megadott sorozat esetén szabály(ok) keresése.
Geometria
Szög (fok), hosszúság, terület, térfogat, tömeg, űrtartalom, idő mérése a szabványos mértékegységeinek ismerete. Háromszögek területének kiszámítása.
Adott pont középpontos tükörképének megszerkesztése. Szögfelező szerkesztése.
Háromszöggel kapcsolatos legegyszerűbb szerkesztések. Háromszögek és konvex négyszögek belső szögeinek összege.
Háromszög és négyszög alapú egyenes hasábok, valamint a forgáshenger felismerése, jellemzése.
Valószínűség, statisztika
Egyszerű grafikonok olvasása, készítése

8. évfolyam

A 8. évfolyamon nagyobb hangsúlyt kap az elvonatkoztatás és az absztrakció képességének fejlesztése, miközben továbbra is megmarad a szemléltetés és az eszközök használata. Elvárható a tapasztalatok általános megfogalmazása, a mindennapi életből vett szöveges problémák matematikai szempontú értelmezése, a megsejtett összefüggések indoklásának igénye és a tanult matematikai fogalmakat megnevező szakkifejezések helyes használata. Fejlődik a vitatkozás és az érvelés kultúrája az osztálytársakkal és a szaktanárral.
A 8. évfolyamon továbbra is tematikus elrendezésben követik egymást az egyes fejezetek: ***Halmazok, számhalmazok; Matematikai logika, kombinatorika, gráfok; Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök; Arányosság, százalékszámítás; Szöveges feladatok előkészítése; Szöveges feladatok; A függvény fogalmának előkészítése; Síkbeli alakzatok; Transzformációk, szerkesztések; Térgeometria; Leíró statisztika; Valószínűség-számítás.*** Az egyes területek ismeretanyaga jelen van más témakörökben is, folyamatosan gazdagítva a szakmai eszköztárat. A szöveggel megfogalmazott hétköznapi és matematikai problémák megoldása tervek, vázlatok alapján, általánosabb eljárási módokat, gyakran algoritmusokat alkalmazva történik.
Az ismeretek bővülésével lehetővé válik a más tantárgyakhoz való kapcsolódás, a kitekintés lehetősége, a témák rendszerezése, több területen való megjelenése. A nevelési-oktatási szakasz során egyre komplexebbé válik a szemléletmód.

A szemléltetést, a megértést, az órai vagy házi feladatok megoldását és a gondolatmenet bemutatását a tanulók által használható digitális eszközök, szoftverek és online felületek is támogatják.

Témakör: Halmazok, számhalmazok
Javasolt óraszám: 7 + 2 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
elemeket halmazba rendez több szempont alapján;
részhalmazokat konkrét esetekben felismer és ábrázol;
számokat, számhalmazokat, halmazműveleti eredményeket számegyenesen ábrázol;
véges halmaz kiegészítő halmazát (komplementerét), véges halmazok közös részét (metszetét), egyesítését (unióját) képezi és ábrázolja konkrét esetekben;
ismeri a racionális számokat, tud példát végtelen nem szakaszos tizedes törtre.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Halmazokba rendezés több szempont szerint
Halmazábra készítése
Számok, számhalmazok, halmazműveleti eredmények szemléltetése számegyenesen
Részhalmazok felismerése és ábrázolása konkrét esetekben
Véges halmaz kiegészítő halmazának (komplementerének), véges halmazok metszetének és uniójának megállapítása ábrázolás segítségével konkrét esetekben
Természetes számok, egész számok, racionális számok halmazának ismerete, halmazábrájuk elkészítése
Véges és végtelen szakaszos tizedes törtek ismerete
Példa végtelen nem szakaszos tizedes törtre
FOGALMAK
kiegészítő halmaz (komplementer), metszet, unió, természetes szám, egész szám, racionális szám; véges, végtelen szakaszos és végtelen nem szakaszos tizedes tört

Javasolt tevékenységek
Konkrét elemek válogatása több adott tulajdonság szerint
Egy konkrét válogatás szempontjainak felfedeztetése
Konkrét halmaz elemeiből 1, 2, … elemű részhalmazok képzése
Legfeljebb 4 elemű halmaz esetén az összes részhalmaz előállítása
Példák és ellenpéldák mutatása részhalmazra, például A={paralelogrammák} halmaz részhalmaza B={rombuszok}, nem részhalmaza C={deltoidok}
Konkrét elemek szétválogatása adott tulajdonság és a tagadása szerint, például az osztály tanulói közül az iskolától legfeljebb 1 km-re élők és a távolabb lakók
Konkrét elemek két-három tulajdonság szerinti válogatása során a mindegyik tulajdonsággal rendelkező elemek, a pontosan egy tulajdonsággal, a pontosan két tulajdonsággal és az egyetlen tulajdonsággal sem rendelkező elemek elhelyezése a halmazábrán
A legalább egy tulajdonsággal rendelkező elemek felsorolása
Logikai szita megtapasztalása, például 5 piros meg 4 kör összesen 7 elem a logikai készletből
Csoportmunkában különböző közönséges törtek átírása úgy, hogy minden lehetséges tizedes tört típus alakja előforduljon; a tapasztalatok megbeszélése, irányított összegzése
Játék makaó-jellegű kártyajátékkal: törtek különböző alakjainak keresése

Témakör: Matematikai logika, kombinatorika, gráfok
Javasolt óraszám: 12 + 2 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
igaz és hamis állításokat fogalmaz meg;
tanult minták alapján néhány lépésből álló bizonyítási gondolatsort megért és önállóan összeállít;
a logikus érvelésben a matematikai szaknyelvet következetesen alkalmazza társai meggyőzésére;
összeszámlálási feladatok megoldása során alkalmazza az összes eset áttekintéséhez szükséges módszereket;
konkrét szituációkat szemléltet gráfok segítségével.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Igaz és hamis állítások felismerése, önálló megfogalmazása
A matematikai logika egyszerű, a korosztály számára érthető szakkifejezéseinek ismerete és használata
Egyszerű stratégiai és logikai játékok
Konkrét helyzethez kötött sorba rendezési problémák megoldása kör mentén is
Konkrét helyzethez kötött kiválasztási problémák megoldása a sorrend figyelembevételével és anélkül
Az összes eset összeszámlálása során rendszerezési sémák használata: táblázat, ágrajz, szisztematikus felsorolás
Gráfok alkalmazása konkrét szituációk szemléltetésére
FOGALMAK
„minden”, „van olyan”, gráf, gráf csúcsa, gráf éle
Javasolt tevékenységek
„Bírósági tárgyalás” játék
„Einstein-fejtörő” típusú játék
Golyók sorba rendezése (lehetnek köztük egyformák is)
Ábrák színezése, színezési lehetőségek összeszámlálása

Lehetséges útvonalak összeszámlálása
Fagylalt vásárlása kehelybe vagy tölcsérbe
Számkártyás feladatok megoldása
Gráfok alkalmazása kézfogások, köszöntések, körmérkőzések (visszavágóval vagy anélkül), családfák, ismeretségek szemléltetésére, különböző feltételek szerinti esetszétválasztás áttekintésére
Logikai készlet épülésének szemléltetése gráffal

Témakör: Számelméleti ismeretek, hatvány, négyzetgyök
Javasolt óraszám: 10 + 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a prímszám és az összetett szám fogalmakat; el tudja készíteni összetett számok prímtényezős felbontását 1000-es számkörben;
meghatározza természetes számok legnagyobb közös osztóját és legkisebb közös többszörösét;
pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványát kiszámolja;
négyzetszámok négyzetgyökét meghatározza.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Prímszámok, összetett számok kiválasztása a természetes számok közül
Összetett számok prímtényezős felbontásának ismerete és alkalmazása 1000-es számkörben
Legnagyobb közös osztó és legkisebb közös többszörös meghatározása és alkalmazása
Pozitív egész számok pozitív egész kitevőjű hatványának alkalmazása: prímtényezős felbontás felírása hatványokkal, mértékegységek átváltása, számrendszerek helyi értékeinek felírása
Négyzetszámok négyzetgyökének kiszámolása
FOGALMAK
prímszám, összetett szám, prímtényezős felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös, hatvány, hatványalap, hatványkitevő, hatványérték, négyzetszám, négyzetszámok négyzetgyöke
Javasolt tevékenységek
Eratoszthenészi szita alkalmazása prímek keresésére
Prímtényezős felbontás kirakása színes rudakkal
Prímtényezős felbontás algoritmusának megmutatása
„Bumm” játék a közös többszörösök felismerésére
Legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása prímtényezőkkel
Legnagyobb közös osztó alkalmazása törtek egyszerűsítésére
Legkisebb közös többszörös alkalmazása közös nevező meghatározására
Négyzet kirakása kisebb egybevágó négyzetekkel
Négyzet területéből a négyzet oldalának meghatározása, ha a terület mérőszáma négyzetszám

Témakör: Arányosság, százalékszámítás
Javasolt óraszám: 19 + 2 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén;
felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a százalék fogalmát, gazdasági, pénzügyi és mindennapi élethez kötődő százalékszámítási feladatokat megold;
idő, tömeg, hosszúság, terület, térfogat és űrtartalom mértékegységeket átvált helyi értékes gondolkodás alapján, gyakorlati célszerűség szerint.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása konkrét helyzetekben
Egyenes arányosság grafikonjának megrajzolása
Valóságos helyzetekhez kötődő százalékszámítás: áremelés, leárazás, egyszerű kamat, keverési feladatok megoldása, levegő összetétele, páratartalom
Banki ajánlatok (ügyfélcsomagok, számlavezetési, megbízási és tranzakciós díjak) összehasonlításával kapcsolatos feladatok megoldása
Megtakarítási és hitelfelvételi lehetőségekkel kapcsolatos egyszerű feladatok megoldása
A fordított arányosság és a mérés kapcsolatának felismerése
Terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységeinek ismerete és átváltása
FOGALMAK
fordított arányosság, százalék, terület, térfogat, űrtartalom szabványmértékegységei
Javasolt tevékenységek
Egyenesen arányos mennyiségpárok keresése például vásárlás, parkettázás, mérés, egyenletes mozgás (megtett út – sebesség, megtett út – menetidő) esetén
A fordított arányosság megtapasztalása torta, csokoládé egyenlő részekre osztásával
Fordítottan arányos mennyiségpárok keresése például munkavégzés, mérés, egyenletes mozgás (adott út megtételénél sebesség–menetidő) esetén
Azonos területű, különböző téglalapok oldalhosszainak megfigyelése, összehasonlítása
Százalékszámításhoz, arányossághoz kapcsolódó példák gyűjtése reklámújságokból, banki ajánlatokból, más tantárgyak tankönyvi témáiból; a hozott példák, problémák feldolgozása és bemutatása csoportmunkában; a tapasztalatok irányított összegzése
Projektmunka, például összejövetel, jótékonysági süteményvásár, osztálykirándulás költségvetésének tervezése
Terület, térfogat, űrtartalom mérése különböző alkalmi, objektív és szabványmértékegységekkel
Annak megtapasztalása, hogy adott mennyiséget különböző egységekkel mérve a kisebb egységből több, a nagyobb egységből kevesebb szükséges
A mérőszám változásának megfigyelése a mértékegység átváltása után
Térfogat és űrtartalom mértékegységei közötti kapcsolat megmutatása, például 1 dm élű üreges kocka feltöltése 1 liter folyadékkal

Témakör: Szöveges feladatok előkészítése
Javasolt minimum óraszám: 4 + 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
egyszerű betűs kifejezésekkel összeadást, kivonást végez, és helyettesítési értéket számol;
egy- vagy kéttagú betűs kifejezést számmal szoroz, két tagból közös számtényezőt kiemel;
egyismeretlenes elsőfokú egyenletet lebontogatással és mérlegelvvel megold.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Hétköznapi problémák matematikai tartalmának formalizálása; betűk használata az ismeretlen mennyiségek jelölésére
Egyszerű betűs kifejezések összeadása, kivonása
Helyettesítési érték számolása
Egytagú kifejezések számmal való szorzása
Kéttagú betűs kifejezés számmal való szorzása
Két tagból közös számtényező kiemelése
Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása lebontogatással
Egyismeretlenes elsőfokú egyenlet megoldása mérlegelvvel
FOGALMAK
változó, együttható, helyettesítési érték, egytagú kifejezés, kéttagú kifejezés, egynemű kifejezés; kiemelés, egyenlet, lebontogatás, mérlegelv
Javasolt tevékenységek
Adott problémához többféle, ismeretlent tartalmazó műveletsor megadása, ezek közül a megfelelő kiválasztása
Adott problémához megfelelő, betűt tartalmazó műveletsor megalkotása
Adott, ismeretlent tartalmazó műveletsorhoz szöveges feladat írása
„Dominó", „triminó" játékkal az eredeti kifejezés és az átalakított kifejezés párba állítása
„Gondoltam egy számot" játék: a tanár néhány műveletből álló műveletsorral számoltatja a gyerekeket az általuk gondolt számmal. A tanulók megmondják a kapott végeredményt, és a tanár „kitalálja" a gondolt számot. A tanár többféle algoritmus után felajánlja a szerepcserét.
A fejben alkalmazott lebontogatási stratégia felfedése és formális leírása
Mérlegelv bevezetése kétkarú mérleg alkalmazásával

Témakör: Szöveges feladatok
Javasolt óraszám: 8 + 3 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
különböző szövegekhez megfelelő modelleket készít.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
matematikából, más tantárgyakból és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
gazdasági, pénzügyi témájú egyszerű szöveges feladatokat következtetéssel vagy egyenlettel megold;
gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségeknél becslést végez.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Különböző szövegekhez megfelelő modell készítése (például szakaszos ábrázolás, visszafelé gondolkodás, táblázat, szabadkézi vázlatrajz, betűs kifejezések felírása)
Matematikából, más tantárgyakból, gazdasági területekről és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel vagy egyenlettel
Ellenőrzés a szövegbe való visszahelyettesítéssel
Pénzügyi tudatosság területét érintő feladatok megoldása
Gyakorlati problémák megoldása során előforduló mennyiségek becslése
FOGALMAK
ellenőrzés
Javasolt tevékenységek
Szöveges feladatok megoldása csoportmunkában „feladatküldéssel", „szakértői mozaik" alkalmazásával
Gyűjtőmunka, csoportmunka, projekt készítése pénzügyi tudatosság területét érintő témák feldolgozására, például a háztartások bevételei és kiadásai: munkabér, bruttó bér, nettó bér, adó, kamat, társadalmi jövedelem (családi pótlék, nyugdíj), ösztöndíj, hitel;
A költségvetés tervezése: háztartási napló, pénzügyi tervezés, egyensúly, többlet, hiány;
Egy tizenéves pénztárcája: zsebpénz, diákmunka, alkalmi jövedelmek, kimutatás a pénzmozgásokról, saját pénzügyi célok, tervek; korszerű pénzkezelés: bankszámla, bankkártyaválasztás, megtakarítások

Témakör: A függvény fogalmának előkészítése
Javasolt óraszám: 5 + 3 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri az egyenes és a fordított arányosságot konkrét helyzetekben;
felismeri és megalkotja az egyenes arányosság grafikonját.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
értéktáblázatok adatait grafikusan ábrázolja. Egyszerű grafikonokat jellemez.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Konkrét megfeleltetések legalább egy lehetséges szabályának megadása
Egyszerű grafikonok jellemzése: növekedés-csökkenés, szélsőérték, zérushely
Értéktáblázatok adatainak grafikus ábrázolása
Az egyenes és a fordított arányosság felismerése konkrét helyzetekben grafikonjának felismerése és megalkotása
FOGALMAK
megfeleltetés; egyenes és fordított arányosság; grafikon
Javasolt tevékenységek
A tanár által adott megfeleltetés szabályának felismerése
Páros munkában saját szabály alkotása és felismertetése a társsal
A megfeleltetések szabályainak megbeszélése, érdekességek megfigyelése
Grafikonok gyűjtése reklámújságokból, banki ajánlatokból, más tantárgyak tankönyvi témáiból; a hozott grafikonok jellemzése és bemutatása (plakát készítése) csoportmunkában; a tapasztalatok irányított összegzése
Az egyenes és fordított arányosság mint speciális megfeleltetés bemutatása, az összetartozó értékpárok grafikus ábrázolása
Különböző grafikonok közül az egyenes és a fordított arányosság grafikonjának kiválasztása

Témakör: Síkbeli alakzatok
Javasolt óraszám: 7 + 2 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a négyszögek tulajdonságait: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma;
ismeri a speciális négyszögeket: trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet;
ismeri a speciális négyszögek legfontosabb tulajdonságait, ezek alapján elkészíti a halmazábrájukat;
a háromszögek és a speciális négyszögek tulajdonságait alkalmazza feladatok megoldásában;
meghatározza háromszögek és speciális négyszögek kerületét, területét;
ismeri a Pitagorasz-tételt és alkalmazza számítási feladatokban;
ismeri a kör részeit; különbséget tesz egyenes, félegyenes és szakasz között.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Háromszögek külső szögeinek összege
Négyszögek tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: belső és külső szögek összege, konvex és konkáv közti különbség, átló fogalma
A speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, téglalap, deltoid, rombusz, húrtrapéz, négyzet) felismerése és legfontosabb tulajdonságaik megállapítása ábra alapján; alkalmazásuk; halmazábra
Háromszögek, speciális négyszögek kerületének, területének kiszámítása ábra alapján átdarabolással és tanult összefüggéssel; alkalmazások
Pitagorasz-tétel ismerete és alkalmazása
Körrel kapcsolatos fogalmak ismerete
FOGALMAK
négyszög, konvex, konkáv, átló, trapéz, paralelogramma, deltoid, rombusz, húrtrapéz, körvonal, körlap, középpont, sugár, húr, átmérő, szelő, érintő, körcikk
Javasolt tevékenységek
Párhuzamos szélű papírcsíkból négyszögek nyírása; a keletkező négyszögek csoportosítása; annak megfigyelése, hogy hogyan kell nyírni, hogy téglalapot kapjunk; téglalapból négyzet nyírása, négyzetből téglalap nyírása
Papír négyszögek hajtogatásával, síktükör alkalmazásával szimmetriatulajdonságok megfigyelése; tulajdonságok gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak bemutatása; a tapasztalatok irányított összegzése, halmazábra készítése
Négyszögeket tartalmazó készletekből adott szempontoknak megfelelő elemek válogatása
„Rontó” játék speciális négyszögekkel
Papírból készült háromszögek, speciális négyszögek átdarabolásának megmutatása
Gyakorlati számolási feladatok megoldása, például papírsárkány készítéséhez szükséges papír területének becslése, számolása
Matematikatörténeti vonatkozások gyűjtése, tanulói kiselőadás tartása
Derékszög kijelölése csomós kötéllel
Pitagoraszi számhármasok keresése
Háromszögelési probléma megoldása derékszögű háromszöggel az osztályteremben, az iskola épületében és a játszótéren
„Körjáték”: jelzésre labda gurítása húr mentén, átmérő mentén, sugár mentén

Témakör: Transzformációk, szerkesztések
Javasolt óraszám: 10 + 5 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megszerkeszti alakzatok tengelyes és középpontos tükörképét;
geometriai ismereteinek felhasználásával pontosan szerkeszt több adott feltételnek megfelelő ábrát;
felismeri a kicsinyítést és a nagyítást hétköznapi helyzetekben;
ismer és használ dinamikus geometriai szoftvereket, tisztában van alkalmazási lehetőségeikkel.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Középpontos tükrözés ismerete és alkalmazása
Középpontosan szimmetrikus alakzatok felismerése a természetes és az épített környezetben
Alakzatok középpontos tükörképének megszerkesztése
Szerkesztéshez terv, előzetes ábra készítése
Több adott feltételnek megfelelő ábra szerkesztése; diszkusszió
Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi helyzetekben
Dinamikus geometriai szoftver használata
FOGALMAK
szimmetria-középpont, középpontos szimmetria, kicsinyítés, nagyítás
Javasolt tevékenységek
Ábrák másolása másolópapír (például sütőpapír) segítségével; a másolat síkban való pont körüli elfordítása 180°-kal; tulajdonságok megfigyelése
Osztályterem, iskola, közeli játszótér, park, tó, épület középpontosan szimmetrikus alakzatainak kiválasztása
Középpontos tükrözésen alapuló szerkesztések elvégzése saját eszközökkel (körző, egyélű vonalzó)
Szimmetria stratégiával nyerhető játékok, például kerek asztalra poharak elhelyezése
Kicsinyítés és nagyítás megfigyelése, például háromszögvonalzó külső és belső pereme, makett, modell, tervrajz, fénykép, diavetítés, térkép, mikroszkóp, nagyító
Szerkesztési feladatok megoldása során dinamikus geometriai szoftver megismerése; az euklideszi szerkesztési lépések követése a szoftverrel

Témakör: Térgeometria
Javasolt óraszám: 8 + 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri az idő, a tömeg, a hosszúság, a terület, a térfogat és az űrtartalom szabványmértékegységeit, használja azokat mérések és számítások esetén.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla hálóját elkészíti;
testeket épít képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján;
ismeri a kocka, a téglatest, a hasáb és a gúla következő tulajdonságait: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló;
egyenes hasáb felszínét és térfogatát képlet segítségével kiszámolja; a képleteket megalapozó összefüggéseket érti;
ismeri a gömb tulajdonságait;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Környezetünk tárgyaiban a hasáb, a gúla és a gömb alakú testek felfedezése
Hasáb és gúla tulajdonságainak ismerete és alkalmazása: határoló lapok típusa, száma, egymáshoz viszonyított helyzete; csúcsok, élek száma; lapátló, testátló
Testek építése képek, nézetek, alaprajzok, hálók alapján
Testek hálójának készítése
A gömb mint a Föld modellje: hosszúsági körök, szélességi körök tulajdonságai, síkmetszetek
Egyenes hasáb alakú tárgyak felszínének és térfogatának meghatározása méréssel és számolással
FOGALMAK
hasáb, gúla, gömb, alaplap, alapél, oldallap, oldalél, testmagasság
Javasolt tevékenységek
Osztályterem, iskola, iskola környékének megfigyelése geometriai szempontból (a testek kiválasztása)
Hasáb és gúla alakú modell tulajdonságainak gyűjtése páros munkában, a párok megoldásainak összehasonlítása; a tapasztalatok irányított összegzése
Egyéni munkában építmények, rajzok, hálók készítése; az alkotások összehasonlítása, megbeszélése, kiállítása az osztályteremben
Zsinóros térgeometriai modellek készítése és használata
A gömb speciális tulajdonságainak megfigyeléséhez testeket tartalmazó készletből elemek választása megadott szempontok alapján
Földgömb bemutatása matematikai szempontból
Tapasztalatszerzés a gömbi geometria alapjairól például narancson
Egyenes hasáb alakú dobozok készítéséhez szükséges papír területének becslése, mérése, számolása
Egyenes hasáb alakú üreges test „feltöltése” egységkockákkal (becslés, mérés, számolás)

Témakör: Leíró statisztika
Javasolt óraszám: 6 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
értelmezi a táblázatok adatait, az adatoknak megfelelő ábrázolási módot kiválasztja, és az ábrát elkészíti;
adatokat táblázatba rendez, diagramon ábrázol hagyományos és digitális eszközökkel is; különböző típusú diagramokat megfeleltet egymásnak;
megadott szempont szerint adatokat gyűjt ki táblázatból, olvas le hagyományos vagy digitális forrásból származó diagramról, majd rendszerezés után következtetéseket fogalmaz meg;
konkrét adatsor esetén átlagot számol, megállapítja a leggyakoribb adatot (módusz), a középső adatot (medián), és ezeket összehasonlítja.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Adathalmazok, egyszerű diagramok, táblázatok adatainak elemzése
Adatok táblázatba rendezése, ábrázolása diagramon
Különböző típusú diagramok megfeleltetése egymásnak
Adatok gyűjtése leolvasása hagyományos és digitális forrásból származó diagramról megadott szempont szerint, Adatok rendszerezése, következtetések megfogalmazása
Konkrét adatsor leggyakoribb adatának (módusz) megtalálása, gyakorlati alkalmazása
Konkrét adatsor esetén átlag, leggyakoribb adat (módusz), középső adat (medián) megfigyelése, összehasonlítása

FOGALMAK
oszlopdiagram, kördiagram, vonaldiagram, pontdiagram
Javasolt tevékenységek
Megadott vagy a tanulók által gyűjtött adatok ábrázolása és elemzése csoportmunkában
Projektmunka, például felmérés készítése zenehallgatási szokásokról, IKT-eszközök használatáról, sportolási szokásokról (gyűjtőmunka, a gyűjtött adatok bemutatása, megbeszélése, értelmezése, ábrázolása)
Konkrét adathalmazok középérték-mutatóinak megállapítása és összehasonlítása csoportmunkában

Témakör: Valószínűség-számítás
Javasolt óraszám: 6 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
valószínűségi játékokat, kísérleteket végez, ennek során az adatokat tervszerűen gyűjti, rendezi és ábrázolja digitálisan is;
valószínűségi játékokban érti a lehetséges kimeneteleket, játékában stratégiát követ;
ismeri a gyakoriság és a relatív gyakoriság fogalmát. Ismereteit felhasználja a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Valószínűségi játékok, kísérletek; az adatok tervszerű gyűjtése, rendezése és ábrázolása digitálisan is
Valószínűségi játékok lehetséges kimeneteleinek ismeretében stratégia követése
Az esély intuitív fogalmának felhasználása a „lehetetlen”, a „biztos” és a „kisebb/nagyobb eséllyel lehetséges” kijelentések megfogalmazásánál
A gyakoriság és relatív gyakoriság ismerete és alkalmazása a kísérletezés során
FOGALMAK
esély, gyakoriság, relatív gyakoriság
Javasolt tevékenységek
Játék dobókockákkal, dobótestekkel, pénzérmékkel, szerencsekerékkel, Galton-deszkával, zsákba helyezett színes golyókkal
Játék eseménykártyákkal gyakoriság becslésére: mindenki előtt ott van minden eseménykártya, amelyekre a tanulók a játék elején tetszés szerint kiraknak 10-10 zsetont; sorban végezzük a kísérleteket; amelyik kártyán levő esemény bekövetkezett, arról a kártyáról levehet a játékos egy zsetont; az győz, akinek a kártyáiról leghamarabb elfogynak a zsetonok
Játék számkorongokkal: 3 korong piros és kék oldalára is számokat írtunk; feldobjuk egyszerre a 3 korongot; kártyákra eseményeket írunk a dobott számok összegére, szorzatára vonatkozó tulajdonságokkal; figyeljük meg, van-e lehetetlen, van-e biztos esemény; tippeljünk az események gyakoriságára
Folyón átkelés gyakoriság becslésére: rakj ki 10 korongot az 1–13 számokhoz a folyó egyik partjára; két kockával dobunk, a dobott számok összegénél álló korong átkelhet a folyón; az győz, akinek először átmegy az összes korongja
„Nem hiszem” páros játék: egyik játékos események bekövetkezésének esélyeiről fogalmaz meg állítást (például nagyobb eséllyel lehetséges számozott dodekaéder dobótesttel prímszámot dobni, mint összetett számot), a másik játékos dönt ennek igazságáról; a játékot az a tanuló nyeri, aki igazat állít
„Szavazós” játék páros vagy csoportmunkában: valószínűségi játék vagy kísérlet előtt a tanulók összegyűjtik a lehetséges kimeneteleket, majd egyesével tippelnek a bekövetkezési esélyekről

8. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

Gondolkodási és megismerési módszerek
Elemek halmazba rendezése több szempont alapján.
Egyszerű állítások igaz vagy hamis voltának eldöntése, állítások tagadása.
Állítások, feltételezések, választások világos, érthető közlésének képessége, szövegek értelmezése egyszerűbb esetekben.
Kombinatorikai feladatok megoldása az összes eset szisztematikus összeszámlálásával.
Fagráfok használata feladatmegoldások során.

Számtan, algebra
Biztos számolási ismeretek a racionális számkörben. A műveleti sorrendre, zárójelezésre vonatkozó szabályok ismerete, helyes alkalmazása. Az eredmény becslése, ellenőrzése., helyes és értelmes kerekítése.
Mérés, mértékegység használata, átváltás. Egyenes arányosság, fordított arányosság.
A százalékszámítás alapfogalmainak ismerete, a tanult összefüggések alkalmazása feladatmegoldás során.
A legnagyobb közös osztó kiválasztása az összes osztóból, a legkisebb pozitív közös többszörös kiválasztása a többszörösök közül.
Prímszám, összetett szám. Prímtényezős felbontás.
Egyszerű algebrai egész kifejezések helyettesítési értéke. Összevonás. Többtagú kifejezés szorzása egytagúval.
Négyzetre emelés, négyzetgyökvonás, hatványozás pozitív egész kitevők esetén.
Elsőfokú egyenletek és egyenlőtlenségek. A matematikából és a mindennapi életből vett egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlettel. Ellenőrzés. A megoldás ábrázolása számegyenesen.
A betűkifejezések és az azokkal végzett műveletek alkalmazása matematikai, természettudományos és hétköznapi feladatok megoldásában.
Számológép ésszerű használata a számolás megkönnyítésére.

Összefüggések, függvények, sorozatok
Megadott sorozatok folytatása adott szabály szerint.
Az egyenes arányosság grafikonjának felismerése, a lineáris kapcsolatokról tanultak alkalmazása természettudományos feladatokban is.
Grafikonok elemzései a tanult szempontok szerint, grafikonok készítése, grafikonokról adatokat leolvasása. Táblázatok adatainak kiolvasása, értelmezése, ábrázolása különböző típusú grafikonon.

Geometria
A tanuló a geometriai ismeretek segítségével képes jó ábrákat készíteni, pontos szerkesztéseket végezni.
Ismeri a tanult geometriai alakzatok tulajdonságait (háromszögek, négyszögek belső és külső szögeinek összege, nevezetes négyszögek szimmetriatulajdonságai), tudását alkalmazza a feladatok megoldásában.
Tengelyes és középpontos tükörkép, eltolt alakzat képének szerkesztése. Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi helyzetekben (szerkesztés nélkül).
A Pitagorasz-tételt kimondása és alkalmazása számítási feladatokban.
Háromszögek, speciális négyszögek és a kör kerületének, területének számítása feladatokban.
A tanult testek (háromszög és négyszög alapú egyenes hasáb, forgáshenger) térfogatképleteinek ismeretében ki tudja számolni a mindennapjainkban előforduló testek térfogatát, űrmértékét.

Valószínűség, statisztika
Valószínűségi kísérletek eredményeinek értelmes lejegyzése, relatív gyakoriságok kiszámítása.
Konkrét feladatok kapcsán a tanuló érti az esély, a valószínűség fogalmát, felismeri a biztos és a lehetetlen eseményt.

Egyéb
Zsebszámológép célszerű használata statisztikai számításokban.
Néhány kiemelkedő magyar matematikus nevének ismerete, esetenként kutatási területének, eredményének

Minimumkövetelmények – a továbbhaladás feltételei a 8. évfolyam végén

Gondolkodási módszerek
Szövegértelmezés egyszerű esetekben.
A tanult halmazműveletek felismerése két egyszer, konkrét halmaz esetén. Sorba rendezés, kiválasztás legfeljebb 4-5 elem esetén, az összes eset felsorolása.

Számtan, algebra
Alapműveletek helyes sorrend elvégzése egyszer esetekben a racionális számkörben.
Egyszerű algebrai egész kifejezések helyettesi értékének kiszámítása. Elsőfokú egyenletek megoldása. Egyszerű szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlettel.
Összefüggések, függvények, sorozatok
Az „y=ax + b”függvény és ábrázolása konkrét racionális együtthatók esetén.

Geometria
Háromszög és négyszög alapú egyenes hasábok felszíne és térfogata.
Adott pont eltolása adott vektorral. Kicsinyítés és nagyítás felismerése hétköznapi szituációkban.
Pitagorasz-tétel ismerete (bizonyítás nélkül).

Valószínűség, statisztika
Leggyakoribb és középső adat meghatározása kisszámú konkrét adathalmazban. Grafikonok készítése, olvasása egyszer esetekben.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A matematika órai értékelés célja az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.
Az embereknek ma már tudniuk kell használni a számoló- és számítógépeket,
a tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük,
a diákok tudásszintjét a világ többi országának tanulóinak tudásszintjére kell hozni.
Ezért célunk a tanulók matematikai műveltségének megalapozása, a középszintű oktatásra való felkészítés, a matematika megértése és gyakorlati használata. Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, a házi feladat bemutatását, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagyon sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok.

A diagnosztikus mérést minden évfolyam esetén, a tanév elején végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló” tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.
A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul.
A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.
A szummatív értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.
A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

Osztályzattal értékelhető:
Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés);
Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
Házi feladat ismertetése;
Szóbeli felelet;
Számítógépes feladatok megoldása;
Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:
Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 32% között	elégtelen	(1)
33% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

A diáknak legalább havonta 1 érdemjeggyel kell rendelkeznie. A tanév folyamán 4 témazáró dolgozat írása kötelező.
Jegyek jelölése színekkel
a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal,
a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés) jegyeit kékkel,
Házi feladat ismertetése; szóbeli felelet; számítógépes feladatok megoldása; órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben; önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján; órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén; a jegyeit zölddel,
A piros jegy 1,5-es szorzóval, a kék és zöld jegy az értékének megfelelően kerül kiértékelésre.

V.2.4 Történelem

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

TÖRTÉNELEM
Helyi tantárgyi tanterv

5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
5.	2	72	72
6.	2	72	72
7.	2	72	72
8.	2	72	72

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Történelem

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

5. évfolyam	
Témakör	**Témakör összidő kerete**
Személyes történelem	7
Fejezetek az ókor történetéből	15
A kereszténység	5
A középkor világai	13
Képek és portrék az Árpád-kor történetéből	24
Évente két mélységelvű téma	8
Összes óraszám:	**72**

6. évfolyam	
Témakör	**Témakör összidő kerete**
Képek és portrék a középkori magyar állam virágkorából	10
Új látóhatárok	11
Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből	14
Élet a kora újkori Magyarországon	10
Forradalmak kora	5
A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora	14
Évente két mélységelvű téma	8
Összes óraszám:	**72**

7. évfolyam	
Témakör	**Témakör összidő kerete**
A modern kor születése	5
A dualizmus kora: felzárkózás Európához	7
Az első világháború és következményei	13
Totális diktatúrák	5
A Horthy-korszak	9
A második világháború	12
A megosztott világ	5
Magyarország szovjetizálása	10
Két mélységelvű téma	6
Összes óraszám:	**72**

8. évfolyam	
Témakör	**Témakör összidő kerete**
A forradalomtól az ezredfordulóig	22
Együttélés a Kárpát-medencében	8
Népesedés és társadalom	5
A demokratikus állam	7
Régiók története	16
Mérlegen a magyar történelem	8
Két mélységelvű téma	6
Összes óraszám:	**72**

Történelem

A történelemtanítás és -tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a történettudomány, valamint a hagyomány által legfontosabbnak elismert történelmi tényekkel, szereplőkkel, eseményekkel, történetekkel és folyamatokkal, valamint tudatosodjon benne nemzeti hovatartozása. Ismerkedjen meg a kulturális kódrendszer legalapvetőbb elemeivel, amelyek lehetővé teszik, hogy azonosuljon kultúránk alapértékeivel. A történelem tantárgy tantervének középpontjában a magyar nemzet és Magyarország története áll.

A tantervi szabályozás irányítóelve, hogy a magyar történelmet általában kontinuitásában, az európai, illetve egyetemes történelmet szigetszerűen tárgyalja. A kerettanterv több általános európai jelenséget is konkrét magyar példákon keresztül mutat be. Ennek révén a tanuló a magyar történelmi jelenségeket elsősorban nem általános modellek alapján, hanem a konkrét történelmi helyzet jellegzetességeit figyelembe véve tanulmányozhatja. Ez a megközelítés hozzásegíti a tanulót, hogy megértse és méltányolja a magyarság, a magyar nemzet, illetve Magyarország sajátos helyzetéből adódó jelenségeket és folyamatokat, így alakulhat ki benne a tényeken alapuló reális és pozitív nemzettudat, és ezáltal erősödhet benne a hazaszeretet érzése.

A történelem tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:

A tanulás kompetenciái: A tanuló a történelemtanulás során különféle jellegű tudástartalmakkal és különböző típusú feladatokkal találkozik, amelyek megtanulásához, illetve elvégzéséhez különféle módszereket kell választania. A történelmi információk keresése és feldolgozása, a forráskritika, a következtetések levonása és egyéb gondolkodási műveletek közvetítő hatásuk révén általában fejlesztik a tanulási kompetenciákat. A történelmi értelmező kulcsfogalmak megértésén és állandó használatán keresztül a tanuló fejleszti a lényeges és kevésbé lényeges elemek megkülönböztetésének és rendszerezésének a tanulás során elengedhetetlenül fontos képességét.

A tanuló a történelemtanulás során megtapasztalja, hogy a történelemtudása az iskolán kívül, más élethelyzetekben, illetve a jelen társadalmi, gazdasági és politikai jelenségeinek megértéséhez és megítéléséhez is segítséget nyújt. Ez a tapasztalat – az iskolai történelemtanulás élményszerűsége mellett – erős ösztönzést adhat az élethosszig tartó tanulásra vagy legalábbis a történelmi és társadalmi kérdések iránti érdeklődésre.

Kommunikációs kompetenciák: A történelmi források feldolgozása a szövegértés fejlesztésének egyik hatékony módja. A tanuló a felmerülő történelmi problémákról beszélgetéseket folytat, érveket gyűjt, azokat írásban és szóban összefoglalja, digitális kommunikációs eszközök segítségével mutatja be. A különböző típusú, más-más korokból és eltérő társadalmi közegekből származó források feldolgozása pedig nagyban segíti a különféle kommunikációs környezetek (kontextusok) közötti magabiztos eligazodást.

Digitális kompetenciák: A történelem tanulása során a digitális eszközök etikus, felelősségteljes használatával a tanuló információkezelési és -feldolgozási készségei fejlődnek, ami elősegíti elemző és mérlegelő gondolkodása kialakulását és elmélyítését is, aminek része a megszerzett információk ellenőrzése, hitelességének vizsgálata. A történelmi forrásokat tartalmazó internetes portálok, hang- és filmarchívumok és adatbázisok megismerése és használata, az itt talált források feldolgozása elengedhetetlen feltétele a korszerű történelemtanulásnak. A digitális információfeldolgozás, illetve a digitális kommunikáció fejlesztésének nagy szerepe van a közéleti tájékozódási készségek kialakításában, így a felelős és aktív állampolgárrá nevelésben.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló az információk, illetve a források feldolgozása során problémákat azonosít, magyarázatokat fogalmaz meg, kiemeli a lényeget, következtetéseket von le. A történelmi ismeretek, fogalmak elsajátításával, valamint a történelmi források és interpretációk mérlegelésével, hipotézisek alkotásával fejlődik az elemző, problémamegoldó gondolkodása. Mindezek együttesen segítik a differenciált történelmi gondolkodás kialakulását, melynek következtében a tanuló képessé válik események, folyamatok és jelenségek különböző szempontú megközelítésére, valamint bizonyos történések okainak és következményeinek több szempontú feltárására.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló a különböző történelmi korok mindennapi életének vizsgálatával, az életmód változatos formáinak, valamint történelmi életutaknak és cselekedeteknek a megismerésével viszonyítási pontokat találhat, illetve követhető modelleket adaptálhat saját életútjának tervezéséhez és szervezéséhez. A tanulóban tudatosul, hogy nehéz élethelyzetekben is kialakíthatók cselekvési tervek, lehetőségek. Értékeli a válságos történelmi helyzetekben megnyilvánuló bátorság, kitartás, önfeláldozás, segítségnyújtás és szolidaritás követésre méltó példáit. A tanuló arra törekszik, hogy az emberi cselekedeteket, életutakat, élethelyzeteket, társadalmi folyamatokat és jelenségeket árnyaltan értelmezze. A társadalmakra, közösségekre jellemző magatartási és kommunikációs szabályok felismerése a tanuló alkalmazkodóképességét fejleszti.
A kreativitás a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A történelem tanulása során a tanuló megismeri az emberiség, a magyarság kulturális örökségének fő elemeit. Értékeli a kiemelkedő emberi alkotásokat és értelmezi azok technológiai, tudományos és művészeti szerepét. Az egyes történelmi korszakok áttekintése során felismeri az értékteremtő alkotások jelentőségét, és elemző gondolkodással feltárja azoknak az életmódra, a mindennapokra gyakorolt hatását.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló megismeri és értékeli az alkotó emberi tevékenységek változatos formáit. Értelmezi és elismeri a tudósok, kutatók és művészek teljesítményét. Büszke a magyar tudósok, művészek, sportolók és más értékteremtő, alkotó emberek kiemelkedő eredményeire, teljesítményeire. Az életmódtörténeti témakörök feldolgozása révén a tanuló felismeri, hogy a munkavégzés az egyén, a család és a társadalom létfenntartását biztosítja; belátja, hogy a munka sokszor küzdelmekkel jár, ugyanakkor személyiségépítő, társadalmi összetartozást is erősítő tevékenység. A történelmi korszakok jellegzetes, egyedi vagy kiemelkedő példái kiindulópontként szolgálnak a saját életút tervezésekor, akár a pályaválasztás során is.
A kerettanterv témakörönként határozza meg a javasolt óraszámot. Ezek összege megfelel az évi teljes óraszámnak, amely elegendő a témák ismeretanyagának feldolgozásához és a tanulási eredményekhez kapcsolódó kompetenciák elsajátításához. A kerettantervben meghatározott tanulási tartalmak azonban átlagos esetben a javasolt órakeret kb. 80%-ában feldolgozhatók.
A helyi tanterv alapján a tanár a kerettantervből évente két témát mélységelvű feldolgozásra jelöl ki, amelyre több idő, a javasolt időkereten felül összesen további 6–10 óra tervezhető. Ezeknek legalább 70%-a magyar történelmi témájú legyen. A mélységelvű tanítás lehetőséget ad az adott téma részletesebb ismeretekkel, többféle megközelítési móddal és tevékenységgel történő feldolgozására. A mélységelvű témák esetében nagyobb lehetőség nyílik a projektmunkára, illetve a múzeumi órák és a témával kapcsolatos tanulmányi kirándulások szervezésére.
A *Témakörönként* megjelenő tantervi táblázatok magukba foglalják a hozzájuk tartozó *Téma*kat, a konkrétabb tartalmakat feltüntető *Altéma*kat, valamint az egyes témakörökhöz kapcsolódó *Fogalmak és adatok/Lexikák* címszó alatt a kötelezően elsajátítandó fogalmakat, személyeket, kronológiai és topográfiai adatokat. Minden fogalmi elem csak egyszer fordul elő, annál a témakörnél, ahol kötelező elemként először szerepel a tantervben. A táblázat utolsó oszlopában feltüntetett *Fejlesztési feladatok* teljesítésével valósulnak meg az előírt tanulási eredmények.
A táblázat alatt témakörönként felsorolt *Javasolt tevékenységek* nem kötelező elemei a tantervnek, de eredményessé tehetik a tananyag feldolgozását és a szaktanári munkát. Ezek köre természetesen bővíthető különféle tanulási eljárásokkal, módszerekkel.

5-8. évfolyam

Az általános iskolai történelemtanítás és –tanulás célja, hogy a tanuló megismerkedjen a magyar és egyetemes történelem legalapvetőbb történeteivel, tényeivel, jelenségeivel, eseményeivel és szereplőivel. A magyar történelem eseményeiről és hőseiről kialakított kép, a büszkeségre okot adó történelmi cselekedetek, eredmények és emberi teljesítmények megismerése megalapozza a hazaszeretet érzését.
A tantárgy tanulása során bővülő ismeretei és a különböző tevékenységek által alakuljanak ki a tanulóban a történelemről és társadalmi kérdésekről való tájékozódás és gondolkodás legalapvetőbb kompetenciái, amelyek segítik, hogy megértse a múlt és jelen társadalmi, politikai, gazdasági és

kulturális jelenségeit. Az általános iskolai történelemtanulás megalapozza a tanulóban az aktív állampolgári léthez szükséges kompetenciákat.
Az általános iskolai történelemtanításnak egyszerre célja és feltétele a tanuló kíváncsiságának és tudásvágyának felkeltése és ébren tartása a történelem, illetve a közéleti kérdések iránt. Az egyes témák, tanítási módszerek és tanulói tevékenységek kiválasztása során mindig szem előtt kell tartani a tanulás élményszerűségének követelményét. A tanuló képzeletét, fantáziáját és érzelmeit megragadó témák, történetek és tevékenységek révén válhat eredményessé a történelem tanulása. A különböző korok életmódját tárgyaló témakörök és a történelmi portrék jó alkalmat adnak a szemléletes és élményszerű megjelenítésre (pl. képek, filmek, modellek, zenék, hangdokumentumok), a tanuló életéhez, érdeklődéséhez köthető témák tárgyalására, valamint érdekes, megrázó vagy éppen tréfás, de mindenképpen elgondolkodtató történetek elbeszélésére, illetve megjelenítésére.
A történelemtanulás ugyan az ötödik évfolyamon kezdődik, de iskolai előzményekre is támaszkodik; az 1–4. évfolyamon elsajátított kompetenciákra éppúgy, mint az alsó tagozat történelmi tárgyú olvasmányaira, illetve a tanulónak a nemzeti ünnepek iskolai megünneplése és az emléknapok nyomán keletkező tudására.
A kerettanterv évenként 5–8 *témakör* feldolgozását írja elő. Az egyes témakörök 2–7 témát tartalmaznak, ami tanévenként összesen 18–20 témát jelent.
Miközben az éves időkeret a korábbi tantervekhez képest nem változott, a minimálisan kötelező témák, fogalmak és egyéb adatok/lexikai egységek száma a korábbiaknál kevesebb lett. A meghatározott tananyagrészek feldolgozása átlagos esetekben a javasolt idő mintegy 80 %-át veszi igénybe. Mindez időt és alkalmat ad a tevékenységalapú tanulásra, az ismeretek alkalmazására, a tanulási eredményekben megfogalmazott kompetenciák fejlesztésére a tanár által leghatékonyabbnak tartott (pl. egyéni, kooperatív) tanulási technikák alkalmazására. Továbbá ez által lehetőség nyílik a helyi tantervben megfogalmazott helytörténeti vagy egyéb témák beemelésére, speciális foglalkozások szervezésére (pl. múzeumi, könyvtári órák, közös filmnézés), illetve tantárgyközi projektek megvalósítására.

5. évfolyam

Az általános iskola 5. évfolyamán a történelemtanítás bevezeti a tanulót a történelmi múlt megismerésébe. A tantárgy iránti érdeklődés felkeltése, a pozitív hozzáállás megteremtése és a legfontosabb ismeretek elsajátítása mellett ekkor kezdődik a történelemtanuláshoz szükséges alapvető tanulásmódszertani jártasságok, készségek kialakítása. A tanuló egyfelől megismerkedik az ókor, középkor, kora újkor és az újkor történelmének néhány jellemző vonásával, jelenségével, a magyar történelem legfontosabb fordulópontjaival, hőseivel és szereplőivel a 19. század közepéig. Elsajátítja, és alkalmazni kezdi a kulcsfogalmakat, gyakorolja a változatos tevékenységformákat – információszerzés és -feldolgozás; tájékozódás időben és térben; történetek megértése, elbeszélése, megvitatása stb. –, amelyek megalapozzák történelemtanulási készségeinek fejlődését, történelmi gondolkodásának kialakulását.
Ebben a szakaszban elsősorban konkrét történelmi események és élethelyzetek, szokások képszerű bemutatása, történetek elmesélése a jellemző. A tantervi témakörök egy jelentős részét történeti korok szerint beágyazott életmódtörténeti és portré témák adják. Előbbiek a régmúlt korok embereinek életét mutatják be egy-egy konkrét település és nép mikrovilágán, illetve az ezekhez kapcsolódó történeteken keresztül. A kerettanterv a települések esetében ajánlásokat fogalmaz meg, amelyektől a helyi tantervek összeállítása során a pedagógusok régiójuknak megfelelően eltérhetnek. További fontos alapelv a jelenségalapú megközelítés, vagyis a tanuló nem általános modelleken, hanem egyes települések/népek életén keresztül ismerkedik meg az ókor, a középkor, a kora újkor és az újkor világával. A portré típusú témakörök a magyar történelem néhány kiemelkedő személyiségének, hősének életét, cselekedeteit és történelmi jelentőségét dolgozzák fel, miközben megismertetik a tanulót a hozzájuk fűződő történeti hagyománnyal.
Az általános iskolában a történettanításon alapuló történelemtanítás, vagyis a történetmesélés, a szemléletesség és a tevékenységközpontú megközelítés a témák kiválasztásának, illetve feldolgozásának egyaránt fontos vezérelve. Az egyes korszakok életmódját bemutató témakörök, témák, a kiemelkedő

személyiségeket bemutató portrék eredményes bemutatásához a tanuló képzeletét megragadó történeteken, a személyes életéhez kapcsolódó élményeken keresztül vezet a sikeres történelemtanítás útja. Ugyanakkor a történetek feldolgozásán keresztül fejlődik a tanulónak a történelemtanuláshoz elengedhetetlen narratív kompetenciája is.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:
ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket;
be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;
tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;
ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;
fel tudja idézni a középkori és újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig;
képes felidézi a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;
tisztában van a középkor és újkor világképének fő vonásaival;
ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;
ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;
példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;
ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban és újkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori és újkori európai történelmi folyamatokban.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat) elbeszélő vagy leíró szövegekből, illetve rövidebb magyarázó szövegekből, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni;
megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok anyagai, filmek; nyomtatott és digitális, vizuális források);
képes magatartásformák megfigyelésére és jellemzésére;
megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat;
felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra kapcsolódik az adott történelmi témához;
képen, egyszerű ábrán ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
képes különbséget tenni források között típus és kontextus alapján;
össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel;
meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;
egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény és jelenség időpontját;
használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek leolvasására, vaktérképen való elhelyezésére;
egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;
össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró szövegek tartalmát;
az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;
képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel kapcsolatban;
képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
különböző történelmi korszakok, történelmi kérdések tárgyalása során alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
tud egyszerű vizuális rendezőket kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;
egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást állít össze és mutat be;
egyszerű történelmi kérdésekről véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;
meghallgatja mások véleményét, érveit;
tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között;
képes megfigyelni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
a történelmi eseményekkel és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;
feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és alátámasztja azokat;
a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít;
önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről;
felismeri a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral;
példákat hoz a történelmi jelenségekre;
felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A tanuló az 5. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:
Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség.
Tartalmi kulcsfogalmak:
politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
társadalmi: társadalom, társadalmi csoport, nemzet, népcsoport, életmód;
gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, falu, város;

eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

TÉMAKÖR: Személyes történelem
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Körülöttem a történelem	Családi fotóalbum és személyes tárgyak. Személyes történetek dokumentálása, elbeszélése. Egy nap dokumentálása. Kódexkészítés (valamely magyar kódex mintájára pl. Képes krónika).	*Fogalmak*: kódex. *Kronológia*: Kr. e. és Kr. u., évszázad, őskor, ókor, középkor, újkor, jelenkor/modern kor.	Egyszerű, személyes történetek elmesélése. Családi fotók, tárgyak, történetek gyűjtése és rendszerezése. Címer, zászló, pecsét készítése önállóan vagy társakkal. Információk gyűjtése képi és tárgyi forrásokból megadott szempontok szerint. A történelmi idő ábrázolása vizuális eszközökkel.
Címer, zászló, pecsét, az idő mérése	Címerek és zászlók alkotóelemei saját település és Magyarország címere és zászlaja példáján. A hitelesítés eszköze, a pecsét (pl. az Aranybulla pecsétje). Személyes címer-, zászló- és pecsétkészítés. Az időszámítás.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Képpel illusztrált, írott összefoglaló készítése egy meghatározó személyes élményről.
Kódexlap készítése, pl. a Képes krónika alapján.
Időszalag készítése.
Ország, település, iskola, sportegyesület és egyéb címerek gyűjtése.
Címerek értelmezése tanári irányítással.

TÉMAKÖR: Fejezetek az ókor történetéből
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Az ókori Egyiptom világa	Földművelés a Nílus mentén. Hitvilág és halottkultusz a piramisok és a Királyok Völgye példáján: Memphis és Théba. A legjelentősebb találmány: az írás.	*Fogalmak*: öntözéses földművelés, fáraó, piramis, hieroglifa, városállam, jósda, többistenhit, olümpiai játékok, monda, provincia, rabszolga, gladiátor,	Az ókori egyiptomi, görög és római életmód főbb vonásainak felidézése. Információk gyűjtése az ókori és a modern olimpiai játékokról, és összehasonlításuk.

Az ókori Hellász öröksége	Mindennapok egy görög városban: Athén és lakói. Görög istenek, az olümpiai játékok. Az athéni és spártai nevelés.	amfiteátrum, falanx, légió, népvándorlás. *Személyek*: Kheopsz, Zeusz, Pallasz Athéné, Nagy Sándor, Romulus, Hannibál, Julius Caesar, Augustus, Attila. *Kronológia*: Kr. e. 776 az első feljegyzett olümpiai játékok, Kr. e. 753 Róma alapítása a hagyomány szerint, Kr. e. 490 a marathóni csata, Kr. u. 476 a Nyugatrómai Birodalom bukása. *Topográfia*: Egyiptom, Nílus, Athén, Olümpia, Spárta, Itália, Róma, Pannónia, Aquincum, Marathón, Római Birodalom.	Az ókori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása. Görög hoplita felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán. A tanult háborúk okainak és következményeinek bemutatása; illetve a tanult hősökhöz kapcsolódó történetek felidézése. Mai magyar településnevek azonosítása az ókori Pannónia térképén. A Hun Birodalom földrajzi kiterjedésének nyomon követése a térképen. A nomád életmód, gazdálkodás és hadviselés alapvető jellegzetességeinek felidézése. Történelmi mozgások (pl. hadmozdulatok, hadjáratok, népmozgások) nyomon követése történelmi térképen.
Az ókori Róma öröksége	Róma alapítása a mondákban. Egy római polgár mindennapjai. A gladiátorviadalok és a kocsiversenyek. Római emlékek Pannóniában.		
A görög-római hadviselés	Görög hadviselés a marathóni csata példáján. Nagy Sándor hadserege és hódításai. Az ókor „tankjai”: Hannibál elefántjai. Caesar légiói.		
Képek a népvándorlás korából	A Római Birodalom szétesése. A Hun Birodalom. Attila és hadjáratai: az ókor egyik legnagyobb csatája (a catalaunumi csata).		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Képek gyűjtése és rendszerezése ókori épületekről.
Térképvázlat készítése egy ókori város jellegzetes épületeinek és közterületeinek (pl. piac, kikötő) feltüntetésével.
Egy szabadon választott pannóniai település megtekintése.
Tabló készítése az ókori civilizációk kulturális örökségéről.
Egy ókori ütközet rekonstruálása (film, kép, ábra, térképvázlat segítségével).
A Szépművészeti Múzeum egyiptomi kiállítása néhány darabjának megtekintése és feldolgozása.
Helyi ókori tárgyú gyűjtemény néhány darabjának megtekintése és feldolgozása.
Ókori témájú film vagy filmrészlet megtekintése és megbeszélése.

TÉMAKÖR: A kereszténység
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**

Az Ószövetség népe	Az Ószövetség/Héber Biblia: Ábrahám és Mózes. Az önálló zsidó állam alapítói: Dávid és Salamon története.	*Fogalmak*: egyistenhit, Biblia, Ószövetség/Héber Biblia, Újszövetség, zsidó vallás, keresztény vallás, keresztség és úrvacsora. *Személyek*: Mózes, Dávid, Salamon, Jézus, Mária, József, Szent Péter és Szent Pál apostolok. *Topográfia:* Jeruzsálem, Betlehem.	Jézus élete legfontosabb eseményeinek bemutatása. Jézus erkölcsi tanításainak értelmezése. A kereszténység fő jellemzőinek és elterjedésének bemutatása. A Héber Biblia máig ható innovációi: egyistenhit, tízparancsolat, heti pihenőnap
Jézus élete, tanításai és a kereszténység	Történetek az Újszövetségből. A kereszténység főbb tanításai. A kereszténység elterjedése. A keresztény hitélet színterei és szertartásai. A kereszténység jelképei.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
A bibliai történeteket ábrázoló képek, művészeti alkotások gyűjtése.
Tematikus képgaléria összeállítása a zsidó és keresztény vallásról megadott szempontok alapján.
Képek gyűjtése bibliai helyszínekről.
Pál apostol missziós útjainak követése tematikus térképen.

TÉMAKÖR: A középkor világai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Élet a várban – egy magyar vár (pl. Visegrád) és uradalom bemutatásával	Királyok és nemesek Várépítészet – híres magyar középkori várak. Egy uradalom működése, a falvak világa (a jobbágyok élete).	*Fogalmak*: földesúr, lovag, nemes, uradalom, jobbágy, robot, pápa, szerzetes, bencés rend, pálos rend, kolostor, katolikus, román stílus, gótikus stílus, polgár, céh, iszlám vallás. *Személyek*: Szent Benedek,	A középkori és a mai életforma néhány jellegzetességének összehasonlítása. A középkori kultúra főbb vonásainak felidézése. Az egyes középkori társadalmi rétegek életformája közti eltérések összehasonlítása. A középkori város és a falu összehasonlítása megadott szempontok alapján (pl. jellegzetes foglalkozások, életmód). A középkori hadviselés legalapvetőbb jellemzőinek bemutatása.
Élet a kolostorban – egy magyar kolostor (pl. Pannonhalma) bemutatásával	A középkori egyházszervezet. A szerzetesség és a kolostor. Román és gótikus templomépítészet – híres magyar középkori egyházi emlékek. Oktatás a középkorban.		
Élet a középkori városban – egy magyar város (pl. Buda) bemutatásával	A céhek. A városi polgárok. Városépítészet – híres magyar középkori városok.		

	Könyvnyomtatás és reneszánsz.	Gutenberg, Mohamed. *Topográfia*: Visegrád, Pannonhalma, Szentföld, Anglia, Franciaország.	A középkori páncélos lovag felismerése, fegyverzetének azonosítása képen, rekonstrukciós ábrán.
A keresztes lovagok világa	Az iszlám–arab kihívás. A nehézlovas harcmodor. Keresztesek a Szentföldön. A lovagi életforma és kultúra.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Alaprajz készítése vagy értelmezése egy középkori városról, uradalomról, várról vagy kolostorról.
Tablókészítés a középkori magyar templomokról.
Céhszabályzat vagy cégér készítése önállóan vagy társakkal.
Egy középkori ütközet rekonstruálása (film, kép, ábra, térképvázlat segítségével).
Beszámoló készítése egy lovagi tornáról és/vagy a lovagi erényekről.
Egy lehetséges karriertörténet bemutatása a középkorból (inasból céhmester, apródból lovag, jobbágyból püspök).
Montázs összeállítása a középkort idéző képekből megadott szempontok alapján (pl. foglalkozás, viselet, jelentős események stb.).

TÉMAKÖR: Képek és portrék az Árpád-kor történetéből
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Történetek a magyarok eredetéről	A hun-magyar eredettörténet a krónikákban: Hunor, Magor; Csaba királyfi. Az Árpád-ház eredettörténete: Emese álma, vérszerződés.	*Fogalmak*: hunok, finnugor, törzs, vérszerződés, fejedelem, honfoglalás, székelyek, kalandozások, vármegye, tized, ispán, Szent Korona, tatárok/mongolok, kunok. *Személyek*: Álmos, Árpád, Géza, I. (Szent) István, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, III. Béla, IV. Béla, Szent Gellért, Szent Erzsébet, Szent Margit.	A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. A tanult mondai történetek felidézése, a mondai hősök szándékainak azonosítása. Mondai szereplők felismerése képek, művészeti alkotások alapján. Rekonstrukciós rajzok, ábrák elemzése és/vagy készítése a honfoglaló magyarok viseletéről,
Honfoglalás és kalandozások	Álmos és Árpád alakja a krónikákban. A honfoglalás: Etelközből a Kárpát-medencébe. Történetek a kalandozó magyarokról.		
Szent István és a magyar állam	Géza és István alakja a krónikákban. István harca Koppánnyal és a koronázás. Államalapítás: egyházszervezés, vármegyék és törvények.		
Árpád-házi királyportrék	Szent László, a lovagkirály. Könyves Kálmán, a művelt király.		

	III. Béla, a nagyhatalmú király. II. András és az Aranybulla IV. Béla és a tatárjárás.	*Kronológia*: 895 a honfoglalás, 907 a pozsonyi csata, 997/1000–1038 István uralkodása, 1222 az Aranybulla kiadása, 1241–1242 a tatárjárás, 1301 az Árpád-ház kihalása. *Topográfia*: Etelköz, Vereckei-hágó, Kárpát-medence, Esztergom, Buda, Székesfehérvár, Horvátország, Muhi, Német-római Császárság.	lakóhelyéről, fegyverzetéről. Történetek felidézése az Árpád-kori magyar történelemből. A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése. A tanult uralkodók elhelyezése az időszalagon.
Árpád-kori szentek	Szent Gellért. Szent Erzsébet. Szent Margit.		
Árpád-kori győztes harcok és csaták	A pozsonyi csata. Német támadások nyugatról: felperzselt föld és a vértesi csata. Nomád támadások keletről: a kerlési csata.		
Magyarország koronázási jelvényei	Szent Korona. Palást, jogar, országalma.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az Árpád-kori magyar történelem kiemelkedő alakjait ábrázoló képek gyűjtése.
Képösszeállítás készítése a Szent Lászlót megörökítő freskókból a Kárpát-medencében.
A történelmi alakok megjelenítése szerepjátékkal egy konkrét történelmi helyzetben.
Információk gyűjtése és megbeszélése az Árpád-kor uralkodóiról, szentjeiről.
A Szent Korona és a koronázási jelvények megtekintése.

5. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A középkori egyetemes és magyar kultúrkincs élményszerű megismerésével az egyetemes emberi értékek elfogadása, a családhoz, a lakóhelyhez, a nemzethez való tartozás élményének személyes megélése.
A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. a munka értékteremtő ereje) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok azonosítása.
A korábbi korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása.
A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását.
Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli.
Tudja, hogy az egyes népeket vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk alapján tudjuk megkülönböztetni.
Ismerje fel, hogy a vallási előírások, valamint az államok által megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolhatják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat.
Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági tényezők együttesen befolyásolják.
Tudja, hogy az emberi munka nyomán elinduló termelés biztosítja az emberi közösségek létfenntartását. Ismerje fel a társadalmi munkamegosztás jelentőségét, amely az árutermelés és pénzgazdálkodás, illetve a városiasodás kialakulásához vezet.
Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és eltérő vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.
Tudja, hogy az eredettörténetek, a közös szokások és mondák erősítik a közösség összetartozását, egyben a nemzeti öntudat kialakulásának alapjául szolgálnak.

Tudja, hogy a társadalmi, gazdasági, politikai és vallási küzdelmek számos esetben összekapcsolódnak. Ismerje fel ezeket egy-egy történelmi probléma vagy korszak feldolgozása során.
Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között,és legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.
Legyen képes a történetek a feldolgozásánál a tér- és időbeliség azonosítására, a szereplők csoportosítására fő- és mellékszereplőkre, illetve a valós és fiktív elemek megkülönböztetésére.
Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges kulcsszavakat, cselekedeteket.
Legyen képes a tanuló történelmi ismeretet meríteni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.
Legyen képes emberi magatartásformák értelmezésre, információk rendezésére és értelmezésére, vizuális vázlatok készítésére.
Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényeget kiemelő jegyzetet.
Képes legyen szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.
Ismerje az időszámítás alapelemeit (korszak, évszázad, évezred) tudjon ez alapján kronológiai számításokat végezni. Ismerje néhány kiemelkedő esemény időpontját.
Legyen képes egyszerű térképeket másolni, alaprajzot készíteni. Legyen képes helyeket megkeresni, megmutatni térképen, néhány kiemelt jelenség topográfiai helyét megjelölni vaktérképen, valamint távolságot becsülni és számítani történelmi térképen.
Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A diák tudjon különbséget tenni a történelem forrásai (tárgyi, írásos, szóbeli) között. Tudja, hogy a tanult történetek közül melyik történt előbb, melyik később, mennyivel - a tanult, megadott lépték szerint. Tudja, hogy az egyes történetek eseményeihez milyen nevek, helyszínek kapcsolhatók. Tudjon tanult történetet elmondani kérdések alapján fogalmak felhasználásával. Tudja a tanult történetek eseményeinek helyszíneit különböző léptékű térképeken megmutatni. Tudjon kérdéseket feltenni a tanult történetekhez. A tanuló legyen képes elválasztani a történetekben a mitologikus elemeket a valóságtól. Tudjon megoldani az időszámítással kapcsolatos egyszerű feladatokat, érzékelje az események időbeliségét, egymásutániságát. Mutasson tájékozódási képességet különböző történelmi térképeken, tudja összekötni a legfontosabb helyneveket a történelmi eseményekkel és évszámokkal.

6. évfolyam

Az általános iskola 6. évfolyamán a történelemtanítás bevezeti a tanulót a történelmi múlt megismerésébe. A tantárgy iránti érdeklődés felkeltése, a pozitív hozzáállás megteremtése és a legfontosabb ismeretek elsajátítása mellett ekkor kezdődik a történelemtanuláshoz szükséges alapvető tanulásmódszertani jártasságok, készségek kialakítása. A tanuló egyfelől megismerkedik az ókor, középkor, kora újkor és az újkor történelmének néhány jellemző vonásával, jelenségével, a magyar történelem legfontosabb fordulópontjaival, hőseivel és szereplőivel a 19. század közepéig. Elsajátítja, és alkalmazni kezdi a kulcsfogalmakat, gyakorolja a változatos tevékenységformákat – információszerzés és -feldolgozás; tájékozódás időben és térben; történetek megértése, elbeszélése, megvitatása stb. –, amelyek megalapozzák történelemtanulási készségeinek fejlődését, történelmi gondolkodásának kialakulását.
Ebben a szakaszban elsősorban konkrét történelmi események és élethelyzetek, szokások képszerű bemutatása, történetek elmesélése a jellemző. A tantervi témakörök egy jelentős részét történeti korok szerint beágyazott életmódtörténeti és portré témák adják. Előbbiek a régmúlt korok embereinek életét mutatják be egy-egy konkrét település és nép mikrovilágán, illetve az ezekhez kapcsolódó történeteken

keresztül. A kerettanterv a települések esetében ajánlásokat fogalmaz meg, amelyektől a helyi tantervek összeállítása során a pedagógusok régiójuknak megfelelően eltérhetnek. További fontos alapelv a jelenségalapú megközelítés, vagyis a tanuló nem általános modelleken, hanem egyes települések/népek életén keresztül ismerkedik meg az ókor, a középkor, a kora újkor és az újkor világával. A portré típusú témakörök a magyar történelem néhány kiemelkedő személyiségének, hősének életét, cselekedeteit és történelmi jelentőségét dolgozzák fel, miközben megismertetik a tanulót a hozzájuk fűződő történeti hagyománnyal.

Az általános iskolában a történettanításon alapuló történelemtanítás, vagyis a történetmesélés, a szemléletesség és a tevékenységközpontú megközelítés a témák kiválasztásának, illetve feldolgozásának egyaránt fontos vezérelve. Az egyes korszakok életmódját bemutató témakörök, témák, a kiemelkedő személyiségeket bemutató portrék eredményes bemutatásához a tanuló képzeletét megragadó történeteken, a személyes életéhez kapcsolódó élményeken keresztül vezet a sikeres történelemtanítás útja. Ugyanakkor a történetek feldolgozásán keresztül fejlődik a tanulónak a történelemtanuláshoz elengedhetetlen narratív kompetenciája is.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

ismeri és fel tudja idézni a magyar és az európai történelmi hagyományhoz kapcsolódó legfontosabb mítoszokat, mondákat, történeteket, elbeszéléseket;

be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;

tisztában van a zsidó-keresztény kultúra kialakulásának főbb állomásaival, ismeri a legfontosabb tanításait és hatását az európai civilizációra és Magyarországra;

ismeri a középkori és újkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;

fel tudja idézni a középkori és újkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a honfoglalástól napjainkig;

képes felidézi a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;

tisztában van a középkor és újkor világképének fő vonásaival;

ismeri és be tudja mutatni a 19. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;

ismeri a különböző korok hadviselési szokásait, jellemzőit;

példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;

ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit a középkorban és újkorban, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;

valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot a középkori és újkori európai történelmi folyamatokban.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;

kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat) elbeszélő vagy leíró szövegekből, illetve rövidebb magyarázó szövegekből, és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat képes adni;

megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok anyagai, filmek; nyomtatott és digitális, vizuális források);

képes magatartásformák megfigyelésére és jellemzésére;
megadott szempontok alapján rendszerezi a történelmi információkat;
felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra kapcsolódik az adott történelmi témához;
képen, egyszerű ábrán ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
képes különbséget tenni források között típus és kontextus alapján;
össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel;
meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;
egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni.

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény és jelenség időpontját;
használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek leolvasására, vaktérképen való elhelyezésére;
egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;
össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró szövegek tartalmát;
az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;
képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel kapcsolatban;
képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
különböző történelmi korszakok, történelmi kérdések tárgyalása során alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
tud egyszerű vizuális rendezőket kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;
egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást állít össze és mutat be;
egyszerű történelmi kérdésekről véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;
meghallgatja mások véleményét, érveit;
tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között;
képes megfigyelni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
a történelmi eseményekkel és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;
feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és alátámasztja azokat;
a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít;
önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről;
felismeri a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral;
példákat hoz a történelmi jelenségekre;

felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.
A tanuló az 6. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:
Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség.
Tartalmi kulcsfogalmak:
politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
társadalmi: társadalom, társadalmi csoport, nemzet, népcsoport, életmód;
gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, falu, város;
eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

TÉMAKÖR: Képek és portrék a magyar állam virágkorából
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Magyar királyportrék a 14–15. századból	Károly és az aranyforint. Nagy Lajos, a hódító. Luxemburgi Zsigmond, a császár.	*Fogalmak*: aranyforint, kormányzó, végvár, szekérvár, zsoldos. *Személyek:* I. (Anjou) Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, I. (Hunyadi) Mátyás. *Kronológia*: 1335 a visegrádi királytalálkozó, 1456 a nándorfehérvári diadal, 1458–1490 Mátyás uralkodása. *Topográfia*: Lengyelország, Oszmán Birodalom, Csehország, Nándorfehérvár.	A mondák és a valóság közötti kapcsolatok és ellentmondások felismerése. Tematikus térkép értelmezése és/vagy térképvázlat készítése Nagy Lajos hódításairól/Hunyadi János hadjáratairól. A tanult történelmi személyek jelentőségének felismerése.
Hunyadi János, a törökverő	Hunyadi János, a sokoldalú hadvezér. A nándorfehérvári diadal.		
Hunyadi Mátyás, a reneszánsz uralkodó	Mondák és történetek Mátyás királyról. A fekete sereg. Mátyás reneszánsz udvara.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
A korszak kiemelkedő alakjait ábrázoló képek gyűjtése, rendszerezése az egyes uralkodócsaládok szerint.
A nándorfehérvári csata rekonstruálása (ábra, térképvázlat, kép, film, animáció segítségével).
Mátyás, a reneszánsz uralkodó – beszámoló készítése a királyi udvarban tett képzeletbeli látogatásról.
A Nemzeti Múzeum középkori magyar gyűjteménye néhány darabjának megtekintése és feldolgozása.
Látogatás a visegrádi várban és/vagy királyi palotában.

TÉMAKÖR: Új látóhatárok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK

Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Fejlesztési feladatok
A földrajzi felfedezések	A felfedezők útjai. A világkereskedelem kialakulása. Gyarmatosítás Amerikában: az őslakosság sorsa, ültetvények és rabszolgák.	*Fogalmak*: gyarmat, manufaktúra, tőkés, bérmunkás, kapitalizmus, bank, tőzsde, részvény, reformáció, református, evangélikus, ellenreformáció és katolikus megújulás, jezsuiták, vallási türelem, felvilágosodás. *Személyek*: Kolumbusz Kristóf, Magellán, Luther Márton, Kálvin János, Károli Gáspár, Pázmány Péter, Kopernikusz. *Kronológia*: 1492 Amerika felfedezése, 1517 a reformáció kezdete. *Topográfia*: Spanyolország, India, Kína, London, Sárospatak.	A nagy felfedezők útjainak bemutatása térképen. A céhek és a manufaktúrák összehasonlítása. A világkereskedelem útvonalainak bemutatása térkép segítségével. A reformáció és katolikus megújulás hatásának feltárása az anyanyelvi kultúra és oktatás területén. Érvelés a vallási türelem mellett.
Korai kapitalizmus	A tőkés gazdálkodás kibontakozása és a polgárosodó életmód. A manufaktúrák, a világkereskedelem kialakulása. Az első bankok és tőzsdék.		
A vallási megújulás	Egyházi reformtörekvések a kora újkorban. Reformáció és katolikus megújulás. Az anyanyelvi kultúra és oktatás felvirágzása magyar példák alapján. Vallási türelem Erdélyben.		
Az új világkép kialakulása	A természettudományok fejlődése: a kopernikuszi fordulat. A középkorit felváltó világkép: a felvilágosodás.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Olyan termékek gyűjtése, amelyek a földrajzi felfedezéseknek köszönhetően kerültek a világkereskedelembe.

Hasonlóságok és különbözőségek megállapítása a megismert felekezetek templomairól készült fotók alapján.

A saját településen (vagy környékén) található különböző felekezetekhez tartozó templomok megtekintése.

Információk gyűjtése a magyar reformáció néhány képviselőjéről.

Egy természettudós (pl. Kopernikusz, Newton) életének és munkásságának bemutatása: plakáton, prezentációval, kiselőadáson.

Táblázat készítése a középkor és az újkor világképének összehasonlításához megadott szempontok alapján.

TÉMAKÖR: Portrék és történetek Magyarország kora újkori történetéből

JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztés feladatok**

A török háborúk hősei	II. Lajos és a mohácsi csata. Buda eleste és az ország három részre szakadása. A várháborúk hősei (pl. Dobó; Zrínyi, a szigetvári hős).	*Fogalmak*: szultán, janicsár, török hódoltság, kuruc, labanc, szabadságharc, trónfosztás. *Személyek*: I. Szulejmán, II. Lajos, Dobó István, Bocskai István, Bethlen Gábor, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), II. Rákóczi Ferenc, Mária Terézia. *Kronológia*: 1526 a mohácsi csata, 1541 Buda eleste, 1552 Eger védelme, 1686 Buda visszafoglalása, 1703–1711 a Rákóczi-szabadságharc. *Topográfia*: Mohács, Eger, Erdélyi Fejedelemség, Pozsony, Bécs.	A mohácsi csata eseményeinek rekonstruálása animációs film és térkép alapján. A három részre szakadt ország és a fontosabb török hadjáratok bemutatása tematikus térképen. A török- és Habsburg-ellenes harcok hőseiről szóló történetek elbeszélése, irodalmi szövegek felidézése. Képek, ábrázolások gyűjtése és azonosítása, filmrészletek értelmezése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről. A három részre szakadt ország térképének értelmezése. Annak a bemutatása, hogy milyen hatással volt a török uralom Magyarország fejlődésére. II. Rákóczi Ferenc életútjának és személyiségének bemutatása.
Bocskai, Bethlen és Zrínyi	Bocskai István fejedelem, a hajdúk vezére. Bethlen Gábor, Erdély fejedelme. Zrínyi Miklós, a költő és hadvezér. Buda visszavétele: a török kiűzése.		
II. Rákóczi Ferenc és szabadságharca	Rákóczi fordulatos életpályája Munkácstól Rodostóig. Történetek a Rákóczi-szabadságharc idejéből. A szatmári béke: függetlenség helyett megbékélés a birodalommal.		
Mária Terézia	Mária Terézia, a családanya és uralkodó. Intézkedései Magyarországon. A magyar huszárok és a berlini huszárcsíny. Főúri kastélyok a művelődés szolgálatában (pl. Eszterháza, Gödöllő).		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Képek, ábrázolások gyűjtése magyar végvárakról, kiállítás rendezése.
Egy játékfilm megnézése és megbeszélése a törökellenes háborúk hőseiről és eseményeiről.
Egy a Rákóczi-szabadságharcot bemutató műalkotás (pl. festmény, népdal, regény) feldolgozása.
Vélemény megfogalmazása, vita a szatmári békéről.
A magyar huszárokról szóló történetek gyűjtése, elbeszélése.
A huszárok fegyverzetének és öltözetének bemutatása.
Képek gyűjtése főúri kastélyokról.

TÉMAKÖR: Élet a kora újkori Magyarországon
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK

Témák	Altémák	Fogalmak és adatok/Lexikák	Javasolt tevékenységek
Élet a török hódoltság kori Magyarországon – egy konkrét település (pl. Debrecen vagy Kecskemét) bemutatásával	A török uralom. A mezőváros élete. Szarvasmarha-kereskedelem.	*Fogalmak:* nemzetiség, ortodox, barokk. *Topográfia*: Debrecen, Temesvár.	A kora újkori életmód összehasonlítása a maival. A török kori mezővárosok mindennapjainak bemutatása különböző gyűjtött források alapján. A 15. századi és a 18. század végi magyarországi etnikai viszonyok összehasonlítása térképen, illetve táblázatban vagy diagramon szereplő adatok segítségével.
Élet a 18. századi Magyarországon – egy konkrét település (pl. Temesvár) bemutatásával	Magyarország újranépesülése és újranépesítése. Népek és vallások együttélése. A barokk városépítészet.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A török kori magyar kereskedelem fő irányainak és árucikkeinek nyomon követése tematikus térkép segítségével.
Prezentáció vagy plakát készítése ősi magyar állatfajtákról.
Térképvázlat rajzolása vagy makett készítése egy mezővárosról.
Képek gyűjtése a magyarországi barokk építészetről.
Egy barokk templom megtekintése a saját településen.

TÉMAKÖR: Forradalmak kora
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Ipari forradalom	Gyapotból pamut. A textilipar fejlődése. A gőzgép. Bányászat, gyáripar, vasútépítés. Gyerekek és felnőttek mindennapjai egy iparvárosban.	*Fogalmak*: ipari forradalom, gyár, szabad verseny, tömegtermelés, munkanélküliség, forradalom, diktatúra. *Személyek*: James Watt, Edison, Bonaparte Napóleon. *Kronológia*: 1789 a francia forradalom, 1815 a waterlooi csata. *Topográfia*: Párizs, Habsburg Birodalom, Oroszország, Nagy-Britannia.	Vélemény megfogalmazása a technikai fejlődés előnyeiről és hátrányairól. A francia forradalom értékelése; pozitívumok és negatívumok azonosítása. Napóleon alakjának, történelmi szerepének megítélése különböző források alapján.
Társadalmi-politikai forradalom	A köztársaság kísérlete Franciaországban. A forradalmi terror. Napóleon a császár és hadvezér.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A manufaktúrák és a gyárak működésének összehasonlítása megadott szempontok alapján.
Beszélgetés a gyermekmunkáról.

Napóleon oroszországi hadjáratának követése térképen.
Napóleon-ábrázolások gyűjtése.

TÉMAKÖR: A magyar nemzeti ébredés és polgárosodás kora
JAVASOLT ÓRASZÁM: 15 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A reformkor	Széchenyi István alkotásai. A jobbágyfelszabadítás kérdése. A magyar nyelv és a nemzeti kultúra ügye.	*Fogalmak*: országgyűlés, közteherviselés, jobbágyfelszabadítás, sajtószabadság, cenzúra, miniszterelnök, honvédség, kiegyezés. *Személyek*: Széchenyi István, Kossuth Lajos, Batthyány Lajos, Bem József, Görgei Artúr, Klapka György, Ferenc József, Deák Ferenc. *Kronológia*: 1830–1848 a reformkor, 1848. március 15. a pesti forradalom, 1849. október 6. az aradi kivégzések, 1867 a kiegyezés. *Topográfia*: Pest, Pákozd, Isaszeg, Világos, Komárom, Arad, Osztrák-Magyar Monarchia.	A reformkor legfontosabb problémáinak bemutatása. 1848. március 15-e eseményeinek felidézése képek, dokumentumok, visszaemlékezések, filmrészletek és/vagy dramatikus jelenetek segítségével. A kor történelmi szereplőinek jellemzése; tevékenységük bemutatása. A zsidóság pozitív szerepe a szabadságharcban. A tavaszi hadjárat hadmozdulatainak végigkövetése térképen. A szabadságharcot követő megtorlás néhány konkrét esetének bemutatása (aradi vértanúk, a zsidóságot sújtó közösségi büntetés) A kiegyezés értékelése.
Képek a szabadságharc történetéből	Történetek a szabadságharc idejéből. Görgei Artúr, a hadvezér. A tavaszi hadjárat. A Függetlenségi nyilatkozat. A fegyverletétel és megtorlás – Arad.		
A kiegyezés	Az ellenállás formái. Deák Ferenc szerepe. A kiegyezés megkötése. Az Osztrák-Magyar Monarchia megszületése.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Tablókészítés a kor legfontosabb szereplőiről.
Képek gyűjtése Széchenyi gyakorlati tevékenységéről.
Folyamatábra készítése az európai és a magyar forradalmak események összefüggéseiről.
Térképvázlat készítése a március 15-i eseményekről.
Kvíz készítése a március 15-i eseményekről és szereplőikről.
Poszter, kiselőadás, prezentáció készítése a szabadságharc egy híres csatájáról.

1848–49-es emlékhelyek felkeresése a környéken.
Képek gyűjtése a szabadságharc honvédeinek egyenruháiról és fegyvereiről.
Történelmi portré készítése Széchenyi Istvánról és/vagy Kossuth Lajosról és/vagy Deák Ferencről.
Mikrotörténeti kutatás: egyéni sorsok feltérképezése, a szabadságharc pozitív szerepet betöltő nemzetiségi vagy zsidó származású résztvevőinek bemutatása.

6. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A koraújkori egyetemes és magyar kultúrkincs élményszerű megismerésével az egyetemes emberi értékek elfogadása, a családhoz, a lakóhelyhez, a nemzethez való tartozás élményének személyes megélése.
A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. a munka értékteremtő ereje) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok azonosítása.
A korábbi korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása.
A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását.
Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli.
Tudja, hogy az egyes népeket vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk alapján tudjuk megkülönböztetni.
Ismerje fel, hogy a vallási előírások, valamint az államok által megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolhatják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat.
Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági tényezők együttesen befolyásolják.
Tudja, hogy az emberi munka nyomán elinduló termelés biztosítja az emberi közösségek létfenntartását. Ismerje fel a társadalmi munkamegosztás jelentőségét, amely az árutermelés és pénzgazdálkodás, illetve a városiasodás kialakulásához vezet.
Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és eltérő vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.
Tudja, hogy az eredettörténetek, a közös szokások és mondák erősítik a közösség összetartozását, egyben a nemzeti öntudat kialakulásának alapjául szolgálnak.
Tudja, hogy a társadalmi, gazdasági, politikai és vallási küzdelmek számos esetben összekapcsolódnak. Ismerje fel ezeket egy-egy történelmi probléma vagy korszak feldolgozása során.
Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között,és legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.
Legyen képes a történetek a feldolgozásánál a tér- és időbeliség azonosítására, a szereplők csoportosítására fő- és mellékszereplőkre, illetve a valós és fiktív elemek megkülönböztetésére.
Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges kulcsszavakat, cselekedeteket.
Legyen képes a tanuló történelmi ismeretet meríteni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.
Legyen képes emberi magatartásformák értelmezésre, információk rendezésére és értelmezésére, vizuális vázlatok készítésére.
Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényeget kiemelő jegyzetet.
Képes legyen szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.
Ismerje az időszámítás alapelemeit (korszak, évszázad, évezred) tudjon ez alapján kronológiai számításokat végezni. Ismerje néhány kiemelkedő esemény időpontját.
Legyen képes egyszerű térképeket másolni, alaprajzot készíteni. Legyen képes helyeket megkeresni, megmutatni térképen, néhány kiemelt jelenség topográfiai helyét megjelölni vaktérképen, valamint távolságot becsülni és számítani történelmi térképen.

Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A diák legyen képes a korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni. Tudjon információt gyűjteni adott történelmi témában, tanári segítséggel. Tudjon tanult történetet önállóan elmesélni tanult fogalmak felhasználásával. Tudja a tanult történet lényegét kiemelni. Tudjon különböző korszakokat térképen beazonosítani. Ismerje a tanult alapvető történelmi események időpontját, tudja ezeket időrendbe állítani. A történelmi események helyszíneit képes legyen felismerni különböző térképeken, térképvázlatokon.

7. évfolyam

Az általános iskola 7. évfolyamának történelemtanításánál az életkori sajátosságok figyelembevételével már törekedni kell az események és folyamatok összetettebb bemutatására. A tanuló ekkor már a magasabb szintű, elvontabb fogalmi gondolkodásra is képessé válik, ezért a képszerűség és a történettanításon alapuló történelemtanítás elvének alkalmazása mellett megkezdődik az elemző jellegű feldolgozás: összetett okok és következmények feltárása, az egyes történelmi jelenségek és folyamatok több szempontú értelmezése. A tevékenységalapú tanulásnak továbbra is meghatározó szerepe van, ezért a kerettantervi beosztás időt hagy és lehetőséget teremt a műveltető történelemtanulásra, az ismeretek szélesebb körű alkalmazására, a kooperatív technikák előtérbe helyezésére, a sokoldalú kompetenciafejlesztésre, amelyek már a középiskolai történelem tanulmányokra, követelményekre való felkészítést is kell, hogy szolgálják.

Mivel a 7–8. évfolyamra a tanuló formálódó absztrakt gondolkodása a jellemző, ez megengedi, hogy a tananyag alapvetően kronologikus elrendezésű legyen, ami a legalkalmasabb a mai világot meghatározó 19–20. századi folyamatok értelmezésére. Az egyetemes és a magyar történeti témák vegyesen, korszakokhoz köthető témakörökbe rendezve jelennek meg. Kisebb mértékben, de továbbra is jellemző, hogy a tanterv az általános jelenségeket a magyar történelem példáin keresztül dolgozza fel. Az eseménytörténetet két tematikus és négy szintetizáló témakör egészíti ki. Utóbbiak hosszmetszeti jellegűek: a demográfia, a demokrácia, az egyes kiemelt régiók történetét, valamint a nemzeti kultúránk és történelmünk eredményeit tekintik át a kezdetektől napjainkig. Legfőbb céljuk a négy év alatt tanultak áttekintése, illetve ezeknek a témáknak magasabb szintű, integráló, szintetizáló értelmezése.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEKHEZ KAPCSOLÓDÓ TANULÁSI EREDMÉNYEK (ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK)

TÖRTÉNELMI ISMERETEK

A nevelési-oktatási szakasz végére a tanuló:

be tudja mutatni a különböző korok életmódjának és kultúrájának főbb vonásait és az egyes történelmi korszakokban élt emberek életét befolyásoló tényezőket;

ismeri az újkori és jelenkori magyar történelem kiemelkedő alakjait, cselekedeteiket, illetve szerepüket a magyar nemzet történetében;

fel tudja idézni az újkori és jelenkori magyar történelem legfontosabb eseményeit, jelenségeit, folyamatait, és fordulópontjait a 1849-től napjainkig;

képes felidézi a magyar nemzet honvédő és szabadságharcait, példákat hoz a hazaszeretet, önfeláldozás és hősiesség megnyilvánulásaira;

tisztában van a 19. és 20. század fontosabb politikai eszméivel és azok hatásaival;

ismeri és be tudja mutatni a 19. és 20. századi modernizáció gazdasági társadalmi és kulturális hatásait Magyarországon és a világban;

ismeri az első és a második világháború legfontosabb eseményeit, jellemzőit, valamint napjainkra is hatással bíró következményeit;

fel tudja idézni az első és második világháború borzalmait, érveket tud felsorakoztatni a békére való törekvés mellett;

ismeri a nemzetiszocialista és a kommunista diktatúrák főbb jellemzőit, az emberiség ellen elkövetett bűneiket, ellentmondásaikat és ezek következményeit, továbbá a velük szembeni ellenállás példáit;

felismeri a különbségeket a demokratikus és a diktatórikus berendezkedések között, érvel a demokrácia értékei mellett;

példákat tud felhozni arra, hogy a történelem során miként járultak hozzá a magyarok Európa és a világ kulturális, tudományos és politikai fejlődéséhez;

ismeri a magyarság, illetve a Kárpát-medence népei együttélésének jellemzőit néhány történelmi korszakban, beleértve a határon kívüli magyarság sorsát, megmaradásáért folytatott

küzdelmét, példákat hoz a magyar nemzet és a közép-európai régió népeinek kapcsolatára és együttműködésére;
valós képet alkotva képes elhelyezni Magyarországot az újkorban és jelenkorban az európai történelmi folyamatokban, valamint napjaink globális folyamataiban;
ismeri hazája államszervezetét.

ISMERETSZERZÉS ÉS FORRÁSHASZNÁLAT

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
képes ismereteket szerezni személyes beszélgetésekből, tárgyak, épületek megfigyeléséből, olvasott és hallott, valamint a különböző médiumok által felkínált szöveges és képi anyagokból;
kiemel lényeges információkat (kulcsszavakat, tételmondatokat) elbeszélő vagy leíró, illetve rövidebb magyarázó írott és hallott szövegekből és az ezek alapján megfogalmazott kérdésekre egyszerű válaszokat adni;
megadott szempontok alapján, tanári útmutatás segítségével történelmi információkat gyűjt különböző médiumokból és forrásokból (könyvek, atlaszok, kronológiák, könyvtárak, múzeumok, médiatárak, filmek; nyomtatott és digitális, szöveges és vizuális források);
képes élethelyzetek, magatartásformák megfigyelésére és értelmezésére;
megadott szempontok alapján tudja értelmezni és rendszerezni a történelmi információkat;
felismeri, hogy melyik szöveg, kép, egyszerű ábra, grafikon vagy diagram kapcsolódik az adott történelmi témához;
képen, egyszerű ábrán, grafikonon, diagramon ábrázolt folyamatot, jelenséget saját szavaival le tud írni;
képes egyszerű esetekben forráskritikát végezni, valamint különbséget tenni források között típus és szövegösszefüggés alapján;
össze tudja vetni a forrásokban található információkat az ismereteivel, párhuzamot tud vonni különböző típusú (pl. szöveges és képi) történelmi források tartalma között;
meg tudja vizsgálni, hogy a történet szerzője résztvevője vagy kortársa volt-e az eseményeknek;
egyszerű következtetéseket von le, és véleményt tud alkotni különböző források hitelességéről és releváns voltáról;

TÁJÉKOZÓDÁS IDŐBEN ÉS TÉRBEN

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a nagy történelmi korszakok elnevezését és időhatárait, néhány kiemelten fontos esemény, jelenség és történelmi folyamat időpontját;
biztonsággal használja az idő tagolására szolgáló kifejezéseket, történelmi eseményre, jelenségre, folyamatra, korszakra való utalással végez időmeghatározást;
ismeretei segítségével időrendbe tud állítani történelmi eseményeket, képes az idő ábrázolására pl. időszalag segítségével;
a tanult történelmi eseményeket, jelenségeket, személyeket, ikonikus szimbólumokat, tárgyakat, képeket hozzá tudja rendelni egy adott történelmi korhoz, régióhoz, államhoz;
biztonsággal használ különböző történelmi térképeket a fontosabb történelmi események helyszíneinek azonosítására, egyszerű jelenségek, folyamatok leolvasására, értelmezésére, vaktérképen való elhelyezésére;
egyszerű alaprajzokat, modelleket, térképvázlatokat (pl. települések, épületek, csaták) tervez és készít.

SZAKTÁRGYI KOMMUNIKÁCIÓ

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan, folyamatos beszéddel képes eseményeket, történeteket elmondani, történelmi személyeket bemutatni, saját véleményt megfogalmazni;
össze tudja foglalni saját szavaival hosszabb elbeszélő vagy leíró, valamint rövidebb magyarázó szövegek tartalmát;

az általa gyűjtött történelmi adatokból, szövegekből rövid tartalmi ismertetőt tud készíteni;
képes önálló kérdések megfogalmazására a tárgyalt történelmi témával, eseményekkel, folyamatokkal, kapcsolatban;
képes rövid fogalmazások készítésére egy-egy történetről, történelmi témáról;
különböző történelmi korszakok, történelmi és társadalmi kérdések tárgyalása során szakszerűen alkalmazza az értelmező és tartalmi kulcsfogalmakat, továbbá használja a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat;
tud egyszerű vizuális rendezőket készíteni és kiegészíteni hagyományos vagy digitális módon (táblázatok, ábrák, tablók, rajzok, vázlatok) egy történelmi témáról;
egyszerű történelmi témáról tanári útmutatás segítségével kiselőadást és digitális prezentációt állít össze és mutat be önállóan;
egyszerű történelmi kérdésekről önálló, tárgyilagos véleményt tud megfogalmazni, állításait alátámasztja;
meghallgatja és megérti - adott esetben elfogadja - mások véleményét, érveit;
tanári segítséggel dramatikusan, szerepjáték formájában tud megjeleníteni történelmi eseményeket, jelenségeket, személyiségeket.

TÖRTÉNELMI GONDOLKODÁS

A történelem tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott történetben különbséget tud tenni fiktív és valós, irreális és reális elemek között;
képes megfigyelni, értelmezni és összehasonlítani a történelemben előforduló különböző emberi magatartásformákat és élethelyzeteket;
a történelmi eseményekkel, folyamatokkal és személyekkel kapcsolatban önálló kérdéseket fogalmaz meg;
feltételezéseket fogalmaz meg történelmi személyek cselekedeteinek mozgatórugóiról, és adatokkal, érvekkel alátámasztja azokat;
a történelmi szereplők megnyilvánulásainak szándékot tulajdonít, álláspontjukat azonosítja;
önálló véleményt képes megfogalmazni történelmi szereplőkről, eseményekről, folyamatokról;
felismeri és értékeli a különböző korokra és régiókra jellemző tárgyakat, alkotásokat, életmódokat, szokásokat, változásokat, képes azokat összehasonlítani egymással, illetve a mai korral;
társadalmi és erkölcsi problémákat azonosít adott történetek, történelmi események, különböző korok szokásai alapján;
példákat hoz a történelmi jelenségekre, folyamatokra;
feltételezéseket fogalmaz meg néhány fontos történelmi esemény és folyamat feltételeiről, okairól és következményeiről, és tényekkel alátámasztja azokat;
több szempontból képes megkülönböztetni a történelmi jelenségek és események okait és következményeit (pl. hosszú vagy rövid távú, gazdasági, társadalmi vagy politikai);
felismeri, hogy az emberi cselekedet és annak következménye között szoros kapcsolat van.

A tanuló az 7–8. évfolyamon a következő kulcsfogalmakat használja:
Értelmező kulcsfogalmak: történelmi idő, történelmi forrás, ok és következmény, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi jelentőség, értelmezés, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalmak:
politikai: politika, állam, államszervezet, államforma, monarchia, köztársaság, egyeduralom, demokrácia, önkormányzat, jog, törvény, birodalom;
társadalmi: társadalom, társadalmi csoport/réteg, nemzet, népcsoport, életmód;
gazdasági: gazdaság, pénz, piac, mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, adó, önellátás, árutermelés, falu, város;
eszme- és vallástörténeti: kultúra, művészet, hit, vallás, egyház, világkép.

TÉMAKÖR: A modern kor születése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A nemzeti eszme és a birodalmak kora	A nemzeti eszme és a nemzetállamok Európája. A világ nagyhatalmai és ellentéteik a 20. század kezdetén. Gyarmatbirodalmak a világ térképén.	*Fogalmak*: nacionalizmus, liberalizmus, konzervativizmus, demokrácia, szocializmus, kommunizmus, keresztényszocializmus. *Személyek*: Bismarck, Marx. *Kronológia*: 1871 Németország egyesítése. *Topográfia*: Németország, Olaszország, Brit Birodalom, Amerikai Egyesült Államok, Japán.	A 20. század eleji nagyhatalmak azonosítása, és a korabeli világra gyakorolt hatásuk feltárása térképek és egyszerű ábrák segítségével. A politikai eszmék legjellemzőbb gondolatait megjelenítő néhány egyszerű és rövid forrás értelmezése és azonosítása. A 19. századi politikai eszmék céljainak és jellemzőinek rendszerezése.
Politikai eszmék: liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus	A liberalizmus. A konzervativizmus. A szocializmus és kommunizmus eszméje. A keresztényszocializmus.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Németország területi egyesítés előtt és utáni térképének összehasonlítása, értékelése.
Magyarázatok keresése és azok megvitatása egyes államok létrejöttének és megerősödésének okaira (pl. Amerikai Egyesült Államok).
Ismerkedés nemzeti jelképekkel (zászlók, himnuszok).
Összehasonlító táblázat készítése a korszak politikai eszméiről.

TÉMAKÖR: A dualizmus kora: felzárkózás Európához
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A modernizálódó Magyarország	Magyar feltalálók és találmányok, az ipar fejlődése. Vasútépítés, folyószabályozás.	*Fogalmak*: közös ügyek, dualizmus, MÁV, Millennium,	A millenniumi Budapest bemutatása. A dualizmus kori vidék és város lakóinak és

	Egy világváros kiépülése – az urbanizáció Budapest példáján.	emancipáció, urbanizáció. *Személyek*: Andrássy Gyula. *Kronológia*: 1896 a Millennium. *Topográfia*: Budapest.	életmódjának bemutatása. A 20. század eleji és korunk életmódja közötti különbségek azonosítása. A korszak gazdasági és technikai fejlődésének bemutatása. A korszak ipari fejlődésének nyomon követése diagramok, táblázatok segítségével.
A millenniumi Magyarország	A soknemzetiségű ország. A zsidó emancipáció, a hazai zsidóság szerepe a magyarországi modernizációban. A cigányság helyzete, hagyományos mesterségek. A millenniumi ünnepségek. A legjelentősebb kulturális alkotások.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak valamely jeles magyar tudósáról, feltalálójáról.
Képek gyűjtése a dualizmus kori társadalmi csoportok és nemzetiségek életéről.
Képgyűjtemény (tabló) összeállítása a millenniumi Budapestről internetes források alapján.

TÉMAKÖR: Az első világháború és következményei
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztő feladatok**
Az első világháború, Magyarország a háborúban	A halálos lövés: a világháború kirobbanása. A hadviselő felek: az antant és a központi hatalmak. Az állóháború. Magyarok a világháborúban. A hátország megpróbáltatásai. Lenin és a bolsevik hatalomátvétel.	*Fogalmak*: antant, központi hatalmak, front, állóháború, hátország, bolsevik, tanácsköztársaság, vörösterror, fehér különítményes megtorlások, kisantant. *Személyek*: Tisza István, Lenin, Károlyi Mihály, Horthy Miklós. *Kronológia*: 1914–1918 az első világháború, 1917 a bolsevik hatalomátvétel, 1920. június 4. a	A fontosabb hadviselő országok csoportosítása a szövetségi rendszerek szerint. Az első világháborús hadviselés összehasonlítása a korábbi háborúkéval. A háborús körülményeket bemutató különböző típusú források gyűjtése, feldolgozása. Európa háború előtti és utáni térképének összehasonlítása, a változások értelmezése. A történelmi Magyarország szétesésének bemutatása térképen az elcsatolt területek történelmi megnevezésével.
Magyarország 1918–1919-ben	A forradalmi kísérlet – elhibázott kül- és katonapolitika. Magyarország megszállásának folyamata. A tanácsköztársaság hatalomra kerülése és bukása.		

	Az ellenforradalom.	trianoni békediktátum. *Topográfia*: Szarajevó, Szerbia, Doberdó, Kárpátalja, Felvidék, Délvidék, Burgenland, Erdély, Csehszlovákia, Jugoszlávia, Románia, Ausztria.	Vélemény megfogalmazása a történelmi Magyarország felbomlásának okairól. A trianoni békediktátum területi és demográfiai következményeinek értékelése.
A trianoni békediktátum	A Párizs környéki békék alapelvei, a vesztesek büntetése. A trianoni békediktátum – a megcsonkított Magyarország. Magyarország területi, népességi és gazdasági veszteségei. A kisantant.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Vita a háború okairól.
Grafikonok, táblázatok elemzése a háború legfontosabb adatairól (pl. résztvevők száma, veszteségek, háborús kiadások, fegyverek száma stb.).
Első világháborús emlékhelyek és emlékművek, sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.
Első világháborús kiállítás megtekintése.
Első világháborús katonadalok gyűjtése és eléneklése.
Trianon a gyermek szemével – kortárs visszaemlékezések felkutatása és megbeszélése.

TÉMAKÖR: Totális diktatúrák
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A kommunista Szovjetunió	Lenin és Sztálin diktatúrája. Az államosítás. A terror és a munkatáborok.	*Fogalmak*: személyi kultusz, GULAG, totális állam, nemzetiszocializmus, antiszemitizmus, fasizmus. *Személyek*: Sztálin, Hitler. *Kronológia*: 1933 a náci hatalomátvétel. *Topográfia*: Szovjetunió, Szibéria (munkatáborok).	A kommunista Szovjetunió és a nemzetiszocialista Németország jellemzőinek azonosítása képi és szöveges forrásokban. A totális diktatúrák összehasonlítása (pl. jelképek, ideológiák, hatalmi eszközök). Érvelés a 20. század kirekesztő ideológiáival szemben.
A nemzetiszocialista Németország	A nemzetiszocializmus: fajelmélet és antiszemitizmus. A náci hatalomátvétel, a hitleri diktatúra és terror. A hitleri Németország terjeszkedése: Ausztria és Csehszlovákia.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

GULÁG táborok és a náci koncentrációs táborok helyszíneinek térképen való azonosítása.

Film vagy filmrészletek megtekintése a nemzetiszocialista és/vagy a kommunista diktatúráról.

TÉMAKÖR: A Horthy-korszak
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A politika irányai	Horthy, a kormányzó. Antikommunizmus és revíziós törekvések. A politikai antiszemitizmus. Bethlen István miniszterelnöksége. Külpolitikai kényszerpályák.	*Fogalmak*: revízió, numerus clausus, pengő. *Személyek:* Bethlen István, Klebelsberg Kuno, Szent-Györgyi Albert. *Kronológia*: 1920–1944 a Horthy-korszak.	A Horthy-korszak gazdasági, kulturális, politikai és társadalmi eredményeinek és problémáinak felidézése. Az antiszemitizmus megnyilvánulásainak azonosítása források alapján. Magyarország külpolitikai céljainak és lehetőségeinek bemutatása. A társadalmi változások bemutatása szöveges és képi források alapján. A korszak egy kiemelkedő személyiségének bemutatása.
Gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés	Gazdasági eredmények. Az oktatás, a kultúra és a tudomány néhány kiemelkedő képviselője. Társadalmi rétegződés és érintkezési formák Magyarországon. Életmód, szabadidő, sport.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Vázlatkészítés idézetek és képi források felhasználásával a Horthy-korszak társadalmáról.
Képes beszámoló (prezentáció) készítése a korszak jeles személyiségeinek egyikéről.
Plakátok, korabeli történetek, versek, dalok gyűjtése a revíziós törekvésekről.
Fotók, illusztrációk gyűjtése az ipar (közlekedés) modernizációjáról.
Képek gyűjtése az oktatás, a tudomány, a sportélet új intézményeiről.

TÉMAKÖR: A második világháború
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Háború földön, tengeren és levegőben.	A hadviselő felek: a tengelyhatalmak és a szövetségesek. Sztálin-Hitler paktum, kezdeti német sikerek. A háború európai frontjai és a csendes-óceáni hadszíntér. Fordulatok a háborúban: Sztálingrád és Normandia, Berlin, az atombomba.	*Fogalmak*: tengelyhatalmak, szövetségesek, bécsi döntések, nyilasok, totális háború, holokauszt, gettó, deportálás, koncentrációs tábor, zsidótörvények.	A nemzetiszocialista Németország és a kommunista Szovjetunió szerepének feltárása a háború kirobbantásában. A második világháború fordulópontjainak felidézése. A háború fegyvereinek és borzalmainak

	Európa felosztása.	*Személyek*: Franklin D. Roosevelt, Churchill, Teleki Pál, Szálasi Ferenc, Salkaházi Sára. *Kronológia*: 1939–1945 a második világháború, 1941. június a Szovjetunió megtámadása, 1944. március 19. Magyarország német megszállása, 1945. április a háború vége Magyarországon. *Topográfia*: Sztálingrád, Normandia, Hirosima, Don-kanyar, Auschwitz.	bemutatása különböző források alapján. Magyarország területi változásait és világháborús részvételét, valamint a második világháború főbb eseményeit bemutató térképek értelmezése. A magyar külpolitika háború előtti és alatti törekvéseinek és mozgásterének bemutatása. Ítélet megfogalmazása a második világháborús népirtásokról és háborús bűnökről. A magyar honvéd helytállásának felidézése források alapján. Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.
Magyarország a világháború idején	A revíziós eredmények A Szovjetunió elleni háború – a 2. magyar hadsereg a Donnál. Német megszállás. A kiugrási kísérlet és a nyilas hatalomátvétel. A hadszíntérré vált Magyarország.		
A háború borzalmai	A totális háború. A világháború fegyverei. A hátország szenvedései. Az ellenállás formái. A bombázások és városi harcok – Budapest példáján.		
A holokauszt	A náci koncentrációs és megsemmisítő táborok. Az európai és magyarországi zsidótörvények. Kísérlet az európai és a magyar zsidóság és cigányság elpusztítására. Áldozatok és bűnösök, felelősség és embermentés: néhány kiemelkedő példa.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Képek gyűjtése a német haderő és a szövetségesek magyarországi pusztításának eszközeiről és helyszíneiről.
Ismeretek szerzése és megvitatása a holokauszt történetét feldolgozó gyűjtemények, online adatbázisok segítségével (pl. látogatás a Holokauszt Emlékközpontban).
A holokausztról szóló visszaemlékezések, irodalmi és filmfeldolgozások egy-egy részletének megbeszélése.
Példák gyűjtése az ellenállás és embermentés formáira.
Egy magyarországi embermentő (pl. Boldog Salkaházi Sára) tevékenységének megismerése és értékelése.
Második világháborús emlékhelyek, emlékművek és sírhelyek feltérképezése és felkeresése a lakóhelyen és környékén.

7. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

Az újkori egyetemes és magyar történelmi jelenségek, események feldolgozásával a jelenben zajló folyamatok előzményeinek felismerése, a nemzeti azonosságtudat kialakulása.
A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. technikai fejlődésének hatásai a társadalomra és a gazdaságra) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok (pl. társadalmi kirekesztés) azonosítása, megítélése.

Az újkorban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a hasonlóságok és különbségek felismerése.
A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását, fejlődését.
Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli, tudjon példát mondani ellentétes értékelésre.
Ismerje a 19-20. század nagy korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit, jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit.
Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait az államalapítástól kezdve, napjainkig.
Legyen képes e hosszú történelmi folyamat meghatározó szereplőinek azonosítására és egy-egy korszak főbb kérdéseinek felismerésére.
Ismerje a korszak meghatározó egyetemes és magyar történelmének eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit. Legyen képes összefüggéseket találni a térben és időben eltérő fontosabb történelmi események között, különös tekintettel azokra, melyek a magyarságot közvetlenül vagy közvetetten érintik.
Tudja, hogy az egyes népek és államok a korszakban eltérő társadalmi, gazdasági és vallási körülmények között éltek, de a modernkor beköszöntével a köztük lévő kapcsolatok széleskörű rendszere épült ki.
Tudja, hogy Európához köthetők a modern demokratikus viszonyokat megalapozó szellemi mozgalmak és dokumentumok.
Tudja, hogy Magyarország a trianoni békediktátum következtében elvesztette területének és lakosságának kétharmadát, és közel ötmillió magyar került kisebbségi sorba. Jelenleg közel hárommillió magyar nemzetiségű él a szomszédos államokban, akik szintén a magyar nemzet tagjainak tekintendők.
Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.
Tudjon különbséget tenni a demokrácia és a diktatúra között, s tudjon azokra példát mondani a feldolgozott történelmi korszakokból és napjainkból.
Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes egy-egy korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.
Tudja, hogy hol kell a fontos események forrásait kutatni, és legyen képes a megismert jelenségeket, eseményeket összehasonlítani.
Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges adatokat, eseményeket és kulcsszavakat.
Legyen képes a tanuló történelmi ismeretet meríteni és egyszerű következtetéseket megfogalmazni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.
Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényeget kiemelő jegyzetet.
Legyen képes könyvtári munkával és az internet kritikus használatával forrásokat gyűjteni, kiselőadást tartani, illetve érvelni. Ismerje fel a sajtó és média szerepét a nyilvánosságban, tudja azonosítani a reklám és médiapiac jellegzetességeit.
Legyen képes szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.
Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére, és tudjon ezekre reflektálni.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Készítsen önállóan vázlatot az adott témáról. A diák tudjon beszámolót, kiselőadást tartani adott történelmi témáról, megadott ismeretterjesztő irodalom alapján. Tudjon egyszerű történelmi tárgyú táblázatokat, grafikonokat, diagramokat értelmezni néhány mondatban. Tudjon egyszerűbb forrásokat értelmezni tanári segítséggel. Ismerje az egyes történelmi korok, korszakok nevét és sorrendjét, ismerje egy-egy korszak fontosabb jellemzőit. Ismerje az alapvető történelmi események időpontját, lássa meg a magyar és egyetemes események egyidejűségét, egymásra hatását. Tudja, hogy a kor történelmi személyeinek mi volt a jelentőségük az adott időszakban. Tudja térben és időben elhelyezni az egyes korszakok fontosabb eseményeit. Tudja összehasonlítani különböző időszakok térképeit. Legyen képes egy-egy ország területváltozásait térképről leolvasni. Tudja megállapítani, hogy a magyar és egyetemes történelem megjelölt személyei közül kik voltak kortársak.

8. évfolyam

TÉMAKÖR: A megosztott világ
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A hidegháború	A kétpólusú világ – a vasfüggöny leereszkedése. Németország kettéosztása. Fegyverkezési verseny a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok között. Hidegháborús konfliktusok: Korea, Kuba.	*Fogalmak*: Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), hidegháború, vasfüggöny, berlini fal, szuperhatalom, Észak-atlanti Szerződés Szervezete (NATO), Varsói Szerződés, piacgazdaság, jóléti állam. *Személyek*: Hruscsov, Kennedy. *Kronológia*: 1947 a párizsi béke, a hidegháború kezdete, 1948 Izrael Állam megalapítása. *Topográfia*: Berlin, Németországi Szövetségi Köztársaság (NSZK), Német Demokratikus Köztársaság (NDK), Észak- és Dél-Korea, Kuba.	A második világháború után kialakult világrendet bemutató térkép áttekintése és értelmezése. A nyugati demokrácia és a szovjet diktatúra összehasonlítása. A nyugati világ és a keleti blokk életkörülményeinek összehasonlítása. A hidegháború korabeli és a mai világhatalmi viszonyok összehasonlítása. A hidegháborús korszak alapvető jellemzőinek, történelmi szereplőinek azonosítása képek, szöveges források alapján. Gyűjtött információk értelmezése a hidegháború korának néhány világpolitikai válságáról (pl. Korea, Kuba, Berlin). Információk szerzése, rendszerezése és értelmezése a két szuperhatalom fegyverkezési versenyéről diagramok, táblázatok, képek és térképek segítségével.
A Nyugat	A nyugati demokrácia és piacgazdaság. A jóléti társadalom. Az új tömegkultúra kialakulása.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
A jóléti állam jellemzőinek összegyűjtése és értékelése.
Internetes és egyéb források alapján képes gyűjtemény összeállítása az új tömegkultúra jellemző tárgyairól, eseményeiről.
Poszterek készítése a nyugati és keleti blokk országainak életmódjáról.
Kiselőadás tartása egy hidegháborús konfliktusról.

TÉMAKÖR: Magyarország szovjetizálása
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A kommunista diktatúra kiépítése Magyarországon	Háborús pusztítás és szovjet megszállás, deportálások a szovjet munkatáborokba. Bűnbakká tett németek és magyarok – kitelepítések, lakosságcsere. Az 1945-ös és 1947-es választások. Egypártrendszer, államosítás, diktatúra.	*Fogalmak*: malenkij robot, államosítás, tervgazdaság, Államvédelmi Hatóság (ÁVH). *Személyek*: Kovács Béla, Rákosi Mátyás, Mindszenty József. *Kronológia*: 1945 szovjet megszállás, választás Magyarországon, 1948–1956 a Rákosi-diktatúra. *Topográfia*: Recsk, Hortobágy, Duna-delta.	Magyarország szovjet megszállása következményeinek felidézése. A tömeges deportálások jellemzőinek azonosítása visszaemlékezések és egyéb források alapján. A Rákosi-rendszer jellemzőinek, bűneinek azonosítása források, képek, filmrészletek alapján. A határon túli magyarok megpróbáltatása-inak bemutatása különböző források alapján.
A Rákosi-diktatúra	Az ÁVH működése. A személyi kultusz. Az egyházüldözés. A tervgazdaság működése.		
Deportálások „békeidőben”	A deportálások és üldözések okai. A határon túli magyarok megpróbáltatásai: deportálások Csehszlovákiában; szovjet, román és jugoszláv munkatáborok. Magyarországi kitelepítések és munkatáborok.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Jelszavak, csasztuskák, viccek gyűjtése a Rákosi-diktatúra idejéből.
Új iparvárosok azonosítása térképen.
Egy játékfilm vagy filmrészlet megtekintése a korszakból vagy a korszakról.
Saját vélemény megfogalmazása a Rákosi-diktatúráról.
Kitelepítésekről, deportálásokról szóló visszaemlékezések részleteinek közös feldolgozása.

TÉMAKÖR: A forradalomtól az ezredfordulóig
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztő feladatok**
Az 1956-os forradalom és szabadságharc	Október 23., a forradalom kirobbanása. A pesti srácok és szabadsághősök. A forradalom lakóhelyünkön és környékén. Szovjet tankokkal a népakarat ellen. A forradalom jelképei. A magyar forradalom a világtörténelem színpadán.	*Fogalmak*: Molotov-koktél, sortüzek, munkásőrség, Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ), úttörő, termelőszövetkezet, háztáji, maszek, gulyáskommunizmus, rendszerváltoztatás, privatizáció, jogállam, többpártrendszer. *Személyek*: Nagy Imre, Kádár János, Gorbacsov, Reagan, II. János Pál, Antall József, Göncz Árpád, Horn Gyula, Orbán Viktor. *Kronológia*: 1956. október 23. a forradalom kitörése, 1956. november 4. a szovjet támadás, 1956–1989 a Kádár-rendszer, 1989–1990 a rendszerváltoztatás, 1990 az első szabad választások, 1991 a Szovjetunió felbomlása, 1999 Magyarország belép a NATO-ba.	Beszámolók készítése az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseiről. Az 1956-os forradalom és szabadságharc utáni megtorlások kegyetlenségének bemutatása példákon keresztül. Érvek gyűjtése a Kádár-rendszer diktatórikus jellegének alátámasztására. A Kádár-rendszerről szóló különböző jellegű források elemzése, értelmezése. A Kádár-rendszer és napjaink életkörülményeinek összehasonlítása. A rendszerváltoztatás jelentőségének, következményeinek bemutatása. A magyar történelem legfontosabb politikai eseményeinek időrendbe állítása a rendszerváltoztatástól napjainkig.
Élet a Kádár-rendszerben	A paraszti gazdaságok felszámolása, téeszesítés. A szocialista modernizáció – „a legvidámabb barakk”. A hiánygazdaság. A második gazdaság kiépülése. Életszínvonal-politika és eladósodás.		
A kétpólusú világ megszűnése és a rendszerváltoztatás Magyarországon	A Szovjetunió és a szocialista rendszer országainak válsága. Az ellenzék megszerveződése Magyarországon. A tárgyalásos rendszerváltoztatás. A kétpólusú világ megszűnése. Az első szabad országgyűlési és önkormányzati választás. Antall József kormánya.		

Magyarország a rendszerváltoztatás után	A demokrácia és a piacgazdaság kiépítése. A többpártrendszer működése. Gazdasági válság és felzárkózás – vesztesek és nyertesek. A társadalom átalakulása. Magyarország NATO-tagsága.	*Topográfia:* Corvin köz, Mosonmagyaróvár.	

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Információgyűjtés a „pesti srácokról”.
Térképvázlat készítése az 1956-os események budapesti helyszíneiről.
Interjú készítése egy 1956-os visszaemlékezővel.
1956-os emlékhelyek és emlékművek, sírok feltérképezése a lakóhelyen és környékén.
Az 1956-os forradalom és a Kádár-rendszer korszakával kapcsolatos játékfilm/ filmrészlet megtekintése és értelmezése.
Tablókészítés az úttörő mozgalom jellemzőiről a világnézeti nevelésben betöltött szerepéről.
Gazdasági és társadalmi diagramok, grafikonok elemzése a szocializmus válságának időszakából.
Retró-kiállítás rendezése.
Családi emlékek bemutatása, visszaemlékezések gyűjtése, interjú készítése tanári útmutatás alapján a Kádár-rendszerről és a rendszerváltoztatás időszakából.

TÉMAKÖR: Együttélés a Kárpát-medencében
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A határon túli magyarok	Határon túli magyarlakta területek. Fordulópontok a határon túli magyarok történetében: a történelmi Magyarország felosztása, a revízió, magyarellenes megtorlások, rendszerváltoztatás. A kisebbségi lét nehézségei egykor és ma: adminisztratív intézkedések és mindennapok. Kivándorlás és asszimiláció.	*Fogalmak*: kitelepítés, asszimiláció. *Személyek*: Esterházy János, Márton Áron. *Kronológia*: 1944–1945 magyarellenes atrocitások. *Topográfia*: Szlovákia, Ukrajna.	A határon túli magyarság története főbb fordulópontjainak áttekintése 1920-tól napjainkig. Példák gyűjtése a határon túli magyarság életéből a hűségre és helytállásra. A határon túli magyar kisebbségi lét nehézségeinek bemutatása. A Kárpát-medence 1910-es és 1990 utáni etnikai térképének összehasonlítása a magyarság és a nemzetiségek elhelyezkedése szempontjából.

A magyarországi nemzetiségek a 19. századtól napjainkig	Magyarország nemzetiségi arányainak változása. Az asszimiláció folyamata. Fordulópontok a nemzetiségek történetében: 1848–49-es szabadságharc, a történelmi Magyarország felosztása, a magyarországi németek kitelepítése. A hazai cigány/roma népesség története. A nemzetiségi jogok a mai Magyarországon.		Példák gyűjtése a nemzeti összetartozás megnyilvánulásairól az anyaországi és a határon túli magyarság kapcsolatában. Példák gyűjtése a Kárpát-medence népeinek együttműködésére és konfliktusaira a történelem során. A magyarországi nemzetiségek 19-20. századi története főbb jellemzőinek, fordulópontjainak felidézése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Kiselőadás készítése egy példamutató életút (pl. Esterházy János, Márton Áron) fordulópontjairól.
Beszámoló készítése az erdélyi falurombolási tervről (pl. Bözödújfalu).
Határon túli területek meglátogatása tanulmányi kirándulás kereteiben (pl. Határtalanul program).
Az erdélyi, kárpátaljai, felvidéki és délvidéki magyarok életviszonyainak összehasonlítása egymással és a hazai viszonyokkal.
Tabló vagy prezentáció készítése a hazai cigányság korabeli életmódjáról.

TÉMAKÖR: Népesedés és társadalom
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztő feladatok**
A hagyományos/ agrártársadalmak	Letelepedés és élelemtermelés: növénytermesztés és állattenyésztés. Önellátás, árutermelés, kereskedelem. A népességnövekedés korlátai. A hagyományos társadalom (hierarchia és család).	*Fogalmak*: háziasítás, nagy pestisjárvány, népességrobbanás, migráció, multikulturalizmus, terrorizmus, globalizáció. *Személyek*: Semmelweis Ignác.	A népesedés nagy korszakainak és azok jellemzőinek felidézése. Információk gyűjtése az élelemtermelés fejlődéséről (például régészeti leletek alapján). A népességváltozás okainak és következményeinek bemutatása. Hasonlóságok és különbségek
A modern/ipari társadalmak	Az ipari forradalmak hatásai: népességrobbanás és városiasodás.		

	Népességnövekedés a fejlődő és népességfogyás a fejlett világban. A migráció. A modern/ipari társadalom (egyenjogúság és individualizmus).- A női szerepek változásának áttekintése a történelem során.		megállapítása az egyes népesedési korszakok és folyamatok között. Vita a modern kori demográfiai folyamatokról és azok várható hatásairól.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
A népesedéstörténet statisztikai adatainak értelmezése, csoportosítása és felhasználása állítások alátámasztására vagy cáfolására.
Fiktív napló készítése különböző korban és társadalmi helyzetben élő nők életéről, mindennapjairól.
Beszélgetés a népességnövekedés és csökkenés okairól és hatásairól.
A migráció okainak és hatásainak megvitatása.

TÉMAKÖR: A demokratikus állam
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
A modern demokrácia gyökerei	Az athéni demokrácia működése. A parlamentáris rendszer működése Nagy-Britanniában. Az elnöki rendszer működése az Amerikai Egyesült Államokban.	*Fogalmak*: népgyűlés, hatalmi ágak, alkotmány, elnök, általános választójog. *Személyek*: Periklész, George Washington. *Kronológia*: Kr. e. 5. sz. az athéni demokrácia fénykora, 1776 az amerikai Függetlenségi nyilatkozat, 2012 Magyarország Alaptörvénye.	A demokrácia kialakulása, állomásainak felidézése és működésének jellemzése a különböző történelmi korszakokban. Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában). Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatábrán. A brit parlamentáris és az amerikai elnöki rendszer összehasonlítása. Áttekintő ábra értelmezése a magyarországi államszervezetről és a választási rendszerről.
A modern magyar állam	Az Alaptörvény. Az Országgyűlés, a kormány és az igazságszolgáltatás. Az országgyűlési és önkormányzati választási rendszer.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Csoportos szerepjáték demokratikus döntéshozatalról (pl. az athéni demokráciában).
Demokratikus döntéshozatal ábrázolása egy folyamatábrán.

TÉMAKÖR: Régiók története
JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Magyarország és az Európa Unió	Az Európai Unió születése és bővülése. Az európai integráció céljai, eredményei és gondjai. Magyarország európai uniós tagsága.	*Fogalmak*: integráció, euró, Európai Unió, visegrádi együttműködés, polgárháború, nagy fal, hinduizmus, buddhizmus, kasztrendszer, Korán. *Személyek*: Linco ln, Gandhi, Mao Ce-tung. *Kronológia*: 1957 a római szerződés, 1992 a maastrichti szerződés, 2004 Magyarország belép az Európai Unióba. *Topográfia*: Brüsszel, Lengyelország, Csehország, Közel-Kelet, Izrael.	Az Európai Unió céljainak felidézése. Az európai integráció eredményeinek és problémáinak áttekintése. A közép-európai régió középkori, újkori és mai térképeinek összehasonlítása. A közép-európai népek helyzetének összehasonlítása a középkortól napjainkig. Az Amerikai Egyesült Államok szuperhatalmi helyzetének elemzése és értékelése katonai, politikai, gazdasági és kulturális téren. Kína világgazdasági és világpolitikai szerepének megvitatása. A közel-keleti konfliktusról megfogalmazott álláspontok és érvek azonosítása, beszélgetés a békés megoldási módokról.
Közép-Európa	A régió sajátosságai (jellemzően kontinentális helyzet, birodalmi függés és nemzeti sokszínűség). A második világháború hadszíntere. A szovjet megszállás. A visegrádi együttműködés.		
Az Amerikai Egyesült Államok	Az Amerikai Egyesült Államok létrejötte. Az amerikai polgárháború okai és eredményei. Az Amerikai Egyesült Államok világhatalommá válása.		
India	Az indiai civilizáció vallási és kulturális alapjai. A brit gyarmati uralom. Gandhi és a függetlenségi mozgalom. A jelenkori India ellentmondásai.		
Kína	A kínai civilizáció vallási és kulturális alapjai. Kína félgyarmati sorban. A japán megszállás. Mao Ce-tung és a kommunista diktatúra. A gazdasági óriás.		
A Közel-Kelet	Az Oszmán Birodalom felbomlása. Izrael állam létrejötte. Az olaj szerepe a régió történetében. Az iszlám és az iszlamizmus. Etnikai, vallási és gazdasági törésvonalak.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:

Információk gyűjtése a visegrádi együttműködés előzményeiről és jelenlegi tartalmáról.

Az Amerikai Egyesült Államok világhatalmi szerepének elemzése gazdasági adatsorok segítségével.
Különböző források gyűjtése az indiai és kínai civilizáció történetéből, ezek alapján ismertetők, prezentációk készítése.
Az Oszmán Birodalom, valamint a Közel-Kelet területi változásainak nyomon követése történelmi térképeken.
Beszámolók, prezentációk készítése az arab-izraeli konfliktusról (pl. az izraeli határ változásai, az olajválság).

TÉMAKÖR: Mérlegen a magyar történelem
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

ISMERETEK ÉS FEJLESZTÉSI FELADATOK:

RÉSZLETES KÖVETELMÉNYEK			
Témák	**Altémák**	**Fogalmak és adatok/Lexikák**	**Fejlesztési feladatok**
Lábnyomaink a nagyvilágban	Világjáró magyarok (utazók, felfedezők). Tudósok és feltalálók (pl. informatika, autóipar, űrkutatás). Világraszóló sportsikerek – magyarok az olimpiákon. Magyar művészek a világban.	*Javasolt személyek (altémánként 1-2)*: Julianus barát, Kőrösi Csoma Sándor, Magyar László; Neumann János, Csonka János, Galamb József, Kármán Tódor; Papp László, Puskás Ferenc, Egerszegi Krisztina, Balczó András; Liszt Ferenc, Munkácsy Mihály, Kodály Zoltán, Bartók Béla, Korda Sándor.	Valamely területen kiemelkedő eredményt elérő magyarok tevékenységének felidézése, bemutatása. A Magyar Királyság középkori sikeressége okainak felidézése. Érvek gyűjtése a Habsburg Birodalomhoz tartozásunk előnyei és hátrányai mellett a 18. században és a 19. század első felében. Levert szabadságharcaink értékelése az utóbb elért eredmények alapján.
A magyar megmaradás kérdései	Magyarország mint szuverén európai hatalom a középkorban. A török kor: a középkori örökség pusztulása és az etnikai arányok romlása. Az Osztrák-Magyar Monarchia, a Közép-Európát sikeresen egyesítő birodalom. Trianon máig tartó hatásai: a kisállami lét kényszerpályái a nagyhatalmak árnyékában. Új típusú kapcsolatépítés a rendszerváltoztatás után a kisebbségbe került magyarsággal. A magyar megmaradás titkai: szabadságharcok, békés építkezés.		

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK:
Világjáró magyar utazókról szóló beszámolók készítése.
Kiselőadások, bemutatók készítése magyar tudósokról, feltalálókról, találmányokról, olimpikonokról, művészekről.
Referátum készítése egy magyar Nobel-díjas tudósról (pl. Szent-Györgyi Albert, Gábor Dénes stb.).

Prezentáció készítése egy sikeres magyar sportolóról.
Példák gyűjtése kisebbségben élő magyarság megmaradásáért folytatott küzdelem formáira és képviselőire.

8. évfolyam: a fejlesztés várt eredményei

A modernkori egyetemes és magyar történelmi jelenségek, események feldolgozásával a jelenben zajló folyamatok előzményeinek felismerése, a nemzeti azonosságtudat kialakulása.
A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, összefüggések felismerése (pl. technikai fejlődésének hatásai a társadalomra és a gazdaságra) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok (pl. társadalmi kirekesztés) azonosítása, megítélése.
A modernkorban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a hasonlóságok és különbségek felismerése.
A tanuló ismerje fel, hogy a múltban való tájékozódást segítik a kulcsfogalmak és fogalmak, amelyek segítik a történelmi tájékozódás és gondolkodás kialakulását, fejlődését.
Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli, tudjon példát mondani ellentétes értékelésre.
Ismerje a 20. század nagy korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit, jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit.
Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait az államalapítástól kezdve, napjainkig.
Legyen képes e hosszú történelmi folyamat meghatározó szereplőinek azonosítására és egy-egy korszak főbb kérdéseinek felismerésére.
Ismerje a korszak meghatározó egyetemes és magyar történelmének eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit. Legyen képes összefüggéseket találni a térben és időben eltérő fontosabb történelmi események között, különös tekintettel azokra, melyek a magyarságot közvetlenül vagy közvetetten érintik.
Tudja, hogy az egyes népek és államok a korszakban eltérő társadalmi, gazdasági és vallási körülmények között éltek, de a modernkor beköszöntével a köztük lévő kapcsolatok széleskörű rendszere épült ki.
Tudja, hogy Európához köthetők a modern demokratikus viszonyokat megalapozó szellemi mozgalmak és dokumentumok.
Tudja, hogy a társadalmakban eltérő jogokkal rendelkező és vagyoni helyzetű emberek alkotnak rétegeket, csoportokat.
Tudjon különbséget tenni a demokrácia és a diktatúra között, s tudjon azokra példát mondani a feldolgozott történelmi korszakokból és napjainkból.
Ismerje fel a tanuló a hazánkat és a világot fenyegető globális veszélyeket, betegségeket, terrorizmust, munkanélküliséget.
Legyen képes különbséget tenni a történelem különböző típusú forrásai között, és legyen képes egy-egy korszakra jellemző képeket, tárgyakat, épületeket felismerni.
Tudja, hogy hol kell a fontos események forrásait kutatni, és legyen képes a megismert jelenségeket, eseményeket összehasonlítani.
Ismerje a híres történelmi személyiségek jellemzéséhez szükséges adatokat, eseményeket és kulcsszavakat.
Legyen képes a tanuló történelmi ismeretet meríteni és egyszerű következtetéseket megfogalmazni hallott és olvasott szövegekből, különböző médiumok anyagából.
Legyen képes információt gyűjteni adott témához könyvtárban és múzeumban; olvasmányairól készítsen lényeget kiemelő jegyzetet.
Legyen képes könyvtári munkával és az internet kritikus használatával forrásokat gyűjteni, kiselőadást tartani, illetve érvelni. Ismerje fel a sajtó és média szerepét a nyilvánosságban, tudja azonosítani a reklám és médiapiac jellegzetességeit.

Legyen képes szóbeli beszámolót készíteni önálló gyűjtőmunkával szerzett ismereteiről, és kiselőadást tartani.
Legyen képes saját vélemény megfogalmazása mellett mások véleményének figyelembe vételére, és tudjon ezekre reflektálni.
Legyen képes példák segítségével értelmezni az alapvető emberi, gyermek- és diákjogokat, valamint a társadalmi szolidaritás különböző formáit.
Legyen képes példák segítségével bemutatni a legfontosabb állampolgári jogokat és kötelességeket, tudja értelmezni ezek egymáshoz való viszonyát.
Legyen képes a gazdasági és pénzügyi terület fontosabb szereplőit azonosítani, illetve egyszerű családi költségvetést készíteni, és mérlegelni a háztartáson belüli megtakarítási lehetőségeket.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló tudjon önállóan vázlatot készíteni, kiselőadást tartani egy megadott témáról. A forrásokat
tudja kritikusan értelmezni, az események mögött összefüggéseket találni. Képes legyen az önálló
véleményalkotásra. Legyen tisztában a kulturált vita szabályaival.
Ismerje a tanult alapvető magyar és egyetemes történelmi események időpontját, azok egyidejűségét,
egymásra hatását. A történelmi változások térbeli hatását tudja nyomon követni a térképeken. Ismerje
lakóhelye történetének meghatározó eseményeit.
Ismerje a mai Magyarország politikai rendszerének felépítését, működését. Lássa a demokrácia előnyeit a diktatúrával szemben. Legyen tisztában a gyermeki jogokkal.

A diák tudjon önálló könyvtári munka alapján kiselőadást tartani. Tudja, mi történt Európa más régiókban a magyar történelem egy-egy kiemelkedő eseménye idején. Legyen képes összefüggéseket találni a történelmi események és a technikai-gazdasági fejlődés legfontosabb állomásai között. Tudja a XX. századi magyar és egyetemes történelem legfontosabb fordulópontjait, idejét. Tudja ismertetni a demokráciák és diktatúrák legjellemzőbb vonásait. Legyen képes néhány jelentős eseményhez kapcsolódó forrást összehasonlítani. Ismerje a mai Magyarország közjogi és politikai rendszerének alapelemeit. Környezetének, lakóhelyének fontos történelmi eseményeit el tudja helyezni a köztörténet folyamában.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A történelem órai értékelés célja az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.
a tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük,
a diákok tudásszintjét a világ többi országának tanulóinak tudásszintjére kell hozni.
Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, a házi feladat bemutatását, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagyon sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok.

A diagnosztikus mérést minden évfolyam esetén, a tanév elején végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló” tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.
A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul.
A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.
A szummatív értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.
A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

Osztályzattal értékelhető:
Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés);
Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
Házi feladat ismertetése;
Szóbeli felelet;
Számítógépes feladatok megoldása;
Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;
Füzetvezetés (évi egy alkalommal).

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:
Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 32% között	elégtelen	(1)
33% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

A diáknak legalább havonta 1 érdemjeggyel kell rendelkeznie. A tanév folyamán 4 témazáró dolgozat írása kötelező.
Jegyek jelölése színekkel
a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal, a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés) jegyei, házi feladat ismertetése; szóbeli felelet; számítógépes feladatok megoldása; órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben; önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján; órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén; a jegyeit kékkel értékeljük.
A piros jegy 1,5-es szorzóval, a kék jegy az értékének megfelelően, kerül kiértékelésre.

V.2.5 Állampolgári ismeretek

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

Állampolgári ismeretek
Helyi tantárgyi tanterv

8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret* / *Kerettantervi tervezés*	*Évi összes órakeret*
8.	1	36	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Állampolgári ismeretek 8. évfolyam

8. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Család; a családi szocializáció jellemzői, a hagyományos családmodell	4
A család gazdálkodása és pénzügyei	3
Településünk, lakóhelyünk megismerése	6
Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségeink	6
A magyar állam alapvető intézményei, az állam szerepe a gazdaságban	5
Mindennapi ügyintézés; felkészülés a felnőttkori szerepekre, feladatokra	4
A fogyasztóvédelem alapjai	3
A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és szociális ellátás	3
Összes óraszám:	**34**

Állampolgári ismeretek

Az állampolgári ismeretek tantárgy koncepciójának kialakításában, a nevelési-oktatási szakaszok tervezésekor meghatározó szerepet játszottak azok a társadalmi elvárások, amelyek szerint a mindennapi életben történő eligazodás, az állampolgári léthez szükséges ismeretek, készségek, képességek elsajátítása, összességében a felnőttkori szerepekre való felkészülés már az általános iskola záró szakaszában jelenjen meg. Fontos szerepet kap az a szakmai igény, hogy a demokratikus gondolkodás és a hazaszeretet megalapozása és erősítése már az általános iskolai nevelés időszakában kezdődjön meg.

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulása révén a tanuló támpontokat kap a mindennapi életben történő tájékozódásához. Az alapvető ismeretek elsajátításán túl lehetőség nyílik a készség- és képességfejlesztésre, olyan tevékenységek kipróbálására és gyakorlására, amelyek segítik felkészülését a felnőtt szerepekre, megalapozzák a tájékozott, nyitott és érdeklődő személyiség és felelős polgári mentalitás kialakulását. A tantárgy fontos terepe a közösségért történő felelősségvállalás kialakításának, hazaszeretet, a nemzeti öntudat kialakításának és megerősítésének, a haza iránti kötelezettségek megismerésének.

Az új tantárgy először a 7–8. évfolyam nevelési-oktatási szakaszában jelenik meg, miközben – közös tanulásterületen osztozva – több szállal kötődik a történelem, valamint az erkölcs és etika tantárgyakhoz. A közös tanulásterülethez tartozó ismeretek köre, a jelenségek és folyamatok értelmezése, az ok – okozati összefüggések érvényesítése, a mérlegelő gondolkodás megalapozása, a társas együttműködés, az egyén és közösség viszonyának kérdései, a közösségi értékek és a felelősségvállalás kiemelése, a társadalmi együttélés követelményeinek és dilemmáinak megbeszélése a történelem, az állampolgári ismeretek, az erkölcs és etika tantárgyak tanulásának folyamatos összehangolását és együttműködését feltételezi. Épít a hon – és népismeret tantárgy ismeretanyagára, nevelési céljaira is. A tantárgy a földrajz tanulásához is kötődik, hiszen a lokális és a regionális szemlélet kialakítása, a társadalmi alrendszerek funkcióinak és az intézmények szerepének vizsgálata mindkét diszciplína fejlesztési feladatai között szerepel. Az állampolgári ismeretek tantárgynak is célja a pénzügyi tudatosság megalapozása és a fenntarthatóság kritériumainak megismertetése, ezért – mind az általános iskolai, mind a középiskolai képzés záró szakaszában – épít a földrajz keretében tanult gazdasági és pénzügyi ismeretekre.

Az állampolgári ismeretek tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A tanuló az információk gyűjtése, rendszerezése és feldolgozása közben megkülönbözteti a lényegest a lényegtelentől, és arra törekszik, hogy hiteles szövegeket használjon fel beszámolói elkészítéséhez. Önállóan vagy megadott szempontok alapján képes megkülönböztetni egymástól a megalapozott, tudományos hátterű és a hamis következtetéseket tartalmazó leírásokat, gondolatsorokat. Az érveléstechnikák alkalmazásával, mások véleményének megismerésével tovább fejlődik vitakultúrája.
A kommunikációs kompetenciák: A tanuló véleménynyilvánításához, érveléséhez, a vitahelyzetekben való megszólalásaihoz a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvhasználat és viselkedés társul. A véleménynyilvánítás és a vitakultúra fejlesztése az autonóm magatartás kialakulását és a másik ember iránti tiszteletet, a más vélemények mérlegelését egyaránt segíti.
A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez használja a könyvtári dokumentumokat és az internetet, a beszámolók egy részéhez digitális tartalmakat készít. Az önálló és a társas tanulás folyamatában tanári segítséggel körültekintően választja ki az ismeretforrásokat, ha szükséges, tanácsot kér vagy tanácsot ad a médiahasználatról.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Társadalmi jelenségeket hasonlít össze, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg. A társadalommal, a honvédelemmel és az állampolgári feladatokkal kapcsolatban képes a problémák azonosítására, releváns kérdéseket alkot, javaslatokat tesz, társaival tervezeteket készít. Nyitott annak átgondolására, hogy a tudományos-technológiai fejlődés, a környezetvédelemmel kapcsolatos problémák és a fenntarthatóság kérdésköre miképpen hat életútjára, családjára és hazájára.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A pedagógus vagy a társak orientáló észrevételeit, javaslatait és tanácsait figyelembe véve a tanuló képes korrigálni álláspontját, véleményét, valamint módosíthatja, átértékelheti, felülbírálhatja döntéseit. A társas tanulás közösségi élménye növeli önbizalmát, önbecsülését, egyúttal segíti reális énképének alakulását, és erősíti a közösségért történő felelősségvállalást.
A kooperatív tanulás révén az együttes tevékenység saját élménnyé válik. A tanuló társaival közös véleményt alakít ki, javaslatokat fogalmaz meg és terveket készít. A tanulás folyamán sok esetben társaival együttműködve dolgoz fel szövegeket, készít beszámolókat, gyűjt információkat, továbbá bekapcsolódik egy téma vagy probléma közös megbeszélésébe, ennek során érveket-ellenérveket fogalmaz meg.
A tanulási tevékenységek jellege, a társas tanulás lehetőségei olyan szituációkat és légkört teremtenek, amelyek biztosítják a tanuló szorongásmentes önkifejezését, ezek révén támogatják véleményének, gondolatainak, érveinek szabad kifejtését, ugyanakkor tudatosítják, hogy saját szempontjai csak mások hasonló megnyilvánulásainak tiszteletben tartásával, érveinek megértésével, egyeztetésével érvényesülhetnek.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló lakóhelye történetét és a település kulturális, néprajzi értékeit megismerve arra törekszik, hogy gazdagítsa a helyi társadalom életét. Önállóan és társaival együttműködve újságcikket ír, weboldalt szerkeszt. Problémaérzékenység, egyúttal együttműködő, segítő szemlélet jellemzi a projektekben való tevékenységét.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mindennapi élethez kapcsolódó készségfejlesztés, a hivatali ügyintézés intézményeinek és alapvető eljárásainak megismerése, a munkavállaláshoz szükséges ismeretek és készségek megszerzése, fejlesztése elősegíti a tanulónak a felnőtt szerepekre való felkészülését. A tanuló javaslatokat fogalmaz meg,

tervezeteket készít; mindez hozzájárul az innováció iránti nyitottság és igény, valamint a felelősségteljes munkamorál megalapozásához.

8. évfolyam

Az állampolgári ismeretek tantárgy tanulásával a tanuló azokat az érvényes ismereteket sajátíthatja el és azon készségeket szerezheti meg, amelyeket a mindennapi életben hasznosíthat, amelyek révén felkészülhet felnőtt szerepeire, tudatos és felelős állampolgárrá és egyben elkötelezett hazafivá válhat.
A témakörök struktúrájának kialakításakor két alapvető szempont érvényesült. A témák bővülő egymásra épülése koherens rendszert alkot: a család, mint a társadalom legalapvetőbb intézménye, a tanuló településének megismerése, a lakóhely kulturális értékeinek kiemelése, az intézmények, szervezetek működésének, majd a nagyobb rendszerek funkciójának vizsgálata, a nemzeti közösséghez tartozás feltételeinek számbavétele, a nemzeti identitás alkotóelemeinek megbeszélése, a haza iránti kötelezettségek megismerése, a nemzeti/etnikai kisebbségi jogok azonosítása. Ezen témakörök egymásra épülésével a tanuló rendszerszemlélete is alakul: differenciált tudást szerezhet meg szűkebb és tágabb környezetéről, hazájáról és a társadalomról, amelyben él.
A tanuló elsajátítja a mindennapi életben alkalmazandó készségeket, tájékozódik a munka világában, megismeri a tudatos fogyasztóvá válás meghatározó és a fenntarthatóság alapvető szempontjait: támogatást kap a felnőtt élet szerepeire történő felkészüléséhez.
Az állampolgári ismeretek tantárgy épít a tanulók együttműködésére, az egyéni teljesítményre és érdeklődésre, valamint a tanulók csoportos tevékenységére. A pedagógus a nevelő – oktató munka során a tanulói tevékenységeket megszervező, irányító, illetve koordináló feladatai is megjelennek, a tanulási folyamatban a segítő-támogató szemléletmód jellemzi a tevékenységét.
A tanuló teljesítményének értékelésében az önértékelés, a csoportos megbeszélés, a társak kölcsönös javaslatai is szerepet kaphatnak. A társas tanulás alkalmai révén a tanuló megtapasztalhatja a nézetek, vélemények sokféleségét, kifejezheti saját gondolatait, amelyekbe beépítheti mások értékes megnyilvánulásait, ezek révén fejlődhet önismerete és önértékelése is.
A *Családtörténeti kutatás*, a *Településkutatás* és a *Szakmák, foglalkozások, mesterség és hivatás* projektet az iskolai tematikus hetek, témahetek, projektnapok keretében valósíthatják meg a tanulócsoportok.
A tantárgy tanulási eredményeinek követésére alapvetően a tanulást támogató értékelés ajánlott, s ebben a tanulót segítő, fejlesztő visszajelzések, amelyek között a pedagógus és a társak értékelése ugyanúgy szerepet játszik, mint a csoportos megbeszélés és önértékelés. Az értékelési folyamatban kiemelt szempont a tanuló bekapcsolódása a kooperatív tevékenységekbe, továbbá lényeges az önállóan vagy társaival közösen végzett digitális eszközhasználaton alapuló feladatok megoldása. Összegző-minősítő értékelés (ötfokozatú skálán értelmezett érdemjeggyel) javasolt a tanuló mindennapi életben való tájékozódásához kapcsolódó témakörök esetében *(Mindennapi ügyintézés; Felkészülés a felnőtt szerepekre; Köznevelés; Az egészségügyi rendszer és a szociális ellátás)* és *A magyar állam intézményei; Az állam szerepe a gazdaságban* témakörnél.

TÉMAKÖR: Család; a családi szocializáció jellemzői; a hagyományos családmodell
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri a családi szocializációnak az ember életútját befolyásoló jelentőségét.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a családi kohézió alapelemeit, jellemzőit: együttműködés, szeretetközösség, kölcsönösség, tisztelet;
értelmezi a család mint a társadalom alapvető intézményének szerepét és jellemzőit;
felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása
A kommunikációs készség fejlesztése
A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
Az egymást követő generációk életútjának megismerése révén a történetiség saját élményű megtapasztalása
A hagyományos családmodell közösségi és társadalmi fontosságának tudatosítása, a családi szerepek megismerése
Ismeretszerzés, forrásfeldolgozás a családi szocializáció folyamatáról és jellemzőiről
Családtörténeti kutatás projekt a tanuló választása és egyéni tervezés alapján
A család fogalma és társadalmi szerepe; A család: szeretetközösség, együttműködés, kölcsönösség, tisztelet; A családi szerepek; A családi szocializáció jellemzői

FOGALMAK

család, házasság, családi szerepek, gyermekvállalás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Különböző szövegtípusok feldolgozása (naplók, ismeretterjesztő szövegek, memoárok) tartalmi elemeinek megértése, értelmezése és bemutatása a család fogalma és társadalmi szerepe témakörben
Szempontok és minta segítségével családtörténeti interjúterv összeállítása
Káté összeállítása, plakát készítése a családi szerepekről
Kérdések megfogalmazása, kérdéssor összeállítása minta alapján: családtörténeti interjúterv készítése
Családtörténeti fotómontázs, digitális tartalmak összeállítása
Valós vagy elképzelt családtörténeti interjú készítése

TÉMAKÖR: A család gazdálkodása és pénzügyei

JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a családi háztartás összetevőit, értelmezi a család gazdálkodását meghatározó és befolyásoló tényezőket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri a családi háztartás gazdasági-pénzügyi fenntarthatóságának és a környezettudatos életvitel kialakításának társadalmi jelentőségét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az önismeret, önértékelés és a reális énkép alakítása
A kommunikációs készség fejlesztése
A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
A digitális kompetencia fejlesztése
A szövegértés, szövegalkotás fejlesztése
A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás támogatása

A háztartás fogalmának értelmezése
A család bevételeinek és kiadásainak csoportosítása
Információk gyűjtése és értelmezése a család megtakarítási lehetőségeiről
A tudatos vásárlás családi és társadalmi hatásainak megismertetése, az ok – okozati összefüggések feltárása
A családok takarékossági lehetőségei, a környezettudatos életvitel
A családokra jellemző fogyasztási szokások
Családi költségvetés alapvető elemeinek megismerése, értelmezése, a következtetések megfogalmazása

Családi háztartás; Bevételek, kiadások; A család fogyasztási szokásai

FOGALMAK

családi háztartás, a család bevételei: jövedelmek, társadalmi juttatások, a tulajdonból származó jövedelmek, örökség, nyeremény, a család kiadásai: létszükségleti kiadások, jóléti (például kulturális, szabadidős és rekreációs) kiadások, rendkívüli kiadások, fogyasztás, pénzügyi tudatosság, gazdasági-pénzügyi fenntarthatóság¸ környezettudatosság;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Családi háztartás, a család pénzügyeivel kapcsolatos dokumentumok elemzése
Egy elképzelt családi bevételeinek és kiadásainak megtervezése
Szakértői mozaik vagy más, kooperatív csoportmunkában használható értékelő, ellenőrző tevékenység segítségével egy fiktív családi költségvetés vizsgálata
Infokommunikációs eszközök segítségével információk gyűjtése és értelmezése a család megtakarítási lehetőségeiről
Érvek összegyűjtése a tudatos vásárlás családi és társadalmi hatásairól
Plakát vagy digitális eszközökkel elkészített produktum a bevételekről és a kiadásokról, a megtakarítási lehetőségekről
A környezettudatos életmód alakításának lehetőségeit, tényezőit feltáró képzelt vagy valós riport készítése

TÉMAKÖR: Településünk, lakóhelyünk megismerése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri településének, lakóhelyének kulturális, néprajzi értékeit, a település történetének alapvető eseményeit és fordulópontjait;
ismeri a saját településének, lakóhelyének alapvető jellemzőit, értelmezi a településen működő intézmények és szervezetek szerepét és működését.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

társaival együttműködve a lakóhelyével kapcsolatos javaslatokat fogalmaz meg, tervet készít a település fejlesztésének lehetőségeiről;
felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
önállóan vagy társaival együttműködve javaslatokat fogalmaz meg, tervet, tervezetet készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
A kommunikációs készség fejlesztése
A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
Az együttműködési és a szervezőkészség fejlesztése

Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
Digitális kompetencia fejlesztése
A település, lakóhely környezeti sajátosságainak, történelmének megismerése
A településen jelenlévő egyházi, vagy kulturális szervezet, sportegyesület megismerése
A település, lakóhely jellemzőinek megismerése
A település történelmi, kulturális, néprajzi értékeinek megismerése
A település, lakóhely közintézményei
A település fejlesztésének lehetőségei
A település, lakóhely alapvető jellemzői; A település történetének sajátosságai; A lakóhely kulturális értékei; A településen működő intézmények és szervezetek

FOGALMAK

intézmény, önkormányzat, polgármester, polgármesteri hivatal, jegyző, egyház, vallási közösség, szervezet, karitatív szervezet, civil szervezet, alapítvány, településfejlesztés, társadalmi felelősség, fenntarthatóság;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Beszélgetőkör a település történelmi, kulturális, néprajzi értékeiről
Településtörténeti kvíz összeállítása
Ötletbörze: a település fejlesztése, a település környezetének javítása
Plakát vagy digitális tartalom készítése a település közintézményeiről, működésükről
Önálló vagy társas együttműködés eredményeként tematikus fotógaléria összeállítása a lakóhelyről, például Lakóhelyem múltja, archív fotók felhasználásával (Lakóhelyünk múltja…); Lakóhelyem, ahogy én látom (Lakóhelyünk, ahogy mi látjuk…)
Kreatív írás: Az önálló vagy a társas tevékenység révén különböző publicisztikai műfajú szövegek alkotása a település kulturális értékeiről és/vagy mindennapi életéről, eseményeiről az iskola honlapja vagy a helyi újság, weboldal számára
Helytörténeti tabló készítése
Tematikus fotógaléria összeállítása a lakóhelyről: múltja, környezeti-természeti és kulturális értékei, jellegzetes épületei

TÉMAKÖR: Nemzet, nemzetiség; a haza iránti kötelezettségek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megfogalmazza a nemzeti identitás jelentőségét az egyén és a közösség szempontjából is.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
társaival megvitatja a nemzetek, nemzetállamok helyét és szerepét a globális világban;
értelmezi és társaival megbeszéli a honvédelem jelentőségét a globalizáció korában;
felismeri a véleménynyilvánítás, érvelés, a párbeszéd és a vita társadalmi hasznosságát;
arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az önismeret fejlesztése
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
A kommunikációs készség fejlesztése
A véleményalkotás és a véleménynyilvánítás fejlesztése
Digitális kompetencia fejlesztése
Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése

Nemzeti identitás, hazaszeretet kialakítása, megerősítése
A magyar kulturális örökség és hagyományok megismerése
A közösség iránti kötelességtudat és felelősségérzet kialakítása, a patriotizmus és lokálpatriotizmus értelmezése
A honvédelem szerepének, lehetőségeinek, feladatainak megismerése
Más kultúrák iránti érdeklődés kialakítása
A nemzetállamok helye, szerepe és fontossága a globális világban
Magyarország és az Európai Unió kapcsolatrendszerének megismerése, elemzése
Népek, nemzetiségek megismerése Magyarországon és a Kárpát-medencében
Nemzetfogalom, nemzeti identitás, nemzetállam; Lokálpatriotizmus, hazafiság, európaiság; Nemzetiségek, nemzetiségi jogok

FOGALMAK

nemzet, nemzeti identitás, honvédelem, nemzeti kisebbség, nemzetiség, nemzetiségi jogok, Európai Unió, jogok és kötelezettségek, hazaszeretet, globalizáció, nemzetpolitika

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Fogalommagyarázat készítése
Forráselemzés: a nemzeti öntudat és a hazaszeretet megjelenése a művészeti alkotásokban
Digitális tartalmakkal támogatott előadás készítése a magyarországi nemzetiségek vagy egy nemzetiség hagyományairól, kultúrájáról
Vita a jogok és kötelességek egyensúlyáról
Gyűjtőmunka a honvédelem feladatairól, az ezzel kapcsolatos állampolgári kötelezettségekről
Lehetőség szerint a Honvédség állományából előadó meghívása az ország védelmével kapcsolatos feladatok témakörében
Esszéírás a nemzeti identitás megerősítésének fontosságáról
Tabló készítése az Európai Unió legfontosabb intézményeiről
Előadás a nemzeti önrendelkezés szerepéről a globális környezetben, ennek megvitatása
Grafikus szervező készítése Magyarország legfontosabb kétoldalú és többoldalú kötelezettségeiről, kapcsolatrendszeréről

TÉMAKÖR: A magyar állam alapvető intézményei; az állam szerepe a gazdaságban
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a magyar állam alapvető intézményeinek feladatkörét és működését;
értelmezi a törvényalkotás folyamatát;
azonosítja az igazságszolgáltatás intézményeit és működésük jellemzőit;
értelmezi az állam gazdasági szerepvállalásának területeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri a jogok és kötelességek közötti egyensúly kialakításának és fenntartásának fontosságát;
beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket;
felismeri a közteherviselés társadalmi és erkölcsi jelentőségét, kiemeli az adómorál javításának fontosságát.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kommunikációs készség fejlesztése
Digitális kompetencia fejlesztése
Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása

A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
A magyar állam alapvető intézményeinek megismerése, rendszerezése
A magyar állampolgárság feltételei
A törvényalkotás menete
Az igazságszolgáltatás intézményeinek és funkcióinak megismerése
Az igazságszolgáltatás szereplői és feladatkörük
Az állam feladatainak megismerése, gazdasági szerepének azonosítása
Az állam bevételeinek csoportosítása
A háztartások és az állam kapcsolatrendszere
A közteherviselés, az adózás társadalmi jelentősége
A magyar állam alapvető intézményei: köztársasági elnök, Országgyűlés, Kormány, Alkotmánybíróság; Az igazságszolgáltatás funkciója és jellemzői; A bíróságok és az ügyészségek; Az ügyvéd tevékenysége és szerepe; Az állam szerepe a gazdaságban

FOGALMAK

állam, államforma, állampolgárság, alkotmány, Magyarország Alaptörvénye, köztársasági elnök, Országgyűlés, törvény, Kormány, Alkotmánybíróság, jogképesség, korlátozott jogképesség, intézmény, polgári per, büntetőper, bíróság, ügyészség, ügyvéd, közteherviselés, adó, adófajták, adómorál, pénzügyi tudatosság, rendvédelem, katasztrófavédelem;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Magyarország államformáiról időszalagos bemutató készítése
A törvényalkotás folyamatának bemutatása tanulói kiselőadás segítségével
Folyamatábra vagy egyéb grafikai szervező készítése és értelmezése a törvényalkotás folyamatáról
Igazságszolgáltatás részei: plakát vagy digitális tartalom készítése
Vita: a közteherviselés szerepéről, az adóelkerülés morális és gazdasági következményeiről
Szakértői mozaik: A magyar állam alapvető intézményei; Az állam szerepe a gazdaságban
Strukturált szövegalkotási feladat – az állami intézmények rendszerének vázlatos bemutatása
Egy kiválasztott intézmény egy napjáról, az ott elvégzett feladatokról elképzelt hivatalnok élménybeszámolójának készítése
Plakát vagy digitális bemutató készítése az állampolgári jogokról és kötelezettségekről.

TÉMAKÖR: Mindennapi ügyintézés, felkészülés a felnőttkori szerepekre
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
azonosítja a mindennapi ügyintézés alapintézményeit, az alapvető ellátó rendszerek funkcióját és működési sajátosságait;
megismeri és értelmezi a diákmunka alapvető jogi feltételeit, kereteit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
társaival együttműködve információkat gyűjt és értelmez a foglalkoztatás, a szakmaszerkezet változásairól;
arra törekszik, hogy feladatai egy részét a társas tanulás révén teljesítse;
beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
A több nézőpontú, mérlegelő gondolkodás fejlesztése
A kommunikációs készség fejlesztése

Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
A generációk közötti kapcsolat, a nemzedékek közötti párbeszéd erősítése
Digitális kompetencia fejlesztése
Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
A mindennapi ügyintézés alapvető feladatai, a legfontosabb ügytípusok
Az elektronikus ügyintézés
A diákmunka jogi feltételeinek, speciális jellemzőinek megismerése
Foglalkozások, szakmák, hivatások szempontok csoportosítása, összehasonlítása
A munkaerőpiac alapvető feltételrendszerének megismerése
Az életpálya-tervezés kérdései
A mindennapi ügyintézés területei; Az állampolgár hivatali ügyintézése; Foglalkozások, szakmák, a szakmaszerkezet változásai

FOGALMAK

ügyfélkapu, kormányablak, kormányhivatal, járási hivatal, polgármesteri hivatal, települési, fővárosi és kerületi önkormányzat, körjegyzőség, diákmunka, munkaszerződés, pályaorientáció, életpálya-tervezés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Tabló készítése a családokat érintő legfontosabb hivatali ügytípusokról
Helyzetgyakorlat vagy szituációs játék a mindennapi ügyintézés egy-egy eljárásáról
Vita: a diákmunka szerepe és lehetőségei
Grafikai szervező segítségével a szakmák, foglalkozások, hivatások csoportosítása
Kiselőadás, prezentáció készítése a digitalizáció és robotika szerepéről a munkaerőpiac változásaiban
Plakát készítése a pályaorientációt meghatározó tényezőkről
A szakmák, foglalkozások, mesterség és hivatás projekthez kapcsolódva beszámoló készítése egy szakmáról, szakmacsoportról
Disputa: Az automatizáció, a digitalizáció és a robotizáció gazdasági és társadalmi következményei

TÉMAKÖR: A fogyasztóvédelem alapjai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
fogyasztási szokásaiban érvényesíti a tudatosság szempontjait is.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kommunikációs készség fejlesztése
A több nézőpontú, értelmező gondolkodás fejlesztése
A rendszerezési képesség fejlesztése, a rendszerszemlélet alakítása
Digitális kompetencia fejlesztése
Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
A döntési képesség fejlesztése
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
A fogyasztóvédelem fogalmának értelmezése
A fogyasztóvédelem tipikus területei
A fogyasztói jogok és azok érvényesítésének lehetőségei
A fogyasztói társadalom kialakulása, sajátosságai: lehetőségek és veszélyek
A tudatos fogyasztói magatartás és a fenntarthatóság, környezetvédelem kapcsolata
Szerkezeti és folyamatábra értelmezése a fogyasztói jogokról és a fogyasztói érdekek érvényesítéséről

A körültekintő vásárlást megalapozó tájékozódás fontosságának tudatosítása
-- Fogyasztóvédelem; fogyasztói jogok; tudatos fogyasztó

FOGALMAK

fogyasztóvédelem, fogyasztói jogok, fogyasztói társadalom, a fogyasztói érdekek védelme, tudatos fogyasztó, fenntarthatóság, ökológiai lábnyom

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Fogyasztóvédelemi tájékoztató plakát készítése,
Elképzelt vagy valós fogyasztóvédelmi esetek gyűjtése a sajtóból vagy a világháló segítségével
Animáció vagy prezentáció készítése a tudatos fogyasztói magatartás ismérveiről
Vita: a tudatos fogyasztói magatartás és a fenntarthatóság kapcsolatáról
Folyamatábra készítése a fogyasztói társadalom kialakulásának hatásairól a természeti környezetre

TÉMAKÖR: A nagy ellátórendszerek: köznevelés, egészségügy és a szociális ellátás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
értelmezi az alapvető ellátórendszerek funkcióját.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
beszámolója elkészítéséhez önállóan vagy segítséggel használja az infokommunikációs eszközöket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A csoportosítási és rendszerezési készség fejlesztése; a rendszerszemlélet alakítása
A kommunikációs készség fejlesztése
Az élményalapú, tapasztalati tanulás elősegítése
Szövegértési és szövegalkotási készség fejlesztése
Digitális kompetencia fejlesztése
Az empátia erősítése
Az oktatási rendszer legfontosabb elemei, szereplői; felépítése, feladatai
Az egészségügyi ellátás színterei, feladatai, szereplői
A szociális ellátórendszer feladatai, szerepe a társadalomban
A közfeladatot ellátó személyek (pl. pedagógusok, orvosok, mentők) feladatai, kiemelt társadalmi hasznosságuk megértése
A nagy ellátórendszerek társadalmi, gazdasági hatásainak megismerése
A köznevelési, az egészségügyi és a szociális intézmények jellemzői

FOGALMAK

köznevelés, felsőoktatás, szakképzés, egészségügyi rendszer, társadalombiztosítás, szociális ellátás, családtámogatás, kórház, rendelőintézet, szakorvos, háziorvos;

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Tájékoztató plakát készítése egy elképzelt település orvosi ellátásáról
Továbbtanulási tanácsadó kiadvány szerkesztése 8. évfolyamos tanulók részére az egyes iskolatípusokról
Szakértői mozaik: oktatási rendszer, egészségügyi rendszer, szociális ellátás
Vita: a szociális ellátás szerepéről és a társadalmi szolidaritás fontosságáról
Szempontok segítségével beszámoló készítése egy-egy ellátórendszer jellemzőiről: köznevelés, egészségügyi rendszer, szociális ellátás
Információ gyűjtése és digitális térkép készítése a település/járás vagy kerület/megye egészségügyi ellátást biztosító intézményeiről

Grafikai szervező készítése az általános iskola feladatairól, szerepéről a diákok szemszögéből
Prezentáció készítése a valamelyik ellátórendszer működéséről

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén

Legyen képes:
mindennapi életben történő eligazodásra
az állampolgári léthez szükséges ismeretek, készségek, képességek elsajátítására
a demokratikus gondolkodásra és a hazaszeretet megalapozására
tájékozott, nyitott és érdeklődő személyiség és felelős polgári mentalitás alakuljon ki benne
a közösségért történő felelősségvállalás kialakítására, hazaszeretet, a nemzeti öntudat kialakításának és megerősítésének, a haza iránti kötelezettségek megismerésére

Alkalmas legyen:
jelenségek és folyamatok értelmezésére, az ok – okozati összefüggések érvényesítésére, a mérlegelő gondolkodásra, a társas együttműködésre, az egyén és közösség viszonyának kérdései, a közösségi értékek és a felelősségvállalás kiemelésére, a társadalmi együttélés követelményeinek és dilemmáinak megbeszélésére

Ismerje meg:
-lakóhelyének sajátosságait, a helyi szervezetek, intézmények működését
-a nemzet és a nemzeti identitás fogalmát
-kulturális örökségünket
-a nemzetiségekek és határainkon túl élő magyarjaink jogait, életét
- a globalizált világot
-az alapvető állampolgári jogokat és kötelességeket
-a magyar állam alapvető intézményeit, az állam szerepét
-hogyan kell intézni a mindennapi ügyeinket- felkészülés a felnőttkori feladatokra
-a pályaorientáció fogalmát, a munka világát
-a nagy ellátórendszerek működését: köznevelés, egészségügy, szociális ellátás

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az **állampolgári ismeretek órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.
a tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük,

Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A tanulói munkák nagyon sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok.
A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul. A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.
A szummatív értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.

A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

Osztályzattal értékelhető:
Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés);
Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
Házi feladat ismertetése;
Szóbeli felelet;
Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:
Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 32% között	elégtelen	(1)
33% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

4 témát lezáró dolgozat a megismert témából
2 projektfeladat az év folyamán:
-településünk
-állampolgári ismeretek
Jegyek jelölése színekkel
a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal, a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés) jegyei, házi feladat ismertetése; szóbeli felelet; számítógépes feladatok megoldása; órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben; önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján; órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén; a jegyeit kékkel értékeljük.
A **piros** jegy **1,5**-es szorzóval, a **kék** jegy az **értékének megfelelően**, kerül kiértékelésre.

V.2.6 Hon- és népismeret

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

Hon-és népismeret
Helyi tantárgyi tanterv

5. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret* / *Kerettantervi tervezés*	*Évi összes órakeret*
5.	1	36	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Hon- és népismeret

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

5. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Az én világom	6
Találkozás a múlttal	22
Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink	8
Összes óraszám:	36

Hon- és népismeret

A hon- és népismeret tartalmazza a népünk kulturális örökségére leginkább jellemző sajátosságokat, nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt. Teret biztosít azoknak az élményszerű egyéni és közösségi tevékenységeknek, amelyek a család, az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza, a Kárpát-medence, a magyar nemzet és a Magyarországon élő népek megismeréséhez, megbecsüléséhez, velük való azonosuláshoz vezetnek. Segíti a közösségi, nemzeti azonosságtudat kialakítását. Megalapozza és áthatja a különböző tanítási területeket. Rendszerezett ismeretanyagként lehetőséget teremt a magyar népi kultúra értékeinek megismerésére, a különböző kultúrákat, a környezet értékeit megbecsülő és védő magatartás, illetve a szociális érzékenység kialakítására.
A tanulók felfedezik, hogy a nemzedékeken át létrehozott közösségi hagyomány összeköti őket a múlttal, és segít nekik eligazodni a jelenben. Felismerik, hogy az emberiség évezredek óta felhalmozódott tapasztalatai a legegyszerűbb és éppen ezért a legfontosabb mindennapi kérdésekre adott gyakorlati válaszok tárházai. Megértik, hogy a néphagyomány az általános emberi értékek hordozója, ezért ismerete az általános műveltség része.
A tantárgy megalapozza a tanulók nemzeti önismeretét, nemzettudatát, a tevékeny hazaszeretetet. Tudatosítja a tanulókban, hogy először minden népnek a saját hagyományait, nemzeti értékeit kell megismernie, hogy azután a nemzetiségek, a szomszéd és rokon népek, valamint a világ többi népének kultúráját, az egyetemes értékeket, a köztük lévő kölcsönhatást is megérthesse. Ösztönöz a szűkebb és tágabb szülőföld, a magyar nyelvterület és a Kárpát-medence hagyományainak és történelmi emlékeinek felfedezésére, a még emlékezetből felidézhető vagy az élő néphagyományok gyűjtésére. Lehetőséget biztosít a Határtalanul! programban történő részvétel néprajzi megalapozásához. Bővíti a tanulók művelődéstörténeti ismereteit, erősíti a hagyományőrzést, kultúránk, nemzeti értékeink megbecsülését. Értékrendjével hozzájárul a tanulók értelmi, érzelmi, etikai és esztétikai neveléséhez, a természettel való harmonikus kapcsolatuk kialakításához és a társadalomba való beilleszkedésükhöz.
A tanítás során – pedagógiai és néprajzi szempontok szerint kiválasztott hon- és népismereti, néprajzi forrásanyagok felhasználásával – minél több lehetőséget kell teremteni a néphagyományok élményszerű megismerésére.
A tananyag témakörei az ismeretek egymásra épülésével, rendszerben történő megjelenítésével lehetővé teszik, hogy a tanulók megismerjék, megértsék a hagyományos gazdálkodó életmód szemléletét, amely a természettel való harmonikus együttélésre alapult, valamint a polgári értékeken alapuló városi életforma sajátosságait is. Mintát kapnak a közösségi életforma működésére, az egymásnak nyújtott kölcsönös segítség megvalósítható formáira Részesei lehetnek a játékok segítségével történő nevelés folyamatának, amely életkori sajátosságaiknak megfelelően nyújt mintát a családon belüli szerepek, feladatkörök elsajátítására.

A tantárgy tanulási eredményeinek követésére a fejlesztő szöveges értékelés is alkalmazható a Nat-ban meghatározott szabályok szerint. Fontos szerepet kap az önértékelés, a társak értékelése, a csoportban történő reflektív értékelés, amelynek alapját képezi többek között az önálló ismeretelsajátítás keretében végzett gyűjtőmunka, forráselemzés, illetve a kooperatív tevékenységekben való részvétel is.
Összegző értékelés a mindenkor hatályos jogszabályoknak megfelelően alkalmazható (ötfokozatú skálán értelmezett érdemjeggyel) a témakörökhöz kapcsolódó ismeretek elsajátítását ellenőrző feladatsorok esetében, amelyek nem tanórán teljesítendő felmérések, hanem otthoni kutatómunkára, az ismeretek önálló alkalmazására épülő, a tanulási motivációt élénkítő feladatok.

A hon- és népismeret tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A tanuló egyéni tanulási utakon, belső motivációval, önszabályozó stratégiák alkalmazásával jut el a nemzeti múlt, a szülőföld értékeinek megismeréséhez, a hagyományos népi élet és a népszokások megismeréséhez, a táji jellegzetességek felfedezéséhez. Az aktív tanulást önállóan, valamint másokkal is együttműködve alkalmazza céljai megvalósítása érdekében. Tanári iránymutatással, segítséggel képes a hiteles források feldolgozására, a lényegkiemelésre. Mások véleményének, egyéni tapasztalatainak megismerésével fejlődik vitakultúrája, hálózati csoportos tanulási képessége.
A kommunikációs kompetenciák: A tanuló saját tapasztalatainak megosztása, önállóan gyűjtött információinak közvetítése, vitahelyzetekben való megszólalása, érvelése során a kommunikációs helyzetnek megfelelően alkalmazza anyanyelvi kompetenciáit, tanult viselkedési mintáit. Az információcsere változatos területeken valósulhat meg, a hagyományos auditív és vizuális csatornák mellett a digitális lehetőségek alkalmazásával. Kommunikációközpontú helyzetgyakorlatokban, játékszituációkban (színjátékszerű népszokások, köszöntők, mondák, mesék, népdalok, népi játékok, mondókák) alkalmazni tudja az elsajátított kötött nyelvi formájú és improvizatív szövegeket.
A digitális kompetenciák: A tanuló információk gyűjtéséhez és rendszerezéséhez a könyvtári dokumentumok mellett forrásként használja az elektronikusan elérhető szakirodalmat, képgyűjteményeket (múzeumok online adatbázisait). Digitális kompetenciáit változatos helyzetekben és szerepekben, önállóan és másokkal is együttműködve, céljai megvalósítása érdekében tudja alkalmazni. A digitális kultúra tantárgy keretében elsajátított ismereteit felhasználva mutatja be a választott témát.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló elsajátítja a hon- és népismeret alapfogalmait; információkat, tényeket, adatokat gyűjt, válogat, önállóan vagy társaival együttműködve rendszerez. Összehasonlítja a természeti környezet által meghatározott életmódbeli különbségeket, a közösségi szerepeket, a kölcsönös segítségnyújtáson alapuló társas munkavégzés jelenségeit, összefüggéseket állapít meg, következtetéseket, magyarázatokat fogalmaz meg.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló érveit, gondolatait, véleményét szabadon kifejti, ugyanakkor nyitott a pedagógus útmutatásaira, társai észrevételeire, amelyek hatására álláspontját rugalmasan kezeli, korábbi döntéseit felülbírálja, módosítja. Fejlődik, alakul az önismerete-énképe, nyitottá válik a másik ember élethelyzete iránt. A társas tanulás folyamatában együttműködve gyűjt információkat, elemez forrásszövegeket, készít bemutatókat, megosztja véleményét, érvel álláspontja mellett. Aktívan részt vesz a köszöntők vagy színjátékszerű népszokások élményszerű elsajátításában, bemutatásában.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló megtanulja értékként kezelni, hogy saját gondolatai kifejezését és mások véleményének befogadását sokféle szempont alapján tudja megvalósítani. Önállóan és a társaival történő

együttműködés során alkotója lesz a felfedezett lokális értékeket bemutató leírásoknak, képi illusztrációknak, maketteknek. Kreatív alkotásokat tud létrehozni, valamint alkalmazza a művészi önkifejezés elemeit a tanult népművészeti motívumok és alkotások segítségével a szülőföld értékeinek megörökítése során. Az elsajátított köszöntők, dramatikus népszokások, népdalok, népi játékok megjelenítésében törekszik a hagyományhű előadásmód megtartására.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló nyitottá válik a foglalkozások, mesterségek megismerésére, a munkavégzésben rejlő fejlődési folyamatok, az alkotó tevékenység személyiségfejlesztő hatásának felismerésére. Fejleszti kreativitását, képzeletét, problémamegoldó és mérlegelő gondolkodását a megismert hagyományos munkafolyamatok saját korának munkafolyamataival történő összehasonlító elemzése során. A tanuló felelősséget érez munkavégzésének eredményéért és minőségéért, értékesnek tartja a másokkal való együttműködést.

5. évfolyam

A hon- és népismeret tantárgy a régebbi korok – különös tekintettel a 19-20. század fordulójára – jellemző városi és falusi életet mutatja be, középpontba helyezve a mindennapi tevékenységeket, az ünnepi szokásokat, valamint ezek táji eltéréseit. Ennek a tanulási folyamatnak a lokális értékek megismerése ad keretet. A szülőföld honismereti, népismereti jellemzőiből kiindulva körvonalazódik a magyar népi kultúra sokszínű világa, majd ismét visszatér a szülőföldhöz. A tanév során megszerzett sokféle tudás és tapasztalat tükrén keresztül nyílik lehetőség a helyi értékek, hagyományok újbóli értelmezésére.
A tananyag épít az általános iskola korábbi évfolyamain tanult magyar nyelv és irodalom, ének-zene, vizuális kultúra, valamint testnevelés tantárgyakban megjelenő népköltészet, népzene, népművészet és néptánc ismeretekre. A tanulók előzetes tudásának figyelembevételével bővíti tovább a népi kultúra területeit. A rendszerbe foglalt ismeretanyag támogatja a meglévő tudáselemek aktivizálását, az új ismeretek rögzítését.
A tananyag központi eleme a néphagyományok élményszerű megismerése, amelyben a tanulók cselekvő és alkotó módon vesznek részt, tapasztalati úton és személyes élményeken keresztül is jutnak el az elméleti ismeretekig, az összefüggések meglátásáig. A tanulói munkaformák között kiemelkedő szerepet kap a kooperatív csoportokban történő együttműködés. A pedagógusnak a tanulási folyamat koordinálása mellett törekednie kell az önszabályozó tanulás kiépítésére, a belső motiváció növelésére, melyben fontos szerepet játszik a személyes érintettség. Ezért minden témakörben jelentős szerepe van a tanulók önálló gyűjtőmunkájának és az erre épülő tudásmegosztási gyakorlat erősítésének, a prezentációs készség fejlesztésének. Egy-egy témakör komplex megismerése, élményszerű feldolgozása megvalósítható témahetek, tematikus hetek vagy projektnapok keretében is, amelyek lehetővé teszik az ismeretek többféle kontextusban történő vizsgálatát.
Ajánlott témák témahetek, tematikus hetek, projekt napok:
1./ A lokális értékek felfedezése: Szülőföldünk értékei
2./ A közösségi élet működésének megismerése. Pl. Közösségi alkalmak: társas munkák, vásár
3./ Ünnepek a családban és a közösségben: Pl. Karácsonyi népszokások
4./ Hungarikumok
A tanév során legalább egy alkalommal ajánlott ellátogatni a helyi vagy a közelben elérhető tájházba vagy szabadtéri néprajzi múzeumba, hogy a tanulók autentikus környezetben találkozzanak a tárgyi kultúrával, és külső szakértői tudás igénybevételével részt vehessenek múzeumpedagógiai foglalkozáson.
A hon- és népismeret kötelező tantárgy, amely az 5–8. évfolyamok valamelyikén, legalább egy tanéven keresztül heti egy óra keretében jelenik meg. Javasolt az 5. vagy a 6. évfolyamon történő teljesítése.

Témakör: Az én világom
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megtapasztalja a legszűkebb közösséghez, a családhoz, a lokális közösséghez való tartozás érzését;
megismeri a közvetlen környezetében található helyi értékeket, felhasználva a digitálisan elérhető adatbázisokat is.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
nyitottá válik a családi és közösségi értékek befogadására;
megbecsüli szűkebb lakókörnyezetének épített örökségét, természeti értékeit, helyi hagyományait;
önálló néprajzi gyűjtés nyomán, digitális archívumok tanulmányozásával bemutatja szülőföldje hagyományos értékeit.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A családtagok, a közösség emberi értékei iránti érzékenység fejlesztése
Ok-okozat összefüggések felismertetése
Kommunikációs készség fejlesztése
Az önálló ismeretszerzés erősítése
Hagyományos szerepek megismertetése a családban.
A nemzedékek közötti távolság csökkentése
Az önálló ismeretszerzésben való jártasság növelése
Ismeretek megosztási készségének fejlesztése
Véleményalkotás gyakorlatának erősítése
Családi történetek, családfa
Szomszédság, rokonság fogalma, rokoni viszonyok, elnevezések
A település jellegzetes mesterségei
Nagyszüleink, dédszüleink és a régebbi korok világának erkölcsi normái
A lakóhely épített és természeti környezetének adottságai, helytörténete, néphagyományai
FOGALMAK
család, rokon, közösség, helyi értékek, helytörténet, mesterség, foglalkozás, norma, épített környezet, természeti környezet, fenntarthatóság
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Családfa készítése a rokoni viszonyok, elnevezések alkalmazásával
Családi történetek gyűjtése, mesélése a nagyszülők, dédszülők gyermekkorából. A megismert családi történetek megosztása – az önkéntesség betartásával – az osztályközösséggel
A felmenő családtagok, rokonsághoz tartozó személyek életének időbeni behatárolása, családi időszalag készítése
A helyi hagyományok megismerése, feldolgozása krónikaírással.
A településre jellemző mesterségek összegyűjtése, rendszerezése valamilyen grafikai szervező segítségével
A közvetlen környezet értékeinek feltárása páros vagy csoportmunkában: épített örökség elemeinek makett formájában történő elkészítése, tabló a természeti értékekről. Az emlékhelyek gondozása.

TÉMAKÖR: Találkozás a múlttal
JAVASOLT ÓRASZÁM: 22 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
érdeklődő attitűdjével erősíti a nemzedékek közötti párbeszédet.
érvekkel tudja alátámasztani, hogy a természet kínálta lehetőségek felhasználásának elsődleges szempontja a szükségletek kielégítése, a mértéktartás alapelvének követése.
megismeri a gazdálkodó életmódra jellemző újrahasznosítás elvét, és saját életében is törekszik ennek megvalósítására.
tevékenyen részt vesz a kooperatív csoportmunkában zajló együttműködő alkotási folyamatban, digitális források közös elemzésében;
a feladatok vállalásánál mérlegel, hogy melyek felelnek meg legjobban személyiségének, többféle intelligenciájának.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megbecsüli az idősebb családtagok tudását, nyitott a korábbi nemzedékek életmódjának, normarendszerének megismerésére, elfogadására;
ok-okozati összefüggést állapít meg az eltérő természeti környezet és a különböző tájakon élő emberek eltérő életmódja között.
megállapításaiban rámutat a néphagyományok közösségformáló, közösségmegtartó erejére;
szöveges és képi források, digitalizált archívumok elemzése, feldolgozása alapján önálló előadásokat hoz létre, csoportos szerepjáték során reprodukálja a megismert szokásokat;
meghatározott helyzetekben önálló véleményt alkot, a társak véleményének meghallgatását követően álláspontját felül tudja bírálni, döntéseit át tudja értékelni.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Ok-okozat összefüggések felismertetése
Kommunikációs készség fejlesztése
Az önálló ismeretszerzés erősítése
A környezettudatos szemlélet fejlesztése
Az életmódot befolyásoló természeti tényezők megismerésének bővítése
A változások felismerésének erősítése
A szerepbe lépés képességének fejlesztése
A paraszti háztartás
Az egymásra utaltság, a közösen végzett munka jelentőségének megismerése
A lakókörnyezet funkciójának megértése
Mesterségek megismerése nyomán a fizikai munka megbecsülése, értékelése
A magyarok és a magyarországi nemzetiségek házainak külső jellegzetességei, táji különbségei
A konyha és az ételkészítés eszközei
A szoba berendezése, bútorzata
A családon belüli munkamegosztás
Ünnepek, jeles napok
A keresztény ünnepek a népi hagyományokban:
Őszi jeles napok, ünnepek
Karácsonyi ünnepkör, köszöntők, színjátékszerű szokások
Farsangköszöntők, maszkos alakoskodások, iskolába toborzó szokások
Nagyböjt, böjti játékok, húsvéti ünnepkör szokásai
Májusfaállítás, pünkösdi szokások
Szent Iván-napi szokások, nyári jeles napok,
A közösségi alkalmak (vásárok, pásztorünnepek, búcsúk) és jelentőségük a hagyományos közösségi életben
Keresztelő, népi játékok, gyereklakodalom
Leány-, legényélet jellegzetességei, szokásai
A lakodalom, lakodalmi szokások

Életmód
A társas munkák és gazdasági, társadalmi jelentőségük
A munkaalkalmakhoz (aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó) kapcsolódó szokások és játékok
Hétköznapi és ünnepi viselet
Hagyományos paraszti ételek
A népi táplálkozás jellemzői
A gazdálkodó ember legfontosabb munkái
Gyermekjátékok
A városi életforma sajátosságai és változásai a 19-20. században
A diákélet jellemző pillanatai a 19-20. században (abban az esetben ajánlott, ha a tantárgy a 8. évfolyamon kerül megszervezésre)

FOGALMAK
jurta, veremház, egysejtű ház, többosztatú ház, falazat, tetőtartó szerkezet, tetőformák, konyhai cserépedény, sparhelt, munkasarok, szentsarok, munkamegosztás;
ünnep, jeles nap, böjt, advent, köszöntő szokások, lucázás, kántálás, betlehemezés, bölcsőske, regölés, aprószentek napi vesszőzés, háromkirályjárás, iskolába toborzó szokások, böjti játékok, kiszehajtás, villőzés, húsvét, zöldágjárás, komatálküldés, májusfaállítás, pünkösdölés, pünkösdikirályné-járás, nyári napforduló, kaláka, pásztorünnep, búcsú, gyereklakodalom, leányélet, legényélet, lakodalom;
szántás, vetés, aratás, szüret, szilaj és félszilaj pásztorkodás, fonás, szövés, fonó, ing, gatya, pendely, szoknya, kötény, ünnepi viselet, böjtös nap, kenyérsütés, téli étrend, nyári étrend, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár, körjáték, utánzó játék, eszközös játék, sport jellegű játék, gyermekfolklór, népi játék, kávéház, kaszinó, „korzózás”, polgár, munkás, értelmiség, keresztelő

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Tanulmányi kirándulás néprajzi tematikájú kiállítás megtekintésével (például Szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum)
A szűkebb és tágabb lakóhely életmódja és a háztípusai történeti változásainak elemzése fényképek, korabeli leírások alapján
A természeti körülmények, a rendelkezésre álló építési anyagok és a különböző háztípusok kialakulása közötti összefüggések ábrázolása térképen. Egy-egy tájegységhez kapcsolódó háztípus grafikus ábrázolása

Az évszázaddal korábbi idők családon belüli, korosztályok és nemek szerinti munkamegosztás összehasonlítása a mai kor feladataival: heti munkaterv készítése saját, családon belüli feladatokkal, a munkaterv egy-egy kiválasztott elemének előadása
Népi játékok élményszerű elsajátítása: sport jellegű, mozgásos játékok, párválasztó játékok megtanulása és eljátszása
Audiovizuális és írott néprajzi forrásanyagok feldolgozása grafikai szervezők segítségével
A különböző jeles napokhoz, keresztény ünnepi szokásokhoz kapcsolódó témanap, tematikus hét vagy témahét szervezése, tablókészítéssel, kiválasztott ünnephez kapcsolód szokások hagyományhű, dramatikus megjelenítésével
A kalendáriumi szokásokhoz kapcsolódó szokásokról, tevékenységről előadás készítése pl. termés- (pl. lucabúza ültetés), férj- (pl. András napi böjtölés), időjárásjóslás (pl. hagymakalendárium);
Egyéni vagy csoportos munkában népi kalendárium készítése az ünnepekhez, jeles napokhoz, társas munkákhoz kapcsolódó szokások rövid képi és szöveges bemutatásával, felhasználva a digitális technológia lehetőségeit

Képzelt élménybeszámoló készítése egy, a szűkebb vagy tágabb lakóhelyhez kapcsolódó hagyományos közösségi, ünnepi alkalomról
A fonó, a kukoricafosztó vagy egyéb a társas munka szokásainak dramatikus feldolgozása a kapcsolódó játékok felelevenítésével, meséléssel, közös énekléssel
Helyi vőfélyversek gyűjtése, gyermeklakodalmas eljátszása
Vásári témanap, tematikus hét vagy témahét keretében portékák elkészítése, vásári kikiáltók megtanulása, a vásári forgatag megjelenítése, az alku eljátszása, vásári élmények megosztása az osztályközösségben.
Vásári életképek bemutatása plakát vagy képregény készítésével
Az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó szokások néhány jellegzetességének összehasonlítása a mai korral irodalmi szemelvények alapján
A szülőföld vagy egy választott táj jellegzetes népviseletének megismerése eredeti ruhadarabok, fotók vagy múzeumlátogatás segítségével.
A hétköznapi viselet elemeinek összehasonlítása a gyerekek ruházatával képek alapján. A hasonlóságok és a különbségek megfogalmazása
A hagyományos paraszti táplálkozás jellemzőinek és a gyerekek étkezési szokásainak összevetése heti étrend készítésével.
Gyermekmondókák gyűjtése
Digitális archívumok segítségével régi képek gyűjtése, majd életképsorozatok összeállítása a városi életforma jellegzetességeiről a 19-20. század fordulóján pl. kávéház, piac, hivatal, színház
A kor városi életformáját bemutató irodalmi szemelvények feldolgozása csoportmunkában
Egyéni gyűjtőmunkát követően közös beszélgetés a 19-20. századforduló és a 20. század iskolai életéről, felhasználva az elérhető digitális tartalmakat (abban az esetben ajánlott, ha a tantárgy a 8. évfolyamon kerül megszervezésre)

TÉMAKÖR: Örökségünk, hagyományaink, nagyjaink
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önálló néprajzi gyűjtés segítségével, digitális archívumok tanulmányozása nyomán be tudja mutatni a néprajzi tájak jellemzőit;
helyszínekhez kötött példákat tud mondani hazánk természeti értékeire, épített örökségekre;
nyitottá válik a hazánkban élő nemzetiségek kultúrája iránt.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
meglátja az összefüggést a szülőföldhöz kötődés kialakulása és a lokális értékek megismerése között
életkorának megfelelő önálló alkotás keretében megjeleníti a magyar tudomány és kultúra eredményeit, a hungarikumokat;
tiszteletben tartja más kultúrák értékeit.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A nemzeti identitástudat erősítése
A magyar népszokások, hagyományok, mint kulturális értékek megismertetése
Az önálló ismeretszerzés támogatása
Ismeretek megosztási készségének fejlesztése
Véleményalkotás gyakorlatának erősítése
Néprajzi tájak, tájegységek Magyarországon és a Kárpát-medencében
Dunántúl, Felföld, Alföld, és a kapcsolódó határon túli területek néprajzi jellemzői
Erdély és Moldva hon- és népismereti, néprajzi jellemzői

A magyarság kulturális öröksége a határon túli területeken
A hazánkban élő nemzetiségek kultúrája, hagyományai
Természeti kincseink, az épített környezet értékei
A magyar tudomány és kultúra eredményei és alkotói a nagyvilágban
A hungarikumok

FOGALMAK

néprajzi csoport, nemzetiség, néprajzi táj, határainkon túl élő magyarok, szórvány, nemzeti összetartozás, haza, hazaszeretet, hungarikum, világörökség

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A határon túli magyarlakta területek, illetve a magyar nyelvterület nagy néprajzi tájainak azonosítása térképen. A magyar nyelvterületen élő néprajzi csoportok (pl. palóc, matyó, kun, székely), nemzetiségek (pl. német, szlovák, szerb, horvát) megnevezése
Egy-egy határon túli tájegység legfontosabb természeti kincseinek, épített örökségének, népszokásainak feldolgozása plakátkészítéssel csoportmunkában
Képek gyűjtése a megismert tájakra jellemző viseletekről, népi építészetről, népművészetről, hagyományokról. Csoportonként tabló készítése egy választott táj kulturális jellemzőinek ábrázolásával
Képekből montázs készítése a nagy tájegységek területén lévő, a világörökség részét képező, illetve a magyar szellemi kulturális örökség helyszínekről, nemzeti parkokról, hungarikumokról
Gyűjtőmunkát követően egy-egy megismert helyi népszokás, népdal, népmese vagy monda dramatikus bemutatása
Világhírű magyar művészek és tudósok bemutatása, lehetőség szerint prezentációk, digitális tartalmak segítségével
A lakóhely nevezetes épületeinek, jeles szülötteinek történelmi korszakokhoz kötése, illusztrált történelmi időszalag készítése
Digitális vagy papír alapú térkép készítése a természetvédelmi, tájvédelmi területek jelölésével, jellemző növény és állatvilágának rövid felsorolásával

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén

A tanulók megismerik lakóhelyük, szülőföldjük természeti adottságait, hagyományos gazdasági tevékenységeit, néprajzi jellemzőit, történetének nevezetesebb eseményeit, jeles személyeit. A tanulási folyamatban kialakul az egyéni, családi, közösségi, nemzeti azonosságtudatuk.
Általános képet kapnak a hagyományos gazdálkodó életmód fontosabb területeiről, a család felépítéséről, a családon belüli munkamegosztásról. A megszerzett ismeretek birtokában képesek lesznek értelmezni a más tantárgyakban felmerülő népismereti tartalmakat.
Felfedezik a jeles napok, ünnepi szokások, az emberi élet fordulóihoz kapcsolódó népszokások, valamint a társas munkák, közösségi alkalmak hagyományainak jelentőségét, közösségmegtartó szerepüket a paraszti élet rendjében. Élményszerűen, hagyományhű módon elsajátítják egy-egy jeles nap, ünnepkör köszöntő vagy színjátékszerű szokását, valamint a társas munkák, közösségi alkalmak népszokásait és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységeket.
Megismerik a magyar nyelvterület földrajzi-néprajzi tájainak, tájegységeinek hon- és népismereti, néprajzi jellemzőit. Világossá válik a tanulók számára, hogyan függ össze egy táj természeti adottsága a gazdasági tevékenységekkel, a népi építészettel, hogyan élt harmonikus kapcsolatban az ember a természettel.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerjék népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ismerjék meg a városi és a falusi élet hagyományait, jellegzetességeit.
Mélyítsük el a nemzeti önismeretet, a hazaszeretetet és ettől elválaszthatatlan módon a hazánkban és szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek és eredményeinek megbecsülését. Ösztönözzük a fiatalokat a szűkebb és tágabb környezet történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, ápolására. Késztessük őket az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre.

Képes legyen a tanuló:

-ismertetni a család hagyományos felépítését, ismerje a családtagok megnevezését
-ismerje a helyi népszokásokat, hagyományokat
-ismerje fel a helyi építészeti sajátosságokat, kiemelkedő példákat
-tudja felsorolni a paraszti életmód sajátosságait, eszközeit
-tudjon különbséget tenni a városi és életmód jellemzői között
-ismerje a hagyományos vallási ünnepeket idejét, szokásait

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A **hon-és népismereti órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.
a tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük,

Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A tanulói munkák nagyon sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok.
A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul. A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.
A szummatív értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.
A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

<u>Osztályzattal értékelhető:</u>
Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés);
Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
Házi feladat ismertetése;
Szóbeli felelet;
Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:

Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 32% között	elégtelen	(1)
33% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

A tanév folyamán 4 témazáró dolgozat írása kötelező.
Jegyek jelölése színekkel
a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal, a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés) jegyei, házi feladat ismertetése; szóbeli felelet; számítógépes feladatok megoldása; órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben; önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján; órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén; a jegyeit kékkel értékeljük.
A **piros** jegy **1,5**-es szorzóval, a **kék** jegy az **értékének megfelelően**, kerül kiértékelésre.

V.2.7 Etika

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

ETIKA
Helyi tantárgyi tanterv

5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
5.	1	36	36
6.	1	36	36
7.	1	36	36
8.	1	36	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Etika

5. évfolyam	
Témakör neve	**5. évfolyam**
Éntudat – Önismeret	12
Család – Helyem a családban	12
Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben	12
Összes óraszám:	**36**

6. évfolyam	
Témakör neve	**6. évfolyam**
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban	12
A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő	12
Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére	12
Összes óraszám:	**36**

7. évfolyam	
Témakör neve	**7. évfolyam**
Éntudat – Önismeret	12
Család – Helyem a családban	12
Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben	12
Összes óraszám:	36

8. évfolyam	
Témakör neve	**8. évfolyam**
A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban	12
A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő	12
Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére	12
Összes óraszám:	36

Etika
5-8. évfolyam

Az etika tantárgy alapvető célja az egyéni és közösségi identitás formálása, stabilizálása, az egyének és a csoportok közti együttműködés megteremtése. Ehhez járulnak hozzá a kulturális hagyományokban gyökerező erkölcsi elvek, a társas szabályok megismertetése, az egyén gondolkodásában formálódó, szocio-emocionális készségek fejlesztése.
A tantárgy magába foglalja az ember fontos viszonyulásait társaihoz, közösségeihez, környezetéhez és önmagához. Ezzel olyan szintézist kínál a tanulónak, amelyben eddigi személyes tapasztalatait és a más területeken megszerzett ismereteket reflektív módon vizsgálja. A tartalom szorosan kötődik más tantárgyak fejlesztési területeihez is.
Az erkölcsi nevelés fő célja a tanuló erkölcsi érzületének és erkölcsi gondolkodásának fejlesztése, a tanuló segítése a társas szabályok, a viselkedésminták azonosításában és saját alakuló értékrendjének tudatosításában.
Az etika tantárgy felkészíti a tanulót az egyéni életvezetésének és társas környezetének erkölcsi szempontból történő mérlegelésére, miközben saját tudását vizsgálja és fejleszti. Eszközei a kérdezés, a rejtett nézetek és a dilemmák feltárása, az érvelés, a meggyőzés, a meggyőződés, a társadalmi normák és a közösségi értékek értelmezése.
A tanulóközösség tevékenységei mintát nyújtanak arra, hogy milyen értékek és viselkedésmódok segítik vagy akadályozzák az együttműködést, milyen érzelmi-, érték- vagy érdekkonfliktusok jelenhetnek meg, milyen megoldási módok a legmegfelelőbbek.
Az ajánlott tantárgyi tartalmak és tanulói tevékenységek olyan képességeket is fejlesztenek, melyek a tanulót az életvezetésében tudatosabbá, társai és környezete problémái iránt érzékenyebbé tehetik, erősítik identitását, aktív társadalmi cselekvésre késztetik és segítik a nehéz helyzetek megoldásában.
Az etika tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A tantárgy keretében alkalmazott módszerek elősegítik az aktív tanulóvá válást, a tanulás tervezését, az egyéni tanulási stílus kialakítását és a tanulási útvonalak felfedezését, a mérlegelő gondolkodást, a belső motiváción nyugvó cselekvést, a célok elérése iránti elkötelezettséget, a metakognitív stratégiák alkalmazását.
A Kommunikációs kompetenciák: A kommunikációs kompetenciák formálása során a tanuló gyakorolja az érzelmek kommunikálásának, az empátián nyugvó értő figyelemnek, az álláspontok asszertív megjelenésének, az erőszakmentes kommunikációnak, az adatokra támaszkodó érvelésnek és a megfelelő vitakultúrának, valamint a társas konfliktusok kezelésének kommunikációs technikákat igénylő változatait.
A digitális kompetenciák: A digitális kompetenciák fejlesztését támogatja a hiteles forrásokon alapuló kutatómunka végzése, a projektmunkák szervezése, megvalósítása, az elvégzett feladatok digitális eszközökkel történő bemutatása. A virtuális térben kialakult közösségek tagjainak viselkedését befolyásoló etikai szabályok felismerése és elemzése. A digitális önkifejezés, a közösségi oldalakon történő önmegjelenítés, az információk kezelése. A tartalom digitális megosztásával kapcsolatos etikai kérdések köre számtalan fejlesztési lehetőséget rejt magában.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A gondolkodási készségeket fejlesztik azok a tanulási tevékenységek, amelyek különböző élethelyzetek, információforrások, médiatartalmak elemzését igénylik. A különböző esettanulmányi példákban és a valóságos élethelyzetekben felmerülő etikai problémák, konfliktusok és a szabályok felismerése közben a tanuló elemző, problémamegoldó, mérlegelő gondolkodás alkalmazásával vizsgálja az események bekövetkezésének feltételeit. Átalakítja a szerzett információt, következtetéseket von le, magyarázatot keres, rendszerezést végez.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tantárgy támogatja az önismereten alapuló önszabályozás és önfejlesztés megvalósítását, a lelkiismeretesség, az alkalmazkodóképesség, a kezdeményezőkészség, az elkötelezettség kialakulását, és a teljesítmény javítására való törekvést. A gyakorlatok során az érzelmek felismerésének és kifejezésének, az érzelmi állapotok szabályozásának, a társas helyzetek észlelésének, a konfliktusok kezelésének és a döntéshozatali készségeknek a fejlesztése válik hangsúlyossá.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulók önállóan vagy csoportosan lehetőséget kapnak a kreatív alkotások tervezésére, készítésére, projektfeladatok szervezésére, kivitelezésére. A szocio-emocionális készségek fejlesztése drámajátékkal, szerepjátékkal valósul meg, az érzelmek kifejeződése zenei produkciókban, vizuális alkotásokban ölt testet. A tudatosság erősítését segítik elő azok a feladatok, amelyekben kulturális hagyományok megismerésére kerül sor.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tantárgy az önismeret fejlesztése révén segíti a tanulók jövőképének kialakítását, felkészíti őket a munka világára. Ugyanakkor erősíti a hosszú távú célkitűzéseket, a személyes jövőtervezést, az életpálya-építést, a döntéshozatalt, az életvezetést, a pénzügyi tudatosságot, és a tudatos önfejlesztést.
Az etika kerettanterv főbb pedagógiai alapelvei:
A tanulók komplex személyiségfejlesztése, értelmi, érzelmi formálás és a cselekvésre buzdítás.
A teljes személyiség aktivizálása a belső motiváció felkeltése és ébren tartása.
Célrendszere és ajánlásai élményt adók, személyiséget, meggyőződést formálók.
A tananyagok kiválasztása és annak megvalósítása során figyelembe veszi az egyes korosztályok tipikus életkori sajátosságait és lehetséges élethelyzeteit. Valamint lehetőséget kíván adni a tanulók és tanulócsoportok egyéni sajátosságai szerinti differenciálásra.
Az aktív, cselekvő viselkedés, magatartás megélésére ösztönzi a diákokat a különböző élethelyzeteiben.
Fontosnak tartja a nevelés három színterét (család, iskola, társadalom).
Ebben a tantervben elsődleges az érzelmi, érzületi nevelés, a morális fejlesztés, amely során a gyermekek cselekedtetése, meggyőződésének formálása elengedhetetlenül szükséges a lelkiismeretes magatartás megszilárdulása érdekében.
A nevelés mindig egy társadalmi közegben történik, így a nemzeti értékeink megismerése és megőrzése alapfeladat.
A munkaformák között fontos szerepet tölt be a kooperatív csoportmunka, az egyéni és csoportos projektfeladatok szervezése, az egész csoportot bevonó beszélgetések. A hatékony munkavégzés érdekében közös szabályok felállítása javasolt. A tanuló munkáiból összeállított portfólió is az értékelés alapja lehet. A feladatok megtervezésénél és kivitelezésénél a tanulók igénybe vehetik a digitális eszközöket is.
A tanulási tevékenység értékelése alapvetően a fejlesztő értékelésre épül. A kooperatív tanulási tevékenység alkalmával az önértékelésről a társértékelésre, illetve a csoport együttműködésének az értékelésére kerülhet a hangsúly.
Az etika tanítása nagyfokú empátiát, sokirányú ismeretet, adaptivitási készséget és rugalmasságot igényel a pedagógustól, aki szakmailag kompetens személy, fejlődés-lélektani, pedagógiai, szakdidaktikai és módszertani felkészültséggel rendelkezik. Tisztában van az alapelvekkel, melyeknek szellemiségében tanít. Együttműködik azokkal, akikkel munkatársi kapcsolatban van (szülők, osztályfőnök, igazgató, tanárok, stb.)

5-6. évfolyam

Az 5-6. évfolyamon tanuló tanulók fejlesztése során, az erkölcsi szabályok értelmezésében, a többféle megközelítés mellett megjelenik az autonóm gondolkodás képessége is. A jó és a rossz cselekedetek elbírálásában teret nyer a tettek, szándékok alapján történő vizsgálat. A tevékenység motivációjában felerősödik a kortárs csoportban való megfelelés igénye és annak

a tekintélyszemélynek – szülő, pedagógus - a befolyása, akihez a tanuló érzelmileg kötődik. Az éntudat és önismeret fejlődésében elkezdődik az én kibontakozásának folyamata, kialakul a saját gondolatok feletti kontroll érzése. Kialakul a személyes véleményformálás a saját érzelmeiről, szükségleteiről és gondolatairól. A szükségletek szabályozása tekintetében a 11–12 éves tanulók énfejlődését már a kapcsolatok által szerzett tapasztalatok is uralják. A serdülőkorba lépő viselkedése az aktuális társas környezet szerint változik, hitét a csoporttagok többségének értékrendjéhez igazodó gondolkodás uralja, de már megjelennek az önálló identitás kialakítása felé tett első lépések is, a serdülő fogékonnyá válik a közösségi életben megnyilvánuló igazságtalanságokra.

5. évfolyam

TÉMAKÖR: Éntudat – Önismeret
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
reálisan értékeli helyzetét, fejlődési célokat fogalmaz meg és a célok megvalósítását szolgáló terveket készít;
felismeri a tudásszerzés módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére;
felismeri a helyzethez illeszkedő érzelmeket és kifejezésmódjukat, és ennek megfelelően viselkedik/cselekszik;
a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében, önmaga motiválására;
döntései meghozatalakor figyelembe veszi a saját értékeit is.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismeri az önazonosság fogalmát és jellemzőit, azonosítja saját személyiségének néhány elemét;
ismer testi-lelki egészséget őrző tevékenységeket és felismeri a saját egészségét veszélyeztető hatásokat. Megfogalmazza a saját intim terének határait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Testi és lelki változások
A testi, lelki egészség egységének felismerése a saját egészségi állapot nyomon követése;
Az életkorra jellemző testi és szellemi fejlődés megfigyelése,
Az önállósodás és növekvő felelősség elemzése;
A saját és társak belső értékeinek és egyediségének tudatosítása.

Én és mások
A saját viszonyulás néhány elemének feltárása;
Az emberek közötti hasonlóságok és különbségek felismerése,
Az alapvető emberi viselkedésformák értékelése;
Különböző emberi élethelyzetek megismerése;
Az önértékelés módjainak tudatosítása.
Harmonikus jövő
Az egészséges és harmonikus életmód feltételei megfogalmazása;
A pozitív és negatív hatások felismerése saját élethelyzetekben;
Megoldási modellek kialakítása nehéz helyzetek kezelésére;

Az egyéni sikerek értelmezése;
Saját tanulási célok megfogalmazása;
Valós és virtuális környezetben példaként szolgáló személyek keresése.

FOGALMAK

önismeret, fejlődés, önállóság, felelősség, egészség, harmónia, elfogadás, tervezés, tanulás, tudás, példakép, jövőkép

Témakör: Család – Helyem a családban

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

megfigyeli, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására;
képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
megfogalmazza, hogy a szeretetnek, a bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a családban, a barátságokban és a párkapcsolatokban;
megfelelő döntéseket hoz arról, hogy az online térben, milyen információkat oszthat meg önmagáról.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megismer olyan mintákat és lehetőségeket, amelyek segítségével a különböző helyzetek megoldhatók, illetve tudja, hogy hová fordulhat segítségért;
azonosítja a családban betöltött szerepeket és feladatokat;
azonosítja saját szerepét és feladatait;
azonosít néhány, a családban előforduló konfliktust,
felismeri a család életében bekövetkező nehéz helyzeteket, megfogalmaz néhány megoldási módot;
felismeri saját családjának viszonyrendszerét, a családot összetartó érzelmeket és közös értékeket;
azonosítja az egyéni, családi és társadalmi boldogulás feltételeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A kapcsolatok hálója
Saját viszonyrendszerek vizsgálata, a szűkebb és a tágabb közösségek hatása a tanuló életére
Az alapvető emberi érintkezések formáinak (viselkedés, verbális és non verbális kommunikáció, gondolatok kifejezése, alkotások) megismerése valós és virtuális terepen is;
A különböző érzelmeket kiváltó okok feltárása;
Az érzelem vezérelte cselekvések következményeinek vizsgálata.
A bizalom és a szeretet a kapcsolatokban
Kapcsolatok elemzése a támogatás, bizalom, szeretet, tisztelet, segítség szempontjából;
A tartós, bizalomra épülő kapcsolatok jellemzői és fenntartásuk feltételeinek átélése;
Az érzelmeket is kifejező figyelmes kommunikáció gyakorlása;
Segítségkérés, segítség felajánlása.
Családi erőforrások
A család, rokonság egyedi viszonyrendszereinek feltárása;
Saját helyzet felismerése, feladatok a családban;
A legértékesebb családi szokások azonosítása;
A családok sokszínű kulturális hátterének értelmezése;

Tipikus családi szerepek, helyzetek és ezek értékelése;
Az érték- és érdekütköztetések, az igények kifejezésének gyakorlása.

FOGALMAK

támogatás, bizalom, szeretet, tisztelet, segítség, figyelem, probléma, kapcsolat, családi szokás

Témakör: Társas tudatosság és társas kapcsolatok - Helyem a társas-lelkületi közösségekben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

helyesen feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására;
képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a barátságokban, a páros kapcsolatokban, és az iskolai közösségekben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

képes a saját véleményétől eltérő véleményekhez tisztelettel viszonyulni, a saját álláspontja mellett érvelni;
felismeri a konfliktus kialakulására utaló jelzéseket;
rendelkezik érzelmi kifejezőképességekkel a konfliktusok megelőzésére és megoldási javaslatokkal a konfliktusok megoldására;
azonosítja a csoportban elfoglalt helyét és szerepét, törekszik a személyiségének legjobban megfelelő feladatok vállalására;
törekszik mások helyzetének megértésére, felismeri a mások érzelmi állapotára és igényeire utaló jelzéseket;
nyitott és segítőkész a nehéz helyzetben levő személyek iránt;
különbséget tesz a valóságos és a virtuális identitás között, felismeri a virtuális identitás jellemzőit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szükségünk van társakra
A társas kapcsolatok fontosságának hangsúlyozása
Az elhagyatottság, a kirekesztettség állapotának elképzelése
A hagyományos és a modern technológia nyújtotta kapcsolattartási lehetőségek gyakorlása
A kapcsolat kezdete
A rokonszenv, ellenszenv azonosítása
Az ismeretlenek iránti bizalom vagy bizalmatlanság okai feltárása
A virtuális kapcsolatteremtési formák véleményezése, a virtuális identitások lehetséges megismerési módjai
A kapcsolat ápolása
A kortárs, baráti kapcsolatokat összetartó szokások, a jó működés feltételeinek feltárása, a jó problémamegoldási minták megismerése
A bizalom, támogatás, törődés, őszinteség és a bántás megjelenési formáinak azonosítása
A megértésre törekvő, egyenrangú kommunikáció gyakorlása
A kapcsolatokat gyengítő okok feltárása, a kialakuló konfliktusok elemzése
Konfliktuskezelési lehetőségek felismerése és gyakorlása

FOGALMAK

rokonszenv, ellenszenv, barátság, kapcsolat, bizalom, bizalmatlanság, támogatás, törődés, őszinteség, bántás, megértés, konfliktus

6. évfolyam

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
azonosítja a nemzet, a kulturális közösség számára fontos értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében;
érzelmileg azonosul az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségével, értelmezi a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;
azonosítja azokat a kulturális különbségeket, helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk;
értékeli az etikus és nem etikus cselekvések következményeit;
a csoporthoz való csatlakozás, vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
értelmezi a szabadság és az önkorlátozás, a tolerancia és a szeretet megjelenését és határait egyéni élethelyzeteiben;
azonosítja a valós és a virtuális térben történő zaklatások különböző fokozatait és módjait, van terve a zaklatások elkerülésére és kivédésére; tudja, hogy hová fordulhat segítségért;
fizikai vagy digitális környezetben információt gyűjt és megosztja tudását a sport, tudomány, technika, művészetek vagy a közélet területén a magyar nemzet vagy Európa kultúráját meghatározó kiemelkedő személyiségekről és tevékenységükről;
ismeri a nemzeti identitást meghatározó kulturális értékeket, és indokolja, hogy miért fontos ezek megőrzése;
azonosítja a nemzeti és európai értékek közös jellemzőit, az európai kulturális szemlélet meghatározó elemeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A közösségek összetartó ereje
Saját identitást képező néhány közösség mélyebb megismerése: nemzet, nemzetiség, nyelvi-kulturális közösség
Olyan közösségek megismerése, melyeknek a tanuló nem tagja
A csoportba kerülés lehetőségei. Saját csoporton belüli helyzet, tevékenység értékelése
A közösségek értékei
A segítség, együttérzés, tolerancia, egyenlőség, igazságosság, méltányosság, önzetlenség, felelősségvállalás jelentőségének vizsgálata a társas együttműködésben, és ezek hiányának a következményei
Önkéntes, másokat segítő tevékenységek. Saját csoport kritikus szemléletű értékelése a befogadás-elfogadás valamint az értékteremtés szempontjából
Az alapvető gyermekjogok megismerése
A köztulajdon megbecsülése és a magántulajdon védelme
A közösségek működése
Valós és virtuális közösségek írott szabályainak és íratlan szokásrendjének feltárása

A hatékony együttműködés feltételei számbavétele
A közös szabályalkotás, a jó munkamegosztás, a vezető szerepének elemzése
Egyéni és közösségi érdekek összevetése
A társas élet lehetséges konfliktusainak okai, a konfliktusok kezelése

FOGALMAK

csoport, közösség, nemzet, nemzetiség, beilleszkedés, kirekesztés, érdek, egyenlőség, igazságosság, méltányosság, önzetlenség, felelősségvállalás, vezető, példakép

Témakör: A természet rendjének megőrzése és a fenntartható jövő

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére
felismeri az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét
döntéseket hoz arról, hogy milyen szokások kialakulásával járul hozzá a fenntarthatóság megvalósításához, milyen cselekvéseket tehet a természeti, társadalmi problémák kezelése érdekében;
megfogalmazza, hogy a pozitív egyéni és társadalmi jövőkép elérését milyen feltételek támogatják.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

folyamatosan frissíti az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásaival kapcsolatos ismereteit fizikai és digitális környezetben, felelősségteljes szemlélettel vizsgálja a technikai fejlődés lehetőségeit;
megismeri a természeti erőforrások felhasználására, a környezetszennyezésre, a globális és társadalmi egyenlőtlenségek problémájára vonatkozó etikai felvetéseket;

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Létezésünk feltételei
Saját szükségletek, érdekek és értékek feltárása, ezek motiváló hatása a cselekvésekre
A testi és szellemi egészség forrásainak megismerése– egyéni, társadalmi és környezeti szinten
A különböző életkörülményű emberek életmódjának összehasonlítása
Fejlődés: értékek és veszélyek
Ember és környezete viszonyának értelmezése
A környezetszennyezés jelenségének meghatározása, fő területei, hatása a Föld, az élőlények, köztük az ember életére
A technikai fejlődés néhány területének feltárása, az ember életmódjára és - minőségére ható jellegzetessége
Etikai kérdések felvetése a virtuális tevékenységgel, a médiatartalmakkal, a technikai eszközök alkalmazási módjaival kapcsolatban, saját ilyen jellegű tevékenységek reflektív vizsgálata
Felelősség és cselekvés a jövő érdekében
A közvetlen környezet állapotának kritikus szemléletű vizsgálata
A világ jelenéért és jövőjéért vállalható emberi felelősség néhány elemének megfogalmazása
Saját és közösségi cselekvési lehetőségek tervezése a környezetvédelem érdekében

FOGALMAK

természetvédelem, környezetvédelem, média, virtuális tér, tudatos fogyasztó, létszükséglet, takarékosság, mértékletesség, felelősségvállalás

Témakör: Az európai kultúra hatása az egyén értékrendjére

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

egyéni cselekvési lehetőségeket fogalmaz meg a közös erkölcsi értékek érvényesítésére;
képes az európai, a nemzeti kultúra közös eredetének, forrásainak értelmezésére
reflektíven értékeli a tudásszerzés módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére;
képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

feltárja, hogy az Európa vallási arculatát meghatározó egyházak tevékenysége, szokás- vagy értékrendje milyen módon jelenik meg a társadalomban;
feltárja, hogyan jelennek meg a hétköznapok során a tárgyalt világvallásoknak az emberi életre vonatkozó erkölcsi tanításai;
értelmezi a szeretetnek, az élet tisztelete elvének a kultúrára gyakorolt hatását;
értelmezi az egyes egyházak ünnepköréhez kapcsolódó alapvető vallási, kulturális eseményeket és a hozzájuk kapcsolódó bibliai (Ó és Új Szövetségbeli) szövegekre támaszkodó történeteteket;
összekapcsolja az egyes egyházak, vallások ünnepköreit és a hozzájuk tartozó jelképeket, szokásokat, néphagyományokat;
a zsidó és keresztény bibliai történetekben, kulturálisan hagyományozott történetekben megnyilvánuló igazságos és megbocsátó magatartásra saját életéből példákat hoz;
saját életét meghatározó világnézeti elkötelezettség birtokában alkalmazza a kölcsönös tolerancia elveit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kérdések és válaszok a világról
A világra vonatkozó személyes kérdések megfogalmazása, a megismerés lehetőségei
Az információk elemzése a hitelesség alapján
A logikai érvelések gyakorlása
A tény, a vélemény, a tudás, a hit, az értékítélet fogalmak értelmezése
Az érték- és világnézeti különbségek azonosítása
A helyes és a helytelen dilemmái
Különböző és hasonló, azonos helyzetről alkotott értékítéletek elemzése
Néhány kulturális szabályozórendszer megismerése, ezek eredete és hatásai
A lelkiismeret működésének megérzése, átérzése a döntésekben
Személyes erkölcsi elvek feltárása
Dilemmahelyzet elemzése erkölcsi szempontból
A vallási és a kulturális hagyományok tanításai
Az istenhívő világnézet sajátosságainak vizsgálata
A környezetben fellelhető vallások néhány szokásának, ünnepének megismerése, ezen keresztül a világnézeti-kulturális sokszínűség tudatosítása

FOGALMAK

világkép, világnézet, tudás, tény, vélemény, információ, hitelesség, együttélés, hit, istenhit, vallás, egyház, vallási tanítás, jó, rossz, lelkiismeret

7-8. évfolyam

Ebben az életkori szakaszban az erkölcsi szabályok értelmezésében egyre jobban a mérlegelő gondolkodás dominál. A tevékenység motivációjában felerősödik a kortárs csoportban való megfelelés igénye, az elfogadottság jutalmazó szerepének motiváló hatása, s annak a

tekintélyszemélynek a befolyása, akihez a tanuló érzelmileg kötődik. Az éntudat és az önismeret kibontakozásával kialakul a saját érzelmek és gondolatok megfigyelése és ellenőrzése feletti mérlegelés. Gyakorlattá válik a belülről vezérelt személyes véleményformálás a saját érzelmekről, szükségletekről és gondolatokról. A serdülőkorba lépő fiatal számára ezt az időszakot a társas önazonosság, társas identitás próbálgatása jellemez. Ezen kapcsolatokban különféle viselkedéseket tapasztalhat, különböző élmények megosztására van lehetősége, így viselkedése az aktuális társas környezet szerint változik. Hitét a csoporttagok többségének értékrendjéhez igazodó gondolkodás uralja. Az erkölcs és etika tantárgynak külön figyelemmel kell lennie arra, hogy előtérbe kerülhet a kortársak viselkedésének szerepszerű átvétele. A fiúk társas-lelkületi fejlődésében egyre jelentősebb szerepet kap a félelem és a szomorúság elrejtésének igénye, mely az erőtlenség kifejezéseként is értelmezhető. Ebben az időszakban az empatikus viszonyulás határai jelentősen kitágulnak, mert a serdülő fogékonnyá válik a társadalmi életben megnyilvánuló igazságtalanságok észlelésére. Az órai beszélgetések valamennyi formája elősegítheti a lelkiismeret közösségben történő erősödését. Ebben az életkorban megkezdődik a személyes világkép és világnézet kialakulása, ezért ezekben az években az oktatás fontos feladata, hogy ezt a folyamatot támogassa. A formálódó világképben testet öltő értékekre támaszkodva a fiatalok fokozatosan elkezdik elhelyezni magukat a létezés tágabb összefüggésrendszerében.
A 7-8. évfolyamos tanulók életében egyre többször jelenik meg a döntéshozatal, a felelősségvállalás önmagukkal, társaikkal és környezetükkel szemben. A különböző élethelyzetek felhívják a tanulók figyelmét az önismeret fontosságára, a társakkal való kommunikáció és együttműködés jelentőségére, az egészségmegőrző tevékenységek végzésének és a pénzügyi tudatosság fejlesztésének a nélkülözhetetlenségére. Erre az életkorra új dimenziókkal bővül a fiúk és a lányok kapcsolata, s az ezzel összefüggő témák tanórai feldolgozása szerepet vállalhat a testi és lelki egészségre, illetve a családi életre való nevelés általános céljainak megvalósításában. 13-14 évesen a tanulók már önálló használói a legkülönbözőbb technikai eszközöknek, így az erkölcstan órák keretében is kitüntetett helyet kell kapnia a médiatudatosságra nevelésnek – hangsúlyozva, hogy ez egyúttal fontos szelete az állampolgárságra és demokráciára nevelésnek, valamint az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség fejlesztésének is.

7. évfolyam

Témakör: Éntudat – Önismeret
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
megfelelő döntéseket hoz arról, hogy az online térben milyen információkat oszthat meg önmagáról;
reálisan értékeli helyzetét, fejlődési célokat fogalmaz meg és a célok megvalósítását szolgáló terveket készít;
reflektíven értékeli tudásszerzési módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére;
feltárja pályaérdeklődését és továbbtanulási céljait;

képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében képes önmaga motiválására;
célok és döntések meghozatalakor figyelembe veszi a személyes értékeit;
egyéni cselekvési lehetőségeket fogalmaz meg az erkölcsi értékek érvényesítésére.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismeri az identitás fogalmát és jellemzőit, azonosítja saját identitásának néhány elemét;
ismer testi és mentális egészséget őrző tevékenységeket és felismeri a saját egészségét veszélyeztető hatásokat. Megfogalmazza a saját intim terének határait;
különbséget tesz a valóságos és a virtuális identitás között, felismeri a virtuális identitás jellemzőit.
célokat tűz ki maga elé, és azonosítja a saját céljai eléréséhez szükséges főbb lépéseket; céljai megvalósítása közben önkontrollt végez, siker esetén önjutalmazást gyakorol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Önismeret
Saját főbb személyiségjegyek vizsgálata;
Ismerkedés a társadalmi szerepekkel, elvárásokkal;
Saját identitás fogalmának bővítése;
Az emberi gondolkodásmód sokszínűsége megértése;
Azonos helyzetekre adott eltérő reakciók, vélemények elemzése;
Az egyének és az emberiség néhány cselekvésének etikai szempontú értékelése, a saját értékrenddel való összevetése;
Önkifejezési módok gyakorlása.
Szükségletek és igények
A tanulás és fejlődés összefüggéseinek megértése a tanuló életében;
Információforrások kritikus elemzése;
Saját szokások, életvezetési mód, életszemlélet értékelése a testi és mentális egészség, a lehetséges káros tényezők feltárása, ezek elkerülésére javaslatok az önazonosság és a fejlődés szempontjából;
Saját igények és szükségletek feltárása.
Célok és tervek
A felelősség, önismeret, munka, együttműködés, kreativitás, vállalkozó szellem, munkamegosztás, pénzügyi tudatosság megjelenése a mindennapi cselekvésekben;
A siker, a boldogság, boldogulás átérzése, azonosítása az egyén életében;
A pozitív életszemlélet tudatosítása;
Néhány személyes életcél megfogalmazása.
FOGALMAK
önismeret, önazonosság, boldogulás, boldogság, jólét, jóllét, stressz, káros szenvedély, függés, alkotás, munka, pénzügyi tudatosság

Témakör: Család – Helyem a családban
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:
reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményeket okozhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;

a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a családban, a barátságokban és a párkapcsolatokban.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismer olyan mintákat és lehetőségeket, amelyek segítségével a problémás helyzetek megoldhatók, illetve tudja, hogy hová fordulhat segítségért;
azonosítja a családban betöltött szerepeket és feladatokat; egyre reálisabban a saját szerepét és feladatait;
azonosít néhány, a családban előforduló konfliktust, felismeri a család életében bekövetkező nehéz helyzeteket, és megfogalmazza, hogy milyen módon kezelhetők ezek;
felismeri saját családjának viszonyrendszerét, a családot összetartó érzelmeket és közösségi értékeket;
azonosítja az egyéni, családi és társadalmi boldogulás feltételeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Érzelmek és cselekvések hatása
Külső és belső tényezők összehangolása, amelyek az érzelmi-mentális állapotra hatással lehetnek;
Stratégiák kidolgozása a negatív hatások kivédésére;
Valós és virtuális térben zajló cselekvések elemzése a másokra tett hatás és etikai értékek szempontjából;
Kölcsönösség és egyenlőség a kapcsolatokban;
A bizalom, szeretet, tisztelet, segítség és intimitás megérzése, megjelenése a kapcsolatokban
Pozitív minták a harmonikusan működő párkapcsolatokra;
A másik igényeit és szükségleteit figyelembe vevő és a saját igényeket megfogalmazó kommunikáció gyakorlása;
Az egyenlőtlen, kihasználó vagy bántalmazó kapcsolat jellemzőinek azonosítása, az erre vonatkozó jogok és a védelem lehetőségeinek megismerése.
Változások a családban
A család társadalmi funkciói értelmezése, a családszerkezet sokfélesége;
A harmonikus családi életet meghatározó értékek összegyűjtése,
A támogatás, megértés, tanulás, együttérzés és egyenlőség vizsgálata családi kapcsolatokban;
A serdülőkor önállósági igényéből vagy az életkori különbségekből eredő vélemény- és érdekkonfliktusok azonosítása.

FOGALMAK

érzelem, szerelem, párkapcsolat, vonzódás, intimitás, bizalom, hűség, igény, nemzedék, értékrend, önvédelem, zaklatás, emberi jogok.

Témakör: Társas tudatosság és társas kapcsolatok – Helyem a társas-lelkületi közösségekben

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

reálisan feltérképezi, hogy saját érzelmi állapota és viselkedése milyen következményekkel járhat, és milyen hatást gyakorolhat a társas kapcsolatai alakítására; képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
a csoporthoz való csatlakozás vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét;

a családjában és ismeretségi körében talál olyan mintákat, amelyek példaként szolgálnak számára;
megfogalmazza, hogy a szeretetnek, az elkötelezettségnek, bizalomnak, tiszteletnek milyen szerepe van a barátságokban, a páros kapcsolatokban, az iskolai közösségekben.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
képes a saját véleményétől eltérő véleményekhez tisztelettel viszonyulni, a saját álláspontja mellett érvelni;
kölcsönös megértésre törekszik;
felismeri a konfliktus kialakulására utaló jelzéseket;
rendelkezik tapasztalatokkal, érvekkel a konfliktusok megelőzésére és megoldási javaslatokkal a konfliktusok megoldására;
azonosítja a csoportban elfoglalt helyét és szerepét, törekszik a személyiségének legjobban megfelelő feladatok vállalására;
törekszik mások helyzetének megértésére, felismeri a mások érzelmi állapotára és igényeire utaló jelzéseket;
nyitott és segítőkész a nehéz helyzetben levő személyek iránt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Felelősség egymásért
A kapcsolatrendszerekben elfoglalt különböző helyzetek, szerepek elemzése
rendelkezik érzelmi kifejezőképességekkel a konfliktusok megelőzésére és megoldási javaslatokkal a konfliktusok megoldására;
Az egyén felelősségének megfogalmazása különböző szerepekben: cselekvőként vagy szemlélőként, aktív segítőként vagy érzelmi támogatóként a valós és a virtuális térben is.
A kapcsolatok minősége
Egymás jobb megismerésének és a társas kapcsolatrendszer gazdagításának módjai;
A másokat megítélő vélemények elemzése a lehetséges sztereotípiák, az előítéletek, elfogadás, tolerancia alapján;
A figyelmesség, közös tervezés és az együttműködés példáinak érvényesítése;
A tartós kapcsolatok és párkapcsolatok alapvető feltételeinek megismerése.
A kapcsolatok megóvása
Kapcsolati konfliktusok elemzése eltérő igények, kommunikáció és érzelmek szempontjából, megoldási stratégiák kidolgozása;
A felelősségvállalás, bocsánatkérés és a jóvátétel szerepének felismerése a kapcsolatok helyreállításában,

FOGALMAK

kapcsolatrendszer, viszonyulás, konfliktuskezelés, jóvátétel, alkalmazkodás, önállóság, cselekvés, átélés, előítélet, elfogadás

8. évfolyam

Témakör: A társas együttélés kulturális gyökerei: Nemzet – helyem a társadalomban
Javasolt óraszám: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

azonosítja, értelmezi a nemzet, a kulturális közösség számára fontos közösségi értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében;
érzelmileg, társas-lelkületileg azonosul az állami, nemzeti és egyházi ünnepkörök jelentőségével, értelmezi a hozzájuk kapcsolódó jelképeket, valamint az ünnepek közösségmegtartó szerepét;
azonosítja azokat a kulturális különbségeket, helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk;
a csoporthoz való csatlakozás vagy az onnan való kiválás esetén összeveti a csoportnormákat és a saját értékrendjét;
képes a problémák elemzésére és a megoldási alternatívák alkotására, a probléma megoldása érdekében képes önmaga motiválására;
azonosítja a számára fontos közösségi értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében;
azonosítja azokat a helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk;
értékeli az etikus és nem etikus cselekvések lehetséges következményeit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

azonosítja a valós és virtuális térben történő zaklatások különböző fokozatait és módjait, van terve a zaklatások elkerülésére és kivédésére; tudja, hogy hová fordulhat segítségért;
értelmezi a szabadság és az önkorlátozás, a tolerancia és a szeretet megjelenését és határait egyéni élethelyzeteiben;
fizikai vagy digitális környezetben információt gyűjt és megosztja tudását a sport, tudomány, technika, művészetek vagy a közélet területén a magyar nemzet és Európa kultúráját meghatározó kiemelkedő személyiségekről és tevékenységükről;
ismeri a nemzeti identitást meghatározó kulturális értékeket, és indokolja, hogy miért fontos ezek megőrzése;
azonosítja a nemzeti és európai értékek közös jellemzőit, az európai kulturális szemlélet meghatározó elemeit; ismereteket szerez a Kárpát-medencében élő magyarokról, Magyarországon élő nemzetiségekről, népcsoportokról, kettős kötődésű személyekről;
ismeri a rá vonatkozó gyermekjogokat, ezek fő szabályozó dokumentumait, értelmezi kötelezettségeit, részt vesz szabályalkotásban;
ismeri az alapvető emberi jogokat és vizsgálja ezek érvényesülését különböző embercsoportok esetében;
megismeri a hátrányos helyzetű személyek érdekében szervezett programokban való részvétel lehetőségeit;
reflektív módon vizsgálja saját és csoportja gondolkodását más csoportokról; kifejti véleményét a sztereotípiák és előítéletek hatásáról.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A közösségek és identitás
A kulturális-társadalmi identitás alapjai, a nemzeti identitás megőrzése;
Európa szerepének felismerése, mint a nemzeti kulturális identitás egyik meghatározója;

A különböző közösségekhez tartozás lehetséges ellentmondásai feltárása;
Különböző közösségek viszonyainak elemzése;
Az európai értékrend elemei a társadalmi és jogrendszerekben, ezek megvalósulása vagy hiánya a mindennapokban.
Értékek a társas együttműködésben;
A kölcsönös bizalom, becsületesség és felelősségvállalás, mint fő közösségszervező értékek azonosítása;
Az elesettek segítése, a szolidaritás fogalmának értelmezése;
Véleményalkotás a szabálysértés, csalás, jogsértés, bűnelkövetés eseteiről egyéni és társadalmi kár szempontjából, egyben a társadalmi elfogadottságáról;
Kérdések megfogalmazása a büntetés néhány formájáról;
Az együttműködés, felelősségvállalás, feladatvállalás alapelveinek átélése;
Fontos társadalmi értékek megvalósításának érdekében végzett tevékenységek megismerése;
A jogok és kötelességek rendszerének elemzése több társadalmi szinten;
Az egyén aktív részvételi lehetőségei a társadalom életének szabályozásában;
Társadalmi témájú médiahírek elemzése, saját médiafogyasztás vizsgálata;
Az agresszív nyelvhasználat és az információtorzítás felismerése.

FOGALMAK

nemzet, nemzetiség, kultúra, identitás, tolerancia, szolidaritás, szabályszegés, jogsértés, bűn, büntetés, érdekérvényesítés, társadalmi cél, média

Témakör: A természet rendjének megőrzése, a fenntartható jövő

JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy **a tanuló** *a nevelési-oktatási szakasz végére,* **adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:**

megfogalmazza személyes felelősségét a természeti és tárgyi környezet iránt, megoldási javaslatot tesz környezetének megőrzésére, esztétikus fejlesztésére;
értékeli, értelmezi az ökológiai, ökonómiai egyensúly hétköznapi szükségességét;
döntéseket hoz arról, hogy milyen szokások kialakulásával járul hozzá a fenntartható fejlődés megvalósításához, milyen cselekvéseket tehet a társadalmi problémák kezelése érdekében;
megfogalmazza, hogy a pozitív egyéni és társadalmi jövőkép elérését milyen feltételek támogatják.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

folyamatosan frissíti az emberi tevékenység környezetre gyakorolt hatásaival kapcsolatos ismereteit fizikai és digitális környezetben, kritikus szemlélettel vizsgálja a technikai fejlődés lehetőségeit, korlátait;
megismeri és véleményezi a természeti erőforrások felhasználására, a környezetszennyezésre, a globális és társadalmi egyenlőtlenségek problémájára vonatkozó etikai felvetéseket;
értelmezi a fenntartható fejlődés és a legfontosabb társadalmi problémák megoldása érdekében javasolt stratégiákat, cselekvési lehetőségeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Lehetőségek és egyenlőtlenségek
Megismeri az általános emberi szükségleteket az egyén, a helyi közösségek és az emberiség szintjén is;
Az egyén és közösség rövid és hosszú távú érdekei közötti ellentmondások feltárja;
Az emberiség létezésének alapvető feltételeit veszélyeztető folyamatok azonosítja;
Társadalmi-gazdasági egyenlőtlenségek okainak megismerése.
Az ember és környezetének kölcsönhatása

Az emberiség életét és gondolkodását leginkább befolyásoló technológiák hatásainak elemzése a személyes kapcsolatok és az életminőség szempontjából, megoldási javaslatok, etikai szabályok megfogalmazása a problémákra;
Károsító és építő, környezetszépítő tevékenységek megkülönböztetése;
Néhány környezeti etikai és bioetikai kérdés megismerése;
Az emberiség jövője
A fogyasztói és pénzügyi tudatosság fő elveinek rendszerezése;
Környezetbarát technológiai megoldások, kreatív újra hasznosítási lehetőségek feltárása;
Saját célok megfogalmazása a fenntartható fejlődés érdekében.

FOGALMAK

erőforrás, globális hatás, újrahasznosítás, környezetbarát technológia, egyéni felelősség, fenntartható fejlődés, egyenlőtlenség

Témakör: Az európai kultúra emberképe, hatása az egyén értékrendjére
Javasolt óraszám: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére, adottságaihoz mérten, életkorának megfelelően:

értelmezi az európai, a nemzeti kultúra közös eredetét, forrását azonosítja a számára fontos közösségi értékeket, indokolja, hogy ezek milyen szerepet játszanak a saját életében;
azonosítja azokat a helyzeteket, amelyek etikai dilemmákat vetnek fel, és véleményt alkot róluk;
értékeli az etikus, a nem etikus cselekvések lehetséges következményeit;
reflektíven értékeli tudásszerzési módjait, különös tekintettel a forrás hitelességére;
képes a helyzetnek megfelelő érzelmek kifejezésére;
egyéni cselekvési lehetőségeket fogalmaz meg az erkölcsi értékek érvényesítésére.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

értelmezi a szeretetnek, az élet tisztelete elvének a kultúrára gyakorolt hatását;
feltárja, hogy az Európa vallási arculatát meghatározó egyházak tevékenysége, szokás- vagy értékrendje milyen módon jelenik meg a társadalomban;
feltárja, hogyan jelenik meg a hétköznapok során a tárgyalt világvallásoknak az emberi életre vonatkozó erkölcsi tanításai;
a megismert vallások erkölcsi tanításait összeveti személyes véleményével;
saját életét meghatározó világnézeti elkötelezettség birtokában a kölcsönös tolerancia elveit gyakorolja.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Világnézet és erkölcs
Különböző világnézeten alapuló gondolkodások összehasonlítása;
Az erkölcs, mint viselkedést szabályozó értékrendszer, az erkölcsi fogalmak egyéni értelmezése;
A személyes erkölcs kialakulását befolyásoló tényezők azonosítása: a család, a média, a kortárs csoportok, a nevelők;
Az egyén és közösség értékítéletének ütköztetése;
A saját értékrendnek megfelelő és ellentmondó viselkedés gyakorlása;
A zsidóság és a kereszténység, világképeinek fő vonásai, fő tanításaik megismerése;
A vallás szerepének jelentőségének azonosítása az emberek életében;
A zsidó és keresztény vallások álláspontjainak értelmezése néhány általános etikai kérdésben;
Az egyházak társadalmi tevékenységének megismerése, együttműködés közös célok érdekében.

A vallások tanításai
A tízparancsolat megismerése;
A felebaráti szeretet, felelősségvállalás gyakorlása a másik ember iránt;
Olyan értékek keresése, melyek azonosak a vallásos és nem vallásos emberek számára.

FOGALMAK

vallás, hit, erkölcs, kereszténység, iszlám, judaizmus, hinduizmus, buddhizmus, felebaráti szeretet, karitász, aranyszabály, az élet tiszteletének elve, tízparancsolat

Az etika 5-8. évfolyamon értékelése szövegesen történik.

V.2.8 Természettudomány

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

TERMÉSZETTUDOMÁNY
Helyi tantárgyi tanterv

5-6. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
5.	2	72	72
6.	2	72	72

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-6. évolyam számára – Természettudomány

5. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Anyagok és tulajdonságaik	10
Mérések, mértékegységek, mérőeszközök	5
Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás	5
Tájékozódás az időben	8
Alapvető térképészeti ismeretek	7
Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek (Az iskola környékének megismerése során, terepi munkában)	3
A növények testfelépítése	8
Az állatok testfelépítése	8
Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség	12
Alapvető légköri jelenségek és folyamatok	6
Összes óraszám:	**72**

6. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Anyagok és tulajdonságaik	2
Mérések, mértékegységek, mérőeszközök	2
Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás	5
Topográfiai alapismeretek	7
Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek (Az iskola környékének megismerése során, terepi munkában)	4
A növények testfelépítése	4
Az állatok testfelépítése	2
Az erdők életközössége és természeti-környezeti problémái	11
A mezők és a szántóföldek életközössége, természeti-környezeti problémái	9
Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái	10
Az energia	6
A Föld külső és belső erői, folyamatai	10
Összes óraszám:	**72**

Természettudomány

A természettudomány tantárgy alapvető szerepet játszik a tudományos és technológiai műveltség kialakításában a természettudományokkal való ismerkedés korai szakaszában. Összekötő szerepet tölt be az alsó tagozatos környezetismeret és a 7. osztálytól diszciplináris keretek között oktatott természettudományos tárgyak (biológia, fizika, földrajz, kémia) között. Ugyanakkor a tantárgynak van egy horizontális vetülete is, hiszen a természettudományi tanulmányok sok esetben építenek a más tantárgyak (főleg a magyar, a matematika és a történelem) keretében megszerzett tudásra, készségekre, kompetenciákra.

A fenti megállapításokból kiindulva a természettudomány tárgy négy olyan alapdiszciplína (biológia, fizika, földrajz és kémia) köré szerveződik, amelyek a természeti törvényszerűségek, rendszerek és folyamatok megismerésével foglalkoznak. Ennek megfelelően a természettudomány tárgy célja e komplex tudásanyag integrálása az egyes természeti rendszerek közötti alapvető összefüggésekre való rávilágítás révén.

A természettudomány tanulási-tanítási folyamatában alapvető szerepe van a tanulók számára releváns problémák, életszerű helyzetek megismerésének, amit a felvetett probléma integrált szemléletű tárgyalásával, a tanulók aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével érhetünk el. Mindezeket nagyon fontos kiegészíteni terepi tevékenységekkel is, ami nem csupán a természetben történő vizsgálódást jelenti, hanem akár városi környezetben (pl. múzeum, állatkert, park stb.) is megvalósulhat. Az élményszerű, a tanulók gondolkodásához, problémáihoz közel álló, gyakorlatorientált, ún. kontextusalapú tananyag-feldolgozás jóval több sikerrel kecsegtet, mint a hagyományos, eddig megszokott tananyagszervezés, amennyiben az előbbi az ismeretek rendszerezésével zárul.

A természettudomány tananyaga tehát mindenkihez szól, nem csak azokhoz, akik a későbbiekben komolyabban szeretnének természettudományokkal foglalkozni. Szervesen kell, hogy kötődjön a hétköznapi élethez, és erősen gyakorlatorientált. Feltárja a természettudományok társadalmunkban és az egyén életében betöltött szerepét. Nem tartalmaz sok ismeretet és fogalmat, viszont annál több gyakorlati jellegű tevékenységet, megfigyelést, tapasztalást épít be. Hagy időt az elmélyült feldolgozásra, az esetleges megértési problémák megbeszélésére, tekintettel van az információfeldolgozás memóriakapacitására, a kognitív terhelésre. Kerüli a sok új információt tartalmazó témákat. Figyel a megfelelő, már részben szakmai nyelvhasználatra és kommunikációra. A tárgy célja inkább a fogalmi megértés, és nem az információk szigorú megtanítása; valódi problémamegoldást kínál. Előnyben részesíti az életszerű természettudományos problémák csoportmunkában (projektmódszerrel, kutatásalapú tanítással) történő feldolgozását. Megfelelően használja a kísérleteket, a terepi foglalkozásokat, megfigyeléseket, melyeknek mindig világos a célja, és a manuális készségek mellett a fogalmi megértést is fejlesztik. Hangsúlyozza a kísérleti problémamegoldás lépéseit, különös tekintettel a várható eredmény becslésére (hipotézisalkotásra). Az ellenőrzés során döntően a megértést, a logikus gondolkodást, és nem a magolás eredményét méri.

A természettudomány tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A természettudomány tanulásának belső motivációs bázisa a természet, az élő és élettelen környezeti jelenségek iránti gyermeki érdeklődés, amelyet a tantárgy tudatos ismeretszerzéssé alakít át. A kezdetben több támogatással, később egyre önállóbban végzett természettudományos megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát. A természettudomány vizsgálati témáit és módszereit a tanuló össze tudja kapcsolni a mindennapi élet kontextusaival, a tudás alkalmazhatósága az önirányító tanulás képességét is erősíti.

A kommunikációs kompetenciák: A természettudomány tantárgy és általában a természettudományok azon képességeket fejlesztik, amelyek révén a tanuló megtanulja világosan, röviden és pontosan kifejezni saját gondolatait, megfigyeléseit és tapasztalatait.
A digitális kompetenciák: A gyermekek számára természetes a digitális technológia jelenléte és aktív részesei a digitális kultúrának, ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne szükséges és fontos a digitális kompetenciáik fejlesztése. A tantárgy által felölelt tudományterületek számos lehetőséget kínálnak a digitális kompetenciák fejlesztésére, hiszen a technológia jól alkalmazható a megismerés, az együttműködés, az információk kritikus értelmezése, az értékelés és alkotás során, illetve a természettudományos gondolkodás tanításakor.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A természettudományok alapvetően gyakorlatorientált, tapasztalatokon alapuló tudományok, ahol a minőségi tulajdonságok mellett a mennyiségi viszonyok vizsgálata is elengedhetetlen. Sok esetben ez csak statisztikus gondolkodással lehetséges. Ugyancsak fontos cél az elemző gondolkodás kialakítása is. Mivel a természettudomány tantárgy alapvetően integráló jellegű, ezért szinte minden témakör fejleszti a tanuló rendszerszintű, komplex gondolkodását. Ez az olyan problémakörök tárgyalásánál a leghangsúlyosabb, amelyeknek több diszciplínát is érintő vetülete van. Ilyen például a víz vagy a levegő témaköre, vagy akár a globális éghajlatváltozás. A kísérletek, terepi megfigyelések számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Mivel a természettudomány alapvetően gyakorlatorientált tantárgy, a tudás elsajátításához alkalmazott módszerek között nagyon gyakran szerepel a társakkal együttműködést igénylő csoportmunka, amely során a tanuló felismeri feladatát, szerepét a csoportban, csoporttagként a társakkal együtt végez különböző tevékenységeket, illetve megfelelő készségek birtokában igény szerint csoportvezetői szerepet vállalhat.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A természeti/környezeti nevelési célok eléréséhez az ismeretszerzés mellett 10–12 éves korosztályban kiemelt fontosságú a természetből érkező érzelmi hatások befogadása, amelyek akár egy életre is meghatározhatják a gyerekek természettudományokhoz történő hozzáállását, attitűdjét. Gyakran ez az érzelmi hatás kreatív alkotásokban kerül kifejezésre, amit felerősíthetünk a természetben történő vizsgálódás, tapasztalás élményével.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A természettudományos diszciplínák közül szinte mindegyikre jellemző, hogy a nagyon komoly elméleti tudás mögött a társadalmi hasznosulást nagyban segítő, gyakorlati alkalmazásuk is van. Ezt az adottságot remekül ki lehet használni a gazdasági élet szereplőivel, gyárakkal, cégekkel történő együttműködés kialakítására, amelynek a természettudomány tantárgy keretein belül még elsősorban gyakorlati ismeretszerző, közvetlen tapasztalást segítő szerepe lehet. A jövőbeni pályaorientáció, életpálya-tervezés és munkavállalás szempontjából az ilyen tapasztalatok kulcsfontosságú szerepet tölthetnek be.

5. évfolyam

Az 5. osztályos korcsoport sajátosságaiból adódóan a gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet, a természet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra azoknak a készségeknek és képességeknek a fejlesztését, amelyek alkalmassá teszik majd őket a felsőbb évfolyamokon a magasabb szintű természettudományok világában történő eligazodásra. A természettudomány tanításának legfontosabb célja tehát azoknak a képességeknek, készségeknek, szokásoknak a fejlesztése, amelyeket alsó tagozaton a környezetismeret tantárgy alapozott meg, és amelyek a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.

Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján már haladó szinten és integrált módon sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés módszereit, és ne diszciplináris természettudományos tárgyakat tanuljanak egymás mellett az összefüggések nélkülözésével. A tanulási folyamat során a későbbi diszciplináris tárgyakat megalapozó ismeretanyag megtanulása mellett az ismeretszerző módszerek elsajátítása, begyakorlása a fő cél.
A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés, kísérletezés módszereit önállóan gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő-, leíró, azonosító és megkülönböztető képessége, mérési technikája, amelyet az alsó tagozattal ellentétben már tanári segítség nélkül is képesek megvalósítani. A megfigyelt jelenségeket ezután leírják valamilyen formában, ami ebben az életkorban nem csak írás lehet, hanem gyakran rajz vagy más manuális, illetve verbális készségeket igénylő forma. Az alapvető mennyiségek mérését a tanulók már alsó tagozaton megbízhatóan elsajátították, 5. osztályban ennek elmélyítése és begyakorlása, a mérendő mennyiségek körének kibővítése történik, hiszen a mérés módszerét a későbbiekben minden természettudományos tárgy alkalmazza. A tanulók egyszerű kísérletek megtervezésével, kivitelezésével és a következtetések levonásával készülnek fel a felsőbb évfolyamokon is jellemző természettudományos kísérletezésekre.
Az időben és térben történő tájékozódás képességének elsajátítása is alapvetően gyakorlati feladatok megoldásával történik. A tanulóknak fejlődik a szemléleti térképolvasási képessége, amit több, terepen töltött tanóra alkalmával tudnak begyakorolni. Az időbeli tájékozódás fejlesztése során a tanulók megismerik az időbeli dimenziókat a földtörténeti időskálától a másodperc tört része alatt lejátszódó kémiai reakciókig.
A kétéves ciklus során a tanulók megismerik a növények és állatok testfelépítését, jellemző tulajdonságait, a természetben és az ember szempontjából betöltött szerepüket. Tágítva a kört, az életközösségek vizsgálata során megértik az élő és élettelen környezet kölcsönhatásait, a szervezet és az életmód összefüggéseit. Részletesen foglalkoznak az élő és élettelen környezeti elemeket érintő környezet- és természetvédelmi problémákkal, valamint a fenntartható fejlődés témakörével is. Külön témakör foglalkozik az emberi szervezet felépítésével és működésének megismerésével, amelyen belül nagy hangsúlyt kap a testi és lelki egészség megőrzésének és az egészséges életmódnak a kérdésköre.
Külön témakör foglalkozik az élettelen környezet elemeivel, ezek állandóságával és változásaival. Hangsúlyosan jelenik meg a rendszerek törvényszerűségeinek vizsgálata, a felépítés és az alkalmazhatóság összefüggései, az anyag és az energia témaköre. A témakör a természettudományos elgondolások mellett számos esetben a folyamatok olyan társadalmi vetületeire is rávilágít, mint például az energiatakarékosság, ezzel is hangsúlyozva az emberi felelősséget az egészség és a természeti-környezeti rendszerek védelmében.

TÉMAKÖR: Anyagok és tulajdonságaik
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat;

felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;
önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására;
önállóan végez egyszerű kísérleteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén felismeri a víz különböző tulajdonságait, különböző szempontok alapján rendszerezi a vizek fajtáit;
megfigyeli a különböző halmazállapot-változásokhoz (olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás) kapcsolódó folyamatokat, példákat gyűjt hozzájuk a természetben, a háztartásban és az iparban;
bizonyítja és hétköznapi példákkal alátámasztja a víz fagyásakor történő térfogat-növekedést;
kísérletek során megfigyeli a különböző halmazállapotú anyagok vízben való oldódásának folyamatát;
felismeri az olvadás és az oldódás közötti különbséget kísérleti tapasztalatok alapján;
elsajátítja a tűzveszélyes anyagokkal való bánásmódot, tűz esetén ismeri a szükséges teendőket;
megfigyeli a talaj élő és élettelen alkotóelemeit, tulajdonságait, összehasonlít különböző típusú talajféleségeket, valamint következtetések révén felismeri a talajnak mint rendszernek a komplexitását;
korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén felismeri a levegő egyes tulajdonságait;
vizsgálat révén azonosítja a tipikus lágy szárú és fás szárú növények részeit;
megkülönbözteti a hely- és helyzetváltoztatást, és példákat keres ezekre megadott szempontok alapján.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A közvetlen környezet anyagai
Az élő és élettelen anyag minőségi tulajdonságai
Természetes és mesterséges anyagok tulajdonságai
Természetes és mesterséges anyagok felhasználhatósága
Természetes és mesterséges anyagok környezetre gyakorolt hatásai
A közvetlen környezet anyagainak csoportosítási lehetőségei
Az anyagok különböző halmazállapotai
Halmazállapot-változások
A halmazállapot-változás összefüggése a hőmérséklettel
A víz fagyásakor történő térfogat-növekedés
Halmazállapot-változások a természetben, a háztartásban és az iparban
Az oldódás
Az olvadás és oldódás közti különbség
Tűzveszélyes anyagok
A talaj tulajdonságai, szerepe az élővilág és az ember életében
A talaj szerkezete, fő alkotóelemei
A talaj szennyeződése, pusztulása és védelme
A víz tulajdonságai, megjelenési formái, szerepe az élővilág és az ember életében
A levegő tulajdonságai, összetétele, szerepe az élővilág és az ember életében
Hely- és helyzetváltoztatás

FOGALMAK

anyag, halmazállapot, halmazállapot-változás, olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, oldódás, éghető, éghetetlen, talaj, humusz, talajnedvesség, légnyomás, hőmérséklet, mozgás, helyváltoztatás, helyzetváltoztatás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Vizsgálatok elvégzése a víz különböző halmazállapotú formáival, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban
Különböző halmazállapotú anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban
Poszter vagy kiselőadás készítése a természetben és/vagy a háztartásban könnyen megfigyelhető halmazállapot-változásokról
Egyszerű kísérletek elvégzése vízzel és különböző oldandó anyagokkal az oldódás és az oldhatatlanság megfigyelésére
Egyszerű kísérletek elvégezése a talaj tulajdonságainak (szín, szerkezet, mésztartalom, szervesanyag-tartalom) meghatározására, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése
Vizsgálódás a talajréteg felszínének lepusztulásával kapcsolatban
A levegő jelenlétének kimutatása egyszerű kísérletekkel
Tipikus lágy szárú és fás szárú növényi részek vizsgálata nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése

TÉMAKÖR: Mérések, mértékegységek, mérőeszközök
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat;
felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;
önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására;
önállóan végez egyszerű kísérleteket.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására;
észleli, méri az időjárási elemeket, a mért adatokat rögzíti, ábrázolja;
Magyarországra vonatkozó adatok alapján kiszámítja a napi középhőmérsékletet, a napi és évi közepes hőingást;
leolvassa és értékeli a Magyarországra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek adatait.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az élő és élettelen anyag mérhető jellemzői
Mérési eljárások, mérőeszközök használata
Az időjárási elemek mérése, a mért adatok rögzítése, ábrázolása
A napi középhőmérséklet számítása
A napi és az évi hőingás számítása
Hazánkra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek leolvasása és értékelése
FOGALMAK
becslés, időjárás, éghajlat, középhőmérséklet, hőmérséklet-változás, éghajlati diagram, éghajlati térkép, hőmérséklet, csapadék
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Az iskola vagy a közeli park területén becslések elvégzése a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására

Természeti rekordok, legek mérhető tulajdonságainak gyűjtése
Az iskola vagy a közeli park területén mérések elvégzése releváns mérőeszközökkel a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására
Valós adatsorok alapján középhőmérséklet és hőingás számítása

TÉMAKÖR: Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat;
felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;
önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására;
önállóan végez egyszerű kísérleteket.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megfigyeli a mágneses kölcsönhatásokat, kísérlettel igazolja a vonzás és a taszítás jelenségét, példákat ismer a mágnesesség gyakorlati életben való felhasználására;
megfigyeli a testek elektromos állapotát és a köztük lévő kölcsönhatásokat, ismeri ennek gyakorlati életben való megjelenését;
megfigyeléseken és kísérleten keresztül megismeri az energiatermelésben szerepet játszó anyagokat és az energiatermelés folyamatát;
kísérletekkel igazolja a növények életfeltételeit;
kísérleti úton megfigyeli az időjárás alapvető folyamatait, magyarázza ezek okait és következményeit.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A mágneses tulajdonságok megfigyelése
Testek elektromos állapotának létrehozása
Elektromos állapotban lévő testek kölcsönhatásai
A villám keletkezése
Energiahordozók fajtái
Energiatakarékosság
A növények életfeltételei
A csapadékképződés folyamata
FOGALMAK
mágnes, energia, energiaforrás, energiahordozó, energiatakarékosság
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Egyszerű kísérletek elvégzése a mágnesesség jelenségének megtapasztalására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban
Poszter és/vagy kiselőadás készítése a mágnesesség hétköznapi hasznosításáról
Az elektromosság egyszerű kísérletekkel történő bizonyítása
Egyszerű eszközök (pl. szélkerék, vízimalom) építése a megújuló energiahordozók megértéséhez
Tanári kísérlet elvégzése a széntüzelés által bekövetkező légszennyezés élőlényekre és épített környezetre gyakorolt hatásáról, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban
Egyszerű kísérletek elvégzése a növények életfeltételeinek kimutatására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban

Egyszerű kísérletek elvégzése az alapvető időjárási folyamatok bemutatására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban

TÉMAKÖR: Tájékozódás az időben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri az idő múlásával bekövetkező változásokat és ezek összefüggéseit az élő és élettelen környezet elemein;
tudja értelmezni az időt különböző dimenziójú skálákon.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tervet készít saját időbeosztására vonatkozóan;
megfigyeli a természet ciklikus változásait;
megérti a Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás közötti összefüggéseket;
modellezi a Nap és a Föld helyzetét a különböző napszakokban és évszakokban.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Idő és időtartam mérése különböző dimenziójú skálákon
Az idő mértékegységei
Napirend, hetirend tervezése
A Föld mozgásai és a napi, évi időszámítás összefüggései
A napszakok váltakozása
Az évszakok váltakozása
FOGALMAK
idő, napszak, évszak, a Föld forgása, a Föld keringése, tengelyferdeség
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Napirend és hetirend készítése
A Föld és a Hold mozgásainak modellezése
A földi időszámítással kapcsolatos egyszerű feladatok megoldása (helyi idő, zónaidő)
Időszalag készítése a földtörténetre, az emberi történelemre, egy ember életére
Poszter készítése az évszakok jellemzőiről hazánkban és Föld más tájain.

TÉMAKÖR: Alapvető térképészeti ismeretek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
meghatározza az irányt a valós térben;
érti a térkép és a valóság közötti viszonyt;
tájékozódik a térképen és a földgömbön.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
mágneses kölcsönhatásként értelmezi az iránytű működését;
felismeri a felszínformák ábrázolását a térképen;
megérti a méretarány és az ábrázolás részletessége közötti összefüggéseket;
fő- és mellékégtájak segítségével meghatározza különböző földrajzi objektumok egymáshoz viszonyított helyzetét;
felismeri és használja a térképi jelrendszert és a térképfajtákat (domborzati térkép, közigazgatási térkép, autós térkép, turistatérkép).
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Térbeli tájékozódás fejlesztése valós környezetben és térképen

Irány meghatározása térképen
A valóság és a térképi ábrázolás összefüggései
A térábrázolás különböző formái
Felszínformák ábrázolása
A térkép jelrendszere
A méretarány és az ábrázolás részletessége közti összefüggés
Térképek ábrázolási és tartalmi különbségei
A térképek fajtái

FOGALMAK

fő- és mellékvilágtáj, térkép, térképi jelrendszer, méretarány, vonalas aránymérték, domborzati térkép, közigazgatási térkép, turistatérkép, autós térkép

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Terepi vagy iskolai környezetben végzett gyakorlatok megoldása iránytűvel
Iránytű készítése
Tájékozódási gyakorlatok iránytű nélkül a természetben
Magyarország nagytájainak bemutatása
Távolságmérési feladatok elvégzése különböző méretarányú térképeken
Különböző objektumok egymáshoz viszonyított helyzetének meghatározása a térképen az égtájak megjelölésével
Kirándulás, túraútvonal tervezése

TÉMAKÖR: Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek (Az iskola környékének megismerése során, terepi munkában)
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
meghatározza az irányt a valós térben;
érti a térkép és a valóság közötti viszonyt;
tájékozódik a térképen és a földgömbön.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a valóságban megismert területről egyszerű, jelrendszerrel ellátott útvonaltervet, térképet készít;
tájékozódik a terepen térképvázlat, iránytű és GPS segítségével;
meghatározott szempontok alapján útvonalat tervez a térképen;
használni tud néhány egyszerű térinformatikai alkalmazást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Térképvázlat készítése ismert területről
Terepi tájékozódás
Útvonalterv készítése
Tájékozódás térinformatikai alkalmazásokkal

FOGALMAK

térképvázlat, alaprajz, iránytű, GPS

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Valós területről (iskola vagy lakóhely környezete) térképvázlat készítése
Terepi tájékozódási feladat, vetélkedő megoldása térkép, iránytű és/vagy GPS segítségével
Útvonalterv készítése különböző távolságokra és közlekedési eszközökre térképi és/vagy térinformatikai alkalmazásokkal

TÉMAKÖR: A növények testfelépítése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;
tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;
tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri és megnevezi a növények életfeltételeit, életjelenségeit;
összehasonlít ismert hazai termesztett vagy vadon élő növényeket adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján;
felismeri és megnevezi a növények részeit, megfigyeli jellemzőiket, megfogalmazza ezek funkcióit;
összehasonlítja ismert hazai termesztett vagy vadon élő növények részeit megadott szempontok alapján;
ismert hazai termesztett vagy vadon élő növényeket különböző szempontok szerint csoportosít;
azonosítja a lágy szárú és a fás szárú növények testfelépítése közötti különbségeket.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A növények életfeltételeinek igazolása
Ismert növények összehasonlítása és csoportosítása megadott szempontok alapján
Növényi részek (gyökér, szár, levél, virágzat, termés) és funkcióik megnevezése
Lágyszárúak és fásszárúak testfelépítése
Növények életciklusainak vizsgálata jellegzetes zöldségeink, gyümölcsféléink példáján
Biológiai védekezés formái a kertekben
FOGALMAK
életfeltétel, életjelenség, lágy szárú, fás szárú, zöldség, gyümölcs, kultúrnövény
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Egynyári növények egyedfejlődésének megfigyelése
Növények életfeltételeinek vizsgálata
Növényi szervek (gyökér, szár, levél, virág, termés) megfigyelése nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rögzítése rajzban vagy írásban
Terepi körülmények között növények meghatározása növényhatározó, esetleg online alkalmazás segítségével
Kiselőadás tartása a híres magyar zöldség- és gyümölcsfajtákról
Kerti kártevő rovarok testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg sztereómikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése
Madárodú, madáretető, madárkalács készítése
Kerti kalendárium, kerti vetésforgó összeállítása

TÉMAKÖR: Az állatok testfelépítése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;
tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;
tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri és megnevezi az állatok életfeltételeit és életjelenségeit;
összehasonlít ismert hazai házi vagy vadon élő állatokat adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján;
felismeri és megnevezi az állatok testrészeit, megfigyeli jellemzőiket, megfogalmazza ezek funkcióit;
az állatokat különböző szempontok szerint csoportosítja;
azonosítja a gerinctelen és a gerinces állatok testfelépítése közötti különbségeket;
mikroszkóp segítségével megfigyel egysejtű élőlényeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az állatok életfeltételeinek igazolása
Ismert hazai házi vagy vadon élő állatok összehasonlítása és csoportosítása megadott szempontok alapján
Állati testrészek és funkcióik megnevezése
Gerinctelenek és gerincesek testfelépítése
Egysejtű élőlények vizsgálata
Házi és ház körüli vagy vadon élő állatok testfelépítése és mozgásuk kapcsolatának vizsgálata
Házi, ház körüli vagy vadon élő gerincesek és gerinctelen állatok életciklusának vizsgálata

FOGALMAK
gerinctelen, gerinces, egysejtű, ragadozó, mindenevő, növényevő, háziállat, vadon élő állat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Állati szervek (pl. csigaház, rovarláb, rovarszárny, madártoll, szőr, köröm stb.) megfigyelése nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban
Terepi körülmények között állatok meghatározása állathatározó, esetleg online alkalmazás segítségével
Állati eredetű anyagok vizsgálata, pl. fehérje, zsírszerű anyagok, szaru, csont
Kiselőadás tartása háziállat választásáról, gondozásáról, neveléséről
Látogatás magyar állatfajtákat bemutató majorban, állatparkban

TÉMAKÖR: Az emberi szervezet felépítése, működése, a testi-lelki egészség
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
érti, hogy a szervezet rendszerként működik;
tisztában van a testi és lelki egészség védelmének fontosságával;
tisztában van az egészséges környezet és az egészségmegőrzés közti összefüggéssel.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri és megnevezi az emberi test fő részeit, szerveit;
látja az összefüggéseket az egyes szervek működése között;
érti a kamaszkori testi és lelki változások folyamatát, élettani hátterét;
tisztában van az egészséges életmód alapelveivel, azokat igyekszik betartani.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az emberi test fő részeinek és szerveinek felismerése
Az egyes életszakaszok legfontosabb jellemzői
A kamaszkori érés, testi és lelki változások
Adatok elemzése különböző korcsoportú emberek egészségi állapotáról
A mozgás és a fizikai, szellemi teljesítőképesség összefüggései
Táplálékpiramis

Elhízás és kóros soványság
Az érzékszervek védelmét biztosító módszerek és eszközök
A környezet és az ember egészsége közötti kapcsolat

FOGALMAK

szerv, érzékszerv, szervrendszer, szervezet, túlsúly, alultápláltság, táplálékpiramis, egészség, betegség, járvány, egészséges életmód, szenvedélybetegség, serdülés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az emberi egészséghez kötődő adatok (testsúly, testmagasság, vércukorszint, koleszterinszint) elemzése
Emberi egészséggel kapcsolatos szövegek elemzése
Mozgásos feladatok, játékok megvalósítása
Kiselőadás készítése a kiskamaszkori bőrápolással kapcsolatban
Tartásjavító gyakorlatsor összeállítása, bemutatása
Fogorvos/dentálhigiénikus közreműködésével szájápolási preventív foglalkozás tartása
Egészséges étkezési napirend összeállítása
A látás és hallás védelméről szóló szövegek feldolgozása
Az elsősegélynyújtás alapvető lépéseinek megismerése gyakorlati foglalkozás/kisfilm segítségével
A dohányzás káros hatásait bemutató modell készítése

TÉMAKÖR: Alapvető légköri jelenségek és folyamatok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összetett rendszerként értelmezi az egyes földi szférák működését;
ismeri a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét;
tisztában van a természeti erők szerepével a felszínalakításban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megnevezi az éghajlat fő elemeit;
jellemzi és összehasonlítja az egyes éghajlati övezeteket (forró, mérsékelt, hideg);
értelmezi az évszakok változását;
értelmezi az időjárás-jelentést;
piktogramok alapján megfogalmazza a várható időjárást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az éghajlat elemei
A forró, a mérsékelt és a hideg éghajlati övezet jellemzése
Időjárás-jelentés
Várható időjárás
Időjárási piktogramok

FOGALMAK

időjárás, éghajlat, éghajlati övezet, időjárás-jelentés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Kiselőadás, poszter készítése az egyes éghajlati övek jellegzetességeiről
Időjárás-jelentés készítése piktogramokkal
Számítási feladatok elvégzése valós időjárási, éghajlati adatokkal
Időjárási mérőállomás készítése az iskola udvarán vagy a tanterem ablakában
Időjárás-megfigyelési projekt: mérési feladatok (hőmérséklet, napsütés, szélerősség jellemzése, csapadékmennyiség, csapadékfajta), összevetés az előrejelzéssel, állatok viselkedésének

megfigyelése időjárás-változást megelőzően, tapasztalatok rögzítése írásban, grafikonok, rajzok segítségével

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén

A tanuló tudjon anyagokat, kölcsönhatásokat, fizikai, kémiai változásokat felismerni, jellemezni. Értelmezze a jelenségeket az energiaváltozás szempontjából.
Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában.
Ismerje a házban és ház körül élő állatait és növényeit. Értse az élő és élettelen környezeti tényezők kölcsönhatását. Ismerje fel a környezet – szervezet - életmód, valamint a szervek felépítése és működése közötti összefüggéseket.
Tudjon tájékozódni a térképeken. Ismerje az időjárás és az éghajlat elemeit, hazánk éghajlatát. A felszínformákat és kialakulásuk okait. Értelmezze helyesen a különböző tartalmú térképek jelrendszerét, használja fel az információszerzés folyamatában.
Anyag- és energiatakarékos életvitelével, tudatos vásárlási szokásaival önmaga is járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez.
Legyen képes egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket, méréseket önállóan, illetve, csoportban biztonságosan elvégezni, a tapasztalatokat rögzíteni, következtetéseket levonni.
Legyen nyitott, érdeklődő a világ megismerése iránt. Az internet és a könyvtár segítségével legyen képes tudása bővítésére. Legyenek saját ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási módszerei.

Minimumkövetelmények:

Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában.
Ismerje a házban és ház körül élő állatait és növényeit. Értse az élő és élettelen környezeti tényezők kölcsönhatását. Ismerje fel a környezet – szervezet - életmód, valamint a szervek felépítése és működése közötti összefüggéseket.
Ismerje az időjárás és az éghajlat elemeit, hazánk éghajlatát. A felszínformákat és kialakulásuk okait.

6. évfolyam

Az 6. osztályos korcsoport sajátosságaiból adódóan a gyerekek többnyire érdeklődéssel fordulnak az élő és élettelen környezet, a természet felé. Erre az érdeklődésre alapozva kell biztosítani számukra azoknak a készségeknek és képességeknek a fejlesztését, amelyek alkalmassá teszik majd őket a felsőbb évfolyamokon a magasabb szintű természettudományok világában történő eligazodásra. A természettudomány tanításának legfontosabb célja tehát azoknak a képességeknek, készségeknek, szokásoknak a fejlesztése, amelyeket alsó tagozaton a környezetismeret tantárgy alapozott meg, és amelyek a felsőbb évfolyamokon a természettudományos tárgyak tanulásához szükségesek.
Az életkorból és a fejlesztési feladatokból következően biztosítani kell, hogy a tanulók cselekvő tapasztalatszerzés útján már haladó szinten és integrált módon sajátítsák el a természettudományos ismeretszerzés módszereit, és ne diszciplináris természettudományos tárgyakat tanuljanak egymás mellett az összefüggések nélkülözésével. A tanulási folyamat során a későbbi diszciplináris tárgyakat megalapozó ismeretanyag megtanulása mellett az ismeretszerző módszerek elsajátítása, begyakorlása a fő cél.
A megfigyelés, leírás, összehasonlítás, csoportosítás, rendezés, mérés, kísérletezés módszereit önállóan gyakorolva fejlődik a tanulók megfigyelő-, leíró, azonosító és megkülönböztető

képessége, mérési technikája, amelyet az alsó tagozattal ellentétben már tanári segítség nélkül is képesek megvalósítani. A megfigyelt jelenségeket ezután leírják valamilyen formában, ami ebben az életkorban nem csak írás lehet, hanem gyakran rajz vagy más manuális, illetve verbális készségeket igénylő forma. Az alapvető mennyiségek mérését a tanulók már alsó tagozaton megbízhatóan elsajátították, 6. osztályban ennek elmélyítése és begyakorlása, a mérendő mennyiségek körének kibővítése történik, hiszen a mérés módszerét a későbbiekben minden természettudományos tárgy alkalmazza. A tanulók egyszerű kísérletek megtervezésével, kivitelezésével és a következtetések levonásával készülnek fel a felsőbb évfolyamokon is jellemző természettudományos kísérletezésekre.
Az időben és térben történő tájékozódás képességének elsajátítása is alapvetően gyakorlati feladatok megoldásával történik. A tanulóknak fejlődik a szemléleti térképolvasási képessége, amit több, terepen töltött tanóra alkalmával tudnak begyakorolni. Az időbeli tájékozódás fejlesztése során a tanulók megismerik az időbeli dimenziókat a földtörténeti időskálától a másodperc tört része alatt lejátszódó kémiai reakciókig.
A kétéves ciklus során a tanulók megismerik a növények és állatok testfelépítését, jellemző tulajdonságait, a természetben és az ember szempontjából betöltött szerepüket. Tágítva a kört, az életközösségek vizsgálata során megértik az élő és élettelen környezet kölcsönhatásait, a szervezet és az életmód összefüggéseit. Részletesen foglalkoznak az élő és élettelen környezeti elemeket érintő környezet- és természetvédelmi problémákkal, valamint a fenntartható fejlődés témakörével is. Külön témakör foglalkozik az emberi szervezet felépítésével és működésének megismerésével, amelyen belül nagy hangsúlyt kap a testi és lelki egészség megőrzésének és az egészséges életmódnak a kérdésköre.
Külön témakör foglalkozik az élettelen környezet elemeivel, ezek állandóságával és változásaival. Hangsúlyosan jelenik meg a rendszerek törvényszerűségeinek vizsgálata, a felépítés és az alkalmazhatóság összefüggései, az anyag és az energia témaköre. A témakör a természettudományos elgondolások mellett számos esetben a folyamatok olyan társadalmi vetületeire is rávilágít, mint például az energiatakarékosság, ezzel is hangsúlyozva az emberi felelősséget az egészség és a természeti-környezeti rendszerek védelmében.

TÉMAKÖR: Anyagok és tulajdonságaik
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat;
felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;
önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására;
önállóan végez egyszerű kísérleteket.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén felismeri a víz különböző tulajdonságait, különböző szempontok alapján rendszerezi a vizek fajtáit;
megfigyeli a különböző halmazállapot-változásokhoz (olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás) kapcsolódó folyamatokat, példákat gyűjt hozzájuk a természetben, a háztartásban és az iparban;

bizonyítja és hétköznapi példákkal alátámasztja a víz fagyásakor történő térfogat-növekedést;
kísérletek során megfigyeli a különböző halmazállapotú anyagok vízben való oldódásának folyamatát;
felismeri az olvadás és az oldódás közötti különbséget kísérleti tapasztalatok alapján;
elsajátítja a tűzveszélyes anyagokkal való bánásmódot, tűz esetén ismeri a szükséges teendőket;
megfigyeli a talaj élő és élettelen alkotóelemeit, tulajdonságait, összehasonlít különböző típusú talajféleségeket, valamint következtetések révén felismeri a talajnak mint rendszernek a komplexitását;
korábbi tapasztalatai és megfigyelései révén felismeri a levegő egyes tulajdonságait;
vizsgálat révén azonosítja a tipikus lágy szárú és fás szárú növények részeit;
megkülönbözteti a hely- és helyzetváltoztatást, és példákat keres ezekre megadott szempontok alapján.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A közvetlen környezet anyagai
Az élő és élettelen anyag minőségi tulajdonságai
Természetes és mesterséges anyagok tulajdonságai
Természetes és mesterséges anyagok felhasználhatósága
Természetes és mesterséges anyagok környezetre gyakorolt hatásai
A közvetlen környezet anyagainak csoportosítási lehetőségei
Az anyagok különböző halmazállapotai
Halmazállapot-változások
A halmazállapot-változás összefüggése a hőmérséklettel
A víz fagyásakor történő térfogat-növekedés
Halmazállapot-változások a természetben, a háztartásban és az iparban
Az oldódás
Az olvadás és oldódás közti különbség
Tűzveszélyes anyagok
A talaj tulajdonságai, szerepe az élővilág és az ember életében
A talaj szerkezete, fő alkotóelemei
A talaj szennyeződése, pusztulása és védelme
A víz tulajdonságai, megjelenési formái, szerepe az élővilág és az ember életében
A levegő tulajdonságai, összetétele, szerepe az élővilág és az ember életében
Hely- és helyzetváltoztatás

FOGALMAK

anyag, halmazállapot, halmazállapot-változás, olvadás, fagyás, párolgás, forrás, lecsapódás, oldódás, éghető, éghetetlen, talaj, humusz, talajnedvesség, légnyomás, hőmérséklet, mozgás, helyváltoztatás, helyzetváltoztatás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Vizsgálatok elvégzése a víz különböző halmazállapotú formáival, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban
Különböző halmazállapotú anyagok tulajdonságainak vizsgálata, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban
Poszter vagy kiselőadás készítése a természetben és/vagy a háztartásban könnyen megfigyelhető halmazállapot-változásokról
Egyszerű kísérletek elvégzése vízzel és különböző oldandó anyagokkal az oldódás és az oldhatatlanság megfigyelésére
Egyszerű kísérletek elvégezése a talaj tulajdonságainak (szín, szerkezet, mésztartalom, szervesanyag-tartalom) meghatározására, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése
Vizsgálódás a talajréteg felszínének lepusztulásával kapcsolatban

A levegő jelenlétének kimutatása egyszerű kísérletekkel
Tipikus lágy szárú és fás szárú növényi részek vizsgálata nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése

TÉMAKÖR: Mérések, mértékegységek, mérőeszközök
JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat;
felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;
önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására;
önállóan végez egyszerű kísérleteket.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására;
észleli, méri az időjárási elemeket, a mért adatokat rögzíti, ábrázolja;
Magyarországra vonatkozó adatok alapján kiszámítja a napi középhőmérsékletet, a napi és évi közepes hőingást;
leolvassa és értékeli a Magyarországra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek adatait.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az élő és élettelen anyag mérhető jellemzői
Mérési eljárások, mérőeszközök használata
Az időjárási elemek mérése, a mért adatok rögzítése, ábrázolása
A napi középhőmérséklet számítása
A napi és az évi hőingás számítása
Hazánkra vonatkozó éghajlati diagramok és éghajlati térképek leolvasása és értékelése
FOGALMAK
becslés, időjárás, éghajlat, középhőmérséklet, hőmérséklet-változás, éghajlati diagram, éghajlati térkép, hőmérséklet, csapadék
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Az iskola vagy a közeli park területén becslések elvégzése a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására
Természeti rekordok, legek mérhető tulajdonságainak gyűjtése
Az iskola vagy a közeli park területén mérések elvégzése releváns mérőeszközökkel a hőmérséklet, a hosszúság, a tömeg, az űrtartalom és az idő meghatározására
Valós adatsorok alapján középhőmérséklet és hőingás számítása

TÉMAKÖR: Megfigyelés, kísérletezés, tapasztalás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri és megfigyeli a környezetben előforduló élő és élettelen anyagokat, megadott vagy önállóan kitalált szempontok alapján csoportosítja azokat;

felismer és megfigyel különböző természetes és mesterséges anyagokat, ismeri azok tulajdonságait, felhasználhatóságukat, ismeri a természetes és mesterséges környezetre gyakorolt hatásukat;
önállóan végez becsléseket, méréseket és használ mérőeszközöket különféle fizikai paraméterek meghatározására;
önállóan végez egyszerű kísérleteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli a mágneses kölcsönhatásokat, kísérlettel igazolja a vonzás és a taszítás jelenségét, példákat ismer a mágnesesség gyakorlati életben való felhasználására;
megfigyeli a testek elektromos állapotát és a köztük lévő kölcsönhatásokat, ismeri ennek gyakorlati életben való megjelenését;
megfigyeléseken és kísérleten keresztül megismeri az energiatermelésben szerepet játszó anyagokat és az energiatermelés folyamatát;
kísérletekkel igazolja a növények életfeltételeit;
kísérleti úton megfigyeli az időjárás alapvető folyamatait, magyarázza ezek okait és következményeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A mágneses tulajdonságok megfigyelése
Testek elektromos állapotának létrehozása
Elektromos állapotban lévő testek kölcsönhatásai
A villám keletkezése
Energiahordozók fajtái
Energiatakarékosság
A növények életfeltételei
A csapadékképződés folyamata

FOGALMAK

mágnes, energia, energiaforrás, energiahordozó, energiatakarékosság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egyszerű kísérletek elvégzése a mágnesesség jelenségének megtapasztalására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban
Poszter és/vagy kiselőadás készítése a mágnesesség hétköznapi hasznosításáról
Az elektromosság egyszerű kísérletekkel történő bizonyítása
Egyszerű eszközök (pl. szélkerék, vízimalom) építése a megújuló energiahordozók megértéséhez
Tanári kísérlet elvégzése a széntüzelés által bekövetkező légszennyezés élőlényekre és épített környezetre gyakorolt hatásáról, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban
Egyszerű kísérletek elvégzése a növények életfeltételeinek kimutatására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban
Egyszerű kísérletek elvégzése az alapvető időjárási folyamatok bemutatására, a tapasztalatok rögzítése rajzban és/vagy írásban

TÉMAKÖR: Topográfiai alapismeretek
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

meghatározza az irányt a valós térben;
érti a térkép és a valóság közötti viszonyt;
tájékozódik a térképen és a földgömbön.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri a földrészeket és az óceánokat a különböző méretarányú és ábrázolásmódú térképeken;
felismeri a nevezetes szélességi köröket a térképen;
megfogalmazza Európa és Magyarország tényleges és viszonylagos földrajzi fekvését;
ismeri a főfolyó, a mellékfolyó és a torkolat térképi ábrázolását;
felismeri és megnevezi a legjelentősebb hazai álló- és folyóvizeket;
bejelöli a térképen Budapestet és a saját lakóhelyéhez közeli fontosabb nagyvárosokat és a szomszédos országokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Tájékozódás hazánk domborzati és közigazgatási térképén
Tájékozódás a földgömbön
Földrészek, óceánok
Nevezetes szélességi körök
Tényleges és viszonylagos földrajzi helyzet
Főfolyó, mellékfolyó, torkolat
Legfontosabb hazai álló- és folyóvizek
Budapest, a tanuló lakóhelye és a szomszédos országok bejelölése a térképen

FOGALMAK

földgömb, Egyenlítő, Ráktérítő, Baktérítő, északi sarkkör, déli sarkkör, Északi-sark, Déli-sark, tényleges földrajzi helyzet, viszonylagos földrajzi helyzet, főfolyó, mellékfolyó, torkolat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Kontinensek ábrázolása: gömbfelületen, síkban, kontinens puzzle készítése
Földrajzi legek gyűjtése: kontinensek, magasságok, mélységek, folyók, tavak…
Települések és egyéb térképi objektumok helymeghatározása a fokhálózat segítségével
Kiselőadás, poszter készítése a nagy földrajzi felfedezésekről

TÉMAKÖR: Gyakorlati jellegű térképészeti ismeretek (Az iskola környékének megismerése során, terepi munkában)
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
meghatározza az irányt a valós térben;
érti a térkép és a valóság közötti viszonyt;
tájékozódik a térképen és a földgömbön.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a valóságban megismert területről egyszerű, jelrendszerrel ellátott útvonaltervet, térképet készít;
tájékozódik a terepen térképvázlat, iránytű és GPS segítségével;
meghatározott szempontok alapján útvonalat tervez a térképen;
használni tud néhány egyszerű térinformatikai alkalmazást.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Térképvázlat készítése ismert területről
Terepi tájékozódás
Útvonalterv készítése
Tájékozódás térinformatikai alkalmazásokkal

FOGALMAK

térképvázlat, alaprajz, iránytű, GPS

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Valós területről (iskola vagy lakóhely környezete) térképvázlat készítése

Terepi tájékozódási feladat, vetélkedő megoldása térkép, iránytű és/vagy GPS segítségével
Útvonalterv készítése különböző távolságokra és közlekedési eszközökre térképi és/vagy térinformatikai alkalmazásokkal

TÉMAKÖR: A növények testfelépítése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;
tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;
tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri és megnevezi a növények életfeltételeit, életjelenségeit;
összehasonlít ismert hazai termesztett vagy vadon élő növényeket adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján;
felismeri és megnevezi a növények részeit, megfigyeli jellemzőiket, megfogalmazza ezek funkcióit;
összehasonlítja ismert hazai termesztett vagy vadon élő növények részeit megadott szempontok alapján;
ismert hazai termesztett vagy vadon élő növényeket különböző szempontok szerint csoportosít;
azonosítja a lágy szárú és a fás szárú növények testfelépítése közötti különbségeket.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A növények életfeltételeinek igazolása
Ismert növények összehasonlítása és csoportosítása megadott szempontok alapján
Növényi részek (gyökér, szár, levél, virágzat, termés) és funkcióik megnevezése
Lágyszárúak és fásszárúak testfelépítése
Növények életciklusainak vizsgálata jellegzetes zöldségeink, gyümölcsféléink példáján
Biológiai védekezés formái a kertekben
FOGALMAK
életfeltétel, életjelenség, lágy szárú, fás szárú, zöldség, gyümölcs, kultúrnövény
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Egynyári növények egyedfejlődésének megfigyelése
Növények életfeltételeinek vizsgálata
Növényi szervek (gyökér, szár, levél, virág, termés) megfigyelése nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rögzítése rajzban vagy írásban
Terepi körülmények között növények meghatározása növényhatározó, esetleg online alkalmazás segítségével
Kiselőadás tartása a híres magyar zöldség- és gyümölcsfajtákról
Kerti kártevő rovarok testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg sztereómikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése
Madárodú, madáretető, madárkalács készítése
Kerti kalendárium, kerti vetésforgó összeállítása

TÉMAKÖR: Az állatok testfelépítése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;
tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;
tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

felismeri és megnevezi az állatok életfeltételeit és életjelenségeit;
összehasonlít ismert hazai házi vagy vadon élő állatokat adott szempontok (testfelépítés, életfeltételek, szaporodás) alapján;
felismeri és megnevezi az állatok testrészeit, megfigyeli jellemzőiket, megfogalmazza ezek funkcióit;
az állatokat különböző szempontok szerint csoportosítja;
azonosítja a gerinctelen és a gerinces állatok testfelépítése közötti különbségeket;
mikroszkóp segítségével megfigyel egysejtű élőlényeket.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az állatok életfeltételeinek igazolása
Ismert hazai házi vagy vadon élő állatok összehasonlítása és csoportosítása megadott szempontok alapján
Állati testrészek és funkcióik megnevezése
Gerinctelenek és gerincesek testfelépítése
Egysejtű élőlények vizsgálata
Házi és ház körüli vagy vadon élő állatok testfelépítése és mozgásuk kapcsolatának vizsgálata
Házi, ház körüli vagy vadon élő gerincesek és gerinctelen állatok életciklusának vizsgálata

FOGALMAK

gerinctelen, gerinces, egysejtű, ragadozó, mindenevő, növényevő, háziállat, vadon élő állat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Állati szervek (pl. csigaház, rovarláb, rovarszárny, madártoll, szőr, köröm stb.) megfigyelése nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rögzítése rajzban és írásban
Terepi körülmények között állatok meghatározása állathatározó, esetleg online alkalmazás segítségével
Állati eredetű anyagok vizsgálata, pl. fehérje, zsírszerű anyagok, szaru, csont
Kiselőadás tartása háziállat választásáról, gondozásáról, neveléséről
Látogatás magyar állatfajtákat bemutató majorban, állatparkban

TÉMAKÖR: Az erdők életközössége és természeti-környezeti problémái
JAVASOLT ÓRASZÁM: 11 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;
tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;
tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli hazánk erdei élőlénytársulásainak főbb jellemzőit;
életközösségként értelmezi az erdőt;
felismeri és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit az erdők életközössége esetén;
példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le az erdei élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan;
táplálékláncokat és azokból táplálékhálózatot állít össze a megismert erdei növény- és állatfajokból;

példákon keresztül bemutatja az erdőgazdálkodási tevékenységek életközösségre gyakorolt hatásait;
tisztában van az erdő természetvédelmi értékével, fontosnak tartja annak védelmét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az élő és élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása az erdők kialakulásában
A növényzet környezeti igénye és előfordulása közti összefüggés
Tölgy-, bükk- és fenyőerdők összehasonlítása
Az erdő növényeinek különböző szempontú csoportosítása
Erdei táplálkozási láncok és hálózatok
A környezetszennyezés és élőhelypusztulás következményei
Erdei életközösség megfigyelése terepen

FOGALMAK

erdő, zárvatermő, nyitvatermő, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhálózat, élőhelypusztulás, erdőgazdálkodás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egy lakóhelyhez közeli, erdei társulásokat (is) tartalmazó védett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület) felkeresése, ott feladatlapok megoldása
Erdei társulásokhoz, azok környezeti problémáihoz kötődő kiselőadások, poszterek készítése
Hazai erdőink jellegzetes fafajainak vizsgálata: habitus, kéreg, levél, virág, termés
Növényfelismerési gyakorlat erdeink lágyszárú növényeiből, cserjéiből
Bemutató készítése erdeink termőtestes gombáiról
Erdeinkben élő ízeltlábú fajok testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg mikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése
Bemutató készítése erdeink madarairól: megjelenésük, hangjuk, életmódjuk
Kisfilmek megtekintése erdeink emlősállatairól

TÉMAKÖR: A mezők és a szántóföldek életközössége, természeti-környezeti problémái
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;
tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;
tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli hazánk fátlan élőlénytársulásainak főbb jellemzőit;
megadott szempontok alapján összehasonlítja a rétek és a szántóföldek életközösségeit;
életközösségként értelmezi a mezőt;
felismeri és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit a rétek életközössége esetén;
példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le a mezei élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan;
táplálékláncokat és azokból táplálékhálózatot állít össze a megismert mezei növény- és állatfajokból;
példákon keresztül mutatja be a mezőgazdasági tevékenységek életközösségre gyakorolt hatásait;
tisztában van a fátlan társulások természetvédelmi értékével, fontosnak tartja azok védelmét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az élő és élettelen környezeti tényezők szerepének bemutatása a mezők kialakulásában

A növényzet környezeti igénye és előfordulása közti összefüggés bemutatása a rétek esetén
A mező növényeinek különböző szempontú csoportosítása
Mezei táplálkozási láncok és hálózatok
A természeti és a kultúrtáj
A mezőgazdasági tevékenység életközösségre gyakorolt hatása
Mezei és szántóföldi életközösség megfigyelése terepen

FOGALMAK

síkság, alföld, rét, legelő, mezőgazdaság, kultúrtáj, növénytermesztés, állattenyésztés, szántóföld, fűfélék, rágcsáló, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhálózat

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egy lakóhelyhez közeli, fátlan társulásokat (is) tartalmazó védett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület) felkeresése, ott feladatlapok megoldása
Fátlan társulásokhoz, azok környezeti problémáihoz kötődő kiselőadások, poszterek készítése
Növényfelismerési gyakorlat mezők lágyszárú növényeiből, cserjéiből
A mező legismertebb gyógynövényeinek és felhasználási lehetőségeinek megismerése
Fűfélék testfelépítésének vizsgálata, tapasztalatok összegzése több természettudományos terület ismeretanyagának felhasználásával
Gabonamagvak anyagainak kimutatása, tapasztalatok összegzése több természettudományos terület ismeretanyagának felhasználásával
A mezőn élő ízeltlábú fajok testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg sztereómikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése
Bemutató készítése, kisfilmek megtekintése a mező madarairól, emlősállatairól

TÉMAKÖR: Vízi és vízparti életközösségek és természeti-környezeti problémái
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

komplex rendszerként értelmezi az élő szervezeteket és az ezekből felépülő élőlénytársulásokat;
tisztában van az életfeltételek és a testfelépítés közti kapcsolattal;
tisztában van azzal, hogy az élő rendszerekbe történő beavatkozás káros hatásokkal járhat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

megfigyeli hazánk vízi és vízparti élőlénytársulásainak főbb jellemzőit;
életközösségként értelmezi a vizes élőhelyeket;
összehasonlítja a vízi és szárazföldi élőhelyek környezeti tényezőit;
felismeri és magyarázza az élőhely-életmód-testfelépítés összefüggéseit a vízi és vízparti életközösségek esetén;
példákkal bizonyítja, rendszerezi és következtetéseket von le a vízi élőlények környezethez történő alkalmazkodására vonatkozóan;
táplálékláncokat és ezekből táplálékhálózatot állít össze a megismert vízi és vízparti növény- és állatfajokból;
példákon keresztül bemutatja a vízhasznosítás és a vízszennyezés életközösségre gyakorolt hatásait;
tisztában van a vízi társulások természetvédelmi értékével, fontosnak tartja azok védelmét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A vízi és a szárazföldi élőhely környezeti tényezői
A vízi növények környezeti igényei és térbeli elhelyezkedésük közti összefüggés
A vízi növények és állatok szerveinek alkalmazkodása a vízi és vízparti környezethez

Vízi táplálékláncok és -hálózatok
A vízparti növények környezetvédelmi és gazdasági jelentősége
A vízszennyezés hatása a vízi életközösségekre
Egy vizes élőhely életközösségének megfigyelése terepen

FOGALMAK

hínárnövényzet, ligeterdő, légzőgyökérzet, kopoltyú, úszóláb, gázlóláb, lemezes csőr, költöző madár, élőhely, alkalmazkodás, életközösség, tápláléklánc, táplálékhálózat, vízgazdálkodás, vízszennyezés, folyószabályozás, ártér, mocsárlecsapolás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egy lakóhelyhez közeli, vízi társulásokat (is) tartalmazó védett terület (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület) felkeresése, ott feladatlapok megoldása
Vízi társulásokhoz, azok környezeti problémáihoz kötődő kiselőadások, poszterek készítése
Egy szennyvíztisztító telep felkeresése
Papucsállatka-tenyészet készítése, planktonikus élőlények testfelépítésének vizsgálata nagyítóval, esetleg sztereómikroszkóppal, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése
Moszatok, lágy szárú vízi és vízparti növények testfelépítésének vizsgálata, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése
Vízparti fák összehasonlító vizsgálata: sűrűségük, keménységük, virágzatuk, levelük, kérgük, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése
Vízi és vízparti állatok testalakjának megfigyelése, kültakarójuk vizsgálata, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése
Vízi puhatestűek és halak légzésvizsgálata, valamint az úszóhólyag működésének modellezése, a tapasztalatok rajzban és/vagy írásban történő rögzítése
Vízi és vízparti gerinces állatokról szóló kisfilmek megtekintése

TÉMAKÖR: Az energia
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

összetett rendszerként értelmezi az egyes földi szférák működését;
ismeri a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét;
tisztában van a természeti erők szerepével a felszínalakításban.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

csoportosítja az energiahordozókat különböző szempontok alapján;
példákat hoz a megújuló és a nem megújuló energiaforrások felhasználására;
megismeri az energiatermelés hatását a természetes és a mesterséges környezetre.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Energiahordozók csoportosítása
Megújuló és nem megújuló energiaforrások összehasonlítása
A bányászat környezeti hatásai
Légszennyező anyagok és hatásaik

FOGALMAK

megújuló energiaforrás, nem megújuló energiaforrás, bánya, bányászat, szénféleségek, kőolaj, földgáz, napenergia, vízenergia, szélenergia, szmog, savas eső, üvegházhatás, globális éghajlatváltozás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az energiatermelés környezeti hatásaihoz kötődő szövegrészek elemzése
Esettanulmányok gyűjtése a fosszilis és a megújuló energiaforrások környezeti hatásaira

Egy egykori bányaterület felkeresése (pl. Gánti Geológiai Tanösvény)
Megújuló energiákat bemutató szélkerékmodellek készítése

TÉMAKÖR: A Föld külső és belső erői, folyamatai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
összetett rendszerként értelmezi az egyes földi szférák működését;
ismeri a természeti erőforrások energiatermelésben betöltött szerepét;
tisztában van a természeti erők szerepével a felszínalakításban.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megállapítja, összehasonlítja és csoportosítja néhány jellegzetes hazai kőzet egyszerűen vizsgálható tulajdonságait;
példákat hoz a kőzetek tulajdonságai és a felhasználásuk közötti összefüggésekre;
tisztában van azzal, hogy a talajpusztulás világméretű probléma;
ismer olyan módszereket, melyek a talajpusztulás ellen hatnak (tápanyag-visszapótlás, komposztkészítés, ökológiai kertművelés);
felismeri és összehasonlítja a gyűrődés, a vetődés, a földrengés és a vulkáni tevékenység hatásait;
magyarázza a felszín lejtése, a folyó vízhozama, munkavégző képessége és a felszínformálás közti összefüggéseket;
magyarázza az éghajlat és a folyók vízjárása közötti összefüggéseket.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A gyűrődés és a vetődés folyamata
A gyűrt és a röghegységek alapvető formakincse
Néhány jellegzetes hazai kőzet
Talajképződés folyamata
Talajpusztulás problémája
Talajpusztulás ellen ható módszerek (tápanyag-visszapótlás, komposztkészítés, ökológiai kertművelés)
Belső és külső erők hatásai
A vízhozam, a munkavégző-képesség és a felszínformálás összefüggései
Az éghajlat és a vízjárás közti összefüggés
FOGALMAK
gyűrődés, vetődés, földrengés, vulkáni tevékenység, kőzet, talaj, talajpusztulás, tápanyag, komposztálás, ökológiai kertművelés, lepusztulás, vízjárás, vízhozam, munkavégző-képesség
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Jellegzetes gyűrt és vetődéses formák terepi megfigyelése a lakóhelyhez közeli hegységben
Néhány jellegzetes hazai kőzet vizsgálata (nagyítóval, HCl-cseppentéssel, karcpróbával stb.)
Talajvizsgálatok (szín meghatározása, gyúrópróba, mésztartalom, szervesanyag-tartalom)
A talajpusztulással mint globális problémával kapcsolatos kiselőadás és/vagy poszter készítése
A gyűrődés folyamatának modellezése textíliák, gyurma… felhasználásával
„Minicseppkövek” készítése szódabikarbóna- vagy mosószódaoldat segítségével
„Minivulkán” készítése
A magma áramlásának megfigyelése megfestett hideg és meleg vizet tartalmazó edények segítségével
A külső erők felszínformáló folyamatainak modellezése kísérletekkel (jég, víz, szél)
Túrázó „minilexikon” összeállítása
„Zsebkomposzt” készítése

Ökológiai kertművelés gyakorlása iskolakertben
Vízhozammal kapcsolatos vizsgálatok elvégzése egy, az iskolához közeli természetes vízfolyáson vagy iskolai homokasztalon

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén

A tanuló tudjon anyagokat, kölcsönhatásokat, fizikai, kémiai változásokat felismerni, jellemezni. Értelmezze a jelenségeket az energiaváltozás szempontjából
Ismerje az emberi szervezet felépítését, működését, serdülőkori változásait és okait. Tudatosuljanak az egészséget veszélyeztető hatások, alapozódjon meg az egészséges életvitel szokásrendszere.
Formálódjon reális énképe, értse a családi és a társas kapcsolatok jelentőségét, élete irányításában kapjon döntő szerepet az erkölcsi értékrendnek való megfelelés. Legyen embertársaival empatikus és segítőkész.
Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában.
Alakuljon ki átfogó kép hazai tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotukról. Legyen képe a közöttük levő kölcsönhatásokról.
Ismerje hazánk legjellemzőbb életközösségeit, termesztett növényeit. Értse az élő és élettelen környezeti tényezők kölcsönhatását. Ismerje fel a környezet-szervezet-életmód, valamint a szervek felépítése és működése közötti összefüggéseket.
Tudjon tájékozódni a térképeken. Értelmezze helyesen a különböző tartalmú térképek jelrendszerét, használja fel az információszerzés folyamatában.
Erősödjön a természet és a haza iránti szeretete. Törekedjen a természeti és társadalmi értékek védelmére.
Ismerje fel szűkebb és tágabb környezetében az emberi tevékenység környezeti hatásait. Anyag- és energiatakarékos életvitelével, tudatos vásárlási szokásaival önmaga is járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez.
Legyen képes egyszerű kísérleteket, megfigyeléseket, méréseket önállóan, illetve. csoportban biztonságosan elvégezni, a tapasztalatokat rögzíteni, következtetéseket levonni.
Legyen nyitott, érdeklődő a világ megismerése iránt. Az internet és a könyvtár segítségével legyen képes tudása bővítésére. Legyenek saját ismeretszerzési, ismeretfeldolgozási módszerei.

Minimumkövetelmények:

Ismerje az emberi szervezet felépítését, működését, serdülőkori változásait és okait. Tudatosuljanak az egészséget veszélyeztető hatások, alapozódjon meg az egészséges életvitel szokásrendszere. Legyen embertársaival empatikus és segítőkész. Ismerje a Föld helyét a Világegyetemben, Magyarország helyét Európában. Ismerje hazánk legjellemzőbb életközösségeit, termesztett növényeit. Értse az élő és élettelen környezeti tényezők kölcsönhatását. Ismerje fel a környezet-szervezet-életmód, valamint a szervek felépítése és működése közötti összefüggéseket.

V.2.9 Biológia

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

BIOLÓGIA
Helyi tantárgyi tanterv

7-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
7.	2	72	72
8.	1	36	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Biológia 7-8. évfolyam

7. évfolyam		
Nat témakörök	**Témakör neve**	**Témakör összidő kerete**
1. A biológia tudományának céljai és vizsgálati módszerei	A biológia tudománya	3
2. Az élet kialakulása és szerveződése	Az élet kialakulása és szerveződése	6
3. Az élet formái, működése és fejlődése	Az élővilág fejlődése	3
	Az élővilág országai	17
6. A fenntarthatóság fogalma, biológiai összefüggései	Bolygónk élővilága	13
4. Életközösségek vizsgálata	Életközösségek vizsgálata	12
6. A fenntarthatóság fogalma, biológiai összefüggései	A természeti értékek védelme	8
5. Az élővilág és az ember kapcsolata 6. A fenntarthatóság fogalma, biológiai összefüggései	Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság	10
	Összes óraszám:	**72**

8. évfolyam		
Nat témakörök	**Témakör neve**	**Témakör összidő kerete**
1. Az emberi szervezet felépítése, működése	Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképesség	3
	Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom	12
	Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás	10
	Szaporodás, öröklődés, életmód	6
2. Életmód és egészség	Egészségmegőrzés, elsősegély	5
	Összes óraszám:	**36**

Biológia

A biológia helye a természettudományos nevelésben

A biológia tanulása-tanítása továbbviszi a korábbi években elkezdett fogalmi fejlődés folyamatát, elmélyíti és rendszerezi a kulcsfogalmak köré szervezett elméleti tudást. Eszközöket ad a tanulók kezébe, amelyekkel a körülöttük lévő élővilágot tanulmányozhatják, meggyőzi őket az így szerzett tudás megbízhatóságáról. A tanulók önmagukat mint biológiai lényt is vizsgálják, a sejtektől a szervrendszereken át a szervezet egészéig felépítve az emberi testről és szellemi, lélektani működéséről alkotott képüket. A tanulók képet kapnak a biológia kulcsfogalmairól, alapvető elméleteiről, de lehetőségük van az érdeklődésüknek megfelelő, elmélyültebb vizsgálódásra is, ami utat nyit az élettudományok és a hozzájuk kapcsolódó életpályák felé. Ezt szolgálhatja egy-egy részterület pl. projektalapú vizsgálata az iskolai laboratórium eszközeivel, a tanulók lakóhelyi és természeti környezetének felfedezésével.

Fogalmi fejlődés, elmélet-gyakorlat viszonya

A kulcsfogalmak és elméletek fejlesztése a tapasztalati alapoktól a tudományos igényű értelmezésekig fokozatosan és differenciáltan történhet. Egy-egy bonyolultnak tűnő fogalom bevezethető az említés, ismerkedés szintjén, de a következő tanulási kör lehetőséget ad a tanulóknak az újabb elemek beépítésére vagy akár a fogalmi váltásra is. A műveltségi jellegű tudás esetében a tanulók a saját szavaikkal is hűen visszaadhatják a fogalmak jelentését, de a szakértői jellegű, továbbtanulást előkészítő tudás megkívánja a definíciók és tudományos elnevezések használatát. Az aktív tanulási módszerek alkalmazása több időt igényel, de a tanulók így azokat a vizsgálati és gondolkodási műveleteket is gyakorolhatják, amelyeknek az iskolán kívül a mindennapi életben is hasznát vehetik.

A tanulás-tanítás fejlesztési céljai és módszerei

A tanult ismereteket a tanulók olyan gondolkodási sémákba illeszthetik, mint pl. a törzsfejlődés, az egyedfejlődés, a felépítés és működés, az alkalmazkodás vagy az egyensúly. A gondolkodás fejlesztése magában foglalja a biológiai szerveződési szintek elemzését, a részekre bontás és egységben látás képességét, a változások és folyamatok azonosítását, a rendszer és környezete közötti kapcsolatok feltárását. A biológia jó lehetőséget ad a problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére is, amiben egyszerre lehet jelen az elemzés, az alkalmazás és az alkotás készsége. A kutatási készségeket a tudományosan vizsgálható problémák felismerése, a kutatási kérdés megfogalmazása, a hipotézisalkotás, a kísérlettervezés és -kivitelezés, az eredmények rögzítése és értelmezése fejlesztheti. Ezek a készségek a mindennapi életben is alkalmazhatóak, így a természettudományos műveltség részét is képezik. Az értékek és attitűdök formálásának fontos eszköze a kritikai gondolkodás, a több szempontú megközelítések alkalmazása. A természeti környezet védelme számos ponton kerül ellentétbe a rövid távon nyereséges, de önpusztító gazdálkodás haszonélvezőinek igényeivel. Természet és gazdálkodás összhangja vezethet a fenntartható életminőséghez. Az egészségnevelés sem hatékony csupán az elméleti megfontolásokra építve, szükség van az egészség értékként való kezelésére és az ennek megfelelő életvezetés kialakítására.

A hatékony tanulás interakciókra épül, ezért a kommunikáció és együttműködés fejlesztését is be kell illeszteni a tanulás-tanítás folyamatába. Ezt a rendszeres tanuló-tanuló, tanuló-tanár interakciók biztosíthatják. A meglévő tudás felszínre hozása és megosztása a tanórákon kívül a virtuális közösségekben, osztálytermi alkalmazásokban is történhet. A csoportos tanulási helyzetek fejleszthetik az együttműködési készségeket, erősíthetik a felelősség vállalásának képességét. A digitális készségek fejlesztését a biológiai vizsgálatokban alkalmazható mérő és adatbázis jellegű alkalmazások segíthetik, de a mobiltelefonnal történő fotózás vagy videózás is hasznos lehet. Ebben a tanulási környezetben a tanár szerepe is megváltozik; kiemelt célja a tanulók önszabályozó tanulási képességének erősítése és az ehhez szükséges megfelelő támogatás személyre szabott biztosítása.

A biológia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A biológiai megfigyelések és kísérletek alapján a tanuló átéli a tudásszerzés aktív folyamatát, míg a tudás alkalmazhatóságának tapasztalata az önirányító tanulás képességét erősíti. Tantárgyhoz kapcsolódó, napról napra frissülő információk keresése, az ezekre a forrásokra épített tanulás fejleszti az önálló tanulás képességét.
A kommunikációs kompetenciák: A természet megfigyelése és a tapasztalatok megfogalmazása fejleszti a tanuló szókincsét, anyanyelvi kifejezőkészségét. Az élő rendszerek és életjelenségek ábrák, képek, mozgóképek formájában is vizsgálhatók, ez fejleszti a képzeletet, a képek és a nyelvi kifejezésmódok közötti átalakítás képességét. A csoportos, interaktív tanulási helyzetek a vélemények felszínre hozását, a tudás közös építését és megosztását segítik.
A digitális kompetenciák: A közvetlen tapasztalatszerzés mellett a tanuló digitális forrásokból szerezhet információkat a természeti környezetéről. A könyvtári és egyéb adatbázisokban végzett célzott keresése kiegészül a tárolás, rendezés és átalakítás műveleteivel. Megfelelő tanári támogatással a tanuló maga is alkotóvá válhat, személyre szabott tananyagokat hozhat létre, eredményeit megoszthatja társaival.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A biológiai vizsgálatok során a tanuló alkalmazza az analitikus és a szintetizáló gondolkodás műveleteit, összehasonlítja a különféle állapotokat és következtet a változások, folyamatok és egyensúlyok kialakulására. Az elvégzett megfigyelések és kísérletek számos egyedi jelenséget tárnak fel, ezek tanulságainak levonásához az induktív gondolkodás képességét is fejleszteni kell. A megismert biológiai elméletek alkalmazása többféle kontextusban, pl. a fenntarthatóság, a biotechnológia vagy az egészség összefüggésében, deduktív gondolkodás útján történhet. A biológiai jelenségek leírása gyakran csak statisztikai szemlélettel lehetséges, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítása az analógiás gondolkodást fejleszti. Az élet egymásra épülő szerveződési szintjeinek megértése rendszerszintű, komplex gondolkodást igényel.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: Az ember biológiai és társadalmi lény, a biológia tanulása hozzásegít e kettősség tudatos szemléletéhez. A tanuló felismeri az öröklött és a szerzett tulajdonságaiban rejlő lehetőségeit, a testi és szellemi képességek kibontakoztatásának személyes felelősségét. Az önismeret fejlesztését szolgálják az interaktív tanulási formák, a fejlesztő szemléletű ön- és társértékelés. A tanuláshoz nyújtott megfelelő tanári támogatás, az egymástól tanulás növeli a közösségi összetartozás érzését, a segítség adásának és elfogadásának képességét.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az élő természeti környezetből érkező érzelmi hatások befogadása, ezek kreatív alkotásokban történő kifejezése segíti a biológia nevelési céljainak elérését.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A mezőgazdaság, az élelmiszeripar, az orvostudomány és a gyógyszeripar a folyamatos innovációra épül, az erre való felkészítés a biológia tanulásának is feladata.

7. évfolyam

A környezetismeret tantárgy a gyerekek mindennapi tapasztalatára, élményeire építve vizsgálja a növény- és állatvilágot, az emberi szervezetet és a környezeti folyamatokat. Ebben a tanulási szakaszban is végeznek a tanulók megfigyeléseket, egyszerűbb méréseket és kísérleteket, de ez még inkább a gyermeki kíváncsiság által irányított, kevésbé tudatos tevékenység. A természettudomány tantárgy keretében növények és állatok, az ember szervezete és egészsége, valamint az életközösségek megismerése részletesebben és elmélyültebben történik. A biológia önálló és mindenki számára kötelező tantárgyként a 7. évfolyamon jelenik meg. A további

tanévekben az iskolatípusoktól függően nem mindenki folytatja a tanulását, ezért fontos, hogy a tanulók a hetedik évfolyamon teljes képet kapjanak az élet biológiai értelmezéséről, az élővilágról. Az elméleti ismeretek a természettudományok általános és a biológia sajátos kulcsfogalmai köré szerveződnek, céljuk a biológiai alapműveltség megszerzése. A jelenségeket bemutató, élményalapú, aktív tanulási módszerek alkalmazásával jobban megőrizhető a gyermeki kíváncsiság, ennek feltétele a vizsgálatokra alkalmas tanulási környezet és a természetben való tanulás lehetőségének biztosítása. Alkalmat kell adni a tanulóknak a természeti környezet megfigyelésére, a rendszerek és folyamatok feltárására, következtetések levonására és élmények szerzésére, kihasználva az értelmi és érzelmi nevelés egymást erősítő hatását. Az elméleti jellegű, illetve az egészségműveltséggel, környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos témakörök a kerettantervben ajánlott tagozódásban és időkeretben vagy egymással összekapcsolva, pl. projektalapú módszerekkel, kutatásalapú tanulással is taníthatók.

TÉMAKÖR: A biológia tudományának céljai és vizsgálati módszerei
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
útmutató alapján, másokkal együttműködve kísérleteket hajt végre, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, a kapott adatok alapján következtetéseket fogalmaz meg;
a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a biológia tudományának kutatási céljait, elismeri a tudósok munkáját és felelősségét, képet alkot a biológia fejlődéséről, érti a jelenkori kutatások jelentőségét;
érti és példákkal igazolja, hogy a tudományos elképzelések az adott kor tudásán és világképén nyugszanak, fejlődésük és cseréjük a megismerési folyamat természetes jellemzője;
a biológiai jelenségekkel kapcsolatban kérdéseket, előfeltevéseket fogalmaz meg, tudja, hogy ezek akkor vizsgálhatók tudományosan, ha lehetőség van a bizonyításra vagy cáfolatra;
tisztában van a mérhetőség jelentőségével, törekszik az elérhető legnagyobb pontosságra, de tisztában van ennek korlátaival is;
megkülönbözteti a bulvár, a népszerűsítő és a tudományos típusú közléseket, médiatermékeket, törekszik a megtévesztés, az áltudományosság leleplezésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A Föld élővilágának teljességét magában foglaló bioszféra fogalmának értelmezése, megismerésének és védelmének a biológia kutatási céljaként való azonosítása
A biológia kutatási céljainak megismerése, néhány jelentős felismerés és felfedezés történeti bemutatása, értékelése
A biológiai ismeretek gyarapodásának a technológiai és gazdasági fejlődéssel való összefüggésének felismerése, az emberi életmódra gyakorolt hatásának értékelése
A természettudományos vizsgálatok feltételeinek és alapvető módszereinek elvi ismerete, gyakorlati alkalmazásuk megalapozása
A tényekre alapozottsággal kapcsolatos igény megszilárdítása, az áltudományos, manipulatív közlések és a tudományos források közötti különbségtétel

FOGALMAK

bioszféra, élettudományok, tudományos probléma, hipotézis, kísérlet, kísérleti változó, rendszer, környezet, szerveződési szint, tudományos közlemény, áltudomány

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Kiselőadások, poszterek készítése az élettudományok és az orvoslás történetének egy-egy nevezetes személyiségéről, az ókortól napjainkig (Pl. Arisztotelész, Galenus, Linné, Darwin, Watson és Crick)

Rövid beszámolók készítése az utóbbi évtizedekben orvosi Nobel-díjjal elismert, biológiai kutatásokkal megalapozott felfedezésekről (témák, kutatók, alkalmazások), beszélgetés a jelentőségükről

A modern biológiai kutatások és a biotechnológia területeit és alkalmazási lehetőségeit bemutató kiselőadások, poszterek készítése, ezekkel kapcsolatos vélemények gyűjtése, megfogalmazása és megvitatása

A tudományos és a hétköznapi megfigyelés különbségeinek bemutatása konkrét példákon keresztül

Áltudományos hírek gyűjtése a médiából és azok tudományos tényekre alapozott cáfolata

Kisfilmek megtekintése a biológia tudomány részterületeiről, a modern biológiáról

TÉMAKÖR: Az élet kialakulása és szerveződése

JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;

biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tényekre alapozott érveket fogalmaz meg a baktériumok jelentőségével kapcsolatban, értékeli egészségügyi, környezeti és biotechnológiai jelentőségüket;

vázlatrajz, fotó vagy mikroszkópos megfigyelés alapján felismeri és megnevezi a sejtmagvas sejttípus legfontosabb alkotórészeit, megfogalmazza a sejtekben zajló életfolyamatok lényegi jellemzőit;

képek, videók és mikroszkópos megfigyelések alapján összehasonlítja a növényi és az állati sejtek felépítését és működését, példák alapján értelmezi az egysejtű életmód jellegzetességeit; érti a többsejtűek szerveződési típusainak különbségét, szerepét a fajok elterjedésében és a köztük kialakult munkamegosztásban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A mikroszkópok működési elvének megismerése, a használat készségének fejlesztése

A mikroorganizmusok és a földi élet kialakulása közötti kapcsolat felismerése, a földi anyagforgalmi ciklusokban játszott szerepük értelmezése

A biológiai energiaforrás szerepének megértése, típusainak megkülönböztetése

A növényi és az állati sejttípusok összehasonlítása, anyagcseretípusok megkülönböztetése az energia- és a szénforrás alapján

FOGALMAK

fénymikroszkóp, sejt, sejtalkotó, baktérium, biológiai információ, gén, anyagcsere, szénforrás, energiaforrás, fotoszintézis, légzés, egysejtű, telep, szövet

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Fénymikroszkóp beállítása, egysejtűek megfigyelése természetes vízmintában vagy tenyészetben, növényi szövetpreparátumok készítése, állati szövetmetszetek vizsgálata, a látottak rögzítése rajzban, mobiltelefonnal és rövid szöveges leírással
Fénymikroszkópos sejtalkotók ábrázolása állati és/vagy növényi sejt rajzán
A sejtek felépítését és működését bemutató animációk, videók keresése, a látottak megbeszélése, összefoglalása
A sejt felépítését és működését értelmező, a tanulók meglévő tudására épülő analógiák keresése és megbeszélése (pl. vár, város, gyár), rajzos vázlat készítése
A baktériumok sokféle biológiai szerepének bemutatása konkrét példákon keresztül
Papucsállatka-tenyészet készítése és vizsgálata
Növényi és állati sejtmodell készítése néhány alapvető különbség hangsúlyozásával

TÉMAKÖR: Az élővilág fejlődése
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;
digitális eszközökkel képeket, videókat, adatokat rögzít, keres és értelmez, kritikus és etikus módon használ fel, alkotásokat készít;
önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a biológiai problémák vizsgálatában figyelembe veszi az evolúciós fejlődés szempontjait, a földtörténeti időskálán el tudja helyezni ennek mérföldköveit, érti, hogy a mai emberi faj is az evolúció során alakult ki;
értelmezi a rátermettség és a természetes szelekció fogalmát, tudja, hogy azt a véletlenszerű események és az önszerveződés is befolyásolhatják;
elfogadja, hogy minden ember egy fajhoz tartozik és a nagyrasszok értékükben nem különböznek, a biológiai és kulturális örökségük az emberiség közös kincse.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az evolúciós idődimenziók felmérése, élőlények sokféleségét kialakító mechanizmusok megértése, a természetes szelekció, valamint a semleges folyamatok jelentőségének felismerése
Az élővilág sokféleségének értékelése
Az élővilág fejlődését befolyásoló tényezők elemzése, az alkalmazkodással összefüggő változások azonosítása néhány példán keresztül
Az állatvilág fejlődése és az emberi evolúció közötti kapcsolat felismerése, a kutatás és bizonyítás módszereinek áttekintése
Az emberi evolúció főbb lépéseinek (agytérfogat, testtartás, tűz- és eszközhasználat, viselkedés, kommunikáció) azonosítása
Rendszerelemzési képesség megalapozása, a felépítés és működés, valamint a rendszer és környezet kapcsolatok biológiai vizsgálatokkal összefüggő jelentőségének megértése
FOGALMAK
evolúció, természetes kiválasztódás, alkalmazkodás, rátermettség, fajok sokfélesége, emberi evolúció, ősemberek, nagyrasszok, Homo sapiens
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Az élővilág fejlődését bemutató időszalag készítése, a fontosabb mérföldkövek megjelenítése
A környezet és az élőlények testfelépítése, életmódja közötti összefüggést bemutató példák elemzése, az alkalmazkodás tényezőinek és konkrét módjainak megfogalmazása

A nagyrasszok képviselőinek testfelépítése és a környezethez való alkalmazkodás közötti összefüggések bemutatása
Emberelődök testfelépítését (csontváz, testalkat, végtagok, koponya) bemutató rajzok, rekonstrukciók összehasonlítása, a különbségek azonosítása, a fejlődési folyamat néhány jellemzőjének megfogalmazása
Az emberré válás folyamatát bemutató videó elemzése

TÉMAKÖR: Az élővilág országai
JAVASOLT ÓRASZÁM: 17 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;
biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
alaktani jellemzők összehasonlítása alapján felismer néhány fontosabb növény- és állatcsoportot, ezekbe besorolást végez;
konkrét példák vizsgálata alapján összehasonlítja a gombák, a növények és az állatok testfelépítését, életműködéseit és életmódját, ennek alapján érvel az önálló rendszertani csoportba sorolásuk mellett.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az élőlények sokféleségében való eligazodás szükségességének és módszereinek azonosítása, a hierarchia és a leszármazási rokonság elvének felismerése
A gombák, a növények és az állatok külön országba sorolása melletti érvek megfogalmazása, fontosabb rendszertani csoportjaik alaktani és szervezettani jellemzése, néhány példafaj bemutatása
Kirándulások, természetben végzett megfigyelések során élőlénycsoportok, fajok azonosítása határozókönyvek és mobilapplikációk segítségével
FOGALMAK
fejlődéstörténeti rendszer, rendszertani kategóriák, faj, kettős nevezéktan, virágtalan növények, virágos növények, férgek, ízeltlábúak, puhatestűek, és a gerincesek osztályai
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Növény- és állatismeret segédkönyv (vagy hasonló kézikönyvek), mobiltelefon-applikációk és weboldalak keresése, használati módjuk tanulmányozása
Növény és/vagy állatfajok rendszertani besorolását ábrázoló diagramok rajzolása (pl. halmazábra, fogalomtérkép, táblázat)
Az élővilág országait bemutató törzsfa rajzolása, rövid jellemzések készítése az egyes országokról
Kiselőadás Darwin és Linné munkásságáról
A természetes és mesterséges rendszerezés összehasonlítása különböző feladatokkal, élőlények elnevezése játékos feladatokkal
Mikroorganizmusok (planktonikus élőlények) és telepes élőlények mikroszkópos vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése
Fajok felismerése terepgyakorlaton, fajlista készítése a közvetlen környezetben
Kiselőadás a gombaszedéssel és -fogyasztással kapcsolatos tudnivalókról
Virágtalan, valamint egy- és kétszikű növények vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése
Gyűrűsférgek, puhatestűek, ízeltlábúak vizsgálata, tapasztalatok rajzos rögzítése

Kiselőadás összeállítása az állatvilág „legjeiről”

TÉMAKÖR: Bolygónk élővilága
JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
leírások, fotók, ábrák, filmek alapján értelmezi és bemutatja az élőlények környezethez való alkalmazkodásának jellegzetes módjait és példáit.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
alapfokon ismeri a földrészek, óceánok legjellegzetesebb növény- és állatfajait;
a földrészek természetes növényzetét ábrázoló tematikus térképek, fényképek, ábrák segítségével azonosítja bolygónk biomjait;
néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek éghajlati övezetei, kialakult talajtípusai és az ott élő növényvilág közötti kapcsolatokat;
néhány jellegzetes faj példáján keresztül felismeri a kontinensek jellegzetes növényei és az ott élő állatvilág közötti kapcsolatot;
néhány tengeri növény- és állatfaj megismerése során felismeri, hogy bolygónk legnagyobb életközössége a világtengerekben él.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Bolygónk nagy életközösségeinek azonosítása tematikus térképen, a kontinensek néhány jellegzetes növény- és állatfajának megismerése
Az élőlények testfelépítése, életmódja, életciklusa és a biom ökológiai feltételei közti kapcsolat elemzése
Az európai magashegységekben kialakuló függőleges zonalitás okainak megértése, néhány jellegzetes életközösség, faj azonosítása
Óceánok, tengerek és édesvízi életközösségek néhány jellegzetes élőlényének megismerése
Táplálkozási láncok és hálózatok összeállítása a biomok élőlényeiből
A fajok elterjedését, annak változását befolyásoló tényezők konkrét példák alapján történő elemzése
Rendszerelemzési képesség megalapozása, a felépítés és működés, valamint a rendszer és környezet kapcsolatok biológiai vizsgálatokkal összefüggő jelentőségének megértése
FOGALMAK
tápláléklánc, táplálékhálózat, elterjedési terület, éghajlati övezet, biomok, vízi életközösségek, függőleges zonalitás
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
A kontinensek élővilágát bemutató természetfilmek feladatlapos elemzése, a látottak megbeszélése
A kontinensek, éghajlati övek jellemző életközösségeit bemutató tematikus térképek rajzolása, poszterek készítése
Adatok gyűjtése a környezeti tényezők és az élőlények testfelépítése, életmódja közötti összefüggésről, ezek alapján néhány jellegzetes példa bemutatása
Tűrőképességi görbék elemzése, az elterjedés és a környezeti igények közötti kapcsolat vizsgálata
Táplálkozási piramis/hálózat rajzolása a biomokra jellemző élőlényekről kapott vagy gyűjtött információk alapján
Növényföldrajzi és állattani elterjedési térképek értelmezése, összehasonlítása, a változások okainak és lehetséges következményeinek megbeszélése
A bioszférát, a biomokat kutató természettudósok (pl. Balogh János, Jacques-Yves Cousteau, Yann Arthus-Bertrand, Sir David Attenborough) filmrészleteinek megtekintése, megbeszélése

TÉMAKÖR: Életközösségek vizsgálata
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
leírások, fotók, ábrák, filmek alapján értelmezi és bemutatja az élőlények környezethez való alkalmazkodásának jellegzetes módjait és példáit;
a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki;
önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
másokkal együttműködve vizsgál környezetében található életközösségeket, az elkészített rajzok, fotók, videók és adatok alapján elemzi az élettelen környezeti tényezők és az élőlények közötti kapcsolatokat;
életközösségek vizsgálata, valamint ábrák, animációk alapján magyarázza az életközösségekben zajló anyagforgalom folyamatát, felismeri az élőlények közötti táplálkozási kapcsolatokat, táplálkozási piramist szerkeszt;
leírások, filmek és saját megfigyelései alapján elemzi az állatok viselkedésének alaptípusait, ezek lényegi jellemzőit konkrét példák alapján bemutatja;
esetleírások, filmek és saját megfigyelései alapján felismeri az adott életközösségek biológiai értékeit, értékeli a lakókörnyezetében található életközösségek környezeti állapotot és életminőséget javító hatását.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az élettelen környezeti tényezők és az élőlények közötti kölcsönhatások azonosítása, környezeti igény és tűrőképesség vizsgálata
A levegő, a víz és a talaj minőségi jellemzőinek vizsgálata, főbb típusainak megkülönböztetése, természetes összetevők és szennyezők azonosítása, mérési adatok értelmezése
Az élőhely fogalmának ismerete, jellemzőinek és típusainak vizsgálatokban történő azonosítása, az élőhelyi környezethez való alkalmazkodás módjainak és példáinak elemzése
Az életközösségek rendszerként való értelmezése, a kölcsönhatások és hálózatok vizsgálatokban történő felismerése, ciklikus és előrehaladó változási folyamatok azonosítása
Az indikátorszervezetek jelentőségének megértése, felismerésük és alkalmazásuk a konkrét vizsgálatokban
FOGALMAK
életközösség, élőhely, környezeti igény, tűrőképesség, indikátorszervezet, populációs kölcsönhatás, évszakos és napi változási ciklus, társulások fejlődése, szukcesszió
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Egyszerű levegőminőség- (pl. ülepedő por), vízminőség- (pl. gyorstesztek, algák és egysejtűek megfigyelése) és talajvizsgálatok (pl. szemcseméret, víztartalom, pH) elvégzése, mintavétel és elemzés
Az intézmény közelében lévő természetes vagy természetközeli életközösség rendszeres megfigyelése, adatok gyűjtése, elemzése. Természetes életközösségek vizsgálata kirándulás, erdei iskola keretében, természettudományos, természetvédelmi és művészeti tevékenységek (fotózás, rajzolás, tárgykészítés) ötvözése
Kiállítás, bemutatónap szervezése, a terepen végzett vizsgálatok és az alkotómunka eredményeinek megosztása az intézményen belül és (lehetőség szerint) a helyi közösségben
Kiselőadás készítése idegenhonos inváziós növény- és állatfajokról

Zuzmók elterjedésének vizsgálata az iskola környezetében, autóforgalommal terhelt és kevésbé forgalmas területen

TÉMAKÖR: A természeti értékek védelme
JAVASOLT ÓRASZÁM: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

természetvédelmi, bioetikai, egészségműveltségi témákban tényekre alapozottan érvel, vitákban többféle nézőpontot is figyelembe vesz;

a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki;

önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

érti és elfogadja, hogy az élő természet rendelkezik olyan értékekkel, amelyeket törvényi eszközökkel is védeni kell, ismeri ennek formáit, felhívja a figyelmet az általa észlelt természetkárosításra;

az életformák sokféleségét megőrzendő értékként kezeli, felismeri a benne rejlő esztétikai szépséget, érvel a biológiai sokféleség veszélyeztetése ellen;

tájékozódik a környezetében található védett fajokról, életközösségekről, ezek eszmei értékéről és biológiai jelentőségéről, ismeri a hazai nemzeti parkok számát, területi elhelyezkedését, bemutatja védendő életközösségeik alapvető jellemzőit;

egységben látja az életközösségek múltbeli, jelenkori és várható jövőbeli állapotát, azok jövőbeli állapotára valószínűségi előrejelzést fogalmaz meg, felismeri és vállalja a jövőjük iránti egyéni és közösségi felelősséget.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A természetvédelem szükségessége melletti érvelés, az alkalmazható egyedi és rendszerszintű módszerek és szabályozási elvek ismerete

A gazdálkodás, a települések és az infrastruktúra fejlődése által előidézett, a természeti környezetre gyakorolt hatások azonosítása, konkrét példák adatokra alapozott, több szempontú értékelése

Az ökológiai elvek érvényesítési lehetőségeinek felismerése a gazdálkodás, az építészet, a tájmegőrzés vagy a turizmus esetében

Nemzeti parkjaink elnevezésének, területi elhelyezkedésének és sajátos biológiai értékeinek ismerete

A lakóhely közelében lévő védett területről önálló információ- és adatgyűjtés, a természetvédelemben való önkéntes szerepvállalásra való indíttatás erősítése

A védett faj, az eszmei érték fogalmának értelmezése konkrét példák alapján

FOGALMAK

tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, nemzeti park, védett faj, eszmei érték, ökoturizmus, ökogazdálkodás, urbanizáció, környezettudatosság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A környezet- és természetvédelem jeles napjaihoz (pl. Föld napja, víz napja, madarak és fák napja, környezetvédelmi világnap stb.) kapcsolódó iskolai programok szervezése, bekapcsolódás a helyi rendezvényekbe

Szerepjáték, storyline (kerettörténet) feladat, strukturált vita valamely természetvédelemmel összefüggő probléma (pl. veszélyeztetett élőhelyek, fajok védelme) több szempontú elemzésére, a megoldási lehetőségek keresése

Az iskola vagy a lakóhely közelében vállalható környezetvédelmi önkétes tevékenység megismerése
A lakóhely természetvédelmi értékeinek és környezeti problémáinak bemutatása projektmunka keretében
A hazai nemzeti parkok életközösségeit, jellegzetes élőlényeit bemutató kiselőadások, virtuális séták összeállítása
Kirándulás valamely hazai nemzeti parkba, részvétel vezetett túrán, megfigyelés, fotózás, rajzolás, az eredményekből kiállítás rendezése

TÉMAKÖR: Az élővilág és az ember kapcsolata, fenntarthatóság
JAVASOLT ÓRASZÁM: 9 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;
természetvédelmi, bioetikai, egészségműveltségi témákban tényekre alapozottan érvel, vitákban többféle nézőpontot is figyelembe vesz;
önállóan vagy másokkal együttműködve kivitelez tanulási projekteket.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
kritikusan és önkritikusan értékeli az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatását, életvitelében tudatosan követi a természet- és környezetvédelem szempontjait;
ismeri a növények gondozásának biológiai alapjait, több szempontot is figyelembe véve értékeli a növények, a növénytermesztés élelmezési, ipari és környezeti jelentőségét;
kritikusan vizsgálja a haszonállatok tartási módjai és a fajra jellemző igények közötti ellentmondásokat, ismeri és érti a nagyüzemi technológiák és a humánus állattartási módok közötti különbségeket;
példák alapján elemzi a globális környezeti problémák gazdasági és társadalmi összefüggéseit, a megelőzés, a kárcsökkentés és az alkalmazkodás stratégiáit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A biológiai sokféleség beszűkülését előidéző okok és a lehetséges veszélyek felismerése, az ellenük megtehető intézkedések példáinak elemzése
Az emberi populáció növekedésével, a települések és a gazdálkodás átalakulásával járó hatások konkrét példák alapján való elemzése, az élővilág változásával való összefüggésének vizsgálata
A fogyasztói létforma és a Föld véges erőforrásai közötti ellentmondás felismerése, a fenntarthatóság problémájának több szempontú elemzése
Az ökológiai gazdálkodás, a génmegőrzés biológiai alapjainak megteremtését és megőrzését szolgáló eljárások elvi ismerete, példákon alapuló bemutatása
Az éghajlatváltozási modellek által a bioszféra jövőjére adott előrejelzések értékelése, a megelőzés, hatáscsökkentés és alkalmazkodás módjainak áttekintése

FOGALMAK
biológiai sokféleség, fajgazdagság, fajtanemesítés, génmegőrzés, globális probléma, éghajlatváltozás, monokultúra, biogazdálkodás, tájgazdálkodás, fenntarthatóság

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Információgyűjtés, rajzos vázlat szerkesztése az intézménynek helyet adó település, az iskola környezetének jellegzetes gazdálkodási és településformáló tevékenységeiről
A helyi szinttől a régión, a kontinensen át a globális szintig átívelő, a természetvédelemmel összefüggő esetek, példák keresése, az összefüggések feltárása

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén

- A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biomok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.
- Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.
- Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani.
- Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.
- Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit.
- Ismerje az életközösségek változatosságának és változásának okait.
- Tudjon különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között.
- Legyen tisztába a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival.
- Ismerje az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait.
- Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődés-történeti rendszerben (maximum osztály szintig).
- Lássa a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést.
- Értse a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
- Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
- Tudjon önállóan és társaival együttdolgozva megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni.
- Rendelkezzen jártassággal a mikroszkóp használatában.

A 7. évfolyam végén elvárt minimumkövetelmények

- A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biomok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.
- Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.
- Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani.
- Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.
- Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit.
- Ismerje az életközösségek változatosságának és változásának okait.
- Tudjon különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között.
- Legyen tisztába a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival.
- Ismerje az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait.
- Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődés-történeti rendszerben (maximum osztály szintig).

8. évfolyam

A környezetismeret tantárgy a gyerekek mindennapi tapasztalatára, élményeire építve vizsgálja az emberi szervezetet és a környezeti folyamatokat. Ebben a tanulási szakaszban is végeznek a tanulók megfigyeléseket, egyszerűbb méréseket és kísérleteket, de ez még inkább a gyermeki kíváncsiság által irányított, kevésbé tudatos tevékenység. A biológia tantárgy keretében az ember szervezete és egészsége részletesebben és elmélyültebben történik. Az elméleti ismeretek a természettudományok általános és a biológia sajátos kulcsfogalmai köré szerveződnek, céljuk a biológiai alapműveltség megszerzése. A jelenségeket bemutató, élményalapú, aktív tanulási módszerek alkalmazásával jobban megőrizhető a gyermeki kíváncsiság, ennek feltétele a vizsgálatokra alkalmas tanulási környezet és a természetben való tanulás lehetőségének biztosítása. Alkalmat kell adni a tanulóknak a természeti környezet megfigyelésére, a rendszerek és folyamatok feltárására, következtetések levonására és élmények szerzésére, kihasználva az értelmi és érzelmi nevelés egymást erősítő hatását. Az elméleti jellegű, illetve az egészségműveltséggel, környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos témakörök a kerettantervben ajánlott tagozódásban és időkeretben vagy egymással összekapcsolva, pl. projektalapú módszerekkel, kutatásalapú tanulással is taníthatók.

TÉMAKÖR: Az emberi szervezet I. – Testkép, testalkat, mozgásképesség
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;
biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét;
a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki;
kiegyensúlyozott saját testképpel rendelkezik, figyelembe véve az egyéni adottságokat, a nem és a korosztály fejlődési jellegzetességeit, valamint ezek sokféleségét.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
az emberi test megfigyelése alapján azonosítja a főbb testtájakat és testrészeket, elemzi ezek arányait és szimmetriaviszonyait;
felismeri az emberi bőr, a csontváz és a vázizomzat főbb elemeit, ezek kapcsolódási módjait, értelmezi a mozgási szervrendszer felépítése és az ember mozgásképessége közötti összefüggéseket;
alapvető mozgástípusok és egyes sportok esetében elemzi a mozgásszervrendszer működésének jellemzőit, igyekszik ezeket fizikai fogalmakkal és elvekkel magyarázni;
tudja, hogy a testünk alapfelépítése az evolúciós fejlődés eredménye, de az öröklött adottságaink az egyedfejlődés során formálódnak egyénivé, ebben nagy szerepet játszik az életmódunk is;
felismeri a gyakorolt sportok testi és lelki fejlesztő hatását és a velük járó terheléseket, baleseti veszélyeket, tanácsokat fogalmaz meg ezek elkerülésére.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Tájékozódás az emberi testen, a testtájak és szervek elhelyezkedésének anatómiai irányok használatával történő bemutatása maketten vagy ábrán és a saját testen

Az emberi kültakaró szövettani rétegeinek azonosítása ábrákon, az egyes rétegek, szervek funkciójának ismertetése
A gerincoszlop tájékainak és részeinek megnevezése, a végtagok és függesztőöveik, a mellkas csontjainak megmutatása csontvázon vagy képeken és saját testen
A mozgásszervrendszerre jellemző főbb kötő-, támasztó- és izomszövet csoportok vizsgálata, a szerkezet és működés kapcsolatának értelmezése
A végtagok hajlító- és feszítőizmai elhelyezkedésének megmutatása, az arc izmainak összefüggésbe hozása a mimika és az artikuláció képességével
Sportok mozgásformáiról saját fotók és videók készítése, ezek elemzése a tanult anatómiai és biomechanikai elvek alapján

FOGALMAK

kültakaró, bőr(szövet), csont(szövet), koponyacsontok, gerincoszlop, csigolyák, bordák, a végtagok alapfelépítése, függesztőövek, izom(szövet), hajlító- és feszítőizmok, mimikai izmok

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az emberi test (férfi és női) anatómiáját bemutató videók, animációk, mobiltelefonos applikációk keresése, használata a testkép fejlesztésében
Mikroszkópi metszetek (és/vagy mikrofotók) vizsgálata, rajzos vázlat készítése (pl. bőr, csont, izomszövet)
A bőr rétegeinek megfigyelése állati szöveteken (pl. sertésszalonna), a bőr-, köröm- és hajápolással kapcsolatos kiselőadások tartása
A mozgásszervrendszer egyes részeinek felépítését és működését bemutató mozgatható makettek készítése (pl. kéz, kar)
Csontok szöveti felépítésének és összetételének vizsgálata: mészkőtartalom savval történő, a fehérjetartalom égetéssel történő igazolása, a tapasztalatok rajzos rögzítése
A gerincoszlop és a talpboltozat hajlatai jelentőségének vizsgálata, a tapasztalatok rajzos rögzítése
Egyszerű biometriai mérések elvégzése saját testen és/vagy társakon, arányok, szimmetriaviszonyok, méreteloszlás (min., max., átlag) számítása, ábrázolása (bilaterális szimmetria, aranymetszés aránya)
Vita a testképzavarok kialakulásának okairól, a kortársak, a média és a család szerepének elemzéseEgyszerűbb biomechanikai elemzések elvégzése (pl. emelő elv szemléltetése, erők összegződése, gyorsulás stb.)

TÉMAKÖR: Az emberi szervezet II. – Anyagforgalom
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;
útmutató alapján, másokkal együttműködve kísérleteket hajt végre, azonosítja és beállítja a kísérleti változókat, a kapott adatok alapján következtetéseket fogalmaz meg;
biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ábrák, makettek alapján felismeri az ember anyagforgalmi szervrendszereinek fontosabb szerveit, a megismert külső és belső testkép alapján felidézi azok elhelyezkedését;

szövegek, ábrák, folyamatvázlatok, videók és szimulációk alapján azonosítja a táplálkozási, keringési, légzési, kiválasztási szervrendszerek alapvető biológiai funkcióit, az életfolyamatok lépéseit;
ismeri és megfelelő szempontok szerint értékeli az emberi szervezet állapotát, folyamatait jellemző fontosabb adatokat, azokat összefüggésbe hozza a testi és lelki állapotával, egészségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A belső szervek elhelyezkedésének anatómiai irányok használatával történő bemutatása maketten vagy ábrán és a saját testen
A táplálkozási szervrendszer főbb részeinek, a tápcsatornaszakaszok funkcióinak, a szakaszok szövettani és szervi felépítésének és működésének értelmezése, az emésztés és felszívódás folyamatának megértése
A tápanyagok élettani szerepének megértése, az energiatartalom és összetétel adatainak értelmezése
A légzőszervrendszer szövettani és szervi felépítésének, a légcsere- és a gázcserefolyamatok helyének és funkcióinak azonosítása, biológiai hátterének megértése
A szervezet folyadéktereinek és a keringési szervrendszer szerveinek azonosítása, biológiai funkciójának a felépítés és működés alapján való megértése
A vérkép, a vér összetételének jellemzése, a főbb alakos elemek és vérplazma funkcióinak azonosítása, a véralvadási folyamat kiváltó okainak és jelentőségének felismerése
A kiválasztó szervrendszer főbb feladatainak, szerveinek azonosítása, működési elvének megértése

FOGALMAK

tápcsatorna, tápanyag, emésztőnedv, felszívódás, máj, hasnyálmirigy, felső és alsó légutak, tüdő, légcsere és gázcsere, szív, szívciklus, értípusok, véralvadás, vérkép, vese, só- és vízháztartás, kiválasztás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az emberi test belső szerveit bemutató makettek, torzók tanulmányozása
Szövettani ábrák, fotók elemzése, humán szövettani metszetek mikroszkópos vizsgálata
A táplálkozási szervrendszer működését bemutató folyamatvázlat rajzolása, az emésztés és felszívódás legfontosabb részfolyamatainak ábrázolása
Élelmiszerek összetételi adatainak (címkéinek) gyűjtése, az adattípusok (tápanyagfajták, energiatartalom) értelmezése
Étrendtervezéssel összefüggő társas feladatok tervezése, elvégzése (pl. rajzolt, fotózott alapanyagokból tányérok, menük összeállítása)
A nyál és az epe emésztő szerepének vizsgálata, a tapasztalatok rajzban történő rögzítése
Információk keresése a dohányzás káros hatásairól, a lehetséges egészségügyi kockázatok bemutatása, érvelés a saját és mások egészségmegőrzése mellett
Donders-féle tüdőmodell és dohányzógép PET palackból való elkészítése
A szívciklust és az érrendszer működését bemutató animációk keresése, értelmezése
Sertésszív boncolása, a tapasztalatok rajzban történő rögzítése
A keringési és a légzési szervrendszer működésével összefüggő megfigyelések és egyszerűbb mérések, kísérletek elvégzése (pl. pulzusmérés, légzésszám, vitálkapacitás, kilélegzett levegő CO_2-tartalma)
Sertésvese boncolása, a tapasztalatok rajzban történő rögzítése
Dializáló készülék működési elvének megismerése, a művesekezelés lényegének közös értelmezése videó segítségével

TÉMAKÖR: Az emberi szervezet III. – Érzékelés, szabályozás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

alapfokon alkalmazza a rendszerszintű gondolkodás műveleteit, azonosítani tudja egy biológiai rendszer részeit, kapcsolatait és funkcióit, érti a csoportképzés jelentőségét, a tanult csoportokba besorolást végez;

biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét;

a vizsgált biológiai jelenségekkel kapcsolatos megfigyeléseit, következtetéseit és érveit érthetően és pontosan fogalmazza meg, ezeket szükség esetén rajzokkal, fotókkal, videókkal egészíti ki.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ábrák, makettek alapján felismeri az ember ideg- és hormonrendszerének fontosabb szerveit, a megismert külső és belső testkép alapján felidézi azok elhelyezkedését;

szövegek, ábrák, folyamatvázlatok, videók és szimulációk alapján azonosítja az ideg- és hormonrendszer alapvető biológiai funkcióit, értelmezi a szabályozás elvét;

felismeri, hogy az immunrendszer is információkat dolgoz fel, azonosítja a rendszer főbb szerveit, sejtes elemeit és kémiai összetevőit;

ismeri és megfelelő szempontok szerint értékeli az emberi szervezet állapotát, folyamatait jellemző fontosabb adatokat, azokat összefüggésbe hozza a testi és lelki állapotával, egészségével.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az idegrendszer feladatának, működési módjának megértése, a központi és környéki idegrendszer, a gerincvelő és az agyvelő felépítésének vázlatos ismerete, az akaratlagos és a vegetatív szabályozási módok megkülönböztetése

Az érzékelési képességek (látás, hallás, kémiai és mechanikai érzékelés) és az ezeknek megfelelő érzékszervek felépítésének és működésének megértése

A hormonrendszer feladatának, működési módjának megértése, a főbb hormontermelő szervek azonosítása, a termelt hormonok hatásainak bemutatása, az idegi és a hormonális szabályozás kapcsolatának megértése

Az immunrendszer és a keringési szervrendszer közötti kapcsolat felismerése, a védekezésben szerepet játszó fontosabb sejttípusok és kémiai anyagok azonosítása, a veleszületett és szerzett immunitás megkülönböztetése

A védőoltások működési módjának megértése, az egyéni és a közösségi egészség megőrzésében játszott szerepük értékelése

FOGALMAK

központi és környéki idegrendszer, gerincvelő, érző- és mozgatópálya, reflex, belső elválasztású mirigy, hormon és receptor, agyalapi mirigy, pajzsmirigy, mellékvese, nemi mirigyek és hormonjaik, immunrendszer, veleszületett és szerzett immunitás, védőoltás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az agy és a gerincvelő szöveti felépítését, elhelyezkedését, felépítését bemutató ábrák, fotók, makettek, animációk, mobiltelefonos applikációk elemzése, a főbb részek azonosítása

Gerincvelői reflexet bemutató animációk keresése, a részek azonosítása, a működés megbeszélése

A szem és a fül felépítését és működését (látás, hallás, helyzet- és mozgásérzékelés) bemutató animációk keresése, megbeszélése

A látáshibák típusait bemutató ábrák, animációk összehasonlítása, a javítási lehetőségek (pl. szemüvegek) megbeszélése

Halláskárosodást okozó hatásokat, veszélyeket bemutató információk keresése, érvelés a halláskárosodás megelőzése mellett

A szem működésével kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: pupilla – szemlencse működése, térlátás – színtévesztés vizsgálata
A hallással kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: hallásküszöb, frekvenciatartomány, térbeliség
Kémiai ingerek érzékelésével kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: a négy alapíz érzékelése, szaglásvizsgálat
Bőrérzékeléssel kapcsolatos egyszerű vizsgálatok: testrészek tapintópont sűrűség vizsgálata, hideg- és melegpontok vizsgálata
Összefoglaló táblázat szerkesztése a belső elválasztású mirigyekről, fontosabb hormonjaikról és azok hatásairól, a működési zavarok tüneteiről
Az immunrendszer működését bemutató rajzfilm megnézése, válaszolás feladatlapos kérdésekre
Információk keresése a Magyarországon kötelező védőoltásokról, az egyéni és a közösségi védettség fogalmának, kapcsolatának megbeszélése

TÉMAKÖR: Szaporodás, öröklődés, életmód
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
biológiai rendszerekkel, jelenségekkel kapcsolatos képi információkat szóban vagy írásban értelmez, alkalmazza a vizualizálás, az ábrákban való összefoglalás módszerét;
az egészséggel, életmóddal foglalkozó weboldalak, tematikus médiaforrások információit kritikusan elemzi, igyekszik tudományos bizonyítékokra alapozott híreket, érveket és tanácsokat elfogadni;
tényekkel igazolja a testi és lelki egészség közötti kapcsolatot, tud ennek egyéni és társadalmi összefüggéseiről, érvel az egészségkárosító szokások és függőségek ellen.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
azonosítja az emberi egyedfejlődés főbb szakaszait, bemutatja az emberi nemek testi különbözőségének kialakulását, tisztában van a felelős szexuális magatartás ismérveivel, értékeli a szexualitás egyéni életviteli és párkapcsolati jelentőségét;
értékeli a személyi és környezeti higiénia egészségmegőrzéssel kapcsolatos jelentőségét, ennek alapelveit személyes környezetében is igyekszik alkalmazni, egyéni képességeihez mérten tisztán, rendben tartja környezetét.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A női és a férfi nemiszervrendszer külső és belső felépítésének elemzése képek, ábrák alapján, a női és férfi másodlagos nemi jellegek kialakulásának bemutatása
A másodlagos nemi jellegek kialakulását bemutató ábrák, animációk tanulmányozása, a fejlődési folyamat időbeli jellegzetességeinek és egyéni eltéréseinek megbeszélése
Az ivarsejtek képződési helyének azonosítása, a tulajdonságok átörökítésében és a változékonyság biztosításában játszott szerepük magyarázása
A megtermékenyítés feltételeinek ismerete, a fogamzásgátló módszerek működésének megértése
A fogamzástól a születésig tartó magzati fejlődés főbb jellemzőinek és feltételeinek ismerete, a szülés fő szakaszainak és körülményeinek megbeszélése
A gének szerepének felismerése, az utódnemzedékek kialakulására vezető genetikai folyamatok egyszerű öröklésmenetek példáján történő elemzése
A testi és a nemi kromoszómák megkülönböztetése, a nem meghatározásában játszott szerepük ismerete, a nemhez kapcsolt öröklődés néhány példájának áttekintése
Annak felismerése, hogy az ember öröklött hajlamainak kifejeződését a környezet is befolyásolja, ezért a tudatosabb életmóddal magunk is tehetünk egészségünkért

A felelős szexuális magatartás jellemzőinek ismerete, a szexualitás egyéni életviteli és párkapcsolati jelentőségének értékelése.

FOGALMAK

női és férfi ivarszervek, nemi jellegek, hímivarsejt és petesejt, gén, kromoszóma, minőségi és mennyiségi tulajdonság, öröklésmenet, megtermékenyítés, embrió, magzati fejlődés, szülés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az emberi nemek anatómiai különbségeit (elsődleges és másodlagos nemi jellegek) bemutató képek, animációk, mobiltelefonos applikációk tanulmányozása, a különbségek megfogalmazása

A nemi érés folyamatáról, egyéni eltéréseiről szóló információk keresése, vélemények megvitatása

A megtermékenyítést és a magzati fejlődést bemutató fotósorozatok, animációk és videók tanulmányozása, ezek alapján folyamatvázlat készítése, rajzolása

Ábrák elemzése a szülés folyamatáról

Családi öröklésmeneteket bemutató ábrák, képek, családfák elemzése, a hasonlóságok és különbségek megfogalmazása egy-egy példán

Genetikai betegségeket bemutató esettanulmányok megbeszélése, az esetek közötti hasonlóságok és különbségek megfogalmazása

TÉMAKÖR: Egészségmegőrzés, elsősegély

JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

az egészséget személyes és közösségi értékként értelmezi, érdeklődik az egészségmegőrzéssel kapcsolatos információk iránt, mérlegeli azok tudományos hitelességét, kritikusan kezeli a gyógyszerekkel, gyógyászattal kapcsolatos reklámokat;

tényekkel igazolja a testi és lelki egészség közötti kapcsolatot, tud ennek egyéni és társadalmi összefüggéseiről, érvel az egészségkárosító szokások és függőségek ellen;

az egészséggel, életmóddal foglalkozó weboldalak, tematikus médiaforrások információit kritikusan elemzi, igyekszik tudományos bizonyítékokra alapozott híreket, érveket és tanácsokat elfogadni;

értékeli a személyi és környezeti higiénia egészségmegőrzéssel kapcsolatos jelentőségét, ennek alapelveit személyes környezetében is igyekszik alkalmazni, egyéni képességeihez mérten tisztán, rendben tartja környezetét;

természetvédelmi, bioetikai, egészségműveltségi témákban tényekre alapozottan érvel, vitákban többféle nézőpontot is figyelembe vesz.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri a szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőit, igyekszik tudatosan alakítani étkezési szokásait, törekszik az életmódjának megfelelő energia- és tápanyagbevitelre, a normál testsúly megőrzésére;

ismeri a kórokozó, a fertőzés és a járvány fogalmait, megkülönbözteti a vírusos és bakteriális fertőző betegségeket, felismeri az antibiotikumok helyes használatának fontosságát;

tudja, hogy a daganatos betegségek kialakulását az életmód és a környezet is befolyásolja, és hogy gyógyításuk esélyét a korai felismerés nagymértékben növeli;

érti az orvosi diagnosztikai eljárások célját, ismeri azok alapelvét és néhány főbb módszerét, értékeli a megfelelő diagnózis felállításának jelentőségét;

felméri a baleseti sérülések kockázatait, igyekszik ezeket elkerülni, a bekövetkezett balesetek esetében felismeri a sérülés, vérzés vagy mérgezés jeleit, ezekről megfelelő beszámolót tud adni;

a bekövetkezett balesetet, rosszullétet felismeri, segítséget (szükség esetén mentőt) tud hívni, valamint a tőle elvárható módon (életkori sajátosságainak megfelelően) elsősegélyt tud nyújtani: a sérült vagy beteg személy ellátását a rendelkezésre álló eszközökkel vagy eszköz nélkül megkezdeni (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása);
tudja alkalmazni az alapszintű újraélesztést mellkaskompressziók és lélegeztetés (CPR) kivitelezésével, felismeri ennek szükségességét.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A szív- és érrendszeri betegségek kockázati tényezőinek azonosítása, megelőzési lehetőségeinek megvitatása
Az életkor, az életmód és a táplálkozás közötti összefüggések felismerése, az egészséges és kiegyensúlyozott táplálkozás alapvető elveinek ismerete
A rendszeres testmozgás és az egészség megőrzése közötti összefüggés, a mozgásszegény életmód okozta egészségügyi kockázatok felismerése
A kórokozó, a fertőzés, a járvány és higiénia fogalmai közötti összefüggések feltárása esettanulmányok alapján, a megelőzés érdekében megtehető lépések biológiai alapjainak értelmezése
A higiénia és a fertőző betegségek megelőzése közötti összefüggés felismerése, a rendszeres és helyes tisztálkodással, valamint a lakó- és munkakörnyezet tisztántartásával kapcsolatos elvek és módszerek elsajátítása
Az antibiotikumok betegségek elleni hatásosságának elmagyarázása, annak megértése, hogy a helytelen antibiotikum-használat felgyorsítja az ellenálló baktériumok kialakulását
A daganatos betegségek környezeti és életmódbeli kockázati tényezőinek áttekintése, a megelőzés lehetőségeinek megvitatása, a személyre szabott terápia jelentőségének felismerése
Az orvosi szűrővizsgálatok és diagnosztikai eljárások céljainak azonosítása egy-egy példán keresztül, annak értékelése, hogy a diagnózis az orvos egészségügyi-jogi érvényű felelős nyilatkozata a személy egészségi állapotáról
Az elsősegélynyújtás lépéseinek elvi ismerete, szimulációkkal történő gyakorlása, szükség esetén alkalmazása, a sérült vagy beteg személy ellátásának (sebellátás, vérzéscsillapítás, eszméletlen beteg ellátása, szabad légút biztosítása) megkezdése a rendelkezésre álló eszközökkel vagy eszköz nélkül
Az alapszintű újraélesztést szükségessé tevő helyzet felismerése, mellkaskompressziókkal történő alkalmazása

FOGALMAK

fertőzés, járvány, stressz, rákkeltő anyag/hatás, személyi higiénia, élelmiszer-összetétel és -minőség, lelki egészség, függőség, szűrővizsgálat, diagnosztikai eljárások, elsősegélynyújtás, alapszintű újraélesztés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Népegészségügyi adatsorok, grafikonok értelmezése (pl. szív- és érrendszeri betegségek, rákstatisztikák, fertőző betegségek), a bemutatott helyzettel összefüggő értékelések megfogalmazása
Egészségnap szervezése, egészségmegőrzési tanácsadó szakértők meghívása, videóinterjúk készítése
Különböző élelmiszerek összetételét felsoroló információs anyagok összegyűjtése, összehasonlítása
Életkornak megfelelő étrendek összeállítása, iskolai kóstoló és/vagy vásár rendezése egyszerűen elkészíthető, egészséges ételekből (büféáruk, sütemények)
Járványok, egyes fertőző betegségek történetéről szóló kiselőadások, házi dolgozatok készítése
Napjaink egyes nagyobb járványairól szóló esettanulmányok, filmek elemzése, a tanulságok megbeszélése

Alapvető elsősegélynyújtási ismeretek alkalmazásának gyakorlati bemutatása (pl. vérzések, gyakori rosszullétek, égési sérülések, sportbalesetek esetén)
Az egészséges életmód betegségmegelőzésben játszott szerepének bemutatása konkrét betegségcsoportok példái alapján

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén

- A tanuló értse az éghajlati övezetek kialakulásának okait és a biomok összetételének összefüggéseit az adott térségre jellemző környezeti tényezőkkel.
- Ismerje a globális környezetkárosítás veszélyeit, értse, hogy a változatosság és a biológiai sokféleség érték.
- Ismerje és megfelelő algoritmus alapján tudja jellemezni a jellegzetes életközösségeket alkotó legfontosabb fajokat, tudjon belőlük táplálékláncot összeállítani.
- Példákkal tudja illusztrálni az élőlények közötti kölcsönhatások leggyakoribb formáit.
- Tudja bemutatni az egyes életközösségek szerkezetét, térbeli elrendeződésük hasonlóságait és különbségeit.
- Ismerje az életközösségek változatosságának és változásának okait.
- Tudjon különbséget tenni csoportosítás és rendszerezés között.
- Legyen tisztába a fejlődéstörténeti rendszer alapjaival.
- Ismerje az élővilág országait, törzseit és jellegzetes osztályait.
- Tudja elhelyezni morfológiai jellegzetességeik alapján, az ismert élőlényeket a fejlődés-történeti rendszerben (maximum osztály szintig).
- Lássa a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést.
- Értse a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
- Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
- Legyen tisztába saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival.
- Legyen tisztába a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémáival.
- Ismerje a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait.
- Értse a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában.
- Tudjon önállóan és társaival együttdolgozva megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni.

A 8. évfolyam végén elvárt minimumkövetelmények

- Lássa a sejtek, szövetek, és szervek felépítése és működése közötti összefüggést.
- Értse a sejtszintű és a szervezetszintű életfolyamatok közötti kapcsolatot.
- Ismerje az ivaros és az ivartalan szaporodás előnyeit és hátrányait, szerepüket a fajok fennmaradásában, a földi élet változatosságának fenntartásában.
- Legyen tisztába saját teste felépítésével és alapvető működési sajátosságaival.
- Legyen tisztába a férfi és a nő közötti különbséggel és a kamaszkor biológiai-pszichológiai problémáival.
- Ismerje a betegségek kialakulásának okait, megelőzésük és felismerésük módjait, az egészséges életmód és az elsősegélynyújtás legfontosabb szabályait.
- Értse a szűrővizsgálatok jelentőségét a betegségek sikeres gyógyításában.

– Tudjon önállóan és társaival együttdolgozva megfigyeléseket, vizsgálódásokat, kísérleteket végezni, tapasztalatairól feljegyzéseket készíteni.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A **biológia órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.
Az embereknek ma már tudniuk kell használni a számoló- és számítógépeket,
a tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük,
a diákok tudásszintjét a világ többi országának tanulóinak tudásszintjére kell hozni.
Ezért célunk a tanulók matematikai műveltségének megalapozása, a középszintű oktatásra való felkészítés, a matematika megértése és gyakorlati használata. Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, a házi feladat bemutatását, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagyon sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok.
A diagnosztikus mérést minden évfolyam esetén, a tanév elején végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló” tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.
A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul.
A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.
A szummatív értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.
A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

<u>Osztályzattal értékelhető:</u>
Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés);
Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
Házi feladat ismertetése;
Szóbeli felelet;
Számítógépes feladatok megoldása;
Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;

<u>Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:</u>

Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 33% között	elégtelen	(1)
34% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

A diáknak legalább havonta 1 érdemjeggyel kell rendelkeznie. A tanév folyamán 4 témazáró dolgozat írása kötelező.
Jegyek jelölése színekkel
a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal,
a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés) jegyeit kékkel,
Házi feladat ismertetése; szóbeli felelet; számítógépes feladatok megoldása; órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben; önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján; órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén; a jegyeit zölddel,
A **piros** jegy **1,5**-es szorzóval, a **kék** és **zöld** jegy az **értékének megfelelően** kerül kiértékelésre.

V.2.10 Fizika

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

FIZIKA
Helyi tantárgyi tanterv

7-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
7.	1	36	**36**
8.	2	72	**72**

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Fizika 7-8. évfolyam

A helyi tantárgyi tanterv áttekintő oldala

7. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Bevezetés a fizikába (1)	8
Az energia (5)	8
Mozgás közlekedés és sportolás közben (2)	10
Lendület és egyensúly (2, 4)	10
Összes óraszám:	**36**

8. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Víz, levegő és szilárd anyagok a háztartásban és a környezetünkben (3, 4)	16
Elektromosság a háztartásban (4)	18
Világítás, fény, optikai eszközök (4)	14
Hullámok (3, 4)	10
Környezetünk globális problémái (6)	6
Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata (6)	8
Összes óraszám:	**72**

Fizika

A Nat preambulumában megfogalmazottakat követve a fizika oktatásának célja egyfelől, hogy a tanuló aktív problémamegoldóként a legkorszerűbb fizikai, tudományos ismereteket és készségeket sajátítsa el, egyúttal megismerje és pozitívan értékelje saját hazája, nemzete kultúráját és hagyományait, valamint az egyetemes emberi kultúra legjelentősebb eredményeit. Fontos feladat továbbá a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, ismeretek és készségek együttes fejlesztése, az egyéni és a csoportos teljesítmény ösztönzése. A fentieken kívül kiemelkedően fontos feladat a fizika esetében, minden oktatási szakaszban a pozitív attitűd és a megfelelő motiváltság kialakítása.

Erre jó lehetőséget biztosít, hogy a tantárgy a szűken értelmezett szakmai ismeretanyag és a mindennapokban könnyen hasznosítható praktikus ismeretek átadásán túl olyan természettudományos módszerekkel vizsgálható kérdésekkel is foglalkozik, amelyek befolyásolják az egyén és a közösség életét, illetve kihatással vannak a jövő alakulására. Ilyenek például az egészségmegőrzéssel, a globális környezeti problémákkal, a természeti erőforrások felelős felhasználásával összefüggő problémák vagy a világűr kutatása. A témaválasztás fontos szempontja a mindennapokban hasznosítható, releváns ismeretek nyújtása, valamint olyan készségek és képességek fejlesztése, mely a jövő ma még ismeretlen ismeretrendszereiben való eligazodást segítik.

A fizika tantárgy fontos feladata a diákok természettudományos szemléletének kialakítása, mely alapvetően a fizika tudományában alakult ki, és amelyet később a többi természettudománnyal foglalkozó tudomány átvett. Azt az attitűdöt kell a diákokban kialakítani, hogy a természet megismerhető, működése a természeti törvények segítségével leírható.

Világunk megismerésének vannak módszerei, szabályai, algoritmusai. Egyre több jelenséget tudunk megmagyarázni úgy, hogy alapvetőbb jelenségekre vezetjük azokat vissza. Ennek elengedhetetlen feltétele az, hogy különböző fogalmakat konstruáljunk meg, melyekkel jellemezni tudjuk az adott dolgot, jelenséget. Ezek minél nagyobb részéhez számértékeket is rendelünk az összehasonlíthatóság miatt.

7–8. évfolyam

A fizika tantárgy oktatására az általános iskola 3–4. osztályában tanult környezetismeret, illetve az 5–6. osztályban tanult természettudomány oktatását követően kerül sor. A fizika oktatható önálló tantárgyként is a 7–8. osztályban, illetve az ebben a nevelési szakaszban folytatódó természettudomány tantárgy moduljaként.

A kerettanterv témakörei, a megtanítandó ismeretek és fejlesztési feladatok egyfelől lehetővé teszik a Nat által az adott nevelési szakaszra előírt tanulási eredmények megvalósulását, másrészt a fizika oktatására vonatkozó általános alapelvek érvényesülését. Ennek megfelelően a témák szorosan kapcsolódnak a hétköznapi problémákhoz, természeti jelenségekhez és technikai alkalmazásokhoz. A kerettanterv alkalmazásával tervezett oktatási, tanulási folyamat mélyíti a szükséges szakmai ismereteket, támogatja a tudásalkalmazást, összekapcsolja a tantárgyon belüli és a tantárgyak közötti releváns információkat és szervesen épít a jelenség és tevékenység alapú tudásszervezés alapelveire. Ezeknek a céloknak a megvalósulását szolgálják a fizika tudományával, annak munkamódszerével valamit a globális környezeti problémákkal foglalkozó témakörök.

Az internethasználattal és prezentációk készítésével kapcsolatos tanulási eredmények megvalósulása megfelelő óraszervezéssel, a digitális technológia tanári irányítás melletti önálló használatával biztosítható. Ezeket az alábbiakban soroljuk fel:

A tanuló fizikai szövegben, videóban el tudja különíteni a számára világos és nem érthető, további magyarázatra szoruló részeket;

az internet segítségével adatokat gyűjt a legfontosabb fizikai jelenségekről;

tanári útmutatás felhasználásával magabiztosan használ magyar nyelvű mobiltelefonos/táblagépes applikációkat fizikai tárgyú információk keresésére;
ismer megbízható fizikai tárgyú magyar nyelvű internetes forrásokat;
egyszerű számítógépes prezentációkat készít egy adott témakör bemutatására;
projektfeladatok megoldása során önállóan, illetve a csoporttagokkal közösen különböző prezentációkat hoz létre a tapasztalatok és eredmények bemutatására;
értelmezi a sportolást segítő kisalkalmazások által mért fizikai adatokat. Méréseket végez a mobiltelefon szenzorainak segítségével.

A tananyag kijelöli a témaköröket és iránymutató a lehetséges sorrendre nézve, de a feldolgozás nagyon sokféle lehet. Részben azért is, mert a tananyag csak a mindenki számára kötelező minimumot adja meg, de elsősorban azért, mert a tanítás során - ebben az életkori szakaszban különösen - alkalmazkodnia kell a tanulócsoport egyedi sajátosságaihoz, az oktató-nevelőmunka helyi céljaihoz és körülményeihez. Lényegében bármelyik téma lehetőséget nyújt az elmélyülésre, izgalmas részkérdéseket bonthatunk ki a gyerekek együttműködése révén megvalósuló projektek során vagy a világhálón található információk felhasználásával. A tanulás sikerességének kritériuma lehet az értelmes és motiváló közös munka, olyan csoportmunka, melyben mindenki megtalálhatja a saját szerepét, s ezáltal sikerélményhez, pozitív természettudományos attitűdhöz juthat.
A tanulók értékelésének módszerei ennek megfelelően nem korlátozódnak a hagyományos definíciók, törvények kimondásán és számítási feladatok elvégzésén alapuló számonkérésre. Az értékelés során megjelenhet a prezentációra alapuló szóbeli felelet, a teszt, az esszé, az önálló munka, az aktív tanulás közbeni tevékenység, illetve a csoportmunka csoportos értékelése is. A cél az, hogy a tanulók képesek legyenek megérteni a megismert jelenségek lényegét, az alapvető technikai eszközök működésének elvét, az időszerű társadalmi-gazdasági kérdések, problémák jelentőségét, s a fizika hozzájárulását a megoldási törekvésekhez.

A témakörök áttekintő táblázatában a témakör neve után zárójelbe tett számok azt jelölik, hogy a témakör a Nat-ban felsorolt melyik fő témakörökhöz tartozik.

7.OSZTÁLY

BEVEZETÉS A FIZIKÁBA 9 óra

Ismeretek:

- jó becsléseket tud adni egyszerű számítás, következtetés segítségével;
- értelmezi a sportolást segítő kisalkalmazások által mért fizikai adatokat. Méréseket végez a mobiltelefon szenzorainak segítségével;
- értelmezni tud egy jelenséget, megfigyelést valamilyen korábban megismert vagy saját maga által alkotott egyszerű elképzelés segítségével.

Fejlesztési követelmények:

- A fizika tudománya által vizsgálható jelenségek felismerése, a tudományos megismerés ismérvei
- A testek mérhető tulajdonságai: a hosszúság, térfogat, tömeg jele, mértékegységei és mérőeszközei, a mértékegységek átváltása
- Az alapvető fizikai mennyiségek jellemző értékeinek tapasztalati becslése
- Az eltelt idő és a hőmérséklet jele, mértékegységei. A Celsius-skála

- A távolság, a térfogat, az eltelt idő, a tömeg, a hőmérséklet közvetlen mérése a rendelkezésre állóeszközökkel (beleértve a mobiltelefon óráját vagy a digitális konyhai mérleget, más konyhai mérőeszközt)
- A mérés pontosságának becslése ismételt mérések, illetve az eszköz jellemző adatainak ismeretében. A mérési eredmények összehasonlítása
- Azonos anyagból készült különböző tömegű testek tömegének és térfogatának kapcsolata. Az anyagra jellemző sűrűség megállapítása
- Sűrűségadatok használata a tömeg vagy térfogat kiszámolására
- A fizika szakterületei, néhány újabb eredmény egyszerű bemutatása, egy állítás tudományos megalapozottságának kritikus vizsgálat

Kapcsolódási pontok / Javasolt tevékenységek:
Matematika-mértékváltás
- Adott idejű folyamatok létrehozása (pl. 1 perc alatt leguruló golyó)
- Szilárd, folyékony és légnemű anyagok térfogatának értelmezése, mérése
- Az emberi test méreteihez kötött távolságok vizsgálata
- Időtartam becslése (pl. 1 perc elteltének becslése számolással)
- Távolságok mérése digitális térképeken
- Külső hőmérséklet vizsgálata egy adott időszakban, az eredmények ábrázolása, átlagérték kiszámítása
- A Föld éghajlatának globális változásával kapcsolatos hőmérsékleti adatsorok elemzése
- Szilárd és folyékony anyagok sűrűségének összehasonlítása, illetve becslése csoportos kísérletezés során
- Bemutató készítése a fizika egyik nevezetes felismeréséről. Milyen előzményei voltak, milyen bizonyítékok támasztják alá, milyen viták kísérték a felismerés megfogalmazását?

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- megfigyeléseket és kísérleteket végez a környezetében, az abból származó tapasztalatokat rögzíti;
- felismeri a tudomány által vizsgálható jelenségeket, azonosítani tudja a tudományos érvelést, kritikusan vizsgálja egy elképzelés tudományos megalapozottságát;
- hétköznapi eszközökkel méréseket végez, rögzíti a mérések eredményeit, leírja a méréssorozatokban megfigyelhető tendenciákat, ennek során helyesen használja a közismert mértékegységeket;
- ismeri a fizika fontosabb szakterületeit;
- tájékozott a fizika néhány új eredményével kapcsolatban.

Kulcsfogalmak /Fogalmak
mérés, hosszúság, térfogat, tömeg, sűrűség, idő, hőmérséklet, a mérés pontossága, a mért adatok átlaga, becslés, tudományos eredmény

ENERGIA **7 óra**
Ismeretek:
- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;

- tudatában van az emberi tevékenység természetre gyakorolt lehetséges negatív hatásainak és az ezek elkerülésére használható fizikai eszközöknek és eljárásoknak (pl. porszűrés, szennyezők távolról való érzékelése alapján elrendelt forgalomkorlátozás).

Fejlesztési követelmények:
- A teljesítmény használata az energiafogyasztás meghatározására
- A lakásban található legnagyobb fogyasztók kiválasztása, jellemző adataik (teljesítmény, energiafogyasztás) áttekintése
- A háztartásban használt energiahordozók megismerése: elektromos áram, földgáz, szén, fa
- Az energiahordozók jellemzése, csoportosítása: fosszilis energia, zöldenergia
- Az energia árának becslése néhány fűtési-melegítési módszer (például gázkonvektor, elektromos vízmelegítő) esetében a háztartás számláinak segítségével
- A rugalmas energia mozgási energiává alakulásának (rugós eszközzel kilőtt golyó), a helyzeti energia mozgási energiává alakulásának (zuhanó test) megfigyelése. A mozgási energia belső energiává alakulásának (összedörzsölt tenyér) megfigyelése
- Az erőművekben bekövetkező energiaátalakulások vizsgálata, az energia megmaradása
- A szélerőmű, napelemek, napkollektor működésének értelmezése
- Néhány energiatakarékossági lehetőség gyakorlatban való közvetlen megfigyelése, működési elve: termosztátos fűtőeszköz, hőszigetelés
- A táplálkozási problémák fizikai hátterének megismerése: az energiafogyasztás és bevitel egyensúlyának vizsgálata az élelmiszerek energiatartalmát megadó adatok segítségével

Kapcsolódási pontok/Javasolt tevékenység:

Földrajz-Energiahordozók
Biológia-Táplálkozás
Technika-Háztartási ism.
- Az emberiség energiafogyasztásának és a rendelkezésre álló energiaforrások mennyiségének áttekintése, az energiabiztonság fogalma
- A jövő lehetséges energiaforrásaival kapcsolatos ismeretek gyűjtése, bemutatása
- A háztartásban használatos izzók gazdaságosságának összehasonlítása
- Az emberi szervezet energiafelhasználásának elemzése
- Az energiatakarékosság lehetséges módszereinek vizsgálata a közvetlen környezetben
- A diák egy átlagos napjának végig gondolása energiafogyasztás szempontjából. Milyen energiahordozókat használt, milyen energiaszükségletet elégített ki, a felhasznált energiamennyiség becslése

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- tisztában van azzal, hogy az energiának ára van, gyakorlati példákon keresztül ismerteti az energiatakarékosság fontosságát, ismeri az energiatermelés környezeti hatásait, az energiabiztonság fogalmát;
- ismeri a jövő tervezett energiaforrásaira vonatkozó legfontosabb elképzeléseket;
- előidéz egyszerű energiaátalakulással járó folyamatokat (melegítés, szabadesés), megnevezi az abban szereplő energiákat;

- ismeri a zöldenergia és fosszilis energia fogalmát, az erőművek energiaátalakításban betöltött szerepét, az energiafelhasználás módjait és a háztartásokra jellemző fogyasztási adatokat;
- átlátja a táplálékok energiatartalmának szerepét a szervezet energiaháztartásában és az ideális testsúly megtartásában;
- kvalitatív ismeretekkel rendelkezik az energia szerepéről, az energiaforrásokról, az energiaátalakulásokról.

Kulcsfogalmak/Fogalmak:
energiafogyasztás, teljesítmény, energiahordozók, zöldenergia, fosszilis energia, energiabiztonság, energiatakarékosság, energiamegmaradás, rugalmas energia, helyzeti energia, mozgási energia, belső energia

MOZGÁS KÖZLEKEDÉS ÉS SPORTOLÁS KÖZBEN 9 óra

Ismeretek:

- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- tisztában van az önvezérelt járművek működésének elvével, illetve néhány járműbiztonsági rendszer működésének fizikai hátterével.

Fejlesztési követelmények:

- A hely megadása, a környezetben tapasztalható mozgások megfigyelése, csoportosítása a pálya és a helyváltoztatás gyorsasága alapján
- A sebesség nagysága, iránya, mértékegysége
- A közel állandó sebességű mozgások (mozgólépcső, autó, korcsolya) megfigyelése, kialakulásuk körülményei, Newton első törvénye
- A megtett út, az utazásból hátralévő idő kiszámolása a sebesség nagyságának segítségével
- Az elejtett test mozgásának vizsgálata. A nehézségi erő és a nehézségi gyorsulás. Newton 2. törvénye
- A gyorsuló és kanyarodó autó sebesség változását okozó külső hatás (súrlódás, súrlódási erő) azonosítása
- A sebességváltozást okozó erő nagyságának és a tömeg szerepének megfigyelése fékezés során
- Az önvezérelt autó működési elve
- A légzsák és a biztonsági öv működésének fizikai magyarázata

Kapcsolódási pontok / Javasolt tevékenységek:
Testnevelés-kerékpár, roller használat
Osztályfőnöki óra-közlekedési ismeretek.

- Anyaggyűjtés és beszélgetés Newton vagy Galilei életéről, sokoldalú kutatásairól
- Sebességrekordok gyűjtése, vizsgálata
- Közlekedéstervezés pl. valamilyen applikáció segítségével, az átlagsebességek vizsgálata
- Sebesség mérésére szolgáló eljárás kidolgozása

- Mozgás elemzése valamilyen telefonos applikáció segítségével

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megfelelően tudja összekapcsolni a hely- és idő adatokat. Különbséget tesz az út és elmozdulás fogalma között. Ismeri, és ki tudja számítani az átlagsebességet, a mértékegységeket megfelelően használja. Tudja, hogy lehetnek egyenletes és nem egyenletes mozgások. Ismeri a testek sebességének nagyságrendjét;
- meghatározza az egyenes vonalú egyenletes mozgást végző test sebességét, a megtett utat, az út megtételéhez szükséges időt;
- tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

Kulcsfogalmak/Fogalmak:

hely, pálya, elmozdulás, út, átlagsebesség, kölcsönhatás, gyorsulás, nehézségi gyorsulás, erő, Newton első és második törvénye

LENDÜLET, EGYENSÚLY **9 óra**

Ismeretek:

- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

Fejlesztési követelmények:

- A lendület kiszámítása, a lendület megmaradásának vizsgálata néhány hétköznapi helyzetben
- A rakéta mozgásának kísérleti vizsgálata (léggömb-rakéta), fizikai magyarázata. Newton harmadik törvénye
- Körmozgások és lengések (például a hinta lengései) megfigyelése, a periódusidő mérése. A periódusidőt befolyásoló tényezők azonosítása.
- A környezetünkben megfigyelhető nyugvó testek egyensúlyának vizsgálata. Annak magyarázata, hogy miért nem esik le, miért nem fordul el a test
- Rugalmas és rugalmatlan alakváltozások megfigyelése, a kétféle viselkedés összehasonlítása
- Szemléletes kép kialakítása a szilárd anyagok belső szerkezetéről
- Egyszerű ütközések kísérleti vizsgálata a lendületmegmaradás szemléltetésére

- Egyes háztartási eszközök, mint egyszerű gépek erőátvitelének vizsgálata
- A Föld mozgási periódusainak vizsgálata az időszámítás szempontjából
- Anyaggyűjtés és beszélgetés: Arkhimédész és gépei
- Néhány gép (például: emelők, gőzgép, elektromos motor, benzinmotor) működésének megfigyelése, gazdaságot, társadalmat megváltoztató hatásának bemutatása
- A szilárd anyagok belső szerkezetét ábrázoló rajz vagy demonstrációs eszköz készítés

Kapcsolódási pontok / Javasolt tevékenységek:
Földrajz-Föld mozgási periódusai
Kémia-Szilárd anyagok
Történelem-Gépek

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- egyszerű eszközökkel létrehoz periodikus mozgásokat, méri a periódusidőt, fizikai kísérleteket végez azzal kapcsolatban, hogy mitől függ a periódusidő;
- tisztában van a mozgások kialakulásának okával, ismeri az erő szerepét egy mozgó test megállításában, elindításában, valamilyen külső hatás kompenzálásában;
- tisztában van a rugalmasság és rugalmatlanság fogalmával, az erő és az általa okozott deformáció közötti kapcsolat jellegével. Be tudja mutatni az anyag belső szerkezetére vonatkozó legegyszerűbb modelleket, kvalitatív jellemzőket.

Kulcsfogalmak/Fogalmak:
lendület, a lendület megmaradása, periódusidő, fordulatszám, egyensúly, amplitúdó
rezgésszám, rugalmas alakváltozás, Newton harmadik törvénye

A fejlesztés várt eredményei a 7.osztály végén:
Bevezetés a fizikába
- jó becsléseket tud adni egyszerű számítás, következtetés segítségével;
- értelmezi a sportolást segítő kisalkalmazások által mért fizikai adatokat. Méréseket végez a mobiltelefon szenzorainak segítségével;
- értelmezni tud egy jelenséget, megfigyelést valamilyen korábban megismert vagy saját maga által alkotott egyszerű elképzelés segítségével.

Mozgás közlekedés és sportolás közben
- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- tisztában van az önvezérelt járművek működésének elvével, illetve néhány járműbiztonsági rendszer működésének fizikai hátterével.

Lendület és egyensúly
- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;

- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló:

Legyen képes egyszerű jelenségek, kísérletek irányított megfigyelésére, a látottak elmondására, egyszerű tapasztalatok életkorának megfelelő értelmezésére

Ismerje a fizikai kölcsönhatásokat, a tehetetlenség, a tömeg, a mező az energia, a munka, a hőmérséklet, a hőmennyiség, a hővezetés, a hőáramlás, a hősugárzás, a halmazállapot-változások, az olvadáspont, a forráspont fogalmát,

Ismerje és tudja megkülönböztetni az energia fajtáit: a belső, a mozgási, rugalmassági energiát.

Ismerje a testek méretváltozását, felmelegedéskor, lehűléskor; a víz térfogatváltozását hőmérsékletváltozás esetén.

Ismerje az erő és ellenerő közötti különbségeket.

Ismerje a térfogat és a tömeg közötti összefüggést azonos anyag esetén.

Ismerje a nyomóerő, a nyomott felület, a nyomás fogalmát és a közöttük levő összefüggést.

Ismerje Arkhimédész törvényét.

Ismerje a forgatónyomaték, az erő és az erőkar közötti összefüggést.

Tudja értelmezni és használni a tanult fizikai mennyiségeknek (út, sebesség, tömeg, erő, nyomás, hőmérséklet, energia, teljesítmény) a mindennapi életben is használt mértékegységeit.

Ismerje fel a tanult halmazállapot-változásokat a mindennapi környezetben (pl. hó olvadása, vizes ruha száradása, stb.)

Legyen tisztában az energia-megmaradás törvényének alapvető jelenségével. Értse, hogy egyszerű gépekkel csak erőt takaríthatunk meg, munkát nem.

Legyen képes kisebb csoportban, társaival együttműködve egyszerű kísérletek, mérések elvégzésére, azok értelmezésére.

8.OSZTÁLY

VÍZ, LEVEGŐ ÉS SZILÁRD ANYAGOK 14 óra

Ismeretek:

- ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát;
- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét.
- ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát;
- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét.

Fejlesztési követelmények:

- A jég olvadásának és a víz fagyásának kísérleti vizsgálata, a hőmérséklet időbeli változásának megfigyelése. Az olvadáspont
- A környezetben lezajló termikus kölcsönhatások felismerése, összegyűjtése
- A leves, a tea melegítésének megfigyelése. A melegítés gyorsaságát meghatározó fizikai körülmények kísérleti vizsgálata, egyszerű magyarázata
- A víz forrásának kísérleti megfigyelése, a hőmérséklet mérése: forráspont, vízgőz
- A halmazállapotok és halmazállapot-változások értelmezése az anyagot alkotó részecskék (apró golyók) egyszerű modelljének felhasználásával
- A téli fagy romboló erejének fizikai magyarázata, a fagyás megfigyelése jégkocka készítés során
- A víz tapasztalati tulajdonságainak kísérleti vizsgálata és értelmezése: összenyomhatatlanság, sűrűség, folyékonyság
- A nyomás jele, mértékegysége. Alkalmazása a felületre ható erő kiszámolására
- A hidrosztatikai nyomás kísérleti vizsgálata, a mélységtől való függés és az iránytól való függetlenség felismerése. A hidrosztatikai nyomás kiszámolása
- Az acélból készült hajók úszásának fizikai magyarázata, a sűrűségfeltétellel és Arkhimédész-törvényének segítségével
- Kapilláris jelenségek megfigyelése a háztartásban (felmosás, szivacs)
- Szilárd anyagok melegítésének kísérleti megfigyelése, a tapasztalt hőtágulás, hővezetés kvalitatív fizikai magyarázata
- A levegő fizikai tulajdonságai: nyomás, hőmérséklet, páratartalom
- A szél, az eső, a harmat, a dér, a hó, a jégeső és a felhők kialakulásának egyszerű fizikai magyarázata

Kapcsolódási pontok / Javasolt tevékenységek:

Természetismeret-Időjárás, halmazállapotok

- Hőmérő készítése
- A nyomás időjárástól és magasságtól való függésének kísérleti vizsgálata
- A páratartalom változásának kísérleti vizsgálata egyszerű mérőeszközzel, a páratartalom hatása a lakókörnyezetre, az emberi szervezetre
- Úszó sűrűségmérő működésének vizsgálata, értelmezése
- Cartesius-búvár készítése
- A kapilláris jelenségek szerepe a természetben, anyaggyűjtés
- Az álló, ülő, fekvő ember által a talajra kifejtett nyomás becslése
- Beszélgetés az alábbi kérdésekről: Hogyan érzékeljük a levegő nyomását, miért pattog a fülünk, ha gyorsan emelkedünk vagy süllyedünk?

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- jellemzi az anyag egyes halmazállapotait, annak sajátságait, ismeri a halmazállapot-változások jellemzőit, a halmazállapot-változások és a hőmérséklet alakulásának kapcsolatát;
- tudja magyarázni a folyadékokban való úszás, lebegés és elmerülés jelenségét, az erre vonatkozó sűrűségfeltételt;
- tudja, miben nyilvánulnak meg a kapilláris jelenségek, ismer ezekre példákat a gyakorlatból (pl. növények tápanyagfelvétele a talajból);

- kísérletezés közben, illetve a háztartásban megfigyeli a folyadékok és szilárd anyagok melegítésének folyamatát, és szemléletes képet alkot a melegedést kísérő változásokról, a melegedési folyamatot befolyásoló tényezőkről.
- jellemzi az anyag egyes halmazállapotait, annak sajátságait, ismeri a halmazállapot-változások jellemzőit, a halmazállapot-változások és a hőmérséklet alakulásának kapcsolatát;
- tudja magyarázni a folyadékokban való úszás, lebegés és elmerülés jelenségét, az erre vonatkozó sűrűségfeltételt;
- tudja, miben nyilvánulnak meg a kapilláris jelenségek, ismer ezekre példákat a gyakorlatból (pl. növények tápanyagfelvétele a talajból);
- kísérletezés közben, illetve a háztartásban megfigyeli a folyadékok és szilárd anyagok melegítésének folyamatát, és szemléletes képet alkot a melegedést kísérő változásokról, a melegedési folyamatot befolyásoló tényezőkről.

Kulcsfogalmak/Fogalmak:

légnemű, folyékony, szilárd, fagyás, olvadás, párolgás, lecsapódás, forrás; kapilláris csövek, nyomás, hidrosztatikai nyomás, felhajtóerő, úszás, lebegés, sűrűségfeltétel, termikus kölcsönhatás, melegítés, felvett és leadott hő, nyomáskülönbség,

ELEKTROMOSSÁG A HÁZTARTÁSBAN 17 óra

Ismeretek:

- ismeri a legfontosabb saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működésének fizikai lényegét;
- ismeri a villamos energia felhasználását a háztartásban, az energiatakarékosság módozatait, az érintésvédelmi és biztonsági rendszereket és szabályokat;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

Fejlesztési követelmények:

- Az elektromos állapot kialakulásának megfigyelése kísérletezés közben, magyarázata a töltött részecskék és atomról alkotott egyszerű elképzelés (elektron, proton, atommag) segítségével
- A villámok kialakulásának fizikai magyarázata
- Szemléletes kép alkotása az elektromos – egyen és váltakozó – áramról. Egyen és váltakozó-áramú eszközök azonosítása a környezetünkben
- A feszültség és áramerősség jele, mértékegysége, feltüntetése az elektromos eszközökön
- Az áramerősség várható értékének meghatározása az ellenállás ismeretében. A technikai alkalmazásokban gyakori szigetelő és vezető anyagok ellenállásának mérése
- Az egyszerű áramkör részei: áramforrás, kapcsoló, fogyasztók, vezeték
- Elemek és akkumulátorok jellemző adatainak összehasonlítása
- Az emberre veszélyes feszültség és áramerősség értékek. Az áramütés hatása

- A Joule-hő meghatározása. A vasaló, a hajszárító, a vízmelegítő működési elve: a fűtőszál kialakítása és szerepe
- Áramütés-veszélyes helyzetek a lakásban: A rövidzár, a biztosíték és a földelés szerepe az elektromos eszközök biztonságos használata során
- Az iránytű használatának fizikai alapja
- Jedlik Ányos munkássága és az elektromos motor. A transzformátor működésének megfigyelése

Kapcsolódási pontok / Javasolt tevékenységek:
Biológia-Emberi test
- A dörzselektromos jelenség kísérleti vizsgálata például léggömbök felhasználásával
- Háztartási eszközök elektromos tulajdonságainak vizsgálata
- Az elektromos biztosíték szerepe és működése a háztartásban
- Elemek és akkumulátorok környezeti hatásának elemzése
- Adatok gyűjtése a Föld mágneses teréről
- LED-et tartalmazó egyszerű áramkör készítése, az áramkörbe illesztett változó ellenállású elem (változó hosszúságú grafitbél, termiszor, fotoellenállás, potenciométer) hatásának megfigyelése, lehetőség szerint a feszültség és áramerősség mérése az áramkörben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ismeri az elektromos állapot fogalmát, kialakulását, és megmagyarázza azt az anyagban lévő töltött részecskék és a közöttük fellépő erőhatások segítségével;
- szemléletes képe van az elektromos áramról, ismeri az elektromos vezetők és szigetelők fogalmát;
- használja a feszültség, áramerősség, ellenállás mennyiségeket egyszerű áramkörök jellemzésére;
- tudja, hogy a Földnek mágneses tere van, ismeri ennek legegyszerűbb dipól közelítését. Ismeri az állandó mágnes sajátságait, az iránytűt.

Kulcsfogalmak/Fogalmak:
atom, elektromos állapot, elektromos áram, feszültség, áramerősség, ellenállás, Ohm törvénye, áramforrás, fogyasztó, Joule-hő, áramütés, elektromos energia, teljesítmény, dipólus, transzformátor

VILÁGÍTÁS, FÉNY, OPTIKAI ESZKÖZÖK 12 óra

Ismeretek:
- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- gyakorlati példákon keresztül ismeri a fény és anyag legelemibb kölcsönhatásait (fénytörés, fényvisszaverődés, elnyelés, sugárzás), az árnyékjelenségeket, mint a fény egyenes vonalú terjedésének következményeit, a fehér fény felbonthatóságát

Fejlesztési követelmények:

- A fény egyenes vonalú terjedésének megfigyelése, kísérleti vizsgálata, demonstrálása párhuzamos nyaláb vagy kis teljesítményű (az egészségre veszélytelen) lézer segítségével
- A síktükörben látható tükörkép kialakulásának magyarázata a fény szabályos visszaverődésével, a fénysugár útjának megrajzolásával
- A háztartásban használt fényforrások és azok tulajdonságainak (a fény színe, a fényerősség, a kibocsátott fény térbeli eloszlása, az energiahatékonyság, ár, élettartam) megismerése, a működésükhöz szükséges áramforrás kiválasztása
- A fénytörés jelenségének megfigyelése
- A gyűjtőlencse optikai tulajdonságainak kísérleti vizsgálata. A nagyító képalkotásának fizikai magyarázata
- A látás folyamatának fizikai magyarázata. Jellegzetes lencsehibák: rövidlátás, távollátás, ezek korrekciója szemüveggel, kontaktlencsével, lézeres beavatkozással. A szem egészségvédelme
- Megfigyelések nagyítóval vagy mikroszkóppal illetve távcsővel vagy látcsővel
- A távcső és mikroszkóp részeinek vizsgálata, működésének fizikai magyarázata

Kapcsolódási pontok / Javasolt tevékenységek:

Biológia-Látás,mikroszkópok
Földrajz-Föld, Hold

- A környezetben található fényforrások megfigyelése, néhány fényforrás (kerékpáros lámpák) szétszerelése, az alkatrészek szerepének megvizsgálása
- A környezetben létrejövő árnyékok megfigyelése, fényképezése, kialakulásának magyarázata a fény egyenes vonalú terjedésével
- A Hold árnyéka a Földön: a napfogyatkozás, a Föld árnyéka a Holdon: holdfogyatkozás
- Optikai illúziók vizsgálata
- A különböző élőlények látórendszere, látástartománya: anyaggyűjtés, projektmunka
- Camera obscura készítése
- Az iskola világítási rendszerének megismerése közvetlen megfigyelés segítségével. Hány darab és milyen világítótest van használatban, mennyi ideig működnek, milyen rendszerességgel, mennyit fizet az iskola ezért az energiáért?

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ismeri az aktuálisan használt elektromos fényforrásokat, azok fogyasztását és fényerejét meghatározó mennyiségeket, a háztartásban gyakran használt áramforrásokat;
- ismeri a látás folyamatát, a szem hibáit és a szemüveg szerepét ezek kijavításában, a szem megerőltetésének (például számítógép) következményeit;
- ismeri néhány gyakran használt optikai eszköz részeit, átlátja működési elvüket;
- tisztában van a fény egyenes vonalú terjedésével, szabályos visszaverődésének törvényével, erre hétköznapi példákat hoz.

Kulcsfogalmak/Fogalmak

fényforrás, szabályos visszaverődés, tükör, fénytörés, gyűjtő és szórólencse, fókusztávolság, fókuszpont

HULLÁMOK **10 óra**

Ismeretek:

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;
- gyakorlati példákon keresztül ismeri a fény és anyag legelemibb kölcsönhatásait (fénytörés, fényvisszaverődés, elnyelés, sugárzás), az árnyékjelenségeket, mint a fény egyenes vonalú terjedésének következményeit, a fehér fény felbonthatóságát;
- érti a színek kialakulásának elemi fizikai hátterét.

Fejlesztési követelmények:

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;
- gyakorlati példákon keresztül ismeri a fény és anyag legelemibb kölcsönhatásait (fénytörés, fényvisszaverődés, elnyelés, sugárzás), az árnyékjelenségeket, mint a fény egyenes vonalú terjedésének következményeit, a fehér fény felbonthatóságát;
- érti a színek kialakulásának elemi fizikai hátterét.

Kapcsolódási pontok/Javasolt tevékenységek:

Biológia-Hallás
Testnevelés-Úszás
Ének-Hangok, hangszerek
Földrajz-Földrengések
Rajz-Színek, színkeverés

- A cunami jelenségének megismerése, magyarázata
- Hangok keltése, elemzése egyszerű esetekben pl. audacity programmal
- Szivárvány létrehozása, megfigyelése a természetben
- Fényfestés, játékok, kísérletek színekkel
- Színek kikeverése festékekkel

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- érti a hullámmozgás lényegét és a jellemző legfontosabb mennyiségeket: frekvencia, amplitúdó, hullámhossz, terjedési sebesség;
- megfigyeli az elterjedt hangszereket használat közben, felismeri azok működési elvét;
- ismeri a hallás folyamatát, a levegő hullámzásának szerepét a hang továbbításában. Meg tudja nevezni a halláskárosodáshoz vezető főbb tényezőket.

Kulcsfogalmak/Fogalmak:
állóhullám, hullámhossz, frekvencia, hullám terjedési sebessége, hangmagasság, hangerő, szivárvány színei, kiegészítő színek

KÖRNYEZETÜNK GLOBÁLIS PROBLÉMÁI **6 óra**

Ismeretek:

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;
- ismeri az éghajlatváltozás problémájának összetevőit, lehetséges okait. Tisztában van a hagyományos ipari nyersanyagok földi készleteinek végességével és e tény lehetséges következményeivel.

Fejlesztési követelmények:
- Az ózonpajzs elvékonyodásának hatása, a Földet ért ultraibolya sugárzás erősödése, az ózonpajzs védelmében hozott intézkedések
- Az éghajlatváltozás okai és következményei. Az éghajlat változására utaló fizikai mennyiségek értékeinek vizsgálata
- A tengerszint emelkedésének fizikai okai
- A tüzelőanyagok elégetésének szerepe az üvegházhatás kialakulásában
- Az emberi tevékenység természetre gyakorolt hatása: az ökológiai lábnyom
- A fényszennyezés megfigyelése
- A zajszennyezés fogalma
- Innovatív technológiák a környezet és az ember védelmében: porszűrők működési elve, hangszigetelés, energiatakarékos eszközök használata, a levegőben található szennyezők távolról történő mérése alapján elrendelt forgalomkorlátozás

Kapcsolódási pontok / Javasolt tevékenységek:
Földrajz-Éghajlatváltozás, környezettudatosság
- Sötét és világos felületek fényelnyelési tulajdonságainak kísérleti vizsgálata (természeti megfigyelése)
- A globális éghajlatváltozás bizonyítékainak gyűjtése, vizsgálata, a lehetséges következmények elemzése, az emberi cselekvés lehetőségeinek megvitatása, a tudomány szerepének mérlegelése
- A zajszint mérése mobiltelefonnal vagy más alkalmas eszközzel
- Saját ökológiai lábnyom csökkentését eredményező tevékenységek tervezése
- Üvegházhatás megfigyelése, értelmezése (pl. üvegház, napon álló autó)

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- környezetében zajszintméréseket végez számítógépes mérőeszközzel, értelmezi a kapott eredményt;
- ismeri az ózonpajzs elvékonyodásának és az ultraibolya sugárzás erősödésének tényét és lehetséges okait.

Kulcsfogalmak/Fogalmak:
éghajlatváltozás, üvegházhatás, ökológiai lábnyom, környezettudatosság, fényszennyezés, zajszennyezés

ÉGI JELENSÉGEK MEGFIGYELÉSE ÉS MAGYARÁZATA 9 óra

Ismeretek:

- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos

Fejlesztési követelmények:
- A Nap fizikai jellemzői. A Nap energiájának forrása
- A Föld Nap körüli mozgásának, a Hold Föld körüli mozgásának fizikai jellemzői
- Anyaggyűjtés arról, hogyan változtatták meg Kopernikusz és Kepler felismerései a korábbi világképet
- A Nap járásának megfigyelése egy bot árnyékának segítségével, az égtájak meghatározása
- A Hold megfigyelése, felszíni formáinak magyarázata: meteorok
- Anyaggyűjtés arról, hogyan figyelte meg Galilei a Holdat és hogyan értelmezték a látottakat
- A Hold fázisainak megfigyelése, fizikai magyarázata a Nap, Föld, Hold helyzete alapján
- Föld típusú bolygók és óriásbolygók, a bolygók jellegzetességeinek egyszerű fizikai magyarázata
- A csillagok sajátosságai, megkülönböztetésük a bolygóktól, látszólagos mozgásuk fizikai értelmezése, a legfontosabb csillagképek megfigyelése
- Ismerkedés az égbolt egyéb égi objektumaival: a Tejútrendszer, galaxisok, fekete lyukak. Az objektumok legfontosabb fizikai jellemzőinek feltérképezése.
- Az űrkutatás aktuális céljai, legfontosabb irányai: az űrszondák, a nemzetközi űrállomás, az űrtávcsövek, a műholdak tevékenységének bemutatása
- A világűr kutatásának kérdései: élet a Világegyetemben, a Világegyetem keletkezése és fejlődése
-

Kapcsolódási pontok / Javasolt tevékenységek:

Földrajz-Nap, Hold
- A Hold megfigyelése szabad szemmel és távcsővel
- Az aktuális csillagászati hírek elemzése
- Beszélgetés a világűr méreteiről s az értelmes élet lehetőségeiről a világűrben
- Beszélgetés a fény véges sebességéről, s a csillagos ég ebből következő látványáról
- Útikalauz űrturistáknak: a Naprendszer égitestjeinek érdekességei az odalátogató szempontjából
- Olyan jelenségek és megfigyelések összegyűjtése, amik azt támasztják alá, hogy a Föld gömbölyű, nem pedig lapos

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- érti a nappalok és éjszakák változásának fizikai okát, megfigyelésekkel feltárja a holdfázisok változásának fizikai hátterét. Látja a Nap szerepét a Naprendszerben, mint gravitációs centrum és mint energiaforrás;

- ismeri a csillagok fogalmát, számuk és méretük nagyságrendjét. Ismeri a világűr fogalmát, a csillagászati időegységeket (nap, hónap, év) és azok kapcsolatát a Föld és Hold forgásával és keringésével;
- ismeri a csillagképek, a Sarkcsillag, valamint a Nap égi helyzetének szerepét a tájékozódásban;
- tisztában van a galaxisok mibenlétével, számuk és méretük nagyságrendjével. Ismeri a Naprendszer bolygóinak fontosabb fizikai jellemzőit;
- tisztában van az űrkutatás aktuális céljaival, legérdekesebb eredményeivel.

Kulcsfogalmak / Fogalmak:
napközéppontú világkép, földtípusú bolygó, óriásbolygó, holdfázis, fogyatkozások, csillag, galaxis, fekete lyuk, fényév

A fejlesztés várt eredményei a 8.osztály végén:
Víz, levegő és szilárd anyagok a háztartásban és a környezetünkben
- ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát;
- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét.
  - ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát;
  - ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét.

Elektromosság a háztartásban
- ismeri a legfontosabb saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működésének fizikai lényegét;
- ismeri a villamos energia felhasználását a háztartásban, az energiatakarékosság módozatait, az érintésvédelmi és biztonsági rendszereket és szabályokat;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos).

Világítás, fény, optikai eszközök
- ismeri a saját maga által használt eszközök (például közlekedési eszközök, elektromos háztartási eszközök, szerszámok) működési elvének lényegét;
- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;

- gyakorlati példákon keresztül ismeri a fény és anyag legelemibb kölcsönhatásait (fénytörés, fényvisszaverődés, elnyelés, sugárzás), az árnyékjelenségeket, mint a fény egyenes vonalú terjedésének következményeit, a fehér fény felbonthatóságát.

Hullámok

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;
- gyakorlati példákon keresztül ismeri a fény és anyag legelemibb kölcsönhatásait (fénytörés, fényvisszaverődés, elnyelés, sugárzás), az árnyékjelenségeket, mint a fény egyenes vonalú terjedésének következményeit, a fehér fény felbonthatóságát;
- érti a színek kialakulásának elemi fizikai hátterét.

Környezetünk globális problémái

- tudja azonosítani a széles körben használt technológiák környezetkárosító hatásait, és fizikai ismeretei alapján javaslatot tesz a károsító hatások csökkentésének módjára;
- ismeri az éghajlatváltozás problémájának összetevőit, lehetséges okait. Tisztában van a hagyományos ipari nyersanyagok földi készleteinek végességével és e tény lehetséges következményeivel

Égi jelenségek megfigyelése és magyarázata

- felismeri a fizikai kutatás által megalapozott technikai fejlődés egyes fejezeteinek a társadalomra, illetve a történelemre gyakorolt hatását, meg tudja fogalmazni a természettudomány fejlődésével kapcsolatos alapvető etikai kérdéseket;
- ismeri a környezetében előforduló legfontosabb természeti jelenségek (például időjárási jelenségek, fényviszonyok változásai, égi jelenségek) fizikai magyarázatát;
- megismeri jelentős fizikusok életének és tevékenységének legfontosabb részleteit, azok társadalmi összefüggéseit (pl. Isaac Newton, Arkhimédész, Galileo Galilei, Jedlik Ányos)

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló:

Ismerje fel a tanult elektromos és fénytani jelenségeket, a tanórán és az iskolán kívüli életben egyaránt.

Ismerje a feszültség, az áram, az áramerősség, az áramkör, az áramforrás, a fogyasztó, a vezeték, a kapcsoló, az elektromos vezető és szigetelő, a soros és párhuzamos kapcsolás, a zsebtelep, feszültség- és áramerősség-mérő műszer, az elektromos ellenállás fogalmát.

Ismerje és tudja alkalmazni az elem, a telep, a vezeték, az izzó, a kapcsoló áramköri jelét.

Ismerje a feszültség, az áramerősség, az ellenállás jelét és mértékegységét. Szerezzen jártasságot az ellenállás Ohm törvénye alapján történő kiszámításában.

Ismerje az elektromos áram hatásait és ezek gyakorlati alkalmazását

Ismerje és tartsa be az érintésvédelmi és baleset-megelőzési szabályokat. Legyen képes tanári irányítással egyszer elektromos kapcsolások összeállítására, feszültség- és árammérésre. Tudja értelmezni az elektromos berendezéseken feltüntetett adatokat

Ismerje a háztartási elektromos energiatakarékosság jelentőségét és megvalósításának lehetőségeit.

Tudja az anyagokat csoportosítani elektromos és optikai tulajdonságaik szerint.
Legyen tisztában a szem működésével és védelmével kapcsolatos tudnivalókkal, ismerje a szemüveg szerepét. Ismerje a mindennapi optikai eszközöket.
Legyen képes alapvető tájékozódásra az iskolai könyvtár lexikonjai, kézikönyvei, természettudományos ismeretterjesztő könyvei, folyóiratai között.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A **fizika órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.
Az embereknek ma már tudniuk kell használni a számoló- és számítógépeket,
a tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük,
a diákok tudásszintjét a világ többi országának tanulóinak tudásszintjére kell hozni.
Ezért célunk a tanulók matematikai műveltségének megalapozása, a középszintű oktatásra való felkészítés, a matematika megértése és gyakorlati használata. Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, a házi feladat bemutatását, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagyon sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok.
A diagnosztikus mérést minden évfolyam esetén, a tanév elején végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló" tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikus felmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.
A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul.
A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.
A szummatív értékelés összegző minősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.
A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

<u>Osztályzattal értékelhető:</u>
Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat" (formatív értékelés);
Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
Házi feladat ismertetése;
Szóbeli felelet;
Számítógépes feladatok megoldása;
Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;

Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;
Füzetvezetés (évi egy alkalommal).

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:

Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 32% között	elégtelen	(1)
33% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

A diáknak legalább havonta 1 érdemjeggyel kell rendelkeznie. A tanév folyamán 4 témazáró dolgozat írása kötelező.
Jegyek jelölése színekkel
a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal,
a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés) jegyeit kékkel,
Házi feladat ismertetése; szóbeli felelet; számítógépes feladatok megoldása; órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben; önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján; órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén; a jegyeit zölddel,
Füzetvezetés (évi egy alkalommal) jegyeit feketével
A **piros** jegy **1,5**-es szorzóval, a **kék** és a **zöld** jegy az értékének megfelelően kerül kiértékelésre.

V.2.11 Kémia

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

KÉMIA
Helyi tantárgyi tanterv

7-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
7.	1	36	36
8.	2	72	72

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:
Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Kémia 7-8. évfolyam

7. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig	5
Az anyagi halmazok	17
Atomok, molekulák és ionok	14
Összes óraszám:	**36**

8. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig	12
Az anyagi halmazok	6
Kémiai reakciók	20
Kémia a természetben	15
Kémia a mindennapokban	19
Összes óraszám:	**72**

Kémia

A kémia oktatása során egyrészt be kell mutatni a kémiának az élet minőségének javításában betöltött alapvető szerepét, az új anyagok előállításának szépségét és hasznosságát, másrészt maximálisan ki kell használni azt a lehetőséget, amit a kémia tárgyalásmódja (makro-, szimbólum- és részecskeszint) nyújt a tanulók absztrakciós készségének fejlesztésében. Az oktatás minden szakaszában törekedni kell az élményszerűségre, a tanulók számára releváns és érdekes problémák kémiai vonatkozásainak bemutatására, a gyakorlatban használható tudás elsajátításának fontosságára. Az élményközpontú tanításnak arra kell összpontosítania, hogy a tanulók tudatába beépüljön: a kémiai ismeretek szükségesek az élőlényekben zajló folyamatok megértéséhez, a mindennapokban használt tárgyaink előállításához, feladata a tudatos vásárlási és anyagfelhasználási szokások kialakítása, az egészségvédelemhez és az élhető környezet megóvásához szükséges ismeretek és szemlélet biztosítása.

Ugyanakkor tisztában kell lennünk a fogalmi megértést nehezítő, valamint a kémiához viszonyuló pozitív attitűd ellen ható tényezőkkel (például kemofóbia, áltudományos nézetek) is. Elkerülhetetlen a tudományos ismeretek és a hétköznapi tapasztalatokon alapuló naiv elméletek, primitív axiómák ütköztetése. A fogalmi megértést nehezítő további tényező a kémiai fogalmak néhány sajátossága. Az anyagok és jelenségek többszintű (makro-, részecske- és szimbólumszintű) értelmezése, számos kémiai fogalom elnevezésének és korszerű jelentésének ellentmondásossága, bizonyos fogalmak definiálatlansága, kontextustól függő jelentése, a tudományos és a köznyelvi jelentések különbözősége, valamint a kémia elméleti modelljeinek egymást kiegészítő, szimultán jellege miatt különösen fontos a tanuló gondolkodásának megismerése, a fogalmi megértési problémák feltárása és a metafogalmi tudás kialakítása. A kémia ismeretanyagát – a tanulók érdeklődési körétől függően – több szinten lehet megfogalmazni. Jelen kerettanterv a mindenki számára szükséges tartalmakat és fejlesztési célokat tartalmazza.

A kémia tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A tanuló felismeri, összegyűjti, csoportosítja, rendszerezi és értékeli a hétköznapi életben, a tanulói kísérletezések során, illetve a szaknyelvi környezetben megjelenő, a kémiához kapcsolódó információkat. A rendszerezett és értékelt természettudományos információkat társaival megosztja.

A kommunikációs kompetenciák: A tanuló magabiztosan kommunikál írásban és szóban az anyanyelvén, ismeri és alkalmazza a legfontosabb természettudományos, különösen a kémiához kapcsolható legalapvetőbb szaknyelvi kifejezéseket. Egyszerű, a fizikai és kémiai tulajdonságokkal, a környezetvédelemmel, illetve a vegyipari tevékenységgel kapcsolatos médiatartalmakat, prezentációkat hoz létre, illetve szöveges feladatot old meg önállóan vagy csoportban dolgozva, annak érdekében, hogy általuk üzeneteket közvetítsen főként társai és korosztálya számára.

A digitális kompetenciák: A tanuló magabiztosan használja a digitális technológiát kémiai tárgyú tartalmak keresésére, értelmezésére, elemzésére, a vizsgálatai során meghatározott adatok kiértékelésére. Ismeri azokat a szempontokat, amelyek alapján kiszűrhetők és helyesen értelmezhetők az áltudományos tartalmak a világhálón. A technológia felhasználásával a tanuló különböző médiatartalmakat, prezentációkat, esetleg modelleket, animációkat készít különböző témakörökben. A tanulás része az együttműködés és a kommunikáció, korszerű eszközökkel, felelős és etikus módon.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A tanuló a kémiai tanulmányai során gyakorlatot szerez a bizonyítékokon alapuló következtetések levonásában és az ezekre alapozott döntések meghozatalában. A kémiai tárgyú problémák megoldása során hipotézist alkot, az elvégzendő kísérleteket megtervezi, miközben fejlődik absztrakciós készsége. A

kritikai elemzések során összefüggéseket vesz észre, ok-okozati viszonyokra jön rá, ami alapján egyszerűbb általánosításokat fogalmaz meg.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A kémiatanulás alapja az egyéni és a csoportos tevékenység. A tanulási tevékenységet vagy munkavégzést érintő csoportmunka során a tanuló felismeri feladatát, szerepét a csoportban, csoporttagként a társakkal együtt végez különböző tevékenységeket, illetve megfelelő készségek birtokában igény szerint csoportvezetői szerepet vállal.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanuló a projektfeladatok megoldása során önállóan, illetve a csoporttagokkal közösen különböző médiatartalmakat, prezentációkat, rövidebb-hosszabb szöveges produktumokat hoz létre a tapasztalatok, eredmények, elemzések, illetve következtetések bemutatására.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tanuló a kémiaórai tevékenysége során elsajátít számos olyan készséget, amely alkalmassá teszi arra, hogy képes legyen a feladatkörét érintő változó szerepekhez újító módon és rugalmasan alkalmazkodni. Felismeri a hétköznapi életben előforduló, kémiai tárgyú problémákban rejlő lehetőségeket, lehetőségeihez mérten hozzájárul a problémák megoldásához, az esélyeket és alternatívákat mérlegeli. Hatékonyan kommunikál másokkal, a többség álláspontját elfogadva vagy saját álláspontját megvédve érvel, mások érveit meghallgatja, azokat elfogadja vagy cáfolja.

7–8. évfolyam

Az általános iskolai kémiai ismeretek tanításának célja a természettudományok iránti érdeklődés felkeltése, a természettudományos szemléletmód kialakítása, valamint a kémiának a társadalom és az egyén életében betöltött szerepének bemutatása. Ezeket a célokat a tanulók számára releváns problémák, életszerű helyzetek kémiai vonatkozásainak tárgyalásával, a tanulók aktív közreműködésével, egyszerű – akár otthon is elvégezhető – kísérletek tervezésével, végrehajtásával, megfigyelésével és elemzésével érhetjük el. A kémiával való ismerkedés közben a tanulók olyan tapasztalatokon, kísérleteken nyugvó, biztos anyagismereten alapuló tudást szerezhetnek meg, amely nemcsak segíti őket (például a háztartási teendőkben), hanem életmentő is lehet számukra (például a benzingőz robbanásveszélye, a szén-monoxid és a klórgáz végzetes hatása). Az elsajátított ismeretek és a természettudományos szemlélet birtokában a tanulók – majd felnőttként is – egyre tudatosabban ügyelhetnek az egészségükre, szűkebb és tágabb környezetükre.
A kémiatanítás első szakaszának fő csomópontja az elemek, a vegyületek és a keverékek, illetve az atomok, a molekulák és az ionok megkülönböztetése, valamint a periódusos rendszer jelentőségének és használhatóságának megismerése. A kémiai szimbólumok (vegyjelek, képletek, reakcióegyenletek) és azok jelentésének tanítása háttérbe szorul az anyagok és folyamatok makroszintű és részecskeszintű értelmezésével szemben.
Ebben a szakaszban kezdődik el a részecskeszemlélet kialakítása, a tudományos ismeretek és a hétköznapi tapasztalatokon alapuló naiv elméletek ütköztetése is. A részecskeszemlélet kialakítása jól megválasztott, egyszerű kísérletekkel, valamint különböző modellek használatával történik. A modelleknek fontos szerepe van a részecskeszint és a makroszint kapcsolatának megértésében, valamint a szimbólumszint kialakításában. Már ebben a szakaszban is kiemelt figyelmet kell szentelni a tanulók gondolkodásának megismerésére, a fogalmi megértési problémák (tévképzetek, primitív axiómák) feltárására.
A 7–8. évfolyamon a kémia ismeretanyagának megközelítése elsősorban a tanulók előzetes tudására építve, jellemzően kísérleti tapasztalatok útján, illetve a mindennapi élet problémái felől történik. Ebben a szakaszban a tanulók által korábban megismert és gyakran pontatlanul használt fogalmakat pontosítjuk, egyértelműsítjük úgy, hogy az természettudományos szempontból is korrekt legyen. Kezdetben inkább a tanulók megfigyeléseire, kísérleti tapasztalataira adunk választ, folyamatosan bővítve ezzel a természettudományos ismereteket

és készségeket. Később az addig megszerzett ismeretek birtokában lehetőség nyílik a mindennapi élet – gyakran bonyolult – problémáinak egyszerűsített magyarázatára is.
Nagyon fontos, hogy mind a kémiai tanulmányok, mind az egyes témakörök tárgyalása ne száraz leírással, hanem érdekes, a tanulók számára is izgalmas kérdések, problémák felvetésével, kísérletek bemutatásával kezdődjön.
A kémia életszerűségét erősíthetjük, a tanulók kémiai problémák iránti érzékenységét növelhetjük, ha a kémiaórákon állandó figyelmet és időt szentelünk a médiában felbukkanó kémiai jellegű hírek (pl. szén-monoxid-, mustgáz-, metil-alkohol-mérgezés, kémiai Nobel-díj-átadás, környezetkárosítások stb.) megbeszélésére.

7. évfolyam

Témakör: A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig
Javasolt óraszám: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát;
tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismeri egy egyszerű laboratórium felépítését, anyagait és eszközeit;
megkülönbözteti a kísérletet, a tapasztalatot és a magyarázatot;
egyszerű modelleket (golyómodellt) használ az anyagot felépítő kémiai részecskék modellezésére;
ismeri a halmazállapot-változásokat, konkrét példát tud mondani a természetből (légköri jelenségek) és a mindennapokból;
tudja, hogy a keverékek alkotórészeit az alkotórészek egyedi tulajdonságai alapján választhatjuk szét egymástól, ismer konkrét példákat az elválasztási műveletekre (pl. bepárlás, szűrés, ülepítés);
megismeri néhány köznapi anyag legfontosabb tulajdonságait és az anyagok vizsgálatának egyszerű módszereit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Megfigyelési és manuális készség fejlesztése
Kísérletek értelmezése és biztonságos megvalósítása
A biztonságos eszköz- és vegyszerhasználat elsajátítása
Hipotézisalkotás alapvető szinten
A hipotézis kísérleti megerősítése vagy cáfolata
A tudományos gondolkodás kialakulásának támogatása
Alkotás digitális eszközzel
Információkeresés digitális eszközzel
Az anyagi halmazok modellezése
A részecskeszint és a makroszint megkülönböztetése
Elválasztási műveletek

FOGALMAK
modell, kísérlet, tapasztalat, magyarázat, balesetvédelmi szabály, veszélyességi jelölés, anyagi halmaz, gáz, folyadék, szilárd halmazállapot, halmazállapot-változások, olvadás, párolgás, forrás, lecsapódás, fagyás, szublimáció, endoterm és exoterm változások, vegyszer, egyszerű

mérési módszerek, tömeg, térfogat, sűrűség, elválasztási eljárások, kísérleti eszközök, desztilláció

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Filmek megtekintése, majd a látottak alapján a biztonságos, egészséget nem veszélyeztető kísérletezés körülményeinek meghatározása

Beszélgetés a veszélyességi jelek bevezetésének és egységesítésének szükségességéről

Néhány háztartási vegyszer (pl. sósav, hypo stb.) címkéjének megismerése, a veszélyességi jelek értelmezése

Poszter vagy digitális bemutató készítése a leggyakrabban használt laboratóriumi eszközök jellemzésére (anyaguk, melegíthetőségük, felhasználási területük)

Tömegmérés táramérleggel, pl. egy kockacukor, vasgolyó, radír, kulcs tömegének mérése, a mérési pontosság megbeszélése, a tapasztalatok értelmezése

Térfogatmérés mérőhengerrel: víz térfogatának mérése, egyéb eszközök (pl. kémcső, főzőpohár, gyógyszer-, illetve mosószer-adagoló) térfogatának meghatározása, a mérési pontosság megbeszélése, becslés kis mennyiségű folyadékok térfogatára

Egyszerű tárgyak, testek (pl. kulcs, radír, dobókocka) tömegének és térfogatának megmérése táramérleggel, illetve vízkiszorítással, majd a sűrűségük kiszámítása, a mérési pontosságok alapján a sűrűségadat pontosságának megadása

Egyszerű becslések anyagok (pl. kakaópor, kristálycukor, porcukor) tömegére, térfogatára és sűrűségére, majd a mérésekkel és számolással kapott eredményekkel való összevetés

Gáz, folyékony és szilárd halmazállapotú anyagok fizikai tulajdonságainak vizsgálata és táblázatos összehasonlítása, a levegő vizsgálata műanyag fecskendős kísérletben, a víz mint folyadék tulajdonságainak vizsgálata, a vas tulajdonságainak vizsgálata

A víz halmazállapot-változásainak vizsgálata, a kámfor és a mentol szublimációjának vizsgálata

A halmazállapot-változással kapcsolatos videofilmek megtekintése és értelmezése a részecskeszemlélet alapján

Endoterm és exoterm folyamatok (pl. az alkohol és a víz elegyedésének) követése hőmérsékletméréssel/termoszkóppal

A víz körforgásának értelmezése a víz halmazállapot-változásainak tükrében

Egyszerű magyar (esetleg idegen) nyelvű animációk keresése az interneten a víz körforgásával kapcsolatban, szövegkönyv (és narráció) készítése a filmhez

Szilárd keverékek (pl. só és homok) elválasztása oldással, szűréssel, bepárlással

A víz vagy vörösbor desztillációjának bemutatása, a desztilláció folyamatának értelmezése

A pálinkafőzés tanulmányozása videofilm segítségével, a folyamat értelmezése

Rózsavíz előállítása lepárlással vagy extrahálással

Homok és víz keverékének elválasztása ülepítéssel, dekantálással, illetve szűréssel

Alkoholos filctollak festékanyagainak elválasztása papírkromatográfiával

Háromkomponensű (konyhasó□homok□vaspor) keverék szétválasztásának megtervezése, a várható tapasztalatok megbecsülése, a vizsgálat csoportokban történő megvalósítása, a tapasztalatok összevetése az előzetes elképzeléssel, a következtetések levonása

Egyszerű fényképgaléria készítése az elvégzett kísérletekről, szövegaláírás a képekhez

Hasonló kísérletek keresése és gyűjtése videomegosztó portálok segítségével

Témakör: Az anyagi halmazok
Javasolt óraszám: 17 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

tudja és érti, hogy attól még, hogy egy elem vagy vegyület mesterségesen került előállításra vagy természetes úton került kinyerésre, még ugyanolyan tulajdonságai vannak, ugyanannyira lehet veszélyes vagy veszélytelen, mérgező vagy egészséges.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát;
képes egyszerű kísérletek elvégzésére és elemzésére az elemekkel, vegyületekkel és keverékekkel kapcsolatban;
a részecskemodell alapján értelmezi az oldódást;
különbséget tesz elem, vegyület és keverék között;
tudja, hogy melyek az anyag fizikai tulajdonságai;
részecskeszemlélettel értelmezi az oldódás folyamatát és az oldatok összetételét;
példát mond a valódi oldatra és a kolloid oldatra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az érvelési készség fejlesztése
Egyszerűbb következtetések kialakításának támogatása
A kémiailag tiszta anyagok: elemek és vegyületek összetétele és tulajdonságai példákkal
A keverékek
Az oldatok és összetételük
Az oldódás
Egyszerű kolloidok

FOGALMAK

kémiailag tiszta anyag, kémiai elem, fém, nemfém, vegyület, szervetlen vegyület, szerves vegyület, keverék, fizikai tulajdonság, fizikai változás, oldat, oldott anyag, oldószer, oldódás, oldhatóság, tömegszázalék, térfogatszázalék, telítetlen oldat, telített oldat, fiziológiás sóoldat, rendszer, valódi oldat, kolloid oldat, komponens, levegő, ötvözetek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Példák bemutatása a köznapi életből elemre (pl. grafit, vörösréz, kén), vegyületre (pl. víz, nátrium-klorid, szőlőcukor) és keverékre (pl. benzin, levegő, sárgaréz)
Információgyűjtés néhány elem (pl. oxigén, nitrogén, bróm, hidrogén stb.) nyelvújításkori elnevezésével kapcsolatban
Köznapi anyagok (pl. alufólia, mészkő, kockacukor) fizikai tulajdonságainak (szín, szag, halmazállapot, oldhatóság, sűrűség, megmunkálhatóság, elektromos vezetés) összehasonlítása, táblázat és/vagy anyagismereti kártyák készítése
Egyszerű oldási kísérletek a „Mi miben oldódik?” kérdés eldöntésére, pl. vas, konyhasó, répacukor és jód oldódásának vizsgálata vízben, alkoholban és benzinben, kísérleti jegyzőkönyv elkészítése
Konyhasó oldhatóságának meghatározása kísérleti úton, az oldhatóság megadása *x gramm só / 100 gramm víz* értékben a vizsgálat hőmérsékletén
Grafikonok és táblázatok adatainak elemzése a különböző anyagok oldhatóságával, valamint egy anyag különböző hőmérsékleten való oldhatóságával kapcsolatban
A diffúziót szemléltető tanulókísérletek elvégzése
A diffúziót részecskeszemlélet alapján bemutató magyar (vagy idegen) nyelvű animáció, illetve kisfilm keresése az internet segítségével, szövegkönyv (és narráció) készítése a fimhez
Az oldás sebességét befolyásoló tényezők kísérleti úton történő vizsgálata
Kristályok növesztése otthon (pl. konyhasó, timsó, kandiscukor)
Érvelés az otthon végezhető/végzendő kísérletek mellett és ellen
Oldatkészítési gyakorlat, adott tömegű és tömegszázalékos oldat elkészítése a laboratóriumi eszközök (mérleg, főzőpohár, mérőhenger, vegyszeres kanál, üvegbot) felhasználásával

Oldatkészítési gyakorlat, adott térfogatú és térfogatszázalékos oldat elkészítése laboratóriumi eszközök (pl. mérőhengerek, főzőpoharak, üvegbot, esetleg mérőlombik) felhasználásával
Példák gyűjtése a köznapi életből tömeg- és térfogatszázalékos adatok megadására
Szövegkeresés és -értelmezés a fiziológiás sóoldat összetételéről és szerepéről az orvosi gyakorlatban
Nagyon egyszerű számítási feladatok elvégzése a tömegszázalék köréből
Híg szappanoldat, szörpök és limonádé készítése és tanulmányozása, összehasonlítása valódi oldatokkal
Gyümölcszselé és majonéz készítése és tanulmányozása
A tej, tejföl, mosógél, tusfürdő, kézkrém, köd, füst tanulmányozása
Kiselőadás, poszter vagy digitális bemutató készítése „Ismert folyók, tavak, tengerek vizének összetétele" címmel
Kiselőadás, poszter vagy digitális bemutató készítése „Az emberiség történetének legfontosabb fémjei, ötvözetei" címmel
Kiselőadás, poszter vagy digitális bemutató készítése „Ötvözetek a mindennapjainkban (acél/könnyűfém felni/lágyforrasz stb.)" címmel
Egyszerű fényképgaléria vagy kollázs készítése az iskolában és otthon végzett kísérletekről, szövegaláírás hozzáadása a képekhez

Témakör: Atomok, molekulák és ionok
Javasolt óraszám: 14 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához;
tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
különbséget tesz elemi részecske és kémiai részecske, valamint atom, molekula és ion között;
szöveges leírás vagy kémiai szimbólum alapján megkülönbözteti az atomokat, molekulákat és ionokat;
ismeri a legfontosabb elemek vegyjelét, illetve vegyületek képletét;
tudja, hogy az atom atommagból és elektronburokból épül fel;
fel tudja írni a kisebb atomok elektronszerkezetét a héjakon lévő elektronok számával (Bohr-féle atommodell);
tudja, hogy az atom külső elektronjainak fontos szerep jut a molekula- és ionképzés során;
érti egyszerű molekulák kialakulását (H_2, Cl_2, O_2, N_2, H_2O, HCl, CH_4, CO_2), és fel tudja írni a képletüket;
érti az egyszerű ionok kialakulását (Na^+, K^+, Mg^{2+}, Ca^{2+}, Al^{3+}, Cl^-, O^{2-}), és analógiás gondolkodással következtet az egy oszlopban található elemekből képződő ionok képletére;
érti az ionvegyületek képletének megállapítását;
ismeri a köznapi anyagok molekula- és halmazszerkezetét (hidrogén, oxigén, nitrogén, víz, metán, szén-dioxid, gyémánt, grafit, vas, réz, nátrium-klorid);
érti, hogy az atomok és ionok között jellemzően erősebb, a molekulák között gyengébb kémiai kötések alakulhatnak ki.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Vitakészség fejlesztése
A társakkal való együttműködés képességének fejlesztése

A biztonságos eszköz- és vegyszerhasználat elsajátítása
Internetes források használatának fejlesztése
Számítógépes bemutató készítésének gyakorlása
Az analógiás gondolkodás fejlesztése
Alkotás digitális eszközzel
Az atom felépítése és fontosabb jellemzői
Az atomok periódusos rendszere
A molekulák felépítése és fontosabb jellemzői
Az ion képződése és fontosabb jellemzői, csoportosítás töltés alapján
Az anyagok halmazszerkezete és fizikai tulajdonságai

FOGALMAK
elemi részecske, proton, elektron, neutron, kémiai részecske, atom, molekula, ion, elemmolekula, vegyületmolekula, atommag, elektronburok, rendszám, periódusos rendszer, nemesgázszerkezet, kémiai kötés, vegyjel, képlet, alkálifémek, alkáliföldfémek, földfémek, halogének, nemesgázok

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Atomszerkezeti modellező játékok keresése az interneten
A lángfestés jelenségének elvégzése vagy bemutatása, kapcsolat keresése a tűzijátékokkal
Atomok és molekulák modellezése, golyómodellek készítése gyurmából, hungarocell golyókból vagy papírkorongokból, az atomok méretviszonyainak megfigyelése
Az atomok, az ionok és a molekulák összehasonlítása táblázatos formában (pl. az oxigén példáján)
Információgyűjtés a periódusos rendszerről, poszter vagy prezentáció készítése a témával kapcsolatban
A periódusos rendszerrel kapcsolatos zeneművek meghallgatása
Kiselőadások a periódusos rendszer fontosabb, gyakoribb, érdekesebb elemeiről szakkönyvek és internetes források felhasználásával, a források megnevezésével
Projekt: a periódusos rendszer (művészi/vicces/informatív) elkészítése csoportokban kartonlapokból, kerámiacsempékből stb.
Magyar és idegen nyelvű, ingyen letölthető, periódusos rendszert megjelenítő mobiltelefonos/táblagépes applikációk feltérképezése, az alkalmazhatóságuk korlátjainak megállapítása
„Milyen a periódusos rendszer mint társasjáték?” – kreatív ötletek gyűjtése a periódusos rendszer társasjátékká való alakítására
Játék a vegyjelekkel: nevek kirakása vegyjelekből, a kedvenc vers egy szakaszának átírása vegyjelekkel, egyszerű szöveges vagy rajzos rejtvények készítése a vegyjelekkel, elemek nevével kapcsolatban
Információgyűjtés a fontosabb atomok vegyjelének eredetével kapcsolatban
Vita kezdeményezése a kémia jelrendszerének szükségessége kapcsán
Memóriakártyák készítése a fontosabb elemek és vegyületek nevének és kémiai jelének (vegyjelének, képletének) megjegyzéséhez

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén

A tanuló ismerje a kémia egyszerűbb alapfogalmait (atom, kémiai és fizikai változás, elem, vegyület, keverék, halmazállapot, molekula, anyagmennyiség, tömegszázalék, kémiai egyenlet, égés, oxidáció, redukció, sav, lúg, kémhatás), alaptörvényeit, vizsgálati céljait, módszereit és kísérleti eszközeit, a mérgező anyagok jelzéseit.

Ismerje néhány, a hétköznapi élet szempontjából jelentős szervetlen és szerves vegyület tulajdonságait, egyszerűbb esetben ezen anyagok előállítását és a mindennapokban előforduló anyagok biztonságos felhasználásának módjait.
Tudja, hogy a kémia a társadalom és a gazdaság fejlődésében fontos szerepet játszik.
Értse a kémia sajátos jelrendszerét, a periódusos rendszer és a vegyértékelektron-szerkezet kapcsolatát, egyszerű vegyületek elektronszerkezeti képletét, a tanult modellek és a valóság kapcsolatát.
Értse és az elsajátított fogalmak, a tanult törvények segítségével *tudja magyarázni* a halmazállapotok jellemzőinek, illetve a tanult elemek és vegyületek viselkedésének alapvető különbségeit, az egyes kísérletek során tapasztalt jelenségeket.
Tudjon egy kémiával kapcsolatos témáról önállóan vagy csoportban dolgozva információt keresni, és *tudja* ennek eredményét másoknak változatos módszerekkel, az infokommunikációs technológia eszközeit is alkalmazva bemutatni.
Alkalmazza a megismert törvényszerűségeket egyszerűbb, a hétköznapi élethez is kapcsolódó problémák, kémiai számítási feladatok megoldása során, illetve gyakorlati szempontból jelentős kémiai reakciók egyenleteinek leírásában.
Használja a megismert egyszerű modelleket a mindennapi életben előforduló, a kémiával kapcsolatos jelenségek elemzéseskor.
Megszerzett tudását *alkalmazva hozzon felelős döntéseket* a saját életével, egészségével kapcsolatos kérdésekben, *vállaljon szerepet* személyes környezetének megóvásában.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanulóknak legyenek alapvető anyagszerkezeti ismereteik, melyekkel értelmezni tudják a periódusos rendszert. Nevezze meg a tanult atomokat, molekulákat, ionokat és vegyületeket, valamint ismerje azok keletkezését.
Ismerje a kémiai egyenlet rendezési elvét mely által sztöchiometriai számításokat tud végezni.
Tudja, hogy a magismert anyagoknak, változásoknak mi a szerepük a mindennapi életben, ismerje alkalmazásukat, környezet- és egészségkárosító hatásukat. Legyen képes a tanult anyagok összetétel szerinti csoportosítására.
Ismerje az égés folyamatának lényegét, mindennapi jelentőségét, feltételeit, veszélyeit, a helyes magatartásformát tűz esetén.
Társítson minél több hétköznapi példát a tanultakhoz. Legyen képes egyszerű tudományos értekezés értelmezésére, lényegének visszaadására.

8. évfolyam

Témakör: A kísérleti megfigyeléstől a modellalkotásig
Javasolt óraszám: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát;
tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megismeri egy egyszerű laboratórium felépítését, anyagait és eszközeit;

megkülönbözteti a kísérletet, a tapasztalatot és a magyarázatot;
egyszerű modelleket (golyómodellt) használ az anyagot felépítő kémiai részecskék modellezésére;
ismeri a halmazállapot-változásokat, konkrét példát tud mondani a természetből (légköri jelenségek) és a mindennapokból;
tudja, hogy a keverékek alkotórészeit az alkotórészek egyedi tulajdonságai alapján választhatjuk szét egymástól, ismer konkrét példákat az elválasztási műveletekre (pl. bepárlás, szűrés, ülepítés);
megismeri néhány köznapi anyag legfontosabb tulajdonságait és az anyagok vizsgálatának egyszerű módszereit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Megfigyelési és manuális készség fejlesztése
Kísérletek értelmezése és biztonságos megvalósítása
A biztonságos eszköz- és vegyszerhasználat elsajátítása
Hipotézisalkotás alapvető szinten
A hipotézis kísérleti megerősítése vagy cáfolata
A tudományos gondolkodás kialakulásának támogatása
Alkotás digitális eszközzel
Információkeresés digitális eszközzel
Az anyagi halmazok modellezése
A részecskeszint és a makroszint megkülönböztetése
Elválasztási műveletek

FOGALMAK

modell, kísérlet, tapasztalat, magyarázat, balesetvédelmi szabály, veszélyességi jelölés, anyagi halmaz, gáz, folyadék, szilárd halmazállapot, halmazállapot-változások, olvadás, párolgás, forrás, lecsapódás, fagyás, szublimáció, endoterm és exoterm változások, vegyszer, egyszerű mérési módszerek, tömeg, térfogat, sűrűség, elválasztási eljárások, kísérleti eszközök, desztilláció

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Filmek megtekintése, majd a látottak alapján a biztonságos, egészséget nem veszélyeztető kísérletezés körülményeinek meghatározása
Beszélgetés a veszélyességi jelek bevezetésének és egységesítésének szükségességéről
Néhány háztartási vegyszer (pl. sósav, hypo stb.) címkéjének megismerése, a veszélyességi jelek értelmezése
Poszter vagy digitális bemutató készítése a leggyakrabban használt laboratóriumi eszközök jellemzésére (anyaguk, melegíthetőségük, felhasználási területük)
Tömegmérés táramérleggel, pl. egy kockacukor, vasgolyó, radír, kulcs tömegének mérése, a mérési pontosság megbeszélése, a tapasztalatok értelmezése
Térfogatmérés mérőhengerrel: víz térfogatának mérése, egyéb eszközök (pl. kémcső, főzőpohár, gyógyszer-, illetve mosószer-adagoló) térfogatának meghatározása, a mérési pontosság megbeszélése, becslés kis mennyiségű folyadékok térfogatára
Egyszerű tárgyak, testek (pl. kulcs, radír, dobókocka) tömegének és térfogatának megmérése táramérleggel, illetve vízkiszorítással, majd a sűrűségük kiszámítása, a mérési pontosságok alapján a sűrűségadat pontosságának megadása
Egyszerű becslések anyagok (pl. kakaópor, kristálycukor, porcukor) tömegére, térfogatára és sűrűségére, majd a mérésekkel és számolással kapott eredményekkel való összevetés
Gáz, folyékony és szilárd halmazállapotú anyagok fizikai tulajdonságainak vizsgálata és táblázatos összehasonlítása, a levegő vizsgálata műanyag fecskendős kísérletben, a víz mint folyadék tulajdonságainak vizsgálata, a vas tulajdonságainak vizsgálata

A víz halmazállapot-változásainak vizsgálata, a kámfor és a mentol szublimációjának vizsgálata
A halmazállapot-változással kapcsolatos videofilmek megtekintése és értelmezése a részecskeszemlélet alapján
Endoterm és exoterm folyamatok (pl. az alkohol és a víz elegyedésének) követése hőmérsékletméréssel/termoszkóppal
A víz körforgásának értelmezése a víz halmazállapot-változásainak tükrében
Egyszerű magyar (esetleg idegen) nyelvű animációk keresése az interneten a víz körforgásával kapcsolatban, szövegkönyv (és narráció) készítése a filmhez
Szilárd keverékek (pl. só és homok) elválasztása oldással, szűréssel, bepárlással
A víz vagy vörösbor desztillációjának bemutatása, a desztilláció folyamatának értelmezése
A pálinkafőzés tanulmányozása videofilm segítségével, a folyamat értelmezése
Rózsavíz előállítása lepárlással vagy extrahálással
Homok és víz keverékének elválasztása ülepítéssel, dekantálással, illetve szűréssel
Alkoholos filctollak festékanyagainak elválasztása papírkromatográfiával
Háromkomponensű (konyhasó□homok□vaspor) keverék szétválasztásának megtervezése, a várható tapasztalatok megbecsülése, a vizsgálat csoportokban történő megvalósítása, a tapasztalatok összevetése az előzetes elképzeléssel, a következtetések levonása
Egyszerű fényképgaléria készítése az elvégzett kísérletekről, szövegaláírás a képekhez
Hasonló kísérletek keresése és gyűjtése videomegosztó portálok segítségével

Témakör: Az anyagi halmazok
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
tudja és érti, hogy attól még, hogy egy elem vagy vegyület mesterségesen került előállításra vagy természetes úton került kinyerésre, még ugyanolyan tulajdonságai vannak, ugyanannyira lehet veszélyes vagy veszélytelen, mérgező vagy egészséges.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát;
képes egyszerű kísérletek elvégzésére és elemzésére az elemekkel, vegyületekkel és keverékekkel kapcsolatban;
a részecskemodell alapján értelmezi az oldódást;
különbséget tesz elem, vegyület és keverék között;
tudja, hogy melyek az anyag fizikai tulajdonságai;
részecskeszemlélettel értelmezi az oldódás folyamatát és az oldatok összetételét;
példát mond a valódi oldatra és a kolloid oldatra.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az érvelési készség fejlesztése
Egyszerűbb következtetések kialakításának támogatása
A kémiailag tiszta anyagok: elemek és vegyületek összetétele és tulajdonságai példákkal
A keverékek
Az oldatok és összetételük
Az oldódás
Egyszerű kolloidok

FOGALMAK
kémiailag tiszta anyag, kémiai elem, fém, nemfém, vegyület, szervetlen vegyület, szerves vegyület, keverék, fizikai tulajdonság, fizikai változás, oldat, oldott anyag, oldószer, oldódás,

oldhatóság, tömegszázalék, térfogatszázalék, telítetlen oldat, telített oldat, fiziológiás sóoldat, rendszer, valódi oldat, kolloid oldat, komponens, levegő, ötvözetek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Példák bemutatása a köznapi életből elemre (pl. grafit, vörösréz, kén), vegyületre (pl. víz, nátrium-klorid, szőlőcukor) és keverékre (pl. benzin, levegő, sárgaréz)
Információgyűjtés néhány elem (pl. oxigén, nitrogén, bróm, hidrogén stb.) nyelvújításkori elnevezésével kapcsolatban
Köznapi anyagok (pl. alufólia, mészkő, kockacukor) fizikai tulajdonságainak (szín, szag, halmazállapot, oldhatóság, sűrűség, megmunkálhatóság, elektromos vezetés) összehasonlítása, táblázat és/vagy anyagismereti kártyák készítése
Egyszerű oldási kísérletek a „Mi miben oldódik?" kérdés eldöntésére, pl. vas, konyhasó, répacukor és jód oldódásának vizsgálata vízben, alkoholban és benzinben, kísérleti jegyzőkönyv elkészítése
Konyhasó oldhatóságának meghatározása kísérleti úton, az oldhatóság megadása *x gramm só / 100 gramm víz* értékben a vizsgálat hőmérsékletén
Grafikonok és táblázatok adatainak elemzése a különböző anyagok oldhatóságával, valamint egy anyag különböző hőmérsékleten való oldhatóságával kapcsolatban
A diffúziót szemléltető tanulókísérletek elvégzése
A diffúziót részecskeszemlélet alapján bemutató magyar (vagy idegen) nyelvű animáció, illetve kisfilm keresése az internet segítségével, szövegkönyv (és narráció) készítése a fimhez
Az oldás sebességét befolyásoló tényezők kísérleti úton történő vizsgálata
Kristályok növesztése otthon (pl. konyhasó, timsó, kandiscukor)
Érvelés az otthon végezhető/végzendő kísérletek mellett és ellen
Oldatkészítési gyakorlat, adott tömegű és tömegszázalékos oldat elkészítése a laboratóriumi eszközök (mérleg, főzőpohár, mérőhenger, vegyszeres kanál, üvegbot) felhasználásával
Oldatkészítési gyakorlat, adott térfogatú és térfogatszázalékos oldat elkészítése laboratóriumi eszközök (pl. mérőhengerek, főzőpoharak, üvegbot, esetleg mérőlombik) felhasználásával
Példák gyűjtése a köznapi életből tömeg- és térfogatszázalékos adatok megadására
Szövegkeresés és -értelmezés a fiziológiás sóoldat összetételéről és szerepéről az orvosi gyakorlatban
Nagyon egyszerű számítási feladatok elvégzése a tömegszázalék köréből
Híg szappanoldat, szörpök és limonádé készítése és tanulmányozása, összehasonlítása valódi oldatokkal
Gyümölcszselé és majonéz készítése és tanulmányozása
A tej, tejföl, mosógél, tusfürdő, kézkrém, köd, füst tanulmányozása
Kiselőadás, poszter vagy digitális bemutató készítése „Ismert folyók, tavak, tengerek vizének összetétele" címmel
Kiselőadás, poszter vagy digitális bemutató készítése „Az emberiség történetének legfontosabb fémjei, ötvözetei" címmel
Kiselőadás, poszter vagy digitális bemutató készítése „Ötvözetek a mindennapjainkban (acél/könnyűfém felni/lágyforrasz stb.)" címmel
Egyszerű fényképgaléria vagy kollázs készítése az iskolában és otthon végzett kísérletekről, szövegaláírás hozzáadása a képekhez

Témakör: Kémiai reakciók
Javasolt óraszám: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a természettudományos vizsgálatok során alkalmazott legfontosabb mennyiségeket és azok kapcsolatát.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
a részecskemodell alapján értelmezi az egyszerű kémiai reakciókat;
ismeri a kémiai reakciók végbemenetelének legalapvetőbb feltételeit (ütközés, energia);
ismeri a köznapi élet szempontjából legalapvetőbb kémiai reakciókat (pl. égési reakciók, egyesülések, bomlások, savak és bázisok reakciói, fotoszintézis);
ismer sav-bázis indikátorokat, érti felhasználásuk jelentőségét;
ismeri a katalizátor fogalmát, érti a katalizátorok működési elvének lényegét;
ismeri a korrózió fogalmát és a fémek csoportokba sorolását korrózióállóságuk alapján, érti a vas korróziójának lényegét, valamint a korrózióvédelem módjait.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A biztonságos eszköz- és vegyszerhasználat elsajátítása
A csoportmunkában való részvétel készségének fejlesztése
Az analógiás gondolkodás fejlesztése
Alkotás digitális eszközzel
A kémiai információk keresése és értelmezése
A korábbi ismeretek alkalmazása az új információk feldolgozása során
A fizikai és a kémiai változások megkülönböztetése
A reakciók egyenletének leírása szavakkal, a folyamat értelmezése
A reakciók energiaviszonyai
A kémiai változások típusai
A köznapi életben jelentős kémiai reakciók

FOGALMAK

kémiai reakció, reakcióegyenlet, katalizátor, csapadék, gázfejlődés, exoterm reakció, endoterm reakció, egyesülés, bomlás, égés, gyors égés, lassú égés, sav, bázis, só, savas kémhatás, semleges kémhatás, lúgos kémhatás, közömbösítés, pH-érték, indikátor, korrózió, rozsda

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egyszerű kémiai reakciók végrehajtása, a kémiai változás értelmezése (pl. a hurkapálca égése, a csillagszóró égése, a szódabikarbóna reakciója ételecettel, a vörösbor színének megváltozása szódabikarbóna hatására, a cukor karamellizációja, a meszes víz reakciója szén-dioxiddal stb.), a megfigyelések leírásának gyakorlása
Érdekes, akár bonyolultabb kémiai kísérletek megfigyelése videofilmeken, a kémiai változás értelmezése
A katalizátor hatásának bemutatása érdekes kísérleteken, pl. a hidrogén-peroxid bontása barnakőporral (vagy apróra vágott májdarabkákkal), a fejlődő oxigén kimutatása parázsló gyújtópálcával, kockacukor meggyújtása fahamu vagy teafű jelenlétében, keményítőemésztés hasnyálkivonat segítségével
A melegítőpárna működésének bemutatása
Az égés tanulmányozása, a gyors (gyufa égése, földgáz égése, borszesz égése, csillagszóró égése, magnézium égése) és lassú égés (rozsdásodás, korhadás) tanulmányozása egyszerű kísérletekkel
Néhány egyszerűbb égési folyamat szóegyenlettel történő felírása
Az égés feltételeinek vizsgálata, az éghetetlen zsebkendő kísérlet elvégzése
Információk gyűjtése a tűzesetekkel és a tűzoltással kapcsolatban
Kiselőadás a lakástüzek, erdőtüzek megelőzésével és a tűzoltással kapcsolatban
Videofilm megtekintése a hivatásos tűzoltók munkájával kapcsolatosan
Kiselőadás vagy poszter készítése „A korrózióvédelem” címmel
Endoterm reakciók keresése és gyűjtése az internet segítségével

Közismert savak (háztartási sósav, ecetsav, citromsav) tulajdonságainak vizsgálata egyszerű tanulókísérlettel
A háztartásban megtalálható semleges, savas és lúgos oldatok kémhatásának vizsgálata egyszerű tanulókísérlettel
Laboratóriumi és növényi indikátorok színváltozásának vizsgálata (lakmusz, fenolftalein, pH-papír, antociánok)
A laboratóriumi indikátorok színváltozását bemutató poszterek készítése
Antociánok kivonása vöröskáposztából otthoni körülmények között, saját indikátorpapír készítése, a kivonás fényképes és/vagy mozgóképes dokumentálása
Háztartási tisztítószerek, oldatok, élelmiszerek kémhatásának vizsgálata saját indikátorpapírral, a vizsgálatok fényképes és/vagy mozgóképes dokumentálása
Egyéb, akár otthoni körülmények között is elkészíthető növényi indikátorok színváltozását bemutató poszterek készítése
A közömbösítés vizsgálata egyszerű laboratóriumi kísérletekkel, pl. az ecetsav reakciója szódával vagy szódabikarbónával, a háztartási sósav reakciója nátrium-hidroxid-oldattal
Néhány egyszerűbb közömbösítési folyamat szóegyenlettel történő felírása
A szúnyogcsípés fájdalmas érzésének csökkentése szódabikarbónás bedörzsöléssel – beszélgetés, vita, eszmecsere a módszer kémiai-biológiai hátteréről és hatékonyságáról
„A fény és a fotoszintézis folyamata” – biológiai□fizikai□kémiai témájú egyesített projekt, információgyűjtés szakkönyvekből, illetve az internetről, a téma bemutatása IKT-eszközökkel, kiselőadás vagy poszter formájában
Egyszerű fényképgaléria, kollázs vagy narrált kisvideó készítése az elvégzett kísérletekről, szövegaláírás a képekhez, az elkészült digitális alkotás megosztása egymás között

Témakör: Kémia a természetben
Javasolt óraszám: 15 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
tudja és érti, hogy attól még, hogy egy elem vagy vegyület mesterségesen került előállításra vagy természetes úton került kinyerésre, még ugyanolyan tulajdonságai vannak, ugyanannyira lehet veszélyes vagy veszélytelen, mérgező vagy egészséges;
tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megérti és példákkal szemlélteti az emberi tevékenység és a természeti környezet kölcsönös kapcsolatát kémiai szempontok alapján;
ismeri természeti környezetének, azon belül a légkörnek, a kőzetburoknak, a természetes vizeknek és az élővilágnak a legalapvetőbb anyagait;
érti a globális klímaváltozás, a savas esők, az ózonréteg károsodásának, valamint a szmogoknak a kialakulását és emberiségre gyakorolt hatását;
kiselőadás keretében beszámol egy, a saját települését érintő környezetvédelmi kérdés kémiai vonatkozásairól;
azonosítja és példát hoz fel a környezetében előforduló leggyakoribb, levegőt, vizet és talajt szennyező forrásokra;
kiselőadás vagy projektmunka keretében ismerteti a háztartási hulladék összetételét, felhasználásának és csökkentésének lehetőségeit, különös figyelemmel a veszélyes hulladékokra;

konkrét lépéseket tesz annak érdekében, hogy mérsékelje a környezetszennyezést (pl. energiatakarékosság, szelektív hulladékgyűjtés, tudatos vásárlás).

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az értékelési és érvelési készség fejlesztése
A prezentációs készség fejlesztése
Különböző, egyszerű médiatartalmak létrehozása
A véleményformálás támogatása
A levegő, a víz, a kőzetburok és az élővilág anyagai
A levegő szennyező forrásai és következményei
A természetes vizek összetétele, szennyezői, víztisztítás, ivóvízgyártás
A hulladékok, a hulladékkezelés, az újrahasznosítás
A fosszilis energiahordozók

FOGALMAK

üvegházhatás, globális klímaváltozás, ózonpajzs, ózonlyuk, savas eső, szmog, édes víz, sós víz, ásványvíz, ásvány, trágya, hulladék, veszélyes hulladék, újrahasznosítás, szelektív hulladékgyűjtés, szerves vegyület, fosszilis tüzelőanyag, természetes szenek, megújuló energiaforrások

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egyszerű tanulókísérletek a levegő összetételének vizsgálatára, pl. az oxigén mennyiségének meghatározása a levegőben
Információgyűjtés és bemutató készítése „A légkör összetételének változása” címmel
Cikkek keresése a digitális és nyomtatott sajtóban a klímaváltozással kapcsolatban, tendenciák megfigyelése
Információgyűjtés és prezentáció vagy poszter készítése a levegőszennyezés következményeiről (a globális klímaváltozásról, a savas esőkről, az ózonpajzs sérüléséről, a szmogról)
Az esővíz kémhatásának vizsgálata
A savas esők hatásának modellezése egy levélen, a változások mikroszkópos megfigyelése
A savas esők épületekre, illetve műemlékekre gyakorolt hatásának modellezése egy mészkő- vagy márványdarabon
A fólia alatti növénytermesztés kérdésének érvekkel alátámasztott megvitatása
Eszmecsere az erős UV-sugárzás hatásairól
A napvédő krémek összetétele, a faktorszám függése az összetételtől
Porszennyezés egyszerű kísérleti vizsgálata a lakóhelyünkön, jegyzőkönyv-dokumentáció készítése, összehasonlítás az interneten talált adatokkal
Természetes vizek mintáinak vizsgálata bepárlással
Vízminták vizsgálata laboratóriumi vízvizsgáló készletek segítségével
A természetes vizek, folyók, tavak, tengerek szennyezéséről szóló filmek megtekintése, eszmecsere
Figyelemfelkeltő plakátok készítése a környezetvédelem fontosságával kapcsolatban, pl. a víztakarékosság, az energiafelhasználás csökkentése, a tudatos vásárlás, a műanyag hulladékok mennyiségének csökkentése, a szelektív hulladékgyűjtés fontossága, a vegyszertakarékos életmód kialakítása
Komposztáló készítése az iskolaudvaron
Ásvány- és kőzetgyűjtemény készítése, bemutatása
Látogatás egy, a lakóhelyhez közeli ásványtárban, ásvány- vagy kőzetlelőhelyen, múzeumban
Üzemlátogatás a helyi vagy egy regionális szennyvíztisztítóban, egy hulladéklerakóban vagy egy hulladékégetőben
Aktív tréning a szelektív hulladéktárolók szakszerű használatához („Mit hova dobjunk?”)
Iskolai papírgyűjtés szervezése

A fosszilis energiahordozókkal kapcsolatos kisfilm megtekintése, eszmecsere a felhasználás mértékének csökkentéséről
Információgyűjtés a megújuló energiaforrások kémiai hátteréről, poszter vagy digitális bemutató készítése
Bemutató vagy 3-4 oldalas „mini" tanulmány készítése a lakóhely, település környezetvédelmi kérdéseiről – akár általánosan, akár egy konkrét téma kiemelésével
Komplex környezetvédelmi projekt: információgyűjtés a nyomtatott és digitális sajtóból, filmelemzések, üzemlátogatás, majd bemutató készítés, vagy akadályverseny szervezése a témában

Témakör: Kémia a mindennapokban
Javasolt óraszám: 19 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
tudja és érti, hogy a közkeletű hiedelmeket nem szabad tényeknek tekinteni;
tudja és érti, hogy a hétköznapi módon, a mindennapi tapasztalatokon alapuló gondolkodás nem elégséges a tudományos problémák megoldásához;
tudja és érti, hogy attól még, hogy egy elem vagy vegyület mesterségesen került előállításra vagy természetes úton került kinyerésre, még ugyanolyan tulajdonságai vannak, ugyanannyira lehet veszélyes vagy veszélytelen, mérgező vagy egészséges.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tisztában van azzal, hogy a bennünket körülvevő anyagokat a természetben található anyagokból állítjuk elő;
tisztában van vele, hogy az életfolyamatainkhoz szükséges anyagokat a táplálékunkból vesszük fel zsírok, fehérjék, szénhidrátok, ásványi sók és vitaminok formájában;
tud érvelni a változatos táplálkozás és az egészséges életmód mellett;
képes a forgalomban lévő kemikáliák (növényvédő szerek, háztartási mosó- és tisztítószerek) címkéjén feltüntetett használati útmutató értelmezésére, azok felelősségteljes használatára;
tudja, hogy a különféle ásványokból, kőzetekből építőanyagokat (pl. meszet, betont, üveget) és fémeket (pl. vasat és alumíniumot) gyártanak;
ismeri a kőolaj feldolgozásának módját, fő alkotóit, a szénhidrogéneket, tudja, hogy ezekből számos termék (motorhajtóanyag, kenőanyag, műanyag, textília, mosószer) készül.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A logikus gondolkodás készségének fejlesztése
A megbízható internetes információk keresésének és megosztásának támogatása
Az áltudományos információk felismerésének támogatása
Élelmiszerek összetevői
Káros szenvedélyek
A vízkeménység
Mosószerek, tisztítószerek
Fertőtlenítőszerek
Építőanyagok
A kőolaj
A legismertebb fémek

FOGALMAK
gyógyszer, dohánytermék, drog, alkohol, tápanyag, élelmiszer-adalék, táplálékkiegészítő, mesterséges édesítőszerek, tartósítószerek, E-számok, kemény víz, vízlágyítás, vízkőoldás, mosószer, szappan, fertőtlenítőszer, érc, műanyag, festékanyagok, növényvédő szerek, műtrágya, mikro- és makrotápanyagok, mesterséges szenek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Tudományos és áltudományos cikkek keresése a médiában, a szövegek elemzése, az áltudományosságra, megtévesztésre utaló jelek megfigyelése
A tudomany.hu honlap felkeresése, egy kémiai tárgyú cikk elemzése
Előadás felvételének megtekintése, eszmecsere
Egyszerű laboratóriumi vizsgálatok élelmiszerekkel, pl. keményítő kimutatása jóddal, zsírtartalom kioldása benzinnel, fehérje kimutatása xantoprotein-próbával
Gyakran fogyasztott élelmiszereink címkéinek elemzése: összetétel, élelmiszer-adalékok
Játék: „Hány E-számot ismersz?" – ismert anyagok (nitrogén, aszkorbinsav, citromsav stb.) E-számainak kikeresése, összepárosítása
Természetes színezékek az élelmiszerekben: cékla, csalán, bodza, hagymahéj, indigó stb. alkalmazása, a színanyagok kivonása növényekből, színük kémhatástól függő változásának vizsgálata
Az élelmiszerek tápanyag-összetételével és energiatartalmával kapcsolatos egyszerű számítások leírás alapján
Kémia□biológia□testnevelés közös projekt: „Az egészséges táplálkozás és életmód"
Cigarettadohány száraz lepárlása egyszerű kísérlettel, a lepárlás termékeinek (mérgező gázok, kátrány) megfigyelése
Információgyűjtés az elektromos cigarettáról, a füstben található anyagokról
Az alkoholizmussal és a metanol-mérgezéssel kapcsolatos cikkek keresése az elektronikus médiában, az etil-alkohol és a metil-alkohol tulajdonságainak és egészségkárosító hatásainak táblázatos összehasonlítása
Drogprevenciós előadás meghívott előadóval vagy kiselőadások a drogokról és azok hatásairól
Érvelő vita a legális és illegális drogok használatáról
Gyógyszercímke elemzése a tanórán, az információk értelmezése, a hatóanyag és a kísérőanyagok azonosítása, a gyógyszer hatásai, mellékhatásai, a gyógyszer szedésével kapcsolatos javaslatok értelmezése
A kemény és lágy víz összehasonlítása egyszerű tanulókísérlettel (pl. szappan habzása különböző keménységű vizekben, vízlágyítás csapadékos vízlágyítással)
Szappanok, mosószerek, samponok, fogkrémek vizsgálata egyszerű kísérletekkel
A hypo vizsgálata, színtelenítő hatásának megfigyelése egyszerű kémcsőkísérletekkel, a hypo és a háztartási sósav egymásra hatásának veszélyei
Fertőtlenítőszerek a háztartásban (pl. alkohol, jód, ezüst, hidrogén-peroxid) – biztonságos felhasználásuk átbeszélése
Mosószer, szappan, hajsampon, tusfürdő, fogkrém, háztartási vízkőoldó, fertőtlenítő címkéjének elemzése, különös tekintettel az összetételükre és a használatukkal kapcsolatos óvintézkedésekre
Növényvédő szerek és festékek címkéjének elemzése, a használatukkal kapcsolatos óvintézkedések áttekintése
„Mennyire lehet »bio« az ilyen címkével ellátott termék?" címmel érvelő vita kezdeményezése
Látogatás egy biogazdaságban vagy kisfilm megtekintése egy ilyen termelési helyről
Építőanyagok (mészkő, égetett mész, oltott mész, cement, beton, üveg, polisztirolhab, poliuretánhab, kőzetgyapot) tanulmányozása egyszerű megfigyeléssel és kísérletekkel
Prezentáció készítése „Építőanyagok a múltban és napjainkban" címmel
A kőolaj feldolgozásával kapcsolatos videofilm megtekintése és elemzése
A kőolaj feldolgozásával kapcsolatos idegen nyelvű animáció szöveges narrációja
Kőolajpárlatok (pl. benzin, petróleum, szilárd paraffin) egyszerű laboratóriumi vizsgálata (oldási és oldódási kísérletek, sűrűség megfigyelése)
Kiselőadás vagy bemutató készítése „A gépjárművek motorhajtó anyagai" címmel

Videofilm megtekintése és megbeszélése a műanyagokkal, a műanyag hulladékokkal kapcsolatban
Ismertebb műanyagok égéstermékeinek vizsgálata
„Áldás vagy átok a műanyag?" – érvelő vita a műanyagok használata mellett és ellen
Textilminták összehasonlítása: gyapjú, pamut, selyem, műszál vizsgálata, ruhacímke elemzése, a mosási és tisztítási javaslatok elemzése
A koksz, faszén, aktív szén otthoni felhasználási lehetőségeinek feltérképezése
Az aktív szén adszorpciós képességének vizsgálata
Gyakran használt fémek tulajdonságainak vizsgálata laboratóriumban, kapcsolat keresése a fém felhasználása és a tulajdonságai között

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén

A tanuló ismerje a kémia egyszerűbb alapfogalmait (atom, kémiai és fizikai változás, elem, vegyület, keverék, halmazállapot, molekula, anyagmennyiség, tömegszázalék, kémiai egyenlet, égés, oxidáció, redukció, sav, lúg, kémhatás), alaptörvényeit, vizsgálati céljait, módszereit és kísérleti eszközeit, a mérgező anyagok jelzéseit.
Ismerje néhány, a hétköznapi élet szempontjából jelentős szervetlen és szerves vegyület tulajdonságait, egyszerűbb esetben ezen anyagok előállítását és a mindennapokban előforduló anyagok biztonságos felhasználásának módjait.
Tudja, hogy a kémia a társadalom és a gazdaság fejlődésében fontos szerepet játszik.
Értse a kémia sajátos jelrendszerét, a periódusos rendszer és a vegyértékelektron-szerkezet kapcsolatát, egyszerű vegyületek elektronszerkezeti képletét, a tanult modellek és a valóság kapcsolatát.
Értse és az elsajátított fogalmak, a tanult törvények segítségével *tudja magyarázni* a halmazállapotok jellemzőinek, illetve a tanult elemek és vegyületek viselkedésének alapvető különbségeit, az egyes kísérletek során tapasztalt jelenségeket.
Tudjon egy kémiával kapcsolatos témáról önállóan vagy csoportban dolgozva információt keresni, és *tudja* ennek eredményét másoknak változatos módszerekkel, az infokommunikációs technológia eszközeit is alkalmazva bemutatni.
Alkalmazza a megismert törvényszerűségeket egyszerűbb, a hétköznapi élethez is kapcsolódó problémák, kémiai számítási feladatok megoldása során, illetve gyakorlati szempontból jelentős kémiai reakciók egyenleteinek leírásában.
Használja a megismert egyszerű modelleket a mindennapi életben előforduló, a kémiával kapcsolatos jelenségek elemzéseskor.
Megszerzett tudását *alkalmazva hozzon felelős döntéseket* a saját életével, egészségével kapcsolatos kérdésekben, *vállaljon szerepet* személyes környezetének megóvásában.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A tanuló a tanult elemeket képes bemutatni, jellemezni a tanultak illetve a periódusos rendszerben való elhelyezkedésük alapján. Értelmezi a kémiai reakciókat a kísérletek alapján. (kiindulási és keletkezett anyagok megnevezése)
Tudja, hogy a magismert anyagoknak, változásoknak mi a szerepük a mindennapi életben, ismerje alkalmazásukat, környezet- és egészségkárosító hatásukat. Legyen képes a tanult anyagok összetétel szerinti csoportosítására.
Ismeri a redoxireakció lényegét, gyakorlati alkalmazásait.
A tanuló értelmezi a sav-bázis reakciókat, kémhatásuk megállapításával meg tudja különböztetni a savakat és a lúgokat.

Önállóan és szakszerűen elvégez egyszerű kísérleteket utasítás alapján és azokat értelmezi.
Ismeri és biztonságosan használja a háztartási vegyszereket, ismeri azok hatásait.
Társítson minél több hétköznapi példát a tanultakhoz. Legyen képes egyszerű tudományos értekezés értelmezésére, lényegének visszaadására.

V.2.12 Földrajz

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

FÖLDRAJZ
Helyi tantárgyi tanterv

7-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
7.	2	72	72
8.	1	36	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Földrajz 7-8. évfolyam

7. évfolyam		
Témakör neve		**Témakör összidő kerete**
Tájékozódás a földrajzi térben		3
Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza		4
Magyarország földrajza		20
A Kárpát-medence térsége		6
Európa és a távoli kontinensek eltérő fejlettségű térségei, tipikus tájai	Európa földrajza	10
	Az Európán kívüli kontinensek földrajza	19
A földrajzi övezetesség rendszere		6
Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa		4
	Összes óraszám:	**72**

8. évfolyam		
Témakör neve		**Témakör összidő kerete**
Tájékozódás a földrajzi térben		1
Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza		1
Magyarország földrajza		6
A Kárpát-medence térsége		2
Európa és a távoli kontinensek eltérő fejlettségű térségei, tipikus tájai	Európa földrajza	12
	Az Európán kívüli kontinensek földrajza	6
A földrajzi övezetesség rendszere		2
Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa		6
	Összes óraszám:	**36**

Földrajz

A földrajztudomány a természeti és társadalmi-gazdasági környezet jelenségeit, folyamatait – a természet- és társadalomtudományok vizsgálati módszereire egyaránt építve – mutatja be, ezáltal sajátos helyet foglal el, és összekapcsolja a természet- és társadalomtudományokat. Ezen interdiszciplináris sajátosság alapján válik a földrajz szintetizáló, a természeti és társadalmi-gazdasági jelenségeket és folyamatokat összefüggéseiben, kölcsönhatásaiban feldolgozó tantárggyá. A tanítás során különös hangsúlyt kap, hogy a tanulók megértsék Földünk mint egységes rendszer sérülékenységét, ahol az ember természeti és társadalmi lényként él, létezése és tevékenysége növekvő mértékben átalakítja, és ezzel veszélyezteti ennek a rendszernek az egyensúlyát, amelynek következményei az emberiség jelene és jövője szempontjából igen súlyosak is lehetnek. A földrajz tantárgy komplex természet- és társadalomtudományi szemléletének köszönhetően feltárja az egyensúly megbomlásának természeti és társadalmi okait, megoldást keres az egyensúly helyreállítására. Szemléletformálásra képes, ezért kiemelkedően fontos szerepet tölt be a környezettudatosság kialakításában.

A földrajz az a tantárgy, amelyből a tanulók megismerhetik szűkebb és tágabb természeti, társadalmi-gazdasági környezetünk jellemzőit, a körülöttük zajló folyamatokat – melyeknek önmaguk is részesei – és ezek összefüggéseit, kölcsönhatásait, a környezetben való tájékozódást, a benne történő eligazodást segítő alapvető eszközöket és módszereket. A földrajz a természet- és társadalomföldrajz, valamint a regionális tudomány mellett számos földtudományágat képvisel a közoktatásban, integrálja a földtani, a légkörtani, a hidrológiai, a talajtani és a planetológiai-csillagászati tudást, valamint megjelenít gazdaságtudományi, szociológiai, demográfiai, etikai, néprajzi, politológiai ismereteket is.

Bolygónkról és annak természeti és társadalmi-gazdasági folyamatairól összegyűjtött, mind pontosabb és sokrétűbb ismereteink, egyre összetettebbé váló világunk komplex problémáinak megértetésére csak a megújult szemléletű földrajzoktatás képes. Az oktatási hagyományok újragondolását teszi szükségessé az információforrások, illetve az általuk közvetített adatmennyiség rohamos növekedése is. Ezért napjaink földrajzoktatása szakít a leíró jellegű, szigorúan ismeretközlő hagyományokkal, és a hangsúlyt az információk tudatos keresésére, értelmezésére, az összefüggések feltárására, a megszerzett információk alkalmazását lehetővé tevő képességek kialakítására helyezi. Az élményszerű, a hétköznapi megfigyeléseken, tapasztalatokon és információgyűjtésen alapuló földrajztanítás nem pusztán leírja a jelenséget, hanem annak okait és következményeit is feltárja. Mindez a természeti-környezeti és a társadalmi-gazdasági folyamatokat szintetizálva, a jelen eseményein túlmutatva értékelésre, problémamegoldásra, jövőképalkotásra ösztönöz.

A földrajzoktatás a különböző geoszférákban zajló jelenségek, folyamatok természet- és társadalomtudományi szempontú vizsgálatával a komplexitást szem előtt tartó, szintetizáló gondolkodás kialakítására törekszik. Az önálló földrajzi ismeretszerzés és -feldolgozás, valamint a problémaorientált, elemző és értékelő gondolkodás fejlesztésével hozzájárul az információs társadalomra jellemző hír- és információáradatban történő eligazodáshoz, a felelős és tudatos állampolgári szerepvállalás kialakításához.

A földrajztanítás fontos feladata annak felismertetése és tudatosítása, hogy a környezettudatos, a fenntarthatóságot szem előtt tartó gondolkodás és cselekvés az élhető jövő, a fenntartható környezet záloga. A Föld tűrőképességét veszélyeztető problémák felismertetése, a már észlelhető és várható következmények beláttatása, a lehetséges megoldások keresése és bemutatása döntő szerepet játszik a cselekvőképes, a környezetért felelősséggel tenni akaró magatartás kialakításában.

A korszerű, a tanulók érdeklődését felkelteni képes földrajzoktatás alig képzelhető el a térinformatikai, illetve infokommunikációs eszközök használata nélkül, ez pedig hozzájárul a tanulók digitális kompetenciájának fejlődéséhez, tudatos eszközhasználóvá válásukhoz.

Mindennapjainkat, életvitelünket, szokásainkat jelentősen átalakította és folyamatosan formálja a globalizáció. Ezért is fontos feladat, hogy a tanulók megértsék, hogyan válnak globális folyamatokká, jelenségekké az egyes regionális történések, és ez a folyamat hogyan befolyásolja mindennapi életünket. A globális világ nyújtotta lehetőségek mellett fontos a nemzeti és az európai önazonosság felvállalása és ezek értékeinek megőrzése. Hazánk nemzeti értékeinek és a globális világban betöltött szerepének megismertetésével a földrajzoktatás hozzájárul a szülőföldhöz és a magyarsághoz való kötődés kialakításához és elmélyítéséhez.
A térbeli társadalmi egyenlőtlenségek által kiváltott folyamatok földrajzi okainak és lehetséges természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek bemutatása révén a földrajzoktatás hozzájárul az empatikus, problémamegoldó gondolkodás, illetve az érvek ütköztetésére épülő vitakultúra kialakulásához.
A földrajzoktatás a jelen folyamataira, történéseire és azok jövőbeli következményeire fókuszál, így hozzájárul az érdeklődés felkeltéséhez az aktuális, körülöttünk zajló társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok megismerése, megértése, megvitatása, továbbá a logikus érveken alapuló véleménynyilvánítás iránt. Napjaink társadalomföldrajzi, vallásföldrajzi és etnikai földrajzi folyamatainak bemutatása révén a tantárgy hozzájárul a toleráns és etikus, egymás tiszteletét szem előtt tartó magatartás kialakulásához is.
A földrajz a helyi, regionális és globális gazdasági-pénzügyi folyamatok megismertetésével elősegíti a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgári gondolkodás és viszonyulás kialakulását. Fontos feladatának tartja, hogy a mindennapi életben hasznosítható gazdasági és pénzügyi ismeretek bemutatásával hozzájáruljon az értő és felelős pénzügyi döntési képesség kialakításához. A tantárgy komplexitására, szintetizáló jellegére, a tantárgy által közvetített földrajzi-földtani, környezeti, gazdasági ismeretekre, gondolkodás- és szemléletmódra építve a tanulók ilyen irányú pályaorientációját is jelentősen támogatja.

A földrajz tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: Szüntelenül változó és globalizálódó világunk megismeréséhez, megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás, információszerzés és a nyitott gondolkodás, amely elképzelhetetlen a tanuló kezdetben még irányított, majd egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Így a tanulás-tanítási folyamatnak hozzá kell járulnia az információszerzés és -feldolgozás készségének fejlesztéséhez, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek kritikus felhasználására. A földrajztanulás célja, hogy elősegítse a megszerzett ismeretek alkalmazását a mindennapi élet különböző területein, támogassa az egyéni igényekkel összhangban lévő önirányító és önfejlesztő tanulás képességének fejlődését. Cél, hogy a tanuló képes legyen a földrajzi-földtudományi, gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi jellegű információk felismerésére és összegyűjtésére a valós térben (például terepen) csakúgy, mint különböző információhordozókból (például újságcikkek, grafikonok, térképek, híradások, forrásszövegek, karikatúrák, képek, ábrák elemzése révén).
A kommunikációs kompetenciák: A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával a földrajztanítás segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. A földrajzi információk értelmezése során fejlődik a tanuló érvelésen alapuló egészséges vitakészsége. A kommunikációs kompetenciák fejlesztését segítik a földrajzi tartalmú információk értelmezését elváró írásbeli és szóbeli – közöttük a prezentációhoz kapcsolódó – feladatok megoldása. A különböző forrásokból gyűjtött információk, leírások értelmezése és feldolgozása hozzájárul a szövegértési kompetencia fejlesztéséhez.
A digitális kompetenciák: A korszerű földrajzoktatás elképzelhetetlen a digitális világ nyújtotta aktuális információk tanításba való beépítése nélkül. Ehhez szükség van a tanuló digitális kompetenciáinak alkalmazására. A tanulási-tanítási folyamat tudatosan épít a digitális

térképek, térinformatikai szoftverek alkalmazására, elemzések elvégzésére, földrajzi összefüggések felismerésére és megértésére. Az adatok összegyűjtése és felhasználása mellett fontos feladatnak tartja az adatbázisok, információforrások értő szemléletének kialakítását, a tudatos felhasználóvá válás támogatását. A projektfeladatok, önálló vagy csoportban végzett kutatások fejlesztik a tudatos közösségi információáramlást, a tudás hálózatos megosztásának képességét. A földrajztanítás tudatosan épít a tanuló prezentációs képességére, ösztönzi a földrajzi folyamatok digitális eszközökkel történő bemutatását.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A földrajztanítás során a földrajzi problémák kezdetben közös, majd csoportos vagy önálló megoldásán keresztül lehetőség nyílik a gondolkodási készségek, elsősorban az elemzés, a rendszerezés, a valós vagy modellkísérleteken alapuló tapasztalást követő következtetés és problémamegoldás fejlesztésére. A földrajztanítás fontos célja az analógiás gondolkodás, a sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítási készségének fejlesztése. A különböző földrajzi folyamatok vizsgálata során szükség van az analitikus és a szintetizáló gondolkodásra. Előtérbe kerül az új megoldási ötletek megfogalmazása, azaz a kreatív gondolkodás fejlesztése, ezzel párhuzamosan pedig nagy hangsúlyt kap a tanulói döntéshozatal, az alternatívák végiggondolása, a kockázatvállalás, az értékelés, az érvelés és a legjobb megoldási lehetőségek kiválasztása. Fontos feladat a mérlegelő gondolkodás megerősítése.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A földrajz elsősorban a társadalomföldrajzi témák feldolgozásával hozzájárul a világ társadalmi-kulturális sokszínűségének megismertetéséhez, ehhez társul a más kultúrák, szokások iránti érdeklődés és tisztelet kialakulásának támogatása. A csoportos és interaktív munkamódszerek alkalmazása során lehetőség nyílik az egyéni és a kollektív felelősség tudatosítására. A kooperatív módszerek alkalmazása lehetővé teszi a tanuló szociális kompetenciáinak fejlesztését, amelyek elengedhetetlenek ahhoz, hogy későbbi élete során képes legyen hatékony és konstruktív módon részt venni a társadalmi életben, és szükség esetén kezelni tudja a felmerülő konfliktusokat.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A világ társadalmi, kulturális sokszínűségének bemutatásával a földrajzoktatás segíti a kulturális értékek megismerését, emellett hozzájárul a kulturális identitás tudatosításához, a kulturális értékeink és hagyományaink megőrzése iránti igény kialakításához. Az önállóan vagy csoportosan létrehozott produktumot (például modell, prezentáció) elváró feladatok hozzájárulnak a kreatív alkotás és önkifejezés képességének fejlődéséhez.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: Modern földrajzoktatásunk révén napjaink társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatainak megismerése nagymértékben hozzájárul a társadalmi-gazdasági élet eseményeiben történő eligazodáshoz, az aktív, kreatív, a körülményekhez rugalmasan alkalmazkodó állampolgárrá váláshoz. Az oktatás a modern gazdasági élet sikeres szereplőinek bemutatásával hozzájárul az innováció szerepének, a munkaerőpiac igényeinek megismeréséhez, ez pedig hatással van a munkavállalói és a vállalkozói kompetencia fejlődésére.

7–8. évfolyam

Az önálló földrajztanítás az általános iskola 7. évfolyamán kezdődik, de földrajzi tartalmakkal már korábban, az alsó tagozatos környezetismeret keretében és 5–6. évfolyamon a természettudomány tantárgy anyagában is találkoznak a tanulók. Ezért fontos, hogy az önálló földrajztanítás tudatosan építsen a korábban már megszerzett ismeretekre és a már meglévő kompetenciákra.

A 7–8. osztályos tananyag a földrajzi tartalmakat a földrajzi tér fokozatos kitágításával, a közelitől a távoli felé, azaz a közvetlen lakóhely (település) felől Magyarország földrajzán keresztül a kontinentális, majd végül a globális folyamatok felé haladva mutatja be, de mindvégig szem előtt tartja az életkori sajátosságoknak megfelelő, a tapasztalatokra, a konkrét jelenségekre, folyamatokra építő tananyag-felépítést. Az ismereteket a földrajzi szempontból tipikus természet- és társadalomföldrajzi folyamatokra, összefüggésekre fűzi fel, és középpontba állítja a földrajzi eredetű problémák komplex bemutatását.

A földrajzoktatás a jelen folyamataira, jelenségeire és azok lehetséges következményeire helyezi a hangsúlyt, tudatosan épít a különböző digitális és hagyományos térképi, vizuális és szöveges adatforrásokból megszerezhető információkra. Ezáltal a tanulókat felkészíti az önálló információszerzésre és az információk mérlegelő értelmezésére, továbbá hozzájárul az önálló véleménynyilvánítás és a felelős döntéshozatal képességének kialakításához.

A földrajzoktatás ebben a képzési szakaszban kiemelten fontosnak tartja a személyes érdeklődés felkeltését a szűkebb, majd a tágabb környezetünk, illetve az alapfokú nevelési-oktatási szakasz végére a bolygónk egészét érintő földrajzi jelenségek, folyamatok, problémák megismerése és megértése iránt. További célja, hogy kialakítsa az önálló földrajzi tudásbővítés igényét és képességét, mert a tanulók egy jelentős részének nincs lehetősége a földrajzi ismeretek intézményi keretek között történő további bővítésére. Az egyes témák feldolgozásánál fontos szempont, hogy gyakorlati, a mindennapi életben hasznosítható ismeretek elsajátításával és képességek kialakításával történjen.

A földrajz szemléletformáló, szintetizáló tantárgyként olyan, a hétköznapokban használható ismereteket, eszközöket, módszereket ad a tanulók kezébe, amelyek segítik a tájékozódást mind összetettebbé váló világunkban, és hozzájárulnak ahhoz, hogy felnőtt életükben felelős, környezettudatos, aktív állampolgárrá váljanak.

A 7–8. évfolyamon kiemelt feladat a Föld megismertetésén keresztül a földrajzi gondolkodás tudatos fejlesztése. Ehhez kapcsolódóan a témakörök feldolgozása során a tanuló:

megismeri hazánk és Európa, majd a távoli kontinensek legalapvetőbb természet- és társadalomföldrajzi jellemzőit, melynek során kialakul a Földről alkotott, a valóságot visszatükröző kognitív térképe;

földrajzi tartalmú adatok, adatsorok alapján következtetéseket von le, következményeket fogalmaz meg;

megadott szempontok alapján rendszerezi földrajzi ismereteit, rendszerbeli viszonyokat állapít meg;

összehasonlít tipikus tájakat, megfogalmazza azok közös és eltérő földrajzi vonásait;

megkülönbözteti a tényeket a véleményektől.

Ugyanígy minden témakör feldolgozásakor kiemelt figyelmet kell hogy kapjon a földrajzi tartalmú információszerzés és -feldolgozás, a digitáliseszköz-használat. Ennek megfelelően a tanuló:

megadott szempontok alapján információkat gyűjt hagyományos és digitális információforrásokból;

adatokat rendszerez és ábrázol digitális eszközök segítségével;

digitális eszközök segítségével bemutatja szűkebb és tágabb környezetének földrajzi jellemzőit;

megadott szempontok alapján tájakkal, országokkal kapcsolatos földrajzi tartalmú szövegeket, képi információhordozókat dolgoz fel;
közvetlen környezetének földrajzi megismerésére terepvizsgálódást tervez és kivitelez.

7. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: Tájékozódás a földrajzi térben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
használja a földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és digitális eszközöket.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tájékozódik különböző típusú és tartalmú térképeken, biztonsággal leolvassa azok információtartalmát, a térképen elhelyez földrajzi elemeket;
gyakorlati feladatokat (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) old meg nyomtatott és digitális térkép segítségével;
el tud készíteni egyszerű térképvázlatokat, útvonalterveket;
azonosítja a jelenségek időbeli jellemzőit.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek használatával, elemzésével és összehasonlításával a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése
A terepi tájékozódási, valamint a térképalapú távolság- és helymeghatározási feladatok megoldása kapcsán a matematikai és logikai gondolkodás fejlesztése
Hagyományos és digitális térképen történő távolság- és helymeghatározás segítségével a térbeli tájékozódás és a logikai gondolkodás fejlesztése
Különböző időpontban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
Gyakorlati feladatok megoldása (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) terepen, valamint nyomtatott és digitális térképek és online felületek segítségével
Különböző típusú és tartalmú térképek tudatos használata a tanuláshoz
A földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és egyes digitális eszközök ismerete
A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek, műholdképek, légifelvételek sajátosságainak felismerése, a mindennapi életben való felhasználásuk lehetőségeinek ismerete
Különböző időpontban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése, problémák megoldása
A térkép fogalma és jelrendszere
A hagyományos és digitális térképek fajtái
Távérzékelés és földrajzi alkalmazásai (műholdképek, légifelvételek)
A földrajzi helymeghatározás módszerei
FOGALMAK
földrajzi fokhálózat, keresőhálózat, fő- és mellékvilágtájak, méretarány, aránymérték, szintvonal
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Egy adott útvonal (pl. osztálykirándulás) útvonalának tervezése nyomtatott és digitális térképek, online felületek segítségével
Iránytű, térkép, GPS használatának gyakorlása terepi tájékozódási feladatok, kereső játékok során
Távolság és hely meghatározása térképen, illetve terepen

Játékos feladatok a földrajzi helyek meghatározására megadott földrajzi koordináták segítségével
Alaprajzkészítés, térképvázlat-készítés szöveg, leírás alapján
Geocaching játék
Tematikus térképek megadott szempontok szerinti elemzése
Különböző időpontokban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése

TÉMAKÖR: Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
bemutatja és értékeli lakókörnyezetének földrajzi jellemzőit, ismeri annak természeti és társadalmi erőforrásait;
szűkebb és tágabb környezetében földrajzi eredetű problémákat azonosít, magyarázza kialakulásuk okait.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;
javaslatot fogalmaz meg lakókörnyezete jövőbeli, környezeti szempontokat szem előtt tartó, fenntartható fejlesztésére;
érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A tanuló szűkebb lakókörnyezetének társadalmi és gazdasági problémáinak felismerésével és ezekre vonatkozó megoldási javaslatok elkészítésével a döntési képesség, valamint a szociális és vállalkozói kompetenciák fejlesztése
Az adott terület komplex földrajzi elemzése során a rendszerben és összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése
A lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatok felismerése, valamint feldolgozása eredményeként a fenntartható fejlődés és környezettudatosság fejlesztése
A lakókörnyezet környezeti problémáinak bemutatása
Véleményalkotás a lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatokról
Nyitottság a lakóhellyel és annak környezetével kapcsolatos információk megismerése iránt, információk gyűjtése írott és elektronikus forrásokból, azok értelmezése és rendszerezése
A földrajzi tudás alkalmazása a mindennapi életben a következmények tudatában meghozott környezettudatos döntésekben
A szűkebb lakókörnyezet (település és környezete) földrajzi helyzetének, természeti és kulturális értékeinek bemutatása
A lakókörnyezet földrajzi jellemzőiből fakadó előnyeinek és hátrányainak mérlegelése, a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése

FOGALMAK
kulturális érték, természeti érték

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A Föld háromdimenziós megjelenítését lehetővé tevőprogram segítségével a közvetlen környezet virtuális felfedezése
Szituációs játék – önkormányzati ülés, melynek témája a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése
Irányított beszélgetés a helyi írott és elektronikus médiából gyűjtött földrajzi tartalmú információkról
Helyzetgyakorlat: idegenvezetés a településen
Ötletbörze a szűkebb lakókörnyezet társadalmi és gazdasági problémáinak feltárására, és az ezekre vonatkozó megoldási javaslatok megfogalmazása
Projektfeladat: poszter, prezentáció vagy rövid videofilm készítése a szűkebb lakóhely természeti és kulturális értékeiről
Projektfeladat: tanösvény és térkép tervezése a szűkebb lakóterület természeti és kulturális értékeihez kapcsolódóan
Projektfeladat: helyismereti vetélkedő szervezése a közvetlen környezet természeti és kulturális értékeinek megismerésére

TÉMAKÖR: Magyarország földrajza
JAVASOLT ÓRASZÁM: 20 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit;
összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;
ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;
elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak feldolgozása során a térszemlélet, valamint a hagyományos és digitális térképhasználat fejlesztése
Egy-egy kis- és középtáj vagy település komplex módon, több szempontú megközelítéssel történő vizsgálata során a problémamegoldó, valamint a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése
A Magyarországgal kapcsolatos földrajzi ismeretek feldolgozása során az önálló és hiteles információszerzés, valamint a felelős véleményalkotás fejlesztése
Magyarország természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásainak, valamint környezeti jellemzőinek Kárpát-medencei kitekintésben történő értelmezésével a Magyarországhoz és a magyarsághoz való kötődés elmélyítése

Véleményalkotás, logikus érvelés és vitában való részvétel képességének fejlesztése földrajzi témájú szövegekben bemutatott hazai természeti, környezeti és társadalmi jelenségekhez, folyamatokhoz, információkhoz kapcsolódóan
A szociális és vállalkozói kompetencia fejlesztése Magyarországgal kapcsolatos feladatok társakkal együttműködésben való megoldása, tudásmegosztás során
A kommunikációs és esztétikai kompetenciák fejlesztése Magyarország témakörben önállóan készített prezentáció bemutatásával
Következtetés a Magyarország területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire
Kárpát-medencei kitekintésben Magyarország természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásai, környezeti jellemzői
Magyarország természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőiből fakadó előnyei és hátrányai a fenntartható fejlődés jegyében
Egy kistáj, középtáj vagy település komplex és problémaközpontú vizsgálata
Magyarország nemzetközi gazdasági szerepének igazolása példák alapján
Magyarország társadalmi-gazdasági jellemzőinek értékelő megközelítése és megoldási-fejlesztési javaslatok
Magyarország idegenforgalmi adottságai és a fenntarthatóság jegyében történő jövőbeli fejlesztése
A Magyarország területén előforduló környezeti és természeti veszélyek vizsgálata, továbbá a társadalmi-gazdasági jellemzők értékelő megközelítéssel történő feldolgozása során a fenntartható fejlődés és környezettudatosság szemléletének fejlesztése

FOGALMAK

erőforrás, falu, folyószabályozás, folyó vízjárása, hungarikum, kontinentális éghajlat, közigazgatás, medencejelleg, nemzetiség, öregedő társadalom, táj, talaj, tanya, természetes szaporodás és fogyás, területi fejlettség-különbség, tranzitforgalom, város, világörökség

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

Nagytájak: Alföld, Dunántúli-dombvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Kisalföld, Alpokalja
Egyéb földrajzi helyszínek: Aggteleki-karszt, Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Baradla-barlang, Baranyai-dombság, Bodrogköz, Borsodi-medence, Börzsöny, Budai-hegység, Bükk, Bükk-fennsík, Csepel-sziget, Cserehát, Cserhát, Dráva menti síkság (Dráva-mellék), Duna–Tisza köze, Dunakanyar, Gerecse, Hajdúság, Tokaj-Hegyalja, Hortobágy, Írott-kő, Jászság, Kékes, Kiskunság, Körös–Maros köze, Kőszegi-hegység, Marcal-medence, Mátra, Mecsek, Mezőföld, Mohácsi-sziget, Móri-árok, Nagykunság, Nógrádi-medence, Nyírség, Őrség, Pesti-síkság, Pilis, Belső-Somogy, Külső-Somogy, Soproni-hegység, Szigetköz, Szekszárdi-dombság, Szentendrei-sziget, Tapolcai-medence, Tihanyi-félsziget, Tiszántúl, Tolnai-dombság, Velencei-hegység, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység, Zalai-dombság, Tokaji (Zempléni)-hegység;
Vízrajz: Balaton, Bodrog, Dráva, Duna, Fertő, Hernád, Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Körös, Maros, Mura, Rába, Sajó, Sió, Szamos, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó, Tisza, Tisza-tó, Velencei-tó, Zagyva, Zala;
Magyarország nemzeti parkjai, világörökségi helyszínei, régiói, megyéi, megyeszékhelyei

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak megadott szempontok alapján történő feldolgozása hagyományos és digitális térképek, internetről gyűjtött adatok felhasználásával, kooperatív módszer alkalmazásával
A topográfiai ismeretek elmélyítése online topográfiai játékok segítségével
Projektfeladat: osztálykirándulás tervezése Magyarország egy kiválasztott középtájának megismerésére

Prezentáció készítése egy kiválasztott tájról vagy településről
Természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági adatsorok rendszerezése, szemléletes ábrázolása és az adatok értelmezése
Disputa a híradásokban megjelent hazai, természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági jelenségekről, folyamatokról
Nemzeti értékek, hungarikumok bemutatására iskolai kiállítás szervezése
Hazánk területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulását ábrázoló képekhez, rövidfilmekhez narráció készítése
Hazánk nemzetközi gazdasági szerepének igazolása a média és az internet segítségével
Interaktív termékbemutató összeállítása a magyar gazdaság nemzetközi jelentőségű termékeiből
Magyarország idegenforgalmi adottságainak és lehetőségeinek bemutatása képeslapok, tájfotók segítségével
Projektfeladat: akcióterv készítése természeti és társadalmi-gazdasági értékeink megőrzésére
Magyarország szerepvállalásának ismertetése a nemzetközi környezetvédelmi programokban, internetes források felhasználásával
Projektfeladat: plakát, szórólap készítése Magyarország idegenforgalmi értékeiről
Gondolattérkép készítése Magyarország és az Európai Unió kapcsolatáról
Turisztikai kiadványok, pl. szórólapok, tájékoztatók alapján Magyarország idegenforgalmi adottságainak feldolgozása kooperatív módszerek alkalmazásával
Projektfeladat: beszámoló készítése a saját település (vagy egy választott kistáj, középtáj) hagyományos és megújuló energiaforrásairól, az adott térségben a fenntarthatóságot szem előtt tartó törekvésekről

TÉMAKÖR: A Kárpát-medence térsége
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit;
példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és a fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;
következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;
híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A térszemlélet fejlesztése Magyarország területének a Kárpát-medence egészében való földrajzi értelmezésével
A felelős, tényeken alapuló véleményalkotás képességének támogatása a Kárpát-medence térségében előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásának példáján

Az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése a medencejelleg közvetlen és közvetett földrajzi következményeinek felismerésével
A szociális kompetencia fejlesztése a Kárpát-medence népeinek, országainak együttműködésében rejlő lehetőségek és korlátok felismerésével
A Kárpát-medence és környezete természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásainak rendszerezése, értékelése
Az egyes nagytájak, illetve régiók természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek felismerése és összehasonlítása
A Kárpát-medence térségében előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásához vezető okok, összefüggések és következmények értelmezése
A Kárpát-medence idegenforgalmi adottságainak, az idegenforgalom jelentőségének értékelése
A Kárpát-medence térségében meglévő területi fejlettségbeli különbségek okainak és következményeinek feltárása
A medence mint társadalmi-gazdasági egység
Medencejelleg és következményei a Kárpát-medencében
A Kárpát-medence térségének nagytájai
Természeti erőforrások, táji és kulturális értékek a Kárpát-medence térségében

FOGALMAK

autonómia, éghajlatváltozás, erdőgazdálkodás, gazdasági átalakulás, húzóágazat, idegenforgalom, nemzeti kisebbség, népességvándorlási folyamatok, néprajzi csoport, néprajzi táj, tájhasználat, talajpusztulás

TOPOGRÁFIAI FOGALMAK

Tájak, történelmi és néprajzi tájnevek: Bécsi-medence, Burgenland (Őrvidék), Csallóköz, Délvidék, Déli-Kárpátok, Erdély, Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence, Északkeleti-Kárpátok, Északnyugati-Kárpátok, Felvidék, Hargita, Kárpátalja, Kárpát-medence, Keleti-Kárpátok, Magas-Tátra, Székelyföld, Vajdaság, Vereckei-hágó;
Városok: Arad, Beregszász, Csíkszereda, Eszék, Kassa, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Nagyvárad, Pozsony, Révkomárom, Szabadka, Székelyudvarhely, Temesvár, Újvidék, Ungvár

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Élménybeszámoló készítése egy Kárpát-medencében tett kirándulásról
Tértágítás és térszűkítés, tájrendszerezés képek és térképrészletek alapján Magyarország és a Kárpát-medence viszonylatában
Fotógaléria összeállítása a Kárpát-medence tájainak és országainak bemutatására, narráció elkészítése pármunkában
A térségben előforduló környezeti és természeti veszélyek bemutatása irányított esetelemzéssel
A medencejelleg következményeinek feltárása logikai lánc alkotásával
A térség erőforrásainak rendszerezése táblázatban, időbeli változásának bemutatása diagramon
Az egyes nagytájak természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek felismerése játékos formában képek, fotómontázs, irodalmi részlet, lényegkiemelő tanulói rajz stb. alapján
Projektfeladat: utazási kiállítás tervezése a Kárpát-medence természeti és kulturális értékeinek bemutatására
Kooperatív módszerek alkalmazásával adatgyűjtés, -rendszerezés és -bemutatás a Kárpát-medence térségének társadalmi-gazdasági folyamatiról, a területi fejlettség különbségeiről
Projektfeladat: Kárpát-medence modelljének elkészítése pl. homokasztalon
Projektfeladat: egy Kárpát-medencei osztálykirándulás útvonalának és programtervének kidolgozása

TÉMAKÖR: Európa földrajza
JAVASOLT ÓRASZÁM: 10 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;
probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;
ismerteti az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőit, példákkal igazolja világgazdasági szerepét.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;
bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;
elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;
híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik;
nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Európa főbb országainak, országcsoportjainak, jellemző tájainak és térségeinek megismerésével és elemzésével a térszemlélet fejlesztése
A problémamegoldó gondolkodás, valamint a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése az Európát jellemző nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek okainak és következményeinek, jellemző társadalmi-gazdasági folyamatainak elemzése során
Egyes országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése által a szociális kompetenciák fejlesztése
Európa térségeinek természeti-környezeti, valamint társadalmi-gazdasági jellemzőinek és folyamatainak komplex, problémacentrikus látásmóddal történő feldolgozása során a fenntartható fejlődés és környezettudatosság szemléletének fejlesztése
A témába vágó aktualitásokra, híradásokban közölt regionális földrajzi információkra történő reflektálással a felelős önálló véleményformálás fejlesztése
Európa főbb országainak, országcsoportjainak, meghatározó jelentőségű társadalmi-gazdasági folyamatainak megnevezése
Az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőinek ismertetése, világgazdasági szerepének igazolása példákkal
Tipikus európai tájak, települések, térségek jellemzése, komplex és problémacentrikus vizsgálata
Az Európai Unió és Európa jövője a fenntartható fejlődés jegyében
Európa sokszínű kulturális öröksége és jövője

FOGALMAK
agglomeráció, deltatorkolat, elöregedő társadalom, Európai Unió, fjord, gazdasági szerkezetváltás, gleccser, jégkorszak, K+F (innováció), karsztvidék, „kék banán”, munkanélküliség, „napfényövezet”, tagolatlan part, tagolt part, tölcsértorkolat, vendégmunkás

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK
A földrész részei: Dél-Európa, Észak-Európa, Kelet-Európa, Kelet-Közép-Európa, Közép-Európa, Nyugat-Európa;
Egyéb földrajzi helyszínek: Alpok, Appenninek, Appennini-félsziget, Azori-szigetek, Balkán-félsziget, Balkán-hegység, Brit-szigetek, Cseh-medence, Ciprus, Dalmácia, Dinári-hegység, Duna-delta, Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység, Genfi-tó, Germán-alföld, Holland-mélyföld, Izland, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Kréta, Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Londoni-medence, Mont Blanc, Morva-medence, Német-középhegység, Párizsi-medence, Pennine-hegység (Pennine), Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Pireneusok, Skandináv-félsziget, Skandináv-hegység, Szicília, Szilézia, Urál, Vezúv;
Vízrajz: Adriai-tenger, Balti-tenger, Boden-tó, Dnyeper, Duna, Duna–Majna–Rajna vízi út, Ebro, Elba, Északi-tenger, Fekete-tenger, Földközi-tenger, La Manche, Ladoga-tó, Odera, Olt, Pó, Rajna, Rhône, Szajna, Száva, Temze, Vág, Visztula, Volga
Európa országai, jelentős gazdasági és kulturális központjai

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Az én Európám – szubjektív térkép készítése Európáról
Európa tipikus tájainak bemutatása tanulócsoportok által készített modellek segítségével
Európával kapcsolatos kvízjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen
A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínépítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével
Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására
Európai népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságinak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínépítés módszerével
Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, komplex elemzése
Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése
Helyzetgyakorlat a külföldön történő tanuláshoz, munkavállaláshoz kapcsolódóan
Virtuális séta összeállítása egy kiválasztott európai nemzeti parkban, geoparkban, világörökségi helyszínen
Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása
Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt európai utazásról, irányított szempontok alapján
Gyűjtőmunka új európai nagyberuházásokról, az Európai Unióban található cégek magyarországi telephelyválasztásáról
A településen és környékén európai támogatásból megvalósult fejlesztések bemutatása önálló gyűjtőmunka alapján
Európa fejlettségbeli területi különbségeinek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása
Európa jövője – plakátkészítés
Ország, illetve táj névjegyének tervezése és elkészítése
Projektmódszer: tematikus (pl. kikötők, magashegységi tájak stb.) európai körutazás összeállítása és a tervek bemutatása

TÉMAKÖR: Az Európán kívüli kontinensek földrajza
JAVASOLT ÓRASZÁM: 19 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;
probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;
bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;
híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt;
példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat;
a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A kontinensek főbb országainak, országcsoportjainak, jellemző tájainak és térségeinek megismerésével és elemzésével a világtér-szemlélet fejlesztése
A földrajzi tényezők életmódot, gazdálkodást meghatározó szerepének bemutatása
A gazdasági fejlettség területi különbségeinek, annak okainak, illetve társadalmi és környezeti következményeinek feltárása
Összefüggések felismerése példákon keresztül a társadalmi-gazdasági jellemzők és a természeti adottságok, a történelmi események, a világban zajló gazdasági folyamatok kapcsolataiban
Tájékozódás az ábrázolt térben, a térbeli viszonyok felismerése térkép segítségével
A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján
Az országok közötti különböző típusú együttműködések (környezeti, gazdasági stb.) szükségességének igazolása példák alapján
Tipikus tájak, települések, térségek több szempont szerinti logikus bemutatása
A problémamegoldó és az értékelő gondolkodás fejlesztése Afrika, Ázsia és Amerika társadalmi jellemzőinek, ellentmondásainak példáján
Az analógiás gondolkodás fejlesztése a tipikus tájak elemzésének példáján
A sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítási képességének fejlesztése Afrika, Ázsia, Amerika társadalmi és gazdasági jellemzői példáján
A személyes és társas kompetenciák fejlesztése a különböző tanulási stratégiák alkalmazásával
A véleményalkotás és vitakészség fejlesztése a kontinensek kulturális sokszínűségének jellemzői alapján

A környezettudatosság fejlesztése az elsivatagosodás, a világtengert veszélyeztető folyamatok, az árvizek, a trópusi esőerdők irtásának és egyéb környezetszennyező tevékenységek példáján
Afrika társadalmi és gazdasági életét meghatározó természetföldrajzi jellemzők és problémák (elsivatagosodás, éhínség, aszály); Afrika társadalmi és gazdasági fejlődésének problémái, élet és gazdálkodás a tipikus tájakon; afrikai példák a természeti tényezők és a gazdasági, társadalmi viszonyok közötti kapcsolatokra
Ausztrália és Óceánia természeti, társadalmi és gazdasági jellemzői és problémái
A sarkvidékek és a világtenger jellemzői és problémái, a sarkvidékeket és a világtengert veszélyeztető folyamatok
Amerika társadalmi és gazdasági fejlődésének természeti és társadalmi-gazdasági tényezői, jellemzői és problémái, élet az óriásvárosokban; az Amerikai Egyesült Államok gazdasági fejlődése és világgazdasági szerepe, az amerikai kultúra a mindennapokban; Latin-Amerika társadalmi és gazdasági fejlődésének jellemzői és problémái, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok
Ázsia társadalmi és gazdasági életét meghatározó természetföldrajzi folyamatok és természeti veszélyek (árvizek, földrengések, tájfunok, tengerszint emelkedése); Ázsia társadalmi és gazdasági fejlődésének jellemzői és problémái, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok; kulturális sokszínűség Ázsiában; Japán, illetve a világgazdaság kelet- és délkelet-ázsiai szereplőinek társadalmi és gazdasági fejlődése, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok, élet és gazdálkodás a tipikus tájakon; Kína társadalmi és gazdasági fejlődésének folyamatai és problémái (népesedési problémák, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok; India társadalmi és gazdasági fejlődésének folyamatai és problémái (népesedési problémák, kétarcúság), a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok

FOGALMAK
éhségövezet, eladósodás, élelmezési válság, elsivatagosodás, emberfajták, fenntarthatóság, gazdasági szerkezet, globalizáció, népességrobbanás, népességtömörülés, nyomornegyed, őslakos, perifériatérség, rezervátum, termelési módok (farmgazdaság, monokultúra, nagybirtok, nomád pásztorkodás, oázisgazdálkodás, parasztgazdaság, teraszos művelés, ültetvényes gazdálkodás, vándorló [nomád] állattenyésztés, vegyes gazdálkodás), tömegturizmus, túlhalászás, túllegeltetés, városfejlődés (városodás, városiasodás), világvallások, világgazdasági hatalom (centrumtérség)

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK
Afrika
Szerkezeti egységek, tájak: Afrikai-árokrendszer, Atlasz, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró (Kilimandzsáró-csoport), Kongó-medence, Madagaszkár, Szahara, Teleki-vulkán; Száhel (öv)
Vízrajz: Csád-tó, Guineai-öböl, Kongó, Nílus, Szuezi-csatorna, Tanganyika-tó, Viktória-tó, Vörös-tenger
Országok: Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria
Városok: Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó
Amerika
A földrész részei: Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika
Tájak: Alaszka, Amazonas-medence, Andok, Antillák, Appalache-hegység (Appalache), Brazil-felföld, Floridai-félsziget (Florida), Grönland, Guyanai-hegyvidék, Hawaii-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Kordillerák, Labrador-félsziget (Labrador), Mexikói-fennsík, Mississippi-alföld, Mount St. Helens, Paraná-alföld, préri, Sziklás-hegység, Szilícium-völgy

Vízrajz: Amazonas, Colorado, Karib (Antilla)-tenger, Mexikói-öböl, Mississippi, Nagy-tavak, Niagara-vízesés, Panama-csatorna, Szt. Lőrinc-folyó
Országok: Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó
Városok: Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC
Ausztrália és Óceánia
Tájak: Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-korallzátony, Nagy-Vízválasztó-hegység, Új-Guinea
Országok: Ausztrália, Új-Zéland
Városok: Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington
Ázsia
A földrész meghatározó egységei, jelentős földrajzi helyszínek: Arab-félsziget, Csomolungma (Mt. Everest), Dekkán-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Fudzsi, Fülöp-szigetek, Góbi, Himalája, Indokínai-félsziget, Japán-szigetek, Kaszpi-mélyföld, Kaukázus, Kínai-alföld, Kis-Ázsia, Koreai-félsziget, Közép-szibériai-fennsík, Krakatau, Nyugat-szibériai-alföld, Szibéria, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Turáni-alföld
Vízrajz: Aral-tó, Bajkál-tó, Boszporusz, Eufrátesz, Holt-tenger, Indus, Jangce, Japán-tenger, Jeges-tenger, Jenyiszej, Gangesz, Kaszpi-tenger, Ob, Perzsa-öböl (Perzsa (Arab)-öböl), Sárga-folyó, Tigris
Országok: Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia
Városok: Bagdad, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Mekka, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Kontinensekre, országokra jellemző képek keresése az interneten, azokból montázs készítése
Kontinensek földrajzi jellemzőit összehasonlító grafikus rendező készítése
Az én kontinensem – szubjektív térkép készítése egy adott kontinensről
Az egyes kontinensek tipikus tájainak bemutatása tanulócsoportok által készített modellek segítségével
Az egyes kontinensekkel kapcsolatos kvízjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen
A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínépítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével
Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására
Távoli népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínépítés módszerével
Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, következtetések megfogalmazása
Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése
Virtuális séta, kirándulás összeállítása egy kiválasztott világörökségi helyszínen, illetve országban
Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása
Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt távoli utazásról, irányított szempontok alapján
Fejlettségbeli területi különbségek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása
Ország, illetve táj névjegyeinek tervezése és elkészítése

Projektmódszer: tematikus (pl. sivatagok, világvárosok stb.) világkörüli út összeállítása és bemutatása
A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján. Környezeti problémák okozta élethelyzetek bemutatása szerep-, empátia- és helyzetgyakorlattal
Kommentek írása a híradásokban közölt regionális földrajzi információkra
Élet az óriásvárosokban az Amerikai Egyesült Államokban – képregénykészítés
Gyűjtőmunka: kulturális hatások mindennapjainkban, pl. az amerikai és a kínai kultúra hatásának példái a mindennapokban
Egy tipikus tájat bemutató képzeletbeli fotókiállítás ismertetőjének elkészítése pármunkában
Hajónapló készítése földrajzi jellemzők felhasználásával, pl. Dél-Amerika képzeletbeli körülhajózása alapján

TÉMAKÖR: A földrajzi övezetesség rendszere
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
bemutatja a földrajzi övezetesség rendszerét, ismerteti az övezetek, övek kialakulásának okait és elhelyezkedésének térbeli jellemzőit;
összehasonlítja az egyes övezetek, övek főbb jellemzőit, törvényszerűségeket fogalmaz meg velük összefüggésben.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
példákat nevez meg a természeti adottságok gazdálkodást, életvitelt befolyásoló szerepére;
helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságokat, összefüggéseket felismer;
példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, ok-okozati összefüggéseket fogalmaz meg;
ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;
az egyes térségek kapcsán földrajzi és környezeti veszélyeket és problémákat fogalmaz meg, valamint reflektál azokra;
a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A földrajzi övezetesség (vízszintes, függőleges) elrendeződésének megismerésével a rendszerben történő gondolkodás fejlesztése
Az egyes övezetek, övek főbb természeti jellemzőinek megismerésével és rendszerezésével az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése
Környezettudatosság fejlesztése az egyes övezeteket, öveket érintő környezeti problémák megismertetésével
A vízszintes és függőleges övezetesség összefüggéseinek bemutatásával a természettudományos szemlélet fejlesztése
A kontinensekről, tipikus tájakról tanult regionális földrajzi ismeretek és a földrajzi övezetesség során tanult ismeretek szintézise
Az összefüggésekben történő földrajzi gondolkodás fejlesztése a földrajzi helyzet, a természeti adottságok és a társadalmi-gazdasági folyamatok közötti kölcsönhatás bemutatásával
Az időjárás és az éghajlat kapcsolatának értelmezése

Az egyedi földrajzi jellemzők alapján az egyes földrajzi övezetek, övek tipikus tájainak felismerése
A földrajzi övezetesség rendszerének kialakulása
A forró, a mérsékelt és a hideg övezet törvényszerűségei és jellemzői
A függőleges övezetesség kialakulásának összefüggései

FOGALMAK
éghajlat, éghajlati diagram, fenntarthatóság, forró övezet és övei, függőleges övezetesség, hideg övezet és övei, környezetkárosítás, mérsékelt övezet és övei, tipikus táj

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Montázs készítése egy éghajlati területre jellemző képekből
Az éghajlati övezetek bemutatása prezentáció/kiselőadás segítségével
Képzeletbeli riport készítése: Hogyan zajlik egy adott övben (pl. egy térítői öv) élő gyerek egy napja?
A földrajzi övezetesség kialakulásának összefüggéseit mutató magyarázó ábrák, modellek közös értelmezése, ok-okozati összefüggések megfogalmazása
Éghajlati diagram alapján rövid ismertető leírás készítése az adott éghajlatról
Mit viszek a bőröndben? Egy adott éghajlati területre utazó bőröndjének összeállítása
Szerepjáték: élethelyzetek – pl. piaci vásárlás – egy adott éghajlatú területen
Éghajlattal kapcsolatos szövegek értelmezése grafikus rendező segítségével
Lényegkiemelés a témához illeszkedő szövegből pl. szójegyzékkészítéssel, páros szövegfeldolgozással, ablakmódszerrel
Az éghajlatok jellemzőinek megfogalmazása, összefüggések feltárása tematikus térképek segítségével
Összefogásra, cselekvésre felhívó plakát készítése az egész Földet érintő éghajlatváltozás megállításáért
Filmrészletek, képek, leírások alapján az egyes földrajzi övezetek, övek tipikus tájainak felismerése

TÉMAKÖR: Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa
JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
értelmezi a mindennapi életben jelen lévő pénzügyi tevékenységeket, szolgáltatásokat;
megnevezi a vállalkozás működését befolyásoló tényezőket.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
példákat sorol a globalizáció mindennapi életünket befolyásoló folyamataira;
érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett;
életkori sajátosságainak megfelelő helyzetekben alkalmazza pénzügyi ismereteit (pl. egyszerű költségvetés készítése, valutaváltás, diákvállalkozás tervezése);
foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük.
Fejlesztési feladatok és ismeretek

Adatok gyűjtése és értelmezése, különféle szemléletes formában történő megjelenítése a pénz és a munka világához kapcsolódóan
A felelős döntéshozatal, a következményekért vállalt felelősség az életkori sajátosságoknak megfelelő pénzügyi döntések meghozatalában. A pénzügyi, gazdasági tények és az egyéni vélemények közötti különbség felismerése
A hitelfelvétel és a fejlődés, illetve az eladósodás kapcsolatának megértése; a döntést és az értelmes kockázatvállalást befolyásoló érvek megfogalmazása egy esetleges hitelfelvétellel kapcsolatban
Foglalkoztatási adatok értelmezése és elemzése, következtetések levonása; mindennapi életből vett példák alapján annak felismerése, hogy a munka világa folyamatosan változik
A fogyasztóvédelem szerepének, az egyszerű bolti vásárlással összefüggő fogyasztói jogok fontosságának felismerése mindennapi élethelyzetekben
Az energiahatékony, energia- és nyersanyag-takarékos, illetve „zöld” gazdálkodás és életvitel szemléletének megismerésével a környezettudatos állampolgári magatartás megalapozása
A mindennapi élethelyzetekből adódó pénzügyi döntéshelyzetek megismertetésével, a tanuló saját életében is alkalmazható egyszerű költségvetés készítésével a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
Pénzügyi költségtervek készítése, egyszerű pénzügyhöz kapcsolódó logikai és számítási feladatok megoldása során a matematikai eszköztudás alkalmazása
A globalizációval, a munkavállalással, a személyes pénzügyi döntésekkel kapcsolatos témák, illetve különböző forrásokból gyűjtött pénzügyi adatok feldolgozása során a véleményalkotás és vitakészség fejlesztése
Az élethelyzetekből vett példák, helyzetgyakorlatok során a döntési képesség fejlesztése; a tényeken alapuló véleményformálás képességének támogatása
A helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságok, összefüggések felismerése
A piacgazdaság működésének alapvető földrajzi vonatkozásai
A pénz és a pénzügyi szolgáltatások szerepe, valutaváltás
Hitelfelvétel, a kockázatvállalás és a fejlődés, illetve az eladósodás összefüggései
A globalizáció és a mindennapi élet kapcsolata, a globalizáció és a globális problémák kialakulásának összefüggései
A fenntarthatóságot szem előtt tartó fogyasztói magatartás jellemzői
A munka világának résztvevői és jellemzőik

FOGALMAK
családi költségvetés, eladósodás, globalizáció, hitel, munkanélküli, munkavállaló, pénz, tőzsde, valuta, valutaváltás, világtermék

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Pénzügyi döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal
A piac és a tőzsde működésének bemutatása szimulációs játékkal
Munkaerőpiaci döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal
Bankok portáljáról összegyűjthető ajánlatok alapján a bankokban igénybe vehető szolgáltatások megismerése
Beszélgetés, pénzügyi kérdezz-felelek a tanítási órára meghívott pénzügyi szakemberrel
Helyzetgyakorlat: az energiatudatos fogyasztói döntés meghozatala a környezeti és pénzügyi szempontok együttes mérlegelésével (pl. energiatakarékos izzó, napelemes akkutöltő, háztartási gépek energiaosztálya)
Adatgyűjtés internetről valutaárfolyamokkal kapcsolatosan, az adatok és a változások következményeinek közös értelmezése

Osztálykirándulás költségtervének elkészítése csoportmunkában
Foglalkoztatási adatok gyűjtése és közös értelmezése, az adatok szemléletes megjelenítése
Beszélgetés az internetes vásárlás, e-bankolás jellemzőiről, előnyökről, veszélyekről

A FEJLESZTÉS VÁRT EREDMÉNYEI A 7. ÉVFOLYAM VÉGÉN

A tanulók átfogó és reális képzettel rendelkezzenek a Föld egészéről és annak kisebb-nagyobb egységeiről (a földrészekről és a világtengerről, a kontinensek karakteres nagytájairól és tipikus tájairól, valamint a világgazdaságban kiemelkedő jelentőségű országcsoportjairól, országairól). Ismerjék fel a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggéseket és törtvényszerűségeket. Legyenek képesek alapvető összefüggések, tendenciák felismerésére és megfogalmazására az egyes földrészekre vagy országcsoportokra, tájakra jellemző természeti jelenségekkel, társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatban, ismerjék fel az egyes országok, országcsoportok helyét a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Érzékeljék az egyes térségek, országok társadalmi-gazdasági adottságai jelentőségének időbeli változásait. Ismerjék fel a globalizáció érvényesülését regionális példákban.
Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Legyenek tisztában a Földet fenyegető veszélyekkel, értsék a fenntarthatóság lényegét példák alapján, ismerjék fel, hogy a Föld sorsa a saját magatartásukon is múlik.
Rendelkezzenek a tanulók valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről. Tudjanak nagy vonalakban tájékozódni a földtörténeti időben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések végzésére, a különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére, összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ezek során alkalmazzák digitális ismereteiket. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni földrajzi öveket, földrészeket, országokat és tipikus tájakat.

Minimumkövetelmények:

A tanulók
- tudjanak különbséget tenni a földtörténeti idők és a történelmi korok között időrendi és nagyságbeli eltéréseik szerint;
- igazodjanak el a földtörténeti időbeosztás főbb egységeiben, tudják ezekben elhelyezni a Föld jellegzetes szerkezeti és felszínformáinak kialakulását, illetve ezek példáit;
- magyarázzák meg a felszíni formakincs gazdagságát a belső és a külső erők munkájával.
- ismerjék az Európán kívüli földrészek földrajzi helyzetét, szerkezetük, felszínük, éghajlatuk, vízrajzuk, talajaik sajátos jellemzőit, egymásra hatásuk összefüggéseit és folyamatait;
- mutassák be példákkal, hogyan hat a természeti környezet az életmódra, a gazdálkodási lehetőségekre, a településformákra;
- tudják különböző szempontok szerint modellként vizsgálni a tipikus tájakat;
- ismerjék a kontinensek legjelentősebb országcsoportjainak és néhány országának természeti és társadalomföldrajzi jellemzőit, jelentőségüket a világgazdaságban;
- tudjanak példákat mondani az emberi beavatkozások által okozott környezeti károkra, ezek megelőzésére, a károk enyhítésének lehetőségeire;

- értsék meg, hogy az egyensúlyi állapot fenntartásához nemzetközi összefogásra van szükség;
- alakuljon ki bennük a megfelelő földrajzi információhordozók kiválasztására és használatára való képesség;
- végezzenek megfigyeléseket, és alkossanak véleményt a megadott és általuk kiválasztott szempontok alapján tanári segítséggel és növekvő önállósággal;
- használják helyesen a szakkifejezéseket, fogalmakat;
- tapasztalataikat, ismereteiket fogalmazzák meg szabatosan, ábrázolják rajzban, grafikusan, egyszerű térképeken;
- legyenek képesek tájékozódni a különböző méretarányú földrajzi és tematikus térképeken; ismerjék az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmakat, helyezzék el ezeket térképvázlatokon, mutassák meg az atlaszban, falitérképeken, kapcsoljanak a nevekhez földrajzi tartalmakat.

8. ÉVFOLYAM

TÉMAKÖR: Tájékozódás a földrajzi térben
JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
használja a földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és digitális eszközöket.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tájékozódik különböző típusú és tartalmú térképeken, biztonsággal leolvassa azok információtartalmát, a térképen elhelyez földrajzi elemeket;
gyakorlati feladatokat (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) old meg nyomtatott és digitális térkép segítségével;
el tud készíteni egyszerű térképvázlatokat, útvonalterveket;
azonosítja a jelenségek időbeli jellemzőit.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek használatával, elemzésével és összehasonlításával a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése
A terepi tájékozódási, valamint a térképalapú távolság- és helymeghatározási feladatok megoldása kapcsán a matematikai és logikai gondolkodás fejlesztése
Hagyományos és digitális térképen történő távolság- és helymeghatározás segítségével a térbeli tájékozódás és a logikai gondolkodás fejlesztése
Különböző időpontban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
Gyakorlati feladatok megoldása (pl. távolság- és helymeghatározás, utazástervezés) terepen, valamint nyomtatott és digitális térképek és online felületek segítségével
Különböző típusú és tartalmú térképek tudatos használata a tanuláshoz
A földrajzi térben való tájékozódást segítő hagyományos és egyes digitális eszközök ismerete
A különböző léptékű, típusú és tartalmú térképek, műholdképek, légifelvételek sajátosságainak felismerése, a mindennapi életben való felhasználásuk lehetőségeinek ismerete
Különböző időpontban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése, problémák megoldása

A térkép fogalma és jelrendszere
A hagyományos és digitális térképek fajtái
Távérzékelés és földrajzi alkalmazásai (műholdképek, légifelvételek)
A földrajzi helymeghatározás módszerei

FOGALMAK

földrajzi fokhálózat, keresőhálózat, fő- és mellékvilágtájak, méretarány, aránymérték, szintvonal

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Egy adott útvonal (pl. osztálykirándulás) útvonalának tervezése nyomtatott és digitális térképek, online felületek segítségével
Iránytű, térkép, GPS használatának gyakorlása terepi tájékozódási feladatok, kereső játékok során
Távolság és hely meghatározása térképen, illetve terepen
Játékos feladatok a földrajzi helyek meghatározására megadott földrajzi koordináták segítségével
Alaprajzkészítés, térképvázlat-készítés szöveg, leírás alapján
Geocaching játék
Tematikus térképek megadott szempontok szerinti elemzése
Különböző időpontokban készült űr- vagy légifelvételek és térképek párhuzamos használatával földrajzi megfigyelések elvégzése

TÉMAKÖR: Közvetlen lakókörnyezetünk földrajza
JAVASOLT ÓRASZÁM: 1 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
bemutatja és értékeli lakókörnyezetének földrajzi jellemzőit, ismeri annak természeti és társadalmi erőforrásait;
szűkebb és tágabb környezetében földrajzi eredetű problémákat azonosít, magyarázza kialakulásuk okait.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;
javaslatot fogalmaz meg lakókörnyezete jövőbeli, környezeti szempontokat szem előtt tartó, fenntartható fejlesztésére;
érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A tanuló szűkebb lakókörnyezetének társadalmi és gazdasági problémáinak felismerésével és ezekre vonatkozó megoldási javaslatok elkészítésével a döntési képesség, valamint a szociális és vállalkozói kompetenciák fejlesztése
Az adott terület komplex földrajzi elemzése során a rendszerben és összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése
A lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatok felismerése, valamint feldolgozása eredményeként a fenntartható fejlődés és környezettudatosság fejlesztése
A lakókörnyezet környezeti problémáinak bemutatása

Véleményalkotás a lakóhely jelenét, illetve annak jövőbeli fejlődését segítő és nehezítő természet- és társadalomföldrajzi folyamatokról
Nyitottság a lakóhellyel és annak környezetével kapcsolatos információk megismerése iránt, információk gyűjtése írott és elektronikus forrásokból, azok értelmezése és rendszerezése
A földrajzi tudás alkalmazása a mindennapi életben a következmények tudatában meghozott környezettudatos döntésekben
A szűkebb lakókörnyezet (település és környezete) földrajzi helyzetének, természeti és kulturális értékeinek bemutatása
A lakókörnyezet földrajzi jellemzőiből fakadó előnyeinek és hátrányainak mérlegelése, a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése

FOGALMAK

kulturális érték, természeti érték

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A Föld háromdimenziós megjelenítését lehetővé tevőprogram segítségével a közvetlen környezet virtuális felfedezése
Szituációs játék – önkormányzati ülés, melynek témája a lakókörnyezet környezettudatos és fenntartható fejlesztése
Irányított beszélgetés a helyi írott és elektronikus médiából gyűjtött földrajzi tartalmú információkról
Helyzetgyakorlat: idegenvezetés a településen
Ötletbörze a szűkebb lakókörnyezet társadalmi és gazdasági problémáinak feltárására, és az ezekre vonatkozó megoldási javaslatok megfogalmazása
Projektfeladat: poszter, prezentáció vagy rövid videofilm készítése a szűkebb lakóhely természeti és kulturális értékeiről
Projektfeladat: tanösvény és térkép tervezése a szűkebb lakóterület természeti és kulturális értékeihez kapcsolódóan
Projektfeladat: helyismereti vetélkedő szervezése a közvetlen környezet természeti és kulturális értékeinek megismerésére

TÉMAKÖR: Magyarország földrajza
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit;
összehasonlít, illetve komplex módon, problémaközpontú megközelítéssel vizsgál pl. hazai nagytájakat, tájakat, régiókat, településeket;
ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;
elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak feldolgozása során a térszemlélet, valamint a hagyományos és digitális térképhasználat fejlesztése

Egy-egy kis- és középtáj vagy település komplex módon, több szempontú megközelítéssel történő vizsgálata során a problémamegoldó, valamint a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése

A Magyarországgal kapcsolatos földrajzi ismeretek feldolgozása során az önálló és hiteles információszerzés, valamint a felelős véleményalkotás fejlesztése

Magyarország természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásainak, valamint környezeti jellemzőinek Kárpát-medencei kitekintésben történő értelmezésével a Magyarországhoz és a magyarsághoz való kötődés elmélyítése

Véleményalkotás, logikus érvelés és vitában való részvétel képességének fejlesztése földrajzi témájú szövegekben bemutatott hazai természeti, környezeti és társadalmi jelenségekhez, folyamatokhoz, információkhoz kapcsolódóan

A szociális és vállalkozói kompetencia fejlesztése Magyarországgal kapcsolatos feladatok társakkal együttműködésben való megoldása, tudásmegosztás során

A kommunikációs és esztétikai kompetenciák fejlesztése Magyarország témakörben önállóan készített prezentáció bemutatásával

Következtetés a Magyarország területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire

Kárpát-medencei kitekintésben Magyarország természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásai, környezeti jellemzői

Magyarország természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőiből fakadó előnyei és hátrányai a fenntartható fejlődés jegyében

Egy kistáj, középtáj vagy település komplex és problémaközpontú vizsgálata

Magyarország nemzetközi gazdasági szerepének igazolása példák alapján

Magyarország társadalmi-gazdasági jellemzőinek értékelő megközelítése és megoldási-fejlesztési javaslatok

Magyarország idegenforgalmi adottságai és a fenntarthatóság jegyében történő jövőbeli fejlesztése

A Magyarország területén előforduló környezeti és természeti veszélyek vizsgálata, továbbá a társadalmi-gazdasági jellemzők értékelő megközelítéssel történő feldolgozása során a fenntartható fejlődés és környezettudatosság szemléletének fejlesztése

FOGALMAK

erőforrás, falu, folyószabályozás, folyó vízjárása, hungarikum, kontinentális éghajlat, közigazgatás, medencejelleg, nemzetiség, öregedő társadalom, táj, talaj, tanya, természetes szaporodás és fogyás, területi fejlettség-különbség, tranzitforgalom, város, világörökség

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK

Nagytájak: Alföld, Dunántúli-dombvidék, Dunántúli-középhegység, Északi-középhegység, Kisalföld, Alpokalja

Egyéb földrajzi helyszínek: Aggteleki-karszt, Badacsony, Bakony, Balaton-felvidék, Baradla-barlang, Baranyai-dombság, Bodrogköz, Borsodi-medence, Börzsöny, Budai-hegység, Bükk, Bükk-fennsík, Csepel-sziget, Cserehát, Cserhát, Dráva menti síkság (Dráva-mellék), Duna–Tisza köze, Dunakanyar, Gerecse, Hajdúság, Tokaj-Hegyalja, Hortobágy, Írott-kő, Jászság, Kékes, Kiskunság, Körös–Maros köze, Kőszegi-hegység, Marcal-medence, Mátra, Mecsek, Mezőföld, Mohácsi-sziget, Móri-árok, Nagykunság, Nógrádi-medence, Nyírség, Őrség, Pesti-síkság, Pilis, Belső-Somogy, Külső-Somogy, Soproni-hegység, Szigetköz, Szekszárdi-dombság, Szentendrei-sziget, Tapolcai-medence, Tihanyi-félsziget, Tiszántúl, Tolnai-dombság, Velencei-hegység, Vértes, Villányi-hegység, Visegrádi-hegység, Zalai-dombság, Tokaji (Zempléni)-hegység;

Vízrajz: Balaton, Bodrog, Dráva, Duna, Fertő, Hernád, Hévízi-tó, Ipoly, Kis-Balaton, Körös, Maros, Mura, Rába, Sajó, Sió, Szamos, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó, Tisza, Tisza-tó, Velencei-tó, Zagyva, Zala;
Magyarország nemzeti parkjai, világörökségi helyszínei, régiói, megyéi, megyeszékhelyei

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Hazánk és a Kárpát-medence tájainak és régióinak megadott szempontok alapján történő feldolgozása hagyományos és digitális térképek, internetről gyűjtött adatok felhasználásával, kooperatív módszer alkalmazásával
A topográfiai ismeretek elmélyítése online topográfiai játékok segítségével
Projektfeladat: osztálykirándulás tervezése Magyarország egy kiválasztott középtájának megismerésére
Prezentáció készítése egy kiválasztott tájról vagy településről
Természetföldrajzi és társadalmi-gazdasági adatsorok rendszerezése, szemléletes ábrázolása és az adatok értelmezése
Disputa a híradásokban megjelent hazai, természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági jelenségekről, folyamatokról
Nemzeti értékek, hungarikumok bemutatására iskolai kiállítás szervezése
Hazánk területén előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulását ábrázoló képekhez, rövidfilmekhez narráció készítése
Hazánk nemzetközi gazdasági szerepének igazolása a média és az internet segítségével
Interaktív termékbemutató összeállítása a magyar gazdaság nemzetközi jelentőségű termékeiből
Magyarország idegenforgalmi adottságainak és lehetőségeinek bemutatása képeslapok, tájfotók segítségével
Projektfeladat: akcióterv készítése természeti és társadalmi-gazdasági értékeink megőrzésére
Magyarország szerepvállalásának ismertetése a nemzetközi környezetvédelmi programokban, internetes források felhasználásával
Projektfeladat: plakát, szórólap készítése Magyarország idegenforgalmi értékeiről
Gondolattérkép készítése Magyarország és az Európai Unió kapcsolatáról
Turisztikai kiadványok, pl. szórólapok, tájékoztatók alapján Magyarország idegenforgalmi adottságainak feldolgozása kooperatív módszerek alkalmazásával
Projektfeladat: beszámoló készítése a saját település (vagy egy választott kistáj, középtáj) hagyományos és megújuló energiaforrásairól, az adott térségben a fenntarthatóságot szem előtt tartó törekvésekről

TÉMAKÖR: A Kárpát-medence térsége

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére: rendszerezi, csoportosítja és értékeli Magyarország és a Kárpát-medence térségének természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásait, illetve bemutatja a természeti és társadalmi adottságok szerepének, jelentőségének időbeli változásait, a területi fejlettség különbségeit; példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;

bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és a fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;
következtet Magyarország és a Kárpát-medence térségében előforduló természeti és környezeti veszélyek kialakulásának okaira, várható következményeire, térbeli jellemzőire;
híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

A térszemlélet fejlesztése Magyarország területének a Kárpát-medence egészében való földrajzi értelmezésével
A felelős, tényeken alapuló véleményalkotás képességének támogatása a Kárpát-medence térségében előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásának példáján
Az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése a medencejelleg közvetlen és közvetett földrajzi következményeinek felismerésével
A szociális kompetencia fejlesztése a Kárpát-medence népeinek, országainak együttműködésében rejlő lehetőségek és korlátok felismerésével
A Kárpát-medence és környezete természeti és társadalmi-gazdasági erőforrásainak rendszerezése, értékelése
Az egyes nagytájak, illetve régiók természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek felismerése és összehasonlítása
A Kárpát-medence térségében előforduló környezeti és természeti veszélyek kialakulásához vezető okok, összefüggések és következmények értelmezése
A Kárpát-medence idegenforgalmi adottságainak, az idegenforgalom jelentőségének értékelése
A Kárpát-medence térségében meglévő területi fejlettségbeli különbségek okainak és következményeinek feltárása
A medence mint társadalmi-gazdasági egység
Medencejelleg és következményei a Kárpát-medencében
A Kárpát-medence térségének nagytájai
Természeti erőforrások, táji és kulturális értékek a Kárpát-medence térségében

FOGALMAK

autonómia, éghajlatváltozás, erdőgazdálkodás, gazdasági átalakulás, húzóágazat, idegenforgalom, nemzeti kisebbség, népességvándorlási folyamatok, néprajzi csoport, néprajzi táj, tájhasználat, talajpusztulás

TOPOGRÁFIAI FOGALMAK

Tájak, történelmi és néprajzi tájnevek: Bécsi-medence, Burgenland (Őrvidék), Csallóköz, Délvidék, Déli-Kárpátok, Erdély, Erdélyi-középhegység, Erdélyi-medence, Északkeleti-Kárpátok, Északnyugati-Kárpátok, Felvidék, Hargita, Kárpátalja, Kárpát-medence, Keleti-Kárpátok, Magas-Tátra, Székelyföld, Vajdaság, Vereckei-hágó;
Városok: Arad, Beregszász, Csíkszereda, Eszék, Kassa, Kolozsvár, Marosvásárhely, Munkács, Nagyvárad, Pozsony, Révkomárom, Szabadka, Székelyudvarhely, Temesvár, Újvidék, Ungvár

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Élménybeszámoló készítése egy Kárpát-medencében tett kirándulásról
Tértágítás és térszűkítés, tájrendszerezés képek és térképrészletek alapján Magyarország és a Kárpát-medence viszonylatában
Fotógaléria összeállítása a Kárpát-medence tájainak és országainak bemutatására, narráció elkészítése pármunkában
A térségben előforduló környezeti és természeti veszélyek bemutatása irányított esetelemzéssel
A medencejelleg következményeinek feltárása logikai lánc alkotásával

A térség erőforrásainak rendszerezése táblázatban, időbeli változásának bemutatása diagramon
Az egyes nagytájak természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti jellemzőinek felismerése játékos formában képek, fotómontázs, irodalmi részlet, lényegkiemelő tanulói rajz stb. alapján
Projektfeladat: utazási kiállítás tervezése a Kárpát-medence természeti és kulturális értékeinek bemutatására
Kooperatív módszerek alkalmazásával adatgyűjtés, -rendszerezés és -bemutatás a Kárpát-medence térségének társadalmi-gazdasági folyamatiról, a területi fejlettség különbségeiről
Projektfeladat: Kárpát-medence modelljének elkészítése pl. homokasztalon
Projektfeladat: egy Kárpát-medencei osztálykirándulás útvonalának és programtervének kidolgozása

TÉMAKÖR: Európa földrajza
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;
probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;
ismerteti az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőit, példákkal igazolja világgazdasági szerepét.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;
bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit;
elkötelezett szűkebb és tágabb környezete természeti és társadalmi-gazdasági értékeinek megismerése és megőrzése iránt;
ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;
híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
reális alapokon nyugvó magyarság- és Európa-tudattal rendelkezik;
nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Európa főbb országainak, országcsoportjainak, jellemző tájainak és térségeinek megismerésével és elemzésével a térszemlélet fejlesztése
A problémamegoldó gondolkodás, valamint a rendszerben és összefüggésekben történő gondolkodás fejlesztése az Európát jellemző nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek okainak és következményeinek, jellemző társadalmi-gazdasági folyamatainak elemzése során
Egyes országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése által a szociális kompetenciák fejlesztése

Európa térségeinek természeti-környezeti, valamint társadalmi-gazdasági jellemzőinek és folyamatainak komplex, problémacentrikus látásmóddal történő feldolgozása során a fenntartható fejlődés és környezettudatosság szemléletének fejlesztése
A témába vágó aktualitásokra, híradásokban közölt regionális földrajzi információkra történő reflektálással a felelős önálló véleményformálás fejlesztése
Európa főbb országainak, országcsoportjainak, meghatározó jelentőségű társadalmi-gazdasági folyamatainak megnevezése
Az Európai Unió társadalmi-gazdasági jellemzőinek ismertetése, világgazdasági szerepének igazolása példákkal
Tipikus európai tájak, települések, térségek jellemzése, komplex és problémacentrikus vizsgálata
Az Európai Unió és Európa jövője a fenntartható fejlődés jegyében
Európa sokszínű kulturális öröksége és jövője

FOGALMAK
agglomeráció, deltatorkolat, elöregedő társadalom, Európai Unió, fjord, gazdasági szerkezetváltás, gleccser, jégkorszak, K+F (innováció), karsztvidék, „kék banán”, munkanélküliség, „napfényövezet”, tagolatlan part, tagolt part, tölcsértorkolat, vendégmunkás

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK
A földrész részei: Dél-Európa, Észak-Európa, Kelet-Európa, Kelet-Közép-Európa, Közép-Európa, Nyugat-Európa;
Egyéb földrajzi helyszínek: Alpok, Appenninek, Appennini-félsziget, Azori-szigetek, Balkán-félsziget, Balkán-hegység, Brit-szigetek, Cseh-medence, Ciprus, Dalmácia, Dinári-hegység, Duna-delta, Etna, Finn-tóvidék, Francia-középhegység, Genfi-tó, Germán-alföld, Holland-mélyföld, Izland, Kárpátok, Kelet-európai-síkság, Kréta, Lengyel-alföld, Lengyel-középhegység, Londoni-medence, Mont Blanc, Morva-medence, Német-középhegység, Párizsi-medence, Pennine-hegység (Pennine), Pireneusi (Ibériai)-félsziget, Pireneusok, Skandináv-félsziget, Skandináv-hegység, Szicília, Szilézia, Urál, Vezúv;
Vízrajz: Adriai-tenger, Balti-tenger, Boden-tó, Dnyeper, Duna, Duna–Majna–Rajna vízi út, Ebro, Elba, Északi-tenger, Fekete-tenger, Földközi-tenger, La Manche, Ladoga-tó, Odera, Olt, Pó, Rajna, Rhône, Szajna, Száva, Temze, Vág, Visztula, Volga
Európa országai, jelentős gazdasági és kulturális központjai

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Az én Európám – szubjektív térkép készítése Európáról
Európa tipikus tájainak bemutatása tanulócsoportok által készített modellek segítségével
Európával kapcsolatos kvízjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen
A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínépítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével
Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására
Európai népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságinak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínépítés módszerével
Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, komplex elemzése
Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése
Helyzetgyakorlat a külföldön történő tanuláshoz, munkavállaláshoz kapcsolódóan
Virtuális séta összeállítása egy kiválasztott európai nemzeti parkban, geoparkban, világörökségi helyszínen

Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása
Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt európai utazásról, irányított szempontok alapján
Gyűjtőmunka új európai nagyberuházásokról, az Európai Unióban található cégek magyarországi telephelyválasztásáról
A településen és környékén európai támogatásból megvalósult fejlesztések bemutatása önálló gyűjtőmunka alapján
Európa fejlettségbeli területi különbségeinek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása
Európa jövője – plakátkészítés
Ország, illetve táj névjegyének tervezése és elkészítése
Projektmódszer: tematikus (pl. kikötők, magashegységi tájak stb.) európai körutazás összeállítása és a tervek bemutatása

TÉMAKÖR: Az Európán kívüli kontinensek földrajza
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
megnevez az egyes kontinensekre, országcsoportokra, meghatározó jelentőségű országokra jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokat, ott előállított termékeket, szolgáltatásokat;
probléma- és értékközpontú megközelítéssel jellemzi Európa és az Európán kívüli kontinensek tipikus tájait, településeit, térségeit;
bemutatja a nemzetközi szintű munkamegosztás és fejlettségbeli különbségek kialakulásának okait és következményeit.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;
népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük;
híradásokban közölt regionális földrajzi információkra reflektál;
nyitott más országok, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése iránt;
példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, megnevezi és ok-okozati összefüggéseiben bemutatja a globálissá váló környezeti problémákat;
a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A kontinensek főbb országainak, országcsoportjainak, jellemző tájainak és térségeinek megismerésével és elemzésével a világtér-szemlélet fejlesztése
A földrajzi tényezők életmódot, gazdálkodást meghatározó szerepének bemutatása
A gazdasági fejlettség területi különbségeinek, annak okainak, illetve társadalmi és környezeti következményeinek feltárása
Összefüggések felismerése példákon keresztül a társadalmi-gazdasági jellemzők és a természeti adottságok, a történelmi események, a világban zajló gazdasági folyamatok kapcsolataiban
Tájékozódás az ábrázolt térben, a térbeli viszonyok felismerése térkép segítségével

A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján
Az országok közötti különböző típusú együttműködések (környezeti, gazdasági stb.) szükségességének igazolása példák alapján
Tipikus tájak, települések, térségek több szempont szerinti logikus bemutatása
A problémamegoldó és az értékelő gondolkodás fejlesztése Afrika, Ázsia és Amerika társadalmi jellemzőinek, ellentmondásainak példáján
Az analógiás gondolkodás fejlesztése a tipikus tájak elemzésének példáján
A sokféleségben rejlő azonosságok és különbségek összehasonlítási képességének fejlesztése Afrika, Ázsia, Amerika társadalmi és gazdasági jellemzői példáján
A személyes és társas kompetenciák fejlesztése a különböző tanulási stratégiák alkalmazásával
A véleményalkotás és vitakészség fejlesztése a kontinensek kulturális sokszínűségének jellemzői alapján
A környezettudatosság fejlesztése az elsivatagosodás, a világtengert veszélyeztető folyamatok, az árvizek, a trópusi esőerdők irtásának és egyéb környezetszennyező tevékenységek példáján
Afrika társadalmi és gazdasági életét meghatározó természetföldrajzi jellemzők és problémák (elsivatagosodás, éhínség, aszály); Afrika társadalmi és gazdasági fejlődésének problémái, élet és gazdálkodás a tipikus tájakon; afrikai példák a természeti tényezők és a gazdasági, társadalmi viszonyok közötti kapcsolatokra
Ausztrália és Óceánia természeti, társadalmi és gazdasági jellemzői és problémái
A sarkvidékek és a világtenger jellemzői és problémái, a sarkvidékeket és a világtengert veszélyeztető folyamatok
Amerika társadalmi és gazdasági fejlődésének természeti és társadalmi-gazdasági tényezői, jellemzői és problémái, élet az óriásvárosokban; az Amerikai Egyesült Államok gazdasági fejlődése és világgazdasági szerepe, az amerikai kultúra a mindennapokban; Latin-Amerika társadalmi és gazdasági fejlődésének jellemzői és problémái, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok
Ázsia társadalmi és gazdasági életét meghatározó természetföldrajzi folyamatok és természeti veszélyek (árvizek, földrengések, tájfunok, tengerszint emelkedése); Ázsia társadalmi és gazdasági fejlődésének jellemzői és problémái, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok; kulturális sokszínűség Ázsiában; Japán, illetve a világgazdaság kelet- és délkelet-ázsiai szereplőinek társadalmi és gazdasági fejlődése, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok, élet és gazdálkodás a tipikus tájakon; Kína társadalmi és gazdasági fejlődésének folyamatai és problémái (népesedési problémák, a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok; India társadalmi és gazdasági fejlődésének folyamatai és problémái (népesedési problémák, kétarcúság), a környezet állapotát veszélyeztető folyamatok

FOGALMAK
éhségövezet, eladósodás, élelmezési válság, elsivatagosodás, emberfajták, fenntarthatóság, gazdasági szerkezet, globalizáció, népességrobbanás, népességtömörülés, nyomornegyed, őslakos, perifériatérség, rezervátum, termelési módok (farmgazdaság, monokultúra, nagybirtok, nomád pásztorkodás, oázisgazdálkodás, parasztgazdaság, teraszos művelés, ültetvényes gazdálkodás, vándorló [nomád] állattenyésztés, vegyes gazdálkodás), tömegturizmus, túlhalászás, túllegeltetés, városfejlődés (városodás, városiasodás), világvallások, világgazdasági hatalom (centrumtérség)

TOPOGRÁFIAI ISMERETEK
Afrika

Szerkezeti egységek, tájak: Afrikai-árokrendszer, Atlasz, Kelet-afrikai-magasföld, Kilimandzsáró (Kilimandzsáró-csoport), Kongó-medence, Madagaszkár, Szahara, Teleki-vulkán; Száhel (öv)
Vízrajz: Csád-tó, Guineai-öböl, Kongó, Nílus, Szuezi-csatorna, Tanganyika-tó, Viktória-tó, Vörös-tenger
Országok: Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Kenya, Marokkó, Nigéria
Városok: Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó
Amerika
A földrész részei: Észak-Amerika, Közép-Amerika, Dél-Amerika
Tájak: Alaszka, Amazonas-medence, Andok, Antillák, Appalache-hegység (Appalache), Brazil-felföld, Floridai-félsziget (Florida), Grönland, Guyanai-hegyvidék, Hawaii-szigetek, Kaliforniai-félsziget, Kordillerák, Labrador-félsziget (Labrador), Mexikói-fennsík, Mississippi-alföld, Mount St. Helens, Paraná-alföld, préri, Sziklás-hegység, Szilícium-völgy
Vízrajz: Amazonas, Colorado, Karib (Antilla)-tenger, Mexikói-öböl, Mississippi, Nagy-tavak, Niagara-vízesés, Panama-csatorna, Szt. Lőrinc-folyó
Országok: Argentína, Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kanada, Mexikó
Városok: Brazíliaváros, Buenos Aires, Chicago, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, Washington DC
Ausztrália és Óceánia
Tájak: Ausztráliai-alföld, Nagy-Artézi-medence, Nagy-korallzátony, Nagy-Vízválasztó-hegység, Új-Guinea
Országok: Ausztrália, Új-Zéland
Városok: Canberra, Melbourne, Sydney, Wellington
Ázsia
A földrész meghatározó egységei, jelentős földrajzi helyszínek: Arab-félsziget, Csomolungma (Mt. Everest), Dekkán-fennsík, Dél-kínai-hegyvidék, Fudzsi, Fülöp-szigetek, Góbi, Himalája, Indokínai-félsziget, Japán-szigetek, Kaszpi-mélyföld, Kaukázus, Kínai-alföld, Kis-Ázsia, Koreai-félsziget, Közép-szibériai-fennsík, Krakatau, Nyugat-szibériai-alföld, Szibéria, Takla-Makán, Tibet, Tien-san, Turáni-alföld
Vízrajz: Aral-tó, Bajkál-tó, Boszporusz, Eufrátesz, Holt-tenger, Indus, Jangce, Japán-tenger, Jeges-tenger, Jenyiszej, Gangesz, Kaszpi-tenger, Ob, Perzsa-öböl (Perzsa (Arab)-öböl), Sárga-folyó, Tigris
Országok: Egyesült Arab Emírségek, Dél-Korea (Koreai Köztársaság), India, Indonézia, Irak, Irán, Izrael, Japán, Kazahsztán, Kína, Kuvait, Malajzia, Szaúd-Arábia
Városok: Bagdad, Hongkong, Isztambul, Jakarta, Jeruzsálem, Mekka, Peking, Sanghaj, Szingapúr, Szöul, Teherán, Tel Aviv-Jaffa, Tokió, Újdelhi

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Kontinensekre, országokra jellemző képek keresése az interneten, azokból montázs készítése
Kontinensek földrajzi jellemzőit összehasonlító grafikus rendező készítése
Az én kontinensem – szubjektív térkép készítése egy adott kontinensről
Az egyes kontinensek tipikus tájainak bemutatása tanulócsoportok által készített modellek segítségével
Az egyes kontinensekkel kapcsolatos kvízjáték készítése és megoldása pármunkában online felületen
A kontinens országainak, országcsoportjainak bemutatása pl. szakértői mozaik, kooperatív technika, helyszínépítés, prezentációkészítés, tanulói kiselőadás segítségével
Kapcsolati háló, logikai lánc felrajzolása a nemzetközi szintű munkamegosztás bemutatására
Távoli népek, nemzetiségek jellegzetes szokásainak, kulturális sajátosságainak bemutatása helyzet-, szerep-, empátiagyakorlat vagy helyszínépítés módszerével

Különböző tartalmú tematikus térképek megadott szempontok alapján történő összevetése, következtetések megfogalmazása
Egy adott témához kapcsolódó adatok gyűjtése, rendszerezése, szemléletes megjelenítése és értelmezése
Virtuális séta, kirándulás összeállítása egy kiválasztott világörökségi helyszínen, illetve országban
Beszélgetés, vita a híradásokban közölt aktuális információkról, önálló vélemény megfogalmazása
Élménybeszámoló egy átélt vagy elképzelt távoli utazásról, irányított szempontok alapján
Fejlettségbeli területi különbségek leírására alkalmas társadalmi-gazdasági mutatók elemzése, a felzárkózás lehetőségeinek megfogalmazása
Ország, illetve táj névjegyeinek tervezése és elkészítése
Projektmódszer: tematikus (pl. sivatagok, világvárosok stb.) világkörüli út összeállítása és bemutatása
A regionális társadalmi-gazdasági és környezeti problémák világméretűvé válásának igazolása példák alapján. Környezeti problémák okozta élethelyzetek bemutatása szerep-, empátia- és helyzetgyakorlattal
Kommentek írása a híradásokban közölt regionális földrajzi információkra
Élet az óriásvárosokban az Amerikai Egyesült Államokban – képregénykészítés
Gyűjtőmunka: kulturális hatások mindennapjainkban, pl. az amerikai és a kínai kultúra hatásának példái a mindennapokban
Egy tipikus tájat bemutató képzeletbeli fotókiállítás ismertetőjének elkészítése pármunkában
Hajónapló készítése földrajzi jellemzők felhasználásával, pl. Dél-Amerika képzeletbeli körülhajózása alapján

TÉMAKÖR: A földrajzi övezetesség rendszere
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
bemutatja a földrajzi övezetesség rendszerét, ismerteti az övezetek, övek kialakulásának okait és elhelyezkedésének térbeli jellemzőit;
összehasonlítja az egyes övezetek, övek főbb jellemzőit, törvényszerűségeket fogalmaz meg velük összefüggésben.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
példákat nevez meg a természeti adottságok gazdálkodást, életvitelt befolyásoló szerepére;
helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságokat, összefüggéseket felismer;
példák alapján megfogalmazza a helyi környezetkárosítás tágabb környezetre kiterjedő következményeit, ok-okozati összefüggéseket fogalmaz meg;
ismeri a környezet- és a természetvédelem alapvető feladatait és lehetőségeit a földrajzi, környezeti eredetű problémák mérséklésében, megoldásában;
az egyes térségek kapcsán földrajzi és környezeti veszélyeket és problémákat fogalmaz meg, valamint reflektál azokra;
a környezeti kérdésekkel, globális problémákkal kapcsolatos álláspontját logikus érvekkel támasztja alá, javaslatot fogalmaz meg a környezeti problémák mérséklésére.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
A földrajzi övezetesség (vízszintes, függőleges) elrendeződésének megismerésével a rendszerben történő gondolkodás fejlesztése

Az egyes övezetek, övek főbb természeti jellemzőinek megismerésével és rendszerezésével az összefüggésekben való gondolkodás fejlesztése
Környezettudatosság fejlesztése az egyes övezeteket, öveket érintő környezeti problémák megismertetésével
A vízszintes és függőleges övezetesség összefüggéseinek bemutatásával a természettudományos szemlélet fejlesztése
A kontinensekről, tipikus tájakról tanult regionális földrajzi ismeretek és a földrajzi övezetesség során tanult ismeretek szintézise
Az összefüggésekben történő földrajzi gondolkodás fejlesztése a földrajzi helyzet, a természeti adottságok és a társadalmi-gazdasági folyamatok közötti kölcsönhatás bemutatásával
Az időjárás és az éghajlat kapcsolatának értelmezése
Az egyedi földrajzi jellemzők alapján az egyes földrajzi övezetek, övek tipikus tájainak felismerése
A földrajzi övezetesség rendszerének kialakulása
A forró, a mérsékelt és a hideg övezet törvényszerűségei és jellemzői
A függőleges övezetesség kialakulásának összefüggései

FOGALMAK
éghajlat, éghajlati diagram, fenntarthatóság, forró övezet és övei, függőleges övezetesség, hideg övezet és övei, környezetkárosítás, mérsékelt övezet és övei, tipikus táj

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Montázs készítése egy éghajlati területre jellemző képekből
Az éghajlati övezetek bemutatása prezentáció/kiselőadás segítségével
Képzeletbeli riport készítése: Hogyan zajlik egy adott övben (pl. egy térítői öv) élő gyerek egy napja?
A földrajzi övezetesség kialakulásának összefüggéseit mutató magyarázó ábrák, modellek közös értelmezése, ok-okozati összefüggések megfogalmazása
Éghajlati diagram alapján rövid ismertető leírás készítése az adott éghajlatról
Mit viszek a bőröndben? Egy adott éghajlati területre utazó bőröndjének összeállítása
Szerepjáték: élethelyzetek – pl. piaci vásárlás – egy adott éghajlatú területen
Éghajlattal kapcsolatos szövegek értelmezése grafikus rendező segítségével
Lényegkiemelés a témához illeszkedő szövegből pl. szójegyzékkészítéssel, páros szövegfeldolgozással, ablakmódszerrel
Az éghajlatok jellemzőinek megfogalmazása, összefüggések feltárása tematikus térképek segítségével
Összefogásra, cselekvésre felhívó plakát készítése az egész Földet érintő éghajlatváltozás megállításáért
Filmrészletek, képek, leírások alapján az egyes földrajzi övezetek, övek tipikus tájainak felismerése

TÉMAKÖR: Életünk és a gazdaság: a pénz és a munka világa
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és értelmezi a társadalmi-gazdasági fejlettségbeli különbségek leírására alkalmazott mutatókat;

népesség- és településföldrajzi információk alapján jellemzőket fogalmaz meg, következtetéseket von le;
értelmezi a mindennapi életben jelen lévő pénzügyi tevékenységeket, szolgáltatásokat;
megnevezi a vállalkozás működését befolyásoló tényezőket.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
példákat sorol a globalizáció mindennapi életünket befolyásoló folyamataira;
érveket fogalmaz meg a tudatos fogyasztói magatartás, a környezettudatos döntések fontossága mellett;
életkori sajátosságainak megfelelő helyzetekben alkalmazza pénzügyi ismereteit (pl. egyszerű költségvetés készítése, valutaváltás, diákvállalkozás tervezése);
foglalkoztatási adatokat értelmez és elemez, következtetéseket von le belőlük.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Adatok gyűjtése és értelmezése, különféle szemléletes formában történő megjelenítése a pénz és a munka világához kapcsolódóan
A felelős döntéshozatal, a következményekért vállalt felelősség az életkori sajátosságoknak megfelelő pénzügyi döntések meghozatalában. A pénzügyi, gazdasági tények és az egyéni vélemények közötti különbség felismerése
A hitelfelvétel és a fejlődés, illetve az eladósodás kapcsolatának megértése; a döntést és az értelmes kockázatvállalást befolyásoló érvek megfogalmazása egy esetleges hitelfelvétellel kapcsolatban
Foglalkoztatási adatok értelmezése és elemzése, következtetések levonása; mindennapi életből vett példák alapján annak felismerése, hogy a munka világa folyamatosan változik
A fogyasztóvédelem szerepének, az egyszerű bolti vásárlással összefüggő fogyasztói jogok fontosságának felismerése mindennapi élethelyzetekben
Az energiahatékony, energia- és nyersanyag-takarékos, illetve „zöld” gazdálkodás és életvitel szemléletének megismerésével a környezettudatos állampolgári magatartás megalapozása
A mindennapi élethelyzetekből adódó pénzügyi döntéshelyzetek megismertetésével, a tanuló saját életében is alkalmazható egyszerű költségvetés készítésével a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
Pénzügyi költségtervek készítése, egyszerű pénzügyhöz kapcsolódó logikai és számítási feladatok megoldása során a matematikai eszköztudás alkalmazása
A globalizációval, a munkavállalással, a személyes pénzügyi döntésekkel kapcsolatos témák, illetve különböző forrásokból gyűjtött pénzügyi adatok feldolgozása során a véleményalkotás és vitakészség fejlesztése
Az élethelyzetekből vett példák, helyzetgyakorlatok során a döntési képesség fejlesztése; a tényeken alapuló véleményformálás képességének támogatása
A helyi, regionális és a Föld egészére jellemző folyamatok közötti hasonlóságok, összefüggések felismerése
A piacgazdaság működésének alapvető földrajzi vonatkozásai
A pénz és a pénzügyi szolgáltatások szerepe, valutaváltás
Hitelfelvétel, a kockázatvállalás és a fejlődés, illetve az eladósodás összefüggései
A globalizáció és a mindennapi élet kapcsolata, a globalizáció és a globális problémák kialakulásának összefüggései
A fenntarthatóságot szem előtt tartó fogyasztói magatartás jellemzői
A munka világának résztvevői és jellemzőik

FOGALMAK

családi költségvetés, eladósodás, globalizáció, hitel, munkanélküli, munkavállaló, pénz, tőzsde, valuta, valutaváltás, világtermék

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Pénzügyi döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal
A piac és a tőzsde működésének bemutatása szimulációs játékkal
Munkaerőpiaci döntési helyzetek megoldása szerepjátékkal
Bankok portáljáról összegyűjthető ajánlatok alapján a bankokban igénybe vehető szolgáltatások megismerése
Beszélgetés, pénzügyi kérdezz-felelek a tanítási órára meghívott pénzügyi szakemberrel
Helyzetgyakorlat: az energiatudatos fogyasztói döntés meghozatala a környezeti és pénzügyi szempontok együttes mérlegelésével (pl. energiatakarékos izzó, napelemes akkutöltő, háztartási gépek energiaosztálya)
Adatgyűjtés internetről valutaárfolyamokkal kapcsolatosan, az adatok és a változások következményeinek közös értelmezése
Osztálykirándulás költségtervének elkészítése csoportmunkában
Foglalkoztatási adatok gyűjtése és közös értelmezése, az adatok szemléletes megjelenítése
Beszélgetés az internetes vásárlás, e-bankolás jellemzőiről, előnyökről, veszélyekről

A FEJLESZTÉS VÁRT EREDMÉNYEI A 8. ÉVFOLYAM VÉGÉN

Legyen átfogó ismeretük földrészünk, azon belül a meghatározó és a hazánkkal szomszédos országok természet- és társadalomföldrajzi sajátosságairól, lássak azok térbeli és történelmi összefüggéseit, érzékeljék a földrajzi tényezők életmódot meghatározó szerepét. Birtokoljanak reális ismereteket a Kárpát-medencében fekvő hazánk földrajzi jellemzőiről, erőforrásairól és az ország gazdasági lehetőségeiről az Európai Unió keretében. Legyenek tisztában az Európai Unió meghatározó szerepével, jelentőségével.
Ismerjék hazánk társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemzőit összefüggésben a természeti erőforrásokkal. Értsék, hogy a hazai gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok világméretű vagy regionális folyamatokkal függenek össze.
Legyenek képesek a tanulók a térképet információforrásként használni, szerezzék meg a logikai térképolvasás képességét. A topográfiai ismereteikhez tudjanak földrajzi-környezeti tartalmakat kapcsolni. Topográfiai tudásuk alapján a tanulók biztonsággal tájékozódjanak a köznapi életben a földrajzi térben, illetve a térképeken, és alkalmazzák topográfiai tudásukat más tantárgyak tanulása során is.
Legyenek képesek a társakkal való együttműködésre. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan tovább gyarapítsák földrajzi ismereteiket.

Minimumkövetelmények:

A tanulók

- tudják bemutatni Észak-, Nyugat-, Dél-, Délkelet-, Kelet-Európa legfontosabb természeti és társadalmi jellemzőit, ezek összefüggéseit és kölcsönhatásait példákkal;
- ismerjék fel a tipikus tájak, az országok regionális sajátosságait, a köztük lévő hasonlóságokat, különbségeket, kapcsolataik rendszerét;
- alkalmazzák az egyszerű természeti és társadalom-földrajzi algoritmusokat egyéni és csoportmunkában;
- ismerjék az Európai Unió kialakulását, bővülését, világgazdasági szerepét;
- értsék meg, hogy a társadalmi-gazdasági élet eseményei hogyan hatnak az egyes országok fejlődésére;

– legyenek képzeteik a környezet elemeinek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok nagyságrendjéről;
– értsék meg, hogy a népek természeti és társadalmi környezete, hagyományai meghatározzák gondolkodásmódjukat, gazdasági helyzetüket, világszemléletüket;
– tudjanak példákat mondani a nagyvárosok, az iparvidékek, a sűrűn lakott területek környezeti problémáira, a környezeti károk megakadályozására tett intézkedésekre és ezek eredményeire, a további feladatokra;
– fejlődjön önálló szemléleti és logikai térképolvasási képességük;
– ismerjék az eligazodáshoz szükséges topográfiai fogalmakat, nevezzék meg azokat térképen és földgömbön, tudjanak hozzájuk földrajzi tartalmat kapcsolni;
– alakuljanak ki a földrajzi-környezeti tartalmú és egyéb információhordozók kiválasztásához és használatához szükséges képességeik, így az internetalapú szolgáltatások elérésének ismerete;
– folyamatosan vizsgálódjanak a föld- és környezettudományok szempontjai szerint: tanári irányítással és növekvő önállósággal;
– legyenek képesek számítógéppel támogatott együttműködő tanulásra – digitális tananyagok felhasználására tanári segítséggel;
– tudják összeállítani tanulói kiselőadások prezentációs anyagát társaikkal együttműködve – tanári segítséggel;
– ismereteiket mondják el kifejezően, a szakkifejezések helyes használatával, rögzítsék írásban, rajzban, ábrázolják grafikusan és egyszerű térképeken;
– tapasztalataik alapján alkossanak véleményt, ezt védjék meg vitában, fejlődjön konfliktuskezelő képességük;
–hon- és európai polgárként toleránsan közelítsenek a különböző európai kultúrák megismeréséhez, elfogadásához és megőrzéséhez.
– ismerjék Közép-Európa és a Kárpát-medence helyzetét a kontinensen;
– tudják felszínének kialakulását a felszínfejlődés általános és az európai kontinens már megismert törvényszerűségeivel magyarázni;
– mutassák be az éghajlatokat, valamint az azokat kialakító és módosító tényezőket konkrét példákon, éghajlati diagramok és tematikus térképek segítségével;
– jellemezzék a folyókat az éghajlati és a domborzati adottságok kapcsolat-rendszerében;
– ismerjék a főbb talajokat az éghajlat és a természetes növénytakaró összefüggésében;
– vizsgálják a kontinensrész országainak sajátos természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatait, jellemzőit, a bennük zajló aktuális eseményeket, az európai integrációban való részvételüket;
– értsék, és bizonyítsák példákkal, hogy a földrajzi adottságok szerepe térben és időben egyaránt változhat;
– érdeklődjenek a környezetünkben lévő országok népeinek kultúrája, szokásai iránt; értsék meg és fogadják el másságukat;
– tudják, hogy melyek Közép-Európa fő környezeti problémái, milyen megoldások kínálkoznak a környezetkárosítás elkerülésére, igyekezzenek mindennapjaikban a környezettudatos magatartás gyakorlására;
– tudjanak eligazodni különféle információs ismeretanyagokban, gyűjteményekben, könyvtárban, múzeumi-kiállítási anyagokban;
– fejlődjön az önművelési igényre alapozott tanulási technikájuk mind az önálló, mind a páros, mind a csoportmunkában – az egyéni adottsághoz igazodó tanári differenciálással, tanulásszervezéssel;

- ismerjék a tájékozódáshoz szükséges topográfiai fogalmakat, azok jellemző földrajzi tartalmát, térszemléletük tegye képessé a különböző méretarányú és tematikájú térképeken való tájékozódást;
- legyenek képesek a megszerzett ismeretek alkalmazására a mindennapokban.
- a hazai tájakhoz való kötődés érdekében ismerjék meg természeti és társadalmi értékeinket;
- vegyék észre a természeti és a társadalmi környezetünk változásainak kölcsönhatásait;
- a haza földrajzának megismerésével értékeljék reálisan a magyarság helyét az európai integrációban és a világban;
- lássák összefüggéseikben a környezetet veszélyeztető folyamatokat, azok forrásait, megelőzésük és megszüntetésük lehetséges módjait, a nemzetközi összefogás szükségességét;
- tudják kiválasztani és használni a témakörhöz illeszkedő különféle nyomtatott és elektronikus földrajzi információforrásokat;
- fejlődjenek térképolvasással kapcsolatos képességeik az okfejtő térképolvasás területén;
- ismerjék a megfigyelésekhez, vizsgálódásokhoz szükséges módszereket, eszközöket és fontosabb szempontokat: a föld- és környezettudományok köréből;
- tudják elmondani, írásban és rajzban rögzíteni, egyszerű térképeken ábrázolni tapasztalataikat.
- tudják bemutatni hazánk társadalmi képének – népességének és településeinek – legfontosabb jellemzőit;
- ismerjék a népek, nemzetiségek, etnikumok területi elhelyezkedését a Kárpát-medencében – kiemelten hazánkban;
- legyen áttekintő képük a népesség számának, összetételének, területi elhelyezkedésének időbeli és térbeli változásairól;
- lássák az összefüggéseket a természeti és a társadalmi környezet jellemzői és a településtípusok kialakulása, fejlődése, a településhálózat és az életmód között;
- legyenek képesek a témakörhöz kapcsolódó különféle információs anyagok gyűjtésére, azok feldolgozására megadott szempontok szerint;
- megfigyeléseiket, tapasztalataikat, a jellegzetes statisztikai mutatókat elemezzék, értékeljék önállóan, alkossanak róluk véleményt;
- tudják megmutatni a térképen a témakör topográfiai követelményeit, megoldani a kontúrtérképi feladatokat, kapcsoljanak hozzájuk lényeges tartalmi jellemzőket.
- tudják – térképi és egyéb információk felhasználásával – bemutatni a hazai tájak legfontosabb természeti és gazdasági jellemzőit;
- ismerjék fel és bizonyítsák példákkal a tájak életében összekapcsolódó természeti-társadalmi, környezeti kölcsönhatásokat;
- tudjanak tájékozódni a különböző nyomtatott és elektronikus információs anyagokban;
- legyenek képesek önálló anyaggyűjtésre, vizsgálódásra a megadott szempontok alapján;
- megfigyeléseiket, tapasztalataikat tudják földrajzi tartalmuk alapján elemezni, értékelni, alkossanak véleményt azok segítségével;
- ismerjék a legfontosabb topográfiai fogalmakat, kapcsoljanak hozzájuk tartalmi jellemzőket;
- értsék a környezetet károsító folyamatokat, azok forrásait, megelőzésük, megszüntetésük lehetséges módjait; s lehetőségeik szerint vegyenek részt aktívan saját környezetük védelmében

- ismerjék a hazához, értékeinkhez való pozitív viszonyulás érdekében a magyar gazdaság fő folyamatait, jellemzőit, az EU és a szomszédos országok gazdaságával való összefüggéseit;
- legyenek képesek a nemzetgazdaság fő ágainak bemutatására, a gazdasági élet szerkezeti és térbeli átalakulásának bizonyítására;
- tudják kiválasztani és alkalmazni az egyes témakörökhöz, megadott szempontokhoz kapcsolódó információforrásokat; elemezni azokat a föld- és környezettudományok szempontjai szerint;
- ismerjék fel és mutassák be példák segítségével a természeti és a társadalmi tényezők szerepét az ágazatok és a térségek gazdasági életében;
- legyenek képesek gazdasági-társadalmi jellegű vizsgálódásra, megfigyelésekre, azok értékelésére, véleményezésére;
- tudjanak biztonságosan tájékozódni a különféle térképeken, megoldani topográfiai feladatokat;
- ismerjék a topográfiai fogalmak fő tartalmi jegyeit;
- ismerjék a gazdasági tevékenységekkel összefüggő környezeti problémákat, azok okait és mérséklésük lehetőségeit.

V.2.13 Ének-zene

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

Ének-zene
Helyi tantárgyi tanterv

5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
5.	2	72	72
6.	1	36	36
7.	1	36	36
8.	1	36	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Ének-zene

5. évfolyam	
TÉMAKÖR	**Témakör összidő kerete**
Zeneművek/ Énekes anyag	34
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	14
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	8
Ismeretek - Hallásfejlesztés	6
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	6
Összesen	**72**

6. évfolyam	
TÉMAKÖR	**Témakör összidő kerete**
Zeneművek/ Énekes anyag	17
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	7
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	4
Ismeretek - Hallásfejlesztés	3
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	3
Összesen	**36**

7. évfolyam	
TÉMAKÖR	**Témakör összidő kerete**
Zeneművek/ Énekes anyag	16
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	12
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	3
Ismeretek - Hallásfejlesztés	3
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	2
Összesen	**36**

8. évfolyam	
TÉMAKÖR	**Témakör összidő kerete**
Zeneművek/ Énekes anyag	16
Zeneművek/Zenehallgatási anyag	12
Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés	3
Ismeretek - Hallásfejlesztés	3
Ismeretek – Zenei írás, olvasás	2
Összesen	**36**

Ének-Zene
5–8. évfolyam

Az ének-zene tanításának legfőbb célja a tanulók zenei anyanyelvi ismereteinek bővítése. Fontos cél továbbá, hogy a megalapozott zenei képességek *továbbfejlődjenek*. Középpontban továbbra is a zenei aktivitás, ezen belül az éneklés áll. A kerettantervben két évre vonatkozó órakeretek vannak feltüntetve, melyek a különböző órai tevékenységek egymáshoz viszonyított arányát jelzik. A tematikai egységek és a tartalmak az oktatás gyakorlatában átfedik egymást.
A Kerettanterv témakörei:
1. Zeneművek/Népdalok, műdalok
2. Zeneművek/Zenehallgatási anyag
3. Zenei ismeretek/Ritmikai fejlesztés
4. Zenei ismeretek/Hallásfejlesztés
5. Zenei ismeretek/Zenei írás-olvasás.
A Készségek fő területei: előadói, befogadói és alkotó készség, melyek a fenti témakörökön belül találhatók. Az ének-zene tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:
A tanulás kompetenciái: A tanár és a tanuló együttműködésének kiemelt szerepe van az aktív tanulás kompetenciáinak kialakításában és fenntartásában, megerősítésében és továbbfejlesztésében. Ebben az ének-zenére különösen fontos szerep hárul. Az ének-zene tanulását nem a hagyományosnak tekintett tanulási módok, hanem a ráérzés, a gyakorlás (ismétlés) és az önreflexivitás támogatja. Ebből adódik, hogy a tanulásból adódó sikeresség élményként jelenik meg. Ennek az élménynek a megtapasztalása más tárgyak tanulásához is pozitívan járul hozzá.
A kommunikációs kompetenciák: Az írott és a beszélt nyelvhez hasonlóan létezik zenei anyanyelv is, mely saját szintaktikával rendelkező, hierarchikus rendszer. Ezek feldolgozása azonos agyi struktúrák által történik, ezért a zene kiválóan alkalmas az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciák fejlesztésére, illetve a beszédnehézségek enyhítésére, melyekre hatékony eszköz a ritmus és a hallásfejlesztés. Lényeges a szöveges éneklés mint verbális kommunikáció, valamint a saját, alkotó gondolatokat kifejező improvizáció. A kommunikációs készségek mélyüléséhez kapcsolódik a zeneművek elemzése, amely által a tanuló saját szavaival képes leírni a zenei folyamatokat, megérti a tágabb összefüggéseket, a zene funkcióját és kapcsolatát azzal a világgal, amelyben létrejött, illetve azzal a világgal, melyben aktuálisan hatást gyakorol. A tanuló így megismeri a zene mindennapi funkcióját és megtanulja értelmezni a zene médiában történő használatát is.
A digitális kompetenciák: A tanuló a digitális világban él és annak eszközeit használja mindennapjaihoz, ezért az oktatás hatékonyságát növeli, ha a pedagógus épít a tanuló ilyen irányú jártasságára. A tanuló kezében lévő mindennapos digitális eszközök alkalmasak arra is, hogy használójuk számára a zenei kommunikáció eszközei legyenek. A zenei szoftverek, alkalmazások játékosan fejlesztik az infokommunikációs kompetenciákat.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tanuló megtapasztalja az együttműködés hatékonyságát a csoportos zenei tevékenységeken keresztül (pl. kórus), és lehetősége van véleményének, gondolatainak kinyilvánítására. Mások produkciójának tisztelettel való figyelése a különböző nézőpontok iránti toleranciáját formálja.
A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az önkifejezés, a kreativitás és a szépérzék fejlesztése keretében a tanuló a zenét sajátos nyelvként ismeri fel, mellyel képessé válik gondolatai, érzései tolmácsolására, használva az improvizáció adta lehetőségeket is. Ezen kívül különböző kultúrák zenéjével való ismerkedés és azok társadalmi funkciójának megértése hozzájárul a komplex látásmód kifejlődéséhez.

Fontos, hogy a tanulók minél differenciáltabban tudják megfogalmazni a zeneművek üzenetét és megtalálják önmagukat bennük. Ehhez szükséges a tanár változatos, és életkori sajátosságokhoz igazodó gazdag motivációs tárháza.
Az ének-zene órák fontos célja a komplex élményátadás, mely a tanulót különféle tevékenységeken keresztül vonja be a zenélésbe. Ide tartozik a mozgás, koncertlátogatás, tánctanulás, a zenei anyaghoz kapcsolódó dramatikus előadások létrehozása és az órán kívüli gyűjtőmunka. A zenepedagógiai tevékenység jelentős mértékben alapoz a kortárs kulturális és zenei környezetre is, segít megérteni és feldolgozni a modern életvitelhez kapcsolódó nagy mennyiségű hangzó anyagot és megtalálni bennük a művészi értékeket. Az élményszerzés kiteljesedhet koncerteken az élő zenével történő találkozáskor, de legmagasabb fokát a iskolai minőségi kóruséneklésben érheti el.
Összességében továbbra is fontos cél, hogy tovább erősödjön a tanulókban kulturális és társadalmi identitásuk. A művészeteket, ezen belül a zenét, mint pótolhatatlan emberi szükségletet éljék meg.
A tanár megismertethet diákjaival „kedvenc” dalokat és figyelmet kell fordítani a zenei rétegműfajok napjainkban folyamatosan változó jelenségeire is.

5–6. évfolyam

A fenti életszakaszban a fejlesztés fő célja a tanuló továbbvezetése a tevékenységközpontú zenei megismerés folyamatában. Cél továbbá, hogy minél több játékos és kreatív módszert használjanak képzeletük fejlesztésére. A közös éneklések, zenélések, mint a személyiség egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen formái segítik a másokkal történő harmonikus együttműködést, a közösségi összetartozás érzését, az önkifejezés, az önismeret belső késztetésének kialakulását. Kodály útmutatása szerint, az így megszerzett tapasztalatok elvezetnek a remekművek befogadásához.
A tanulók tovább ismerkednek a klasszikus zenekar hangszereivel, valamint magyar népi hangszerekkel is.
A zenei készségfejlesztés célja ebben az életkorban a zenei anyagban megismert ritmus- és ütemfajták megismerése és gyakorlása. A ritmikai, dallami, és hallási készségek fejlesztésében és gyakorlásában egyre nagyobb szerepet kap az önkifejezés, a tanult zenei elemek és eszközök önálló alkalmazása.
A zenehallgatás célja a művek megismerésén túl a zenei kifejezőeszközök mélyrehatóbb elemzése és a zeneművek tágabb történelmi és társadalmi kontextusban való értelmezése. Az értelmezés része a zene keltette gondolatok, érzések, vélemények szóbeli kifejezése is, melyek az érzelmi nevelést segítik.
A témakörök és a fejlesztési feladatok átfedik egymást, egy-egy fejlesztési feladat több különböző témakörben is megjelenik, ezáltal a tanórákon belül is érvényesül a komplexitás.

5. évfolyam

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag
JAVASOLT ÓRASZÁM: 34 óra
Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből – 5. osztály
A bundának nincs gallérja; A kapuban a szekér; A karádi faluvégen ; Aki dudás; Árpa is van; Az ürögi faluvégen, Csínom Palkó, Csínom Jankó ; Dudaszó hallatszik ; Erdő, erdő, de magos a teteje; Egy kis kertet kerítek ; Erdő, erdő, erdő; Érik a szőlő; Esik az eső, ázik a heveder; Hej, Dunáról fúj a szél; Hidló végén; Hol jártál az éjjel; Hull a szilva; Jaj, de beteg vagyok; Jó gazdasszony vagyok én; Kicsi vagyok, nagy az eszem; Kitrákotty – mese; Megyen már a hajnalcsillag lefelé; Még azt mondják, nem illik; Megismerni a kanászt; Összegyűltek, összegyűltek; Póda Péter, Póda Pál; R égi táncdal, Sej, Nagyabonyban; Száraz tónak nedves partján; Úgy tetszik, hogy jó helyen vagyunk itt
Műzenei szemelvények, más népek dalai

M. Praetorius: Viva la Musica (kánon); J.S. Bach: Üdv rád és házad népére; L. van Beethoven: A mormotás fiú dala; Johannes Brahms: Bölcsődal; Bárdos Lajos: Szép kis család; Szőnyi Erzsébet: Postaváró (amerikai dallam); A kis lányok (cseh népdal.); Édes fülmile (tatár népdal.); Pál, Kata, Péter (francia); Áll egy ifjú nyírfa (orosz népdal.)

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra
Báránkámon csengő szól; Bárcsak régen felébredtem volna; Föl, föl vitézek; Haj, ki, kisze, haj; Kossuth Lajos azt írta; Pásztorok, keljünk fel; Új esztendő; Regős ének, Talalaj, talalaj, Tóth Lőrinc

ISMERETEK

- 5. osztályban 50
- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése
- A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése
- A Szózat hallás utáni megtanulása és éneklése

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével
- A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is
- A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből
- Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
- Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani
    - Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni
    - Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül
- Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása
    - A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben
- Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban
    - A megélt élmények feldolgozásának segítése

FOGALMAK

Régi és új stílusú népdal; kvintváltás; ereszkedő és kupolás dallamvonal; adatközlő
a cappella; kamaraének – társasének; versmegzenésítés; tempo giusto, parlando, rubato, mezzoforte.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A népdalokhoz kapcsolódó gyermekjátékok, táncok előadása
- Népszokások eljátszása
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó iskolai műsorok előadásában
- Részvétel az iskolai kórus munkájában
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából az iskolában megvalósuló rendezvényen
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dalok kapcsán

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag
JAVASOLT ÓRASZÁM: 14 óra,
Zenehallgatási anyag – 5. osztály
Dunántúli ugrós táncok
Kodály Zoltán: Háry János: Sej, Nagyabonyban; Székelyfonó: Kitrákotty mese; Karácsonyi pásztortánc: gyermekkar
Bartók Béla: Magyar képek: Este a székelyeknél; Ürögi kanásztánc; Román népi táncok: 6., 7. tétel
Bárdos Lajos: Régi táncdal - vegyeskar
Zene Mátyás király udvarából
J. S. Bach: Parasztkantáta: (Mer hahn en neue Oberkeet)
W. A. Mozart: Egy kis éji zene; A- dúr zongoraszonáta - III. Török induló
Liszt Ferenc: Manók tánca
Johannes Brahms: V. magyar tánc
Mogyeszt Muszorgszkij: Egy kiállítás képei –Ódon várkastély; Tüiléríák kertje
Farkas Ferenc: Régi magyar táncok – Lapockás tánc, Ugrós
Ligeti György: Síppal, dobbal, nádi hegedűvel - dalciklus Weöres Sándor verseire
John Williams: Csillagok háborúja – induló

ISMERETEK

- a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete
- A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős)
- A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése
- A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban, a szöveges és abszolút zenében

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével
- Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben
- Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz
- Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között.
- Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket
- Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében

FOGALMAK
Népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene; madrigál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel ifjúsági hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről

- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

TÉMAKÖR: Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban 8 óra

ISMERETEK
- A tanult ritmusértékek bővítése a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket
- Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK
- Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján
- Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója
- Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban
- Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal.

FOGALMAK
Kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
- A dalok ritmusának hangoztatása
- Ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között
- Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával
- Egyszerűbb ritmushangszerek készítése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

TÉMAKÖR: Ismeretek - Hallásfejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban 6 óra

ISMERETEK
- Tiszta kvint, tiszta kvárt, tiszta oktáv
- Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund
- Dúr és moll hangzás
- Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK
- A tiszta hangközök felismerése és megnevezése
- A kis és nagy terc és szekund hangzatalkotó szerepének érzékelése és megértése
- A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése
- Ismerje a fi, szi, ta, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével

- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése
- Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.)

FOGALMAK
Hangköz; hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosító jelek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
- A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5. osztályban 6 óra

ISMERETEK
- a tizenhatod – formációk grafikai képe és írása
- a kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása
- a tiszta hangközök grafikai képe és írása
- a módosított hangok grafikai képe és írása
- az abszolút hangnevek
- C-dúr, a-moll

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK
- ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival
- az új ritmikai elemek felismerése kottaképben
- az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban
- a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan
- a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel
- a tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva
- rövid dallamok írása betűkottáról hangjegybe, C-dóban

FOGALMAK
Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
- A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése
- Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása.

A továbbhaladás feltétele 5. osztály végén:

Éneklés
Szemelvények csoportos éneklése emlékezetből
A Szózat éneklése emlékezetből
Új stílusú népdalok éneklése alkalmazkodó ritmusban
Zenehallgatás. Improvizáció. Zenei olvasás-írás alapfokon.
Többszörös hallgatott reneszánsz és barokk művek felismerése részleteik alapján
A népi hangszerek és a népi zenekar felismerése hallás után
Variációk szerkesztése 2-4 ütemes terjedelemben a tanult ritmusképletekkel.
Kvintváltó dallam improvizálása (megadott formaképlet és kezdő sorok alapján).

6. évfolyam

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag
JAVASOLT ÓRASZÁM: 17 óra
Dalok a mindennapi élet, munka, szerelem témaköreiből - 6. osztály
A Vargáék ablakja; De szeretnék páva lenni , Duna parton ; Elment a két lány ; Este van már ; A Mátrai Képek dalai: A Vidrócki híres nyája, Elmegyek, elmegyek, Madárka, madárka, Sej, a tari réten; Nem vagyok én senkinek sem adósa; Nézd meg lányom, nézd meg jól; Ősszel érik babám; Tavaszi szél; A jó lovas katonának

Műzenei szemelvények, más népek dalai
John Of Fornsete: Nyár-kánon; Te álomszuszék, ébredj! – angol kánon; Tinódi Lantos Sebestyén: Egri históriának summája; J. Haydn: Falusi jókedv; Fa fölött, fa alatt – szlovák népdal

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra
Egressy Béni: Szózat; Ki, s ki népei vagytok ; A kis Jézus megszületett ; Hayes – Kerényi György: Karácsony ünnepén – kánon; A, A, A, a farsangi napokban; Azért, hogy én huszár vagyok; Örvendetes napunk támadt
ISMERETEK

- 6. osztályban 26 dal megismerése
- A dalokban előforduló népi kifejezések értelmezése
- A dalok témájához, karakteréhez igazodó tempók, éneklési módok megismerése
- A Szózat hallás utáni megtanulása és éneklése

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel
- A tanult dalok tiszta intonációjának fejlesztése az éneklés helyes szokásainak gyakorlásával és szolmizációs éneklésével
- A tanult magyar népdalok meghallgatása tanári előadásban, adatközlő által és feldolgozott formában is
- A tanult dalok feldolgozása dramatizált előadással és tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- Különböző stílusú műdalok, kánonok, duettek, zenei szemelvények hallás utáni megtanulása és éneklése kottaképről és emlékezetből
- Megzenésített versek éneklése tanár, hangszeren játszó osztálytárs, vagy zenei alap által megszólaltatott hangszerkísérettel
- A tanult dalok feldolgozása a kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
- Előadói készség: Éneklését tudja a dalok karakteréhez, hangulatához igazítani
    - Előadásában tud hangszerkísérethez és az éneklő közösséghez alkalmazkodni
    - Éneklése az alsóbb évfolyamokban kialakított helyes éneklési szokásokra épül

- Befogadói készség: Az új dalok egyre értőbb meghallgatása
    - A képzelet használatának szorgalmazása a zeneművek befogadása közben
- Alkotói készség: Aktív részvétel szorgalmazása az alkotói folyamatokban
    - A megélt élmények feldolgozásának segítése

FOGALMAK

Régi és új stílusú népdal; kvintváltás; ereszkedő és kupolás dallamvonal; adatközlő
a cappella; kamaraének – társasének; versmegzenésítés; tempo giusto, parlando, rubato, mezzoforte.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A népdalokhoz kapcsolódó gyermekjátékok, táncok előadása
- Népszokások eljátszása
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó iskolai műsorok előadásában
- Részvétel az iskolai kórus munkájában
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából az iskolában megvalósuló rendezvényen
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dalok kapcsán

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7 óra
Zenehallgatási anyag – 6. osztály
Kapuvári verbunk (Magyar népzenei antológia)
Kodály Zoltán: Lengyel László – gyermekkar; Gergely-járás – részlet - Jobb az árpa – gyermekkar; Kállai kettős – vegyeskar, népi zenekari kísérettel; Mátrai képek - vegyeskar
Bartók Béla: Magyar képek – Medvetánc; Gyermekeknek – Fa fölött, fa alatt
Hans Leo Hassler: Gagliarda - vegyeskar, olasz nyelven
Georg Friedrich Handel: Vízizene – D- dúr szvit I. tétel
Joseph Haydn: Üstdob szimfónia II. tétel
W. A. Mozart: A varázsfuvola - részletek
Erkel Ferenc: Hunyadi László – Palotás, Meghalt a cselszövő
Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia - részlet
Bedrich Smetana: Moldva – részlet
Benjamin Britten: Variációk és fúga egy Purcell témára (szimfonikus zenekar bemutatása)

ISMERETEK

- a legelterjedtebb magyar népi hangszerek (pl. tekerő, duda, cimbalom, citera, doromb, furulya, tárogató, síp) ismerete
- A klasszikus zenekar hangszercsaládjainak felsorolása, és alapvető hangszereinek megnevezése (fafúvók rézfúvók, vonós, ütős)
- A karmester és a karvezető különböző szerepének megértése
- A madrigalizmus (szövegfestés) megfigyelése a különböző korokban, a szöveges és abszolút zenében

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A zene keltette érzések, gondolatok, vélemények megfogalmazása tanári kérdések segítségével
- Párhuzamok felismerése a régmúlt, közelmúlt és a jelen zenei megnyilvánulásai között a hallgatott zenékben
- Jellegzetes hangszerek, hangszercsoportok kapcsolása a megismert népzenei és műzenei stílusokhoz/műfajokhoz
- Befogadói készség: kapcsolatot talál a dalokban, zeneművekben megjelenő élethelyzetek és saját élete között.

- Azonosítani tudja a különböző zenei karaktereket
- Követni tudja a rövidebb zenei formahatárokat, tagolásokat akár énekes, akár hangszeres részletek tekintetében

FOGALMAK

Népi és klasszikus hangszercsaládok és hangszerek; karmester; karvezető, programzene; színpadi zene; alkalmazott zene; cselekmény, műfaj; funkció; zenei téma; komolyzene, könnyű zene; madrigál; a vegyeskar szólamai (szoprán, mezzo, alt, tenor, bariton, basszus)

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- Részvétel ifjúsági hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

TÉMAKÖR: Ismeretek / - Ritmikai fejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6. osztályban 4 óra

ISMERETEK

- A tanult ritmusértékek bővítése a 16-od, kis éles és nyújtott ritmussal. Ismeri és használja gyakorló nevüket, grafikai jelüket és értéküket
- Érzékeli a páros, páratlan és a váltakozó ütemet

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Páros és páratlan lüktetés felismerése hallás és kottakép alapján
- Az énekes és a zenehallgatási anyag metrikai és ritmikai jellemzőinek megfigyelése, reprodukciója
- Váltakozó ütemek megfigyelése az énekes- és zenehallgatási anyagban
- Alkotói készség: páros és páratlan lüktetésű ritmussorok alkotása a tanult ritmusokkal hiányos ritmussorok tud kiegészítése vagy teljes megalkotása a megadott formai kereteken belül tá-titi, szinkópa, nyújtott és éles ritmusokkal, tizenhatodokkal.

FOGALMAK

Kis éles, kis nyújtott ritmus; tizenhatod; váltakozó ütem

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A dalok ritmusának hangoztatása
- Ritmuskánon, felelgetős a tanárral, később az osztály csoportjai között
- Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával
- Egyszerűbb ritmushangszerek készítése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

TÉMAKÖR: Ismeretek - Hallásfejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6. osztályban 3 óra

ISMERETEK

- Tiszta kvint, tiszta kvárt, tiszta oktáv
- Kis terc, nagy terc, kis szekund, nagy szekund
- Dúr és moll hangzás

- Módosított hangok: fi, szi, ta szolmizációs hangok felismerése, dallamalkotó szerepük értelmezése

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tiszta hangközök felismerése és megnevezése
- A kis és nagy terc és szekund hangzatalkotó szerepének érzékelése és megértése
- A dúr és moll jellegű hangzás megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- Az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése és megnevezése
- Ismerje a fi, szi, ta, módosított szolmizációs hangok dallamalkotásban betöltött szerepét
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- Az intonációs készség és a megosztott figyelem képességének fejlesztése a többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével
- A tanult énekelt zenei anyaghoz köthető szolmizációs hangok kézjelről történő éneklése
- Alkotói készség: az 1. – 4. osztályban és az újonnan tanult zenei elemeket készség szinten, alkotó módon tudja használni (Rövidebb pentaton és hétfokú dallamokat tud kiegészíteni, befejezni és egyszerűbb formában megalkotni.)

FOGALMAK

Hangköz; hangzat; hármashangzat; dúr - moll jelleg; módosított hangok; módosító jelek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6. osztályban 3 óra

ISMERETEK

- a tizenhatod – formációk grafikai képe és írása
- a kis éles és kis nyújtott ritmusok grafikai képe és írása
- a tiszta hangközök grafikai képe és írása
- a módosított hangok grafikai képe és írása
- az abszolút hangnevek
- C-dúr, a-moll

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- ritmusgyakorlatok olvasása és hangoztatása tizenhatodos, kis éles és kis nyújtott ritmusok fordulataival
- az új ritmikai elemek felismerése kottaképben
- az új ritmikai elemek leírása rövid gyakorlatokban
- a tiszta, kis- és nagy hangközök megfigyelése, megnevezése és írása az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan
- a tanult hangközök éneklése tanári segítséggel
- a tanult hangközök megszólaltatása egyidejűleg is, énekelve és hangszeren próbálva
- rövid dallamok írása betűkottáról hangjegybe, C-dóban

FOGALMAK

Tempójelzés; relatív szolmizáció; abszolút hangnevek; dúr; természetes moll; előjegyzés.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése
- Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása.

A továbbhaladás feltétele 6. osztály végén:

Éneklés
További 10, az éneklés tananyag felsorolt új rétegeiből választott szemelvény átélt, kifejező előadása emlékezetből.
Zenehallgatás
Énekes és hangszeres népdalfeldolgozások felismerése, megnevezése.
Többször meghallgatott klasszikus zeneművek felismerése, témáik alapján.
A szimfonikus zenekar hangszercsoportjainak, hangszereinek megnevezése.
A bécsi klasszicizmus zeneszerzői, néhány alkotásuk felsorolása.
Improvizáció
Zenei kérdés-felelt szerkesztése (2x2 ütemes terjedelemben).
Zenei olvasás-írás ismeret
A módosító jelek értelmezése kottakép alapján.

7–8. évfolyam

Az iskolai zenei nevelés elsődleges élményforrása a közös éneklés és a műalkotás optimális zenei befogadása.
A zenei befogadás aránya megnő, melyet változatos motivációs technikákkal és aktivitások gazdag tárházával lehet sikeressé tenni. Meg kell találni azokat a közös kreatív zenélési formákat, melyek segítenek a remekművek közelébe jutni.
Dalkincsük folyamatosan bővül a magyar és más népek dalaival, ez által fejlődik stílusos, kifejező éneklésük. A dalok és zeneművek válogatása igazodik életkori sajátosságaikhoz.
A közös éneklés legmagasabb szintje az iskolai kórus, mely nélkül nem teljesíthetők Kodály zenei nevelési elvei.
Ebben a tanulási szakaszban összegződnek a korábbi tanítási egységek zeneművei zenetörténeti szemléletmóddal. A tanulók minden egyes tanévben találkoztak a fontos zenetörténeti korszakokhoz tartozó, életkori sajátosságaiknak megfelelő zeneművekkel, melyeknek itt a rendszerezése történik.
Legfontosabb módszertani elv, hogy megfelelő motivációval a gyermek megtalálja a kapcsolatot a zeneművek által közvetített érzelmi – intellektuális élethelyzetek és a sajátja között!
A szabad órakeret lehetőséget ad a tanárnak az értékválasztásra kedvelt dalaiból, illetve a különböző médiumok által közvetített sokféle zenéből, napjaink szerteágazó rétegműfajaiból.
A tantárgy alapóraszáma *két évfolyamon*: 68 óra

7. évfolyam

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra
Magyar népdalok - 7. osztály
A szennai lipisen-laposon; Által mennék; Ej, haj, gyöngyvirág; Erdő, erdő, de magos a teteje; Fecském, fecském ; Hopp ide tisztán ; Kecskemét is kiállítja; Megkötöm lovamat; Megrakják a tüzet; Sej, felszállott a kakas; Te vagy a legény
Műzenei szemelvények
Gloria Patri et Filio (gregorián); Moniot D'Arras: Nyári ének (XIII sz.); Praetorius: Jubilate Deo – kánon; J. S. Bach: Már nyugosznak a völgyek (János Passió 15. sz); J. Haydn: Szerenád; W. A.Mozart: Vágyódás a tavasz után; L. van Beethoven: Urián földkörüli utazása, Örömóda; Franz Schubert: A pisztráng

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra
Pásztorok, pásztorok, örvendezve; Kossuth Lajos táborában; Amadé László – Arany János: Toborzó (A szép fényes katonának); Bocsásd meg Úristen (Cantus Catholici, 1651, Balassi B.) protestáns egyházi népének; Néktek emlékezem (Cantus Catholici, 1651)

ISMERETEK
- Népdalok és műdalok
- a magyar népzene régi és új rétegeinek jellemzői
- Műzene és népzenei feldolgozások különbsége
- Homofon és polifon (kánon) szerkesztés
- A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői
- A dúr és moll szerepe a zenei kifejezésben

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK
- Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok énekelése kottaképről és emlékezetből

- Előadói készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus)
- A parlandot, rubato, giusto természetes módú használata
- Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlő és művészi előadásokból
- Megzenésített versek előadása tanár, hangszeren játszó osztálytárs által megszólaltatott hangszerkísérettel
- Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
- A helyes éneklési szokások és a tiszta intonáció fejlődése
- Felismeri a népdalok és a mai világ párhuzamait

FOGALMAK
A korábban tanultak elmélyítése.
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál
- Éneklés az iskolai kórusban
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra
Zenehallgatási anyag – 7. osztály
Magyar Gregoriánum (Schola Hungarica) - részletek
Orlando di Lasso: Visszhang
Bakfark Bálint: Fantázia lantra - részlet
J. S. Bach: h-moll szvit – Badinerie; d-moll toccata és fúga;Parasztkantáta Nr.16 basszus ária; János Passió – Már nyugosznak a völgyek 15.sz.
G. F. Handel: Messiás – Halleluja; F- dúr orgonaverseny I. tétel
H. Purcell: Artúr király – Pásztor, pásztor
Joseph Haydn: Óra – szimfónia II. tétel, fisz-moll (Búcsú) szimfónia IV. tétel
W. A. Mozart: Falusi muzsikusok; Figaro házassága – nyitány részlet
L. van Beethoven: G-dúr zongoraverseny 2. tétel; IX. szimfónia –Örömóda
Franz Schubert: A pisztráng; A-dúr zongoraötös IV. tétel
Kodály Zoltán: Jelenti magát Jézus
Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (válogatás)
A népzenei revival legjobb felvételei

ISMERETEK
- Ismeri a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket
- Azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságaikat

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK
- a zenei befogadási készség fejlesztése a figyelem intenzitásának növelésével
- élményszerűséget biztosító zenekövetés képességének kialakítása
- a zenei ízlés és a zenei emlékezet fejlesztése a zenetörténet remekműveivel való találkozás során
- a kultúrabefogadási szándék erősödése a remekművek elemzésén keresztül
- a zene keltette érzések megfogalmazása tanári kérdések segítségével

FOGALMAK
Zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika, zenei impresszionizmus, kortárs zene
Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera, ária, kamarazene, jazz, spirituálé.
Hangfürt, homofónia, polifónia, hangszerelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
- Részvétel ifjúsági hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése
- Koncertfilm megtekintése
- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek / - Ritmikai fejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

ISMERETEK
- Új ismeret: 3/8, 6/8 –os ütemmutató
- Felütés- súlytalan indítás

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK
- Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval
- Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban
- Alkotó készség: 3/8 és 6/8, valamint a felütés alkalmazása improvizáció során
- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket.

FOGALMAK
3/8-os ütemmutató, 6/8-os ütemmutató, felütés/súlytalan kezdés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
- A tanult új dalok ritmusának hangoztatása
- Ritmuskánon az osztály csoportjai között
- Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával
- Egyszerűbb ritmushangszerek készítése
- Kottaíráshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

TÉMAKÖR: Ismeretek - Hallásfejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra
ISMERETEK
- A korábban tanultak elmélyítése, értelmezése

- Kis és nagy szext, szeptim

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanult hangközök éneklése, hangoztatása változatos formákban
- Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése, megnevezése és éneklése
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- A dúr és moll jellegű hangzás további megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése
- Bevezetés a többszólamúságba: egy hallott szólamhoz saját szólam megszólaltatása tiszta intonációval

FOGALMAK

A korábban tanultak elmélyítése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás

JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

ISMERETEK

- Új ismeret: 1# 1 bé előjegyzés
- A korábbi ismeretek mobilizálása:
    - Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete
    - A szolmizációs hangok és a zenei törzshangok közötti alapvető különbség értelmezése a tanult énekelt anyagokon
    - Tiszta, kis- és nagy hangközök (T1-T8) megfigyelése és megnevezése az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan
    - Fél és egész hangos építkezés fogalmi ismerete
    - Kis és nagy terc szerepének fogalmi ismerete a dúr és moll jelleg hangzásában

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre
- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban
- A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan

FOGALMAK

Minden korábbian szereplő fogalom. Továbbá: G-dúr, é-moll, F-dúr, d-moll

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése
- Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával
- Kottaíráshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése

- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása.

A továbbhaladás feltétele 7. osztály végén:

Éneklés
Az énekes tananyag felsorolt rétegeiből választott szemelvény megszólaltatása emlékezetből.
Zenehallgatás
A Magyar nemzeti romantika az évfolyamán tanult zeneszerzőinek és műveinek vázlatos ismertetése.
A XIX. századi zeneművek megnevezése (szerző, cím) többször hallott részleteik alapján.
A romantika stílusjegyeinek szóbeli megfogalmazása.
A romantika jellegzetes műfajának felsorolása.
Improvizáció
Dallamalkotás a népdalok megtanult dallam- és formaalkotási törvényszerűségei alapján.
Zenei olvasás-írás
Tájékozódás a kottában: zeneművek (témák, szólamok) követése kottából.

8. évfolyam

TÉMAKÖR: Zeneművek/ Énekes anyag
JAVASOLT ÓRASZÁM: 16 óra
Magyar népdalok - 8. osztály
A bolhási kertek alatt; A csitári hegyek alatt; Az igaz Messiás; Béreslegény; Bújdosik az árva madár; Elindultam szép hazámból; Elmegyek, elmegyek; Erdő mellett estvéledtem; Gerencséri utca; Hej, haj Boldizsár – cigány népdal; Kőmíves Kelemen balladája; Röpülj, páva

Műzenei szemelvények, más népek dalai
Aranyosom – lengyel népdal*;* Enni, inni van csak kedvem – szlovák népdal; Régi mesékre – ír népdal; Nyírfácska - orosz népdal; Ismeretlen szerző: Az erdőn már a rügy fakad – Tavaszköszöntő, a reneszánsz mű dallama; Bárdos Lajos: Csöndes kánon (Raics István); Gaudeamus igitur (két szólam); W. A. Mozart: Ó, felvirradt a szép óra; Gebhardi – Kerényi György: Glória szálljon – kánon; Nobody knows – spirituálé (két szólam)

Dalok alkalmakra, keresztény ünnepekre, jeles napokra
Ó, gyönyörű szép, titokzatos éj; Kossuth Lajos azt üzente; Fónagy József – Arany János: Süvegemen nemzetiszín rózsa; Ma van húsvét napja
ISMERETEK

- Népdalok és műdalok
- a magyar népzene régi és új rétegeinek jellemzői
- Műzene és népzenei feldolgozások különbsége
- Homofon és polifon (kánon) szerkesztés
- A zenetörténeti stílusok vokális jellemzői
- A dúr és moll szerepe a zenei kifejezésben

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Az újonnan, hallás után tanult népdalok, műdalok énekelése kottaképről és emlékezetből
- Előadói készség: az adott dal karakterének árnyalt megszólaltatása (dinamika, tempó, zenei tagolás, frazeálás, stílus)
- A parlandot, rubato, giusto természetes módú használata
- Minta adása a dalok hiteles megszólaltatásához, a tanári, adatközlő és művészi előadásokból
- Megzenésített versek előadása tanár, hangszeren játszó osztálytárs által megszólaltatott hangszerkísérettel

- Dalok előadása a hozzájuk kapcsolódó tánccal, dramatizált előadással és hangszerkísérettel
- A helyes éneklési szokások és a tiszta intonáció fejlődése
- Felismeri a népdalok és a mai világ párhuzamait

FOGALMAK
A korábban tanultak elmélyítése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
- A zenei nevelés elsődleges tevékenységi formája az éneklés
- A kreativitás támogatása az éneklésnél, táncolásnál
- Éneklés az iskolai kórusban
- Részvétel az ünnepekhez kapcsolódó előadásokban, projektekben
- Részvétel a Zenei Világnap alkalmából rendezett iskolai programokban
- A Fejlesztési feladatok és Készségek elnevezésű részben javasoltak alkalmazása

TÉMAKÖR: Zeneművek/Zenehallgatási anyag
JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra
Zenehallgatási anyag – 8. osztály W. A. Mozart: A-dúr klarinétkvintett lassú tétele
Fréderic Chopin: g-moll mazurka
Liszt Ferenc: Mazeppa – részletek; XV. Magyar rapszódia
Felix Mendelssohn: e-moll hegedűverseny I. tétel - részlet
Antonin Dvořak: IX. Új világ szimfónia – IV. tétel (részlet)
Giuseppe Verdi: Aida – Bevonulási induló; Nabucco – Szabadság kórus
Georges Bizet: Carmen – Torreádor dal
Erkel Ferenc: Bánk bán – Keserű bordal; Hazám, hazám
Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány – részlet
Robert Schumann: Gyermekjelenetek – Álmodozás
Richard Wagner: Tannhäuser - Nászinduló
Pjotr Iljics Csajkovszkij: IV. szimfónia IV. tétel
Claude Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca
Igor Stravinsky: Petruska – Orosz tánc
Bartók Béla: Négy szlovák népdal; Allegro Barbaro; Concerto: IV. tétel Intermezzo Interrotto
Kodály Zoltán: Székelyfonó – Rossz feleség ballada, El kéne indulni Fölszállott a páva – részletek a variációkból
Kodály Zoltán- Weöres Sándor: Öregek, Esti dal
Carl Orff: Carmina Burana – Ó, Fortuna
Krzysztof Penderecki: Hirosima emlékezete
George Gerschwin: Porgy és Bess – Porgy dala (Az ínség nálam a vagyon...)
Jazz standard-ek
Új Pátria sorozat – Utolsó Óra (autentikus felvételek).
Népzenei revival legjobb felvételei

ISMERETEK
- Ismeri a zenetörténeti korszakok legfontosabb ismertetőjegyeit, történelmi és kulturális hátterüket
- Azonosítani tudja az egyes korszakokhoz tartozó zenei műfajokat, jellemzőiket, hangszerelési sajátosságaikat

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK
- a zenei befogadási készség fejlesztése a figyelem intenzitásának növelésével
- élményszerűséget biztosító zenekövetés képességének kialakítása
- a zenei ízlés és a zenei emlékezet fejlesztése a zenetörténet remekműveivel való találkozás során

- a kultúrabefogadási szándék erősödése a remekművek elemzésén keresztül
- a zene keltette érzések megfogalmazása tanári kérdések segítségével

FOGALMAK
Zenei korstílusok: középkor, reneszánsz, barokk, klasszika, romantika, zenei impresszionizmus, kortárs zene
Zenei műfajok: zsoltár, trubadúr ének, madrigál, mise, oratórium, kantáta, szvit, concerto, versenymű, szimfónia, szimfonikus költemény, műdal, rapszódia, opera, ária, kamarazene, jazz, spirituálé.
Hangfürt, homofónia, polifónia, hangszerelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
- Részvétel ifjúsági hangversenyeken
- Élménybeszámoló készítése a hallott hangversenyek kapcsán
- Adatgyűjtések a zenetörténet feldolgozásához
- Zeneművek zenetörténeti rendszerezése
- Koncertfilm megtekintése
- Kiállítás megszervezése híres magyar zeneszerzőkről, zenekarokról, előadóművészekről, zeneművekről, koncerthelyszínekről
- A lakóhely zenei emlékeinek összegyűjtése, megtekintése
- Kiselőadás készítése különböző hangszerekről, zenei műfajokról, zeneszerzőkről, zeneművészekről
- Kiselőadás készítése a népzenei gyűjtések történetéről
- Kiselőadás a hangszerekről (megszólaltatási módjuk, felépítésük, képek, videók, animációk, applikációk felhasználásával
- Az elektronikus média által nyújtott lehetőségek tanári irányítású használata

TÉMAKÖR: Zenei ismeretek / - Ritmikai fejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

ISMERETEK
- Új ismeret: 3/8, 6/8 –os ütemmutató
- Felütés- súlytalan indítás

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK
- Ritmusgyakorlatok hangoztatása nyolcad-ütemmutatóval
- Minden, korábban tanult ritmikai ismeret gyakorlása, alkalmazása változatos formákban
- Alkotó készség: 3/8 és 6/8, valamint a felütés alkalmazása improvizáció során
- Részvétel közös kreatív zenélési formákban, a zeneművek befogadásának előkészítéséhez Felhasználja énekhangját, az akusztikus környezet hangjait, ütőhangszereket, egyszerűbb dallamhangszereket.

FOGALMAK
3/8-os ütemmutató, 6/8-os ütemmutató, felütés/súlytalan kezdés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
- A tanult új dalok ritmusának hangoztatása
- Ritmuskánon az osztály csoportjai között
- Improvizáció, kreativitás támogatása a tanult ritmikai elemek felhasználásával
- Egyszerűbb ritmushangszerek készítése
- Kottaíráshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása

TÉMAKÖR: Ismeretek - Hallásfejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 3 óra

ISMERETEK

- A korábban tanultak elmélyítése, értelmezése
- Kis és nagy szext, szeptim

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- A tanult hangközök éneklése, hangoztatása változatos formákban
- Az énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó dallami elemek megfigyelése, megnevezése és éneklése
- A tanult dalok, egyszólamú zenei részletek követése kottából
- A dúr és moll jellegű hangzás további megfigyelése a zenehallgatási és az énekelt anyaghoz kapcsolódóan
- A többszólamú éneklés fokozatos bevezetésével a többirányú figyelem, a hallás, az intonációs készség fejlődése
- Bevezetés a többszólamúságba: egy hallott szólamhoz saját szólam megszólaltatása tiszta intonációval

FOGALMAK

A korábban tanultak elmélyítése.

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A zenei elemek vizuális megjelenítése kézjelekkel
- Zenei kérdés, válasz rögtönzése
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult dallami elemek felhasználásával
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása a hangközök és egyszerű harmóniák megfigyelésének és meghallásának gyakorlására

TÉMAKÖR: Ismeretek – Zenei írás, olvasás
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra
ISMERETEK

- Új ismeret: 1# 1 bé előjegyzés
- A korábbi ismeretek mobilizálása:
    - Módosított és módosítójel nélküli szolmizációs hangok és törzshangok ismerete
    - A szolmizációs hangok és a zenei törzshangok közötti alapvető különbség értelmezése a tanult énekelt anyagokon
    - Tiszta, kis- és nagy hangközök (T1-T8) megfigyelése és megnevezése az énekelt és a zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan
    - Fél és egész hangos építkezés fogalmi ismerete
    - Kis és nagy terc szerepének fogalmi ismerete a dúr és moll jelleg hangzásában

FEJLESZTÉSI FELADATOK, KÉSZSÉGEK

- Rövid dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre
- Gyakorlat szerzése a felismerő kottaolvasásban
- A kottakép újonnan tanult elemeinek felismerése kottából a tanult énekelt és zenehallgatási anyaghoz kapcsolódóan

FOGALMAK

Minden korábbian szereplő fogalom. Továbbá: G-dúr, é-moll, F-dúr, d-moll

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

- A tanult zenei elemek vizuális megjelenítése

- Zenei írás - olvasás a tanult ritmusokkal, dallamhangokkal
- Az improvizáció és a kreativitás támogatása a tanult ritmikai és dallami elemek felhasználásával
- Kottaíráshoz alkalmas szoftverek használatának megismerése
- A Fejlesztési feladatok, Készségek elnevezésű részben megfogalmazottak alkalmazása.

A továbbhaladás feltétele 8. osztály végén:

Éneklés
Részvétel a csoportos éneklésben, előadásban.
Dalanyag bővítése 13 énekes szemelvénnyel.
Zenehallgatás
Tudjon többször hallott zeneművet elhelyezni a megfelelő zenetörténeti korszakban.
Improvizációk
Rögtönzési feladatok a tanult nép- és műzenei formák felhasználásával.
Zenei olvasás-írás
A leggyakoribb tempó- és dinamikai jelek alkalmazására való képesség a csoportos és egyéni éneklés során.
A 8 év anyagának összefoglalásaként könnyű dallamok, ritmusok olvasása-írása

V.2.14 Vizuális kultúra

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

VIZUÁLIS KULTÚRA
Helyi tantárgyi tanterv

5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
5.	1	36	36
6.	1	36	36
7.	1	36	36
8.	1	36	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Vizuális kultúra

5. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	5
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	5
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	5
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	6
Összes óraszám:	**36**

6. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	5
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	5
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	5
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	6
Összes óraszám:	**36**

7. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	5
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	5
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	6
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	5
Összes óraszám:	**36**

8. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok	5
Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió	5
Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei	5
Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei	5
Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete	6
Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat	5
Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció	5
Összes óraszám:	**36**

Vizuális kultúra

A vizuális nevelés legfontosabb célja, hogy segítse a tanulókat az őket körülvevő világ vizuálisan értelmezhető jelenségeinek megértésében, ezen belül a vizuális művészeti alkotások átélésében és értelmezésében, illetve ennek segítségével környezetünk tudatos alakításában. Ez a cél a tanórai kereteken belül az alkotva befogadás elvét követve valósulhat meg a leghatékonyabban, azaz a tantárgy jellemző tulajdonsága, hogy aktív tanulói tevékenységen alapul.

A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti műalkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét. A tantárgy kulcsszerepet játszik a tanulók érzelmi fejlesztésében, mely az őket körülvevő világhoz való pozitív érzelmi viszonyulásuk kialakításának fontos eszköze. Ennek eredményeként elérendő cél, hogy a tanulók a magyar kultúrára büszkék legyenek, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez.

További fontos cél, hogy a tanulók ismerjék meg az európai és egyetemes vizuális kultúra legjelentősebb képzőművészeti és építészeti alkotásait, alakuljon ki bennük érdeklődés a vizuális jellegű művészetek iránt. Váljanak nyitottá a régmúlt korok, illetve az őket körülvevő XXI. század művészeti jelenségek befogadására.

A vizuális kultúra tantárgy tartalmát három részterület, a képzőművészet, a vizuális kommunikáció és a tárgy- és környezetkultúra képezi. A vizuális nevelés szempontjából a képzőművészet részterület az ábrázoló és kifejező szándékú, esetleg művészi élményt nyújtó képalkotással, illetve befogadással foglalkozik, a tárgy- és környezetkultúra részterület az ember tervezett tárgyi és épített környezetét jelenti, a vizuális kommunikáció pedig képekben, gyakran kép és szöveg egységében megjelenő, eleve kommunikációs célú képalkotással foglalkozik. E részterületek tartalmi elemei különböző hangsúllyal, de minden iskolaszakaszban jelen vannak a tantervi követelményekben. A Nat alapelvei alapján a vizuális kultúra tantárgy gyakorlatközpontúsága a vizuális megismerés, a közvetlen tapasztalatszerzés, az elemző-szintetizáló gondolkodás egységében értelmezendő, és a tanulók ténylegesen megvalósuló alkotó munkáját szolgálja.

A vizuális fejlesztés legfontosabb célja adott iskolaszakaszokban az életkornak megfelelő szinteken játékos, kreatív szemlélet kialakítása és alkalmazása.

Fontos cél továbbá a minél szélesebb körű anyaghasználat, az alkotó tevékenységen keresztül a kéz finommotorikájának fejlesztése, a változatos médiumok és megközelítési módok alkalmazása, a vizuális médiumok közötti átjárhatóság és a művészi gondolkodás szabadságának a kialakítása. Mindez segíti a tanulók tájékozódását az őket érő nagy mennyiségű vizuális információ feldolgozásában, szelektálásában, s végül majd az önálló, mérlegelni képes szemlélet kialakításában. Jelen korunk jellemző képkészítési lehetőségeit is figyelembe véve további cél a vizuális kommunikáció digitális kultúrához is köthető mindennapi formáinak, illetve az épített környezet és a tárgyi világnak a vizsgálata, valamint a környezetalakítás tudatosságának fejlesztése.

A vizuális nevelés kiemelt feladatának tekinti a kreativitás fejlesztését, mely a vizuális problémamegoldás folyamatában fejleszthető és gyakorolható. A tanulók kreativitása az örömteli, kísérletező, az élményekben gazdag, alkotó tevékenység közben bontakozhat és teljesedhet ki, mely mind az egyén, mind pedig a közösség alkotó energiáinak a motorja lehet. Lényeges elem mindezekben a motiváció kialakítása az önmagát folytonosan építő, alkotói magatartás megteremtésére és a folyamatos önművelésre. Ezzel összefüggésben fontos a tanulók önértékelésének és önismeretének fejlesztése, a mérlegelő szemlélet kialakítása, amelynek az önálló és a társakkal együttműködő gyakorlati feladatmegoldásokban kell megjelennie és működnie a tanulók fejlesztése során. A vizuális nevelés a tanulók személyiségfejlesztésének rendkívül fontos eleme, hiszen az itt alkalmazott tevékenységekre

jellemző alkotva tanulás érzelmeket gazdagító, empátiát, intuíciót és minőségérzéket, valamint önmagukkal szembeni igényességet kialakító hatása működik.
A vizuális kultúra tantárgy a következő módon fejleszti a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott kulcskompetenciákat:
A tanulás kompetenciái: Ahogyan a kisgyermekkorban a megismerés alapvető eszköze a vizualitás, úgy a későbbi tanulási folyamatban is meghatározó szerepe van a vizuálisan nyerhető információk feldolgozásának. A vizuális megfigyelés, a belső képalkotás, a vizuális elemzés, összehasonlítás, esetleg a tapasztalatok, a következtetések vizuális megjelenítése – kiváltképp a digitális kor vizuális dominanciája miatt – az információszerzés, a tanulás feltétele. A vizuális információszerzés rutinja különösen fontos az önálló tanulás szempontjából. A vizuális gondolkodás ugyanakkor nemcsak az információszerzést, hanem az információk feldolgozását és a gondolkodási folyamatokat is ösztönözheti (például gondolattérkép, modellalkotás), segítséget nyújtva különböző tanulási stílusok és stratégiák megtalálásában. Miközben a vizuális kultúra tantárgy változatos tevékenységei és fejlesztési technikái más műveltségi területeket is támogathatnak, olyan tanulási motivációt jelentenek, melyek érdekesebbé, izgalmasabbá és sikeresebbé tehetik a tanulók számára a tanulást.
A kommunikációs kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és használják a vizuális kommunikáció lehetőségeinek minél szélesebb skáláját. A digitáliseszköz-használat – a kommunikációs csatornák átalakításával – folyamatosan hatást gyakorol a kommunikáció domináns formáira és minőségére. A vizuális kommunikációs formák értelmezése, értő és felelős használata – ami a vizuális kultúra tantárgy keretében fejleszthető leginkább – a mindennapi életben és a munka világában is elengedhetetlen. A vizuális kultúra a művészeti nevelés olyan átfogó megközelítésére törekszik, melynek keretében sokféle önkifejezési forma (vizuális megjelenítés, beszéd, mozgás) gyakorlására van mód, ami a kommunikációs lehetőségek körét is tágítja.
A digitális kompetenciák: A digitális kor, amelyben élünk, nagyrészt vizuális kommunikációs formákat használ, ezért a vizuális kultúra tantárgynak is alapvető feladata, hogy segítse a digitális médiumok használatát, mind a közlés, mind a befogadás képességeinek fejlesztésével. A kreatív feladatmegoldás érdekében a tanulók digitálisan hozzáférhető információkat gyűjtenek, és életkori sajátosságaiknak megfelelően lehetőséget kapnak arra, hogy az egy-egy tananyagrész produktumát digitális formában készítsék el. Ezáltal megtanulják, hogy hogyan érdemes alkotó folyamatba építeni az elérhető és összegyűjthető információkat, és hogyan lehet felhasználni a technikai lehetőségeket. A digitális technika lehetőségeinek előre nem látható fejlődési iránya miatt legfontosabb éppen a változásokra reagálni tudó tanulói személyiség fejlesztése.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A megismerési folyamatok fontos eleme a vizuális megfigyelés. A vizualitás a belső képalkotásnak, majd az ismeretszerzésnek és a magasabb szintű gondolkodási folyamatoknak is sajátos eszköze. A vizuális kultúra tanulása során mind a szabad alkotásban, mind az egyszerű tervezési feladatokban a problémamegoldó gondolkodást gyakorolhatja a tanuló, amikor végigjárja az információgyűjtés, -elemzés, -értelmezés, az ötletelés, a tesztelés és az újraértelmezés szakaszait. Minden problémamegoldás esetében nagy jelentősége van a szabad asszociáción alapuló, divergens gondolkodási szakaszoknak, amelyet a vizuális kultúra tantárgy tanulása a nyitottság, az egyéni ötletek és a sajátos kifejezési megoldások bemutatásával és elfogadásával jelentős mértékben képes fejleszteni.
A személyes és társas kompetenciák: A művészettel nevelés elvének megfelelően a vizuális kultúra tantárgy kiemelt feladata a személyiség fejlesztése, különös tekintettel a személyes és társas kompetenciákra. A tantárgy egyik jellemzője a gazdag önkifejezési formák támogatása, ami segíti az önismeretet és a reális önértékelés kialakítását, miközben a változatos tevékenységi formák nagyobb esélyt adnak a sikerélmény elérésére. Az érzelmek kifejezéséhez,

felismeréséhez és szabályozásához kapcsolódó készségek gyakorlása ugyanakkor szerepet játszik a társas viselkedésben is. A vizuális kultúra tantárgy – és ezen belül a kreatív problémamegoldás fejlesztésének – lehetősége, hogy csoportos együttműködésben valósuljon meg, azaz a feladatmegoldások sokféle nézőpont és sokféle tudás megjelenítésével, mindenki közreműködésével és megelégedésével jöjjön létre. A csoportos együttműködésen alapuló alkotó vagy befogadó feladatmegoldásokban lehetőség van a különböző szerepek megtapasztalására, a közös döntések megvitatására és a konfliktushelyzetek megoldására, végül a legjobb megoldás érdekében a produktív tevékenység gyakorlására.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A vizuális kultúra tantárgy, a Művészetek műveltségi terület részeként, hagyományosan magába foglalja a műalkotások elemző vizsgálatát, így alapvető feladata a művészet kultúraközvetítésben elfoglalt helyének hangsúlyozása. Cél, hogy kontextusba helyezze a művészettörténeti változásokat, különös tekintettel kulturális örökségünk jelentőségére, ugyanakkor a tantárgy feladata a kortárs kulturális jelenségek értelmezése is. A tantárgy fontos célja, hogy a tanulók az iskolában megismerjék a magyarság által létrehozott legfontosabb képzőművészeti és építészeti alkotásokat, nemzetünk hagyományos tárgykultúráját és díszítőművészetét, ezáltal büszkék legyenek a magyar kultúrára, és kötődjenek szülőföldünk értékeihez. A befogadó tevékenység aktív alkotótevékenységgel támogatva a kreativitásfejlesztés egyedülálló lehetőségeként működik. A kreatív gazdaság a világ leggyorsabban fejlődő ága, hisz a mindennapos kihívásokkal szemben mindig új megoldásokra van szükség. A vizuális kultúra tantárgy az alkotó feladataiban olyan megoldásra váró problémákat tud meghatározni, amelyek kreatív megoldásokra várnak, a megoldások pedig produktum formájában is bemutatásra kerülnek.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A vizuális kultúra tantárgy leginkább a személyiségfejlesztésben betöltött feladata miatt képes a munkavállalói és vállalkozói kompetenciák fejlesztésére. A kreatív feladatmegoldás megköveteli az adott helyzet rugalmas kezelését, az innovatív ötletek, új megoldások megtalálását, a megoldás érdekében a helyzetek értékelését, majd a hatékony döntés céljából a kitartó mérlegelést és döntést. A csoportos feladatmegoldások (például projektfeladatok) esetében a tanuló kipróbálhat ugyanakkor olyan együttműködéseket is, amelyekre a munka világában is szüksége lehet.

A köznevelésben a vizuális kultúra tantárgy a művészettel nevelés eszköze, s mint ilyen, általánosan alapozó, vizuális szemlélet kialakítását és fejlesztését tartja elsőrendű feladatának. A kerettanterv segíti e célok megvalósítását, adott iskolaszakaszokra és ciklusokra kijelölve a legfontosabb fejlesztési feladatokat, a tanterv témaköreire reflektáló tanári szabadság figyelembevételével. A kerettanterv fő tematikai egységei, témakörei a – vizuális kultúra részterületein alapuló – Nat-ban foglalt fő témakörök további részletezéseként alakultak ki. Minden témakör tartalmazza a megvalósításhoz szükséges óraszámajánlást, támaszkodik a Nat megadott tanulási eredményekre, és minden témakör fejlesztési feladatok és ismeretek, minimális fogalomkészlet megadásával konkretizálja az adott tanítási egység elvárható követelményeit. A tematikai egységek és meghatározott fejlesztési feladatok és ismeretek nem jelölnek időrendi sort, és nem azonosak egy-egy tanóra tananyagával, feladataival. Az egységek rugalmasan kezelhetők, a tanulásszervezés felépítésének logikája mentén történő saját igényű alkalmazás és az adott évfolyamra ajánlott óraszámjavaslatok figyelembevételével. A kerettantervi fejlesztési feladatok értelmezését ugyanakkor példák segítik, amelyek az adott követelmény pontosabb értelmezéséhez adnak ötleteket, illetve inspirálják a helyi tanterv vagy tanmenet tervezését. Egy-egy témakörnél megjelenő fogalmak iskolai feldolgozása természetesen az adott témakör fejlesztési feladataival összekapcsolva értelmezendő. Minden fejlesztési szakaszban és minden témakör esetében csak a belépő új fogalmak jelennek meg, de a már bevezetett fogalmakhoz kapcsolódó tudás elmélyítése és további felhasználása érdekében

a fogalmak magasabb évfolyamokon az aktuális fejlesztési feladatoknak megfelelően, az iskola saját igényeinek, és a tanulók aktuális fejlettségi szintjének megfelelően ismételhetők.

5. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszban erősödik fel a tanulókban a valóság megismerése iránti fokozott igény. A látott és ismert vizuális világ ütköztetése révén nem csak mérlegelő gondolkodásuk, hanem az információk szelektálásának képessége is megalapozható. Az objektív és szubjektív ítéletek között képesek különbséget tenni. A valósághű ábrázolás igénye és a gyerek meglévő képességei közti eltérés vezethet az ábrázolási, alkotási kedv elvesztéséhez. A tantárgy tanításának egyik alapvető célja az alkotásra késztető motiváció fenntartása. Ez a kiskamaszkorba lépő gyerek érdeklődésére számot tartó vizuális feladatrendszerben valósítható meg. A tanulók érdeklődése személyenként változó, ezért az eredményes fejlesztés érdekében differenciált feladatkiadásra van szükség. A személyiségformálás e szakaszában is fontos szerepet kapnak a művészi alkotó-befogadó tevékenységek, melyek összetevőinek, a konkrét képességeknek, készségeknek fejlesztése alsó tagozaton már megkezdődik.
A tervezéshez figyelembe kell venni az előzményeket és a más tantárgyak által tanított ismeretek meglétét, mely lehetőséget ad azok felhasználására és beépítésére a vizuális kultúra tanórákon.

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
látványok, képek részeinek, részleteinek alapján elképzeli a látvány egészét, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutatja és megjeleníti, rekonstruálja azt;
szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
a látványokkal kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeket pontosan szétválasztja;
különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Vizuális művészeti alkotások megfigyelése, és egyéni véleményformálás során az objektív és szubjektív megállapítások szétválasztása, a látvány lényeges, egyedi művészettörténeti korszak jellemzőinek felismerésével és személyes gondolatok megfogalmazásával. A tapasztalatok (pl. képolvasás, látvány szöveges ismertetése a vizuális megjelenítés érdekében, eligazodás vizuális információk között) felhasználása az alkotás során is.
A történelem tantárgyból már megismert művészettörténeti korokban (pl. ókor, középkor, XVII-XVIII. század, XIX-XX. század) készült vizuális alkotások elemző összehasonlítása (pl. történelmi háttér, téma, műfaj, létrehozás szándéka, figurativitáshoz való viszony, kifejezőeszközök használata szerint), és inspiratív felhasználása az alkotás során.
A történelem tantárgy keretében feldolgozott korszakok egy-egy jellemző műalkotásának, tárgyának, díszítő stíluselemének felhasználásával kifejező képalkotás, plasztikus mű, vagy újraértelmezett tárgy készítése. (pl. fekete alakos vázakép stílusában modern olimpiai sportág megjelenítése, timpanon forma kitöltése jelen korunkra jellemző témájú csoportképpel).

Különböző jellegű, stílusú látványok (pl. tárgyfotó, magyar néprajzi motívum, film képkockája), vizuális alkotások (pl. figuratív/non-figuratív festmény, installáció) adott részeinek, részleteinek meghatározott célú, személyes kiegészítése, rekonstruálása a személyes kifejezés érdekében, a jellemző vizuális jegyek tudatos használatával.

Fogalmak

klasszikus, modern, kortárs vizuális művészet, objektív, szubjektív, művészettörténeti korok, stílus

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;
különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
megfigyeléseit, tapasztalatait, gondolatait vizuálisan rögzíti, mások számára érthető vázlatot készít;
adott tartalmi keretek figyelembevételével karaktereket, tereket, tárgyakat, helyzeteket, történeteket részletesen elképzel, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutat és megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Adott tartalmi keretekhez (pl. irodalmi vagy médiaélmény, tanulók által közösen kitalált történet, személyes élmény) illeszkedő figurák, karakterek, terek, tárgyak, helyzetek, történet részletes elképzelése, korábbi személyes vizuális tapasztalatok, emlékek inspiratív felhasználásával. Az elképzelések bemutatása és vizuális megjelenítése érdekében többféle forrásból (pl. könyvtár, internet, valóság) vizuális információk, képi inspirációk gyűjtése és megfelelő alkotó felhasználása egyénileg és csoportmunkában.
Szokatlan szituációkban (pl. korlátozott mozgás, színes szemüveg, bekötött szem) különböző érzetek (pl. mozgás, hang, látvány, szag, íz, tapintás) kapcsán keletkező belső képek megfigyelése, és az egyéni ötletek megjelenítése többféle vizuális eszköz rugalmas alkalmazásával (pl. vegyes technika, festék, szén, kollázs, fény, fotó, fotómanipuláció).

Fogalmak

vizuális élmény, hatás, asszociáció, karakter, figuratív-nonfiguratív megjelenítés

Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Példák alapján a hétköznapokban, tanulási helyzetekben gyakran és szívesen használt médiumok (pl. fotó, mozgókép, online felületek, számítógépes játék) sajátosságainak, jellemző kifejezési eszközeinek (pl. használt képi és szöveges elemek aránya, mérete, kompozíciós elrendezések, képkivágások, színhasználat, kontraszt, fény-árnyék, világos-sötét alkalmazása, ismétlések szerepe, vágás, nézőpont, kameramozgás, időbeliség) megismerése. A tapasztalatok adekvát használata érdekében információk, vizuális inspirációk gyűjtése, különös tekintettel a figyelemirányítás és kiemelés célját szolgáló lehetőségekre.
Valós és fiktív helyzetek, történetek megjelenítése, ábrázolása, dokumentálása során a közvetítendő tartalmaknak, és személyes gondolatoknak, érzéseknek leginkább megfelelő médium kiválasztása. (Pl. tanult irodalmi alkotás inspirációjára rövid mozgókép készítése ténylegesen, vagy annak rajzos forgatókönyve.) A választott médiumhoz illő vizuális kifejezési eszközök használata a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés (pl. szín, méret, arány, forma, kompozíció, képkivágás, nézőpont, fény, vágás, montázs) érdekében egyénileg és csoportmunkában is.
Hagyományos (nyomtatott) információhordozó digitális médium számára történő átalakítása társai számára is értelmezhető rajzi vázlatban, vagy montázs alkalmazásával. (Pl. más tantárgy számára készült tankönyv egy érdeklődésére számot tartó oldalának átalakítására internetes oldallá, mobil applikációvá.) A tapasztalatok felhasználása a további alkotó tevékenység közben egyénileg vagy csoportmunkában.

Fogalmak
vizuális kifejezési eszközök, médium, kiemelés, figyelemirányítás, kompozíció, képkivágás, nézőpont

Témakör: Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;

vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;
adott cél szempontok figyelembevételével térbeli, időbeli viszonyokat, változásokat, eseményeket, történeteket rögzít, megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A térmegjelenítés különböző művészettörténeti korokban használt lehetőségeinek (pl. kiterített tér, frontális nézet, takarás, egy iránypontos perspektíva, fordított perspektíva) megfigyelése, megismerése, műalkotások alapján. (egyiptomi falfestmények, középkori miniatúrák, Brueghel: Bábel tornya, Leonardo da Vinci: Utolsó vacsora, Vermeer belső terei, Szent Péter-bazilika Kollonád).
Az egy iránypontos perspektíva egyszerű szabályainak megismerése, és az ismeretek felhasználása kitalált tér ábrázolására épülő alkotó munkában.
Példák alapján időbeli változások, történések vizuális megjelenítésének megkülönböztetése (pl. folyamatábra, képregény, storyboard, fotósorozat, film), és egy rövid történés (pl. teafőzés, pizza evés, tornasorba rendeződés), időbeli változás, folyamat (pl. jég olvadása, vihar közeledte, almacsutka fonnyadása) vagy saját történet rögzítése a választott médium sajátosságainak figyelembevételével, egyénileg vagy csoportban.

Fogalmak

tér, nézőpont, képkivágás, rövidülés, fókuszpont, horizont, időbeli változás vizuális megjelenítései, folyamatábra, képregény/storyboard

Témakör: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit;
egyszerű tájékoztató, magyarázó rajzok, ábrák, jelek, szimbólumok tervezése érdekében önállóan információt gyűjt;
célzottan vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket értelmez és tervez a kommunikációs szándék és a hatáskeltés szempontjait kiemelve.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A téma feldolgozásakor aktuálisan más tantárgy keretében tanult korhoz illeszkedő művészettörténeti korszak jellemző műalkotása, vagy ökológia, társadalmi probléma témájában ismeretek és érzetek inspiratív és kreatív felhasználásával direkt vizuális kommunikációt szolgáló produktum létrehozása (pl. kiállítás plakátja, ökológiailag tudatos termékcsomagolás, rövid mozgóképi reklám, animált gif). A feladathoz kapcsolódóan gyűjtött vizuális információk, szöveges, képi inspirációk, és a korábbi vizuális megfigyelési tapasztalatok, adekvát képnyelvi eszközök felhasználása az alkotás során egyénileg és csoportmunkában is.
Reklámfilmek és hírműsorok példáiban a valós és fiktív elemek egyértelmű megjelenését keresve a befolyásolás lehetőségének felismerése. A példák megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása játékos szituációk és gyakorlatok során (pl. képtelen reklám).
A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok (pl. sajtófotók szóbeli leírásával, „közvetítésével") tapasztalatai alapján csoportmunkában is.
Felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.

Fogalmak

kommunikációs felület, üzenet, hír/álhír, figyelemirányítás, kommunikációs cél, hatáskeltés vizuális eszközei, valóság/fikció, dokumentálás, befolyásolás

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A tárgyi környezet különböző szempontú vizsgálata érdekében adott téma (pl. ünnepi és hétköznapi öltözet, dédszüleink világa, egyedi, személyes tárgyak, divat változása) vizuális és szöveges feldolgozása, információk keresése és rendszerezése különböző forrásokból (pl. könyvtár, internet, interjú készítése az érintettekkel, skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatása).
Hagyományos magyar népi kultúra és a közvetlen környezet tárgyi világának megfigyelése és inspiratív felhasználása segítségével mai korunkra jellemző, értelmesen használható tárgy (pl. háztartási eszköz, játék, öltözet kiegészítő, telefontok, textil táska, tolltartó, szemüvegtok, de

nem dísztárgy!) tervezése és létrehozása tudatos anyag és eszközhasználattal (pl. nemezelés, hímzés, szövés, fonás, agyagozás, bőrmunka).
Különböző korok és kultúrák szimbólumainak és motívumainak felhasználásával minta, díszítés tervezése, és a minta felhasználása tárgyak díszítésére választott célok érdekében (pl. saját pecsét, csomagolópapír, póló, táska, takaró, bögre) különböző technikák felhasználásával (pl. krumpli, papír nyomat; stencil/sablon, filctoll, textilfestés).
A hagyományos magyar népi kultúra és a modern, kortárs kultúra tárgyi világának (pl. épület, tárgy, öltözék) összehasonlítása megadott szempontok (pl. anyaghasználat, technológia, rendeltetés, díszítés) alapján. A jellemzőik, egyedi vonásaik kiemelése által szerzett információk és inspirációk felhasználásával, építmények, terek, tárgyak átalakítása választott eszközökkel (pl. rajz, festés, kollázs, montázs, vegyes technika), személyes igényeknek megfelelően.

Fogalmak

hagyomány, néprajz, népi kultúra, design, divat, kézműves technika, egyedi tárgy, formaredukció, motívum, technológia

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál;
felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján (pl. különböző korban, kultúrában, stílusban készült építmények, terek) a közvetlen környezetben található valós terek, térrészletek saját kezű vázlatrajzának (pl. buszmegálló, kapu/bejárati ajtó, iskola ebédlője, iskolai könyvtár, beszélgető sarok, büfé) áttervezése, átalakítása megadott valós vagy játékos funkció megvalósítása (pl. biztonságérzet, figyelemfelhívás, otthonosságérzet, rejtőzködés) érdekében. A tervezés során kísérletezés és többféle ötlet felvetése és vizuális rögzítése, az ötletek és a tervezési folyamat szöveges bemutatása egyénileg és csoportmunkában is.
A már tanult történelmi korszakokhoz kapcsolódó művészettörténeti korszakok jellemző építészeti stíluselemeinek megismerése, felismerése a klasszicista és historizáló magyar építészet fontos épületein (Steindl Imre: Országház, A. Clark: Lánchíd, Ybl Miklós: Operaház,

Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum). A megismert stíluselemek felhasználása a tanuló valós környezetében található valós terek, épületrészletek áttervezésére.
Egy választott tárgy, tárgytípus (pl. kedvenc tárgy, játék, hírközlési, közlekedési, konyhai eszköz, bútor) különböző történeti korokban, és földrajzi helyeken való megjelenésének összehasonlító vizsgálata adott szempontok mentén (pl. funkció, anyag, forma, díszítés, környezetkárosítás) és a vizsgálat eredményeinek részletes szöveges és vizuális bemutatása (pl. tabló, prezentáció formájában).
Szokatlan egyéni funkcióra (pl. álomkép-rögzítés, „időbefogás", „lustaság elszívás", okosítás) alkalmas tárgy tervezése vagy létrehozása a korábban látott, vizsgált tárgyi, képi inspirációk felhasználásával, egyénileg vagy csoportmunkában, hulladékanyagok felhasználásával, valamint a tervezési folyamat dokumentálásával (pl. rajzok, képes inspirációk gyűjteménye, fotósorozat).

Fogalmak

környezettudatosság, tervezés, rendeltetés, tárgy/építmény nézetei

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók 5-6. évfolyam

A szemléltetés érdekében az alábbi műtípusok, művek, vagy alkotók valamely művének bemutatása ajánlott:

Építmények: amiens-i székesegyház, Colosseum, debreceni Nagytemplom, Erektheion, fertődi Eszterházy-kastély, Hagia Sophia, Hundertwasser épületei, festményei, Istar-kapu, jáki bencés apátsági templom, karnaki Ámon-templom, Kheopsz piramisa, Notre-Dame székesegyház-Párizs, nyírbátori református templom, Palazzo Farnese, Parthenon, Pantheon, pisai dóm, Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház, Stonehenge, Szent Péter bazilika és kollonád, versailles-i palota, Ybl Miklós: Operaház, Szent István bazilika, Zikkurat-Úr
Képzőművészeti alkotások: altamirai barlangrajz, Bruegel: Gyermekjátékok, Bábel tornya, Írnok szobor, Botticelli: Vénusz születése, Chagall: Párizs az ablakon keresztül, Csók István: A keresztapa reggelije, Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus, Zarándolklás a cédrushoz, Öreg halász, Nagy Taormina, Mostar, delphoi kocsihajtó, Duchamp: Biciklikerék, Dürer: Önarckép, Izsó Miklós: Táncoló paraszt, Laokoón-csoport, Manet: Reggeli a szabadban, Michelangelo: Dávid, Sixtus- kápolna freskói, Müron: Diszkoszvető, Munch: Sikoly, M.S. mester: Mária és Erzsébet találkozása, Nofretete fejszobra, Rippl-Rónai: Kalitkás nő, „kukoricás képek", Rodin: Gondolkodó, Római portrészobor, Rubljov: Szentháromság, Soós Nóra: Buborékfújó VIII., Szamothrakéi Niké, Szinyei Merse Pál: Majális, Szent László legendákat ábrázoló freskók, Van Eyck: Arnolfiní házaspár, Van Gogh: Önarckép, Napraforgók, tájképek, grafikák, Velazquez: Las Meninas, Vermeer: Geográfus, Willendorfi vénusz

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén

A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján.
Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban.
Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése.
A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása.
Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során.

Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása.
Néhány rajzi és tárgykészítési tecnika megfelelő használata az alkotótevékenység során.
Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel.
A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása.
Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása.
Fontosabb szimbolikus és kultárális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése.
A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.
Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

Minimumkövetelmények

-A valóság, modell megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli helyzet) alapján, és ábrázolása síkban, különböző technikákkal (pl.: ceruza, akvarell).
-Személyes élmények megjelenítése síkban és/vagy térben.
-Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. őskor, ókori egyiptom, ókori görög és római) stílusjegyeinek összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, technika) szerint.
-Mozgásélmények megfigyelése valóságos vagy mozgóképi példák alapján. A mozgás megjelenítése vizuális átírással (pl.: pörgetős füzet).
-A legfontosabb egyezményes vizuális jelek, jelzések, szimbólumok (pl. tájékozódás, közlekedés, cégérek) gyűjtése, értelmezése.
Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegaláírásának megváltoztatása).
Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz) megjelenítése szabadkézi rajzban.
A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. nemezelés, lemezdomborítás) készített tárgy (pl. iskolaszer) létrehozása. Talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése után, oly módon, hogy a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális üzenetével.
Különböző történeti korok és kultúrák (pl. Európán kívüli) legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése.

6. évfolyam

Ebben az iskolaszakaszban erősödik fel a tanulókban a valóság megismerése iránti fokozott igény. A látott és ismert vizuális világ ütköztetése révén nem csak mérlegelő gondolkodásuk, hanem az információk szelektálásának képessége is megalapozható. Az objektív és szubjektív ítéletek között képesek különbséget tenni. A valósághű ábrázolás igénye és a gyerek meglévő képességei közti eltérés vezethet az ábrázolási, alkotási kedv elvesztéséhez. A tantárgy tanításának egyik alapvető célja az alkotásra késztető motiváció fenntartása. Ez a kiskamaszkorba lépő gyerek érdeklődésére számot tartó vizuális feladatrendszerben valósítható meg. A tanulók érdeklődése személyenként változó, ezért az eredményes fejlesztés érdekében differenciált feladatkiadásra van szükség. A személyiségformálás e szakaszában is fontos szerepet kapnak a művészi alkotó-befogadó tevékenységek, melyek összetevőinek, a konkrét képességeknek, készségeknek fejlesztése alsó tagozaton már megkezdődik.

A tervezéshez figyelembe kell venni az előzményeket és a más tantárgyak által tanított ismeretek meglétét, mely lehetőséget ad azok felhasználására és beépítésére a vizuális kultúra tanórákon.

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
látványok, képek részeinek, részleteinek alapján elképzeli a látvány egészét, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutatja és megjeleníti, rekonstruálja azt;
szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
a látványokkal kapcsolatos objektív és szubjektív észrevételeket pontosan szétválasztja;
különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Vizuális művészeti alkotások megfigyelése, és egyéni véleményformálás során az objektív és szubjektív megállapítások szétválasztása, a látvány lényeges, egyedi művészettörténeti korszak jellemzőinek felismerésével és személyes gondolatok megfogalmazásával. A tapasztalatok (pl. képolvasás, látvány szöveges ismertetése a vizuális megjelenítés érdekében, eligazodás vizuális információk között) felhasználása az alkotás során is.
A történelem tantárgyból már megismert művészettörténeti korokban (pl. ókor, középkor, XVII-XVIII. század, XIX-XX. század) készült vizuális alkotások elemző összehasonlítása (pl. történelmi háttér, téma, műfaj, létrehozás szándéka, figurativitáshoz való viszony, kifejezőeszközök használata szerint), és inspiratív felhasználása az alkotás során.
A történelem tantárgy keretében feldolgozott korszakok egy-egy jellemző műalkotásának, tárgyának, díszítő stíluselemének felhasználásával kifejező képalkotás, plasztikus mű, vagy újraértelmezett tárgy készítése. (pl. fekete alakos vázakép stílusában modern olimpiai sportág megjelenítése, timpanon forma kitöltése jelen korunkra jellemző témájú csoportképpel).
Különböző jellegű, stílusú látványok (pl. tárgyfotó, magyar néprajzi motívum, film képkockája), vizuális alkotások (pl. figuratív/non-figuratív festmény, installáció) adott részeinek, részleteinek meghatározott célú, személyes kiegészítése, rekonstruálása a személyes kifejezés érdekében, a jellemző vizuális jegyek tudatos használatával.
Fogalmak
klasszikus, modern, kortárs vizuális művészet, objektív, szubjektív, művészettörténeti korok, stílus

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;

adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;
különböző érzetek kapcsán belső képeinek, képzeteinek megfigyelésével tapasztalatait vizuálisan megjeleníti;
szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
megfigyeléseit, tapasztalatait, gondolatait vizuálisan rögzíti, mások számára érthető vázlatot készít;
adott tartalmi keretek figyelembevételével karaktereket, tereket, tárgyakat, helyzeteket, történeteket részletesen elképzel, fogalmi és vizuális eszközökkel bemutat és megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Adott tartalmi keretekhez (pl. irodalmi vagy médiaélmény, tanulók által közösen kitalált történet, személyes élmény) illeszkedő figurák, karakterek, terek, tárgyak, helyzetek, történet részletes elképzelése, korábbi személyes vizuális tapasztalatok, emlékek inspiratív felhasználásával. Az elképzelések bemutatása és vizuális megjelenítése érdekében többféle forrásból (pl. könyvtár, internet, valóság) vizuális információk, képi inspirációk gyűjtése és megfelelő alkotó felhasználása egyénileg és csoportmunkában.
Szokatlan szituációkban (pl. korlátozott mozgás, színes szemüveg, bekötött szem) különböző érzetek (pl. mozgás, hang, látvány, szag, íz, tapintás) kapcsán keletkező belső képek megfigyelése, és az egyéni ötletek megjelenítése többféle vizuális eszköz rugalmas alkalmazásával (pl. vegyes technika, festék, szén, kollázs, fény, fotó, fotómanipuláció).

Fogalmak

vizuális élmény, hatás, asszociáció, karakter, figuratív-nonfiguratív megjelenítés

Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján a hétköznapokban, tanulási helyzetekben gyakran és szívesen használt médiumok (pl. fotó, mozgókép, online felületek, számítógépes játék) sajátosságainak, jellemző kifejezési eszközeinek (pl. használt képi és szöveges elemek aránya, mérete, kompozíciós elrendezések, képkivágások, színhasználat, kontraszt, fény-árnyék, világos-sötét alkalmazása, ismétlések szerepe, vágás, nézőpont, kameramozgás, időbeliség) megismerése. A tapasztalatok adekvát használata érdekében információk, vizuális inspirációk gyűjtése, különös tekintettel a figyelemirányítás és kiemelés célját szolgáló lehetőségekre.
Valós és fiktív helyzetek, történetek megjelenítése, ábrázolása, dokumentálása során a közvetítendő tartalmaknak, és személyes gondolatoknak, érzéseknek leginkább megfelelő médium kiválasztása. (Pl. tanult irodalmi alkotás inspirációjára rövid mozgókép készítése ténylegesen, vagy annak rajzos forgatókönyve.) A választott médiumhoz illő vizuális kifejezési eszközök használata a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés (pl. szín, méret, arány, forma, kompozíció, képkivágás, nézőpont, fény, vágás, montázs) érdekében egyénileg és csoportmunkában is.
Hagyományos (nyomtatott) információhordozó digitális médium számára történő átalakítása társai számára is értelmezhető rajzi vázlatban, vagy montázs alkalmazásával. (Pl. más tantárgy számára készült tankönyv egy érdeklődésére számot tartó oldalának átalakítására internetes oldallá, mobil applikációvá.) A tapasztalatok felhasználása a további alkotó tevékenység közben egyénileg vagy csoportmunkában.

Fogalmak
vizuális kifejezési eszközök, médium, kiemelés, figyelemirányítás, kompozíció, képkivágás, nézőpont

Témakör: Tér és időbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján;
adott cél szempontok figyelembevételével térbeli, időbeli viszonyokat, változásokat, eseményeket, történeteket rögzít, megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
A térmegjelenítés különböző művészettörténeti korokban használt lehetőségeinek (pl. kiterített tér, frontális nézet, takarás, egy iránypontos perspektíva, fordított perspektíva) megfigyelése, megismerése, műalkotások alapján. (egyiptomi falfestmények, középkori miniatúrák, Brueghel: Bábel tornya, Leonardo da Vinci: Utolsó vacsora, Vermeer belső terei, Szent Péter-bazilika Kollonád).

Az egy iránypontos perspektíva egyszerű szabályainak megismerése, és az ismeretek felhasználása kitalált tér ábrázolására épülő alkotó munkában.
Példák alapján időbeli változások, történések vizuális megjelenítésének megkülönböztetése (pl. folyamatábra, képregény, storyboard, fotósorozat, film), és egy rövid történés (pl. teafőzés, pizza evés, tornasorba rendeződés), időbeli változás, folyamat (pl. jég olvadása, vihar közeledte, almacsutka fonnyadása) vagy saját történet rögzítése a választott médium sajátosságainak figyelembevételével, egyénileg vagy csoportban.

Fogalmak

tér, nézőpont, képkivágás, rövidülés, fókuszpont, horizont, időbeli változás vizuális megjelenítései, folyamatábra, képregény/storyboard

Témakör: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit;
egyszerű tájékoztató, magyarázó rajzok, ábrák, jelek, szimbólumok tervezése érdekében önállóan információt gyűjt;
célzottan vizuális kommunikációt szolgáló megjelenéseket értelmez és tervez a kommunikációs szándék és a hatáskeltés szempontjait kiemelve.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A téma feldolgozásakor aktuálisan más tantárgy keretében tanult korhoz illeszkedő művészettörténeti korszak jellemző műalkotása, vagy ökológia, társadalmi probléma témájában ismeretek és érzetek inspiratív és kreatív felhasználásával direkt vizuális kommunikációt szolgáló produktum létrehozása (pl. kiállítás plakátja, ökológiailag tudatos termékcsomagolás, rövid mozgóképi reklám, animált gif). A feladathoz kapcsolódóan gyűjtött vizuális információk, szöveges, képi inspirációk, és a korábbi vizuális megfigyelési tapasztalatok, adekvát képnyelvi eszközök felhasználása az alkotás során egyénileg és csoportmunkában is.
Reklámfilmek és hírműsorok példáiban a valós és fiktív elemek egyértelmű megjelenését keresve a befolyásolás lehetőségének felismerése. A példák megfigyeléséből származó tapasztalatok felhasználása játékos szituációk és gyakorlatok során (pl. képtelen reklám).
A verbális és a vizuális kommunikáció közötti lényegi különbségek felismerése és megfogalmazása kreatív gyakorlatok (pl. sajtófotók szóbeli leírásával, „közvetítésével") tapasztalatai alapján csoportmunkában is.
Felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.

Fogalmak

kommunikációs felület, üzenet, hír/álhír, figyelemirányítás, kommunikációs cél, hatáskeltés vizuális eszközei, valóság/fikció, dokumentálás, befolyásolás

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
A tárgyi környezet különböző szempontú vizsgálata érdekében adott téma (pl. ünnepi és hétköznapi öltözet, dédszüleink világa, egyedi, személyes tárgyak, divat változása) vizuális és szöveges feldolgozása, információk keresése és rendszerezése különböző forrásokból (pl. könyvtár, internet, interjú készítése az érintettekkel, skanzen vagy helytörténeti kiállítás látogatása).
Hagyományos magyar népi kultúra és a közvetlen környezet tárgyi világának megfigyelése és inspiratív felhasználása segítségével mai korunkra jellemző, értelmesen használható tárgy (pl. háztartási eszköz, játék, öltözet kiegészítő, telefontok, textil táska, tolltartó, szemüvegtok, de nem dísztárgy!) tervezése és létrehozása tudatos anyag és eszközhasználattal (pl. nemezelés, hímzés, szövés, fonás, agyagozás, bőrmunka).
Különböző korok és kultúrák szimbólumainak és motívumainak felhasználásával minta, díszítés tervezése, és a minta felhasználása tárgyak díszítésére választott célok érdekében (pl. saját pecsét, csomagolópapír, póló, táska, takaró, bögre) különböző technikák felhasználásával (pl. krumpli, papír nyomat; stencil/sablon, filctoll, textilfestés).
A hagyományos magyar népi kultúra és a modern, kortárs kultúra tárgyi világának (pl. épület, tárgy, öltözék) összehasonlítása megadott szempontok (pl. anyaghasználat, technológia, rendeltetés, díszítés) alapján. A jellemzőik, egyedi vonásaik kiemelése által szerzett információk és inspirációk felhasználásával, építmények, terek, tárgyak átalakítása választott eszközökkel (pl. rajz, festés, kollázs, montázs, vegyes technika), személyes igényeknek megfelelően.
Fogalmak
hagyomány, néprajz, népi kultúra, design, divat, kézműves technika, egyedi tárgy, formaredukció, motívum, technológia

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció

Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
látványok, vizuális jelenségek, alkotások lényeges, egyedi jellemzőit kiemeli, bemutatja;
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál;
felismeri az egyes témakörök szemléltetésére használt műalkotásokat, alkotókat, az ajánlott képanyag alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján (pl. különböző korban, kultúrában, stílusban készült építmények, terek) a közvetlen környezetben található valós terek, térrészletek saját kezű vázlatrajzának (pl. buszmegálló, kapu/bejárati ajtó, iskola ebédlője, iskolai könyvtár, beszélgető sarok, büfé) áttervezése, átalakítása megadott valós vagy játékos funkció megvalósítása (pl. biztonságérzet, figyelemfelhívás, otthonosságérzet, rejtőzködés) érdekében. A tervezés során kísérletezés és többféle ötlet felvetése és vizuális rögzítése, az ötletek és a tervezési folyamat szöveges bemutatása egyénileg és csoportmunkában is.

A már tanult történelmi korszakokhoz kapcsolódó művészettörténeti korszakok jellemző építészeti stíluselemeinek megismerése, felismerése a klasszicista és historizáló magyar építészet fontos épületein (Steindl Imre: Országház, A. Clark: Lánchíd, Ybl Miklós: Operaház, Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum). A megismert stíluselemek felhasználása a tanuló valós környezetében található valós terek, épületrészletek áttervezésére.

Egy választott tárgy, tárgytípus (pl. kedvenc tárgy, játék, hírközlési, közlekedési, konyhai eszköz, bútor) különböző történeti korokban, és földrajzi helyeken való megjelenésének összehasonlító vizsgálata adott szempontok mentén (pl. funkció, anyag, forma, díszítés, környezetkárosítás) és a vizsgálat eredményeinek részletes szöveges és vizuális bemutatása (pl. tabló, prezentáció formájában).

Szokatlan egyéni funkcióra (pl. álomkép-rögzítés, „időbefogás”, „lustaság elszívás”, okosítás) alkalmas tárgy tervezése vagy létrehozása a korábban látott, vizsgált tárgyi, képi inspirációk felhasználásával, egyénileg vagy csoportmunkában, hulladékanyagok felhasználásával, valamint a tervezési folyamat dokumentálásával (pl. rajzok, képes inspirációk gyűjteménye, fotósorozat).

Fogalmak

környezettudatosság, tervezés, rendeltetés, tárgy/építmény nézetei

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók 5-6. évfolyam

A szemléltetés érdekében az alábbi műtípusok, művek, vagy alkotók valamely művének bemutatása ajánlott:

Építmények: amiens-i székesegyház, Colosseum, debreceni Nagytemplom, Erektheion, fertődi Eszterházy-kastély, Hagia Sophia, Hundertwasser épületei, festményei, Istar-kapu, jáki bencés apátsági templom, karnaki Ámon-templom, Kheopsz piramisa, Notre-Dame székesegyház-Párizs, nyírbátori református templom, Palazzo Farnese, Parthenon, Pantheon, pisai dóm, Pollack Mihály: Magyar Nemzeti Múzeum, Steindl Imre: Országház, Stonehenge, Szent Péter bazilika és kollonád, versailles-i palota, Ybl Miklós: Operaház, Szent István bazilika, Zikkurat-Úr
Képzőművészeti alkotások: altamirai barlangrajz, Bruegel: Gyermekjátékok, Bábel tornya, Írnok szobor, Botticelli: Vénusz születése, Chagall: Párizs az ablakon keresztül, Csók István: A keresztapa reggelije, Csontváry Kosztka Tivadar: Magányos cédrus, Zarándolklás a cédrushoz, Öreg halász, Nagy Taormina, Mostar, delphoi kocsihajtó, Duchamp: Biciklikerék, Dürer: Önarckép, Izsó Miklós: Táncoló paraszt, Laokoón-csoport, Manet: Reggeli a szabadban, Michelangelo: Dávid, Sixtus- kápolna freskói, Müron: Diszkoszvető, Munch: Sikoly, M.S. mester: Mária és Erzsébet találkozása, Nofretete fejszobra, Rippl-Rónai: Kalitkás nő, „kukoricás képek", Rodin: Gondolkodó, Római portrészobor, Rubljov: Szentháromság, Soós Nóra: Buborékfújó VIII., Szamothrakéi Niké, Szinyei Merse Pál: Majális, Szent László legendákat ábrázoló freskók, Van Eyck: Arnolfiní házaspár, Van Gogh: Önarckép, Napraforgók, tájképek, grafikák, Velazquez: Las Meninas, Vermeer: Geográfus, Willendorfi vénusz

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén

A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek megfelelő alkalmazása az alkotó tevékenység során a vizuális emlékezet segítségével és megfigyelés alapján.
Egyszerű kompozíciós alapelvek a kifejezésnek megfelelő használata a képalkotásban.
Térbeli és időbeli változások lehetséges vizuális megjelenéseinek értelmezése, és egyszerű mozgásélmények, időbeli változások megjelenítése.
A mindennapokban használt vizuális jelek értelmezése, ennek analógiájára saját jelzésrendszerek kialakítása.
Szöveg és kép együttes jelentésének értelmezése különböző helyzetekben és alkalmazása különböző alkotó jellegű tevékenység során.
Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján egyszerű következtetések megfogalmazása.
Néhány rajzi és tárgykészítési tecnika megfelelő használata az alkotótevékenység során.
Reflektálás társművészeti alkotásokra vizuális eszközökkel.
A legfontosabb művészettörténeti korok azonosítása.
Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások elemzése során a vizuális megfigyelés pontos megfogalmazása.
Fontosabb szimbolikus és kultárális üzenetet közvetítő tárgyak felismerése.
A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.
Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

Minimumkövetelmények:

A valóság, modell megfigyelése adott szempontok (pl. térbeli helyzet, arány alapján, és ábrázolása síkban különböző technikákkal (pl.: ceruza, akvarell, tempera).
Egyszerű téri helyzetek leírása az adott valós látvány sajátosságaiból kiinduló kompozíció egy részletének képi igényű nagyítása különböző színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés).

-Irodalmi, zenei, filmes élmények felidézése, s a létrejött személyes tartalmak megjelenítése a kifejezési szándéknak megfelelő anyagok, eszközök felhasználásával (pl. színes).
Személyes élmények megjelenítése meghatározott művészettörténeti korszakok stílusjegyeinek elemzése síkban és/vagy térben.
Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, (pl. romanika, gótika, reneszánsz) stílusjegyeinek összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, tériség) szerint.
A természet (pl. növény, időjárás, táj, állat) időbeli folyamatainak megfigyelése személyesen választott cél érdekében (pl. emlékek felidézése.
Rajzos használati utasítás létrehozása az előzetesen értelmezett képi utasítások
(pl. tárgyak összeszerelése) tanulmányozásának segítségével.
Szöveg és kép együttes megjelenésének tanulmányozása (pl. plakát) után, az alkotóelemek variálásával a vizuális és verbális üzenet jelentésváltozásának megértése céljából, szabad játékos feladatokkal (pl. adott kép szövegaláírásának megváltoztatása, azonos szövegek különböző képekhez rendelése).
Reklámhordozó felületek (pl. folyóirat) gyűjtése, csoportosítása, értelmezése a reklámkészítő szándéka alapján.
Egyszerű tértervezés és téralakítás meghatározott célból különféle eszközökkel (pl. rajzos vázlat, magyarázó rajz). Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz) megjelenítése szabadkézi rajzban.
A mai életbe, életformába illeszthető, hagyományos kézműves technikával (pl. nemezelés, lemezdomborítás) készített tárgy (pl. iskolaszer, játék) létrehozása, meghatározott tulajdonos (pl. életkor, nemek) figyelembevételével.
Talált tárgyak díszítésének megtervezése és kivitelezése különféle díszítőelemek (pl. növényi, geometrikus motívumok) gyűjtése, megfigyelése után, a díszítmény összhangban legyen a tárgy formai, funkcionális üzenetével.
Különböző történeti korok (pl. népvándorlás kora) sajátos, legjellemzőbb szimbolikus tárgyainak, épületeinek felismerése és elemző vizsgálata.

7–8. évfolyam

A vizuális kultúra tantárgy feladata ebben az iskolaszakaszban is az, hogy a tanulók a vizuális művészet eszközeivel megismerhető világ jelenségeit megvizsgálják, értelmezzék, következtetéseiket az életkoruknak megfelelő szinten használják fel alkotó munkájukban. Az ebben az életkorban felerősödő mérlegelő gondolkodást, továbbá a személyes vélemények megjelenítését a vizuális kultúra tantárgy minden részterületén érdemes érvényesíteni. Itt jelenik meg a vizuális nevelés értékközvetítő és értékteremtő hatásának személyiségformáló ereje. A vizuális kultúra tantárgy kultúraközvetítő hatása a történeti korok művészetének alkotó jellegű megismerésében rejlik. A magyar művészet kiemelkedő alkotásainak megismerése erősíti a nemzeti önazonosságtudatot és a szociális kompetenciák fejlesztését is támogatja. A kamaszkorú tanulók szívesen versengenek egymással, kortársaik véleménye, elismerése látszólag fontosabb a szülők és pedagógusok elismerésénél, ezért a tárgy műveltségi anyagának elsajátítását érdemes felnőttekre szabott műveltségi játékok formájában motiválni. A realitásigény erősödésével a tanulók érdeklődése erőteljesebben fordul a mindennapi vizuális jelenségek felé, így a tantárgy határozott célja a médiatudatosság fejlesztése, a fenntarthatóság, a környezettudatos szemlélet erősítése.

A technikai médiumok használatának túlsúlya miatt rendkívül fontos az újabb vizuális médiumok sajátosságainak megismertetése a tanulókkal és azok kritikai, mérlegelő használatának kialakítása bennük. Ez az iskolaszakasz az, ahol a mozgóképek és a médiaszövegek értelmezése és megértése legalább olyan fajsúlyos kérdés, mint a divat, a szűkebb és tágabb környezet vizuális kultúrája, és az ebben megjelenő technológia.

7. évfolyam

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;

adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;

szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;

különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;

tetszésítélete alapján alkotásokról információkat gyűjt, kifejezőerő és a közvetített hatás szempontjából csoportosítja, és megállapításait felhasználja más szituációban;

megfogalmazza személyes viszonyulását, értelmezését adott vagy választott művész alkotásai, társadalmi reflexiói kapcsán.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Adott vagy választott – klasszikus, modern, kortárs – művészettörténeti korban, stílusban készült alkotások, építmények összehasonlító, elemzéséből (pl. kora középkori és reneszánsz vagy barokk és XX-XXI. századi emberábrázolás, klasszikus és modern építészet anyaghasználata, figuratív és nonfiguratív ábrázolás a modern művészetben) származó tapasztalatok megfigyelése, elemzése (pl. stílusjegyek, kifejezőerő, hatáskeltés, anyaghasználat és funkció) és felhasználása az alkotás során. Az adott témához társított korszakra, stílusra jellemző elemek, karakter felhasználásával vagy hangsúlyozásával fantáziát, belső képeket,

intuíciót felhasználó feladatok megoldása (pl. művek átdolgozása, parafrázis készítése, társasjáték, számítógépes játék tervezése, prezentáció, színházi, filmes látványterv, irodalmi, zenei illusztráció).
Különböző korból és kultúrából származó művek csoportosítása különböző szempontok (pl. műfaj, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja) szerint.

Fogalmak

képzőművészeti műfaj, stíluskorszak, stílusirányzat, kortárs művészet, művészi kifejezés, parafrázis, vizuális napló, látványterv

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
elvont fogalmakat, művészeti tartalmakat belső képek összekapcsolásával bemutat, magyaráz és különböző vizuális eszközökkel megjelenít;
a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;
látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Művészeti élmények (pl. zene, színház/mozgás, médiajelenség) vizuális megjelenítése, átírása különböző eszközökkel (pl. festés, kollázs, installáció, fotó, rövidfilm) önkifejező alkotásokban. A megjelenítés rövid szöveges értelmezése.
Elvont fogalmak (pl. hűség, szabadság, harmónia, zsarnokság, szorongás) változatos vizuális megjelenítésére műalkotások gyűjtése (pl. tabló, prezentáció) egyénileg vagy csoportmunkában. A gyűjtemények bemutatása, vitatható műalkotások kapcsán az érvelés gyakorlása.
Példaként korábban látott műalkotás stílusjegyeit felhasználva önálló alkotómunka más elvont fogalom megjelenítése céljából.
Adott alkotó (pl. Baldessari, Bacon, Caravaggio, Chagall, Csontváry, Dali, Escher, Giacometti, Giotto, Haring, Michelangelo, Modigliani, Monet, Moor, Munkácsy, Rembrandt, Shiota, van Gogh, Vasarely, Vermeer) vagy választott stílus (pl. bizánci, expresszionizmus, gótika, impresszionizmus, pop-art, reneszánsz, szürrealizmus) jellemzőinek, stílusjegyeinek összegyűjtése és a gyűjtött információk felhasználása játékos alkotó feladatokban (pl. műfaj vagy médium csere, életműbe illő „hamisítvány” kreálása, öltözet kollekció tervezése)
Adott látvány, tárgy együttes (pl. félhomály, ellenfény, alulnézet, letakart beállítás, felborult pad, kiborult kuka, kötél, tűzoltó kalapács, fél pár strandpapucs) vizuális ábrázolása (pl. fotó, rajz, festés, plasztika), majd a látvány kiegészítése, továbbgondolása választott vizuális alkotások (pl. Matisse: Csendélet kék asztalon, Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic, Munch: Sikoly, Vermeer: Geográfus,) képi elemeinek felhasználásával a személyes mondanivaló érdekében (pl. a felborult padtól megrémült lány, A geográfus csodálkozva vizsgálja a félhomályban a fél pár strandpapucsot)

A XIX-XX. századi magyar művészet legjelentősebb alkotásainak megismerése (Barabás, Borsos, Csontváry, Madarász, Munkácsy, Paál stb.), egy-egy alkotáshoz televíziós műveltségi vetélkedők stílusában változatos tesztkérdések írása egyénileg vagy csoportban. Egyéni felkészülés után a vetélkedő eljátszása

Fogalmak

vizuális átírás, kiemelés eszközei, fény- és színhatás, kontraszt, színkontraszt, enteriőr

Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján a mozgókép működésének értelmezése (pl. időszervezés, képkivágás/kameramozgás, plán, hanghatás) majd kreatív alkalmazása összetett feladatokban (pl. storyboard készítése megadott képkockából kiindulva, rövidfilm készítése megadott fogalomból vagy fotóból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.
Példák alapján a technikai képalkotó, digitális médiumok (pl. sajtófotó, híroldal, blog, filmetűd, klip, videóinstalláció) hétköznapi kommunikációs, továbbá személyes és művészi kifejező szándékának összehasonlítása.

Fogalmak

címrend, tipográfia, illusztráció, képaláírás, link, banner, kameraállás, kameramozgás

Témakör: Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;
adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Példák alapján a tér és idő valós érzékelésének, látványának, törvényszerűségeinek megfigyelése és összevetése a különböző korok teret és időbeliséget ábrázoló, megjelenítő módjaival, (pl. ókori egyiptomi, középkor, reneszánsz, barokk, impresszionizmus, XX-XXI. század művészeti törekvései).
A tér, térbeliség (pl. kórházi folyosó, vágyott szoba, metróállomás) ábrázolása az egy iránypontos perspektíva szabályaival. Az elkészült alkotások, rajzok kiegészítése (pl. személyes szöveggel, saját fotóval, képrészlettel, műalkotások szereplőivel).
A két iránypontos perspektíva szabályainak megismerése, alkalmazása szögletes testek rajzi megjelenítésében.
Egyméretű axonometria felhasználásával készült, irreális tereket bemutató műalkotások (pl. Vasarely, M.C. Escher, Orosz István művei) szerkezeti elvének megfigyelése után változatok önálló alkotása.
A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének és kezdeti animációs filmek technikatörténeti hátterének megismerése után (pl. Muybridge, Lumiere, Funny faces) stop motion típusú animációs kisfilmek készítése csoportban.
Fogalmak
állókép, mozgókép, képes forgatókönyv, fázis, perspektíva, axonometria

Témakör: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete
Javasolt óraszám: 6

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
vizuális megjelenítés során használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit, egyénileg és csoportmunkában is;
a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;
nem vizuális információkat (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakít;
gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Példák alapján a nyomtatott és online sajtó tervezésekor (pl. napilap, magazin, honlap) alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások értelmezése (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, hang-és képanyagok) és felhasználása játékos tervező feladatokban (pl. híroldal tervezése az osztály számára, saját profil tervezése) egyénileg és csoportmunkában.
Nem vizuális információk (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakítása (pl. rajz, festés, térbeli konstrukció, fotó, film, installáció, számítógépes infografika, fényjáték segítségével), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával (pl. szubjektív térkép, „hangulathőmérő”).
Különböző helyzetekben (tanulási, hétköznapi, utazási, fiktív, dramatikus) az adott szituációhoz, tartalomhoz, közlési szándékhoz és a személyes érdeklődéshez leginkább illeszkedő, kifejező és változatos vizuális eszközökkel prezentáció létrehozása, a gondolatok,

tervek, vélemények, észrevételek bemutatásához (pl. tabló, képfolyam, diagram, digitális prezentáció).
Példák alapján direkt kommunikációs célok érdekében kép és szöveg vizuális és fogalmi/szöveges üzenetének tanulmányozása, azok egymást befolyásoló, módosító, erősítő, illetve gyengítő hatásának vizsgálata játékos feladatokban (pl. adott kép továbbgondolása különböző képaláírásokkal, „elromlott TV”: csak kép vagy csak hang alapján a szituáció reprodukálása).

Fogalmak

verbális és vizuális kommunikáció, közlési szándék, figyelemirányítás, kiemelés, sűrítés

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja;
adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás, stílusváltás) érdekében, a történeti korok és a modern design tárgyainak vizsgálatán keresztül. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. metszetrajz, vetületi ábrázolás) a saját tervek megjelenítése szabadkézi rajzban.
Személyes tárgyak (pl. öltözék, fontos tárgyak, közvetlen otthoni környezet) elemzése és megjelenítése a személyes stílus bemutatása érdekében, tetszőlegesen választott eszközökkel (pl. stíluslap, divatrajz).
Lakóhelyének (vagy a magyar népművészeti tájegységek egyikének) jellemző díszítőmotívumait felhasználó, önállóan gyűjtött inspirációs forrás segítségével mintatervezés különböző léptékben, és a minta felhasználása a környezetalakításban (pl. festett faldekoráció tervezése a kiindulásként használt magyar tájegység közösségi tere, épülete számára).

Fogalmak

metszetrajz, vetületi ábrázolás, nézetek, tudatos anyaghasználat, divat, személyes stílus

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció

Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján épített terek, téri helyzetek (pl. klasszikus és modern épület, labirintus, térinstalláció) elemző vizsgálata különböző vizuális eszközökkel, a tér megjelenítésének (pl. 2D és 3D) lehetőségeivel kísérletezve (pl. 2D-ből 3D megjelenítés: pop-up technika, papírplasztika, makett készítése, 3D-ből 2D megjelenítés: épület fotói alapján alaprajz „rekonstrukció").
A közvetlen környezet hasznos átalakítása érdekében konkrét probléma feltárása (pl. térhasznosítás az iskolaudvaron, szelektív szemétgyűjtés bevezetése, közösségi tér a településen), elemzése, a megoldás érdekében az ötletek vizuális rögzítése, majd a végleges megoldási javaslat kidolgozása, modellezése és bemutatása egyénileg és csoportmunkában. Az adott cél érdekében folyó tervezési folyamat lépéseinek dokumentálása.
Személyes tárgy (pl. fülhallgató, toll, telefontok) áttervezése a funkció megtartásával, ugyanakkor sajátos szempontok érvényesítésével (pl. abszurd vagy természet inspirálta formaalakítás, tárgy a távoli jövőből) a vizuális felmérésből származó elemző tapasztalatok (pl. mérés, információgyűjtés, ötletek vázlatos megjelenítése) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.

Fogalmak

építészeti elem, lépték, designgondolkodás, ergonómia, forma és funkció összefüggései

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók: 7-8. évfolyam

A szemléltetés érdekében az alábbi műtípusok, művek, vagy alkotók valamely művének bemutatása ajánlott:

Képzőművészeti alkotások: Baldessari: Stonehenge 2005, Barabás Miklós portréfestményei, Bernáth Aurél: Tél, Borsos József: Nemzetőr, Bosch: A hét főbűn, Brueghel: Vakok, Brunelleschi: Ospedale degli Innocenti, Caravaggio: Szent Máté elhivatása, Fáraó vadászaton-thébai falfestmény, Gauguin: Mi újság? (Tahiti nők), Giacometti: Erdő, Giotto: Szent Ferenc élete, Kandinszkij: Sárga piros kék, La Tour: A születés, Madarász Viktor történelmi festményei, Man Rey: Ajándék, Massaccio: Szentháromság, Markó Károly tájképei, Matisse: Csendélet kék asztalon, Mányok Ádám: II. Rákóczi Ferenc, Marcus Aurelius lovasszobra, M.C. Escher grafikái, Memling: Jelenetek Mária életéből, Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic, Modigliani: Jeanne Hébuterne sárga pulóverben, Monet: A felkelő nap impressziója, Moore: Fekvő figura, Munkácsy Mihály: Tépéscsinálók, Ecce homo, Orosz István grafikái, Paál László tájképei, Picasso: Guernica, Avignoni kisasszonyok, Raffaello: Az athéni iskola, Rembrandt: Éjjeli őrjárat, Shiota: Emlékező, Vermeer: Geográfus

Egyéb: Cristo, Dali, Vasarely

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén

Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása.
A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében.
Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata kölönböző célok érdekében.
Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megjelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása.
Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése.
Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása.
Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során.
A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán.
A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése.
Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint.
Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése.
A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése.
Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása.
A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.
Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

Minimumkövetelmények:

Látványok, jelenségek megjelenítése színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. axonometria) használatával.
Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, tériség) szerint.
Pontosan értelmezhető információközlések képes és rajzos használati utasítások kivitelezésével (pl. kitalált, „képtelen tárgyról") ábrázolások megfigyelésének céljával.
A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása.
Napilapok, magazinok, címlapok rendjének megfigyelése, a nyomtatott sajtó szövegeinek megkonstruálása során alkalmazott kiemelő eljárások tudatosítása érdekében (pl. betűméret, szín, írott szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás).
Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra).
Épületek áttervezése. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés megjelenítése szabadkézi rajzban.
Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján.

8. évfolyam

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Alkotások, stílusok
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
szöveges vagy egyszerű képi inspiráció alapján elképzeli és megjeleníti a látványt, egyénileg és csoportmunkában is;
különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
tetszésítélete alapján alkotásokról információkat gyűjt, kifejezőerő és a közvetített hatás szempontjából csoportosítja, és megállapításait felhasználja más szituációban;
megfogalmazza személyes viszonyulását, értelmezését adott vagy választott művész alkotásai, társadalmi reflexiói kapcsán.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Adott vagy választott – klasszikus, modern, kortárs – művészettörténeti korban, stílusban készült alkotások, építmények összehasonlító, elemzéséből (pl. kora középkori és reneszánsz vagy barokk és XX-XXI. századi emberábrázolás, klasszikus és modern építészet anyaghasználata, figuratív és nonfiguratív ábrázolás a modern művészetben) származó tapasztalatok megfigyelése, elemzése (pl. stílusjegyek, kifejezőerő, hatáskeltés, anyaghasználat és funkció) és felhasználása az alkotás során. Az adott témához társított korszakra, stílusra jellemző elemek, karakter felhasználásával vagy hangsúlyozásával fantáziát, belső képeket, intuíciót felhasználó feladatok megoldása (pl. művek átdolgozása, parafrázis készítése, társasjáték, számítógépes játék tervezése, prezentáció, színházi, filmes látványterv, irodalmi, zenei illusztráció).
Különböző korból és kultúrából származó művek csoportosítása különböző szempontok (pl. műfaj, technika, kifejezőeszköz, tériség, mű célja) szerint.
Fogalmak
képzőművészeti műfaj, stíluskorszak, stílusirányzat, kortárs művészet, művészi kifejezés, parafrázis, vizuális napló, látványterv

Témakör: Vizuális művészeti jelenségek – Személyes vizuális tapasztalat és reflexió
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
elvont fogalmakat, művészeti tartalmakat belső képek összekapcsolásával bemutat, magyaráz és különböző vizuális eszközökkel megjelenít;
a vizuális problémák vizsgálata során összegyűjtött információkat, gondolatokat különböző szempontok szerint rendez és összehasonlít, a tapasztalatait különböző helyzetekben a megoldás érdekében felhasználja;

látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Művészeti élmények (pl. zene, színház/mozgás, médiajelenség) vizuális megjelenítése, átírása különböző eszközökkel (pl. festés, kollázs, installáció, fotó, rövidfilm) önkifejező alkotásokban. A megjelenítés rövid szöveges értelmezése.
Elvont fogalmak (pl. hűség, szabadság, harmónia, zsarnokság, szorongás) változatos vizuális megjelenítésére műalkotások gyűjtése (pl. tabló, prezentáció) egyénileg vagy csoportmunkában. A gyűjtemények bemutatása, vitatható műalkotások kapcsán az érvelés gyakorlása.
Példaként korábban látott műalkotás stílusjegyeit felhasználva önálló alkotómunka más elvont fogalom megjelenítése céljából.
Adott alkotó (pl. Baldessari, Bacon, Caravaggio, Chagall, Csontváry, Dali, Escher, Giacometti, Giotto, Haring, Michelangelo, Modigliani, Monet, Moor, Munkácsy, Rembrandt, Shiota, van Gogh, Vasarely, Vermeer) vagy választott stílus (pl. bizánci, expresszionizmus, gótika, impresszionizmus, pop-art, reneszánsz, szürrealizmus) jellemzőinek, stílusjegyeinek összegyűjtése és a gyűjtött információk felhasználása játékos alkotó feladatokban (pl. műfaj vagy médium csere, életműbe illő „hamisítvány” kreálása, öltözet kollekció tervezése)
Adott látvány, tárgy együttes (pl. félhomály, ellenfény, alulnézet, letakart beállítás, felborult pad, kiborult kuka, kötél, tűzoltó kalapács, fél pár strandpapucs) vizuális ábrázolása (pl. fotó, rajz, festés, plasztika), majd a látvány kiegészítése, továbbgondolása választott vizuális alkotások (pl. Matisse: Csendélet kék asztalon, Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic, Munch: Sikoly, Vermeer: Geográfus,) képi elemeinek felhasználásával a személyes mondanivaló érdekében (pl. a felborult padtól megrémült lány, A geográfus csodálkozva vizsgálja a félhomályban a fél pár strandpapucsot)
A XIX-XX. századi magyar művészet legjelentősebb alkotásainak megismerése (Barabás, Borsos, Csontváry, Madarász, Munkácsy, Paál stb.), egy-egy alkotáshoz televíziós műveltségi vetélkedők stílusában változatos tesztkérdések írása egyénileg vagy csoportban. Egyéni felkészülés után a vetélkedő eljátszása

Fogalmak

vizuális átírás, kiemelés eszközei, fény- és színhatás, kontraszt, színkontraszt, enteriőr

Témakör: Médiumok sajátosságai – Médiumok jellemző kifejezőeszközei
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
látványok, képek, médiaszövegek, történetek, szituációk feldolgozása kapcsán személyes módon kifejezi, megjeleníti felszínre kerülő érzéseit, gondolatait, asszociációit;
vizuális megjelenítés során egyénileg és csoportmunkában is használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján a mozgókép működésének értelmezése (pl. időszervezés, képkivágás/kameramozgás, plán, hanghatás) majd kreatív alkalmazása összetett feladatokban (pl. storyboard készítése megadott képkockából kiindulva, rövidfilm készítése megadott fogalomból vagy fotóból kiindulva), mely a médium sajátos (nyelvi) működésének felismerését célozza meg.
Példák alapján a technikai képalkotó, digitális médiumok (pl. sajtófotó, híroldal, blog, filmetűd, klip, videóinstalláció) hétköznapi kommunikációs, továbbá személyes és művészi kifejező szándékának összehasonlítása.

Fogalmak

címrend, tipográfia, illusztráció, képaláírás, link, banner, kameraállás, kameramozgás

Témakör: Időbeli és térbeli viszonyok – Tér és idő vizuális megjelenítésének lehetőségei
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
vizuális megjelenések, képek, mozgóképek, médiaszövegek vizsgálata, összehasonlítása során feltárt következtetéseit megfogalmazza, és alkotó tevékenységében felhasználja, egyénileg és csoportmunkában is;
a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;
adott témát, időbeli, térbeli folyamatokat, történéseket közvetít újabb médiumok képírási formáinak segítségével egyénileg vagy csoportmunkában is;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján a tér és idő valós érzékelésének, látványának, törvényszerűségeinek megfigyelése és összevetése a különböző korok teret és időbeliséget ábrázoló, megjelenítő módjaival, (pl. ókori egyiptomi, középkor, reneszánsz, barokk, impresszionizmus, XX-XXI. század művészeti törekvései).
A tér, térbeliség (pl. kórházi folyosó, vágyott szoba, metróállomás) ábrázolása az egy iránypontos perspektíva szabályaival. Az elkészült alkotások, rajzok kiegészítése (pl. személyes szöveggel, saját fotóval, képrészlettel, műalkotások szereplőivel).
A két iránypontos perspektíva szabályainak megismerése, alkalmazása szögletes testek rajzi megjelenítésében.
Egyméretű axonometria felhasználásával készült, irreális tereket bemutató műalkotások (pl. Vasarely, M.C. Escher, Orosz István művei) szerkezeti elvének megfigyelése után változatok önálló alkotása.
A mozgókép működésének, a mozgás illúziókeltésének és kezdeti animációs filmek technikatörténeti hátterének megismerése után (pl. Muybridge, Lumiere, Funny faces) stop motion típusú animációs kisfilmek készítése csoportban.

Fogalmak

állókép, mozgókép, képes forgatókönyv, fázis, perspektíva, axonometria

Témakör: Vizuális információ és befolyásolás – Kép és szöveg üzenete
Javasolt óraszám: 6

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
a valóság vagy a vizuális alkotások, illetve azok elemei által felidézett asszociatív módon generált képeket, történeteket szövegesen megfogalmaz, vizuálisan megjelenít, egyénileg és csoportmunkában is;
vizuális megjelenítés során használja a kiemelés, figyelemirányítás, egyensúlyteremtés vizuális eszközeit, egyénileg és csoportmunkában is;
a helyzetek, történetek ábrázolása, dokumentálása során felhasználja a kép és szöveg, a kép és hang viszonyában rejlő lehetőségeket, egyénileg vagy csoportmunkában is;
nem vizuális információkat (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakít;
gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Példák alapján a nyomtatott és online sajtó tervezésekor (pl. napilap, magazin, honlap) alkalmazott fontosabb figyelemvezető, kiemelő eljárások értelmezése (pl. címrend, betűméret, tipográfia, szöveg és képi illusztráció viszonya, képaláírás, linkek, hang-és képanyagok) és felhasználása játékos tervező feladatokban (pl. híroldal tervezése az osztály számára, saját profil tervezése) egyénileg és csoportmunkában.
Nem vizuális információk (pl. számszerű adat, absztrakt fogalom) különböző célok (pl. tudományos, gazdasági, turisztikai) érdekében vizuális, képi üzenetté alakítása (pl. rajz, festés, térbeli konstrukció, fotó, film, installáció, számítógépes infografika, fényjáték segítségével), és/vagy saját jelzésrendszer alkalmazásával (pl. szubjektív térkép, „hangulathőmérő”).
Különböző helyzetekben (tanulási, hétköznapi, utazási, fiktív, dramatikus) az adott szituációhoz, tartalomhoz, közlési szándékhoz és a személyes érdeklődéshez leginkább illeszkedő, kifejező és változatos vizuális eszközökkel prezentáció létrehozása, a gondolatok, tervek, vélemények, észrevételek bemutatásához (pl. tabló, képfolyam, diagram, digitális prezentáció).
Példák alapján direkt kommunikációs célok érdekében kép és szöveg vizuális és fogalmi/szöveges üzenetének tanulmányozása, azok egymást befolyásoló, módosító, erősítő, illetve gyengítő hatásának vizsgálata játékos feladatokban (pl. adott kép továbbgondolása különböző képaláírásokkal, „elromlott TV”: csak kép vagy csak hang alapján a szituáció reprodukálása).
Fogalmak
verbális és vizuális kommunikáció, közlési szándék, figyelemirányítás, kiemelés, sűrítés

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Hagyomány, design, divat
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
látványt, vizuális jelenségeket, műalkotásokat önállóan is pontosan, részletgazdagon szövegesen jellemez, bemutat;
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;

különböző művészettörténeti korokban, stílusokban készült alkotásokat, építményeket összehasonlít, megkülönböztet és összekapcsol más jelenségekkel, fogalmakkal, alkotásokkal, melyek segítségével alkotótevékenysége során újrafogalmazza a látványt;
különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
gondolatait, terveit, észrevételeit, véleményét változatos vizuális eszközök segítségével prezentálja;
adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Tárgyak átalakítása, áttervezése meghatározott célok (pl. védelem, álcázás, stílusváltás) érdekében, a történeti korok és a modern design tárgyainak vizsgálatán keresztül. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. metszetrajz, vetületi ábrázolás) a saját tervek megjelenítése szabadkézi rajzban.
Személyes tárgyak (pl. öltözék, fontos tárgyak, közvetlen otthoni környezet) elemzése és megjelenítése a személyes stílus bemutatása érdekében, tetszőlegesen választott eszközökkel (pl. stíluslap, divatrajz).
Lakóhelyének (vagy a magyar népművészeti tájegységek egyikének) jellemző díszítőmotívumait felhasználó, önállóan gyűjtött inspirációs forrás segítségével mintatervezés különböző léptékben, és a minta felhasználása a környezetalakításban (pl. festett faldekoráció tervezése a kiindulásként használt magyar tájegység közösségi tere, épülete számára).

Fogalmak

metszetrajz, vetületi ábrázolás, nézetek, tudatos anyaghasználat, divat, személyes stílus

Témakör: Környezet: Technológia és hagyomány – Tárgyak, terek, funkció
Javasolt óraszám: 5 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
különböző korok és kultúrák szimbólumai és motívumai közül adott cél érdekében gyűjtést végez, és alkotó tevékenységében felhasználja a gyűjtés eredményeit;
alkotómunka során felhasználja a már látott képi inspirációkat;
adott témával, feladattal kapcsolatos vizuális információkat és képi inspirációkat keres többféle forrásból;
adott koncepció figyelembevételével, tudatos anyag- és eszközhasználattal tárgyakat, tereket tervez és hoz létre, egyénileg vagy csoportmunkában is;
adott téma vizuális feldolgozása érdekében problémákat vet fel, megoldási lehetőségeket talál, javasol, a probléma megoldása érdekében kísérletezik;
nem konvencionális feladatok kapcsán egyéni elképzeléseit, ötleteit rugalmasan alkalmazva megoldást talál.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Példák alapján épített terek, téri helyzetek (pl. klasszikus és modern épület, labirintus, térinstalláció) elemző vizsgálata különböző vizuális eszközökkel, a tér megjelenítésének (pl. 2D és 3D) lehetőségeivel kísérletezve (pl. 2D-ből 3D megjelenítés: pop-up technika,

papírplasztika, makett készítése, 3D-ből 2D megjelenítés: épület fotói alapján alaprajz „rekonstrukció").
A közvetlen környezet hasznos átalakítása érdekében konkrét probléma feltárása (pl. térhasznosítás az iskolaudvaron, szelektív szemétgyűjtés bevezetése, közösségi tér a településen), elemzése, a megoldás érdekében az ötletek vizuális rögzítése, majd a végleges megoldási javaslat kidolgozása, modellezése és bemutatása egyénileg és csoportmunkában. Az adott cél érdekében folyó tervezési folyamat lépéseinek dokumentálása.
Személyes tárgy (pl. fülhallgató, toll, telefontok) áttervezése a funkció megtartásával, ugyanakkor sajátos szempontok érvényesítésével (pl. abszurd vagy természet inspirálta formaalakítás, tárgy a távoli jövőből) a vizuális felmérésből származó elemző tapasztalatok (pl. mérés, információgyűjtés, ötletek vázlatos megjelenítése) alapján, a gazdaságos anyaghasználat érvényesítésével.

Fogalmak

építészeti elem, lépték, designgondolkodás, ergonómia, forma és funkció összefüggései

Ajánlott műtípusok, művek, alkotók: 7-8. évfolyam

A szemléltetés érdekében az alábbi műtípusok, művek, vagy alkotók valamely művének bemutatása ajánlott:
Építmények: Gaudi: Sagrada Familia, Gropius: A Bauhaus központi épülete, Le Corbusier: Ronchamp-i kápolna, Makovecz Imre épületei, Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum,
Steindl Imre: Országház

Képzőművészeti alkotások: Baldessari: Stonehenge 2005, Barabás Miklós portréfestményei, Bernáth Aurél: Tél, Borsos József: Nemzetőr, Bosch: A hét főbűn, Brueghel: Vakok, Brunelleschi: Ospedale degli Innocenti, Caravaggio: Szent Máté elhivatása, Fáraó vadászaton-thébai falfestmény, Gauguin: Mi újság? (Tahiti nők), Giacometti: Erdő, Giotto: Szent Ferenc élete, Kandinszkij: Sárga piros kék, La Tour: A születés, Madarász Viktor történelmi festményei, Man Rey: Ajándék, Massaccio: Szentháromság, Markó Károly tájképei, Matisse: Csendélet kék asztalon, Mányok Ádám: II. Rákóczi Ferenc, Marcus Aurelius lovasszobra, M.C. Escher grafikái, Memling: Jelenetek Mária életéből, Moholy-Nagy: Q1 Suprematistic, Modigliani: Jeanne Hébuterne sárga pulóverben, Monet: A felkelő nap impressziója, Moore: Fekvő figura, Munkácsy Mihály: Tépéscsinálók, Ecce homo, Orosz István grafikái, Paál László tájképei, Picasso: Guernica, Avignoni kisasszonyok, Raffaello: Az athéni iskola, Rembrandt: Éjjeli őrjárat, Shiota: Emlékező, Vermeer: Geográfus

Egyéb: Cristo, Dali, Vasarely

A fejlesztés várt eredményei a 8. évfolyam végén

Célirányos vizuális megfigyelési szempontok önálló alkalmazása.
A vizuális nyelv és kifejezés eszközeinek tudatos és pontos alkalmazása az alkotótevékenység során adott célok kifejezése érdekében.
Bonyolultabb kompozíciós alapelvek használata kölönböző célok érdekében.
Térbeli és időbeli változások vizuális megjelenítésének kifejező vagy közlő szándéknak megjelelő értelmezése, és következtetések megfogalmazása.
Alapvetően közlő funkcióban lévő képi vagy képi és szöveges megjelenések egyszerű értelmezése.
Az épített és tárgyi környezet elemző megfigyelése alapján összetettebb következtetések megfogalmazása.

Több jól megkülönböztethető technika, médium (pl. állókép-mozgókép, síkbeli-térbeli) tudatos használata az alkotótevékenység során.
A médiatudatos gondolkodás megalapozása a vizuális kommunikációs eszközök és formák rendszerezőbb feldolgozása kapcsán.
A mozgóképi közlésmód, az írott sajtó és az online kommunikáció szövegszervező alapeszközeinek felismerése.
Mozgóképi szövegek megkülönböztetése a valóság ábrázolásához való viszony, alkotói szándék és nézői elvárás karaktere szerint.
Társművészeti kapcsolatok lehetőségeinek értelmezése.
A legfontosabb kultúrák, művészettörténeti korok, stílusirányzatok megkülönböztetése és a meghatározó alkotók műveinek felismerése.
Vizuális jelenségek, tárgyak, műalkotások árnyaltabb elemzése, összehasonlítása.
A vizuális megfigyelés és elemzés során önálló kérdések megfogalmazása.
Önálló vélemény megfogalmazása saját és mások munkájáról.

Minimumkövetelmények:

Látványok, jelenségek asszociatív megjelenítése színes technikákkal (pl. akvarell, temperafestés, montázs, vegyes technika), különböző színérzet (pl. hideg, meleg), illetve különböző ábrázolási rendszerek (pl. perspektíva, axonometria) használatával.
Művészeti élmények (pl. zene) vizuálisan értelmezhető megjelenítése önkifejező alkotások által síkban (pl. zene hangulatát kifejező festészeti megjelenítéssel).
Az alkotómunkához kapcsolódva műalkotások megfigyelése alapján, művészettörténeti korszakok, stílusirányzatok (különösen a 20. század irányzatai) stílusjegyeinek elemzése, összehasonlítása, művek tematikus csoportosítása (pl. műfaj, formarend, technika, kifejezőeszköz, tériség) szerint.
Képek, látványok, médiaszövegek elemzése.
A mozgóképi nyelv alapjainak, működésének értelmezése, majd kreatív alkalmazása összetettebb feladat kapcsán (pl. story-board készítése)
Térben és időben egymástól távol eső elemek, részletek, motívumok egységes egésszé szervezése új információközlés, alkotás létrehozása (pl. fotókollázs) érdekében.
A vizuális kommunikáció különböző formáinak csoportosítása, összehasonlítása.
Művészeti példák (pl. képzőművészet, fotó) összevetésével a montázshatás általánosabb, emberi gondolkodást és kifejezést jellemző értelmének tanulmányozása.
Tárgytervezés (pl. öltözék kiegészítő), tárgyalkotás (pl. saját amulett).
Mintatervezés megadott cél érdekében (pl. pólóra).
Épületek, tárgyak átalakítása, áttervezése. Egyszerű műszaki jellegű ábrázolás segítségével (pl. alaprajz, metszetrajz, vetületi ábrázolás) saját tervezés (pl. tárgy, környezet) megjelenítése szabadkézi rajzban.
Tárgyak, épületek összehasonlító elemzése a történeti változást szemléltető szempontok szerint (pl. anyaghasználat, funkció).
Az építészet történetében megjelenő alapvető térszervezést és tömegalakítást (pl. alaprajztípusok, alátámasztó elemek, térlefedések) szolgáló építészeti megjelenések összegzése a fontosabb építészettörténeti példák alapján.

V.2.15 Dráma és színház

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

Dráma és színház
Helyi tantárgyi tanterv

7. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Dráma és színház

6. évfolyam	
Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Szabályjátékok, népi játékok	7
Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)	4
Rögtönzés	5
Saját történetek feldolgozása	5
Műalkotások feldolgozása	3
Dramaturgiai alapfogalmak	3
A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)	2
Színházi műfajok, stílusok	2
Színházi előadás megtekintése	3
Összes óraszám:	**34**

5–8. évfolyam

A dráma és színház tanítása komplex művészeti és művészetpedagógiai tevékenység, amely interakciókon keresztül, játék, cselekvés és tapasztalat útján éri el célját, a dramatikus tevékenységben megvalósuló tanulást.
A dráma és színház eszközeinek megismerése és kreatív alkalmazása segíti a tanulók személyes megnyilvánulását, az önbizalom megteremtését, kapcsolatteremtő képességének kibontakoztatását. Szolgálja a tanulók beszédfejlesztését, mozgásfejlesztését, önkifejezését, ön- és társismeretének gazdagodását. Szerepet játszik a koncentráció, a figyelemösszpontosítás, a térbeli tájékozódás, az érzékelés fejlesztésében, az együttműködési készség kialakításában.
A dramatikus tevékenységekben, a játékokban, a problémaközpontú tematikus foglalkozásokban való cselekvő részvétel során megélt egyéni és közösségi élményeken keresztül fejlődnek a tanulók alkotó és befogadó, valamint kommunikációs és szocializációs készségei, képességei.
A tárgy fejlesztési feladatai és ismeretei elsősorban tevékenység-központú, komplex gyakorlati képzés során sajátíthatók el. Ezért a tematikai egységekhez időkeretek csak ajánlatként határozhatók meg. A feltüntetett témakörök és fejlesztési feladatok megjelenése átfedi egymást, a tagolás csak a könnyebb áttekinthetőséget szolgálja, a tanterv óraszámajánlásai az éves összóraszám vonatkozásában nyújtanak tájékoztatást. A kerettanterv összességében az adott iskolaszakaszokra fogalmazza meg a fejlesztési feladatokat és ismereteket a hozzárendelt óraszámokkal. A témakörök, illetve a fejlesztési feladatok és ismeretek nem sorrendben, hanem a korosztály és a csoport adottságainak, képzettségének megfelelően, a szaktanár döntése alapján, akár integrált formában, ugyanazon tevékenységek keretében is feldolgozhatóak; egy fejlesztési feladat pedig több tevékenység során is vizsgálható.

Témakör: Szabályjátékok, népi játékok
Javasolt óraszám: 7 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felfedezi a tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságait és összefüggéseit;
megfigyeli, azonosítja és értelmezi a tárgyi világ jelenségeit;
felidézi a látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat;
kitalál és alkalmaz elképzelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatásokat;
tudatosan irányítja és összpontosítja figyelmét a környezete jelenségeire;
koncentrált figyelemmel végzi a játékszabályok adta keretek között tevékenységeit;
megfigyeli, azonosítja és értelmezi a környezetéből érkező hatásokra adott saját válaszait;
értelmezi önmagát a csoport részeként, illetve a csoportos tevékenység alkotó közreműködőjeként.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Beszéd- és légzéstechnikai gyakorlatok (a hangsúly-, a beszédtempó- és a hangmagasságváltásra épülő gyakorlatok)
A látott, hallott, érzékelt verbális, vokális, vizuális, kinetikus hatások felidézése
Koncentrációs és lazítógyakorlatok az ismert gyakorlatok formai nehezítésével, illetve új gyakorlatok megismerésével
A figyelem összpontosítása és tudatos irányítása a környezet jelenségeire
Térérzékelést, tájékozódást, koordinációt, egyensúlyérzéket fejlesztő gyakorlatok
A tér, az idő, a tempó, a ritmus sajátosságainak és összefüggéseinek felfedezése
Csoportépítő játékok
Fogalmak

beszédtechnika, légzéstechnika, hangerő, hangmagasság, hangterjedelem, hangszín, hanglejtés, beszédtempó, beszédritmus, szünettartás, testtartás, gesztus, mimika, tekintet, koncentráció, lazítás, egyensúly, koordináció, térhasználat, együttműködés

Javasolt tevékenységek
A kifejező közlés technikai alapjainak elsajátítása – artikulációs gyakorlatok, tempó-, hangsúly- és hanglejtésgyakorlatok (pl. beszédre késztető játékok, hanggyakorlatok)
Beszédgyakorlatok szavakkal, szókapcsolatokkal, mondatokkal; beszédgyakorlatok egyszerű, könnyen tanulható szövegekkel
Nem verbális kommunikációs játékok: beszéd nélküli gyakorlatok egész csoportban különféle kommunikációs helyzetekben, kis csoportokban és párosával
Koncentrációs gyakorlatok a figyelem irányítására, a mozgás koordinációjára, az együttműködésre, az egymáshoz igazodásra csoportos és páros formákban
A térérzékelést, a térbeli tájékozódást, a mozgáskoordinációt fejlesztő egyszerűbb gyakorlatok
Az egész csoport együttműködését igénylő játékok

Témakör: Dramatikus játékok (szöveggel, hanggal, bábbal, zenével, mozgással, tánccal)
Javasolt óraszám: 4 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
fejleszti az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlatát;
adekvát módon alkalmazza a verbális és nonverbális kifejezés eszközeit;
felfedezi a tárgyi világ kínálta eszközöket, ezek művészi formáit (pl. a bábot és a maszkot);
használja a tér sajátosságaiban rejlő lehetőségeket;
felfedezi a feszültség élményét és szerepét a dramatikus tevékenységekben;
felismeri a helyzetek feldolgozása során a szerkesztésben rejlő lehetőségeket.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Az együttműködésre és a konszenzus kialakítására irányuló gyakorlat fejlesztése
A verbális és nonverbális kifejezés eszközeinek adekvát módon történő alkalmazása
A tér sajátosságaiban rejlő lehetőségek figyelembevétele a dramatikus játékokban
A tárgyi világ kínálta eszközök, és ezek művészi formáinak (pl. a báb és a maszk) alkalmazása a dramatikus játékok során
A feszültség élményének és szerepének felfedezése a dramatikus tevékenységben
Kommunikációs játékok
Interakciós játékok
Fogalmak
drámajáték, kommunikáció, interakció
Javasolt tevékenységek
Csoporton belüli kommunikációt és együttműködést erősítő játékok
Megadott témára, címre alkotott állóképek, képsorozatok
Egyszerű szituációk megjelenítése különféle eszközrendszerek használatával (pl. némajáték, számsorok, halandzsa)
Bábos, maszkos formák használata a szerepbelépés elősegítésére, illetve a játéklehetőségek kitágítására

Témakör: Rögtönzés
Javasolt óraszám: 5 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
az alkotótevékenység során használja a megismert kifejezési formákat;

felfedezi a szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségeket;
felismeri és alapszinten alkalmazza a kapcsolat létrehozásának és fenntartásának technikáit.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
A szerepbe lépésben és az együttjátszásban rejlő lehetőségek felfedezése
A kapcsolat létrehozási és fenntartási technikáinak alapszinten történő alkalmazása
Rögtönzéses gyakorlatok közösen egyeztetett karakterek szerepeltetésével
Rögtönzés közösen választott témára, a tanár által megadott szervezési formában
A rögtönzés értelmezése, megvitatása
A rögtönzésre épülő alkotótevékenység során a megismert kifejezési formák alkalmazása
Fogalmak
szituációk alapelemei, szerep, szerepbe lépés, típusok ábrázolása
Javasolt tevékenységek
Rögtönzés a tanár által megadott témák vagy fogalmak alapján
Rögtönzés a tanulók által közösen kidolgozott cselekményvázra (jelenetvázra) építve
Szituációs játékok a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával, befejezetlen történetre
Nem verbális kifejezőeszközökre építő rögtönzések (pl. témára, fogalomra, mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és közös értelmezése; a szereplők cselekvési lehetőségeinek keresése (célok, szándékok, gátak vizsgálata)
Rögtönzés a megismert kifejezési formák alkalmazásával

Témakör: Saját történetek feldolgozása
Javasolt óraszám: 5 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat;
értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén;
felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit;
alkalmazza a tanult dramatikus technikákat a helyzetek megjelenítésében.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Történetek (látott, hallott, olvasott, a tanár által hozott, a tanulók élményeiből építkező) dramatikus feldolgozása
A kiscsoportos dramatikus tevékenységben a vizsgált tartalmakhoz a tanulók önálló döntései alapján formai megoldások társítása
Történetek, élmények dramatikus feltárása során a tanár és a tanulók által közösen választott bábos, zenés vagy mozgásos elemek alkalmazása
Történetek, döntési helyzetek értelmezése, megvitatása
Fogalmak
forma és tartalom, feszültség, hatás, döntési helyzet
Javasolt tevékenységek
Spontán beszédre késztető gyakorlatok (pl. közös mondandó, történetgazda)
Feszültségteli jelenetek felidézése kiscsoportos rögtönzések formájában
Közös történetalkotás feszültségteli jelenetekre építve
Analóg történetek alkotása, analóg helyzetek dramatikus feldolgozása
A távolítás egyéb technikáinak alkalmazása (pl. a megfordítás vagy a szerepcsere lehetőségeinek alkalmazása)
A szereplő sokszorozása adta lehetőségek kibontása, alkalmazása (pl. a szereplő és a belső hangok külön választása)
Távolítás más művészeti területek formanyelvének alkalmazásával

Témakör: Műalkotások feldolgozása
Javasolt óraszám: 3 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
értelmezi a megélt, a látott-hallott-olvasott, a kitalált történeteket a különböző dramatikus tevékenységek révén;
felismeri és megvizsgálja a problémahelyzeteket és azok lehetséges megoldási alternatíváit.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
A látott-hallott-olvasott történetek különböző dramatikus tevékenységekkel történő értelmezése
Irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek elemzése, feldolgozása dramatikus tevékenységekkel (pl. balladák, mesék, elbeszélő költemények, mítoszok, mondák, kortárs irodalmi alkotások, a tanulókat érdeklő konfliktushelyzetek, emberi problémák alapján)
Az irodalmi művekben megjelenő döntési helyzetek lehetséges megoldási alternatíváinak felismerése és vizsgálata különféle dramatikus tevékenységekkel
Dramatikus improvizációk irodalmi művek vagy (nép) hagyomány felhasználásával
Különböző irodalmi vagy művészeti alkotások (pl. zene, képzőművészet, film, fotó, iparművészet) játékon, megjelenítésen keresztül történő megközelítése
Fogalmak
fény-árnyék, hangsúlyos pontok, kontraszt, forma, méretarány, ritmus a művészetben, tempó, harmónia, diszharmónia
Javasolt tevékenységek
Ritmusjátékok a műelemzésben
Különböző művészeti alkotások maszkos, bábos és/vagy mozgásos, táncos dramatikus tevékenységekkel történő megközelítése
Különböző karakterek kifejezése, jellemzése mozgással, tánccal
Művészi szövegrészletek, a (nép) hagyomány szövegeinek és/vagy más elemeinek felhasználása különböző dramatikus tevékenységekben

Témakör: Dramaturgiai alapfogalmak
Javasolt óraszám: 3 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megkülönbözteti és alapszinten alkalmazza a dramaturgiai alapfogalmakat;
felismeri és azonosítja a dramatikus szituációk jellemzőit (szereplők, viszonyrendszer, cél, szándék, akarat, konfliktus, feloldás).
Fejlesztési feladatok és ismeretek
A szerep alapelemeinek (funkció, karakter, viszonyok) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során
A cselekmény alapelemeinek (téma, történet, cselekmény, esemény) felismerése és alkalmazása dramatikus játékok során
A dramatikus szituációk alapelemeinek (szereplők, hely, idő, viszonyrendszer, probléma) felismerése és azonosítása
Fogalmak
szerep, funkció, karakter, viszony, téma, történet, cselekmény, cselekménszál, esemény
Javasolt tevékenységek
Szerepjátékok megadott dramaturgiai szerkezetekre
Közös történetépítés dramatikus eszközökkel
A felépített és megjelenített történetek dramaturgiai szempontú elemzése

Témakör: A színház kifejezőeszközei (szöveg, hang, báb, zene, mozgás, tánc)
Javasolt óraszám: 2 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felfedezi a kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejét;
felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
A szöveg megjelenési formái a színpadon
A kommunikációs jelek jelentéshordozó és jelentésteremtő erejének felismerése
A színház akusztikus kifejezőeszközei (élő zene, zörej stb.)
A színházi vizualitás eszközei (díszlet, jelmez, fény stb.)
Bábhasználat, bábszínház
Mozgás és tánc a színpadon
Fogalmak
dialógus, monológ, élő zene, hangeffekt, díszlet, jelmez, fényeffekt, báb, maszk, árnyjáték
Javasolt tevékenységek
Hangra, zörejre, ritmusra, zenére épülő dramatikus tevékenységek
Kísérletezés a színházi vizualitás eszközeivel dramatikus tevékenységek során
Dramatikus tevékenységek berendezési tárgyakkal, kellék- és jelmezhasználattal
Kapcsolatfelvétel, dialógus, monológ szöveges, mozgásos, táncos, maszkos, bábos tevékenységekben
A színházi kifejezőeszközök használatának értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben

Témakör: Színházi műfajok, stílusok
Javasolt óraszám: 2 óra
Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri és azonosítja a dráma és a színház formanyelvi sajátosságait a látott előadásokban.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Alapvető színpadi műfajok felismerése és megkülönböztetése
Alapvető színpadi műfajok jellemző jegyeinek elkülönítése és egyes elemeinek alkalmazása saját játékokban
A színházi előadások formanyelvi jellemzőinek felismerése és azonosítása a látott előadásokban
Egyszerűbb stílusgyakorlatok
Fogalmak
tragédia, komédia, vígjáték, bohózat, színmű, opera, táncjáték, stílus
Javasolt tevékenységek
A komikus jelenetek jellemzőinek vizsgálata dramatikus tevékenységekkel
A zene, az ének színpadi alkalmazásának lehetőségei dramatikus tevékenységekben, és ennek megfigyelése színpadi munkában
Szöveges, mozgásos, bábos stílusgyakorlatok
Paródia-játékok a megismert műfajokhoz és stílusokhoz
A színházi műfajok, stílusok értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben

Témakör: Színházi előadás megtekintése
Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felfedezi a színházi kommunikáció erejét;
felismeri a színházi élmény fontosságát;
a színházi előadást a dramatikus tevékenységek kiindulópontjául is használja.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Előadástípusok és műfajok alapvető jellemzőinek felismerése
A tanár és a tanulók által közösen választott típusú és műfajú színházi előadás megtekintése
A színházi kommunikáció erejének felfedezése
A színházi élmény fontosságának felismerése
Élmények megfogalmazása irányított beszélgetés keretében
Élmények feldolgozása dramatikus tevékenységformák segítségével
A színház közösségi feladatai, funkciói
Fogalmak
színjáték, színpad, színész, néző, szervezési feladatok
Javasolt tevékenységek
A közösen látott előadás megbeszélése, megvitatása, értelmezése – kis- és nagycsoportos formákban és/vagy dramatikus tevékenységekben
A színpad összetett hatásrendszerének vizsgálata
A szereplők és a történet színpadi ábrázolásának értelmezése
A színpadi térformáknak és használatuk következményeinek vizsgálata
A zene, a mozgás és a tánc színpadi szerepének, hatásának értelmezése

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén

A tanulók megismerik a dráma és színház eszközeit és azok kreatív alkalmazását.
Általános képet kapnak a színházi műfajokról, dramaturgiai alapfogalmakról.
A tanuló képessé válik a munkamegosztásra, érti és értékeli társai munkáját; fejlődik önismerete, képviseli saját álláspontját, és figyelembe veszi társai véleményét a közös alkotó tevékenységben.
Ismeri és használni tudja a legalapvetőbb dramaturgiai, drámaszerkezeti és színházi alapfogalmakat; képes egy színházi előadásról megfogalmazni élményeit, gondolatait.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Aktívan vegyen részt a dramatikus játékokban.
Legyen képes történet elmesélésére.
Tudjon felsorolni dramaturgiai alapfogalmakat.
Tudjon felsorolni színházi műfajokat.

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

A Dráma és színház eltér a közismereti tantárgyaktól abban, hogy itt a tanuló tanulásának eredménye csak később jelentkezik. A megtanulandó ismeretanyag nem csupán elméleti ismeret, hanem az önismeret, az önnevelés, a környezethez való viszony fejlesztésének eszköze. Az értékelés tárgya nem az elméleti ismeretek bizonyítása feleléskor vagy dolgozatíráskor. Az értékelés itt arra a folyamatos tevékenységre vonatkozik, melyet a tanulók végeznek önmaguk megismerése és képességeik fejlesztése érdekében. Az értékelés az egyéni és közös

tevékenységek során végzett folyamatos megfigyelésen alapul. Az egyéni és közös megjegyzések, elemzések játék közben, a tevékenység végén mindig a gyerek érdekében a fejlesztés és megerősítés szándékával történik. A folyamatos szóbeli értékelés megerősíti, segíti a tanulókat abban, hogy felismerjék az előttük álló, további fejlődésüket támogató feladataikat. Az életkori sajátosságoknak megfelelően értékeljük:
– az együttműködő-képességet;
– a hajlandóságot mások ötleteinek elfogadására;
– az önértékelés, értékelés képességét;
– a döntéshozatal képességét, felelősséget a saját döntésért, a döntés következményeinek vállalását;
– új ötletek, megoldások felvetését;
– a verbális és nonverbális kifejezések használatát, értését;
– a képességet egy szerep, feladat elvállalására;
– a jártasságot és képességet különböző drámai formák használatában.
Természetesen, mivel a Dráma és színház tantárgynak is van kötelezően elsajátítandó tananyaga, a közismereti tárgyaknál megszokott érdemjegyekkel osztályozzuk a tanulók munkáját.

Osztályzattal értékelhető:

Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés);
Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
Házi feladat ismertetése;
Szóbeli felelet;
Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:

Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 32% között	elégtelen	(1)
33% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

Jegyek jelölése színekkel
a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal, a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés) jegyei, házi feladat ismertetése; szóbeli felelet; számítógépes feladatok megoldása; órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben; önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján; órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén; a jegyeit kékkel értékeljük.
A **piros** jegy **1,5**-es szorzóval, a **kék** jegy az **értékének megfelelően**, kerül kiértékelésre.

V.2.16 Digitális kultúra

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

DIGITÁLIS KULTÚRA
Helyi tantárgyi tanterv

5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Szabadon tervezhető*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés		
5.	1	36		36
6.	1+1	36	**36**	72
7.	1	36		36
8.	1	36		36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Digitális kultúra

5. évfolyam	
Témakör neve	**5. évfolyam**
Algoritmizálás és blokkprogramozás	7
Online kommunikáció	3
Robotika	6
Szövegszerkesztés	7
Bemutatókészítés	4
Multimédiás elemek készítése	4
Az információs társadalom, e-Világ	3
A digitális eszközök használata	2
Összes óraszám:	**36**

6. évfolyam			
Témakör neve	**6. évfolyam**	**Szabadon tervezhető**	**Témakör összidő kerete**
Algoritmizálás és blokkprogramozás	7	7	14
Online kommunikáció	2	2	4
Robotika	7	7	14
Szövegszerkesztés	7	7	14
Bemutatókészítés	4	4	8
Multimédiás elemek készítése	4	4	8
Az információs társadalom, e-Világ	3	3	6
A digitális eszközök használata	2	2	4
Összes óraszám:	**36**	**36**	**72**

7. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Algoritmizálás és blokkprogramozás	4
Online kommunikáció	2
Robotika	6
Szövegszerkesztés	6
Bemutatókészítés	3
Multimédiás elemek készítése	3
Táblázatkezelés	3
Az információs társadalom, e-Világ	4
A digitális eszközök használata	5
Összes óraszám:	**36**

8. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Algoritmizálás és blokkprogramozás	8
Online kommunikáció	2
Robotika	2
Szövegszerkesztés	4
Bemutatókészítés	3
Multimédiás elemek készítése	4
Táblázatkezelés	8
Az információs társadalom, e-Világ	1
A digitális eszközök használata	4
Összes óraszám:	**36**

Digitális kultúra

A digitális átalakulás komoly kihívást jelent oktatási rendszerünk számára. Ahhoz ugyanis, hogy tanulóink sikeresen érvényesüljenek a társadalmi életben és megfeleljenek a gazdaság munkaerőpiaci elvárásainak, el kell sajátítaniuk a felmerülő problémák digitális eszközökkel történő megoldását is. Mivel az informatikai eszközök fejlődése folyamatosan olyan új lehetőségeket tár fel, amelyekkel korábban nem találkoztunk, a tanulók digitális kompetenciájának fejlesztése nem csupán az informatikai tudás átadását jelenti, hanem a tanulók digitális kultúrájuk sokoldalú fejlesztését igényli. Ez természetesen valamennyi tanulási területen megjelenik, azonban a szükséges szakmai és módszertani hátteret a digitális kultúra tantárgy biztosítja.

A digitális kultúra tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A tanulás kompetenciái: A digitális kultúra tanulása során a tanuló képessé válik a digitális környezetben, felhőalapú információmegosztó rendszerekben megszerezhető tudáselemek keresésére, szűrésére, rendszerezésére, továbbá tudásépítő folyamataikban való alkotó felhasználására.

A kommunikációs kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy fejleszti az eszközhasználatot, így különösen a kommunikációs eszközök használatát.

A digitális kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy elsősorban a digitális kompetenciákat fejleszti. Ezeket a tanuló képes lesz egyéb tudásterületeken, a mindennapi életben is alkalmazni. A tantárgy segíti a kreatív alkotótevékenységhez szükséges képességek kialakítását és fejlesztését is.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A digitális kultúra keretében végzett tevékenység fejleszti a tanulónak a problémák megoldása során szükséges analizáló, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodását.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló online térben történő közös feladatmegoldáshoz, kapcsolatteremtéshez, alkotótevékenységhez szükséges képességeit, továbbá fejleszti a felelősségtudatot a különböző felületeken való információmegosztás során. Az online térben elősegíti a szerepelvárásoknak megfelelő kommunikációs stílus kialakítását.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység kialakítja azokat a biztos és koherens kompetenciákat, melyek birtokában lehetőség nyílik az önkifejezési tevékenységek szélesebb körben történő bemutatására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A digitális kultúra tantárgy keretében végzett tevékenység fejleszti a tanuló azon képességét, hogy alkalmazkodni tudjon a változó környezethez, képes legyen tudását folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni, ahogyan azt a munkaerőpiac megkívánja. Fejleszti továbbá a munka világában alapkövetelményként megjelenő élethosszon át tartó tanulás és flexibilitás képességét.

A digitális kultúra tantárgy fejlesztési feladatait a Nat négy témakör köré szervezi, amelyek szervesen kapcsolódnak egymáshoz.

Az *informatikai eszközök használata* önálló tartalmi elemként nem jelenik meg. Ezt a témakört a többi témakör oktatásában dolgozzuk fel akkor, amikor az adott eszköz használata azt szükségessé teszi. A tanulók mindennapi életük során sokféle digitális eszközzel és e-megoldással találkoznak. A tananyag feldolgozása során támaszkodnunk kell a tanulók különböző informális tanulási utakon összegyűjtött ismereteire, azt rendszereznünk, kiegészítenünk kell. Az informatikai eszközök megismerése felhasználói szemléletű: hogyan kell üzembe helyezni, hogyan kell a különböző funkciókat beállítani, hogyan kell a működési

hibákat elhárítani. A javasolt óraszám nem egyszeri, lezárható témafeldolgozást jelent, hanem egy becsült, összegzett elképzelést.
A *digitális írástudás* közvetlen gyakorlati hasznát a tanulók az iskolai élet egyéb területein, más tantárgyak esetében is megtapasztalják. Az informatikatanár rendelkezik megfelelő szakmódszertani képzettséggel, ezért a digitális írástudás alapjait neki kell átadnia, míg a többi tantárgy az ismeretek alkalmazásának és felhasználásának nélkülözhetetlen terepe.
A tanuló a digitális írástudás fejlesztése során a megfelelő szintű és biztonságos eszközhasználat gyakorlásával problémaorientált feladatmegoldásokat sajátít el, lehetőség szerint minél több célprogram megismerésével. A szövegszerkesztési, a bemutatókészítési, a rajzolási, a képfeldolgozási és a multimédia ismereteknél a gyakorlati felhasználás, a dokumentumkészítés lényegesebb, mint egy szoftver részletes funkcionalitásának ismerete. A megfelelő szemlélet kialakítása lehetővé teszi, hogy a tanuló a későbbiekben olyan szoftvereket is bátran, önállóan megismerjen, céljaira felhasználjon, amelyek nem voltak részei a formális iskolai tanulásának. Ebben a nevelési-oktatási szakaszban fontos célkitűzés, hogy a hétköznapi életből vett feladatok mellett a többi tantárgy tanulása során felbukkanó problémák is előkerüljenek. A tanulók ismerkedjenek meg az információszerzés, tárolás, értékelés és kreatív felhasználás folyamatával. Tanuljanak meg ismereteket szerezni különböző digitális technológiák segítségével a más tantárgyak tanulása során felmerülő témakörökben. Kollaboratív tevékenységgel használják fel a megszerzett ismereteket például kiselőadások, tanulmányok, projektek során. A *problémamegoldás* a hétköznapi élethelyzetek, a tanulási feladatok, a munkavégzés fontos részét képezi. A feladatok eredményes megoldásához azok megértése, részekre bontása, majd a megfelelő lépések tervezett, precíz végrehajtása szükséges. A problémamegoldás egyre gyakrabban digitális eszközökkel történik, ezért a digitális kultúra tantárgy tanulási eredményei között kiemelt szerepet kap a problémamegoldás témaköre.
Az algoritmizálás, programozás ismerete elősegíti az olyan elvárt készségek fejlesztését, amelyek a digitális eszközökkel történő problémamegoldásban, a kreativitás kibontakozásában és a logikus gondolkodásban nélkülözhetetlenek. Ez az alapfokú képzés második nevelési-oktatási szakaszában blokkprogramozással valósul meg, ami játékos, de az algoritmikus gondolkodást jól fejlesztő eszközt biztosít. A blokkprogramozás az iskola lehetőségeitől függően sokféle módon megvalósítható: használhatunk robotot, készíthetünk mobilalkalmazásokat, alkalmazhatunk mikrokontrollert, vagy futtathatunk valamilyen asztali, kifejezetten a blokkprogramozáshoz készült fejlesztői környezetet. A programozási feladatok kezdetben mindig olyanok legyenek, melyeket a tanulók informatikai eszköz nélkül is el tudnak játszani, hogy legyen személyes élményük a megoldandó feladattal kapcsolatosan.
Az *információs technológiákat* nem csak a digitális szolgáltatások igénybevételéhez használjuk, azok ma már az állampolgári kötelezettségek teljesítéséhez is szükségesek. A webes és mobilkommunikációs eszközök széles választéka, felhasználási területük gazdagsága lehetővé teszi a tanórák rugalmas alakítását, és szükségessé teszi a tanulók bevonását a tanulási folyamat tervezésébe – beleértve ebbe a tanulók saját mobileszközeinek alkalmazását is. A témakör feldolgozása során nem a technikai újdonságokra kell helyezni a hangsúlyt, hanem az „okos eszközök” „okos használatára”, vagyis a tudatos felhasználói és vásárlói magatartás alakítására, a biztonsági okokból bevezetett korlátozások megismerésére és elfogadására.

5–6. évfolyam

Míg a digitális kultúra fejlesztése a 3–4. évfolyamon a tevékenykedtetés módszerével, gyakran digitális eszközök közvetlen használata nélkül történik, addig az 5–6. évfolyamon a tanulók már rendszeresen használják a számítógéptermet és az iskola számítógépes hálózatát.
A tanulóktól már más tantárgyaknál is elvárás a digitális írástudás alapszintű ismerete, így a digitális kultúra tantárgy keretében a megfelelő szakmai-módszertani alapozásra, a tipográfiai ismeretekre, a diakockák megfelelő elrendezésére, a képek és ábrák célszerű beillesztésére kerül a hangsúly. Az ismeretek alkalmazása, mélyítése gyakran más tantárgyak keretében történik, ezért nélkülözhetetlen a tantárgyi koncentráció, a projektmunkák megvalósítása, a feladatok teammunkában történő megoldása.
A problémamegoldás során a felső tagozatra áttérve az alsó tagozaton már megismert blokkprogramozást folytatjuk tovább, az életkornak megfelelő, az iskolában rendelkezésre álló eszközökkel. A vezérlőszerkezetek megismerése után azok tudatos választását, kezelésének jártasságát kell kialakítani. A hangsúlyt azonban nem a mélyebb összefüggésekre (pl. programozási tételekre) kell helyeznünk, hanem a problémák játékos, de átgondolt, kreatív megközelítésére, algoritmikus megoldására, többféle lehetőség végig gondolására.

5. évfolyam

Míg a digitális kultúra fejlesztése a 3–4. évfolyamon a tevékenykedtetés módszerével, gyakran digitális eszközök közvetlen használata nélkül történik, addig az 5. évfolyamon a tanulók már rendszeresen használják a számítógéptermet és az iskola számítógépes hálózatát.
A tanulóktól már más tantárgyaknál is elvárás a digitális írástudás alapszintű ismerete, így a digitális kultúra tantárgy keretében a megfelelő szakmai-módszertani alapozásra, a tipográfiai ismeretekre, a diakockák megfelelő elrendezésére, a képek és ábrák célszerű beillesztésére kerül a hangsúly. Az ismeretek alkalmazása, mélyítése gyakran más tantárgyak keretében történik, ezért nélkülözhetetlen a tantárgyi koncentráció, a projektmunkák megvalósítása, a feladatok teammunkában történő megoldása.
A problémamegoldás során a felső tagozatra áttérve az alsó tagozaton már megismert blokkprogramozást folytatjuk tovább, az életkornak megfelelő, az iskolában rendelkezésre álló eszközökkel. A vezérlőszerkezetek megismerése után azok tudatos választását, kezelésének jártasságát kell kialakítani. A hangsúlyt azonban nem a mélyebb összefüggésekre (pl. programozási tételekre) kell helyeznünk, hanem a problémák játékos, de átgondolt, kreatív megközelítésére, algoritmikus megoldására, többféle lehetőség végig gondolására.

Témakör: Algoritmizálás és blokkprogramozás
Javasolt óraszám: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
érti, hogyan történik az egyszerű algoritmusok végrehajtása a digitális eszközökön;
egyszerű algoritmusokat elemez és készít;
ismeri a kódolás eszközeit;
adatokat kezel a programozás eszközeivel.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;
ismeri és tanári segítséggel használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
ismeri és használja a programozási környezet alapvető eszközeit;
a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;
tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről;

mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése
A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése; algoritmus leírásának módja
Nem számítógéppel megoldandó feladatok algoritmizálása
Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata
Szekvencia, elágazások és ciklusok; egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján
A programozás építőkockái
Számok és szöveges adatok
A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben
Elágazások, feltételek kezelése; többirányú elágazás; ciklusok fajtái
Animáció, grafika programozása
A program megtervezése, kódolása
Tesztelés, elemzés

FOGALMAK

algoritmus, folyamat, adat, adattípus, szöveges adatok, számok, bemenet, kimenet, problémamegoldó tevékenység, változó, algoritmus leírása, szekvencia, elágazás, ciklus, ciklusok fajtái, feltétel, algoritmustervezés, lépésenkénti finomítás elve, fejlesztői felület, blokkprogramozás, kódolás, tesztelés, elemzés, hibajavítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Életkornak és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése
Az algoritmizálás nem számítógépes megvalósítása, az algoritmus eljátszása, személyes élmények szerzése
Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása
Változók használatát igénylő folyamatok programozása, és a kimeneti eredmények elemzése szélsőséges bemeneti értékek esetén
Projektmunkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával
Jól részekre bontható projektfeladat megoldása páros vagy csoportmunkában
Mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, elemzése
Objektum tulajdonságának és viselkedésének beállítását igénylő feladat megoldása blokkprogramozási környezetben

Témakör: Online kommunikáció
Javasolt óraszám: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait;
ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Online kommunikációs csatornák önálló használata, online kapcsolattartás

Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében
Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök
Adattárolás és -megosztás felhőszolgáltatások használatával

FOGALMAK

online identitás, e-mail, chat, felhőszolgáltatások, adattárolás, megosztás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával
Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében
Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban
Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével

TÉMAKÖR: Robotika
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
adatokat gyűjt szenzorok segítségével;
mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése
Algoritmus készítése lépésekre bontással
Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével
A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével
Robotvezérlési alapfogalmak
Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással
Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során

FOGALMAK

robot, szenzor, algoritmus, blokkprogramozás, kódolás, vezérlés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Alapszolgáltatásokat nyújtó program előállítása blokkprogramozás segítségével
Blokkprogramozás használatával az események és azok kezelésének megismerése egyszerű játékok készítése kapcsán
Robotok vezérlése blokkprogramozással
Geometrikus ábrák útján mozgó robot programozása
A környezeti akadályokra reagáló robot programozása

Témakör: Szövegszerkesztés
Javasolt óraszám: 7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);
etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szövegszerkesztési alapelvek
Szöveges dokumentumok létrehozása, formázása
Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése
A dokumentum céljának megfelelően képek választása, beillesztése, átméretezése, elhelyezése
Adott tanórai, iskolai, hétköznapi problémához dokumentum készítése
Nyelvi funkciók kritikus használata, helyesírás-ellenőrzés, elválasztás
Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

szövegbevitel, megnyitás, mentés, kijelölés, másolás, törlés, áthelyezés, szövegegységek, karakter, karakter formázása, karakter típusa, karakter stílusa, karakter mérete, bekezdés, bekezdés formázása, behúzás, margó, lapméret, helyesírás-ellenőrző, elválasztás, kép beillesztése, képméret változtatása, információforrások etikus felhasználása, idézés szabályai

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Nyomtatott dokumentumokban alkalmazott betű- és bekezdésformátumok elemzése
Egyszerű hétköznapi szöveges dokumentumok elkészítése, például: feliratok, tájékoztató táblák, napirend, menü
Képeket, ábrákat, különböző karakter- és bekezdésformázással készült szövegeket, szimbólumokat tartalmazó dokumentumok készítése, például termékismertetők, címkék
Részletes feladatleírás alapján dokumentumok önálló szerkesztése
Az iskolai élethez, hétköznapi problémához, adott tanórai vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó szöveges dokumentum készítése projektmunka keretében, például fogalmazás készítése vagy egy földrajzi terület bemutatása

Témakör: Bemutatókészítés
Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szöveget, képet tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása
Feladatleírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése
Bemutatószerkesztési alapelvek
A bemutató objektumaira animációk beállítása
Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása

Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

prezentáció, animáció, dokumentumformátum, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés, információforrások etikus felhasználása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Minta alapján bemutató létrehozása, paramétereinek beállítása

Feladatleírás alapján prezentáció szerkesztése

Prezentáció készítése kiselőadáshoz (a digitális kultúrához, más tantárgyakhoz, az iskolai élethez, hétköznapi problémához kapcsolódó feladat)

Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával, az információforrások etikus használatával

Témakör: Multimédiás elemek készítése
Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;

digitális képeken képkorrekciót hajt végre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;

bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Feladatleírás, illetve minta alapján rasztergrafikus ábra létrehozása, összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba

Digitalizáló eszközök megismerése. Kép, hang és video digitális rögzítése

Képszerkesztési műveletek: beillesztés, vágás, kitöltés, kijelölés, színválasztás, feliratozás, retusálás, képméret változtatása, transzformációk

Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása grafikai programmal: ábrák készítése, képek, fotók szerkesztése

FOGALMAK

rajz, rasztergrafika létrehozása, rasztergrafika szerkesztése, rajzeszközök; kép, hang, video digitális rögzítése; digitalizáló eszköz, képszerkesztési műveletek, transzformációk, színválasztás, retusálás, képméret változtatása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Kép, hang és video önálló rögzítése és tárolása digitális eszközökkel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

A tárolt multimédiás elemek megosztása társakkal, feldolgozása páros és kiscsoportos munkaformában

A saját eszközzel készített képből, videóból képrészlet kivágása prezentációhoz való felhasználás céljából

Képkorrekció végrehajtása saját készítésű digitális képeken, ami a további alkalmazáshoz vagy feldolgozáshoz szükséges

Bittérképes rajzolóprogrammal ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

Bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban vektorgrafikus rajzeszközökkel ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

Témakör: Az információs társadalom, e-Világ
Javasolt óraszám: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit;
ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri;
az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki;
ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;
védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az információ szerepe a modern társadalomban
Információkeresési technikák, stratégiák
Adatok biztonságos kezelése, technikai és etikai problémák
Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan
FOGALMAK
e-Világ; e-ügyintézés; virtuális személyiség; információs társadalom; adatbiztonság; adatvédelem; digitális eszközöktől való függőség
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Elektronikus levél írása hivatalos, iskolai, családi és baráti címzettnek
Nyilvános és baráti fórumba hozzászólás, posztolás, mások hozzászólásának értékelése
A családi és iskolai kapcsolatokban az elektronikus kommunikációs szabályok értékelése
Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata
Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról
Érdeklődési körnek, tanulmányoknak megfelelően információk keresése valamelyik keresőmotorban, és a találatok hatékony szűrése

Témakör: A digitális eszközök használata
Javasolt óraszám: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;
önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;
önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;
értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai
Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata
Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek
Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei

Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés
Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése
Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben

FOGALMAK

adat, információ, hír, digitalizálás, minőség, ergonómia, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, fájl, fájlműveletek, mappa, mappaműveletek, mobileszközök operációs rendszere, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A digitális eszközök feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban
Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül
Projektfeladathoz kacsolódóan használandó perifériák lehetőségeinek megismerése, használata

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén

A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére

ismerje a számítógép részeinek és alapvető perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni;
legyen képes kezelni a billentyűzetet és az egeret;
ismerje a mappaszerkezetben való tájékozódás alapfogalmait;
tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, könyvtárat váltani, fájlt keresni;
tudjon mappát másolni, mozgatni, létrehozni és törölni;
ismerjen a számítógép előtt végzett munka káros hatásait csökkentő szabályokat és mozgásgyakorlatokat;
tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat

A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére

tudjon egyszerű rajzos-szöveges dokumentumot elkészíteni, módosítani, háttértárra menteni;
tudjon különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájában elhelyezni;
ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni karakter- és bekezdésformázásokat;

A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére

legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt;
ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit;
képes legyen önállóan vagy segítséggel algoritmust készíteni;
legyen képes egy fejlesztőrendszer alapszintű használatára;
a problémamegoldás során legyen képes együttműködni társaival.

A tanuló az infokommunikáció témakör végére

legyen képes a böngészőprogram főbb funkcióinak használatára;
legyen képes tanári segítséggel, megadott szempontok szerint információt keresni;
legyen képes a találatok értelmezésére;
legyen képes az interneten talált információk mentésére;
ismerje a netikett szabályait.

A tanuló az információs társadalom témakör végére

ismerje az informatikai biztonsággal kapcsolatos fogalmakat;
ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat;

ismerje az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségeket;
ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat;

A tanuló a könyvtári informatika témakör végére
a különböző konkrét tantárgyi feladataihoz képes az iskolai könyvtárban a megadott forrásokat megtalálni, és további releváns forrásokat keresni;
konkrét nyomtatott és elektronikus forrásokban képes megkeresni a megoldáshoz szükséges információkat;
el tudja dönteni, mikor vegye igénybe az iskolai vagy a lakóhelyi könyvtár szolgáltatásait.

Az elvárt minimum követelmények az 5. évfolyam végén
A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére
ismerje a számítógép részeinek és alapvető perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni;
legyen képes kezelni a billentyűzetet és az egeret;
ismerje a mappaszerkezetben való tájékozódás alapfogalmait;
tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, könyvtárat váltani, fájlt keresni;
tudjon mappát másolni, mozgatni, létrehozni és törölni;

A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére
tudjon egyszerű rajzos-szöveges dokumentumot elkészíteni, módosítani, háttértárra menteni;

6. évfolyam

Míg a digitális kultúra fejlesztése a 3–4. évfolyamon a tevékenykedtetés módszerével, gyakran digitális eszközök közvetlen használata nélkül történik, addig a 6. évfolyamon a tanulók már rendszeresen használják a számítógéptermet és az iskola számítógépes hálózatát.
A tanulóktól már más tantárgyaknál is elvárás a digitális írástudás alapszintű ismerete, így a digitális kultúra tantárgy keretében a megfelelő szakmai-módszertani alapozásra, a tipográfiai ismeretekre, a diakockák megfelelő elrendezésére, a képek és ábrák célszerű beillesztésére kerül a hangsúly. Az ismeretek alkalmazása, mélyítése gyakran más tantárgyak keretében történik, ezért nélkülözhetetlen a tantárgyi koncentráció, a projektmunkák megvalósítása, a feladatok teammunkában történő megoldása.
A problémamegoldás során a felső tagozatra áttérve az alsó tagozaton már megismert blokkprogramozást folytatjuk tovább, az életkornak megfelelő, az iskolában rendelkezésre álló eszközökkel. A vezérlőszerkezetek megismerése után azok tudatos választását, kezelésének jártasságát kell kialakítani. A hangsúlyt azonban nem a mélyebb összefüggésekre (pl. programozási tételekre) kell helyeznünk, hanem a problémák játékos, de átgondolt, kreatív megközelítésére, algoritmikus megoldására, többféle lehetőség végig gondolására.

Témakör: Algoritmizálás és blokkprogramozás
Javasolt óraszám: 7+7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
érti, hogyan történik az egyszerű algoritmusok végrehajtása a digitális eszközökön;
egyszerű algoritmusokat elemez és készít;
ismeri a kódolás eszközeit;
adatokat kezel a programozás eszközeivel.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;

ismeri és tanári segítséggel használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
ismeri és használja a programozási környezet alapvető eszközeit;
a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;
tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről;
mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése
A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése; algoritmus leírásának módja
Nem számítógéppel megoldandó feladatok algoritmizálása
Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata
Szekvencia, elágazások és ciklusok; egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján
A programozás építőkockái
Számok és szöveges adatok
A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben
Elágazások, feltételek kezelése; többirányú elágazás; ciklusok fajtái
Animáció, grafika programozása
A program megtervezése, kódolása
Tesztelés, elemzés

FOGALMAK

algoritmus, folyamat, adat, adattípus, szöveges adatok, számok, bemenet, kimenet, problémamegoldó tevékenység, változó, algoritmus leírása, szekvencia, elágazás, ciklus, ciklusok fajtái, feltétel, algoritmustervezés, lépésenkénti finomítás elve, fejlesztői felület, blokkprogramozás, kódolás, tesztelés, elemzés, hibajavítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Életkornak és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése
Az algoritmizálás nem számítógépes megvalósítása, az algoritmus eljátszása, személyes élmények szerzése
Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása
Változók használatát igénylő folyamatok programozása, és a kimeneti eredmények elemzése szélsőséges bemeneti értékek esetén
Projektmunkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával
Jól részekre bontható projektfeladat megoldása páros vagy csoportmunkában
Mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, elemzése
Objektum tulajdonságának és viselkedésének beállítását igénylő feladat megoldása blokkprogramozási környezetben

Témakör: Online kommunikáció
Javasolt óraszám: 2+2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait;
ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Online kommunikációs csatornák önálló használata, online kapcsolattartás
Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében
Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök
Adattárolás és -megosztás felhőszolgáltatások használatával

FOGALMAK

online identitás, e-mail, chat, felhőszolgáltatások, adattárolás, megosztás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával
Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében
Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban
Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével

TÉMAKÖR: Robotika
JAVASOLT ÓRASZÁM: 7+7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
adatokat gyűjt szenzorok segítségével;
mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az algoritmikus gondolkodás fejlesztése
Algoritmus készítése lépésekre bontással
Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével
A gyakorlati életből vett egyszerű problémák megoldása algoritmusok segítségével
Robotvezérlési alapfogalmak
Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással
Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során

FOGALMAK

robot, szenzor, algoritmus, blokkprogramozás, kódolás, vezérlés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Alapszolgáltatásokat nyújtó program előállítása blokkprogramozás segítségével
Blokkprogramozás használatával az események és azok kezelésének megismerése egyszerű játékok készítése kapcsán
Robotok vezérlése blokkprogramozással
Geometrikus ábrák útján mozgó robot programozása
A környezeti akadályokra reagáló robot programozása

Témakör: Szövegszerkesztés

Javasolt óraszám: 7+7 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);
etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szövegszerkesztési alapelvek
Szöveges dokumentumok létrehozása, formázása
Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése
A dokumentum céljának megfelelően képek választása, beillesztése, átméretezése, elhelyezése
Adott tanórai, iskolai, hétköznapi problémához dokumentum készítése
Nyelvi funkciók kritikus használata, helyesírás-ellenőrzés, elválasztás
Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

szövegbevitel, megnyitás, mentés, kijelölés, másolás, törlés, áthelyezés, szövegegységek, karakter, karakter formázása, karakter típusa, karakter stílusa, karakter mérete, bekezdés, bekezdés formázása, behúzás, margó, lapméret, helyesírás-ellenőrző, elválasztás, kép beillesztése, képméret változtatása, információforrások etikus felhasználása, idézés szabályai

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Nyomtatott dokumentumokban alkalmazott betű- és bekezdésformátumok elemzése
Egyszerű hétköznapi szöveges dokumentumok elkészítése, például: feliratok, tájékoztató táblák, napirend, menü
Képeket, ábrákat, különböző karakter- és bekezdésformázással készült szövegeket, szimbólumokat tartalmazó dokumentumok készítése, például termékismertetők, címkék
Részletes feladatleírás alapján dokumentumok önálló szerkesztése
Az iskolai élethez, hétköznapi problémához, adott tanórai vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó szöveges dokumentum készítése projektmunka keretében, például fogalmazás készítése vagy egy földrajzi terület bemutatása

Témakör: Bemutatókészítés
Javasolt óraszám: 4+4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szöveget, képet tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása
Feladatleírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése
Bemutatószerkesztési alapelvek
A bemutató objektumaira animációk beállítása
Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása
Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

prezentáció, animáció, dokumentumformátum, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés, információforrások etikus felhasználása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Minta alapján bemutató létrehozása, paramétereinek beállítása
Feladatleírás alapján prezentáció szerkesztése
Prezentáció készítése kiselőadáshoz (a digitális kultúrához, más tantárgyakhoz, az iskolai élethez, hétköznapi problémához kapcsolódó feladat)
Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával, az információforrások etikus használatával

Témakör: Multimédiás elemek készítése
Javasolt óraszám: 4+4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
digitális képeken képkorrekciót hajt végre.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;
bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Feladatleírás, illetve minta alapján rasztergrafikus ábra létrehozása, összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba
Digitalizáló eszközök megismerése. Kép, hang és video digitális rögzítése
Képszerkesztési műveletek: beillesztés, vágás, kitöltés, kijelölés, színválasztás, feliratozás, retusálás, képméret változtatása, transzformációk
Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása grafikai programmal: ábrák készítése, képek, fotók szerkesztése

FOGALMAK

rajz, rasztergrafika létrehozása, rasztergrafika szerkesztése, rajzeszközök; kép, hang, video digitális rögzítése; digitalizáló eszköz, képszerkesztési műveletek, transzformációk, színválasztás, retusálás, képméret változtatása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Kép, hang és video önálló rögzítése és tárolása digitális eszközökkel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában
A tárolt multimédiás elemek megosztása társakkal, feldolgozása páros és kiscsoportos munkaformában
A saját eszközzel készített képből, videóból képrészlet kivágása prezentációhoz való felhasználás céljából
Képkorrekció végrehajtása saját készítésű digitális képeken, ami a további alkalmazáshoz vagy feldolgozáshoz szükséges
Bittérképes rajzolóprogrammal ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

Bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban vektorgrafikus rajzeszközökkel ábrakészítés más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

Témakör: Az információs társadalom, e-Világ
Javasolt óraszám: 3+3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit;
ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
önállóan keres információt, a találatokat hatékonyan szűri;
az internetes adatbázis-kezelő rendszerek keresési űrlapját helyesen tölti ki;
ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;
védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az információ szerepe a modern társadalomban
Információkeresési technikák, stratégiák
Adatok biztonságos kezelése, technikai és etikai problémák
Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan
FOGALMAK
e-Világ; e-ügyintézés; virtuális személyiség; információs társadalom; adatbiztonság; adatvédelem; digitális eszközöktől való függőség
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Elektronikus levél írása hivatalos, iskolai, családi és baráti címzettnek
Nyilvános és baráti fórumba hozzászólás, posztolás, mások hozzászólásának értékelése
A családi és iskolai kapcsolatokban az elektronikus kommunikációs szabályok értékelése
Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata
Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról
Érdeklődési körnek, tanulmányoknak megfelelően információk keresése valamelyik keresőmotorban, és a találatok hatékony szűrése

Témakör: A digitális eszközök használata
Javasolt óraszám: 2+2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;
önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;
önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;
értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai
Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata
Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek
Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei
Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés
Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése
Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben

FOGALMAK

adat, információ, hír, digitalizálás, minőség, ergonómia, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, fájl, fájlműveletek, mappa, mappaműveletek, mobileszközök operációs rendszere, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A digitális eszközök feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban
Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül
Projektfeladathoz kacsolódóan használandó perifériák lehetőségeinek megismerése, használata

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén

A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére

ismerje a számítógép részeinek és alapvető perifériáinak funkcióit, tudja azokat önállóan használni;
ismerje a mappaszerkezetben való tájékozódás alapfogalmait;
tudjon a könyvtárszerkezetben tájékozódni, mozogni, könyvtárat váltani, fájlt keresni;
tudjon mappát másolni, mozgatni, létrehozni és törölni;
ismerje az informatikai környezetben való munkavégzés alapszabályait;
tudjon önállóan kommunikálni ismert programokkal;
segítséggel tudjon használni multimédiás oktatóprogramokat;
tudjon az iskolai hálózatba belépni, onnan kilépni, ismerje és tartsa be a hálózat használatának szabályait;
ismerjen a számítógép előtt végzett munka káros hatásait csökkentő szabályokat és mozgásgyakorlatokat;
ismerjen alapvető adatvédelmi szabályokat.

A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére

tudjon egyszerű rajzos-szöveges dokumentumot elkészíteni, módosítani, háttértárra menteni;
tudjon különböző dokumentumokból származó részleteket saját munkájában elhelyezni;
ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni karakter- és bekezdésformázásokat;
használja a szövegszerkesztő nyelvi segédeszközeit;
ismerje egy bemutatókészítő-program egyszerű lehetőségeit, tudjon rövid bemutatót készíteni;
ismerje fel az összetartozó adatok közötti egyszerű összefüggéseket;
tudjon adatokat táblázatba rendezni;
segítséggel tudjon használni tantárgyi, könyvtári, hálózati adatbázisokat,
tudjon különféle adatbázisokban keresni;

ismerje legalább egy digitális térképes alkalmazás szolgáltatásait.

A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére
legyen képes összegyűjteni a problémamegoldáshoz szükséges információt;
ismerje a problémamegoldás alapvető lépéseit;
képes legyen önállóan vagy segítséggel algoritmust készíteni;
tudjon egyszerű programot készíteni;
legyen képes egy fejlesztőrendszer alapszintű használatára;
a problémamegoldás során legyen képes együttműködni társaival.

A tanuló az infokommunikáció témakör végére
legyen képes a böngészőprogram főbb funkcióinak használatára;
legyen képes tanári segítséggel, megadott szempontok szerint információt keresni;
legyen képes a találatok értelmezésére;
legyen képes az elektronikus levelezőrendszer önálló kezelésére;
legyen képes elektronikus és internetes médiumok használatára;
legyen képes az interneten talált információk mentésére;
ismerje a netikett szabályait.

A tanuló az információs társadalom témakör végére
ismerje az informatikai biztonsággal kapcsolatos fogalmakat;
ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat;
ismerje az adatvédelem érdekében alkalmazható lehetőségeket;
ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat;
szerezzen gyakorlatot az információforrások saját dokumentumokban való feltüntetésében.

Az elvárt minimum-követelmények a 6. évfolyam végén

A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére
tudjon egyszerű rajzos-szöveges dokumentumot elkészíteni, módosítani, háttértárra menteni;
ismerje a szövegszerkesztés alapfogalmait, legyen képes önállóan elvégezni karakter- és bekezdésformázásokat;

A tanuló az infokommunikáció témakör végére
legyen képes a böngészőprogram főbb funkcióinak használatára;
legyen képes tanári segítséggel, megadott szempontok szerint információt keresni;
legyen képes a találatok értelmezésére;
legyen képes az elektronikus levelezőrendszer önálló kezelésére;

7. évfolyam

A 7. évfolyam tananyaga szervesen kapcsolódik az 5–6. évfolyam tananyagához, annak spirális-teraszos logikát követő mélyítése, bővítése.
A digitális írástudás témaköreinek feldolgozása – az életkornak, ezáltal a magasabb absztrakciós szintnek, valamint a nagyobb közismereti tudásnak megfelelően – lehetővé teszi összetettebb problémák megoldását. Új elemként jelenik meg az adatok táblázatos elrendezése, vektorgrafikus ábrák beillesztése, valamint kitekintés a webes dokumentumok világába. A digitális írástudás alapjainak elsajátítását a 8. évfolyam végére lényegében lezárjuk.
A problémamegoldás fejlesztésében új témakörként jelenik meg a táblázatkezelés, amely alapszinten ugyan, de kerek egészet alkot. Az algoritmizálás, programozás témakörében a

tanulók már csoportmunkában önállóan fejlesztenek blokkalapú programokat, megismerkednek az 5–6. osztályban tanulttól eltérő platformmal is. A 8. osztály végére a blokkprogramozás mint algoritmizálási, kódolási eszköz lezárásra kerül.

Témakör: Algoritmizálás és blokkprogramozás
Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
értelmezi az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatát;
egyszerű algoritmusokat elemez és készít;
ismeri a kódolás eszközeit;
adatokat kezel a programozás eszközeivel.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;
ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;
tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről;
vizsgálni tudja a szabályozó eszközök hatásait a tantárgyi alkalmazásokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata
Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója
A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései
A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése. Algoritmus leírásának egy lehetséges módja
Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata
Az elemi adatok megkülönböztetése, kezelése és használata
Szekvencia, elágazások és ciklusok. Egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján
Példák típusalgoritmus használatára
A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben
Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok
Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása
A program megtervezése, kódolása
Animáció, grafika programozása
Mozgások vezérlése
Tesztelés, elemzés
Az objektumorientált gondolkozás megalapozása
Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

FOGALMAK
algoritmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, szekvencia, elágazás, ciklus, elemi adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, animáció, grafika programozása, objektumorientált gondolkozás, típusfeladatok, tesztelés, elemzés, hibajavítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Életkornak és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése
Hétköznapi algoritmusok leírása egy lehetséges algoritmusleíró eszközzel

Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása
Típusalgoritmusok – összegzés, másolás, eldöntés, maximumkiválasztás – használatát igénylő programozási feladatok megoldása
Projektmunkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával
Egyszerű algoritmussal megadható mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, vizsgálata a lehetséges paraméterek függvényében
Adatok kezelését, változók használatát igénylő folyamatok programozása
Új objektum létrehozását igénylő feladatok megoldása blokkprogramozási környezetben

Témakör: Online kommunikáció
Javasolt óraszám: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait;
ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Online kommunikációs csatornák használata, online kapcsolattartás
Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében
Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök
Adattárolás és megosztás felhőszolgáltatások használatával
FOGALMAK
online identitás, e-mail, chat, felhőszolgáltatások
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával
Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében
Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban
Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével

TÉMAKÖR: Robotika
JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
adatokat gyűjt szenzorok segítségével;
mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével
Szenzorok funkciói, paraméterei, használata
Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással
Vezérlési feladatok megoldása objektumokkal, eseményvezérelten
Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során

FOGALMAK

robot, szenzor, blokkprogramozás, vezérlési szerkezetek, vezérlés, elágazás, ciklus

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A környezeti tárgyakra, akadályokra reagáló robot programozása
Akadálypályát teljesíteni képes robot programozása
A robot szenzorokkal gyűjtött adatainak rögzítése, feldolgozása egy akadálypályán; a viselkedés módosítása a gyűjtött adatoknak megfelelően

Témakör: Szövegszerkesztés
Javasolt óraszám: 6 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);
a szöveges dokumentumokat többféle elrendezésben jeleníti meg papíron, tisztában van a nyomtatás környezetre gyakorolt hatásaival;
etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentumok létrehozása, formázása
Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése
Szövegszerkesztési alapelvek. A szöveg tipográfiája, tipográfiai ismeretek. Szöveges dokumentumok szerkezete, objektumok. Élőfej és élőláb
Táblázat beszúrása a szövegbe. A táblázat formázása
Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása
Mentés különböző formátumokba
Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

szövegszerkesztési alapelvek, tipográfia, dokumentumok szerkezete, objektumok, élőfej, élőláb, táblázat szövegben, táblázat tulajdonságai, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei, webes dokumentumkészítés, információforrások etikus felhasználása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Kész minta alapján szöveges dokumentumok önálló létrehozása, például iratminták, adatlap készítése
Adott tanórai vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó problémához, az iskolai élethez, hétköznapi problémához szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentum készítése önállóan vagy projektmunka keretében, például tanulmány egy adott történelmi korról
Adott dokumentum tartalmának megfelelő szerkezet kialakítása, például levélpapír készítése és sablonként történő mentése, élőfej és élőláb kialakítása és formázása, vízjel szerepeltetése egy kép beszúrásával

Az elkészített dokumentum környezetbarát nyomtatásának megbeszélése, mentése és megnyitása PDF formátumban
Szöveges dokumentum megosztása online tárhelyen

Témakör: Bemutatókészítés
Javasolt óraszám: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;
a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Szöveget, táblázatot, ábrát, képet, hangot, animációt, videót tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása
Feladatleírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése
Bemutatószerkesztési alapelvek. A mondandóhoz illeszkedő megjelenítés
Automatikusan és az interaktívan vezérelt lejátszás beállítása a bemutatóban
Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása
Az információforrások etikus felhasználásának kérdései
FOGALMAK
prezentáció, multimédiás objektum, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés, dokumentum belső szerkezete, információforrások etikus felhasználása
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Prezentáció készítése kiselőadáshoz (a digitális kultúrához, más tantárgyakhoz, az iskolai élethez, hétköznapi problémához kapcsolódó feladat)
Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával az információforrások etikus használatával
Tájékoztató vagy reklámcélú, automatikusan ismétlődő, animált bemutató készítése
Rövid rajzfilm készítése prezentációkészítő alkalmazással
Elkészített prezentáció megjelenítése többféle elrendezésben, mentése különböző formátumokba

Témakör: Multimédiás elemek készítése
Javasolt óraszám: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
digitális képeken képkorrekciót hajt végre.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;
bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kép, hang és video digitális rögzítése (képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés) és javítása
Multimédia alapelemek: fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása előadásokhoz és bemutatókhoz
Raszter- és vektorgrafikai ábra összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba
Feladatleírás, illetve minta alapján vektorgrafikus ábra készítése. Görbék, csomópontok felhasználása rajzok készítésében. Csomópontműveletek

FOGALMAK

képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés, fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása, rasztergrafika, vektorgrafika, görbék, csomópontok, csomópontműveletek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A mindennapi, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó kép, hang és video rögzítése szkennerrel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal
Rögzített, illetve rendelkezésre álló multimédia-alapelemek: fotó, hang, video szerkesztése és felhasználása előadásokhoz, bemutatókhoz
Feladatleírás, illetve minta alapján raszter- és vektorgrafikai ábra készítése, szerkesztése, módosítása különböző dokumentumokba, előadásokhoz és bemutatókhoz
Ábrakészítés során egyszerű transzformációs műveletek, igazítások, csoportműveletek használata
Olyan grafikai feladatok megoldása, amelyek algoritmikus módszereket igényelnek: másolás, klónozás, tükrözés, geometriai transzformációk

Témakör: Táblázatkezelés
Javasolt óraszám: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az adatokat táblázatos formába rendezi és formázza;
problémákat old meg táblázatkezelő program segítségével.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
cellahivatkozásokat, matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban;
az adatok szemléltetéséhez diagramot készít;
tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az adatok csoportosítási, esztétikus megjelenítési lehetőségei
Táblázatkezelési alapfogalmak: cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adattípus. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása
Statisztikai adatelemzés, statisztikai számítások. Statisztikai függvények használata táblázatkezelőkben
Adatok feldolgozását segítő számítási műveletek
Feladatok a cellahivatkozások használatára. Relatív és abszolút cellahivatkozás. Saját képletek szerkesztése. Függvények használata, paraméterezés
Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével
Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei. Diagram létrehozása, szerkesztése. Diagramtípusok

FOGALMAK

táblázatkezelési alapfogalmak, cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adatok táblázatos formába rendezése, adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képletek szerkesztése, függvények használata, paraméterezés, adatok csoportosítása, diagram létrehozása, diagram szerkesztése, diagramtípusok

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Mérési eredmények, nyomtatott és online adathalmazok, táblázatok elemzése

Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból

Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással

A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy táblázatkezelő programban

Az osztály, évfolyam vagy az iskola adatainak statisztikai elemzése

Egy-egy adatsorból többféle diagram készítése, az adatok megtévesztő ábrázolásának felismerése

Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével

Témakör: Az információs társadalom, e-Világ
Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit;

ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;

online gyakorolja az állampolgári jogokat és kötelességeket;

ismeri az információkeresés technikáját, stratégiáját és több keresési szempont egyidejű érvényesítésének lehetőségét;

tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;

védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az információs technológiai fejlesztés gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése

Az információ szerepe a modern társadalomban

Információkeresési technikák, stratégiák, többszempontú keresés

A digitális eszközök egészségre és személyiségre gyakorolt hatásai

Az adatbiztonság és adatvédelem tudatos felhasználói magatartásának szabályai

FOGALMAK

e-Világ, e-kereskedelem, e-bank, e-állampolgárság, virtuális személyiség, információs társadalom, adatvédelem, internetes bűnözés, digitális eszközöktől való függőség

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Az információs társadalom múltjában kijelölt szakasz (például ókori számolási módszerek vagy elektromechanikus gépek) projektmódszerrel történő feldolgozása

Az állampolgári jogok és kötelességek online gyakorlása, például bejelentkezés egészségügyi vizsgálatra vagy veszélyeshulladék-lerakási címek keresése

Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló, biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata

Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról
Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségeket alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése
Többszempontú, hatékony információkeresési feladatok megoldása más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

Témakör: A digitális eszközök használata
Javasolt óraszám: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;
önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;
önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
tapasztalatokkal rendelkezik az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobileszközökre fejlesztett alkalmazások használatában;
az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;
értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol;
tapasztalatokkal rendelkezik a digitális jelek minőségével, kódolásával, tömörítésével, továbbításával kapcsolatos problémák kezeléséről;
ismeri a térinformatika és a 3D megjelenítés lehetőségeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai
Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata
Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek
Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei
Az operációs rendszer segédprogramjai. Az állományok és könyvtárak tömörítése
Az operációs rendszerek, helyi hálózatok erőforrásainak használata, jogosultságok ismerete. Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés
Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése. Alkalmazások a virtuális térben. Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben

FOGALMAK
adat, információ, hír, digitalizálás, digitalizálás minősége, kódolás, kódolási problémák, ergonómia, be- és kikapcsolás folyamata, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, működési elv, működési paraméterek, hálózatok felhasználási területei, mobileszközök operációs rendszere, operációs rendszerek eszközkezelése, operációs rendszer segédprogramjai, állományok és könyvtárak tömörítése, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Digitális eszközök és perifériáinak feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban
Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül
Adatok tömörített tárolása, továbbítása a hálózaton keresztül az együttműködés érdekében

Történelmi, földrajzi témák feldolgozásához térinformatikai, térképalkalmazások felhasználása
A 3D megjelenítés lehetőségeinek felhasználása tantárgyi feladatokban
Közös munka esetén a digitális erőforrásokhoz tartozó hozzáférési és jogosultsági szintek megismerése.

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén

A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére

ismerjen meg különböző informatikai környezeteket;
ismerje és tudja használni egy operációs rendszer, valamint a számítógépes hálózat alapszolgáltatásait;
ismerje az informatikai eszközökkel kapcsolatos függőség néhány jellemzőjét, legyen képes tenni a függőség kialakulása ellen;
tudja megkülönböztetni a számítógép és egyéb informatikai eszközök főbb részegységeit;
ismerje a legfontosabb perifériák működési elveit;
önállóan legyen képes a tanult feladattípusok azonosítására, a megoldáshoz szükséges hardver- és szoftvereszközök kiválasztására és használatára.

A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére

tudjon különböző típusú dokumentumokba különböző objektumokat beilleszteni;
tudjon szöveget, képet, rajzot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján *elkészíteni;*
tudjon médiaelemeket minta vagy leírás alapján elkészíteni;
tudjon egyszerű táblázatot létrehozni;
tudjon bemutatót készíteni.

A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére

lássa át a problémamegoldás folyamatát;
ismerje és használja az algoritmusleíró eszközöket;
ismerje egy programozási nyelv alapszintű utasításait;
legyen képes tantárgyi szimulációs programok használatára.

A tanuló az infokommunikáció témakör végére

legyen képes megkeresni a kívánt információt;
legyen képes az információ értékelésére;
legyen képes előkészíteni az információt weben történő publikálásra;
tudja megkülönböztetni a publikussá tehető és a védendő adatait;
használja a legújabb infokommunikációs technológiákat, szolgáltatásokat.

A tanuló az információs társadalom témakör végére

ismerje az informatikai biztonsággal és adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat;
ismerje az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyeket és következményeket;
ismerjen megbízható információforrásokat;
legyen képes értékelni az információ hitelességét;
ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat;
ismerje az információforrások etikus felhasználási lehetőségeit;
ismerje fel az informatikai eszközök használatának az emberi kapcsolatokra vonatkozó következményeit;
ismerjen néhány elektronikus szolgáltatást;
legyen képes a szolgáltatások igénybevételére, használatára, lemondására.

A tanuló a könyvtári informatika témakör végére
a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve képes önállóan releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz;
a választott forrásokat képes alkotóan és etikusan felhasználni a feladatmegoldásban;
képes alkalmazni a más tárgyakban tanultakat (pl. informatikai eszközök használata, szövegalkotás);
egyszerű témában képes az információs problémamegoldás folyamatát önállóan végrehajtani.

Az elvárt minimum-követelmények a 7. évfolyam végén

A tanuló az informatikai eszközök használata témakör végére
tudja megkülönböztetni a számítógép és egyéb informatikai eszközök főbb részegységeit;
ismerje a legfontosabb perifériák működési elveit;

A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére
tudjon szöveget, képet, rajzot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni;
tudjon egyszerű táblázatot létrehozni.

A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére
ismerje és használja az algoritmusleíró eszközöket;
ismerje egy programozási nyelv alapszintű utasításait;

A tanuló az infokommunikáció témakör végére
legyen képes megkeresni a kívánt információt;

A tanuló az információs társadalom témakör végére
ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat;

A tanuló a könyvtári informatika témakör végére
a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve képes önállóan releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz;

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén
A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére
tudjon különböző típusú dokumentumokba különböző objektumokat beilleszteni;
tudjon szöveget, képet, rajzot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni;
tudjon médiaelemeket minta vagy leírás alapján elkészíteni;
tudjon egyszerű táblázatot létrehozni;
ismerje a diagramok szerkesztésének, módosításának lépéseit;
tudjon bemutatót készíteni.

A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére
lássa át a problémamegoldás folyamatát;
ismerje és használja az algoritmusleíró eszközöket;
ismerje egy programozási nyelv alapszintű utasításait;
tudjon kódolni algoritmusokat;
tudjon egyszerű vezérlési feladatokat megoldani fejlesztői környezetben;

ismerjen és alkalmazzon tervezési eljárásokat;
legyen képes meghatározni az eredményt a bemenő adatok alapján;
legyen képes tantárgyi szimulációs programok használatára.

A tanuló az információs társadalom témakör végére
ismerje az informatikai biztonsággal és adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat;
ismerje az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyeket és következményeket;
ismerjen megbízható információforrásokat;
legyen képes értékelni az információ hitelességét;
ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat;
ismerje az információforrások etikus felhasználási lehetőségeit;
ismerje fel az informatikai eszközök használatának az emberi kapcsolatokra vonatkozó következményeit;
ismerjen néhány elektronikus szolgáltatást;
legyen képes a szolgáltatások igénybevételére, használatára, lemondására.

A tanuló a könyvtári informatika témakör végére
a könyvtár és az internet szolgáltatásait igénybe véve képes önállóan releváns forrásokat találni konkrét tantárgyi feladataihoz;
a választott forrásokat képes alkotóan és etikusan felhasználni a feladatmegoldásban;
képes alkalmazni a más tárgyakban tanultakat (pl. informatikai eszközök használata, szövegalkotás);
egyszerű témában képes az információs problémamegoldás folyamatát önállóan végrehajtani.

8. évfolyam

A 8. évfolyam tananyaga szervesen kapcsolódik az 5–6. évfolyam tananyagához, annak spirális-teraszos logikát követő mélyítése, bővítése.
A digitális írástudás témaköreinek feldolgozása – az életkornak, ezáltal a magasabb absztrakciós szintnek, valamint a nagyobb közismereti tudásnak megfelelően – lehetővé teszi összetettebb problémák megoldását. Új elemként jelenik meg az adatok táblázatos elrendezése, vektorgrafikus ábrák beillesztése, valamint kitekintés a webes dokumentumok világába. A digitális írástudás alapjainak elsajátítását a 8. évfolyam végére lényegében lezárjuk.
A problémamegoldás fejlesztésében új témakörként jelenik meg a táblázatkezelés, amely alapszinten ugyan, de kerek egészet alkot. Az algoritmizálás, programozás témakörében a tanulók már csoportmunkában önállóan fejlesztenek blokkalapú programokat, megismerkednek az 5–6. osztályban tanulttól eltérő platformmal is. A 8. osztály végére a blokkprogramozás mint algoritmizálási, kódolási eszköz lezárásra kerül.

Témakör: Algoritmizálás és blokkprogramozás
Javasolt óraszám: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
értelmezi az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolatát;
egyszerű algoritmusokat elemez és készít;
ismeri a kódolás eszközeit;
adatokat kezel a programozás eszközeivel.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
megkülönbözteti, kezeli és használja az elemi adatokat;

ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit;
a probléma megoldásához vezérlési szerkezetet (szekvencia, elágazás és ciklus) alkalmaz a tanult blokkprogramozási nyelven;
tapasztalatokkal rendelkezik az eseményvezérlésről;
vizsgálni tudja a szabályozó eszközök hatásait a tantárgyi alkalmazásokban.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az algoritmikus gondolkodást segítő informatikai eszközök és szoftverek használata
Hétköznapi tevékenységekből a folyamat és az adatok absztrakciója
A problémamegoldó tevékenység tervezési és szervezési kérdései
A problémamegoldáshoz tartozó algoritmuselemek megismerése. Algoritmus leírásának egy lehetséges módja
Az algoritmus végrehajtásához szükséges adatok és az eredmények kapcsolata
Az elemi adatok megkülönböztetése, kezelése és használata
Szekvencia, elágazások és ciklusok. Egyszerű algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján
Példák típusalgoritmus használatára
A vezérlési szerkezetek megfelelői egy programozási környezetben
Elágazások, feltételek kezelése, többirányú elágazás, ciklusok
Változók, értékadás. Eljárások, függvények alkalmazása
A program megtervezése, kódolása
Animáció, grafika programozása
Mozgások vezérlése
Tesztelés, elemzés
Az objektumorientált gondolkozás megalapozása
Mások által készített alkalmazások paramétereinek a program működésére gyakorolt hatásának vizsgálata

FOGALMAK

algoritmuselemek, tervezési folyamat, adatok absztrakciója, algoritmusleírási mód, szekvencia, elágazás, ciklus, elemi adat, egyszerű algoritmusok tervezése, vezérlési szerkezetek, eljárás, függvény, kódolás, animáció, grafika programozása, objektumorientált gondolkozás, típusfeladatok, tesztelés, elemzés, hibajavítás

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Életkornak és érdeklődési körnek megfelelő hétköznapi tevékenységek és információáramlási folyamatok algoritmusának elemzése, tervezése
Hétköznapi algoritmusok leírása egy lehetséges algoritmusleíró eszközzel
Vezérlőszerkezetek tudatos választását igénylő blokkprogramozási feladatok megoldása
Típusalgoritmusok – összegzés, másolás, eldöntés, maximumkiválasztás – használatát igénylő programozási feladatok megoldása
Projektmunkában egyszerű részekre bontott feladat elkészítése a részfeladatok megoldásával és összeállításával
Egyszerű algoritmussal megadható mozgások vezérlése valós és szimulált környezetben, az eredmények tesztelése, vizsgálata a lehetséges paraméterek függvényében
Adatok kezelését, változók használatát igénylő folyamatok programozása
Új objektum létrehozását igénylő feladatok megoldása blokkprogramozási környezetben

Témakör: Online kommunikáció
Javasolt óraszám: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

ismeri, használja az elektronikus kommunikáció lehetőségeit, a családi és az iskolai környezetének elektronikus szolgáltatásait;
ismeri és betartja az elektronikus kommunikációs szabályokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Online kommunikációs csatornák használata, online kapcsolattartás
Etikus és hatékony online kommunikáció a csoportmunka érdekében
Online identitás védelmében teendő lépések, használható eszközök
Adattárolás és megosztás felhőszolgáltatások használatával

FOGALMAK

online identitás, e-mail, chat, felhőszolgáltatások

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Elektronikus levél írása, üzenetküldő és csevegőprogram használata az elektronikus kommunikáció szabályainak betartásával
Etikus és hatékony online kommunikáció az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó csoportmunka érdekében
Az adatok védelmét biztosító lehetőségek használata az online kommunikációs alkalmazásokban
Személyes adatok, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben adatok tárolása és megosztása a családi és az iskolai környezet elektronikus szolgáltatásai, felhőszolgáltatások segítségével

TÉMAKÖR: Robotika
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

adatokat gyűjt szenzorok segítségével;
mozgásokat vezérel szimulált vagy valós környezetben.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

ismeri és használja a blokkprogramozás alapvető építőelemeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Algoritmusok megvalósítása, modellezése egyszerű eszközök segítségével
Szenzorok funkciói, paraméterei, használata
Szenzorok, robotok vezérlésének kódolása blokkprogramozással
Vezérlési feladatok megoldása objektumokkal, eseményvezérelten
Az együttműködési készség fejlesztése csoportos feladatmegoldások és projektmunkák során

FOGALMAK

robot, szenzor, blokkprogramozás, vezérlési szerkezetek, vezérlés, elágazás, ciklus

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A környezeti tárgyakra, akadályokra reagáló robot programozása
Akadálypályát teljesíteni képes robot programozása
A robot szenzorokkal gyűjtött adatainak rögzítése, feldolgozása egy akadálypályán; a viselkedés módosítása a gyűjtött adatoknak megfelelően

Témakör: Szövegszerkesztés
Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat;
ismeri és kritikusan használja a nyelvi eszközöket (például helyesírás-ellenőrzés, elválasztás);
a szöveges dokumentumokat többféle elrendezésben jeleníti meg papíron, tisztában van a nyomtatás környezetre gyakorolt hatásaival;
etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentumok létrehozása, formázása
Feladatleírás, illetve minta alapján dokumentumok szerkesztése
Szövegszerkesztési alapelvek. A szöveg tipográfiája, tipográfiai ismeretek. Szöveges dokumentumok szerkezete, objektumok. Élőfej és élőláb
Táblázat beszúrása a szövegbe. A táblázat formázása
Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása
Mentés különböző formátumokba
Az információforrások etikus felhasználásának kérdései
FOGALMAK
szövegszerkesztési alapelvek, tipográfia, dokumentumok szerkezete, objektumok, élőfej, élőláb, táblázat szövegben, táblázat tulajdonságai, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei, webes dokumentumkészítés, információforrások etikus felhasználása
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Kész minta alapján szöveges dokumentumok önálló létrehozása, például iratminták, adatlap készítése
Adott tanórai vagy más tantárgyakhoz kapcsolódó problémához, az iskolai élethez, hétköznapi problémához szöveget, képet, ábrát, táblázatot tartalmazó dokumentum készítése önállóan vagy projektmunka keretében, például tanulmány egy adott történelmi korról
Adott dokumentum tartalmának megfelelő szerkezet kialakítása, például levélpapír készítése és sablonként történő mentése, élőfej és élőláb kialakítása és formázása, vízjel szerepeltetése egy kép beszúrásával
Az elkészített dokumentum környezetbarát nyomtatásának megbeszélése, mentése és megnyitása PDF formátumban
Szöveges dokumentum megosztása online tárhelyen

Témakör: Bemutatókészítés
Javasolt óraszám: 3 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egy adott feladat kapcsán önállóan hoz létre szöveges vagy multimédiás dokumentumokat;
ismeri és tudatosan alkalmazza a szöveges és multimédiás dokumentum készítése során a szöveg formázására, tipográfiájára vonatkozó alapelveket;
etikus módon használja fel az információforrásokat, tisztában van a hivatkozás szabályaival.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri a prezentációkészítés alapszabályait, és azokat alkalmazza;

a tartalomnak megfelelően alakítja ki a szöveges vagy a multimédiás dokumentum szerkezetét, illeszti be, helyezi el és formázza meg a szükséges objektumokat.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Szöveget, táblázatot, ábrát, képet, hangot, animációt, videót tartalmazó prezentáció létrehozása, formázása, paramétereinek beállítása
Feladatleírás, illetve minta alapján prezentáció szerkesztése
Bemutatószerkesztési alapelvek. A mondandóhoz illeszkedő megjelenítés
Automatikusan és az interaktívan vezérelt lejátszás beállítása a bemutatóban
Iskolai, hétköznapi problémák közös megoldása, a csoportmunka támogatása
Az információforrások etikus felhasználásának kérdései

FOGALMAK

prezentáció, multimédiás objektum, dokumentumformátumok, csoportmunka eszközei, lényegkiemelés, dokumentum belső szerkezete, információforrások etikus felhasználása

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Prezentáció készítése kiselőadáshoz (a digitális kultúrához, más tantárgyakhoz, az iskolai élethez, hétköznapi problémához kapcsolódó feladat)
Bemutató készítése projektmunkában végzett tevékenység összegzéséhez, bemutatásához, a megfelelő szerkezet kialakításával az információforrások etikus használatával
Tájékoztató vagy reklámcélú, automatikusan ismétlődő, animált bemutató készítése
Rövid rajzfilm készítése prezentációkészítő alkalmazással
Elkészített prezentáció megjelenítése többféle elrendezésben, mentése különböző formátumokba

Témakör: Multimédiás elemek készítése
Javasolt óraszám: 4 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
digitális eszközökkel önállóan rögzít és tárol képet, hangot és videót;
digitális képeken képkorrekciót hajt végre.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri egy bittérképes rajzolóprogram használatát, azzal ábrát készít;
bemutatókészítő vagy szövegszerkesztő programban rajzeszközökkel ábrát készít.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Kép, hang és video digitális rögzítése (képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés) és javítása
Multimédia alapelemek: fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása előadásokhoz és bemutatókhoz
Raszter- és vektorgrafikai ábra összehasonlítása, szerkesztése és illesztése különböző típusú dokumentumokba
Feladatleírás, illetve minta alapján vektorgrafikus ábra készítése. Görbék, csomópontok felhasználása rajzok készítésében. Csomópontműveletek

FOGALMAK

képek szkennelése, digitális fotózás, videofelvétel-készítés, fotó, hang, video készítése, szerkesztése, felhasználása, rasztergrafika, vektorgrafika, görbék, csomópontok, csomópontműveletek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

A mindennapi, az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó kép, hang és video rögzítése szkennerrel, digitális fényképezőgéppel, okostelefonnal

Rögzített, illetve rendelkezésre álló multimédia-alapelemek: fotó, hang, video szerkesztése és felhasználása előadásokhoz, bemutatókhoz
Feladatleírás, illetve minta alapján raszter- és vektorgrafikai ábra készítése, szerkesztése, módosítása különböző dokumentumokba, előadásokhoz és bemutatókhoz
Ábrakészítés során egyszerű transzformációs műveletek, igazítások, csoportműveletek használata
Olyan grafikai feladatok megoldása, amelyek algoritmikus módszereket igényelnek: másolás, klónozás, tükrözés, geometriai transzformációk

Témakör: Táblázatkezelés
Javasolt óraszám: 8 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
az adatokat táblázatos formába rendezi és formázza;
problémákat old meg táblázatkezelő program segítségével.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
cellahivatkozásokat, matematikai tudásának megfelelő képleteket, egyszerű statisztikai függvényeket használ táblázatkezelő programban;
az adatok szemléltetéséhez diagramot készít;
tapasztalatokkal rendelkezik hétköznapi jelenségek számítógépes szimulációjáról.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az adatok csoportosítási, esztétikus megjelenítési lehetőségei
Táblázatkezelési alapfogalmak: cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adattípus. Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása. Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása
Statisztikai adatelemzés, statisztikai számítások. Statisztikai függvények használata táblázatkezelőkben
Adatok feldolgozását segítő számítási műveletek
Feladatok a cellahivatkozások használatára. Relatív és abszolút cellahivatkozás. Saját képletek szerkesztése. Függvények használata, paraméterezés
Más tantárgyaknál felmerülő problémák megoldása a táblázatkezelő program segítségével
Az adatok grafikus ábrázolási lehetőségei. Diagram létrehozása, szerkesztése. Diagramtípusok
FOGALMAK
táblázatkezelési alapfogalmak, cella, oszlop, sor, munkalap, munkafüzet, cellahivatkozás, adatok táblázatos formába rendezése, adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás, relatív és abszolút cellahivatkozás, saját képletek szerkesztése, függvények használata, paraméterezés, adatok csoportosítása, diagram létrehozása, diagram szerkesztése, diagramtípusok
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Mérési eredmények, nyomtatott és online adathalmazok, táblázatok elemzése
Az iskolai élethez és más tantárgyakhoz kapcsolódó, valamint közérdekű adatok gyűjtése különböző forrásokból
Összegyűjtött adatok táblázatos elrendezése táblázatkezelő alkalmazással
A problémának megfelelő adattípusok, adatformátumok, képletek, függvények alkalmazása egy táblázatkezelő programban
Az osztály, évfolyam vagy az iskola adatainak statisztikai elemzése
Egy-egy adatsorból többféle diagram készítése, az adatok megtévesztő ábrázolásának felismerése
Más tantárgyakhoz kapcsolódó projektben az adatok feldolgozása táblázatkezelő program segítségével

Témakör: Az információs társadalom, e-Világ
Javasolt óraszám: 1 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
ismeri a digitális környezet, az e-Világ etikai problémáit;
ismeri az információs technológia fejlődésének gazdasági, környezeti, kulturális hatásait.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
ismeri az információs társadalom múltját, jelenét és várható jövőjét;
online gyakorolja az állampolgári jogokat és kötelességeket;
ismeri az információkeresés technikáját, stratégiáját és több keresési szempont egyidejű érvényesítésének lehetőségét;
tisztában van a hálózatokat és a személyes információkat érintő fenyegetésekkel, alkalmazza az adatok védelmét biztosító lehetőségeket;
védekezik az internetes zaklatás különböző formái ellen, szükség esetén segítséget kér.
FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
Az információs technológiai fejlesztés gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése
Az információ szerepe a modern társadalomban
Információkeresési technikák, stratégiák, többszempontú keresés
A digitális eszközök egészségre és személyiségre gyakorolt hatásai
Az adatbiztonság és adatvédelem tudatos felhasználói magatartásának szabályai
FOGALMAK
e-Világ, e-kereskedelem, e-bank, e-állampolgárság, virtuális személyiség, információs társadalom, adatvédelem, internetes bűnözés, digitális eszközöktől való függőség
JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK
Az információs társadalom múltjában kijelölt szakasz (például ókori számolási módszerek vagy elektromechanikus gépek) projektmódszerrel történő feldolgozása
Az állampolgári jogok és kötelességek online gyakorlása, például bejelentkezés egészségügyi vizsgálatra vagy veszélyeshulladék-lerakási címek keresése
Az elektronikus kommunikáció gyakorlatában felmerülő problémák megismerése, valamint az ezeket megelőző vagy ezekre reagáló, biztonságot szavatoló beállítások megismerése, használata
Megfigyelések végzése és értelmezése a közösségi portálokon, keresőmotorok használata közben rögzített szokásokról, érdeklődési körökről, személyes profilokról
Az adatok és az online identitás védelmét biztosító lehetőségeket alkalmazása, például a közösségi oldalakon elérhető személyes adatok keresése, korlátozása és törlése
Többszempontú, hatékony információkeresési feladatok megoldása más tantárgyak tananyagához kapcsolódó témában

Témakör: A digitális eszközök használata
Javasolt óraszám: 5 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
célszerűen választ a feladat megoldásához használható informatikai eszközök közül;
önállóan használja az operációs rendszer felhasználói felületét;
önállóan kezeli az operációs rendszer mappáit, fájljait és a felhőszolgáltatásokat;
használja a digitális hálózatok alapszolgáltatásait.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

tapasztalatokkal rendelkezik az iskolai oktatáshoz kapcsolódó mobileszközökre fejlesztett alkalmazások használatában;
az informatikai eszközöket önállóan használja, a tipikus felhasználói hibákat elkerüli, és elhárítja az egyszerűbb felhasználói szintű hibákat;
értelmezi az informatikai eszközöket működtető szoftverek hibajelzéseit, és azokról beszámol;
tapasztalatokkal rendelkezik a digitális jelek minőségével, kódolásával, tömörítésével, továbbításával kapcsolatos problémák kezeléséről;
ismeri a térinformatika és a 3D megjelenítés lehetőségeit.

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

Az informatikai eszközök egészségre gyakorolt hatásai
Az informatikai eszközök működési elveinek megismerése és használata
Az informatikai eszközök be- és kiviteli perifériái, a háttértárak, továbbá a kommunikációs eszközök. A felhasználás szempontjából fontos működési elvek és paraméterek
Az informatikai eszközök, mobileszközök operációs rendszerei
Az operációs rendszer segédprogramjai. Az állományok és könyvtárak tömörítése
Az operációs rendszerek, helyi hálózatok erőforrásainak használata, jogosultságok ismerete. Tudatos felhasználói magatartás erősítése, a felelős eszközhasználat kialakítása, tudatosítása; etikus információkezelés
Felhőszolgáltatások igénybevétele, felhasználási területei, virtuális személyiség és a hozzá tartozó jogosultságok szerepe, kezelése. Alkalmazások a virtuális térben. Állományok tárolása, kezelése és megosztása a felhőben

FOGALMAK

adat, információ, hír, digitalizálás, digitalizálás minősége, kódolás, kódolási problémák, ergonómia, be- és kikapcsolás folyamata, be- és kiviteli periféria, háttértár, kommunikációs eszközök, működési elv, működési paraméterek, hálózatok felhasználási területei, mobileszközök operációs rendszere, operációs rendszerek eszközkezelése, operációs rendszer segédprogramjai, állományok és könyvtárak tömörítése, helyi hálózat, jogosultságok, etikus információkezelés

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK

Digitális eszközök és perifériáinak feladatot segítő felhasználása projektfeladatokban
Bemutatóhoz, projektfeladathoz tartozó állományok rendezett tárolása a lokális gépen, azok megosztása a társakkal a felhőszolgáltatáson keresztül
Adatok tömörített tárolása, továbbítása a hálózaton keresztül az együttműködés érdekében
Történelmi, földrajzi témák feldolgozásához térinformatikai, térképalkalmazások felhasználása
A 3D megjelenítés lehetőségeinek felhasználása tantárgyi feladatokban
Közös munka esetén a digitális erőforrásokhoz tartozó hozzáférési és jogosultsági szintek megismerése

Az elvárt minimum követelmények a 8. évfolyam végén

A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére

tudjon különböző típusú dokumentumokba különböző objektumokat beilleszteni;
tudjon szöveget, képet, rajzot is tartalmazó dokumentumot minta vagy leírás alapján elkészíteni;

A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére

ismerje egy programozási nyelv alapszintű utasításait;
tudjon kódolni algoritmusokat;

A tanuló az információs társadalom témakör végére
ismerje az adatokkal való visszaélésekből származó veszélyeket és következményeket;
ismerjen megbízható információforrásokat;

A tanuló a könyvtári informatika témakör végére
a választott forrásokat képes alkotóan és etikusan felhasználni a feladatmegoldásban;

A tantárgyi értékelés formái, szempontjai

Az **informatika órai értékelés célja** az, hogy visszajelzést adjon a tanulók teljesítményéről, mind a diákoknak, szülőknek, tanároknak. Az értékelés folyamán a pedagógusnak lehetőséget kell adnia a tanulóknak, hogy megmutathassák, hogy mit tudnak, és nem azt, hogy mit nem.
Az embereknek ma már tudniuk kell használni a számoló- és számítógépeket,
a tanulást már nem passzív információ-befogadásnak tekintjük,
a diákok tudásszintjét a világ többi országának tanulóinak tudásszintjére kell hozni.
Ezért célunk a tanulók matematikai műveltségének megalapozása, a középszintű oktatásra való felkészítés, a matematika megértése és gyakorlati használata. Az értékelés forrásai a következők lehetnek: megfigyelések, kommunikáció, tanulói munkák. A megfigyelések történhetnek, önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben, a kommunikáció magában foglalhatja a problémák elmagyarázását, a házi feladat bemutatását, a megoldási ötlet vázlatát, stb. A tanulói munkák nagyon sokrétűek lehetnek, például önálló tanulói beszámolók, tesztek, írásbeli ellenőrzések, dolgozatok, röpdolgozatok.
A diagnosztikus mérést minden évfolyam esetén, a tanév elején végzünk. A diagnosztikus értékelés a helyzetfeltárás eszköze, az „induló” tudás megállapítására szolgál, arra irányul, hogy a diákok birtokában vannak-e az elsajátítandó anyagrészt megalapozó ismereteknek. Ilyen módon információkat szerzünk arra vonatkozóan, hogy diákjaink hol tartanak. A diagnózis alapján dönthetünk arról, hogy munkánkat hogyan kezdjük, illetve folytassuk a vizsgált tanulócsoportban. Ez a pedagógus tájékozódását szolgálja, így szerezhetik meg a további munka megtervezéséhez szükséges információk. A diagnosztikusfelmérésre nem adható érdemjegy, de a következtetéseket a diákokkal érdemes megosztani, mivel ettől az együttműködési hajlandóság növekedése várható.
A formatív értékelés a tananyag feldolgozása közben zajló segítségnyújtást tűzi ki célul.
A formatív értékelés során adott érdemjegy nem *minősíti* a diákot. A formatív értékelés eredményei a tanuló szüleit is tájékoztatják arról, hogy gyermekük teljesítménye az aktuális követelményeknek és elvárásoknak mennyire felel meg.
A szummatív értékelés összegzőminősítést ad arról, hogy valamely tanulmányi szakasz, illetve a tanév végén a diák hogyan tett eleget a tanulmányi követelményeknek. A szummatív értékelés leggyakoribb formája a félévi és év végi osztályzat.
A visszacsatolás révén mindhárom értékelési típus elősegíti a pedagógiai tervezést.

<u>Osztályzattal értékelhető:</u>
Év eleji felmérés (diagnosztikus), amennyiben jól sikerült, és a tanuló elfogadja az osztályzatot, egyébként nem adható rá érdemjegy, csak %-os értékeléssel minősíthető;
Témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés);
Témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés);
Házi feladat ismertetése;
Szóbeli felelet;
Számítógépes feladatok megoldása;

Órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben;
Önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján;
Órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén;

Az írásbeli dolgozatok értékelésének szabályai:

Formatív értékelés és témazáró dolgozatok esetén a ponthatárok százalékos eloszlása

0% - 32% között	elégtelen	(1)
33% - 50% között	elégséges	(2)
51% - 75% között	közepes	(3)
76% - 90% között	jó	(4)
91% - 100% között	jeles	(5)

A diáknak legalább havonta 1 érdemjeggyel kell rendelkeznie. A tanév folyamán legalább 2 témazáró dolgozat írása kötelező.
Jegyek jelölése színekkel
a témakör végén, illetve tanév végén íratott felmérés (szummatív értékelés) jegyeit pirossal,
a témakör közben íratott felmérés, „kisdolgozat” (formatív értékelés), szóbeli felelet jegyeit kékkel,
házi feladat ismertetése; számítógépes feladatok megoldása; órai munka önálló, pár- vagy csoportmunka folyamata közben; önálló tanulói beszámoló egy adott témáról előzetes felkészülés alapján; órai feladatmegoldásokra, házi feladatra adott piros pontok kigyűlése esetén; a jegyeit kékkel.
Kétes jegy esetén a **piros** jegy a mérvadó, a **kék** jegy az **értékének megfelelően** kerül kiértékelésre.

V.2.17 Technika és tervezés

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

TECHNIKA ÉS TERVEZÉS
Helyi tantárgyi tanterv

5-7. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján
- a tanulócsoport osztály szinten vagy képesség szerinti csoportbontásban kialakítható

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
5.	1	36	36
6.	1	36	36
7.	1	36	36

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Technika és tervezés 5-7. évfolyam „D” modul

5. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Anyagok és alakításuk	3
Műszaki kommunikáció	5
Papír	3
Textil	4
Természetes és mesterséges faanyagok	6
Fém	4
Műanyag	3
Gépek, gépelemek	5
Elektromos áram, elektromos áramkör	3
Összes óraszám:	**36**

6. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Anyagok és alakításuk	3
Műszaki kommunikáció	5
Papír	3
Textil	4
Természetes és mesterséges faanyagok	6
Fém	4
Műanyag	3
Gépek, gépelemek	5
Elektromos áram, elektromos áramkör	3
Összes óraszám:	**36**

7. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Mechanikai hajtások, mechanizmusok	7
Gépek felépítése, gépelemek	6
Elektromos áramkör – fogyasztók és kapcsolók soros és párhuzamos kapcsolása	7
Környezetünk gépei, gépszerelési gyakorlatok	6
Az irányítástechnika alapjai – vezérlés, szabályozás	4
Áramkört tartalmazó komplex modell tervezése és kivitelezése	6
Összes óraszám:	**36**

Technika és tervezés

A technika és tervezés tantárgy a problémamegoldó gondolkodást, a saját tapasztalás útján történő ismeretszerzést helyezi a középpontba, melynek eszköze a tanórákon megvalósuló kreatív tervező és alkotó munka, a hagyományos kézműves és a legmodernebb digitális technológiák felhasználásával. A tantervben kiemelt szerepet kap a tanulni tudás, az alkalmazás, a problémamegoldáson alapuló alkotás. Ezt szolgálják a kínált tevékenységek, a nevelés, a kompetenciafejlesztés és a műveltségtartalom leírt rendszere, az egyes elemek arányos megjelenítése.

A technika és tervezés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:

A kommunikációs kompetenciák: A tantárgy tanulása során a tanuló elképzeléseit, terveit megoszthatja társaival, véleményét ütközteti, a különbségek tisztázásával konszenzusra jut. A tanórákon a csoportban végzett feladatmegoldás során a tanulónak együttműködési készségeit fejlesztve lehetősége nyílik építő jellegű párbeszédre. Kiemelt jelentőségű a szaknyelv használata, a szakkifejezések helyes és szakszerű alkalmazása. Ezzel párhuzamosan – a tananyag jellegéből adódóan – a tanuló vizuális kommunikációs kompetenciái is fejlődnek. Megtanul rajz, ábra, műszaki leírás alapján építeni, tárgyakat kivitelezni, terveit rajzban bemutatni, szóban fogalmazni, előadni. A tantárgy technikatörténeti ismeretei hozzájárulnak a régi korok – esetleg tájegységenként eltérő – elnevezéseinek megismeréséhez és elsajátításához, amin keresztül bemutatható a gyakorlati tevékenységhez kapcsolódó nyelvhasználat gazdagsága, árnyaltsága és a tájnyelvi értékek.

A digitális kompetenciák: A tantárgy olyan értékrendet közvetít, melynek szerves része a környezet folyamatos észlelése, az információhoz jutás, az információk értékelése, beépülése a hétköznapokba. A tanuló elsajátítja az alapvető technikákat ahhoz, hogy az információ hitelességét és megbízhatóságát értékelni tudja. A technika és tervezés a különböző tevékenységek, munkafolyamatok, technológiák algoritmizálásával támogatja a digitális tervezői kompetenciákat, hozzájárul a rendszerszintű gondolkodáshoz. A tantárgy tanítása során kiemelt fontosságú a vizuális szemléltetés, és speciális lehetőségeket nyújt a különféle digitális tervezőprogramok felhasználása számára.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A technika és tervezés a természettudományos tantárgyak – környezetismeret, természettudomány 5–6. évfolyam – előkészítésében, valamint azok bevezetését követően a tanult ismeretek szintetizálásában és gyakorlati alkalmazásában tölt be fontos szerepet. A célok eléréséhez széles körű, differenciált tevékenységrendszert alkalmaz, mellyel megalapozza a tanulók természettudományos és műszaki műveltségét, segíti a mindennapi életben felmerülő problémák megoldását. A tanuló az anyaghasználat, az eszközök, a technológiák fejlődésének követésével, a változások hatásainak elemzésével értékeli környezete állapotát, életvitelét.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A tantárgy változatos tevékenységeken keresztül ad lehetőséget a praktikus feladatmegoldó képesség fejlesztésére, valamint a kedvelt, sikerélményt nyújtó tevékenységi területek azonosítására, ezzel segítve a tanuló pályaválasztási döntését is. A tanuló a másokkal közösen végzett csoportos gyakorlati alkotótevékenységek révén szerez tapasztalatot a csoporttagokkal tervezett együttműködés kialakításának lehetőségeiről és a csoporton belüli vezetői, illetve végrehajtói szerepekről.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A tanulóban az iskolai tevékenysége során erősödik a cselekvő tudatosság, amely hozzájárul a munkára vonatkozó igényességhez, az életvitel aktív alakításához, fejlesztéséhez. A kreatív alkotás készségei tekintetében fejlesztési lehetőséget biztosít a különböző tárgyak és működőképes eszközök tanulói tervezése. Az emberek mindennapi életet átalakító jelentős technikai találmányok történetének és emberi életre gyakorolt hatásának megismerése hozzájárul a kulturális tudatosság fejlesztéséhez.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A tantárgyi keretekben végzett tevékenységek elősegítik, hogy a tanulók számára olyan munkavállalói és vállalkozói készségek fejlesztésére nyíljon lehetőség, mint a tervezés, szervezés, irányítás, tapasztalatok értékelése, kockázatfelmérés és kockázatvállalás, az egyéni és csapatmunkában történő munkavégzés, felelősségvállalás. Ezek a készségek alapvető alkalmazkodási lehetőséget biztosítanak a szakmák gyorsan változó világában történő eligazodáshoz. A tevékenységek során szerzett munkatapasztalat hozzájárul a pályaválasztási önismeret, a továbbtanulási és a szakmaválasztási célok kirajzolódásához, valamint az élethosszig tartó tanulás mint szükségszerűség és érték felismerésének megalapozásához.
Cél a tanulók életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldási készségének kialakítása, a cselekvés általi tanulás és fejlődés támogatása. A tanulók a tanulási folyamat során használható (működő, megehető, felvehető stb.) produktumokat hoznak létre valódi anyagokból, ezekhez az adott életkorban biztonságosan használható szerszámokat, eszközöket alkalmazva.
A tantárgy sajátossága, hogy a tanórai tevékenység gyakorlatközpontú; kiemelkedő jellemzője, hogy a tanulási folyamatban központi szerepet kap az ismereteken túlmutató tudásalkalmazás, ezért az értékelés elsősorban az alkotó folyamatra, a munkavégzési szokásokra, az elkészült produktumra irányul, és jelentős szerepet kap benne az elért sikerek, eredmények kiemelése, a pozitív megerősítés.
A tantárgy tanulása és tanítása során célszerű alkalmazni azokat a közismereti tárgyak tanulása során elsajátított ismereteket, amelyek segíthetnek a mindennapi életben felmerülő problémák megoldásában. Olyan cselekvőképesség kialakítása a cél, amelynek mozgatója a felelősségérzet és az elköteleződés, alapja pedig a megfelelő autonómia és nyitottság, megoldási komplexitás.
A tantárgy struktúrájában rugalmas, elsősorban cselekvésre épít és tanulócentrikus. A megszerezhető tudás alkalmazható, s ezzel lehetővé teszi a mindennapi életben használható és hasznos készségek kialakítását és a munka világában való alkalmazását.
A technika és tervezés tantárgy tanterve négy modult kínál, melyekből az iskola kiválaszthatja és a helyi tantervébe illesztheti a sajátosságaihoz illő, a tanulók érdeklődésének leginkább megfelelő tantervi tartalmakat tartalmazó modul tantárgyat.

MODUL „D”: Modellezés – tárgyalkotás technológiái

A technika és tervezés tantárgy „D”: Modellezés – tárgyalkotás technológiái modulját azoknak az intézményeknek ajánljuk alkalmazásra, melyek rendelkeznek megfelelően felszerelt technika szaktanteremmel, illetve tervezik annak kialakítását, és meg tudják oldani a folyamatos anyagellátást.

A modul tanulásának-tanításának célja, hogy a tárgykészítésen, modellezésen keresztül fejlessze az alkotóképességet. A tanuló a manuális tevékenységek során elsajátítja az alapvető technikai eszközök balesetmentes és szakszerű használatát. Ebben a modulban érvényesülnek legjobban a technika tantárgy hagyományos alappillérei, az anyag – energia – információ; rendszer és modell.

Ezt a modult elsősorban a műszaki érdeklődésű tanulóknak ajánljuk, akiknek örömöt okoz a kreatív alkotómunka, a szerszámokkal végzett termékkészítés. A csapatmunka, az együtt gondolkodás fejleszti a műszaki kommunikációs készséget, a döntési képességet, kedvet csinálva az anyagmegmunkáló, tárgykészítő szakmák, a mérnöki pályák választásához.

A kerettanterv nem ír elő konkrét munkadarabokat, ezek kiválasztása a tárgyat tanító tanár feladata. Fontos, hogy ebbe a döntésbe a lehetőségekhez képest vonja be a tanulókat is, hiszen a modul eredményességének legfőbb záloga a tanulói motiváció. A munkadarabokat, modelleket úgy kell megválasztani, hogy azok legfeljebb 2-3 tanóra alatt elkészíthetők legyenek, megfeleljenek a tanulócsoport szintjének és érdeklődésének. Az elkészített modellnek legyen funkciója, használati értéke. A megfelelő érdeklődés fenntartása érdekében az ügyesebb, gyorsabb gyerekeknek legyen lehetőségük a munkadarabok továbbfejlesztésére, egyéni ötleteik, elképzeléseik megvalósítására, míg a lassabban haladóknak is elég idő álljon rendelkezésre a befejezéshez.

A szerszámok megfelelő, balesetmentes használata, a technológiai utasítások pontos betartása megköveteli a tanulótól a szabálykövető magatartást, ugyanakkor a már megismert műveleteket önállóan, kreatív módon kell alkalmaznia a saját tervek megvalósítása során.

A pályaorientáció ismeretei nem külön témakörként jelennek meg. A tevékenységek tudatos szervezésével folyamatosan lehetővé kell tenni, hogy a tanulók felfedezzék belső értékeiket, és kipróbálják, hogy mire képesek. A reális önismeret és a pozitív énkép kialakítása, a csoportmunkában való feladatvállalás, az együttműködési képesség fejlesztése, a szakmák, foglalkozások jellemzőinek és az azokra való alkalmasság megismerése a pályaorientációhoz ad támpontokat.

A tanuló a tanórán tevékenységét megtervezi, terveit megosztja. Alkotótevékenységét az előzetes tervek mentén folytatja.

Tevékenysége során célszerűen kiválasztja és rendeltetésszerűen használja a szükséges szerszámokat, eszközöket. Balesetmentesen dolgozik, a munkaterületen rendet tart. Munkavégzéskor szabálykövető, kooperatív magatartás jellemzi, melynek jelentőségét felismeri a munka biztonságának, eredményességének vonatkozásában. Társaival együttműködve, feladatmegosztás szerint tevékenykedik.

Az elkészült produktumot a tervhez viszonyítva értékeli. Értékként tekint alkotására, a létrehozott produktumra.

A tanórai tevékenységek fejlesztik a technológiai problémamegoldó gondolkodást. Céljuk, hogy a tanuló megfigyelés útján szerezzen tapasztalatokat környezetéről és annak változtatásairól. Ismerje fel és alkosson véleményt az emberi tevékenységek építő és romboló hatásairól.

A technika történetének megismerése során legyen nyitott az értékek felfedezésére, értse azok jövőt meghatározó szerepét.

A technológiai fejlődés vívmányait gazdaságossági, környezet- és egészségtudatos szempontok szerint elemezze, alkalmazza. Ismerje fel az ember személyes felelősségét a környezet alakításában. Lokális tevékenységében jelenjen meg a globális felelősség érzése.

A modul ismeretanyaga hozzájárul ahhoz, hogy a későbbiekben a tanuló fogyasztói döntéseit, magatartását, életvitelét környezet- és egészségtudatos ismeretei, attitűdjei irányítsák.
Felismeri továbbá az egyes munkatevékenységek értékét a társadalom boldogulásában, a hétköznapok biztonságában. A családellátó és megélhetést biztosító foglalkozások elsajátításának lehetőségeiről tájékozott a modul szerinti területen.

5–6. évfolyam

A kétéves nevelési-oktatási szakaszban a tantárgy tanításának középpontjában a környezetben előforduló anyagok tulajdonságainak megismerése és felhasználása áll. Az Anyagok és alakításuk témakör bevezeti a különböző anyagokból való tárgykészítést, hozzájárul az ember környezetátalakító tevékenységének megértéséhez.
Ebben a szakaszban a tárgykészítés elsősorban egyéni munka során valósul meg. Fontos eleme a mintakövetés, az egyes szerszámok célszerű, balesetmentes használatának elsajátítása, a megkívánt műveletek minél pontosabb végrehajtása és a már megismert műveletek gyakorlása. Lehetőséget kell adni a tanulóknak arra, hogy a munkavégzés során megadott szempontok szerint egyéni terveket készítsenek, és azokat megvalósítsák.
A Gépek, gépelemek és az Elektromos áram, elektromos áramkör témakör előkészíti a következő nevelési-oktatási szakaszt. A tanuló tapasztalati úton szerez ismereteket a környezetében lévő gépekről, elektromos eszközökről. A különböző háztartási és egyéb eszközök megfigyelése, a gépek kiválasztásának szempontjai hozzájárulnak a tudatos fogyasztói magatartás kialakításához.
Az órai munkák során a tanuló tapasztalatot szerez a felhasznált anyagokról, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok. Anyagvizsgálati módszerekkel – hajlítás, törés, hasítás, keménység-, rugalmasság-, nedvszívás-, korrózióvizsgálat – szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján önállóan szerez ismereteket a használt anyagokról. Tapasztalatait szóban és írásban is megfogalmazza. Áttekinti a papírok, textilek, természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek legfontosabb tulajdonságait.
Tevékenységét irányítással tervezi, a tervezésnél figyel a célszerűségre és a takarékosságra. Terveiről vázlatot, szabadkézi rajzot készít.
Milliméteres pontossággal mér. Többféle mérőeszközt használ.
Tanári bemutatás alapján megismer, majd önállóan használ új szerszámokat, alkalmaz új műveleteket, például fűrész, ráspoly, reszelő, kalapács, csavarhúzó, lemezolló, fúró, különböző fogók. Tanári útmutatás alapján választ szerszámot, eszközt. Többféle anyagból, több alkatrészből álló használati tárgyakat, maketteket, modelleket készít tanári minta alapján vagy megadott szempontok szerint, egyéni tervek alapján.
A munkavégzési szabályokat betartja. Csoportmunkában feladata szerint dolgozik, a szabályokat betartja, betartatja. Felismeri az egyes műveletek baleseti veszélyeit, tisztában van a védőeszközök használatának szükségességével.
Felismeri az elkészült produktum tervtől való eltérésének ok-okozati összefüggéseit. Megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét.
Környezetét megadott szempontok szerint jellemzi. Felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket. Tevékenységének következményeit mérlegeli.
Konkrét munkatevékenységek, témák vonatkozásában ismeri annak múltbéli és a jelenben tapasztalható megvalósulását. A probléma megoldásához, tanári támogatással, több úton közelít. A problémamegoldás során irányítottan választ stratégiát.
A tanuló érti a jóllét fogalmát. Ismeri az ok-okozati összefüggéseket döntései egészségére gyakorolt hatásáról. Ismeri a döntés-előkészítés, döntés folyamatának elemeit. Hibás döntését felismeri. Döntésén segítséggel változtat.

Közvetlen – megtapasztalható – környezetére vonatkoztatva végzi az elemzést és az alkalmazást. Ismeri az egyes technológiai folyamatok végzése során felhasznált anyagok környezeti hatásait. Ismeri az emberi tevékenység eredményeként kialakuló globális problémákat és a lokális felelősségre épülő tevékenységi lehetőségeket. Ismeri fogyasztási szokásainak egészségre és környezetre gyakorolt hatását.
A munkavégzés során figyel társaira, a környezetre, a terv szerinti haladásra. Probléma esetén segítséget kér. Ismeri a csapat feladatrendszerét. Változó szerepekben vállal feladatokat. Ismeri a csoportmunka kereteit, elfogadja a csoport döntéseit, a delegált feladatokat. Részfeladatait pontosan, felelősséggel végzi.
Ismeri a tevékenységgel érintett foglalkozások jellemzőit, helyét a termelési, szolgáltatási rendszerekben.

5. évfolyam

Az éves nevelési-oktatási szakaszban a tantárgy tanításának középpontjában a környezetben előforduló anyagok tulajdonságainak megismerése és felhasználása áll. Az Anyagok és alakításuk témakör bevezeti a különböző anyagokból való tárgykészítést, hozzájárul az ember környezetátalakító tevékenységének megértéséhez.
Ebben a szakaszban a tárgykészítés elsősorban egyéni munka során valósul meg. Fontos eleme a mintakövetés, az egyes szerszámok célszerű, balesetmentes használatának elsajátítása, a megkívánt műveletek minél pontosabb végrehajtása és a már megismert műveletek gyakorlása. Lehetőséget kell adni a tanulóknak arra, hogy a munkavégzés során megadott szempontok szerint egyéni terveket készítsenek, és azokat megvalósítsák.
A Gépek, gépelemek és az Elektromos áram, elektromos áramkör témakör előkészíti a következő nevelési-oktatási szakaszt. A tanuló tapasztalati úton szerez ismereteket a környezetében lévő gépekről, elektromos eszközökről. A különböző háztartási és egyéb eszközök megfigyelése, a gépek kiválasztásának szempontjai hozzájárulnak a tudatos fogyasztói magatartás kialakításához.
Az órai munkák során a tanuló tapasztalatot szerez a felhasznált anyagokról, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok. Anyagvizsgálati módszerekkel – hajlítás, törés, hasítás, keménység-, rugalmasság-, nedvszívás-, korrózióvizsgálat – szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján önállóan szerez ismereteket a használt anyagokról. Tapasztalatait szóban és írásban is megfogalmazza. Áttekinti a papírok, textilek, természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek legfontosabb tulajdonságait.
Tevékenységét irányítással tervezi, a tervezésnél figyel a célszerűségre és a takarékosságra. Terveiről vázlatot, szabadkézi rajzot készít.
Milliméteres pontossággal mér. Többféle mérőeszközt használ.
Tanári bemutatás alapján megismer, majd önállóan használ új szerszámokat, alkalmaz új műveleteket, például fűrész, ráspoly, reszelő, kalapács, csavarhúzó, lemezolló, fúró, különböző fogók. Tanári útmutatás alapján választ szerszámot, eszközt. Többféle anyagból, több alkatrészből álló használati tárgyakat, maketteket, modelleket készít tanári minta alapján vagy megadott szempontok szerint, egyéni tervek alapján.
A munkavégzési szabályokat betartja. Csoportmunkában feladata szerint dolgozik, a szabályokat betartja, betartatja. Felismeri az egyes műveletek baleseti veszélyeit, tisztában van a védőeszközök használatának szükségességével.
Felismeri az elkészült produktum tervtől való eltérésének ok-okozati összefüggéseit. Megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét.
Közvetlen – megtapasztalható – környezetére vonatkoztatva végzi az elemzést és az alkalmazást. Ismeri az egyes technológiai folyamatok végzése során felhasznált anyagok

környezeti hatásait. Ismeri az emberi tevékenység eredményeként kialakuló globális problémákat és a lokális felelősségre épülő tevékenységi lehetőségeket. Ismeri fogyasztási szokásainak egészségre és környezetre gyakorolt hatását.
A munkavégzés során figyel társaira, a környezetre, a terv szerinti haladásra. Probléma esetén segítséget kér. Ismeri a csapat feladatrendszerét. Változó szerepekben vállal feladatokat. Ismeri a csoportmunka kereteit, elfogadja a csoport döntéseit, a delegált feladatokat. Részfeladatait pontosan, felelősséggel végzi.
Ismeri a tevékenységgel érintett foglalkozások jellemzőit, helyét a termelési, szolgáltatási rendszerekben.

Témakör: Anyagok és alakításuk
Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri a technológiai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések ok-okozati összefüggéseit.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Az emberi tevékenység hatása a természeti környezetre
Védekezés a természet hatásai ellen
A természetben található anyagok kitermelési módszereinek megismerése
A nyersanyag és az alapanyag fogalmának tisztázása
Az emberiség energiaigénye
Az anyagok kitermelése és a természeti környezet károsítása közötti összefüggés felismerése
Fogalmak
technikai környezet, természeti környezet, társadalmi környezet, mesterséges környezet, alapanyag, nyersanyag, érc, bányászat, erdőgazdálkodás, fakitermelés, természetvédelem, környezetszennyezés, hulladék, szükséglet, időjárási hatások, energiafajták, megújuló energia, nem megújuló energia, elsődleges (primer) és másodlagos (származtatott) energia, fenntarthatóság
Javasolt tevékenységek
Az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatásának megismerése esettanulmányokon keresztül, többféle nézőpont figyelembevételével. Véleményformálás, vélemények ütköztetése
A legfontosabb energiafajták, energiahordozók megismerése. Az emberiség energiaigényének áttekintése grafikonok, diagramok elemzésén keresztül

Témakör: Műszaki kommunikáció
Javasolt óraszám: 4 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során;
alkalmazza a vetületi ábrázolást.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri a méretmegadás elemeit;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A szabályok szükségességének belátása, szabálykövető magatartás fejlesztése
A térszemlélet és az elvont gondolkodás fejlesztése
A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése
Ok-okozati összefüggések felismerése
A mérés célja, fontossága
Mérőeszközök alkalmazása
Műszaki rajzi alapismeretek elsajátítása
Rajzolvasási gyakorlatok, műszaki rajz készítése egyszerűbb tárgyról
A valóság és az ábra összefüggéseinek felismerése

Fogalmak
mérés, mérőeszköz, mérési pontosság, méretmegadás elemei és szabályai, vonalfajták, méretszám, méretarány, vetület, hajlítási vonal, középvonal, látható él, nem látható él, átmérő, sugár, anyagvastagság

Javasolt tevékenységek
Térbeli alakzatok, tárgyak és róluk készült műszaki rajzok, axonometrikus ábrák tanulmányozása, a valóság és az ábra közötti kapcsolat, megfelelés felismerése
Mérőeszközök használata, mérés milliméter pontossággal
Műszaki rajzok értelmezése, a műszaki ábrázolás jelképeinek, szabályainak megismerése, azonosítása, alkalmazása
Vetületi ábra, egyszerű műszaki rajz készítése szabadkézzel, majd szerkesztéssel geometrikus testekről, és később a tárgytervezési folyamat részeként

Témakör: Papír
Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket;
megismeri a legfontosabb anyagok tulajdonságait, alakításuk műveleteit, szerszámait;
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a papíranyagok tulajdonságairól;
áttekinti a papírok legfontosabb tulajdonságait;
használati tárgyakat, maketteket, modelleket készít papírból tanári minta alapján vagy megadott szempontok szerint egyéni tervek alapján;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A térszemlélet fejlesztése
A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése
Ok-okozati összefüggések felismerése
Munkatevékenység értékteremtő lényegének értelmezése
Munkavégzési szokások fejlesztése
Anyagok újrahasznosítása
Papíralapanyagok, papírfajták
A papír tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel – szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján

Fogalmak
a papír fizikai és technológiai tulajdonságai, anyagok újrafelhasználása, az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

Javasolt tevékenységek
A papírral kapcsolatos előzetes ismeretek felelevenítése, rendszerezése
A papír tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel, egyes papírfajták elkülönítése. Javasolt anyagvizsgálatok: szálirány meghatározása tépéspróbával, nedvszívó képesség vizsgálata, íráspróba vizsgálata
A tapasztalatok és egyéb információk értelmezése és felhasználása a munkavégzés során
Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról

Témakör: Textil
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket;
megismeri a legfontosabb anyagok tulajdonságait, alakításuk műveleteit, szerszámait;
elsajátítja a kézi anyagmegmunkálás legfontosabb műveleteihez szükséges szerszámok célszerű, balesetmentes használatát;
áttekinti a textilek legfontosabb tulajdonságait;
használati tárgyakat készít textilből tanári minta alapján vagy megadott szempontok szerint egyéni tervek alapján;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése
Ok-okozati összefüggések felismerése
Munkatevékenység értékteremtő lényegének értelmezése
Munkavégzési szokások fejlesztése
Textilkészítési eljárások – szövés, hurkolás, nemezelés
A textil alapanyagok, a textilkészítési módok és az alkalmazásuk közötti összefüggés felismerése
Egyszerű munkadarab készítése textilből – 2-3 öltésfajta gyakorlati alkalmazása
Az öltésfajták és alkalmazásuk közötti összefüggések felismerése
A textil előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák

Fogalmak
természetes szálas anyagok, mesterséges szálas anyagok, fonás, szövés, hurkolás, nemezelés, öltésfajták – ideiglenes öltés, rögzítő öltések, hímző öltések; az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

Javasolt tevékenységek
A textilanyagokkal kapcsolatos előzetes ismeretek felelevenítése, rendszerezése
A textil tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel. Javasolt anyagvizsgálatok: nedvszívás, lég- és vízáteresztési próba, gyűrődési hajlam vizsgálata, alapanyag fajtájának meghatározása égetési próbával
Textilfélék csoportosítása különféle szempontok szerint
Használati tárgyak – például zsákok, tartók, figurák – készítése textilből, leírás, illetve saját terv alapján. A munkavégzés eszközeinek célszerű, balesetmentes használatához szükséges mozdulatok elsajátítása, begyakorlása. A tapasztalatok és egyéb információk értelmezése és felhasználása a munkavégzés során
Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról

Témakör: Természetes és mesterséges faanyagok
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket;
megismeri a legfontosabb anyagok tulajdonságait, alakításuk műveleteit, szerszámait;
elsajátítja a kézi anyagmegmunkálás legfontosabb műveleteihez szükséges szerszámok célszerű, balesetmentes használatát;
tevékenységének következményeit mérlegeli.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a faanyagok legfontosabb tulajdonságairól;
elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése
Ok-okozati összefüggések felismerése
Munkavégzési szokások fejlesztése
A természetes fát helyettesítő mesterséges faanyagok megismerése
Használati tárgyak, modellek készítése fából, rétegelt lemezből, farostlemezből
Fa szerkezeti kötései – illesztés, csapolás
A fa kitermeléséhez, feldolgozásához kötődő szakmák

Fogalmak
fafeldolgozás, a fa anyagszerkezete, fűrészüzem, fűrészárufajták, hasítás, keménység, furnérlemez, rétegelt lemez, farostlemez, bútorlap, az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

Javasolt tevékenységek
A faanyagokkal kapcsolatos előzetes ismeretek felelevenítése, rendszerezése
A természetes és mesterséges faanyagok tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel. Javasolt anyagvizsgálatok: keménység, hajlíthatóság, faraghatóság, szegzés vizsgálata
Az egyes műveletek eszközeinek célszerű, balesetmentes használatához szükséges mozdulatok elsajátítása, begyakorlása
A műveletekhez szükséges biztonsági szabályok betartása, a munkavédelmi felszerelések használata, a munkakörnyezet rendjének fenntartása, törekvés a takarékosságra, a hulladékok felhasználására

Témakör: Fém
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket;
megismeri a legfontosabb anyagok tulajdonságait, alakításuk műveleteit, szerszámait;
elsajátítja a kézi anyagmegmunkálás legfontosabb műveleteihez szükséges szerszámok célszerű, balesetmentes használatát;
tevékenységének következményeit mérlegeli.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a fémek legfontosabb tulajdonságairól;
elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során;
alkalmazza a vetületi ábrázolást;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése
Munkavégzési szokások fejlesztése
Anyagok újrahasznosítása, fenntarthatóság
Fémek jellemző tulajdonságai, fajtái, csoportosításuk
A különböző fémek tulajdonságai és felhasználási területük összefüggései
A környezet fémekre gyakorolt hatása
A korrózió fogalma
A környezet fémekre gyakorolt hatásának, az anyag károsodásának és az anyagvédelem lehetőségeinek összefüggései
Tapasztalatok szerzése a különféle fémek fizikai jellemzőiről a megmunkálás során
A fémek előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák

Fogalmak
fém, érc, olvasztás, vas, acél, alumínium, réz, hajlító és fárasztó anyagvizsgálat, védőbevonat, lemez, huzal, zárt szelvények, profilok, az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

Javasolt tevékenységek
A fémekkel kapcsolatos előzetes ismeretek felelevenítése, rendszerezése
A fémek tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel. Javasolt anyagvizsgálatok: rugalmasság, kifáradás, mágnesesség, korrozióállóság vizsgálata
Az egyes műveletek eszközeinek célszerű, balesetmentes használatához szükséges mozdulatok elsajátítása, begyakorlása
A tapasztalatok és egyéb információk értelmezése és felhasználása a munkavégzés során
Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról

Témakör: Műanyag
Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket;
megismeri a legfontosabb anyagok tulajdonságait, alakításuk műveleteit, szerszámait;
elsajátítja a kézi anyagmegmunkálás legfontosabb műveleteihez szükséges szerszámok célszerű, balesetmentes használatát;
tevékenységének következményeit mérlegeli.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a műanyagok legfontosabb tulajdonságairól;
elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Munkatevékenység értékteremtő lényegének értelmezése
Munkavégzési szokások fejlesztése
A mindennapi életben leggyakrabban előforduló műanyagok tulajdonságainak megismerése
Az anyagtulajdonságok és a kézi megmunkálás lehetőségei közötti összefüggések felismerése
A műanyagok előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák

Fogalmak
műanyagok csoportosítása, hőre lágyuló, hőre keményedő, lemezek, fóliák, palackok, profilok, az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

Javasolt tevékenységek
A műanyagokkal kapcsolatos előzetes ismeretek felelevenítése, rendszerezése
A műanyagok tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel. Javasolt anyagvizsgálatok: hőre lágyulás, ragasztási próba
Az egyes műveletek eszközeinek célszerű, balesetmentes használatához szükséges mozdulatok elsajátítása, begyakorlása
A műveletekhez szükséges biztonsági szabályok betartása, a munkavédelmi felszerelések
A tapasztalatok és egyéb információk értelmezése és felhasználása a munkavégzés során
Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról

Témakör: Gépek, gépelemek
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
tapasztalatokat szerez a környezetében lévő néhány gép működéséről és használatáról.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
gépeket, mechanikai szerkezeteket tanulmányoz energiaáram, energiaátalakítás szempontjából;
áttekinti az alapvető mechanikai hajtásokat – dörzshajtás, szíjhajtás, fogaskerékhajtás, lánchajtás;
érti és elmagyarázza a mechanikai hajtások alapfeladatát;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése
A környezet- és egészségtudatos cselekvés fejlesztése.
Gépek tanulmányozása az energiaáram szempontjából
Tapasztalatszerzés a környezetünkben lévő gépekről, a gépek csoportosítása feladat, működési elv szerint
A hajtások fajtái és a megvalósítható kapcsolat összefüggéseinek felismerése
Mechanikai hajtások modellezése valamilyen építőkészlet elemeiből, például fém építőkészlet vagy LEGO-elemek

Fogalmak
gép, ék, emelő, erőgép, közlőmű, munkagép, a mozgás fajtái, jellemzői, mechanikai hajtások – dörzshajtás, szíjhajtás, fogaskerékhajtás, lánchajtás, fordulatszám, gyorsítás, lassítás

Javasolt tevékenységek
Önálló technikatörténeti kutatás végzése egyes gépek fejlődéséről, az emberiség életében betöltött szerepéről, kiadott vagy érdeklődésnek megfelelően választott témában.
A környezetben lévő gépek, modellek megfigyelése során a részegységek – erőgép, munkagép, közlőmű –, az alapvető mechanikai hajtások – dörzshajtás, szíjhajtás, fogaskerékhajtás, lánchajtás – azonosítása
A mechanikai hajtások alapfeladatának, a gyorsítás és lassítás fogalmának megértése és elmagyarázása
Az egyes hajtások összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása

Témakör: Elektromos áram, elektromos áramkör
Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
tapasztalatokat szerez a világítás, motorok, fűtő, hűtő eszközök, elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek működéséről és használatáról.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri az elektromos áram szerepét, jelentőségét a mindennapokban;
megkülönbözteti a vezető és szigetelő anyagokat;
tapasztalatokat gyűjt a környezetben használt elektromos eszközök működéséről;

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Tudatos fogyasztói magatartás fejlesztése
A környezet- és egészségtudatos cselekvés fejlesztése
Az egyszerű áramkör részei, jelképei
Az áramköri elemek szerepe az áramkörben
Elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek jellemzői, működésük és használatuk – világítás, motorok, fűtő, hűtő eszközök
Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt elektromos eszközök működéséről és használati jellemzőiről, a tapasztalatok összehasonlítása, értékelése
Gépek kiválasztásának szempontjai
Fogalmak
áramforrás – galvánelem, hálózat, fogyasztó – lámpa, elektromos motor, fűtőszál, kapcsoló – tartós és pillanatkapcsoló (nyomógomb), elektromos vezetés, szigetelés, vezeték, zárt áramkör, baleset-megelőzési szabályok, tudatos fogyasztói magatartás

Javasolt tevékenységek
Az egyszerű áramkör részeinek, jelképeinek megismerése
Egyszerű áramkör szerelése szerelőkészleti elemekkel páros munkában
Elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek működésének megfigyelése, hiba- és baleseti források azonosítása
A gépek felépítése és biztonságos használata közötti kapcsolat felismerése, általános baleset-megelőzési és érintésvédelmi szabályok
A használat elektromos és mechanikus veszélyeinek, az elhárítás lehetőségeinek elemzése, a biztonságos munkavégzés szabályainak megtanulása
Feladatleírásban meghatározott szempontoknak megfelelő gép kiválasztása – például háztartási gép vásárlása – szerepjáték keretében, forrásanyagok felhasználásával
Egyszerű beállítási, karbantartási, szerelési, javítási feladatok elvégzése meglévő szerkezeteken

A fejlesztés várt eredményei a 5. évfolyam végén

Tapasztalatok megfogalmazása a környezet elemeiről, állapotáról, a környezetátalakító tevékenységgel járó felelősség belátása.
Tapasztalatok az ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységekről.
Ételkészítés és tárgyalkotás során a technológiák helyes alkalmazása, eszközök szakszerű, biztonságos használata.
Elemi műszaki rajzi ismeretek alkalmazása a tervezés és a kivitelezés során.
Az elkészült produktumok (ételek, tárgyak, modellek) reális értékelése, a hibák felismerése, a javítás, fejlesztés lehetőségeinek meghatározása.
A tárgyi környezetben végzett tevékenységek biztonságossá, környezettudatossá, takarékossá és célszerűvé válása.
A gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása.
A vasúti közlekedésben való biztonságos és udvarias részvétel.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

Ismerkedés a környezet tudatos átalakításának elveivel és szükségességével. Egyszerű mindennapos technikai rendszerek azonosítása.
A kommunikáció alapfogalmainak alkalmazása,tömegkommunikációs eszközök kezelése. Egyszerű műveleti algoritmusok értelmezése és végrehajtása (egyszerű tervek és vázlatrajzok készítése).
Becslés centiméter pontossággal, mérés milliméter pontossággal. Egyszerű műszaki rajzok olvasása és készítése.
A gyalogos, a kerékpáros és a tömegközlekedés szabályainak és helyes magatartásformáinak alkalmazása.
A következetes és rendszeres tisztálkodás ismerete. Az egészséges táplálkozás jelentőségének felismerése. A családi munkamegosztás ismerete, a házi és ház körüli munkák gyakorlása. A szükséges eszközök és szerszámok szakszerű és balesetmentes használata. Környezetkímélő magatartás és takarékosság fontosságának felismerése.

6. évfolyam

A kétéves nevelési-oktatási szakaszban a tantárgy tanításának középpontjában a környezetben előforduló anyagok tulajdonságainak megismerése és felhasználása áll. Az Anyagok és alakításuk témakör bevezeti a különböző anyagokból való tárgykészítést, hozzájárul az ember környezetátalakító tevékenységének megértéséhez.
Ebben a szakaszban a tárgykészítés elsősorban egyéni munka során valósul meg. Fontos eleme a mintakövetés, az egyes szerszámok célszerű, balesetmentes használatának elsajátítása, a megkívánt műveletek minél pontosabb végrehajtása és a már megismert műveletek gyakorlása. Lehetőséget kell adni a tanulóknak arra, hogy a munkavégzés során megadott szempontok szerint egyéni terveket készítsenek, és azokat megvalósítsák.
A Gépek, gépelemek és az Elektromos áram, elektromos áramkör témakör előkészíti a következő nevelési-oktatási szakaszt. A tanuló tapasztalati úton szerez ismereteket a környezetében lévő gépekről, elektromos eszközökről. A különböző háztartási és egyéb eszközök megfigyelése, a gépek kiválasztásának szempontjai hozzájárulnak a tudatos fogyasztói magatartás kialakításához.

Az órai munkák során a tanuló tapasztalatot szerez a felhasznált anyagokról, például természetes és mesterséges faanyagok, műanyagok, fémek, papírok, textilek, képlékeny anyagok. Anyagvizsgálati módszerekkel – hajlítás, törés, hasítás, keménység-, rugalmasság-, nedvszívás-, korrózióvizsgálat – szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján önállóan szerez ismereteket a használt anyagokról.
Tevékenységét irányítással tervezi, a tervezésnél figyel a célszerűségre és a takarékosságra. Terveiről vázlatot, szabadkézi rajzot készít.
Milliméteres pontossággal mér. Többféle mérőeszközt használ.
A munkavégzési szabályokat betartja. Csoportmunkában feladata szerint dolgozik, a szabályokat betartja, betartatja. Felismeri az egyes műveletek baleseti veszélyeit, tisztában van a védőeszközök használatának szükségességével.
Felismeri az elkészült produktum tervtől való eltérésének ok-okozati összefüggéseit. Megérti a munkatevékenység értékteremtő lényegét.
Konkrét munkatevékenységek, témák vonatkozásában ismeri annak múltbéli és a jelenben tapasztalható megvalósulását. A probléma megoldásához, tanári támogatással, több úton közelít. A problémamegoldás során irányítottan választ stratégiát.
A tanuló érti a jóllét fogalmát. Ismeri az ok-okozati összefüggéseket döntései egészségére gyakorolt hatásáról. Ismeri a döntés-előkészítés, döntés folyamatának elemeit. Hibás döntését felismeri. Döntésén segítséggel változtat.
Közvetlen – megtapasztalható – környezetére vonatkoztatva végzi az elemzést és az alkalmazást. Ismeri az egyes technológiai folyamatok végzése során felhasznált anyagok környezeti hatásait. Ismeri az emberi tevékenység eredményeként kialakuló globális problémákat és a lokális felelősségre épülő tevékenységi lehetőségeket. Ismeri fogyasztási szokásainak egészségre és környezetre gyakorolt hatását.

Ismeri a tevékenységgel érintett foglalkozások jellemzőit, helyét a termelési, szolgáltatási rendszerekben.

Témakör: Anyagok és alakításuk
Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri a technológiai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések ok-okozati összefüggéseit.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
áttekinti a legfontosabb energiafajtákat, a primer energiahordozókat;
csoportosítja a primer energiahordozókat aszerint, hogy megújuló vagy nem megújuló energiahordozóról van szó.
Fejlesztési feladatok és ismeretek
Az emberi tevékenység hatása a természeti környezetre
Védekezés a természet hatásai ellen
A természetben található anyagok kitermelési módszereinek megismerése
A nyersanyag és az alapanyag fogalmának tisztázása
Az emberiség energiaigénye
Az energiaforrások fajtái
Annak felismerése, hogy a mesterséges környezet anyagait a természeti környezetből nyeri az ember
Az anyagok kitermelése és a természeti környezet károsítása közötti összefüggés felismerése
Fogalmak
technikai környezet, természeti környezet, társadalmi környezet, mesterséges környezet, alapanyag, nyersanyag, érc, bányászat, erdőgazdálkodás, fakitermelés, természetvédelem, környezetszennyezés, hulladék, szükséglet, időjárási hatások, energiafajták, megújuló energia, nem megújuló energia, elsődleges (primer) és másodlagos (származtatott) energia, fenntarthatóság
Javasolt tevékenységek
Az emberi tevékenység természeti környezetre gyakorolt hatásának megismerése esettanulmányokon keresztül, többféle nézőpont figyelembevételével. Véleményformálás, vélemények ütköztetése
Üzemlátogatás vagy film megtekintése (erdészet, fatelep, bánya stb.)
A legfontosabb energiafajták, energiahordozók megismerése. Az emberiség energiaigényének áttekintése grafikonok, diagramok elemzésén keresztül

Témakör: Műszaki kommunikáció
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során;
alkalmazza a vetületi ábrázolást.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri a méretmegadás elemeit;
műszaki rajzon azonosítja a műszaki rajzjeleket – látható él, nem látható él, hajlítási él, szimmetriatengely, átmérő, sugár;
ismeri a méretarányos kicsinyítés, nagyítás feladatát, jelentőségét;
felismeri a vetületi ábrázolást.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A szabályok szükségességének belátása, szabálykövető magatartás fejlesztése
A térszemlélet és az elvont gondolkodás fejlesztése
A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése
Ok-okozati összefüggések felismerése
A mérés célja, fontossága
Mérőeszközök alkalmazása
Mérés milliméteres pontossággal
Műszaki rajzi alapismeretek elsajátítása
Méretmegadás elemei, szabályai
Vetületi ábrázolás, méretarány alkalmazása
Rajzolvasási gyakorlatok, műszaki rajz készítése egyszerűbb tárgyról
A valóság és az ábra összefüggéseinek felismerése

Fogalmak
mérés, mérőeszköz, mérési pontosság, méretmegadás elemei és szabályai, vonalfajták, méretszám, méretarány, vetület, hajlítási vonal, középvonal, látható él, nem látható él, átmérő, sugár, anyagvastagság

Javasolt tevékenységek
Térbeli alakzatok, tárgyak és róluk készült műszaki rajzok, axonometrikus ábrák tanulmányozása, a valóság és az ábra közötti kapcsolat, megfelelés felismerése
Mérőeszközök használata, mérés milliméter pontossággal
Műszaki rajzok értelmezése, a műszaki ábrázolás jelképeinek, szabályainak megismerése, azonosítása, alkalmazása
Vetületi ábra, egyszerű műszaki rajz készítése szabadkézzel, majd szerkesztéssel geometrikus testekről, és később a tárgytervezési folyamat részeként

Témakör: Papír
Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket;
megismeri a legfontosabb anyagok tulajdonságait, alakításuk műveleteit, szerszámait;
elsajátítja a kézi anyagmegmunkálás legfontosabb műveleteihez szükséges szerszámok célszerű, balesetmentes használatát;
tevékenységének következményeit mérlegeli.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a papíranyagok tulajdonságairól;
áttekinti a papírok legfontosabb tulajdonságait;
használati tárgyakat, maketteket, modelleket készít papírból tanári minta alapján vagy megadott szempontok szerint egyéni tervek alapján;
gyakorolja a papírmunkálás legfontosabb műveleteit, az azokhoz szükséges szerszámok célszerű, balesetmentes használatát.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A térszemlélet fejlesztése
A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése
Ok-okozati összefüggések felismerése
Munkatevékenység értékteremtő lényegének értelmezése
Munkavégzési szokások fejlesztése
Anyagok újrahasznosítása
Papíralapanyagok, papírfajták
A papír tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel – szemrevételezés, próba, összehasonlítás, mérés alapján
Térbeli testek, tárgyak, modellek, makettek készítése papírból
A tulajdonságok és a felhasználási terület közötti összefüggés felismerése
A feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megismerése
A papír előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák

Fogalmak
a papír fizikai és technológiai tulajdonságai, anyagok újrafelhasználása, az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

Javasolt tevékenységek
A papírral kapcsolatos előzetes ismeretek felelevenítése, rendszerezése
A papír tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel, egyes papírfajták elkülönítése. Javasolt anyagvizsgálatok: szálirány meghatározása tépéspróbával, nedvszívó képesség vizsgálata, íráspróba, hajtogathatóság vizsgálata
Használati tárgyak – például díszdoboz – készítése papírból, leírás, illetve saját terv alapján
A munkakörnyezet rendjének fenntartása, törekvés a takarékosságra
A tapasztalatok és egyéb információk értelmezése és felhasználása a munkavégzés során
Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról

Témakör: Textil
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket;
megismeri a legfontosabb anyagok tulajdonságait, alakításuk műveleteit, szerszámait;
elsajátítja a kézi anyagmegmunkálás legfontosabb műveleteihez szükséges szerszámok célszerű, balesetmentes használatát;
tevékenységének következményeit mérlegeli.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a textilanyagok tulajdonságairól;
áttekinti a textilek legfontosabb tulajdonságait;
használati tárgyakat készít textilből tanári minta alapján vagy megadott szempontok szerint egyéni tervek alapján;
elsajátítja, gyakorolja a textilkészítés, -megmunkálás legfontosabb műveleteit, az azokhoz szükséges szerszámok célszerű, balesetmentes használatát.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése
Ok-okozati összefüggések felismerése
Munkatevékenység értékteremtő lényegének értelmezése
Munkavégzési szokások fejlesztése
Textilipari nyersanyagok csoportosítása
Textíliák egyszerű összehasonlító vizsgálata
Textilkészítési eljárások – szövés, hurkolás, nemezelés
A textil alapanyagok, a textilkészítési módok és az alkalmazásuk közötti összefüggés felismerése
Egyszerű munkadarab készítése textilből – 2-3 öltésfajta gyakorlati alkalmazása
Az öltésfajták és alkalmazásuk közötti összefüggések felismerése
Anyagok újrafelhasználása, újrahasznosítása
A textil előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák

Fogalmak
természetes szálas anyagok, mesterséges szálas anyagok, fonás, szövés, hurkolás, nemezelés, öltésfajták – ideiglenes öltés, rögzítő öltések, hímző öltések; az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

Javasolt tevékenységek
A textilanyagokkal kapcsolatos előzetes ismeretek felelevenítése, rendszerezése
A textil tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel. Javasolt anyagvizsgálatok: nedvszívás, lég- és vízáteresztési próba, szakíthatóság, gyűrődési hajlam vizsgálata, alapanyag fajtájának meghatározása égetési próbával
Textilfélék csoportosítása különféle szempontok szerint
Használati tárgyak – például zsákok, tartók, figurák – készítése textilből, leírás, illetve saját terv alapján. Az öltésfajták és alkalmazásuk közötti összefüggések felismerése
A munkavégzés eszközeinek célszerű, balesetmentes használatához szükséges mozdulatok elsajátítása, begyakorlása. A munkakörnyezet rendjének fenntartása, törekvés a takarékosságra, az anyagok újrafelhasználására
A tapasztalatok és egyéb információk értelmezése és felhasználása a munkavégzés során
Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról

Témakör: Természetes és mesterséges faanyagok
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket;
megismeri a legfontosabb anyagok tulajdonságait, alakításuk műveleteit, szerszámait;
elsajátítja a kézi anyagmegmunkálás legfontosabb műveleteihez szükséges szerszámok célszerű, balesetmentes használatát;
tevékenységének következményeit mérlegeli.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a faanyagok legfontosabb tulajdonságairól;
elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során;

alkalmazza a vetületi ábrázolást;
megismer, majd önállóan használ új szerszámokat, alkalmaz új műveleteket, például fűrész, ráspoly, reszelő, kalapács, csavarhúzó, fúró;
használati tárgyakat, maketteket, modelleket készít fából tanári minta alapján vagy megadott szempontok szerint egyéni tervek alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése
Ok-okozati összefüggések felismerése
Munkatevékenység értékteremtő lényegének értelmezése
Munkavégzési szokások fejlesztése
A fa fizikai tulajdonságainak megismerése összehasonlító vizsgálatokkal – keménység, megmunkálhatóság
A természetes fát helyettesítő mesterséges faanyagok megismerése
Használati tárgyak, modellek készítése fából, rétegelt lemezből, farostlemezből
Darabolás fűrésszel, a felület alakítása ráspollyal, csiszolás, szegzés, csavarozás, ragasztás
Fa szerkezeti kötései – illesztés, csapolás
Fatárgyak védelme, díszítése lazúrozással, festéssel
A fa kitermeléséhez, feldolgozásához kötődő szakmák

Fogalmak
fafeldolgozás, a fa anyagszerkezete, fűrészüzem, fűrészárufajták, hasítás, keménység, furnérlemez, rétegelt lemez, farostlemez, bútorlap, az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

Javasolt tevékenységek
A faanyagokkal kapcsolatos előzetes ismeretek felelevenítése, rendszerezése
A természetes és mesterséges faanyagok tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel. Javasolt anyagvizsgálatok: keménység, hajlíthatóság, faraghatóság, szegzés vizsgálata
Használati tárgyak, modellek – például képkeret, doboz, járműmodellek, bábok, figurák, játékok, madáretető, madárodú, rovarház – készítése fából, leírás, illetve saját terv alapján
Az egyes műveletek eszközeinek célszerű, balesetmentes használatához szükséges mozdulatok elsajátítása, begyakorlása
A műveletekhez szükséges biztonsági szabályok betartása, a munkavédelmi felszerelések használata, a munkakörnyezet rendjének fenntartása, törekvés a takarékosságra, a hulladékok felhasználására
A tapasztalatok és egyéb információk értelmezése és felhasználása a munkavégzés során
Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról

Témakör: Fém
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket;
megismeri a legfontosabb anyagok tulajdonságait, alakításuk műveleteit, szerszámait;
elsajátítja a kézi anyagmegmunkálás legfontosabb műveleteihez szükséges szerszámok célszerű, balesetmentes használatát;
tevékenységének következményeit mérlegeli.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a fémek legfontosabb tulajdonságairól;
elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során;
alkalmazza a vetületi ábrázolást;
megismer, majd önállóan használ új szerszámokat, alkalmaz új műveleteket, például fűrész, reszelő, lemezolló, pontozó, csavarhúzó, fúró, különböző fogók;
használati tárgyakat, modelleket készít fémből tanári minta alapján vagy megadott szempontok szerint egyéni tervek alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
A tapasztalati úton történő információgyűjtés képességének fejlesztése
Ok-okozati összefüggések felismerése
Munkatevékenység értékteremtő lényegének értelmezése
Munkavégzési szokások fejlesztése
Anyagok újrahasznosítása, fenntarthatóság
Fémek jellemző tulajdonságai, fajtái, csoportosításuk
A különböző fémek tulajdonságai és felhasználási területük összefüggései
A környezet fémekre gyakorolt hatása
A korrózió fogalma
Fémek felületkezelése, korrózió elleni védelem
A környezet fémekre gyakorolt hatásának, az anyag károsodásának és az anyagvédelem lehetőségeinek összefüggései
Használati tárgy készítése fémből – lemezmegmunkálás, huzalmegmunkálás
Darabolás fűrésszel, lemezvágó ollóval, hajlítás fogóval, szerelés csavarozással, szegecseléssel, forrasztással
Tapasztalatok szerzése a különféle fémek fizikai jellemzőiről a megmunkálás során
A fémek előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák

Fogalmak
fém, érc, olvasztás, vas, acél, alumínium, réz, ötvözet, rozsda, korrózió, hajlító és fárasztó anyagvizsgálat, védőbevonat, lemez, huzal, zárt szelvények, profilok, az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

Javasolt tevékenységek
A fémekkel kapcsolatos előzetes ismeretek felelevenítése, rendszerezése
A fémek tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel. Javasolt anyagvizsgálatok: rugalmasság, kifáradás, mágnesesség, korrozióállóság vizsgálata

Fémlemezből (alumínium, réz), huzalból használati vagy dísztárgyak – például szalvéta-, gyertya-, mécsestartó, ékszerek, szélcsengő – készítése leírás, illetve saját terv alapján
Az egyes műveletek eszközeinek célszerű, balesetmentes használatához szükséges mozdulatok elsajátítása, begyakorlása
A műveletekhez szükséges biztonsági szabályok betartása, a munkavédelmi felszerelések használata, a munkakörnyezet rendjének fenntartása, törekvés a takarékosságra
A tapasztalatok és egyéb információk értelmezése és felhasználása a munkavégzés során
Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról

Témakör: Műanyag
Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
felismeri a környezeti tapasztalások, megfigyelések közötti ok-okozati összefüggéseket;
megismeri a legfontosabb anyagok tulajdonságait, alakításuk műveleteit, szerszámait;
elsajátítja a kézi anyagmegmunkálás legfontosabb műveleteihez szükséges szerszámok célszerű, balesetmentes használatát;
tevékenységének következményeit mérlegeli.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
irányítással, egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel információkat szerez a műanyagok legfontosabb tulajdonságairól;
elemi műszaki rajzi ismereteit alkalmazza a tervezés során;
alkalmazza a vetületi ábrázolást;
megismer, majd önállóan használ új szerszámokat, alkalmaz új műveleteket;
használati tárgyakat, modelleket készít műanyagból tanári minta alapján vagy megadott szempontok szerint egyéni tervek alapján.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Munkatevékenység értékteremtő lényegének értelmezése
Munkavégzési szokások fejlesztése
A mindennapi életben leggyakrabban előforduló műanyagok tulajdonságainak megismerése
Egyszerű munkadarab készítése műanyagból
Alakítás hőkezeléssel
Az anyagtulajdonságok és a kézi megmunkálás lehetőségei közötti összefüggések felismerése
Anyagok újrafelhasználása, újrahasznosítása
A műanyagok előállításához és megmunkálásához kötődő szakmák

Fogalmak
műanyagok csoportosítása, hőre lágyuló, hőre keményedő, lemezek, fóliák, palackok, profilok, az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

Javasolt tevékenységek
A műanyagokkal kapcsolatos előzetes ismeretek felelevenítése, rendszerezése
A műanyagok tulajdonságainak megismerése egyszerűbb anyagvizsgálati módszerekkel. Javasolt anyagvizsgálatok: hőre lágyulás, ragasztási próba
Műanyag lemezekből, csövekből, palackokból, fóliából használati tárgy, járműmodell készítése leírás, illetve saját terv alapján

Az egyes műveletek eszközeinek célszerű, balesetmentes használatához szükséges mozdulatok elsajátítása, begyakorlása
A műveletekhez szükséges biztonsági szabályok betartása, a munkavédelmi felszerelések használata, a munkakörnyezet rendjének fenntartása, törekvés a takarékosságra, anyagok újrahasznosítása
A tapasztalatok és egyéb információk értelmezése és felhasználása a munkavégzés során
Információgyűjtés a végzett tevékenységekhez kötődő szakmákról, tanulási utakról

Témakör: Gépek, gépelemek
Javasolt óraszám: 4 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
tapasztalatokat szerez a környezetében lévő néhány gép működéséről és használatáról.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
gépeket, mechanikai szerkezeteket tanulmányoz energiaáram, energiaátalakítás szempontjából;
megfigyelés alapján azonosít részegységeket – erőgép, munkagép, közlőmű – különböző mozgó mechanikus szerkezeteken, például kerékpár, háztartási eszközök, fúrógépek stb.;
áttekinti az alapvető mechanikai hajtásokat – dörzshajtás, szíjhajtás, fogaskerékhajtás, lánchajtás;
gépek megfigyelése során azonosítja a hajtásokat;
érti és elmagyarázza a mechanikai hajtások alapfeladatát;
érti az áttétel fogalmát.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése
A környezet- és egészségtudatos cselekvés fejlesztése.
Gépek szerepe, feladata az ember életében, technikatörténet. Egyszerű gépek – ék, emelő
Gépek tanulmányozása az energiaáram szempontjából
Tapasztalatszerzés a környezetünkben lévő gépekről, a gépek csoportosítása feladat, működési elv szerint
Hajtásokat tartalmazó gépek vizsgálata
A hajtások fajtái és a megvalósítható kapcsolat összefüggéseinek felismerése
Mechanikai hajtások modellezése valamilyen építőkészlet elemeiből, például fém építőkészlet vagy LEGO-elemek
A mechanikai hajtások alapfeladatainak megismerése – forgómozgás továbbítása, forgásirány megváltoztatása, fordulatszám módosítása – a készített modell segítségével

Fogalmak
gép, ék, emelő, erőgép, közlőmű, munkagép, a mozgás fajtái, jellemzői, mechanikai hajtások – dörzshajtás, szíjhajtás, fogaskerékhajtás, lánchajtás, fordulatszám, gyorsítás, lassítás

Javasolt tevékenységek
Önálló technikatörténeti kutatás végzése egyes gépek fejlődéséről, az emberiség életében betöltött szerepéről, kiadott vagy érdeklődésnek megfelelően választott témában. A kutatás eredményének társakkal való megosztása, tanulói kiselőadás vagy fájlmegosztás formájában
A környezetben lévő gépek, modellek megfigyelése során a részegységek – erőgép, munkagép, közlőmű –, az alapvető mechanikai hajtások – dörzshajtás, szíjhajtás, fogaskerékhajtás, láncháitás – azonosítása
A mechanikai hajtások alapfeladatának, a gyorsítás és lassítás fogalmának megértése és elmagyarázása
Mechanikai hajtások modellezése valamilyen építőkészlet elemeiből, például fém építőkészlet vagy LEGO-elemek felhasználásával
Az egyes hajtások összehasonlítása, azonosságok, különbségek megfogalmazása

Témakör: Elektromos áram, elektromos áramkör
Javasolt óraszám: 3 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
tapasztalatokat szerez a világítás, motorok, fűtő, hűtő eszközök, elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek működéséről és használatáról.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
felismeri az elektromos áram szerepét, jelentőségét a mindennapokban;
azonosítja az egyszerű áramkör részeit – áramforrás, fogyasztó, kapcsoló, vezeték;
megkülönbözteti a vezető és szigetelő anyagokat;
tapasztalatokat gyűjt a környezetben használt elektromos eszközök működéséről;
elvégez egyszerű beállítási, karbantartási, szerelési, javítási feladatokat a környezetében található szerkezeteken.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Tudatos fogyasztói magatartás fejlesztése
A környezet- és egészségtudatos cselekvés fejlesztése
Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése
Az elvont gondolkodás fejlesztése
Az egyszerű áramkör részei, jelképei
Az áramköri elemek szerepe az áramkörben
Egyszerű áramkör építése, egyszerű áramkört tartalmazó modell készítése
Elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek jellemzői, működésük és használatuk – világítás, motorok, fűtő, hűtő eszközök
Tapasztalatok gyűjtése a környezetben használt elektromos eszközök működéséről és használati jellemzőiről, a tapasztalatok összehasonlítása, értékelése
Gépek kiválasztásának szempontjai
Fogalmak
áramforrás – galvánelem, hálózat, fogyasztó – lámpa, elektromos motor, fűtőszál, kapcsoló – tartós és pillanatkapcsoló (nyomógomb), elektromos vezetés, szigetelés, vezeték, zárt áramkör, baleset-megelőzési szabályok, tudatos fogyasztói magatartás

Javasolt tevékenységek
Az egyszerű áramkör részeinek, jelképeinek megismerése
Egyszerű áramkör szerelése szerelőkészleti elemekkel páros munkában
Elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek működésének megfigyelése, hiba- és baleseti források azonosítása
A gépek felépítése és biztonságos használata közötti kapcsolat felismerése, általános baleset-megelőzési és érintésvédelmi szabályok
A használat elektromos és mechanikus veszélyeinek, az elhárítás lehetőségeinek elemzése, a biztonságos munkavégzés szabályainak megtanulása
Feladatleírásban meghatározott szempontoknak megfelelő gép kiválasztása – például háztartási gép vásárlása – szerepjáték keretében, forrásanyagok felhasználásával
Egyszerű beállítási, karbantartási, szerelési, javítási feladatok elvégzése meglévő szerkezeteken

A fejlesztés várt eredményei a 6. évfolyam végén

Tapasztalatok megfogalmazása a környezet elemeiről, állapotáról, a környezetátalakító tevékenységgel járó felelősség belátása.
Tapasztalatok az ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységekről.
Ételkészítés és tárgyalkotás során a technológiák helyes alkalmazása, eszközök szakszerű, biztonságos használata.
Elemi műszaki rajzi ismeretek alkalmazása a tervezés és a kivitelezés során.
Az elkészült produktumok (ételek, tárgyak, modellek) reális értékelése, a hibák felismerése, a javítás, fejlesztés lehetőségeinek meghatározása.
Az ember közvetlen tárgyi környezetének megőrzésére, alakítására vonatkozó szükségletek felismerése, a tevékenységek és beavatkozások következményeinek előzetes, helyes felismerése, az azzal járó felelősség belátása.
A tárgyi környezetben végzett tevékenységek biztonságossá, környezettudatossá, takarékossá és célszerűvé válása.
A gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása.
A kerékpár karbantartásához szükséges ismeretek elsajátítása.
A vasúti közlekedésben való biztonságos és udvarias részvétel.
Tájékozódás közúti és vasúti menetrendekben, útvonaltérképeken. Útvonalterv olvasása, készítése.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A természet törvényeinek ismerete, gazdálkodás a természeti erőforrásokkal. Az információtárolás és továbbítás eszközeinek használata. A munkavégzéshez szükséges anyagok, az átalakításhoz szükséges szerszámok és gépek kiválasztása, balesetmentes és szakszerű használata. Mérés milliméter pontossággal. Egyszerűműszaki rajzok készítése. Tárgyak felismerése vetületek alapján. A makett és a modell szerepe. Logikai áramkörök értelmezése. A biztonságos közlekedés alkalmazása. A kerékpáros közlekedés szabályai. Az egészséges életmód ismeretei. Egyszerű háztartási munkák gyakorlati végzése. Családi gazdálkodás összefüggései.

7. évfolyam

Az adott nevelési-oktatási szakaszban a tanuló a tanulási folyamat során tapasztalatokat szerez a világítás, motorok, fűtő, hűtő eszközök, elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök, gépek működéséről és használatáról. Használati útmutatók, műszaki leírások alapján megérti a gépek működését, mozgásátalakítását, azonosítja a legfontosabb gépelemeket, elvégez egyszerűbb üzemeltetési, karbantartási, beállítási feladatokat.
Ebben a szakaszban az egyéni munkát felváltja a csoportban végzett tevékenység – szerelés, modellezés. A különböző elektromos, mikroelektronikai áramkörök építése során a tanuló megérti az irányítástechnika alapvető feladatát, átlátja a legfontosabb technikai rendszereket.
A témakör anyaga rámutat a környezettudatosság fontosságára, hozzájárul az egészséges életvitel, a tudatos fogyasztói magatartás igényének kialakításához.
A géptani és elektrotechnikai ismeretek együttes alkalmazása előkészíti a robottechnika, az automatizálás korszerű technológiai ismereteit.
A komplex modellezési feladat során változatos anyagokból, műszaki leírás vagy önálló terv alapján hoz létre működő modellt csoportmunkában, alkalmazva a tárgykészítés során elsajátított ismereteit, készségeit.
Ebben a nevelési-oktatási szakaszban a tanuló önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján. A célzott önálló információgyűjtés a digitális eszközök széles körű használatát feltételezi.
Környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból. Tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi, terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg.
A terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében. Alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt. A megismert szerszámokat és eszközöket önállóan használja, az újakat tanári útmutatással.
Részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat. Felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait. Csoportmunkában részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik. Önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét. Alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz. Vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát. Alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait. Hibás döntésein változtat. Az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli. Megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben.
Érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét. Tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe veszi a környezeti szempontokat. Felismeri a technológiai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát. A probléma megoldása során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat. Komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát. Optimalizál.
Holisztikus szemléletű, döntéseit tudatosság jellemzi. Felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában. Egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik.
Érti a társadalmi munkamegosztás lényegét. A fizikai és digitális környezetből információt gyűjt a számára vonzó foglalkozások alkalmassági és képesítési feltételeiről, keresi a vállalkozási lehetőségeket, a jövedelmezőséget és a jellemző tanulási utakat. A lehetséges továbbtanulási útvonalakkal kapcsolatban segítséggel rövid és középtávú terveket fogalmaz meg.

Témakör: Mechanikai hajtások, mechanizmusok
Javasolt óraszám: 6 + 1 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
célzottan szerez információkat a tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó műszaki útmutatókból, használati leírásokból;
gépek tanulmányozása során felismeri a gépek mozgásátalakító, energiaátviteli rendszerét;
holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;
döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel;
felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást;
egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;
érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;
ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
gépek megfigyelése, műszaki leírás, rajz tanulmányozása során azonosítja a hajtásokat;
áttételt számít egyszerű aránypár segítségével;
példákon szemléltetve érti a forgatónyomaték fogalmát;
gépek megfigyelése során felismer és azonosít egyszerű mechanizmusokat, úgymint forgattyús mechanizmus, karos mechanizmus, bütykös mechanizmus, fogasléces mechanizmus;
mechanikai hajtások, mechanizmusok tulajdonságait elemzi, összehasonlítja, megfogalmaz különbségeket, azonosságokat, tud érvelni azok felhasználásával kapcsolatban;
hajtásokat, mechanizmusokat tartalmazó gépet modellez minta, tanári útmutatás, ábra vagy műszaki leírás, önálló terv alapján szerelőkészletből;
terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;
csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;
alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;
problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;
alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat;
adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Elvont gondolkodás fejlesztése
Ok-okozati összefüggések felismerése
Áttételt tartalmazó gépek (például kerékpár, fúrógép) tanulmányozása
A kapcsolódó kerekek nagysága és fordulatszáma közötti összefüggés – áttétel – megértése
Áttétel számítása egyszerű aránypár segítségével
A forgatónyomaték fogalmának, jelentőségének megismerése
Különleges közlőművek
A mozgások (egyenes vonalú és körmozgás) közötti kapcsolat elemzése, a mozgások egymásba való átalakításának lehetőségei – a mechanizmusok feladata, fajtái

Információk gyűjtése mechanizmusokat tartalmazó szerkezetekről
Mechanizmusok modellezése a szerelőkészlet elemeinek felhasználásával

Fogalmak
a mozgás fajtái, jellemzői, mozgás- és energiaátalakítás, áttétel, nyomaték, áttételszámítás, mozgások egymásba való átalakítása, mechanizmusok – karos mechanizmus, forgattyús mechanizmus, bütykös mechanizmus, fogasléces mechanizmus

Javasolt tevékenységek
Mechanikai hajtások modellezése önálló terv alapján, csoportmunkában, géptani szerelőkészlet elemeivel
Az áttétel fogalmának mélyítése, áttétel számítása egyszerű aránypár segítségével. Példákon keresztül a forgatónyomaték fogalmának megértése, jelentőségének felismerése
Mechanizmusokat – karos, fogasléces, forgattyús, bütykös – tartalmazó gépek, modellek megfigyelése, a mozgások – az egyenes vonalú és a körmozgás – közötti kapcsolat elemzése, egymásba való átalakításuk lehetőségeinek megismerése
Mechanizmusok modellezése önálló terv alapján csoportmunkában géptani szerelőkészlet elemeivel
Gépek megfigyelése, műszaki leírás, rajz tanulmányozása során a hajtások, mechanizmusok felismerése, azonosítása

Témakör: Gépek felépítése, gépelemek
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
célzottan szerez információkat a tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó műszaki útmutatókból, használati leírásokból;
önállóan elemzi a gépek felépítését a gépelemek kapcsolata és feladatuk szerint;
a gépek tanulmányozása során felismeri a szerkezeti és a használati jellemzők kapcsolatát, a forma és funkció közötti összefüggéseket, az anyagválasztás szempontjait;
megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben;
felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait;
alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt;
önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét;
környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból;
az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli;
komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát, optimalizál;
holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;
döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel;
felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal;
rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást;
egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;
érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;
ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
azonosítja a legfontosabb gépelemeket, úgymint váz, állvány, burkolat, tengely, tengelykapcsoló, csapágy;
felismeri a tengelyek összekapcsolásának fontosságát, a használat közben jelentkező igények és a lehetséges megoldások közötti összefüggést;
áttekinti és alkalmazza a gépelemek egymáshoz való illesztésének, kötésének leggyakoribb megoldási módjait, úgymint oldható, például csavarkötés, zsugorkötés, nem oldható, például forrasztás, szegecselés;
terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;
csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;
alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;
problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;
alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat;
adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során
Ok-okozati összefüggések felismerése
Gépek szerkezete, felépítése
Géptani modell készítése csoportmunkában egyéni választás és leírás alapján
Összefüggések felismerése a gépek (tárgyak) alakja és funkciója között – váz, állvány, burkolat
Gépek vizsgálata az elemek kapcsolata szerint – tengely, tengelykapcsoló, csapágy
A tengelyek összekapcsolásának lehetőségei, a használat közben keletkező erőhatások azonosítása

Fogalmak
gépelem, váz, állvány, burkolat, tengely, tengelykapcsoló (merev, oldható, flexibilis), csapágy

Javasolt tevékenységek
A környezetben lévő gépek megfigyelése során a szerkezeti és a használati jellemzők kapcsolatának, a forma és funkció közötti összefüggések, az anyagválasztás szempontjainak felismerése
A tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó célzott információszerzés írott és elektronikus információforrásokból
Géptani modell (például jármű-, lift-, darumodell) készítése csoportmunkában leírás vagy önálló terv alapján
A gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározása
Az ismert munkaműveletek pontos végrehajtása, műveletekhez szükséges biztonsági szabályok betartása, a munkavédelmi felszerelések használata, a munkakörnyezet rendjének fenntartása, törekvés a takarékosságra

Témakör: Elektromos áramkör – fogyasztók és kapcsolók soros és párhuzamos kapcsolása
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
alkalmazza a legfontosabb áramköri jelképeket;
az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli;
megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben;
felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait;
komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát, optimalizál;
holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;
az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli;
felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában;
felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal;
rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást;
tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;
egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;
érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;
ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
megkülönbözteti a legfontosabb áramköri jelképeket;
tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi;
terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg;
a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében;
a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja;
részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat;
terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;
csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;
alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;
problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;
alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat;
adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére;
az általa készített áramkörök tulajdonságai alapján felismeri és megfogalmazza a különbséget a soros és párhuzamos kapcsolások között;
azonosítja a mindennapi életben található eszközökön a kapcsolók soros, illetve párhuzamos kötését – kényelmi, illetve biztonsági kapcsolás, ezekre példákat mond.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése
Ok-okozati összefüggések felismerése
Fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása
Kapcsolók soros és párhuzamos kötése – biztonsági és kényelmi kapcsolás
Több fogyasztós és több kapcsolós áramkörök építése
Információ gyűjtése a környezetben használt elektromos eszközök működéséről és használati jellemzőiről, a kapcsolás módja és a felhasználás közötti kapcsolat felismerése
Gépek biztonságos működtetése

Fogalmak
soros kapcsolás, párhuzamos kapcsolás, biztonsági kapcsolás, kényelmi kapcsolás, alternatív kapcsolás

Javasolt tevékenységek
Az egyszerű áramkör részeinek, jelképeinek felelevenítése
Áramkörök szerelése szerelőkészleti elemekkel páros munkában – fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása, kapcsolók soros és párhuzamos kötése, alternatív és váltó kapcsolás készítése
Kapcsolások tanulmányozása konkrét gépeken, kapcsolási rajzokon – a tanult kapcsolások azonosítása, a kapcsolás módja és a felhasználás közötti összefüggés felismerése
Kapcsolási rajzok készítése, kapcsolások tervezése
Elektromos áramkört tartalmazó modell (például ügyességvizsgáló, villogó karácsonyfa, motoros járműmodell) készítése forrasztással
Az ismert munkaműveletek pontos végrehajtása, az új szerszámok használatának elsajátítása
A műveletekhez szükséges biztonsági szabályok betartása, a munkavédelmi felszerelések használata, a munkakörnyezet rendjének fenntartása, törekvés a takarékosságra

Témakör: Környezetünk gépei, gépszerelési gyakorlatok
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
a gépek tanulmányozása során felismeri a szerkezeti és a használati jellemzők kapcsolatát, a forma és funkció közötti összefüggéseket, az anyagválasztás szempontjait;
önállóan elemzi a gépek felépítését a gépelemek kapcsolata és feladatuk szerint;
a műszaki környezet jellemzőinek, kapcsolatának, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatait felhasználja a problémák megoldása során;
célzottan szerez információkat a tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó műszaki útmutatókból, használati leírásokból;
megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben;
felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait;
alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt;
önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét;
környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból;
az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli;
komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát, optimalizál;
holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;

döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel;
érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét;
felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában;
felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal;
rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást;
tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;
egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;
érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;
ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi;
terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg;
a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében;
a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja;
részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat;
terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;
csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;
alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;
problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;
alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat;
adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére;
felismeri az egyszerűbb mechanikai hajtások, mechanizmusok szerepét, jelentőségét az egyes gépek – például gépkocsi, kerékpár – működésének tanulmányozása során;
megérti, értelmezi a használati utasításokban, leírásokban lévő egyszerűbb információkat;
megfogalmazza a környezetében lévő gépek közül néhánynak az alapvető feladatát, kezelését, az üzemeltetéshez szükséges biztonsági szabályokat, az alapvető karbantartási feladatokat – például háztartási gépek;
felismeri a gépek felépítése és biztonságos használata közötti kapcsolatot;
elvégez egyszerű beállítási, karbantartási, szerelési, javítási feladatokat a környezetében található szerkezeteken;
információkat gyűjt elektromos balesetekről, elemzi a belesetek okát, véleményt formál az elkövetett hibákról.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése
Véleményformálás támogatása a technológiai fejlődés és a társadalmi gazdasági fejlődés kapcsolatának felismeréséhez
Információgyűjtési, -rendszerezési, -értelmezési képességek fejlesztése

Ok-okozati összefüggések felismerése
Információk gyűjtése a környezetünkben előforduló gépekről – háztartási gépek (például varrógép, konyhai kisgépek), közlekedési eszközök (például gépkocsi, kerékpár), az anyagmozgatás gépei (például lift, daru, targonca)
Technikatörténeti adatgyűjtés – feltalálók, találmányok, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra
Használati útmutatók, műszaki leírások tanulmányozása, egyszerűbb üzemeltetési, karbantartási, beállítási feladatok elvégzése valódi gépeken (például varrógép, fúrógép, kerékpár)
A laikusok által elvégezhető munkák határai
A tevékenységgel érintett szakmák, foglalkozások

Fogalmak
az elvégzett feladatokhoz, tevékenységekhez kapcsolódó technológiák, gépek és szerszámok, eszközök megnevezése

Javasolt tevékenységek
Tapasztalatszerzés a környezetben, háztartásban előforduló gépek (motorok, fűtő, hűtő eszközök, elektromossággal működő háztartási és egyéb eszközök) működéséről és használati jellemzőiről, a tapasztalatok megfogalmazása, rögzítése, összehasonlítása, értékelése
Technikatörténeti kutatás a közlekedés fejlődéséről, különös tekintettel a magyar vonatkozásokra, kiadott vagy érdeklődésnek megfelelően választott témában. A kutatás eredményének társakkal való megosztása, tanulói kiselőadás vagy fájlmegosztás formájában
A gépjárművek üzemeltetésével kapcsolatos problémák megfigyelésével, megvitatásával a szabályismeret, a szabálykövető attitűd, a felelősségérzet és a környezettudatosság erősítése
Információk gyűjtése a gépkocsi biztonsági berendezéseiről, a balesetmentes közlekedés feltételeiről, a járműmeghajtások jövőjéről
A közlekedési eszközök által okozott, a környezetet terhelő, illetve az egészséget károsító hatások megvitatása, többféle nézőpont figyelembevételével, esetleg szerepjáték formában. Véleményformálás, vélemények ütköztetése
Használati útmutatók, műszaki leírások tanulmányozása, egyszerűbb üzemeltetési, karbantartási, beállítási feladatok elvégzése valódi gépeken (például varrógép, fúrógép, kerékpár)
Véleményalkotás a tevékenységekkel érintett szakmákról, munkafolyamatokról, információgyűjtés a tanulási utakról

Témakör: Az irányítástechnika alapjai – vezérlés, szabályozás
Javasolt óraszám: 4 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
környezetében észrevesz olyan problémákat, melyeket az irányítástechnika eszközeivel meg lehet oldani;
a műszaki környezet jellemzőinek, kapcsolatának, kölcsönhatásainak megfigyeléséből származó tapasztalatait felhasználja a problémák megoldása során;
célzottan szerez információkat a tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó műszaki útmutatókból, használati leírásokból;
megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben;
felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait;

alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt;
önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét;
környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból;
az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli;
komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát, optimalizál;
holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;
döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel;
érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét;
felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában;
felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal;
rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást;
tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;
egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;
érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;
ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
értelmezi az irányítás fogalmát;
különbséget tesz vezérlés és szabályozás között;
megismeri az irányítástechnika és az automatizálás alapjait a készített modell segítségével;
tud példát mondani a környezetében található technikai rendszerek alapján irányítástechnikai és automatizálási feladatokra;
tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi;
terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg;
a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében;
a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja;
részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat;
terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;
csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;
alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;
a problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;
alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat;
adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére;
tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat;
szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Digitális alkalmazások használatával információk, adatok rendezése, értelmezése

Véleményformálás támogatása a technológiai fejlődés és a társadalmi gazdasági fejlődés kapcsolatának felismeréséhez
Információgyűjtési, -rendszerezési, -értelmezési képességek fejlesztése
Elektronikai áramkör készítése kapcsolási rajz és leírás alapján
Az irányítástechnika és az automatizálás alapjainak megismerése a modell segítségével
Az irányítás módszereinek megismerése. A vezérlés és a szabályozás folyamatának megismerése

Fogalmak
irányítástechnika, vezérlés, beavatkozó egység, szabályozás, visszacsatolás

Javasolt tevékenységek
Irányítási feladatot tartalmazó elektronikai áramkör (például navi poloska, autóbusz-leszállásjelző, nedvességérzékelő, sötétedéskapcsoló) készítése kapcsolási rajz és leírás alapján
Az irányítástechnika és az automatizálás alapjainak megismerése a modell segítségével
Az irányítási módszerek megismerése különböző, a tanulók környezetében előforduló eszközök (például hőfokszabályzós vasaló, fűtésvezérlés, klímaberendezés, automata mosógép) működését leíró információforrások – prospektusok, műszaki leírás, szerkezeti ábra, használati útmutató – alapján
Az irányítástechnikai megoldások azonosítása a környezetben található eszközökön. Olyan problémák megfogalmazása, melyeket az irányítástechnika eszközeivel meg lehetne oldani

Témakör: Áramkört tartalmazó komplex modell tervezése és kivitelezése
Javasolt óraszám: 6 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
egy műszaki probléma megoldása során önállóan vagy társakkal határoz meg megoldási alternatívákat;
célzottan szerez információkat a tevékenységekhez, feladatokhoz kapcsolódó műszaki útmutatókból, használati leírásokból;
megérti az egyén felelősségét a közös értékteremtésben;
felméri és tervezi a tevékenység munkavédelmi szabályait;
alkalmazza a forma és funkció összefüggéseit, önállóan választ szerszámot, eszközt;
önismeretére építve vállal feladatokat, szem előtt tartva a csapat eredményességét;
környezeti, fenntarthatósági szempontokat is mérlegelve, céljainak megfelelően választ a rendelkezésre álló anyagokból;
az egyes részfeladatokat rendszerszinten szemléli;
komplex szempontrendszer mentén választ stratégiát, optimalizál;
holisztikus szemlélettel rendelkezik, az összefüggések megértésére törekszik;
döntéseit tudatosság jellemzi, alternatívákat mérlegel;
érti és értékeli a globális változásokat érintő lehetséges megoldások és az emberi tevékenység szerepét, jelentőségét;
felismeri a technikai fejlődés és a társadalmi, gazdasági fejlődés kapcsolatát;
felismeri a személyes cselekvés jelentőségét a globális problémák megoldásában;
felismeri saját felelősségét életvezetése megtervezésében és megszervezésében, tudatosan gazdálkodik a rendelkezésre álló anyagi és nem anyagi erőforrásokkal;
rendszerszinten végzi az elemzést és az alkalmazást;

tisztában van a saját, a családi és a társadalmi erőforrásokkal és az azokkal való hatékony és tudatos gazdálkodás módjaival;
egészség- és környezettudatosan dönt és tevékenykedik;
érti a társadalmi munkamegosztás lényegét, az egyes foglalkoztatási ágazatok jelentőségét;
ismeri a témakörhöz kapcsolódó foglalkozások jellemzőit, ezekkel kapcsolatban megfogalmazza saját preferenciáit.
A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
önállóan szerez információt megfigyelés, vizsgálat, adatgyűjtés útján;
tevékenységét önállóan vagy társakkal együttműködve tervezi;
terveit a műszaki kommunikáció alkalmazásával osztja meg;
a terv szerinti lépések megtartásával, önellenőrzéssel halad alkotótevékenységében;
a megismert szerszámokat és eszközöket önállóan, az újakat tanári útmutatással használja;
részt vesz a munkavégzési szabályok megalkotásában, betartja azokat;
terv szerint tevékenykedik, probléma esetén észszerű kockázatokat felvállal;
csoportmunkában feladatot vállal, részt vesz a döntéshozatalban, és a döntésnek megfelelően tevékenykedik;
a csoportban feladata szerint tevékenykedik, tudását megosztja;
alkalmazkodik a változó munkafeladatokhoz, szerepelvárásokhoz; vezetőként tudatosan vezeti a csoport döntési folyamatát;
problémamegoldás során önállóan vagy társakkal együtt fogalmaz meg megoldási alternatívákat;
alkalmazza a döntés-előkészítés, döntéshozatal eljárásait, hibás döntésein változtat;
adott szempontok mentén értékeli saját és mások munkáját;
a használatbavétel során, az eltéréseket kiindulópontként alkalmazva javaslatot tesz produktuma továbbfejlesztésére;
tevékenységének tervezésénél és értékelésénél figyelembe vesz környezeti szempontokat;
szempontokat határoz meg a környezeti állapot felméréséhez, bizonyos eltéréseket számszerűsít.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
Digitális technológiák alkalmazása a tervezésben
Együttműködési készségek fejlesztése munkatevékenységek tervezése és végzése során
Ok-okozati összefüggések felismerése
Kreativitás fejlesztése
Áramkört tartalmazó komplex modell tervezése és kivitelezése lehetőleg egyéni választás alapján csoportmunkában

Fogalmak
az elvégzett feladatokhoz kapcsolódó technológiák és szerszámok, eszközök megnevezése

Javasolt tevékenységek
Áramkört tartalmazó komplex modell (például napelemes ház, napelemes járműmodell) tervezése és kivitelezése, lehetőleg egyéni választás alapján, csoportmunkában
Az eddigi ismeretek alkalmazása, a gyakorlati problémamegoldás feltételeinek és lépéseinek meghatározása
Anyagigény tervezése, költségek számítása. A munkaműveletek pontos végrehajtása. A műveletekhez szükséges biztonsági szabályok betartása, a munkavédelmi felszerelések használata, a munkakörnyezet rendjének fenntartása, törekvés a takarékosságra

A fejlesztés várt eredményei a 7. évfolyam végén

Az egészséges, biztonságos, környezettudatos otthon működtetéséhez szükséges praktikus életvezetési ismeretek elsajátítása, alkalmazása.
A háztartási elektromos, víz-, szennyvíz-, gáz- és más tüzelőberendezéseinek biztonságos kezelése, takarékos és felelős használata, a használattal járó veszélyek és környezeti hatások tudatosulása, hibák, működészavarok felismerése. Egyszerű karbantartási, javítási munkák önálló elvégzése.
Környezettudatosság a háztartási hulladékok kezelése során.
A víz és energiafogyasztással, hulladékokkal kapcsolatos mennyiségek és költségek érzékelésének, becslésének képessége.
Elköteleződés a takarékos életvitel és a környezetkímélő technológiák mellett.
A kerékpárosokra vonatkozó közlekedési szabályok tudatos készségszintű alkalmazása.
Tájékozottság a közlekedési környezetben, tudatos közlekedési magatartás, a közlekedési morál alkalmazása.
Környezettudatos közlekedésszemlélet.
Alapvető tájékozottság a továbbtanulási lehetőségekről, elképzelés a saját felnőttkori életről, pályaválasztási lehetőségek mérlegelése.
Tapasztalatok, ismeretek, véleményalkotás a meglátogatott munkahelyekről, ezek összevetése a személyes tervekkel.
Az adottságok, képességek, igények, lehetőségek összhangjának keresése.
A munkatevékenységnek az önmegvalósítás részeként történő értékelése.
A munkába álláshoz szükséges alapkészségek és ismeretek elsajátítása.

Minimumkövetelmények – továbbhaladás feltételei

A természet törvényeinek ismerete, gazdálkodás a természeti erőforrásokkal. Az információtárolás és továbbítás eszközeinek használata. A munkavégzéshez szükséges anyagok, az átalakításhoz szükséges szerszámok és gépek kiválasztása, balesetmentes és szakszerű használata. Mérés milliméter pontossággal. Egyszerű műszaki rajzok készítése. Tárgyak felismerése vetületek alapján. A makett és a modell szerepe. Logikai áramkörök értelmezése. A biztonságos közlekedés alkalmazása. A kerékpáros közlekedés szabályai. Az egészséges életmód ismeretei. Egyszerű háztartási munkák gyakorlati végzése. Családi gazdálkodás összefüggései.

V.2.18 Testnevelés

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

TESTNEVELÉS
Helyi tantárgyi tanterv

5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
5.	5	180	180
6.	5	180	180
7.	5	180	180
8.	5	180	180

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Testnevelés 5-8. évfolyam

A helyi tanterv alapját jelentő kerettanterv:

5. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	18
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	26
Torna jellegű feladatmegoldások	26
Sportjátékok	39
Testnevelési és népi játékok	17
Önvédelmi és küzdősportok	9
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	9
Úszás	36
Összes óraszám:	**180**

6. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	18
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	26
Torna jellegű feladatmegoldások	26
Sportjátékok	39
Testnevelési és népi játékok	17
Önvédelmi és küzdősportok	31
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	23
Összes óraszám:	**180**

7. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	26
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	31
Torna jellegű feladatmegoldások	26
Sportjátékok	38
Testnevelési és népi játékok	20
Önvédelmi és küzdősportok	20
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	19
Összes óraszám:	**180**

8. évfolyam	
Témakör neve	**Témakör összidő kerete**
Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció	26
Atlétikai jellegű feladatmegoldások	31
Torna jellegű feladatmegoldások	26
Sportjátékok	38
Testnevelési és népi játékok	20
Önvédelmi és küzdősportok	20
Alternatív környezetben űzhető mozgásformák	19
Összes óraszám:	**180**

Testnevelés

Az alapfokú nevelés-oktatás második szakaszába lépve az 1–4. évfolyamon elkezdett sokoldalú pszichomotoros és az ezen keresztül megvalósuló kognitív, affektív-emocionális képesség-összetevők fejlesztése tovább folytatódik. A személyiségformálás – a tanulók életkori sajátosságainak figyelembevételével, a szenzitív időszakokhoz igazodó mozgástartalmakon keresztül – a tanulási, nevelési célokat úgy valósítja meg, hogy közben a Nat kompetenciarendszerében realizálja az Európai Unió kulcskompetenciáinak fejlesztését. Kiemelt terület a személyes és társas kompetencia-összetevők rendszerében a szomatikus egészség, a szocio-emocionális jóllét, a biztonság és az emberi kapcsolatok minősége.

A testnevelés tartalmi elemei közé az 5. évfolyamtól belép a sportági alaptechnikák és taktikák rendszere, a hozzájuk kapcsolódó elméleti ismeretekkel, miközben folytatódik a széles spektrumú koordinációsképesség-fejlesztés. A nevelési szakasz elején a kondicionális képességek differenciált fejlesztése itt is elsősorban a mozgáskészségek elsajátításán, játékos gyakorláson keresztül történik, majd később fokozatosan előtérbe kerül az életkori sajátosságokhoz igazodó kondicionális képzés. A mozgástanulás folyamatában fontos szerepet kap az elméleti tudatosítás, az ok-okozati összefüggések ismertetése, mely elősegíti a mentalizációs folyamatokat. Mindez a változó környezeti feltételekhez igazodó, egyre összetettebb mozgássorok hatékony elsajátítását teszi lehetővé.

A testi-lelki egészségre nevelés célrendszere a tanulási terület egészét áthatja. A tanulók tovább bővítik az egészséges életvitel alapjaival összefüggő ismereteiket. A közvetlen mozgástapasztalattal szoros kapcsolatban álló elméleti ismeretekkel gyarapodva tudatosul bennük a különböző mozgásformák egészségmegőrző hatása. Tisztában vannak az alapszintű anatómiai, edzéselméleti törvényszerűségekkel (pl. a bemelegítés módja, funkciói), ami a baleset-megelőzés, a biztonságos sportolás, az egészséges testi fejlődés legfőbb záloga. A testi higiéniai tevékenységeket igyekeznek mindennapi szokásrendszerükbe illeszteni, mellyel párhuzamosan a XXI. századi életforma stresszhatásainak kezelésére megfelelő stratégiákat (pl. relaxációs módszerek) sajátítanak el. A tanulóközpontú szemlélettel átitatott oktatási környezetben erősödik a tanulói sportolási kedv, a mozgáshoz fűződő pozitív attitűd. Ehhez kapcsolódóan prioritást kapnak a játékos feladatmegoldások, az élményalapú tananyag-feldolgozás. A változatos munkaformák alkalmazása, a gyakran változó összetételű, képességű heterogén csoportok együttes sporttevékenysége a méltányosság, a társakhoz való alkalmazkodás, a tolerancia, a csapatszellem, az egymás tanításának lehetőségét is magába foglalja. Ez a tanulók társas kapcsolataiban az együttműködésre és kölcsönös tiszteletadásra nevelés célját valósítja meg. A társas mozgásformák egyben az elfogadást, a konfliktuskezelés asszertív eszközeit kínálják. A változatos küzdőfeladatokban előtérbe kerül az iskolai küzdősportokra jellemző technikák végrehajtása és azok test-test elleni küzdelemben történő kreatív alkalmazása. Ezek az egyszerű mozgásformák esetében szabadon végrehajthatók, mások tanári irányítás mellett, a legnagyobb mozgásbiztonság elérésére törekedve, a balesetveszély minimálisra csökkentése mellett.

A tanár-diák interakciókban a pedagógus mintaadó, facilitátor szerepe a tanulók kommunikációs kultúrájának kialakításában realizálódik, mely a kooperatív jellegű gyakorlásban kihat a diákok közötti kommunikáció minőségére is. Mindezen tényezők a mozgással, sportolással kapcsolatban jelentős attitűdformáló erőt jelentenek.

A nevelési-oktatási szakasz végéhez közeledve egyre nagyobb mértékben kapnak szerepet az induktív jellegű feladatmegoldások, melyek a gondolkodást és a problémamegoldó képességeket fejlesztik. A tanulási terület – sajátosságaiból adódóan – folyamatosan fejleszti az önismeretet, az önelfogadás képességét, melynek rendszeresen alkalmazott eszköze – a pedagógus általi előremutató formatív visszajelzések mellett – az ön- és társértékelés. Ezek a folyamatok a 7–8. évfolyamon hozzájárulnak a tanulók saját készség- és képességszintű erősségeinek, illetve hiányosságainak felismeréséhez, ezáltal a képességek tanári segítséggel

tudatosan fejleszthetők. A tradicionális sportágak meghatározó szereplőinek, olimpikonjainak megismerésével a tanulókat a nemzeti azonosságtudatra, a haza szeretetére neveljük, amelyben a példaképformálás is hangsúlyos szerepet kap.
Az IKT-eszközök a mozgástanulás, a diagnosztika, az egészséges életvezetés kialakításának hatékony segítői, mindemellett a konstruktív jellegű elméleti ismeretszerzést is jelentősen támogatják. Ezzel a tanulók motivációjára és digitáliskompetencia-szintjére gyakorolhatunk pozitív hatást. Az egészségfejlesztés mozgáshoz kapcsolódó eszközrendszerével tudatosítjuk a szabad levegőn, a természetes környezetben folytatott rendszeres testedzés testi és lelki jóllétet erősítő hatását, ami pozitív irányú befolyást gyakorol a tanulók környezettudatos szemléletmódjára. Ezzel a testnevelés hozzájárul a fenntartható jelen és jövő iránti elkötelezettséghez mint nevelési célhoz.
A testnevelés tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített kulcskompetenciákat az alábbi módon fejleszti:
A tanulás kompetenciái: A testnevelés tantárgy eredményességéhez fontos a mély és értő (motoros) tanulás képességének elsajátítása. A motoros tanulásra is igaz, hogy a környezettel kialakult kölcsönhatás eredményeként létrejövő, tartós és alkalmazkodó változás, amely a különböző tanulási formákkal összekapcsolódva a személyiség fejlődésének más területeire is hatást gyakorol. A különböző mozgásformák elsajátítása – különös tekintettel az általános iskola kezdeti szakaszában – jelentős befolyással van a tanuló kognitív fejlődésére, hiszen a mozgásos cselekvés célirányos, komplex kognitív-motoros tevékenység. Hatékony és eredményes motoros tanulás-tanítás csak akkor valósulhat meg, ha annak során figyelembe veszik az életkori és tanulási sajátosságokat, s ha az spirálisan építkező és gyakorlatorientált.
A kommunikációs kompetenciák: A testnevelés – az érthetőség, az árnyaltság és a pontosság elvárásainak mentén – fejleszti a nyelvi kommunikáció minőségét. A testnevelésben a kommunikáció általában nehezített körülmények között, felhívó, felszólító módon zajlik, amelynek nem lehet sajátja az erőtlenül formált és artikuláció nélküli beszéd. A tantárgy fejleszti a hallás utáni szövegértés mellett a kommunikáció más formáit is, úgymint a kéz- és karjelzéseket, a testmozgás, a sportolás közbeni gesztusokat, a tekintet és/vagy az arc izmainak játékát. A sporttevékenységek folyamatos metakommunikáció mentén folynak, elég csak a jelzésértékű testtartásokra vagy a távolodó-közeledő mozgások kifejezőerejére gondolni. A szakkifejezések, a helyes terminológia elsajátításával lehetővé válik a procedurális tudás átfordítása a gondolkodás révén tervezhető motoros produktummá.
A digitális kompetenciák: Az információs és tudástársadalom korában meghatározóan fontos, hogy a korszerű digitális eszközök hogyan épülnek be a nevelés, az oktatás és a képzés tanítási-tanulási folyamataiba. A digitális kompetencia főbb területeinek – digitális jelenlét, életvezetés és produktivitás – fejlesztése a testnevelésnek és egészségfejlesztésnek is egyik kiemelt célja. A digitális kompetencia a testnevelés tantárgy esetében is elengedhetetlen, példaként említhető a teljesítménymonitorozás, a mozgáselemzés, az információkeresés, -szűrés és -feldolgozás digitális eszközökkel történő megvalósítása.
A matematikai, gondolkodási kompetenciák: A motoros tanulás során elsősorban a cselekvéses tényező dominál, de a hatékonysága és eredményessége – a verbális metódusok által – a kognitív komponensektől is függ. A beszéd és a gondolkodás kapcsolata révén válik lehetővé a motoros tevékenységekkel összefüggő ismeretek és tapasztalatok tárolása, felidézése. A nyelvhasználat teszi lehetővé a mozgásos cselekvéstanuláshoz szükséges ideomotoros kép, a gondolati modell kialakítását, tervezését. A kreatív feladatmegoldásokon alapuló problémamegoldó gondolkodás egyaránt megjelenik a nyílt jellegű mozgáskészségek (pl. sportjátékok) változatos döntéshozatali játékhelyzeteiben és a kognitív típusú testnevelési játékokban (pl. táblajátékok mozgásos változatai).
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A testnevelés tantárgy a személyes és társas kompetenciák fejlesztésének egyik terepe. Az iskolának fejlesztenie szükséges a szomatikus

egészséggel, a társas-érzelmi jólléttel, a biztonsággal kapcsolatos kompetenciákat. A fejlesztés kiterjed a testi jóllét és a motoros teljesítőképesség kialakítására is. A tantárgy tanulásának és tanításának jelentős közösségfejlesztő hatása van. Külön kiemelendők a csapatsportokban fontos szerepet játszó együttműködési formák, a közösséget alakító tényezők (a közös célkitűzések, a közös gyakorlás élménye, a teljesítmény egyént és csapatközösséget formáló szerepe, a csapaton belüli összetartozás és egymásrautaltság stb.).

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: Az iskola a kiemelkedő sportszakemberek és sportolók által létrehozott kreatív produktumok megismerésének egyik helye, ami az alkotó produkálás biztosításával támogatja, hogy a tanuló értelmezni tudja a sporteredmények személyes és társadalmi életre gyakorolt hatását. A tanuló ezeknek a kompetenciáknak az elsajátításával képessé válik arra, hogy saját tanulási tevékenységében is értékesnek tartsa a testnevelés, az egészségfejlesztés kreatív ötleteit és produktumait. Önmaga kreatív alkotásokat hoz létre (pl. alkotóképes játéktevékenység vagy bemelegítő gyakorlatok és edzésprogramok összeállítása) a tanulási tevékenység ezen területén, és elsajátítja a fizikai aktivitás, a testedzés és a sportolás rekreációt támogató elemeit. A tanuló megtanulja értékként kezelni az olimpiai eszmét, az olimpiai játékokon elért eredményeket. Értékesnek tartja a magyar, az európai és a világ testkulturális örökségét.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A testnevelés és egészségfejlesztés a tanuló ügyességét, erejét, állóképességét, szomatikus, mentális és érzelmi teherbírását fejlesztve teszi képessé az egyént a különböző munkatevékenységek elvégzésére. A sporttevékenység hozzájárul a munkaerkölcsi tulajdonságok (például fegyelmezettség, közösségi szemlélet, lelkiismeretesség, felelősségteljesség, munkaszeretet) kialakításához. A testnevelésben és a sportban alkalom nyílik a bátorságot, a kockázatot, az önállóságot, a monotóniatűrést és az innovációt igénylő tevékenységekre, a vállalkozáshoz szükséges kezdeményezőkészség alkalmazására és a határozott viselkedésre. Az önállóságot igénylő, döntési helyzeteket biztosító sportolás a tanulót hozzásegíti, hogy a munkavégzés során is hasonló módon cselekedjen. A testedzés, a sportolás – a szabadidő egészséges eltöltésén keresztül, rekreatív hatásával – elősegíti a munka utáni pihenést, kikapcsolódást és regenerálódást.

Az iskolai testnevelés óra keretén belül megvalósuló könnyített testnevelés esetében - amelyen egészségi állapotváltozásuk miatt ideiglenesen illetve tartósan csökkent teljesítőképességű tanulók vesznek részt – a testnevelő tanárnak az egészségi állapotot és az abból adódó egyéni sajátosságot maximálisan figyelembe véve, differenciáltan kell megvalósítania a fejlesztési feladatokat. Ezekhez a fejlesztési feladatokhoz nyújt segítséget a gyógytestnevelés témakör.

A korszerű gyógytestnevelés szemlélet, amely szakít az eddigi korrekciós gyakorlatok túlsúlyára épülő tananyagtartalommal, indokolttá teszi a mindennapos testnevelés szerves részként való megjelenését a kerettantervben. A korszerű szemléletben elvárásként jelenik meg a korrekciós gyakorlatokkal egyenlő arányban megjelenő, a kerettantervben megvalósuló témakörök elsajátítása a gyógytestnevelésre utalt tanulók körében is. A fentiek indokolják, hogy minden témakör mellett megjelennek a gyógytestnevelés specifikus gyakorlatelemei. Az önállóan megjelenő „Gyógytestnevelés” témakör csak az ezen a területen érintett tanulókra vonatkozik, mely külön órakeretben valósul meg. A gyógytestneveléssel kapcsolatos órakeret meghatározásához ad segítséget „A témakörök áttekintő táblázata” kiegészítő szövege.

Az 5-8. évfolyamon a gyógytestnevelés területén elvárás az egyéni és differenciált gyakorlatok tudatos végrehajtása, valamint, hogy a tanulók az egészségük fejlesztése érdekében tudatosan alkalmazzák a szabadidős és sportjátékokat. A gyakorlások során kiemelten jelenik meg a kontrollált légzés, a pulzusszámlálás és a relaxáció.

A tanulók mozgáshoz fűződő pozitív attitűdjének kialakítása érdekében az értékelés alapja a különböző sportági mozgáskészségekben, valamint a motorikus képességekben a tanuló önmagához mért fejlődése. A tanultsági szint méréséhez fontosak a különböző pontérték-

táblázatok, számszerűsített vagy grafikonos statisztikai eljárások, de az egyes próbákon és teszteken elért eredmények mellett legalább olyan fontos az érzelmi-akarati tényezők figyelembevétele az értékelés, osztályozás során.

5. évfolyam

Az 5. évfolyamba lépő diákok testi fejlődésében a fiúk és a leányok között jellemző különbségek még nem mutatkoznak. A leányok egy hosszú (9 éves kortól tartó), mérsékelt ütemű megnyúlási szakasz közepén, míg a fiúk a pubertáskort megelőző testalkati telítődési szakaszban járnak. A két nem terhelhetősége közel azonos. A 10-11 éves diákok, a sokoldalú alapokra építkezve, eredményesen tanulnak új sportági technikákat mind a zárt, mind a nyílt jellegű mozgáskészségekben. Mozgásigényük igen jelentős, figyelmük, koncentrálóképességük tartós, ami az időhatékony óraszervezéssel tovább segíti a pszichomotoros tanulási folyamatokat.

A korosztály kondicionális képzésében kiemelt szerepet kap a gerincoszlop tartóizmainak, a törzs általános erő-állóképességének folyamatos fejlesztése. Fontos az aerob állóképesség kezdetben játékos formájú, majd egyre inkább tartós futással történő növelése, ugyanakkor az intenzív anaerob munkavégzés kerülendő. A koordinációs képességek közül kiemelten fejleszthető a ritmusérzék, az egyensúlyozó képesség, a téri tájékozódó képesség, emellett a nyílt jellegű mozgásformákban megmutatkozó összekapcsolási-átállási képesség is dinamikusan javul. A sportjátékok oktatásában a technikai képzés mellett megjelennek az emberelőnyös és létszámazonos kisjátékok alaptaktikai elemei (add és fuss; szélességi és mélységi mozgások), először célfelület nélkül, majd célfelülettel. Továbbra is hangsúlyos szerepet kapnak a sportjátékokat előkészítő testnevelési játékok. Az ízületi és izomzati mozgékonyság a prepubertás idején még mindkét nemnél jól fejleszthető, így ebben az időszakban a dinamikus és statikus nyújtó hatású feladatokkal egyaránt eredményes a rendszeres gyakoroltatás, ezzel is elősegítve a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

Az önvédelmi és küzdősportok a test-test elleni játékos küzdőgyakorlatok megtanításán túl a sportági képzésre helyezik a hangsúlyt. Míg az eddigi játékok és feladatok olyan játékos mozgásformákon keresztül csináltak kedvet a küzdelemhez, melyek a különböző küzdősportok mozgástechnikáihoz hasonló elemeket tartalmaztak, most a három iskolai küzdősport, a birkózás, a judo és a karate mozgásanyagára kerül a hangsúly. E gyakorlatok kondicionális képességfejlesztő hatásai elsősorban az erő-állóképesség, a gyorsaság fejlesztésében érezhetők, valamint a gerincoszlop tartóizmai, a hát- és a hasizmok erősítése terén, valamint a gerinc egészséges, fiziológiás tartásának javításában realizálódnak. A karate lazító és nyújtó gyakorlatai a csípő- és bokaízület, valamint az egész alsó végtag ízületi mozgástartományának növelésével járulnak hozzá az egészséges fejlődéshez.

Az önvédelmi és küzdősportok a koordinációfejlesztés szempontjából elsősorban a kognitív koordinációs képességeket fejlesztik az ellenfél eltérő mozgására adott folyamatosan változó reakciók miatt. A téri tájékozódó képesség, a reakcióképesség, a ritmusképesség, a kinesztézis, a mozgásszabályozó és átalakító képesség folyamatos fejlődésen mennek át a sportági mozgásanyag tanítása révén.

A test-test elleni küzdelem tekintetében továbbra is kiemelt fejlesztési terület a tanuló személyisége, hiszen a sportági technikák nagy koncentrációval történő végrehajtása az önuralom és akaraterő próbája elé állítja a tanulót.

Az 5. évfolyam tanulóinak példaképválasztó igénye a megfelelő irányba terelve elősegíti a hosszú távú elköteleződésüket a szabadidős és/vagy versenysport felé. A tanulók a versengésen alapuló mozgásformákat szeretik, melyek – jól megszervezett, kooperációs elemekben gazdag, a társak eltérő képességeit tiszteletben tartó, a fair play szellemiségét prioritásként kezelő viselkedésmintákkal – kontrollált módon kiválóan gyakoroltathatók. Oktatásmódszertani szempontból a tanórák jelentős részét a mozgásos tartalmak bemutatásán, bemutattatásán

alapuló képi, vizuális forrásokra épülő direkt oktatási stratégiák jellemzik, de megjelennek már az indirekt módszertani elemek is.
A tanulók a gyógytestnevelés mozgásformáiban – a korrekciós gimnasztika gyakorlatok mellett – elsajátítják a nyújtó hatású, valamint az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, optimális aerob terhelést biztosító gyakorlatokat, melyek elváltozásukra, betegségükre nézve is kedvező hatásúak. A testnevelési játékokkal párhuzamosan megismerkednek az állapotuk javulását szolgáló szabadidős és sportjátékokkal is.
A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult alapvető mozgásformák kombinációiból álló cselekvéssorokat változó térbeli, időbeli, dinamikai feltételek mellett készségszinten kivitelezi;
- a tanult mozgásforma készségszintű kivitelezése közben fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- minden sporttevékenységében forma- és szabálykövető attitűddel rendelkezik, ez tevékenységének automatikus részévé válik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- a motoros képességeinek fejlődési szintje révén képes az összhang megteremtésére a cselekvéssorainak elemei között;
- relatív erejének birtokában képes a sportágspecifikus mozgástechnikák koordinált, készségszintű kivitelezésére;
- az alapvető mozgásainak koordinációjában megfelelő begyakorlottságot mutat, és képes a változó környezeti feltételekhez célszerűen illeszkedő végrehajtásra;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat tanári irányítással tudatosan alkalmazza.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére;
- tanári segítséggel, egyéni képességeihez mérten, tervezetten, rendezetten és rendszeresen fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- ismeri a tanult mozgásformák gerinc- és ízületvédelmi szempontból helyes végrehajtását;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelően tervezett, rendezett és rendszeres, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30-50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
JAVASOLT ÓRASZÁM: 36 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának önálló alkalmazása
- 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő pontos és rendszeres kivitelezése
- 2-3 gyakorlatból álló gimnasztikai gyakorlatsor összeállítása tanári kontrollal
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása segítséggel, azok gyakorlása
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását, ellazulását szolgáló gyakorlatok összeállítása segítséggel, azok helyes végrehajtása
- Légzőgyakorlatok összeállítása segítséggel, azok végrehajtása
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása
- A nyugalomban lévő és bemelegített izomzat tulajdonságainak megismerése, a fáradt izmok lehetséges sérüléseinek (izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz) ok-okozati tényezők szerinti beazonosítása
- Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló (kis tanári segítséggel) összeállítása, végrehajtása
- a terhelések utáni nyújtó gyakorlatok jelentőségének megismerése

- A stressz fogalmának, fajtáinak beazonosítása, pozitív megküzdési stratégiáinak megismerése
- Az egyszerűbb relaxációs technikák elsajátítása és alkalmazása
- Egyszerű és összetett gimnasztikai gyakorlatok zenére

Fogalmak
menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; szergyakorlatok, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, relaxáció, stresszkezelés, izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz, keringésfokozás
A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre.

TÉMAKÖR: Atlétikai jellegű feladatmegoldások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 52 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben;
- magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Futóiskolai és futófeladatok egyenesen és íven, előre, hátra, oldalra mozgás közben 20–40 m hosszan
- Ugrófeladatok el- és felugrással, akadályokra és akadályok átugrásával
- Rajtgyakorlatok, rajtversenyek különböző testhelyzetekből, térdelőrajt 20–30 m kifutással időre, sprintfutások 30–60 m-en időre
- Váltófeladatok alsó és felső váltással párban és csapatban, helyben és mozgás közben
- Dobógyakorlatok 1–3 kg-os tömött labdával fekvésben, ülésben, térdelésben, állásban, beszökkenéssel, dobások különböző eszközökkel (labdák, karikák, szivacsgerely, szoknyás labda, sípoló rakéta)
- Távolugrás lépő technikával, rövid nekifutásból emelt elugró helyről és elugró gerendáról 4–10 lépés nekifutásból

- Felugrások egy lábról gumiszalagra, lécre, szemből és oldalról nekifutással 5–7 lépésből, átlépő, hasmánt technikával
- Az állóképesség, a szívműködés és a testtömegkontroll összefüggéseinek megismerése
- Folyamatos futások egyenletes ritmusban és tempóváltással 8-10 percen keresztül
- Az atlétika főbb versenyszabályainak megismerése, gyakorlatban történő alkalmazása

Fogalmak
elrugaszkodó láb, lendítő láb, térdelőrajt, hibás rajt, váltójel, váltótávolság, tempóérzék, pulzus, átlépő technika, lépő technika, nekifutási távolság, optimális sebesség, kidobási vonal, bástya, dobószektor, hasmánt technika
A gyógytestnevelés-órán atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre (szabott) adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata.

TÉMAKÖR: Torna jellegű feladatmegoldások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 52 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;
- a torna, a ritmikus gimnasztika, tánc és aerobik jellegű mozgásformákon keresztül tanári irányítás mellett fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A téri tájékozódó képesség és egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyság, izomérzékelés) további fejlesztése
- A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése
- A cselekvési biztonság növelése
- Segítségadás tanítása, tanulása
- Igényesség kialakítása az esztétikus test iránt, valamint a „tornászos” mozgás elsajátítására
- A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása
- Preakrobatikus és akrobatikus elemek, egyensúlyi elemek, gurulások, emelések, fellendülések, billenések, átfordulások végrehajtása

- Gimnasztikus elemek (csak lányok) – lépések, járások, testsúlyáthelyezések, szökkenések, ugrások, fordulatok – kivitelezése
- Egyensúlyozási gyakorlatok megvalósítása helyben helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, valamint helyváltoztatással eltérő irányokba tornapadon, annak merevítő gerendáján és/vagy gerendán
- Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen), vándormászás lefelé; függeszkedési kísérletek, mászóversenyek
- A női és férfitorna főbb versenyszámainak, azok alapvető szabályainak megismerése
- Talajon:
    - Gurulóátfordulások előre-hátra különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe
    - Fejállás
    - Kézállásba fellendülés segítségadással, falnál és önállóan
    - Kézenátfordulás oldalra mindkét irányba
    - Repülő gurulóátfordulás
    - Híd, mérlegállás és spárga kísérletek végrehajtásának tökéletesítése
    - Összefüggő talajgyakorlat összeállítása
- Ugrószekrényen:
    - Keresztbe állított ugrószekrényen zsugorkanyarlati átugrás, huszárugrás és guggoló átugrás
    - Hosszába állított ugrószekrényen felguggolás után gurulóátfordulás előre, leguggolás, valamint leterpesztés
    - Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaszkodással
- Gerendán:
    - Alacsony gerendán: felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és lábterpesztéssel leugrás
    - Érintőjárás; hármas lépés fordulatokkal, szökdelésekkel is; mérlegállás
    - Gerendán: támaszhelyzeten át fel- és leugrás
- Gyűrűn:
    - (Fiúknak) Érintő magas gyűrűn: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület; zsugorlefüggés; lefüggés; fellendülés lebegő függésbe; hátsó függésből emelés lebegő függésbe; homorított leugrás
    - Gyűrűn: hátsó függés; fellendülés lebegő függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás
    - (Lányoknak) Lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefüggés

Fogalmak
függeszkedés, támlázás, fejállás, talajgyakorlat, terpeszleugrás, lefüggés, lebegőfüggés, hátsó függés, zsugorlefüggés, homorított leugrás, érintőjárás, hármaslépés, fellendülés, ellendülés, billenés, átfordulás, zsugorkanyarlati átugrás, huszárugrás, guggoló átugrás
A gyógytestnevelés-órán a torna jellegű gyakorlatok a kontraindikált gyakorlatok kivételével elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

TÉMAKÖR: Sportjátékok

JAVASOLT ÓRASZÁM: 78 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai és alaptaktikai elemeinek, szabályainak elsajátítása
- Folyamatos csapatjáték kialakítása könnyített szabályok mellett
- A sportjátékok különböző döntési helyzeteiben a csapat érdekeinek figyelembevételével a legmegfelelőbb megoldások kiválasztására, együttműködésre való törekvés
- 1-1 elleni játékszituációkban a labdatartás, labdafedezés alapelveinek tudatos alkalmazása
- Emberelőnyös (2-1, 3-1, 3-2, 4-2, 4-3) és létszámazonos (2-2, 3-3, 4-4) kisjátékokban a szélességi és mélységi labda nélküli támadó mozgások, védőtől való elszakadás módjainak gyakorlása
- Kisjátékokban védőként a támadó és a célfelület helyzetéhez igazodó helyezkedés tudatos alkalmazása
- A sportjátékokban megjelenő egyéni és csapatrész támadó, védekező alaptaktikai és ezekre épülő technikai elemeinek (emberfogás, területvédekezés, letámadás, támadóalakzat) megismerése, gyakorlása

- Kézilabda
  - A labda nélküli technikai elemek, mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások-leérkezések elsajátítása
  - Az egy és két kézzel történő labdaátadások helyben és mozgásból, labdaátvételek különböző irányokból
  - Az „add és fuss” elv alkalmazása az egyszerű és összetett labdás koordinációs gyakorlatokban (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)
  - Labdavezetés irány- és iramváltásokkal, indulócselek alkalmazása 1-1 elleni játékokban
  - Kapura dobások helyből, kilépéssel, 3 lépésből, különböző támadó helyekről

- Alapvető szabályok, mint a lépésszabály, a kétszer indulás szabálya, a szabaddobás, a büntetődobás, az ellenféllel történő szabálytalanságok módjainak ismerete, törekvés a szabályok betartására
- A szélességi vonalvédekezés (6-0-ás területvédekezés) megismerése
- A kapus alaphelyzetének kialakítása; magasan, félmagasan, laposan és pattanásból érkező labdák védési technikájának elsajátítása kézzel és lábbal

– Kosárlabda
  - A labda nélküli technikai elemek, mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábról, leérkezések megtanulása, végrehajtása kontrollált környezetben, egyszerűbb játékszituációkban
  - Labdavezetés irányváltásokkal, ritmusos labdavezetés, rövid és hosszú indulás, együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, sarkazás, labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok elsajátítása megadott feltételekkel
  - Labdaátadások kétkezes mellsővel és felsővel, egykezes felső és alsó, illetve egykezes tolt átadással helyben, különböző irányokba történő kilépéssel és mozgásból mozgó társnak (páros és hármas lefutás)
  - A helyből történő kosárra dobás, egy-két labdaleütésből, majd folyamatos labdavezetésből és társtól kapott labdából történő fektetett dobás technikájának ismerete, gyakorlati elsajátítása
  - 1-1 elleni játék gyakorlása a támadó és védő játékosok személyének meghatározásával, indulási joggal rendelkező, majd indulási joggal nem rendelkező támadó esetében (adogatóval)
  - 2-0-ás és 3-0-ás gyorsindulások labda nélküli támadó mozgásának elsajátítása (páros lefutás, hármas lefutás, hármas nyolcas)
  - Létszámazonos kisjátékokban a támadó és védő szerepek gyakorlása
  - Alapvető szabályok, mint a lépésszabály, a kétszer indulás szabálya, az ellenféllel történő szabálytalanságok módjainak ismerete, törekvés a szabályok betartására
  - Létszámazonos mérkőzésjátékok változatos szabálymódosításokkal

– Röplabda
  - A labda nélküli alaphelyzet, valamint az érkező labdához történő helyezkedés tudatosítása
  - A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás jellegzetes mozgásdinamikájának elsajátítása egyéni és páros gyakorlatokban
  - Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő játékra könnyített feltételek mellett
  - Helyezkedési módok megismerése a különböző csapatlétszámú játékokban
  - Forgásszabály alkalmazása
  - A csapattársak közötti kommunikáció jelentőségének tudatosítása az eredményes játék érdekében

– Labdarúgás
  - A labda nélküli technikai elemek, mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások ismerete, alkalmazása a játék folyamatában

- Labdavezetések és labdaátadások gyakorlása a lábfej különböző részeivel, laposan és levegőben érkező labdák átvételének alkalmazása talppal, belsővel
- Alakzattartással történő labdás koordinációs passzgyakorlatok
- Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával
- A labda nélküli támadó szerepek (helyezkedési módok) megismerése 2-0-ás, 3-0-ás gyakorlási helyzetekben
- A különböző védőszerepek megismerése (passzsávok lezárása, optimális távolságtartás a támadótól, célfelülethez igazított helyezkedés)
- Kényszerítő átadások gyakorlása 2-0-ás taktikai helyzetben
- Változatos alakú, méretű pályán az 1-1 és 2-2 elleni játékszituációk védő és támadó szerepeinek gyakorlása különböző méretű, elhelyezkedésű, számú célfelületre, a labda méretének, anyagának változtatásával
- 2-1, 3-1 elleni emberelőnyös kisjátékokban a támadó játékosok együttműködésének, a védő játékosok helyezkedésének gyakorlása
- Létszámazonos kisjátékok és mérkőzésjátékok változatos szabályokkal
- A kapus alaphelyzet kialakítása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával

- Floorball
  - Labda nélküli technikai elemek, mint az alapállás, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással elsajátítása
  - Labdabiztonságot növelő gyakorlatok
  - Labda terelése egyenes vonalban és irányváltoztatással
  - Labdaütések palánkra és társnak
  - Lövések és húzások közötti különbség megéreztetése
  - Folyamatos labdaátadások társnak
  - Kapura lövések helyből, labdavezetésből és kapott labdából
  - Kapus alaphelyzetének kialakítása, kapura lőtt labdák védése nagypályán kézzel, kispályán állásban ütővel, lábbal, féltérdelő pozícióból ütővel, lábbal
  - 1-1, 2-1 elleni kisjátékok, a támadójátékosok együttműködése és a védőjátékos helyezkedésének gyakorlása

Fogalmak
kétszer indulás, lépéshiba, alsó egyenes nyitás, védőérintés, támadóérintés, állásrend, röplabda – forgás, hosszú- és rövidindulás, egy-és kétütemű megállás, sarkazás, indulócsel, fektetett dobás, labda fedezése, bedobás, szabaddobás, szabadrúgás, büntetődobás, büntetőrúgás, alakzattartásos passzgyakorlat, alakzatbontó és alakzattartó helyezkedés, kényszerítő átadás, területvédekezés, emberfogás, egykezes tolt átadás, páros és hármas lefutás, floorball – ütőfogás, labdahúzás és -lövés, kapuelőtér
A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 34 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséggel rendelkezik;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- A figyelemmegosztást igénylő egyszerű fogó- és futójátékokban (pl. keresztező fogó, mozgásutánzó fogók, labdavezetéses fogók) a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése
- A tanulók fokozott kreativitására, együttműködésre épülő, összetett kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása
- Labdás manipulatív mozgásformákkal (pl. labdavezetés) megvalósuló dinamikus és statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére törekedve, időkényszer bekapcsolásával
- 1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása
- Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, egyéni és csapatjátékokban
- Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)
- Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos versengések alkalmazása
- A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben)
- A támadó és védő szerepek alkalmazását elősegítő páros és csoportos versengések
- Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal
- Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek gyakorlása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai, a célfelület védelme)

- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Néptánc – szabadon választható
- A táncos motívumok összefűzése adott ritmusképletek interpretálásával
- Mozgásmemória fejlesztése hosszabb motívumsorok betanulásával, végrehajtásával
- Dunai táncdialektusból választott csárdás, ugrós és verbunk táncok mozgáselemeinek, kulturális értékeinek megismerése

Fogalmak
laza és szoros emberfogás, szélességi mozgás, mélységi mozgás, elszakadás a védőtől, célfelület védelme, algoritmikus gondolkodás, ütempassz, testcsel
A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségüktől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség, a testedzéssel kapcsolatos attitűd pozitív irányú megváltozását.

TÉMAKÖR: Önvédelmi és küzdősportok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 40 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket;
- a tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védéseket és ellentámadásokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása
- Küzdőjátékok közben a tervszerű gondolkodás és a kreativitás, a hatékony problémamegoldás fejlesztése
- A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett
- Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszköz nélküli és eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- A küzdelem tanult technikai elemeinek tudatos alkalmazása
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, ütésekre, rúgásokra épülő páros küzdőjátékok képességfejlesztő célú alkalmazása
- Egy- és kétkezes lefogások (csuklófogás, átkarolás, fojtás, hajfogás) elleni védekező mozgások gyakorlása
- Eszköz-, majd társemelés technikájának elsajátítása (egyenes derék, lábbal emelés)
- Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak elméleti tudatosítása
- Előre, hátra és oldalra történő esések gyakorlása fokozatosan emelkedő súlyponti helyzetből indítva egyénileg, majd társakkal
- Oldalra esés technikájának elsajátítása oldalterpeszállásból indulva mindkét irányba
- Egy választott küzdősport korosztály-specifikus alaptechnikájának és elméleti ismereteinek elsajátítása

- Birkózás
  - A birkózásban használatos különböző fogásmódok megismerése (kapocsfogás, tenyérbefogás, csuklófogás, alkarfogás, könyökfogás)
  - A gerincoszlop mozgékonyságát, a nyakizmok erejét növelő, birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok jártasság szintű végrehajtása
    - Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül
    - Hídban forgási kísérletek
    - Hídból kifordulás fejtámaszba
    - Hídba vetődés fejtámaszból társ segítségével
  - Birkózó alapállás technikájának elsajátítása
  - Birkózó alapfogásban (páros felkarfogás) társ tolása, majd húzása egyenes vonalban (előre-hátra)
  - Grundbirkózás párokban, csoportban birkózó fogásban végrehajtott húzások-tolások alkalmazásával
  - Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben
    - Mögé kerülés karberántással: támadó és védekező technika
    - Mögé kerülés: könyökfelütéssel, kibújással

- Karate
  - Alapvető karateállások és testtartások megismerése
  - Alapállásból helyváltoztatások előre és hátra rögzített kartartásokkal
  - Alapvető karateütések technikájának elsajátítása helyváltoztatás nélkül (egyenes ütés helyben, egyenes ütés az elöl lévő láb oldalán, egyenes ütés a hátul lévő láb oldalán)
  - Oldalra csapás az ököl alsó részével és csapás az ökölháttal alapütések megismerése

- Az előre rúgás alaptechnikájának végrehajtása
- A tanult ütések, rúgások gyakorlása helyváltoztatás nélkül különböző karateállásokban, különböző magasságokba
- Alapvető védekező technikák elsajátítása helyben (az arc védése, a test, törzs védése, kétkezes védés, öv alatti terület védése, védés a tenyér élével)
- A tanult ütések, rúgások gyakorlása különböző magasságokba, helyváltoztatás közben
- A kiinduló helyzetből történő ötlépéses alapküzdelem mozgásanyagának megismerése, gyakorlása
- Kata gyakorlatot előkészítő összefüggő gyakorlatlánc végrehajtása
- Egyszerű kézzel (fejre és testre irányuló egyenes ütés) és lábbal (testre irányuló egyenes rúgás) történő támadások biztonságos kontrollált végrehajtása és azok védése a megfelelő biztonságos végrehajtási távolság kialakításával
- A védekezés utáni ellentámadás praktikus és biztonságos végrehajtása mindkét oldalról

- Dzsúdó
  - Földharctechnikák, rézsútos (egyik kéz karra fog, másik kéz a nyaka alatt) és oldalsó leszorítás technikák végrehajtása társon, valamint ezekből való szabadulások
  - Szabadulási kísérletek (20-25 mp) leszorítástechnikákból
  - Földharcjátékok leszorítástechnikák végrehajtására törekedve

Fogalmak
lefogás, rézsútleszorítás, oldalsó leszorítás, karberántás, könyökfelütés, kibújás, oldalsó leszorítások, csuklófeszítés, tatami, tompítás, birkózófogás, fogáskeresés, fogásbontás, egyensúlybontás, társemelés, egyenes ütés, karate védéstechnikák, ellentámadás, küzdőtávolság, ötlépéses alapküzdelem
A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák
JAVASOLT ÓRASZÁM: 32 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A szabadban végezhető sportágak ismeretének bővítése (frizbi, futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás parkban, streetball, strandkézilabda, lovaglás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)
- Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, jártasság szintű elsajátítása (síelés, szánkózás, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrakenuzás)
- A térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések megismerése, alkalmazása segítséggel
- Tanári segítséggel erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek használata
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése
- A környezet- és természetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása

Fogalmak

természetjárás, vízi túra, környezetvédelem, streetball, tájfutás, jégkorong, erdei tornapálya, térkép, turistajelzések, környezetvédelem

A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

TÉMAKÖR: Úszás (Amennyiben adottak a feltételek.)
JAVASOLT ÓRASZÁM: 36 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások automatizálása
- A balesetek megelőzésére tett intézkedések megismerése
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése
- A vízben végezhető játékok tanulása, az úszások megszerettetése
- A korábban elsajátított úszásnem(ek) gyakorlása, technikájának javítása (amennyiben a tanuló az 1–4. osztályban tanult úszni)

- Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása
- Hátúszórajt és a fejesugrás elsajátítása
- Merülési versenyek, úszóversenyek
- A folyamatos úszások távolságának, időtartamának fokozatos növelése
- Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése
- Differenciált gyakorlás az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően

Fogalmak
úszásnem, hátúszórajt, rajtfejes, taposás, intenzív úszás, állóképesség
A gyógytestnevelés-órán a hát- és gyorsúszás technikajavító gyakorlatai, valamint az egyéb vízben végzett gyakorlatok mellett megjelenik a mellúszás differenciált alkalmazása is. A különböző úszásnemek alkalmazásával a tanuló elváltozásainak figyelembevételével valósul meg a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés
JAVASOLT ÓRASZÁM: A jogszabályokban és a helyi tantervben rögzítettnek megfelelően

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Fejlesztési feladatok

A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

- A helyes légzéstechnika elsajátítása
- Egyszerűbb légzőgyakorlatok összeállítása
- A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása, tudatosítása
- A 4-5 gyakorlatból álló, a biomechanikailag helyes testtartást kialakítását elősegítő gyakorlatsor önálló összeállítása kis tanári segítséggel
- Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása, alkalmazása
- A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok önálló összeállítása tanári segítséggel, azok tudatos, pontos végrehajtása
- Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés
- Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása
- Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

Fogalmak
vázizomzat, izomérzékelés, önállóan végzett otthoni gyakorlatok, kontraindikált gyakorlatok, légzőizmok

5. évfolyam

Ellenőrzés,értékelés minősítés,továbbhaladás feltételei
Ellenőrzés, értékelés, minősítés: A tanórai munka ellenőrzése és értékelése: • az elsajátított ismeretek gyakorlati bemutatásával • az egyes technikák elemenkénti, majd folyamatban való számonkérésével • a teljesítményt és a teljesítményben bekövetkezett változást (fejlődést) • az eszközhasználat helyes (balesetmentes) alkalmazásával • a tanuló testneveléshez és sporthoz való hozzáállásával • a tanuló mutasson fejlődést önmagához mérve(ez a legfontosabb szempont az ellenőrzés és értékelés során) • tematikus ellenőrzések (előre meghatározott témákban és időpontokban) • sportágban iránymutató teljesítményértékek mérésével (teljesítménypróbák) Az értékelésnél figyelembe kell venni a következőket is: • az évfolyamonkénti háziversenyeken való részvétel, közreműködés illetve eredményesség alapján • kerületi versenyeken való részvétel, közreműködés illetve eredményesség alapján • szabadidős sporttevékenység (tanórán kívüli egyéb „sportos” tevékenység: iskolai sportkör, túrázás, biciklizés, síelés, korcsolyázás • munkamorál és munkafegyelem • az értékelésnél azonos mértékben kell figyelembe venni a mozgáskészségek és a testi

képességek
egyéni fejlődését, valamint az értelmi és érzelmi személyiségjegyek változását

A tanulók fizikai és motorikus képességeit a tanév elején és végén mérjük fel.
Az Oktatási Minisztérium által javasolt, a Magyar Diáksport Szövetség által kidolgozott Netfit fittségi mérési módszereket alkalmazzuk, figyelembe véve az iskola környezeti és technikai adottságait.

A továbbhaladás feltételei :
5.évfolyam
Vezényszavak szerinti végrehajtás. Rendgyakorlatok jelentőségének megértése.
Gimnasztikában felismerhető végrehajtás. Szakkifejezések alapszintű ismerete.
Egyszerűbb gyakorlatok önálló
összeállítása, bemutatása.
Indításra gyors reagálás. Távolságnak megfelelő futósebesség kiválasztása. Felismerhető futótechnika rövid és hosszú
távfutásnál. 2000m kitartó futás a lehető legkevesebb pihenéssel. Az elugrás jellegének megfelelő nekifutás megválasztása.
Akadályok félelem nélküli leküzdése. Felismerhető hajítási és lökési kísérletek.
Torna elemek felismerhető szintű végrehajtása, használata. Testtömeg feletti uralom nem szokványos helyzetekben.
Dobbantó helyes használata. Szekrényugrásnál az ugrás elvállalása. Az első ugrásív kialakulása. Eredményes mászó
mozdulatok lábkulcsolással kötélen.
Testnevelési- és sportjátékokban való aktív részvétel. Labdához való viszony javulása. Játékhelyzetekben megfelelő
megoldás kiválasztása. Alapvető szabályok ismerete, betartása.
Szabadtéri tevékenységben aktív részvétel. Egypár népi játék ismerete.
Küzdelem felvállalása test-test ellen, szabályok betartása.

6. évfolyam

Az 6. évfolyamba lépő diákok testi fejlődésében a fiúk és a leányok között jellemző különbségek mutatkozni kezdenek. A leányok egy hosszú (9 éves kortól tartó), mérsékelt ütemű megnyúlási szakasz közepén, míg a fiúk a pubertáskort megelőző testalkati telítődési szakaszban járnak. A két nem terhelhetősége közel azonos. A 11-12 éves diákok, a sokoldalú alapokra építkezve, eredményesen tanulnak új sportági technikákat mind a zárt, mind a nyílt jellegű mozgáskészségekben. Mozgásigényük igen jelentős, figyelmük, koncentrálóképességük tartós, ami az időhatékony óraszervezéssel tovább segíti a pszichomotoros tanulási folyamatokat.
A korosztály kondicionális képzésében kiemelt szerepet kap a gerincoszlop tartóizmainak, a törzs általános erő-állóképességének folyamatos fejlesztése. Fontos az aerob állóképesség kezdetben játékos formájú, majd egyre inkább tartós futással történő növelése, ugyanakkor az intenzív anaerob munkavégzés kerülendő. A koordinációs képességek közül kiemelten fejleszthető a ritmusérzék, az egyensúlyozó képesség, a téri tájékozódó képesség, emellett a nyílt jellegű mozgásformákban megmutatkozó összekapcsolási-átállási képesség is dinamikusan javul. A sportjátékok oktatásában a technikai képzés mellett megjelennek az emberelőnyös és létszámazonos kisjátékok alaptaktikai elemei (add és fuss; szélességi és mélységi mozgások), először célfelület nélkül, majd célfelülettel. Továbbra is hangsúlyos szerepet kapnak a sportjátékokat előkészítő testnevelési játékok. Az ízületi és izomzati mozgékonyság a prepubertás idején még mindkét nemnél jól fejleszthető, így ebben az időszakban a dinamikus és statikus nyújtó hatású feladatokkal egyaránt eredményes a rendszeres gyakoroltatás, ezzel is elősegítve a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.
Az önvédelmi és küzdősportok a test-test elleni játékos küzdőgyakorlatok megtanításán túl a sportági képzésre helyezik a hangsúlyt. Míg az eddigi játékok és feladatok olyan játékos mozgásformákon keresztül csináltak kedvet a küzdelemhez, melyek a különböző küzdősportok mozgástechnikáihoz hasonló elemeket tartalmaztak, most a három iskolai küzdősport, a birkózás, a judo és a karate mozgásanyagára kerül a hangsúly. E gyakorlatok kondicionális képességfejlesztő hatásai elsősorban az erő-állóképesség, a gyorsaság fejlesztésében érezhetők, valamint a gerincoszlop tartóizmai, a hát- és a hasizmok erősítése terén, valamint a gerinc egészséges, fiziológiás tartásának javításában realizálódnak. A karate lazító és nyújtó gyakorlatai a csípő- és bokaízület, valamint az egész alsó végtag ízületi mozgástartományának növelésével járulnak hozzá az egészséges fejlődéshez.
Az önvédelmi és küzdősportok a koordinációfejlesztés szempontjából elsősorban a kognitív koordinációs képességeket fejlesztik az ellenfél eltérő mozgására adott folyamatosan változó reakciók miatt. A téri tájékozódó képesség, a reakcióképesség, a ritmusképesség, a kinesztézis, a mozgásszabályozó és átalakító képesség folyamatos fejlődésen mennek át a sportági mozgásanyag tanítása révén.
A test-test elleni küzdelem tekintetében továbbra is kiemelt fejlesztési terület a tanuló személyisége, hiszen a sportági technikák nagy koncentrációval történő végrehajtása az önuralom és akaraterő próbája elé állítja a tanulót.
A 6. évfolyam tanulóinak példaképválasztó igénye a megfelelő irányba terelve elősegíti a hosszú távú elköteleződésüket a szabadidős és/vagy versenysport felé. A tanulók a versengésen alapuló mozgásformákat szeretik, melyek – jól megszervezett, kooperációs elemekben gazdag, a társak eltérő képességeit tiszteletben tartó, a fair play szellemiségét prioritásként kezelő viselkedésmintákkal – kontrollált módon kiválóan gyakoroltathatók. Oktatásmódszertani szempontból a tanórák jelentős részét a mozgásos tartalmak bemutatásán, bemutattatásán alapuló képi, vizuális forrásokra épülő direkt oktatási stratégiák jellemzik, de megjelennek már az indirekt módszertani elemek is.

A tanulók a gyógytestnevelés mozgásformáiban – a korrekciós gimnasztika gyakorlatok mellett – elsajátítják a nyújtó hatású, valamint az egyéni sajátosságokat figyelembe vevő, optimális aerob terhelést biztosító gyakorlatokat, melyek elváltozásukra, betegségükre nézve is kedvező hatásúak. A testnevelési játékokkal párhuzamosan megismerkednek az állapotuk javulását szolgáló szabadidős és sportjátékokkal is.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult alapvető mozgásformák kombinációiból álló cselekvéssorokat változó térbeli, időbeli, dinamikai feltételek mellett készségszinten kivitelezi;
- a tanult mozgásforma készségszintű kivitelezése közben fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- minden sporttevékenységében forma- és szabálykövető attitűddel rendelkezik, ez tevékenységének automatikus részévé válik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- a motoros képességeinek fejlődési szintje révén képes az összhang megteremtésére a cselekvéssorainak elemei között;
- relatív erejének birtokában képes a sportágspecifikus mozgástechnikák koordinált, készségszintű kivitelezésére;
- az alapvető mozgásainak koordinációjában megfelelő begyakorlottságot mutat, és képes a változó környezeti feltételekhez célszerűen illeszkedő végrehajtásra;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat tanári irányítással tudatosan alkalmazza.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére;
- tanári segítséggel, egyéni képességeihez mérten, tervezetten, rendezetten és rendszeresen fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- ismeri a tanult mozgásformák gerinc- és ízületvédelmi szempontból helyes végrehajtását;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelően tervezett, rendezett és rendszeres, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30-50%-ában

állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
JAVASOLT ÓRASZÁM: 36 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának önálló alkalmazása
- 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok bemutatás utáni önálló végrehajtásra törekvő pontos és rendszeres kivitelezése
- 2-3 gyakorlatból álló gimnasztikai gyakorlatsor összeállítása tanári kontrollal
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása segítséggel, azok gyakorlása
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását, ellazulását szolgáló gyakorlatok összeállítása segítséggel, azok helyes végrehajtása
- Légzőgyakorlatok összeállítása segítséggel, azok végrehajtása
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása
- A nyugalomban lévő és bemelegített izomzat tulajdonságainak megismerése, a fáradt izmok lehetséges sérüléseinek (izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz) ok-okozati tényezők szerinti beazonosítása
- Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló (kis tanári segítséggel) összeállítása, végrehajtása
- a terhelések utáni nyújtó gyakorlatok jelentőségének megismerése
- A stressz fogalmának, fajtáinak beazonosítása, pozitív megküzdési stratégiáinak megismerése

- Az egyszerűbb relaxációs technikák elsajátítása és alkalmazása
- Egyszerű és összetett gimnasztikai gyakorlatok zenére

Fogalmak
menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; szergyakorlatok, utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, relaxáció, stresszkezelés, izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz, keringésfokozás
A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárulnak a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre.

TÉMAKÖR: Atlétikai jellegű feladatmegoldások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 52 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben;
- magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Futóiskolai és futófeladatok egyenesen és íven, előre, hátra, oldalra mozgás közben 20–40 m hosszan
- Ugrófeladatok el- és felugrással, akadályokra és akadályok átugrásával
- Rajtgyakorlatok, rajtversenyek különböző testhelyzetekből, térdelőrajt 20–30 m kifutással időre, sprintfutások 30–60 m-en időre
- Váltófeladatok alsó és felső váltással párban és csapatban, helyben és mozgás közben
- Dobógyakorlatok 2–3 kg-os tömött labdával fekvésben, ülésben, térdelésben, állásban, beszökkenéssel, dobások különböző eszközökkel (labdák, karikák, szivacsgerely, szoknyás labda, sípoló rakéta)
- Távolugrás lépő technikával, rövid nekifutásból emelt elugró helyről és elugró gerendáról 4–10 lépés nekifutásból
- Felugrások egy lábról gumiszalagra, lécre, szemből és oldalról nekifutással 5–7 lépésből, átlépő, hasmánt technikával

- Az állóképesség, a szívműködés és a testtömegkontroll összefüggéseinek megismerése
- Folyamatos futások egyenletes ritmusban és tempóváltással 8-10 percen keresztül
- Az atlétika főbb versenyszabályainak megismerése, gyakorlatban történő alkalmazása

Fogalmak
elrugaszkodó láb, lendítő láb, térdelőrajt, hibás rajt, váltójel, váltótávolság, tempóérzék, pulzus, átlépő technika, lépő technika, nekifutási távolság, optimális sebesség, kidobási vonal, bástya, dobószektor, hasmánt technika
A gyógytestnevelés-órán atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre (szabott) adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata.

TÉMAKÖR: Torna jellegű feladatmegoldások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 52 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;
- a torna, a ritmikus gimnasztika, tánc és aerobik jellegű mozgásformákon keresztül tanári irányítás mellett fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A téri tájékozódó képesség és egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyság, izomérzékelés) további fejlesztése
- A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése
- A cselekvési biztonság növelése
- Segítségadás tanítása, tanulása
- Igényesség kialakítása az esztétikus test iránt, valamint a „tornászos” mozgás elsajátítására
- A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása
- Preakrobatikus és akrobatikus elemek, egyensúlyi elemek, gurulások, emelések, fellendülések, billenések, átfordulások végrehajtása
- Gimnasztikus elemek (csak lányok) – lépések, járások, testsúlyáthelyezések, szökkenések, ugrások, fordulatok – kivitelezése

- Egyensúlyozási gyakorlatok megvalósítása helyben helyzetváltoztatásokkal és különböző kartartásokkal, valamint helyváltoztatással eltérő irányokba tornapadon, annak merevítő gerendáján és/vagy gerendán
- Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen), vándormászás lefelé; függeszkedési kísérletek, mászóversenyek
- A női és férfitorna főbb versenyszámainak, azok alapvető szabályainak megismerése
- Talajon:
    - Gurulóátfordulások előre-hátra különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe
    - Fejállás
    - Kézállásba fellendülés segítségadással, falnál és önállóan
    - Kézenátfordulás oldalra mindkét irányba
    - Repülő gurulóátfordulás
    - Híd, mérlegállás és spárga kísérletek végrehajtásának tökéletesítése
    - Összefüggő talajgyakorlat összeállítása
- Ugrószekrényen:
    - Keresztbe állított ugrószekrényen zsugorkanyarlati átugrás, huszárugrás és guggoló átugrás
    - Hosszába állított ugrószekrényen felguggolás után gurulóátfordulás előre, leguggolás, valamint leterpesztés
    - Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaszkodással
- Gerendán:
    - Alacsony gerendán: felguggolás és homorított leugrás; felguggolás és lábterpesztéssel leugrás
    - Érintőjárás; hármas lépés fordulatokkal, szökdelésekkel is; mérlegállás
    - Gerendán: támaszhelyzeten át fel- és leugrás
- Gyűrűn:
    - (Fiúknak) Érintő magas gyűrűn: függésben térd- és sarokemelések; alaplendület; zsugorlefüggés; lefüggés; fellendülés lebegő függésbe; hátsó függésből emelés lebegő függésbe; homorított leugrás
    - Gyűrűn: hátsó függés; fellendülés lebegő függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás
    - (Lányoknak) Lendületek előre-hátra; fellendülés lebegő függésbe; zsugorlefüggés

Fogalmak
függeszkedés, támlázás, fejállás, talajgyakorlat, terpeszleugrás, lefüggés, lebegőfüggés, hátsó függés, zsugorlefüggés, homorított leugrás, érintőjárás, hármaslépés, fellendülés, ellendülés, billenés, átfordulás, zsugorkanyarlati átugrás, huszárugrás, guggoló átugrás
A gyógytestnevelés-órán a torna jellegű gyakorlatok a kontraindikált gyakorlatok kivételével elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

TÉMAKÖR: Sportjátékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 78 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai és alaptaktikai elemeinek, szabályainak elsajátítása
- Folyamatos csapatjáték kialakítása könnyített szabályok mellett
- A sportjátékok különböző döntési helyzeteiben a csapat érdekeinek figyelembevételével a legmegfelelőbb megoldások kiválasztására, együttműködésre való törekvés
- 1-1 elleni játékszituációkban a labdatartás, labdafedezés alapelveinek tudatos alkalmazása
- Emberelőnyös (2-1, 3-1, 3-2, 4-2, 4-3) és létszámazonos (2-2, 3-3, 4-4) kisjátékokban a szélességi és mélységi labda nélküli támadó mozgások, védőtől való elszakadás módjainak gyakorlása
- Kisjátékokban védőként a támadó és a célfelület helyzetéhez igazodó helyezkedés tudatos alkalmazása
- A sportjátékokban megjelenő egyéni és csapatrész támadó, védekező alaptaktikai és ezekre épülő technikai elemeinek (emberfogás, területvédekezés, letámadás, támadóalakzat) megismerése, gyakorlása

- Kézilabda
  - A labda nélküli technikai elemek, mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások-leérkezések elsajátítása
  - Az egy és két kézzel történő labdaátadások helyben és mozgásból, labdaátvételek különböző irányokból
  - Az „add és fuss” elv alkalmazása az egyszerű és összetett labdás koordinációs gyakorlatokban (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)
  - Labdavezetés irány- és iramváltásokkal, indulócselek alkalmazása 1-1 elleni játékokban
  - Kapura dobások helyből, kilépéssel, 3 lépésből, különböző támadó helyekről
  - Alapvető szabályok, mint a lépésszabály, a kétszer indulás szabálya, a szabaddobás, a büntetődobás, az ellenféllel történő szabálytalanságok módjainak ismerete, törekvés a szabályok betartására

- A szélességi vonalvédekezés (6-0-ás területvédekezés) megismerése
- A kapus alaphelyzetének kialakítása; magasan, félmagasan, laposan és pattanásból érkező labdák védési technikájának elsajátítása kézzel és lábbal

– Kosárlabda
  - A labda nélküli technikai elemek, mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábról, leérkezések megtanulása, végrehajtása kontrollált környezetben, egyszerűbb játékszituációkban
  - Labdavezetés irányváltásokkal, ritmusos labdavezetés, rövid és hosszú indulás, együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, sarkazás, labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok elsajátítása megadott feltételekkel
  - Labdaátadások kétkezes mellsővel és felsővel, egykezes felső és alsó, illetve egykezes tolt átadással helyben, különböző irányokba történő kilépéssel és mozgásból mozgó társnak (páros és hármas lefutás)
  - A helyből történő kosárra dobás, egy-két labdaleütésből, majd folyamatos labdavezetésből és társtól kapott labdából történő fektetett dobás technikájának ismerete, gyakorlati elsajátítása
  - 1-1 elleni játék gyakorlása a támadó és védő játékosok személyének meghatározásával, indulási joggal rendelkező, majd indulási joggal nem rendelkező támadó esetében (adogatóval)
  - 2-0-ás és 3-0-ás gyorsindulások labda nélküli támadó mozgásának elsajátítása (páros lefutás, hármas lefutás, hármas nyolcas)
  - Létszámazonos kisjátékokban a támadó és védő szerepek gyakorlása
  - Alapvető szabályok, mint a lépésszabály, a kétszer indulás szabálya, az ellenféllel történő szabálytalanságok módjainak ismerete, törekvés a szabályok betartására
  - Létszámazonos mérkőzésjátékok változatos szabálymódosításokkal

– Röplabda
  - A labda nélküli alaphelyzet, valamint az érkező labdához történő helyezkedés tudatosítása
  - A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás jellegzetes mozgásdinamikájának elsajátítása egyéni és páros gyakorlatokban
  - Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő játékra könnyített feltételek mellett
  - Helyezkedési módok megismerése a különböző csapatlétszámú játékokban
  - Forgásszabály alkalmazása
  - A csapattársak közötti kommunikáció jelentőségének tudatosítása az eredményes játék érdekében

– Labdarúgás
  - A labda nélküli technikai elemek, mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások ismerete, alkalmazása a játék folyamatában
  - Labdavezetések és labdaátadások gyakorlása a lábfej különböző részeivel, laposan és levegőben érkező labdák átvételének alkalmazása talppal, belsővel
  - Alakzattartással történő labdás koordinációs passzgyakorlatok

- Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával
- A labda nélküli támadó szerepek (helyezkedési módok) megismerése 2-0-ás, 3-0-ás gyakorlási helyzetekben
- A különböző védőszerepek megismerése (passzsávok lezárása, optimális távolságtartás a támadótól, célfelülethez igazított helyezkedés)
- Kényszerítő átadások gyakorlása 2-0-ás taktikai helyzetben
- Változatos alakú, méretű pályán az 1-1 és 2-2 elleni játékszituációk védő és támadó szerepeinek gyakorlása különböző méretű, elhelyezkedésű, számú célfelületre, a labda méretének, anyagának változtatásával
- 2-1, 3-1 elleni emberelőnyös kisjátékokban a támadó játékosok együttműködésének, a védő játékosok helyezkedésének gyakorlása
- Létszámazonos kisjátékok és mérkőzésjátékok változatos szabályokkal
- A kapus alaphelyzet kialakítása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával

- Floorball
  - Labda nélküli technikai elemek, mint az alapállás, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással elsajátítása
  - Labdabiztonságot növelő gyakorlatok
  - Labda terelése egyenes vonalban és irányváltoztatással
  - Labdaütések palánkra és társnak
  - Lövések és húzások közötti különbség megéreztetése
  - Folyamatos labdaátadások társnak
  - Kapura lövések helyből, labdavezetésből és kapott labdából
  - Kapus alaphelyzetének kialakítása, kapura lőtt labdák védése nagypályán kézzel, kispályán állásban ütővel, lábbal, féltérdelő pozícióból ütővel, lábbal
  - 1-1, 2-1 elleni kisjátékok, a támadójátékosok együttműködése és a védőjátékos helyezkedésének gyakorlása

Fogalmak
kétszer indulás, lépéshiba, alsó egyenes nyitás, védőérintés, támadóérintés, állásrend, röplabda – forgás, hosszú- és rövidindulás, egy-és kétütemű megállás, sarkazás, indulócsel, fektetett dobás, labda fedezése, bedobás, szabaddobás, szabadrúgás, büntetődobás, büntetőrúgás, alakzattartásos passzgyakorlat, alakzatbontó és alakzattartó helyezkedés, kényszerítő átadás, területvédekezés, emberfogás, egykezes tolt átadás, páros és hármas lefutás, floorball – ütőfogás, labdahúzás és -lövés, kapuelőtér
A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 34 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséggel rendelkezik;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- A figyelemmegosztást igénylő egyszerű fogó- és futójátékokban (pl. keresztező fogó, mozgásutánzó fogók, labdavezetéses fogók) a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése
- A tanulók fokozott kreativitására, együttműködésre épülő, összetett kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása
- Labdás manipulatív mozgásformákkal (pl. labdavezetés) megvalósuló dinamikus és statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére törekedve, időkényszer bekapcsolásával
- 1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása
- Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, egyéni és csapatjátékokban
- Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)
- Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos versengések alkalmazása
- A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben)
- A támadó és védő szerepek alkalmazását elősegítő páros és csoportos versengések
- Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek gyakorlása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal
- Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek gyakorlása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai, a célfelület védelme)
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Néptánc – szabadon választható
- A táncos motívumok összefűzése adott ritmusképletek interpretálásával
- Mozgásmemória fejlesztése hosszabb motívumsorok betanulásával, végrehajtásával
- Dunai táncdialektusból választott csárdás, ugrós és verbunk táncok mozgáselemeinek, kulturális értékeinek megismerése

Fogalmak
laza és szoros emberfogás, szélességi mozgás, mélységi mozgás, elszakadás a védőtől, célfelület védelme, algoritmikus gondolkodás, ütempassz, testcsel
A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségüktől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség, a testedzéssel kapcsolatos attitűd pozitív irányú megváltozását.

TÉMAKÖR: Önvédelmi és küzdősportok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 40 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket;
- a tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védéseket és ellentámadásokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása
- Küzdőjátékok közben a tervszerű gondolkodás és a kreativitás, a hatékony problémamegoldás fejlesztése
- A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett
- Az állásban és egyéb kiinduló helyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszköz nélküli és eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- A küzdelem tanult technikai elemeinek tudatos alkalmazása

- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra, ütésekre, rúgásokra épülő páros küzdőjátékok képességfejlesztő célú alkalmazása
- Egy- és kétkezes lefogások (csuklófogás, átkarolás, fojtás, hajfogás) elleni védekező mozgások gyakorlása
- Eszköz-, majd társemelés technikájának elsajátítása (egyenes derék, lábbal emelés)
- Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak elméleti tudatosítása
- Előre, hátra és oldalra történő esések gyakorlása fokozatosan emelkedő súlyponti helyzetből indítva egyénileg, majd társakkal
- Oldalra esés technikájának elsajátítása oldalterpeszállásból indulva mindkét irányba
- Egy választott küzdősport korosztály-specifikus alaptechnikájának és elméleti ismereteinek elsajátítása

- Birkózás
  - A birkózásban használatos különböző fogásmódok megismerése (kapocsfogás, tenyérbefogás, csuklófogás, alkarfogás, könyökfogás)
  - A gerincoszlop mozgékonyságát, a nyakizmok erejét növelő, birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok jártasság szintű végrehajtása
    - Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül
    - Hídban forgási kísérletek
    - Hídból kifordulás fejtámaszba
    - Hídba vetődés fejtámaszból társ segítségével
  - Birkózó alapállás technikájának elsajátítása
  - Birkózó alapfogásban (páros felkarfogás) társ tolása, majd húzása egyenes vonalban (előre-hátra)
  - Grundbirkózás párokban, csoportban birkózó fogásban végrehajtott húzások-tolások alkalmazásával
  - Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben
    - Mögé kerülés karberántással: támadó és védekező technika
    - Mögé kerülés: könyökfelütéssel, kibújással

- Karate
  - Alapvető karateállások és testtartások megismerése
  - Alapállásból helyváltoztatások előre és hátra rögzített kartartásokkal
  - Alapvető karateütések technikájának elsajátítása helyváltoztatás nélkül (egyenes ütés helyben, egyenes ütés az elöl lévő láb oldalán, egyenes ütés a hátul lévő láb oldalán)
  - Oldalra csapás az ököl alsó részével és csapás az ökölháttal alapütések megismerése
  - Az előre rúgás alaptechnikájának végrehajtása
  - A tanult ütések, rúgások gyakorlása helyváltoztatás nélkül különböző karateállásokban, különböző magasságokba

- Alapvető védekező technikák elsajátítása helyben (az arc védése, a test, törzs védése, kétkezes védés, öv alatti terület védése, védés a tenyér élével)
- A tanult ütések, rúgások gyakorlása különböző magasságokba, helyváltoztatás közben
- A kiinduló helyzetből történő ötlépéses alapküzdelem mozgásanyagának megismerése, gyakorlása
- Kata gyakorlatot előkészítő összefüggő gyakorlatlánc végrehajtása
- Egyszerű kézzel (fejre és testre irányuló egyenes ütés) és lábbal (testre irányuló egyenes rúgás) történő támadások biztonságos kontrollált végrehajtása és azok védése a megfelelő biztonságos végrehajtási távolság kialakításával
- A védekezés utáni ellentámadás praktikus és biztonságos végrehajtása mindkét oldalról

- Dzsúdó
  - Földharctechnikák, rézsútos (egyik kéz karra fog, másik kéz a nyaka alatt) és oldalsó leszorítás technikák végrehajtása társon, valamint ezekből való szabadulások
  - Szabadulási kísérletek (20-25 mp) leszorítástechnikákból
  - Földharcjátékok leszorítástechnikák végrehajtására törekedve

Fogalmak
lefogás, rézsútleszorítás, oldalsó leszorítás, karberántás, könyökfelütés, kibújás, oldalsó leszorítások, csuklófeszítés, tatami, tompítás, birkózófogás, fogáskeresés, fogásbontás, egyensúlybontás, társemelés, egyenes ütés, karate védéstechnikák, ellentámadás, küzdőtávolság, ötlépéses alapküzdelem
A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák
JAVASOLT ÓRASZÁM: 32 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A szabadban végezhető sportágak ismeretének bővítése (frizbi, futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás parkban, streetball, strandkézilabda, lovaglás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)
- Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, jártasság szintű elsajátítása (síelés, szánkózás, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrakenuzás)
- A térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések megismerése, alkalmazása segítséggel
- Tanári segítséggel erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek használata
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése
- A környezet- és természetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás kialakítása

Fogalmak
természetjárás, vízi túra, környezetvédelem, streetball, tájfutás, jégkorong, erdei tornapálya, térkép, turistajelzések, környezetvédelem
A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.

TÉMAKÖR: Úszás (Amennyiben adottak a feltételek.)
JAVASOLT ÓRASZÁM: 36 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások automatizálása
- A balesetek megelőzésére tett intézkedések megismerése
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése
- A vízben végezhető játékok tanulása, az úszások megszerettetése
- A korábban elsajátított úszásnem(ek) gyakorlása, technikájának javítása (amennyiben a tanuló az 1–4. osztályban tanult úszni)
- Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása

- Hátúszórajt és a fejesugrás elsajátítása
- Merülési versenyek, úszóversenyek
- A folyamatos úszások távolságának, időtartamának fokozatos növelése
- Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése
- Differenciált gyakorlás az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően

Fogalmak
úszásnem, hátúszórajt, rajtfejes, taposás, intenzív úszás, állóképesség
A gyógytestnevelés-órán a hát- és gyorsúszás technikajavító gyakorlatai, valamint az egyéb vízben végzett gyakorlatok mellett megjelenik a mellúszás differenciált alkalmazása is. A különböző úszásnemek alkalmazásával a tanuló elváltozásainak figyelembevételével valósul meg a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés
JAVASOLT ÓRASZÁM: A jogszabályokban és a helyi tantervben rögzítettnek megfelelően

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Fejlesztési feladatok

A gyógytestnevelés fejlesztési feladatai megjelennek a különböző témakörökbe ágyazottan, annak szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

- A helyes légzéstechnika elsajátítása
- Egyszerűbb légzőgyakorlatok összeállítása
- A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása, tudatosítása
- A 4-5 gyakorlatból álló, a biomechanikailag helyes testtartást kialakítását elősegítő gyakorlatsor önálló összeállítása kis tanári segítséggel
- Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása, alkalmazása
- A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok önálló összeállítása tanári segítséggel, azok tudatos, pontos végrehajtása
- Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés
- Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása
- Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül

Fogalmak

vázizomzat, izomérzékelés, önállóan végzett otthoni gyakorlatok, kontraindikált gyakorlatok, légzőizmok

6. évfolyam

Ellenőrzés,értékelés minősítés,továbbhaladás feltételei
Ellenőrzés, értékelés, minősítés A tanórai munka ellenőrzése és értékelése: • az elsajátított ismeretek gyakorlati bemutatásával • az egyes technikák elemenkénti, majd folyamatban való számonkérésével • a teljesítményt és a teljesítményben bekövetkezett változást (fejlődést) • az eszközhasználat helyes (balesetmentes) alkalmazásával • a tanuló testneveléshez és sporthoz való hozzáállásával • a tanuló mutasson fejlődést önmagához mérve(ez a legfontosabb szempont az ellenőrzés és értékelés során) • tematikus ellenőrzések (előre meghatározott témákban és időpontokban) • sportágban iránymutató teljesítményértékek mérésével (teljesítménypróbák) Az értékelésnél figyelembe kell venni a következőket is: • az évfolyamonkénti háziversenyeken való részvétel, közreműködés illetve eredményesség alapján • kerületi versenyeken való részvétel, közreműködés illetve eredményesség alapján • szabadidős sporttevékenység (tanórán kívüli egyéb „sportos” tevékenység: iskolai sportkör, túrázás, biciklizés, síelés, korcsolyázás • munkamorál és munkafegyelem • az értékelésnél azonos mértékben kell figyelembe venni a mozgáskészségek és a testi képességek egyéni fejlődését, valamint az értelmi és érzelmi személyiségjegyek változását A tanulók fizikai és motorikus képességeit a tanév elején és végén mérjük fel. Az Oktatási Minisztérium által javasolt, a Magyar Diáksport Szövetség által kidolgozott Netfit fittségi mérési módszereket alkalmazzuk, figyelembe véve az iskola környezeti és technikai adottságait. **A továbbhaladás feltételei** A rendgyakorlatok vezényszavak szerinti igényes kivitelezése. A mozgásanyaghoz illeszkedő bemelegítésre alkalmas gyakorlatok ismerete, kiválasztása, alkalmazni képes tudása. Képességfejlesztő gyakorlatok ismerete, alkalmazni képes tudása. Tornagyakorlatok felismerhető végrehajtása és összekapcsolása. Atlétikai mozgások rendezett végrehajtása. Labdajátékokban a megismert technikai és egyszerűbb taktikai elemek játékban történő kísérletei. Szabadban szabadidős tevékenységek igényének megléte. Önvédelmi fogások alkalmazása során a test-test elleni küzdelem vállalása, sportszerű magatartás.

7. évfolyam

A pubertáskorba lépő tanulók testalkati, pszichomotoros és lelki értelemben egyaránt jelentős változásokon mennek keresztül. A fiúknál jelentkező erőteljes megnyúlási szakasz a már stabilizálódott mozgáskészségek, koordinációs képességek színvonalát ronthatja, míg a leányok testalkati átrendeződése inkább kondicionális értelemben okozhat teljesítményromlást. Különösen kiemelendő az aerob állóképesség visszaesése, amely többek között a leányok megváltozott érdeklődési köréből adódó mozgásigény-csökkenés eredménye. A két nem közötti testalkati eltérés a terhelhetőség különbségében is jelentősen megmutatkozik.

Ebben a korban a kondicionális fejlesztés egyre inkább különválik a koordinációs képzéstől. Ezzel párhuzamosan a motiválás eszközeként a tudatosítás, az ok-okozati összefüggések feltárása, a mindennapi életben történő használhatóság megemlítése egyaránt belső motivációs többletet nyújt. A serdülőkorra tehető a mozgásszervi betegségek számának ugrásszerű növekedése. Ebből kiindulva kiemelt szerepet kell szánni a saját testtömeget felhasználó vagy kisebb súlyú eszközökkel támogatott relatíverő-növelésnek, de különösen a törzsizom erő-állóképessége javításának, valamint az aerob állóképesség fejlesztésének. A koordinációs képzés terén szenzitív időszaknak tekinthető a téri-tájékozódó és az összekapcsolási-átállási képesség fejleszthetősége. Serdülőkorban a fiúk ízületi, izomzati mozgékonysága jelentősen visszaeshet, melynek mértékét rendszeres gyakorlással mérsékelhetjük. A sportjátékok oktatásában a nagyobb létszámmal végzett játékok összetettebb taktikai lehetőségei egyre jobban kihasználhatók, miközben csoportos feladatokkal a szabálykövető magatartásforma, a társak elfogadása, az együttműködés készségszinten realizálódhat.

A nevelési-oktatási folyamatok során a tanulók szélsőséges és hullámzó érzelmi állapota a pedagógustól – a következetesség betartása mellett – nagyfokú türelmet és elfogadást igényel. Ez megfelelő rugalmasságot, empátiát feltételez az értékelés és az osztályozás területén is. A gondolkodás fejlesztését szolgáló deduktív jellegű tanulási helyzetek egyre nagyobb arányban alkalmazhatók. A tanulók az elméleti ismereteik gyarapodásával tudatosabban kezdik értelmezni az egészségorientált képességeiket felmérő tesztek eredményeit, miközben felismerik erősségeiket és hiányosságaikat.

Az önvédelmi és küzdősportok területén a kondicionális képességek fejlődésével párhuzamosan bekapcsolódik az oktatásba a technikák mozgásdinamikájának célszerű növelése, a megfelelő balesetvédelmi előírások és követelmények fokozott megtartása mellett. Mivel a tanulók által kivitelezett technikák egyre erősebbek, folyamatos hangsúly van a társak iránti tisztelet, tolerancia gyakorlásán, valamint a maximális önkontroll megvalósításán. A tanári irányítás kiemelt jelentőséget kap a nyílt készséget feltételező mozgásformáknál.

A gyógytestnevelés gyakorlatainak végrehajtása eléri a készségszintet. Egyik fő cél a tanulók mozgásszervi elváltozását és betegségét illetően a javító, korrigáló gyakorlatok, valamint az optimális aerob terhelést szolgáló mozgásformák tudatos alkalmazása a mindennapi életben. Emellett cél a megismert szabadidős és sportjátékok adaptív alkalmazása az egészségi állapot javítása érdekében.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult alapvető mozgásformák kombinációiból álló cselekvéssorokat változó térbeli, időbeli, dinamikai feltételek mellett készségszinten kivitelezi;
- a tanult mozgásforma készségszintű kivitelezése közben fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;

- minden sporttevékenységében forma- és szabálykövető attitűddel rendelkezik, ez tevékenységének automatikus részévé válik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- a motoros képességeinek fejlődési szintje révén képes az összhang megteremtésére a cselekvéssorainak elemei között;
- relatív erejének birtokában képes a sportágspecifikus mozgástechnikák koordinált, készségszintű kivitelezésére;
- az alapvető mozgásainak koordinációjában megfelelő begyakorlottságot mutat, és képes a változó környezeti feltételekhez célszerűen illeszkedő végrehajtásra;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat tanári irányítással tudatosan alkalmazza.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére;
- tanári segítséggel, egyéni képességeihez mérten, tervezetten, rendezetten és rendszeresen fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- ismeri a tanult mozgásformák gerinc- és ízületvédelmi szempontból helyes végrehajtását;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelően tervezett, rendezett és rendszeres, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30-50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
JAVASOLT ÓRASZÁM: 36 óra

Tanulási eredmények

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának önálló alkalmazása
- 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok ismertetés utáni pontos és rendszeres végrehajtása, alkalmazása
- 5-6 gyakorlatból álló gimnasztikai gyakorlatok összeállítása, végrehajtása tanári kontrollal
- A bemelegítés és a harmonikus erőfejlesztés egészségmegőrző hatásának tudatosítása, alapelveinek elsajátítása
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása, azok gyakorlása
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, azok helyes végrehajtása
- Légzőgyakorlatok végrehajtása
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása, alkalmazása
- A különböző mozgatórendszeri sérülések megelőzését, rehabilitációját érintő elemi szintű alapelvek, eljárások megismerése
- Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló összeállítása, végrehajtása
- A nyugalomban lévő és bemelegített izomzat tulajdonságainak megismerése, a fáradt izmok lehetséges sérüléseinek (izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz) ok-okozati tényezők szerinti beazonosítása
- A terhelések után végzett nyújtó hatású gyakorlatok jelentőségének ismerete, azok összeállítása tanári segítséggel
- A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák tanári segítséggel történő alkalmazása
- Az egyszerűbb relaxációs technikák elsajátítása és alkalmazása
- Összetett gimnasztikai gyakorlatok, illetve egyszerűbb gimnasztikai gyakorlatok lépéskombinációkkal zenére

Fogalmak

menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, relaxáció, stresszkezelés, szergyakorlatok

A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk,

betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre.

TÉMAKÖR: Atlétikai jellegű feladatmegoldások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 46 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben;
- magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A futó-, dobó- és ugróiskolai gyakorlatok mozgáskészség-, mozgásképesség- és egészségfejlesztésben betöltött szerepének tudatosítása
- Futóiskolai gyakorlatok (taposó futás, ollózó futás, saroklendítés, térdemelés, keresztező futás), futófeladatok (repülő és fokozó futás) különböző irányokba és kombinációkban, variációkban, egyenes vonalon, íveken és irányváltással
- Vágtafutások 60–100 m-en ismétléssel, mozgáskészség- és mozgásképesség-fejlesztéssel
- A tartós futás egészségmegőrző, ideális testtömeg elérését, megtartását elősegítő intenzitászónájának megismerése, ellenőrzése (pulzusmérés)
- Egyenletes futások tempótartással 8-12 percig, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban
- Ugróiskola-gyakorlatok kis és közepes lendületből (indiánszökdelés, indiánszökdelés azonos lábról 2-4 lépésre, indiánszökdelés sasszéval előre és felugrásra törekedve, egy- és háromlépéses sorozatelugrások, szökdelések, ugrások sorozatban akadályokon és akadályok felett egy és páros lábon
- Dobógyakorlatok könnyített és nehezített szerekkel egy és két kézzel, rögzített helyzetből és lendületből társhoz, célra és távolságra
- Távolugrás közepes (6–10 lépés) és hosszabb (10–14 lépés) nekifutással, lépő technikával homokba, szivacsba, emelt elugró helyről és elugró gerendáról
- Magasugrás átlépő, hasmánt vagy flop technikával 5–9 lépés lendületszerzéssel
- Súlylökés 3–4 kg-os szerrel, egy kézzel helyből szemből és oldalról, oldalt beszökkenéssel vagy háttal becsúszással
- Kislabdahajítás 5–7 lépéses dobóritmussal, két-három keresztlépéssel célra és távolságra

- Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása
- Az atlétika sportágtörténetének, világcsúcsainak, kiemelkedő külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

Fogalmak
flop technika, olimpiai versenyszámok, világcsúcs, résztáv, pihenőidő; nyugalmi, munka- és terheléses pulzus; váltogatott iramú futás, ferde hajítás, függőleges és vízszintes vektor, támaszhelyzet, koordináció, kondíció
A gyógytestnevelés-órán atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata.

TÉMAKÖR: Torna jellegű feladatmegoldások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 46 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;
- a torna, a ritmikus gimnasztika, tánc és aerobik jellegű mozgásformákon keresztül tanári irányítás mellett fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A torna jellegű mozgásformák egészségfejlesztő szerepének tudatosítása
- A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása
- A téri tájékozódó képesség és egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyság, izomérzékelés) további fejlesztése
- A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése, a segítségadás elsajátítása
- Az önkontroll, az együttműködés és a segítségnyújtás fontosságának kialakítása
- A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése
- Differenciált gyakorlás a testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően
- (Csak lányok) Gimnasztikus – lépéseket, járásokat, testsúly-áthelyezéseket, szökkenéseket, ugrásokat, fordulatokat tartalmazó – gyakorlatok kivitelezése
- A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek megismerése

- A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása
- (Választható anyagként) Alapvető ugrások elsajátítása minitrampolinon vagy gumiasztalon
- A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- A női és férfitorna meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

- Talajon:
  - Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is
  - Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal
  - Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre
  - Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel
  - Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk)
  - Csúsztatás nyújtott ülésből hason fekvésbe és vissza (lányok)
  - Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúk)
  - Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel
- Ugrószekrényen:
  - Keresztbe állított ugrószekrényen guggoló átugrás
  - Hosszába állított ugrószekrényen felguggolás, leterpesztés
  - Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaszkodással
- Gerendán:
  - Érintőjárás; hármas lépés fordulatokkal, szökdelésekkel is; mérlegállás; járás guggolásban; támaszhelyzeten át fel- és leugrás
  - Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetekből
  - Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok
- Gyűrűn:
  - (Fiúknak) Magas gyűrűn: alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből
  - (Lányoknak) Érintő magas gyűrűn: lendületek előre-hátra; fellendülés lebegőfüggésbe; zsugorlefüggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás
  - Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési kísérletek felfelé; mászóversenyek

Fogalmak
futólagos kézállás, csúsztatás, vetődés, összekötő elemek, erőfejlesztés, izomcsoport
A gyógytestnevelés-órán a torna jellegű gyakorlatok, a kontraindikált gyakorlatok kivételével, elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

TÉMAKÖR: Sportjátékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 70 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai és alaptaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása, alkalmazása
- A folyamatos csapatjáték kialakítása az adott sportág versenyszabályai mellett
- A sportjátékok különböző döntési helyzeteiben a csapat érdekeinek figyelembevételével a legmegfelelőbb megoldások kiválasztására, együttműködésre való törekvés
- 1-1 elleni játékszituációkban a labdatartás, labdafedezés célszerű és tudatos alkalmazása
- Emberelőnyös (2-1, 3-1, 3-2, 4-2, 4-3) és létszámazonos (2-2, 3-3, 4-4) kisjátékokban a szélességi és mélységi labda nélküli támadó mozgások, védőtől való elszakadás módjainak gyakorlása
- Kisjátékokban védőként a támadó és a célfelület helyzetéhez igazodó helyezkedés tudatos alkalmazása
- Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) tudatos alkalmazása, gyakorlása
- A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- Két választott sportjáték történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

- Kézilabda
  - A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások-leérkezések – alkalmazása a folyamatos játéktevékenységek során
  - Beugrásos és felugrásos kapura dobások előzetes lendületszerzésből
  - Az egy és két kézzel történő labdaátadások pontosságának, távolságának növelése helyben és mozgásból, alkalmazásuk gyors indulásokban és lerohanásokban
  - A figyelem megosztását igénylő összetett labdás koordinációs gyakorlatok egy és több labdával (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)
  - Labdavezetés irány- és iramváltásokkal, indulócselek összekapcsolása kapura dobásokkal
  - Kapura dobások bedőlésből, bevetődésből, ejtésből, majd különböző lendületszerzési módot követő felugrásból, beugrásból, félaktív, majd aktív védőjátékos ellen

- Alapvető szabályok készségszintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben
- Területvédekezés (6-0, 5-1) alkalmazása játékban
- A kapus alaptechnikák alkalmazása játékhelyzetekben

– Kosárlabda
  - A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábról, leérkezések – készségszintű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységben
  - A mély és magas labdavezetés egyszerű formában, majd ütemtartással, a rövid- és hosszúindulás, az együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, a kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, a sarkazás, a labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok célszerű és hatékony alkalmazása a mérkőzésjátékokban
  - Labdaátadások különböző módjainak a játékhelyzethez igazított eredményes végrehajtása
  - 1-1 elleni játék gyakorlása labdaszerzést követően, indulási joggal rendelkező, majd indulási joggal nem rendelkező támadó esetében (adogatóval)
  - Emberelőnyös és létszámazonos helyzetekben gyorsindulások, lerohanások kosárra dobással befejezve
  - Létszámazonos mérkőzésjátékok változatos, tanulói kreativitáson alapuló szabálymódosításokkal
  - Egy- és kétütemű megállásból tempódobás gyakorlása, alkalmazása játékban
  - Fektetett dobás gyakorlása félaktív vagy aktív védő játékos jelenlétében
  - Alapvető szabályok készségszintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben

– Röplabda
  - A felső egyenes nyitás alaptechnikájának elsajátítása, gyakorlása célfelületre
  - Távolról érkező labda megjátszása társnak (nyitásfogadás, ellenfél térfeléről érkező labda) alkar- és kosárérintéssel
  - A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás gyakorlása célfelület beiktatásával, készségszintű alkalmazása különböző játékhelyzetekben
  - Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő labdamegjátszásra
  - Helyezkedési módok automatikus felismerése a különböző csapatlétszámú játékokban. A 6-6 elleni játék alapfelállásának ismerete
  - Forgásszabály önálló és tudatos alkalmazása

– Labdarúgás
  - A labda nélküli technikai elemek – mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások ismerete – alkalmazása a játék folyamatában
  - Labdavezetések, -átadások és -átvételek megfelelő módjainak (lábfej különböző részeivel, talppal, combbal, mellkassal, fejjel) alkalmazása a játékhelyzethez igazodva
  - Alakzattartással, alakzatbontással- és építéssel történő labdás koordinációs passzgyakorlatok
  - Kényszerítő átadások gyakorlása 2-0-ás, majd 2-1-es taktikai helyzetben

- 3-2, 4-2 és 4-3 elleni emberelőnyös kisjátékokban a támadó játékosok együttműködésének, a védő játékosok összehangolt helyezkedésének gyakorlása
- Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával
- Létszámazonos kisjátékok és mérkőzésjátékok változatos szabályokkal
- A területvédekezés alkalmazása a játékban
- Egy- és kétudvaros emberelőnyös kisjátékokban az üres passzsávok hatékony megjátszása időkényszer alatt, a védekező játékos mozgásirányának gyakorlása
- A kapus alaphelyzet kialakítása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával

− Floorball
  - Labda nélküli technikai elemek – mint az alapállás, a támadó és védő alapmozgások, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással – alkalmazása a játék folyamatában
  - Labdavezetések, átadások, átvételek megfelelő módjainak alkalmazása a játékhelyzethez igazodva
  - Labdaátadások társnak palánk segítségével
  - Labdatartást fejlesztő játékok
  - Kapura lövések labdavezetésből
  - Szabad ütések, büntető ütések gyakorlása
  - Kapus alaphelyzet kialakítása, kapura lőtt labdák védése
  - Csereszituációk gyakorlása
  - 2-2, 3-2, 3-3 elleni kisjátékok a támadó játékosok együttműködése és a védőjátékosok összehangolt helyezkedésének gyakorlása
  - Létszámazonos kisjátékok a módosított szabályok szerint

Fogalmak
védőtávolság, félaktív védő, aktív védő, felső egyenes nyitás, feladás, sáncolás, egyenes leütés, gyorsindítás, lerohanás, bedőlés, bevetődés, hármas nyolcas, tempódobás, átadócsel, rúgócsel, alakzatbontásos és építéses passzgyakorlat, területnyitás, pontrúgás, beugrásos és felugrásos kapura lövés, dugattyúmozgás, kosárlabda – indulási jog, megelőző szerelés, floorball – szabadütés, büntetőütés, védekezés, csere
A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 34 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
− a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;

- a testnevelési és sportjáték közben a célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- A manipulatív mozgásformákkal nehezített, figyelemmegosztást igénylő egyszerű fogó- és futójátékokban (pl. labdavezetéses fogók) a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése
- A játékhelyzethez igazodó legmegfelelőbb együttműködési lehetőségek kiválasztására épülő testnevelési játékok gyakorlása (pl. 3 csapat egymás ellen, joker játékosok az oldalvonalon)
- A tanulók fokozott kreativitására, együttműködésre épülő, összetett kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása
- Labdás manipulatív mozgásformákkal (pl. labdavezetés) megvalósuló, dinamikus és statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A támadó és védő szerepek alkalmazását elősegítő páros és csoportos versengések
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére törekedve, időkényszer bekapcsolásával
- 1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása
- Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket felhasználva, fokozatosan nehezedő gyakorlási feltételek mellett egyéni és csapatszintű célzó játékokban
- Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos manipulatív mozgásformákkal kombinált versengések alkalmazása
- Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)
- A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő, egyre összetettebb mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben, táblajátékok mozgásos változatban)
- Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek készségszintű elsajátítása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal

- Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek készségszintű elsajátítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai, a célfelület védelme)
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Néptánc – szabadon választható
- A tiszai dialektus verbunkjainak, valamint legényes forgós és forgatós táncok mozgáselemeinek, kulturális értékeinek megismerése
- A páros, forgatós táncokkal a nemi szerepekre vonatkozó ismeretek interiorizálása, a körtáncok által a közösséghez való tartozás élményének erősítése
- A kreativitás fejlesztése az elsajátított táncos mozgásmotívumok improvizatív összekapcsolásával

Fogalmak
döntéshelyzet, játékstratégia, szabálykövető magatartás, fair play, célfelülethez igazított emberfogás, üres területre helyezkedés
A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségüktől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását, a testedzéssel kapcsolatos pozitív attitűd kialakítását.

TÉMAKÖR: Önvédelmi és küzdősportok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 40 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket;
- a tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védéseket és ellentámadásokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása
- A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett. Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva
- Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása

- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- A jogszerű önvédelem fogalmi keretrendszerének, lehetőségeinek, jogi szabályozásának elsajátítása
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok rendszeres képességfejlesztő célú alkalmazása
- Tervszerű gondolkodást, problémamegoldó készséget fejlesztő összetett játékok, különböző küzdőtechnikák alkalmazásával, húzások, tolások, billentések, egyensúlyi helyzet megbontása és visszaszerzése
- Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átismétlése, elméleti tudatosítása
- Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készségszintű elsajátítása
- Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák gyakorlása egyénileg, társakkal
- Dzsúdógurulás alaptechnikájának megismerése, végrehajtása haránterpeszállásból mindkét irányba, előre és hátra
- A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- A tradicionális magyar küzdősportok (birkózás, karate, ökölvívás, dzsúdó) történetének, meghatározó hazai személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése, a sportágak szabályrendszerének átismétlése

- Birkózás
  - A gerincoszlop mozgékonyságát, a nyakizmok erejét növelő, birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok készségszintű végrehajtása
  - Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül
  - Hídban forgás
  - Hídba vetődés fejtámaszból
  - Birkózó alapfogásban társ egyensúlyának kibillentése húzások, tolások kombinált alkalmazásával
  - Páros földharcjátékok (pl. hátára, hasára fordítás, eszközszerzés, mögé kerülés birkózás térdelésben) eszközzel vagy anélkül
  - Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának jártasságszintű elsajátítása a páros gyakorlatokban
    - Mögé kerülés karberántással: támadó és védekező technika
    - Mögé kerülés: könyökfelütéssel, kibújással
  - Parter helyzetből induló birkózótechnikák megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben
    - Karfelszedés könyökhajlatnál és átfordítás
    - Túlsó karbehúzás
- Karate
  - Az alapvető karateállások és testtartások elnevezésének ismeretében azok önálló bemutatása

- Az alapvető karateütések technikájának készségszintű elsajátítása helyváltoztatás nélkül (egyenes ütés helyben, egyenes ütés az elöl lévő láb oldalán, egyenes ütés a hátul lévő láb oldalán), gyakorlása helyváltoztatás közben
- Rúgások alaptechnikájának önálló végrehajtása, készségszintű elsajátítása helyben
- Oldalra rúgás technikája
- Oldalra csapás technikája
- Rúgás- és ütéskombinációk végrehajtása helyváltoztatás közben
- A test különböző magasságaiban (fej, törzs, öv alatt) végrehajtott támadások elleni védekező technikák ellentámadásokkal
- Az egy- és háromlépéses alapküzdelem mozgásanyagának megismerése, gyakorlása
- Az ötlépéses alapküzdelem mozgásanyagának jártasságszintű végrehajtása
- Szabad küzdelmet előkészítő játékos gyakorlatok
- A Heian 1 (vagy annak megfelelő) kata összefüggő gyakorlatanyagának végrehajtása, önálló bemutatása
- Egyenes, köríves és kalapácsütés, csapás ökölháttal, valamint az egyenes és köríves rúgás, oldalra rúgás védési technikáinak elsajátítása
- A védő technikákhoz tartozó stabil állás alkalmazása. A tanult védő technikák kivitelezése helyben és mozgásban, ellentámadással
- Kötött formagyakorlat bemutatása (kata) a tanult technikák kivitelezésével, a sportágra jellemző mozgásdinamikával, számolásra és számolás nélkül, önállóan

– Dzsúdó
  - Az előre, hátra és oldalra történő társas eséstechnikák gyakorlása (pl.: társ által övvel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással)
  - Földharcjátékok leszorítástechnikák végrehajtására törekedve
  - Nagy külső horogdobás végrehajtása
  - Nagy belső horogdobás végrehajtása

Fogalmak
jogszerű önvédelem, egyensúlyi helyzet kibillentése, fair play, oldalsó csúsztatott esés, földharc, társ felemelése, parter helyzet, egyenes ütés, köríves ütés, kalapácsütés, egyenes rúgás, köríves rúgás, nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy belső horogdobás (emelő védés (age uke)), alkar védés kifelé és befelé (soto ude uke és uchi ude uke), alsó söprő védés (gedan barai), ellentámadás hátul levő kézzel (gjaku tsuki), kumite, kata
A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák
JAVASOLT ÓRASZÁM: 32 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
– nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának, szerepének tudatosítása
- Az időjárás, az öltözködés, a sporttáplálkozás és a sporttevékenység összefüggéseinek megértése
- Az egészségmegőrző mozgásformák kategóriáinak intenzitás szerinti beazonosítása, szerepének megismerése az egészségtudatos életvezetésben
- A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése (futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás erdőben, streetball, strandkézilabda, strandröplabda, nordic walking, lovaglás, falmászás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)
- Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (síelés, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrakenuzás)
- Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása
- Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek tudatos használata
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése
- A környezet- és természetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás tudatosítása
- Az alternatív környezetben űzhető sportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- Egy tradicionális, természetben űzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

Fogalmak

strandkézilabda, strandröplabda, tájoló, égtájak, folyadékpótlás, napsugárzás, egészség

A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.
A gyógytestnevelés-óra keretében a szabadtéri mozgásformák, sportjátékok, valamint a természetben űzhető mozgásformák a rekreáció lehetőségeként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Úszás (Amennyiben adottak a feltételek.)
JAVASOLT ÓRASZÁM: 36 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK

A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A különböző uszodai tevékenységek szervezetre gyakorolt pozitív hatásainak és egészségtani kockázatainak megismerése.
- Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások automatizálása
- A balesetek megelőzésére tett intézkedések megismerése
- A víz szeretete mellett annak veszélyeinek megismerése
- Alapvető vízből mentési, életmentési ismeretek elsajátítása
- Az úszásnál érvényesülő hidrosztatikai és hidrodinamikai törvényszerűségekről alapvető ismeretek szerzése
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése
- A közösségi szellem fejlesztése
- A vízben végezhető játékok tanulása, az úszások megszerettetése
- A korábban tanult úszásnem(ek) folyamatos gyakorlása, technikájának javítása
- (Amennyiben 1–6. osztályban tanult úszni.) Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása
- A vízilabdázás és egyéb vízben űzhető sportok megismerése
- Aerob állóképesség fejlesztése az úszás ritmusának alakításával
- Anaerob állóképesség fejlesztése rövid távok többszöri, erőteljes leúszásával
- Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése
- Differenciált gyakorlás az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően
- Az úszás specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- Az úszás és a vízilabda sportágtörténetének, jelentős külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

Fogalmak

aerob és anaerob állóképesség, vízilabda, vízből mentés, hidrosztatika, hidrodinamika

A gyógytestnevelés-órán a különböző úszásnemek technikajavító gyakorlatai, valamint az egyéb vízben végzett gyakorlatok alkalmazásával, a tanuló elváltozásainak figyelembevételével valósul meg a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés
JAVASOLT ÓRASZÁM: A jogszabályokban és a helyi tantervben rögzítettnek megfelelően[3]

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Fejlesztési feladatok

- A gyógytestnevelés fejlesztési feladatainak megjelenése a különböző témakörökbe ágyazottan, azok szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

  - A helyes légzéstechnika elsajátítása
  - Légzőgyakorlatok önálló összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
  - A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül
  - A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása
  - A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása segítséggel
  - Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása

[3] A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30–50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

- Egyszerűbb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok összeállítása tanári segítséggel
- A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok önálló összeállítása tanári kontrollal, a testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása
- Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés
- Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása
- Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül
- A gyógytestnevelés specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- A gerinc elváltozásához, belgyógyászati betegségekhez vezető káros életviteli szokások beazonosítása, ok-okozati összefüggéseinek megértése

Fogalmak
káros életviteli szokások, gerincferdülés, helytelen testtartások, terheléshatár

7. évfolyam

Ellenőrzés,értékelés minősítés,továbbhaladás feltételei
Ellenőrzés, értékelés, minősítés A tanórai munka ellenőrzése és értékelése: • az elsajátított ismeretek gyakorlati bemutatásával • az egyes technikák elemenkénti, majd folyamatban való számonkérésével • a teljesítményt és a teljesítményben bekövetkezett változást (fejlődést) • az eszközhasználat helyes (balesetmentes) alkalmazásával • a tanuló testneveléshez és sporthoz való hozzáállásával • a tanuló mutasson fejlődést önmagához mérve(ez a legfontosabb szempont az ellenőrzés és értékelés során) • tematikus ellenőrzések (előre meghatározott témákban és időpontokban) • sportágban iránymutató teljesítményértékek mérésével (teljesítménypróbák) Az értékelésnél figyelembe kell venni a következőket is: • az évfolyamonkénti háziversenyeken való részvétel, közreműködés illetve eredményesség alapján • kerületi versenyeken való részvétel, közreműködés illetve eredményesség alapján • szabadidős sporttevékenység (tanórán kívüli egyéb „sportos” tevékenység: iskolai sportkör, túrázás, biciklizés, síelés, korcsolyázás • munkamorál és munkafegyelem • az értékelésnél azonos mértékben kell figyelembe venni a mozgáskészségek és a testi képességek egyéni fejlődését, valamint az értelmi és érzelmi személyiségjegyek változását A tanulók fizikai és motorikus képességeit a tanév elején és végén mérjük fel. Az Oktatási Minisztérium által javasolt, a Magyar Diáksport Szövetség által kidolgozott Netfit fittségi mérési módszereket alkalmazzuk, figyelembe véve az iskola környezeti és technikai adottságait. **A továbbhaladás feltételei**

Rendgyakorlatokban egyöntetű végrehajtás.
A mozgásanyaghoz illeszkedő bemelegítésre alkalmas gyakorlatok ismerete, kiválasztása, alkalmazni képes tudása.
Tanult alapvető gimnasztikai anyag ismerete, felismerhető végrehajtása.
Képességfejlesztő gyakorlatok ismerete, alkalmazni képes tudása . Atlétika jellegű mozgásokban a végrehajtás technikájának javulása, rendezett végrehajtása.
Tornagyakorlatok felismerhető végrehajtása, 3-5 elem folyamatos összekapcsolása.
Labdajátékokban a megismert technikai és egyszerű
taktikai elemek játékban történő kísérletei. Sportszerű küzdelem. Játékban csapattagként való aktív részvétel.
Mozgás a szabadban.
Szabadban szabadidős tevékenységek igényének megléte. Önvédelmi fogások alkalmazása során a test-test elleni küzdelemvállalása, sportszerű magatartás.

8. évfolyam

A pubertáskorba lépő tanulók testalkati, pszichomotoros és lelki értelemben egyaránt jelentős változásokon mennek keresztül. A fiúknál jelentkező erőteljes megnyúlási szakasz a már stabilizálódott mozgáskészségek, koordinációs képességek színvonalát ronthatja, míg a leányok testalkati átrendeződése inkább kondicionális értelemben okozhat teljesítményromlást. Különösen kiemelendő az aerob állóképesség visszaesése, amely többek között a leányok megváltozott érdeklődési köréből adódó mozgásigény-csökkenés eredménye. A két nem közötti testalkati eltérés a terhelhetőség különbségében is jelentősen megmutatkozik.
Ebben a korban a kondicionális fejlesztés egyre inkább különválik a koordinációs képzéstől. Ezzel párhuzamosan a motiválás eszközeként a tudatosítás, az ok-okozati összefüggések feltárása, a mindennapi életben történő használhatóság megemlítése egyaránt belső motivációs többletet nyújt. A serdülőkorra tehető a mozgásszervi betegségek számának ugrásszerű növekedése. Ebből kiindulva kiemelt szerepet kell szánni a saját testtömeget felhasználó vagy kisebb súlyú eszközökkel támogatott relatíverő-növelésnek, de különösen a törzsizom erő-állóképessége javításának, valamint az aerob állóképesség fejlesztésének. A koordinációs képzés terén szenzitív időszaknak tekinthető a téri-tájékozódó és az összekapcsolási-átállási képesség fejleszthetősége. Serdülőkorban a fiúk ízületi, izomzati mozgékonysága jelentősen visszaeshet, melynek mértékét rendszeres gyakorlással mérsékelhetjük. A sportjátékok oktatásában a nagyobb létszámmal végzett játékok összetettebb taktikai lehetőségei egyre jobban kihasználhatók, miközben csoportos feladatokkal a szabálykövető magatartásforma, a társak elfogadása, az együttműködés készségszinten realizálódhat.
A nevelési-oktatási folyamatok során a tanulók szélsőséges és hullámzó érzelmi állapota a pedagógustól – a következetesség betartása mellett – nagyfokú türelmet és elfogadást igényel. Ez megfelelő rugalmasságot, empátiát feltételez az értékelés és az osztályozás területén is. A gondolkodás fejlesztését szolgáló deduktív jellegű tanulási helyzetek egyre nagyobb arányban alkalmazhatók. A tanulók az elméleti ismereteik gyarapodásával tudatosabban kezdik értelmezni az egészségorientált képességeiket felmérő tesztek eredményeit, miközben felismerik erősségeiket és hiányosságaikat.
Az önvédelmi és küzdősportok területén a kondicionális képességek fejlődésével párhuzamosan bekapcsolódik az oktatásba a technikák mozgásdinamikájának célszerű növelése, a megfelelő balesetvédelmi előírások és követelmények fokozott megtartása mellett. Mivel a tanulók által kivitelezett technikák egyre erősebbek, folyamatos hangsúly van a társak iránti tisztelet, tolerancia gyakorlásán, valamint a maximális önkontroll megvalósításán. A tanári irányítás kiemelt jelentőséget kap a nyílt készséget feltételező mozgásformáknál.

A gyógytestnevelés gyakorlatainak végrehajtása eléri a készségszintet. Egyik fő cél a tanulók mozgásszervi elváltozását és betegségét illetően a javító, korrigáló gyakorlatok, valamint az optimális aerob terhelést szolgáló mozgásformák tudatos alkalmazása a mindennapi életben. Emellett cél a megismert szabadidős és sportjátékok adaptív alkalmazása az egészségi állapot javítása érdekében.

A testnevelés tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

MOZGÁSKULTÚRA-FEJLESZTÉS

- a tanult alapvető mozgásformák kombinációiból álló cselekvéssorokat változó térbeli, időbeli, dinamikai feltételek mellett készségszinten kivitelezi;
- a tanult mozgásforma készségszintű kivitelezése közben fenntartja érzelmi-akarati erőfeszítéseit;
- minden sporttevékenységében forma- és szabálykövető attitűddel rendelkezik, ez tevékenységének automatikus részévé válik.

MOTOROSKÉPESSÉG-FEJLESZTÉS

- a motoros képességeinek fejlődési szintje révén képes az összhang megteremtésére a cselekvéssorainak elemei között;
- relatív erejének birtokában képes a sportágspecifikus mozgástechnikák koordinált, készségszintű kivitelezésére;
- az alapvető mozgásainak koordinációjában megfelelő begyakorlottságot mutat, és képes a változó környezeti feltételekhez célszerűen illeszkedő végrehajtásra;
- a (meg)tanult erő-, gyorsaság-, állóképesség- és ügyességfejlesztő eljárásokat tanári irányítással tudatosan alkalmazza.

VERSENGÉSEK, VERSENYEK

- a versengések és a versenyek közben toleráns a csapattársaival és az ellenfeleivel szemben, ezt tőlük is elvárja;
- a versengések és a versenyek közben közösségformáló, csapatkohéziót kialakító játékosként viselkedik.

PREVENCIÓ, ÉLETVITEL

- megoldást keres a különböző veszély- és baleseti források elkerülésére;
- tanári segítséggel, egyéni képességeihez mérten, tervezetten, rendezetten és rendszeresen fejleszti keringési, légzési és mozgatórendszerét;
- ismeri a tanult mozgásformák gerinc- és ízületvédelmi szempontból helyes végrehajtását;
- a családi háttere és a közvetlen környezete adta lehetőségeihez mérten tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez testmozgást.

EGÉSZSÉGES TESTI FEJLŐDÉS, EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS

- a higiéniai szokások terén teljesen önálló, adott esetben segíti társait;
- az életkorának és alkati paramétereinek megfelelően tervezett, rendezett és rendszeres, testmozgással összefüggő táplálkozási szokásokat alakít ki.

A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30-50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör

óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

TÉMAKÖR: Gimnasztika és rendgyakorlatok – prevenció, relaxáció
JAVASOLT ÓRASZÁM: 36 óra

Tanulási eredmények
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A leggyakrabban alkalmazott statikus és dinamikus gimnasztikai elemek elnevezésének, technikai végrehajtásának önálló alkalmazása
- 4-8 ütemű szabad-, társas és kéziszergyakorlatok ismertetés utáni pontos és rendszeres végrehajtása, alkalmazása
- 5-6 gyakorlatból álló gimnasztikai gyakorlatok összeállítása, végrehajtása tanári kontrollal
- A bemelegítés és a harmonikus erőfejlesztés egészségmegőrző hatásának tudatosítása, alapelveinek elsajátítása
- Alakzatok (oszlop-, vonal-, kör- és szétszórt alakzat) alkalmazó gyakorlása
- Menet- és futásgyakorlatok különböző alakzatokban
- Mozgékonyság, hajlékonyság fejlesztése statikus és dinamikus szabad-, társas és kéziszer- és egyszerű szergyakorlatokkal (zsámoly, pad, bordásfal)
- A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása, azok gyakorlása
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítését, nyújtását szolgáló gyakorlatok önálló összeállítása, azok helyes végrehajtása
- Légzőgyakorlatok végrehajtása
- A gyakorlatvezetési módszerek megértése, a gyakorlatok tanári utasításoknak megfelelő végrehajtása, alkalmazása
- A különböző mozgatórendszeri sérülések megelőzését, rehabilitációját érintő elemi szintű alapelvek, eljárások megismerése
- Különböző testrészek bemelegítését szolgáló gyakorlatok közös, majd önálló összeállítása, végrehajtása
- A nyugalomban lévő és bemelegített izomzat tulajdonságainak megismerése, a fáradt izmok lehetséges sérüléseinek (izomhúzódás, izomszakadás, izomgörcs, izomláz) ok-okozati tényezők szerinti beazonosítása

- A terhelések után végzett nyújtó hatású gyakorlatok jelentőségének ismerete, azok összeállítása tanári segítséggel
- A mindennapi stressz fogalmi keretrendszerének ismeretében a pozitív megküzdési stratégiák tanári segítséggel történő alkalmazása
- Az egyszerűbb relaxációs technikák elsajátítása és alkalmazása
- Összetett gimnasztikai gyakorlatok, illetve egyszerűbb gimnasztikai gyakorlatok lépéskombinációkkal zenére

Fogalmak
menet- és futásgyakorlatok; oszlop-, sor-, kör-, szétszórt alakzat; utasítás, szóban közlés, bemutatás, bemutattatás, relaxáció, stresszkezelés, szergyakorlatok
A gyógytestnevelés-órák keretében a gimnasztikai gyakorlatok során a tanulók ismerik, elsajátítják azokat a gyakorlatelemeket, 2-4-8 ütemű gyakorlatokat, amelyek az elváltozásuk, betegségük pozitív irányú megváltozását elősegítő izmokat erősíti, illetve nyújtja, továbbá hozzájárul a biológiailag helyes testtartás kialakításához. Megismerik és alkalmazzák azokat a relaxációs gyakorlatokat, amelyek pozitívan hatnak elváltozásukra, betegségükre.

TÉMAKÖR: Atlétikai jellegű feladatmegoldások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 46 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- futótechnikája – összefüggő cselekvéssor részeként – eltérést mutat a vágta- és a tartós futás közben;
- magabiztosan alkalmazza a távol- és magasugrás, valamint a kislabdahajítás és súlylökés – számára megfelelő – technikáit.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A futó-, dobó- és ugróiskolai gyakorlatok mozgáskészség-, mozgásképesség- és egészségfejlesztésben betöltött szerepének tudatosítása
- Futóiskolai gyakorlatok (taposó futás, ollózó futás, saroklendítés, térdemelés, keresztező futás), futófeladatok (repülő és fokozó futás) különböző irányokba és kombinációkban, variációkban, egyenes vonalon, íveken és irányváltással
- Vágtafutások 60–100 m-en ismétléssel, mozgáskészség- és mozgásképesség-fejlesztéssel
- A tartós futás egészségmegőrző, ideális testtömeg elérését, megtartását elősegítő intenzitászónájának megismerése, ellenőrzése (pulzusmérés)
- Egyenletes futások tempótartással 8-12 percig, futások 100–400 m-es távolságon egyenletes és változó iramban

- Ugróiskola-gyakorlatok kis és közepes lendületből (indiánszökdelés, indiánszökdelés azonos lábról 2-4 lépésre, indiánszökdelés sasszéval előre és felugrásra törekedve, egy- és háromlépéses sorozatelugrások, szökdelések, ugrások sorozatban akadályokon és akadályok felett egy és páros lábon
- Dobógyakorlatok könnyített és nehezített szerekkel egy és két kézzel, rögzített helyzetből és lendületből társhoz, célra és távolságra
- Távolugrás közepes (6–10 lépés) és hosszabb (10–14 lépés) nekifutással, lépő technikával homokba, szivacsba, emelt elugró helyről és elugró gerendáról
- Magasugrás átlépő, hasmánt vagy flop technikával 5–9 lépés lendületszerzéssel
- Súlylökés 3–4 kg-os szerrel, egy kézzel helyből szemből és oldalról, oldalt beszökkenéssel vagy háttal becsúszással
- Kislabdahajítás 5–7 lépéses dobóritmussal, két-három keresztlépéssel célra és távolságra
- Az atlétika jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- Egyénileg választott három versenyszám eredményre történő végrehajtása
- Az atlétika sportágtörténetének, világcsúcsainak, kiemelkedő külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

Fogalmak
flop technika, olimpiai versenyszámok, világcsúcs, résztáv, pihenőidő; nyugalmi, munka- és terheléses pulzus; váltogatott iramú futás, ferde hajítás, függőleges és vízszintes vektor, támaszhelyzet, koordináció, kondíció
A gyógytestnevelés-órán atlétikai jellegű feladatokkal tovább fejleszthető a tanulók állóképessége. A differenciált, egyénre adaptáltan megvalósuló futó-, szökdelő- és ugrófeladatok elősegítik a keringési rendszer és a mozgásműveltség fejlesztését. A dobógyakorlatok differenciált alkalmazásával jól fejleszthető a tanulók törzsizomzata.

TÉMAKÖR: Torna jellegű feladatmegoldások
JAVASOLT ÓRASZÁM: 46 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;
- a torna, a ritmikus gimnasztika, tánc és aerobik jellegű mozgásformákon keresztül tanári irányítás mellett fejleszti esztétikai-művészeti tudatosságát és kifejezőképességét.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- segítségadással képes egy-egy általa kiválasztott tornaelem bemutatására és a tanult elemekből önállóan alkotott gyakorlatsor kivitelezésére.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A torna jellegű mozgásformák egészségfejlesztő szerepének tudatosítása

- A torna jellegű feladatmegoldások statikus és dinamikus erőfejlesztő gyakorlatai főbb izomcsoportokat érintő hatásainak beazonosítása
- A téri tájékozódó képesség és egyensúlyérzék, valamint a torna jellegű feladatmegoldások szempontjából fontos motorikus képességek (erő, ízületi mozgékonyság, izomérzékelés) további fejlesztése
- A gyakorlás biztonságos körülményeinek megteremtése, a segítségadás elsajátítása
- Az önkontroll, az együttműködés és a segítségnyújtás fontosságának kialakítása
- A helyes testtartás, a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának megteremtése
- Differenciált gyakorlás a testalkatnak, az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően
- (Csak lányok) Gimnasztikus – lépéseket, járásokat, testsúly-áthelyezéseket, szökkenéseket, ugrásokat, fordulatokat tartalmazó – gyakorlatok kivitelezése
- A tornagyakorlatok nemre jellemző összekötő elemeinek megismerése
- A rendelkezésre álló és a célnak megfelelő tornaszereken statikus testhelyzetek, támlázások, támaszcserék, lendületek, ellendülések, fellendülések, fel-, le- és átugrások végrehajtása
- (Választható anyagként) Alapvető ugrások elsajátítása minitrampolinon vagy gumiasztalon
- A torna jellegű feladatmegoldások specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- A női és férfitorna meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

- Talajon:
  - Gurulóátfordulások előre-hátra, különböző testhelyzetekből különböző testhelyzetekbe; gurulóátfordulások sorozatban is
  - Fejállás különböző kiinduló helyzetekből, különböző lábtartásokkal
  - Fellendülés futólagos kézállásba, gurulás előre
  - Kézen átfordulás oldalra, mindkét irányba, megközelítőleg nyújtott testtel
  - Repülő gurulóátfordulás néhány lépés nekifutásból (fiúk)
  - Csúsztatás nyújtott ülésből hason fekvésbe és vissza (lányok)
  - Vetődés mellső fekvőtámaszból nyújtott ülésbe (fiúk)
  - Összefüggő talajgyakorlat összekötő elemekkel
- Ugrószekrényen:
  - Keresztbe állított ugrószekrényen guggoló átugrás
  - Hosszába állított ugrószekrényen felguggolás, leterpesztés
  - Gurulóátfordulás előre ugródeszkáról történő elrugaszkodással
- Gerendán:
  - Érintőjárás; hármas lépés fordulatokkal, szökdelésekkel is; mérlegállás; járás guggolásban; támaszhelyzeten át fel- és leugrás
  - Függőleges repülés különböző kiinduló helyzetekből
  - Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok
- Gyűrűn:
  - (Fiúknak) Magas gyűrűn: alaplendület; zsugorlefüggés; lendület előre zsugorlefüggésbe; zsugorlefüggésből ereszkedés hátsó lefüggésbe; homorított leugrás hátra, lendületből

- (Lányoknak) Érintő magas gyűrűn: lendületek előre-hátra; fellendülés lebegőfüggésbe; zsugorlefüggés; ereszkedés hátsó függésbe; függésben lendület hátra, homorított leugrás
- Mászókulcsolással mászás (rúdon, kötélen), vándormászás felfelé és lefelé; függeszkedési kísérletek felfelé; mászóversenyek

Fogalmak
futólagos kézállás, csúsztatás, vetődés, összekötő elemek, erőfejlesztés, izomcsoport
A gyógytestnevelés-órán a torna jellegű gyakorlatok, a kontraindikált gyakorlatok kivételével, elősegítik a törzsizomzat fejlesztését, a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását.

TÉMAKÖR: Sportjátékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 70 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a testnevelési és sportjáték közben célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- Két választott sportjáték alapvető sportágspecifikus technikai és alaptaktikai elemeinek, szabályainak készségszintű elsajátítása, alkalmazása
- A folyamatos csapatjáték kialakítása az adott sportág versenyszabályai mellett
- A sportjátékok különböző döntési helyzeteiben a csapat érdekeinek figyelembevételével a legmegfelelőbb megoldások kiválasztására, együttműködésre való törekvés
- 1-1 elleni játékszituációkban a labdatartás, labdafedezés célszerű és tudatos alkalmazása
- Emberelőnyös (2-1, 3-1, 3-2, 4-2, 4-3) és létszámazonos (2-2, 3-3, 4-4) kisjátékokban a szélességi és mélységi labda nélküli támadó mozgások, védőtől való elszakadás módjainak gyakorlása
- Kisjátékokban védőként a támadó és a célfelület helyzetéhez igazodó helyezkedés tudatos alkalmazása
- Játéktevékenységekben az egyéni és csapatvédekezés alapvető formáinak (emberfogás és területvédekezés) tudatos alkalmazása, gyakorlása
- A sportjátékok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- Két választott sportjáték történetének, meghatározó külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

- Kézilabda
  - A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, indulások-megállások, ütközések, cselezések irányváltással és lefordulással, felugrások-leérkezések – alkalmazása a folyamatos játéktevékenységek során
  - Beugrásos és felugrásos kapura dobások előzetes lendületszerzésből
  - Az egy és két kézzel történő labdaátadások pontosságának, távolságának növelése helyben és mozgásból, alkalmazásuk gyors indulásokban és lerohanásokban
  - A figyelem megosztását igénylő összetett labdás koordinációs gyakorlatok egy és több labdával (pl. háromszög, négyszög, „y” koordinációs alakzatokban)
  - Labdavezetés irány- és iramváltásokkal, indulócselek összekapcsolása kapura dobásokkal
  - Kapura dobások bedőlésből, bevetődésből, ejtésből, majd különböző lendületszerzési módot követő felugrásból, beugrásból, félaktív, majd aktív védőjátékos ellen
  - Alapvető szabályok készségszintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben
  - Területvédekezés (6-0, 5-1) alkalmazása játékban
  - A kapus alaptechnikák alkalmazása játékhelyzetekben
- Kosárlabda
  - A labda nélküli technikai elemek – mint az alaphelyzet, a támadó és védekező lábmunka, a védőtől való elszakadás iram- és irányváltásokkal, lefordulások, felugrások egy és két lábról, leérkezések – készségszintű alkalmazása a folyamatos játéktevékenységben
  - A mély és magas labdavezetés egyszerű formában, majd ütemtartással, a rövid- és hosszúindulás, az együtemű megállás folyamatos labdavezetésből, a kétütemű megállás egy és két labdaleütésből, a sarkazás, a labdavezetés közben történő egyszerűbb irányváltoztatási módok célszerű és hatékony alkalmazása a mérkőzésjátékokban
  - Labdaátadások különböző módjainak a játékhelyzethez igazított eredményes végrehajtása
  - 1-1 elleni játék gyakorlása labdaszerzést követően, indulási joggal rendelkező, majd indulási joggal nem rendelkező támadó esetében (adogatóval)
  - Emberelőnyös és létszámazonos helyzetekben gyorsindulások, lerohanások kosárra dobással befejezve
  - Létszámazonos mérkőzésjátékok változatos, tanulói kreativitáson alapuló szabálymódosításokkal
  - Egy- és kétütemű megállásból tempódobás gyakorlása, alkalmazása játékban
  - Fektetett dobás gyakorlása félaktív vagy aktív védő játékos jelenlétében
  - Alapvető szabályok készségszintű elsajátítása, alkalmazása játéktevékenységben
- Röplabda
  - A felső egyenes nyitás alaptechnikájának elsajátítása, gyakorlása célfelületre
  - Távolról érkező labda megjátszása társnak (nyitásfogadás, ellenfél térfeléről érkező labda) alkar- és kosárérintéssel
  - A kosárérintés, az alkarérintés, az alsó egyenes nyitás gyakorlása célfelület beiktatásával, készségszintű alkalmazása különböző játékhelyzetekben
  - Kisjátékokban (2-2, 3-3, 4-4) a nyitásfogadás, feladás elsajátításával törekvés a három érintéssel történő labdamegjátszásra

- Helyezkedési módok automatikus felismerése a különböző csapatlétszámú játékokban. A 6-6 elleni játék alapfelállásának ismerete
- Forgásszabály önálló és tudatos alkalmazása

− Labdarúgás
  - A labda nélküli technikai elemek – mint a mély súlyponti helyzetben történő elindulások, megállások, irányváltoztatások, támadó és védő alapmozgások ismerete – alkalmazása a játék folyamatában
  - Labdavezetések, -átadások és -átvételek megfelelő módjainak (lábfej különböző részeivel, talppal, combbal, mellkassal, fejjel) alkalmazása a játékhelyzethez igazodva
  - Alakzattartással, alakzatbontással- és építéssel történő labdás koordinációs passzgyakorlatok
  - Kényszerítő átadások gyakorlása 2-0-ás, majd 2-1-es taktikai helyzetben
  - 3-2, 4-2 és 4-3 elleni emberelőnyös kisjátékokban a támadó játékosok együttműködésének, a védő játékosok összehangolt helyezkedésének gyakorlása
  - Rúgások gyakorlása célba belső csüddel, teljes csüddel, külső csüddel, állított labdával, mozgásból, a futással megegyező irányból, oldalról és szemből érkező labdával
  - Létszámazonos kisjátékok és mérkőzésjátékok változatos szabályokkal
  - A területvédekezés alkalmazása a játékban
  - Egy- és kétudvaros emberelőnyös kisjátékokban az üres passzsávok hatékony megjátszása időkényszer alatt, a védekező játékos mozgásirányának gyakorlása
  - A kapus alaphelyzet kialakítása, guruló, félmagas és magas ívelt labdák elfogása. Kigurítás, kidobás, kirúgás gyakorlása állított, lepattintott labdával

− Floorball
  - Labda nélküli technikai elemek – mint az alapállás, a támadó és védő alapmozgások, a helyes ütőfogás, ütővel való haladás, indulások-megállások, cselezések irányváltoztatással – alkalmazása a játék folyamatában
  - Labdavezetések, átadások, átvételek megfelelő módjainak alkalmazása a játékhelyzethez igazodva
  - Labdaátadások társnak palánk segítségével
  - Labdatartást fejlesztő játékok
  - Kapura lövések labdavezetésből
  - Szabad ütések, büntető ütések gyakorlása
  - Kapus alaphelyzet kialakítása, kapura lőtt labdák védése
  - Csereszituációk gyakorlása
  - 2-2, 3-2, 3-3 elleni kisjátékok a támadó játékosok együttműködése és a védőjátékosok összehangolt helyezkedésének gyakorlása
  - Létszámazonos kisjátékok a módosított szabályok szerint

Fogalmak
védőtávolság, félaktív védő, aktív védő, felső egyenes nyitás, feladás, sáncolás, egyenes leütés, gyorsindítás, lerohanás, bedőlés, bevetődés, hármas nyolcas, tempódobás, átadócsel, rúgócsel, alakzatbontásos és építéses passzgyakorlat, területnyitás, pontrúgás, beugrásos és felugrásos kapura lövés, dugattyúmozgás, kosárlabda – indulási jog, megelőző szerelés, floorball – szabadütés, büntetőütés, védekezés, csere

A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek a sportjátékok adaptált formáival. A megismert sportjátékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását. A gyógytestnevelés-óra keretében a sportjátékok rekreációs lehetőségként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Testnevelési és népi játékok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 34 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:

- a rajttechnikákat a játékok, a versengések és a versenyek közben készségszinten használja;
- a testnevelési és sportjáték közben a célszerű, hatékony játék- és együttműködési készséget mutat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a sportjátékok előkészítő kisjátékaiban tudatosan és célszerűen alkalmazza a technikai és taktikai elemeket;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A testnevelési játékok baleset-megelőzési szabályainak tudatosítása, következetes betartása
- A manipulatív mozgásformákkal nehezített, figyelemmegosztást igénylő egyszerű fogó- és futójátékokban (pl. labdavezetéses fogók) a teljes játékteret felölelő mozgásútvonalak kialakítása, az üres területek felismerése, a játéktér határainak érzékelése
- A játékhelyzethez igazodó legmegfelelőbb együttműködési lehetőségek kiválasztására épülő testnevelési játékok gyakorlása (pl. 3 csapat egymás ellen, joker játékosok az oldalvonalon)
- A tanulók fokozott kreativitására, együttműködésre épülő, összetett kimentési módokat megvalósító fogójátékok gyakorlása
- Labdás manipulatív mozgásformákkal (pl. labdavezetés) megvalósuló, dinamikus és statikus akadályokat felhasználó fogó- és futójátékokban az irányváltoztatások, az elindulások-megállások, cselezések ütközés nélküli megvalósítása
- A támadó és védő szerepek alkalmazását elősegítő páros és csoportos versengések
- A labdával és egyéb eszközökkel történő manipulatív mozgásformák gyakoroltatása egyénileg, párban és csoportokban, a mozgásvégrehajtás hibaszázalékának csökkentésére törekedve, időkényszer bekapcsolásával
- 1-1 elleni játékhelyzetek kialakítására épülő testnevelési játékok gyakorlása
- Statikus és dinamikus célfelületek eltalálására törekvő, a sportjátékok speciális mozgástartalmaira épülő dobások, rúgások, ütések változatos tömegű és méretű eszközöket

felhasználva, fokozatosan nehezedő gyakorlási feltételek mellett egyéni és csapatszintű célzó játékokban
- Az egyszerű és választásos reakcióidőt fejlesztő páros és csoportos manipulatív mozgásformákkal kombinált versengések alkalmazása
- Az egyszerű és összetett sportági technikák gyakorlása a páros és csoportos játékokban (pl. váltó- és sorversenyek)
- A logikai, algoritmikus és egyéb problémamegoldó gondolkodást igénylő, egyre összetettebb mozgásos játékok gyakorlása (pl. amőba váltóversenyben, táblajátékok mozgásos változatban)
- Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a támadó szerepek készségszintű elsajátítása, a védőtől való elszakadás gyors iram- és irányváltásokkal
- Célfelületre törekvő emberfölényes és létszámazonos pontszerző kisjátékokban a védő szerepek készségszintű elsajátítása (a passzsávok lezárása, a labdás emberrel szembeni védekezés, az emberfogás alapjai, a célfelület védelme)
- A tartó- és mozgatórendszer izomzatának erősítése, kúszásokat, mászásokat, statikus helyzeteket tartalmazó váltó- és sorversenyekkel, futó- és fogójátékokkal

Néptánc – szabadon választható
- A tiszai dialektus verbunkjainak, valamint legényes forgós és forgatós táncok mozgáselemeinek, kulturális értékeinek megismerése
- A páros, forgatós táncokkal a nemi szerepekre vonatkozó ismeretek interiorizálása, a körtáncok által a közösséghez való tartozás élményének erősítése
- A kreativitás fejlesztése az elsajátított táncos mozgásmotívumok improvizatív összekapcsolásával

Fogalmak
döntéshelyzet, játékstratégia, szabálykövető magatartás, fair play, célfelülethez igazított emberfogás, üres területre helyezkedés
A gyógytestnevelés-órák keretében a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek azokkal a testnevelési és népi játékokkal, amelyeket elváltozásuktól, illetve betegségüktől függetlenül végezhetnek. A megismert testnevelési és népi játékok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását, a testedzéssel kapcsolatos pozitív attitűd kialakítását.

TÉMAKÖR: Önvédelmi és küzdősportok
JAVASOLT ÓRASZÁM: 40 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:

- a küzdő jellegű feladatokban életkorának megfelelő asszertivitást mutatva tudatosan és célszerűen alkalmazza a támadó és védő szerepeknek megfelelő technikai és taktikai elemeket;
- a tanári irányítást követve, a mozgás sebességét növelve hajt végre önvédelmi fogásokat, ütéseket, rúgásokat, védéseket és ellentámadásokat.

Fejlesztési feladatok és ismeretek

- A küzdő jellegű feladatok balesetvédelmi szabályainak következetes betartása
- A küzdőfeladatokban az életkornak megfelelő asszertivitás kialakítása a társak iránti tisztelet és tolerancia megtartása mellett. Siker és kudarc feldolgozása megfelelő önkontrollt tanúsítva
- Az állásban és egyéb kiindulóhelyzetekben végrehajtható, a reakcióidőt, a gyorsaságot, az egyensúlyérzéket, az erőt fejlesztő, társérintés nélküli páros, csoportos és csapat jellegű eszközös küzdőjátékok, játékos feladatmegoldások szabálykövető végrehajtása
- A küzdőjátékokban jellemző támadó és védő szerepek gyakorlását elősegítő, a gyorsaságot, az egyszerű reagálási képességet, az egyensúlyérzéket fejlesztő páros, csoportos és csapat jellegű feladatmegoldások alkalmazása társérintés bekapcsolásával
- A jogszerű önvédelem fogalmi keretrendszerének, lehetőségeinek, jogi szabályozásának elsajátítása
- A fizikai kontaktussal, a társ erőkifejtésének érzékelésével, annak legyőzési szándékával kapcsolatos egyszerű húzásokra, tolásokra épülő páros küzdőjátékok rendszeres képességfejlesztő célú alkalmazása
- Tervszerű gondolkodást, problémamegoldó készséget fejlesztő összetett játékok, különböző küzdőtechnikák alkalmazásával, húzások, tolások, billentések, egyensúlyi helyzet megbontása és visszaszerzése
- Az eséstechnikák vezető műveleteinek, baleset-megelőzést szolgáló legfontosabb technikai mozzanatainak átismétlése, elméleti tudatosítása
- Az előre, hátra és oldalra történő eséstechnikák készségszintű elsajátítása
- Oldalra esés, terpeszállásból indított eséstechnikák gyakorlása egyénileg, társakkal
- Dzsúdógurulás alaptechnikájának megismerése, végrehajtása haránterpeszállásból mindkét irányba, előre és hátra
- A küzdősportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- A tradicionális magyar küzdősportok (birkózás, karate, ökölvívás, dzsúdó) történetének, meghatározó hazai személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése, a sportágak szabályrendszerének átismétlése

- Birkózás
  - A gerincoszlop mozgékonyságát, a nyakizmok erejét növelő, birkózásra előkészítő speciális hídgyakorlatok készségszintű végrehajtása
  - Hanyatt fekvésből felhidalás kéz segítségével, majd anélkül
  - Hídban forgás
  - Hídba vetődés fejtámaszból

- Birkózó alapfogásban társ egyensúlyának kibillentése húzások, tolások kombinált alkalmazásával
- Páros földharcjátékok (pl. hátára, hasára fordítás, eszközszerzés, mögé kerülés birkózás térdelésben) eszközzel vagy anélkül
- Állásban végrehajtható megfogások és szabadulások alaptechnikájának jártasságszintű elsajátítása a páros gyakorlatokban
    - Mögé kerülés karberántással: támadó és védekező technika
    - Mögé kerülés: könyökfelütéssel, kibújással
- Parter helyzetből induló birkózótechnikák megismerése, gyakorlása a páros küzdelmekben
    - Karfelszedés könyökhajlatnál és átfordítás
    - Túlsó karbehúzás

– Karate
- Az alapvető karateállások és testtartások elnevezésének ismeretében azok önálló bemutatása
- Az alapvető karateütések technikájának készségszintű elsajátítása helyváltoztatás nélkül (egyenes ütés helyben, egyenes ütés az elöl lévő láb oldalán, egyenes ütés a hátul lévő láb oldalán), gyakorlása helyváltoztatás közben
- Rúgások alaptechnikájának önálló végrehajtása, készségszintű elsajátítása helyben
- Oldalra rúgás technikája
- Oldalra csapás technikája
- Rúgás- és ütéskombinációk végrehajtása helyváltoztatás közben
- A test különböző magasságaiban (fej, törzs, öv alatt) végrehajtott támadások elleni védekező technikák ellentámadásokkal
- Az egy- és háromlépéses alapküzdelem mozgásanyagának megismerése, gyakorlása
- Az ötlépéses alapküzdelem mozgásanyagának jártasságszintű végrehajtása
- Szabad küzdelmet előkészítő játékos gyakorlatok
- A Heian 1 (vagy annak megfelelő) kata összefüggő gyakorlatanyagának végrehajtása, önálló bemutatása
- Egyenes, köríves és kalapácsütés, csapás ökölháttal, valamint az egyenes és köríves rúgás, oldalra rúgás védési technikáinak elsajátítása
- A védő technikákhoz tartozó stabil állás alkalmazása. A tanult védő technikák kivitelezése helyben és mozgásban, ellentámadással
- Kötött formagyakorlat bemutatása (kata) a tanult technikák kivitelezésével, a sportágra jellemző mozgásdinamikával, számolásra és számolás nélkül, önállóan

– Dzsúdó
- Az előre, hátra és oldalra történő társas eséstechnikák gyakorlása (pl.: társ által övvel lábat meghúzva, térdelőtámaszból a társ általi kézkihúzással)
- Földharcjátékok leszorítástechnikák végrehajtására törekedve
- Nagy külső horogdobás végrehajtása
- Nagy belső horogdobás végrehajtása

Fogalmak
jogszerű önvédelem, egyensúlyi helyzet kibillentése, fair play, oldalsó csúsztatott esés, földharc, társ felemelése, parter helyzet, egyenes ütés, köríves ütés, kalapácsütés, egyenes

rúgás, köríves rúgás, nagy külső horogdobás (osoto gari), nagy belső horogdobás (emelő védés (age uke)), alkar védés kifelé és befelé (soto ude uke és uchi ude uke), alsó söprő védés (gedan barai), ellentámadás hátul levő kézzel (gjaku tsuki), kumite, kata
A gyógytestnevelés-órán a tanuló megismeri az önvédelmi és küzdősportok azon technikai gyakorlatait, amelyek az egészségi állapotával kapcsolatban nem ellenjavalltak és alkalmazásukkal növelheti a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erejét, fejleszti az állóképességét és mozgásműveltségét. A különböző technikai gyakorlatok elősegítik a rendszeres sport és testmozgás megszeretését, az adekvát mozgások elsajátítását.

TÉMAKÖR: Alternatív környezetben űzhető mozgásformák
JAVASOLT ÓRASZÁM: 32 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A szabad levegőn végzett mozgásformák egészségfejlesztő hatásának, szerepének tudatosítása
- Az időjárás, az öltözködés, a sporttáplálkozás és a sporttevékenység összefüggéseinek megértése
- Az egészségmegőrző mozgásformák kategóriáinak intenzitás szerinti beazonosítása, szerepének megismerése az egészségtudatos életvezetésben
- A szabadban végezhető sportágak ismeretének további bővítése (futás, görkorcsolya, túrázás, tájfutás erdőben, streetball, strandkézilabda, strandröplabda, nordic walking, lovaglás, falmászás, asztalitenisz, tollaslabda, jóga, kerékpározás)
- Téli és nyári rekreációs sportok megismerése, készségszintű elsajátítása (síelés, korcsolyázás, jégkorong, kajakozás, túrakenuzás)
- Térképolvasás alapjainak, a tájolók megfelelő használatának elsajátítása, a turistajelzések ismerete, alkalmazása
- Erdei tornapályák, szabadtéri kondipark gépeinek tudatos használata
- Szabadtéri akadálypályák leküzdése
- A környezet- és természetvédelmi szabályok betartása és betartatása, a környezettudatos gondolkodás tudatosítása
- Az alternatív környezetben űzhető sportok specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- Egy tradicionális, természetben űzhető sportág történetének, meghatározó magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

Fogalmak
strandkézilabda, strandröplabda, tájoló, égtájak, folyadékpótlás, napsugárzás, egészség
A gyógytestnevelés-órák keretében a szabadtéri foglalkozások során a különböző mozgásszervi elváltozással, illetve belgyógyászati betegséggel rendelkező tanulók megismerkednek olyan testgyakorlatokkal, sportokkal, amelyeket elváltozásuk, illetve betegségük ellenére végezhetnek. A megismert szabadban végzett sportok, testgyakorlatok adekvát alkalmazása elősegíti a rendszeres testedzés beépítését a mindennapi életbe, az egészségi állapot és a teljesítőképesség pozitív irányú megváltozását.
A gyógytestnevelés-óra keretében a szabadtéri mozgásformák, sportjátékok, valamint a természetben űzhető mozgásformák a rekreáció lehetőségeként és az élethosszig tartó fizikai aktivitásra való felkészülés részeként jelennek meg.

TÉMAKÖR: Úszás (Amennyiben adottak a feltételek.)
JAVASOLT ÓRASZÁM: 36 óra

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik.

Fejlesztési feladatok és ismeretek
- A különböző uszodai tevékenységek szervezetre gyakorolt pozitív hatásainak és egészségtani kockázatainak megismerése.
- Az öltözői rend és az uszodai magatartás, valamint a helyes higiéniai, öltözködési szokások automatizálása
- A balesetek megelőzésére tett intézkedések megismerése
- A víz szeretete mellett annak veszélyeinek megismerése
- Alapvető vízből mentési, életmentési ismeretek elsajátítása
- Az úszásnál érvényesülő hidrosztatikai és hidrodinamikai törvényszerűségekről alapvető ismeretek szerzése
- A kitartás, önfegyelem és küzdőképesség, valamint az állóképesség és a monotóniatűrés továbbfejlesztése
- A közösségi szellem fejlesztése
- A vízben végezhető játékok tanulása, az úszások megszerettetése
- A korábban tanult úszásnem(ek) folyamatos gyakorlása, technikájának javítása
- (Amennyiben 1–6. osztályban tanult úszni.) Választott újabb úszásnem(ek) megtanulása és folyamatos gyakorlása
- A vízilabdázás és egyéb vízben űzhető sportok megismerése
- Aerob állóképesség fejlesztése az úszás ritmusának alakításával

- Anaerob állóképesség fejlesztése rövid távok többszöri, erőteljes leúszásával
- Segédeszközök felhasználásával, folyamatos hibajavítással, felzárkóztatással a tanulási folyamat hatékonyságának növelése
- Differenciált gyakorlás az egyéni fejlődésnek és a pszichés állapotnak megfelelően
- Az úszás specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
- Az úszás és a vízilabda sportágtörténetének, jelentős külföldi és magyar személyiségeinek, olimpikonjainak megismerése

Fogalmak
aerob és anaerob állóképesség, vízilabda, vízből mentés, hidrosztatika, hidrodinamika
A gyógytestnevelés-órán a különböző úszásnemek technikajavító gyakorlatai, valamint az egyéb vízben végzett gyakorlatok alkalmazásával, a tanuló elváltozásainak figyelembevételével valósul meg a tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának erősítése, a légzőrendszer fejlesztése, az állóképesség növelése.

TÉMAKÖR: Gyógytestnevelés
JAVASOLT ÓRASZÁM: A jogszabályokban és a helyi tantervben rögzítettnek megfelelően[4]

TANULÁSI EREDMÉNYEK
A témakör tanulása hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló a nevelési-oktatási szakasz végére:
- nyitott az alapvető mozgásformák újszerű és alternatív környezetben történő felhasználására, végrehajtására;
- ellenőrzött tevékenység keretében rendszeresen mozog, edz, sportol a szabad levegőn, egyúttal tudatosan felkészül az időjárás kellemetlen hatásainak elviselésére sportolás közben;
- az elsajátított egy (vagy több) úszásnemben helyes technikával, készségszinten úszik;
- a tanult testnevelési és népi játékok mellett folyamatosan, jól koordináltan végzi a választott sportjátékokat;
- egészséges versenyszellemmel rendelkezik, és tanári irányítás vagy ellenőrzés mellett képes a játékvezetésre;
- tudatosan, összehangoltan végzi a korrekciós gyakorlatait és uszodai tevékenységét, azok megvalósítása automatikussá, mindennapi életének részévé válik;
- rendszeresen végez számára megfelelő vízi játékokat, és hajt végre úszástechnikákat;
- megnevez és bemutat egyszerű relaxációs gyakorlatokat;
- a szabadban végzett foglalkozások során nem csupán ügyel környezete tisztaságára és rendjére, hanem erre felhívja társai figyelmét is.

A témakör tanulása eredményeként a tanuló:
- tervezetten, rendezetten és rendszeresen végez a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatokat;
- a mindennapi sporttevékenységébe tudatosan beépíti a korrekciós gyakorlatokat;

[4] A gyógytestnevelő tanárok a helyi tanterv (tanmenet) készítésekor a Gyógytestnevelés témakör óraszámát az adott intézményben gyógytestnevelés-órára szánt éves óraszám 30–50%-ában állapíthatják meg a többi témakör óraszámának terhére. A Gyógytestnevelés témakör óraszámát, illetve az egyes témakörök óraszámcsökkentésének mértékét a gyógytestnevelésen részt vevő tanulók betegségének, elváltozásának figyelembevételével határozza meg a gyógytestnevelő tanár.

- a helyes testtartás egészségre gyakorolt pozitív hatásai ismeretében önállóan is kezdeményez ilyen tevékenységet.

Fejlesztési feladatok

- A gyógytestnevelés fejlesztési feladatainak megjelenése a különböző témakörökbe ágyazottan, azok szerves részeként. Az ott felsorolt feladatok végrehajtása során, illetve azokon kívül az alábbi fejlesztési feladatokat kell megvalósítani:

  - A helyes légzéstechnika elsajátítása
  - Légzőgyakorlatok önálló összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
  - A helyes testséma kialakítását szolgáló gyakorlatok pontos végrehajtása segítségadással, majd anélkül
  - A biomechanikailag helyes testtartás kialakítása, megtartása
  - A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását elősegítő gyakorlatok összeállítása segítséggel
  - Összetett korrekciós gimnasztikai gyakorlatok pontos elsajátítása, önálló végrehajtása
  - Egyszerűbb korrekciós gimnasztikai gyakorlatok összeállítása tanári segítséggel
  - A tartó- és mozgatószervrendszer izomzatának, mozgékonyságának (hajlékonyságának) fejlesztését szolgáló különböző testgyakorlatok önálló összeállítása tanári kontrollal, a testgyakorlatok tudatos, pontos végrehajtása
  - Az állóképesség-fejlesztés jelentőségének felismerése, kitartásra nevelés
  - Mozgás- és terheléshatárok megismertetése, azok növelését szolgáló tevékenységek megismerése, végrehajtása
  - Az egészségi állapot változását pozitívan és negatívan befolyásoló (kontraindikált) mozgások megismertetése a különböző testgyakorlatok elsajátításán keresztül
  - A gyógytestnevelés specifikus bemelegítő, levezető, nyújtó gyakorlatainak összeállítása és végrehajtása tanári kontrollal
  - A gerinc elváltozásához, belgyógyászati betegségekhez vezető káros életviteli szokások beazonosítása, ok-okozati összefüggéseinek megértése

Fogalmak

káros életviteli szokások, gerincferdülés, helytelen testtartások, terheléshatár

8. évfolyam

Ellenőrzés,értékelés minősítés,továbbhaladás feltételei
Ellenőrzés, értékelés, minősítés A tanórai munka ellenőrzése és értékelése: • az elsajátított ismeretek gyakorlati bemutatásával • az egyes technikák elemenkénti, majd folyamatban való számonkérésével • a teljesítményt és a teljesítményben bekövetkezett változást (fejlődést) • az eszközhasználat helyes (balesetmentes) alkalmazásával • a tanuló testneveléshez és sporthoz való hozzáállásával • a tanuló mutasson fejlődést önmagához mérve(ez a legfontosabb szempont az ellenőrzés és értékelés(során) • tematikus ellenőrzések (előre meghatározott témákban és időpontokban) • sportágban iránymutató teljesítményértékek mérésével (teljesítménypróbák) Az értékelésnél figyelembe kell venni a következőket is:

• az évfolyamonkénti háziversenyeken való részvétel, közreműködés illetve eredményesség alapján
• kerületi versenyeken való részvétel, közreműködés illetve eredményesség alapján
• szabadidős sporttevékenység (tanórán kívüli egyéb „sportos” tevékenység: iskolai sportkör,
túrázás, biciklizés, síelés, korcsolyázás
• munkamorál és munkafegyelem
• az értékelésnél azonos mértékben kell figyelembe venni a mozgáskészségek és a testi képességek
egyéni fejlődését, valamint az értelmi és érzelmi személyiségjegyek változását
A tanulók fizikai és motorikus képességeit a tanév elején és végén mérjük fel.
Az Oktatási Minisztérium által javasolt, a Magyar Diáksport Szövetség által kidolgozott Netfit fittségi mérési módszereket alkalmazzuk, figyelembe véve az iskola környezeti és technikai adottságait.

A továbbhaladás feltételei
8.évfolyam
A továbbhaladás feltételei
Rendgyakorlatok pontos végrehajtása. Gimnasztikai gyakorlatok hatásainak ismerete, a gyakorlatanyag megfelelő kiválasztása és hatékony végrehajtása. Rendezett atlétikai mozgás.
Tornagyakorlatok elemeinek felismerhető végrehajtása, törekvés azok folyamatos összekapcsolására. Testnevelési és sportjátékokban találékonyság a játékhelyzetben. Megtámadás esetén önmagunk megvédési módjának megfelelő kiválasztása. Szabadban történő mozgás igénye.
Ellenőrzés, értékelés
A motoros képességek fejlődését, fejlesztését két fő tényző befolyásolja:
-a biológiai fejlődés/érés
-a sokoldalú általános és speciális fizikai képzés.
A motorikus képességek színvonala függ:
-az adottságoktól (öröklött fiziológiai, biológiai, testi adottságok)
-a gyakorlástól.
A biológiai érés során a szervrendszerek eltérő ütemű fejlődést mutatnak, s ennek következtében az egyes életkorokben a képzésben, a sportbeli felkészítésben más és más képesség vagy tulajdonság fejlődése/fejlesztési lehetősége kerül előtérbe.
Az iskolai testnevelés értékelése és mérése kizárólag arra a tényre hagyatkozik, hogy a tanuló oktatásban eltöltött évei alatt – a „ pillanatnyi” fizikai állapotának megfelelő, képességek szerinti differenciált terhelése – még a leggyengébb testi-fiziológiaiadottságú fiatal általános fizikai teherbíró képességét is fejleszti arra a szintre, ami gyenge fizikuma miatti „egészségileg hátrányos ” helyzetét megszüntetve, azonos esélyt biztosít a „nagybetűs
életbe”-be való kilépéshez.
Az országosan egységes adatszolgáltatáshoz kapcsolódva évente két alkalommal - tanév elején és végén – a tanulók általános fizikai teherbíró-képességének minősítéséhez, az aerob
kapacitás és az általános testi erő mérésére összeállított motorikus próbákban elért teljesítményt kell alapul venni, melyhez több év tapasztalatával összeállított teljesítménytáblázat ad támpontot adott életkorú és nemű tanulóink teljesítményének méréséhez, értékeléséhez.
Az egyes próbákban elért teljesítmény változása jól nyomonkövethető, mivel minden

eredményhez meghatározott pontérték rendelhető.
A táblázatokban vastaggal jelölt teljesítményszint az egészség megőrzéséhez „szükséges” , ill. „kell” értéket jelzi!
Motorikus próbák:
1.2000m kitartó futás
2.-Helyből távolugrás: az alsó végtag dinamikus erejének mérésére
-60 méter futás
3. fekvőtámaszban karhajlítás és-nyújtás folyamatosan, kifáradásig (max. időtartam:nők 1.5 perc, férfiak 3 perc): a vállövi és a karizmok erőállóképességének mérésére
4. Tömöttlabda vetés (dobás) két kézzel, a fej fölött hátra (12 éves korig 2, afelett 3 kg-os tömöttlabdával): a váll és a törzsizmok dinamikus erejének mérésére (m)
5.Hasonfekvésből törzsemelés és leengedés folyamatosan, kifáradásig: A hátizmok erő-állóképességének mérésére (db)-max. időtartam 2 perc
6. Hanyattfekvésből felülés és visszaereszkedés, folyamatosan, kifáradásig-max. időtartam 2
perc: a hasizmok erő-állóképességének mérésére
A pontérték táblázatok megtalálhatók az Oktatási Minisztérium kiadványában:Útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréséhez. 2000.
Ez alapján tanulóink besorolhatók a következő minősített kategóriákba, amelyek irányadók az elkövetkező időszak fejlesztési követelményeinek:
IGEN GYENGE: gyenge fizikai állapot, rendszeresen fáradt, kimerült. Hajlamos a gyakori megbetegedésre, gyenge immunrendszer jellemzi
GYENGE: Az egésznapi tevékenységtől még gyakran fáradt, nem tudja kipihenni magát egyik napról a másikra.
KIFOGÁSOLHATÓ: A napi tevékenységtől már ritkán fárad el, de egy-egy váratlan többletmunka még erősen igénybe veszi.
KÖZEPES: Elérte azt a szintet, amely már elegendő ahhoz, hogy az egészséges létezése stabil maradjon, azaz tartósan kiegyensúlyozottan, jó közérzettel élhessen.
JÓ: Rendszeres sportolással fenntartható, mindenféle terheléshez kellő kondícióval rendelkezik a tanuló.
KÍVÁLÓ: Speciálisan és tartósan nagyon jól terhelhető egyén, néhány sportágban már élsportoló is lehet
EXTRA: Fizikailag, és mentálisan is kiválóan terhelhető, ami egyben azt is jelenti, hogy csúcsteljesítmények elérésére alkalmas.

V.2.18 Közösségi nevelés

Földeáki Návay Lajos Általános Iskola
6922 Földeák, Zárda u. 22.
OM:029695

Közösségi nevelés (osztályfőnöki)
Helyi tantárgyi tanterv

5-8. évfolyam

A tantárgy nevelési és fejlesztési célrendszere megvalósításának iskolai keretei:

- az iskolában általános tantervű oktatás folyik a lentiekben részletezett helyi tanterv alapján

A tantárgy órakerete:

Évfolyam	*Heti órakeret*	*Éves kerettantervi órakeret*	*Évi összes órakeret*
		Kerettantervi tervezés	
5.	5	180	180
6.	5	180	180
7.	5	180	180
8.	5	180	180

A tantárggyal kapcsolatos pedagógiai szervezési megjegyzések:

Az 5/2020. (I.31.) Korm. rendelettel módosított, a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (IV:4) Korm. rendeleten alapján, az Oktatási Hivatal által javasolt Kerettanterv az általános iskola 5-8. évolyam számára – Közösségi nevelés (osztályfőnöki) 5-8. évfolyam

Közösségi nevelés (osztályfőnöki)

A közösségi nevelés (osztályfőnöki) óra célja olyan komplex tevékenység, amely magában foglalja az osztályközösségbe tartozó tanulók számára az iskolai értékek közvetítését, az osztályprogramok tervezését, szervezését és lebonyolítását, az osztály tanulmányi, magatartási helyzetének nyomon követését, s mindemellett feladata a Nemzeti alaptanterv kiemelt fejlesztési területeinek, nevelési céljainak, valamint a kulcskompetenciáknak a fejlesztése is.

A *Nemzeti alaptanterv* az Alaptörvénnyel összhangban fogalmaz meg olyan fejlesztési területeket és nevelési célokat, amelyek amellett, hogy az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak tartalmaiba beépülnek, azok részterületeivé válnak, így a közösségi nevelés (osztályfőnöki) órák témaköreit is tematizálják. A közösségi nevelés (osztályfőnöki) különösen eredményesen járul hozzá a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök (ezen belül pedig a személyes és személyközi kompetenciák) együttes fejlesztéséhez, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzéséhez, a közjóra való törekvés megalapozásához, valamint a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítéséhez is.

A tanuláshoz és munkához szükséges készségek közül a társas és kulturális tudatosság, az alkalmazkodókészség, a kezdeményezőkészség, az önmotiváció, a kíváncsiság, a kreativitás, a problémamegoldás, a kommunikáció és az együttműködés fejlesztésére a közösségi nevelés keretében kerül sor.

A személyes készségek közül kiemelt szerepet kap az önismeret, az önállóság, a magabiztosság, az asszertivitás, az önmenedzsment készségek építése, valamint az olyan készségterületek megerősítése, mint a proaktivitás, a kreativitás, a problémamegoldás, a stressz és kudarc kezelése.

A személyközi készségek közül a hatékony kommunikáció, a konfliktuskezelés, a csapatmunka, a döntéshozatal és az empátia támogatása mind szerepet kap a közösségi nevelés során.

A közösségi nevelés (osztályfőnöki) tananyaga – más műveltségi területek és tantárgyak kerettantervével ellentétben – nem elsősorban kulcsfogalmakban, hanem nevelési célokban megfogalmazható tartalmak köré épül, amelyeket az osztályfőnök vagy az osztályfőnöki munkaközösség feladata az adott tanulócsoport, osztály igényeihez igazítani. A kerettantervben rögzített tananyag feldolgozásánál tehát az adott tanulócsoport jellemzőit, a csoporttal kapcsolatos pedagógiai célokat és az iskola helyi sajátosságait kell figyelembe venni. Jelen kerettanterv tanulási eredményeit tehát a tanulók egyéni szükségletei, érdeklődése, a tanulók szűkebb és tágabb környezetének jellemzői alapján, a közös tanulási folyamat rugalmas alakításával lehet elérni.

A közösségi nevelés (osztályfőnöki) kerettanterv öt fő témakörből áll, amelyek a kétévfolyamos szakaszokban szabadon csoportosíthatók:

1. egyén és közösség,
2. a tanulás tanulása,
3. egészségfejlesztés,
4. közlekedésbiztonság,
5. alkalmazkodás és biztonság.

Az egyén és közösség témakör a hagyományos osztályfőnöki fejlesztő, közösségépítő, szervező és értékelő munkát öleli fel. Ezen belül feladata a személyes és személyközi kompetenciák olyan komplex fejlesztése, amelynek révén a tanulócsoport közösséggé válik, ahol a tanulók átélhetik a csoporthoz tartozás élményét, amely az egyéni problémák és az egyének közötti konfliktushelyzetek megoldására mintát mutat. A pedagógus munkája révén kialakuló csoportkohézió, valamint a közösség befogadó szemlélete a közösségfejlesztés eredményességének egyik leglényegesebb fokmérője. Fontos, hogy a közösségi nevelés során

a pedagógus olyan tanulási környezetet alakítson ki, ahol az osztályközösségen, a tanulócsoporton belüli személyek és mikroközösségek éppúgy megélik a közösség gyarapításához tett hozzájárulásukat, mint ahogy maga az osztályközösség vagy a tanulócsoport is megélhetik az iskolai közösséghez, sőt az intézmény tágabb környezetének gyarapításához tett hozzájárulásukat. Emellett az egyéni fejlesztésben az életpálya-építés, az életpálya-tervezés készségei és az életpálya-tanácsadás is fontos hangsúlyt kapnak. Ezeket egészíti ki az önkéntes munkára való felkészülés. Mindezeken túl a közösségi nevelésben kiemelten fontos a Nemzeti alaptantervben is rögzített, a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő, az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókhoz illeszkedő fejlesztő tevékenység. Ezekben a feladatokban a pedagógus más pedagógusokkal, a segítő szakterületek (iskolapszichológia, gyógypedagógia, fejlesztő pedagógia), de az egyes érintett területek (például életpálya-tanácsadás, pályaorientáció) szakértő képviselőivel együttműködve, egymást segítve válhat eredményessé.
A tanulás tanulásának célja a tanulási motiváció megőrzése, felkeltése vagy fokozása, a tudás mint érték átadása, valamint az egyes tanulási stílusok megismerése és az ezekhez alkalmazkodó technikák kipróbálása és gyakorlása – mindezeken keresztül saját tanulási stratégiák kialakítása és felépítése. Az úgynevezett fejlődésfókuszú szemléletmód segíti azt, hogy a tanulók a tudás megszerzésébe fektetett munkát értékeljék, higgyenek saját fejlődési képességeikben, a teljesítményükre kapott visszajelzést pedig a továbblépéshez kapott segítségként értékeljék.
Az egészségfejlesztés célja a megfelelő egészségmagatartás megalapozása. Az ehhez szükséges ismeretek, minták átadása és az egészségmegőrzéshez szükséges motiváció felkeltése, ébren tartása vagy megerősítése a cél. Az egészségfejlesztés témái a személyes élettel, a segítő magatartás gyakorlásával, az intézményrendszerrel és a jövőképpel, valamint a környezettel kapcsolatos területeken nyújtanak iránymutatást a tanulóknak. Az egészségfejlesztéshez kapcsolódó óravázlatok és tananyagok a Nemzeti Köznevelési Portálon érhetők el.
A közlekedésbiztonság célja, hogy a tanulók olyan viselkedésformákat sajátítsanak el és olyan szokásokat alakítsanak ki, amelyek hozzájárulnak a társadalom tagjainak szabálykövető és biztonságos közlekedési magatartásához. A közlekedésbiztonság témáival való foglalkozás elősegíti a közösségi, a gyalogos és a kerékpáros közlekedés során bekövetkező balesetek megelőzését, továbbá felhívja a tanulók figyelmét a fenntartható közlekedési módok előnyben részesítésének fontosságára. A közlekedésbiztonsághoz kapcsolódó tananyagok és segédletek a KRÉTA felületen elérhetők.
Az alkalmazkodás és biztonság célja, hogy a tanulók megismerjék a bántalmazás típusait, tereit, a bántalmazásban résztvevők szerepeit felismerjék; megismerjenek és elsajátítsanak az életkoruknak megfelelő konfliktuskezelési és resztoratív sérelemkezelési módszereket. A témakör elősegíti a tanulók érzelmi intelligenciájának és szociális kompetenciáinak fejlesztését, az empatikus, biztonságos közösség kialakítását.
A közösségi nevelés (osztályfőnöki) tantárgy a Nemzeti alaptantervben rögzített fejlesztési területek és nevelési célok eléréséhez az alábbi módon járul hozzá:
Az erkölcsi nevelés: Az osztályközösség vagy tanulócsoport normáinak megismerése és betartása, a közös csoportnormák kialakítása hozzájárul a tanulók erkölcsi érzékének, felelősségtudatának és igazságérzetének fejlesztéséhez. A resztoratív technikák megismerése, a békés konfliktuskezelés gyakorlása révén alapvető személyes készségek bontakoznak ki, amelyek mind a személyes életben, mind a munka világában alapot adnak a sikeres helytálláshoz.
Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: a közösséghez tartozás megélése, az iskolához és azon belül az osztályközösséghez vagy tanulócsoporthoz való kötődés kialakítása teremti meg az alapját annak, hogy a tanulók az otthont, a lakóhelyet, a szülőföldet, a hazát és népeit megismerjék és megbecsüljék. Az ünnepekre való készülődés, az ünnepekre és jeles napokra

való reflexió a közösségi nevelés részét képezik, és mind a magyarságtudat, mind az egyetemes emberi civilizációhoz való kapcsolódás kialakításának fontos eleme.
Állampolgárságra, demokráciára nevelés: A közösségi normák gyakorlása, a közösség életében való aktív részvétel ennek a nevelési területnek megalapozó eleme. A méltányos, szabálykövető, erőszakmentes, egymás tiszteletén alapuló kommunikáció és együttműködés a demokratikus magatartás alapja. A közösségi nevelés során ehhez kap eszközöket a tanuló.
Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése: A közösségi nevelés fontos része a tanulók önismeretének elmélyítése és olyan befogadó közösség kialakítása, amely az egyéni kibontakozást segíti. Az egyes témakörökben kiemelt feladat annak tudatosítása, hogy az elsajátított magatartások, normák, szabályok és minták hozzásegítik a tanulót ahhoz, hogy felelős döntéseivel maga irányítsa egyéni fejlődését, sorsát és életpályáját. Az önismeret szolgál alapként a harmonikus közösségi élet kialakításához és a társas kultúra fejlesztéséhez is.
A családi életre nevelés: A harmonikus családi minták közvetítésén túl a közösségi nevelés során a felelős kapcsolatok, a konfliktuskezelés, a vitakultúra megalapozására is sor kerül. Ez hozzájárul ahhoz, hogy a tanuló értékelje a család mint közösség jelentőségét és fejlessze a család kiegyensúlyozott, eredményes működéséhez szükséges egyéni kompetenciáit.
A testi és lelki egészségre nevelés: A közösségi nevelés két kiemelt témaköre is ezt a fejlesztési területet célozza: az egészségfejlesztés, valamint az alkalmazkodás és biztonság. A közösségi nevelésnek különösen fontos szerepe van abban, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a testi és lelki (mentális))egészségük megőrzésére és fejlesztésének lehetőségeire, a betegséggel való megküzdés, együttélés módjaira, a különböző betegségekkel és fogyatékossággal élőkkel szembeni tolerancia és empátia kialakítására, érzékenyítésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, valamint a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok feladata, hogy segítsék a tanulókat a kockázatos magatartásokhoz és káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.
Felelősségvállalás másokért, önkéntesség: A közösségi nevelés közvetlenül gyakoroltatja a felelősségvállalást a csoport együtt vállalt feladatainak teljesítésében és a csoportnormák követésében, valamint felkészít az iskolai közösségi szolgálatban való részvételre is. A segítő magatartás gyakorlásához szükséges egyéni képességek (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás) kibontakoztatására a közösségi nevelés számos pedagógiai forgatókönyvet kínál.
Pályaorientáció: Az életpálya-tervezés és -tanácsadás feladata az, hogy a tanuló rendelkezzen egyéni jövőképpel, legyen képes elhelyezni magát érdeklődésének és életkorának megfelelő módon a munka világa kínálta lehetőségekben, és váljék képessé arra, hogy céljai eléréséhez erőfeszítéseket tegyen, beleértve az önmenedzsmentet, a kommunikációs, az együttműködési készségeket, valamint a vezetéssel, a vezetettséggel, a versengéssel és a kudarccal kapcsolatos magatartásmódokat, illetve megküzdési stratégiákat.
Médiatudatosságra nevelés: A mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezése és gyakorlása a közösségi nevelés alapfeladata, amelyben az új és hagyományos médiumok felhasználása és tartalmaira való reflexiók révén a médiatudatosságra nevelés is megvalósul – többek között az egyes témakörökhöz kapcsolódó tevékenységeken keresztül.
A tanulás tanítása: A pedagógus feladata, hogy a közösségi nevelés révén is erősítse a tudást és az annak megszerzéséhez vezető tanulási folyamatot, a tanulásba fektetett munkát értékelő közösségi szemléletet és értékrendet. Ezen belül kiemelt cél, hogy olyan szemléletmódot erősítsen, amely az elvégzett munkát, a kitartó szorgalmat, a folyamatos próbálkozást és fejlődést jutalmazza. Ezzel a tanuló számára a saját fejlődésébe vetett bizalmat és olyan értéket közvetít, amely a gyarapodásra és a fejlődési képességre helyezi a hangsúlyt. Az egyéni fejlesztés fontos feladata az is, hogy a tanuló tanulási stratégiákkal és saját képességeinek megfelelő módszerekkel találkozzon, amelyek segítségével saját stratégiákat alakíthat ki. Ezek

révén a tanuló képessé válik arra, hogy tudását számára megengedhető és eredményes módon fejlessze.
A közösségi nevelés (osztályfőnöki) kerettanterve a Nemzeti alaptantervben rögzített kompetenciák közül kiemelten foglalkozik az alábbiakkal:
A kommunikációs kompetenciák: A komplex problémák felismerése, értelmezése és csoportos megoldáskeresés, az érvelés, a megbeszélés, a véleménycsere, az érvek ütköztetése módszerének alkalmazása mind a szóbeli, mind az írásbeli kifejezőképességet fejleszti. A tanulókat arra készteti, hogy megtanulják véleményüket összefoglalni, érvekkel alátámasztani, mások véleményét mérlegelni, megbeszélni, közösen megoldásokat keresni.
A személyes és társas kapcsolati kompetenciák: A közösségben betöltött egyéni, egyedi szerep, továbbá a közösség működésének megfigyelése és értelmezése alapot ad e kompetenciák fejlesztésére. A közösségi nevelés során alkalmazott munkaformák – a kötetlen beszélgetésen, a különféle technikákkal vezetett csoportos megbeszéléseken, a páros munkákon, a csoportos feladatokon át a közösségi feladatok teljesítésének és a közösségi élmények megélésének és feldolgozásának mozzanataiig – egyenként is és összességében is hozzájárulnak a személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztéséhez.
Az alkotóképesség, a találékony, a saját ötleteket megvalósító alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái: A közösségi nevelésben a saját csoporthagyományok megteremtése, az iskolai hagyományok megélése, továbbá a kerettantervi tartalmak feldolgozásához választott, tanulóközpontú munkaformák mind segítik e kompetenciaterület fejlesztését.
Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák: A közösségi nevelés fontos feladata, hogy foglalkozzon az életpálya-építési, pályaorientációs kérdésekkel, a jövő és jelen munkavállalói kompetenciák előrejelzésével, a fenntartható termelésre és szolgáltatásra való felkészüléssel. A tervező gondolkodás, az életpálya-építés mellett az egyes feladattípusok e terület részkompetenciáit megfelelően fejlesztik.
A közösségi nevelés (osztályfőnöki) kerettantervében az egyes tématerületeket évfolyampáronként kötelezően választható és szabadon választott témák feldolgozásával lehet teljesíteni. Ehhez központilag biztosított tartalmak feldolgozását javasoljuk.
Az intézmények pedagógiai programja és helyi tanterve lehetőséget biztosíthat arra is, hogy egy-egy tématerületet átfogóan, az egyes tantárgyak tartalmaiba építve vagy tanórán kívüli tevékenységek, továbbá témanapok, témahetek, átfogó iskolai projektek vagy epochák segítségével dolgozzanak fel. Ugyanakkor módszertani szempontból – különösen a közlekedés és a biztonság szempontjából, a megfelelő normakövetés és döntéshozatali képességek kialakításához – kiemelkedően fontos, hogy ezekkel a témakörökkel a tanulók a tanév során többször is találkozzanak.

5. évfolyam

Az 5. évfolyamon a közösségi nevelés (osztályfőnöki) alapvető feladata a felső tagozatra jellemző közösségi normák és működés gyakorlatának segítése, az osztályközösség építése, az egyén és a közösség kapcsolatának mélyítése, az egyéni és csoportos felelősség tudatosítása, és ezek megéléséhez megfelelő helyzetek, minták és eszközök biztosítása a tanulók számára.
Az egyén és közösség témakörben a hagyományos osztályfőnöki munka kap teret. Ennek – a szervezői, adminisztratív és értékelő munkán túl – kiemelt feladata az együttműködés és a kommunikáció kompetenciáinak fejlesztése. Emellett az osztályközösség vagy tanulócsoport által vállalt feladat teljesítésén keresztül a konfliktusos, együttműködési helyzetekre adott minták és reflexiók, továbbá a folyamat értékelésének eszközei is érdemi fejlesztési lehetőséget kínálnak.
A tanulás tanulása témakörben a fejlődő szemléletmód megalapozása mellett saját tanulási stílus feltárása és az egyes tanulási stílusokhoz igazodó technikák gyakorlása áll középpontban.
Az egészségfejlesztés témakörben a táplálkozás, valamint a mozgás és a gerincvédelem témái segítik a tanulók tájékozódását, a helyes egészségmagatartás megalapozását.
A közlekedésbiztonság témakörében kiemelt hangsúllyal kell átadni a gyalogos közlekedéssel, illetve a közlekedési jelzések hierarchiájával, valamint a jelzőtáblák és az útburkolati jelek szerepével kapcsolatos ismereteket.
Az alkalmazkodás és biztonság témakörben a tanulók érzelmi intelligenciájának fejlesztése a cél. A tanulók megismerik a bántalmazás, a konfliktus és az agresszió fogalmait; megismernek és elsajátítanak az életkoruknak megfelelő konfliktuskezelési módszereket.
Az 5. évfolyamon kötelező tantárgy alapóraszáma összesen: 35 óra.
A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Egyén és közösség	18
A tanulás tanulása	5
Egészségfejlesztés	5
Közlekedésbiztonság	5
Alkalmazkodás és biztonság	2
Összes óraszám:	35

TÉMAKÖR: Egyén és közösség
JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- ismerkedés egymással és az osztály előtt álló feladatokkal,
- adminisztratív és szervezési feladatok,
- az elfogadott közösségi normák kialakítása,
- a befogadó közösség kialakítása,
- a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában,
- az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporton belül,
- a kommunikáció fejlesztése problémahelyzetben és az együttműködés során,
- az egyéni felelősség gyakorlása,
- kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben,
- a helyi közösséggel kapcsolatos saját téma feldolgozása,
- a saját és egymás munkájának értékelése, a közösség fejlődésének értékelése.

Javasolt tevékenységek:
- ismerkedő, bizalom- és csoportépítő játékok,
- közös társasjáték készítése vagy társasjátékozás,
- kreatív tabló vagy osztályfal készítése az osztály tagjainak jellemzőivel (például névnap, hobbi),
- a normák rögzítése szerződéskötés vagy közös szabályrendszer megfogalmazásával,
- beszélgetőkör alkalmazása,
- szociometria felvétele és közös megbeszélése,
- kalendárium, osztályblog, napló készítése,
- ünnepségre műsor készítése,
- karácsonyi előadás készítése (szülők, más tanulócsoportok, párhuzamos osztály számára),
- feladatfal készítése,
- helyi témához kapcsolódó tevékenységek megvalósítása (például: iskolatörténet feldolgozása, a nemzeti identitást erősítő programok szervezése, a sajátos nevelési igényű vagy fogyatékkal élő embertársaink elfogadása és segítése),
- az egyes helyzetekben hasznos visszajelző kifejezések gyűjtése,
- helyzetgyakorlatok és csoportos megbeszélések az együttműködéssel, a konfliktusokkal kapcsolatban,
- drámapedagógiai gyakorlatok a vitáról (például: tavi módszer, érzelemszabályozás kártyák),
- játékosított keretrendszer alkotása és alkalmazása egy-egy jelentősebb közös feladat kapcsán,
- osztálynap, -kirándulás szervezése,
- egyéni és társas reflektív gyakorlatok és játékok,
- az értékeléshez kapcsolódó feladatok és játékok,
- egyéni visszajelzések nyújtása,
- páros visszajelző gyakorlatok,
- csoportos beszélgetés,
- adminisztratív és szervezési feladatok ellátása.

TÉMAKÖR: A tanulás tanulása
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- a rögzült és a fejlődésfókuszú szemléletmód közötti különbségek felismerése,
- a fejlődésfókuszú szemléletmód jellemzői,
- a hibák és a kudarc szerepe a tanulásban.

Javasolt tevékenységek:
- önismereti gyakorlatok és feladatok,
- életutak és vallomások feldolgozása (tudósok, sportolók, színészek) – a munkába és fejlődésbe vetett hit megnyilvánulásai és eredményei,
- tanulói gyűjtőmunka kiemelkedően eredményes személyektől elhangzott, fejlődésfókuszú szemléletmód megnyilvánulásairól,
- szemléletmód gyakorlatok: már/még kifejezések gyűjtése, értelmezése, alkalmazása,

- csoportos gyűjtőmunka a közösségben alkalmazandó, a fejlődésfókuszú szemléletmódot megerősítő, bátorító kifejezésekről, megnyilvánulásokról, majd ezek gyakorlása,
- kudarc-megküzdés gyakorlatok, szituációs játékok.

TÉMAKÖR: Egészségfejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- kiemelt téma 1: a mozgás és a gerincvédelem:
  - osztálytermi tartáskorrekció, a lábizom-erősítés, a térdizom-egyensúly gyakorlatok, valamint a frissítő torna gyakorlása,
  - a gerincfájdalom lényegének és a mozgás gerincvédő szerepének megértése,
  - a relaxáció,
  - a specifikus mozgások stresszoldó és agyfélteke trenírozó hatásai,
  - a figyelem és a testtudat továbbfejlesztése,
  - a digitális eszközök (pl. okostelefon, tablet) használatának gerincre gyakorolt hatása,
  - a mozgás hatása a szív, az erek és a tüdő működésére, a hangulatra, valamint szerepe az ideális testsúly megőrzésében,
  - az egészséges pihenés és alvás (mennyiség, minőség).
- kiemelt téma 2: a táplálkozás:
  - az étrend minőségének hozzájárulása az aktuális egészségi állapothoz (pl. vashiány, fogszuvasodás, túlsúly), hatásai az idegrendszerre (a tanulás eredményessége, a koncentráció, az iskolai teljesítmény),
  - minőségi és mennyiségi szempontok a táplálkozásban,
  - az ajánlások ismerete és étlaptervezés, a táplálkozási piramis ismerete,
  - a reggeli étkezésnek szerepe van az egészséges táplálkozásban és a helyes életvitelben, az ideális reggeli,
  - a tej, tejkészítmények és tejtermékek fontossága, a gyermeki szervezetben betöltött szerepe,
  - az élelmiszerpazarlásnak a környezetre és a gazdaságra gyakorolt hatásai, az élelmiszerhulladék csökkentése, a maradékok biztonságos felhasználása, szolidaritás azokkal, akiknek nem biztosított a mindennapi, elegendő élelem,
  - ismeretek az alapvető ételkészítési eljárásokról, elkészítési módokról (ezek egészségi, környezetvédelmi és balesetvédelmi vonatkozásairól), a konyhai higiéniáról, továbbá a konyhai eszközök rendeltetésszerű és balesetmentes használatáról,
  - az étellel és italokkal terjedő fertőző betegségek említése és megelőzési lehetőségeik fontossága.
- kiemelt téma 3: a függőségek:
  - a dohányzás, a digitális függőség és a játékszenvedély kialakulásának megelőzésével kapcsolatos ismeretek.

Javasolt tevékenységek:
- tanulói prezentációk készítése és megbeszélése,
- páros munka,
- beszélgetés meghívott szakemberrel (akár online interjú formájában is),
- mozgásos gyakorlatok és feladatok (testtartást és gerinctudatosságot fejlesztő torna, tartáskorrekciós gyakorlatok),
- a helyes állás és ülés gyakorlása, osztálytermi tartásjavító vagy lábizom-erősítő gyakorlatok végzése,
- relaxációs gyakorlatok és feladatok (villámrelaxáció, csoportos relaxáció),
- a koncentrációt és ügyességet fejlesztő osztálytermi mozgásos gyakorlatok végzése,
- közösségépítő és mozgásos játékok,
- az étlap elemzése és étlap összeállítása,
- egyéni és csoportos reflexió a saját étkezési szokásokra,
- poszter (reklám) készítése a tejtermékekről, illetve a főétkezések tápanyag- és nyersanyag arányairól, vagy különböző ételkészítési eljárásokról csoportmunkában, majd csoportos reflexiók,
- az élelmiszerhulladékokkal kapcsolatos feladatok megoldása,
- közös ötletelés és cselekvés az élelmiszerpazarlás megszüntetésének érdekében,
- reflektív feladatok a testkép és önértékelés témájában,
- infografika elemzése irányító kérdések segítségével,
- ismerkedés az alapvető ételkészítési eljárásokkal és elkészítési módokkal, a konyhai higiéniai előírásokkal, a konyhai eszközök, felszerelések rendeltetésszerű használatával és az alapvető balesetvédelmi szabályokkal.

TÉMAKÖR: Közlekedésbiztonság
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- kiemelt téma 1: a gyalogos közlekedés, közösségi közlekedés,
  - a gyalogos közlekedés alapvető szabályai,
  - közlekedés rollerrel, illetve e-rollerrel,
  - a közösségi közlekedés alapvető szabályai.
- kiemelt téma 2: a kerékpáros közlekedés alapvető szabályai (jelzőtáblák, útburkolati jelek, jelzőlámpák stb. – a Közlekedő kisokos alapján),
- a közlekedési szabályok és viselkedési elvárások betartásának elfogadtatása,
- a baleset-megelőzés módjai és eszközei, a segítségnyújtás lehetőségei és korlátai,
- az utasbiztonsági rendszerek megfelelő használata személygépjárműben utazva,
- az érzékelési és útviszonyok forgalombefolyásoló szerepe,
- a mobileszközök használatának kockázatai a közlekedés során,
- a felelősség kérdése – mit tehetek a magam és mások biztonsága érdekében.

Javasolt tevékenységek:
- ismerkedés a közlekedés különböző módjaival és eszközeivel,
- a közlekedéssel összefüggő jelek és jelzések értelmezése, az általuk közvetített információk feldolgozása páros munkában,

- a baleseti veszélyek és a biztonsági kockázatok felismerése és elhárítása csoportmunkában,
- a 112-es segélyhívó megismerése, mikor kell/szabad hívni, a hívásakor felmerülő kérdések,
- szituációk elemzése több résztvevő szempontjából,
- interaktív vetélkedők, versenyek kollaboratív felületek felhasználásával, összekötve gyakorlati és szituációs feladatokkal (például a BringaSuli alapján),
- a közlekedés és az egészségmegőrzés kapcsolatának felismertetése esetelemzéssel,
- a kész közös anyagok feldolgozása.

TÉMAKÖR: Alkalmazkodás és biztonság
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- a közösségi normák kialakítása,
- az érzelmi intelligencia fogalmának megismerése, az érzelem-felismerés és -kifejezés gyakorlása,
- a bántalmazás, a konfliktus és az agresszió fogalma,
- a konfliktuskezelési módszerek megismerése és elsajátítása,
- javaslat: a külső és belső különbözőségek elfogadása, a sztereotípiák, a kirekesztés jellemzői
- az asszertív kommunikáció megismerése,
- a stresszkezelési stratégiák megismerése.

Javasolt tevékenységek:
- páros munka,
- csoportmunka,
- szerepjáték, drámajáték,
- kérdőívek, tesztek kitöltése,
- szituációs gyakorlatok,
- naplóírás, egyéni reflektív feladat,
- filmek (kisfilmek, filmrészletek) megtekintése és feldolgozása,
- osztályszabályzat készítése,
- vendégelőadók meghívása.

6. évfolyam

Az 6. évfolyamon a közösségi nevelés (osztályfőnöki) alapvető feladata a felső tagozatra jellemző közösségi normák és működés gyakorlatának segítése, az osztályközösség építése, az egyén és a közösség kapcsolatának mélyítése, az egyéni és csoportos felelősség tudatosítása, és ezek megéléséhez megfelelő helyzetek, minták és eszközök biztosítása a tanulók számára.
Az egyén és közösség témakörben a hagyományos osztályfőnöki munka kap teret. Ennek – a szervezői, adminisztratív és értékelő munkán túl – kiemelt feladata az együttműködés és a kommunikáció kompetenciáinak fejlesztése. Emellett az osztályközösség vagy tanulócsoport által vállalt feladat teljesítésén keresztül a konfliktusos, együttműködési helyzetekre adott minták és reflexiók, továbbá a folyamat értékelésének eszközei is érdemi fejlesztési lehetőséget kínálnak.
A tanulás tanulása témakörben a fejlődő szemléletmód megalapozása mellett saját tanulási stílus feltárása és az egyes tanulási stílusokhoz igazodó technikák gyakorlása áll középpontban.

Az egészségfejlesztés témakörben a táplálkozás, valamint a mozgás és a gerincvédelem témái segítik a tanulók tájékozódását, a helyes egészségmagatartás megalapozását.
A közlekedésbiztonság témakörében kiemelt hangsúllyal kell átadni a gyalogos közlekedéssel, illetve a közlekedési jelzések hierarchiájával, valamint a jelzőtáblák és az útburkolati jelek szerepével kapcsolatos ismereteket.
Az alkalmazkodás és biztonság témakörben a tanulók érzelmi intelligenciájának fejlesztése a cél. A tanulók megismerik a bántalmazás, a konfliktus és az agresszió fogalmait; megismernek és elsajátítanak az életkoruknak megfelelő konfliktuskezelési módszereket.
Az 6. évfolyamon kötelező tantárgy alapóraszáma összesen: 35 óra.
A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Egyén és közösség	18
A tanulás tanulása	5
Egészségfejlesztés	5
Közlekedésbiztonság	5
Alkalmazkodás és biztonság	2
Összes óraszám:	35

TÉMAKÖR: Egyén és közösség
JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- ismerkedés egymással és az osztály előtt álló feladatokkal,
- adminisztratív és szervezési feladatok,
- az elfogadott közösségi normák kialakítása,
- a befogadó közösség kialakítása,
- a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában,
- az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporton belül,
- a kommunikáció fejlesztése problémahelyzetben és az együttműködés során,
- az egyéni felelősség gyakorlása,
- kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben,
- a helyi közösséggel kapcsolatos saját téma feldolgozása,
- a saját és egymás munkájának értékelése, a közösség fejlődésének értékelése.

Javasolt tevékenységek:
- ismerkedő, bizalom- és csoportépítő játékok,
- közös társasjáték készítése vagy társasjátékozás,
- kreatív tabló vagy osztályfal készítése az osztály tagjainak jellemzőivel (például névnap, hobbi),
- a normák rögzítése szerződéskötés vagy közös szabályrendszer megfogalmazásával,
- beszélgetőkör alkalmazása,
- szociometria felvétele és közös megbeszélése,
- kalendárium, osztályblog, napló készítése,
- ünnepségre műsor készítése,
- karácsonyi előadás készítése (szülők, más tanulócsoportok, párhuzamos osztály számára),
- feladatfal készítése,

- helyi témához kapcsolódó tevékenységek megvalósítása (például: iskolatörténet feldolgozása, a nemzeti identitást erősítő programok szervezése, a sajátos nevelési igényű vagy fogyatékkal élő embertársaink elfogadása és segítése),
- az egyes helyzetekben hasznos visszajelző kifejezések gyűjtése,
- helyzetgyakorlatok és csoportos megbeszélések az együttműködéssel, a konfliktusokkal kapcsolatban,
- drámapedagógiai gyakorlatok a vitáról (például: tavi módszer, érzelemszabályozás kártyák),
- játékosított keretrendszer alkotása és alkalmazása egy-egy jelentősebb közös feladat kapcsán,
- osztálynap, -kirándulás szervezése,
- egyéni és társas reflektív gyakorlatok és játékok,
- az értékeléshez kapcsolódó feladatok és játékok,
- egyéni visszajelzések nyújtása,
- páros visszajelző gyakorlatok,
- csoportos beszélgetés,
- adminisztratív és szervezési feladatok ellátása.

TÉMAKÖR: A tanulás tanulása
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- a rögzült és a fejlődésfókuszú szemléletmód közötti különbségek felismerése,
- a fejlődésfókuszú szemléletmód jellemzői,
- a hibák és a kudarc szerepe a tanulásban.

Javasolt tevékenységek:
- önismereti gyakorlatok és feladatok,
- életutak és vallomások feldolgozása (tudósok, sportolók, színészek) – a munkába és fejlődésbe vetett hit megnyilvánulásai és eredményei,
- tanulói gyűjtőmunka kiemelkedően eredményes személyektől elhangzott, fejlődésfókuszú szemléletmód megnyilvánulásairól,
- szemléletmód gyakorlatok: már/még kifejezések gyűjtése, értelmezése, alkalmazása,
- csoportos gyűjtőmunka a közösségben alkalmazandó, a fejlődésfókuszú szemléletmódot megerősítő, bátorító kifejezésekről, megnyilvánulásokról, majd ezek gyakorlása,
- kudarc-megküzdés gyakorlatok, szituációs játékok.

TÉMAKÖR: Egészségfejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- kiemelt téma 1: a mozgás és a gerincvédelem:
  - osztálytermi tartáskorrekció, a lábizom-erősítés, a térdizom-egyensúly gyakorlatok, valamint a frissítő torna gyakorlása,
  - a gerincfájdalom lényegének és a mozgás gerincvédő szerepének megértése,

  - a relaxáció,
  - a specifikus mozgások stresszoldó és agyfélteke trenírozó hatásai,
  - a figyelem és a testtudat továbbfejlesztése,
  - a digitális eszközök (pl. okostelefon, tablet) használatának gerincre gyakorolt hatása,
  - a mozgás hatása a szív, az erek és a tüdő működésére, a hangulatra, valamint szerepe az ideális testsúly megőrzésében,
  - az egészséges pihenés és alvás (mennyiség, minőség).
- kiemelt téma 2: a táplálkozás:
  - az étrend minőségének hozzájárulása az aktuális egészségi állapothoz (pl. vashiány, fogszuvasodás, túlsúly), hatásai az idegrendszerre (a tanulás eredményessége, a koncentráció, az iskolai teljesítmény),
  - minőségi és mennyiségi szempontok a táplálkozásban,
  - az ajánlások ismerete és étlaptervezés, a táplálkozási piramis ismerete,
  - a reggeli étkezésnek szerepe van az egészséges táplálkozásban és a helyes életvitelben, az ideális reggeli,
  - a tej, tejkészítmények és tejtermékek fontossága, a gyermeki szervezetben betöltött szerepe,
  - az élelmiszerpazarlásnak a környezetre és a gazdaságra gyakorolt hatásai, az élelmiszerhulladék csökkentése, a maradékok biztonságos felhasználása, szolidaritás azokkal, akiknek nem biztosított a mindennapi, elegendő élelem,
  - ismeretek az alapvető ételkészítési eljárásokról, elkészítési módokról (ezek egészségi, környezetvédelmi és balesetvédelmi vonatkozásairól), a konyhai higiéniáról, továbbá a konyhai eszközök rendeltetésszerű és balesetmentes használatáról,
  - az étellel és italokkal terjedő fertőző betegségek említése és megelőzési lehetőségeik fontossága.
- kiemelt téma 3: a függőségek:
  - a dohányzás, a digitális függőség és a játékszenvedély kialakulásának megelőzésével kapcsolatos ismeretek.

Javasolt tevékenységek:
- tanulói prezentációk készítése és megbeszélése,
- páros munka,
- beszélgetés meghívott szakemberrel (akár online interjú formájában is),
- mozgásos gyakorlatok és feladatok (testtartást és gerinctudatosságot fejlesztő torna, tartáskorrekciós gyakorlatok),
- a helyes állás és ülés gyakorlása, osztálytermi tartásjavító vagy lábizom-erősítő gyakorlatok végzése,
- relaxációs gyakorlatok és feladatok (villámrelaxáció, csoportos relaxáció),
- a koncentrációt és ügyességet fejlesztő osztálytermi mozgásos gyakorlatok végzése,
- közösségépítő és mozgásos játékok,
- az étlap elemzése és étlap összeállítása,

- egyéni és csoportos reflexió a saját étkezési szokásokra,
- poszter (reklám) készítése a tejtermékekről, illetve a főétkezések tápanyag- és nyersanyag arányairól, vagy különböző ételkészítési eljárásokról csoportmunkában, majd csoportos reflexiók,
- az élelmiszerhulladékokkal kapcsolatos feladatok megoldása,
- közös ötletelés és cselekvés az élelmiszerpazarlás megszüntetésének érdekében,
- reflektív feladatok a testkép és önértékelés témájában,
- infografika elemzése irányító kérdések segítségével,
- ismerkedés az alapvető ételkészítési eljárásokkal és elkészítési módokkal, a konyhai higiéniai előírásokkal, a konyhai eszközök, felszerelések rendeltetésszerű használatával és az alapvető balesetvédelmi szabályokkal.

TÉMAKÖR: Közlekedésbiztonság
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- kiemelt téma 1: a gyalogos közlekedés, közösségi közlekedés,
  - a gyalogos közlekedés alapvető szabályai,
  - közlekedés rollerrel, illetve e-rollerrel,
  - a közösségi közlekedés alapvető szabályai.
- kiemelt téma 2: a kerékpáros közlekedés alapvető szabályai (jelzőtáblák, útburkolati jelek, jelzőlámpák stb. – a Közlekedő kisokos alapján),
- a közlekedési szabályok és viselkedési elvárások betartásának elfogadtatása,
- a baleset-megelőzés módjai és eszközei, a segítségnyújtás lehetőségei és korlátai,
- az utasbiztonsági rendszerek megfelelő használata személygépjárműben utazva,
- az érzékelési és útviszonyok forgalombefolyásoló szerepe,
- a mobileszközök használatának kockázatai a közlekedés során,
- a felelősség kérdése – mit tehetek a magam és mások biztonsága érdekében.

Javasolt tevékenységek:
- ismerkedés a közlekedés különböző módjaival és eszközeivel,
- a közlekedéssel összefüggő jelek és jelzések értelmezése, az általuk közvetített információk feldolgozása páros munkában,
- a baleseti veszélyek és a biztonsági kockázatok felismerése és elhárítása csoportmunkában,
- a 112-es segélyhívó megismerése, mikor kell/szabad hívni, a hívásakor felmerülő kérdések,
- szituációk elemzése több résztvevő szempontjából,
- interaktív vetélkedők, versenyek kollaboratív felületek felhasználásával, összekötve gyakorlati és szituációs feladatokkal (például a BringaSuli alapján),
- a közlekedés és az egészségmegőrzés kapcsolatának felismertetése esetelemzéssel,
- a kész közös anyagok feldolgozása.

TÉMAKÖR: Alkalmazkodás és biztonság
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- a közösségi normák kialakítása,
- az érzelmi intelligencia fogalmának megismerése, az érzelem-felismerés és -kifejezés gyakorlása,
- a bántalmazás, a konfliktus és az agresszió fogalma,
- a konfliktuskezelési módszerek megismerése és elsajátítása,
- javaslat: a külső és belső különbözőségek elfogadása, a sztereotípiák, a kirekesztés jellemzői
- az asszertív kommunikáció megismerése,
- a stresszkezelési stratégiák megismerése.

Javasolt tevékenységek:
- páros munka,
- csoportmunka,
- szerepjáték, drámajáték,
- kérdőívek, tesztek kitöltése,
- szituációs gyakorlatok,
- naplóírás, egyéni reflektív feladat,
- filmek (kisfilmek, filmrészletek) megtekintése és feldolgozása,
- osztályszabályzat készítése,
- vendégelőadók meghívása.

7. évfolyam

A 7. évfolyamon a közösségi nevelés (osztályfőnöki) célja a korábbiakban megkezdett közösségépítő és egyéni fejlesztő munka folytatása és bővítése, továbbá a felkészítés a továbbtanulásra.

Az egyén és közösség témakörben a hagyományos osztályfőnöki munka kap teret. Ennek – a szervezői, adminisztratív és értékelő munkán túl – kiemelt feladata az életpálya-tervezés és az azt megalapozó önismereti és pályaorientációs munka. Emellett a befogadó közösség gazdagítása, a helyi és a nemzeti hagyományok ápolása, az együttműködéshez szükséges személyes és személyközi készségek fejlesztése kerül előtérbe.

A tanulás tanulása témakörben a kudarcélmény feldolgozási módjai, a megküzdési stratégiák és a fejlődő szemléletmód továbbépítése mellett a saját tanulási stratégiák megalapozására is sor kerül, amelyek a későbbi sikeres továbbtanulást és vizsgázást is segítik.

Az egészségfejlesztés témakörben a káros szenvedélyek és az egészségügyi szolgáltatások témái segítik a tanulók tájékozódását és a helyes egészségmagatartás megalapozását.

A közlekedésbiztonság témakörében a kerékpáros közlekedésre és a közlekedés komplex rendszerként való értelmezésére szükséges helyezni a hangsúlyt.

Az alkalmazkodás és biztonság témakörben a tanulók megismerik a bántalmazás offline és online típusait és szerepeit. A tanulók megismerik a segítő szakemberek munkáját.

A 7. évfolyamon kötelező tantárgy alapóraszáma összesen: 35 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Egyén és közösség	18
A tanulás tanulása	5
Egészségfejlesztés	5
Közlekedésbiztonság	5
Alkalmazkodás és biztonság	2

Összes óraszám:	35

TÉMAKÖR: Egyén és közösség
JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- életpálya-tervezés és tanácsadás,
- továbbtanulási tájékoztató és tanácsadás,
- adminisztratív és szervezési feladatok,
- az elfogadott közösségi normák következetes gyakorlása,
- befogadó közösség építése,
- a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában,
- az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporton belül,
- az egyéni felelősség gyakorlása,
- kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben,
- a helyi közösséggel kapcsolatos saját téma feldolgozása,
- saját és egymás munkájának értékelése, a közösség fejlődésének értékelése.

Javasolt tevékenységek:
- az életpálya-tervező oldalak alkalmazása,
- az Oktatási Hivatal Pályaorientációs Mérő- és Támogatóeszköz (POM) használata,
- az egyéni készség- és képességmérő tesztek alkalmazása és megbeszélése,
- önismereti tesztek kitöltése és értékelése,
- „élő könyvtár” szervezése különféle szakmacsoportok képviselőivel vagy életpálya-tanácsadó szakemberekkel,
- tanulói kiselőadások az egyes szakmacsoportokról,
- a továbbtanulási lehetőségek és tanulási utak közös feltérképezése,
- egyéni és csoportos tanácsadás a továbbtanulásról,
- részvétel pályaorientációs programokon (például: Lányok Napja, Együtt a Jövő Mérnökeiért Szövetség interaktív gyárlátogatás, helyi vállalatok és középiskolák meglátogatása),
- a jövőbeli távlatos gondolkodást fejlesztő játékok alkalmazása,
- a jövőképről tanulói (vezetett vagy szabad) alkotó egyéni vagy csoportos munka,
- bizalom- és csoportépítő játékok,
- közös társasjáték készítése vagy társasjátékozás,
- kreatív tabló vagy az osztályfal bővítése,
- szociometria felvétele és közös megbeszélése,
- kalendárium, osztályblog, napló készítése,
- normaszegés esetén tanulói mediáció alkalmazása,
- a csoportnormákra reflexió nyújtása, a normák esetleges közös felülvizsgálata,
- a normák rögzítése szerződéskötés vagy a közös szabályrendszer megfogalmazásával,
- beszélgetőkör alkalmazása,
- ünnepségre műsor készítése,
- karácsonyi előadás készítése (szülők, más tanulócsoportok, a párhuzamos osztály számára),

- feladatfal készítése,
- helyi témához kapcsolódó tevékenységek megvalósítása (például: iskolatörténet feldolgozása, nemzeti identitást erősítő programok szervezése, a sajátos nevelési igényű vagy fogyatékkal élő embertársaink elfogadása és segítése),
- az egyes helyzetekben hasznos visszajelző kifejezések gyűjtése,
- helyzetgyakorlatok és csoportos megbeszélések együttműködéssel, a konfliktusokkal kapcsolatban,
- drámapedagógiai gyakorlatok a vitáról (például: tavi módszer, érzelemszabályozás kártyák),
- játékosított keretrendszer alkotása és alkalmazása egy-egy jelentősebb közös feladat kapcsán,
- osztálynap, -kirándulás szervezése,
- az értékeléshez kapcsolódó tevékenységek,
- egyéni visszajelzések nyújtása,
- páros visszajelző gyakorlatok,
- csoportos beszélgetés,
- az adminisztratív és szervezési feladatok ellátása.

TÉMAKÖR: A tanulás tanulása
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- a rögzült és fejlődésfókuszú szemléletmód megjelenési formáinak felismerése mások megnyilvánulásaiban és a saját életben,
- a fejlődésfókuszú szemléletmód gyakorlásának módjai,
- a kudarckerülés veszélyei és a kudarccal kapcsolatos megküzdés módjai,
- tanulási stratégiák és szerepük a folyamatos tanulásban és a vizsgára készülésben,
- a vizsgára vagy versenyre készülés legfontosabb feladatai,
- tervezési módszerek (például SMART célok kitűzése).

Javasolt tevékenységek:
- a kitartó munka szerepe a tudományos vagy technikai felfedezésekben – esettanulmányok feldolgozása,
- a tudomány, a művészetek vagy az ipar területéről ismert kudarctörténetek feldolgozása,
- idézetek gyűjtése a kudarcról és a sikerről,
- a kudarctűrés-képességet fejlesztő, illetve a kudarc értelmezését és kezelését segítő játékok (például siker vagy kudarc gyakorlat),
- tanulási stratégiák kipróbálása, majd vezetett reflexió ezek egyéni eredményességéről,
- a kipróbált tanulási technikák és stratégiák alapján saját tanulási stratégia készítése egyéni munkában,
- SMART cél kitűzése egyénileg, majd beszámoló a közösség számára.

TÉMAKÖR: Egészségfejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- kiemelt téma 1: az egészségügyi szolgáltatások:
  - a betegség az egészség pillanatnyi vagy tartós hiánya,
  - a háziorvosi ellátás igénybevételének feltételei, az egyes szakrendelések igénybevételének feltételei,
  - a fertőző betegségek hatásai,
  - a hepatitisz B és a HPV betegségek jellemzői, terjedési útjai, a megelőzési módjai, az ingyenes HPV elleni védőoltás jelentősége, a fertőzések terjedési útjai,
  - az immunrendszer tudatos felkészítése a kórokozók ellen,
  - az életveszélyes állapotok felismerése és a laikus ellátás alapjai,
  - az olyan súlyos állapotok felismerése, amikor mentő/ügyelet/háziorvosi ellátás szükséges – a kapcsolódó teendők megismerése,
  - a leggyakoribb balesetek és a baleset-megelőzés alapjai,
  - a laikus elsősegélynyújtás alapjai.
- kiemelt téma 2: a káros szenvedélyek:
  - az alkohol testre és lélekre gyakorolt hatásai, a kulturált alkoholfogyasztás fogalma és jellemzői, a nagyivás és rohamivás fogalma, az ittasság/részegség/alkoholmérgezés fogalma, valamint az alkohol és energiaital együttes fogyasztásának hatásai,
  - a kábítószerekkel és illegális szerekkel kapcsolatos alap- és jogi ismeretek,
  - a drogok testre és lélekre gyakorolt egészségi hatásainak megértése, valamint a szerfogyasztással kapcsolatos „tolerancia” fogalma,
  - a digitális függőség és a játékszenvedély káros hatásainak megvitatása,
  - az egészségkockázat és a személyes felelősség a drogfogyasztás tükrében, majd ennek tudatában a megfelelő döntések megalapozása,
  - a tanulók megküzdési és elutasítási stratégiájának fejlesztése, a „nem fogyasztás” mint követendő minta kialakítása,
  - a droghasználat miatt kialakult egészségi (lelki, testi) következmények,
  - a káros szenvedélyek témájában tanult szakkifejezések alkalmazása, a témával kapcsolatos fogalmakhoz példák társítása, a káros szenvedélyek kapcsán holisztikus szemlélet elsajátítása,
  - a dohányzás, a dohánytermékek, az új típusú elektronikus cigaretták fogyasztásának egészségi hatásai.

Javasolt tevékenységek:

- kooperatív csoportmunkában információk gyűjtése és rendszerezése,
- szituációs játékok, helyzetgyakorlatok és szerepjátékok,
- önismereti és kooperációs gyakorlatok,
- beszélgetés meghívott szakemberrel (akár online interjú formájában is),
- páros gyakorlatok elsősegélynyújtás témakörben,
- rendhagyó óra szervezése az elsősegélynyújtás oktatására,
- az alkoholbevitellel kapcsolatos adatok értelmezése online alkalmazások segítségével,
- reflektív gyakorlatok,

- kisfilm megtekintése és csoportos beszélgetés,
- beszélgetés a védőoltásokról egészségügyi szakember bevonásával,
- dokumentumfilm megtekintése a védőoltásokról,
- az alkoholfogyasztás mintáinak közös megbeszélése,
- a segélykérés módjainak megbeszélése, a segélyhívás gyakorlása helyzetgyakorlatokon keresztül,
- teendőlista készítése allergiás reakció, allergiás roham, alkoholmérgezés eseteiben,
- a szerhasználattal kapcsolatos visszautasítási stratégiák megbeszélése és gyakorlása helyzetgyakorlatokban vagy akváriumgyakorlatokban,
- a káros szenvedélyek témakörben szókincsbővítés, a szerhasználattal kapcsolatos legfontosabb szakkifejezések és fogalmak megismerése,
- a rendőrségi program (Telefontanú) és a segélyhívó telefonszámok megismerése, a használat gyakorlása helyzetgyakorlatokon keresztül.

TÉMAKÖR: Közlekedésbiztonság
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra
Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- kiemelt téma 1: közlekedés kerékpárral és rollerrel,
- kiemelt téma 2: a közlekedés mint komplex rendszer,
- a láthatóság fontossága a közlekedésben (gyalogosként, kerékpárosként, rolleren),
- a városi, közúti, vízi és légi közlekedés hasonló és különböző vonásainak megismerése,
- útvonaltervezés kerékpárral és közösségi közlekedési eszközökkel: különböző térképek, alkalmazások bemutatása, megismerése,
- az útviszonyokból és a látási viszonyokból eredő problémahelyzetek és megoldásuk (pl. jég),
- a közlekedés során felmerülő etikai dilemmák, konfliktushelyzetek.

Javasolt tevékenységek:
- a kerékpár karbantartási feladatainak összegyűjtése önálló információszerzéssel,
- a biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése szituációs gyakorlatok során (tantermen kívüli foglalkozás keretében),
- útvonalterv készítése kerékpártúrához digitális eszközök használatával,
- kockázatvállalás a közlekedésben – vagányság, kihívás, nemet mondás – esetfeldolgozás, csoportmunka,
- döntések és lélekjelenlét – szituációs gyakorlatok, játékos feladatok,
- cselekvőképes tudás, magabiztos közlekedési tudás és helyes morál kialakítása,
- a közlekedés során kialakuló konfliktusok megoldása, kommunikációs és szituációs gyakorlatok.

TÉMAKÖR: Alkalmazkodás és biztonság
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- a közösségi normák kialakítása,

- közösségfejlesztés, az önértékelés fejlesztése, normatívák kidolgozása, a közösségi értékrend elfogadása (a másik nézőpontja), a közösségromboló és – építő magatartások felismerése,
- az agresszió megnyilvánulási formáinak megismerése,
- a bántalmazás típusainak, tereinek, szerepeinek felismerése,
- a cyberbullying típusainak megismerése, a netikett elsajátítása,
- a resztoratív sérelemkezelő módszerek alkalmazása,
- a vitakészség fejlesztése,
- az iskolapszichológus tevékenységének és más segítő szolgáltatásoknak a megismerése (pl. Kék Vonal),
- a bizalmi személy szerepe,
- a bullying szereplőinek (elkövető, áldozat, környezet) motivációja, felelőssége,
- jelzés vagy árulkodás,
- érzékenyítés – az egyéni és közös felelősség, a környezet szerepe,
- megoldási lehetőségek offline és online bullying esetén, a segítség lehetséges módjai, forrásai.

Javasolt tevékenységek:
- páros munka,
- prezentáció készítése digitális és kollaboratív felületen,
- digitális történetmesélés,
- digitális bemutatók, látványos elemek, kisfilmek készítése és feltöltése,
- szakember meghívása a tapasztalati tanulás támogatásához,
- csoportmunka,
- szerepjáték, drámajáték,
- kérdőívek, tesztek kitöltése,
- szituációs gyakorlatok,
- prevenciós médiatár kisfilmjeihez tartozó tanóra megtartása,
- esetfeldolgozás – csoportmunka.

8. évfolyam

A 8. évfolyamon a közösségi nevelés (osztályfőnöki) célja a korábbiakban megkezdett közösségépítő és egyéni fejlesztő munka folytatása és bővítése, továbbá a felkészítés a továbbtanulásra.

Az egyén és közösség témakörben a hagyományos osztályfőnöki munka kap teret. Ennek – a szervezői, adminisztratív és értékelő munkán túl – kiemelt feladata az életpálya-tervezés és az azt megalapozó önismereti és pályaorientációs munka. Emellett a befogadó közösség gazdagítása, a helyi és a nemzeti hagyományok ápolása, az együttműködéshez szükséges személyes és személyközi készségek fejlesztése kerül előtérbe.

A tanulás tanulása témakörben a kudarcélmény feldolgozási módjai, a megküzdési stratégiák és a fejlődő szemléletmód továbbépítése mellett a saját tanulási stratégiák megalapozására is sor kerül, amelyek a későbbi sikeres továbbtanulást és vizsgázást is segítik.

Az egészségfejlesztés témakörben a káros szenvedélyek és az egészségügyi szolgáltatások témái segítik a tanulók tájékozódását és a helyes egészségmagatartás megalapozását.

A közlekedésbiztonság témakörében a kerékpáros közlekedésre és a közlekedés komplex rendszerként való értelmezésére szükséges helyezni a hangsúlyt.

Az alkalmazkodás és biztonság témakörben a tanulók megismerik a bántalmazás offline és online típusait és szerepeit. A tanulók megismerik a segítő szakemberek munkáját.

A 8. évfolyamon kötelező tantárgy alapóraszáma összesen: 35 óra.

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	**Javasolt óraszám**
Egyén és közösség	18
A tanulás tanulása	5
Egészségfejlesztés	5
Közlekedésbiztonság	5
Alkalmazkodás és biztonság	2
Összes óraszám:	35

TÉMAKÖR: Egyén és közösség
JAVASOLT ÓRASZÁM: 18 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:

- életpálya-tervezés és tanácsadás,
- továbbtanulási tájékoztató és tanácsadás,
- adminisztratív és szervezési feladatok,
- az elfogadott közösségi normák következetes gyakorlása,
- befogadó közösség építése,
- a közös ünnepek, hagyományok megismerése és részvétel azok ápolásában,
- az együttműködés szabályai és módjai az osztályközösségen vagy tanulócsoporton belül,
- az egyéni felelősség gyakorlása,
- kommunikáció a csoportban, együttműködési és konfliktushelyzetekben,
- a helyi közösséggel kapcsolatos saját téma feldolgozása,
- saját és egymás munkájának értékelése, a közösség fejlődésének értékelése.

Javasolt tevékenységek:

- az életpálya-tervező oldalak alkalmazása,
- az Oktatási Hivatal Pályaorientációs Mérő- és Támogatóeszköz (POM) használata,
- az egyéni készség- és képességmérő tesztek alkalmazása és megbeszélése,
- önismereti tesztek kitöltése és értékelése,
- „élő könyvtár” szervezése különféle szakmacsoportok képviselőivel vagy életpálya-tanácsadó szakemberekkel,
- tanulói kiselőadások az egyes szakmacsoportokról,
- a továbbtanulási lehetőségek és tanulási utak közös feltérképezése,
- egyéni és csoportos tanácsadás a továbbtanulásról,
- részvétel pályaorientációs programokon (például: Lányok Napja, Együtt a Jövő Mérnökeiért Szövetség interaktív gyárlátogatás, helyi vállalatok és középiskolák meglátogatása),
- a jövőbeli távlatos gondolkodást fejlesztő játékok alkalmazása,
- a jövőképről tanulói (vezetett vagy szabad) alkotó egyéni vagy csoportos munka,
- bizalom- és csoportépítő játékok,
- közös társasjáték készítése vagy társasjátékozás,

- kreatív tabló vagy az osztályfal bővítése,
- szociometria felvétele és közös megbeszélése,
- kalendárium, osztályblog, napló készítése,
- normaszegés esetén tanulói mediáció alkalmazása,
- a csoportnormákra reflexió nyújtása, a normák esetleges közös felülvizsgálata,
- a normák rögzítése szerződéskötés vagy a közös szabályrendszer megfogalmazásával,
- beszélgetőkör alkalmazása,
- ünnepségre műsor készítése,
- karácsonyi előadás készítése (szülők, más tanulócsoportok, a párhuzamos osztály számára),
- feladatfal készítése,
- helyi témához kapcsolódó tevékenységek megvalósítása (például: iskolatörténet feldolgozása, nemzeti identitást erősítő programok szervezése, a sajátos nevelési igényű vagy fogyatékkal élő embertársaink elfogadása és segítése),
- az egyes helyzetekben hasznos visszajelző kifejezések gyűjtése,
- helyzetgyakorlatok és csoportos megbeszélések együttműködéssel, a konfliktusokkal kapcsolatban,
- drámapedagógiai gyakorlatok a vitáról (például: tavi módszer, érzelemszabályozás kártyák),
- játékosított keretrendszer alkotása és alkalmazása egy-egy jelentősebb közös feladat kapcsán,
- osztálynap, -kirándulás szervezése,
- az értékeléshez kapcsolódó tevékenységek,
- egyéni visszajelzések nyújtása,
- páros visszajelző gyakorlatok,
- csoportos beszélgetés,
- az adminisztratív és szervezési feladatok ellátása.

TÉMAKÖR: A tanulás tanulása
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- a rögzült és fejlődésfókuszú szemléletmód megjelenési formáinak felismerése mások megnyilvánulásaiban és a saját életben,
- a fejlődésfókuszú szemléletmód gyakorlásának módjai,
- a kudarckerülés veszélyei és a kudarccal kapcsolatos megküzdés módjai,
- tanulási stratégiák és szerepük a folyamatos tanulásban és a vizsgára készülésben,
- a vizsgára vagy versenyre készülés legfontosabb feladatai,
- tervezési módszerek (például SMART célok kitűzése).

Javasolt tevékenységek:
- a kitartó munka szerepe a tudományos vagy technikai felfedezésekben – esettanulmányok feldolgozása,
- a tudomány, a művészetek vagy az ipar területéről ismert kudarctörténetek feldolgozása,
- idézetek gyűjtése a kudarcról és a sikerről,

- a kudarctűrés-képességet fejlesztő, illetve a kudarc értelmezését és kezelését segítő játékok (például siker vagy kudarc gyakorlat),
- tanulási stratégiák kipróbálása, majd vezetett reflexió ezek egyéni eredményességéről,
- a kipróbált tanulási technikák és stratégiák alapján saját tanulási stratégia készítése egyéni munkában,
- SMART cél kitűzése egyénileg, majd beszámoló a közösség számára.

TÉMAKÖR: Egészségfejlesztés
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- kiemelt téma 1: az egészségügyi szolgáltatások:
  - a betegség az egészség pillanatnyi vagy tartós hiánya,
  - a háziorvosi ellátás igénybevételének feltételei, az egyes szakrendelések igénybevételének feltételei,
  - a fertőző betegségek hatásai,
  - a hepatitisz B és a HPV betegségek jellemzői, terjedési útjai, a megelőzési módjai, az ingyenes HPV elleni védőoltás jelentősége, a fertőzések terjedési útjai,
  - az immunrendszer tudatos felkészítése a kórokozók ellen,
  - az életveszélyes állapotok felismerése és a laikus ellátás alapjai,
  - az olyan súlyos állapotok felismerése, amikor mentő/ügyelet/háziorvosi ellátás szükséges – a kapcsolódó teendők megismerése,
  - a leggyakoribb balesetek és a baleset-megelőzés alapjai,
  - a laikus elsősegélynyújtás alapjai.
- kiemelt téma 2: a káros szenvedélyek:
  - az alkohol testre és lélekre gyakorolt hatásai, a kulturált alkoholfogyasztás fogalma és jellemzői, a nagyivás és rohamivás fogalma, az ittasság/részegség/alkoholmérgezés fogalma, valamint az alkohol és energiaital együttes fogyasztásának hatásai,
  - a kábítószerekkel és illegális szerekkel kapcsolatos alap- és jogi ismeretek,
  - a drogok testre és lélekre gyakorolt egészségi hatásainak megértése, valamint a szerfogyasztással kapcsolatos „tolerancia” fogalma,
  - a digitális függőség és a játékszenvedély káros hatásainak megvitatása,
  - az egészségkockázat és a személyes felelősség a drogfogyasztás tükrében, majd ennek tudatában a megfelelő döntések megalapozása,
  - a tanulók megküzdési és elutasítási stratégiájának fejlesztése, a „nem fogyasztás” mint követendő minta kialakítása,
  - a droghasználat miatt kialakult egészségi (lelki, testi) következmények,
  - a káros szenvedélyek témájában tanult szakkifejezések alkalmazása, a témával kapcsolatos fogalmakhoz példák társítása, a káros szenvedélyek kapcsán holisztikus szemlélet elsajátítása,
  - a dohányzás, a dohánytermékek, az új típusú elektronikus cigaretták fogyasztásának egészségi hatásai.

Javasolt tevékenységek:
- kooperatív csoportmunkában információk gyűjtése és rendszerezése,
- szituációs játékok, helyzetgyakorlatok és szerepjátékok,
- önismereti és kooperációs gyakorlatok,
- beszélgetés meghívott szakemberrel (akár online interjú formájában is),
- páros gyakorlatok elsősegélynyújtás témakörben,
- rendhagyó óra szervezése az elsősegélynyújtás oktatására,
- az alkoholbevitellel kapcsolatos adatok értelmezése online alkalmazások segítségével,
- reflektív gyakorlatok,
- kisfilm megtekintése és csoportos beszélgetés,
- beszélgetés a védőoltásokról egészségügyi szakember bevonásával,
- dokumentumfilm megtekintése a védőoltásokról,
- az alkoholfogyasztás mintáinak közös megbeszélése,
- a segélykérés módjainak megbeszélése, a segélyhívás gyakorlása helyzetgyakorlatokon keresztül,
- teendőlista készítése allergiás reakció, allergiás roham, alkoholmérgezés eseteiben,
- a szerhasználattal kapcsolatos visszautasítási stratégiák megbeszélése és gyakorlása helyzetgyakorlatokban vagy akváriumgyakorlatokban,
- a káros szenvedélyek témakörben szókincsbővítés, a szerhasználattal kapcsolatos legfontosabb szakkifejezések és fogalmak megismerése,
- a rendőrségi program (Telefontanú) és a segélyhívó telefonszámok megismerése, a használat gyakorlása helyzetgyakorlatokon keresztül.

TÉMAKÖR: Közlekedésbiztonság
JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- kiemelt téma 1: közlekedés kerékpárral és rollerrel,
- kiemelt téma 2: a közlekedés mint komplex rendszer,
- a láthatóság fontossága a közlekedésben (gyalogosként, kerékpárosként, rolleren),
- a városi, közúti, vízi és légi közlekedés hasonló és különböző vonásainak megismerése,
- útvonaltervezés kerékpárral és közösségi közlekedési eszközökkel: különböző térképek, alkalmazások bemutatása, megismerése,
- az útviszonyokból és a látási viszonyokból eredő problémahelyzetek és megoldásuk (pl. jég),
- a közlekedés során felmerülő etikai dilemmák, konfliktushelyzetek.

Javasolt tevékenységek:
- a kerékpár karbantartási feladatainak összegyűjtése önálló információszerzéssel,
- a biztonságos kerékpáros közlekedéshez szükséges gyakorlati készségek fejlesztése szituációs gyakorlatok során (tantermen kívüli foglalkozás keretében),
- útvonalterv készítése kerékpártúrához digitális eszközök használatával,
- kockázatvállalás a közlekedésben – vagánység, kihívás, nemet mondás – esetfeldolgozás, csoportmunka,
- döntések és lélekjelenlét – szituációs gyakorlatok, játékos feladatok,

- cselekvőképes tudás, magabiztos közlekedési tudás és helyes morál kialakítása,
- a közlekedés során kialakuló konfliktusok megoldása, kommunikációs és szituációs gyakorlatok.

TÉMAKÖR: Alkalmazkodás és biztonság
JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek:
- a közösségi normák kialakítása,
- közösségfejlesztés, az önértékelés fejlesztése, normatívák kidolgozása, a közösségi értékrend elfogadása (a másik nézőpontja), a közösségromboló és – építő magatartások felismerése,
- az agresszió megnyilvánulási formáinak megismerése,
- a bántalmazás típusainak, tereinek, szerepeinek felismerése,
- a cyberbullying típusainak megismerése, a netikett elsajátítása,
- a resztoratív sérelemkezelő módszerek alkalmazása,
- a vitakészség fejlesztése,
- az iskolapszichológus tevékenységének és más segítő szolgáltatásoknak a megismerése (pl. Kék Vonal),
- a bizalmi személy szerepe,
- a bullying szereplőinek (elkövető, áldozat, környezet) motivációja, felelőssége,
- jelzés vagy árulkodás,
- érzékenyítés – az egyéni és közös felelősség, a környezet szerepe,
- megoldási lehetőségek offline és online bullying esetén, a segítség lehetséges módjai, forrásai.

Javasolt tevékenységek:
- páros munka,
- prezentáció készítése digitális és kollaboratív felületen,
- digitális történetmesélés,
- digitális bemutatók, látványos elemek, kisfilmek készítése és feltöltése,
- szakember meghívása a tapasztalati tanulás támogatásához,
- csoportmunka,
- szerepjáték, drámajáték,
- kérdőívek, tesztek kitöltése,
- szituációs gyakorlatok,
- prevenciós médiatár kisfilmjeihez tartozó tanóra megtartása,
- esetfeldolgozás – csoportmunka.